

၄၈၁၆

အရှင် ဇနကာဘိဝံသ
၏

အမှတ် (၂၁) ကျမ်းဝေ၊

ပါရာဇိကဏ် အာသာဇ္ဇိကာ

ဒုတိယအုပ်

[ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာကို နိဿယအဓိပ္ပာယ် စုံလင်စွာဖြင့်
တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။]

၁၃၂၃-ခု

ဂျပေ အဝတ်ရုံ
နှင်း-၁၃။

နယူးဘားမား ဝိဇ္ဇာပုံနှိပ်တိုက်
အမရပူရမြို့။

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အကပ္ပိယကျောင်း ဖျက်ကောင်း	....	....	၅၀၃
အကုပ္ပေန	....	....	၃၅၀
အကြောင်း၏ အကြောင်းလဲအကြောင်းဘဲ	....	....	၁
အက္ခဒဿာ	....	....	၅၆၀
အက္ခယိတံ	....	....	၄၂၀
အင်္ဂဏပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ပုဒ်ပြီး	....	....	၄
အင်္ဂါရကောသု	....	....	၂၇၉
အင်္ဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ	....	....	၁၉၁
အဝိရူပသမ္ပန္နော	....	....	၂၀၄
အစ္စရာ, နာဠိကာ	....	....	၂၃၀
အဇ္ဇတဂ္ဂေ	....	....	၇၉
အဇိနက္ခိပ	....	....	၄၅၃
အညဝိဟိတ	....	....	၄၂၀
အနိယမာနော	....	....	၃၇၀
အဋ္ဌာနမေတံအဖွင့်	....	....	၃၁၁
အဋ္ဌိကတွာ	....	....	၃၅၂
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ	....	....	၁၀၅
အဗျာ	....	....	၂၀၇
အတ္တနာ၏ ပဌမာအနက်	....	....	၂၂၀
အန္တမသော	....	....	၄၁၄
အတိမညိဿတိ	....	....	၁၁၀
အတ္ထဝသေ	....	....	၂၀၈
အတ္ထသဗ္ဗိတံ	....	....	၁၀၄
အတ္ထသာဓကခိုးခြင်း	....	....	၅၄၇
အတ္ထိအမျိုးမျိုး	....	....	၂၅၁
အတ္ထိနာမ တာတ	....	....	၂၁၇
အဒိန္နာဒါန, မနုဿဝိဂ္ဂဟတို့သုခုမဖြစ်ပုံ	....	....	၃၃၅
အဒ္ဓါနက္ခမာ	....	....	၉၃
အဓိစိတ္တ	....	....	၁၂၉
အဓိဝါသေတု	....	....	၈၁
အနဂါရိယံအဖွင့်	....	....	၁၉၂
အနန္တရဟိတာယ ဘူမိယာ	....	....	၁၉၉
အနန္တစွရိကံစသည်	....	....	၂၆၇
အနပေက္ခဝိသဇ္ဇန(အကပ်စွန့်, ဝတ္ထုစွန့်)	....	....	၄၆၃

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်		မာတိကာ
အနဝယော	....	၄၉၅
အနာဂတေ လဇ္ဇိ ရက္ခိယာတိ	....	၃၂၇
အနာဂတံသညဏ်	....	၄၃
အနိဋ္ဌကံ	....	၁၁၄
အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ	....	၄၉၀
အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ	....	၃၀၂
အနုပဒဝဏ္ဏနံ	....	၁၀၃
အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ ဝိမုတ္တိံသု	....	၁၃၅
အနုဿရာမိအဖွင့်	....	၁၅
အနေကဝိဟိတံကို အနေကဝိဓံဖွင့်	....	၁၄
အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထ	....	၂၁၉
အနောမဗုဒ္ဓိံ	....	၃၉၀
အပစ္စက္ခာယ	....	၃၇၂
အပိဓာယ န နိသိဒိတဗ္ဗံ	....	၄၁၂
အဗ္ဗုဒ္ဓ, အာဒိနဝ	....	၁၅၇
အဗ္ဗောကိဏ္ဏ	....	၁၂၅
အဘိက္ကန္တံ	....	၆၅
အဘိနိဟာရသမ္ပန္န	....	၄၅၃
အဘိယုဇ္ဇတိ (ဓုရံနိက္ခိပတိ)	....	၅၄၂
အမလိနံ	....	၁၉၀
အယံဝါဠိ ဝါ၏ အဝဓာရဏတ္ထ		
အရိယူပဝါဒကံ၏ ဝန်လေးပုံ	....	၄၅
အရှင်သာရိပုတြိဘ၏ သောဠသပညာ	....	၁၂၀
အလာဘာဝတစသည်	....	၂၄၅
အဝိနိပါတဓမ္မော	....	၁၆၀
အဝိသယုတာယ (အဝိသဟတာယ)	....	၁၀၁
အသင်္ခတံ, အမတံ	....	၃၉၂
အသမ္ဘိ (ဒိ) ကထာ	....	၄၁၁
အသုစိသင်္ဂယသမာစာရော	....	၃၉၉
အဿုမုခံ ဉ္ဇတိ ပရိဝဋံ	....	၂၀၃
အသေက္ခော	....	၃၅၆
အာကာရ, လိင်, နိမိတ္တ	....	၄၀၀
အာကုလာ	....	၅၄၄
အာဂမေဟိအဖွင့်	....	၁၄၄

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်

မာတိကာ

အာစရိယဓန	....	....	၅၃၇
အာစရိယသုဒ္ဓိယာ ဝတ္ထာ	....	....	၃၂၉
အာဏိဂဏ္ဍိကာဟတော	....	....	၅၅၆
အာဒိတ္တာယစသည်	....	....	၂၇၁
အာဘိဒေါသိကံ	....	....	၂၁၁
အာမန္တေသိ, အဘာသိ, သမ္မောဓေသိ	....	....	၁၆၃
အာမေဋိတံ	....	....	၆၇
အာယာမ အဖွင့်	....	....	၁၆၇
အာရညက ဓုတင်္ဂ	....	....	၂၀၅
အာရာဓယိ'သု	....	....	၂၃၅
အာရိယာယ ယာစနာယ	....	....	၃၄၃
အာလယ သမုဒ္ဓါတ	....	....	၂၅၇
အာလာပ သလ္လာပ	....	....	၂၀၁
အာသဝက္ခယဉာဏ်	....	....	၅၅
အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မ	....	....	၁၄၅
အာသဝါနံ	....	....	၂၀၄
အာသီဝိသ	....	....	၂၆၉
ဣစ္ဆာစာရ	....	....	၁၀၉
ဣဏာယိကေဟိ	....	....	၂၂၅
ဣတိဟ တေန ခဏေန	....	....	၂၄၃
ဣတောနိဒါနံ	....	....	၂၇၂
ဣဿာပကတာ	....	....	၄၂၅
ဣသိဂိလိ	....	....	၄၈၀
ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတိက	....	....	၂၀၉
ဥက္ကဏ္ဍိတော	....	....	၃၇၇
ဥစ္ဆာဒန, နှာယန	....	....	၂၀၃
ဥဇ္ဇေန ပဂ္ဂဟေန	....	....	၈၉
ဥဇ္ဈာယန္တိ, ဝိပါစေန္တိ	....	....	၅၂၁
ဥတ္တမတ္တံ	....	....	၃၁၃
ဥတ္တဏ္ဍုလ	....	....	၁၀၉
ဥတ္တရာပထကာ	....	....	၉၁
ဥတ္တာနတ္ထံ	....	....	၁၈၃
ဥဒ္ဓါနဂါထာ	....	....	၄၅၁
ဥဒ္ဓိသေယျာထစ	....	....	၃၀၀

ဃ

မှတ်ဘွယ်အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်		မာတိကာ
ဥဒုက္ခလံ	....	၉၇
ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ	....	၁၅၇
ဥပက္ကိလေသ ၁၁ ပါး	....	၃၅
ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုက ဇာတော	....	၂၄၇
ဥပနိဿယသမ္ပန္နံ	....	၃၄၇
ဥပလဟ္မတိ၊ သံပိဇ္ဇတိ	....	၂၅၀
ဥပ္ပလ၊ ပဒုမ၊ ပုဏ္ဏရိက	....	၆၀၉
ဥပသမ္ပန္နော	....	၃၆၁
ဥဿဟ၊ ဝိသဟ	....	၃၈၂
ဥဿာရဏာယ	....	၅၅၁
ဥသေဒိတွာ	....	၉၃
ဥဋ္ဌာရဋ္ဌာရဇနာ	....	၁၈၈
ဧကဘဂေန နိပန္နက (အာပတ်လွတ်သောအိပ်နည်း)....	....	၄၈၁
ဧကကမ္မ၊ ဧကုဒ္ဓေသ၊ သမသိက္ခာ	....	၄၁၉
ဧကပဒဝိတိဟာရ	....	၁၁၈
ဧကမ္ဘိဒိဝသံဉ္စ ပိအနက်	....	၁၈၉
ဧကဘတ္တ၊ ဧကသေယျ၊ မြဟ္မစရိယ	....	၃၈၁
ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ	....	၄၈
ဧဟိဘိက္ခု	....	၃၄၈
ဩကန္တိကဓမ္မဒေသနာ	....	၂၈၄
ဩကန္တိကဝိနိစ္ဆယော	....	၄၅၈
ဩကလ္လကော	....	၃၉၇
ဩဒ္ဓိ	....	၃၀၃
ဩဒကန္တိကံ	....	၂၇၄
ဩမဋ္ဌံစသည်	....	၅၈၇
ဩဟိတသောတော	....	၃၅၃
ကတာကတဝေါဟာရ	....	၄၉၃
ကတိကဝတ္တ	....	၄၉၀
ကတိပါဟံ	....	၂၀၂
ကထံဟိနာမ ယှဉ်ရာ	....	၁၄၆
ကပ္ပိယာကပ္ပိယ ဝိနိစ္ဆယအရာ	....	၃၂၃
ကမ္မကာရဏံ	....	၂၂၇
ကမ္မဿကတာဉာဏ် (ဉာဏ် ၄ မျိုး)	....	၃၆၈
ကရိဿတိနာမဉ္စသဒ္ဓတ္တ	....	၄၉၈

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်		မာတိကာ
ကလိသာသနာရောပန	....	၂၆၂
ကသမ္မုဇာတော	....	၄၀၀
ကဥယဿဘေဒါပေအပါယံ	....	၄၉
ကာသာယရသပီတတာယ	....	၁၉၁
ကိင်္ဂိဏိကဇာလဿ	....	၄၉၇
ကိသော	....	၂၄၇
ကုတ္တုဒ္ဓါ	....	၂၄၄
ကုမာရော, စေလ္လကော, စေဋ္ဌကော, မောဠိကတ္တော	....	၃၉၀
ကောသမဿုံ	....	၁၉၁
ခန္တိပရမံ စသည်အဖွင့်	....	၁၂၆
ဒီကာဇာတိစသည်	....	၅၉
ခုဒ္ဒမရ	....	၁၁၄
ခါးပန်းကြိုး အပ်-မအပ်	....	၅၀၉
ဂန္ဓဗ္ဗော (သန္ဓေရခြင်းအကြောင်း)	....	၂၄၀
ဂဗ္ဗိတေန	....	၄၁၃
ဂဟဂဟဏအကြောင်း	....	၂၃၇
ဂဟ သဗ္ဗံ ဥပစာအဆက်ဆက်	....	၂၄၁
ဂရဟာ ပေါင်းစရာမရှိသော သမ္ဘာဝနာ	....	၁၀၃
ဂရုဂါရဝသပ္ပတိဿာမိဝစနံ	....	၁၁၁
ဂါမန္တသေနာသနံ	....	၂၀၅
ဂိဇ္ဈကုဋအဖွင့်	....	၄၀၆
ဂိလာသု-ကိလာသု	....	၁၂၂
ဂိဟိ	....	၃၀၀
ဂိဝါ	....	၅၀၆
ဂေါနိသာဒိနိဝိဇ္ဇော	....	၅၃၁
ဃရေသု သာလာ	....	၂၁၆
ဃာသစ္စာဒန ပရမတာယ	....	၁၄၇
ငါတို့ဘုရား ပွင့်ထိုက်ရာကာလ	....	၁၄၂
စက္ကလယုတ္တ, သံသရဏကိဋ္ဌိက	....	၄၇၃
စတုဗ္ဗိဓိနယ (သုတ္တစသည်)	....	၃၁၅
စမရဝါဠေဟိ	....	၄၅၃
စိရဋ္ဌိတိကံ	....	၁၁၉
ဆနုနိယသဘာဝံ	....	၂၁၃
ဆန္ဒိတတ္ထံ	....	၂၂၇

၈

မှတ်ဘွယ်အက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်		မာတိကာ
ဆိန္ဒုဘိန္ဒုပဋိပညာ	....	၃၄၅
ဇေဇရံ	....	၅၀၆
ဇနပဒစာရိကံ	....	၁၆၄,၄၉၄
ဇနေတ္ထိပုဒ်ပြီး	....	၂၂၂
ဇာတိ, အာဏာ, ဝိသယခေတ်	....	၁၀
ဥတ္တိစတုတ္ထေနှင့် အနက်မှန်	....	၃၅၀
ဉာတိပရိဝနံ	....	၁၃၇
ဉာတိသာလောဟိတ	....	၁၉၃
ဋ္ဌာနာရဟေန	....	၃၅၉
တတောနိဒါနံ	....	၅၂၆
တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ	....	၃၁၂
တဒုပိယံ	....	၉၀
တရုဏဝိပဿနာ	....	၁၆၅
တိဏကုဋိ	....	၄၀၀
တိရောကရဏီယံ	....	၂၂၁
တီတိ ဝိတ္ထာရော	....	၇၄
တေနဟိ	....	၂၀၅
တေနဟိအဖွင့်	....	၂၂၁,၆
ထာလိပါကာ	....	၂၀၉
ထီးရိုး၌အရေးအကြောင်းဖျက်	....	၅၀၄
ထုလ္လစ္စယပုဒ်နက်	....	၅၇၂
ထေယျသင်္ခါတံ	....	၅၃၉
ဒဝါ, ရဝါ	....	၄၀၄
ဒါနပ္ပဒါန	....	၂၀၀
ဒါရုဓီတလိကာ	....	၄၆၆
ဒါရုဓီနှင့်အဒိန္နံ ကံ ၂ မျိုး	....	၅၂၃
ဒိဋ္ဌိသီလသံဃာတေန သံဟတော	....	၇၆
ဒိဗ္ဗစက္ခုအဖွင့်	....	၃၁
ဒိဝါသေယျသိက္ခာပုဒ်	....	၄၇၁
ဒိသ္ဗာနဿ ဧတဒဟောသိ	....	၁၀၇
ဒုက္ကဋပုဒ်နက်	....	၅၇၁
ဒုက္ကဋ ၀ မျိုးအကျယ်	....	၅၆၇
ဒုက္ခသစ္စံ အပ္ပညာသိစသည်	....	၅၆
ဒုက္ခိ, ဒုမ္မနော	....	၂၄၀

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်		မာတိကာ
ဒုဂ္ဂဇနပဒဉ္စ ဒုဂ္ဂအဖွင့်	....	၄၀၅
ဒုဋ္ဌါလုံ	....	၂၇၄
ဒုဗ္ဗလျံ	....	၃၇၃
ဒုပ္ပရတဘဝသည်	....	၂၇၆
ဒုပ္ပိက္ခာဝသည်အဖွင့်	....	၀၅
ဒုပ္ပိက္ခေ	....	၁၀၇
ဒုပ္ပိက္ခိ	....	၂၉၁
ဒုဿီလ	....	၂၉၂
ဒုတံ သာသနံ	....	၃၀၄
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ	....	၂၇၅
ဧညမာယက (မာပက)	....	၀၉
ဧမကရဏ (ရေစစ်)	....	၅၀၀
ဧမနိသန္တ တဂက္ခော	....	၂၄၇
ဧရိတ္ထိ အညာဏံ	....	၆၄
ဓုတဂုဏေ	....	၂၀၅
ဓုတ္တာ	....	၄၄၀
နဝကမ္မယုတ္တော	....	၃၄၁
နသုကရာဇဉ်ပုံ	....	၉၀
နာနာဘာဝ ဝိနာဘာဝ	....	၁၉၇
နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယ	....	၆၁
နိက္ခိန္တိ ဥတ္တုဇ္ဇေယျ	....	၆၉
နိဂမော	....	၁၁၅
နိစ္စဘတ္တ သင်္ခေပေန	....	၉၅
နိဒါန, ပကရဏ	....	၂၆၃
နိဗ္ဗတ္တိတ လောကုတ္တရ	....	၂၅၄
နိဗ္ဗဒ္ဓါပဋ္ဌာက	....	၉၉
နိဗ္ဗာန်	....	၂၅၀
နိမိတ္တံ	....	၂၁၅
နိယတော, သမ္မောဓိပရာယဏော	....	၁၆၂
နိရုတ္တိဝသေန	....	၃၆၃
နိလကဟာပဏ	....	၅၂၆
နိလသမန္တာဂမေန (ဂုဏူပစာ)	....	၃၅၆
နောက်ဆုံးအပ်သောစကားသည် ပမာဏ	....	၅၃၄
ပကတတ္ထေဟိ	....	၄၁၉

(ခ)

၉

မှတ်ဘွယ်အက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်

မာတိကာ

ပစ္စတ္ထိကာ	....	....	၄၂၅
ပရုရတ္ထေ	....	....	၃၀၂
ပဌမဗောဓိ	....	....	၁၃၀
ပန္နု သယနာသန်	....	....	၁၂၉
ပတိသာမေတွာ	....	....	၂၀၀
ပတိသေဝတိ၌ တိပိဘတ်	....	....	၄၀၉
ပထဗျာရာဇာစသည်	....	....	၅၆၀
ပထဝိမဏ္ဍ, ဩဇ, ပပ္ဖုက	....	....	၁၁၃
ပတ္တပတ္တပုလကံ (မုလကံ)	....	....	၉၂
ပယုတ္တဝါစာ	....	....	၂၁၄
ပရပဋိဗဒ္ဓ ဇီဝိကတ္တာ	....	....	၃၄၄
ပရိစာရေဟိ	....	....	၁၉၉
ပရိဒဟိတွာ	....	....	၉၆
ပရိဝတ္တကဒ္ဓါရ	....	....	၄၇၂
ပလိမောဓံ	....	....	၃၁၁
ပဝေသနံ	....	....	၄၂၆
ပသန္ဓာကာရံ	....	....	၇၂
ပဟူတဓနဓည	....	....	၂၀၀
ပဟူတဝိတ္တုပကရဏ	....	....	၁၇၁
ပါဏုပေတံ	....	....	၈၀
ပါဒေသု ဂဟေတွာအဖွင့်	....	....	၂၂၉
ပါရာဇိကကို အကြွင်းထားတော်မမူ	....	....	၄၃၁
ပါရာဇိကော	....	....	၄၁၆
ပါရာဇိကသ၌ အဿအနက်	....	....	၄၂၄
ပါရိဝါသိကံ	....	....	၂၁၀
ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ	....	....	၃၄၄
ပိဏ္ဍိယော	....	....	၂၄၉
ပိတ္တုမုတ္တကနှင့် ယက္ခမုတ္တက	....	....	၄၄၃
ပိယဝစနမေတံ	....	....	၁၁၁
ပိယော, မနာပေါ, သုခေမိတော	....	....	၁၉၅
ပုပ္ဖန္တိ လောဟိတဿ နာမံ	....	....	၂၃၃
ပုဗ္ဗဏှသမယံ	....	....	၉၅
ပုဗ္ဗေနိဝါသအဖွင့်	....	....	၁၁
ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်နှင့် ထူးပုံ မှတ်ချက်	....	....	၁၆

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်	မာတိကာ	
ပုရာဏ ဒုတိယိက	....	.... ၂၂၀
ပုရိသမဒ	....	.... ၂၅၆
ပုရိသ ယုဂဝသေန	....	.... ၁၄၀
ပုရိသသဏ္ဍာနံ (လိန်ပြန်ပုံ)	....	.... ၄၅၆
ပုဉ်းကံရှိသူပြုလျှင် အကောင်းချည်း	....	.... ၉၀
ပေသလံ	....	.... ၂၆၅
ပေါတ္တကရူပ	....	.... ၄၀၅
ဖုသတိ၌ ကမ္မရုပ်, ကတ္တုရုပ်	....	.... ၄၃၆
ဗာဟိရကသုတ္တ စသည်	....	.... ၃၂၁
ဗာဟုဿစွ မဟတ္တိ	....	.... ၁၅၅
ဗုဒ္ဓမာမကာ	....	.... ၉၄
ဗေဥဓိပညာဏံ	....	.... ၃၉၀
ဘဂဝတော ပစ္စယောသိ	....	.... ၁၆၀
ဘဏ္ဍဒေယျံ	....	.... ၅၀၅
ဘဏ္ဍပယောဇန ဥဒ္ဓါရသာရဏ	....	.... ၁၀၅
ဘဗ္ဗကုလပုတ္တ	....	.... ၁၀၇
ဘာဝဝိကပ္ပါကာရေန	....	.... ၃၀၀
ဘာသိတာ, ဘာသိတွာ	....	.... ၅၁၉
ဘိက္ခာစရိယံ	....	.... ၃၄၄
ဘိသ, မုလာဠ	....	.... ၆၁၂
ဘိသနကေ	....	.... ၁၃၄
ဘုတ္တပါတရာသော	....	.... ၁၀၆
ဘုမ္မဒေဝ	....	.... ၂၄၂
ဘုရားကို အန္တရာယ်မပြုနိုင်ရာ ၄ ပါး	....	.... ၁၀၂
ဘူမတ္ထရဏ	....	.... ၅၁၃
မဂဓာနံ ဣဿရော အနက်	....	.... ၅၂၅
မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ၌ ဥပစာ	....	.... ၂၄၆
မဂ္ဂရစ္ဆဝိ (မဂ်ရစ္ဆဝိ)	....	.... ၃၄၀
မတ္တိကံ, ဣတ္ထိကာယစသည်	....	.... ၂၂၂
မဗ္ဗရံ (မဗ္ဗိရံ) မူကွဲ	....	.... ၉၁
မမာယိဘံ, တဏှာမမတ္တ	....	.... ၅၃၉
မလဇလ္လိကာ	....	.... ၃၄၆
မဟာဇန သမ္မဒ္ဓေါ	....	.... ၅၅၁
မဟာပဒေသ	....	.... ၃၁၆

၉ မှတ်ဘွယ်အက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်	....	မာတိကာ
မာနမဒ	....	၂၅၅
မိတ္တာမစ္စာ	....	၁၉၃
မိလက္ခဏာသာသန	....	၃၀၃
မီးတဆွဲတစ်	....	၄၂၇
မူလစ္ဆန္ဒာယ	....	၂၃၅
မေထုနဓမ္မော	....	၄၀၀
မောသပုရိသ	....	၂၆၆
ယတ္ထစ ဒိန္နံ မဟပုလိန္တံ ဥပစာ	....	၇၇
ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်	....	၄၂
ယထာတံ အပ္ပမတ္တဿ စသည်အနက်	....	၂၉
ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော	....	၄၉
ယထာဘိရန္တံ	....	၁၇၉
ယထာရုတမေဝ	....	၃၀၉
ယန္တုန	....	၁၀၇
ယဝကုမ္မာသံ	....	၂၁၂
ယာဝ, တာဝရှိရာ၌ထုံးစံ	....	၀၃
ယောကောစိ	....	၃၄၀
ရတ္တညမဟတ္တိ	....	၁၅၁
ရတ္တပံသုကုလန္တရတော၌ မှတ်ဘွယ်	....	၃၄၀
ရဟဿံ	....	၂၇၄
ရုက္ခသုစိကဏ္ဍကဒ္ဓါရ	....	၄၇၃
လာဘဂ္ဂမဟတ္တိ	....	၁၅၄
လုလိတာ	....	၅၄၄
လောကဝန္တံ, ပဏ္ဍိတိဝန္တံ	....	၃၀၅
လောကာမိသ	....	၁၄၇
လောမဟံသော	....	၂၂၀
လောလုပစာရံ	....	၂၀၆
ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ	....	၃၀၀
ဝဇ္ဇကတေ=ပိဝဇ္ဇေ	....	၄၆၇
ဝဏ္ဏဇ္ဈက	....	၀၉
ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနေ	....	၃၀၉
ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ	....	၄၅၄
ဝဋ်တွာတိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန	....	၀၃
ဝဿံဥပဂစ္ဆန္တေန (ဝဿံအနက်)	....	၄၀၉

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်		မာတိကာ
ဝသန္တဝနံ	....	၄၀၆
ဝသလဓမ္မံ	....	၂၇၃
ဝသံဝုတ္တပုဒ်ဖွင့်နှင့် နေ့ရက်	....	၄၉၂
ဝါသိ (ဒါး)	....	၅၇၅
ဝိကိရတိစသည်	....	၁၃၃
ဝိညတ္တိ	....	၂၁၄
ဝိတ္တုပကရဏ	....	၂၀၀
ဝိတ္တုနတိ	....	၃၂၀
ဝိနယပညတ္တိ	....	၁၁၉
ဝိနယဓရလက္ခဏာ	....	၃၂၅
ဝိနယဓရ၏ ဆုံးဖြတ်နည်း	....	၃၃၁
ဝိနယဓမ္မတာ	....	၅၀၀
ဝိနယာနုဂ္ဂဟတ္ထာယ	....	၂၉၇
ဝိပုဋိသာရော	....	၂၄၄
ဝိပလ္လတ္တသညာ	....	၄၄၄
ဝိပလ္လာသ	....	၁၁၇
ဝေပုလ္လမဟတ္တိ	....	၁၅၃
ဝေဝစနာနိ	....	၃၀၀
ဝေဟာသနှင့်အာကာသ	....	၆၀၂
ဝေါဟာရိက (တရားသူကြီး)	....	၅၂၃
သင်္ကဋ္ဌနသပလိဗောဓ	....	၃၀၁
သညာဝိမောက္ခ	....	၄၄၇
သန္တတာယ	....	၄၃၇
သန္တသေတွာစသည်	....	၁၇၄
သန္တိဋ္ဌ, သမ္ဘတ္တ	....	၄၀၇
သန္တိဟ (သန္တေဟ)	....	၂၉၂
သပဒါနစာရိက	....	၂၀၆
သမ္ပန္နံပုဒ်ဖွင့်	....	၁၁၃
သမ္ပရာယိကံ	....	၂၀၄
သမ္ပဟုလေဟိ	....	၁၀၄
သဗ္ဗာဝန္တိ	....	၅၂၅
သမညာယ ဘိက္ခု	....	၃၄၆
သမဏတေဇေန (အခေါ်)	....	၂၂၅
သမန္တပါသာဒိကာ	....	၁၀၀

အက္ခရာစဉ်		မာတိကာ
သမယည	....	၃၀၆
သမာပန ၂ မျိုး	....	၃၇၂
သမုဋ္ဌာန် ၆ ပါး	....	၄၄၆
သရဏံ ၈ ဣဒမိ	....	၇၂
သလ္လဟုကရုတ္တိတာ	....	၉၇
သလာကဟတ္ထဒ္ဓါရ	....	၄၇၄
သလ္လိန	....	၁၁၉
သဟသာဝသေန	....	၄၀၅
သဟာယအစွင့်	....	၁၀၄
သဟောဒ္ဓဂ္ဂဟိတော	....	၃၀၄
သာဇိဝအစွင့်	....	၃၆၉
သာပတေယျ	....	၂၃၂
သာလိမံသောဒန်	....	၁၁၀
သိက္ခာပဒံ	....	၂၀၅
သိက္ခိတဗ္ဗာဏ် အစွင့်	....	၃၆၄
သုကံဃာတံ	....	၅၄၂
သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ	....	၅၄
သုဓန္တမိဝ သုဝဏ္ဏံ	....	၆
သုဒ္ဓမဆုံးဖြတ်နိုင်လျှင် တောကျောင်းထား	....	၃၃၇
သုဒ္ဓါတ္တရာသင်္ဂံ	....	၁၀၆
သုပ္ပဝတ္တိ	....	၃၂၅
သုဝဏ္ဏရသပိဋရာဟိ	....	၁၆၉
သုစိစင်္ဂါကာ	....	၄၉၆
သေတုဇာတော	....	၁၀၅
သံကိရတံ	....	၅၃၆
သံဃသုဋ္ဌုတာယစသည်	...	၂၉၀
သွာက္ခာတံ စသည်	....	၃၉၁
သွာတနာယ	....	၁၇၃
ဟတ္ထမုဒ္ဓါယ	....	၃၀၅
ဟိရညံ	....	၂၂၀
ဟိနာယာဝတ္တိတွာ အစွင့်	....	၂၂၅
ဟေတုနှင့် ပစ္စယ	....	၁၂၁

ပုံနှိပ်, ထုတ်ဝေသူ (မောင်ကျော်)

ကျော်ပုံနှိပ်စက်
၈၄-လမ်း, ကွမ်းခြံ-မန္တလေး။

ဝိဇ္ဇာ ၃ ပါး ပြခဏ်း

ဣတိ- သို့၊ စတ္တာရိ၊ ဣမာနိ ဈာနာနိ- တို့သည်။ ကေသဋ္ဌိ- အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (ဈာနာနိ-တို့သည်)စိတ္တကဂ္ဂတတ္ထာနိ- စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းအကျိုး ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသဋ္ဌိ(ဈာနာနိ)ဝိပဿနာပါဒကာနိ- ဝိပဿနာ၏ အခြေခံတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသဋ္ဌိ (ဈာနာနိ) အဘိညာပါဒကာနိ- အဘိညာဉ်၏ အခြေခံတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသဋ္ဌိ (ဈာနာနိ) နိရောဓ ပါဒ ကာနိ-နိရောဓသမာပတ်၏ အခြေခံတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကေသဋ္ဌိ (ဈာနာနိ) ဘဝေါတ္တမနတ္ထာနိ- ရူပဘဝ, အရူပဘဝသို့ သက်ရောက်ခြင်းအကျိုး ရှိကုန် သည်။ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ - ထို အကျိုးတို့တွင်၊ (တနည်း) တတ္ထ - ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တွင်၊ ခိဏာသဝါနိ- သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (ဈာနာနိ) စိတ္တ ကဂ္ဂတ္ထာနိ ဟောန္တိ၊ [စိတ်တည်တည်ကြည်ကြည်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ချမ်းသာစွာ နေခြင်းအကျိုး ရှိသည်-ဟုလို၊ ထိုအကျိုးကို ပြလို၍ “ဟေ ဟိ” စသည်မိန့်။] ဟိ-ချဲ့၊ တေ-ထို သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာတို့သည်။ သမာပဇ္ဇိတွာ- ဈာန်သမာ ပတ်ကို ဝင်စား၍၊ ကေဂ္ဂစိတ္တာ - တခုထည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိကုန် သည်။ (ဟုတွာ) သုခံ-စွာ၊ ဒိဝသံ-တနေ့ပတ်လုံး၊ ဝိဟာရိဿာမ-နေကုန်အံ့၊ ဣတိ ဣစ္စေ-ဤအကျိုးကို မြှော်ကိုး၍သာလျှင်၊ ကသိဏပရိကမ္မံ - ကသိုဏ်း ပရိကမ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော- ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ- ဖြစ်စေကုန်၏။

စတ္တာရိ ဈာနာနိ။ ။ အဘိညာဉ်အကျိုး, နိရောဓသမာပတ် အကျိုးတို့ကို ဈာန် သမာပတ် ရှစ်ပါးလုံး ရပြီးမှသာ ပြီးစေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် စတ္တာရိဈာနာနိ အရ၌ အရူပဈာန် ၄ ပါးကိုပါ (စတုတ္ထဈာန်နှင့် ဈာန်အင်္ဂါချင်း တူသောကြောင့်) သွင်းယူ ထားသည် - ဟု မှတ်။ [ရူပဝိရာဂဝသေန ပဝတ္တံ စတုဒ္ဓိဓံပိ အရူပဇ္ဇာနံ သင်္ဂဟိတ မေဝါတိ အာဟ - စတ္တာရိ ဈာနာနိတိ။]

အကြောင်း၏ အကြောင်းလဲ အကြောင်းဘဲ။ ။ အဘိညာဉ်နှင့် နိရောဓသမာ ပတ်တို့ကို (အရူပဈာန်လည်း ပါဝင်သော) စတုတ္ထဈာန်ကသာ ပြီးစေနိုင်၏။ သို့သော် စတုတ္ထဈာန် ရဘို့ရန်အကြောင်းမှာ ပဌမ, ဒုတိယ, တတိယဈာန်များတည်း။ ဤသို့ အကြောင်း စတုတ္ထဈာန်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပဌမ, ဒုတိယ, တတိယဈာန်တို့ကို လည်း အဘိညာဉ် နိရောဓတို့၏ အကြောင်းဟု ယူဆ၍ “စတ္တာရိ ဈာနာနိ” ဟု ဈာန် ၄ ပါးလုံးကိုဆိုသည်။ ဥပမာ-ထမင်း၏အကြောင်းသည် ဆန်, ဆန်၏အကြောင်းသည် မြက်ပင် (ကောက်ပင်) များတည်း။ ထိုသို့ အကြောင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော မြက်ပင် များကို ထမင်း၏အကြောင်းဟု ယူ၍ “တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဒ္ဓံ-ကောက်ပင်တို့ကြောင့် ထမင်းသည် ပြီး၏” ဟု ဆိုသကဲ့သို့တည်း။ [ပဒဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနဗ္ဗိ ပဒဋ္ဌာနံ တွေဝ ဝုစ္စတိ၊ ကာရဏကာရဏဗ္ဗိ ကာရဏံတိ၊ ယထာ-တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဒ္ဓံတိ။]

သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ဘို့၏။ (ဈာနာနိ) သမာပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သမာပတိတေန- ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သော၊ ဝါ - တည်ကြည်သော၊ စိတ္တေန- ဖြင့်၊ ဝိပဿိဿာမ - ဝိပဿနာ ရှုကုန်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တာနံ - ဖြစ်စေကုန်လသော်၊ ဝါ-ကုန်သော၊ (သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ- တို့၏၊ ဈာနာနိ) ဝိပဿနာပါဒကောနိ-ဝိပဿနာ၏ အခြေခံတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပန-ကား၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော-တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-စေ၍၊ အဘိညာပါဒကံ- အဘိညာဉ်၏ အခြေခံဖြစ်သော၊ ဈာနံ-ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-၍၊ သမာပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ ကောဝိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တနယာ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းရှိကုန်သော၊ အဘိညာယော-တို့ကို၊ ပတ္တေန္တာ - တောင့်တကုန်လျက်၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ-နိဗ္ဗာန်၏၊ တေသံ (ဈာနာနိ) အဘိညာပါဒကောနိ ဟောန္တိ၊ ပန-ကား၊ ယေ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ, သတ္တာဟံ-ပတ်လုံး၊ အစိတ္တကာ-စိတ်မရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ, ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်၊ နိရောဓံ-စိတ်, စေတသိက်, စိတ္တဇရုပ်တို့၏ချုပ်ခြင်း ဟူသော၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ သုခံ-စွာ၊ ဝိဟရိဿာမ - နံအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ၊ တေသံ(ဈာနာနိ) နိရောဓပါဒကောနိ ဟောန္တိ၊ ယေ ပန ပေ၊ အပရိဟိနဇ္ဈာနာ - မယုတ်လျော့သောဈာန် ရှိကုန်သည်၊ ပေ၊ ဟောန္တိ၊ ပန-ဆက်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဣဝံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ - ကို၊ ဗောဓိရုက္ခမူလေ-ဗောဓိပင်၏ အနီးအောက်၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတံ-ဖြစ်စေတော်မူအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ တံ- ထိုစတုတ္ထဈာန်သည်၊ ဝိပဿနာပါဒကဉ္စေ-ဝိပဿနာ၏ အခြေခံသည်၎င်း၊ အဘိညာပါဒကဉ္စ-၎င်း၊ နိရောဓပါဒကဉ္စ-၎င်း၊ သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဉ္စ - အလုံးစုံသော ကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သည်၎င်း၊ သဗ္ဗလောကီယလောကုတ္တရဂုဏဒါယကံ-အလုံးစုံသောလောကီဂုဏ်, လောကုတ္တရဂုဏ်ကို ပေးနိုင်သည်၊ အဟောသိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဗောဓိရုက္ခမူလေ။ ။ဘုရားရှင်သည် ဤဘဝ၌ အာဠာရ-ဥဒက ရသေ့များအသံ စတုတ္ထဈာန်ကို ရခဲ့ဘူးသော်လည်း ထိုဈာန်သည် ဝိပဿနာပါဒက စသည် မဟုတ်၊ ဝိပဿနာပါဒက စသော အကျိုးရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကိုကား ဗောဓိရုက္ခမူလ ၌သာ ဖြစ်စေတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိဗ္ဗတ္တိတံ” ဟု ဆိုသည်။ [သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဟူသည် အနုပုဗ္ဗဝိဟာရ(အစဉ်အတိုင်း သမာပတ်ဝင်စား၍ ဒိဋ္ဌဓမ္မချမ်းသာကို ခံစားခြင်း) စသော ကိစ္စများကို ပြီးစေခြင်းတည်း။]

သဗ္ဗလောကီယ ပေ၊ ဒါယကံ။ ။ဤစကားကား ပြုအပ်ပြီးသော ဝိပဿနာပါဒကစသော အားလုံးကိုပေါင်း၍ပြုသောစကားတည်း၊ နေ့စကားများနှင့် အရမကွဲ

စ - ဆက်၊ ယေသံ ဂုဏာနံ - အကြင်ဂုဏ်တို့ကို၊ ဒါယကံ - ပေးနိုင်သည်၊ အဟောသိ၊ တေသံ-ထိုဂုဏ်တို့၏၊ ဧကဒေသံ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ [အာသဝက္ခယ (အရဟတ္တမဂ်) ရဘျိရန် ဝိပဿနာပါဒကဂုဏ်၊ ပုနှင့်ဒိ ရဘျိရန် အဘိညာ ပါဒကဂုဏ်ကို ဟုလို။] ဒဿေန္တော (ဟုတွာ)၊ သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ- ဟောတော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို သော၊ ပေ၊ ရပ်၌၊ သောတိ-ကား၊ သော အဟံ-ထိုငါသည်၊ [ဝိဟာသိ ဟု အမှ ယောဂကြိယာ ရှိသောကြောင့် သော အဟံဟု ဖွင့်။] ဝေန္တိတေ-ဝေဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခမ နိဒဿနံ - စတုတ္ထဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်ကို ရကြောင်း အစဉ်ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဣဒံနာ ကမေဓ - ဤ ပဌမ ဒုတိယ တတိယဈာန် အစဉ်အားဖြင့်၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန်-ကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရပြီး၍၊ ဣတိ - ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္ထံ - ဟောတော်မူအပ်သည်၊ ဝါ-လိုသည်၊ ဟောတိ၊ သမာဟိတေတိ - ကား၊ ဣဒံနာ စတုတ္ထဇ္ဈာန သမာဓိနာ - မိဖြင့်၊ သမာဟိတေ-ကောင်းစွာအာရုံ၌ ထားအပ်သော်၊ ဝါ - တည်ကြည်လသော်၊ (တနည်း) သမာဟိတေ-သော၊ ဝါ-သော၊ (စိတ္တေ-စတုတ္ထဈာန်စတ်သည်၊) ပန-ကား၊ ပရိသုဒ္ဓေတိ အာဒိသု-ပရိသုဒ္ဓေ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ (အတ္ထော

သောကြောင့် (စ) မပါဘဲ ထားသည်။ [“ဣဒံနာ ယထာဝတ္ထံ ဝိပဿနာပါဒကတ္တာဒိ သဗ္ဗံ သဗ္ဗေဏ္ဍတိ” - ဝိမတိ။] ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ် တည်း ဟူသော လောကီယဂုဏ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ဟူသော လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေး နိုင်၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုပေးနိုင်လျှင် ဘုရားဂုဏ်တော်အားလုံးကိုလည်း ပေးရာ ရောက်၏။ ထို အရဟတ္တမဂ်၏ အကြောင်းကား စတုတ္ထဈာန်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တံ တဿ၊ ပေ၊ သဗ္ဗလောကီယ လောကုတ္တရာဂုဏဒါယကံ” ဟုမိန့်သည်။

စတုတ္ထဈာနက္ခမ နိဒဿနံ။ ။ ဧဝံသည် နိဒဿနက္ခမ နိပါတ်တည်း၊ ထို ဧဝံဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော နိဒဿေတဗ္ဗကား စတုတ္ထဈာန်နှင့် စတုတ္ထဈာန်ရဘျိရန်အစဉ်ဖြစ်သော ပဌမ ဒုတိယ တတိယဈာန်တည်း။ [စတုတ္ထဈာန်စ + ကမေဓစ , စတုတ္ထဈာနက္ခမာ၊ တေသံ နိဒဿနံ စတုတ္ထဈာနက္ခမနိဒဿနံ၊ “ စတုတ္ထဈာနဿ တဿစ အဓိဂမ မဂ္ဂဿ (စတုတ္ထဈာန်ကို၎င်း၊ ထို စတုတ္ထဈာန်ရကြောင်း လမ်းစဉ်ကို၎င်း) နိဒဿနံ” - ဒီကာ။] ပါဠိတော်၌ကား “ဧဝံ - ဤသို့၊ ဝါ- ဤ ပဌမ ဒုတိယ တတိယဈာန် အစဉ် အားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ရပြီး၍” ဟု အနက်ပေး။

သမာဟိတေ။ ။ အေဝံဈာန်သမာဓိများသည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ၏ အခြေခံသာ ဖြစ်၏။ အဘိညာဉ်၏အခြေခံကား စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “စတုတ္ထ ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ” ဟု ဖွင့်သည်။ သံ + အာပုဗ္ဗ - ဓာ ဓာတ်သည် ထပန အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သမာဟိတေ-ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သော်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ, “တည်ကြည်လသော်” ဟု သင်္ကေတတ္ထပေး။

ဝေဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန-ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေ အပ်သောသတိ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပရိသုဒ္ဓေ- ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်လသော်၊ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ဝေ - ကြောင့်ပင်၊ ပရိယော ဒါတေ - ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်လသော်၊ ပဘဿရေ - ပြီးပြီး ပြက်ပြက် , ထွက်သော အရောင် ရှိလသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သုခါဒိနံ - နံသော၊ ပစ္စယာနံ-အကြောင်းတို့ကို၊ ယာတေန- သတ်ပြီးခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - အတွက်၊ ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ-ပယ်ဖျောက်အပ်ပြီးသောရာဂအစရှိသောအင်္ဂဏ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - ရာဂအစရှိသော အင်္ဂဏကို ပယ်ဖျောက်ပြီး၏

ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန။ ။ (ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိပုဒ်တုန်းက) ဖွင့်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သတိကိုခေါင်းတပ်၍ဆိုအပ်သော စတုတ္ထဈာန်သမ္ပယုတ်အားလုံး ၏ စင်ကြယ်မှုကို ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏။ ပရိသုဒ္ဓေအရလည်း ဤ စတုတ္ထဈာန်စိတ်ပင် ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဤ စတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ ပရိသုဒ္ဓိဖြစ်ခြင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ ဥပေက္ခာ သတိ ပါရိသုဒ္ဓိဖြစ်ခြင်းပင်တည်း” ဟု ပြလို၍ “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန ပရိ သုဒ္ဓေ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာဝေနကို “အဖြစ်ကြောင့်” မေးပေးဘဲ “အဖြစ်ဖြင့်” ဟု အဘိဓမ္မာပိသေသန အနက်ပေးသည်။

ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ယေဝ။ ။ အခြေခံစင်ကြယ်မှ ဖြူဖြူစင်စင် အရောင်တင်၍ ရ၏။ လှော်ပြီး ဥပြီးဖြစ်၍ စင်ကြယ်သော ရွှေသည် ပွတ်တိုက်လိုက်ရုံမျှဖြင့် အရောင်ထွက် လာသကဲ့သို့တည်း။ ဤသို့ ပရိသုဒ္ဓါတ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ ရှေ့ ဆိုအပ်ပြီးသော ပရိသုဒ္ဓပင် ဖြစ်ရကား “ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ ပရိယောဒါတေ”ဟု ဖွင့်၏။ ပရိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီးအပေါ်မှာ အတော်အတန်ထပ်၍ ဝင်စားရုံမျှဖြင့် ပရိယောဒါတ ဖြစ်လာသည်-ဟူလို၊ “ဩဒါတ” အရ အဖြူရောင် ဟု ထင်မည်စိုး၍ “ပဘဿရေ”ဟု ဥပေက္ခာဖွင့်ပြန်သည်။ “မည်သည့်အရောင်”ဟုမဆိုလို၊ အရောင်ထွက်သည် ဟု သာ ဆို လိုသည်။ ပဘာ + သရတိ နံသရတိ (ထွက်၏) ဣတော စိတ္တတောတိ ပဘဿရံ (ဈာန် စိတ္တံ)။ [ဤစကားလည်း တကယ်အရောင် ထွက်ခြင်း မဟုတ် , အရောင်ထွက်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည် ဟု ပြသော ရူပကအလင်္ကာ, တဒ္ဓမ္မပစာ စကားတည်း။]

သုခါဒိနံ၊ ပေ၊ အနင်္ဂဏေ။ ။ “သုခသည် သောမနဿ၏ အကြောင်း၊ သောမ နဿသည် ရာဂ၏အကြောင်း” စသည်ဖြင့် ရှေ့ ဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ “သုခဿစ ပဟာနာ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည့် အတိုင်း ရာဂဒေါသတို့၏ (ရာဂဒေါသကို အရင်းခံ၍ ကျန်ကိလေသာ အားလုံး၏) အကြောင်း ဖြစ်သော သုခဒုက္ခ စသည်ကို ပယ်ထားပြီး ဖြစ်ရကား “အနင်္ဂဏ” ဖြစ်သည်။ [အင်္ဂန္တိ ဇေတဟိ တံသမ္ပိပုဂ္ဂလာ နိဘိနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိတိ အင်္ဂဏာနိ (ရာဂါဒယော) = ထိုတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသူတို့၏ ယုတ်ညံ့သူတို့အဖြစ်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ရာဂစသည်တို့၊ (အနင်္ဂဏသုတ် ဒီကာ ဝိဂ္ဂဟ)၊ အဂိဓာတ်, ယုကို အနုပ္ပါ၊ ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်၍ န ကို ဏပ္ပါ။]

အဖြစ်ကြောင့်၊ အနင်္ဂဏေ-အင်္ဂဏ မရှိလသော်၊ အနင်္ဂဏတ္တာ ဝေ-ကြောင့် ပင်၊ ဝိဂတုပက္ကိလေသေ - ကင်းသော ဥပက္ကိလေသရှိလသော်၊ ဟိ-မှန်၊ အင်္ဂဏေန - ဏာသည်၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပက္ကိလိဿတိ - ပူပန်စေအပ်၏၊ ဝါ-နှိပ်စက်အပ်၏၊ သုဘာဝိတတ္တာ-ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မုဒုဘူတေ- နုညံ့သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်လသော်၊ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တေ-ဝသိဘော်သို့ ရောက်လသော်၊ ဝါ - စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်လသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ [မုဒုဘူတေကို “ဝသိဘာဝပ္ပတ္တေ” ဟု ဖွင့်ခြင်းသည်မှန်၏၊] ဝသေ-မိမိအလို၌၊ ဝတ္တမာနံ-ဖြစ်သော၊ (ဝသိဘော်သို့ရောက်သော-ဟူလို၊) စိတ္တံ-ကို၊ မုဒုဘူ-မုဒု ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ မုဒုတ္တာဝေ - နုညံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပင်၊ ကမ္မနိယေ ကမ္မက္ခမေ - အဘိညာဉ်အမှု၌ ခံလသော်၊ ကမ္မယောဂေ-

အနင်္ဂဏတ္တာ ဝေ။ ။ [ဝေဝ-ဟု ရှိ၏၊ ဝိသုဒ္ဓိဗေဒိ (စ) မပါ။] စိတ်မှာ ဥပက္ကိလေသ ကင်းခြင်း၏ အကြောင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ အင်္ဂဏ မရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ဥပဂန္တာ - ကပ်၍၊ စိတ္တံ-ကို၊ ကိလေသေန္တိ - နှိပ်စက်တတ် ပူပန်စေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဥပက္ကိလေသော၊ ပြခဲ့သောရာဂ စသည်ပင် ရ၏၊ ယထာ ရာဂါဒယောစေတသော မလာသုစိဘာဝေန (အညစ်အကြေး မစင်မကြယ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်) အင်္ဂဏာနီတိ ဝုတ္တန္တိ၊ ဧဝံ ဥပဂန္တာ ကိလေသနဋ္ဌေန ဥပက္ကိလေသတိ- ဒီကာ၊ ကိလိဿတိကိုလည်း “ဝိဗေဒိယတိ-ဥပတာပိယတိ” ဟု ဖွင့်။]

သုဘာဝိတတ္တာ။ ။ “ကောင်းစွာပွားစေအပ်” ဟူသည် “ အသပ်ထပ် ဝင်စားအပ်” တည်း၊ အသပ်ထပ်နယ်အပ်သော သားရေသည် နုလာသကဲ့သို့ ဤစတုတ္ထဇာန် စိတ်လည်း အသပ်ထပ် ဈာန်ဝင်စားမှု သုဘာဝိတကြောင့် နုညံ့လာသည်၊ ထိုသို့ နုညံ့လာသည်ကိုပင် “ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တေ - ဝသိဘော်သို့ ရောက်ပြီ ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ဝသနံ သမတ္တနံ ဝသော - စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ ဝသော ယဿ အတ္တိတိ ဝသိ = အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇန စသော ကိစ္စ ၅ပါး၌ အစွမ်းသတ္တိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝသိနော+ ဘာဝေါ- ဝသိဘာဝေါ-အစွမ်းသတ္တိရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အစွမ်းသတ္တိရ၏။]

မုဒုတ္တာ ဝေ၊ ပေ၊ ယောဂေ။ ။ [ဤ၌လည်း စ-ပိုဟန်တူ၏၊] ကမ္မနိယဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကား အခြားမဟုတ်၊ မုဒုတ္တပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ဝေဖြင့်ဆိုသည်၊ ကမ္မနိယ၌ “ကမ္မနိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ စသော အဘိညာဉ်အမှု၌+ ခမံ= ခံသောစိတ်တည်း၊ ကမ္မနိယံ” ဟု ခမအနက်၌ ဣယပစ္စည်း သက်ထားကြောင်း သိစေလို၍ “ ကမ္မက္ခမေ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ (န) အာဂုမ်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်တဒ္ဓိတ် (၇၃) သုတ်၌ နိယပစ္စည်း ဟု ဆို၏၊ “အမှု၌+ ခံ” ဟူသည် ထိုအဘိညာဉ် အမှုအား သင့်လျော်သော အရည်အချင်း ရှိနေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ ကမ္မယောဂေ ” ဟု ဥပုကတ္တ ပြသည်၊ ယုတ္တိတဗ္ဗံ-ယုဉ်စပ်ထိုက်၏၊ ဣတိ ယောဂံ (ယုဇ+ဣ၊) ကမ္မေ+ ယောဂံ ကမ္မယောဂံ- အမှု၌+ယုဉ်စပ်ထိုက်၏ (သဒ္ဓတ္ထ၊) အမှုအား+ လျောက်ပတ်၏ (အဓိပ္ပာယ်ထွ)။

အဘိညာဉ်အမှု၌ ယှဉ်စပ်ထိုက်လသော်၊ ဝါ-အဘိညာဉ်အမှုအား လျောက်ပတ်လသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သုခန္တံ - ကောင်းစွာ မှတ်အပ်ပြီးသော၊ ဝါ-လျော်ပြီးဥျားပြီးသော၊ သုဝဏ္ဏံ- ရွှေသည်၊ ကမ္မနိယံ-ပုတီး၊ နားသောင်းစသည်ကို ပြုလုပ်မှု၌ ခံသည်၊ ဟောတိ ဣဝ-ကဲ့သို့ (ဝေံ-တူ၊) မုဒု-နညံသော၊ စိတ္တံ-သည်၊ ကမ္မနိယံ - အဘိညာဉ် အမှု၌ ခံသည်၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ တဒုဘယဓိ-ထို မုဒု၊ ကမ္မနိယ ၂ပါးသည်လည်း၊ သုဘ-ဝိတက္ကာ ဝေ-ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ (ဟောတိ၊) ယထာဟ - နည်း၊ နာဟံ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ယထာယိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ၊ ဣဒံ စိတ္တံယထာ-ကဲ့သို့၊ ဝေံ-တူ၊ ယံ - အကြင်တရားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘာဝိတံ-ပွားစေအပ်သည်၊ ဗဟုလီကတံ - ကြိမ်ဖန် များစွာ၊ အလေ့အလာ ပြုအပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်၊) မုဒုစ-နညံသည်၎င်း၊ ကမ္မနိယဉ္စ - ထိုထို အမှု၌ ကောင်းသည်၎င်း၊ ဟောတိ-၏၊ ဘိက္ခဝေ၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ အညံ-စိတ်မှတစ်ပါးသော၊ (တံ)ကေဓမ္မဓိ-ထို တဒုသော တရားကိုလည်း၊ န သမနုပဿာမိ- မြင်တော်မမူ၊ (အဂုံတ္တရ၊ ပဏိဟိတ-အစ္စဝဂ်)၊]

ဧတေသု ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု - ဤ ပရိသုဒ္ဓဘောဂုဏ် အစရှိသည်တို့၌၊ ဌိတက္ကာ- ကြောင့်၊ ဌိတေ - တည်တံ့လသော်၊ ဌိတက္ကာယေဝ- ပင်၊ အာနေဉ္စ ပုတ္တေ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လသော်၊ အစလေ နိရိဉ္စနေ-တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိလသော်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝါ - တနည်း၊ မုဒုကမ္မညဘာဝေန - နညံသည်၏အဖြစ်၊ အဘိညာဉ်အမှု၌ ခံသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အတ္တ

မုဒု ဟိ၊ ပေ၊ သုခန္တံ ဝိဝ သုဝဏ္ဏံ ။ ။ လျော်ပြီး ဥျားပြီးဖြစ်၍ နညံသောရွှေသည် ပုတီးလက်ကောက် စသော တန်ဆာကိုပြုရာ၌ လိုသလို ဆွဲငင်ဘို့ရန် အထုအရိုက် ခံနိုင်သကဲ့သို့၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးကင်း၍ သန့်ရှင်းသောစိတ်လည်း နညံနေသဖြင့် အဘိညာဉ်အမှုကို ပြုဘို့ရန် ခံနိုင်ရည်ရှိသည်-ဟူလို။ [ဓမ္မိယိတ္တာတိ ဓန္တံ = မီးဖြင့်ကပ်၍ မှတ်အပ်သော ရွှေ၊ သုဠာ + ဓန္တံ သုခန္တံ = ကောင်းစွာမှတ်အပ်သောရွှေ၊ ရွှေကို အညစ်အကြေးထုတ်ရာ၌ မီးဖြင့်မှတ်၍ ထုတ်ရ၏၊ တခါတရံ လျော်၍လည်း ထုတ်ရ၏၊ ထိုသို့ အညစ်အကြေးထုတ်သည်ကို “လျော်သည် ဥျားသည်” ဟု လည်း ခေါ်၏။]

ဧတေသု ပေ၊ အာနေဉ္စ ပုတ္တေ ။ ။ ပရိသုဒ္ဓ စသောဂုဏ်များ ပျက်မသွားအောင် တည်တံ့နေသောစိတ်ကို “ဌိတ” ဟု ၎င်း၊ ထိုသို့ တည်တံ့နေသည့်အတွက် (ပျက်ဘို့ကို မဆိုထားဘိ) လှုပ်လှုပ်ရှားရှားပင် မရှိအောင် ငြိမ်သက်သောစိတ်ကို “အာနေဉ္စ ပုတ္တ” ဟု ၎င်း ခေါ်၏။ [“ဣဉ္စန္ဒ-တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ဣဉ္စော-ခြင်း၊ ဣဉ္စဓာတ် အပစ္စည်း၊ နတ္ထိ + ဣဉ္စော ယဿာတိ အနိဉ္စ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသောစိတ်၊ အနိဉ္စဿ + ဘာဝေါ (အာနိဉ္စ-ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဣကို ပြေ၍) အာနေဉ္စ၊ အာနေဉ္စ + ပတ္တံ-အာနေဉ္စပုတ္တံ” ဟု ပြ၊ ဥဒကတ္တ ပြလို၍ “အစလေ-နိရိဉ္စနေ” ဟု ဖွင့်သည်။]

နော-၏၊ ဝသေ-အလို၌၊ ဌိတတ္တာ-တည်တန့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဌိတေ-
 တည်တံ့လသော်၊ သဒ္ဓါဒီဟိ - သဒ္ဓါ အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိ
 တတ္တာ - ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - ထောက်ခံအပ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာနေဉ္စပုတ္တေ-သော်၊ ဟိ-နဲ့၊ သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ-သဒ္ဓါ
 သည် ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သော၊ ဝါ - သဒ္ဓါသည် ထောက်ခံအပ်သော၊
 စိတ္တံ-သည်၊ အသဒ္ဓိယေန-အသဒ္ဓိယကြောင့်၊ ဝါ-သဒ္ဓါမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်၊ န ဣဉ္စတိ-မတုန်လှုပ်၊ ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတံ-
 ဝီရိယသည်၊ ပေ၊ သော၊ ဝါ-သော၊ (စိတ္တံ)၊ ကောသဇ္ဇေန-ကောသဇ္ဇကြောင့်၊
 ဝါ - ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်၊ န ဣဉ္စတိ၊
 သတိပရိဂ္ဂဟိတံ-သတိသည်၊ ပေ၊ သော၊ ဝါ-သော၊ (စိတ္တံ)၊ ပမာဒေန-ပမာဒ
 ကြောင့်၊ ဝါ - မေ့လျော့ကြောင်း အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်၊ န ဣဉ္စတိ၊
 သမာဓိ ပရိဂ္ဂဟိတံ - သမာဓိသည်၊ ပေ၊ သော၊ ဝါ- သော၊ (စိတ္တံ)၊ ဥဒ္ဓစ္စေန-
 ဥဒ္ဓစ္စကြောင့်၊ ဝါ - ပြန်လွင့်သောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဥဒ္ဓစ္စကြောင့်၊ န
 ဣဉ္စတိ၊ ပညာ ပရိဂ္ဂဟိတံ - ပညာသည်၊ ပေ၊ သော၊ ဝါ-သော၊ (စိတ္တံ)၊ အဝိ
 ဇ္ဇာယ-အဝိဇ္ဇာကြောင့်၊ ဝါ - ဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်မောဟကြောင့်၊ န ဣဉ္စ

မုဒုကမ္မည ဘာဝေနဝါ။ ။ “မိမိအလို၌ တည်သည်ကို (ဝသိဘော်သို့ ရောံနေ
 သည်ကို) ဌိတ”ဟု ဤနည်း၌ ဆိုလို၏၊ ရှေ့၌ “ဝသေ ဝတ္တမာနံ ဟိ စိတ္တံ” ဖြင့်လည်း
 ဝသိဘော်သို့ရောံသောစိတ်ကိုပင် ပြခဲ့၏၊ သို့ဖြစ်၍ မုဒုကမ္မညအဖြစ်ကို ဝသိဘော်သို့
 ရောက်ခြင်းဖြင့် မှတ်သားအပ်သကဲ့သို့ ၊ ဝသိဘော်သို့ရောက်၍ ဌိတဖြစ်ခြင်းကိုလည်း
 မုဒုကမ္မညတာဖြင့် မှတ်သား၍ပြ၏ (အပြန်အလှန် မှတ်သားအပ်၏-ဟူလို)၊ [ယထာ
 မုဒုကမ္မညဘာ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တိယာ လက္ခိယန္တိ၊ ဧဝံ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တိပိ မုဒုကမ္မညတာဟိ
 လက္ခိယတီတိ မုဒုကမ္မဘာဝေနဝါ၊ ပေ၊ ဌိတတိ ဝတ္တံ၊ ယထာ ဟိ ကာရဏေန ဖလံ
 နိဒ္ဓါရိယတိ (ထုတ်ဆောင်အပ်၏)၊ ဧဝံ ဖလေနာပိ ကာရဏံ နိဒ္ဓါရိယတီတိ။]

သဒ္ဓါဒီဟိ၊ ပေ၊ အာနေဉ္စပုတ္တေ ။ ။ နိစ္စလဘာဝေန အဝဋ္ဌာနံ အာနေဉ္စပုတ္တိ-
 မတုန်မလှုပ်၏ အဖြစ်ဖြင့် အာရုံ၌သက်ဝင်၍ တည်ခြင်းသည် အာနေဉ္စသို့ ရောက်ခြင်း
 မည်၏၊ သာစ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေန ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပနိယတာယစ သမ္ပ
 ဝန္တိ- ထိုအာနေဉ္စပုတ္တိသည်လည်း သမ္ပယုတ်တရားတို့၌ ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊
 အသဒ္ဓိယ စသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ မလှုပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း ဖြစ်လသော်၊
 သဒ္ဓါဒီဟိလောနံ အာနုဘာဝေန ဟောတီတိ အာဟ - သဒ္ဓါဒီပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ အာနေဉ္စ
 ပုတ္တေတိ၊ အချုပ်မှာ-လူတယောက်ကို အကျိုးလိုသူတို့က ဂုဏ်မပျက်အောင်ဝိုင်းဝန်း
 ထောက်ပံ့ထားသကဲ့သို့ စတုတ္ထဇာန်စိတ်ကိုလည်း “မတုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲအောင် သဒ္ဓါ
 စသောတရားတို့က ဝိုင်းဝန်းထောက်ပံ့ထားကြသည်”ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ပရိဂ္ဂဟိတံကို
 “ဥပတ္တမ္ဘိတံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဋီကာ၌ ပါဠိပျက်၍ ပါဠိမှန်ကို ထုတ်ပြလိုက်သည်။]

တိ၊ ဩဘာသဂတံ- ဖြစ်သောဉာဏ် အရောင်အလင်းရှိသော၊ (စိတ္တံ)၊ ကိလ သန္ဓကာရေန-ကိလသာအမှိုက်မှောင်ကြောင့်၊ န ဣဉ္ဇတိ၊ ဆဟိ-ခြောက်ပါး ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ - တို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတံ - ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ် သော၊ ဝါ - ထောက်ခံအပ်သော၊ (စိတ္တံ) အာနေဉ္ဇပုပ္ဖတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ အဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတံ - ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ စိတ္တံ- သည်၊ အဘိညာ သန္တိကရဏီယာနံ - အဘိညာဉ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထိုက် ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - ပုဗ္ဗေနိဝါသစသော တရားတို့ကို၊ အဘိညာ သန္တိကိရိ ယာယ-ငှါ၊ အဘိနိဟာရက္ခမံ-ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၌ ခံသည်၊ ဟောတိ။

အပရော - ရွှေနည်းမှတစ်ပါး အခြားသော၊ နယော - နည်းကား၊ စတုတ္ထ ဣာနသမာဓိနာ-မိဖြင့်၊ သမာဟိတေ-သော်၊ ဝါ-သော်၊ နိဝရဏဒူရိဘာဝေန- နိဝရဏတို့မှ ဝေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိသုဒ္ဓေ - သော်၊ ဝိတက္ကာဒိ သမ တိက္ကမေန-ဝိတက် အစရှိသည်တို့ကို လွန်မြော်ခြင်းကြောင့်၊ ပရိယောဒါတေ- သော်၊ ဈာနပရိလာဘပစ္စယာနံ-ဈာန်ရခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိကုန်သော၊ ပါပကာနံ-နံသော၊ ဣစ္ဆာဝစရာနံ - အလိုဆိုးသည် သက်ရောအပ်ကုန်သော မာန၊ သာဠေယျ စသည်တို့၏၊ အဘာဝေန - မရှိခြင်းကြောင့်၊ အနင်္ဂဏေ-

အဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတံ။ ။ သမာဟိတတာ၊ ပရိသုဒ္ဓတာ၊ ပရိယောဒါတတာ၊ အနင်္ဂ ဏတာ၊ ဝိဂတုပက္ခိလေသတာ၊ မုဒုဘာဝေါ၊ ကမ္မနိယတာ၊ အာနေဉ္ဇပုပ္ဖတ္တိယာ ဌိတတာ (အာနေဉ္ဇသို့ ရောက်သော အားဖြင့် တည်တံ့သည်၏ အဖြစ်) ဤရှစ်ပါးတည်း၊ တနည်း-ဤ ရှစ်ပါးသည် သမာဟိတ စိတ်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများ ဖြစ်သောကြောင့် သမာ ဟိတကို စိတ္တ၏ ဝိသေသနထား၍ “ဌိတေ အာနေဉ္ဇပုပ္ဖတ္တေ”ကို အင်္ဂါ ၂ ပါး ခွဲသော အားဖြင့်လည်း အဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတစိတ် ဖြစ်နိုင်သည်။

အပရောနယော။ ။ ဤနည်း၌ စိတ်ကို ညစ်နွမ်းအောင် ပြုတတ်သော နိဝရဏ တို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ပရိသုဒ္ဓ ဟု ၎င်း၊ စိတ်ကို လှုပ်ရှားစေတတ်သော ဝိတက် ဝိစာရ နှင့် စိတ်ကို ပေါ်လွင်အောင် ပြုတတ်သော ဝီတိတို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ပရိယောဒါတ ဟု ၎င်း ဆိုသည်။ ပဌမဈာန်သည် နိဝရဏတို့မှ ကင်းသော်လည်း ဤ စတုတ္ထဈာန်လောဘံ မဝေးကွာတတ်၊ ထို့အတူ ဒုတိယဈာန်သည် ဝိတက် ဝိစာရတို့မှ၊ တတိယဈာန်သည် ဝီတိမှ ကင်းသော်လည်း ဤ စတုတ္ထဈာန်လောက် လွတ်ကင်းတတ်ချေ၊ ထို့ကြောင့် ဤ စတုတ္ထဈာန်ကိုသာ “နိဝရဏ၊ ပေ၊ ပရိယောဒါတေ” ဟု မိန့်သည်။

ဈာနပရိလာဘပစ္စယာနံ၊ ပေ၊ အနင်္ဂဏေ။ ။ ဈာန်ရမှုကို အကြောင်းပြု၍ မိမိကို မိမိ အထင်ကြီးသော မာနတမျိုးဖြစ်တတ်သေး၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိသတ်အလယ် တရားဟောတော်မူရာဝယ် (“ရဟန်း .. ဒီတရားကို သင်က ဘယ်လိုသဘောရသလဲ” စသည်ဖြင့်) ငါ့ကိုသာ မေး၍ မေး၍ တရားဟောတော်မူလျှင် ကောင်းလေစွ-ဟု မာန

သော်၊ အဘိဇ္ဈာဒီနံ - အဘိဇ္ဈာ အစရှိကုန်သော၊ စိတ္တပုတ္တိလေသာနံ - စိတ်ကို ပူပန်စေတတ်၊ နှိပ်စက်တတ်ကုန်သော တရားတို့၏၊ ဝိဂမေန - ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဝိဂတုပုတ္တိလေသေ-သော်၊ စ-ဆက်၊ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ-ဤ အနက်ဏ အဖြစ် ဝိဂတုပုတ္တိလေသ အဖြစ် ၂ ပါးစုံ ကိုလည်း၊ အနက်ဏဝတ္ထသုတ္တာနု သာရေန - အနက်ဏသုတ် , ဝတ္ထသုတ်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ ဝသိပုတ္တိယာ-ဝသီဘော်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ မုဒုဘူတေ- သော်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ ဘာဝုပဂမေန-တန်ခိုး၏အခြေခံအဖြစ်သို့ ကပ်ရောခြင်းကြောင့်၊ ကမ္မနိယေ-

ပါသော အလိုဆန္ဒတမျိုး ဖြစ်တတ်သေး၏၊ ရှိသောအပြစ်ကို ဖုံးထားလိုသော မာယာ လည်းဖြစ်တတ်၏၊ မရှိသောဂုဏ်ကို ရှိဟန်ဆောင်တတ်သော သာဠေယျလည်းဖြစ်တတ် ၏၊ ထိုမာန မာယာ သာဠေယျ တရားသည် ပါပကဏ္ဍာဝစရ မည်၏၊ [ဣစ္ဆာယ- ယုတ်မာသောအလိုသည် (အလိုဆိုးသည်) + အဝစရာ- သက်ရောက်အပ်သောတရား တို့တည်း၊ ဣစ္ဆာဝစရာ- တို့။] ဤတရားတို့ကား နိဝရဏလောပံ မကြမ်းသော်လည်း စိတ်ညစ်နွမ်းအောင်ပြုတတ်၍ အင်္ဂဏဟုဆိုအပ်သော အနုစား အကုသိုလ်များတည်း။

ဝိမတိ ။ ။ ပေါတ္တကေသု ပန “ဈာနပဋိလာဘပစ္စနိကာနံတိပိ လိခန္တိ၊ သော ပမာဒပါဠော (စာအုပ်တို၌ ဈာနပဋိလာဘပစ္စနိကာနံ ဟု ရှိသော ပါဠိသည် အမှတ် တမဲ့ ရေးအပ်မိသော ပါဠိတည်း၊) ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း - ဈာန်ရခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဟူသည် နိဝရဏတရားတို့တည်း၊ ထို နိဝရဏတို့၏ မရှိခြင်းကိုကား ပရိသုဒ္ဓေပုဒ်တုန်း ကပင် “နိဝရဏ ခုရိဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓေ” ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [သာရတ္ထ ဒီကာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဒီကာတို့လည်း အလားတူပင် ဖွင့်ကြသည်။]

အဘိဇ္ဈာဒီနံ၊ ပေ၊ ကိလေသေ ။ ။ [ဤ၌လည်း “ဈာန ပဋိလာဘ ပစ္စယာနံ” ကို လိုက်စေကြ၏။] အဘိဇ္ဈာ - ဟူသည် လောဘတည်း၊ ထိုလောဘသည် ကာမစ္ဆန္ဒ နိဝရဏအဖြစ်သို့ မရောက်သော မိမိဈာန်ကို မိမိနှစ်သက်မှု လောဘအနုစားတည်း၊ အာဒိဖြင့် ပြခဲ့သော မာနမာယာသာဠေယျကိုပင် ယူ။ [အဘိဇ္ဈာသဒ္ဓေနစ အနိဝရဏ သဘာဝသေဝ လောဘဿ၊ မာနာဒီနဉ္စ ဂဟဏံ၊ ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာနန္တိ အနု ဝတ္ထမာနတ္တာ၊-ဝိမတိ။]

ဥဘယမ္ပိဧတံ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ။ အနက်ဏတ္တံ ဝိဂတုပုတ္တိလေသတ္တံစာတိ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ ယထာက္ကမံ အနက်ဏသုတ္တဝတ္ထသုတ္တာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ - ဝိမတိ၊ ထို ၂ သုတ်သည် မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၌ ပါ၏၊ အနက်ဏသုတ်၌ ဣစ္ဆာ (အလိုဆိုး) ကို စတည်၍ ဟောတော်မူ၏၊ ဝတ္ထသုတ်၌ အဘိဇ္ဈာကို စတည်၍ဟောတော်မူ၏၊ ထိုသုတ် တို့၌ နိဝရဏဖြစ်သော ကြမ်းတန်းသောအပြစ်များကိုလည်း ဟောထားတော်မူ၏၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌ကား ဈာန်ရမှုကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့် နိဝရဏ မဖြစ်လောပံ သော သိမ်မွေ့သောအပြစ်များကိုသာပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “အနက်ဏဝတ္ထသုတ္တဝသေန- ထိုသုတ်များအတိုင်း” ဟု မဆိုဘဲ “အနုသာရေန- ထိုသုတ်များသို့ အစဉ်လိုက် သဖြင့်” ဟု ဆိုထားသည်။

သော်၊ ဘာဝနာပါရိပုရိယာ - ဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံ လုံလောက်ခြင်းကြောင့်၊
 ပဏီတဘာဝပဂမေန-မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းဖြင့်၊ ဌိတေ-
 သော်၊ အာနေဉ္စပုတ္တေ-သော်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်လ
 သော်၊ အာနေဉ္စပုတ္တံ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဤတုန်လှုပ်ခြင်း မရှိနိုင်လော့အောင်သော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ဌိတေ-သော်၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဧဝမ္ဗိ-ဤသို့လည်း၊
 ဝါ - ဤနည်းအား ဖြင့်လည်း၊ အဋ္ဌင်္ဂသမန္တာဂတံ - ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါနှင့်
 ပြည့်စုံသော၊ စိတ္တံ - စိတ်သည်၊ အဘိညာသန္တိကရဏီယာနံ - အဘိညာဉ်ဖြင့်
 မျက်မှောက် ပြုထိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - ပုဗ္ဗေနိဝါသ စသော တရားတို့ကို၊
 အဘိညာသန္တိ ကိရိယာယ-၄၊ အဘိနိဟာရက္ခမံ - ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၌ခံသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ ပါဒကံ-အဘိညာဉ်၏အခြေခံသည်၊ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ-အဘိညာဉ်၏
 နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) ဣတိအတ္ထော -နက်။

ဘာဝနာ၊ ပေ၊ ဘာဝပဂမေန ။ ။ အဘိညာဉ်၏အာရုံသို့ ရှေးရှု ဆောင်ဘို့ရာ၊
 ထို့ထက်ပို၍ ပြုဘွယ်မရှိတော့ဘဲ အခြေခံဘာဝနာ ပြည့်စုံနေသည်ကို “ဘာဝနာပါရိ
 ပုရိ” ဟု ဆိုသည်၊ ဤ ဘာဝနာပါရိပုရိယာသည် ပဏီတဘာဝပဂမေန၏ ဟိတ်တည်း၊
 ထို့ကြောင့် စသဒ္ဓါမပါဘဲထား၍၊ ဋီကာ၌လည်း “တတောဧဝ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဘာဝနာ
 ပြည့်စုံလုံလောက်နေသည့်အတွက် ပဏီတ (ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သော)
 ဥတ္တမ (အမြတ်ဆုံး) ဈာန်အဖြစ်သို့ ရောက်နေသည်-ဟူလို။

ယထာ၊ ပေ၊ ဧဝံဌိတေ ။ ။ ဤအနက်ဖွင့်ကြည့်၍ အာနေဉ္စပုတ္တေသည် ဌိတေ၏
 ဝိသေသနဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “အာနေဉ္စပုတ္တေ-အာနေဉ္စသို့ရောက်သော၊
 ဝါ-ရောက်လောက်အောင်၊ ဌိတေ-သော်” ဟု ပေး၊ ဤ ၂ ပုဒ်မှ အင်္ဂါတပါးရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ “ယထာ အာနေဉ္စဘာဝံ အာနေဉ္စပုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဌိတေ” ဟု
 ပါဠိပျက် တွေ့ရ၏၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ “ယထာ အာနေဉ္စပုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဌိတေ ” ဟုသာ
 ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အာနေဉ္စဘာဝံသည် အာနေဉ္စကို ဝိဂြိုဟ်လုပ်ပြုရာမှ အပိုပါလာသော
 ပါဠိဖြစ်ဟန်တူ၏၊ ထိုပါဠိကို ပါစေလိုလျှင် “အနိဉ္စဿ + ဘာဝေါ အာနေဉ္စ” ဟု ဝိဂြိုဟ်
 ပြုရသည့်အတိုင်း “ယထာ အနိဉ္စဘာဝံ (တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော)
 အာနေဉ္စ (အာနေဉ္စသို့) ပတ္တံ ဟောတိ ” ဟု ရှိရမည်။

ဧဝံဝိ၊ ပေ၊ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ ။ ။ ဧဝံဝိ၌ ဝိဖြင့် ရှေးနည်းကိုပေါင်း၊ “အဘိနိဟာ
 ရက္ခမံ” ဟူသည် အဘိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၌
 စတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ ပါဒကဈာန်ဖြစ်နိုင်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အဘိနိဟာရက္ခမံကိုပင်
 “ပါဒကံ- ပဒဋ္ဌာနဘူတံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [အဘိနိဟာရက္ခမံ၌ အဘိနိဟာရဏ်ကံကို
 အဘိနိဉ္စာမေသံ (အဘိနိဟရိံ) ကျမှ သာဓကပြမည်။]

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏာယာတိ- ကား၊ တေသ္မိံ စိတ္တေ ဤ စတုတ္ထ
 ဈာန် စိတ်သည်၊ ဝေ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ အဘိညာပါဒကေ-အဘိ
 ညာဉ်၏ အခြေခံသည်၊ ဇာတေ - ဖြစ်လသော်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှ-
 သတိ၌၊ ယံ ဉာဏံ-အကြင် ယှဉ်ဘက်ဉာဏ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တဒတ္ထာယ- ထို
 ဉာဏ်အကျိုး၎င်း၊ (အဘိနိန္ဒာမေသိံ၌ စပ်၊) တတ္ထ- ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ
 ဉာဏာယ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ အတိတ
 ဇာတိသု- အတိတ်ဘဝတို့၌၊ နိဝုတ္တက္ခန္ဓာ- နေအပ်ဘူးသော ခန္ဓာတို့တည်း၊
 နိဝုတ္တာတိ - ဟူသည်ကား၊ အဇ္ဈာဝုတ္တာ - စွဲမှီ၍ နေအပ်ဘူးကုန်သော၊ အနု
 ဘူတာ-အဖန်ဖန်ဖြစ်ပြီးကုန်သော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တာနေ-သန္တာန်၌၊
 ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-ဖြစ်၍၊ နိရုဒ္ဓါ-ချုပ်ပြီးကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့တည်း၊ ဝါ- တနည်း။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာ၊ ပေ၊ တတ္ထ။ ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိနှင့် ဉာဏကို “ပုဗ္ဗေနိဝါသာ
 နုဿတိယံ + ဉာဏံ - ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ” ဟု သတ္တမိတပျုရိသ် တွဲစေလို၍
 “ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှ+ယံ ဉာဏံ” ဟု မိန့်၊ သတိသည် ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်၍၊ သတိကို
 လိင်္ဂဝိပလ္လာသကြံ၊ သတိက ဉာဏ်အား သဟဇာတနိဿယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုသော
 ကြောင့် “ သတိမှ ” ဟု (မှီရာ) အာဓာရ ထားသည်၊ တဒတ္ထာယဖြင့် ဉာဏာယ၌
 အာယသည် တဒတ္ထသမ္ပဒါနှင့်သက်သော သဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဟု သိစေ၏၊ ထို့နောက်
 “ပုဗ္ဗေနိဝါသာ+ အနုဿတိ+ ဉာဏံ” ခု ပုဒ်ကို ခွဲခြား၍ အကျယ်ပြလိုသောကြောင့်
 “တတ္ထ” ဟု မိန့်သည်။

ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ၊ ပေ၊ ခန္ဓာ။ ။ “ကေမ္မိ ဇာတိံ၊ ဒွေဝိ ဇာတိယော” စသည်ဖြင့်
 ဟောတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ပုဗ္ဗေသဒ္ဓါသည် အတိတ်ဘဝတို့ကို ဟော၏ ဟု သိစေ
 လို၍ “ အတိတဇာတိသု ” ဟု ဖွင့်၊ နိဝါသသဒ္ဓါသည် အတိတ်ကမ္မသာဓနဟော ဟု
 ၎င်း၊ ထိုနေအပ်ဘူးသော အရာဟူသည်လည်း ခန္ဓာ ၅ ပါးမှတစ်ပါး အခြား မရှိ ဟု ၎င်း
 သိစေလို၍ “နိဝုတ္တ” ဟု အတိတ်ကံဟော တပစ္စည်းဖြင့် ၎င်း၊ ခန္ဓာ ဟု အဘိဓေယျ
 (ဟောနက်) ကို ၎င်း ဖွင့်သည်၊ “နိဝသီသိတ္ထ-နေအပ်ဘူးပြီ၊ ဣတိ နိဝါသော” ဟု
 ပြု၊ ပုဗ္ဗေ+ နိဝါသော-ပုဗ္ဗေနိဝါသော၊ (အလုတ္တသမာသ်)၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိကို၎င်း၊
 ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿတိကို ၎င်း ထောက်၍ ဧကဝဏ္ဏ ဝစနတ်ပြုသည်။ [နိဝါသ သဒ္ဓေါ
 ကမ္မသာဓနော၊ ခန္ဓဝိနိမုတ္တောစ နိဝသိတဓမ္မော နတ္တိတိ အာဟ - နိဝုတ္တက္ခန္ဓာတိ။]

နိဝုတ္တာတိ ပေ၊ နိရုဒ္ဓါ။ ။ နိဝုတ္တက္ခန္ဓာဟူသည် နေရာဌာန ဘုံဘဝမဟုတ်၊ အဇ္ဈာ
 ဝုတ္တာ (အဓိ+ အာဝုတ္တာ) - မိမိသန္တာန်၌ စွဲ၍+ နေအပ်ဘူးကုန်သော ခန္ဓာများတည်း၊
 ထို အဇ္ဈာဝုတ္တခန္ဓာဟူသည် အနုဘူတာ (အနုအနု+ ဘူတာ) - အဘန်ဘန် ဖြစ်ခဲ့ဘူး
 သော ခန္ဓာတို့တည်း၊ “အနုဘူတာ” ဟူသည် “အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ-
 မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်ခဲ့ဘူးသော (မိမိ၏ဆိုင်ရာ) ခန္ဓာတို့တည်း”၊ ဤသို့ နိဝုတ္တ
 ပုဒ်နက်ကို ပေါ်လွင်အောင် ထပ်၍ထပ်၍ ဖွင့်ပြလေသည်။

နိရုတ္တဓမ္မာ - နေအပ်ဘူးသော တရားတို့သည်၊ (ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ - ဝါသမည်၏၊ ရှေ့ပြန်စပ်)၊ နိရုတ္တာတိ-ကား၊ ဂေါစရနိဝါသေန-အာရုံ ဖြစ်သော နိဝါသ အားဖြင့်၊ နိရုတ္တာ - နေအပ်ပြီးကုန်သော တရားတို့ တည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဝိညာဏေန - ဖြင့်၊ ဝိညာတာ - သိအပ်ပြီးကုန်သော၊ ပရိစ္ဆိန္ဒာ-

နိရုတ္တဓမ္မာဝါ ။ ။ ရှေ့နည်း၌ “နိရုတ္တက္ခန္ဓာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ခန္ဓာသာ တိုက်ရိုက်ရ၏၊ နာမဂေါတ္တစသည်မှာ မကင်းရာ မကင်းကြောင်းဖြစ်၍ ဆက်သွယ်ယူမှ ရသည်၊ ဤနည်း၌ “နိရုတ္တဓမ္မာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ခန္ဓာသာမက နိဗ္ဗာန်တရားနှင့် နာမ-ဂေါတ္တစသော ပညတ်တရားများပါ တိုက်ရိုက်ရ၏၊ ရှေ့နည်း၌ “အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ” ဟု ဆိုသောကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ခဲ့သော (မိမိအတွက်) ပုဗ္ဗေနိဝါသကိုသာ ပြ၏၊ ဤနည်း၌ကား “ဂေါစရနိဝါသေန နိရုတ္တာ” ဟု အကျယ်ဖွင့်သောကြောင့် မိမိသန္တာန်မှာဖြစ်ဖြစ်၊ သူတပါးသန္တာန်မှာဖြစ်ဖြစ်၊ သတ္တဝါသန္တာန်၏ အပြင်ပဗဟိဒ္ဓမှာဖြစ်ဖြစ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသအားလုံးကိုပြသည်။ [ဧဝံ သသန္တတိပရိယာပန္နဓမ္မဝသေန နိဝါသသဒ္ဓဿ အတ္ထံ ဝတ္တာ ဣဒါနိ အဝိသေသေန ဝတ္တံ၊ နိရုတ္တဓမ္မာဝါ နိရုတ္တာတိ ဝတ္တာ တံ ဝိဝရိတံ ဂေါစရနိဝါသေနာတိအဒိ ဝတ္တံ။-ဋီကာများ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ဋီကာအလိုအားဖြင့် “နိရုတ္တဓမ္မာဝါ နိရုတ္တာ၊ ဂေါစရနိဝါသေန နိရုတ္တာ” ဟု ဣတိ မပါဘဲ ပါ၌ရှိရမည်၊ ထိုအလို သုတ်ကို ဝတ္တိဖွင့်သကဲ့သို့ နိရုတ္တာကို “ဂေါစရဝသေန နိရုတ္တာ” ဟု ဣတိမပါဘဲ ဖွင့်သည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ယခုစာများ၌ “နိရုတ္တဓမ္မာဝါ၊ နိရုတ္တာတိ ဂေါစရနိဝါသေန နိရုတ္တာ” ဟု ရှိ၏၊ ဤ စာရှိအလို “နိရုတ္တဓမ္မာဝါ” သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသောဝယ် နိဝါသော၏အဖွင့်၊ ထို နိရုတ္တကိုမှ “နိရုတ္တာတိ” ဟု တည်၍ “ဂေါစရနိဝါသေန နိရုတ္တာ” ဖွင့်သည်ဟု မှတ်ပါ။ [ဤအဖွင့်များကို ထောက်၍ “အဇ္ဈာဝုတ္တနိဝါသ၊ ဂေါစရနိဝါသ” ဟု ပုဗ္ဗေနိဝါသ ၂ မျိုးကိုလည်းမှတ်။]

အတ္တနော၊ ပေ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒာ။ ။ ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသတရားသည် “မိမိဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သောတရား၊ သူတပါးဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သောတရား” ဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် “အတ္တနော၊ ပေ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒာ” ပါ၌ဖြင့် မိမိဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သောတရားများကို ပြ၏၊ ရှေးရှေးဘဝ၌ မိမိခန္ဓာနှင့် ဆက်သွယ်၍ မိမိနာမည် အနွယ်အဆင်း အစာ သုခ ဒုက္ခတို့သည် ၎င်း၊ မိမိ၏ မိဘ-ဆွေမျိုး အဖော်အပေါင်း စသူတို့နှင့် နေရာဌာနတို့သည် ၎င်း၊ မိမိဝိညာဉ်ဖြင့် တွေ့ကြုံ ခံစားခဲ့ရသော အာရုံများတည်း၊ ထိုသို့ သိရာ၌ ရှေးရှေးဘဝက စက္ခုဝိညာဉ် စသော ဝိညာဉ် ၆ ပါးဖြင့် သိကာမတ္တ မဟုတ်၊ မနောဒွါရိကဝိထိဝိတ်ဖြင့် အမည်အနွယ်စသည် ခွဲခြား၍ ကွဲကွဲပြားပြား သိအပ်သည်- ဟု ပြလို၍ ဝိညာတာကို “ပရိစ္ဆိန္ဒာ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ဇာန်အဘိညာဉ်ရသော သာသနာပ (တိတ္ထိယ-ခေါ်) ရသေ့များနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့သည် မိမိ၏ ရှေးဖြစ်ပုံကိုသာ ဤ အဘိညာဉ်ဖြင့် သိနိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤနည်းကို နောက်နည်းမှ သီးခြား ပြရသည်။ - တိတ္ထိယာစ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရမာနာ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌကတသုတမေဝ အနုဿရန္တိ၊ တထာ သာဝကာစ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစ” - မဟာပဒါနသုတ် အဋ္ဌကထာ။]

ပိုင်းခြားအပ်ပြီးကုန်သော တရားတို့တည်း။ ဝါ - သည်သာ မကသေး။ ဆိန္ဒု ဝဋ္ဋမကာနုဿရဏာဒီသု-ပြတ်ပြီးသော သံသရာလမ်းခရီးရှိသော ရဟန္တာ တို့ကိုအောက်မေ့ခြင်းအစရှိသည်တို့၌၊ ပရိညာဏဝိညာတာဝိ-သူတပါးတို့ ဝိညာဏ်ဖြင့်သိအပ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (ပရိစ္ဆိန္ဒာ-ပိုင်းခြားအပ်သော တရားတို့တည်း။ ဤသို့ ပရိစ္ဆိန္ဒာပုဒ်ကိုလိုက်စေ။)

ပရိညာဏ ဝိညာတာဝိဝါ ။ ။ ဝါသဒ္ဓါသည် အနက် တမျိုးကို ပြသော အတ္တန္တရိကပ်၊ ဝိသဒ္ဓါကား အတ္တနော ဝိညာဏဝိညာတာကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဏန၊ မိမိဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော အာရုံများသာ နိရုတ္တ မဟုတ်သေး။ ပရိညာဏဝိညာတာ အာရုံများလည်း နိရုတ္တမည်သည်- ဟူလို။ [“ ပရိညာဏဝိညာတာဝိဝါ နိရုတ္တာတိ သမ္ပန္နော ” - ဒီကာ။] ကိုယ်တွေ့မဟုတ်ဘဲ သူတပါးတို့ တွေ့ကြုံခံစား ခဲ့ရသော အာရုံ များကိုလည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဉ်ရသူက ပြန်၍ သိနိုင်သည် - ဟူလို၊ သို့သော် ဤအဘိညာဉ်ကား ဘုရားရှင်တို့အဘိညာဉ်သာ။ [ဗုဒ္ဓါပန အတ္တနာဝါ ပရေဟိဝါ ဒိဋ္ဌ- ကတ-သုတံ သဗ္ဗမေဝ အနုဿရန္တိ၊ - သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ စက္ခုပါလထေရ ဝတ္ထု၌ စက္ခုပါလထေရ၏ ဆေးသွားဘဝတုန်းက ပြုလုပ်ခဲ့သော အမှုသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ထိုစဉ်ကမတွေ့ခဲ့ရ သော်လည်း ဘုရားဖြစ်သောအခါ စက္ခုပါလ၏ ဝိညာဉ်ဖြင့် တွေ့ကြုံ ခံစားခဲ့ရသော အာရုံအကြောင်းအရာကို ဤအဘိညာဉ်ဖြင့် ပြန်၍ သိတော်မူသည်။ ဘုရားအလောင်း မပါခဲ့သော အတိတ်ဝတ္ထုများကို ပြန်၍ ဟောရာ၌ ဤပရိညာဏဝိညာတာ အာရုံများကို ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်ဖြင့် သိတော်မူခြင်းချည်းတည်း။

ဆိန္ဒု ဝဋ္ဋမကာနုဿရဏာဒီသု ။ ။ ဤ စကားသည် ပရိညာဏဝိညာတာ ဖြစ် သော ပုဗ္ဗေနိဝါသတို့တွင် သိခါပတ္တ (ထိပ်တန်းအကျဆုံး) ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဥဒါဟရဏ် ပြသော စကားတည်း။ “ ဆိန္ဒု ဝဋ္ဋမကာ ” ဟူသည် ပြတ်ပြီးသော သံသရာခရီးရှိသော ရဟန္တာတည်း။ [ဆိန္ဒု + ဝဋ္ဋမံ (သံသာရမဂ္ဂေါ) ယေသံတံ ဆိန္ဒု ဝဋ္ဋမကာ။] “ တံ ပန သိခါပတ္တံ ပရိညာဏဝိညာတာပံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဒေသေတံ ဆိန္ဒု ဝဋ္ဋမကာနုဿရဏာဒီ သုတံ ဝတ္ထံ၊ တတ္ထ ဆိန္ဒု ဝဋ္ဋမကာ အတိတေ ပရိနိဗ္ဗုတာ ဒိဏာသဝါ၊ ဆိန္ဒု သံသာရ မဂ္ဂတ္တာ။ - ဝိမတိ၊ မဟာပဒါနသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ကား “ ဝဋ္ဋမန္တိ - ကုသလာကုသလ ကမ္မဝန္တံ ဝုစ္စတိ ” ဟု တမျိုးဖွင့်၏။

အဘိညာဉ်သိပုံ။ ။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသော ရှေးဘုရားတစ်ဆူကို အကြောင်း ပြု၍ “ ထိုဘုရားသည် ဤသို့ ဝိပဿနာ ရှုတော်မူ၏။ ဤသို့ မဂ်ကိုဖြစ်စေတော် မူ၏။ ဤသို့ ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို မျက်မှောက် ပြုတော်မူ၏။ ဤသို့ ဝေနေယျတို့ကို တရားဟောပြ ဆုမ္မ တော်မူ၏ ” ဟု ရှေးဘုရားတို့ဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်ပြီးသော (ရှေးဘုရားတို့၏) ပုဗ္ဗ နိဝါသကို ဤ ဘုရားရှင်က ဤ အဘိညာဉ်ဖြင့် ပြန်၍ သိတော်မူသည်။ ဆိန္ဒု ဝဋ္ဋမကာ နုဿရဏာဒီသု အာဒိဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်မစံသေးသော ရဟန္တာတို့၏ ပရိညာဏဝိညာတာ ပုဗ္ဗေနိဝါသ သိခြင်းကိုယူ၊ ထိုသို့ သိရာ၌ ခန္ဓာစဉ်အတိုင်း တဘဝပြီး တဘဝ လိုက်

ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတီတိ-ကား၊ ယာယသတိယာ - ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-
 သကို၊ အနုဿရတိ - အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။ ဝါ - အခြားမဲ့၌
 အောက်မေ့နိုင်၏။ သာ(သတိ)-သည်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-သတိမည်၏။
 ဉာဏန္တိ-ကား၊ တာယသတိယာ-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တဉာဏံ-ယှဉ်သောဉာဏ်တည်း။
 ဧဝံ-သို့၊ ဣမဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ-ဉာဏ်၏။ အတ္ထာယ-အကျိုး
 ငှါ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏာယ - အကျိုးငှါ၊ တေဿ ဉာဏဿ - ဤ
 ပုဗ္ဗေ၊ ပေ၊ သို့၊ ဝါ-ကို၊ အဓိဂမာယ-ရခြင်းငှါ၊ ပတ္တိယာ - ရောက်ခြင်းငှါ၊
 (အဘိနိန္ဒာမေသိံ၌စပ်၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အဘိနိန္ဒာမေသိန္တိ - ကား၊
 အဘိနိဟရိံ - ရှေးရှု ဆောင်တော်မူခဲ့ပြီ၊ သောတိ- ကား၊ သော အဟံ-ထို
 ငါသည်။ အနေကဝိဟိတန္တိ-ကား၊ အနေကဝိဓံ-တပါးမကများသောအပြား

မနေဘဲ လိုရာဘဝကို ခုန်၍သိနိုင်၏။ ထိုသို့သိခြင်းကို သီဟောက္ကန္တိက (ခြင်္သေ့၏ လိုရာ
 ခုန်လွှားသော) နည်း ဟု ဆိုသည်။ [“အာဒိသဒ္ဓေန အပရိနိဗ္ဗုတာနံ (တို့၏) ပရ
 ဝိညာဏဝိညာတာနန္ဒိ သီဟောက္ကန္တိကဝသေန အနုဿရဏံ ဂဟိတံ” - ဝိမတိ။]

ယာယ၊ ပေ၊ သာ။ ။ “သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ” ဟူသော နိယမဝါကျ
 သည် ရှေးကမရှိဘဲ နောက်မှ ထည့်ပါ၍တည်း။ ဘာကြောင့်နည်း “ယာယ သတိယာ
 ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ၊ သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိတံ အာနေတွာ သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ” ဟု
 ဇီကာတို့ကဆောင်ယူ၍ သမ္ပန်ရမည် ဆိုသောကြောင့်တည်း။ [ဤသို့ မူလတည်ပါ၍ကို
 ဆောင်ယူ၍ စပ်ရာ၌ နိဿယစာရှိကို ကြည့်၍ စာပြင်ဆရာတို့က ပါဠိအပို ထည့်ထား
 သောနေရာကို များစွာ တွေ့ရတတ်ပါသည်။]

အဘိနိဟရိံ ။ ။ အဘိနိန္ဒာမေသိံ၌ အဘိ+နိ+ပုဗ္ဗ နမုဓာတ်, ကာရိတ် ဣ
 ပစ္စည်းတည်း။ “အဘိနိန္ဒာမေသိံ-စိတ်ကို ရှေးရှုညွတ်စေ၏” ဟု သဒ္ဓတ္ထပေး၊ အဘိနိ
 ဟရိံကား အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်တည်း။ “ပုဗ္ဗေနိဝါသအာရုံသို့ စိတ်ကို ညွတ်စေ ကိုင်းစေ
 ရှိုင်းစေခြင်း” ဟူသည် စတုတ္ထဇာန်၏ အာနာပါနစသောအာရုံမှ စိတ်ကို ဖယ်ရှား၍
 ပုဗ္ဗေနိဝါသအာရုံသို့ ရှေးရှု ဆောင်ခြင်းတည်း။ [အဘိနိဟရိံတိ-စိတ္တံ ဇာနာရမဏ
 တော အပနေတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာဘိမုခံ ပေသေသိံ၊ ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ အဘိနိဟာ
 ရက္ခမံ တုန်းကလည်း အဘိနိဟာရဏံ ကံကို “ပုဗ္ဗေနိဝါသံ” ဟု မှတ်။]

အနေကဝိဓံ။ ။ “ဝိပုဗ္ဗ, ဓာဓာတ်, တပစ္စည်းဖြစ်သော ဝိဟိတသဒ္ဓါသည် ဝိပုဗ္ဗ
 ဓာဓာတ် အပစ္စည်း (ဣတ္ထိဇောတက အာပနည်း) ဖြစ်သော ဝိဓာသဒ္ဓါနှင့် အနက်တူ
 ပရိယာယ်တည်း” ဟု သိစေလို၍ အနေကဝိဟိတံကို “အနေကဝိဓံ” ဟု ဖွင့်သည်။
 “ များသောအပြား ” ဟူသည် အမျိုးမျိုးသော ဘဝ-ယောနိ-ဂတိ-ဝိညာဏဋီတိ-
 သတ္တာဝါသ စသော အပြားတည်း။ [ဝိဟိတသဒ္ဓေါ ဝိဓာသဒ္ဓပရိယာယောတိ အာဟ-
 အနေကဝိဓန္တိ၊ ဘဝယောနိ အာဒိဝသေန ဗဟုဝိဓန္တိ အတ္ထော” - ဝိမတိ။]

ရိုသော၊ ဝါ-တနည်း၊ အနေကေဟိ-များစွာကုန်သော၊ ပကာရေဟိ-အပြား
 တို့သည်၊ ပဝတ္တိတံ-ဖြစ်စေတော်မူအပ်သော၊ သံဝဏ္ဏိတံ - ဖွင့်ပြတော်မူအပ်
 သော၊ (ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဌာနံ) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ- ကား၊
 သမနန္တရာတိတံ- ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၌ လွန်လေပြီးသော၊ ဘဝံ- ဘဝကို၊
 အာဒိံ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ တတ္ထတတ္ထ- ထိုထို ဘဝ၌၊ နိဂုတ္တသန္တာနံ-နေအပ်
 ဘူးသော အစဉ်ကို၊ အနုဿရာမိတိ - ကား၊ ကေမ္မိဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော
 တိ-ကေမ္မိ၊ပေ၊ယော အစရှိသော၊ (ဣတိ အာချုတ္တံ) ဧဝံ - ဤ အခြင်း အရာ
 အားဖြင့်၊ ဇာတိပဋိပင်္ဂါယာ - ဘဝအစဉ်အားဖြင့်၊ အနုဂတိံ အနုဂတိံ-
 အစဉ်လျှောက်၍ အစဉ်လျှောက်၍၊ သရာမိ - ၏၊ ဝါ - တနည်း၊ အနုဒေဝ-
 စိတ်ကို ညွတ်စေတော်မူခြင်း၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်၊ သရာမိ - အောံမေတော်
 မူနိုင်၏၊ စိတ္တေ-ကို၊ အဘိနိန္ဒာမိတမတ္ထေဝေ - ရှေ့ ညွတ်စေအပ်ခါမျှသော်
 သာ၊ သရာမိ-၏၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿတိ-ပြစ်၊ ဟိ-မှန်၊ ပုရိတပါရမီနံ-
 ဖြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီရှိကုန်သော၊ မဟာပုရိသာနံ-မြတ်သော ယောက်ျား

အနေကေဟိ၊ပေ၊ပဝတ္တိတံ ။ ။ဝိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်သည် “ ဝိပုဗ္ဗော ဓာ ကရောတု
 ဣတ္ထ ” ဟူသော ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟနှင့်အညီ ပြုခြင်းအနက်ရှိ၏။ “ ပြုအပ် ” ဟူသည်
 “ ဖြစ်စေအပ် ” နှင့် အနက်ညီမျှ၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဟိတံကို “ ပဝတ္တိတံ ” ဟု ဖွင့်သည်။
 “ ဖြစ်စေ ” ဟူသည်လည်း ကိုယ်ဖြင့်ပြု၍ ဖြစ်စေခြင်းမဟုတ်၊ တရားဟောမှု (ဒေသနာ)
 အားဖြင့် ဖြစ်စေခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ သံဝဏ္ဏိတံ - ချဲ့ထွင် ဖွင့်ပြအပ်သော ” ဟု
 အဓိပ္ပာယ်ထုဖွင့်သည်။ [“ ပဝတ္တိတံ ဒေသနာဝသေန ပဝတ္တိတံ၊ တေနာဟ-သံဝဏ္ဏိ
 တန္တိ၊ ဝိတ္ထာရိတန္တိအတ္ထော ” - သာရတ္ထ၊ ဝိမတိံ “ အနေကပ္ပကာရဝိဟိတံ ” ဟု
 ဆိုသင့်လျက် ပကာရအလယ်ပုဒ် ကြေ-ဟု ဆို၏။ ထိုအလို “ များသော အပြားတို့ဖြင့်
 ဖြစ်စေအပ်သော ” ဟု ပေး၊ သာရတ္ထ၌ “ သဟယောဂေစေတံ ကရဏာဝစနံ ” ဟု ဆို၏။
 “ များသောအပြားတို့နှင့်ဘကွ ဖြစ်စေအပ်သော ” ဟု ပေး။]

ကေမ္မိဇာတိံ၊ပေ၊အနုဂန္တာသရာမိ။ ။အနုဿရာဇ်၌ အနုကို အနုဂတအနက်
 ဟောဟု သိစေလို၍ “ အနုဂန္တာ ” ဟု ဖွင့်၊ “ ကေမ္မိဇာတိံ ။ ပေ၊ ဇာတိပဋိပင်္ဂါယာ ”
 ဖြင့် အစဉ်လျှောက်ပုံကိုပြစ်၊ တဘဝသိ ပြီးလျှင် နောက်တဘဝ ဆက်သိ၊ ထို့နောက်
 တဘဝ သိပြီးလျှင် ထိုမှတဆက် နောက်တဘဝ ဆက်သိ၊ ဤသို့ ဉာဏဂတိ အားဖြင့်
 ဘဝအစဉ်ကိုလျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၊ သိနိုင်သည်-ဟုလို။

အနုဒေဝဝါ။ ။အနုသဒ္ဓါသည် အနန္တရတ္ထ၊ “ အဘိနိန္ဒာမေသံ ” အရ စိတ်ကို
 ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ညွတ်စေသောဝိထိ ဖြစ်၏။ ထိုဝိထိ၏ အခြားမဲ့၌ပင် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အာရုံ
 ထင်ပေါ်လာသည်။ ထိုသို့ ပေါ်လာအောင် ပါဒကဏ္ဍာန်ဝင်စားသော ဝိထိ၊ “ ပုဗ္ဗ
 နိဂုတ္တံ ဇာနာမိ ” ဟု ပရိကမ်ပြုသော ဝိထိများ မလိုတော့-ဟုလို။ [အနုသဒ္ဓါ အနန္တရ
 ဒီပကောတိ အာဟ-အဘိနိန္ဒာမိတမတ္ထေ ဝေဂါတိ- ဝိမတိ။]

တို့၏ ပရိကမ္မကရဏ - ပရိကံ ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ တေန - ကြောင့်၊ တေ-ထိုမဟာပုရိသတို့သည်။ စိတ္တံ-ကို၊ အဘိနိန္ဒာမေတွာဝ - ပြီး၍ သာလျှင်၊ သရန္တိ-နံ၏။ ပန-ကား၊ အာဒိကမ္ဘိက ကုလပုတ္တာ-အစွာသော အဘိညာဉ် အမှတ် ယှဉ်သော အမျိုးကောင်းသားတို့သည်။ ပရိကမ္မံ-ကို၊ ကတွာဝ-လျှင်၊ သရန္တိ-နံ၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အာဒိကမ္ဘိကကုလပုတ္တတို့ ပရိကံကို ပြုပြီးမှ သာ အောက်မေ့နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေသံ-ထိုအာဒိကမ္ဘိက ကုလပုတ္တတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန - စပ်သဖြင့်၊ ပရိကမ္မံ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝတ္တမ္မံ-ဆိုထိုက်သည်။ သိယာ-၏။ ပန-ထိုသို့ပင် ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထို ပရိကံသည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုစ္စမာနံ-ဆိုအပ်သော်၊ [တနည်း၊ ဝုစ္စမာနံ-သော၊ တံ - သည်၊] အတိဘာရိယံ - အလွန်ထမ်းဆောင်ထိုက်သော၊ ဝါ - အလွန် ဝန်လေးသော၊ (အလွန်ကျယ်သော-ဟူလို၊) ဝိနယနိဒါနံ-ကို၊ ကရောတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ- ထိုပရိကံကို၊ နဝဒါမ- မဆိုကုန်တော့အံ့၊ ပန- ထိုသို့ပင် မဆိုပါကုန်သော်လည်း၊ အတ္ထိကေဟိ-ပရိကံကိုအလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ- ဌ၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-လျှင်၊ ဝဟေတမ္မံ-ယူထိုက်၏။ ဝါ-ယူပါလေ၊ ပန- ဆက်၊ ဣမ - ဤ သမန္တပါသာဒိက အဋ္ဌကထာ၌၊ ပါဠိမေဝ- ကိုသာ၊ ငဏ္ဍယိဿာမ- ဖွင့်ကုန်အံ့။

သေယျထိဒန္တိ - သေယျထိဒံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ အာရဒ္ဓပ္ပကာရ ဒဿ နတ္ထေ - အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသအပြားကို ပြခြင်းအနက်၌၊ [အနု သရိတုံ အာရဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ ပဘေဒဒဿနတ္ထေ။] (ပဝတ္ထော- သော၊) နိပါတော-တည်း၊ တေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ ယွာယံ ပုဗ္ဗေနိဝါသော- ကို၊ အာရဒ္ဓေါ - အပ်ပြီ၊ တဿ- ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသ၏။ ပကာရပ္ပဘဒံ- အထူး အပြားကို၊ ဒဿန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)ကေမ္ဘိဇာတိန္တိ အာဒိ- တိံ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

မှတ်ချက် ။ ။ တိတ္ထိယာ (သာသနာပ ဇာန်ရ ရသေ့တို့သည်) ခန္ဓပ္ပင်္ဂါပိဋိယာ အနုဿရန္တိ၊ သာဝကာပိ ခန္ဓပ္ပင်္ဂါပိဋိယာဝ အနုဿရန္တိ၊ ခန္ဓအဋ္ဌသာဝကာ ပန ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါစ ဖုတိပဋိသန္တိံ ဩလောကေတွာ (ခန္ဓာအစဉ် မလိုက်ဘဲ ရှေ့ဘဝ၏ အဆုံးနှင့် နောက်ဘဝ၏ အစ စုတိနှင့်ပဋိသန္ဓေကိုသာကြည့်၍) အနုဿရန္တိ၊ ဗုဒ္ဓါနံ ဖုတိပဋိသန္တိံ (ဩလောကန) ကိစ္စံ နတ္ထိ၊ ယံယံဌာနံ ပဿိတုကာမာ၊ တံတဒေဝ ပဿန္တိ။ - မဟာ ပဒါနသုတ် အဋ္ဌကထာ။ [“အနုဒေဝ” စသော နောက်နည်းသည် ဘုရားရှင်အတွက် ပြုအပ်သောအနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဤအနက်သာပေး၊ ရှေ့နည်းကား ဘုရားရှင်မှတစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် နည်းတည်း။]

တတ္ထ - ထို ကေမိ ဇာတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ကေမိ ဇာတိန္နိ - ကား၊ ကေမိ-တခုလည်း ဖြစ်သော၊ ပဋိသန္ဓိမူလံ - ပဋိသန္ဓေ အရင်းခံရှိသော၊ စုတိ ပရိယောသာနံ- စုတိ အဆုံးရှိသော၊ ကေဘဝပရိယာပန္နံ - တခုသောဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော၊ ခန္ဓသန္တာနံ-ခန္ဓာအစဉ်ကို၊ ဒွေပိ ဇာတိယောတိ အာဒိသု- ရပ်တို့၌၊ ဧသ နယော - တည်း၊ ပန - ကား၊ အနေကေပိ သံဝဇ္ဇကပ္ပေတိ အာဒိသု - ရပ်တို့၌၊ ပရိဟာယမာနော - ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးဆဲ ဖြစ်သော၊ ကပ္ပေါ - အသင်္ချေယျကပ်သည်၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေါ - သံဝဇ္ဇကပ် မည်၏၊ ဝမုမာ နော-တိုးပွားဆဲဖြစ်သော၊ ကပ္ပေါ-သည်၊ ဝိဝဇ္ဇကပ္ပေါ - ဝိဝဇ္ဇကပ်မည်၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တတ္ထ-ထို သံဝဇ္ဇကပ်, ဝိဝဇ္ဇကပ်တို့တွင်၊ သံဝဇ္ဇန-သံဝဇ္ဇကပ်ဖြင့်၊ သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ - ယီ ကပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟိတော - ယူအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကဿာ-နည်း၊) တံ မူလကတ္တာ - ထို သံဝဇ္ဇကပ်လျှင် အရင်းခံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝိဝဇ္ဇနစ - ဖြင့်လည်း၊ ဝိဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ - သည်။

ကေမိ၊ ပေ၊ ခန္ဓသန္တာနံ။ ။ ကေကမ္မနိဗ္ဗတ္တော - ကံတခုကြောင့် ဖြစ်သော အာဒါနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္ဓော-ခန္ဓာကိုစ၍ ယူခြင်း (ပဋိသန္ဓေ) ပစ်ချခြင်း (စုတိ) တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော၊ အန္တောဂဓ ဓမ္မပုဗ္ဗောဒေါ-အတွင်း၌ပါဝင်သော တရားအမျိုးမျိုး အပြားရှိသော၊ ခန္ဓပုဗ္ဗော - ခန္ဓာအစဉ်ကို၊ ဣခ-ဤ ပုဗ္ဗေနိဝါသအရာ၌၊ ဇာတိတိ- ဇာတိဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-၏၊ ဇာယတိတိ ဇာတိတိ ကတွာ-ဤသို့ ဝိပြိဟ်ပြု၍တည်း၊ တေနာဟ-ကေမိ၊ ပေ၊ ခန္ဓသန္တာနန္တိ။ - သာရတ္ထ။

ပရိဟာယ၊ ပေ၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေါ။ ။ သံဝဇ္ဇတိ - ပျက်တတ်၏၊ ဣတိ သံဝဇ္ဇော၊ [ဝိမတိ၌ “ သံဝဇ္ဇနံ အဿ အတ္တိတိ သံဝဇ္ဇော ” ဟု ပြု၏၊] ကပ္ပိယတိ ပရိကပ္ပိယတိ- (ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိဘဲ လောကီလူတို့) ကြံစည်အပ် ပညတ်အပ်၏၊ ဣတိ ကပ္ပေါ၊ အခါကာလ ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ ပရိဟာယမာနော၊ ပေ၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေါ ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ပရိဟာယမာနောတိ-ခိယမာနော ဝိနဿမာနော (ပျက်ဆဲ)၊ ကပ္ပေါတိ အသင်္ချေယျကပ္ပေါ၊ (မဟာကပ်မဟုတ် - ဟူလို၊) သောပန အတ္ထတော ကာလော၊ ကာလသည် ပညတ်ဖြစ်၍ မပျက်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုကာလ၌ဖြစ်သော သင်္ခါရတရားစုကို ဌာနပစာရအားဖြင့် “ကပ္ပ” ဟု ခေါ်၏၊ တဒါ ပဝတ္တမာနသင်္ခါရဝသေန အဿ (ထိုကာလ၏) ပရိဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ - ဒီကာ။] သံဝဇ္ဇစသော ကပ် ၄ မျိုး၏ ဖြစ်ပုံ တည်ပုံကို ဆိုင်ရာသင်္ဂြိုဟ်အဖွင့်များ၌ ရှု။

တံ မူလကတ္တာ။ ။ သံဝဇ္ဇ (ပျက်ဆဲ) , သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ (ပျက်မြဲအတိုင်း တည်နေသော) ကပ်၊ ဝိဝဇ္ဇ (ကမ္ဘာမြေနှင့် လနေစသော အဆောက်အဦးတို့ တိုးပွားဆဲ) ကပ်၊ ဝိဝဇ္ဇဋ္ဌာယီ (တိုးပွားပြီးအတိုင်း တည်နေသော) ကပ်၊ ထိုတွင် သံဝဇ္ဇကပ်သည် သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီကပ်၏ အရင်းခံ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်ဝယ် သံဝဇ္ဇသော ပါသော်လည်း ထို သံဝဇ္ဇဖြင့် သံဝဇ္ဇဋ္ဌာယီကိုပါ ယူရသည်-ဟူလို။

ဝါ-ကို၊ ဂဟိတော ဟောတိ၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဝေသတိ-ဤသို့ယူအပ်သော်၊
 (သံဝန္တကပ်ဖြင့် သံဝန္တဌာယီကပ်ကို၊ ဝိဝန္တဖြင့် ဝိဝန္တဌာယီကပ်ကို ယူအပ်
 သည်ရှိသော်၊) စက္ကာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဝိဝန္တဌာယီတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတော)
 ဝုတ္တာနိ-နိသော၊ ယာနိတာနိ - အကြင်ကပ်တို့သည်၊ (သန္တိ-၏၊) သဗ္ဗာနိ-နိ
 သော၊ တာနိ-ထိုကပ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဟိတာနိ - သိမ်းယူ အပ်ကုန်
 သည်၊ ဟောန္တိ၊ [ဘိက္ခဝေ - တို့၊ ကပ္ပဿ - မဟာကပ်၏၊ အသင်္ချေယျာနိ-
 အသင်္ချေယူကပ်တို့သည်၊ ဣမာနိစက္ကာရိ - ဤ ၄ပါး တို့တည်း၊ ကတမာနိ
 စက္ကာရိ၊ သံဝန္တော-သံဝန္တကပ်၎င်း၊ စသည်။]

တတ္ထ - ထို လေးပါးသော ကပ်တို့တွင်၊ သံဝန္တော - သံဝန္တ ကပ်တို့သည်၊
 တေဇောသံဝန္တော- တေဇောသံဝန္တကပ်၎င်း၊ ဝါ-မီးကြောင့် ပျက်သောကပ်
 ၎င်း၊ အာပေါသံဝန္တော-၎င်း၊ ဝါ-ရေကြောင့်ပျက်သောကပ်၎င်း၊ ဝါယော
 သံဝန္တော - ၎င်း၊ ဝါ - လေကြောင့် ပျက်သောကပ်၎င်း၊ ဣတိ၊ တယော-
 ၃ပါးတို့တည်း၊ သံဝန္တသီမာ-သံဝန္တကပ်၏ အထက် အပိုင်းအခြားတို့သည်၊
 အာဘဿရာ-ရာဘုံ၎င်း၊ သုဘကိဏှာ-ဘုံ၎င်း၊ ဝေဟပ္ပလာ - ဘုံ၎င်း၊ ဣတိ
 တိဿော၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ကပ္ပေါ-ကမ္ဘာသည်၊ တေဇေန-မီးကြောင့်၊
 သံဝန္တတိ-ပျက်၏၊ (တဒါ-၌၊) အာဘဿရတော-ဘုံမှ၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊
 ဝါ-အောက်တလျှောက်ကို၊ အဂ္ဂိနာ-မီးသည်၊ ဥယုတိ-လောင်အပ်၏၊ ယဒါ၊
 ဥဒကေန-ရေကြောင့်၊ သံဝန္တတိ၊ (တဒါ)၊ သုဘကိဏှတော-မှ၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊
 ဝါ-သည်၊ ဥဒကေန - ကြောင့်၊ ဝိလိယတိ-ကျေမွေ၏၊ ယဒါ၊ ဝါတေန - လေ
 ကြောင့်၊ သံဝန္တတိ၊ (တဒါ) ဝေဟပ္ပလာတော၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝါ-ကို၊ ဝါတေန-
 သည်၊ ဝိဒ္ဓံသိယတိ- ဖျက်ဆီးအပ်၏၊ ဝိတ္တာရတော ပန - အကျယ်အပြန့်အား
 ဖြင့်ကား၊ သဒါပိ - အခါ ခပ်သိမ်းလည်း၊ (မီးကြောင့် ပျက်ရာအခါ စသည်
 အားလုံး)၊ ဧကံ ဗုဒ္ဓဓေတ္တံ-တခုသောဗုဒ္ဓဓေတ်သည်၊ ဝါ-ဗုဒ္ဓဓေတ် တခုလုံး
 သည်၊ ဝိနဿတိ-ပျက်စီး၏၊ ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တံနာမ-မည်သည်၊ ဇာတိက္ခေတ္တံ - ခေတ်
 ၎င်း၊ အာဏာက္ခေတ္တံ-၎င်း၊ ဝိသယက္ခေတ္တံ-၎င်း၊ (ဣတိ) တိဝိဓံ ဟောတိ၊
 တတ္ထ-ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ ဇာတိက္ခေတ္တံ-ခေတ်သည်၊ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠပရိ

ဇာတိက္ခေတ္တံ။ ။ [သက္ကတ၌ “ သေတ္တ ” ဟု ရှိ၍ သ အစား ဒွေဘော်လာ။]
 ယက္ကကေဋ္ဌာနေ - ၌၊ တထာဂတဿ ပဋိသန္ဓိညာဏာနဘာဝေါ ပုညပ္ပလ သမုတ္တေ
 ဇိတော သရသေန ပရိဇမ္ဘတိ၊ တံ သဗ္ဗမိ ဗုဒ္ဓကံရဿ နိဗ္ဗတ္တနက္ခေတ္တံနာမာတိ အာဟ-
 ဇာတိက္ခေတ္တံဇာတိ = ပဋိသန္ဓေ ဉာဏ်၏ အာနုဘော်သည် ကောင်းမှုအကျိုးသည်
 ကောင်းစွာ ထက်သန်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ မိမိသဘောဖြင့် တင့်တယ်စေမိ၏၊ ထိုဋ္ဌာန

ယန္တံ-တသောင်းသောစကြာဝဠာအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်။ ဟောတိ-၏။
 ယံ(ယသ္မိံ ဇာတိခေတ္တေ)- ယင်းဇာတိခေတ်၌၊ တထာဂတဿ-၏။ ပဋိသန္ဓိ
 အာဒိသု - ပဋိသန္ဓေယူရာ အစရှိသည်တို့၌၊ ပထဝီ-သည်။ ကမ္မတိ - တုန်လှုပ်
 ရ၏။ [ယံ ယသ္မိံ ဇာတိခေတ္တေ - အကြင် ဇာတိခေတ်၌၊ တထာဂတဿ ပဋိ
 သန္ဓိ အာဒိသု ပထဝီ, ကမ္မတိ-ရ၏။ (တံ)ဇာတိခေတ္တံ- သည်။ ဒသ သဟဿ
 စက္ကဝါဠပရိယန္တံ-တသောင်းသောစကြာဝဠာအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်။
 ဟောတိ-၏။ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်သည်။] အာဏာက္ခေတ္တံ - သည်။ ကောဋိ
 သတသဟဿ စက္ကဝါဠ ပရိယန္တံ - ကုဋေတသိန်း စကြာဝဠာ အဆုံးအပိုင်း
 အခြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ယတ္ထ- ယင်း အာဏာခေတ်၌၊ ရတနပရိတ္တံ- ရတန
 ပရိတ်တော်၎င်း၊ ခန္ဓပရိတ္တံ - ၎င်း၊ ဓဇဂ္ဂပရိတ္တံ - ၎င်း၊ အာဇာနာဋိယပရိတ္တံ-
 ၎င်း၊ မောရပရိတ္တံ-မောရပရိတ်တော်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေသံ ပရိတ္တာနံ- ဤ
 ပရိတ်တော်တို့၏။ အာနုဘာဝေါ- အာနုဘော်သည်။ ပဝတ္တတိ- ဖြစ်၏။

အားလုံးသည် (စကြာဝဠာတသောင်းသည်) ဘုရားအားလောင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ နယ်
 နိမိတ်ဖြစ်သည်။ [ဇာတိဿ- ဖြစ်ခြင်း (ဖွားမြင်ခြင်း) ၏ + ခေတ္တံ- နယ်နိမိတ်တည်း။
 ဇာတိက္ခေတ္တံ-ဖွားမြင်ခြင်း၏ နယ်နိမိတ်။]

အာနုဘာဝေါ ပဝတ္တတိ။ ။ [ပရိ (သမန္တတော) တာယတီတိ ပရိတ္တံ-ထက်
 ဝန်းကျင်မှ စောင့်ရှောက်တတ်သော အရံအကာ၊ ဝါ-ပရိတ်တော်။] ဣမ ဣဒ္ဓိမာ
 စေတောဝသိပ္ပတ္တော (ဤ သာသနာတော်၌ စိတ်၏ ဝသီဘော်သို့ရောက်ပြီး တန်ခိုးရှင်
 သည်) အာဏာခေတ္တပရိယာပန္နေ ယတ္ထကတ္ထစိ စက္ကဝါဠေ ဌတော (အာဏာခေတ်တွင်
 ပါဝင်သော စကြာဝဠာ တခုခု၌ တည်၍) အတ္ထနာ အတ္ထာယ ပရိတ္တံ ကတော (မိမိ
 အတွက် ပရိတ် အကာအကွယ်ပြုပြီးနောက်) တတ္ထေဝ အညံ စက္ကဝါဠ ဂတောပိ ကတ
 ပရိတ္တောဓေ ဟောတိ (ထို အာဏာခေတ်ထည်းက အခြားစကြာဝဠာ တခုသို့ သွား
 သော်လည်း ပြုအပ်မြဲတိုင်း အကာအကွယ်ရှိသည်သာ၊) ဣတိ တသ္မာ ဝုတ္တံ- (ဤသို့
 နှလုံးသွင်း၍ “အာနုဘာဝေါ ပဝတ္တတိ” ဟု ဆိုအပ်ပြီ) ။

အထဝါ။ ။ တတ္ထ ဧကသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဌတော (ထို အာဏာခေတ်ထည်းက တခု
 သော စကြာဝဠာ၌တည်၍) သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္ထာယ ပရိတ္တေ ကတေ (သတူအားလုံး
 အတွက် ရတနသုတ် စသော ပရိတ်ကို ပြုအပ်သော်) အာဏာခေတ္တေ သဗ္ဗသတ္တာနံ
 အဘိသမ္ဘုဏာတွေဝ ပရိတ္တာနုဘာဝေါ (အာဏာခေတ်တွင်းရှိ သတူ အားလုံး
 အတွက် ပရိတ်အာနုဘော်ရောက်သည်သာ (ပြန်နံ သည်သာ)၊ ဘုကြောင့်နည်း-
 တတ္ထ ဒေဝတာဟိ ပရိတ္တာဏာယ သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယတဗ္ဗတော (ထို အာဏာခေတ်တွင်းရှိ
 နတ် မြဟွာ တို့က ပရိတ်အာဏာတော်ကို လက်ခံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
 ထို့ကြောင့် “အာနုဘာဝေါ ပဝတ္တတိ” ဟု မိန့်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် စကြာဝဠာကုဋေ
 တသိန်းကို “ပရိတ်အာဏာတော်၏နယ်နိမိတ်” ဟု သတ်မှတ်ရသည်။

ပန-ကား၊ ဝိသယက္ခေတ္တံ - သည်၊ အနန္တံ - အဆုံးအပိုင်း အခြား မရှိ၊ အပရိမာဏံ - အဘိုင်းအရှည် မရှိ၊ ယံ - ယင်း ဝိသယခေတ်ကို၊ (သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဇီကာ၊) ယာဝတာဝါ ပန အာကဏ်ယျာတိ-ယုဟူသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ယတ္ထ - ယင်း ဝိသယခေတ်၌၊ ယံယံ - အကြင် အကြင် အာရုံကို၊ (အနုဿရိတုံ- ၄၂၊) အာကဏ်တိ-အလိုတော်ရှိ၏၊ တံတံ-ရုံကို၊ အနုဿရတိ-၏၊ ဧဝံ- လျှင်၊ တီသု- န်သော၊ ဧတေသု ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တေသု-တို့တွင်၊ ဧကံ အာဏာခေတ္တံ- အာဏာခေတ် တခေတ်လုံးသည်၊ ဝိနဿတိ-ပျက်စီး၏၊ ပန-ဆက်၊ တသ္မိံ - ထို အာဏာခေတ်သည်၊ ဝိနဿန္တေ-လသော်၊ ဇာတိက္ခေတ္တံ-သည်၊ ဝိနဋ္ဌမေဝ-ပျက်စီးရတော့သည်သာ၊ ဟောတိ၊ [ဇာတိခေတ်ကနယ်ကျဉ်း၍ အာဏာခေတ်ကနယ်ကျယ်သောကြောင့် အာဏာခေတ်ပျက်ရာတွင် ဇာတိခေတ်လည်း ပါဝင်တော့သည်-ဟူလို၊] ဝိနဿန္တေ-ပျက်ပြန်သော်လည်း၊ ဧကေတောဝ- တပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ ဝိနဿတိ-၏၊ သဏ္ဌဟန္တမ္ဗိ- တည်ပြန်သော်လည်း၊ ဧကေတောဝ, သဏ္ဌဟတိ- တည်၏၊ တဿ- ထို အာဏာခေတ်၏၊ ဝိနာသောစ- ပျက်ပုံကို၎င်း၊ သဏ္ဌဟန္တမ္ဗိ - တည်ပုံကို၎င်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ(မယာ)ဝုတ္တံ၊ အတ္ထိကေဟိ-အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တတော-ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယုရာ၏၊ ဝါ-ယူပါလေ။

ပန-ဆက်၊ ယေတေ သံဝဇ္ဇဝိဝဇ္ဇာ - ကပ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ - ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ ဧတေသု-တို့တွင်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဗောဓိမဏ္ဍေ - ဣြ်၌၊ သမ္မာသမ္မောဓိံ - အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုဘဉာဏ်တော်ကို၊ အဘိသမ္မုဇ္ဈနက္ခယ-ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ၊ နိသိန္ဒော-မူသည်၊ (သမာနော-စဉ်၊) အနေကေဝိ- များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သံဝဇ္ဇကပ္ပေ - တို့ကို၎င်း၊ ပေ၊ သရိ-အောက်မေ့တော်မူပြီ၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့် အောက်မေ့တော်မူနိုင်သနည်း၊ အမုတြာသိန္တိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန- နည်းဖြင့်၊ (သရိ-မူပြီ)။

ဝိသယက္ခေတ္တံပန ။ ။ ရှင်ဘုရင် တဥျး၏ ပိုင်ရာ နယ်မြေကို ဝိသယ (နိုင်ငံ) ဟု ခေါ်သကဲ့သို့, ဘုရားဉာဏ်တော်၏ အာရုံပြုရာ အရပ်ကိုလည်း ဝိသယ ဟု ခေါ်၏။ ဝိသယော ဧဝံ+ ခေတ္တံ ဝိသယခေတ္တံ - ဉာဏ်တော်၏ ဖြစ်ရာသည်ပင် နယ်နိမိတ်၊ ထို ဝိသယခေတ်နယ်နိမိတ်ကား အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ၊ စကြာဝဠာအနန္တရှိသလို ဝိသယခေတ်လည်း အနန္တပင်တည်း။

ယံယံ၊ ပေ၊ အနုဿရတံ ။ ။ အာကဏ်မတ္တပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ ဉာဏဿ-ဉာဏ်တော်၏ အောက်မေ့လို သိလိုသော ဆန္ဒမျှနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သိလိုသော ဆန္ဒဖြစ်လျှင် ဉာဏ်တော်က သိနိုင်သောကြောင့်) အနန္တစကြာဝဠာအတွင်း၌ သိလိုသမျှ အာရုံအားလုံးကို သိနိုင်သည်-ဟူလို။

ကတ္တ - ထို အမုကြာသိ အစရှိသောပါဠိ၌၊ အမုကြာသိန္တိ - ကား၊ အမုမှိ သံဝဇ္ဇကပ္ပေ - ထို မည်သောသံဝဇ္ဇကပ်၌၊ အဟံ - သည်၊ အမုမှိဘဝေ - ထို မည်သောဘဝ၌၊ အဟောသိ - ပြီ၊ ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ (အမုသံ) ယောနိယာ - ထိုမည်သောယောနိ၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ (အမုသံ) ဂတိယာ - တိ၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ၊ အမုသံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ - ဋ္ဌိတိ၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ၊ အမုမှိ သတ္တာဝါသေ - ဝါသ၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ၊ အမုမှိ သတ္တနိကာယေ - ထို မည်သော သတ္တာအပေါင်း၌၊ အဟောသိ၊ ဣတိဝါ၊ (အနုဿရာမိ - နါ၊ ဟု ထည့်စပ်) ဧဝံ နာမောတိ - ကား၊ ဝေဿန္တရော ဝါ - ဝေဿန္တရာမည်သူသည် သော်၎င်း၊ ဇောတိပါလောဝါ - သော်၎င်း၊ (အာသိ) ဧဝံ ဂေါတ္ထောတိ - ကား၊ ဘဂ္ဂဝေါဝါ - အနွယ်အားဖြင့် ဘဂ္ဂဝ မည်သူသည်သော်၎င်း၊ ဂေါတမောဝါ - သော်၎င်း၊ (အာသိ)၊ ဧဝံ ဝဇ္ဇော တိ - ကား၊ ဩဒါတောဝါ - ဖြူသူသည်သော်၎င်း၊ သာမောဝါ - ရွှေသူသည် သော်၎င်း၊ (အာသိ)၊ ဧဝံ မာဟာရောတိ - ကား၊ သာလိမိသောဒနာဟာရော ဝါ - သလေးသားပြွမ်းထမ်းဟူသော အာဟာရရှိသူသည် သော်၎င်း၊ ပဝတ္တ ဖလ ဘောဇနောဝါ - အလိုလိုဖြစ်သော အသီးဟူသော အစာ ရှိသူသည်

အမုမှိ သံဝဇ္ဇကပ္ပေ။ ။ ဤ၌ ဝါသဒ္ဓါမပါဘဲ “ဘဝေဝါ” စသည်၌သာ ဝါသဒ္ဓါ ပါ၏။ ထို့ကြောင့် ဘဝေဝါစသော စကားသည် သံဝဇ္ဇကပ်တခု၌ ပါဝင်သော ဘဝ အမျိုးမျိုး ယောနိအမျိုးမျိုး စသည်ကို ပြသောစကားဟု မှတ်၊ မည်သည့် သံဝဇ္ဇကပ် အခါတုန်းက ကာမစသော ဘဝ ၃ ပါးတွင် မည်သည့်ဘဝ , အဏ္ဏဇစသော ယောနိ ၄ ပါးတွင် မည်သည့်ယောနိ , ဒေဝစသော ဂတိ ၅ ပါးတွင် မည်သည့်ဂတိ , နာနတ္ထ ကာယ နာနတ္ထ သညီစသော ဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသ ၉ ပါးတို့တွင် မည်သည့် ဝိညာ ဏဋ္ဌိတိ - မည်သည့်သတ္တာဝါသ , ပေါဏိကနိကာယ စိက္ခလိကနိကာယစသော အမျိုးမျိုး သော နိကာယတို့တွင် မည်သည့် သတ္တနိကာယ၌ ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ [သံဝဇ္ဇစသော ကပ် ၄ ပါး တွင် ပါဠိတော်၌အစထားသော သံဝဇ္ဇကပ်ကို ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ပြသော်လည်း သံဝဇ္ဇဌာယီစသော ကပ်များ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ချဲ့ထွင်၍သိပါ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ထိုဘဝ စသည်တို့တွင် ကာမဘဝဆိုလျှင် ယောနိ ၄ ပါး ဂတိ ၅ ပါးလုံးပါဝင်နေ၏။ ဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသနိကာယတို့လည်း အများပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် ဘဝကို အောက်မေ့လျှင် ယောနိစသည်ကို အောက်မေ့ချင်မှ အောက်မေ့မည်၊ ဘဝ ကိုသာ အောက်မေ့၍ ယောနိစသည်ကို မအောက်မေ့ဘဲလည်းရှိမည်။ ထိုအားလုံးကို ဆက်ကာ ဆက်ကာ အောက်မေ့ခြင်းလည်း ရှိမည်။ ထို့ကြောင့် ဝါသဒ္ဓါတို့ကို အရ လုံးလုံး မကွဲသောကြောင့် သမုစ္စည်းလည်း မဆိုသင့်၊ တခုမရ တခုရသောဝိကပ်လည်း မဆိုသင့်ရကား အနိယမတ္တဟု ဆိုသင့်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် “အဟောသိ ဣတိဝါ” ဟု ပုဒ်တိုင်းလိုက်စေ၍ အဆုံးကျမှ အနုဿရာမိဟု ထည့်စပ်စေသည်။

သော်၎င်း၊ (အာသိံ) ဧဝံ သုခဒုက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဝေဒိတိ- ကား၊ အနေကပ္ပကာရေန-
 များသောအပြားအားဖြင့်၊ ကာယိက စေတသိကာနံ-ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်၊ စိတ်၌
 ဖြစ်ကုန်သော၊ (သုခ ဒုက္ခာနံ- တို့ကို၊) ဝါ - တနည်း၊ သာမိသနိရာမိသာဒိ
 ပွဘောဒါနံ-သာမိသ နိရာမိသ အစရှိသောအပြားရှိကုန်သော၊ သုခဒုက္ခာနံ-
 တို့ကို၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဝေဒိ-ခံစားရခြင်းရှိသည်၊ (အာသိံ) ဧဝံမာယု ပရိယန္တောတိ-
 ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝဿသတ ပရမာယု ပရိယန္တောဝါ - အနှစ်တရာဟူသော
 လွန်ကဲသောအသက် အပိုင်းအခြားရှိသူသည် သော်၎င်း၊ စတုရာသီတိ ကပ္ပ
 သဟဿ ပရမာယု ပရိယန္တောဝါ - ကပ္ပါပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်
 ဟူသော လွန်ကဲသော အသက်အပိုင်းအခြားရှိသူသည်သော်၎င်း၊ (အာသိံ)။

သော တတောစုတော အမုတြ ဥဒပါဒိန္နိ - ကား၊ သော အဟံ - သည်၊
 တတော ဘဝတော-ထိုဘဝမှ၊ ဝါ-တနည်း၊ တတော ယောနိတော-မှ၊ ဝါ၊
 တတော ဂတိတော၊ ဝါ၊ တတော ဝိညာဏဋ္ဌိတိတော၊ ဝါ၊ တတော သတ္တာ
 ဝါသတော၊ ဝါ-တနည်း၊ တတော သတ္တနိကာယတော-ထိုသတ္တာအပေါင်း
 မှ၊ စုတော-စုတေသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လသော်) ပုန-တဘန်၊ အမုကသ္မိ
 နာမဘဝေ-ထို မည်သောဘဝ၌၊ ဝါ- တနည်း၊ အမုသံနာမ ယောနိယာ-၌၊
 ဝါ , အမုသံနာမ ဂတိယာ , ဝါ , အမုသံနာမ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ , ဝါ,
 အမုကသ္မိ နာမ သတ္တာဝေ၊ ဝါ-တနည်း၊ အမုကသ္မိ နာမ သတ္တနိကာယေ-
 ထိုမည်သော သတ္တာအပေါင်း၌၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တတြာပါသိန္နိ-

ဧဝံနာမော စသည်။ ။ “ဧဝံနာမံ+ယဿာတိ ဧဝံနာမော” စသည်ပြု၊ ဘုရား
 ရှင်၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် အခန်းဖြစ်၍ အမည် အနွယ်စသော အားလုံးကို ဘုရားနှင့်
 သက်ဆိုင်ရာချည်း ပြုထား၏။ သာလိမံသောဒနာဟာရောသည် မင်းဘဝ၌ အာဟာရ
 ဖြစ်၍၊ ပဝတ္တဖလာဟာရကား ရသေ့ဘဝ၌ အာဟာရတည်း၊ “ပဝတ္တ-ဖြစ်” ဟူသည်
 အလိုလို ကြွေကျသော အသီးတည်း၊ သုခ ဒုက္ခ၌ သာဒိသ (တဏှာဖြင့် သုံးအပ်သော
 သုခ) ဟူသည် ဂေဟသီတ - (ကာမဂုဏ်တည်းဟူသော အိမ်၌ရှိသော) လောဘမူ
 သုခတည်း၊ နိရာမိသ (တဏှာသည် မသုံးသပ်အပ်သော သုခ) ဟူသည် နေက္ခမ္မ
 သီတ (ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော) သောမနဿတည်း၊ အာဒိဖြင့် ဝိဝေကသုခ
 (ပဌမဇ္ဈာန် ချမ်းသာ) သမာဓိဇသုခ (ဒုတိယဇ္ဈာန်ချမ်းသာ) များကို ဋီကာယူ၏။
 ကုသိုလ်အားလုံးနှင့် ယှဉ်သော သုခဟူသမျှလည်း လောဘမှ ထွက်မြောက်သောကြောင့်
 နေက္ခမ္မသီတ သုခချည်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ “ဝေဿန္တရောဝါ-ဝေဿန္တရာအမည် ရှိသည်၎င်း၊ ဘဂ္ဂဝေါဝါ-
 ဘဂ္ဂဝအနွယ်ရှိသည်၎င်း” စသည်ဖြင့် အနက်ပေးကြ၏။ “ ရှိ ” ဟု အဿတ္ထိဝိဂ္ဂဟ
 မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ထိုအနက်မျိုးကို အမြဲရှောင်ပါ။

ကား၊ အထ - ထိုသို့ ဖြစ်ရာအခါ၌ (ဧဝံနာမော - အာသိံ၌စပ်၊) တကြာပိ
ဘဝေ-ထိုဘဝ၌လည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ တကြာပိ ယောနိယာ - ၌လည်း၊ ဝါ၊
တကြာပိ ဂတိယာ၊ ဝါ၊ တကြာပိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယာ၊ ဝါ၊ တကြာပိ သတ္တာ
ဝါသေ၊ ဝါ-တနည်း၊ တကြာပိ သတ္တနိကာယေ- ထိုသတ္တနိကာယ၌လည်း၊
ပုန-တဘန်၊ အဟောသိံ-ပြီ၊ ဧဝံနာမောတိ အာဒိ-ဧဝံနာမော အစရှိသော
ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာ။

အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်းကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အမုတြာသိန္နိ-အမုတြာ
သိံ-အစရှိသော၊ ဣဒံ-ဤအောက်မေ့ပုံသည်၊ အနုပုဗ္ဗေန - အစဉ်အားဖြင့်၊
အာရောဟန္တဿ-ဉာဏ်ဖြင့်တက်သွားသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ယာဝဒိစ္ဆကံ-
အလိုတော် ရှိသလောက်၊ သရဏံ - အောက်မေ့တော် မူခြင်းတည်း၊ ဝါ-
အောက်မေ့တော်မူပုံကို ပြသော စကားတည်း၊ သော တတော စုတောတိ-
စုတောဟူသော ဤ ဆင်ခြင်တော်မူပုံသည်၊ ပဋိနိဝတ္တန္တဿ-ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်နစ်
လာတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏံ - (အောက် မှအပ်ပြီး၊

အထဝါ။ ။ အမုတြာသိံ - စသော ပါဠိများကို အောက်၌ သာမညအားဖြင့်
အကျဉ်းပြခဲ့ပြီ၊ ယခုတဘန် အထူးအားဖြင့် ဧဒါဒါဝေဘန်ပြလိုသောကြောင့် “အထဝါ”
စသည်မိန့်။ [ဟေဋ္ဌာ သာမညတော ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘဇိတွာ ဒေသေတုကာမော အထ
ဝါတိ အာဒိ မာဟ၊ - ဋီကာ။] ဤစကားဖြင့် ပဋ္ဌမနည်းနှင့် ဤအထဝါ တက်သော
နည်းသည် သာမညနှင့် ဝိသေသလောက်သာ ထူး၏၊ ဖွင့်ပုံမှာ ဘုရားရှင် အတွက်ချည်း
သာတည်း-ဟု မှတ်။

ယသ္မာ အမုတြာသိန္နိ၊ ပေ၊ သရဏံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “အမုတြာသိံ၊ ဧဝံနာမော
၊ ပေ၊ ဧဝံနာယုပရိယန္တော ” သည် ဘုရားမဖြစ်မီ တုသိတာ ဘဝမှစ၍ လွန်ခဲ့ပြီးသော
ဘဝအဆက်ဆက်ကို အလိုတော်ရှိသလောက် ပဋိလုံအားဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် နောက်ပြန်
တက်၍ တက်၍ အောက်မေ့ပုံကို ပြသော စကားဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အမုတြာအရ ဘဝ
များစွာ ဖြစ်သော်လည်း သာမညနိဒ္ဒေသ နည်းအားဖြင့် တခုတည်း ဆိုထားသည် ဟု
မှတ်၊ တနည်း-အမုတြာ အမုတြာ ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိစ္ဆာတပုဒ်ချေထားသော ဝိစ္ဆာလောပ
ဟု မှတ်။ [အမုတြာသိန္နိ သာမညနိဒ္ဒေသောယံ၊ ဗျာပနိစ္ဆာလောပေါဝါ၊ အာရော
ဟန္တဿာတိ ပဋိလောမတော ဉာဏေန ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အာရောဟန္တဿ၊ - ဋီကာ။]

ပဋိနိဝတ္တန္တဿ ပစ္စဝေက္ခဏံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သော တတော စုတော” ဟူသော
စကားသည် (အလိုရှိသလောက် ဉာဏ်ဖြင့် နောက်ပြန်တက်သွားပြီးနောက်) ဉာဏ်ဖြင့်
ပြန်၍ ဆုတ်ရင်း အောံမေအပ်ပြီး ပုဗ္ဗေနိဝါသတွေကို ပြန်၍ ဆင်ခြင်ပုံကို ပြသောစကား
ဖြစ်သည်။ [ပဋိနိဝတ္တန္တဿာတိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရဏာဝသေန ယာဝဒိစ္ဆကံ ဂန္ဓာ
ပစ္စာဂစ္ဆန္တဿ၊ ပစ္စဝေက္ခဏန္တိ - အနုဿရိတဿ အနုဿရိတဿ ပစ္စဝေက္ခဏံ၊ န
အနုဿရဏံ၊ - မဟာဋီကာ။]

အောက်မေ့အပ်ပြီးကို) ဆင်ခြင်တော်မူခြင်းတည်း။ ဝါ- ဆင်ခြင်တော်မူပုံကို ပြသော စကားတည်း။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣရူပပဇ္ဇောတိ- ဟူ၍၊ (ဝုတ္တယ-ဟောတော်မူအပ်သော၊) ဣမိဿာ ဣရူပပတ္တိယာ - ဤ ဣရူပပတ္တိ၏ အနန္တရံ - အခြားမဲ့ဖြစ်သော၊ အမုတြ ဥဒပါဒိတိ - အမုတြ ဥဒပါဒိ ဟူသော စကားကို၊ တုသိတဘဝနံ - တုသိတဘဝကို၊ သန္ဓာယ - ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တကြာပါသိံ ဧဝံ နာမောတိ-ကား၊ တကြာပိတုသိတဘဝနေ-ထိုတုသိတဘဝ နတ်ဘုံလည်း၊ သေတကေတုနာမ- သေတကေတု မည်သော၊ ဒေဝပုတ္တော- သည်၊ အဟောသိံ၊ ဧဝံ ဂေါတ္ထောတိ-ကား၊ တာဟိ ဒေဝတာဟိ - တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ကေဂေါတ္ထော-တူသော အနွယ်ရှိသည်၊ (အာသိံ၊) ဧဝံ ဝဇ္ဇောတိ-ကား၊ သုဝဏ္ဏဝဇ္ဇော-ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသည်၊ (အာသိံ၊) ဧဝ မာဟာရောတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗသုခာဟာရော-နတ်၌ ဖြစ်သော သုခာဟူသော အာဟာရရှိသည်၊ အာသိံ၊ [နတ်သုခာအကြောင်းကို အသိတိနိပါတ် သုခာဘောဇနဇာတ်မှာ ရှု၊] ဧဝံ သုခ ဒုက္ခပုဗ္ဗိသံဝေဒိတိ - ကား၊ ဧဝံ ဒိဗ္ဗသုခပုဗ္ဗိသံဝေဒိ-ဤသို့ နတ်၌ ဖြစ်သော ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းရှိသည်၊ (အာသိံ၊) ဒုက္ခံပန-ဒုက္ခသည်ကား၊ သင်္ခါရဒုက္ခ မတ္တမေဝ-သင်္ခါရဒုက္ခမျှသည်သာတည်း။

တသ္မာ ၊ ပေ ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိ” ဟု ရှိပြီးနောက်၊ တဘန် “သော တတော စုတော ဣရူပပဇ္ဇော” ဟု ရှိပြန်၏။ ယခုအဖွင့်သည် ပဌမ “သော တတော စုတော” ၏ နောက်၌ရှိသော အမုတြ ဥဒပါဒိ ၏ အဖွင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “အမုတြ ဥဒပါဒိန္တိ တုသိတဘဝနံ သန္ဓာယာဟ” သည် လိုရင်းတည်း။ “အမုတြ ဥဒပါဒိ” သည် ၂၄ နှစ်ပင်ရှိရာ အဘယ် “အမုတြ ဥဒပါဒိ” ပါနည်း - ဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “ ဣရူပပဇ္ဇောတိ ဣမိဿာ ဣရူပပတ္တိယာ အနန္တရံ ” ဟု ဝိသေသန ကုမ ရသည်။ နောက်၌ ဣရူပပဇ္ဇော ဟု ဆိုအပ်သော ဣရူပပတ္တိ (ဤ သိဒ္ဓတ္တဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း) ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော “အမုတြ ဥဒပါဒိ” ဟူလို၊ တသ္မာဖြင့်လည်း ယသ္မာ၏ ဆိုင်ရာ ၂၀ ကျလုံးကိုပြန်၍ “တသ္မာ-ထိုသို့ နောက်ပြန် တက်လျက် အလိုရှိတိုင်း အောက်မေ့ပြီးနောက် ပြန်၍ ဆုတ်ရင်း ဆင်ခြင်ပုံကို ပြသော စကားတို့၏အဖြစ်ကြောင့်” (ပြန်ဆုတ်လာသောအခါ ဤဘဝ၏ရှေ့၌ ကပ်လျက်ရှိသော တုသိတဘဝကို ရည်ရွယ်၍ “အမုတြ ဥဒပါဒိ” ဟု ဟောတော်မူသည်-ဟူလို။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ နေရာဝယ် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၌ “ တသ္မာ ဣရူပပဇ္ဇော တိ ဣမိဿာ ဣရူပပတ္တိယာ အနန္တရမေဝဿ ဥပုတ္တိဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ အမုတြ ဥဒပါဒိန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ” ဟု ပါရှိ၏။ ထိုကိုမှီ၍ ဤလည်း “ အနန္တရံ တုသိတဘဝနံ သန္ဓာယ အမုတြ ဥဒပါဒိန္တိ အာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ” ဟု ရှိလျှင် အနန္တရံကို အမုတြ ဥဒပါဒိ တိတို့မစပ်ဘဲ တုသိတဘဝနံ စပ်ရသောကြောင့် သာ၍ ရှင်းလင်းစရာရှိသည်။

ဝေမာယုပရိယန္တောတိ - ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ သတ္တပညာသ ဝဿကောဋီသဋ္ဌိ ဝဿသတသဟဿာယုပရိယန္တော - နှစ်ပေါင်း ၅၇ ကုဋေ ဖြစ်သန်းအသက် အပိုင်းအခြားရှိသည်။ (အာသိံ၊) သော တတောစုတောတိ-ကား၊ သော အဟံ- သည်၊ တတော တုသိတဘဝနတော - ဆုံမှ၊ စုတော - သည်၊ (သမာ နော)၊ ဣရူပပန္နောတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤဘဝ၌၊ မဟာမာယာယ-မဟာမာယာ မည်သော၊ ဒေဝိယာ- မိဖုရား၏၊ ကုစ္ဆိမိ - ဝမ်း၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ။

ဣတိတိ-ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသန္တိ - ကား၊ နာမဂေါတ္တ ဝသေန-အမည်အနွယ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ သဥဒ္ဒေသံ-ဥဒ္ဒေသနှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန-ဝဏ္ဏအစရှိသည်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်၊ (ဝဏ္ဏ အာဟာရ သုခ ဒုက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်ဝေဒန အာယုပရိယန္တ တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊) သာကာရံ- အာကာရ နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ နာမဂေါတ္တ န-ဖြင့်၊ သတ္တော- သတ္တာကို၊ ဒတ္တောတိ- ဒတ္တဟူ၍၎င်း၊ တိသောတိ- ၍၎င်း၊ ဂေါတမောတိ-၍၎င်း၊ ဥဒ္ဒိသိယတိ-ညွှန်ပြအပ်၏၊ ဝဏ္ဏာဒိဟိ-ဝဏ္ဏအစရှိသည် တို့ဖြင့်၊ ဩဒါတောတိ-ဖြူသူ ဟူ၍၎င်း၊ သာမောတိ- ရှေ့သူ ဟူ၍၎င်း၊ နာနတ္တ တော-ထူးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နာမဂေါတ္တံ - အမည် အနွယ်သည်၊ ဥဒ္ဒေသော-သမည်၏၊ ဣတရေ - နာမ ဂေါတ္တမှ အခြားကုန်သော ဝဏ္ဏ အာဟာရ သုခဒုက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဝေဒန အာယု ပရိ ယန္တ တို့သည်၊ အာကာရာ-ရတို့ မည်၏။

သဥဒ္ဒေသံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သာကာရံ-သဥဒ္ဒေသံ” ဟု အာကာရပုဒ်က ရှေ့နေ သော်လည်း “ဧဝံနာမော ဧဝံ ဂေါတ္တော” ဟု နာမဂေါတ္တတို့က ရှေ့ကျသောကြောင့် သံဝဏ္ဏနာ၌ နာမဂေါတ္တရသော ဥဒ္ဒေသကို အလျင်ပြုသည်။ ဧတေန-ဤ အမည်အနွယ် ဖြင့်၊ သတ္တော-သတ္တာကို၊ ဥဒ္ဒိသိယတိ - ညွှန်ပြအပ်၏၊ ဣတိ ဥဒ္ဒေသော၊ မြင်ရုံမျှဖြင့် “မည်သူ၊ မည်သည့်အနွယ်ရှိသူ” ဟု မသိရဘဲ မေး၍ကြည့်မှ “တိဿတံ၊ ဂေါတမတံ” ဟု အမည်အနွယ်ဖြင့် ညွှန်ပြ ပြောဆိုအပ်သည် - ဟူလို၊ သဟ+ဥဒ္ဒေသေန ယောတိ သဥဒ္ဒေသော-ညွှန်ပြပြောဆိုအပ်ကြောင်း နာမဂေါတ္တနှင့်တကွဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ။

သာကာရံ။ ။ ဝဏ္ဏ၊ စားအပ်သော အာဟာရ၊ သုခဒုက္ခ၊ အာယုပရိယန္တတို့သည် မေး၍ မနေရ၊ မြင်ရုံဖြင့် သိရသောကြောင့် “အာကရိယတိ (ဒိသ္မာဝ သတ္တော ဝိညာ ယတိ) ဧတေဟိတိ အာကာရာ” ဧတေဟိ-ဤဝဏ္ဏစသည်တို့ဖြင့်၊ သတ္တော-ကို၊ အာကရိ ယတိ-မြင်လျှင်မြင်ခြင်း (ဖြူတဲ့သူ၊ သလေးဆန် စားတဲ့သူ၊ ချမ်းသာသူ၊ ဆင်းရဲသူ၊ အသက်ရှည်သူ) ဟု ခွဲခြား၍ သိအပ် သိနိုင်၏။ ဣတိ အာကာရာ၊ သဟ အာကာရေဟိ ယောတိ သာကာရော - မြင်လျှင် မြင်ခြင်း သိအပ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝဏ္ဏအာဟာရ သုခဒုက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဝေဒန အာယုပရိယန္တတို့နှင့် တကွဖြစ်သော (ပုဗ္ဗေနိဝါသ)။

ပန-ပရိဟာရပက္ခပေအံ၊ ဗုဒ္ဓါယေဝ- ဘုရားရှင်တို့သည်သာ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-ကို၊ သရန္တိကိ-အောက်မေ့နိုင်ကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ) ဝုစ္စတေ၊ ဗုဒ္ဓါယေဝ-တို့သည်သာ၊ (ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-ကို၊ သရန္တိ-နံသည်ကား၊) န-မဟုတ်သေး၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ-တို့သည်လည်း၊ (ပုဗ္ဗေနိဝါသံ သရန္တိ-အောက်မေ့နိုင်ကုန်သေး၏) စခေါ-ထိုသို့ပင် အောက်မေ့နိုင်ပါ ကုန်သော်လည်း၊ အဝိသေသေန - အထူး မမသာမညအားဖြင့်၊ ဝါ-တန်းတူအားဖြင့်၊ နော သရန္တိ-အောက်မေ့နိုင်ကုန်သည် မဟုတ်၊ ဟိ-ချဲ့၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ စတ္တာလီသံယေဝ - ၄၀ သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ကပ္ပေ-ကမ္ဘာတို့ကို၊ သရန္တိ-နံ၊ တတော-ထိုကမ္ဘာ ၄၀ ထက်၊ ပရံ-အလွန်၊ န သရန္တိ-နံ၊ ကသ္မာ - နည်း၊ ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ - အားနည်းသော ပညာရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ တေသံ-ထို တိတ္ထိတို့၏၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဝိရဟတော-နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောဉာဏ်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုဗ္ဗလာ - အားမရှိသော၊ ပညာ - သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန - ကား၊ သာဝကေသု- တို့တွင်၊ အသီတိ မဟာသာဝက-ရှစ်ကျိပ်သောမဟာသာဝကတို့သည်၊ ကပ္ပသတသဟဿံ-ကမ္ဘာတသိန်းကို၊ သရန္တိ၊ ဧ - နံသော၊ အဂ္ဂသာဝက - တို့သည်၊ ဧကံ အသင်္ချေယျံ- ကို၎င်း၊ သတ သဟဿံစ- ကမ္ဘာတသိန်းကို၎င်း၊ (သရန္တိ၊) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊ ဧ အသင်္ချေယျာနိ-တို့ကို၎င်း၊ သတ သဟဿံစ - ကို၎င်း၊ (သရန္တိ၊) ဟိ-မှန်၊ တေသံ - ထို မဟာသာဝကစသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အဘိနိဟာရော - စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်ကြောင်း ဖြစ်သော ပါရမီဖြည့်ရာအခါသည်၊ ဧတ္တကော - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ ပန - ကား၊ ဗုဒ္ဓါနံ - တို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒေါ - အပိုင်းအခြား

တိတ္ထိယာ။ ။ အညတိတ္ထိယာ - သာသနာပ တိတ္ထိတို့တည်း၊ တေပန ကမ္မဝါဒိ နော- ကံရှိ၏ ဟု ပြောလေ့ရှိကုန်သော၊ ကြိယဝါဒိနော-ကံကို ပြုအပ်၏ (ပြုရာရေခံ၏) ဟု ပြောလေ့ရှိကုန်သော၊ တာပသာဒယော-ရသေ့ အစရှိသူတို့တည်း။

ဗုဒ္ဓါနံ ပန ။ ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အဂ္ဂသာဝကနှင့် မဟာသာဝကတို့သည် သူတို့၏ ပါရမီဖြည့်ရာကာလနှင့် ညီမျှသော ပုဗ္ဗေနိဝါသကိုသာ အောက်မေ့နိုင်ကြလျှင် ဘုရားရှင်လည်း ပါရမီဖြည့်ရာကာလနှင့် ညီမျှသော ၄ အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း စသည်သာ အောက်မေ့နိုင်သလော-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ ဗုဒ္ဓါနံ ပန ” စသည်မိန့်၊ ဘုရားရှင်တို့ကား အပိုင်းအခြားမရှိ၊ အလိုရှိတိုင်း အောက်မေ့တော်မူနိုင်ကြသည်။

နိကာ။ ။ သတိပ ကာလပရိစ္ဆေဒေ - ပါရမီဖြည့်ရာ ကာလ အပိုင်းအခြား ရှိပါသော်လည်း၊ ကာရဏုပါယ ပရိဂ္ဂဟ ကောသလ္လာဒိနာ - အကြောင်းဥပါယ်တမည်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၌ ဘုရားရှင်တို့က ကျွမ်းကျင်တော်မူသည်၏အဖြစ် စသောအကြောင်း

သည်။ နတ္ထိ၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ (သရိတုံ-၄၂၊) ဣစ္ဆန္တိ-နိဇ္ဇာ၊ တာဝ-
 လောက်၊ သရန္တိ-နိဇ္ဇာ၊ စ-ဆက်၊ (ကာလမှတစ်ပါး အောံမေပုံ အခြင်းအရာကို
 ဆက်ဥပုဒ်အံ၊) တိတ္ထိယာ - တို့သည်။ ခန္ဓ ပဋိပင်္ဂါယာ - ခန္ဓာအစဉ်အားဖြင့်၊
 သရန္တိ-နိဇ္ဇာ၊ ပဋိပင်္ဂါယာ - ကို၊ မုဗ္ဗိတွာ-လွတ်၍၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန-စုတိ ပဋိ
 သန္ဓေတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သရိတုံ- ၄၂၊ န သက္ကောန္တိ၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ထို
 တိတ္ထိတို့၏၊ အန္ဓာနိဝိယ - သူကောင်းတို့၏ ကဲ့သို့၊ ဣစ္ဆိတပဒေသောက္ကမနံ-
 အလိုရှိအပ်သောအရပ်သို့ သက်ရောက်နိုင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ သာဝကာ-သာဝက
 တို့သည်။ ၂ ဘယထာပိ - ၂ ပါးစုံသော အခြင်းရာ အားဖြင့်လည်း၊ သရန္တိ၊
 [ခန္ဓာအစဉ်အားဖြင့်၎င်း၊ စုတိ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်၎င်း၊ အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏-
 ဟူလို၊] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်။ တထာ - တည်း၊ ဗုဒ္ဓါပန - ကား၊ ခန္ဓ ပဋိပင်္ဂါ
 ယာပိ - ၎င်း၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေနပိ - ၎င်း၊ သိဟောက္ကန္တ ဝသေနပိ - ခြင်္သေ့
 ခုန်နည်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ အနေကာသု-နိသော၊ ကပ္ပကောဋီသု-ကမ္ဘာ
 ကုဋေတို့၌၊ ဟေဋ္ဌာဝါ-အောက်၌၎င်း၊ ဥပရိဝါ - အထက်၌၎င်း၊ ယံယံ ဌာနံ
 (သရိတုံ) အာကန္တိန္တိ - အလိုတော်ရှိကုန်၏၊ တံ သဗ္ဗံ - ထို အလုံးစုံသော
 အရပ်ကို၊ သရန္တိ ယေဝ-နိသည်သာ။

အယံ ခေါ် မေ ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိသု - ရပ်တို့၌၊ မေတိ-ကား၊ မယာ -
 ငါသည်။ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန - သိအပ်သည်ကို ပြုတတ်သည်၏
 အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ ဝိဇ္ဇာ- ဝိဇ္ဇာမည်၏၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဝိဒိတံ-
 သိအပ်သည်ကို၊ ကရောတိ-ပြုသနည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-ကို၊ (ဝိဒိတံ ကရောတိ၊)

ကြောင့်၎င်း၊ သာတိသယတ္တာ မဟာမောဓိသမ္ဘာရာနံ- သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်
 အဦးတို့က လွန်ကဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ အာနုဘာဝဿ ပရိစ္ဆေဒေါနာမ
 နတ္ထိ-အာနုဘော် အစွမ်းသတ္တိ၏ အပိုင်းအခြားမည်သည့် မရှိ၊ ကုတော တံနိဗ္ဗတ္တာနံ
 အဘိညာဏာနံ - ထို အာနုဘော်ကြောင့်ဖြစ်သော အဘိညာဉ်တို့အတွက် အဘယ်မှာ
 ကာလအပိုင်းအခြားရှိတော့အံ့နည်း၊ (မရှိတော့ပြီ-ဟူလို)။

ခန္ဓပဋိပင်္ဂါယာ စုတိ ပဋိ သန္ဓိဝသေန။ ။ တဘဝ၌ စုတိမှစ၍ ဖြစ်သမျှအစဉ်ကို
 နောက်ပြန် အဆက်ဆက်ကြည့်ကာ ပဋိသန္ဓေသို့ရောက်အောင်သွား၍ အောက်မေ့ခြင်း
 သည် ခန္ဓပဋိပင်္ဂါယာအားဖြင့် အောက်မေ့ခြင်းတည်း၊ က ခ စသည်ကို စာအံ့ရာ၌ “အ င္ဍ မှ
 စ၍ ခ က” တိုင်အောင် တလုံးမချန် အံ့ခြင်းမျိုးတည်း၊ စုတိကို သိပြီးနောက် ခုန်ကျော်၍
 ပဋိသန္ဓေကိုသိခြင်း၊ ထို့နောက် ဘဝများ၌လည်း ဤသို့ အစ အဆုံးကိုသာ ကြည့်၍ လိုရာ
 ဘဝရောမှ လိုရာအကြောင်းအရာကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုခြင်းကား စုတိပဋိသန္ဓေအားဖြင့်
 အောက်မေ့ခြင်းမည်၏၊ သိဟောက္ကန္တ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှေ့ရေးခဲ့ပြီ။ [မဟာပဒါနသုတ်
 အဋ္ဌကထာ၌ “ခန္ဓပဋိပင်္ဂါယာ” ဟု ရှိ၏၊ ကောင်းသည်။]

တဿေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ - သ ကိုပင်၊ အဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန - မသိအပ်သည်ကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တပ္ပင်္ဂိစ္ဆာဒကမောဟော - ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောမောဟကို၊ အဝိဇ္ဇာတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ၊ တမောတိ-ကား၊ သွေဝမောဟော - ကိုပင်၊ တပ္ပင်္ဂိစ္ဆာဒကဋ္ဌေန - ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တမောတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ၊ အာလောကောတိ-ကား၊ သာယေဝဝိဇ္ဇာ-ဇ္ဇာကိုပင်၊ ဩဘာသကရဏဋ္ဌေန-မိမိအကြောင်းတို့သည်ပြုအပ်သော အရောင်အလင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာလောကောတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤ အယံ ခေါ်မေ မြှာဟွဏ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာတိ-တာ ဟူသော၊ အယံ-ဤအနက်သည်၊ အတ္ထော - လိုရင်းအနက်တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပသံသာဝစနံ-ချီးမွမ်းကြောင်း စကားတည်း။

ဝိဒိတ ကရဏဋ္ဌေန ။ ။ “ဝိဒိတ-သိအပ်သည်ကို+ကရဏ-ပြုတတ်” ဟူသည် “ပုဗ္ဗေနိဝါသကို သိတတ်”ပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိဒိတိတိ ဝိဇ္ဇာ” ဟု ကတ္တုသုခိ ပင်ပြု၊ အဝိဇ္ဇာ၌ “အဝိဒိတ ကရဏဋ္ဌေန” ဟု ဆိုသော်လည်း “န+ဝိဇ္ဇာ-အဝိဇ္ဇာ” ဟု ပြု၍ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်မောဟ ရသည်၊ ဝိဇ္ဇာသည် ပဟာယက (ပယ်တတ်)၊ အဝိဇ္ဇာက ပဟာတဗ္ဗ (ပယ်ထိုက်) ဖြစ်၍ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။

သွေဝ မောဟော၊ ပေ၊ တမော ။ ။ တမဓာတ်၊ ခေဒအနက်ဟော၊ တမန္တိ ဧတေနာတိ တမော - များသောအားဖြင့် သတ္တတို့၏ ပင်ပန်းကြောင်း အမှောင်၊ အမှောင်သည် မျက်စိအမြင်ကို ချုတ်ချယ် ဖုံးကွယ်တတ်သကဲ့သို့၊ မောဟလည်း ဉာဏ်အမြင်ကို ဖုံးကွယ်တတ်ရကား တမနှင့် တူသည်။

ဩဘာသကရဏဋ္ဌေန အာလောကော ။ ။ ကတ္တုဗ္ဗတော ကရဏံ (ကတ္တုဗ္ဗန္တိ ကရဏံ-ပြု)၊ အဝဘာသတိ-ထွန်းလင်းတော်ပတတ်၏၊ ဣတိ ဩဘာသော(အရောင်အလင်း)၊ ဩဘာသောဝ ကရဏံ ဩဘာသကရဏံ - ဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့သည် (ဩဘာသဖြစ်အောင်) ပြုအပ်သော အရောင်အလင်းတည်း။ [အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဩဘာသဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော၊- ဇီကာ၊] ဤ၌ “ပစ္စယေဟိ” ဟူသောကတ္တာနှင့် “နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗဋ္ဌေန” ဟူသော ကံဟောကြိယာကိုကြည့်၍ ကရဏကို ကမ္မသာဓိပြုသည်။ “အာလောကီယတိ ဧတေနာတိ အာလောကော=ရူပါရုံကို ကြည့်ရှုအပ်ကြောင်း အရောင်အလင်း။

အယံ အတ္ထော၊ သေသံ ပသံသာဝစနံ ။ ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ကို ပြသော အခင်းဖြစ်၍ “ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကို ရအပ်ပြီ” ဟူသော ဤအနက်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ-စသော နောက် ၄ ဝါကျကား ချီးမွမ်းကြောင်း စကားများသာ ဖြစ်သည်။ [သေသံ ပသံသာဝစနန္တိ- ဟူသော ဤစကားကို၊ ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနပဝတ္တိဝိသေသာနံ ဗောဓေနတော ဝုတ္တံ= အဝိဇ္ဇာ ဟူသော

ပန-ဆက်၊ ဣတ္ထ- ဤ အယံ ခေါ် မေ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယောဇနာ- ဝါကျတို့ကို ယှဉ်စေပုံကို၊ (ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊) မေ- သည်၊ အယံဝိဇ္ဇာ-ဤ ပုဗ္ဗ နိဝါသ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကို၊ အဓိဂတာ-ရအပ်ပြီ၊ အဓိဂတဝိဇ္ဇာဿ-ရအပ်ပြီးသော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာရှိသော၊ တဿ မေ- ထိုငါ၏၊ အဝိဇ္ဇာ-(ပုဗ္ဗနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်း တတ်သော) အဝိဇ္ဇာသည်၊ ဝိဟတာ - ကင်းပြီ၊ ဝိနဋ္ဌာ - ပျက်စီးပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [ဟနဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ “ ဝိဟတာ ” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖွင့်ပြီး နောက် “ဝိနဋ္ဌာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထုတ်ဖော်သည်။] ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (အဝိဇ္ဇာ- သည်၊ ဝိဟတာ-နည်း၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိဇ္ဇာ-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ၊ (တသ္မာ, အဝိဇ္ဇာ, ဝိဟတာ- ပြီ၊) [ဣတိ- သို့၊ ယောဇနာ -ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဤသို့ အပိုထည့်၍ ရှေ့ပြန်လှည့်။] ဣတရသ္မိံ - အခြားသော၊ ပဒဒ္ဒယေဝိ-(တမော ဝိဟတော၊ အာလောကော ဥပ္ပန္နောဟူသော) ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ သေနယော-တည်း။

ယထာ တန္တိ ဣတ္ထ-ပါဠိ၌၊ ယထာတိ-ယထာ ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ဩပမ္မ ဣတ္ထ- ဥပမာအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော- သော၊ နိပါတော - တည်း၊) တန္တိ- တံ ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ နိပါတော-အနက်မရ၊ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ သတိယာ- သတိနှင့်၊ အဝိပ္ပဝါသေန - မကင်းမူ၍ နေခြင်းအားဖြင့်၊ အပ္ပမတ္တဿ- မမေ့ မလျော့သော၊ ဝါ- မမေ့မလျော့သည်ဖြစ်၍၊ ဝိရိယာတာပေန- ကိလေသာ တို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သောဝိရိယဖြင့်၊ အာတာပိနော-ကိလေသာ တို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော ဝိရိယရှိသော၊ ဝါ- ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ကာယေစ- ကိုယ်၌၎င်း၊ ဇီဝိတေစ-အသက်၌၎င်း၊ အနပေက္ခတာယ-ငဲ့ကွက် ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပဟိတတ္တဿပေသိတတ္တဿ- လိုအပ်သော

တမဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် အရောင်အလင်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အထူးတို့ကို(ထိုစကားတို့က) သိစေနိုင်ခြင်းကြောင့် ထိုစကားများကို ချိုးမွမ်းသော စကား ဟု ဆိုအပ်၏။]

ယသ္မာ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ။ ။ အဝိဇ္ဇာကင်းဘို့ရာ အမှိုက်မှောင်ကင်းဘို့ရာ အကြောင်း တမျိုးရှာဘွယ် မလို၊ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းသည်ပင် အဝိဇ္ဇာကင်းခြင်း၏ အကြောင်း၊ ဉာဏ် အရောင်ဖြစ်ခြင်းသည်ပင် အမှိုက်မှောင်ကင်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ယသ္မာ၊ပေ၊ဣတရသ္မိံပိ ပဒ ဒ္ဒယေ” ဟု နိဗ္ဗိသသည်။

အာတာပိနော။ ။ တပဓာတ်သည် ဒါဟ အနက်၌ စုရာဒိတည်း၊ ကိလေသေ- တို့ကို၊ အာတာပေတိ-လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်၏၊ ဣတိ အာတာပေ၊ ဝိရိယရ၏၊ အာတာပေ၊ ယဿ အတ္ထိတိ အာတာပိ၊ ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ် သော လုလ္လဝိရိယရှိသူ။

အကျိုးသို့စေလွှတ်အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ ဝါ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊(ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊)အပ္ပမတ္တဿ-သော၊ ဝါ-၍၊ (ဝိဟရတော၌ စပ်၊) အာတာပိနော- သော၊ ဝါ-၍၊ ပဟိတတ္တဿ- သော၊ ဝါ-၍၊ ဝိဟရတော-နေသော၊(အညဿ-ငါဘုရားမှတပါးသော၊ ကဿစိ-တစုံတယောက်သော၊ မာဒိသဿ- ငါ့ကိုသို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊)ဝိဇ္ဇာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသညဏ်ဝိဇ္ဇာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊(တသ္မာ-ကြောင့်၊) အဝိဇ္ဇာ - ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အဝိဇ္ဇာသည်၊ ဝိဟညေယျယထာ-ကင်းပျောက်ရာသကဲ့သို့၊ (ယသ္မာ) အာလောကော- ပုဗ္ဗေနိဝါသညဏ်ရောင်အလင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ - ၏၊ (တသ္မာ) တမော- ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောအမိုက်မှောင်သည်၊ ဝိဟညေယျယထာ-ကဲ့သို့၊ [ပရိကပ္ပဥပမာဖြစ်၍ ပရိကပ္ပအနက်ဟောသတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ဥပ္ပဇ္ဇေယျစသည် ထား၏၊]ဝေမေဝ-ဤ အတူသာလျှင်၊ မမ-ငါဘုရား၏၊(ယသ္မာ)ဝိဇ္ဇာ-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ၊ (တသ္မာ) အဝိဇ္ဇာ- သည်၊ ဝိဟတာ- ကင်းပျောက်ပြီ၊ (ယသ္မာ) အာလောကော-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ (တသ္မာ)တမော-သည်၊ ဝိဟတော-ပြီ၊ မေ-သည်၊ (လဒ္ဓံ၌စပ်၊) ဝါ-၏၊(ဖလံ၌စပ်၊) တေဿ ပဓာနာနုယောဂဿ-ဤ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်မှုအား၊ အနုပမေဝ - လျော်သည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဖလံ-ကို၊ လဒ္ဓံ-ရတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ပြန်လှည့်)။

အယံခေါမေ၊ပေ၊အဏ္ဏကောသမ္မာတိ-ကား၊ ကုက္ကုဒ္ဓန္တောပကဿ-ကြက်ငယ်၏၊ မုခတုဏ္ဏကေနဝါ- နှုတ်သီးဖျားဖြင့်သော်၎င်း၊ ပါဒနခသိခါယဝါ-ခြေသည်းဖျားဖြင့်သော်၎င်း၊ အဏ္ဏကောသံ-အုခံကို၊ ပဒါလေတွာ-ဖောက်ခွဲ၍၊ တမ္မာအဏ္ဏကောသမ္မာ-မှ၊ အဘိနိဗ္ဗိဒါ-ပေါက်ထွက်ခြင်းသည်၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ခြင်းသည်၊ ကုက္ကုဒ္ဓနိကာယေ - ကြက်အပေါင်း၌၊ ပစ္စာဇာတိ- ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ ဣဝ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) မြာဟ္မဏ-ဏား၊ မမ - ၏၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညာဏ မုခတုဏ္ဏကေန - ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညဏ်တည်းဟူသော နှုတ်သီးဖျားဖြင့်၊ ပုဗ္ဗေနိဝုတ္တကုန္တ ပရိစ္ဆာဒကံ - ရှေး၌ နေအပ်ဘူး

ပဟိတတ္တဿ။ ။ပုဗ္ဗဟိ ဓာတ်သည် ပေသနအနက်ဟော၊ အတ္တ သဒ္ဓါကား “စိတ်” အနက်ဟော၊ ပဟိတော-အလိုရှိအပ်သော အကျိုးသို့ စေလွှတ်အပ်သော+ အတ္တာ ယဿာတိ ပဟိတတ္ထော - (ကိုယ်နှင့်အသက် မငဲ့ကွက်ဘဲ သေသေကြေကြေ အလိုရှိအပ်သော အကျိုးသို့ ရောက်အောင်) စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသူ။ [ပေသိတတ္တဿာတိ ယထာဓိပုတ္တတ္ထသိဒ္ဓိယာ ပဟိဝိသဋ္ဌစိတ္တဿ၊-ဇီကာ၊ ဇီကာ၌ အနည်းငယ် ပါဌ်ပျက်၍ သင့်မည်ထင်သောပါဌ်ကို ပြင်ထားသည်။]

သော ခန္ဓာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာဏ္ဍကောသံ-အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အုခံကို၊ ပဒါလေတွာ-၍၊ ပဌမာ- ရှေးဥျးစွာသော၊ အယံ အဘိနိဗ္ဗိဒါ- ဤ ပေါက်ထွက်ခြင်းသည်၊ ပဌမာ-သော၊ အယံနိက္ခန္တိ-ဤထွက်ခြင်းသည်၊ ပဌမာ- သော၊ အယံ အရိယဇာတိ-ဤအရိယ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ အဟောသိ - ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။....ပုဗ္ဗေနိဝါသ ကထာ-သည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီ။

သော ဧဝံ၊ ပေ၊ စုတူပပပါတဗ္ဗဏာယာတိ-ကား၊ စုတိယာစ - စုတိအနီး၌ ၎င်း၊ ဥပပါတေစ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ၌၎င်း၊ [သမိပတ္တေ ဘုမ္မဝစနံ။] ဉာဏာ ယ-သိကြောင်းဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ ယေန ဉာဏေန-ဖြင့်၊ သတ္တာနံ-တို့၏ စုတိစ- စုတိကို၎င်း၊ ဥပပါတေစ-ပဋိသန္ဓေကို၎င်း၊ [သမိပူပစာ။] ဉာယတိ-သိအပ် ၏၊ တဒတ္ထံ- ထို စုတူပပပါတဗ္ဗဏာယာတိ-အကျိုးငှါ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ စိတ္တံ အဘိ နိဗ္ဗာမေသိန္တိ-ကား၊ ပရိကမ္မစိတ္တံ-ကို၊ နိဟရိ-ဆောင်တော်မူပြီ၊ ပန-ကား၊ သော ဒိဗ္ဗေန ၊ ပေ ၊ ပဿာမီ တိတ္ထေ - ၌၊ ပုရိတပါရမီနံ - နသော၊ မဟာ သတ္တာနံ - မြတ်သော သတ္တာ ဖြစ်ကြသော ဘုရားအလောင်းတို့၏၊ ပရိကမ္မ ကရဏံ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုဘုရားအလောင်းတို့သည်၊ စိတ္တေ-ကို၊ အဘိ နိဗ္ဗာမိတမတ္ထေ ဧဝ - ရှေးရှု ညွတ်စေအပ်ခါမျှ သော်သာ၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ- ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်၊ သတ္ထေ-သတ္တာတို့ကို၊ ပဿန္တိ-မြင်နိုင်ကုန်၏၊ ပန- ကား၊ အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပရိကမ္မံ, ကတ္တာ-ပြုပြီး၍၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ (ပဿန္တိ၊) [တသ္မာမှ စ၍ ဝဏ္ဏယိဿာမ တိုင်အောင် ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ နည်းမှီး၍ ပေးပါ။] သောတိ-ကား၊ သောအဟံ-သည်။

ဒိဗ္ဗနာတိအာဒိသု-တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိဘဗ္ဗော၊) ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ- နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သော စက္ခုနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗံ- ဒိဗ္ဗ မည်၏၊ ဟိ-ခဲ့၊ ဒေဝတာနံ - နတ်တို့၏၊ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ - ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်

ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။ ။ဒိဝိ- နတ်ပြည်၌+ဘဝံ - ဖြစ်သော စက္ခုတည်း၊ ဒိဗ္ဗံ- စက္ခု၊ [ဘဝအနက်၌ ဣပစ္စည်း။] ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာဖြင့် သဒိသုပစာရကိုပြု၏၊ တနည်း- “ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ” ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ကိုပြု၏၊ ဤဥပမာလည်း ဟိန္ဒူပမာသာ၊ အဘိညာဉ် စက္ခုကား နတ်မျက်စိထက် မယှဉ်သာအောင် သာလွန်ပေသည်။ [ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာတိစ ဟိန္ဒူပမာဒဿနံ- (ဥပမေယျအောက် ယုတ်သောဥပမာကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊) ဒေဝတာနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုတေပိ ဣမဿ မဟာနုဘာဝတ္တာ၊-ဋီကာများ။]

ဒေဝတာနံ ဟိ။ ။သဒ္ဓါများခြင်း၊ ဒိဗ္ဗိ (အယု) ၏ စင်ကြယ်ခြင်း၊ အကျိုးကို မြင်ခြင်းတို့ကြောင့် “သုဋ္ဌ-ကောင်းသော+ စရိတံ - အကျင့်တည်း၊ သုစရိတံ=ကျင့်၊ ရုဟိရာဒိဟိတိ အာဒိသဒ္ဓေန ဝါတရောဂါဒိနံ (လေ, ရောဂါစသည်တို့ကို) သင်္ဂဟော၊ “ဥပက္ကိလေသ ” ဟူသည် ကံပြုစဉ်က လောဘ ဒေါသ စသော တရားများတည်း၊

သော ကံကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဝိတ္တသေမှရဟိရာဒီဟိ- သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ သွေး
 အစရှိသော အနှောက်အယှက် တို့သည်၊ အပလိဗုဒ္ဓံ - မနှောက်ယှက်အပ်
 သော၊ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တာယ - ကပ်၍ နှိပ်စက်စေတတ်သော အပြစ်တို့မှ
 လွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုရေဝိ-ဝေးသောအရပ်၌လည်း၊ [အနီးအာရုံကို
 ပကတိမျက်စိဖြင့် ယူနိုင်ရကား ပိဖြင့် သိမ်မွေ့ သေးငယ်သော အာရုံကိုသာ
 ဆည်းယူသည်၊] အာရမဏာ သမ္ပုဋိစ္ဆန သမတ္ထံ- အာရုံကို ခံယူခြင်း၌ စွမ်းနိုင်
 သော၊ ဒိဗ္ဗံ-နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော၊ ပသာဒစက္ခု-ပသာဒစက္ခုသည်၊ ဟောတိ၊
 ဝိရိယဘာဝနာဗလ နိဗ္ဗတ္တံ- ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့်
 ဖြစ်သော၊ ဣဒ္ဓ္ဓာပိ ဉာဏက္ခေ-ဤ ဉာဏ်စက္ခုကိုလည်း၊ တာဒိသမေဝ-ထို
 ဒိဗ္ဗစက္ခုကဲ့သို့ရှုအပ်သည်သာ၊ ဣတိ(တသ္မာ)ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ-ဤသို့နတ်ပြည်၌
 ဖြစ်သောစက္ခုနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗံ - ဒိဗ္ဗမည်၏၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ
 ဝသေန- ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ - ရအပ်သည်၏ အဖြစ်

ကံပြုစဉ်တုန်းက ထို ဥပက္ကိလေသတို့မှ လွတ်ကင်းခြင်းကိုပင် အကျိုးဝိပါက်(စက္ခု)၌
 တင်စား၍ ကာရုဏူပစာရအားဖြင့် စက္ခုကို “ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တ”ဟု ဆိုသည်။

ဝိရိယ၊ ဝေ၊ နိဗ္ဗတ္တံ ။ ။ ဝိရိယာရမ္ဘဝသေနော ဣဇ္ဈနတော သဗ္ဗာပိ ကုသလ
 ဘာဝနာဝိရိယဘာဝနာ=ဝိရိယကို အားထုတ်မှသာ ပြီးစီးနိုင်ခြင်းကြောင့် ကုသိုလ်
 ကို တိုးပွားစေခြင်း ဟူသမျှသည် ဝိရိယဘာဝနာ ချည်းတည်း၊ ပဓာနသင်္ခါရသမန္တာ
 ဂတာဝါ ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝနာ ဝိသေသတော ဝိရိယဘာဝနာ= (တနည်း) လုလ္လ ဝိရိယ
 သင်္ခါရနှင့် ပြည့်စုံသော ဣဒ္ဓိ၏အခြေခံ ဘာဝနာအထူး၏ အဖြစ်ကြောင့် (ဒိဗ္ဗစက္ခု
 ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဘာဝနာကို) ဝိရိယဘာဝနာဟု ခေါ်သည်၊ တဿာ
 ဣဒ္ဓိဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တံ ဝိရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ။

တာဒိသမေဝ ။ ။ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတာယ (ဥပက္ကိလေသတို့မှ လွတ်ခြင်း
 အားဖြင့်၎င်း) ဒုရေဝိ သုခုမဿပိ အာရမဏဿ သမ္ပုဋိစ္ဆနသတ္ထေတာယစ (စွမ်းနိုင်
 သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း) တံသဒိသမေဝ (ထို နတ်မျက်စိနှင့် တူသည်သာ)။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ ။ ။ ဤဟိတ်ကို ဒိဗ္ဗံစပ်၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟူသည်
 ရူပဒုန် ၄ ပါးတည်း၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း၊ မြဟွာပြည်၌ ထိုဇာန်တရားတို့အဖြစ်များ၍
 ထိုဇာန်တရားဖြင့် နေရခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဒိဝိ- မြဟွာပြည်၌ + ဘဝေါ- ဖြစ်သော
 ဝိဟာရတည်း၊ ဒိဗ္ဗောစ + သော + ဝိဟာရောစာတိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရော၊ ထို ဒိဗ္ဗမည်သော
 ဇာန်ကြောင့် ရအပ်သော အဘိညာဉ်ကား ကာရုဏူပစာရအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်၏ - ဟု
 ပြလို၍ “ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။ [ဒိဗ္ဗဝိဟာရသင်္ခါတာနံ စတုန္ဒ
 ဇာန်နံ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ၊ ဣမိနာ ကာရုဏာဝသေနဿ (ထို အဘိညာဉ်စက္ခု၏)
 ဒိဗ္ဗဘာဝမာဟ၊-ဋီကာ။]

ကြောင့်၎င်း၊ အတ္တနာစ-မိမိကိုယ်တိုင်လည်း (အဘိညာဉ်ကိုယ်တိုင်-ဟူလို၊) ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္ဓိသိတတ္တာပိ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို မှီသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဒိဗ္ဗ-၏၊ [အပိဖြင့် ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗကို ပေါင်းသည်၊ ဒိဗ္ဗ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓတ္တာကိုကား စသဒ္ဓါဖြင့် ဆည်းသည်။] အာလောကပရိဂ္ဂဟေန-ကသိုဏ်းရောင်ကိုသိမ်းယူခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - ယူသည့် အတွက်၊ မဟာဇုတိကတ္တာပိ - ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဒိဗ္ဗ-၏၊ တိရောကုန္ဒာဒိဂတရူပဒဿနေန-နံရံတဖက်စသော အရပ်၌ဖြစ်သော ရူပါရုံကို မြင်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အတွက်၊ မဟာဂတိကတ္တာပိ - အံ့ဩဘွယ် ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဒိဗ္ဗ-၏၊ တံ သဗ္ဗ-ထို အလုံးစုံသော အနက်ငါးပါးအပေါင်းကို၊ သဒ္ဓသတ္တာနုသာရေန-သဒ္ဓါကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။

အတ္တနာစ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္ဓိသိတတ္တာ။ ။ “ဝေသမာဟိတေ စိတ္တေ” စသည်ဖြင့် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကို (ပါဒက) အခြေခံပြု၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည် ဒိဗ္ဗမည်သော ပါဒကစတုတ္ထဈာန်ကို မှီရသည်-ဟု ဆိုသည်။ [အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေန ဥက္ကံသဂတံ (အောက်အောက်ဈာန်ထက်၎င်း၊ ရိုးရိုးစတုတ္ထဈာန်ထက်၎င်း၊ လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော) ပါဒကဈာန်သင်္ခါတံ ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ နိဿယ ပဝတ္တတ္တာ၊-ဋီကာ။] ဤ၌ ဥက္ကံသဂတံထောက်၍ အင်္ဂါ ၈ ပါးရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကိုသာ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် “ဒိဗ္ဗ”ဟု ခေါ်။

တနည်း။ ။ ဒိဗ္ဗမည်သော ဈာန်၎င်း ပါးတွင် ပါဝင်သော (မိမိဟူသော အဘိညာဉ် ဉာဏ်နှင့်လည်းယှဉ်သော) စတုတ္ထဈာန်ကို ဧကဒေသျှပစာရအားဖြင့် ဒိဗ္ဗဟု ခေါ်၏။ [ဒိဗ္ဗဝိဟာရပရိယာပန္နံဝါ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တံ ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန် နိဿယပစ္စယဘူတံ သန္ဓိသိတတ္တာ၊-ဋီကာ။] ထိုဒိဗ္ဗကို မှီ၍ ဖြစ်ရသော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကား (သန္ဓိသိတတ္တာ ထောက်၍) ဌာနပစာရ အားဖြင့်၎င်း (ထို စတုတ္ထဈာန်ကို အခြေခံခဲ့ရသောကြောင့်) ကာရဏပစာရအားဖြင့်၎င်း ဒိဗ္ဗအမည် ရသည်။

အာလောက၊ ပေ၊ မဟာဂတိကတ္တာ။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေလိုသော တန်ခိုးရှင်သည် ပင်ကိုယ်က အရောင်ရှိသော တေဇဇာ-ဩဒါတ-အာလောကကသိုဏ်းတို့တွင် တပါးပါးကို အာရုံပြု၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ပါဒကဈာန်အဖြစ်ဖြင့် ဝင်စားရသည်။ ထို့ကြောင့် “အာလောကပရိဂ္ဂဟေန”ဟု ဆိုသည်။ မဟာဇုတိကတ္တာ၌ “မဟာတီ+ဇုတိယဿာတိ မဟာဇုတိကံ-ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု”ဟု ပြု။

တိရော၊ ပေ၊ မဟာဂတိကတ္တာ။ ။ “မဟာနိယဂမနတ္တာ=ဝိမှယနိယ ပဝတ္တိကတ္တာ” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် “မဟာသဒ္ဓါသည် ဝိမှယအနက်ဟော”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ နံရံ၏ ဟိုမှာဘက် စသည်မှာရှိသော ရူပါရုံကို မြင်စွမ်းနိုင်သောကြောင့် “အံ့ဩဘွယ် ဖြစ်ခြင်းရှိသော စက္ခု” ဟု ဆိုလိုသည်။ [မဟာတီ- အံ့ဩဘွယ်ကောင်းသော+ဂတိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ယဿာတိ မဟာဂတိကံ။]

ဒဿနဋ္ဌေန - မြင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ စက္ခု-စက္ခုမည်၏၊ စက္ခုကိစ္စကရဏေန-စက္ခု၏ကိစ္စကိုပြုခြင်းကြောင့်၊ စက္ခုမိဝ-စက္ခုနှင့်တူ၏၊ ဣတိပိ-ထို ကြောင့်လည်း၊ စက္ခု-၏၊ စုတူပပါတဒဿနေန-စုတိပဋိသန္ဓေကို မြင်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- အတူက်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ- အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓံ-ဝိသုဒ္ဓမည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စုတိမတ္တမေဝ-မျှကိုသာ၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊ ဥပပါတံ-ပဋိသန္ဓေကို၊ န ပဿတိ-နိုင်၊ သော-သည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ ယော-သည်၊ ဥပပါတမတ္တမေဝ - သာ၊ ပဿတိ-၏၊ စုတိ-

တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဓသတ္တာနုသာရေန။ ။ “တံ သဗ္ဗံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော “ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္ဓိသိတတ္တာ၊ မဟာဇုတိကတ္တာ၊ မဟာဂတိကတ္တာ ဒိဗ္ဗံ” ဟူသော ၅ နည်းလုံးကိုပင် ဆိုလိုဟန် တူသည်။ ထို ၅ နည်းတွင် ရှေ့ ၃ နည်း၌ ဥပမာတဒ္ဓိတ်၊ သဒိသု-ကာရဏ-ဌာနူပစာ တင်ခြင်းသည်ပင် သဒ္ဓသတ္တာနုသာရဟု ဆိုလိုဟန် တူ၏။ နောက် ၂ နည်း၌ကား ဒိဝုဓာတ်၏ ဇုတိအနက်ကိုယူ၍ “ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတိ-ထွန်းတောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဒိဗ္ဗံ” ဟု၎င်း၊ ဂတိအနက်ကိုယူ၍ “ဒိဗ္ဗတိ အသဇ္ဇမာနံ ဂစ္ဆတိ- တိရောကုဋေ စသောအရပ်တို့၌ မပြီမကပ် သွားတတ်ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဒိဗ္ဗံ” ဟု၎င်း၊ ဓာတ်ကျမ်း၌အင်္ဂုလိက်၌ ဝစနတ္ထ ပြုခြင်းကို “သဒ္ဓသတ္တာနုသာရ” ဆိုသည် ဟု မှတ်။... [တံသဗ္ဗန္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝတ္တံ အတ္ထပဉ္စက မပေက္ခိတွာ ဝတ္တန္တံ ဝဒန္တိ၊ ကေစိ ပန ဇုတိဂတိအတ္ထေသုပိ သဒ္ဓဝိဒ္ဓံ ဒိဝုသဒ္ဓံ ဣစ္ဆန္တိတိ မဟာဇုတိကတ္တာ မဟာဂတိကတ္တာတံ ဣဒမေဝဒ္ဓယံ သန္ဓာယ ဝတ္တံ၊ ပေ၊ ဝဒန္တိ။]

ဒဿနဋ္ဌေန၊ ပေ၊ တိပိ စက္ခု။ ။ ဒဿနဋ္ဌေနပါဌ်ဖြင့် “စက္ခုတိ ရူပံ ဝိဘာဝယတိ-ရူပါရုံကို ထင်စွာ ပြတတ်၏၊ ဣတိ စက္ခု” ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြ၏။ “စက္ခုကိစ္စကရဏဋ္ဌေန” ဖြင့် “စက္ခုဇုဝ စက္ခု” ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ပြုရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၏။ “စက္ခုကိစ္စကို ပြ” ဟူသည် ပကတိစက္ခုသည် သမဝိသမ (ညီညွတ်သောအရာ မညီညွတ်သောအရာ) ကို ပြောပြသကဲ့သို့ဖြစ်၏။ အဘိညာဉ် စက္ခုလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် ပြောပြသကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းတည်း။ [ဒဿနဋ္ဌေနာတိ ရူပဒဿနဘာဝေန၊ ဣမိနာ စက္ခုတိ ရူပံ ဝိဘာဝယတိတိ နိဗ္ဗစနတော စက္ခုတ္တံ (စက္ခု မည်သည်၏ အဖြစ်ကို) ဒဿေတိ၊ စက္ခုကိစ္စကရဏနာတိဣဒံ စက္ခုမိဝ စက္ခုတိ ဥပမာယ သဒိသနိမိတ္တဒဿနံ (တူခြင်း၏ အကြောင်းပဝတ္တိနိမိတ်ကို ပြသောစကားတည်း။- ဝိမတိ။)]

စုတူပပါတ၊ ပေ၊ ဝိသုဒ္ဓံ။ ။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာကို ထောက်၍ “ဝိသုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ ဝိသုဒ္ဓံ” ဟု ပြ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိတို့၏ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်သော စက္ခုတည်း။ [“နဝသတ္တ- (ရှေးဘဝက မဖြစ်ဘဲ ယခုမှ မြဟွာမင်းစသူတို့ ဖန်ဆင်းမှုကြောင့်) အသစ်သဘောတယောက်၏ + ပါတုဘာဝ-ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာခြင်း” ဟု ယူခြင်းသည် နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ မည်၏။]

ကို၊ န ပဿတိ-နိုင်၊ သော-သည်၊ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ* ၊ အသစ် သတွာ၏ ထင်ရှားခြင်းဟူသော အယူကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယော - သည်၊ တဒုဘယံ-ထိုစုတိပဋိသန္ဓေ ၂ ပါးစုံကို၊ ပဿတိ-၏၊ သော-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒုဝိဓမ္မိ-သော၊ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ကို၊ အတိဝတ္တတိ-လွန်၍ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ - ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တံ ဒဿနံ - ထို ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်ရခြင်းသည်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု - အသိဉာဏ်ဟူသော အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဒုဘယံ-ကို၊ အဒ္ဓသ-မူပြီး၊ တေန-ကြောင့်၊ စုတု ၊ ပေ ၊ ဝိသုဒ္ဓိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

ဝါ - တနည်း၊ ကောဒသ ဥပက္ကိလေသ ဝိရဟတော - တဆွဲတပါးသော ဥပက္ကိလေသတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိ-ဒွမည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု- ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည်၊ ကောဒသ ဥပက္ကိလေသ ဝိရဟိတံ-၏၊ ယထာ (ကိံ ဝစနံ)- အဘယ်စကားကို၊ အာဟ-နည်း၊ သော ခေါ် အဟံ အနုရုဒ္ဓါ ၊ ပေ၊ နစ ဩဘာသံ သဉ္ဇာနာမိတိ ဝေမာဒိ - သဉ္ဇာနာမိ ဤသို့ အစရှိသော၊ (ယံ သုတ္တံ - အကြင် ဥပက္ကိလေသသုတ်သည်၊ အတ္ထိ - ၏၊ တံ - ကို၊ အာဟ-ပြီး) ဝေ-ဤသို့လျှင်၊ တံ - ထို ဒိဗ္ဗစက္ခုသည်၊ ကောဒသ ဥပက္ကိလေသ ဝိရဟတောစ-ကြောင့်လည်း၊ ဝိသုဒ္ဓိ- မည်၏၊ [ပါဠိတော်နက်။ ။ အနုရုဒ္ဓါ-အနုရုဒ္ဓါတို့၊ သောအဟံ - သည်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ-သောဟူ၍၊ ဝါ-ဝိစိကိစ္ဆာသည် စိတ်၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းဟူ၍၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိဒိတ္တာ-သိတော်မူ၍၊ စိတ္တဿ- ၏၊ ဥပက္ကိလေသံ - ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝိစိကိစ္ဆ-ကို၊ ပဇဟိံ - ပယ်စွန့်တော် မူခဲ့ပြီ၊ အမနသိကာရော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသောတိ-သော ဟူ၍၊ ဣတိ ဝိဒိတ္တာ, စိတ္တဿ, ဥပက္ကိလေသံ - ညစ်နွမ်း

ယထာဟ။ ။ ဥပရိပဏ္ဏာသ - ဥပက္ကိလေသသုတ်တည်း၊ အရှင် အနုရုဒ္ဓါ, အရှင် နန္ဒိယ , အရှင်ကိမ္ဗိလ ၃ ပါးကို (ကောသေသ နည်းအားဖြင့် ပေါင်း၍) ခေါ်တော်မူသောကြောင့် “ အနုရုဒ္ဓါ ” ဟု ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝစ်ချည်း ရှိသည်။ ဘုရားမဖြစ်မီက အလောင်းတော်မှာ ဖြစ်ခဲ့ပုံကို အရှင် အနုရုဒ္ဓါစသော ထေရ်တို့အား ပြန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်တည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြစ်ဘို့ရန် ပရိကမ်ပြုသောအခါ အရောင်အလင်း ပေါ်လာ၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ရူပါရုံ အထူးအဆန်းတို့ကိုလည်း မြင်ရ၏။ ထိုအခါ....

ဝိစိကိစ္ဆာ ။ ။ “ ဣဒံ နုခေါက်ံ-ဒီဟာတွေက ဘယ်နဲ့ဟာတွေပါလိမ့် ” ဟု ယုံမှားသော ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်လာ၏။ ထိုသို့ ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်လျှင်ပင် သမာဓိပျက်၍ အရောင်အလင်း (ဩဘာသ) နှင့် ရူပါရုံတို့ကို မြင်မှု (ရူပဒဿန) လည်း ကွယ်ပတော့၏။ ထို့ကြောင့် “ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော - ဝိစိကိစ္ဆာသည် စိတ်၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကြောင်း ဖြစ်သော၊ အမနသိကာရံ-နှလုံးမသွင်းဘဲ တိတ်ဆိတ်စွာ နေခြင်းကို၊ ပဗေဟိ-ပြီ၊ [နောက်ဝါကျများ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ဖော်ပြပေးပါ။] ပေ၊ ထိနမိဒ္ဓံ-ထိန မိဒ္ဓကို၊ ပေ၊ ဆန္ဒိတတ္ထံ - ကိုယ်တုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ကြောက်ခြင်းကို၊ ပေ၊ ဥပ္ပိလဝံ - ဗူးတောင်း အသွင် , ပေါ်လွင်သော ဝီတိကို၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ - မကောင်းသည်ကိုမှီသော ကိုယ်၏ ပျင်းမူပျင်းရာကို၊ ပေ၊ အစွာ ရဒ္ဓဝီရိယံ- အလွန်အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယကို၊ ပေ၊ အတိလီနဝီရိယံ-အလွန်

အမနသိကာရော။ ။ ထပ်၍ အားထုတ်သောအခါ ဩဘာသလည်း ပေါ်လာ၏။ ရူပါရုံတို့ကိုလည်း မြင်ရပြန်၏။ ထိုအခါ “ ရူပါရုံတို့ကို နှလုံးသွင်းနေသောကြောင့် ငါ့မှာ ဝီရိယိကစွာ ဖြစ်ရသည်။ နှလုံးမသွင်းဘဲ တိတ်ဆိတ်စွာ နေတော့အံ့ ” ဟု ကြံ၍ တိတ်ဆိတ်စွာနေလိုက်ရာ သမာဓိပျက်၍ ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့ ကွယ်သွားပြန်၏။ ထို့ကြောင့် အမနသိကာရကို “ ဥပက္ကိလေသ ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အမှာ ။ ။ နောက်၌လည်း ထပ်၍ ကြိုးစားသဖြင့် ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ နောက်တရားတမျိုးကြောင့် သမာဓိပျက်၍ ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့ ကွယ်ပပုံကို သိပါ။ ဥပက္ကိလေသ တရားဖြစ်ပုံကိုသာ ပြမည်။

ထိနမိဒ္ဓံ။ ။ ထိုထိုအာရုံတို့၌ ပြန့်နှံ့တတ်သော မနသိကာရ မဖြစ်သောအခါ ထိန မိဒ္ဓဝင်လာ၍ သမာဓိပျက်ပြန်၏။

ဆန္ဒိတတ္ထံ ။ ။ ဟိမဝန္တာသို့ ကသိုဏ်းရောင် အဘိညာဉ်ရောင် ဖြန့်လိုက်သော အခါ ဒါနောရက္ခိသကြီး စပါးကြီးမြွေကြီး များကို မြင်ရ၍ ကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်သော ဆန္ဒိတတ္ထ ဖြစ်လာသဖြင့် သမာဓိ ပျက်ပြန်၏။

ဥပ္ပိလဝံ ။ ။ ထိုနောက် ငါမြင်ရသော ကြောက်စရာတွေသည် ပကတိပျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်၊ အဘိညာဉ်စက္ခုဖြင့် ကြံကြံစည်စည် ကြည့်ရှုမှ မြင်ရသော အကောင်တွေကို ကြောက်နေတယ်ဆိုတာ ဘယ်နှယ်ဟာတဲ့လဲ (ဘာကြောက်စရာလဲ) ဟု ဆင်ခြင်လိုက် သောအခါ အကြောက်ပြေသွား၏။ ထိုအခါ မိမိ၏ ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်စွမ်းကို အကြောင်းပြု၍ တက်ကြွမှုဝီတိ ဖြစ်လာရာ သမာဓိ ပျက်သွားပြန်၏။ [ဥပ္ပိလဝံ- ဗူးတောင်းသည် ရေမှာပေါ်သကဲ့သို့ ပေါ်လွင်တက်ကြွတတ်၏။ ဣတိ ဥပ္ပိလဝံ၊ (ဝီတိ ဂတံ) ဟု နပုလ္လိန်အဘိဓမ္မေယျ ဝဲထားသည်။]

ဒုဋ္ဌုလ္လံ။ ။ “ ထိန မိဒ္ဓံ, ဆန္ဒိတတ္ထတို့ ငြိမ်သွားအောင် လွန်စွာ ကြိုးစား သဖြင့် ဝီတိဖြစ်လာရသည် ” ဟု ကြံစည်၍ ကြိုးစားမှု ဝီရိယလျော့ခြင်းကို “ ဒုဋ္ဌုလ္လံ ” ဟု ခေါ်၏။ “ ကာယာလသိယ (အလသဿ + ဘာဝေါ အာလသိယံ) - ကိုယ်၏ ပျင်းရိသည်၏ အဖြစ်၊ ပျင်းမူပျင်းရာ ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဒုဋ္ဌု-မကောင်းသော ကိုယ်အမှု၌ + နိဿိတံ- မှီသော ပျင်းရိမှုတည်း။ ဒုဋ္ဌုလ္လံ။

အစွာရဒ္ဓဝီရိယ။ ။ ထို ဒုဋ္ဌုလ္လံ မဖြစ်အောင် အလွန်အကျွံ ကြိုးစားသော အစွာ ရဒ္ဓဝီရိယ ဖြစ်ပြန်သောအခါ သမာဓိ ပျက်ပြန်၏။

လျော့သောဝီရိယကို၊ပေ၊အဘိဇပုံ - အလွန် တောင့်တတတ်သော တဏှာကို၊ ပေ၊နာနတ္တသညံ-အထူးထူးသော သဘောရှိသောအာရုံ၌ဖြစ်သောသညာကို၊ပေ၊ရူပါနိ-ရူပါရုံတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထံ-အလွန် စူးစိုက်စွာ ရှုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ - အလွန် စူးစိုက်စွာရှုခြင်းကို၊ ပဇဟိံ - ပြီ၊ အနုရုဒ္ဓါ - တို့၊ သော အဟံ - သည်၊ အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော (ဟုတ္တာ) ဝိဟရန္တော-သော်၊ ဩဘာသဗ္ဗိ - အရောင်အလင်းကိုသာ၊ သဇ္ဇာနာမိ-သိတော်မူရ၏ ရူပါနိစ-တို့ကိုကား၊ န ပဿာမိ-မြင်တော်မမူရ၊ ရူပါနိဟိ-တို့ကိုသာ၊ ပဿာမိ-၏၊ ဩဘာသံစ-ကိုကား၊ န သဇ္ဇာနာမိ-မသိရ၊]

အတိလိနဝီရိယ။ ။ဝီရိယ လွန်သောကြောင့် သမာဓိပျက်ရသည် - ဟု ယူဆ၍ ဝီရိယကို အလွန်လျော့ပြန်သောအခါလည်း သမာဓိပျက်ပြန်၏။

အဘိဇပုပ္ပါ။ ။အရောင် အလင်းကို နတ်ပြည်သို့ ဖြန့်လိုက်သော အခါ နတ်တို့ကို မြင်ရ၍ အလွန်စွဲလမ်းစွာတောင်းတသောတဏှာဖြစ်သဖြင့် သမာဓိပျက်ပြန်၏။ [အဘိနိဝေသနဝသေန၊ ဇပုတိ-တောင်းတတ်၏၊ ဣတိ အဘိဇပုပ္ပါ။]

နာနတ္တသညာ။ ။နတ်တည်းဟူသော ဇာတ်တူ ရူပါရုံတမျိုးတည်းကို ကြည့်နေသောကြောင့် တောင်းတမှုတဏှာ ဖြစ်ရသည် - ဟု ယူဆ၍ တခါတခါ နတ်ပြည်သို့ အရောင်ဖြန့်၍ နတ်အာရုံကို၊ တခါတခါ လူ့ပြည်၌ အရောင်ဖြန့်၍ လူ့အာရုံကို ပြောင်းလွှဲ၍ ကြည့်ရှုသောအခါ အမျိုးမျိုးသော သဘောရှိသော အာရုံ၌ သညာ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပြန်ရကား သမာဓိပျက်ပြန်၏။ [နာနတ္တော- အမျိုးမျိုးသဘောရှိသောအာရုံ၌+ ပဝတ္တာ+သညာ နာနတ္တသညာ။]

အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထံ။ ။ထပ်၍ ကြိုးစားသောအခါ ဩဘာသနှင့် ရူပဒဿနတို့ ပေါ်လာပြန်၏။ ထိုအခါ “အမျိုးကွဲ ရူပါရုံတွေကို ပြောင်း၍ ပြောင်း၍ ကြည့်နေသောကြောင့် နာနတ္တသညာ ဖြစ်၍ သမာဓိ ပျက်ရသည်။ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်စေ၊ အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်စေ တမျိုးထည်းကိုသာ ကြည့်နေတော့အံ့”ဟု ကြံ၍ တမျိုးထည်းကိုကြည့်နေပြန်ရာ အတိနိဇ္ဈာယိတခေါ်သော အလွန်အမင်းကြည့်ရှုခြင်းသဘောဖြစ်လာ၍ သမာဓိပျက်ပြန်၏။ [အတိဝိယ+နိဇ္ဈာယိတာ-အတိနိဇ္ဈာယိတာ=အလွန် ရှုအပ်သော ရူပါရုံတို့၊ အတိနိဇ္ဈာယိတာနံ+ဘာဝေါ-အတိနိဇ္ဈာယိတတ္ထံ။]

ဩဘာသံ၊ ပေ၊ သဇ္ဇာနာမိတိ အာဒိ။ ။ပရိကမ္မဘာဝနာကြောင့် ပေါ်လာသော အရောင်အလင်းကို ဩဘာသဟု ခေါ်၏။ ထိုအရောင်ကို အကြည့်များနေသောအခါ ရူပါရုံကို မမြင်၊ ရူပါရုံကိုချည်း စိုက်၍ကြည့်သောအခါ အရောင်ကိုပင်မမြင်၊ အာဒိဖြင့် “ကေဝလမ္ဗိ ရတ္တိံ” , ကေဝလမ္ဗိ ဒိဝံ , ကေဝလမ္ဗိ ရတ္တိန္ဒိဝံ ” စသော ပါဠိတော်ကိုယူ၊ နောက်အခါ၌ ဘုရားရှင်၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုသည် ဤ ပြခဲ့သော ဥပက္ကိလေသ တဆယံတပါးမှ စင်ကြယ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် ဤနည်း၌ “ဝိသုဒ္ဓေန-တဆယံတပါးသော ဥပက္ကိလေသ တို့မှ စင်ကြယ်သော”ဟု ပါဠိတော်မှာပေး။

မနုဿူပစာရံ- လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာ ရူပါရုံကို၊ အတိတ္တ မိတ္တာ - လွန်၍၊ ရူပဒဿနေန - ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊ အတိတ္တန္တ မာနုဿကံ-မည်၏။ ဝါ-တနည်း၊ မာနုဿကံ-လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ မံသစက္ခု- မံသစက္ခုကို၊ အတိတ္တန္တတ္တာ-လွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတိတ္တန္တမာနုဿကန္တိ- ကံဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- ၏၊ ဒိဗ္ဗေန- နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသော၊ [ဝါ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန် ၄ ပါးကြောင့်ရအပ်သော၊ ဝါ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရတွင် အထက်ဆုံးစတုတ္ထဈာန်ကိုမှီသော၊ ဝါ-ထွန်းလင်းတောက်ပသော၊ ဝါ- တိရောကုဋ အစရှိသောအရပ်သို့ မငြိမကပ်သွားတတ်သော၊] ဝိသုဒ္ဓေန-ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ,နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိတို့၏စင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ- တဆွဲတပါးသော ဥပတ္တိလေသတို့မှစင်ကြယ်သော၊ အတိတ္တန္တ မာနုဿကေန-လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာရူပါရုံကိုလွန်သော၊ ဝါ-လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မံသစက္ခုကို လွန်သော၊ တေန စက္ခုနာ-ထိုအဘိညာဉ်စက္ခု ဖြင့်၊ (ပဿာမိ စပ်၊) သတ္တေ ပဿာမိတိ-ကား၊ မနုဿာ - တို့သည်၊ မံသစက္ခုနာ - ဖြင့်၊ (ပဿန္တိဝိယ - မြင်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ကြည့်ကုန် သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊) သတ္တေ-တို့ကို၊ ပဿာမိ-မြင်တော်မူ၏၊ ဝါ-ကြည့်တော်မူ၏၊ ဒက္ခာမိ- မြင်တော်မူ၏၊ ဩလောကေမိ-ကြည့်တော်မူ၏။

စာမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိ ဣတ္ထ-၌၊ (အဓိပ္ပေတာ၌ စပ်၊) စုတိက္ခဏေ ဝါ- စုတိဇာဏ၌၎င်း၊ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဝါ- ပဋိသန္ဓေ၏ ဇာဏ၌၎င်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ဒဋ္ဌိ-၄၊ န သက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ပန - ဆက်၊ ယေ - အကြင် သတွာတို့သည်၊

မနုဿူပစာရံ၊ ပေ၊ မာနုဿကံ။ ။ မနုဿာနံ-တို့၏ + ဣဒံ, မာနုဿကံ=လူတို့၏ + ဥစ္စာ၊ ထို“လူ့ဥစ္စာ”ဟူသည် ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်လောက်ရာအရပ်တည်း။ [မနုဿူပစာရန္တိ- မနုဿေဟိ (တို့သည်) + ဥပစရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ (ပကတိစက္ခုဖြင့် လှည့်လည် အပ်သော အရပ်တည်း၊) ထိုအရပ်-ဟူသည်လည်း ပကတိစက္ခုဖြင့် ယူနိုင်သော ရူပါရုံ တည်း၊ ပကတိယာ စက္ခုဒွါရေန ဂဟေဘဗ္ဗံ ဝိသယံ (အားရုံကို) ဣဒံ အဓိပ္ပာယ်ယော၊ - ဝိကာ။] မာနုဿကံ - လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာရူပါရုံကို + အတိတ္တန္တ - လွန်သောစက္ခုတည်း၊ အတိတ္တန္တမာနုဿကံ - ကျ၊ “လွန် ” ဟူသည်လည်း လူတို့ မြင်ရိုးမြင်စဉ်အာရုံကိုလွန်၍ တိရောကုဋစသည်၌ ရှိသောရူပါရုံကို မြင်နိုင်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတိတ္တမိတ္တာ ရူပဒဿနေန”ဟု ဖွင့်သည်။ [“မာနုဿကံဝါ” စသော ဒုတိယနည်း၌ “မာနုဿကံ” အရ (ရူပါရုံ) ကိုမကော်ဘဲ (စက္ခုပသာဒ) ကို ကော်ရ ခြင်းသာ ထူး၏။ “လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုကိုလွန်သော”ဟု ပေး။]

စုတိက္ခဏေ၊ ပေ၊ အဓိပ္ပေတာ။ ။ စုတိဇာဏ, ပဋိသန္ဓေဇာဏဟူသည် စိတ္တက္ခဏ တချက်မျှဖြစ်၍ အလွန်မြန်သောကြောင့် ထိုအခိုက်ရှိ ရူပါရုံကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်

အာသန္ဓစုတိကာ-နီးသော စုတေခြင်းရှိကုန်၏။ ဣဒါနိ-၌၊ စဝိဿန္တိ - စုတေ ကုန်တော့လတံ၊ တေ - ထို စုတေခါနီး သတွာတို့ကို၊ စဝမာနာတိ- နတို့ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတာ-အပ်ကုန်၏။) စ-ကား၊ ယေ-အကြင် သတွာတို့သည်၊ ဂဟိတ ပဋိသန္ဓိကာ-ယူအပ်ပြီးသောပဋိသန္ဓေရှိကုန်၏။ ဝါ-တနည်း၊ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ- ဖြစ်ပြီး၍ ယခုတခဏသာရှိကုန်၏။ ဝါ-ဖြစ်ပြီးခါစတို့တည်း၊ တေ-ထိုပဋိသန္ဓေ နေပြီးခါစ ဖြစ်ပြီးခါစ သတွာတို့ကို၊ ဥပ ပဇ္ဇမာနာတိ-မာနတို့ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေ တာ - န်၏။ ဝေရဉ္စပေ - န်သော၊ စဝမာနေ- စုတေခါနီး ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ (သတ္တေ)-တို့ကို၎င်း၊ ဥပပဇ္ဇမာနေ-ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ ဖြစ်ပြီးခါစ ဖြစ်ကုန် သော၊ တေ(သတ္တေ)စ-တို့ကို၎င်း၊ ပဿာမိ-၏။ ဣတိ ဒေသတိ- ၏။

ဟိနေတိ - ကား၊ မောဟနိဿန္တ ယုတ္တတ္တာ- မောဟ၏ အကျိုးဆက်နှင့် ယှဉ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟိနာနံ-ယုတ်ညံ့ကုန်သော၊ ဇာတိကုလဘောဂါ ဒီနံ- ဇာတ် , အမျိုး , စည်းစိမ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝသေန - အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဟိဋ္ဌိတေ - ရှုတ်ချအပ်ကုန်သော၊ ဩဟိဋ္ဌိတေ - အထူးသဖြင့် ရှုတ်ချအပ်ကုန် သော၊ ဥညာတေ-အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်ကုန်သော၊ အဝညာတေ-အထူး သဖြင့် အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်ကုန်သော၊ ပဏီတေတိ - ကား၊ အဒေါသ

သော်မှလည်း မမြင်နိုင်၊ မှန်၏-ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်မဖြစ်မီ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြာဘူတို့ ဖြစ်ရသေး၏။ စုတိစိတ္တက္ခဏ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ထိုစိတ် ၅ မျိုးနှင့် အဘိညာဉ်ဖြစ်ချိန် မရ၊ ထို့ကြောင့် စဝမာနေဖြင့် စုတေခါနီး သတွာကို၊ ဥပပဇ္ဇမာနေဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေပြီးစ ဖြစ်ပြီးစ သတွာကို သမိပျူပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ [ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာဖြင့် ဂဟိတသေယျကသတွာတို့ကို၊ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာဖြင့် သံသေဒဇ- ဩပပါတိက သတွာတို့ကို ပြသည်-ဟု ခွဲ၊ သမ္ပတိဇာတာကဲ့သို့ “ သမ္ပတိ+နိဗ္ဗတ္တာနံ ယေသံ တိ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ”ဟု သမာသံကြံ။]

မှတ်ချက်။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုသည် ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြုနိုင်၏။ သတွာပညတ်ကို အာရုံ မပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ရူပါရုံမြင်ခြင်းကို ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်နည်းအားဖြင့် “သတ္တေ ပဿာမိ- သတွာတို့ကို မြင်တော်မူ၏”ဟု ဟောတော်မူသည်။ [ရူပဒဿနမေတ္ထ သတ္တဒဿနန္တိ စဝမာနေတိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဝုတ္တံ ဟောတိ၊-ဝိမတိ။]

ဟိနေ။ ။ [ဟာဓာတ် , တပစ္စည်း , တကို န ပြု , အာကို ဤပြု။] ဟာယန္တိ- ယုတ်လျော့ကုန်၏။ ဣတိ ဟိနာ၊ ပ.ဏီတသတွာတို့အောက် (ဇာတိကုလဘောဂ စသည် ဖြင့်) ယုတ်လျော့နေသူများ ဖြစ်၍ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခံရ-အထင်သေး အမြင်သေး ခံရသော သတွာများတည်း၊ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာလည်း ရှေးဘဝက မောဟ၏အကျိုးဆက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “မောဟနိဿန္တ၊ ပေ၊ အဝညာတေ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။ [မောဟူပ နိဿယံ-ကံ မပြုမီက မောဟလျှင် မှီရာရှိသော၊ ကမ္မံ-ကုသိုလ်ကံသည်၊ နိဟိနံ-ယုတ် ညံ့သည်၊ နိဟိနဖလံ-ယုတ်ညံ့သော အကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိတိ အာဟ-မောဟနိဿန္တ

နိဿန္နယုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ တဗ္ဗိပရိတေ-ထိုဟီနဏ် ပြောင်းပြန်ဖြစ်ကုန်သော၊
 သုဝဏ္ဏေတိ- ကား၊ အဒေါသနိဿန္န ယုတ္တတ္တာ- ကြောင့်၊ ဣဋ္ဌကန္တမနာပ
 ဝဏ္ဏယုတ္တေ- အလိုရှိအပ်၊ နှစ်သက်အပ်၊ မြတ်နိုးအပ်သော အဆင်းနှင့် ယှဉ်
 ကုန်သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေတိ-ကား၊ ဒေါသနိဿန္နယုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ အနိဋ္ဌာကန္တ
 အမနာပဝဏ္ဏယုတ္တေ - အလို မရှိအပ်၊ မနှစ်သက်အပ်၊ မမြတ်နိုး အပ်သော
 အဆင်းနှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ အဘိရူပေ-အလွန်လှသောပုံသဏ္ဍာန်ရှိကုန်သော၊
 ဝါ - အချိုးကျ၍ လှကုန်သော၊ ဝိရူပေ-ဖောက်ပြန်သော အဆင်းရှိကုန်သော၊
 ဝါ- အရုပ်ဆိုးကုန်သော၊ ဣတိပိ အတ္ထော- သည်လည်း၊ (ဟောတိ)။

သုဂတေတိ-ကား၊ သုဂတိဂတေ-ကောင်းသောဂတိသို့ရောက်ကုန်သော၊
 ဝါ- တနည်း၊ အလောဘ နိဿန္နယုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ အဗျေ-ကြွယ်ဝကုန်သော၊
 မဟဒ္ဒနေ - များသော ဥစ္စာရှိကုန်သော၊ ဒုဂ္ဂတေတိ - ကား၊ ဒုဂ္ဂတိဂတေ-
 မကောင်းသောဂတိသို့ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-တနည်း၊ လောဘနိဿန္နယုတ္တ
 တ္တာ-ကြောင့်၊ ဒလိဒ္ဒ - ဆင်းရဲကုန်သော၊ အပ္ပန္နပါနေ - နည်းသော အစား

ယုတ္တတ္တာတိ၊ ဟိဒ္ဓိတေတိ-ဂရဟိတေ၊ ဩဟိဒ္ဓိတေတိ ဝိသေသတော ဂရဟိတေ၊ ဥညာ
 တေတိ လာမကဘာဝေန+ဉာတေ၊ အဝညာတေတိ ဝိသေသတော လာမကဘာဝေန
 ဉာတေ၊-ဒီကာ။]

ပဏီတေ။ ။ ပ ပုဗ္ဗ နိဓာတ်, တ၊ သတ္တတံ “ပြ” ဟု ရှိသော ရ နောက် ဖြစ်၍ နကို
 ကာပြု၊ ပကဋံ-မြင့်မြတ်သူ၏ အဖြစ်သို့+ နိတာ-ဆောင်အပ်သူတို့တည်း၊ ပဏီတာ-တို့၊
 ကုသိုလ်ကံပြုစဉ်က အမောဟ (ဉာဏ်) ပါလာ၍ ထိုအကျိုးဆက်ကြောင့် ဇာတိစသည်
 အထက်တန်းကျသူများတည်း။

သုဝဏ္ဏေ။ ။ “ဣဋ္ဌကန္တမနာပ ” ဖြင့် သု၏ အနက်ကို၊ ဝဏ္ဏယုတ္တေ ယုတ္တဖြင့်
 ဗဟုဒ္ဓိဟိသမာသ်ကို ပြ၏၊ သုန္ဒရော + ဝဏ္ဏော ယေသန္တိ သုဝဏ္ဏော၊ ထိုသို့ အဆင်းလှ
 မြင်းသည် ဒေါသကင်းသော ကုသိုလ်၏အကျိုးဆက် ဟု သိစေလို၍ “အဒေါသနိဿန္န
 ယုတ္တတ္တာ” ဟု မိန့်၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ “ဒုဋ္ဌ + ဝဏ္ဏော ယေသံ” ဟု ပြ။

အဘိရူပေ, ဝိရူပေ။ ။ သုဝဏ္ဏေ, ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ၏ တနည်းအဖွင့်တည်း၊ ရူပသဒ္ဓါသည်
 ပုံသဏ္ဍာန် အနက်ဟော၊ ဤနည်း၌ ဝဏ္ဏသဒ္ဓါလည်း အဆင်းဟော မဟုတ်။ [ဣဒံ
 သဏ္ဍာနဝသေန ဝတ္တံ၊ သဏ္ဍာနဝစနောပိ ဟိ ဝဏ္ဏသဒ္ဓေါ ဟောတိ။]

သုဂတေ, ဒုဂ္ဂတေ။ ။ သု သဒ္ဓါသည် သုန္ဒရအနက်ဟော၊ သုန္ဒရံ-ကောင်းသော
 ဂတိသို့ + ဂတာ - သုဂတာ၊ ဒုက္ခံ (ကိစ္ဆံ) - ဆင်းရဲသောဂတိသို့ + ဂတာ ဒုဂ္ဂတာ၊
 “အလောဘနိဿန္န၊ ပေ၊ မဟဒ္ဒနေန” ဖြင့် “သုခံ + ဂတာ သုဂတာ-ချမ်းသာသို့ရောက်သူ
 တို့” ဟု ပြ၏၊ “လောဘနိဿန္န၊ ပေ၊ အပ္ပန္နပါနေ” ဖြင့် “ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲသို့ + ဂတာ-ဒုဂ္ဂ
 တာ” ဟု ပြ၏၊ အလောဘဓာတ်ခံရှိသူတို့သည် “ဝဒညူ-တောင်းရမ်းသောစကားကို
 အလိုက်သိတတ်ကြကုန်၏၊ ဝိတမစ္ဆရာ-ကင်းသောဝန်တို့ခြင်း ရှိကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့်

အသောက် ရှိကုန်သော၊ ယထာ ကမ္မုပဂေတိ-ကား၊ ယံယံ ကမ္မံ - အကြင် အကြင်ကံကို၊ ဥပစိတံ-ဆည်းပူးအပ်ပြီ၊ တေန တေန-ထိုထိုကံကြောင့်၊ ဥပ ဂတေ - ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ တတ္ထ- ထိုပုဒ်တို့တွင်၊ ပုရိမေဟိ - ရှေးဖြစ်ကုန် သော၊ စဝမာနေတိ အာဒိဟိ-စဝမာနေအစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ- ကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ကား၊ ဣမိနာ ပဒေန-ဤယထာကမ္မုပဂေဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏကိစ္စံ - ယထာကမ္မုပဂဉာဏ၏ ကိစ္စကို၊ (ဝုတ္တံ။)

စ-ဆက်၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတံကား၊ တဿဉာဏဿ- ထိုယထာကမ္မု ပဂဉာဏ၏၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော-ဖြစ်စဉ်တည်း၊ သော- ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုတန်ခိုးရှင်သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ နိရယာဘိမုခံ- ငရဲသို့ရှေးရှု၊ အာလောကံ-ကို၊ ဝမေတွာ-တိုးပွား စေ၍၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲကို၊ အနုဘဝမာနေ-ခံစားနေကုန်

ရောက်ရာဘဝ၌ ကြွယ်ဝချမ်းသာကြ၏၊ လောဘဓာတ်ခံရှိသူတို့ကား “လုဒ္ဓါ-လောဘ ကြီးကြ၏၊ မစ္ဆရိနော-ဝန်တိုခြင်းရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ရောက်ရာဘဝ၌ ဥစ္စာမဲ့မဲ့ ဆင်းရဲ ကြလေသည်။ [အဖော၌ အာပုဗ္ဗ ဈေဓာတ် ကပစ္စည်း၊ က် အနုပန်ချေ၊ ဇလာ၍ “အဇ္ဈော” ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ဇွကို နုပြု၊ “အဇ္ဈယန္တိ-လွန်စွာ သိတတ် စဉ်းစားကြံစည်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အမာ” ဟု ပြု၊ သက္ကတ၌ “အာမု” ဟု ရှိ၏၊ ဒလိဒ္ဓန္တိ-ဆင်းရဲသို့ ရောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒလိဒ္ဓါ-ဆင်းရဲသူတို့၊ ဒလိဒ္ဓ-ဒုဂ္ဂတေ” ဟူသောဓာတ်၊ အ ပစ္စည်း။]

ယထာ ကမ္မုပဂေ။ ။ ယံယံ+ ကမ္မံ ယထာကမ္မံ-အကြင် အကြင် (ဆည်းပူးအပ် သော) ကံ၊ ဥပဂစ္ဆန္တိတိ ဥပဂါ (ဥပ+ ဂမု+ ကိ)၊ ယထာကမ္မံ - အကြင် အကြင် ဆည်းပူးအပ်သောကံကြောင့်+ ဥပဂါ-ထိုထိုဘဝသို့ ကပ်ရောက်ရသူတို့တည်း၊ ယထာ ကမ္မုပဂါ - တို့။ [အခွင့်သာလျှင် အကျိုးပေးလောက်အောင် များသောကံကို “ဥပ စိတ-ဆည်းပူးအပ်သောကံ” ဟု ခေါ်သည်။]

စဝမာနေတိ အာဒိဟိ ၊ ပေ ၊ ဝုတ္တံ။ ။ စဝမာန သတွာ စသည်တို့ကား အာရုံ (ဝိသယ) တည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကား အာရုံရှိသော (ဝိသယီ) တည်း၊ ထိုစဝမာနေ စသည် ဖြင့် ဝိသယတို့ကို တိုက်ရိုက်ပြုလိုက်လျှင် ဝိသယီ၏ကိစ္စများပါရကိုလည်း ကာရးဣပစာရ အားဖြင့် ပြုပြီးဖြစ်တော့၏၊ ထို့ကြောင့် “စဝမာနေတိအာဒိဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်သည်။ [စဝမာနေတိအာဒိဟိ၌ စသဒ္ဓါကြေသည် - ဟု ဋီကာဆို၏၊ ရှေ့ဖြစ်သော “ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ၊ ပေ ၊ သတ္တေ ပဿာမိ” ဖြင့်၎င်း ၊ ဤ “စဝမာနေ” အစရှိသည်တို့ ဖြင့်၎င်း ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စကို ဟောတော်မူအပ်ပြီ-ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဣမိနာ ပန ပဒေန။ ။ ဤ၌ ပုဒ်ဆိုသော်လည်း တပုဒ်ထည်းမက “ယထာကမ္မု ပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ” ဟူသော ဝါကျတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဇ္ဇတိ ဉာယတိ အတ္ထော ဣမိနာတိ ပဒံ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝါကျကိုအရကောက်ပါ၊ (သာရတ္ထ၊) တနည်း-လိုရင်း ဖြစ်သော “ယထာကမ္မုပဂေ” ကို ရည်ရွယ်၍ “ဣမိနာပဒေန” ဟု မိန့်သည်။ -ဝိမတိ။

သော၊ နေရယိကသတ္တေ-ငရဲသားသတ္တတို့ကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏၊ တံဒဿနံ-
ထိုမြင်ရခြင်းသည်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စမေဝ - ဒိဗ္ဗစက္ခု၏ ကိစ္စသာတည်း၊ သော-
ထို ဒိဗ္ဗစက္ခု တန်ခိုးရှင်သည်၊ ဝေ- သို့၊ မနသိကရောတိ- နှလုံးသွင်း၏(က်)၊
ကိံ ကမ္မံ-အဘယ်ကံကို၊ ကတွာ-၍၊ ဣမေသတ္တာ - တို့သည်၊ ဧတံ ဒုက္ခံ-ကို၊
အနဘဝန္တိ နခေါ-ခံစားကြရပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (မနသိကရော
တိ- ၏) [ပါဒကဏ္ဍာနံ၊ ပေ၊ ပရိကမ္မဝသေန မနသိကရောတိ၊- သာရတ္ထ။]

အထ-ထိုသို့ နှလုံးသွင်းရာအခါ၌၊ အဿ-ထို တန်ခိုးရှင်၏၊ ဣဒံနာမ-ဤ
မည်သောကံကို၊ ကတွာ - ၍ (ဣမေသတ္တာ ဧတံဒုက္ခံ၊ အနဘဝန္တိ - န်၏)
ဣတိ-သို့၊ တံ ကမ္မာရမဏံ-ထို ကံဟူသော အာရုံရှိသော၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်သည်၊
(ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်သည်၊) ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ၏၊ တထာ- ပါး၊ ဥပရိ-အထက်၌၊
ဒေဝလောကာဘိမုခံ-နတ်ပြည်သို့ ရှေးရှု၊ အာလောကံ ဝဇေတွာ၊ နန္ဒနဝန
မိဿကဝန ဖာရသကဝနာဒိသု-နန္ဒနဥယျာဉ်၊ မိဿကဥယျာဉ်၊ ဖာရသက
ဥယျာဉ် အစရှိသည်တို့၌၊ (အာဒိဖြင့် စိတ္တလတာဥယျာဉ် စသည်ကိုယု၊)
မဟာသမ္ပတ္တိံ - ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို၊ အနဘဝမာနေသတ္တေ ပဿတိ၊
တမ္ပိဒဿနံ- သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စမေဝ- တည်း၊ ပေ၊ ဧတံ သမ္ပတ္တိံ-ဤ
စည်းစိမ်ကို၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ [အယံ - ဤသည်ကား၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော - တည်း၊
ဤသို့ ပြန်အုပ်ပါ။] ဣဒံ- ဤဉာဏ်သည်၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏံနာမ- ပဂဉာဏ်
မည်၏၊ [ငရဲနှင့် နတ်ပြည်ကိုသာ ပြခြင်းသည် နိဒဿနနည်းတည်း၊ အခြား
ဂံတိ၌ရှိသော သတ္တတို့ကိုလည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်နိုင်သည်သာ၊ ....နေရယိက
ဒေဝဂ္ဂဟဏာဉ္စ နိဒဿနမတ္ထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ - ဇီကာ။] ဣမဿ - ဤ ယထာကမ္မုပဂ
ဉာဏ်၏၊ ဝိသုံ-ဒိဗ္ဗစက္ခုမှသီးခြား၊ ပရိကမ္မံနာမ - မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ စ-ဆက်၊

မဟန္တံ ဒုက္ခံ၊ ပေ၊ ပဿာမိ။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် ငရဲသားတို့၏ ရူပါရုံကို
မြင်၏၊ ထို့နောက် ဒုက္ခခံစားနေရပုံကို ရိုးရိုး မနောဒွါရိကဝိထိဖြင့် သိ၏၊ ထိုအခါ
သူတို့၏ရှေးကံကို သိလိုလျှင် ဘုရားရှင်မှာ ယထာကမ္မုပဂ အဘိညာဉ်ဖြင့် ချက်ခြင်း
သိတော်မူ၏၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ပါဒကဏ္ဍာနဝိထိ ဖြစ်ရသေး၏၊ ထိုပါဒကဏ္ဍာန်မှ
ထ၍ ထိုကံကိုအာရုံပြုသော ယထာကမ္မုပဂအဘိညာဉ်ဝိထိဖြစ်၏၊ ထိုဝိထိ၌ မနောဒွါရာ
ဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘုတို့၏ နောက်၌ (အပူနာဇော) စော၏၊
ထိုဇော၌ပါသောဉာဏ်ကို “ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်” ဟု ခေါ်သည်။

ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ။ ။ “သီးခြား ပရိကမ် မရှိ” ဟူသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုသော အဘိ
ညာဉ်တို့၌ ထိုအဘိညာဉ်ရအောင် ပရိကံ (အဘန်ဘန် အားထုတ်မှု) ရှိရသကဲ့သို့
ယထာကမ္မုပဂဉာဏ် ရဘို့ရန် ပရိကမ် သီးခြား အားမထုတ်ရတော့ ဟု ဆိုလိုသည်။

ဣမဿ-ဤ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်၏။ (ဝိသုံ ပရိကမ္မံ, နတ္ထိ) ယထာ- ကဲ့သို့၊ ဧဝံ, အနာဂတံသဉ္စဏဿပိ - ၏လည်း၊ (ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ) ဟိ- မှန်၏။ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣမာနိ - ဤ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်, အနာဂတံသဉ္စဏ် တို့သည်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ - ဒိဗ္ဗစက္ခုသာလျှင် အခြေခံရှိ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ) ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ - နှင့်၊ သဟေဝ - လျှင်၊ ဣဇ္ဈန္တိ - ပြည့်စုံ ကုန်၏။ [“တသ္မာ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ” ဟု ဟိယသ္မာအလိုက် ပြန်အုပ်။]

ကာယဒုစ္စရိတေနာတိအာဒိသု(အတ္ထော ဧဝံဝေဒိတဗ္ဗော)ဒုဋ္ဌု-မကောင်း သဖြင့်၊ စရိတံ - ကျင့်အပ်သော အကျင့်တည်း၊ ဒုစ္စရိတံ - ကျင့်၊ ဝါ - တနည်း၊ ကိလေသပူတိကတ္တာ-ကိလေသာဖြင့် ပုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌံ - ပျက် သော၊ စရိတံ- တည်း၊ ဣတိ , ဒုစ္စရိတံ - မည်၏။ ကာယေန-ကာယဒွါရဖြင့်၊ ဒုစ္စရိတံ-မကောင်းသဖြင့် ကျင့်အပ်သော အကျင့်တည်း၊ ကာယဒုစ္စရိတံ-ကျင့်၊ ဝါ, ကာယတော-ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံ- သော၊ ဒုစ္စရိတံ-ပျက်သော အကျင့်တည်း။

ပါဒကဗျာနဝိထိ, ပရိကမ္မဝိထိဟူသော ရှေ့အဘို့ ပရိကမ္မဝိထိကား ရှိရသေးသည်သာ၊ မှန်၏-“ကိံနုခေါကမ္မံ ကတွာ ဣမသတ္တာ ဧတံ ဒုက္ခံ အနာဂတံန္တိ” ဟုလုံးသွင်းသော စိတ်သည် ပရိကမ္မဝိထိစိတ် ပင်တည်း။ ထိုစိတ် မဖြစ်မီလည်း ပါဒကဗျာန (စတုတ္ထ ဗျာန) ဝိထိဖြစ်ရသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ယထာကမ္မုပဂ အဘိညာဝိထိ ဖြစ်ဘို့ရန် (ဒိဗ္ဗ စက္ခုဖြင့် သတွာတို့ကိုမြင်၍, ရိုးရိုး ကာမာဝစရစိတ်ဖြင့် ဒုက္ခရောက်ပုံကို သိပြီးနောက်, “ပါဒကဗျာန, ပရိကမ္မံနှင့်, တဘန်ပါဒက, ဖြစ်ပြီးမှ, ကျတုံအဘိညာ ” နှင့်အညီ ၁-ပါဒကဗျာနဝိထိ, ၂-ပရိကမ္မပြုသောဝိထိ, ၃-ပါဒကဗျာနဝိထိ, ၄ - ထို့နောက် ယထာကမ္မုပဂအဘိညာဝိထိ, ဤအစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ရမည်သာ။

အနာဂတံသဉ္စဏဿပိ။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့် ရူပါရုံကိုမြင်ပြီး၍ သတွာ အကောင်အထည်ကို ကာမာဝစရစိတ်ဖြင့် သိပြီးနောက်, ထိုသူ၏ အနာဂတ်အဘို့ကို (အကြောင်းအရာကို) သိလိုလျှင် ပါဒကဗျာန ဝင်စား၏။ ထိုဗျာနမှ ထသောအခါ ထိုသူ၏ အနာဂတ်ဖြစ်မည့် အကြောင်းအရာကို နှလုံးသွင်းသော ပရိကမ္မဝိထိ ဖြစ်၏။ ထို့နောက် ပါဒကဗျာနဝိထိဖြစ်၏။ ထိုနောက်မှ အနာဂတ်အကြောင်းအရာကိုသိသော အနာဂတံသဉ္စဏ အဘိညာဝိထိ ဖြစ်သည်။ ထိုဝိထိ၌ယှဉ်သော ဉာဏ်ကို အနာဂတံသ ဉ္စဏ်ဟု ခေါ်၏။ [အနာဂတံ + အံသ-အနာဂတ်အဘို့ အစုကို + ဉ္စဏ-သိတတ်သော ဉာဏ်။] အပ်ဖြင့် ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်မှာသာ သီးခြားပရိကမ္မမရှိသည် မဟုတ်သေး၊ ဤဉာဏ်မှာလည်း သီးခြားပရိကမ္မ မရှိဟု ပေါင်းသည်။

ကာယဒုစ္စရိတေနာတိ ။ ။ ဒုစ္စရိတံ၌ ဒုသည် ဒုဋ္ဌုအနက်ဟော ဟု သိစေလို၍ “ဒုဋ္ဌု + စရိတံ ဒုစ္စရိတံ” ဟု မိန့်၊ ဒုဋ္ဌံဝါဖြင့် ဒုသဒ္ဓါသည် ဒုဋ္ဌု (ပျက်စီး) အနက်ဟော၊ ထိုသို့ ပျက်စီးခြင်းမှာလည်း ကိလေသာတို့ဖြင့် ပုတ်နေသောကြောင့်တည်း ဟု ပြလို၍ “ဒုဋ္ဌံဝါ ကိလေသပူတိကတ္တာ” ဟု မိန့်၊ [“ဒုဋ္ဌံဝါ” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။] ဒုဋ္ဌု +

ဣတိ၊ ကာယဒုစရိတံ- ရိုက်မည်၏။ ဧဝံ- ဤ။ အတူ။ ဝစီမနော ဒုစရိတာနိပိ- ဝစီဒုစရိုက်။ မနောဒုစရိုက် တို့ကိုလည်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ - ကုန်၏။ သမန္နာဂတာတိ- ကား။ သမင်္ဂီဘူတာ- ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်၏။ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာတိ- ကား။ ဗုဒ္ဓ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝကာနံ-ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓသာဝက ဖြစ်ကုန်သော။ အရိယာနံ-အရိယာတို့ကို (ဥပဝါဒကာ၌ စပ်။) ဝါ-တို့၏။ (အနတ္တကာမ စပ်။) အန္တမသော-အားဖြင့်။ ဂိဟိသောတာပန္နာနဗ္ဗိ - လူ ဝတ်ကြောင့် သောတာပန်တို့ကိုလည်း။ ဝါ- တို့၏လည်း။ အနတ္တကာမာ- စီးပွားမဲ့ကိုလိုလားကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ အန္တိမဝတ္ထုနာဝါ-အဆုံး၌ဖြစ်သော ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြင့် သော်၎င်း။ ဂုဏပရိခံသနေနဝါ - ဈာန်စသော ဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့်သော်၎င်း။ ဥပဝါဒကာ-စွပ်စွဲတတ်ကုန်၏။ အက္ခောသကာ- ဆဲရေးတတ်ကုန်၏။ ဂရဟကာ-ကဲ့ရဲ့တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တတ္ထ-ထိုအန္တိမဝတ္ထု၊ ဂုဏပရိခံသနတို့တွင်။ ဣမေသံ-ဤသူတို့၏။ သမဏ ဓမ္မော- ရဟန်းတရားသည်။ နတ္ထိ။ ဧတေ-တို့သည်။ အဿမဏာ-ရဟန်းစစ် မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ-သို့။ ဝဒန္တော - ပြောဆိုသူသည်။ အန္တိမဝတ္ထုနာ - ဖြင့်။ ဥပဝဒတိ-စွပ်စွဲသည် မည်၏။ ဝါ-စွပ်စွဲရာရောက်၏။ ဣမေသံ-တို့၏။ ဈာန်ဝါ- ဈာန်သည်၎င်း။ ဝိမောက္ခောဝါ၊ မဂ္ဂေါဝါ၊ ဖလံဝါ နတ္ထိ။ ဣတိ ဝဒန္တော၊ ဂုဏပရိခံသနေန-ဖြင့်။ ဥပဝဒတိ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သောစ - ထို စွပ်စွဲသူ သည်လည်း။ ဇာနံ-အရိယာ အဖြစ်ကို သိသည်။ [အရိယဘာဝံ ဇာနန္တော၊] ဟုတွာ ဝါ-သော်လည်း။ ဥပဝဒေယျ-စွပ်စွဲရာ၏။ အဇာနံ-အရိယာ အဖြစ်ကို မသိသည်။ ဟုတွာ ဝါ (ဥပဝဒေယျ။) ဥဘယထာပိ - အားဖြင့်လည်း။ အရိယူပဝါဒေါ-အရိယာကို စွပ်စွဲခြင်းသည်သာ။ ဟောတိ-၏။ အတိဘာရိယံ-

စရိတံကို ကာယေနနှင့် တွဲ။ “ ကာယဒုစရိတံ- ကာယဒွါရဖြင့် မကောင်းသဖြင့် ကျင့် အပ်သောအကျင့် ” ဟုပေး။ ဒုဋ္ဌံ + စရိတံကို ကာယတော ဥပ္ပန္နနှင့်တွဲ၍ ဥပ္ပန္နအလယ် ပုဒ်ကြေ ဟု ကြံ။ “ ကာယဒွါရကြောင့် + ဖြစ်သော + ပျက်သော အကျင့် ” ဟု ပေး။

သမင်္ဂီဘူတာ။ ။ သံ + အနု + အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော သမန္နာဂတာပုဒ်သည် “အညီအညွတ်+လျော်စွာ+ရောက်” ဟူသော အနက်ကို မဟော။ “ပြည့်စုံ” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏-ဟု သိစေလို၍ “ သမင်္ဂီဘူတာ ” ဟု ဖွင့်သည်။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဟူသော အကြောင်းရင်း အမြစ်ကို မဖြတ်နိုင်သေးသမျှ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ အကျိုးပေး နိုင်သော ကမ္မသတ္တိမကင်းသေးသည်ကို “ထို ဒုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံနေသည်” ဟု ဆိုသည်။ [သမံ-အညီ အမျှ တကွ + ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ သမင်္ဂါ၊ သမင်္ဂါ ဟုတွာ ဘူတာ သမင်္ဂီဘူတာ - ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့နှင့် အညီအမျှ တကွဖြစ်၍ ဖြစ်သူတို့ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ပြည့်စုံသူတို့ (သင်္ကေတတ္ထ)။]

အလွန်ထမ်းဆောင်ထိုက်သော၊ ဝါ-အလွန် ဝန်လေးသော၊ ကမ္ဘ - သည်၊ (ဟုတ္တာ) သဂ္ဂါဝရဏံ - နတ်ပြည်ကို တားမြစ်နိုင်သည်၎င်း၊ မဂ္ဂါဝရဏဇ္ဇ-မဂ်ကို တားမြစ်နိုင်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ တဿ-ထို ဝန်လေးသည်၏အဖြစ် စသော သဘောကို၊ အာဝိဘာဝတ္ထံ-ထင်စွာပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ [ဘာရိယာဒိသဘာဝဿ ပကာသနတ္ထံ၊] ဣဒံ ဝတ္ထံ- ဤဝတ္ထုကို၊ ဥဒါဟရန္တိ- ထုတ်ဆောင်ကြကုန်၏၊ ကိရ- ချဲ့ဥးအံ့၊ အညတရသ္မိံ ဝါမေ - တခုသော ရွာ၌၊ ဧကော - တပါးသော၊ ထေရောစ-ထေရ်သည်၎င်း၊ ဒဟရဘိက္ခုစ-ရဟန်းငယ်သည်၎င်း၊ ပိဏ္ဏာယ-ဆွမ်းအလို၊ ငှါ၊ စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တေ- ထိုထေရ်၊ ရဟန်းငယ်တို့သည်၊ ပဌမဃရေယေဝ - ပဌမ အိမ်၌ပင်၊ ဥဠုဏ်မတ္တံ - တယောက်ချီ အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ ဥဏ္ဍယာဂံ-ပူသော ယာဂကို၊ လဘိံသု-ရကြကုန်ပြီ၊ ထေရဿစ-၏လည်း၊ ကုစ္ဆိဝါတော - ဝမ်း၌ လေနာသည်၊ အတ္ထိ၊ သော-ထို ထေရ်သည်၊ စိန္တေသိ- ကြံပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) အယံယာဂ-သည်၊ မယံ-အား၊ သပ္ပါယာ-လျောက်ပတ်၏၊ ယာဝ-လောက်၊ သီတလာ - အေးသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ တာဝ-ထိုမအေးမီ၊ နံ-ထိုယာဂကို၊ ပိဝါမိ- သေခံအံ့၊ ဣတိ(စိန္တေသိ) ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍၊ (ဣတိတလုံးကြော) သော-ထိုထေရ်သည်၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ ဥမ္မာရတ္ထာယ-တံခါးခုံ အကျိုးငှါ၊ အာဟဋေ-ဆောင်ယူအပ်သော၊ ဒါရုက္ခန္ဓေ-သစ်တုံးပေါ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ တံ-ထို ယာဂကို၊ ပိဝိ-သေခံပြီ၊ ဣတရော-အခြားသော ရဟန်းငယ်သည်၊ တံ- ထို ထေရ်ကို၊ ဝါ-ထို ထေရ်၏ အပြုအမှုကို၊ [တံ ထေရံ၊ တံ ဝါ ကြိယံ၊] ဇိဂုစ္ဆိ - စက်ဆုပ်ပြီ၊ (ကိံ) အယံ မဟလ္လကော- ဤ သက်ကြီးအိုသည်၊ အတိစ္ဆာတော ဝတ- အလွန်ဆာတတ်လေစွတကား၊ အမှာကံ - ငါတို့၏၊ လဇ္ဇိတဗ္ဗကံ - ရှက်ဘွယ်ကို၊ အကာသိ-ပြုဘိ၏၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြော၍၊ (ဇိဂုစ္ဆိ) ထေရော ဝါမေ၊ စရိတွာ - ပြီး၍၊ ဝိဟာရံ- သို့၊ ဝတ္တံ-၍၊ ဒဟရဘိက္ခု အာဟ၊ အာရုသော၊ တေ- ၏၊ ဣမသ္မိံ

မဟလ္လကော။ ။မဟလ္လကောတိ (ဝတ္တတ္တာ၌ စပ်၊) သမဏာနံ သာရုပ္ပါသာရုပ္ပံ (လျောက်ပတ်၊ မလျောက်ပတ်ကို) လောက သမုဒါစာရမတ္တံ ဝါ (လောက ထုံးစံကိုမျှ) န ဇာနာတိတိအဓိပ္ပါယေန ဝတ္တတ္တာ ဂုဏပဒိဓံသေန ဝရဟတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အမှာကံ လဇ္ဇိတဗ္ဗကံ ။ ။ သမဏေန နာမ ဧဝံ ကတံ (ရဟန်းဆိုတာ ဒီလို လူသွားလမ်း အနီး တံခါးခုံပေါ်၌ စားသောက်မှုကို လုပ်အပ်ထားဘဲ) ဣတိ ဝုတ္တေ (လူအများက ပြောဆိုအပ်သော်) သီသံ ဥက္ခိပိတံ န သက္ကောမာတိ အဓိပ္ပါယော-ဥးခေါင်းတောင် မမော်ဝံတော့ဘူး၊ ဟူလို။

သာသနော - ဌ၊ ပတိဋ္ဌာ - ထောက်တည်ရာသည်။ အတ္ထိ ကိ' - လော၊ ဣတိ (အာဟ)၊ ဘန္တေ၊ အာမ-မှန်ပါ။ အဟံ၊ သောတာပန္နော - ပန်ပါတည်း။ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ အာရုသော၊ တေနဟိ-ထိုသို့သောတာပန်ဖြစ်လျှင်၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ- အထက်မဂ်အကျိုးငှါ။ ဝါယာမံ-လုလ္လမူကို၊ မာ အကာသိ- မပြုလင့်တော့၊ တယာ-သည်။ ဒိဏာသဝေါ-ရဟန္တာကို၊ ဥပဝဒိတော- စွပ်စွဲ အပ်ပြီ။ သော- ထို ရဟန်းငယ်သည်။ တံ- ထိုထေရ်ကို၊ ခမာပေသိ - သည်းခံ ဖြေ၊ ဝါ-ကန်တော့ တောင်းပန်ပြီ။ တေန-ထိုသို့ ကန်တော့တောင်းပန်ခြင်း ကြောင့်၊ အဿ-ထိုရဟန်းငယ်၏၊ တံ-ထိုအရိယူပဝါဒကံသည်။ ပါကတိကံ- ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်သည်။ အဟောသိ-ပြီ။ ဣတိ - သို့။ (ဥဒါဟရန္တိ - နိ၏၊ အဟောသိတံ ဟု ဣတိပါလျှင် ကောင်း၏။)

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကန်တော့ တောင်းပန်သည့်အတွက် ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အညောပိ - လည်းဖြစ်သော၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်။ အရိယံ- ကို၊ ဥပဝဒတံ-၏၊ တေန- ထို ရဟန်းသည်။ ဂတ္တာ၊ အတ္တနာ - သည်။ ဝါ-က၊ ဝုမုတရော-အရိယာထက် ကြီးသည်။ သစေဟောတိ အံ၊ (ဧဝံသတိ- သော်၊) အဟံ- သည်။ အာယသ္မန္တံ၊ ဣဒန္တိဒန္တ - ဤမည် ဤမည်သောစကား ကိုလည်း အဝစံ-ပြောဆိုမိပါပြီ။ မေ-၏၊ တံ-ထိုအပြစ်ကို၊ ခမာဟိ-ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ခမာပေတဗ္ဗော-၏၊ ဝါ-၏၊ နဝကတရော-အရိယာအောင် ငယ်သည်။ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) ဝဗ္ဗိတွာ ဥက္ကုဋိကံ ၊ ပေ ၊ ခမာပေ တဗ္ဗော - ၏၊ သော - ထို အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သစေ နက္ခမတိ-အကယ်၍ သည်းမခံအံ၊ (ဧဝံသတိဝါ-သော်၎င်း၊) ဒိသာပက္ကန္တော - အရပ် တပါးသို့ ဖဲသွားသည်။ သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိဝါ - ၎င်း၊ တသ္မိံဝိဟာရေ - ဌ၊ ယေ ဘိက္ခု၊ ဝသန္တိ-နိ၏၊ တေသံ သန္တိကံ ဂတ္တာ၊ အတ္တနာ-မိမိသည်။ ဝါ-မိမိက၊ ဝုမုတရော သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ၊) ဌိတဒကနေဝ-ရပ်လျက်သာလျှင်၊ (ခမာပေတဗ္ဗော-၏၊) သစေ နဝကတရော ၊ ပေ ၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ ဝဒန္တေန- လျက်၊ ခမာပေတဗ္ဗော-၏၊ သော-ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိနိဗ္ဗုတော- ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသည်။ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံ သတိ) ပရိနိဗ္ဗုတ မဇ္ဇောနံ-

တံ ပါကတိကမေဝ ။ ။ အရိယူပဝါဒကံသည် သဂ္ဂ - မဂ္ဂကို တားမြစ်နိုင်သော သတ္တိရှိ၏။ ကန်တော့ တောင်းပန်လိုက်သောအခါ ထို ကန်တော့တောင်းပန်မှုဟူသော ပယောဂသမ္ပတ္တိ၏ တားမြစ်မှုကြောင့် သဂ္ဂ-မဂ္ဂကို တားမြစ်နိုင်သောသတ္တိ ပြယ်လေရ ကား ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်တော့၏။ “တံ ပါကတိကံ - ထိုကံ ပင်ကိုယ်အတိုင်းဖြစ်” ဟူရာ၌ “ ပင်ကိုယ်က ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ထိုကံ မရှိတဲ့ အတိုင်း ဖြစ်သည်။ အဟောသိတံ ဖြစ်သွားသည် ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာညောင်စောင်း၏ တည်ရာအရပ်သို့၊ [ပူဇာကရဏဋ္ဌာနံ သန္ဓာယာဟ- အလောင်းတော်ကို ပူဇော်မှုပြုရာဋ္ဌာနကို ရည်ရွယ်သည်။] ဂတိာ၊ ယာဝ သိဝထိကံ-သင်္ချိုင်းတိုင်အောင်၊ ဂတိာပိ- လည်း၊ ခမာပေတဗျော-၏၊ ဧဝံ- သို့၊ ကတေ- ပြုအပ်သော်၊ (တံ ကမ္မံ- သည်၊) သဂ္ဂါဝရဏဋ္ဌ-သည်၎င်း၊ မဂ္ဂါဝရဏဋ္ဌ- ၎င်း၊ န ဟောတိ - တော့၊ ပါကတိကမေဝ - ပင်ကိုယ်အတိုင်း ဖြစ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ-ကား၊ ဝိပရိတ ဒဿနာ- ဖောက်ပြန်သော အမြင်ရှိကုန်၏၊ ဝါ- မှားသော အယူရှိကုန်၏၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ-ကား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန-ဖြင့်၊ သမာဒိန္နနာနာဝိကမ္မာ-ဆော်တည်အပ်သော အထူးထူးအပြားပြားသော ကံရှိကုန်၏၊ စ - တနည်းကား၊ ယေ - အကြင်သူတို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကသု - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အရင်းခံ ရှိကုန်သော၊ ကာယကမ္မာဒိသု-ကာယကံအစရှိသည်တို့၌၊ အညေပိ - အခြားသူတို့ကိုလည်း၊ သမာဒါပေန္တိ-ဆောက်တည်စေကြ ကုန်၏၊ (တေ - တို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာဒါနတို့မည်၏) တတ္ထ- ထို အရိယူပဝါဒ , မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံတို့တွင်၊ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ-ဝစီဒုစ္စရိတသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ အရိယူပဝါဒေ - အရိယူပဝါဒကံကို၊ (သင်္ဂဟိတေပိ - သိမ်းယူအပ်ပြီးပါသော်၎င်း၊) မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနစ-ဖြင့်လည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-ဋ္ဌိကံကို၊ သင်္ဂဟိတယံဝိ-သော်၎င်း၊ ဣမေသံ ဒိန္နံ-ဤ အရိယူပဝါဒ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကံ ၂ ပါးတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပုန-တဘန်၊ ဝစနံ-

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝသေန၊ ပေ၊ သမာဒါပေန္တိ။ ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာကို ၂ နည်း ဖွင့်ထား၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်းဖြင့် “သမာဒိယန္တေတိ သမာဒါနာနိ၊ ကမ္မာနိ+သမာဒါနာနိ ယေသံတိ ကမ္မသမာဒါနာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-ကြောင့်၊ ကမ္မသမာဒါနာ-ဆောက်တည်အပ်သော အမျိုးမျိုးသော ကံရှိသူတို့တည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ - တို့၊ ဒုတိယနည်း၌ “ အညေ သမာဒါပေန္တိ ” ဖြင့် “ သမာဒါပေန္တိတိ သမာဒါနာ ” ဟု ဟောတုကတ္ထုသာမိပြု၏။ “ကာယကမ္မာဒိသု” ဖြင့် “ ကမ္မေသု+သမာဒါနာ ကမ္မသမာဒါနာ ” ဟု ပြု၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-ကြောင့်၊ ကမ္မသမာဒါနာ-ကံတို့၌ သူတပါးတို့ကို ဆော်တည်စေတတ်သူတို့တည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-တို့၊ ဆိုလိုရင်းကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အရင်းခံ ရှိသဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း အကုသိုလ်ကို ပြုတတ်ကြ၊ သူတပါးတို့ကိုလည်း ပြုဖို့ရန် တိုက်တွန်း ဟောပြောတတ်ကြသည် - ဟူလို၊ ယခုကာလ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့ ဖြစ်ပုံမှာ ဤအတိုင်းပင်တည်း။ [မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကသု ထေခံ၍ “ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ယေသံတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနိ- မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအရင်းခံသောကံတို့၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနိစ+တာနိ+ ကမ္မာနိစာတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မာနိ ” ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟပြုသင့်၏။ ဒီကာ၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ဟု ရှိသောကြောင့် “ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ+ကမ္မသမာဒါနာ ” ဟု ပြုလိုက်သည်။

ဆိုခြင်းသည်။ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝ ဒဿနတ္ထံ-ကြီးသော အပြစ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟိ - ချဲ့။ အရိယူပဝါဒေါ - အရိယူပဝါဒကံသည်။ မဟာသာဝဇ္ဇာ- ကြီးသောအပြစ်ရှိ၏။ အာနန္တရိယသဒိသော- အာနန္တရိယကံနှင့်တူ၏။ ယထာ ဟ-နည်း။ သေယျထာပိ သာရိပုတ္တံ ၊ ပေ၊ နိရယေတိ-ယေ ဟူ၍၊ (အာဟ၊) [သာရိပုတ္တ-ရာ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ သီလသမ္ပန္နော - သီလ နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သမာဓိသမ္ပန္နော - သော၊ ပညာသမ္ပန္နော-သော၊ ဘိက္ခု- သည်၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ - မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်၊ အညံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ အာရာ ဓေယျ သေယျထာပိ-ပြီးစေနိုင်ရာသကဲ့သို့၊ သာရိပုတ္တံ၊ ဣဒံ- ဤ အရိယူပဝါဒ ကံကို၊ ဧဝံသမ္ပဒံ- ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီ ခြင်းရှိ၏ဟူ၍၊ ဝဒါမိ၊ တံ ဝါစံ-ထို စွပ်စွဲကြောင်းစကားကို၊ အပ္ပဟာယ-မပယ်စွန့်မှု၍၊ တံ စိတ္တံ-ထို စွပ်စွဲကြောင်း စိတ်ကို၊ အပ္ပဟာယ-၍၊ တံ ဒိဋ္ဌိံ-ထိုစွပ်စွဲကြောင်းအယူကို၊ အပ္ပဋိ နိသဇ္ဇိတွာ- မပယ်စွန့်မှု၍၊ ဝါ- လျှင်၊ (နိရယပါလေဟိ-ငရဲထိန်းတို့သည်။) အာဘတံ-

သီလသမ္ပန္နော။ ။ သီလသမ္ပန္နောတိ အာဒိ-ကို၊ ပရိပက္ခိန္ဒိယဿ-အရဟတ္တဖိုလ် ရလောက်အောင် ရင့်ကျက်ပြီး ဣန္ဒြေရှိသော၊ မဂ္ဂသမာဓိနော ဝသေန- အောက်မဂ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ ဝုတ္တံ၊ အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ-အရဟတ္တမဂ်၌ တည်သော သီလစသည်နှင့်ပြည့်စုံသူမှာ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယခုဘဝ ပြီးစေရာ၌ ဆိုဘွယ် ပင် မရှိတော့ (သာဓု ပြီးစေနိုင်သည်-ဟူလို၊) အထဝါ - အဂ္ဂမဂ္ဂပရိယာပနာ ဧဝံ သီလာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ-တနည်း သီလသမ္ပန္နောစသည်၌ သီလ သမာဓိ ပညာတို့ကို အရဟတ္တမဂ်မှာပါသည့် တရားများ ဟု သိပါ(ဋီကာ)။

အညံ။ ။ အာပုဗ္ဗ + ဉာဓာတ်, အပစ္စည်း၊ အာ (မရိယာဒံ) ဇာနာတိ - မဂ် ၄ ပါးနှင့် အောက်ဖိုလ်တရားတို့ သိအပ်ပြီးသော သစ္စာ ၄ ပါး အပိုင်းအခြားအတိုင်း သိတတ်၏။ ဣတိ အညံ [အညိန္ဒြေဟူရာ၌ အလယ် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် ၆ ပါးကို ယူရ သော်လည်း ဤနေရာ၌ကား အရဟတ္တဖိုလ်ကို “အညာ” ဟု ယူပါ။ [အညန္တိ အရ ဟတ္တံ၊-ဋီကာ။]

ဧဝံ သမ္ပဒံ။ ။ သမ္ပန္နံ သမ္ပဒါ, နိပ္ပတ္တိ (ပြီးစေခြင်း) ၊ ဧဝံ အဝိရဇ္ဈနက နိပ္ပတ္တိ ကံတိ အတ္ထော၊ ယထာတံ အဝဿံ ဘာဝိ-သီလ စသည်နှင့် ပြည့်စုံသူ၏ မျက်မှောက် ဤဘဝ၌ပင် ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြီးစေခြင်းသည် မချွတ်ဖြစ်လတံ့ကဲ့သို့၊ ဧဝံမိဒမ္ပိ - ဤ ဆိုအပ်လတံ့သော အဖြစ်သည်လည်း (အရိယူပဝါဒကံ၏ ငရဲ၌ ချခြင်းသည်လည်း) ဤအတူ (မချွတ်ဖြစ်လတံ့) ပင်တည်း။ -ဋီကာ။ [သမ္ပဒါဟု မူလလိန်မလိုက်ဘဲ အည ပုဒ်လိန်လိုက်၍ “သမ္ပဒံ” ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း, “ဧဝံအဝိရဇ္ဈနနိပ္ပတ္တိကံ” ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိ ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း “ဧဝံသမ္ပဒံ” သည် ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပုဒ်တည်း ဟု သိပါ။ ဧဝံ + သမ္ပဒါ ယဿာတိ ဧဝံသမ္ပဒံ။]

ဆောင်ယူ၍၊ နိရယေ - ငရဲ၌၊ နိက္ခိတ္တောယထာ - ချထားအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-
 ဤအတူ၊ (အရိယူပဝါဒကမ္မေန- ကံသည်။) နိရယေ၊ နိက္ခိတ္တော- ပြီ၊ [မူလ
 ပဏ္ဏာသ၊ မဟာသီဟနာဒသုတ်။] စ- သည်သာ မကသေး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတော-
 ထက်၊ မဟာသာဝဇ္ဇတရံ န- မ- သာ၍ ကြီးသော အပြစ်ရှိသည်မည်သော၊
 အညံ - အခြားသောကံသည်၊ နတ္ထိ - မရှိတော့၊ ယထာဟ- သနည်း၊ နာဟံ
 ဘိက္ခဝေ ၊ ပေ ၊ ဝဇ္ဇာနိတိ - ဟူ၍၊ (အာဟ- ပြီ၊ ကေဂုံတ္တရ၊ ကေဓမ္မဝဂ်၊)
 [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဒံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝါ-ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလောဘံ၊
 မဟာသာဝဇ္ဇတရံ-သော၊ အညံ-အခြားသော၊ ကေဓမ္မဓိ-ကိုလည်း၊ အဟံ-
 သည်၊ န သမနုပဿာမိ- မမူ၊ ဘိက္ခဝေ- တို့၊ ဝဇ္ဇာနိ - တို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
 ပရမာနိ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏။]

ကာယဿ ဘေဒါတိ - ကား၊ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ ပရိစ္စာဂါ - ဥပါဒိန္န ခန္ဓာကို
 စွန့်ခြင်းဟူသော၊ (မရဏာ-သေခြင်းမှ) ပရိမရဏာတိ-ကား၊ တဒနန္တရံ-ထို
 သေခြင်း၏အခြားမဲ့၌၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ - အသစ်ဖြစ်သော ခန္ဓာကို

ယထာအတံ ၊ ပေ ၊ နိရယေ။ ။ ယထာ နိရယပါလေဟိ အာဟရိတွာ နိရယေ
 ထပိတော၊ ဧဝံ နိရယေ (ဝသာပိတောယေဝ-အရိယူပဝါဒကံက နေစေအပ်တော့
 သည်သာ)၊ ဤဒီကာ၌ အာဟရိတွာသည် အာဘတံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ကြိယာ
 ဝိသေသနဖြစ်ကြောင်း ပြသောအဖွင့်တည်း၊ ထိုစကား၏ ဆိုလိုရင်းကား - ငရဲသား
 တို့က ဆောင်ယူ၍ ငရဲ၌ ချထားရာဝယ် သေချာသကဲ့သို့ ၊ အရိယူပ ဝါဒကံလည်း
 ငရဲ၌ချဘို့ရန် သေချာသည် - ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ နာဿ နိရယူပပတ္တိယာ
 ကောစိ ဝိမန္ဓော=ငရဲရောဘို့ရာ တစုံတရာမျှ အတားအဆီးမရှိတော့၊ တကြာယံ ယုတ္တိ-
 နိရယူပဂေါ အရိယူပဝါဒိ၊ တဒါဒါယဿ (တံ+ အာဒါယဿ- ထိုအယူကို) အဝိဇ
 ဟနတော၊ သေယုထာပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ (နိယတမိစ္ဆာအယူ မစွန့်သမျှ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက ငရဲ
 ချဘို့ သေချာသကဲ့သို့) ” ဟု ဆက်၍ဖွင့်သည်။

ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ ပရိစ္စာဂါ။ ။ “အယဇ္ဇေဝကာယော ဗဟိဒ္ဓါစ နာမရူပံ” ဟူသော
 ပါဠိတော်၌ ကာယသဒ္ဓါသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ဟောသကဲ့သို့၊ ဤ ကာယဿလည်း ဥပါ
 ဒိန္နခန္ဓာကိုယ်ကိုဟော၏-ဟု သိစေလို၍ “ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ”ဟု ဖွင့်၏၊ “ပရိစ္စာဂါ”ကား
 ဘေဒါ၏ အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း။ [ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂ - ဟူရာ၌ ကမ္မဇရုပ်နှင့် ဝိပါက်
 စိတ်ကို ဥပါဒိန္နဟု ခေါ်၏၊ စုတိဏေ၌ ကမ္မဇရုပ်နှင့် ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ချုပ်ခြင်းကို
 ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ ပရိစ္စာဂဟု ဆိုသည်။]

တဒနန္တရံ ၊ ပေ ၊ ဂဟဏေ။ ။ ကာယဿဘေဒါသည် မရဏာ၏ ဝိသေသန
 တည်း၊ “ပျက်ခြင်းဟူသော သေခြင်း” ဟုလို၊ “သေခြင်း၏နောက်”ဟူရာ၌ ရဟန္တာ
 မဖြစ်သေးသမျှ အသစ်ခန္ဓာကိုယူရခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပရိကို “အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓ
 ဂ္ဂဟဏေ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ “ပရိ-နေဘ်ဖြစ်သောအသစ်ခန္ဓာကို ယူခြင်း၌”ဟုပေး။

ယုဒ်ခြင်း၌၊ အထဝါ - ထို့ပြင် တနည်းကား၊ ကာယဿ ဘေဒါတိ - ကား၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ-၏၊ ဥပစ္ဆေဒါ- ပြတ်စဲကြောင်း ဖြစ်သော၊ ပရံ မရဏာတိ- ကား၊ စုတိစိတ္တတော - စုတိစိတ်မှာ၊ ဥဒ္ဓံ - အထက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ စိတ္တ ကွဏ်၌၊ အပါယန္တိ ဝေမာဒိ-အပါယံ ဤသို့အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော သဒ္ဓါသည်၊ နိရယဝေဝစနံ - နိရယသဒ္ဓါ၏ ဝေဝဇ်ပရိယာယ် စကားလှယ် တည်း၊ ဟိ - ချဲ့၊ နိရယော - ငရဲသည်၊ (အပါယော၊ ဒုဂ္ဂတိ၊ ဝိနိပါတောတို့၌ စပ်)၊ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ-နတ်ပြည်နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပုညသမ္ပတာ-ကောင်းမှုဟု သမုတ်အပ်သော၊ အယာ-အယမှာ၊ အပေတတ္တာ-

ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒါ။ ။ ကာယဿကို “ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ” ဟု ဖွင့်သည်မဟုတ်၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယပြတ်ခြင်းသည် ခန္ဓာကိုယ်၏ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်ရကား ဘေဒါကိုသာ “ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒါ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဘိဇ္ဇတိ ဧတေနာတံ ဘေဒေါ၊ ဧတေန - ဤ ဇီဝိတိန္ဒြိယ အဆက်ပြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဘိဇ္ဇတိ - ခန္ဓာကိုယ်တခုလုံး သေဆုံး ပျက်စီးရ၏၊ ဣတိ- ထိုသို့ ကာယ၏ပျက်စီးကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-ထို ဇီဝိတိန္ဒြိယပြတ်ခြင်းသည်၊ ဘေဒေါ-၏။ [ယေန တိဋ္ဌတိ၊ တဿ ဥပစ္ဆေဒေနော ကာယော ဘိဇ္ဇတိတိ အာဟ- ကာယဿ၊ ပေ၊ သုပစ္ဆေဒါတိ။]

စုတိစိတ္တတော ဥဒ္ဓံ။ ။ ပရံ မရဏာ၌ “မရဏာ” အရ ဝေါဟာရတ္ထဖြစ်သော သေခြင်းအနက်ကို မယူဘဲ ပရမတ္ထဖြစ်သော စုတိစိတ်ကို ယူစေလို၍ “စုတိစိတ္တတော” ဟု ဖွင့်၏၊ ပရံကို အထက် (လာလတံ) နောက်ကို ယူ ဟု သိစေလို၍ “ဥဒ္ဓံ” ဟု ဖွင့်၏၊ မရောအပ်သေးသည်ကို အဆက် ဟု ခေါ်သော ရုက္ခဝရူပ (သစ်ပင်တက်) နည်းတည်း၊ “ပရံ-နောက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ္တကွဏ်” ဟု ပေး။ [ရှေနည်းဖြင့် ပြောရိုးဝေါဟာ ရတ္ထကိုပြု၍၊ နောက်နည်းဖြင့် ပရမတ္ထအနက်ကို ပြသည်-ဟု နည်း ၂ မျိုး အထူးကြံ။]

သဗ္ဗံနိရယဝေဝစနံ။ ။ “အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ” ဤ ဥပုဒ်ကို သဗ္ဗံဟုဆိုသည်၊ ထို ဥပုဒ်လုံး နိရယံ၏ ပရိယာယ်ချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်အနက်ပေးသော အခါ အပါယံသည်ကို နိရယံ၏ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ပေးကြသည်၊ ထိုသို့ ဖွင့်ခြင်းမှာ လည်း အရိယူပဝါဒကံနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ရှိသူတို့၏ ဂတိကို ပြရာဌာန ဖြစ်သော ကြောင့်တည်း၊ မှန်၏-ထိုသူတို့မှာ ငရဲမှတပါး တိရစ္ဆာန်စသည် ဖြစ်ခွင့် မရှိကြ။

သဂ္ဂ၊ ပေ၊ အပေတတ္တာ။ ။ အပါယန္တံ “အပကို အပေတ၊ အယကို သဂ္ဂမောက္ခ ဟေတုဘူတာ ပုညသမ္ပတာ” ဟု ဖွင့်၏၊ “အယာ + အပေတောတိ အပါယော” ဟု ပြု၊ အယကိုကား သဂ္ဂမောက္ခဟေတုကို ကြည့်၍ “ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော” ဟု ဝီကာ ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဣမသ္မာ-ဤကောင်းမှုမှာ၊ သုခံ-လူနတ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည်၊ ဧတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ အယော (ပုည) ၊ “အပါယံ- သုခ၏ဖြစ်ကြောင်းကောင်းမှုမှ ကင်းသော” ဟု ပေး၊ “ ငရဲရောက်လျှင် ကောင်းမှုပြုခွင့် မရတော့သဖြင့် ကောင်းမှုမှ ကင်းရာဌာနဖြစ်သည် ” ဟုလို။

ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပါယော - ယ မည်၏၊ ဝါ-တနည်း၊ သုခါနံ-
 သုခတို့၏၊ အာယဿ - ဖြစ်ပေါ်လာရာ ကောင်းမှု စသည်တို့၏ သုခသာဓန
 သတ္တိ၏၊ အဘာဝါ - မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပါယော - ၏၊ ဒုက္ခဿ - ၏၊ ဂတိ-
 ရောက်ရာအရပ်တည်း၊ ပဋိသရဏံ - ရှေးရှုရောက်အပ်ရာ အရပ်တည်း၊ ဝါ-
 လည်းလျောင်းရာအရပ်တည်း၊ ဣတိ , ဒုဂ္ဂတိ - ဒုဂ္ဂတိမည်၏၊ ဝါ - တနည်း၊
 ဒေါသဗဟုလတာယ - များသောဒေါသ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌေန-
 ပျက်သော၊ ကမ္မုနာ-ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်သော၊ ဂတိ - ဂတိတည်း၊ ဣတိ,
 ဒုဂ္ဂတိ-၏၊ တတ္ထ- ထိုငဲ့၌၊ ဒုက္ခဋကာရိနော - မကောင်းပြုအပ်သော အမှုကို
 ပြုလေ့ရှိသူတို့သည်၊ ဝိဝဿ- ကင်းသော အလိုရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊) နိပတ
 ဋ္ဌိ-ကျရောက်ကြကုန်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကင်းသောအလိုရှိသည်ဖြစ်၍

သုခါနံဝါ အာယဿ အဘာဝါ။ ။ဤနည်း၌“အပ+အာယ”ဟု ခွဲ၊ ပုညကမ္မာ
 ဒီနံ သုခသာဓနံ- ကောင်းမှု စသည်တို့၏ သုခကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တိသည် အာယ
 မည်၏၊ (ဒီကာ)၊ အာယန္တိ တေသ္မာ သုခါနိတိ အာယော၊ တေသ္မာ-ဤသုခသာဓန
 သတ္တိမှ၊ သုခါနိ-တို့သည်၊ အာယန္တိ - ဖြစ်လာရကုန်၏၊ ဣတိ အာယော၊ ဂတိပိပုတ္တိ
 ဖြစ်နေသော ငရဲရောက်လျှင် ရှေးဘဝကပါလာသော ကောင်းမှုများသည်၎င်း၊ ဉာဏ်
 ဝီရိယစသော ပယောဂသမ္ပတ္တိသည်၎င်း၊ သုခအကျိုးကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တိ မရှိကြ
 တော့၊ ထို့ကြောင့်“အပါယ”ဟု ခေါ်သည်၊ အဋ္ဌကထာ၌ “အာယဿ+အဘာဝါ”
 ဟု ဆိုသော်လည်း မရှိခြင်းကြိယာကို မယူရ၊ မရှိရာဘုံဌာနကိုယူရမည်ဖြစ်၍“အာယာ-
 သုခတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရာ ဖြစ်သော ကောင်းမှု စသည်တို့၏ သုခသာဓန သတ္တိမှ+
 အပေတော-ကင်းသော အရပ်တည်း၊ အပါယော” ပြု။ [“ သုခတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာ
 ဖြစ်သော ကောင်းမှုစသည်တို့၏ သုခသာဓနသတ္တိမှ ကင်းသော”ဟု ပေး။]

ဒုက္ခဿဂတိ။ ။“ဒုကို ဒုက္ခဿ၊ ဂတိကို ပဋိသရဏံ”ဟု ဖွင့်၏၊ ဂတိကိုလည်း
 “ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ-(ဒုက္ခ၏) ရောက်ရာ”ဟု ပြုသင့်၏၊ “ပဋိသရဏံ”၌လည်း “ပဋိ-
 ရှေ့ရှု+သရဏံ-ရောက်အပ်ရာ”ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “လည်းလျောင်းရာ”ကား ဝေါဟာရတ္ထ။

ဒေါသဗဟုလတာယဝါ။ ။ကံပြုစဉ်က ဒေါသအားကြီးသည်ကို“ဒေါသဗဟုလ
 တာယ” ဟု ဆိုသည်၊ ဒေါသအားကြီးသူသည် ငရဲ၌ ဖြစ်ရတတ်၏၊ ဤ “ဒုဂ္ဂတိ”အရ
 လည်း ငရဲကို အရကောက်ရသည်၊ ဒေါသဗဟုလတာယကို“ဒုဋ္ဌေန”၌ စပ်၍ “ဒုဋ္ဌေန-
 ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သောကံကြောင့် + ဂတိ- ရောက်ထိုက်သောဂတိတည်း၊ ဒုဂ္ဂ
 တိ”ဟု ပြု။ [“နိဗ္ဗတ္တာ” အလယ်ပုဒ်ကြေဟု ကြံသင့်သော်လည်း မကြေဘဲ တိုက်ရိုက်
 အနက်မှန်ရလျှင် မဇ္ဈေလောပလုပ်ဘွယ် မလိုပါ။]

ဝိဝဿ၊ ပေ၊ ဝိနိပါတော။ ။ဝိကို ဝိဝဿ ဟု ဖွင့်၏၊ “နိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ နိပါ
 တော၊ ဝိဝဿနံ + နိပါတော ဝိနိပါတော” ဟု ဂရုကနည်းပြု၊ “ကျရောက်လိုသော
 ဆန္ဒမရှိဘဲ ကျရောက်ရာငရဲ” ဟုလို၊ နောက်နည်း၌ ဝိကို ဝိနဿန္တာဟု ဖွင့်၍၊ ဝိနဿ

ကျရောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိနိပါတော-တ မည်၏။ ဝါ-တနည်း၊ ဧတ္ထ-
 ဤအရပ်၌၊ ဝိနဿန္တာ-ပျက်စီးကုန်သည်၊ သမ္ဘိဇ္ဇမာနာပစ္စင်္ဂါ-ပျက်စီးသော
 အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊) နိပတန္တိ - န်၏။ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊
 (ထိုသို့ ပျက်စီးသော အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာ၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဝိနိပါတော - တမည်၏။ ဧတ္ထ - ဤ ငရဲ၌၊ အဿာဒသညိတော-
 သာယာဘွယ် ဟု၊ အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ အယော- အယသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊
 ဣတိ, နိရယော-ယ မည်၏။

အထဝါ- ထို့ပြင်တနည်းကား၊ အပါယဂ္ဂဟဏေန - အပါယ သဒ္ဓါဖြင့်၊
 တိရစ္ဆာနယောနိ - တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရောနှော နေထိုင်ရာ အရပ်ကို၊ ဝါ-
 တိရစ္ဆာန်ဘုံကို၊ [ဘုံသီးခြား မရှိသော်လည်း ပေးရိုးအတိုင်း ပေးလိုက်သည်၊]
 ဒီပေတိ-ပြစ်၊ ဟိ-မှန်၏၊ တိရစ္ဆာနယောနိ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရောနှောနေထိုင်ရာ
 အရပ်သည်၊ ဝါ-တိရစ္ဆာန် ဘုံသည်၊ အပါယော-အပါယမည်၏၊ (ကသ္မာ-
 နည်း၊) သုဂတိယာ- သုဂတိမှ၊ အပေတတ္တာ - ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း၊ နဒုဂ္ဂတိ- ဒုဂ္ဂတိကား မဟုတ်၊ ဝါ-ဒုက္ခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်း

န္တာကို “သမ္ဘိဇ္ဇမာနာပစ္စင်္ဂါ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိနဿန္တိ- လက် ခြေအင်္ဂါအားဖြင့် ပျက်စီး
 ကုန်၏။ ဣတိ ဝိနဿန္တာ” ဟု ပြုပါ။ [အန္တပစ္စယန္တဖြင့် ဖွင့်ရာ၌ အဿတ္ထိမကြံသင့်၊]
 “ဝိနဿန္တာနံ-လက်ခြေအင်္ဂါအားဖြင့် ပျက်စီးကုန်သည်ဖြစ်၍၊ နိပါတော-ကျရောက်ရာ
 ငရဲတည်း၊ ဝိနိပါတော” ဟု ပြု၊ ပါဠိတော်၌ ဝိဂြိုဟ်အတိုင်း ၂ နက်ပေးပါ။

နိရယံ။ ။ [နိ+အယ၊ သက္ကတ၌ “နိရိ” ဟု ရှိ၍ ကပ်ဘို့ရာ သရရှိသောကြောင့်
 (ရိ)လာသည်။] ဣယတိ အဿာဒီယတိ-သာယာအပ်၏။ ဣတိ-အယော၊ [မဟာ
 ဒီကာ ဝိဂ္ဂဟ၊ ဣဓာတ် (ဓာတုနံ အနေကတ္တတ္တာ-အရ အဿာဒအနက်ဟော၊ အယော၌
 ကံဟော အ ပစ္စည်း။] နတ္ထိ အယော ဧတ္တာဟိ နိရယော၊ “ အယ = အဿာဒ
 (သာယာအပ်)” ဟူသည် သုခသောမနဿဝေဒနာနှင့် ဣဋ္ဌာရုံများတည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “နိရယော-သာယာအပ်သော အဿာဒတရားတို့မရှိရာ ငရဲ” ဟု သဒ္ဓတ္ထပေး။

အထဝါ, အပါယဂ္ဂဟဏေန ။ ။ ဤ အထဝါတက်သော နည်းကား အနိယုပ
 ဝါဒ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ရှိသူတို့ ဂတိကို ပြသောနည်း မဟုတ်၊ အခြားနေရာဝယ် အပါယံ
 စသည်လာလျှင် ယူရမည့်အနက်ကိုပြသောနည်းတည်း၊ အပါယံ၌ “အပ+အယ” ဟုပင်
 ခွဲ၊ “သုဂတိယာ+အပေတတ္တာ” ထေခံ၍ “အယသဒ္ဓါသည် သုဂတိအနက်ဟော” ဟု
 သိပါ။ အယတိ သုခံ ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ အယော-သုခ၏ ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိ၊ အယ
 တော+အပေဘော အပါယော-သုဂတိမှကင်းသော တိရစ္ဆာန်ဘုံ၊ ထို တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌
 တန်ခိုးကြီးသော နဂါးမင်း-ဂဠုန်မင်းတို့ ဖြစ်သေးသောကြောင့် “ဒုက္ခဿ + ဂတိ” ဟု
 ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော ဒုဂ္ဂတိကား မဟုတ်ချေ။ [ယု - မိဿနေ၊ ယဝန္တိ (ရောနှော နေထိုင်
 ကြကုန်၏) ဧတ္တာတိ ယောနိ။]

ရာကား မဟုတ်၊ (ကသ္မာ)၊ မဟေသက္ခာနံ - ကြီးသော တန်ခိုးရှိကုန်သော၊ နာဂရာဇာဒိနံ-နဂါးမင်း အစရှိသူတို့၏၊ သမ္ဘဝတော- ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် တည်း၊ ဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏေန - ဖြင့်၊ ပေတ္တိဝိသယံ - ပြိတ္တာတို့၏ နယ်မြေကို၊ ဝါ- ပြိတ္တာဘုံကို၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုပြိတ္တာတို့၏ နယ်သည်၊ ဝါ-သည်၊ အပါယောစေဝ-အပါယ်လည်း ဟုတ်၏၊ ဒုဂ္ဂတိစ-လည်း ဟုတ်၏၊(ကသ္မာ)၊ သုဂတိတော-မှ၊ အပေတတ္တာ-ကြောင့်၎င်း၊ ဒုက္ခဿ-၏၊ ဂတိဘူတတ္တာစ-လည်းလျောင်းရာဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်းတည်း၊ နတုဝိနိပါတော-ဝိနိပါတကား မဟုတ်၊ (ကသ္မာ)၊ အသုရသဒိသံ- ပြိတ္တာအသုရာနှင့် တူစွာ၊ အဝိနိပတိတတ္တာ - ဖောက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တည်း၊ ဟိ - မှန်၊ ပေတမဟိန္ဒိကာနံ - ကြီးသော တန်ခိုးရှိကုန်သော ပြိတ္တာ တို့၏၊ ဝိမာနာနိဝိ-ဗိမာန်တို့သည်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဝါ- ရှိကုန်၏၊ ဝိနိပါတဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ အသုရကာယံ - အသုရာအပေါင်းကို၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဟိ - မှန်၊ သော - ထို အသုရာအပေါင်းကို၊ ယထာဝုတ္တေန - အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော၊ အတ္တေန-အနက်ကြောင့်၊ (သုဂတိတော အပေတတ္တာ ဒုက္ခဿစ ဂတိဘူတတ္တာဟူသော အနက်ကြောင့်) အပါယောတိစေဝ - အပါယ်

ဒုဂ္ဂတိ၊ ပေ၊ ဒုဂ္ဂတိစ။ ။ ဒုဂ္ဂတိပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှာ ပဌမနည်း၌ ပြခဲ့သော “ ဒုဋ္ဌေန ကမ္မနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတိ” ပင်တည်း၊ ဤဒုဂ္ဂတိသဒ္ဓါဖြင့် ပေတ္တိဝိသယကိုပြ၏၊ “သော ဟိ အပါယောစေဝ ဒုဂ္ဂတိစ = ပေတ္တိဝိသယသည် အပါယ်လည်းမည်၊ ဒုဂ္ဂတိလည်းမည်၏” ဟု ဆိုသော်လည်း ဒုဂ္ဂတိအမည်က ပေတ္တိဝိသယကို ဟောသောကြောင့် (ပါရိသေသ နည်း၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဓနည်းအားဖြင့်) တိရစ္ဆာန်ယောနိကိုသာ အပါယ်သဒ္ဓါက ဟောရ တော့သည်။ [ဝိသေသေန + သေန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္တာတိ ဝိသယော = အထူးအားဖြင့် ဖြစ်ရာနယ် (ဘုံ) ။]

နတု ဝိနိပါတော၊ ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ ။ ။ ပေတ္တိဝိသယသည် ပြိတ္တာအသုရာတို့ကဲ့သို့ သမ္ပတ္တိအပေါင်းမှ ဖောက်ပြန်ကျရောက်ရာ ဝိနိပါတအမျိုး မဟုတ်၊ တန်ခိုးကြီးသော တချို့ပြိတ္တာတို့မှာ ဘုံဗိမာန်များပင် ရှိကြသေးသည်။

ဝိနိပါတဂ္ဂဟဏေန ။ ။ ဝိနိပါတသဒ္ဓါဖြင့် ပြိတ္တာအကြီးစားဖြစ်သော အသုရ ကာယ်တို့ကို ယူရ၏၊ “ သဗ္ဗသမုဿယေဟိတိ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသမုဿယေဟိ ” -ဋီကာ၊ ဝိနိပတန္တိ ဧတ္တာတိ ဝိနိပါတော = သမ္ပတ္တိ အပေါင်းတို့မှ ဖောက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာ ဖြစ်သော အသုရာအပေါင်း။ [ဤ အသုရကာယ်ကိုလည်း အပါယ် - ဒုဂ္ဂတိသဒ္ဓါ တို့က ဟောနိုင်ပါ၏၊ သို့သော် ဝိနိပါတသဒ္ဓါက သီးခြားဟောမည် ဖြစ်၍ ပါရိသေသ၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဓနည်းအားဖြင့် ရှေ့ပြခဲ့သော သီးခြားအနက်ကိုသာ အပါယ်သဒ္ဓါ-ဒုဂ္ဂတိ သဒ္ဓါတို့က ဟောကြရတော့သည်။]

ဟူ၍၎င်း၊ ဒုဂ္ဂတိတိစ - တိဟူ၍၎င်း၊ သဗ္ဗသမုဿယေဟိ - အလုံးစုံ သမ္ပတ္တိ အပေါင်းတို့မှာ၊ ဝိနိပတိတက္ကာ - ဖေါက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနိပတိတောတိစ-တဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ နိရယဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ အဝိစိအာဒိ အနေကပ္ပကာရံ- အဝိစိအစရှိသော တပါး မက များသော အပြားရှိသော၊ နိရယမေဝ- ကိုသာ၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဥပပန္နာတိ- ကား၊ ဥပဂတာ - ကပ်ရောက် ကြရကုန်၏၊ တတ္ထ - ထိုငရဲ၌၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တာ - ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ဣတိ - ကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-တည်း။

ဝုတ္တ ဝိပရိယယေန- ဆိုအပ်ပြီး၏ပြောင်းပြန်အားဖြင့်၊ သုက္ကပက္ခော-သုက္က ပက္ခကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ အယံပန - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဝိသေသော- အထူးတည်း၊ ဣတ္ထ- ဤ သုက္ကပက္ခ၌၊ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ မနုဿဂတိပိ- လူ့ဂတိကိုလည်း၊ သင်္ဂယတိ-သိမ်းယူအပ်၏၊ [ဂတိပိ၌ အပိဖြင့် ဒေဝဂတိကို ပေါင်း၊] သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ ဒေဝဂတိယေဝ-နတ်ဂတိကိုသာ၊ သင်္ဂယတိ၊ [ဝေဖြင့် မနုဿဂတိကိုကန့်၊] တတ္ထ- ထို “သုဂတိ” သဂ္ဂံ လောကံ”ဟူသော ပါဠိ၌၊ သုန္ဒရာ - ကောင်းသော၊ ဂတိ - ဂတိတည်း၊ ဣတိ, သုဂတိ - သုဂတိ မည်၏၊ ရူပါဒိဝိသယေဟိ- ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံတို့ဖြင့်၊ သုဠ-လွန်စွာ၊ အဂ္ဂေါ- မြတ်သည်တည်း၊ ဣတိ, သဂ္ဂေါ - သဂ္ဂမည်၏၊ သော သဗ္ဗောပိ-ထို အလုံးစုံသော လူ့ပြည် နတ်ပြည်သည်လည်း၊ လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန-ပျက်တတ် အလွန်ပျက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ လောကော- မည်၏၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝစနတ္ထော- သဒ္ဓါနက်တည်း၊ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဝိဇ္ဇာ-ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ဝိဇ္ဇာကို၊ (အဓိဂတာ၌စပ်၊) အဝိဇ္ဇာတိ- ကား၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိ ပဋိစ္စာဒိကာ-စုတိ, ပဋိသန္ဓေကို ဖုံးလွှမ်း တတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာ-အဝိဇ္ဇာသည်၊ (ဝိဟတာ၌ စပ်၊) သေသံ - ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ - ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာ၊ ဟိ-

ဝုတ္တ ဝိပရိယယေန သုက္ကပက္ခော။ ။ “ဒုဠ + စရိတံ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးမှ ပြောင်းပြန်ပြု၍ “ သုဠ + စရိတံ, သောဘာနံဝါ + စရိတံ သုစရိတံ ” စသည်ဖြင့် ကုသိုလ် ဘက်ကို သိပါလေ၊ ဝိ + ပရိ + ဣဇာတ်, အပစ္စည်းဖြင့် “ဝိပရိယယ” ဟု ထောမနိမိရှိ၏။

သုဂတိံ။ ။ “သုန္ဒရာ + ဂတိ” အရ လူ့ဘဝကိုလည်း ကောင်းသောဂတိဖြစ်သော ကြောင့် သုဂတိဟု ဆိုရ၏၊ “ဣတော ဘော သုဂတိံ ဂစ္ဆ” ဟူရာ၌ သုဂတိအရ မနုဿ ဂတိပါ ယူရသကဲ့သို့တည်း။

သဂ္ဂံ လောကံ။ ။ သဂ္ဂကို “သု + အဂ္ဂ” ဟု ဖြတ်၊ ရူပ-သဒ္ဓစသော ကာမဂုဏ် အာရုံတို့ဖြင့် “သုဠ-လွန်စွာ + အဂ္ဂေါ-မြတ်သောလောကတည်း၊ သဂ္ဂေါ-က” [လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကော၏ ဝစနတ္ထကို လောကဝိဒ္ဓအဖွင့် သင်္ခါရလောက၌ ပြခဲ့ပြီ။]

အထူးကား၊ ဣ- ဤ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ၌၊ အယမေဝ - ဤ ဆိုအပ်လတံ
 သော အနက်သည်သာ၊ ဝိသေသော - အထူးတည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာယံ-
 ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏကထာ၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏမုခတုဏ္ဏကေန၊ ပေ၊
 ပဒါလေတွာတိ - ပုဗ္ဗေ၊ ပေ၊ ပဒါလေတွာဟူ၍၊ ဝုတ္တိယထာ - ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊
 ဧဝံ တူ၊ ဣမ-ဤ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ၌၊ စုတူပပါတညာဏမုခတုဏ္ဏကေန
 ပေ၊ ပဒါလေတွာတိ-စုတူပေ၊ တွာဟူ၍၊ ဝတ္တိဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ (ဣတိ-ဤဆိုအပ်
 ပြီးကား၊ ဝိသေသော၊) [စုတူပပါတညာဏမုခတုဏ္ဏကေန - စုတူပပါတ
 ဉာဏ်တည်းဟူသော နှုတ်သီးဖြင့်၊ စုတူပပါတပဋိစ္ဆာဒကံ - စုတိပဋိသန္ဓေကို
 ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ- ကို၊ ပဒါလေတွာ- ၍။] ဣတိ- အပြီး
 တည်း။... ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေတိ- ကား၊ ဣမ - ဤ အာသဝက္ခယဉာဏ
 ကထာ၌၊ ဝိပဿနာပါဒကံ - ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန
 စိတ္တံ-ဈာန်စိတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ အာသဝါနိ ခယညာဏာယာတိ- ကား၊
 အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏတ္ထာယ-အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ ဟိ- မှန်၊ အရဟတ္တ
 မဂ္ဂေါ-ကို၊ အာသဝိနာသနတော - အာသဝေါတရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာသဝါနိ ခယောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၍၊ စ-ဆက်၊
 ဧတံဉာဏံ-ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သည်၊ တတြ-ထိုအရဟတ္တမဂ္ဂ၌၊ ဝါ- ထည်းက၊
 (ဉာဏံ - တည်း၊ ကသ္မာ- နည်း၊ ဧတဿ ဉာဏဿ - ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၏၊)
 တပ္ပရိယာပန္နတ္ထာ-ထိုအရဟတ္တမဂ္ဂ၌ အကျိုးဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊
 ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ စိတ္တံ အဘိနိန္ဒာမေသိန္တိ-ကား၊ ဝိပဿနာစိတ္တံ- ကို၊
 အဘိနိဟရိံ-ပြီ၊ သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ဝေမာဒိသု-ကံ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊
 (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဒုက္ခံ- သည်၊ ဣတိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ၏။

ခယညာဏာယ။ ။ခယကို အရဟတ္တမဂ္ဂဟု ဖွင့်၏။ “အာသဝါနိ ဝိနာသနတော”
 အဋ္ဌကထာနှင့် “အာသဝါနိ ခေပနတော” ဒီကာတို့ကို ထောက်၍ “ ဝိယန္တိ အာသဝါ
 ဧတေနာတိ ခယော = အာသဝေါတို့၏ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ္ဂ” ဟု ကရဏ
 သာဓိပြု။ [“ပြီးစေတတ်က၊ ပြီးကြောင်းရ၏၊ ကရဏ-ကတ္တု၊ ကာရကကို ဝိပျိဟ်ပြု”
 ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။] “ခယ” အရ အာသဝေါတို့ကို တကန့်စီ တကန့်စီ ကုန်စေတတ်
 သော အောက်မဂ်တို့ပါရသော်လည်း ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ္ဂကိုသာ
 ယူ။ [ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန အရဟတ္တမဂ္ဂဂဟဏံ။] “ မဂ္ဂ ” ဟူရာ၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံး
 ရသောကြောင့် ထိုမဂ္ဂင်၌ ပါဝင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကို “ခယေ + ဉာဏံ ခယညာဏံ” ဟု ပြု။
 [ခယေတိစ အာဓာရေဘုဗ္ဗံ၊ န ဝိသယေ (အရာ မဟုတ်) တိ ဒဿန္တော တပ္ပရိယာ
 ပန္နတ္ထာတိ အာဟါ-ဒီကာ။]

ဣတော-ဤတရားထက်၊ ဘိယျော-အလွန်၊ န-မရှိတော့၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗမ္ဘိ-
 သော၊ ဒုက္ခသစ္စံ-ကို၊ (အဗ္ဘညာသိံ စသည်၌စပ်၊) သရသလက္ခဏာပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓန-
 မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းဖြင့်၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ အဗ္ဘ-
 ညာသိံ၊ ဇာနိံ-သိတော်မူပြီ၊ ပဋိဝိဇ္ဇိံ-ထိုးထွင်းတော်မူပြီ၊ စ- ကား၊ တဿ-
 ဒုက္ခဿ - ကို၊ နိဗ္ဗတ္တိကံ - ဖြစ်စေတတ်သော၊ တဏှံ - ရှေး ဘဝတဏှာကို၊
 အယံ-ဤတဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိ-
 လသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ (သရသလက္ခဏာ ပုဂ္ဂို-
 လ်ဝေဓန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ၊) [ဤသို့ အစုံအလင်ထည့်၍ စပ်၊ နေ၌
 လည်း နည်းတူ၊] တဒုဘယမ္ဘိ- ထို ၂ ပါးစုံသော ဒုက္ခ၊ သမုဒယသည်လည်း၊
 ယံ ဌာနံ-အကြင်နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသောအကြောင်းသို့၊ ပတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊

သဗ္ဗမ္ဘိ ဒုက္ခသစ္စံ။ ။ “ဣဒံ ဒုက္ခံ-ဤဟာသည် ဒုက္ခ” ဟူရာဝယ် “ဤ” ဟူသော
 စကားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြောင်း ပြ၏။ ထိုသို့ မျက်မှောက် ပြရာ၌
 “ဣဒံ ဒုက္ခံ” ဖြင့် “ဒုက္ခသစ္စာသည် ဤ၍ဤမျှသာရှိ၏” ဟု ပိုင်းခြား၍သိနိုင်ကြောင်း
 ကို၎င်း၊ “န ဣဒတာ ဘိယျော” ဖြင့် အကြွင်းမရှိ သိနိုင်ကြောင်းကို၎င်း ပြသည်။
 ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗမ္ဘိ ဒုက္ခသစ္စံ” ဟု မိန့်သည်။

သ ရသ လက္ခဏာပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓန။ ။ “ သ+ရသ ” ဟူသည် ဇဿ၏ ထွေထိခြင်း
 သဘော၊ ပထဝီဓာတ်၏ ခိုင်မာခြင်းသဘော၊ စသော သဘောတည်း။ ထိုသဘောရသ
 သည်ပင် ထိုထိုတရား၏ အမှတ်အသားဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာလည်း မည်၏။ ထို
 သဘောတည်းဟူသော လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည် သရသလက္ခဏာပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓ-
 မည်၏။ ထို့ကြောင့် “ သဘာဝသင်္ခါတဿ လက္ခဏဿ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဇာ
 နေန ” ဟု ဝိကာဖွင့်သည်။

အသမ္မောဟ ပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓန။ ။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်လသော် နောင်အခါဝယ် ဒုက္ခ
 သစ္စာ၏ သရုပ်သဘောကို ပိုင်းခြားရာ၌ တွေ့ဝေခြင်းမရှိမှုကို အသမ္မောဟ ပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓ-
 မတွေ့ဝေသောအားဖြင့် သိခြင်းဟု ဆိုသည်။ [အသမ္မောဟပုဂ္ဂိုလ်ဝေဓတိ - ယထာ
 တသ္မိံ ဉာဏေ ပဝေတ္ထိ ပစ္ဆာ ဒုက္ခဿ သရူပါဒိပဒိစ္ဆေဒေ သမ္မောဟော နဟောတိ၊
 တထာ ပဝတ္ထိ၊ တေနာဟ-ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံတိ။]

တဒုဘယမ္ဘိ ယံ ဌာနံ ပတွာ။ ။ ယံဌာနံ ပတွာတိ ယံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂဿ အာရဇဏ
 ပစ္စယဋ္ဌေန ကာရဏဘူတံ အာဂမ္မ - မဂ်၏ အာရမဏပစ္စည်း အဖြစ်ကြောင့် မဂ်၏
 အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော အကြင်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၍၊ ဤ အဖွင့်အတိုင်း နိဿယ၌
 ပေးသည်။ “တဒုဘယမ္ဘိ ပတွာ-ထို ဒုက္ခ သမုဒယ ၂ ပါးစုံ၏ နိဗ္ဗာန်ဌာနသို့ ရောက်ခြင်း”
 ဟူသည် ထို ၂ ပါးစုံ ရှိနေသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ရောက်ခြင်းတည်း။ [တဒုဘယဝတော ဟိ
 ပုဂ္ဂလဿ ပတ္တိ တဒုဘယပတ္တိတိ ဝတ္တံ။] ပတွာတိဝါ ပါပုဏနဟေတု (ပုဂ္ဂိုလ်က
 အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်ခြင်းကြောင့်) ။

နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ရ၏။ တေသံ-ထို ဒုက္ခသမုဒယတို့၏။ အပ္ပဝတ္တိံ - မဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ဝါ-မဖြစ်ရာဖြစ်သော၊ တံ နိဗ္ဗာန်-ကို၊ အယံ-ဤ နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခ နိရောဓော- ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း။ (ဣတိ ၊ပေ၊ အပ္ပညာသိံ ၊) စ-ကား၊ တဿ-ထိုနိရောဓသို့၊ သမ္ပာပကံ-မိမိကိန်းရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ကောင်းစွာ ရေခံစေတတ်သော၊ [သန္တိကြိယာဝသေန သမ္ပဒေဝပါပကံ။] အရိယမဂ္ဂံ-ကို၊ အယံ - ဤ အရိယာမဂ်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ - ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ- အကျင့်တည်း။ ဣတိ၊ ပေ၊ ပဋိဝိဇ္ဇိံ - ပြီ၊ ဣတိဓေံ- ဤသို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ - ဤသို့လျှင်၊ သရူပတော - သရုပ်အားဖြင့်၊ သစ္စာနိ - သစ္စာတို့ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ကိလေသဝသေန- အာသဝ ဟူသော ကိလေသာနှင့် စပ်သဖြင့်၊ [အာသဝသင်္ခါတ ကိလေသဝသေန။] ပရိယာယတော- ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ (သစ္စာနိ-သစ္စာတို့ကို၊) ဒဿေန္တော- ပြတော်မူလိုသည်။ ဟုတွာ , [ဒဿေန္တော သစ္စာနိတိ ယောဇနာ။] ဣမေ အာသဝါတိ အာဒိံ - ပါဌ်ကို၊ အာဟ- ၏၊ တဿ မေ ဧဝံ ဇာနတော , ဧဝံ ပဿတောတိ - ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ဇာနန္တဿ - သိသော၊ ဧဝံ, ပဿန္တဿ-

အပ္ပဝတ္တိံ။ ။ပဝတ္တတိ ယာယာတိ ပဝတ္တိံ, န+ပဝတ္တိ-အပ္ပဝတ္တိ-မဖြစ်ကြောင်း၊ အပ္ပဝတ္တိန္တိ-အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ၊ တေ ဝါ န ပဝတ္တိန္တိ ဧတ္ထာတိ အပ္ပဝတ္တိ-မဖြစ်ရာ။

ပရိယာယတော ။ ။ အာသဝေါတရားတို့သည် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ပရိယာယ်ဆိုသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာ အတွင်း၌ အာသဝေါတရားများလည်း ပါဝင်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာအမည် ရနိုင်ကြသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ အာသဝတို့က ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရလျှင် တဏှာ စသည်ကိုလည်း အာသဝတို့၏ဖြစ်ကြောင်း၊ အာသဝ တို့၏ချုပ်ရာ၊ အာသဝတို့၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း- ဟု ဆိုရတော့သည်။ [ယသ္မာစ အာသဝါနံ ဒုက္ခသစ္စပရိယာယော, တပ္ပရိယာပန္နတ္ထာ၊ သေသသစ္စာနဉ္စ တံသမုဒယာဒိပရိယာယော အတ္ထိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ ပရိယာယတောတိ။] ဤသို့ အာသဝ တို့ကိုမူတည်၍ သစ္စာ ၄ ပါး ပြခြင်းမှာလည်း “အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ” ဟူသော မူလစကားနှင့် အဆင်သင့်အောင် ပြတော်မူလိုခြင်းကြောင့်-ဟု မှတ်။

အပ္ပညာသိံနှင့် ဇာနတော ။ ။ အပ္ပညာသိံကို မဂ်ခဏရည်ရွယ်၍ မိန့်တော် မူပါသော်လည်း ဝေရဗူပုဏ္ဏားအားဟောတော်မူခိုက်၌ သိပြီးဖြစ်သောကြောင့် “အပ္ပ ညာသိံ” ဟု အတိတ်ကြိယာကို သုံးစွဲတော်မူ၏။ ထိုမဂ်ရစဉ်က သိဆဲခဏကိုမှန်း၍ တံ ကာလာပေက္ခဝတ္တမာန်အားဖြင့် “ဧဝံ ဇာနတော ပဿတော” ဟု ပစ္စုပ္ပန်ဟော အန္တ ပစ္စည်းကို သုံးစွဲတော်မူပြန်သည်။ တနည်း-ဇာနတော ပဿတော၌ အန္တပစ္စည်းသည် ဟိတ်အနက်၌သက်၏။ “သိခြင်းကြောင့် မြင်ခြင်းကြောင့် လွတ်ပြီ” ဟုလို။

မြင်သော၊ တဿမယံ-ထိုငါ၏၊ (စိတ္တံ ဝိမုစ္ဆိတ္တံ၁၀၆) (ဣမိနာ - ဤ တဿ
 မောပေ၊တောဟူသော ပါဠိဖြင့်၊) ဝိပဿနာယ - ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်၊ သဟ-
 တကွ၊ ကောဋိပုတ္တံ-အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်သော၊ မဂ္ဂ-လောကုတ္တရာမဂ်ကို၊
 ကထေသိ - ဟောတော်မူပြီ၊ [ဝိပဿနာက လောကီမဂ်ဖြစ်၍ လောကုတ္တရာ
 မဂ်နှင့် ပေါင်းပြီးလျှင် လောကီလောကုတ္တရာ ရောနှောသော မိဿကမဂ်ကို
 ဟောတော်မူသည် - ဟူလို၊] ကာမာသဝါတိ - ကား၊ ကာမာသဝတော-
 သဝမှ၊ (ဝိမုစ္ဆိတ္တံ) ဝိမုစ္ဆိတ္တာတိ ဣမိနာ-ပါဠိဖြင့်၊ ဖလက္ခဏံ- ဖိုလ်ခဏကို၊
 ဒဿေတိ-မူ၏၊ ဟိ-မှန်၊ မဂ္ဂက္ခဏေ- မဂ်ခဏ၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝိမုစ္ဆိတိ-လွတ်ဆဲ၊
 ဖလက္ခဏေ-၌၊ ဝိမုတ္တံ-လွတ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ
 ဉာဏန္တိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာညာဏံ-ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ ဒိဏာဇာတိတိ
 အာဒိဟိ - တို့ဖြင့်၊ တဿ- ထို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏၊ ဘူမိံ - ဖြစ်ရာအာရုံကို၊
 ဒဿေတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေန ဉာဏေန-ထို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်၊ ဘဂဝါ-
 သည်၊ ပစ္စဝေက္ခဏော - ဆင်ခြင်တော် မူလသော်၊ ဒိဏာဇာတိတိ အာဒိနိ-
 ဒိဏာဇာတိ အစရှိသည် ဘုံကို၊ အဗ္ဘညာသိ-ပြီ။

ဝိမုစ္ဆိတ္တံ ။ “ လွတ်ခဲ့ပြီ ” ဟု အတိတ်ကြိယာကို သုံးစွဲပြန်ရာ၌ မဂ်ခဏမှနောက်
 ယနေ့အထိ ဝိမုစ္ဆနကြိယာသည် အတိတ်ချည်းဖြစ်ပါသော်လည်း၊ မဂ်ရပြီးနောက် ပဌမဆုံး
 အတိတ်ခဏကိုမှန်း၍ ဝိမုစ္ဆိတ္တဟု ဟောတော်မူရကား “ဝိမုစ္ဆိတ္တာတိဣမိနာ ဖလက္ခဏံ
 ဒဿေတိ ” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။ [သောစ (ထို လွတ်ခြင်းသည်လည်း) ကာမံ
 မဂ္ဂက္ခဏေတာ (မဂ်ခဏမှနောက်၌) ယာဝဇ္ဇတနာ အတိတကာလိကောဝေ၊ သဗ္ဗပဌမံ
 ပနဿ (ထိုလွတ်ခြင်း၏) အတိတကာလိကတ္တံ ဖလက္ခဏေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗတိ အာဟ-
 ဝိမုစ္ဆိတ္တာတိ ဣမိနာ ပေ၊ဒဿေတိတိ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ ကာမာသဝါပိ ၊ ပေ၊ ဘဝါသဝါပိ ၊ ပေ၊ အဝိဇ္ဇာ
 သဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္ဆိတ္တံ ” ဟု အာသဝ ၃ ပါးသာပါ၍ ဒိဋ္ဌာသဝ မပါ၊ ထိုသို့မပါခြင်းကား
 အာသဝက္ခယ (အရဟတ္တမဂ်) အခဏ်းဖြစ်၍ သောတာပတ္တိမဂ်တုန်းကပင် ဒိဋ္ဌာသဝမှ
 လွတ်ခဲ့ပြီဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌာသဝကို မဟောဘဲ ထားသည်- ဟု ကြံသင့်၏။ ဋီကာ၌
 ကား ဘဝါသဝဖြင့် ဒိဋ္ဌာသဝကိုပါ သွင်းယူထားသည်-ဟု ဆိုထား၏၊ စဉ်းစားပါ။

ဝိမုတ္တမိတိ ။ ။ ဝိမုတ္တသ္မိံ၏ နောက်၌ “ ဝိမုတ္တမိတိ၊ ဝိမုတ္တမိတိ ” ဟု ပါဠိ ၂ ထွေ
 ရှိ၏။ “ စိတ္တေ-သည်၊ ဝိမုတ္တသ္မိံ- အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီးလသော်၊ ဝိမုတ္တံ- ငါ၏
 စိတ်သည် အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီ ” ဟု အာသဝေါတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်
 စိတ်ကို အာရုံပြု၍သာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဖြစ်နိုင်၏။ “ ဝိမုတ္တမိ - ဝိမုတ္တော + အန-
 ငါသည် အာသဝေါတို့မှလွတ်ပြီ ” ဟု မိမိကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် မဖြစ်
 နိုင်။ [“ မဂ္ဂံ ဖလဂ္ဂ နိဗ္ဗာနံ၊ ပစ္စဝေက္ခတိ ပဏ္ဍိတော ” ကို သတိပြု။] ထို့ကြောင့် ပစ္စဝေ
 က္ခဏာဉာဏ်ကို ပြသောအရာ၌ ဖြစ်၍ “ဝိမုတ္တမိတိ” သာ ပါဠိမှန်တည်း။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှပေအံ၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ကတမာဇာတိ - အဘယ်
 ဇာတိ-သည်၊ ဒီဏာ - ကုန်သနည်း၊ ကထဗ္ဗ-လျှင်၊ နံ-ထို ကုန်သောဇာတိ
 ကို၊ အဗ္ဘညာသိ-သနည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ)
 ဝုစ္စတေ-၏၊ တာဝ- အနာဂတ်ဇာတိမှ ရှေးဥျားစွာ၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား
 ၏၊ အတိတဇာတိ-သည်၊ နဒီဏာ-ကုန်သည်မဟုတ်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊)ပုဗ္ဗေဝ-
 ရှေး၌ပင်၊ ဒီဏတ္တာ - ကုန်ခဲ့ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ [အတိတဇာတိသည်
 အတိတကာလ၌ပင် ကုန်ခဲ့ပြီ၊ ဟူလို၊] အနာဂတာ - အနာဂတ်ဇာတိသည်၊
 နဒီဏာ-ဟုတ်၊ (ကသ္မာ၊)အနာဂတေ-အနာဂတ်တရား၌၊ ဝါယာမာဘာဝ
 တော - အားထုတ်မှု ပယောဂ၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ပစ္စုပ္ပန္နာ - သည်၊
 နဒီဏာ (ကသ္မာ၊)ဝိဇ္ဇာမာနတ္တာ - ထင်ရှား ရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ မဂ္ဂဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အဘာဝိတတ္တာ-မဖြစ်စေအပ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကေတုပဉ္စဝေါကာရဘဝေသု-ဧကဝေါကာရ၊ စတု
 ဝေါကာရ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝတို့၌၊ ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓပုဘေဒါ - တပါးသော
 ခန္ဓာ, ၄ ပါးသော ခန္ဓာ, ၅ ပါးသော ခန္ဓာ ၊ အပြားရှိသော၊ ယာဇာတိ-သည်၊
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျ- ၏၊ သာ - ထိုဇာတိသည်၊ မဂ္ဂဿ - ၏၊ ဝါ - ကို၊ ဘာဝိတတ္တာ-

ဒီဏာဇာတိတိ၊ ပေ၊ ဘူမိံ။ ။ တဿာတိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏဿ၊ ဘူမိန္နိ ပဝတ္တိ
 ဌာနံ (ဖြစ်ရာဌာန-ဖြစ်ရာအာရုံကို)၊ ဤဋီကာအတိုင်း “ ဒီဏာ ဇာတိ၊ ဝုသိတံ မြဟ္မ
 စရိယံ၊ ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထက္ကာယ ” တို့သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ အာရုံ
 များကို ပြသော စကားတည်း - ဟု မှတ်၊ မှန်၏ - မဂ္ဂဝိထိ နောက်က ပစ္စဝေက္ခဏာ
 ဝိထိသည် မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန်နှင့် ပဟိနကိလေသာတို့ကိုသာ အာရုံပြု၏၊ သို့သော်-ပဟိန
 ကိလေသာကိုအာရုံပြုပြီးသောအခါ အဝိဇ္ဇာတဏှာတည်းဟူသော ကိလေသာအဖော်
 မပါသော ကံသည် ဘဝသစ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ရကား “ ဒီဏာ ဇာတိ=ဘဝကုန်ပြီ ” ဟု
 အသိဉာဏ် ဖြစ်ပြန်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ပြီးသောအခါ “ ဝုသိတံ မြဟ္မစရိယံ၊
 ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထက္ကာယ ” ဟု သိနိုင်ပြန်၏၊ ထို့ကြောင့် “ ဒီဏာဇာတိ ”
 စသည်ကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ အာရုံကိုပြသောစကား ဟုဆိုသည်။

န အနာဂတာ။ ။ သတ္တာအများ၏ အနာဂတ်ဇာတိသာမညကို ရည်ရွယ်၍ “န +
 အနာဂတာ ” ဟု မိန့်သည်၊ ဖြစ်မှ မဖြစ်သေးသော အနာဂတ်ဇာတိ၌ ကုန်အောင်
 အားထုတ်ဘို့ရန် လုလ္လပယောဂပြုမှု မဖြစ် - ဟူလို၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဇာတိဝိသေသ
 ကိုကား အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာတဏှာကို ပယ်ခွါသောအားဖြင့် ကုန်အောင်
 အားထုတ်၍ဖြစ်နိုင်၏၊ အဝိဇ္ဇာတဏှာပယ်လိုက်လျှင် အဝိဇ္ဇာတဏှာအဖော် မပါသော
 ကံတရားက ဇာတိအသစ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ ထို့ကြောင့် “ ယာပန ” စသည် မိန့်သည်။
 [ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဥပ္ပါဒေါစ+သော+ဓမ္မောစာတိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော၊ နတ္ထိ+ဥပ္ပါဒဓမ္မော
 ယဿာတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မော (ဇာတိ)၊ အနုပ္ပါဒဓမ္မောယ+ဘာဝေါ အနုပ္ပါဒဓမ္မတာ။]

ကြောင့်၊ အနုပ္ပါဒဓမ္မတံ-နောင်တဘန် ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇနေန-ရောက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဒီဏာ-ကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုကုန်သောဇာတိကို၊ (အတ္တညာသိ၌ စပ်၊) သော- ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ မဂ္ဂဘာဝနာယ- မဂ်ကို ဖြစ်စေခြင်းအားဖြင့်၊ ပဟိနကိလေသေ-ပယ်အပ်ပြီးသောကိလေသာတို့ကို၊ ပစ္စ ဝေက္ခိတွာ-ဆင်ခြင်တော်မူ၍၊ ကိလေသာဘာဝေ - ကိလေသာတို့၏ မရှိခြင်း သည်၊ (သတိ) ဝိဒ္ဓမာနမ္ပိ- ထင်ရှားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကမ္မံ - သည်၊ အာယတိံ - ၌၊ အပ္ပဋိသန္ဓိကံ - ပဋိသန္ဓေ အကျိုးမရှိသည်၊ ဝါ- ပဋိသန္ဓေကို မဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တော- မူသည်၊ (ဟုတွာ၊) အတ္တညာသိ-ပြီ၊ (ဣတိ- သို့၊ ပရိဟာရော ဝုစ္စတေ၊ ဤသို့ ပြန်အုပ်)။

ဝုသိတန္တိ-ကား၊ ဝုတ္တံ၊ ပရိဝုတ္တံ-ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ စရိတံ- ကျင့်အပ်ပြီ၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးဆုံးပြီ၊ (ပါဠိရှိအတိုင်း၊) နိဋ္ဌာပိတံ-ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ မြဟ္မစရိယန္တိ - ကား၊ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယံ- ယကို၊ ဟိ- မှန်၊ (တနည်း)ဟိ ယသ္မာ၊ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန-ကလျာဏပုထုဇန်နှင့်၊ သန္ဓိံ , သတ္တ , သေက္ခာ - သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်၊ မြဟ္မစရိယဝါသံ - ကျင့်သုံးအပ် သော မဂ္ဂမြဟ္မစရိယကို၊ ဝသန္တိနာမ-ကျင့်ကုန်ဆဲတို့မည်၏၊ ဒီဏာသဝေဝါ- သည်၊ ဝုတ္တဝါသော - ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂမြဟ္မစရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ အတ္တနော - ကိုယ်တော်၏၊ မြဟ္မ စရိယဝါသံ - ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တော-သော်၊ ဝုသိတံ မြဟ္မစရိယန္တိ-ဝု၊ ပေ၊ ယံ ဟူ၍၊ အတ္တညာသိ - ပြီ၊ ကတံ ကရဏိယန္တိ- ကား၊ စတုသု , သစ္စေသု - တို့၌၊ စတုဟိ , မဂ္ဂေဟိ - တို့ဖြင့်၊ ပရိညာ ပဟာန သန္တိကိရိယာ ဘာဝနာဝသေန- ပရိညာ ကိစ္စ , ပဟာန ကိစ္စ , သန္တိကိရိယ ကိစ္စ , ဘာဝနာကိစ္စတို့၏ အပြား

ဝုတ္တံ၊ ပရိဝုတ္တံ။ ။ [ခေမ္မာဏ္ဍာန်နိဿယသစ်အလို “ဝုဋ္ဌ, ပရိဝုဋ္ဌ” ဟု ရှိစေ။] ဝသဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ “ ပြု = ကျင့် ” အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝသဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် ဝုသိတံကို ဝုတ္တံဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ဖြင့်ဖွင့်ပြီးလျှင် နေခြင်းအနက်ကို မယူစေ လို၍ “ ပရိဝုတ္တံ ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုကိုတဘန် “ ကတံ- စရိတံ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ ဝုတ္တံ- ကျင့်သုံးအပ် ” ဟူသော အနက်သည် ထို “ ကတံ-စရိတံ ” ၏ အနက်တည်း၊ ထို့နောက် “ နိဋ္ဌိတံ ” ဟု တွေ့ရ၏၊ သကမ္မကဓာတ်ကို အကမ္မကဖြင့်ဖွင့်လျှင် ကာရိတ်ဝင်စေမှ မူလ အနက်ကို မှီသည်၊ ထို့ကြောင့် ကတံစရိတံနှင့် ညီမျှအောင် “ နိဋ္ဌာပိတံ ” ဟု ရှိသင့်၏၊ ကတံ ကရဏိယံလည်း “ နိဋ္ဌာပိတံ ” ဟု ဖွင့်လတံ့။

ပရိညာ၊ ပေ၊ ဘာဝနာဝသေန။ ။ ဒုက္ခ, သမုဒယ, နိရောဓ , မဂ္ဂသစ္စာတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ပရိညာတဗ္ဗ, ပဟာတဗ္ဗ, သန္တိကာတဗ္ဗ, ဘာဝေတဗ္ဗတို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် မဂ်တပါးလျှင် ပရိညာစသော ကိစ္စအားဖြင့် ၄ ပါးစီ ရှိရကား မဂ် ၄ ပါးအတွက် ကိစ္စ

အားဖြင့်၊ သောဠသဝိဓမ္မိ - ၁၆ ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကိစ္စ-
ကိစ္စကို၊ နိဠာပိတံ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ၊ ပုထုဇန
ကလျာဏကာဒယော-တို့သည်၊ [အာဒိဖြင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူ။] တံ
ကိစ္စ - ဤ မဂ်ကိစ္စကို၊ ကရောန္တိ - ပြုကုန်ဆဲတို့တည်း၊ ဒီဏာသဝေါ - သည်၊
ကတကရဏီယော - ပြုအပ်ပြီးသော မဂ်ကိစ္စရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ တသ္မာ၊
ပေ၊ကတံကရဏီယံတိ-ဟူ၍၊ အဗ္ဘညာသိ-ပြီ။

နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ- ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ ပုန- တဘန်၊ ဣတ္ထံဘာဝါယ-
ဤတဆွဲခြောက်ပါးပြားသော မဂ်ကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာအလို၌၊ ဧဝံ
သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ဤ ၁၆ ပါးသော မဂ်ကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
နောက်ထပ်မဂ်ကိစ္စအလို၌၊ ဝါ-တနည်း၊ ကိလေသက္ခယာယ - ကိလေသာ

၁၆ ပါးဖြစ်၏။ [“ဤတရား၊ ဤတရားသည် ဒုက္ခ” ဟု ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိခြင်းသည်
ပရိညာကိစ္စမည်၏၊ ပဟာနကား ထင်ရှားပြီ၊ မျက်စေ့အောံမှာရောက်နေသော အရာ
ဝတ္ထုကို မြင်ရသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ခြင်းသည် သစ္စိကရိယာကိစ္စမည်၏၊ မိမိသန္တာန်၌
မဂ္ဂင်တရားကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ဘာဝနာကိစ္စ မည်၏။]

ဣတ္ထတ္တာယ။ ။ “ဣတ္ထံဘာဝါယ” ဟူသော ပဌမသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဣပစ္စည်း၏
ဘာဝအနက်ဟောကြောင်းကိုသာ သိရ၏၊ ဣတ္ထံ၏အနက် အာယ၏အနက်ကို မသိ
ရသေး၊ ထို့ကြောင့် ဒီကာ၌ “ဣမေပကာရာ ဣတ္ထံ၊ တဗ္ဘာဝေါ၊ တဒတ္ထံ” ဟုဖွင့်သည်၊
တဗ္ဘာဝေါဖြင့် “ဣတ္ထံ + ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္ထံ” ဟု ပြုစေလို၏၊ တဒတ္ထံဖြင့် အာယသည်
တဒတ္ထသမ္ပဒါနတ္ထ သဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဟု သိစေသည်။

ဧဝံသောဠသကိစ္စဘာဝါယ ။ ။ “ဣတ္ထံ၌ ဣမသဒ္ဓါဖြင့် ကတံ ကရဏီယံ၌
ပြခဲ့သော တဆွဲခြောက်ပါးသော မဂ်ကိစ္စကို စွဲပါ” ဟု သိစေလို၍ ဣတ္ထံဘာဝါယကို
“ဧဝံသောဠသကိစ္စဘာဝါယ” ဟု ထပ်၍ အနုသံဝဏ္ဏနာ ဆင့်သည်၊ ဤ၌ ဘာဝ၏
အနက်ကို သေချာစွာ မပြကြ၊ မဂ်တပါးရလျှင် နောက်ထပ် မဂ်ကိစ္စ ၄ ပါး တိုးပွား၏၊
“အပရံ နတ္ထိ-နောက်ထပ်မဂ်ကို ဖြစ်စေဘွယ် (တိုးပွားစေဘွယ်) ကိစ္စမရှိ” ဟု ဆိုသဖြင့်
“၁၆ ပါး မပြည့်သေးလျှင် နေဝံထပ် တိုးစေဘွယ်ဖြစ်သော မဂ်ကိစ္စကို ဘာဝအနက်”
ဟု ယူသင့်၏၊ ယခုသော်ကား ၁၆ ပါး ပြည့်နေပြီဖြစ်၍ ထို ၁၆ ပါးထက် တိုးဘို့ရာ
မဂ်ကိစ္စမလိုတော့-ဟူလို။

ကိလေသက္ခယာယဝါ။ ။ ဣတ္ထံဘာဝါယကိုပင် တနည်းဖွင့်ပြသော အနုသံဝဏ္ဏ
နာတည်း၊ မဂ်ကိစ္စတို့တွင် ကိလေသာကို ကုန်စေတတ်သော ပဟာနကိစ္စသည် ပဓာန
ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဓာနနည်းအားဖြင့် ပဟာနကိစ္စကိုပြသည်၊ [ပရိညာဒီသုစ ပဟာန
မေဝ ပဓာနံ၊ (ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း) တဒတ္ထတ္တာယ ဣတရေသံ (ပရိညာစသော အခြား
ကိစ္စတို့မှာ ပဟာနကိစ္စ ဟူသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊) ဣတိ
အာဟ-ကိလေသက္ခယာယဝါတိ။] ရှေးနည်း၌ ဘာဝအတွက် (၁၆ ချက် မပြည့်သေး

တို့၏ ကုန်ကြောင်း ပဟာနကိစ္စ အကျိုးငှါ၊ မေ-၏၊ ဝါ - မှာ၊ မဂ္ဂဘာဝနာ ကိစ္စ-မဂ်ကို ဖြစ်စေဘွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ- တော့၊ ဣတိ၊ အတ္တညာသိ-သိတော် မူပြီး [ဘဂဝါ - ကတ္တားလိုက်လာ၍ “အတ္တညာသိ” ဟု ပါဠိရှိစေ၊ ဇီကာ၌ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့မှယူ၍ “နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယ” ကို တနည်းဖွင့်သေး၏။]

ဣဒါနိ - ၌၊ ဧဝံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏ ပရိဂ္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ရှိသော၊ အာသဝါနိ-တို့၏၊ တံ ခယဉာဏာဗိဂတံ-ထို ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရခြင်းကို၊ မြာဟ္မဏဿ-အား၊ ဒဿေန္နော-နိဂုံးအဖြစ်ဖြင့်ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ) အယံ ခေါ် မေ မြာဟ္မဏာတိ အာဒိ-ပါဠိရပ်ကို၊ အာဟ-၏၊ တတ္ထ-ထို ပါဠိရပ်၌၊ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏဝိဇ္ဇာ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဝိဇ္ဇာကို (အဓိဂတာ၌ စပ်၊) အဝိဇ္ဇာတိ - ကား၊ စတုသစ္စပုဂ္ဂိုလ္လာဒိကာ - သစ္စာ ၄ ပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ (ဝိဟတာ၌ စပ်၊) သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ- သာ၊ အယံ ဝန - ဤ ဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ အယံ ခေါ်မေ၊ ပေ၊ အဟောသီတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) မြာဟ္မဏ၊ ကုတ္တု၊ ဣန္ဒြိယာပကဿ- ၏၊ မုခတုဏ္ဏကေနဝါ- သော်၎င်း၊ ပေ၊ ပစ္စာဇာတ်-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ ဣဝ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) မမ-၏၊ အာသဝါနိ-တို့၏၊ ခယဉာဏမုခတုဏ္ဏကေန-ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် တည်းဟူသော နှုတ်သီးဖျားဖြင့်၊ စတုသစ္စပုဂ္ဂိုလ္လာဒိကံ- ၄ ပါးသော သစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ အဝိဇ္ဇာဏကောသံ-ကို၊ ပဒါလေ တွာ-၍၊ တတိယာ-သော၊ အယံ အဘိနိစ္ဆိဒါ-သည်၊ ပေ၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ- ဤကား အထူးတည်း၊ (အယံ ဝိသေသော-ပြန်လှည့်)၊

တ္ထောဝတာ- ဖြင့်၊ (ဘဂဝါ၊) ကိ-ကို၊ ဒဿေတိ-နည်း၊ ဣတိ- ဤကား အမေးတည်း၊ ဟိ-အဖြေကိုဆိုဥျားအံ့၊ မြာဟ္မဏ-ဏား၊ သော ကုတ္တု၊ ဣန္ဒြိယာပ ကော-သည်၊ ပေ၊ တတော-ထိုအခွံမှ၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လသော်၊ သကိမေဝ-

လျှင် နောက်ထပ်ဖြစ်စေဘွယ်ရှိသော) ကိစ္စ ၄ ပါးလုံးကိုယူ၏၊ ဤနည်း၌ ပဟာနကိစ္စ ကိုသာ ပဓာနနည်းအားဖြင့် ယူ၏၊ ဤသို့နည်း ၂ ပါး ထူးကြသည်။ [ဣတ္ထတ္တာယ၌ ခွေဘာဝနှောင်း၍ နိဂ္ဂဟိတံကြေသော်လည်း ဣတ္ထိဘာဝါယန္တကား ကြေဘွယ်မလို။]

ပစ္စဝေက္ခဏညာဏ ပရိဂ္ဂဟိတံ ။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယဉာဏာဗိဂမံ ဝိယနကေဝလံ = ပုဗ္ဗေနိဝါသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကိုရတုန်းကကဲ့သို့ တပါးချင်း မဟုတ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် လည်းပါသော အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို ရခြင်း-ဟူလို။ [နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော- (ရှေ့၌ သရုပ်ထုတ်၍ ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့်) ယခု နိဂုံးအဖြစ်ဖြင့် ပြလိုသည် - ဟူလို။]

တကြိမ်သလျှင်၊ ဇာယတိ- ဖြစ်ရ၏။ အဟံပန - ကား၊ ပေ၊ ပဌမံ - ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်တို့မှ ရှေးဥျးစွာ၊ တာဝ - အစဉ်အတိုင်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ နုဿတိညာဏဝိဇ္ဇာယ - ဖြင့်၊ ဇာတော - ဖြစ်တော်မူရပြီ၊ တတော - ထိုမှ နောက်၌၊ ပေ၊ ဇာတော - ပြီ၊ ဧဝံ - လျှင်၊ တီဟိ၊ ဝိဇ္ဇာဟိ - တို့ဖြင့်၊ တိက္ခတ္ထံ- ၃ ကြိမ်၊ ဇာတော-သည်၊ အမိ- ၏၊ မေ- ၏၊ သာစ ဇာတိ- ထိုဖြစ်ရခြင်းသည် လည်း၊ အရိယာ-မြတ်၏၊ သုပရိသုဒ္ဓါ-အလွန် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်၏၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤအနက်ကို၊ ဒသေတိ - ၏၊ [စာအုပ်များ၌ ဒသေသိဟု ရှိ၏၊ ပုစ္ဆာ တုန်းက ဒသေတိဟု ရှိသောကြောင့် ဤ၌လည်း ဒသေတိရှိမှ ရှေ့နောက် ညီသည်၊ ဣတိဖြင့် ရှေ့ကို ပြန်လှည့်နိုင်သောကြောင့် “ဣဒံ ဒသေတိ” လုံးလုံး မပါလျှင်လည်း ရှင်း၏။] စ-ဆက်၊ ဧဝံ, ဒသေန္တော - သော်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ညာဏေန-ဖြင့်၊ အတိတံသညာဏံ-အတိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် အဘို့အစဉ်ဖြစ်သောဉာဏ်၎င်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတံသညာဏံ- ပစ္စုပ္ပန်အဘို့အစု, အနာဂတံအဘို့အစဉ်ဖြစ်သောဉာဏ်၎င်း၊ အာသဝက္ခယေန - ဖြင့်၊ သကလ လောကီယ လောကုတ္တရာ ဂုဏံ - အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်၎င်း၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ ပေ၊ အရိယာယ-၏၊ ဇာတိယာ-ဖြစ်ခြင်း အားဖြင့်၊ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ-အကြီးဆုံး၏ အမြတ်ဆုံးအဖြစ်ကို၊ မြာဟ္မဏဿ ဒသေသိ-ပြီ၊ ဣတိ- တည်း။...အာသဝက္ခယဉာဏကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝေရဉ္စော မြာဟ္မဏောတိ - ကား၊ လောကာနုကမ္မကေန- သတ္တလောကကို သနားစောင့်ရှောက်တော်မူတတ်သော၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ မြာဟ္မဏံ - ကို၊ အနုကမ္မမာနေန - သနား စောင့်ရှောက်တော် မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိနိဂူဟိတဗ္ဗေပိ - အထူးသဖြင့် လျှို့ဝှက်ထိုက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အတ္တနော-၏၊ အရိယာယ-သော၊ ဇာတိယာ-အားဖြင့်၊ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေ-

တိက္ခတ္ထံဇာတောမိ။ ။ပဌမဝိဇ္ဇာဖြင့် ရှေးဥျးစွာဖြစ်လျှင် မိမိထက် ပုရေဇာတ လည်းမရှိ၊ သဟဇာတလည်းမရှိ၍ အကြီးဆုံးဖြစ်လေပြီ၊ ၃ကြိမ် တိုင်အောင် (သူများ အလျှင်) ဖြစ်လျှင်ကား အကြီးဆုံးဖြစ်ကြောင်း ပြောဘွယ် မလိုတော့-ဟုလို။

ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏေန စသည်။ ။အတိတ် ကာလချင်း တူသောကြောင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ဖြင့် အတိတ်သညာဏ်ကို၎င်း, ပစ္စုပ္ပန်ချင်း တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်သညာဏ်, ဒိဗ္ဗစက္ခုအရင်းခံရှိသောကြောင့် အနာဂတံသညာဏ်ကို၎င်း ယူသည်။

ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတံသညာဏံ။ ။ပစ္စုပ္ပန်သောစ-ပစ္စုပ္ပန် အဘို့အစုလည်း၊ အနာဂတံသောစ-လည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသံ၊ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသေ- ၌+ ဉာဏံ-တည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသညာဏံ-ပစ္စုပ္ပန်အဘို့ကို သိတတ်သော ယထာကမ္မုပဂ စေတော ပရိယဉာဏ်နှင့် အနာဂတံအဘို့ကိုသိတတ်သော အနာဂတံသညာဏံ။

အဖြစ်ကို၊ ဝိဇ္ဇတ္တယပကာသိကာယ - ဝိဇ္ဇာသုံးပါး အပေါင်းကို ထင်ရှားပြု
 တတ်သော၊ ဓမ္မဒေသနာယ-တရားဒေသနာတော်ဖြင့်၊ ဝုတ္တေ-၆န့်တော်မူအပ်
 သော်၊ (အဝေါစဉ် စပ်၊ ဤ အထိ ဧဝံဝုတ္တေ၏ အဖွင့်၊) ဝိတ်ဝိပွါရ ပရိပုဏ္ဏ
 ဂတ္တစိတ္တော - ဝိတိ၏ပြန်နှံခြင်းဖြင့် ပြည့်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသော၊ [ဝိတိယာ
 ဝိပွါရော-ပြန်နှံခြင်း၊] ဝေရဇ္ဇော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အရိ
 ယာယဇာတိယာ၊ တံဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ- ကို၊ ဝိဒိတွာ - သိရ၍၊ အဟံ-သည်၊
 သဗ္ဗလောကဇေဋ္ဌသေဋ္ဌံ - အလုံးစုံသော သတ္တု အပေါင်းထက် အကြီးဆုံး
 အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ သဗ္ဗ ဂုဏ သမန္တာဂတံ-အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့
 နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ သဗ္ဗညု-အလုံးစုံကို သိတော်မူသော၊ ဤဒိသံနာမ-
 ဤသို့ ရှုအပ်သည်မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အညေသံ-အခြားသူ တို့ကို၊ (အဘိ
 ဝါဒနဉ်စပ်၊) အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ- ရှိခိုးခြင်းအစရှိသော အမှုကို၊ န ကရောတိ-
 မပြုတတ်၊ ဣတိ-သို့၊ အဝစံ-ပြောမိပြီ၊ ရေ-အချင်းတို့၊ အညာဏံ-မသိခြင်း၏၊
 ဝိ-စက်ဆုပ်ဘွယ်သည်၊ အတ္ထုဝတ- ဖြစ်လေစွတကား၊ ဣတိ-သို့၊ အတ္တာနံ-
 မိမိကို၊ ဂရဟိတွာ-ကဲ့ရဲ့၍၊ အယံ-ဤအရှင်ဂေါတမသည်၊ ဒါနိ-၌၊ လောကေ-
 သတ္တလောက၌၊ အရိယာယ၊ ဇာတိယာ- ဖြင့်၊ ပုရေဇာတဋ္ဌေန - ရှေးဥျးစွာ
 ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဇေဋ္ဌော-အကြီးဆုံးတည်း၊ သဗ္ဗ
 ဂုဏောဟိ-အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ အပ္ပဋိသမဋ္ဌေန- အတူမရှိသည်၏အဖြစ်
 ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သေဋ္ဌော-အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ နိဋ္ဌံ-ဆုံးဖြတ်
 ခြင်းသို့၊ ဂတံ-ရောက်၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဇေဋ္ဌော ဘဝံဂေါတမော၊ သေဋ္ဌော
 ဘဝံဂေါတမောတိ-ဟူသော၊ တေ- ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊

စ ပန-ထင်၍ဆက်ဥျးအံ့၊ ဧဝံ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ ပုန, ဘဂဝတော-၏၊
 တံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ အတ္တနုမောဒမာနော-လွန်စွာဝမ်းမြောသည်၊ (ဟုတွာ)၊
 အဘိက္ကန္တံ ပေမာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ တတ္ထ ထို အဘိက္ကန္တံ

ဤဒိသံ နာမ။ ။ ဤ နာမသဒ္ဓါသည် သမ္ဘာဝနာ အနက်ဟောတည်း၊ “ဤကဲ့သို့
 ရှုအပ်သည် မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို” ဟုလို၊ အဝစံနှင့်တွဲ၍ မိမိကို ကဲ့ရဲ့
 သော ဂရဟာအနက် ဟု ကြံကြသေး၏၊ ထို ဂရဟာအနက်ဟောနာမသဒ္ဓါရှိရာ၌ကား
 “ သမာပဇ္ဇိဿသိနာမ ” စသည်ဖြင့် အနာဂတ် ကြိယာနှင့် တွဲလေ့ ရှိသောကြောင့်
 “အဝစံ ” ဟူသော အဘိတ်ကြိယာနှင့် မတွဲသင့်။

ဝိရတ္တု အညာဏံ။ ။ အညာဏာသာတိ အတ္ထော၊ ဝိသဒ္ဓဿ ယောဂတော ဟိ
 သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ၊ သတ္တတံ “ ဝိက် ” ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ (ဝိ) ပျောက်၍
 ကပ်ဘို့ သရရှိလျှင် (ဝိ) လာ၊ ဝိရတ္တု ဟု ဖြစ်၏၊ သရမရှိလျှင် ဒိသဖြင့် “ ဝိ တံ ဇေဋ္ဌ ဇရေ
 အတ္ထု ” စသည် ဖြစ်၏။

ဘောဂေါတမ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ အယံအဘိက္ကန္တ သဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ခယ သုန္ဓရာဘိရူပ အပ္ပနုဒမာဒနေသု - ခယ အနက်၊ သုန္ဓရအနက်၊ အဘိရူပ အနက်၊ အပ္ပနုမောဒနအနက်တို့၌၊ ဒိဿတိ-၏၊ ဝါ-အပ်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဘန္တေ- မြတ်စွာဘုရား၊ ရတ္တိ - ညဉ့်သည်၊ အဘိက္ကန္တာ - ကုန်လွန်ပါပြီ၊ ပဌမော ယာမော- သည်၊ နိက္ခန္တော - ထွက်သွားပါပြီ၊ ဘိက္ခုသံဃော- သည်၊ စိရနိ သိန္ဓော-ထိုင်နေသောရဟန်းသံဃာ၏ ကြာမြင့်သောကာလရှိပါပြီ၊ [စုဠဝါ- ပါတိမောက္ခထပနက္ခန္ဓက၊] ဣတိ အာဒိသု - ရပ်တို့၌၊ ခယေ - ကုန်ခြင်း အနက်၌၊ ဒိဿတိ-၏၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတုန္ဒ-၄ယောက် ကုန်သော၊ ဣမေသံ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တ တရောစ-သာလွန်နှစ်သက်အပ်သည် ၎င်း (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ- အလွန် ကောင်းသည်၎င်း (အဓိပ္ပာယ်)၊ ပဏီတ တရောစ-သာလွန်မွန်မြတ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ-၏) ဣတိ အာဒိသု သုန္ဓရေ- အကောင်းဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ) [စတုတ္ထဂုံတ္တရ၊ အသုရဝဂ်၊] ဣဒ္ဓိ ယာ-နတ်တို့၏ တန်ခိုးဖြင့်၎င်း၊ ယသသာ-နတ်တို့၏ အခြေအရံဖြင့်၎င်း၊ ဇလံ- တောက်ပလျက်၊ အဘိက္ကန္တေန-အလွန် နှစ်သက်အပ်သော ရုပ်ပုံ သဏ္ဍာန် ဖြင့်၎င်း၊ ဝဏ္ဏေန - ကိုယ်အဆင်းဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါဖြင့်၎င်း၊ သဗ္ဗာ- န်သော၊ ဒိသာ - အရပ်မျက်နှာတို့ကို၊ ဩဘာသယံ - ထွန်းလင်းစေ လျက်၊ မေ-၏၊ ပါဒါနိ-တို့ကို၊ ဝန္ဒတိ - ရှိခိုးလာသူကား၊ ကော-အဘယ်သူ နည်း၊ ဣတိ အာဒိသု၊ အဘိရူပေ-အလွန်လှပသော ရုပ်ပုံသဏ္ဍာန် ဟူသော

အဘိက္ကန္တာ ဘန္တေ ။ ။ အဘိက္ကန္တာ ဝိဂတာတံအတ္ထောတိ အာဟ - ခယေ ဒိဿတိတိ၊ အဘိပုဗ္ဗ၊ ကမုဓာတ်၊ ဂတိ အနက်ဟော၊ ဤ အဖွင့်အတိုင်း “ ကုန်လွန် ပါပြီ ” ဟု ပေးကြ၏။ [စိရံ+နိသိန္ဓဿ အဿာတိ စိရနိသိန္ဓော။]

အဘိက္ကန္တတရောစ။ ။ အတိဝိယ+ကန္တတရော၊ မနောရမ္မော (စိတ်၏ မွေ့ လျော်ရာ)၊ တာဒိသောစ သုန္ဓရော ဘဒ္ဒကောနာမ ဟောတိတိ အာဟ-သုန္ဓရေ ဒိဿ တိတိ၊ အဘိပုဗ္ဗ ကမုဓာတ်၊ ဣစ္ဆာ (လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း) အနက်ဟော။

ကော မေ၊ ပေ၊ အဘိရူပေ။ ။ ဤ ဂါထာသည် သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ် တော်၌လည်း ပါခဲ့ပြီ။ “အဘိက္ကန္တနာတိ အတိဝိယ+ကန္တေန ကမနိယေန” ဟုဖွင့်၏။ ကမုဓာတ် ဣစ္ဆာအနက်ပင်၊ သို့သော် အရကောက်ရာ၌ သုန္ဓရအနက်ကို မကောက်ဘဲ “အဘိရူပ” အနက်ကို အရကောက်ရ၏။ အဘိရူပကိုလည်း “ဥဠာရရူပ (အထက်တန်း ကျသောရုပ်) သမ္ပန္နရူပ (ပြည့်စုံသောရုပ်)” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ အဘိရူပ (လွန်ကဲသော မြင့်မြတ်သောပြည့်စုံသောရုပ်ပုံသဏ္ဍာန်)ကို အရကောခံရသောကြောင့်၎င်း၊ ဝဏ္ဏေနကို “ဆဝိဝဏ္ဏေန၊ သရီရနိဘာယ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း အဘိက္ကန္တေနနှင့် ဝဏ္ဏေနကို ပိသေသနပိသေသျမလုပ်ဘဲ ခွဲ၍ အနက်ပေးလိုက်သည်။

အနက်၌၊ (ဒိဿတိ၊) [ပုရိသဝိမာနဝတ္ထု]၊ အဘိက္ကန္တံ ဘန္တေတိ အာဒိသု၊ အတ္တနုမောဒနေ-လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်ခြင်းအနက်၌၊ (ဒိဿတိ၊) [သီလက္ခန်၊ သာမညဖလသုတ်၊] ဣဓာပိ-ဤ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ ဟူသောပါဌ်၌ လည်း၊ အတ္တနုမောဒနေယေဝ-၌သာ၊ ဟောတိ- ဧ။

စ-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ အတ္တနုမောဒနေ-၌၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဘောဂေါတမ- အရှင်ဂေါတမ၊ သာဓုသာဓု- ကောင်းပါပေစွ၊ ကောင်းပါပေစွ၊ ဣတိ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ စ-ဆက်၊ ဘယေ-ကြောက်ခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ-ကြောက်ရာ အခါ၌၎င်း၊ ကောဓေ-အမျက်ထွက်ခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ-အခါ၌၎င်း၊ ပသံသာယံ-ချီးမွမ်းခြင်း၌ ၎င်း၊ ဝါ-အခါ၌၎င်း၊ တုရိတေစ-အဆောတလျင်၌၎င်း၊ ဝါ-အဆောတလျင် ပြုရာ အခါ၌၎င်း၊ ကောတုဟလေ-အသစ်အဆန်း၌၎င်း၊ ဝါ- အသစ်အဆန်း ကို မြင်ရာအခါ၌၎င်း၊ အစ္စရေ-အံ့ဩခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - အံ့ဩရာ အခါ၌၎င်း၊ ဟာသေ - ရှင်လန်းခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - ရှင်လန်းရာ အခါ၌၎င်း၊ သောကေ- ဝမ်းနည်းခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းရာ အခါ၌၎င်း၊ ပသာဒေစ- ကြည်ညိုခြင်း

ဘယေ ကောဓေ။ ။ “စောရော စောရော-သူရိုး သူရိုး၊ သပ္ပေါ သပ္ပေါ-မြွေမြွေ” ဟု အော်ရာဝယ် ကြောက်လန့်ခြင်းကြောင့် ပြုအပ်သော အာမေဒိတ်တည်း။ “ဝိဇ္ဈ ဝိဇ္ဈ-ထိုးဟ ထိုးဟ၊ ပဟရ ပဟရ-ပုတ်ခတ်ဟ၊ ပုတ်ခတ်ဟ” ဟု အော်ရာဝယ် စိတ်ဆိုးခြင်း ကြောင့် ပြုအပ်သော အာမေဒိတ်တည်း။

ပသံသာယံ၊ တုရိတေ။ ။ “သာဓု သာဓု” ကား ချီးမွမ်းရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း။ “ဂစ္စ ဂစ္စ-သွားသွား၊ လုနာဟိ လုနာဟိ-ရိတ်ရိတ်” ဟူသော စကားသည် အဆော တလျင် ပြောရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း။

ကောတုဟလေ အစ္စရေ။ ။ “ အထူးအဆန်းကို စုံစမ်းရာ၌ ” ဟု အဘိဓာန် နိဿယသစ် ပေး၏။ “အာဂစ္စ အာဂစ္စ-လာ၊ လာ” ဟူရာဝယ် အသစ် အဆန်းကို ကြည့်ရအောင် ခေါ်ရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း။ “ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရား၊ ဘုရား” ဟူသော ဘုရားဂုဏ်တော်ကို စဉ်းစားမိ၍ တအံ့ တဩ ဖြစ်ရာ၌ အာမေဒိတ်တည်း။

ဟာသေ သောကေ။ ။ “အဘိက္ကမထာယသ္မန္တာ၊ အဘိက္ကမထာယသ္မန္တာ- အရှင်ဘုရားတို့... ရှေ့ ကြွကြပါဘုရား၊ အရှင်ဘုရားတို့... ရှေ့ ကြွကြပါဘုရား” ဟူရာ၌ ရှင်လန်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြောင့် အာမေဒိတ်တည်း။ “ကဟံ ကေပုတ္တက , ကဟံ ကေပုတ္တက-တယောက်ထည်းသော သားကလေးရယ် ဘယ်မှာလဲကွယ်၊ တယောက် ထည်းသော သားကလေးရယ် ဘယ်မှာလဲကွယ် ” ဟု ငိုရာ၌ ဝမ်းနည်း ပူဆွေးသော အာမေဒိတ်တည်း။

ပသာဒေ။ ။ “အဟောသုခံ အဟောသုခံ-ဪ ချမ်းသာလေစွ၊ ဪ ချမ်းသာ လေစွ” ကား စိတ်ကြည်နူးသော အာမေဒိတ်တည်း။ ပသာဒေစ၌ “ စသပ္ပေါ အဝုတ္တ

၌၎င်း၊ ဝါ-ကြည်ညိုရာအခါ၌၎င်း၊ ဗုဓော-ပညာရှိသည်၊ အာမေဋိတံ-အာမေဋိတ်ကို၊ ကရေ- ပြုရာ၏၊ ဣတိ ဣမိနာ လက္ခဏေန - ဤ သဒ္ဓါလက္ခဏာဖြင့်၊ ဣမ - ဤ အဘိက္ကန္တံ ဘောဂေါတမ ဟူသောပါဌ်၌၊ ပသာဒဝသေန - ၎င်း၊ ပသံသာဝသေနစ - ၎င်း၊ အယံ - ဤ အဘိက္ကန္တံ သဒ္ဓါကို၊ ဒွိက္ခတ္တံ- ၂ ကြိမ်၊ ဝုတ္တော - ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အထဝါ-ထို ပြင် တနည်းကား၊ အဘိက္ကန္တန္တိ-ကား၊ အတိဗုဒ္ဓိ-အလွန် အလိုရှိအပ်ပါပေစွ၊ အတိမနာပံ- အလွန်မြတ်နိုးအပ်ပါပေစွ၊ အတိသုန္ဒရံ- အလွန် ကောင်းပါပေစွ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တတ္ထ - ထို အဘိက္ကန္တံ သဒ္ဓါ ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဧကေန-သော၊ အဘိက္ကန္တံ သဒ္ဓေန- ဖြင့်၊ ဒေသနံ-ဒေသနာကို၊ ထောမေတိ- ချီးမွမ်း၏၊ ဧကေန-သော၊ (အဘိက္ကန္တံ သဒ္ဓေန) အတ္တနော-၏၊ ပသာဒံ - ကို၊ (ထောမေတိ၊) ဟိ- ထင်ရှားပြုဥားအံ့၊ ဣတ္ထ - ဤ အဘိက္ကန္တံ ဘောဂေါတမဟူသော ပါဌ်၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော- ပုဏ္ဏား၏အလိုတည်း၊ ဘောဂေါတမ - မ၊ ဘောတောဂေါတမဿ - ၏၊ ယဒိဒံ (ယာ + အယံ) ဓမ္မဒေသနာ - သည်၊ (အတ္ထိ၊ ဓမ္မဒေသနာသင်္ခါတံ- သော၊ တံ ဝစနံ-ကို၊) အဘိက္ကန္တံ-အလွန် နှစ်သက်အပ်ပါပေစွ၊ ဝါ- အလွန် ကောင်းပါပေစွ၊ ဘောတောဂေါတမဿ၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ အာဝဗ္ဗ-ရော်၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ မမ-၏၊ ယဒိဒံ (ယော + အယံ) ပသာဒေါ-သည်၊ (အတ္ထိ၊ တံ ပသာဒနံ-ကို၊) အဘိက္ကန္တံ- စွ၊ ဝါ- စွ၊ ဣတိ-ဤကား ပုဏ္ဏား၏အလိုတည်း။

သမုစ္စယတ္ထော” ဟုဖွင့်သောကြောင့် “ပါပေါပါပေါ-လူယုတ်မာ၊ လူယုတ်မာ” ဟူသော ဝရဟာအာမေဋိတ်၊ “ အဘိရူပက အဘိရူပက- တယ် ချောက္ခာ၊ တယ် ချောက္ခာ ” ဟူသော အသမ္မာန (မမြတ်နိုး၍ လှောင်ပြော-ပြောအပ်သော) အာမေဋိတ်စသည် ယူ။

အာမေဋိတံ။ ။ အာ + မေဋ-ဥမ္မာဒေါ၊ အာမေဋေန-ရူးသူသည် + အာစရိယတေ- ပြုကျင့်အပ်၏၊ ဣတိ၊ အာမေဋိတံ = အရူးသည် ထပ်၍ ထပ်၍ ပြောအပ်သော စကား ကဲ့သို့၊ အထပ်ထပ် ပြောအပ်သောစကားကို “အာမေဋိတ်” ဟု ခေါ်၏။

အထဝါ။ ။ နယိဒံ အာမေဋိတဝသေန ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဝုတ္တံ (အနက်တပါးထည်းကိုပင် အာမေဋိတ်အားဖြင့် ၂ ကြိမ်ဆိုအပ်သည် မဟုတ်၊) အထခေါ အတ္ထဒ္ဓယဝသေနာဘိ (အမှန်မှာ အနက် ၂ မျိုးဖြစ်၍ ကိုယ်အနက်နှင့်ကိုယ် ဆိုအပ်သောစကားဟု) ဒသေန္တော အထဝါတိ အာဒိမာဟ။ [နိဿယအနက်ပေးရာ၌ “အဘိက္ကန္တန္တိ-အဘိက္ကန္တံ ဟူသောစကားကို၊ ဝစနံ အပေက္ခိတွာ-ဝစနံပုဒ်ကိုငဲ့၍၊ နပုံသကလိဂံဝသေန ဝုတ္တံ၊ တံ ပန ဘဂဝတော ဝစနံ-ထိုဘုရား စကားတော်ဟူသည်၊ ဓမ္မဿ ဒေသနာ-ဓမ္မဒေသနာ တည်း၊ ဣတိကတွာ-ဤသို့ပြု၍၊ ဝုတ္တံ-၊ ပေါဒေသနာတိ’ ဟူသော အဖွင့်အတိုင်း ပဌမ နည်း အနက်ပေးသည်။]

[(တနည်း၊) ဘော ဂေါတမ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ၊ ယဒိဒံ (ယာ + အယံ) ဓမ္မဒေသနာ- သည်၊ (အတ္ထိ၊ အယံ ဓမ္မဒေသနာ- ကို၊) အဘိက္ကန္တံ (အဘိက္ကန္တာ)- စွ၊ ဝါ- စွ၊ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ မမ၊ ယဒိဒံ (ယော + အယံ) ပသာဒေါ - သည်၊ (အတ္ထိ၊ အယံ ပသာဒေါ- ကို၊) အဘိက္ကန္တံ (နော)- စွ၊ ဣတိ- ဤကား ပုဏ္ဏား၏အလိုတည်း။]

ဝါ-တနည်းကား၊ ဘဂဝတောယေဝ-၏ပင်၊ ဝစနံ-ကို၊ ဧဒေအတ္ထေ- ၂ပါး ၂ပါးသော အနက်တို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ထောမေတိ - ၏၊ ဘောတော ဂေါတမဿ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ဒေါသနာသတော- ရာဂ အစရှိသောအပြစ်တို့ကို ဖျက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိက္ကန္တံ၊ ဂုဏာဓိဂမနတော - သီလ စသောဂုဏ်ကို ရစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိက္ကန္တံ၊ တထာ - ထို အတိုင်းပင်၊ သဒ္ဓါဇနနတော - သဒ္ဓါကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊ ပညာဇနနတော-၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ)၊ သာတ္ထတော-အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း၊ သဗ္ဗုနတော - သဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ)၊ ဥတ္တာနပဒတော - ပေါ်လွင်သောပုဒ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဂန္တိရတ္တတော - နက်နဲသော အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ကဏ္ဍသုခတော-နား၌ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊

တနည်း။ ။အတ္ထမတ္တဒဿနံ ဝါ ဧတံ-ဤအဘိက္ကန္တသဒ္ဓါသည် အနက်သာမညကို ပြသောသဒ္ဓါဖြစ်၏၊ တသ္မာ၊ အတ္ထဝသေန- အဘိဓေယျဟောနက်၏ လိနိဝိဘတ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ လိနိဝိဘတ္တိဝိပရိကာမော ဝေဒိတဗ္ဗော- လိနိဝိဘတ်ပြောင်းလဲပုံကို သိပါ။ [ယဒိဒံပုဒ်၌ လိနိဝိဘတ်အပြောင်းအလွဲ ပြုရသကဲ့သို့တည်း။] ဤအဖွင့်ကို မိုး၍ ဒုတိယ တနည်း အနက်ပေးထားသည်။

တထာ သဒ္ဓါ ဇနနတော ။ ။ဤ သဒ္ဓါဇနနတော - စသော ၂ ဝါကျ ကား ဂုဏာဓိဂမနတော၏ ဂုဏ်ကို သရုပ်ဖော်ပြသော စကားတည်း။ ဂုဏာဓိဂမနန္တံ “ဂုဏ” ဟူသည် သဒ္ဓါ ပညာ ဂုဏ်တည်း- ဟူလို၊ လောကီ ဂုဏ်တို့တွင် သဒ္ဓါသည် ပဓာန၊ လောကုတ္တရာ ဂုဏ်တို့တွင် ပညာသည် ပဓာနတည်း။ [တထာဖြင့် အဘိက္ကန္တပုဒ်ကို ပြန်ညွှန်းသည်။]

သာတ္ထ စသည့်။ ။သီလ စသော အနက်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် သာတ္ထဖြစ်၏၊ သဘာဝနိရုတ္တိ (မာဂဘောသာ) ဖြစ်၍ သဒ္ဓါစကားလုံး ပြည့်စုံသောကြောင့် သဗ္ဗုန ဖြစ်၏၊ သဒ္ဓါအားဖြင့် လွယ်ကူသောကြောင့် ဥတ္တာနပဒဖြစ်၏၊ သိမ်မွေ့ နက်နဲသော အဓိပ္ပာယ်ရှိသောကြောင့် ဂန္တိရတ္တ ဖြစ်၏၊ စကားအသုံးအနှုန်း ပြေပြစ် ညက်ညော ချောမော နူးညံ့သောကြောင့် ကဏ္ဍသုခဖြစ်၏၊ ပြန့်ပြော ကျယ်ဝင်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ် နှစ်သက်ဘွယ်ကောင်းသောကြောင့် ဟဒယဂံမန ဖြစ်၏။

ဝါ- နားဝင်ချိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဟဒယင်္ဂမနတော - စိတ်နှလုံး၌ သက်ရောက်ခြင်း ကြောင့်၎င်း၊ ဝါ- နှလုံး အသဲ စွဲလောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အနတ္တုက္ကံသနတော မိမိကို မမြှောက်ပင့်ခြင်း ကြောင့်၎င်း၊ အပရဝမ္ဘနတော- သူတပါးကို မရှုံ့ချခြင်းကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ) ကရုဏာသီတလတော- ကရုဏာတော်ဖြင့် အေးမြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ပညာဝဒါတတော - ပညာဖြင့် ဖြူစင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ)၊ အာပါတရမဏီယတော - သောတဒ္ဓါရသို့ ရှေးရှု ရောက်လသော် မွေ့လျော်တွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဝိမဒ္ဓကမတော - နှိပ်နယ်ခြင်းကို ခံနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ) သုယုမာနသုခတော- ကြားနာအပ်သည်ရှိသော် နားကို ချမ်းသာ စေတတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၎င်း၊ ဝိမံသီယမာနဟိတတော - စူးစမ်းအပ်သည်ရှိသော် စီးပွားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ (အဘိက္ကန္တံ)၊ ဣတိ ဝေမာဒီဟိ - ဤသို့ အစရှိသော အနက်တို့ဖြင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗံ- ယှဉ်စေရ၏။

တတော-ထိုအဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမဟူသောစကားရပ်မှ၊ ပရမ္ပိ- နေ၌လည်း၊ စတူဟိ- ၄ ပါးကုန်သော၊ ဥပမာဟိ - ဥပမာတို့ဖြင့်၊ ဒေသနံယေဝ- တော်ကိုပင်၊ ထောမေတိ - ၏၊ တတ္ထ - ထိုဥပမာစကားရပ်၌၊ နိကုဇ္ဇိတန္တိ- ကား၊ အဓောမုခထပိတံ - အောက်၌ မျက်နှာဝရှိအောင် ထားအပ်သော အိုးခွက်ကို၊ ဝါ- တနည်း၊ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ- အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော အိုးခွက်ကို၊ ဝါ- အလို အလျောက် မှောက်နေသော အိုးခွက်ကို၊

အနတ္တုက္ကံသနစသည်။ ။ မာန- အတိမာနအသံ မပါသောကြောင့် အနတ္တုက္ကံသန ဖြစ်၏။ ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းမှုကို နှိမ်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အပရဝမ္ဘန ဖြစ်၏။ ကြားနာသူတို့၏ ရာဂအပူမီးကို ငြိမ်းစေနိုင်သောကြောင့် ကရုဏာသီတလ ဖြစ်၏။ ကိလေသာမှောင်ကို ပယ်နိုင်သောကြောင့် ပညာဝဒါတ ဖြစ်၏။ ကရဝိက်သံ ကဲ့သို့ သာယာခြင်းကြောင့် အာပါတရမဏီယ ဖြစ်၏။ ရှေ့စကားနှင့် နောက်စကားဆန့်ကျင် ဘက်မပါသောကြောင့် ဝိမဒ္ဓကမဖြစ်၏။ (ကပ်သီးကပ်သတ် မေးမြန်းသော အားဖြင့် အကြိတ် အနယ် ခံနိုင်၏ - ဟူလို)၊ အာပါတရမဏီယကြောင့်ပင် သုယုမာနသုခ၊ ဝိမဒ္ဓကမကြောင့်ပင် ဝိမံသီယမာနဟိတ ဖြစ်၏။

နိကုဇ္ဇိတံ။ ။ [ကုဇ္ဇိဓာတ်သည် အဓောမုခိကရဏ (အောက်၌ မျက်နှာပြုခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ နိ ဥပသာရလည်း “ နိရ ” မှ ဖြစ်သော နိမဟုတ်သောကြောင့် ထို့နောက်၌ ဒွေတော်မလာရာ၊ ဥက္ကုဇ္ဇေယျဉ္စကား ဥဒိ ဥပသာရ နောက်ဖြစ်၍ (ဒိ) အစား ဒွေတော်လာရသည်။] အဓောမုခ ထပိတံ၌ “ ထပိတံ- ထားအပ် ” ဟူသော စကားကိုထောက်၍ “ တစုံတယောက်က တမင်လာ မှောက်ထားအပ်သော အိုးခွက် ”

ဥက္ကဋ္ဌေယျာတိ-ကား၊ ဥပရိမုခံ - အထက်၌ မျက်နှာဝ ရှိသည်ကို၊ ကရေယျံ
 သေယျထာပိ-ပြုရာသကဲ့သို့၎င်း၊ ပဋိစ္စန္ဒန္တိ - ကား၊ တိဏပဏ္ဏာဒိ ပဋိစ္စာဒိ
 တံ-မြက်, သစ်ရွက် အစရှိသည်တို့ဖြင့် ဖုံးထားအပ်သော အရာဝတ္ထုကို၊ ဝိဝရေ
 ယျာတိ - ကား၊ ဥဋ္ဌါဇေယျ သေယျထာပိ - ဖွင့်ပြုရာသကဲ့သို့၎င်း၊ မုဋ္ဌဿာ
 တိ-ကား၊ ဒိသာမုဋ္ဌဿ-အရပ်မျက်နှာတို့၌ တွေဝေနေသူအား၊ ဝါ - မျက်စိ
 လည် လမ်းမှားနေသူအား၊ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျာတိ - ကား၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဝါ-
 ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧသ-ဤလမ်းကား၊ မဂ္ဂေါ- လမ်းဖြောင့် လမ်းမှန်တည်း၊
 ဣတိ, ဝဒေယျ သေယျထာပိ-ပြောပြရာသကဲ့သို့၎င်း၊ အန္ဓကာရေတိ- ကာဠ
 ပက္ခစာတုဒ္ဒသီ အမှရတ္ထ ယနဝနသဏ္ဍ မေဃပဒလေဟိ - လဆုတ် ပက္ခ ၁၄
 ရက်, ညဉ့်ထက်ဝက် သန်းခေါင်, တခဲနက်သော တောအုပ်, မိုဃ်းတိမ်လွှာ

ဟု သိရ၏။ [ကေနစိ အဓောမုခံ ထင်တံ- (ဋီကာ)။ “နိကုဇ္ဇိယတေ-မှောက်ထား
 အပ်၏။ ဣတိ နိကုဇ္ဇိတံ” ဟု ကမ္မသာဓိပြု။] ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံဖြင့် “ သူ့ဘာသာ
 မှောက်ပြီး ဖြစ်နေသော အိုးခွက်” ဟု သိရ၏။ [သဘာဝေနော ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ-
 (ဋီကာ)။ “နိကုဇ္ဇတိ-အလိုလို မှောက်နေ၏။ ဣတိ နိကုဇ္ဇိတံ” ဟု ကတ္ထုသာဓိပြု။]

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့ ၂ နည်းပြုရခြင်းမှာလည်း နောက် ဥပမေယျ၌ “သဒ္ဓမ္မပိမုခံ,
 အသဒ္ဓမ္မပတိဋ္ဌိတံ” ဟု အနက် ၂ မျိုးပြုလိုသောကြောင့်တည်း။ သဒ္ဓမ္မပိမုခ - သူတော်
 တရားမှ မျက်နှာ ပြောင်းပြန် ဖြစ်နေခြင်းသည် ဟေဋ္ဌာမုခဇာတ အိုးခွက်နှင့် တူ၏။
 အသဒ္ဓမ္မပတိဋ္ဌိတံ - မသူတော်တရား၌ တည်နေခြင်းသည် အဓောမုခထပိတအိုးနှင့်
 တူ၏။ ဥပမာန ၂ ခုနှင့် ဥပမေယျ ၂ ခုကို အစဉ်အတိုင်း မဟပ်ရဘဲ ထိုက်သလို ဟပ်ရ
 သောကြောင့် ယထာသင်္ချနည်းဟု မမှတ်ဘဲ ယထာရဟနည်းဟု မှတ်။ [ဟေဋ္ဌာမုခ
 ဇာတတာယ သဒ္ဓမ္မပိမုခံ, အဓောမုခထပိတတာယ အသဒ္ဓမ္မပတိဋ္ဌိတန္တိ ဧဝံ ပဒဒ္ဓယံ
 ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ, န ယထာသင်္ချံ။-ဋီကာ။]

ဥဋ္ဌာဇေယျ။ [ဥပုဗ္ဗ, စုရာဒိ စာတ်သည် ဖွင့်လှစ်ခြင်း အနက်ဟောတည်း။
 ထို့ကြောင့် ဝိပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်ကို “ဥဋ္ဌာဇေယျ” ဟု ဖွင့်သည်။]

မုဋ္ဌဿ။ ။ မဟာဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် “မုဋ္ဌာ” ဟု ပြီးသင့်သော်လည်း သဒ္ဓါကျမ်း
 တို့၌ ဒိသပြု၍ “မုဋ္ဌ” ဟု ရှိ၏။ မုယုတိ-တွေဝေတတ်၏။ ဣတိ မုဋ္ဌော၊ အရှေ့ဘက်ကို
 တောင်ဘက်ထင်, တောင်ကို အနောက်ဆင်, စသည်ဖြင့် အထင်မှားနေသူကို “ဒိသာ
 မုဋ္ဌ” မြန်မာလို “မျက်စိလည်သူ” ဟု ခေါ်၏။

အန္ဓကာရေ။ ။ “အန္ဓံ-မျက်စိ မမြင်အောင် (ကာဏ်းအောင်) + ကရေတံ-
 ပြုတတ်၏” နှင့် အညီ အမှောင်ကို “အန္ဓကာရ” ဟု ခေါ်၏။ လဆုတ် ၁၄ ရက်, ထို
 ရက်တွင်လည်း ညဉ့်သန်းခေါင်အချိန်, သစ်ပင်တို့ဖြင့် ပိတ်နေသော တခဲနက်တောအုပ်,
 မိုဃ်းတိမ်အုပ်ခြင်း, ဤ ၄ ပါးကို အင်္ဂါ ၄ ပါး ဟု ခေါ်၏။ ထို အင်္ဂါ ၄ ပါးစုံသော
 အမှောင်သည် ရိုးရိုးအမှောင်တို့တွင် အမှောင်ဆုံးတည်း။

တို့ဖြင့်၊ စတုရင်္ဂတမသိ- ၄ ပါးသောအင်္ဂါရှိသော အမိုက်မှောင်၌၊(ခေရေယျ
၌စပ်၊) အယံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ - အဓိပ္ပာယ်ယောဇနာမှ ရှေးဥျား
စွာ၊ အနုတ္တာနုပဒတ္ထော-မပေါ်လွင်သောပုဒ်တို့၏ အနက်တည်း။

ပန-ကား၊ အယံ - တံကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယောဇနာ - အဓိပ္ပာယ်ကို ယှဉ်စေ
ခြင်းတည်း၊ ကောစိ-တစုံတယောက်သည်၊ နိကုဇ္ဇိတံ-မှောက်ထားအပ်သော
အိုးခွက်ကို၊ ဝါ-အလို၊ အလျောက် မှောက်နေသော အိုးခွက်ကို၊ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ
ယထာ-လှန်ပြရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-အတူ၊ သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ-သူတော်ကောင်း တရားမှ
မျက်နှာလွှဲဖြစ်သော၊ အသဒ္ဓမ္မေ-မသူတော်တို့၏ တရား၌၊ ပတိဋ္ဌိတံ - တည်
သော၊ မံ-တပည့်တော်ကို၊ အသဒ္ဓမ္မာ-မသူတော်တို့၏တရားမှာ၊ ဝုဠာပေန္တေ
န-ထစေတော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊(ဘောတာ ဂေါတမေန၌စပ်၊ နောက်
အန္တပစ္စယန္တ ၃ ပုဒ်လည်း နည်းတူ၊) ပဋိစ္ဆန္ဒံ-မြက်၊ သစ်ရွက် အစရှိသည်
တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အရာဝတ္ထုကို၊ ဝိဝရေယျ ယထာ-ဖွင့်ပြရာသ ကဲ့သို့၊
ဧဝံ-တူ၊ ကဿပဿ ဘဂဝတော-ကဿပဘုရားရှင်၏၊ သာသနန္တ ရဇာနာ-
သာသနာတော် ကွယ်ရာ အခါမှာ၊ ပဘုတိ - စ၍၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂဟနုပဋိစ္ဆန္ဒံ-
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသောတောရှုပ်သည်ဖုံးထားအပ်သော၊ သာသနံ-ကို၊ ဝိဝရ
န္တေန- ဖွင့်ပြတော်မူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ မုဠဿ- အား၊ မဂ္ဂံ-လမ်းဖြောင့်
လမ်းမှန်ကို၊ အာစိက္ခေယျ ယထာ၊ ဧဝံ၊ ကုမ္မဂ္ဂ မိစ္ဆမဂ္ဂ ပုဋိပန္နဿ-စက်ဆုပ်
အပ်သော လမ်းခရီး၊ မှားယွင်းသောလမ်းခရီး၌ သွားနေသော၊ မေ-အား၊
သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ-နတ်ပြည်လမ်း နိဗ္ဗာန်လမ်းကို၊ အာစိက္ခန္တေန-ပြောပြတော်
မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ အန္ဓကာရေ-၌၊ တေလပဇ္ဇောတံ ဆီမီးတန်ဆောင်

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂဟနုပဋိစ္ဆန္ဒံ။ ။ ယူခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ သက္ကတဝယ် “ဂြဟ”
ဟု ရှိရကား ရကြောင့် နကို ဣပြု၍ “ဂဟဏ” ဟု ဖြစ်၏၊ တောအရှုပ်ကိုဟောရာ၌
ကား “ဂါဟ=ဂါဟူ (ဝိလောထနေ) -မွှေးနှောက်ခြင်း” ဟူသောဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း၊
အာကို ရဿပြု၍ပြီးရကား “ဂဟန” ဟု ဖြစ်ရသည်၊ ဂါဟတိ-မွှေးနှောက်ရှုပ်ထွေး၏၊
ဣတိ ဂဟနံ။ [မိစ္ဆဒိဋ္ဌိသင်္ခါတံ+ဂဟနံ၊ တေန ပဋိစ္ဆန္ဒံ။]

ကုမ္မဂ္ဂ မိစ္ဆာမဂ္ဂ ။ ။ ကုမ္မိတော + မဂ္ဂေါ ကုမ္မဂ္ဂေါ = အပါယ်ရောက်ကြောင်း
အကုသိုလ်အားလုံးတည်း၊ မိစ္ဆာ (ဝိပရိတော) + မဂ္ဂေါ မိစ္ဆာမဂ္ဂေါ = မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊
မိစ္ဆာသင်္ဂပူစသော သမ္မာမဂ္ဂင်၏ ပြောင်းပြန်ရှစ်ပါးတည်း။

တေလပဇ္ဇောတံ။ ။ ပကာရေန + ဇောတတိတိ ပဇ္ဇောတော - အပြားအားဖြင့်
တောက်ပသောမီးရောင်၊ တေလသန္ဓိဿယော-ဆီဟူသော မှီရာရှိသော + ပဇ္ဇောတော
တေလပဇ္ဇောတော၊ သန္ဓိဿယပုဒ်ကြော၊ ထောပတ်စသည် မှီရာရှိသော မီးရောင်သည်
ဆီမီးလောက် အရောင်မတောက်၊ ထို့ကြောင့် “တေလ ပဇ္ဇောတံ” ဟု ဆိုသတတ်။

ကို၊ ဓာရေယျယထာ-ဤထွန်း ဆောင်ပြရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ၊ မောဟန္ဓကာရေ-၌၊ နိမုဂ္ဂဿ - နစ်မြုပ်နေသော၊ ဝါ- သည်ဖြစ်၍၊ (အပဿတောစပ်၊) ဗုဒ္ဓါဒိ ရတနတ္တယ ရူပါနိ-ဘုရား အစရှိသော ရတနာ ၃ ပါးတည်းဟူသော အဆင်း တို့ကို၊ အပဿတော - မမြင်ရသော၊ မေ- ဧ၊ (မောဟစပ်၊) တပုဂ္ဂိုလ်အားက မောဟန္ဓကာရ ဝိဒ္ဓသက ဒေသနာပဇ္ဇောတံ - ထို အဆင်းတို့ကို ဖုံးလွှမ်းထား သော မောဟတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေသနာ တော်ရောင်ကို၊ ဓာ-ရေန္တေန- ဆောင်ပြတော်မူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ [ဓာရ ဣန္ဒနဟု မှကွဲရှိ၏၊ ဝုဠာပေန္တေနစသော ရှေ့ ၃ ပုဒ်နှင့် အလားတူ ဓာရေ နန္တေနဟု ရှိသောပါဌ်သာ ပါဌ်မှန်၊] ဘောတာ ဂေါတမေန - သည်၊ မယံ- အား၊ ဧတေဟိ ပရိယာယေဟိ-ဤ ပရိယာယ်တို့ဖြင့်၊ ပကာသိတတ္တာ-ကြောင့်၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ- ဖြင့်၊ ဓမ္မော- ကို၊ ပကာသိတော - ထင်ရှား ပြတော်မူအပ်ပါပေပြီ၊ ဣတိ- ကား၊ (အဓိပ္ပာယ် ယောဇနာ- တည်း။)

ဧဝံ- သို့၊ ဒေသနံ၊ ထောမေတွာ- ပြီး၍၊ ဣမာယ ဒေသနာယ-ကြောင့်၊ ရတနတ္တယေ-ရတနာ ၃ပါးအပေါင်း၌၊ ပသန္နစိတ္တော - ကြည်ညိုသော စိတ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပသန္နာကာရံ - ကြည်ညိုသူတို့ ပြုထိုက်သော ဆည်းကပ် မှုကို၊ ကရောန္တော - ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ) သောဟန္တိအာဒိ - စကားကို၊ အာဟ၊ တတ္ထ-၌၊ သောဟန္တိ-ကား၊ သောဇာဟံ- သည်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ- ကား၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ - ကို၊ သရဏန္တိ - ကိုးကွယ်ရာ

ဧတေဟိ ပရိယာယေဟိ ။ ။ နိကုဇ္ဇိတဥက္ကဋ္ဌေန ဥပမာ၊ ပဋိစ္စနွေဝိဝရဏ ဥပမာ စသော နည်းပရိယာယ်တို့ဖြင့်၊ ဝါ- အရသရူပတာ စသည်တို့၏ ပုဏ္ဏားရည်ရွယ်ချက်မှ အခြားတမျိုးအားဖြင့် ကိုယ်တော်မှာရှိကြောင်းကို ပြသော နည်းပရိယာယ်၊ ဇာန် တည်းဟူသော ဒိဗ္ဗဝိဟာရရှိကြောင်းကိုပြသော နည်းပရိယာယ်၊ ဝိဇ္ဇာ ၃ ပါး ထင်ရှား ပြရင်း သဗ္ဗညုတဂုဏ်တော်ကို ထင်ရှားစေသောနည်းပရိယာယ်၊ ဤသို့ အမျိုးမျိုးသော နည်းပရိယာယ်တို့ဖြင့်။

ပသန္နာကာရံ။ ။ ပသန္တေဟိ - ကြည်ညိုသူတို့သည် + ကာရော - ပြုထိုက်သော ရှိသေမှုတည်း၊ ပသန္နာကာရော-မှာ “ပသန္နကာရံ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌ ဒိသပြုထားသည်၊ [ပသန္တေဟိ+ကာတဗ္ဗံ+သက္ကာရံ-ဒီကာ။]

သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ ။ ။ “ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ” ၌ သရဏံဝယ် ဣတိကြေသည် ဟု ပြလို၍-“သရဏန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏- ဂစ္ဆာမိ၌ ဂမုဓာတ်သည် ဧကကမ္မကဓာတ် တည်း၊ ထိုဓာတ်၏ကံလည်း “ဘဝန္တံ ဂေါတမံ” ဟု ရှိပြီးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သရဏံကို ဂမနာကာရပြသော အာကာရပါဌ်ဟု သိစေလို၍ အာကာရဇောတက ဣတိကို ထည့် သည်။ [“ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” စသည်၌လည်း နည်းတူ။]

ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ - ဆည်းကပ်ပါ၏။ ဝါ - သိပါ၏။ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊
 မေ - ၏။ သရဏံ - ကိုးကွယ်ရာတည်း။ ပရာယဏံ - လည်းလျောင်းရာတည်း။
 အဃဿ-မကောင်းမှုမှ၊ တာတာ-စောင့်ရှောက်တတ်ပါပေ၏။ ဟိတဿစ-
 စီးပွားကိုလည်း၊ ဝိဓာတာ - စီမံတတ်ပါပေ၏။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်န-
 ဤအလိုဖြင့်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ - ကို၊ ဂစ္ဆာမိ- ဆည်းကပ်ပါ၏။ ဝါ-သိပါ၏။
 ဘဇာမိ - ဆည်းကပ်ပါ၏။ သေဝါမိ- မှီဝဲပါ၏။ ပယိရူပါသာမိ - ချဉ်းကပ်ပါ
 ၏။ ဝါ-တနည်း။ ဧဝံ - ဤသို့ “အရှင်ဂေါတမသည် ငါ၏ကိုးကွယ်ရာ ” ဟူ၍၊
 ဇာနာမိ မုဇ္ဈာမိ - သိပါ၏။ ဣတိ - ဤကား အနက်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)

ဘဝံ မေ । ပေ । ဂစ္ဆာမိ။ ။ “ဘဝံ မေပေဝိဓာတာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်န”
 သည် “ သရဏံ တိ ” ကို ထပ်၍ဖွင့်သော အကျယ် စကားတည်း။ သရဏံ ပရာယဏံ
 တို့သည် နိစ္စနပုံလိန်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဘဝံဂေါတမောနှင့် လိန်မတူဘဲ ရှိရသည်။ ပရာ
 ယဏံ၌ “ပရံ+အယနံ-အလွန်ရောက်အပ်သောအရာ(အလွန်ရောက်အပ်ရာ)တည်း”
 ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ ရကြောင့် ဣပြန်ထားသည်။ “လည်းလျောင်းရာ” ဟူသော အနက်
 ကား သင်္ကေတတ္ထတည်း။ ယုံကြည်စိတ်ချသောအားဖြင့် အဓိအပေါ်၌ လှဲလျောင်းနေ
 သကဲ့သို့ စိတ်ချလက်ချ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သည်-ဟူလို။

အဃဿ । ပေ । ဝိဓာတာ။ ။ ထိုသို့ ယုံကြည်စွာဖြင့် လည်းလျောင်းနေရာ ဖြစ်
 ခြင်းမှာလည်း “စီးပွားမဲ့ကို တား၊ စီးပွားလမ်းကို သွားစေခြင်းကြောင့် (မကောင်း
 မြစ်တား၊ ကောင်းရာညွှန်ကြားခြင်းကြောင့်)” ဟု သိစေလို၍ အဃဿ-စသည်မိန့်၊
 အဃ သဒ္ဒါသည် “ ပါပဉ္စ ကိဗ္ဗိသံ ဝေရာ-သံ ဒုစ္စရိတဒုက္ကဋံ ” အဘိဓာန်နှင့် အညီ
 ပါပ အနက်ဟောတည်း။ တာတာ၌ တာ - ဓာတ်၊ တုပစ္စည်း တည်း။ ထို့ကြောင့်
 “ရက္ခဏတ္တာနမိစ္ဆိတံ” သုတ်နှင့်အညီ အပါဒါန်ကို ဒုသောကြောင့် အပါဒါန်အနက်၌
 ဆဋ္ဌိသက်၍ “အဃဿ-မှ” ဟု ရှိရသည်။ [အဃဿာတိ ဒုက္ခတောတိ ဝဒန္တိ၊ ပါပ
 တောတိ ပန အတ္ထော ယုတ္ထော၊ နိဿတ္ထေစေတံ သာမိဝစနံ။] “အဃဿ ဟတာ” ဟု
 ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်၊ ဝိဓာတာ၌ “ဝိပုဗ္ဗော ဓာ ကရောတုတ္ထေ” ဓာတ်၊ တုပစ္စည်း။

ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ । ပေ । ပယိရူပါသာမိ။ ။ ဘဇာမိ၊ သေဝါမိ၊ ပယိရူပါသာမိတို့
 ကား ဂစ္ဆာမိကို အနက်ထင်အောင် အထပ်ထပ်ဖွင့်ခြင်းသာတည်း။ “ဂစ္ဆာမိ-ဆည်း
 ကပ်ပါ၏ ” ဟု အနက်ပေးပါ-ဟူလို၊ [ဂစ္ဆာမိတိအာဒိသု ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမံ
 ပစ္ဆိမံ အတ္ထဝစနံ။] တနည်း - ကိုးကွယ်လိုသော အားဖြင့် သွားခြင်းသည် ဘဇန၊
 အနီး၌ လှည့်လည်နေခြင်းသည် သေဝန၊ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ပြုလျက် အနီး၌ အမြဲနေ
 ခြင်းသည် ပယိရူပါသန-ဟု ခု နက်ခွဲ၍ ဂစ္ဆာမိကိုပင် ဖွင့်သည်။ [ဘဇနံဝါ သရဏာ
 မိပ္ပာယ်န ဥပသင်္ကမနံ၊ သေဝနာ သန္တိကာဝစရတာ၊ ပယိရူပါသနံ ဝတ္တပဋိဝတ္တကရ
 ဏေန ဥပဋ္ဌာနံတိ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ အနညသရဏံယေဝ (ဤအားလုံးဖြင့် အခြား
 ကိုးကွယ်ရာ မရှိကြောင်းကိုသာ) ဒီပေတိ။]

ဟိ ယသ္မာ, ယေသံဓာတူနံ- တို့၏၊ ဂတိအတ္ထော - ဂတိအနက်သည်၊ (အတ္ထိ၊) တေသံ- ထို ဓာတ်တို့၏၊ ဗုဒ္ဓိပိအတ္ထော- သိခြင်းအနက်သည်လည်း၊ (အတ္ထိ၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂစ္ဆာမိတိ ဣမဿ - ဂစ္ဆာမိ ဟူသော ဤပုဒ်၏၊ ဇာနာမိ ဗုဒ္ဓာမိတိ အယံပိ အတ္ထော-ကိုလည်း၊ (မယာ) ဝုတ္ထော။

ပန- ကား၊ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံယဉ္ဇာတိ ဣ- ပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဇ္ဇော၊) အဓိဂတမဂ္ဂေ-သိအပ် ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိကုန်သော၊ သစ္စိ ကတနိရောဓေ-မျက်မှောက် ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာရှိကုန်သော ဖလဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ-အကြင်အ-ကြင်ဆုံးမတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ-ကျင့်ဆဲ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း၊ စတုသု-န်သော၊ အပါယေသု- တို့၌၊ အပတမာနေ - မကျသည်တို့ကို၊ ကတွာ - ရှုံ၊ ဓာရေတိ - ဆောင်ထား တတ်၏၊ ဣတိ, ဓမ္မော-မည်၏၊ သော-ထို တရားဟူသည် အတ္ထတော-အနက် သဘောအားဖြင့်၊ အရိယမဂ္ဂေါစေဝ - မဂ်၎င်း၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ - ၎င်းတည်း၊ ဟိ- သာဓကကား၊ ယာဝတာ ဘိက္ခုဝေ၊ ပေ၊ အဂ္ဂမက္ခာယတီတိ-တိဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ- ကို၊ ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့ အစရှိသော၊ ဝိတ္ထာရော-ကို၊

ဧဝံဝါ ဇာနာမိ ဗုဒ္ဓာမိတိ။ ။ ဂစ္ဆာမိကိုပင် “ ဇာနာမိ ဗုဒ္ဓာမိ ” ဟု တနည်း ဖွင့်၏။ “ဂစ္ဆာမိပုဒ်၏ ဗုဒ္ဓာမိဟူသောအနက်ကို အဘယ်နည်းဖြင့် ရနိုင်ပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ယေသဉ္စ” စသည်မိန့်၊ ဂတိအနက်ရှိသော ဓာတ်၏ ဗုဒ္ဓိအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်သောကြောင့် ဂစ္ဆာမိအတွက် ဗုဒ္ဓာမိအနက်ကို ဖွင့်နိုင်သည်-ဟူလို။ [ယေ ဂတုတ္ထာ တေ ဗုရုတ္ထာ, ပဝတ္ထိပါပုဏ္ဏတ္ထကာ”-ဓာတ်ကျမ်း။]

အဓိဂတ၊ ပေ၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ။ ။ “အဓိဂတ၊ သစ္စိကတ” တို့၌ တ ပစ္စည်းသည် အတိတ်ဟောတည်း၊ “ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိသူ၊ ဝါ- မဂ္ဂသစ္စာကို ရပြီးသူ ” ဟု ဆိုသဖြင့် ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြုကြောင်းထင်ရှား၏။ သစ္စိကတနိရောဓ ဌလည်း နည်းတူ၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ၌ မာနပစ္စည်းကား ပစ္စုပ္ပန်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကျင့်ဆဲမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် ကို ပြ၏။ မာနေစ-ဟု ဝိကာ၌ စလည်းပါ၏။ [ပဒဒ္ဒယေနာပိ ဖလဋ္ဌာဇဝ ဒဿိတာ၊ န မဂ္ဂဋ္ဌာတိ တေ (မဂ္ဂဋ္ဌတို့ကို) ဒသေန္တော ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေစာတိ အာဟ။]

ဗျတ် ချက် ။ ။ ဆုံးမတော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်ကိုလည်း “ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာန” ဟု ဆိုထိုက်ပေ၏။ သို့သော် ပုထုဇဉ်ကိုကား အပါယ်မကျ အောင် ဆောင်ဘို့ရာ မသေချာသောကြောင့် မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အရ ယူရသတဲ့။ [“အပတမာနေ(ကတွာ)” ဟု သိဟိဋ္ဌ်မူရှိ၏။ ကြိယာဝိသေသန ပေးရမည် ဖြစ်၍ ကောင်းသကဲ့သို့ထင်၏။]

တိတိ ဝိတ္ထာရော။ ။ ဤသို့ ဝိတ္ထာရောနှင့်တွဲလာသော ဣတိသဒ္ဓါကို အာဒိအနက် ဟော, တနည်း-ပကာရ (အတူ) အနက်ဟောဟု ဖွင့်ကြရိုးတည်း၊ တနည်း- “ဝိတ္ထာ

(ဝေဒိတဗျော - ဧါ) [ဘိက္ခဝေ , ယာဝတာ - အကြင်မျှလောက်ကုန်သော၊ သင်္ခတာ-သင်္ခတဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ - တို့သည်၊ (သန္တိ - န်၏) တေသံ-ထို သင်္ခတတရားတို့တွင်၊ အရိယော-မြတ်သော၊ အဋ္ဌာနိကော- ဂ ပါးသော အင်္ဂါ ရှိသော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်ကို၊ အဂ္ဂံ - အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ - ဟောတော်မူ အပ်၏။] စ - ဆက်၊ ကေဝလံ - ဖိုလ် , ပရိယတ်မဘက် သက်သက်၊ အရိယ မဂ္ဂေါစေဝ-သည်၎င်း၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ-သည်၎င်း၊ (ဓမ္မော-မည်သည်၊) န - မဟုတ် သေး၊ အပိစ-စင်စစ်ကား၊ အရိယဖလေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ , ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ- မှသည်လည်း (ဓမ္မော-မှ မည်သေး၏) ဟိ-သာဓကကား၊ ဆတ္တမာဏဝက ပိမာနေ-ဆတ္တမာဏဝက ပိမာနဝတ္ထု၌၊ ရာဂပိရာဂ၊ ပေမုပေဟိတိ-ဟူသော၊ တေ-ဤ ဂါထာဗန္ဓကို၊ (ဘဂဝတာ) ပိ, ဝုတ္တံ-ပြီ။

[ဂါထာအနက်၊ ။ ရာဂပိရာဂံ - ရာဂ၏ မတပ် နှစ်သက်ကြောင်းဖြစ် သော၊ ဝါ-ရာဂကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ - အရိယာမဂ် တရားကို၎င်း၊ အနေဇံ-တုန်လှုပ်တတ်သော တဏှာမရှိသော၊ အသောကံ - ဝမ်းနည်းခြင်း မရှိသော၊ ဓမ္မံ-အရိယာဖိုလ်တရားကို၎င်း၊ အသင်္ခတံ-၎င်းပါးသော အကြောင်း တရားတို့သည် မပြုပြင်အပ်ထသော၊ အပ္ပဋိကူလံ-တစုံတခုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မရှိသော၊ ဝါ-အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သော၊ ဓမ္မံ - နိဗ္ဗာန်တရားကို၎င်း၊ မဓုရံ-ချိုဆိမ့်ကောင်းမြတ်သော အရသာနှင့်တူထသော၊ ပဂုဏံ-အဝါးဝစွာ လေ့လာ အပ်ပြီးထသော၊ ဝါ - မြတ်သော ဂုဏ်ရှိထသော၊ သုဝိဘတ္တံ- ကောင်းစွာ ဝေဘန်အပ်ထသော၊ ဣမံ ဓမ္မံ-ဤပရိယတ် တရားတော်ကို၎င်း၊ ဣမံ ဓမ္မံ-ဤ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန်ဟု ဆယ်တန်သော တရားတော်မြတ်ကို၊ သရဏတ္ထံ-ကိုးကွယ်ရာအကျိုး၎င်း၊ (သရဏာယ ပရာယဏာယ (သီ-ဒီသစ်) သကို ထံပြီ , အာယပြီ) ဥပေဟိ - ဆည်းကပ်ပေတော့။] .... ဟိ - ဆက်။

ရော” ဟူသောစကားဖြင့် ကျန်သမျှကို ချဲ့လေဟု ပြ၏။ ဣတိ-ကား နိဒဿနတ္ထ ရိုးရိုး သာတည်း၊ ထို ဣတိဝိတ္ထာရောပုဒ်ဖြင့် “ယာဝတာဝါ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတာဝါ အသင်္ခ တာဝါ ပိရာဂေါ (နိဗ္ဗာန်)၊ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ” ဟူသော စဘုက္ကအင်္ဂုတ္တရ-စက္က ဝဂ္ဂ, ပသာဒသုတ် ပါဠိတော်ကိုဆက်၍ ယူ။

အမှာ ။ ။ ဒေါဓကဂါထာဟု ယူ၍ “မဓုရမိ” ၌ မနှင့် ဓုကို ဒီသတလုံးသာဟု သီလက္ခန်ဒီကာသစ်၌ ဆို၏။ [န, ဇ, ဇ, ယ ဖြစ်၍ တာမရသဂါထာပါဒဟု ယူ၍ ဥပ ဇာတိဂါထာဟုလည်း ဆိုကြ၏။] နောက်ဂါထာ၌လည်း “စတုသုသု+စိသုပု+ရိသ ယု + ဂေသု ” ဟု ၎င်း, ရှိစေလို၏ - ဟု သာမညဖလသုတ် ဒီကာသစ် ဆို၏။ စတု ၂ လုံးမှ ဒီသတခုယူ၊ ရိ၌ ဆန္ဒာနုရက္ခဏ ဒီသ၊ “ပုဂ္ဂလ” ကား ဆန္ဒာနုရက္ခဏရသာတဲ့။

တ္ထေ-ဤဂါထာ၌၊ ရာဂဝိရာဂန္တိ-ဝိဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-ကို၊ ကထိတော-
ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ အနေဇမသောကန္တိ-ဖြင့်၊ ဖလံ, (ကထိတံ - ပြီ၊) ဓမ္မ
မသင်္ခတန္တိ-ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနံ ကထိတံ၊ အပ္ပဒိကူလံ၊ ပေ၊ သုဝိဘတ္တန္တိ-ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇကတ္တ
ယေန-ဝိဇ္ဇက ၃ပုံဖြင့်၊ ဝိဘတ္တာ-ခွဲခြားဝေဘန်အပ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာ-
အလုံးစုံသော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့ကို၊ ကထိတာ-နိပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်ထိုက်၏။

ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ဃာတေန-အယုသီလ၏ပေါင်းစပ်အပ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊
ဝါ- အယုသီလ တူမျှသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ သံဟတော - ပေါင်းအပ်သည်
တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သံယော-သံယမည်၏၊ သော-ထိုသံယဟူသည်၊ အတ္ထ

ရာဂဝိရာဂန္တိ မဂ္ဂေါ။ ။ ကာမရာဂေါ ဘဝရာဂေါတိ ဧဝမာဒိဘေဒေါ သဗ္ဗောပိ
ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ပဟိယတိ ဧတေနာတိ ရာဂဝိရာဂေါတိ မဂ္ဂေါ ကထိတော။ [“ဝိရဇ္ဇတိ
ဧတေနာတိ ဝိရာဂေါ၊ ရာဂဿ+ဝိရာဂေါရာဂဝိရာဂေါ” ဟု ဂရုကနည်းပြီ။]

အနေဇမသောကန္တိ ဖလံ ။ ။ ဇောသင်္ခါတာယ တဏှာယ, အန္တော နိဇ္ဈာန
လက္ခဏဿ (အတွင်း၌ပူလောင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော) သောကဿစ တဒုပ္ပတ္တိယံ
(ထို ဖိုလ်ဖြစ်ရာအခါ၌) သဗ္ဗသော ပရိက္ခိဏတ္တာ အနေဇ မသောကန္တိ ဖလံ ကထိတံ။

အပ္ပဒိကူလန္တိ။ ။ အဝိရာဇဓိပနတော ကေနစိ အဝိရုဒ္ဓံ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို မပြု
ခြင်းကြောင့် ဘယ်သူနှင့်မျှမဆန့်ကျင်သော၊ ဣဒ္ဓံ ပဏီတန္တိ အတ္ထော-အလိုရှိအပ်သော၊
တနည်း-မွန်မြတ်သောဟု အနက်မှတ်။ [ပတိဝိရုဒ္ဓံ+ကူလံ (ပက္ခော) ယဿာတိ ပဒ္ဓိ
ကူလော = ဆန့်ကျင်ဘက် အဘို့အစု (ဘက်သား) ရှိသော တရား၊ န+ ပဒ္ဓိကူလော
အပ္ပဒိကူလော။]

ပဂုဏံ။ ။ ပဂုဏရူပေန ပဝတ္တိတတ္တာ (ပဂုဏံ - အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီး
သော) ပကဋ္ဌဂုဏဝိဘာဝနတောဝါ ပဂုဏံ-မြတ်သောဂုဏ်ရှိသော။ [ဝိမတိ၌ကား
“ဝါစာယ ပဂုဏီကတ္တဒ္ဓတော ပကဋ္ဌေဟိ သဒ္ဓတ္ထဂုဏေဟိ ယောဂတော ဝါ” ဟု
ဖွင့်၏၊ သဘောတူပင်။] ထောမနိဓိ၌ “ပကတော + ဂုဏော ယေန” ဟု၎င်း “ပက
ဋ္ဌော+ဂုဏော ယဿဝါ” ဟု၎င်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ “ဥဇုကဝတိ-မြောင့်မတ်သည်၏အဖြစ်
ရှိသောအရာ၌၊- ဒက္ခေစ-ကျွမ်းကျင် လိမ္မာသူ၌” ဟု၎င်း ဖွင့်၏။

ဒိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ သံ ယော။ ။ ဝိကာ၌ “ ဧဝံဂုတ္တာယ ဒိဋ္ဌိယာ ပေ၊ သီလာနဗ္ဗ သံဟတ
ဘာဝေန”ကို ထောက်၍ “သံဟညတေ - ပေါင်းစပ်အပ်၏၊ ဣတိ သံဃာတော” ဟု
ပြုပြီးလျှင် ဘာဝဗ္ဗဓာနကြံ၍ “ပေါင်းစပ်အပ်သည်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာကို အရကောံ၊
ထို “ သံဃာတဘာဝ ” ဟူသည်လည်း တူသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်တည်း၊
ထို့ကြောင့် “ဒိဋ္ဌိသီလ သာမညေနာတိ အတ္ထော” ဟု ဝိကာဖွင့်သည်၊ သံဃောကိုလည်း
“ သံဟညတေတိ သံဃော ” ဟု ပင် ပြီ။ [မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန၌လည်း ဤထက်
ကျယ်ဝန်းစွာဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ စာနေချင်းမတူဘတ်၍ ထပ်ပြရသည်၊ အချို့စာ၌ “ သာမည
သံဃာတေန” ဟု သာမညပါနေ၏၊ ဝိကာနှင့် မညီ။]

တော , အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော - ရှစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ အပေါင်းတည်း၊ ဟိ-သာဓကကား၊ တသ္မိ ယေဝ ဝိမာနေ- ထို ဆတ္တမာဏဝ ကဝိမာနဝတ္ထု၌ပင်၊ “ယတ္ထစ၊ပေ၊မုပေဟိ” တိ-ဟူသော၊ တေ- ဤဂါထာဗန္ဓ ကို၊(ဘဝဝတာ) ဝုတ္တံ၊ [စတုသု-၄ စုံကုန်သော၊ သုစီသု- စင်ကြယ်ကုန်သော၊ ယတ္ထ ပုရိသယုဂေသုစ-အကြင်ယောက်ျားအစုံတို့၌လည်း၊(မောဂ္ဂလ္လာန်အလို အာဓာရ၊)ဝါ- တို့အားလည်း၊ (ကစည်းအလို သမ္ပဒါနံ၊) ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ် သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဝါ - ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာကို၊ မဟပ္ပလံ- များသောအကျိုးရှိ၏ဟူ၍၊ အာဟု-ဟောတော်မူကြကုန်ပြီ၊ ဓမ္မဒသာ-သစ္စာ ၄ ပါး တရားကို သိမြင်ကြကုန်သော၊ တေပုဂ္ဂလာ - တို့သည်၊ အဋ္ဌစ- အသီး အခြား ခွဲသောအားဖြင့် ဝ ပါးတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ ဣမံ သံဃံ - အစုံ ၄ပါး၊ သီးခြားရှစ်ဘော်၊ ဤသံဃာတော်ကို၊ သရဏတ္ထံ-၄၊ ဥပေဟိ-လော့။] ဘိက္ခုနံ- တို့၏၊ သံဃော-အပေါင်းတည်း၊ ဘိက္ခုသံဃော-ပေါင်း၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္တာဝတာ-အစဉ်ဖြင့်၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ တီဏိ- န်သော၊ သရဏဂမနာ နိ-သရဏဂုမ်တို့ကို၊ ပဋိဝေဒေသိ-သိစေပြီ၊ ဝါ-လျှောက်ပြီ။

ဣဒါနိ-၌၊ တေသွေဝသရဏဂမနေသု-တို့၌ပင်၊ ကောသလ္လတ္ထံ-ကျွမ်းကျင် သူ၏အဖြစ်ဟူသောအကျိုး၄၊ သရဏံ-သရဏ၄င်း၊ သရဏဂမနံ-သရဏဂုမ် ၄င်း၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဝစ္ဆတိ - ဆည်း ကပ်၏၊ (သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်၄င်း၊) သရဏဂမနပ္ပဘေဒေါ- ဂုမ် အပြား၄င်း၊ သရဏဂမနဖလံ - သရဏဂုမ်၏အကျိုး၄င်း၊ သံကိလေသော - သရဏဂုမ်၏ ညစ်နွမ်းပုံ၄င်း၊ ဘေဒေါ-သရဏဂုမ်၏ပျက်ခြင်း၄င်း၊ ဣတိ အယံဝိဓိ- ဤအစီ အရင်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သိထိုက်ပါသော်လည်း၊ သော-ထို အစီအရင်ကို၊ ဝါ-သည်၊ ဣဓ-ဤသမန္တ ပါသာဒိကာမည်သော ဝိနည်း အဋ္ဌ ကထာ၌၊ ဝုစ္စမာနော-ဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-ဆိုလိုက်လျှင်၊ အတိဘာရိယံ-သော၊ ဝါ-သော၊ ဝိနယနိဒါနံ - ကို၊ ကရောတိ - ပြု၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (မယာ)

ယတ္ထ စ၊ ပေ၊ ဓမ္မဒသာ။ ။ “ဒါတဗ္ဗတိ ဒိန္နံ” အရ ပေးလှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထု ရသော်လည်း “ မဟပ္ပလံ ” ထောက်၍ စေတနာကို အရ ကောက်ရသည်၊ အာရုံ အကြောင်းဖြစ်သောဒါနဝတ္ထု၏ ဒိန္နအမည်ကို အာရမဏိက အကျိုး စေတနာ၌ တင် စားသော ကာရဏပစ္စုရစကားတည်း၊ တနည်း- “ဒီယတိ အနေနာတိ” ဟု ကရဏ သာဓ်ပြု၍ ပေးလှူကြောင်းစေတနာကို တိုက်ရိုက်ကောက်၊ ဓမ္မ-သစ္စာ၄ပါးတရားကို + ပဿန္တိ - မျက်မှောက် မြင်နိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ ဓမ္မဒသာ။ [ပုရိသယုဂဋ္ဌဝသေန စတ္တာ ရောပိ (အစုံအားဖြင့် ၄ပါးရှိကုန်သော်လည်း) ပုဂ္ဂလဝသေန အဋ္ဌေဝ၊ အရိယဓမ္မဿ ပစ္စက္ခဒသာဝိတာယ (တိုက်ရိုက်မြင်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဓမ္မဒသာ။]

န ဝုတ္တော၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ အတ္ထိကေဟိ-အလိုရှိသော အမျိုးကောင်း သားတို့သည်၊ ပပဉ္စသုဒနိယံ- ပပဉ္စသုဒနိမည်သော၊ မဇ္ဈိမဋ္ဌ ကထာယံ - ထာ၌၊ ဘယဘေရဝသုတ္တဝဏ္ဏနတော ဝါ - သယဘေရဝသုတ် အဖွင့်မှသော်၎င်း၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယံ-နိမည်သော၊ ဒိဃနိကာယဋ္ဌကထာ ယံ-ထာ၌၊ သရဏာဝဏ္ဏတောဝါ-သရဏအဖွင့်မှ သော်၎င်း၊ (သာမညဗလ သုတ် အဖွင့်မှ) ဂဟေတဗ္ဗော - ယူထိုက်၏၊ ဝါ- ယူပါလေ၊ ဣတိ- ဤကား၊ အမှာ စကားချပ်တည်း။

ဥပါသကံ၊ ပေဓာရေတူတိ-ကား၊ မံ-တပည့်တော်ကို၊ ဘဝံ ဂေါတမော- သည်၊ အယံ-ဤပုဏ္ဏားသည်၊ ဥပါသကော-ကာတည်း၊ ဣတိ ဝေံ-သို့၊ ဓာရေ တု-စိတ်၌ ဆောင်တော်မူပါ၊ ဝါ-မှတ်တော်မူပါ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဥပါသကံ၊ ပေ၊ တု ဟူသောပါဌ်၌၊ ဥပါသကဝိဓိကောသလ္လတ္ထံ- ဥပါ သက အစီအရင်၌ ကျွမ်းကျင်သု၏အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်အကျိုး၎င်း၊ [ဥပါသက ဘာဝဝိဓာနကောသလ္လတ္ထံ - ဥပါသကာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အစီအရင်၌ ကျွမ်းကျင်သု၏အဖြစ် အကျိုး၎င်း- ဟူလို၊ သီ ဇီ သစ်၊] ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဥပါသကော-ဥပါသကာ မည်သနည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥပါသကောတိ- ကာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ပ်သနည်း၊ အဿ-ထို ဥပါသကာ၏၊ သီလံ - သီလဟူသည်၊ ကိ'-နည်း၊ အာဇီဝေါ-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်၊ ကော-နည်း၊ ဝိပတ္တိ- ပျက်စီးခြင်းသည်၊ ကာ-နည်း၊ သမ္ပတ္တိ-ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ကာ-နည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဣဒံ ပကိဏ္ဍကံ-ဤ ရောပြွမ်းသော အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ တံ- ထိုပကိဏ္ဍကကို၊ အတံဘာရိယကရဏတော-အလွန်ဝန်လေးအောင်ပြုတတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ-ဤသမန္တ၊ ပေ၊ ထာ၌၊ န ဝိဘတ္တံ-မဝေဘန်အပ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဝေဘန်အပ်ပါသော်လည်း၊ အတ္ထိကေဟိ-တို့သည်၊ ပပဉ္စသုဒ နိယံ-သော၊ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အဋ္ဌတဂ္ဂတိ ဧတ္ထ-၌၊ အယံ အဂ္ဂသဒ္ဓေါ-ဤအဂ္ဂသဒ္ဓါသည်၊ အာဒိကောဋိ ကောဋ္ဌာသ သေဋ္ဌေသု-အစဟူသော အနက်၊ အစွန် အဖျားဟူသောအနက်၊ အဘို့အစု ဟူသော အနက် , အမြတ်ဟူသော အနက်တို့၌၊ ဒိဿတိ - ထင်၏၊ ဟိ-၌၊ သမ္ပဒေါဝါရိက-အချင်း တံခါးစောင့်၊ အဋ္ဌတံ - ယနေ့ကို၊ အဂ္ဂေ- အစပြု၍၊ နိဂဏ္ဌာနံ-နိဂဏ္ဌယောကျာ်းတို့၏၎င်း၊ နိဂဏ္ဌီနံ-နိဂဏ္ဌမိန်းမတို့၏ ၎င်း၊ ဒွါရံ-တံခါးကို၊ အာဝရာမိ-ပိတ်လိုက်၏၊ ဣတိအာဒိသု-ရပ်တို့၌၊ အာဒိမိ- အစဟူသော အနက်၌၊ ဒိဿတိ- ၏၊ [မဇ္ဈိမနိကာယံ , မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကံ , ဥပါလိသုတ်၊] တေနေဝ အင်္ဂုလဂ္ဂေန-ထိုလက်ချောင်းဖျားဖြင့် သာလျှင်၊ တံ

အင်္ဂုလင်္ဂ- ကို၊ ပရာမသေယျ- သုံးသပ်ရာ၏။ ဥစ္ဆရင်္ဂ- (ဥစ္ဆရ+အင်္ဂ) ကြိအဖျား
 ကို၊ ဝေဠုင်္ဂ- (ဝေဠု + အင်္ဂ) ဝါး အဖျားကို၊ ဣတိ အာဒိသု - ရပ်တိုင်း၊
 ကောဠိယံ- အစွန်အဖျားဟူသောအနက်၌၊ [ကောဠိယန္တိ ပရိယန္တ ကောဠိ
 ယံ၊] ဒိဿတိ-ထင်၏။ ဘိက္ခဝေ- ဘိက္ခုတို့၊ အဗ္ဗိလင်္ဂဝါ-ချဉ်သော သစ်သီး
 အဘို့အစုကို၎င်း၊ မဓုရင်္ဂဝါ - ချိုသောသစ်သီး အဘို့အစုကို၎င်း၊ တိတ္ထင်္ဂဝါ-
 ခါးစပ်သောသစ်သီးအဘို့အစုကို၎င်း၊ ဝိဟာရဂ္ဂေနဝါ-နေရာအခန်းအဘို့အစု
 အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ပရိဝေဏဂ္ဂေနဝါ-ပရိဝေဏအဘို့အစုအားဖြင့်သော်၎င်း၊
 ဘာဇေတံ - ဝေဘန်ခြင်းငှါ၊ အနုဇာနာမိ - ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ဣတိ အာဒိသု၊
 ကောဠာသေ- အဘို့အစုဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ- ၏၊) ဘိက္ခဝေ- တို့၊
 ယာဝတာ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ အပဒါဝါ- အခြေမရှိသည်
 မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွိပဒါဝါ-အခြေ ၂ ချောင်းရှိသည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ပေ၊ သတ္တာ - တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသံ - ထို သတ္တာတို့တွင်၊ တထာ
 ဂတော-ကို၊ အင်္ဂ-အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ- ဆိုအပ်၏။ ဣတိ အာဒိသု၊
 သေဠေ - အမြတ်ဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ - ၏၊ အင်္ဂုတ္တရ စတုတ္ထ၊ စက္က
 ဝဂ်၊) ပန - အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှတစ်ပါး၊ ပေ၊ အံ၊ ဣမ-ဤ အဇ္ဇတဂ္ဂေပီဏု
 ပေတံဟူသောပါဌ်၌၊ အယံ-ဤ အဂ္ဂသဒ္ဓါကို၊ အာဒိမိ-အစဟူသော အနက်၌၊
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော- ၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေတိ ဧတ္ထ - ၌၊ အဇ္ဇတံ- ယနေ့ကို၊

ဝိဟာရဂ္ဂေနံ။ ။ဩဝရက ကောဠာသေန (အစု) ။ [ကျောင်းတိုက်တခုရှိသော
 သစ်သီးများကို ဝေဘန်သောအရာဖြစ်၍ “ဝိဟာရဂ္ဂ - ကျောင်းတိုက်အစု”ဟု အနက်
 မဖြစ်နိုင်၊ “ဝိဟာရတိ ဧတ္ထာတိ ဝိဟာရော”ဟု ပြု၍ နေရာအခန်းအစုကို“ဝိဟာရဂ္ဂ”ဟု
 မှတ်ပါ။] ဣမသ္မိံဂဗ္ဗေ ဝသန္တာနံ ဣဒံနာမ ဖလံ (“ ဣဒံ ပနသဖလံ-ဤ ပိန်းနဲသီး”
 မူကွဲ) ပါပုဏာတိတိ အာဒိနာ တံတံဝသနဋ္ဌာနကောဠာသေနာတိ အတ္ထော။ [ပရိ
 ဝုဏ်ဟူသည်ကား ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ အသီးအသီး ဝင်းကာထားသော ကျောင်း
 ဆောင်တခုတည်း။]

အဇ္ဇတံ အာဒိံကတွာ။ ။ “အဇ္ဇတုဇ္ဇေဝ အတ္ထော”ဟု ဝေဖြင့် တာပစ္စည်းအနက်
 ကိုကန့်သော ဒီကာဖွင့်ပုံထောက်၍ အဇ္ဇတဂ္ဂေ (အဇ္ဇတံ+အဂ္ဂေ) ၌ တာပစ္စည်းအနက်
 သီးခြားမရှိဟု သိရ၏။ “အဇ္ဇတံ-ယနေ့ကို”ဟု ပေး၊ “အာဒိံကတွာ” ကား အဂ္ဂေ၏
 အဖွင့်တည်း၊ အဂ္ဂေ၌ အံကို သုတ်ကြီးဖြင့် ပြု၊ တနည်း-ဒုတိယာမှ သတ္တမိပြန်နေ
 သော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ ဟု ကြံ၊ “ကတွာ”ဟုလည်း ထည့်စေလိုသည်။ “အဇ္ဇ-ယနေ့
 ကို၊ အဂ္ဂေ - အစပြု၍” ဟု တပုဒ်စီ ခွဲပေးပါ။ [“အဂ္ဂေတိတ္ထေ ဥပယာဂဝစနသ
 ကောရာဒေသော၊ ဝစနဝိပလ္လာသောဝါ၊ ကတွာသဒ္ဓေါစ သေသောတိ ဝုတ္တံ အာဒိံ
 ကတွာတိ” - သီ, ဒီ သစ်။]

အာဒိံ - အစကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ ဣတိဝေံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အဇ္ဇတန္တိ-
ကား၊ အဇ္ဇဘဝံ-ယနေ၌ဖြစ်သောဆည်းကပ်မှုကို၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝါ-
တနည်း၊ အဇ္ဇဒဂ္ဂေ ဣစ္စေဝ-အဇ္ဇဒဂ္ဂေဟူ၍သာ၊ ပါဠော-ပါဠိရှိ၏၊ ဒကာရော-
သည်၊ ပဒသန္ဓိကရော- ပုဒ်တိုင်းစေ့စပ်မှုကို ပြုတတ်၏၊ အဇ္ဇ- ယနေ့ကို၊ အဂ္ဂိ-
အစကို၊ ကတွာ- ရှိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပါဏုပေတန္တိ-ကား၊ ပါဏေဟိ-အသက်တို့ဖြင့်၊ ဥပေတံ-ဆည်းကပ်တတ်
သော၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ မေ - အကျွန်ုပ်၏၊ ဇီဝိတံ - အသက်သည်၊
ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တည်၏၊ တာဝ-ထိုအသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဥပေတံ-
သော၊ (ဥပါသကံ၌စပ်) ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ မံ-ကို၊ အနညသတ္ထုကံ-
အခြားဆရာမရှိသော၊ တီဟိ-န်သော၊ သရဏဂမနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သရဏံ-၍၊
ဂတံ-ဆည်းကပ်သော (ဥပါသကံ-ဟူ၍) ဓာရေတု-စိတ်၌ဆောင်တော်မူပါ၊
ဇာနာတု-သိတော်မူပါ၊ (ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဓာရေတု - စိတ်၌ ဆောင်တော်

အဇ္ဇတန္တိ အဇ္ဇဘဝံ။ ။ယခုစာများ၌ “အဇ္ဇဘဝံ” ဟု တွေ့ရ၏။ သီလက္ခန္ဓာ
ဒီကာသစ်၌ ဘာဝံပါဠိကိုပင်ယူ၍ ဘာဝအနက်ကို အကျယ်ပြုထား၏။ ထို အဇ္ဇဘဝံ
ပါဠိသည် “အဇ္ဇတန္တိ အဇ္ဇဒဂ္ဂေဝ အတ္ထော” ဟူသော ဒီကာများနှင့် ဆန့်ကျင်၏။
ဝိမတိ၌ကား “အဇ္ဇဘဝန္တိ အသိံအဟနိ ပဝတ္တံ ပသာဒါဒိ” (ဤနေ့၌ဖြစ်သော ကြည်ညို
ခြင်း စသည်ကို) ” ဟု ရှိ၏။ ထိုဘဝ (ပဝတ္တ) သဒ္ဓါဖြင့်လည်း တာပစ္စည်းအနက်ကို
ပြသည် မဟုတ်။ “အဇ္ဇတံ-ယနေ့ကို” ဟူရာဝယ် “ယနေ့၌ဖြစ်သော ကြည်ညိုဆည်းကပ်
မှုကို” ဟု ဥပုကတ္ထုပြခြင်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်။

ပါဏေဟိ ဥပေတံ။ ။ပါဏုပေတောသည် “ပါဏေဟိ-အသက်တို့ဖြင့်+ ဥပေ
တော - ဆည်းကပ်တတ်သူ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရသော သမာသ်ပုဒ်တည်း ဟု သိစေ၏။
“ ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ၊ တာဝ ဥပေတံ ” ဖြင့် အသက်တို့ဖြင့် ဆည်းကပ်ပုံကို
သရုပ်ဖော်သည်။ ယခုလျှောက်ထားသော စကားဖြင့်၎င်း၊ စိတ္တုပ္ပါဒ် တကြိမ်ဖြစ်ကာမျှ
ဖြင့်၎င်း ဆည်းကပ်ခြင်းမဟုတ်ပါ။ အသက်ကိုစွန့်၍ (အသက်ထက်ဆုံး) ဆည်းကပ်
ခြင်း ဖြစ်ပါသည်-ဟူလို၊ “ဥပေမိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ” စသော ပါဠိကိုထောက်၍ ဥပေတံ၌
ဥပုဗ္ဗ ဣဓာတ်သည် (ဥပဂမန-ဆည်းကပ်ခြင်း) အနက်ဟောတည်းဟု မှတ်၊ “အသက်
တို့နှင့် ပြည့်စုံသော” ဟု ပေးကြသည်မှာ (အသက်တို့နှင့် မပြည့်စုံသော ဥပါသကာ-ဟု
ကန့်စရာ မရှိသောကြောင့်) အဓိပ္ပါယ်မပါသော အနက်ဖြစ်သည်။

အနည၊ ပေ၊ ဇာနာတု။ ။အညော - ဘုရားမှ တပါးသော+ သတ္တာ အည
သတ္တာ၊ နတ္ထိ+ အညသတ္တာ ယဿ (ဥပါသကဿ) ဣတိ အနညသတ္ထုကော၊ ဤ
“အနညသတ္ထုကံ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏံ ဂတံ” တို့ကား ပါဠိတော်၌ “သရဏံ
ဂတံ” ၏ အဖွင့်တည်း။ “ဓာရေတု-စိတ်၌ဆောင်ထားတော်မူပါ” ဟူရာဝယ် “အသိ
အမှတ်ပြုတော်မူပါ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပြလို၍ “ဇာနာတု” ဟု ဖွင့်သည်။

မူရာပါသနည်း၊) ဟိ-အကြံကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ [နေဝ ဝဒေယျံ၌ စပ်၊]
 မေ-၏၊ တိခိဏေန-ထက်လှစွာသော၊ အသိနာ- သန်လျက်ဖြင့်၊ သီသံ-ကို၊
 စေပိဆိန္ဒေယျ-အကယ်၍ပင် ဖြတ်စေဥးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-လည်း၊) ဗုဒ္ဓံ-
 ဘုရားကို၊ နဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားမဟုတ်၊ ဣတိဝါ-သို့၎င်း၊ ပေ၊ နေဝ ဝဒေယျံ-မပြော
 ဆိုရာတော့ပါ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဓာရေတု-ပါ၊) စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤဥပါသကံ
 မံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ပါဏုပေတံ သရဏဂတန္တိ-
 တံ ဟူ၍၊ ပုန-တဖန်၊ သရဏဂမနံ-သရဏဂုံကို၊ ဝဒန္တော-လျှောက်လသော်၊
 ဝါ-လျှော့သော၊ မြာဟ္မဏော- သည်၊ အတ္တသန္နိယျာတနံ - မိမိကို အပ်နှင်း
 ကြောင်း သရဏဂုံကို၊ ပကာသေတိ- ထင်ရှားပြီ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊

ဧဝံ-သို့၊ အတ္တာနံ-ကို၊ နိယျာတေတွာ- အပ်နှင်းပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ -ကို၊ သ
 ပရိသံ-နှင့်တကွ၊ ဥပဋ္ဌာတုကာမော- ပြုစုလုပ်ကျွေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဓိ
 ဝါသေတုစ မေ၊ ပေ၊ သံဃေနာတိ - ဟူ၍၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ ကိံ ဝုတ္တံ၊
 ဟောတိ-နည်း၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ မံ-ကို၊ ဥပါသကဉ္စ-ကာဟူ၍လည်း၊
 ဓာရေတု - ပါ၊ မေ-၏၊ ဝေရဋ္ဌာယံ - ၌၊ ဝဿာဝါသံစ - မိုဗ်းလပတ်လုံး
 သီတင်းသုံးတော်မူခြင်း ကိုလည်း၊ အဓိဝါသေတု - ကိုယ်တော်၏ အထက်၌
 ဝင်သက် တည်နေစေတော်မူပါ၊ ဝါ- လက်ခံတော်မူပါ၊ တယောမာသေ-

ပုန သရဏဂမနံ။ ။ “ဥပါသကံ မံ ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ (အဇ္ဇဒဂ္ဂေ)”
 ဟူသော စကားဖြင့်ပင် သရဏဂမနကိစ္စ ပြီးပြီးဖြစ်သောကြောင့်၊ “ပါဏုပေတံ သရဏံ
 ဂတံ”ကို “ပုန သရဏဂမနံ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ နောက်ထပ်လျှောက်သဖြင့် သရဏဂုံ
 ၄ ပါးတွင် အတ္တသန္နိယျာတနသရဏဂုံကိုပြသည်-ဟူလို၊ သရဏဂုံ ၄ ပါးကား “အတ္တ
 သန္နိယျာတန၊ တပုရာယဏတာ၊ သိဿဘာဂူပဂမန၊ ပဏိပါတ” တည်း၊ အကျယ်ကို
 သီလက္ခန္ဓံ သာမညဗလသုတ် အဋ္ဌကထာဖွင့်မှာ ရှု။ [အတ္တ- မိမိကို+ သန္နိယျာတန-
 ကောင်းစွာ အပ်နှင်းကြောင်း သရဏဂုံ၊ “အသက်အပ်၍ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ကြောင်း
 သရဏဂုံ”ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “တိခိဏေန သတ္ထေန” စသည်ကို လျှောက်သည်။]

အဓိဝါသေတု။ ။ “အဓိ-ကိုယ်တော်မြတ်၏ အသက်၌ + ဝါသေတု-နေစေတော်
 မူပါ”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ “ ဝါတွင်း၌ သီတင်းသုံးဘို့ရန် တောင်းပန်သော စကားကို
 ပယ်တော်မူလိုက်လျှင် ကိုယ်တော်၏အထက်၌ နေစေရာ မရောက်၊ ပယ်တော်မူမှသာ
 နေစေရာရောက်သည်၊ ထို့ကြောင့် ပယ်တော်မူဘဲ ကိုယ်တော်၏အထက်၌ သက်ဝင်
 နေပါစေ ” ဟူလို၊ ထိုသို့ နေစေခြင်းသည် တောင်းပန်သော စကားကို သာယာရာ
 ရောက်သောကြောင့် “သာယတု”ဟု ဋီကာ၌၎င်း၊ လက်ခံရာရောက်သောကြောင့်
 “သမ္ပုဋ္ဌတု”ဟု အဋ္ဌကထာ၌၎င်း အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ [ဝဿံ-မိုဗ်းလပတ်လုံး+
 အာဝါသော-အမြဲနေခြင်းတည်း၊ ဝဿာဝါသော-ခြင်း။]

၃ လတို့ ပတ်လုံး၊ ဝေရဉ္စ-ကို၊ ဥပနိဿာယ - ၍၊ မမ-ကို၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-၄၊ ဝါသံ- သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကို၊ [ဝဿာဝါသံ ဟု သီဟိုဠ်မူရှိ၏။] သမ္ပဋိစ္ဆတု-လက်ခံတော်မူပါ။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အဓိဝါသေသိ၊ ပေ၊ နာတိ-ကား၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထိုပုန်ကား၏၊ ဝစနံ သုတွာ ဘဂဝါ၊ ကာယင်္ဂံ ဝါ - ကိုယ်၏ အစိတ် အပိုင်းကို၎င်း၊ ဝါစင်္ဂံ ဝါ - ကို၎င်း၊ အစောပေတွာ-မလုပ်စေမူ၍၊ အပ္ပန္န ရေယေဝ-ကိုယ်တွင်း၌သာလျှင်၊ ခန္တိ-နှစ်သက်ခြင်းကို၊ ဓာရေတွာ-၍၊ (“ခန္တိ-ဓာရေတွာ-နှစ်သက်ခြင်းကို+ဖြစ်စေ၍” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။) တုဏှိဘာဝေန-ဆိတ်ဆိတ် အဖြစ်ဖြင့်၊ အဓိဝါသေသိ-ပြီ၊ ဝါ- ပြီ၊ မြာဟ္မဏဿ- ကို၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ- ၄၊ မနသာဝ - စိတ်တော်ဖြင့်သာ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိ - လက်ခံတော်မူပြီ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထခေါ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာတိ - ကား၊ အထ - ထိုအခါ၌၊ (တိတ်တိတ် နေသောအားဖြင့် လက်ခံတော်မူရာ ထိုအခါ၌ - ဟုလို၊) ဝေရဉ္စော - သော၊ မြာဟ္မဏော- သည်၊ (အကြား၌ ကြိယာဝိသေသနများနှင့်တကွ နောက်ဆုံး ပတ္တမိတိုင်အောင်စပ်၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ မေ-၏ (တောင်းပန်ခြင်းကို) သစေနာဓိဝါသေယျ-အကယ်၍ လက်မခံအံ့၊ (ဝေသတိ-သော်၊) ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝါစာယဝါ-၎င်း၊ ပဋိက္ခိပေယျ-ပယ်မြစ်တော်မူရာ၏၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယသ္မာ၊ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ - ပယ်တော် မမူဘဲ၊ အပ္ပန္န ရေ-အတွင်း၌၊ ခန္တိ-ကို၊ ဓာရေသိ- ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မေ-ငါ၏ (တောင်းပန်ခြင်းကို) မနသာဝ - သာ၊ အဓိဝါသေတိ-၏၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ အာကာရသလ္လက္ခဏကုသလတာယ- အခြင်းအရာကို မှတ်ခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အကဲခတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဘဂဝ

ကာယင်္ဂံ ဝါစင်္ဂံ။ ။ ကာယဿ-၏+အင်္ဂံ-အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဥျးခေါင်းစသည်တည်း၊ ကာယင်္ဂံ - လက်ခံသော အားဖြင့် ဥျးခေါင်းစသည် မလုပ်ခြင်းကို “ကာယင်္ဂံ အစောပေတွာ” ဟု ဆိုသည်။ ဝါစာယ-နှုတ်မြွက်ခြင်း၏+အင်္ဂံ-အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော စကားတည်း၊ ဝါစင်္ဂံ၊ “ဟောတု-လျှောက်သည့်အတိုင်း ရှိစေတော့၊ သာဓု-ကောင်းပြီ” ဟု မိန့်တော်မူခြင်းကို “ ဝါစင်္ဂံ အစောပေတွာ ” ဟု ဆိုသည်။ [ဝိမတိ၌ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ကေစိဝါဒ ဟု ဆို၍ ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်ကို “ကာယ-ဝါစာ” တို့အရ ယူပြီးလျှင် အင်္ဂံသဒ္ဒါကိုလည်း ဟေတုအနက်ဟော ဟု ယူ၍ “ ကာယဝိညတ် ဟူသော အကြောင်းရှိသော ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းကို “ကာယင်္ဂံ” ဟု ၎င်း၊ ဝစီဝိညတ်ဟူသော အကြောင်းရှိသော နှုတ်၊ လျှာ စသည်ကို “ဝါစင်္ဂံ” ဟု၎င်း၊ ဆိုသည်။ [စောပေတွာ၌ စုပဓာတ်သည် အနဝဂ္ဂာန- မရပ်မတည်လည်ခြင်း (လှုပ်ရှားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ကာရိတ်ဏေပစ္စည်းကြောင့် အစောပေတွာကို “အစောလေတွာ” ဟု ဖွင့်ကြသည်။]

တော-၏၊ အဓိဝါသနံ-ကို၊ ဝိဒိတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ နိသိန္နာသနတော-
 ထိုင်ရာနေရာမှ၊ (နိသိန္န-ထိုင်ရာဖြစ်သော+အာသန-နေရာ၊) ဝုဠာယ-ထ၍၊
 စတုသု-န်သော၊ ဒိသာသု-အရပ်တို့၌၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ သက္ကစ္ဆံ-ကောင်းစွာပြု၍၊
 (သံနှင့်ကစ္ဆကို စပ်ထားသောသမာသ်ပုဒ်၊) (တနည်း)သက္ကစ္ဆံ-ရိရိသေသေ၊
 (အာဒရတ္တနိပါတ်ပုဒ်၊) ဝန္တိတွာ- ဝပ်ချပြီး၍၊ တိက္ခတ္တံ-၃ ကြိမ်၊ ပဒက္ခိဏံ-
 လက်ျာရစ် လည်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ အာဂတကာလတော-လာခဲ့ရာအခါမှ၊
 ပဘုတိ - စ၍၊ ဇာတိမဟလ္လက မြာဟ္မဏာနံ - ဇာတိမဟလ္လက ပုဏ္ဏားတို့ကို၊
 အဘိဝါဒနာဒီနိ-ရှိခိုးမှု အစရှိသည်တို့ကို၊ န ကရောတိ-မပြုတတ်၊ ဣတိ၊ ဝရ
 ဟိတွာပိ-ကဲ့ရဲ့ပြီး၍လည်း၊ ဣဒါနိ- ၌၊ ဝိညာတဗုဒ္ဓဂုဏော - သိအပ်ပြီးသော
 ဘုရားဂုဏ်တော်ရှိသည်၊ ဝါ-ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို သိပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)،
 ကာယေန-ဖြင့်၎င်း၊ ပေ၊ အနေကက္ခတ္တံ- အကြိမ်များစွာ၊ ဝန္တန္တောပိ-ဝပ်ချရ
 ပါသော်လည်း၊ အတိတ္ထောယေဝ - အားမရနိုင်သည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ၊ ဒသ
 နသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ - ဆယ်ချောင်းသော လက်သည်း အပေါင်းတို့ဖြင့်
 တောက်ပသော၊ အဗ္ဗလိံ - လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယ - ချီမြှောက်၍၊ သိရသ္မိံ-
 ဥျားခေါင်းပေ၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ - တည်စေ၍၊ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊
 ဒဿနဝိသယော-မြင်လောက်ရာအရပ်သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ [ယာဝ တာဝရှိသမျှ
 ၌ အလယ်ပုဒ်မှာ ပဌမာရှိပြီ။] တာဝ - ထို မြင်လောက်ရာအရပ် တိုင်အောင်၊
 ပဋိမုခေါဝ - ဘုရားဘက်သို့ ရှေးရှု မျက်နှာမူလျက် သာလျှင်၊ အပသက္ကိတွာ-
 နောက်ဆုတ် နောက်ဆုတ်သွား၍၊ ဒဿနဝိသယံ-ကို၊ ဝိဇဟနဋ္ဌာနေ-စွန့်ရာ
 အရပ်၌၊ (မမြင်လောက်မှ-ဟူလို၊) ဝန္တိတွာ-ဝပ်ချ၍၊ ပတ္တမိ - ငြိ။

အထ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာ။ ။ “ပုဏ္ဏား၌ ပရစိတ္တဝိဇာနနဉာဏ် မရှိပါဘဲလျက် အဘယ်
 နည်းဖြင့် ဘုရားရှင်၏ လက်ခံတော်မူခြင်းကိုသိသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့်
 “အထ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာ ” ဟု မိန့်၊ “ ရဟန်းဂေါတမသည် ငါ၏ လျှောက်ထားချက်ကို
 လက်မခံလျှင် ပယ်သင့်၏” ဟူသော ဗျတိရေကနည်း “ထိုသို့မပယ်ဘဲ အတွင်း၌နှစ်သက်
 မှုကို ဆောင်ထားပြီ” ဟူသော အန္တယနည်းအားဖြင့် အခြင်းအရာကို မှတ်သားခြင်း၌
 ကျွမ်းကျင်သောဉာဏ်ဖြင့် (အကဲခတ် ကောင်းသော ဉာဏ်ဖြင့်) သိသည် - ဟူလို။
 [လက်ခံခြင်း၏ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ဗျတိရေက, အလျော်ကို အန္တယ-ဟု ဋီကာဆို၏။]

ပဋိမုခေါ အပသက္ကိတွာ။ ။ ယခုစာများ၌ “အပတ္တမိတွာ” ဟု ရှိ၏၊ နောက်၌
 လည်း “ပတ္တမိ” ဟု အပရကာလကြိယာ ရှိသောကြောင့် ဤ၌ “အပသက္ကိတွာ” ဟု
 ရှိသင့်သည်၊ သက္ကဓာတ်သည် ဝတိအနက်ဟော၊ ရှေ့-ထူပါရုံတည်ခင်း၌လည်း “ဟတ္ထိ
 နာဂေါ ပေ၊ အပသက္ကန္တော” ဟု တွေ့ခဲ့ပြီ။ [ဝန္တိတွာတိ ပဗ္ဗပတိဋ္ဌိတေန-လက် ခြေ
 နဖူး, တတောင် ခူးဟု, ငါးဥျားသော တည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝန္တိတွာ-ဝပ်ချ၍၊]

တေန၊ ပေ၊ ဟောတိတိကား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဝေရဉ္စေန - သော၊ မြာဟ္မဏေန-သည်၊ ဘဂဝါ-ကို၊ ဝေရဉ္စ-မြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝဿာ ဝါသံ-ကို၊ ယာစိတော-တောင်းပန်အပ်ပြီ (ဤစကားဖြင့် တေန၏ အနိယမ ဝါကျကိုထည့်သည်၊ ယာစိတောက ခွဲကမ္မကဖြစ်၍ “ဘဂဝါ၊ ဝဿာဝါသံ” ဟု ကံ ၂ မျိုးရှိရသည်။) တေန သမယေန - ထိုအခါ၌၊ (ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား၏ တောင်းပန်အပ်ရာ ထိုအခါ၌၊) ဝေရဉ္စာ-ဝေရဉ္စာမြို့သည်၊ ဒုဒ္ဓိက္ခာ-မပြည့် စုံသော ထမင်းရှိသည်၊ ဝါ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး၊ အစာရှားသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဒုဒ္ဓိက္ခာတိ-ကား၊ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ - ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော ထမင်း ရှိသည်၊ ပန-ဆက်၊ သာဒုလ္လဘဘိက္ခတာ- ထို ခဲယဉ်းစွာရအပ်သော ထမင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ၊ အဟောသိ တို့၌ စပ်၊) ယတ္ထ - အကြင် အခု၌၊ မနဿာ-တို့သည်၊ အသဒ္ဓါ-သဒ္ဓါမရှိကုန်သည်၊ အပ္ပသန္နာ-ရတနာ ၃ပါး၌ မကြည်ညိုကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န၏၊ တတ္ထ - ၌၊ သုသဿကာလေပိ- ကောင်းသော ကောက်ရှိရာအခါ၌သော်မှလည်း၊ ဝါ-ပြည့်စုံသောကော်ရှိရာ အခါ၌သော်မှလည်း၊ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏေ- ကောက်၊ ဝဲသည်၊ အတိသမဋ္ဌေဝိ- အလွန်နည်းသော အဘိုးရှိပါသော်လည်း၊ ဝါ- အလွန် အဘိုးချိုရာ အခါ၌ သော်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ဝေရဉ္စာယံ-၌၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တထာ - ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ - ထို အကြောင်းကြောင့်၊ (အသဒ္ဓ အပ္ပသန္နကြောင့် ဟူလို၊) န ဟောတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အပိစခေါ-

ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။ ။ဒုဒ္ဓိက္ခာ၌ ဒုသဒ္ဓါသည် အသမိဒ္ဓိ (မပြည့်စုံခြင်း) အနက်ဟော- ဟု သိစေလို၍ “ဒုလ္လဘ” ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏ - သုဘိက္ခာကို “သုလဘဘိက္ခာ” ဟု ဖွင့်သော်လည်း သုသဒ္ဓါသည် သမိဒ္ဓိအနက်ဟောသာ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒု၏ပရိယာယ်ဖြင့် “ အသမိဒ္ဓိ + ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဒ္ဓိက္ခာ ” ဟု ပြုမှ ထုံးစံကျမည်၊ အများအားဖြင့် ဒုသဒ္ဓါ၏ ဒုလ္လဘအနက်ကို သိစေလို၍ “ဒုလ္လဘဘိက္ခာ” ဖွင့်သည် ဟု ယူလိုကြပေလိမ့်မည်၊ သို့သော် အဘိဓာန်တို့၌ ဒုသဒ္ဓါ၏ ဒုလ္လဘ အနက်ဟော မပါ၊ အသမိဒ္ဓိအနက်သာ ပါ၏။

အတိ၊ ပေ၊ ပရဏ္ဏေ။ ။သံသဒ္ဓါ အပ္ပတ္တ၊ အပ္ပေါ+အဂ္ဂေါ ယဿာတိ သမဋ္ဌေါ၊ အတိဝိယ + သမဋ္ဌေါ အတိသမဋ္ဌေါ၊ “ သော် ” ဟု လက္ခဏ အနက်ကို ပေးရာ၌ ကာလာဓာရသဘောလည်း ပါသောကြောင့် “ အခါ ” ဟုလည်း ပေးသည်။ [ယဒါ ကိစ္ဆိဒေဝ ဒတွာ (တစုံတခုကိုပေး၍) မဟံ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏံ ဂဏ္ဍန္တိ၊ တာဒိသေ ကာလေ ဝိတိ အတ္ထော။] ပုဗ္ဗေ-ဝဲ၏ရှေ့၌ (ရှေးဥျားစွာ) + ပဝတ္တံ-သော + အန္တံ-အစာတည်း၊ “ပြုဗ္ဗ” ဟု ရှိ၍ (ရ်) ကြောင့် နှုကို ဣပ္ပိ၊ အပရံ-ကောက်၏ နောက်၌ + ပဝတ္တံ + အန္တံ အပရဏ္ဏံ။

စင်စစ်ကား၊ ဒုဿဿတာယ - မကောင်းသော (မပြည့်စုံသော) ကောက်ရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-တွက်၊ ဆာတကဒေါသေန-ငတ်မွတ်ခြင်း တည်း ဟူသောအပြစ်ကြောင့်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်ကို၊ (ဆာတကဒေါသကြောင့် ဖြစ်ရခြင်း ဟူသော အနက်ကို၊) ဒသေန္နော (ဟုတွာ)၊ ဒွိဟိတိကာတိ အာဒိ-ကို၊ (အာယသွာ ဥပါလိတ္ထေရော-သည်၊) အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ (တနည်း၊) သံဂိတိကာရော - သံဂါယနာတင် ထေရ် အပေါင်းသည်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-၌၊ ဒွိဟိတိကာတိ-ကား၊ ဒွိဓာ- ၂ ပါး အပြားအား ဖြင့်၊ ပဝတ္ထ ဤဟိတိကာ - ဖြစ်သော အမူအရာရှိသည်၊ (ဟောတိ-၏၊ ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ဤဟိတိကာမ- သည်၊ ဣရိယာ-အမူအရာတည်း၊ ဧတ္ထ- ဤဝေရဉ္စာမြို့၌၊ ကိဉ္စိ- တစုံတခုကို၊ ဘိက္ခမာနာ-တောင်းကုန်လသော်၊ လစ္ဆာမနုခေါ-ရကုန်အံ့လော၊

ဆာတက ဒေါသေန။ ။ “ဆဒိ-ဣစ္ဆာယံ” ဟူသော စုရာဒိဓာတ်ဖြင့် “ဆာဒနံ- အလိုရှိခြင်း၊ ဝါ-ဆာလောင်ငတ်မွတ်ခြင်း၊ ဆာဒေါ-ခြင်း” ဒကို တပြု၍ “ဆာတော” ဟု ဖြစ်၏။ ဆာတောယေဝ ဆာတကော (သွတ္တံ၌ ကပစ္စည်း၊) ဆာတကောစ+ သော+ဒေါသောစာတိ ဆာတကဒေါသော။

တတ္ထ ဒွိဟိတိကာတိ။ ။ [ဤအဖွင့်၌ စာနေ-ပိုဒ်နေ ရှုပ်ပွေ၏။ အထူးဂရုစိုက်ကြ ပါလေ။] “ဒွိဓာ ပဝတ္တာ ဤဟိတိကာ” ဟု တချို့စာရှိ၏။ ဝေရဉ္စာကို အရကောက် ရမည် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း “ဒွိဓာ + ပဝတ္ထံ + ဤဟိတိ ကတ္တာတိ ဒွိဟိတိကာတိ မဇ္ဈေပဒ လောပီဗာဟိရတ္ထသမာသော-ယံတိ (ပဝတ္ထအလယ်ပုဒ် ကြေသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဟု) ဒသေန္နော” ဟု၎င်း ဒွိကာဖွင့်သောကြောင့် “ဒွိဓာ ပဝတ္ထဤဟိတိကာ” ရှိသင့်၏။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ (ပဝတ္ထဤဟိတိကာကို) သမာသ်အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးထား၏။

ဤဟိတိ နာမ ဣရိယာ။ ။ ဒွိဟိတိကာ၌ “ဒွိ+ဤဟိတ” ၂ ပုဒ်ကို သမာသ်စပ်၍ သမာသန္တ (က) ပစ္စည်း သက်ပြီးနောက် ဣတ္ထိလိန် အရာဝယ် က နှောင်းလျှင် (အ) ကို (ဣ) ပြုမြဲဖြစ်ရကား “ဒွိဟိတိကာ” ဟု ဖြစ်သည်။ ထို ဒွိဟိတိကာမှ “ဤဟိတ” သက် သက်ကို အနက်ဖွင့်လို၍ “ဤဟိတိ နာမ ဣရိယာ ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ ဤ ဟနံ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဤဟိတိ-ခြင်း” ဟု ဘာဝသာဓနကို သိစေသည်။ [ဤဟနံ ဤဟိတန္တိ ဤဟိတသဒဒ္ဒါယံ ဘာဝသာဓနောတိ အာဟ-ဤဟိတိနာမ ဣရိယာတိ။]

ဒွိဓာ ပဝတ္တာ၊ ပေ၊ ဧတ္ထ။ ။ ဤစကားရပ်ဝယ် ရှေ့၌ ပြခဲ့သော ဣရိယာကို “စိတ္တ ဣရိယာ” ဟု ၎င်း၊ တဘန် စိတ္တဣရိယာကို “ စိတ္တဤဟာ ” ဟု ၎င်း ဖွင့်၏။ “ဤဟာ” ဟူသည် အမူအရာ ကြောင့်ကြများပါရတည်း။ [ဓာတွတ္ထောဝ ကြိယာနာမ၊ ကာစိဟာ (ကာစ+ဤဟာ) ဘေဒစိန္တာ။] ဧတ္ထဖြင့် ဝေရဉ္စာကို အရကောက်ဘို့ရာ သတ္တမိဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်ကို ပြ၏။ [ယောဇနာ၌ “ဧတ္ထဌာနေ” ဟု စွဲ၏။ “လစ္ဆာမ-သက္ခိဿာမ” တို့၌ စပ်စေလိုဟန်တူသည်။ မကောင်း။]

နလန္တာမ နုခေါ-လော၊ ဣတိ-သ္မိ၊ ဒွိဓာ- ဖြင့်၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်သော၊ စိတ္တဇုရိယာ-စိတ်၏ အမှုအရာသည်၊ စိတ္တ ဤဟာ- စိတ်၏ ကြောင့်ကြ ဗျာပါရသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဝါ-တနည်း၊ ဣ- မြို့၊ ဇိဝိတုံ-အသက်ရှည်ခြင်းငှါ၊ သက္ခိဿာမ နုခေါ စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့လော၊ နော သက္ခိဿာမနုခေါ-လော၊ ဣတိ-သ္မိ၊ ဒွိဓာ၊ ပဝတ္တာ၊ စိတ္တဇုရိယာ စိတ္တဤဟာ (အတ္ထိ)၊ ဣတိအယံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣ-ဒွိဟိဘိကာ ဟုသောပါဌ်၌၊ အဓိပ္ပါယော-ပွါယ်တည်း၊ အထဝါ-ကား၊ ဒုဇ္ဈိဝိကာ- ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးရခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ၊) ဤဟိတံ-တံပုဒ်၎င်း၊ ဤဟာ - ၎င်း၊ ဤရိယနံ - ၎င်း၊ ပဝတ္တနံ- ၎င်း၊ [“ဇိဝိတုံ ဝတ္ထိ ဇိဝိကာ၊ အာဇိဝေါဝတ္တနံ စာထ ” အဘိဓာန်နှင့်အညီ “ဝတ္တနံ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဇိဝိတံ-တံပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ အာဒိနိ-နံသော၊ ပဒါနိ-တို့သည်၊ ဧကတ္တာနိ-တူသောအနက်ရှိကုန်၏၊ တသ္မာ- ထို့ ကြောင့်၊ (ဤဟိတံနှင့် ဇိဝိတံပုဒ်တို့၏ တူသောအနက် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဣ- ဤဝေရဉ္စာမြို့၌၊ ဒုက္ခေန-ဆင်းရဲသဖြင့်၊ ဤဟိတံ-အသက်မွေးရခြင်းသည်၊ ပဝတ္တတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒွိဟိတိကာ- ကာမည်၏၊ ဣတိအယံ - ကား၊ ဣ-ဤ ဒွိဟိတိကာ ပုဒ်၌၊ ပဒတ္ထော-တည်း။

ဣ-ဤ ဝေရဉ္စာမြို့၌၊ သေတကာနိ-ဖြူကုန်သော၊ အဒ္ဓိနိ- အရိုးတို့သည်၊ (သန္တိ၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဖြူသောအရိုးရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သေတဋ္ဌိကာ- ကာမည်၏၊ ဒိဝသမ္ဗိ - တနေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ယာစိတွာ - တောင်း၍၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ အလဒ္ဓါ- မရမူ၍၊ ဝါ - ကြောင့်၊ မတာနံ - သေကြရကုန်သော၊ ကပဏမနုဿာနံ-အထီးကျန်စွဲ၊ လူဆင်းရဲတို့၏၊ အဟိန္ဒတ္တက ဝဏ္ဏေဟိ-မို့ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိကုန်သော၊ အဒ္ဓိဟိ-တို့ဖြင့်၊ တတြ တတြ-ထိုထို

လန္တာ၊ ပေ၊ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ ။ “လန္တာမနုခေါ ကိဉ္စိဘိက္ခမာနာ၊ န လန္တာမ” ဖြင့် တောင်းရမ်းစားသောက်ရသော လူဆင်းရဲတို့၏ စိတ်အမှုအရာ ဗျာပါရ ၂ မျိုးကိုပြ၏။ “ဇိဝိတုံ ဝါ သက္ခိဿာမနုခေါ နော ” ဖြင့် အစိုးရသူ လူချမ်းသာတို့၏ စိတ်အမှုအရာ ဗျာပါရ ၂ မျိုးကိုပြ၏။ “လူချမ်းသာတို့မှာ မစားရသူတို့၏ လုယက်မှုကို ခံရမည်ဖြစ်၍ အသက်မှ ရှည်နိုင်ပါ့မလား၊ မရှည်ဘဲများ နေမလား ” ဟု ကြောင့်ကြ စိတ် ၂ မျိုးဖြစ်ရသည်- ဟူလို။ [ကထံ ပနေတ္ထ ဤဟိတံ ဒွိဓာ ပဝတ္တတိတိ အာဟ- လန္တာမနုခေါတိ အာဒိ။]

အထဝါ။ ။ ပဌမနည်း၌ကဲ့သို့ “ဒွိ + ဤဟိတ” ဟု မခွဲဘဲ၊ ဤနည်း၌ “ဒု + ဤဟိတ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၏။ ဒု ၎် ၉ ကို ဝ ပြု “ဒွိဟိတိကာ” ဟု ပြီးသည်။ ဒုသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ကိစ္စအနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခေန” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤဟိတသဒ္ဓါလည်း ဇိဝိတ၏ ပရိယာယ်တည်း။ “ပဝတ္တတိ” ကား အတ္ထိကဲ့သို့ ကြိယာထည့်ပါဌ်၊ “ဒုက္ခေန + ဤဟိတံ + ဣတ္တာတိ ဒွိဟိတိကာ” ဟု ပြုစေလိုရင်းဖြစ်သည်။

အရပ်၌၊ ပရိကိဏ္ဍာ-ရောပြွမ်းသည်၊(ဟောတိ) ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေတနိ
 ကာတိပိ-ကာဟူ၍လည်း၊ ပါဠိ-ပါဠိရိသေး၏၊ တဿ-ထိုပါဠိ၏၊ အတ္ထော-
 ကား၊ ဣ-ဤ ဝေရဉ္စာမြို့၌၊ သေတာ-မြို့သော၊ ဝါ- မြို့အောင် နှိပ်စက်တတ်
 သော၊ အနိ - ကောက်ရောဂါသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (မြို့အောင်
 နှိပ်စက်တတ်သော ကောက်ရောဂါရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သေတနိကာ-
 ကာမည်၏၊ အနိတိ-ကား၊ အာတုရတာ-ကျင်နာသည်၏အဖြစ်တည်း၊ ဗျာမိ-
 နှိပ်စက်တတ်သောအနာတည်း၊ ရောဂေါ-ရောဂါတည်း၊ စ- ဆက်၊ တတ္ထ-
 ထို ဝေရဉ္စာမြို့၌၊ သဿာနံ- ကောက်တို့၏၊ ဝဗ္ဗဂ္ဂဟဏကာလေ - ကိုယ်ဝန်
 ယူရာအခါ၌၊ ဝါ - ဖုံးချိန်၌၊ သေတကရောဂေန - မြို့အောင် ပြုတတ်သော
 ရောဂါသည်၊ ဝါ-ဖလံဖြူနာသည်၊ ဥပဟတမေဝ-နှိပ်စက်အပ်သည်သာလျှင်၊
 (ဟုတွာ)၊ ပစ္ဆိန္ဒဒီရံ - ပြတ်စဲသောနို့ ရည် ရှိသော၊ အဂ္ဂဟိတတဏှလံ- မယူ
 အပ်သော အဆန်ရှိသော၊ ဝါ-အဆန်ကိုမယူနိုင်သော၊ ပဏှရံ ပဏှရံ-ဖွေးဖွေး
 မြို့ ဖွေးဖွေးမြို့သော၊ သာလိသီသံဝါ - သလေးနွံသည်၎င်း၊ ယဝဂေါဓမသီသံ
 ဝါ-မယောနံ နတ်ကောက်နွံသည်၎င်း၊ နိက္ခမတိ-ထွက်ရ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 သေတနိကာတိ-ကာဟူ၍ ဝုစ္စတိ-၏။

သေတာ + အနိ။ ။ “သေတကရောဂေန ပဏှရံ ပဏှရံ” ကို ထောက်၍ ရောဂါ
 ကြောင့် ဖြူနေသော သလေးနွံ မယောနံတို့၏ သေတအမည်ကို အကြောင်းရောဂါ၌
 တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် ရောဂါကိုလည်း “သေတ” ဟု ဆိုထားသည်ဟုမှတ်။
 [သေတံ+ကရောတိတိ သေတကော (ရောဂေါ)။]

အနိတိ အာတုရတာ ဗျာမိ ရောဂေါ။ ။ ဘူဝါဒိ အဋ္ဌဓာတ်သည် “ဝဓ-ညှဉ်းဆဲ
 နှိပ်စက်ခြင်း” အနက်ကို ဟော၏၊ အဋ္ဌတေ-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ အနိ (ဣ
 ပစ္စည်း၊) ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သော ရောဂါကို “အနိ”ဟု ခေါ်၏၊ ဒိဝါဒိ ဗျာမိဓာတ်
 သည် တာဠ (ညှဉ်းဆဲပုတ်ခတ်ခြင်း) အနက်ကိုဟော၏၊ ဗျာမိတိ - ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊
 ဣတိ ဗျာမိ၊ ရုဇ္ဈတိတိ ရောဂေါ၊ ဤ ဥ ပုဒ်လုံးပင် အနာဟောပရိယာယ် ချည်းတည်း။
 [ဗျာမိ,ရောဂေါတိ ဧတာနိ အာတုရတာတိ ဣမဿ ဝေဝစနာနိ၊ ဤဒီကာထောက်၍
 အနိကို “ အာတုရတာ ”ဟု ဖွင့်၍ အာတုရတာကိုမှ “ဗျာမိ, ရောဂေါ” ဖွင့်သည်ဟု
 မှတ်။] တေန သေတနိကာနာမ ဧကာ ရောဂဇာတိတိ ဒဿတိ။

ပစ္ဆိန္ဒဒီရံ။ ။ ဧကော ကိရပါဏကော နဋ္ဌမဇ္ဈဂတံ (ရိုးတန်၏ အလယ်၌ တည်
 သော၊) ကဏှံ (အတွင်းရိုးတံကို၊) တနည်း (ဂဏှိ-အဆစ်ကို၊) ဝိဇ္ဈတိ-ထိုး၏၊
 ယေန ဝိဒ္ဓတ္တာ (ယင်းပိုးငယ်သည် ထိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) နိက္ခန္တဒီ သာလိ
 သီသံ ဒီရံ ဝဟေတံ န သက္ကာတိ၊ တေနာဟ- ပစ္ဆိန္ဒဒီရန္တိ အာဒိ၊ ဤကောက်ရောဂါကို
 အဆန်မပါဘဲ အသီးတွေဖြူနေအောင် ပြုတတ်သောကြောင့် “ ဖလံဖြူနာ ” ဟု၎င်း၊
 အဆစ်၌ ပိုးထိုးသောကြောင့် “ဆစ်ပိုးနာ” ဟု၎င်း ခေါ်ကြသည်။

ဝပ္ပကာလေ-စိုက်ပျိုးအပ်ရာ အခါ၌၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ အဘိသင်္ခရိတွာ
 ပိ - ပြုစီမံ၍လည်း၊ ဝတ္တသဿံ - စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်သည်၊ တတ္ထ-
 ထိုဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ သလာကာဝ-ရိ၊ တံချည်းသာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ- ပြီးစီး၏၊ (ပြည့်စုံ-
 ဟု မပေးနှင့်၊ မပြည့်စုံလို့ အရိုးချည်းဖြစ်နေသည်၊) ဣတိ- ကြောင့်၊ (ရိုးတံ
 ချည်းသာ ပြီးစီးရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သလာကာဝတ္ထာ- တွာ မည်၏၊ ဝါ-
 တနည်း၊ တတ္ထ - ထို ဝေရဇ္ဇာမြို့၌ သလာကာယ - စာရေးတံမဲဖြင့်၊ ဇိဝိတံ-
 အသက်ကို၊ ဝတ္ထေန္တိ-ဖြစ်စေကြရာကုန်၏ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (စာရေးတံ မဲဖြင့်
 အသက်ကို ဖြစ်စေကြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သလာကာဝတ္ထာ-၏၊ ကိံ ဝတ္ထံ
 ဟောတိ၊ ကံရ-ချဲ့ဥားအံ့၊ တတ္ထ - ထို ဝေရဇ္ဇာမြို့၌၊ ခညဝိက္ကယိကာနံ - စပါး
 ရောင်းသူတို့၏၊ သန္တိကံ - အထံသို့၊ ကယိကေသု-ဝယ်သူတို့သည်၊ ဝတေသု-

ဝပ္ပကာလေ ဝတ္တသဿံ။ ။ဝပနံ ဝပ္ပံ-စိုက်ပျိုးခြင်း၊ (ဝပဓာတ်, ယတ်ပစ္စည်း
 ကြို၊ သက္ကတ၌ ရန်ပစ္စည်းဖြင့် “ဝပြ” ဟု ရှိ၏)၊ ဝပ္ပဿ+ကာလော ဝပ္ပကာလော။
 [“ဝပန္တိ ဣတ္ထာတိ ဝပေါ၊ ဝပေါစ+သော+ကာလောစာတိ ဝပ္ပကာလော” လည်း
 သင့်၏။] ဝပ္ပတေ-စိုက်ပျိုးအပ်၏၊ ဣတိ ဝတ္ထံ။ [ဝပဓာတ်, တပစ္စည်း၊ ဝ၏ အကို
 ဥပြ။] ဝတ္တဉ္စ + တံ + သဿဉ္စာတိ ဝတ္တသဿံ။

သလာကာဝတ္ထာ။ ။သလာကာမတ္တံ+ဝတ္ထံ ဣတ္ထာတိ သလာကာဝတ္ထာ၊ ပုရိမပဒေ
 (သလာကာမတ္တဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌) “ ဥတ္တရ ပဒ လောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော ” ဟု
 ဇီကာဖွင့်၏၊ [မတ္တ နောက်ပုဒ်ကိုချေခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဒါ, “ သလာကာ
 ဧဝ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ ဧဝသည် မတ္တ၏အနက်ပြတည်း။] ဤဝိဂ္ဂဟ၌ ဝတ္တသဒ္ဒါ
 လည်း “ စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက် ” ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ သမ္ပဇ္ဇတိကို
 ဆောက်၍ နိပ္ပတ္တိ (ပြီးစီးခြင်း) အနက်ဟောဟု ဇီကာဆိုသည်။ [သမ္ပဇ္ဇတိတံ စ
 ဣနော၊ ပေ၊ ဝတ္တသဒ္ဒေါ နိပ္ပတ္တိအတ္ထာတိ ဒဿေတိ၊ ဤအလို “ ဝတ္တတံ သမ္ပဇ္ဇတိ
 ဣတ္ထာတိ ဝတ္ထာ၊ သလာကာမတ္တံ - ရိုးတံမျှ + ဝတ္ထာ သလာကာဝတ္ထာ ” ဟု ဝိဂ္ဂဟ
 အစစ်ပြု၊ “ (စိုက်ပျိုးအပ်သောကောက်၏) ရိုးတံမျှသာ ပြီးစီးရာသည် ” ဟုပေး။]

သလာကာယဝါစေသညံ ။ ။ ဝတ္ထာ၌ ဝတုဓာတ် တပစ္စည်း၊ ဝ၏ အကို ဥပြ၊
 “ဝတ္ထေန္တိ ဣတ္ထာတိ ဝတ္ထာ၊ သလာကာယ + ဝတ္ထာ သလာကာဝတ္ထာ” ဟုပြု၊ “စာရေးတံ
 လက်မှတ်ဖြင့် အသက်ကို ဖြစ်စေရာမြို့ ” ဟုလို။ [ကိဓာတ်, အပစ္စည်းဖြင့် ကယော-
 ဝယ်ခြင်း၊ ဝိက္ကယော-ရောင်းခြင်း၊ ကယေန + ဇိဝိတိတိ ကယိကော (ဇုန် ပစ္စည်း)
 ဝိက္ကယော အဿ အတ္ထိတိ ဝိက္ကယိကော(ဇုန်) ဟု ထောမနိမိ ဆိုသည်၊ ဇုကို ကြံ၍၊
 ဣလာဟန် တူ၏၊ ထို့ကြောင့် “ ကယိကေသု, ခညဝိက္ကယိကာ ” တို့သည် ပါဠိမှန်တို့
 တည်း၊ ပါဠိအဘိဓာန်၌ “ ကယိကောတုစ ကာယိကော ” ဟု ရှိပြန်သောကြောင့် ဣက
 ပစ္စည်းဖြင့် “ ကာယိကော ” လည်းပါဠိမှန်ပင်၊ “ ဝိက္ကာယိကော ” ဟု၎င်း, “ ကာယကော ”
 ဟု ဣပစ္စည်းဖြင့်၎င်း, ကြံလျှင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ။

သွားကုန်လသော်၊ ဒုဗ္ဗလမနုဿေ - အားမရှိသော လူတို့ကို၊ အဘိဘဝိတွာ-
 လွမ်းမို၍၊ ဗလဝမနုဿာ-အားရှိသော လူတို့သည်၊ ခညံ- စပါးကို၊ ကိဏိ
 တွာ-ဝယ်ပြီး၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကြကုန်၏၊ ဒုဗ္ဗလမနုဿာ-တို့သည်၊ အလဘ
 မာနာ-မရကုန်လသော်၊ မဟာသဒ္ဓိ-ကျယ်စွာသော အသံကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏၊
 ခညဝိက္ကယိယာ-တို့သည်၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံတို့ကို၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်မှုကို၊
 ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ခညကရဏဋ္ဌာနေ-စပါးချင့်မှုကို ပြုရာ
 အရပ်၌၊ ဝါ-စပါးကျိ၏ အနီး၌၊ [ကောဋ္ဌာဂါရဿ သမိပဋ္ဌာနေ၊ ခညမိနန
 ဋ္ဌာနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။] ခညမာပကံ(တနည်း) ခညမာယကံ-စပါးချင့်သူကို၊
 နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ဧကပဿေ-တခုသော နံဘေး၌၊ ဝဏ္ဏဇ္ဈကံ-အသပြာ
 ကို ကြည့်ရှုစိစစ်တတ်သူကို၊ ဝါ-ငွေသိမ်းသူကို၊ နိသီဒါပေသံ - နံပြီ၊ ခညတ္ထိ
 ကာ-စပါးဖြင့် အလိုရှိသူတို့သည်၊ ဝဏ္ဏဇ္ဈက္ခဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ သန္တိကံ - သို့၊
 ဂစ္ဆန္တိ၊ သော - ထို ငွေသိမ်းသူသည်၊ အာဂတပ္ပဋိပါဋိယာ - ရေခံလာသော
 အစဉ်အားဖြင့်၊ မူလံ-အဘို ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဣတ္ထန္တာမဿ - ဤ အမည်ရှိ
 သူအား၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စပါးကို ဒါဗဗ္ဗံ-ပေးထိုက်၏၊
 ဣတိ-သို့၊ သလာကံ-စာရေးတံကို၊ လိခိဘူ-ရေး၍ (ဝါ-လက်မှတ်ထိုး၍၊)
 ဒေတိ-ပေးလိုက်၏၊ တေ-ထိုဝယ်သူတို့သည်၊ တံ-ထိုလက်မှတ်ကို၊ ပေ၊ ဂဏန္တိ-
 နံ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ တတ္ထ - မြို့၌၊ သလာကာယ-စာရေးတံဖြင့်၊ ဝါ- လက်မှတ်ဖြင့်၊
 ဇီဝိတံ-ကို၊ ဝတ္ထေန္တိ - ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (စာရေးတံဖြင့်
 အသက်ကို ဖြစ်စေရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သလာကာဝုတ္တာ-တ္တာ မည်၏။

န သုကရာ ဥဇ္ဇေန ပဂ္ဂဟေန ယာဇေတုန္တိ-ကား၊ ပဂ္ဂဟေန-ပွေယျအပ်
 သော သပိတ်ဖြင့်၊ ယော ဥဇ္ဇော-အကြင် ဆွမ်းရှာခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) တေန

ခညမာယကံ ။ ။ “ ခညမာပကံ ” ဟု စာအများရှိသော်လည်း မာဓာတ် ဣ
 ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော “ ခညမာယော ” သည် ဣပစ္စည်းဖြင့် “ ခညမာယကော ” ဟု
 ဖြစ်သင့်၏၊ ခညမာပကောပုဒ်၌ ရုပ်ပြီးပုံကို ကြံကြပါလေ။

ဝဏ္ဏဇ္ဈကံ ။ ။ ဝဏ္ဏ + အဇ္ဈကံ၊ “ အဇ္ဈကော အဓိဂတော - အကြီး အကဲ
 (အရာရှိ) ” ဟု အဘိဓာန်ရှိ၏၊ အကံ-မိမိသက်ဆိုင်သောအရာကို + အဓိဂတော-အစိုးရ
 သော အကြီးအကဲတည်း၊ အဇ္ဈကော၊ သာရတ္ထံ၌ “ ဝဏ္ဏဇ္ဈန္တိ ကဟာပဏပရိက္ခကံ-
 အသပြာကို ကြည့်ရှုစိစစ်တတ်သူကို ” ဟု ဖွင့်၏၊ “ ဝဏ္ဏေ- အသပြာ၌၊ အဇ္ဈကော-
 အကြီးအကဲတည်း၊ ဝဏ္ဏဇ္ဈကော-ငွေသိမ်းသူ ” ဟု ကြံ။

ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဇ္ဇော ။ ။ ပဂ္ဂယုတိ- ပွေပိုက်၍ ယူအပ်၏၊ ဣတိ ပဂ္ဂဟော၊
 (သပိတ်) ။ [“ ပဂ္ဂယုတိ ဧတေန ” ဟု ဝိမတိ၌ ကရဏသင်္ဂဟံပြု၏၊ ဆွမ်းကိုယူကြောင်း
 သပိတ် ဟူလို။] ဥဆိဓာတ်သည် ရှာခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဥဇ္ဇနံ ဥဇ္ဇော။

(ဥဇ္ဇေန)-ထိုရှာခြင်းဖြင့်၊ ယာပေတုံ-ရှည်သော အခွန်သို့ရောက်စေခြင်းငှါ၊ ဝါ - မျှတခြင်းငှါ၊ နသုကရာ - လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ် မရှိ၊ ဝါ- မလွယ်ကူ၊ ပတ္တံ- ကို၊ ဝဟေတွာ-ယူ၍၊ အနိဗ္ဗာ- အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်၊ ယံ ဥဇ္ဇံ - အကြင်ဆွမ်းရှာခြင်းကို၊ ကရောန္တိ - နိဗ္ဗာန်၊ ဘိက္ခာစရိယံ- ဆွမ်းအလို၊ ငှါ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ စရန္တိ - လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တေန ဥဇ္ဇေန-ထို ဆွမ်း ရှာခြင်းဖြင့်၊ ယာပေတုံ-ငှါ၊ နသုကရာ-မရှိ၊ ဝါ-ကူ၊ ဣတိ ပုတ္တံ ဟောတိ၊ တဒါ-ဝေရဇ္ဇာမြို့ဝယ် ဝါကပ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ တတ္ထ-ထိုမြို့၌၊ သတ္တဋ္ဌ ဝါမေ-နနစ်ရှာ၊ ရှစ်ရှာတို့ကို၊ ဝိဏ္ဏာယ-ငှါ၊ စရိတွာ - ၍၊ ဝါ-လှည့်လည် ခြင်းကြောင့်၊ [ဝိဏ္ဏာယ စရဏဟေတု၊] ကေဒိဝသမ္ဗိ-တနေမ္ပလည်း၊ ယာပန မတ္တံ- မျှတလောက်ရုံမျှကို၊ န လဘန္တိကိရ- မရကုန်သတတ်။

တေန ခေါ် ပန သမယေန၊ ပေ၊ ဥဒုက္ခလသဒ္ဓန္တိ(တ္ထ)ပ'ငြိ၌၊ တေနာတိ- ကား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝေရဇ္ဇံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-၍၊ ဝဿာ ဝါသံ-မိုဃ်းလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းသို့၊ ဥပဂတော - ကပ်ရောက် တော်မူပြီ၊ (တအတွက် အနိယမဝါကျ၊) တေန သမယေန - ထို အခါ၌၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေရဇ္ဇာမြို့ကို မှီ၍ ဝါကပ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊) ဥတ္တရာ ပထဝါသိကာ-ဥတ္တရာပထတိုင်း၌ နေကုန်သော၊ ဝါ-ဝင်္ဂါမြစ်၏မြောက်ဘက် အရပ်၌ နေကုန်သော၊ ဝါ-တနည်း၊ ဥတ္တရာပထတော - တိုင်းမှ၊ ဝါ-ရပ်မှ၊

နသုကရာ။ ။ “သုခေန+ကရိယတေတိ သုကရာ” ဟုပြုလျှင် လွယ်ကူခြင်းကြိယာ မရ၊ ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စသာရ၏၊ ထို့ကြောင့် လွယ်ကူခြင်းကြိယာရအောင် သုကရာ၌ ဘာဝပွဒါနကြိ၍ “သုကရာဘာဝေါ ဧတ္ထ နတ္ထိတံ န သုကရာ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ ။ ။ “ ဘိက္ခာစရိယံ ” အရ ဆွမ်းခံ လှည့်လည်ခြင်းရ၍ “ စရန္တိ ” အရလည်း လှည့်လည်ခြင်းရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစာကြံ။ [စရိ တဇ္ဇာတံ စရိယာ-လှည့်လည်အပ်သော အရပ်၊ ဘိက္ခာယ+ စရိယာ ဘိက္ခာစရိယာ- ဆွမ်းအလိုငှါ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်၊ ဤသို့ တနည်း ကြံကြသေး၏။]

ဥတ္တရာ ပထကော။ ။ [“ဥတ္တရာ” ဟု အာကာရန္တ အဗျယပုဒ်တမျိုးကို ထောမနိဓိ၌ တွေ့ရ၏၊ နိဝါသ၊ အာဂတ ၂ နက်၌ ဇာပစ္စည်းသက်၍၊ က အက္ခရာ လာ။] “ ဥတ္တရာ ပထော + နိဝါသော ဧတေသံတိ ဥတ္တရာပထကော၊ ဥတ္တရာပထတော အာဂတာတိ ဥတ္တရာပထကော ” ဟု ပြု၊ ပထသဒ္ဓါလည်း ဒသအနက်ဟောတည်း၊ [ဝင်္ဂါယ ဥတ္တရာ ဒိသာပဒေသော ဥဒ္ဓရာပထော။ (ဝိမတိ)] “ ဥတ္တရာဟကာ ” ဟု ဋီကာ၌ မူကွဲပြု၍ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ပထကို ဟပြုလေ၏။ “ (တနည်း) ဥတ္တရံ-ထူးခြားသောဘဏ္ဍာကို+ အာဟရန္တိ - ဆောင်ယူလာတတ်ကုန်၏၊ (တနည်း) ဥတ္တရံ- ပိုလွန်သော အဖိုးကို+ အာဟရန္တိ - ဆောင်ယူတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဥတ္တရာဟကာ ” ဟုလည်း ကြံလေသေး၏။

အာဂတတ္တာ-လာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝေ-ဤသို့ ဥတ္တရာပထကဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရာ-ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိကုန်သော၊ အဿဝါဏီဇာ-မြင်းကုန်သည်တို့သည်၊ ဥတ္တရာပထ-၌၊ ဝါ-၌၊ အဿာနံ- မြင်းတို့၏၊ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ - ပေါ်ထွက်ရာ အရပ်၌၊ ပဉ္စအဿသတာနိ - ငါးရာသော မြင်းတို့ကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဒွိဂုဏံ တိဂုဏံ- နှစ်ဆတက်, သုံးဆတက် ဖြစ်သော၊ ဝါ-နှစ်ထမ်းပိုး, သုံးထမ်းပိုး မြတ်သော၊ လာဘံ - လာဘ်ကို၊ ပတ္တယမာနာ-တောင့်တကုန်လျက်၊ ဒေသန္တရံ - အရပ် တပါးသို့၊ ဂစ္ဆန္တာ - သွားကုန်လသော်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဝိက္ကာယိကဘဏ္ဍာဘူတေဟိ-ရောင်းခြင်း၌ ယှဉ်သော ဘဏ္ဍာ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ - ရောင်းအပ်သော ဘဏ္ဍာ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ မဿေဟိ - ငါးလီ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ တေဟိ အဿသတေဟိ-ထို မြင်းအရာတို့နှင့်တကွ၊ ဝေရဉ္စ-၌၊ [ဘုမ္မတ္ထေ ဟေတံ ဥပယောဂဝစနံ] ဝဿာဝါသံ-မိုဃ်းလပတ်လုံးနေခြင်းသို့၊ ဥပဂတာ-ကပ်ရောံ ကြကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဥပဂတာ ဟောန္တိ-နည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တသ္မိံပဒေသေ-ထို ဝေရဉ္စအရပ်၌၊ ဝဿိကေ-မိုဃ်း ဥတု ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရောမာသေ-ငှလတို့ပတ်လုံး၊ အဒ္ဓါနံ - ရှည်သော ခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇိတံ-သွားခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း၊ (ဣတိ- ကြောင့်၊ ဥပဂတာ-နံသည်၊ ဟောန္တိ- နိ၏၊) စ- ဆက်၊ (ဥပဂတာဟောန္တိကို ပြန်၍ ဆက်သော ဝါကျာရမ္မ၊) ဥပဂစ္ဆန္တာ- ကပ်ရောံကုန်လသော်၊ ဗဟိနဂရေ-မြို့ပြင်ဘက်၌၊ ဥဒကေန - သည်၊ အနဇ္ဈောတ္ထရဏီယေ - မလွမ်းမိုးနိုင်သော၊ ဋ္ဌာနေ- အရပ်၌၊ အတ္တနော - ၏၊ ဝါသာဂါရာနိစ - နေရာ အိမ်တို့ကို၎င်း၊ အဿာနံ- မြင်းတို့၏၊ မန္တုရံစ- တင်းကုန်ကို၎င်း၊ ဝါ- ဇောင်းကို၎င်း၊ ကာရာ ပေတွာ-စေ၍၊ ဝတိယာ စည်းဖြင့်၊ ပရိက္ခိပိံသု - ကာရံကြကုန်ပြီ၊ တေသံ- ထို မြင်းကုန်သည်တို့၏၊ တာနိ ဝသနဋ္ဌာနာနိ-ထို နေရာအရပ်တို့သည်၊ အဿ မဏ္ဍလိကာယောတိ - လိကာတို့ဟူ၍၊ ပညာယိံသု - ထင်ရှားကုန်ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ တေဟိ ၊ ပေ ၊ ဟောတိတိ- တိဟူ၍၊ (အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော) အာဟ။

မန္တုရံ။ ။ထောမနိဓိ၌ မန္တုရာ (ဣတ္ထိလိန်) ကို မဒိဓာတ် ဥရစ်ပစ္စည်းဖြင့် “အဿ သာလာ” ဟု ဖွင့်၏၊ သာရတ္ထလည်း နည်းတူ၊ “ အသုန္ဓရတ္တာ- မကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အမန္တိ (ဇဋ္ဌတ္တံ အဂမိ) - ညံ့ဖျင်းသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီ၊ ဣတိ မန္တုရာ” ဟု ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ [“ မန္တုရံ” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။] မဏ္ဍလေန-အပိုင်းအားဖြင့်+ကတာ မဏ္ဍလိကာ၊ ထိုအပိုင်းမျိုး အများဖြစ်၍ “မဏ္ဍလိ ကာယော” ဟု ဗဟုဂုဏ်ထားသည်။

ပတ္ထပတ္ထပုလကန္တိ-ကား၊ ကေမေကဿ-တပါးတပါးသော၊ ဘိက္ခုနော-
 ဘိ၊ ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ- တကွမ်းစား တကွမ်းစားအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-
 တစလယ် တစလယ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပုလကံ- မုယောဆန်သည်၊ (ပည
 ဣံ ဟောတိ - ဌှစပ်၊) ပတ္ထောနာမ - ပတ္ထမည်သည်၊ နာဠိမတ္တံ- တကွမ်းစား
 အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ကေဿ-သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ-ဘိ၊ ယာပနာယ-
 ရှည်သောအခွန်သို့ ရောက်စေခြင်းငှါ၊ ဝါ-မျှတခြင်းငှါ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်သည်၊
 ဟောတိ-၏၊ ဟိ-သာဓကကား၊ ပတ္ထောဒနော နာလမယံ ဒုဝိန္နန္တိ-နံဟူသော၊
 တေ - ဤ ဂါထာပါဒကို၊ (မစ္ဆရိယကောသိယေနပိ - မစ္ဆရိယကောသိယ
 သေဋ္ဌေးသည်လည်း၊) ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်ပြီ၊ [ပတ္ထောဒနော - တကွမ်းစားချက်
 ထမင်းဖြစ်သော၊ အယံ-ဤနို့ ယနာသည်၊ ဒုဝိန္နံ- သင်နှင့်ငါ ၂ ယေဝံတို့အား၊
 နာလံ-မလောက်၊] နိတ္ထုသံ-အခွံ မရှိသည်ကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ ဥဿေဒိတွာ-
 ပေါင်း၍၊ ဝါ - ပြုတ်၍၊ ဂဟိတ ယဝတဏှုလာ - ယူအပ်သော မုယောဆန်
 တို့ကို၊ ပုလကံနာမ-ပုလကမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-နံ၏၊ ဟိ- ဆက်၊ (တနည်း)

ပတ္ထောနာမ၊ပေ၊ ယာပနာယ ။ ။ “ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ ” ဟူသော သမာသ်
 ပုဒ်ဝယ် ပတ္ထပတ္ထ ဟူသော ဝိစ္ဆာပုဒ်ကို ဖွင့်ပြလို၍ “ပတ္ထောနာမ၊ပေ၊ယာပနာယ”ဟု
 မိန့်၊ ယောက်ျားတယောက် မျှတလောက်သော (ဝလောက်သော) တစလယ် အတိုင်း
 အရှည်ကို “ပတ္ထ” ခေါ်သည်-ဟူလို၊ [“ပတ္ထောတု နာဠိ နာရိယံ” ဟူသော အဘိဓာန်
 (၄၈၄) အတိုင်းပင်တည်း။] “ ပတ္ထောဒနော နာလ·မယံ ဒုဝိန္နံ ” ကား အသီတိ
 နိပါတ်-သုဓာဘောဇနဇာတ်တော် ဂါထာ၏ စတုတ္ထပါဒတည်း၊ မစ္ဆရိယကောသိယ
 သဋ္ဌေးသည် သူတပါးအား ပေးရမည် စိုးသောကြောင့် ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်း ချကြား၌
 တိတ်တိတ်ပုန်း နို့ဆနာချက်နေစဉ် ပုဏ္ဏားယောင်ဆောင်၍လာသော သကြားမင်းက
 တောင်းရာ၌ ပြောဆိုအပ်သောစကားဖြစ်သည်။ [“တစလယ်သည် တယောက်သော
 ယောက်ျားအတွက် မျှတလောက်၏” ဟူသော စကားကို “ ပတ္ထောဒနော န+ အလံ
 အယံ ဒုဝိန္နံ-ဤ တစလယ်ချက်ထမင်းသည် သင်နှင့်ငါ ၂ ယောက်အတွက် မလောက်
 (တယောက်အတွက်သာ လေဝံသည်)” ဟူသောစကားက ထောက်ခံသည်-ဟူလို။]

ပါဠိပျက်တတ်ပုံ ။ ။ “ ပတ္ထောဒနော နာဠိမယံ ဒုဝိန္နံ၊ ပတ္ထောဒနော-သည်၊
 နာဠိမယံ-ကွမ်းစားဖြင့်ပြီး၏၊ ဒုဝိန္နံ-ရခဲ၏ ” ဟု ပါဠိပျက်ကို တွေ့၍ အနက်ပျက်ပေး
 ကြ၏၊ ထိုပါဠိအနက်သည် မူလဇာတ်ပါဠိနှင့် ဆန့်ကျင်ရုံ မက , “ ပတ္ထောဒနော ”
 ဟူသော ပုလိန်နှင့် အရတူပုဒ်များကို “ နာဠိမယံ ဒုဝိန္နံ ” ဟု နပုလိန်ထားခြင်းက စ၍
 အားလုံးအမှားချည်းသာတည်း။

ပုလကံနာမ၊ပေ၊ဝုစ္ဆန္တိ ။ ။ ပတ္ထပုဒ်ကို ဖွင့်ပြီး၍ တွဲဘက်ဖြစ်သော ပုလကပုဒ်ကို
 ဖွင့်လိုသောကြောင့် “ပုလကံနာမ၊ပေ၊ဝုစ္ဆန္တိ” ဟု မိန့်သည်၊ ထိုဝါကျ၌ “ ပုလကံနာမ-
 ယဝတဏှုလာ ဝုစ္ဆန္တိ ” သာ လိုရင်းတည်း၊ “မုယောဆန်တို့ကို ပုလက ဟု ခေါ်သည်”

ဟိယသ္မာ, သထုသာ-ဖွဲ့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်။ ယဒိဟောန္တိ-န်အံ၊ (ဧဝံသတိ-
 သော်၊) ပါဏကာ-ပိုးငယ်တို့သည်။ ဝိဇ္ဇန္တိ-ထိုးတတ်ကုန်၏။ အဒ္ဓါနက္ခမာ-
 အခွန်ရှည်သော ကာလပတ်လုံး ခံနိုင်ကုန်သည်။ ဝါ - အရှည်ခံကုန်သည်။
 နဟောန္တိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေဝါဏိဇာ- တို့သည်။ အဒ္ဓါနက္ခမံ-သည်ကို၊
 ဝါ- အောင်၊ ကတော- ရှိ၊ ယဝတဏ္ဍုလံ- ကို၊ အာဒါယ- ရှိ၊ အဒ္ဓါနံ- အခွန်
 ရှည်သောခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ- သွားကြကုန်၏။ (ကိ- အဘယ်သို့ကြံ၍ ယူသွား
 ကုန်သနည်း၊) ယတ္ထ - အကြင်အရပ်၌၊ အဿာနံ - တို့၏၊ ခါဒနီယံ - ခဲဘွယ်
 ဖြစ်သော၊ တိဏံ - မြက်သည်။ ဝါ - ကို၊ (ခါဒနီယတိဏံဟု လည်း သမာသ်
 ရှိ၏။) ဒုလ္လဘံ-သည်။ ဘဝိဿတိ- တံ၊ တတ္ထ-၌၊ ဧတံ- ဤ မုယောဆန်သည်။
 အဿဘတ္တံ-မြင်းစာသည်။ ဘဝိဿတိ-တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍ ယူသွားကုန်ပြီ။

ဟူလို၊ ထောမနိဓိ၌ နပုလိန်ပုလကနှင့် ပုလိန်ပုလကကို ပရိယာယ် ဟု ဆို၏။ ည္ဗာလီ
 ပုလကကို “ည္ဗာလီည္ဗာ+ပုလကော တဏ္ဍုလာ သန္တိ အတြ” ဟုဖွင့်၏။ ထို၌ ပုလကကို
 တဏ္ဍုလာ ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် ဤ၌ “ပုလကံနာမ.... ယဝတဏ္ဍုလာ ” ဟု ဖွင့်ခြင်းနှင့်
 ထပ်မိ၏။ ထို့ကြောင့် “ပတ္ထပတ္ထပုလကံ ” ဟု ပြင်ကြခြင်းသည် သက္ကတအဘိဓာန်နှင့်
 ညီညွတ်ပါပေသည်။ “ဝုစ္စန္တိ ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ပုလကပုဒ်၏ ဆန် သာမညကို
 ဟောရာဝယ် ဤနေရာ၌ “ယဝတဏ္ဍုလာ” ဟူသော ဆန်ပိသေသကို ဧကဒေသျှပစာရ
 အားဖြင့် ယူစေလိုကြောင်း သိသာ၏။ [ဝုစ္စတိ ဝုတ္တံ, နာမံ ပရိယာယ, ရှိလကမူ, ဥပစာ၊ -
 နိယာမ်။] ထိုပုလက၌လည်း “ပုလ-မဟတ္ထေ” ဓာတ်နောင် ကပစ္စည်း၊ (ကံ အနုဗန်
 ရှိသော အပစ္စည်း) သက်၍ သုတ္တံ၌ ကန်ပစ္စည်း ထပ်သည်-ဟု ဆိုသည်။

ဥဿေဒိတွာ။ ။ ဥပုဗ္ဗ သိဒဓာတ်သည် ချက်ခြင်း , ပြတ်ခြင်း , ပေါင်းတင်ခြင်း
 အနက်ကို ဟော၏။ ဘူဝါဒိဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် “ဥဿေဒိတွာ” ဟု ရှိသင့်၏။
 ပြတ်ဆန်သဘော ဖြစ်အောင် “ပေါင်းတင်၍” ဟု ပေး၊ ထိုသို့ ပေါင်းပြီးနောက် အခြေခံ
 လှန်း၍ ယူသွားကြသည်။ ယဝ - “ မုယော (ဂျါဖြူ) ” ဟု အမရကောသ နိဿယ၌
 ဆရာတို့ အနက်ပေးကြ၏။ “နိတ္ထုသံ ကတော-ဖွဲ့မပါအောင် ပြု၍” ဟူသော စကားကို
 ကောက်ချက်ချပြီးလျှင် “ ပတ္ထပတ္ထမူလကံ ” ဟု ရှေးကပြင်ခဲ့ကြ၍ “ မူလကံ = မုယော
 ဆန်ရင်း ” ဟု လည်း အနက်ပေးခဲ့ကြ၏။ သို့သော် “နိတ္ထုသံ ကတော” သည် ဤဝါကျ၏
 လိုရင်းမဟုတ်။ “ယဝတဏ္ဍုလာ” သာ လိုရင်းတည်း။ မူလကံပုဒ် သက်သက်ကလည်း
 “ဆန်ရင်း” ဟူသော အနက်ကို မဟောနိုင်၊ ဖွဲ့မပါရုံမျှကိုလည်း “ဆန်ရင်း” ဟု မခေါ်
 နိုင်သေး။ ဆန်ကဲ့ ဆန်ကျိုးမပါမှသာ ဆန်ရင်းဟု ခေါ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မူလကံကို
 ပါဠိပျက် အနက်ပျက် ဟု သာ ယူသင့်တော့သည်။

အဒ္ဓါနက္ခမာ။ ။ “ကာလေဒိဗ္ဗသ္မာဒ္ဓါနံ” အဘိဓာန်နှင့်အညီ အဒ္ဓါန သဒ္ဓါ
 သည် အခွန်ရှည်သောအခါကို ဟော၏။ အဒ္ဓါနံ-ရှည်သော ကာလပတ်လုံး၊ ခမာ-
 ခံနိုင်သော မုယောဆန်တို့တည်း။ အဒ္ဓါနက္ခမာ-တို့။ [ဒီဗကာလံ ပဝတ္ထေတံ ခမာ။]

ပန-ပရိဟာရ၊ပေ၊အံ၊ကသ္မာ-ကြောင့်၊တေဟိ-ထိုမြင်းကုန်သည်တို့သည်၊
 တံ- ထို မုယောဆန်ကို၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့ အကျိုးငှါ၊ ဝါ-တို့ဘို့၊ ပညတ္တံ-
 ဝတ်တည်အပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ)
 ဝုစ္စတေ၊ဟိ-ချဲ့၊ တေ-ထိုဥတ္တရာပထတိုင်းသားတို့သည်၊ဒက္ခိဏာပထမနုဿာ
 ဝိယ-ထတိုင်းသားလူတို့ကဲ့သို့၊ [ဥတ္တရာကဲ့သို့ ဒက္ခိဏာဟု အဗျယတမျိုးရှိ၏။]
 အဿဒ္ဓါ- သဒ္ဓါ မရှိကုန်သည်၊ အပ္ပသန္တာ - ရတနာ ၃ ပါး၌ မကြည်ညိုကုန်
 သည်၊ န- မဟုတ်ကုန်၊ ပန- အန္တယကား၊ တေ- ထို ဥတ္တရာပထတိုင်းသားတို့
 သည်၊ သဒ္ဓါ, ပသန္တာ, ဗုဒ္ဓမာမကာ - ဘုရား ဟူသော ငါ့ဥစ္စာ ရှိကုန်သည်၊
 ဝါ - ဘုရားကို မြတ်နိုးကြကုန်သည်၊ ဓမ္မမာမကာ, သံဃမာမကာ - န်သည်၊
 (ဟောန္တိ) တေ-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌၊ ကေနစိဒေဝ-တစုံတခုသာလျှင်
 ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဘွယ် ကိစ္စကြောင့်၊ နဂရံ- သို့၊ ပဝိသန္တာ-နလ
 သော်၊ ဒွေတယော= (ဒွတ္တယော) ဒိဝသေ-တို့ပတ်လုံး၊ သုနိဝတ္ထေ-ကောင်း
 စွာ ငတ်အပ်သော သင်းပိုင်ရှိကုန်သော၊ သုပါရုတေ-ကောင်းစွာရုံအပ်သော
 အပေ၊ ရုံရှိကုန်သော၊ [သုဋ္ဌ၊ + နိဝတ္ထံ ယေသံတိ သုနိဝတ္ထာ၊ သုဋ္ဌ၊ + ပါရုတံ
 ယေသံတိ သုပါရုတာ။] ဣရိယာပထသမ္ပန္နေ - ဣရိယာပုထံနှင့် ပြည့်စုံကုန်
 သော၊ သကလမ္ဗိနဂရံ-တမြို့လုံးကိုလည်း၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ ဝေရိတွာ-၍၊ ကိဉ္စိ ဗျ၊
 အလဘမာနေ- မရရှာကြကုန်သော၊ သတ္တဋ္ဌဘိက္ခု - ခုနစ်ပါး ရှစ်ပါးသော
 ရဟန်းတို့ကို၊ အဒ္ဓသံသု-န်ပြီ၊ ဒိသ္မာန- ကြောင့်၊ နေသံ- ဥတ္တရာပထတိုင်းသား
 တို့၏၊ ဧတံ အဟောသိ (ကိ) အယျာ- တို့သည်၊ ဣမံ နဂရံ ဥပနိဿာယ
 ဝသံ, ဥပဂတာ-န်ပြီ၊ ဆာတကဉ္စ-ဆာလောင်ငတ်မွတ်ခြင်းဘေးသည်လည်း၊
 ဝတ္တတိ - ဖြစ်နေ၏၊ ကိဉ္စိစ - ဘာကို မျှလည်း၊ န လဘန္တိ - မရ ရှာကြကုန်၊
 အတိဝိယ-သာလျှင်၊ ကိလမန္တိ-ပင်ပန်းရှာကြကုန်၏၊ မယဉ္စ, အာဂန္တုကာ-
 ဧည့်သည်တို့သည်၊ အမှ-န်၏၊ နေသံ - ထို အရှင်တို့ဘို့၊ ဒေဝသိကံ - နေ့တိုင်း

ဗုဒ္ဓမာမကာ။ ။မမ+ အယံတိ မာမကော၊ အယံ-ဤ အရာသည်+ မမ - ငါ၏
 ဥစ္စာတည်း၊ ဣတိ မာမကော။ [အမှ တည်, အယံ (ဣဒံ) အနက်၌ ဣပဋည်း၊ တဒ ဝိနာ
 ဒီနိ-ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်ကြီးဖြင့် အမှကို မာမကပြု၊] ဗုဒ္ဓေါ+ မာမကော ဧတေ
 သန္တိ ဗုဒ္ဓမာမကာ-ဘုရားဟူသော ငါ့ဥစ္စာရှိသူတို့၊ “ဘုရားကို ကိုယ့်ဥစ္စာဟု မြတ်နိုး
 သူတို့” ဟူလို၊ [ဓမ္မမာမကာ, သံဃမာမကာ တို့၌လည်း နည်းတူ။] ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်
 သောကြောင့် “ အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါတိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓံ မမာယန္တိတိ ဗုဒ္ဓမာမကာ ” ဟူသော
 သာဒုတ္တကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ် ဣဒိကဏ္ဍ (၃၃) သုတ်၌
 ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ [ယောဇနာ၌ကား “ဗုဒ္ဓံ + မမာယန္တိတိ ဗုဒ္ဓမာမကာ” ဟု ပြု၏၊
 ထို ယောဇနာအတိုင်း ရုပ်ပြီးပုံကို စဉ်းစားကြပါလေ။]

နေ့တိုင်း၊ ယာဂုဋ္ဌ-ကိုင်း၊ ဘတ္တု၊ ပဋိယာဒေတုံ - ပြည့်စုံစေခြင်းငှါ၊ ဝါ-
 စီရင်ခြင်းငှါ၊ [ပတိ ပုဗ္ဗ ယတဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ တကိုဒဗ္ဗိ၊ “သမ္မာဒေတုံ”
 ဋီကာ။] န သက္ကောမ-န၊ ပန-ဆက်၊ အမှာကံ၊ အဿာ-တို့သည်၊ သာယဉ္ဇ-
 ညနေချမ်း အခါ၌၎င်း၊ ပါတောစ-၎င်း၊ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဘတ္တံ လဘန္တိ၊ မယံ ၊ ပေ ၊
 ယန္တုန ဒဒေယျာမ - အကယ်၍ လှူရပါကုန်မူကား ကောင်းပေစွ၊ ဧဝံ-ဤသို့
 ပေးလှူကုန်လသော်၊ အယျာစ၊ ပေ၊ ဣတိ - ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့
 ကြံပြီး၍) တေ- ထို မြင်းကုန်သည်တို့သည်၊ ဘိက္ခူနံ၊ ပေ၊ အာရောစေတွာ-၍၊
 ဘန္တေ -တို့၊ တုမေ၊ ပတ္ထပတ္ထ ပုလကံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ယံဝါ တံဝါ-
 သင့်သလို တော်သလို၊ ကတွာ၊ ပေ ၊ ပညပေသုံ - ဝတ်တည်ထားကြ ကုန်ပြီ၊
 တေန-ကြောင့်၊ တေဟိ၊ ပေ ၊ ဟောတိတိ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန)၊
 ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ပညတ္တန္တိ- ကား၊ နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေန- မြသောဆွမ်း၌ ထည့်သွင်း
 အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ - နိစ္စဘတ် အသွင်အားဖြင့်၊ ထပိတံ-
 ထားအပ်သည်၊ (ဟောတိ)။

ဣဒါနိ - ၌၊ ဘိက္ခူ ၊ ပေ၊ အာဒိသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အက္ခော
 ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဒါနိ၏ စပ်ပုဒ်ထည့်သည်) ပုဗ္ဗဏှ သမယန္တိ- ကား၊ ဒိဝ
 သဿ-နေ၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂ သမယံ- ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော အခါ၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယေ-
 နေ၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သောအခါ၌၊ ဣတိအက္ခော- နက်၊ ဝါ-တနည်း၊ ပုဗ္ဗဏှ-
 နေ၏ ရှေ့အဘို့၌၊ ဝါ- တွင်၊ သမယံ - တခုသော အခါပတ်လုံး၊ ပုဗ္ဗဏှ- ၌၊
 ဝါ-တွင်၊ ဧကံ-သော၊ ခဏံ-ခဏပတ်လုံး၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ- သို့၊ အစ္စ
 န္တသံယောဂေ-ဂ အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ- ဒုတိယာဝိဘတ်ကို၊ လတ္တိတိ-

နိစ္စဘတ္တံ ၊ ပေ ၊ ထပိတံ။ ။ ပပုဗ္ဗ ဥပဓာတ်သည် ထားခြင်းအနက်ဟောဖြစ်၍
 “ထပိတံ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုထားခြင်းလည်း “တရက်အတွက်မဟုတ်” ဟု ပြလို၍ နိစ္စဘတ္တ
 သင်္ခေပေန” ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ နိစ္စံ+ဘတ္တံ နိစ္စဘတ္တံ (မြသောဆွမ်း) ၊ နိစ္စဘတ္တေ-
 ၌+သင်္ခေပေါ- ထည့်သွင်း (ရေတွက်) ရခြင်းတည်း၊ နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေါ-ခြင်း၊ “နိစ္စ
 ဘတ္တာကာရေန-နိစ္စဘတ်အခြင်းအရာ (နိစ္စဘတ်အသွင်) ဖြင့်” ဟူသော ဋီကာကား
 အဓိပ္ပါယ်ထုပြုတည်း။ [“ဘိက္ခူနံ ပညတ္တံ” ၌ ဘိက္ခူနံသည် တဒတ္တသမ္ပဒါနိတည်း။]

ပုဗ္ဗဏှသမယံ။ ။ [ပုဗ္ဗ အဟ။] “အဟဿ- နေ၏၊ ပုဗ္ဗော- (ရှေ့ပိုင်း) တည်း၊
 ပုဗ္ဗဏှော” ဟု ပြုစေလို၍ “ဒိဝသဿ+ပုဗ္ဗဘာဂံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပုဗ္ဗဏှောစ+သော+
 သမယောစာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော၊ “သမယံ၌ ဒုတိယာလည်း သတ္တမီအနက်၌ သက်”
 ဟု ပြုလို၍ “ပုဗ္ဗဏှသမယေ” ဟု အနက်ဖွင့်သည်၊ နောက်နည်း၌ ပုဗ္ဗဏှနှင့် သမယကို
 သတ္တမီတပျုရိသ်တုံ၌ သမယံ၌ ဒုတိယာကို အစ္စန္တသံယောဂ အနက်၌ သက်စေသည်၊
 နိဿယ] နက်တွင် ပဌမ၌ ပုဗ္ဗဏှ+သယံကို အပေါင်းအာဓာရ+ အဝိတ်အာဓေယံ

အပ်၏။ နိဝါသေတွာတိ-ကား၊ ပရိဒဟိတွာ- ဝတ်၍၊ ဧတံ- ဤ နိဝါသေတွာ ဟူသောပုဒ်ကို၊ ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တန ဝသေန-ကျောင်းဝတ်သင်္ကန်းကို ပြင်ဆင်၍ဝတ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ဟိ-မှန်၊ တေ-ထို ရဟန်း တော်တို့သည်၊ တတော - ထို ဆွမ်းခံချိန်မှ၊ ပုဗ္ဗေ - ၌၊ အနိဝတ္ထာ - ဝတ်အပ် သောသင်းပိုင် မရှိကုန်သည်၊ န အဟေသံ - မဖြစ်ကုန်၊ ပတ္တ စိဝရမာဒါယာ တိ- ကား၊ ပတ္တံ- သပိတ်ကို၊ ဟတ္ထေဟိ- လက်တို့ဖြင့်၊ စိဝရံ- ကို၊ ကာယေန- ဖြင့်၊ အာဒိယိတွာ-ယူ၍၊ သမ္ပဋိန္ဒြာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍၊ ဓာရေတွာ-ဆောင်၍၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-မှန်၊ ယေနဝါ တေနဝါ - အမှတ်မထား တပီးပီး သော၊ ပကာရေန-အပြားအားဖြင့်၊ ဂဏန္တာ-ယူသူတို့ကို၊ အာဒါယဇ္ဇေဝ- အာဒါယဟူ၍သာ၊ ဝုစ္ဆန္တိ- န၏၊ ယထာ - ဥဒါဟရုဏ်ကား၊ သမာဒါယေဝ ပတ္တမတိဘိ-တိဟူရာ၌ကဲ့သို့တည်း၊ [သမာဒါယေဝ-ပရိက္ခရာ ဂ ပီး တည်းဟူ သောဝန်ကို ကောင်းစွာယူ၍သာလျှင်၊ ပတ္တမတိ-ဖဲသွားနိုင်၏၊ (ဒီယနိကာယ် သာမညဗလသုတ်။)]

စပ်၊ ဒုတိယအနက် ပေးပုံ၌ “ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယ + နိဒ္ဒါရဏီယ ” စပ်၊ ခဏများစွာ ပေါင်းမိလျှင် သမယတခုဖြစ်၏။ [သက္ကတ၌ “ပြုဗ္ဗ”ဟု ရှိသောကြောင့် အဟကို အဏှ ပြု၍ “ပုဗ္ဗဏှ”ဟု ရှိရသည်။]

ပရိဒဟိတွာ။ ။ နိပုဗ္ဗ + ဝသဓာတ်, စုရာဒိဏေဖြင့် “နိဝါသေ” သည် အစ္စာဒန (ဖုံးလွှမ်း = ဝတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ပရိပုဗ္ဗဓာဓာတ်ဖြင့် “ ပရိဒ ဟိတွာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ-နံနက်စောစော သင်းပိုင်ဝတ်၍” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ နဂိုရ်က သင်းပိုင်မဝတ်ဘဲ နေကြသည်” ဟု ထင်မှားဘွယ်ရှိ၍ “ ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တန ဝသေနေဘံ” စသည်မိန့်။

ပုတ်ချက်။ ။ ပရိဝတ္တနသဒ္ဓါသည် လဲလှယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ အခြားရဟန်း များအတွက်မူ “ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တန-ကျောင်းဝတ်သင်းပိုင်ကို ရွာဝတ်သင်းပိုင် ဖြင့် လဲလှယ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်” ဟုပင် ပေးရလိမ့်မည်။ သို့သော် ဝေရဉ္စာ၌ ဝါကပ်သော ရဟန်းတော်များကား တိစိဝရိကံဓုတင်ဆောင်များဖြစ်၍ လဲလှယ်စရာမရှိသောကြောင့် ဝိဟာရ နိဝါသနပရိဝတ္တနဉ္စ - ကိုလည်း “ ဝိဟာရေ နိသံန္ဓကာလေ , နိဝတ္ထဒ္ဓိ- ဝတ်အပ်ပြီး သင်းပိုင်ကိုလည်း၊ ပုန, ဂါမပ္ပဝေသနသမယေ- ၌၊ စာလေတွာ- ခါ၍၊ ဣတော စိတောစ, သဏ္ဍာပေတွာ - ကောင်းစွာ တည်စေ၍၊ သက္ကန္တံ နိဝါသနမေဝ- သေဒိယနှင့်အညီ ကောင်းမွန်စွာပြင်၍ ဝတ်ခြင်းကိုသာ, ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ ။ ။ “ ပတ္တစိဝရ မာဒါယ ” ၌ “ သပိတ် သင်္ကန်းကို လက်ဖြင့် ယူသွားလေသလား” ဟု ယုံမှားမည်စိုး၍ “ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ” စသည်မိန့်။ [“သမာဒါ ယေဝပတ္တမတိ” ဟု သာမညဗလသုတ်ပါဠိတော်ရင်းအတိုင်း ဧကဝစနန္တသာပါဌ်မှန်၊ “မိဒိသွားလိုရာသို့ ပရိက္ခရာကို (အပိုမပါဘဲ) ယူသွားနိုင်၏” ဟူသောစကားတည်း။]

ပိဏ္ဏံ အလဘမာနာတိ- ကား၊ သကလမ္ဘိ ဝေရဗူ- ကိုလည်း၊ စရိတွာ-၍၊ (အလဘမာနာ၌ စပ်၊) ပိဏ္ဏော - ဆွမ်းသည်၊ တိဋ္ဌတု- တည်စေဥး၊ အန္တမ သော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ အတိစ္ဆထာတိဝါစမိ- အတိစ္ဆထဟူသော စကားကိုလည်း၊ ဝါ-ကတော့ဆွမ်းဟူသောစကားကိုလည်း၊ အလဘမာနာ- မရကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊) ပတ္ထပတ္ထပုလကံ အာရာမံ အာဟရိတွာတိ- ကား၊ ဂတဂတဋ္ဌာနေ- ရေံအပ် ရေံအပ်သောအရပ်၌၊ [အဿ မဏ္ဍလိကာသု သမ္ပတ္တ သမ္ပတ္တဋ္ဌာနေ။] လဒ္ဓံ - ရအပ်သော၊ ဧကမေကံ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ- တကွမ်းစား တကွမ်းစားသော မုယောဆန်ကို၊ ဂဟေတွာ အာရာမံ၊ နေတွာ- ဆောင်၍၊ ဥဒုက္ခလေ၊ ပေ၊ ပရိဘုဇ္ဇန္တိ တိ-ကား၊ ယော-အကြင် ကပ္ပိယကာရက သည်၊ နေသံ-ထို ထေရ်တို့ဘို့၊ တံ-ထို မုယောဆန်ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ယာဂံဝါ- ကိုသော်၎င်း၊ ဘတ္တံဝါ - သော်၎င်း၊ ပစေယျ - ကျိချက်ပေးရာ၏၊ ထေရာနံ- တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ကောစိ-သော၊ (သော) ကပ္ပိယကာရကော - သည်၊ နတ္ထိ၊ သာမမ္ဘိ-လည်း၊ ပစနံ-သည်၊ သမဏသာရပုံ- ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ် သည်၊ န ဟောတိ - မဖြစ်၊ နစဝန္တတိ - အပ်လည်းမအပ်၊ တေ- ထို ထေရ်တို့ သည်၊ ဧဝံ - ဤသို့ စားကုန်လသော်၊ နော - တို့၏၊ သလ္လဟုက ဝုတ္တိတာစ- ပေါ့သော အသက်မွေးခြင်း ရှိကုန်သူတို့၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ သာမံပီက ပရိ မောစနဉ္စ- ကိုယ်တိုင် ချက်ခြင်းအပြစ်မှ လွတ်မြေခံခြင်းသည်၎င်း၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အဋ္ဌ အဋ္ဌ-ဂ ပါး ဂ ပါးကုန်သော၊ ဇနာဝါ- ရဟန်း တော်တို့သည်သော်၎င်း၊ ပေ၊ ဥဒုက္ခလေ - ဆိုင်ယံ၌၊ ကောန္တော ကောန္တော တွာ-ထောင်း၍ ထောင်း၍၊ သကံ သကံ-မိမိဥစ္စာ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပဋိဝိသံ- အဘို့ကို၊ ဥဒကေန-ဖြင့်၊ တေမေတွာ- စိုစေ၍၊ ပရိဘုဇ္ဇန္တိ - ဘုဉ်းပေးကုန်၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘုဉ်းတွာ-ဘုဉ်းပေးပြီး၍၊ အပ္ပေါဿုက္ကာ-သမဏဓမ္မမှတပါး အခြား အလုပ်၌ အားထုတ်ခြင်း မရှိကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) [“ သမဏဓမ္မတော အညတ္ထ နိရုဿာဟာ ” - ဋီကာ၊] သမဏဓမ္မ-ကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏။

ဥဒုက္ခလံ။ ။ ထောမနိမိဋ္ဌ “ဥဒုခလ” ဟု ရှိ၏၊ ဥဒ္ဓံ+ခ သဒ္ဓူပပဒ လာဓာတ် ကပစ္စည်း၊ (က်အနုဗန်ချေ)၊ “ဥဒ္ဓံ-အထက်၌+ခံ-အပေါက်ကို+ လာတိ-ယူတတ်၏” ဟု ဝစနတ္ထပျ၊ အထက်က မျက်နှာဝအပေါက် ရှိသောကြောင့် “ဥဒ္ဓံခလ”ဟု ပြီးသော ပုဒ်ကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် “ဥဒုက္ခလ” ပြီးအောင် စီရင်ရသည်။

သလ္လဟုက ဝုတ္တိတာ။ ။ ဘာဇနာဒိ ပရိဟရဏဝ သေန-သွားလေရာသို့ အိုး ခွက် စသောဘဏ္ဍာကို ယူဆောင်ရခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဗဟုဘဏ္ဍိကတာယ- များစွာ သောဘဏ္ဍာရှိသူတို့၏အဖြစ်၏၊ အဘာဝတော ဝုတ္တံ သလ္လဟုကဝုတ္တိတာတိ။ [သလ္လဟု ကာ+ဝုတ္တိ ယေသန္တိ သလ္လဟုကဝုတ္တိနေ၊ တေသံ+ ဘာဝေါ သလ္လဟုကဝုတ္တိတာ။]

ပန- ဆက်၊ ဘဂဝတော-အား၊ (ဒေန္တိ၌ စပ်၊) တေအဿဝါဏိဇာ-
 တို့သည်၊ ပတ္တပုလကဉ္စ - တစလယ်သော မုယောဆန်ကို ၎င်း၊ တဒုပိယံ-
 ထိုဆန်အား လျောက်ပတ်သော၊ သပ္ပိမဓုသက္ကရဉ္စ - ထောပတ် ပျားရည်
 သကြားကို၎င်း၊ ဒေန္တိ - လူကြဲကုန်၏၊ တံ-ထို လူဘွယ် ဝတ္ထုကို၊ အာယသ္မာ
 အာနန္ဒော- သည်၊ အာဟရိတွာ - ဆောင်ယူ၍၊ သိလာယံ - ကျောက်ပြင်၌၊
 ပိသတိ- ကြိတ်၏၊ [ပိသော စုဏ္ဏေ - အမှုန်ပြုခြင်း၌၊ (ဓာတ်ကျမ်း၊)] ပုည
 ဝတာ-ပုဉ်းထူး ကံထူးရှိသော၊ ပဏ္ဍိတပုရိသေန-ပညာရှိ ယောက်ျားသည်၊
 ကတံ-ပြုအပ်သော အမှုသည်၊ မနာပမေဝ-မြတ်နိုးဘွယ် ကောင်းသည်သာ၊
 ဟောတိ-၏၊ အထ-ကြိတ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ နံ-ထို မုယောဆန်မှုန်ကို၊ (ပိသိ
 တွာ ဟု ရှိသည်ကား အပိုတည်း၊ ပါဠိတော်မှာရှိ၍ ထည့်ကြဟန် တူသည်၊)
 သပ္ပိအာဒိဟိ- တို့ဖြင့်၊ သမ္မာ - စွာ၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ- ရောစပ်၍၊
 ဘဂဝတော - အား၊ ဥပနာမေသိ - ဆက်ကပ်ပြီ၊ အထ- ထိုအခါ၌၊ ဧတ္ထ-
 ဤ မုယောဆန်ခဲမှုံ၌၊ ဒေဝတာ- တို့သည်၊ ဒိဗ္ဗောဇံ- နတ်ဩဇာကို၊ ပက္ခိပန္နိ-
 ထည့်ကြ ကုန်၏၊ တံ- ထို မုယောဆန်ခဲမှုံကို၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-
 ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏၊ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ-၍၊ ဖလသမာပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ ကာလံ-အချိန်
 ကို၊ အတိနာမေဘိ - လွန်စေတော်မူ၏၊ တတော - ထိုအခါမှာ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊
 ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ န စရတိ-လှည့်လည်တော်မမူ။

ပန- ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥျားအံ့၊ အာနန္ဒတ္ထရော-
 အရှင် အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ တဒါ-၌၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်
 အကျွေးသည်၊ ဟောတိ ကိံ - ဖြစ်သလော၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊
 ဟောတိ - ၎င်း၊ စခေါ - ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ - အလုပ်
 အကျွေး အရာကို၊ လဒ္ဓါ - ရ၍၊ (ဥပဋ္ဌာကော - လုပ်ကျွေး သူသည်၊) နော
 ဟောတိ-မဟုတ်၊ [“လဒ္ဓေါ” ဟုလည်းရှိ၏၊ “နော လဒ္ဓေါ-မရသေး” ဟု

တဒုပိယံ။ ။ “စုရာဒိ ဥပဓာတ်သည် ဥပပတ္တိ-သင့်လျော်ခြင်း အနက်ဟော” ဟု
 သဒ္ဓနိတိဆို၏၊ ထို့ကြောင့် “ ဥပေတိ-သင့်လျော်၏၊ ဣတိ ဥပိယံ ” ဟု ပြု၊ ကျပစ္စည်း
 ဣအာဂုံကြိ၊ ဥကို ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ တဿ - ထို တစလယ်သော မုယောဆန်အား + ဥပိယံ-
 သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည်တည်း၊ တဒုပိယံ-သည်။ [တဒုပိယန္တိ-တဒနုရူပံ။]

ပုညဝတာ။ ။ ပုညဉာဏပိသေသေဟိ-ပုဉ်းကံ အထူး ဉာဏ်အထူးရှိသူတို့သည်၊
 ကတ္တဗ္ဗကမ္မဿ - ပြုအပ်သောအလုပ်၏၊ မနာပတာ - မြတ်နိုးဘွယ်၏ အဖြစ်သည်၊
 ဟောတိတိ အာဟ-ပုညဝတာတိ အာဒိ၊ မုယောဆန်မှုန်ကို ထောပတ်စသည်နှင့် တွဲ၍
 အခဲလုပ်အပ်သော (ရှင်အာနန္ဒာလုပ်) မှုန်၏ ကောင်းမွန်ကြောင်းကို ပြလိုသော စကား
 တည်း၊ ရှင်အာနန္ဒာတို့လို ဉာဏ်ရှိသူလုပ်သမျှ အကောင်းချည်းဖြစ်သည်-ဟူလို။

ပေးနိုင်သော်လည်းစာသွားမလှ။]ဟိ-မှန်၊(တနည်း)ဟိ-ချဲ့၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပဌမဗောဓိယံ-ပဌမဗောဓိ၌၊ [သတ္တာတို့ကို သစ္စာ ၄ ပါးသိစေရာ ပဌမနှစ် အပိုင်းကို “ပဌမဗောဓိ” ဟု ခေါ်၏။ ၄၅ ဝါကို ၃ပိုင်း ပိုင်း၍ ပဌမ, ဒုတိယ တတိယဗောဓိ ဟု ခွဲသည်။] ဝိသတိ ဝဿန္တရေ - ဝါတော် ၂၀ အတွင်း၌၊ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကောနာမ-အမြဲလုပ်ကျွေးသူမည်သည်။ ၊ ဣ-မရှိ၊ [နိဗဇ္ဈတိ-အမြဲ စပ်ဖွဲ့၏။ ဣတိ နိဗဒ္ဓေါ။] ကဒါစိ-တရံတခါ၌၊ နာဂသမာလတ္ထေရော-သည်။ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဥပဋ္ဌာသိ - လုပ်ကျွေးပြီ၊ ကဒါစိ , နာဂိတတ္ထေရော - သည်။ (ဥပဋ္ဌာသိ) ပေ၊ ကဒါစိ, လစ္ဆဝိပုတ္တော - လစ္ဆဝိမင်း၏ သားဖြစ်သော၊ သုနက္ခတ္တတ္ထေရော (ဥပဋ္ဌာသိ) တေ-ထို ထေရ်တို့သည်။ အတ္တနာ-မိမိ၏၊ ရုစိယာ- အလိုအားဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟိတွာ-လုပ်ကျွေးပြီး၍၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ (ပက္ကမိတုံ-ဖဲသွားခြင်းငှါ) ဣစ္ဆန္တိ-အလိုရှိကုန်၏။ တဒါ-၌၊ ပက္ကမန္တိ-န်၏။ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်။ တေသု-ထို ထေရ်တို့သည်။ [“ တေသု တေသု ” ဟု ဝိစ္ဆာရှိသည်ကား မကောင်း၊ ဝိစ္ဆာဆိုလျှင် “တသ္မိံတသ္မိံ ဥပဋ္ဌဟန္တေ” ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်။] ဥပဋ္ဌဟန္တေသု-လုပ်ကျွေးကုန်လသော်၊ အပ္ပေယျသုတ္တော- လုပ်ကျွေးမှု၌ အားထုတ်ခြင်းမရှိသည်။ ဟောတိ-၏၊ ပက္ကန္တေသု- ဖဲသွားကုန် လသော်၊ သယမေဝ - ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဝတ္တပ္ပဋိ-တ္ထိံ - ဝတ်အကျင့်ကို၊ ကရောတိ-၏။ ဘဂဝါပိ - သည်လည်း၊ မေ-၏၊ ဣတိသေဋ္ဌော - ဆွေမျိုးမြတ် သည်။ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ-အလုပ်အကျွေး ရာထူးကို၊ ကိဉ္ဇာပိ နတာဝ လဘတိ- အကယ်ရှိကား မရသေး၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် မရသေးပါ သော်လည်း၊ ဝေ ရူပေသု-န်သော၊ ဋ္ဌာနေသု-ငတ်မွတ်ရာဋ္ဌာနတို့၌၊ အယမေဝ-ဤအာနန္ဒာသည် သာ၊ ပဋိရူပေါ-လျောက်ပတ်၏။ ဣတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ အဓိဝါသေသိ- လက်ခံတော်မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အာယသ္မာ ပနာ နန္ဒော၊ ပေ၊ ပရိဘုဉ္ဇတိတိ- ဟူ၍၊ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန- သည်။ (တနည်း) သံဂိတိကာရေဟိ- တို့သည်။ ဝုတ္တံ-မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

နနုစ- စောဒနာပါဠာအံ၊ (ကိံ) မနဿာ- တို့သည်။ ဒုဗ္ဗိက္ခကာလေ- ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာအခါ၌၊ အတိဝိယ-လျှင်၊ ဥဿ- ဟဇာတာ- ဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်း ရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ) ပုညာနိ- တို့ကို၊ ကရောန္တိ နနု- ပြုကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ အတ္တနာ- မိမိသည်။ အဘုတွာပိ - မစား မှု၍လည်း၊ ဘိက္ခုနံ- တို့အား၊ ဒါတဗ္ဗံ- ပေးထိုက်၏ ဟူ၍၊ မညန္တိနနု- ဖွတ် ထင်ကုန်သည် မဟုတ်လော၊ တေ- ထိုလူတို့သည်။ တဒါ- ၌၊ ကသ္မ - ကြောင့်၊ ကဋ္ဌုတ္တိဘိက္ခမ္ဘိ-တယောက်ချီမျှသော ဆွမ်းကိုလည်း နအဒံသု မပေးလှကုန်

သနည်း၊ ဝေရဇ္ဇော - ဝေရဇ္ဇော မြို့၌ မွေးဘွားသော၊ အယဉ္ဇ မြာဟ္မဏော - ဤ ဥဒယပုဏ္ဏားသည်လည်း၊ မဟတာ - ကြီးစွာသော၊ ဥဿာဟေန - အား ထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဝဿာဝါသံ - မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော် မူခြင်းကို၊ ယာစိ - ပြီ၊ သော - ထို ဝေရဇ္ဇော ပုဏ္ဏားသည်၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ ဘဂဝတော - ၏၊ အတ္ထိဘာဝမ္ဘိ - ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဝါ - ရှိမှန်းကို လည်း၊ န ဇာနာတိ - မသိရသနည်း၊ ဣတိ - သို့၊ (နနုစ - စောဒနာပါ၏၊ ပရိ ဟာရော - ကို၊ မယာ၊) ဝုစ္စတေ - ၏၊ မာရာဝန္နနာယ - မာရ်နတ်၏လှည့်ပတ်ခြင်း ကြောင့်၊ [မာရေန - သည်၊ ကတစိတ္တာ - ဝန္နနာယ - ပြုအပ်သော စိတ်၏ လည် နေခြင်းကြောင့်၊ “ မာရ်နတ်၏ စိတ်ကိုလှည့်ပတ်ထားခြင်းကြောင့် ” ဟုလို၊] (တေ - ထိုလူတို့သည်၊ တဒါ - ၌၊ ကဋ္ဌုဘိက္ခမ္ဘိ - ကိုလည်း၊ န အဒံသု - ကုန်၊ သောစ မြာဟ္မဏော - ထို ဝေရဇ္ဇောပုဏ္ဏား သည်လည်း၊ ဘဂဝတော - ၏၊ အတ္ထိဘာဝမ္ဘိ - ကိုလည်း၊ ဝါ - မှန်းကိုလည်း၊ န ဇာနာတိ - မသိ။)

ဟိ - ချဲ့၊ ဘဂဝတော - ၏၊ သန္တိကာ - မှ၊ ပတ္တမန္တမတ္တမေဝ - ဖဲသွားပြီး ခါမျှ ဖြစ်သော၊ ဝေရဇ္ဇံ - သော၊ မြာဟ္မဏံ - ကို၎င်း၊ သကလံ - သော၊ နဂရံစ - ကို၎င်း၊ ဝါ - မြို့နေသူ လူအပေါင်းကို၎င်း၊ (အဘေဒေါပစာ၊) သမန္တာ - ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ယောဇနမတ္တံစ - တယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကို ၎င်း၊ ဝါ - တယူဇနာ အတွင်း၌ နေသူ လူအပေါင်းကို၎င်း၊ ယတ္ထ - အကြင် အရပ်၌၊ ပုရေဘတ္တံ - ဆွမ်း၏ ရွှေအဘို့၌၊ ဝါ - နံနက် အခါ၌၊ ပိဏ္ဏာယ - ငှါ၊ စရိတွာ - ရှိ၊ ပစ္စာဂန္တု - ပြန်လာခြင်းငှါ၊ သတ္တာ - တတ်ကောင်း၏၊ တံသမ္ပံ - ထို အလုံးစုံသော အရပ်ကို၊ ဝါ - ထို အလုံးစုံသော အရပ်၌ နေသူ လူအပေါင်း ကို၊ မာရော - သည်၊ အာဝနေတွာ - စိတ်ကို လည်စေ၍၊ ဝါ - လှည့်ပတ်၍၊ မောဟေတွာ - တွေဝေစေ၍၊ သဗ္ဗေသံ - အလုံ စုံသောလူတို့၏၊ အသလ္လက္ခဏာ ဘာဝံ - မှတ်သားခြင်းမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကတွာ ပတ္တမိ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ကောစိ - သည်၊ အန္တမသော - ဖြင့်၊ သာမိစိကမ္မမ္ဘိ - ရိုသေမှုကိုလည်း၊ ကတ္တမ္ပံ - ပြုထိုက်၏ ဟူ၍၊ န မညိတ္ထ - မမှတ်ထင်တော့၊ [အာကိုတ္ထ ပြုထားသည်။]

ကိံ ပန - အသို့နည်း၊ ဘဂဝါပိ - သည်လည်း၊ မာရာဝန္နံ - ကို၊ အဇာနိ တွာဝ - သိတော်မမူ၍သာ၊ ဝါ - မူခြင်းကြောင့်သာ၊ တတ္ထ - မြို့၌၊ ဝဿံ - ဝါသို၊ ဥပဂတော - ကပ်တော်မူသလော၊ ဣတိ - မေး တည်း၊ အဇာနိတွာ၊ နော ဥပဂတော - ကပ်တော်မူသည် မဟုတ်၊ (ဣတိ - ဤကား အဖြေတည်း၊) အထ - ထိုသို့ သိတော်မူပါလျက်၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ စမ္ပါသာဝတ္ထိရာဇဂဟာ ဒီနံ - စမ္ပာ၊ သာဝတ္ထိ , ရာဇဂြိုဟ် အစရှိသော မြို့တို့တွင်၊ အညတရသ္မိံ - မြို့၌၊

(ဝဿံ) န ဥပဂတော - ကပ်တော် မမူသနည်း၊ ဣတိ - မေးတည်း၊ စမ္မာ သာဝတ္ထိရာဇဂဟာဒီနိ - မြို့တို့သည်၊ တိဋ္ဌန္တု - တည်ပါစေကုန်ဥား၊ ဝါ- ထားလိုက်ပါကုန်ဥား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ-၌၊ ဥတ္တရကုရုံဝါ- မြေခံကျွန်းသို့သော်၎င်း၊ တိဒသပုရုံဝါ-တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့သော်၎င်း၊ ဂစ္ဆာ-၍၊ ဝဿံ , သစေပိ ဥပဂစ္ဆေယျ - အကယ်၍ပင် ကပ်တော်မူစေ ဥားတော့၊(ဧဝံ သတိဝိ-လည်း၊)တမ္ပိ-ထိုအရပ်ကိုလည်း၊ ဝါ-ထိုအရပ်နေသူ လူအပေါင်းကိုလည်း၊ မာရော - သည်၊ အာဝဇ္ဇေယျ - ရာ၏၊ သော- ထို မာရ်နတ်သည်၊ တံသံဝစ္ဆရံ - ၌၊ အတိဝိယ- လျှင်၊ အာဃာတေန - ပြင်းစွာ နှိပ်စက်တတ်သော ဒေါသသည်၊ ဝါ- ရန်ငြိုးသည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော-ထက် ဝန်းကျင် လုယူအပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ အဟောသိကိရ - ဖြစ်သတတ်၊ ပန- ဆက်၊ ဣမ-ဤဝေရဉ္စာမြို့၌၊ ဘဂဝါ, ဣမံ အတိရေကကာရဏံ-ဤအပိုအလွန် အကြောင်းကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်တော်မူပြီ၊ (ကိံ-အဘယ်သို့မြင်တော်မူသနည်း၊) အဿဝါဏိဇာ - တို့သည်၊ ဘိက္ခုနံ - တို့ကို၊ သင်္ဂဟံ - ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရိဿန္တိ - နလတံ၊ ဣတိ- ဤအကြောင်းကို၊ အဒ္ဓသ- ပြီ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝေရဉ္စာယမေဝ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိ၊ ကိံ ပန- အသို့နည်း၊ မာရော- သည်၊ ဝါဏိ ဇကေ - တို့ကို၊ အာဝဇ္ဇေတု - လှည့်ပတ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ - မစွမ်းနိုင် သလော၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊ နော နသက္ကောတိ - မစွမ်းနိုင်သည် မဟုတ်, စွမ်းနိုင်သည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ စွမ်းနိုင်ပါသော်လည်း၊ တေ- ထိုမြင်း ကုန်သည်တို့သည်၊ အာဝဇ္ဇိတ ပရိယောသာနေ-လှည့်ပတ်အပ်ပြီး၏အဆုံး၌၊ အာဂမိံ သု- ရောက်လာကြကုန်ပြီ၊ ပဋိနိဝတ္တိတွာ - ပြန်နစ်၍၊ ကသ္မာ, နာဝ ဇ္ဇေတိ-မလှည့်ပတ်သနည်း၊ ဣတိ-မေးတည်း၊ အဝိသဟတာယ-မရဲဝံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [အဝိသယုတာယ- မလွှမ်းမိုးနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊] (နာဝဇ္ဇေတိ- မလှည့်ပတ်။)

တမ္ပိ မာရော အာဝဇ္ဇေယျ။ ။ ဖုဿဘုရားလက်ထက်၌ ဘုရားအလောင်းဘဝက ဖုဿဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့ကို “မုယောဆန် စားကြ, သလေးဆန် မစားကြနှင့်” ဟု ကြိမ်းမောင်းခဲ့ဘူးသတတ်၊ ထို အကုသိုလ်ကံသည် ထိုဝါတွင်း၌ အကျိုးပေးခွင့် ကြိုနေ သောကြောင့် မြောက်ကျွန်း သို့မဟုတ် တာဝတိံသာ၌ ဝါကပ်တော်မူစေကာမူ ထို၌ နေသူများကိုလည်း မာရ်နတ်သည် လှည့်ပတ်မည်သာ။

အဝိသယုတာယ ။ ။ ယခုစာတို့၌ “အဝိသဟတာယ” ဟု ရှိ၏၊ “မရဲဝံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟု ပေးကြ၏၊ မာရ်နတ်သည် ဘုရားကိုသော်မှ မကြေခံ, မြင်းကုန်သည် လောက်ကို အဘယ်မှာ ကြောက်မည်နည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဝိသဟတာယ” ပါဌ်သည် မကောင်း၊ ဋီကာ၌ “အသတ္တုဏေယျတာယ” ဟု ဖွင့်၏၊ ဝိပုဗ္ဗ သဟဓာတ် ဣပစ္စည်း

ဟိ-မှန်၊ သော-မာရ်နတ်သည်၊ တထာဂတဿ-ဘို့၊ အဘိဟဋ္ဌာ ဘိက္ခာယ-
 ရှေးရှု ဆောင်ပို့အပ်သော ဆွမ်း၏၎င်း၊ နိဗ္ဗဒါနဿ - မြို့သောဒါန၏၎င်း၊
 အပ္ပိတဝတ္တဿ-ပစ္စည်း ၄ ပါးကို သတ်မှတ်၍ အပ်နှံအပ်သော ဝတ္ထု၏၎င်း၊
 အန္တရာယံ-ရာယ်ကို၊ ကာတံ-၄၊ နဝိသဟတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဟိ-ချဲ့၊ စတုန္ဒ-၄ပါး
 တို့၏၊ အန္တရာယော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကာတံ- ၄၊ နသက္ကာ- နိုင်၊ ကတမေသံ
 စတုန္ဒ - တို့၏နည်း၊ တထာဂတဿ - ၏၊ အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခာသင်္ခေပေန ဝါ-
 ရှေးရှု ဆောင်ပို့အပ်သောဆွမ်း၌ ထည့်သွင်းအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်
 ၎င်း၊ နိဗ္ဗဒါန အပ္ပိတဝတ္တ သင်္ခေပေနဝါ - မြို့သောဒါန , အပ်နှံအပ်သော
 ဝတ္ထု၌ ထည့်သွင်းအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၎င်း၊ ပရိစ္စတ္တာနံ - စွန့်လှူ
 အပ်ကုန်သော၊ စတုန္ဒ-နံသော၊ ပစ္စယာနံ-ပစ္စည်းတို့၏၊ ကေနစိ-တစုံတယေခံ
 သည်၊ အန္တရာယော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကာတံ-၄၊ နသက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ဗုဒ္ဓါ
 နံ - တို့၏၊ ဇိဝိတဿ - အသက်တော်၏၊ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတံ, န
 သက္ကာ-နိုင်၊ အသီတိယာ-ရှစ်ဆယ်သော၊ အနုဗျဉ္ဇနာနံ - အဖန်ဖန် ထင်ရှား
 ပြုတတ်ကုန်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့၏၎င်း၊ ဗျာမပ္ပဘာယဝါ- တလံမျှ
 လောက်သော ကိုယ်ရောင်တော်၏၎င်း၊ ပေ၊ ဟိ-ချဲ့၊ စန္ဒိမ သုရိယဒေဝဗြဟ္မာ
 နံဝိ-လ, နေ, နတ်, ဗြဟ္မာတို့၏လည်း၊ ပဘာ-အရောင်သည်၊ တထာဂတဿ-
 ၏၊ အနုဗျဉ္ဇန ဗျာမပ္ပဘာပဒေသံ-လက္ခဏာတော်ငယ်, တလံမျှလောက်သော
 ကိုယ်ရောင်တော်အရပ်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဝါ-လသော်၊ ဝိဟတာနဘာဝါ-
 ကင်းသော အာနုဘော်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - န၏၊ ဗုဒ္ဓါနံ, သဗ္ဗညုတဉာဏ
 သ-၏၊ ပေ၊ ဣတိ-သို့၊ စတုန္ဒ-နံသော၊ ဣမေသံ-ဤ အရာဝတ္ထုတို့၏၊ ကေနစိ

ဖြင့် ပြီးသော “အဝိသယ” ပုဒ်ကိုသာ သကဓာတ် ဥဏာပစ္စည်း, ဣပစ္စည်းဖြင့် “သက္ကာ
 ဏေယျ” ဟု ဖွင့်နိုင်၏။ ဝိသယန္တေတိ ဝိသယာ၊ န+ဝိသယာ အဝိသယာ - မလွှမ်းမိုး
 အပ် မလွှမ်းမိုးနိုင်သော ကုန်သည်တို့၊ တေသံ + ဘာဝေါ အဝိသယတော။ [နောက်၌
 “ကာဘုံ နဝိသဟတိ-ပြုခြင်း၄၊ မစွမ်းနိုင်” ဟူသောစကားလည်း “မပြုအပ်-မပြုနိုင်” နှင့်
 သဘောတူပင်တည်း။]

အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခာ၊ ပေ၊ ဝတ္တ။ ။ အိမ်၌ ချက်ပြီး၍ ဆောင်ပို့အပ်သော ဆွမ်းသည်
 “အဘိဟဋ္ဌာ- ရှေးရှု ပို့ဆောင်အပ်သော + ဘိက္ခာ - တည်း” အရ အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခာ
 မည်၏။ တလ, သို့မဟုတ် ၂ လ စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်၍ ဘုရားရှင်အား နေ့စဉ် လှူအပ်
 သော ပစ္စည်းသည် နိဗ္ဗဒါန (မြို့သောအလှူ) မည်၏။ “အပ္ပိတဝတ္တ” ကား ဗုဒ္ဓ
 မြတ်စွာ၏ ပစ္စည်း ၄ ပါးအတွက်ဟု လျှော့ထား၍ ကျောင်း၌ တခါတည်း အပ်နှံထား
 အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုတည်း။ အပ္ပိတံ-အပ်နှံအပ်သော+ ဝတ္တံ - ပူဇော်ဘွယ်ဝတ္ထု
 တည်း။ [“ဝိဟာရံ နေတွာ ဝိန္ဒုဝတ္ထုနော” ဝိကာ။]

အန္တရာယော ကာတုံ နသက္ကာ၊(ကတမေသံစတုန္ဒံ၏အမေးကို ပြန်အုပ်သည်။) တသ္မာ-ကြောင့်၊ မာရေန-သည်၊ အကတန္တရာယံ-မပြုအပ်သော အန္တရာယ် ရှိသော၊ ဝါ-အန္တရာယ်မပြုနိုင်သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သသာဝက သံဃော-သာဝကသံဃာနှင့်တကွ ဖြစ်တော်မူသည်၊(ဟုတွာ)၊ တဒါ-ဝေရဇ္ဇာ မြို့ဝယ် ဝါကပ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဘုဇ္ဇတိ- မူ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဘုဇ္ဇန္တာ-ဘုန်းပေးတော် မူစဉ်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (သုဏိ၌ စပ်၊) အသောသိ ခေါ၊ပေ၊သဒ္ဓန္တိ-ကား၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပတ္တ ပတ္တပုလကံ-ကို၊ ကောနေန္တာနံ-ထောင်းကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ မုသလ သဗ်နုဇနိတံ - ကျည်ပွေ့၏ ထိခိုက်ခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဥဒုက္ခလ သဒ္ဓံ-ဆိုင်ငယ်သံကို၊ သုဏိ-ကြားတော်မူရပြီ၊ တတော-ထို အသောသိခေါ ဘဂဝါ ဥဒုက္ခလသဒ္ဓံ ဟူသော ဝါကျမှ၊ ပရံ - နောက်၌၊ ဇာနန္ဒာပိ တထာ ဂတာတိ ဝေဒာဒိ-တာ ဤသို့ အစရှိသောစကားကို၊(ပုတ္တံ၌စပ်၊)ပရတော- နောက်၌၊ ကိံနုခေါ သော အာနန္ဒ ဥဒုက္ခလသဒ္ဓေါတိ-ဒွေ ဟူသော၊ ယံ- အကြင် ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးတော်မူပြီ၊ တဿ-ထို ပြဿနာ၏၊ ပရိဟာရ ဒဿနတ္ထံ - အဖြေကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန) ပုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ တတြ-ထိုဇာနန္ဒာပိတထာဂတာ အစရှိသောဝါကျ၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ သင်္ခေပ ဝဏ္ဏနာ - အကျဉ်းချုပ် အဖွင့်တည်း၊ တထာဂတာနာမ-ဘုရားရှင်တို့ မည်သည်၊ ဇာနန္ဒာပိ - သိတော်မူကုန်လျက် လည်း၊ (ပုစ္ဆန္တံ၌စပ်၊) တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပုစ္ဆာကာရဏံ-မေး တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ- သော်၊) ပုစ္ဆန္တိ-မေးတော်မူကြကုန်၏၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ တာဒိသံ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပုစ္ဆာကာရဏံ - သည်၊ သစေ နတ္ထိ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ- သော်၊)

ဣမေသံ စတုန္ဒံ။ ။(၁) ဘုရားရှင်ဘို့ ရည်ရွယ်အပ်သော ဆွမ်း စသော ပစ္စည်း ဝတ္ထု၊ (၂) ဘုရားရှင်၏ဇီဝိတ (အသက်တော်)၊ (၃) ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာ တော်ငယ်နှင့် တလံမျှလောက်သော ကိုယ်ရောင်တော်၊ [ကိုယ်ရောင်တော်ကို မလင်း အောင်ပြုခြင်းသည် အန္တရာယ်ပြုခြင်းမည်၏။] (၄) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၊ ဤ ၄ ပါး တည်း။ [“ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အန္တရာယ် ” ဟူသည် ဥပယုဓ်တရားတို့ကို မသိအောင် ပိတ်ပင်ထားခြင်းတည်း။]

ဇာနန္ဒာပိ။ ။ဤ ပိ ဝဒ္ဓါသည် သိခြင်းကို ချီမြှောက်သော အနုဂ္ဂဟတ္ထ (သမ္ဘာ ဝနာ) ဇောတကတည်း၊ သမ္ဘာဝနာပိသည် ဂရဟာကို ပေါင်းဆည်းမြီဟု ပြောစမှတ် ပြုကြသော်လည်း ဤနေရာ၌ (မသိခြင်းဟူသော) ဂရဟတ္ထမရှိသောကြောင့် ပေါင်းစရာ မလို-ဟု မှတ်။

ဇာနန္ဒာပိ-လည်း၊ နပုစ္ဆန္တိ - မေးတော်မမူကြကုန်၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-
 ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါနံ- ရှင်တို့၏၊ အဇာနနံနာမ-မသိခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မသိခြင်းမည်သည်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အဇာနန္ဒာ
 ပီတိ-အဇာနန္ဒာပိဟူ၍၊ (အာယသ္မတာဥပါလိတ္ထေရေန-သည်၊) နဝုတ္တိ-အပ်၊
 ကာလံ ဝိဒိတွာ ပုစ္ဆန္တိတိ - ကား၊ တဿာပုစ္ဆာယ-ထို မေးတော်မူခြင်း၏၊
 သောကာလော-ထို မေးသင့်ရာအခါသည်၊ သစေ ဟောတိ-ရှိအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့
 ရှိလသော်၊ တံ ကာလံ-ထို မေးသင့်ရာအခါကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော်မူ၍၊ ပုစ္ဆန္တိ၊
 (သော ကာလော-သည်၊) သစေ နဟောတိ-အံ့၊ ဧဝမ္ပိ- ဤသို့ မရှိပြန်သော်
 လည်း၊ ကာလံ-ကို၊ ဝိဒိတွာဝ-၍သာလျှင်၊ န ပုစ္ဆန္တိ-နံ၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊
 ပုစ္ဆန္တိပိ-ကုန်သော်လည်း၊ အတ္ထသဗ္ဗိတံ-အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်သောစကားကို၊
 တထာဂတာ - တို့သည်၊ ပုစ္ဆန္တိ၊ ယံ-အကြင်စကားသည်၊ အတ္ထနိဿိတံ-
 အကျိုးကိုမှီ၏၊ ကာရဏာ နိဿိတံ - အကြောင်းကိုမှီ၏၊ တဒေဝ- ထိုအကျိုး
 အကြောင်းကိုမှီသောစကားကိုသာ၊ ပုစ္ဆန္တိ၊ အနတ္ထသဗ္ဗိတံ-အကျိုးနှင့် မစပ်
 ယှဉ်သော စကားကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ - မမူကြကုန်၊ ကသ္မာ၊ (အနတ္ထသဗ္ဗိတံ-
 စကားကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ-သနည်း၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အနတ္ထသဗ္ဗိတေ-အကျိုး
 နှင့် မစပ်ယှဉ်သောစကား၌၊ ဝါ-ကို၊ တထာဂတာနံ-တို့၏၊ သေတုယာတော-
 အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏၊) “တသ္မာ အနတ္ထ
 သံဟိတံ နောပုစ္ဆန္တိ” ဟု ဖလဝါကျထည့်၊ မဂ္ဂေါ-ကို၊ သေတု-တုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-

အတ္ထသဗ္ဗိတံ။ ။ အတ္ထသဗ္ဗိသည် ပယောဇန (အကျိုး) အနက်ဟောတည်း။
 ထို့ကြောင့် “ပယောဇနသာဓကံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ထိုအကျိုးသည်ပင် မေးခြင်း၏
 အကြောင်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့် “အတ္ထနိဿိတံ ကာရဏာနိဿိတံ” ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။
 ဤနေရာ၌ အတ္ထနှင့်ကာရဏအရတူ တခုတည်းဖြစ်သောကြောင့် (စ) မပါ။ ။ [အတ္ထေန +
 သံဟိတံ အတ္ထသဗ္ဗိတံ၊ “သံဟိတံ၌” သံ ပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၊ တ ပရည်း၊ အာကို ဣပ္ပိ၊
 သန္တိကုသို့ “စပ်-ဆက်စပ်” အနက်ဟော။]

အနတ္ထသံဟိတေ။ ။ “ဘယ်အပေါ်၌ သတ်သနည်း” ဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့်
 “အနတ္ထသံဟိတေ” ဟု မိန့်ရကား အနတ္ထသံဟိတေ၌ သတ္တမီသည် ဘုမ္မတ္တိသက်၊
 တနည်း-“တာဒိသဿ ဝစနဿ” ဟု အဖြောင့်ပြဝါကျကို ထောက်၍ သာမိအနက်၌
 သတ္တမီသက် ဟု မှတ်။ [အနတ္ထသံဟိတေ ဝစနေ၊ သာတာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ၊ သာမိ
 အတ္ထေဝါ(ဆဋ္ဌိကံ) ဘုမ္မဝစနန္တိ မညမာနော (သံသည်ဖြစ်၍) ဧဝံ (ဤသို့ တာဒိသဿ
 ဝစနဿဟူ၍) အာဟ။] “စကားကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း” ဟူသည် ထို အကျိုးမဲ့
 စကားကို ပြောဆိုကြောင်း ကိလေသာကို ဖြတ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် အကြောင်း
 ဖြတ်ခြင်းကို အကျိုး၌ တင်စားသော “ကာရးဗူပစာရ” ဟု မှတ်။

အပ်၏။ မဂ္ဂေနေဝ- ဖြင့်သာလျှင်၊ တာဒိသဿ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝစနဿ-စကားကို၊ ဃာတော- သတ်ခြင်းသည်၊ သမုစ္ဆေဒေါ - အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣဒါနိ - ဌ၊ အတ္ထသံဟိတန္တိ ဣတ္ထ- ဟိတံဟူသော ဤပါဌ၌၊ ယံအတ္ထသန္တိ သိတံ-အကြင်အကျိုးကို မှီသော၊ ဝစနံ-ကို၊ တထာဂတာ-တို့သည်၊ ပုစ္ဆန္တိ-နံ၏။ တံ-ထိုအကျိုးကို၊ ဒသေန္တော (ဟုတွာ) ဒွိဟာကာရေဟိတိအာဒိ-ဟိ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ- ထိုဒွိဟာကာရေဟိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အာကာရေဟိတိ-ကား၊ ကာရဏေဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ (ပုစ္ဆန္တိ စပ်)ဓမ္မံဝါ ဒေသေဿာမာတိ-ကား၊ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ-အဋ္ဌုပ္ပတ္တိနှင့်ယှဉ်သော၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့်ယှဉ်သော၊ သုတ္တံဝါ-သုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ - ရှေး၌ ကျင့်အပ်သော အကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော။

သေတုဃာတော။ ။ သိခတ်သည် သွာဒိဂိုဏ်းဖြစ်မှု ထက်အောင် သွေးခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ “သီယတေ-ဝိပဿနာ အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင် သွေးအပ်၏။ ဣတိ သေတု”ဟု ကြံ၊ ထို့ကြောင့် မဂ်ကို “သေတု”ဟု ခေါ်နိုင်၏။ သေတုနာ + ဃာတော သေတုဃာတော-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်(ထိုကဲ့သို့သော စကားကို) အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်း။

ယံအတ္ထနိသိတံ။ ။ ယော+အတ္ထော ယံအတ္ထော၊ ယံအတ္ထံ+နိသိတံ ယံအတ္ထနိသိတံ (ဝစနံ) အကြင်အကျိုးကိုမှီသောစကား၊ ဤသို့ ယံပုဒ်ကို အတ္ထပုဒ်နှင့် သမာသ်တွဲမှ “တံ+ဒသေန္တော-ထိုအကျိုးကို ပြုလို၍ “ဒွိဟာကာရေဟိ-စသော စကားကိုမိန့်” ဟူသော နိယမဝါကျနှင့် အဓိပ္ပါယ်ဆက်မိမည်၊ ယ-တ နှင့် သမာသ်တွဲရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ် လာရကြောင်းကိုလည်း သတိပြုပါ။ [ယောဇနာ၌ကား “ယံ”ကို ဝစနံနှင့် တွဲစေလို၍ “တံတိ ဝစနံ”ဟု ဖွင့်လေသည်။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း “တံ+ဒသေန္တော- ထို စကားကို ပြုလို၍ “ဒွိဟာကာရေဟိ” စသည်ကို မိန့် ဟု အဓိပ္ပါယ် စပ်-မစပ်ကို စဉ်းစားပါလေ။]

ဒွိဟာကာရေဟိ။ ။ ပုစ္ဆာစကား၏ အကျိုးကား တရားဟောရခြင်း သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူရခြင်းတည်း၊ ထိုအကျိုးသည်ပင် မေးခြင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အာကာရေဟိကို “ကာရဏေဟိ”ဟု ဖွင့်လေသည်။ ရှေ့၌ “အတ္ထနိသိတံ ကာရဏနိသိတံ”ဟု ဆိုခဲ့ပုံနှင့် သဘောတူပင်။ [အာကရောတိ (ဖလံ နိပ္ပတ္တေတိ) တိ အာကာရော၊ အတ္ထနော အနုရူပတာယ-မိမိဟူသော အကြောင်းအား လျော်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အာကရောတိ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ ဖလံ နိပ္ပတ္တေတိ-အပိုင်းအခြားနှင့် တကွအကျိုးကိုပြုတတ်၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ အာကာရော (ကာရဏံ)၊ အာသဒ္ဓါသည် မရိယာဒ အနက်ဟော။]

အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ။ ။ အတ္ထ သဒ္ဓါသည် “ ဝတ္ထုကြောင်း ” အနက်ကို ဟော၏။ “ ဝတ္ထု ” ဟူသည်လည်း တရားဟောခြင်း၏ တည်ရာ (ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံ လုပ်ကိုင်ပုံ) အလုံးစုံတည်း၊ အရဏီယတော အတ္ထော၊ သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု - သိအပ်သော

ဇာတကံဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ကထယိဿာမ-ဟောတော်မူကုန်အံ့၊ သာဝကာနံ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမာတိ - ကား၊ သာဝကာနံ - တို့အား၊ တာယ ပုစ္ဆာယ - ခွာဖြင့်၊ ဝိတိတ္တမံ - လွန်ကျူးနေကို၊ ပါကဋံ - ထင်ရှားသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂရုကံဝါ-လေးသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ (ပါရာဇိကနှင့် သံဃာ ဒိသေသ်ကို ယှ၊) လဟကံဝါ- ပေါ့သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ထုလ္လစွဉ်းစသော အာပတ်တို့ကို ယှ၊) သိက္ခာပဒံဝါ - ပုဒ်ကိုလည်း၊ ပညပေဿ မ - ပညတ် တော်မူကုန်အံ့၊ အာဏံ - အာဏာ တော်ကို၊ ထပေဿာမ - ထားတော်မူ ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ (ပုစ္ဆန္တိ-နိဗ္ဗိ၊ ဣတိအယံ-ဤ ဆိုအပ် ပြီးကား၊ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ - တည်း။) [ဂရုကံဝါ လဟကံဝါတို့၌ ဝါသည် အညမညဝိကပ်၊ သာဝကာနံဝါ၌ ဝါသဒ္ဓါကား ဓမ္မဝါဏ် ဝိကပ်။]

အထခေါ ဘဂဝါ၊ ပေ၊ တေမတ္ထံ အာရောစေသီတိ ဣတ္ထ - သိ ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ကိစ္ဆိ-တစုံတခုသော၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-ဆိုဘွယ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေ့၌၊ ဝုတ္တမေဝ - ဆိုအပ်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ပတ္ထပတ္ထ ပုလကပဋိလာဘံ - တကွမ်းစား တကွမ်းစားသော မုယောဆန်ကို ရခြင်းကို ၎င်း၊ သလ္လဟကဝုတ္တိတံ-ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ် ကို၎င်း၊ သာမံပါကပရိမောစနဉ္စ-ကိုယ်တိုင်ချက်ခြင်းဟူသောအပြစ်မှလွတ်စေ ခြင်းကို၎င်း၊ အာရောစေန္တော - လျှောက်သော အရှင်အာနန္ဒာကို၊ တေမတ္ထံ အာရောစေသီတိ-သိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန - ဆက်၊ သာဓု သာဓု အာနန္ဒာတိ ဣဒံ - နှ ဟူသော ဤ အာမေဒိတ်စကားကို၊ ဘဂဝါ - သည်၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ- ကို၊ သမ္ပဟံသေန္တော-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်းစေလို တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ) အာဟ၊ [“ဘယေ ကောဓေ ပသံသာယံ” စသည် နှင့်အညီ ဟာသ (ရှင်စေသော) အရာဖြစ်၍ “သာဓုသာဓု” ဟု အာမေဒိတ် ရှိရသည်-ဟုလို၊]

ကြောင့် သုတ်ကိုဟောခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုသည် အတ္ထမည်၏၊ [“အရိယတေတိ အတ္ထော” ဟု ပြု။] “အတ္ထဿ+ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိယေဝ (တ္ထကို ပြု၍) အတ္ထုပ္ပတ္တိ” ဟု သီလက္ခန် မြဟူဇာလသုတ် ဋီကာဖွင့်၏၊ [“ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊ နိဿယ ပဝတ္ထံ”-သာရတ္ထ။]

ဝိမတိ။ ။ အတ္ထသဒ္ဓါ၏ ဟေတုအနက်ကိုယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာယ ဟေတု+ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဣတ္ထ” ဟု၎င်း၊ ပယောဇန အနက်ကိုယူ၍ “ဓမ္မဒေသနာဒိကော အတ္ထော (အကျိုး) ဥပ္ပဇ္ဇတိ တောယာတိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု” ဟု၎င်း တမျိုးဖွင့်လေသည်၊ ဤအလို “အတ္ထုပ္ပတ္တိ - တရားဟောရခြင်း၏ အကြောင်း၏ဖြစ်ရာ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊ ဝါ-တရား ဟောရခြင်းစသော အကျိုး၏ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု” ဟု အနက်ပေး။

ပန-ဆက်၊ သာဓု ကာရံ-ကောင်းခြီးကို၊ ဒတ္တာ - ပေးတော်မူပြီး၍၊ ဒွိသု-
 န်သော၊ အာကာရေသု - (ဓမ္မဒေသနာ , သိက္ခာပဒပညာပနဟူသော)
 အကြောင်းတို့တွင်၊ ဧကံ - (ဓမ္မဒေသနာဟူသော) တခုသော အကြောင်းကို၊
 ဂဟေတွာ - ၍၊ ဓမ္မံ - ကို၊ ဒေသေန္တော - မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) တုမှေဟိ
 အာနန္ဒ၊ ပေ၊ အတိမညိဿတိတိ- ဟူ၍၊ အာဟ - မိန့်တော်မူပြီး၊ တတြ-ထို
 တုမှေဟိအာနန္ဒအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ အဓိပ္ပာ
 ယော - ဘုရားရှင်၏အလိုတော်တည်း၊ အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ သပ္ပုရိသေဟိ-သူတော်
 ကောင်းဖြစ်ကြကုန်သော၊ တုမှေဟိ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒုဒ္ဓိက္ခေ - ခဲယဉ် စွာ
 ရအပ်သော ဆွမ်းရှိရာအခါ၌၊ ဝါ- ရှိရာအရပ်၌၊ ဒုလ္လဘပိဏ္ဍေ- ခဲယဉ်းစွာ
 ရအပ်သော ဆွမ်းရှိရာအခါ၌၊ ဝါ-အရပ်၌၊ ဣမာယ သလ္လဟုကဝုတ္တိတာယ-
 ဤ ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ [တောင်း၊
 ခွက် တို့၌ ထည့်ရလောက်အောင် ဘဏ္ဍာများစွာ မရှိခြင်းကို “ သလ္လဟုက
 ဝုတ္တိတာ” ဟု ဆိုသည်။] ဣမိနာ သလ္လေခေစ-ဤ သလ္လေခအကျင့်ဖြင့်၎င်း၊
 [အပိုအမို တောင့်တခြင်း မရှိသည်ကို “ သလ္လေခ ” ဟု ဆိုသည်။] ဝိဇိတံ-
 အောင်အပ်ပြီ၊ ဝါ - နိုင်အပ်ပြီ၊ ကံ - ကို၊ ဝိဇိတံ-သနည်း၊ ဣတိ - ဤကား
 အမေးတည်း၊ ဒုဒ္ဓိက္ခံ - ထမင်း၏ မပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ငတ်မွတ် ခေါင်းပါး၊
 အစာရှားခြင်းကို၊ ဝိဇိတံ-ပြီ၊ လောဘော-လောဘကို၊ ဝိဇိတော-ပြီ၊ ဣစ္ဆာ
 စာရော-ယုတ်မာသော အလို၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-အလိုဆိုးကို၊ ဝိဇိတော-ပြီ။

ကထံ-အဘယ်သို့ အောင်အပ်သနည်း၊ အယံ ဝေရဉ္စာ-မြို့သည်၊ ဒုဒ္ဓိက္ခာ-
 ခဲယဉ်းစွာ ရအပ်သော ထမင်းရှိ၏၊ ဝါ - ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး၊ အစာရှား၏၊
 သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ အနန္တရာ-အကြား မရှိကုန်သော၊ ဝါ-အခြား
 မဲ့ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါမနိဂမာ ပန - ရွာနိဂုံးတို့သည်ကား၊ ဖလဘာရနမိတ
 သဿာ - အသီးဟူသောဝန်ဖြင့် ညွတ်ကိုင်းသော ကောက်စပါးရှိကုန်သည်၊
 သုဘိက္ခာ-လွယ်ကူစွာရအပ်သော ဆွမ်းရှိကုန်သည်၊ သုလဘပိဏ္ဍာ- န်သည်၊
 (ဟောန္တိ၊) ဧဝံသန္တေပိ-ဤသို့ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဇေ-
 ဤ ဝေရဉ္စာမြို့၌သာ၊ အမှေ - တို့ကို၊ နိဂ္ဂဏိတွာ - နှိမ်၍၊ ဝသတိ- နေဘိ၏၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ ဧကဘိက္ခုဿပိ-တပါးသော ရဟန်း၏လည်း၊ စိန္တာဝါ-ကြံခြင်း

ဒုဒ္ဓိက္ခေ။ ။ဒုလ္လဘာ+ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဒ္ဓိက္ခော-ကာလော၊ ဒေသော ဝါ၊
 “ဒုလ္လဘပိဏ္ဍေ” ကား ဒုဒ္ဓိက္ခေ၏ အနက်ဖွင့်၊ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် ဒု၏ ဒုလ္လဘအနက်၊
 ဘိက္ခ၏ ပိဏ္ဍ (ဆွမ်း) အနက်ကို သိရသည်။ “ ဒုဒ္ဓိက္ခံ ဝိဇိတံ ” ၌ကား “ ဘိက္ခာယ+
 အသမိဒ္ဓိ- (မပြည့်စုံခြင်းတည်း) ဒုဒ္ဓိက္ခံ ” ဟု အဗျယ်ဘောပြီ။

သည်၎င်း၊ ဝိယာတောဝါ-ပင်ပန်းခြင်းသည်၎င်း၊ [စိတ်ဖြစ်ရုံမျှကို “စိန္တာ” ဟု၎င်း၊ အဘန်ဘန် ဝမ်းနဲ့၍ စိတ်ပင်ပန်းခြင်းကို “ဝိယာတော” ဟု၎င်း ဆိုသည်။] နတ္ထိ-မရှိ၊ ဧဝံ - ဤသို့လျှင်၊ တာဝ-လောဘဗျူဟာစာရတို့မှ ရှေး ဥပုသ်၊ ဒုက္ခိက္ခိ - ကို၊ ဝိဇိတံ-ပြီ၊ အဘိဘူတံ-လွမ်းမိုးအပ်ပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသေ- အလို၌၊ ဝတ္ထိတံ-ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ကထံ - အဘယ်သို့၊ လောဘော- ကို၊ ဝိဇိတော - အောင်နိုင်အပ်သနည်း၊ အယံ ဝေရဇ္ဇာ - သည်၊ ဒုက္ခိက္ခိ - ၏၊ သမန္တတော-၌၊ အနန္တရာ-န်သော၊ ဂါမနိဂမာပန-တို့သည်ကား၊ ပေ၊ ဟန္တ-ယခု၊ မယံ-တို့သည်၊ တတ္ထ-ထိုရွာနိဂုံးတို့သို့၊ ဂတ္တာ-သွား၍၊ ပရိဘုဒ္ဓိဿာမ-သုံးဆောင်ကြကုန်စို့၊ ဣတိ-သို့၊ လောဘဝသေန - လောဘ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကေဘိက္ခုနာပိ- သည်လည်း၊ ရတ္ထိစ္ဆေဒေါဝါ - ညဉ့်ဖြတ်ခြင်းကိုသော်၎င်း၊ ပစ္စိမိကာယ-ပစ္စိမဝါ၌၊ တတ္ထ - ထိုရွာနိဂုံးတို့၌၊ ဝသံ-ဝါသို့၊ ဥပဂစ္ဆာမ-ကပ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ ဝဿစ္ဆေဒေါဝါ-ဝါဖျက်ခြင်းကိုသော်၎င်း၊ နကတော-မပြုအပ်၊ ဧဝံ-လျှင်၊ လောဘော-ကို၊ ဝိဇိတော-နိုင်အပ်ပြီ။

ကထံ-လျှင်၊ ဗျူဟာစာရော-ယုတ်မာသောအလို၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-အလို ဆိုးကို၊ ဝိဇိတော - သနည်း၊ အယံ ဝေရဇ္ဇာ - သည်၊ ဒုက္ခိက္ခိ - ၏၊ ဣမေစ မနဿာ-တို့သည်လည်း၊ အမှေ- တို့ကို၊ ဒွေတယော (ဒွတ္တယော) မာသေ-နှစ်လ၊ သုံးလတို့ပတ်လုံး၊ ဝသန္တေပိ - နေသည်တို့ကိုလည်း၊ ကိသ္မိံစိ - တစုံ တခုသောဂုဏ်၌၊ နမညန္တိ-မမှတ်ထင်ကြကုန်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဂုဏာဝါဏိဇ္ဇ-ဂုဏ်ကို ကုန်သွယ်ခြင်းကို၊ (ဂုဏ်ဖြင့် ပစ္စည်းကို လဲလှယ်ခြင်းကို၊) ကတ္တာ-

ရတ္ထိစ္ဆေဒေါဝါ။ ။ “သတ္တာဟကရဏီယ-၇ရက် အတွင်း ပြုဘွယ်ကိစ္စ” ရှိလျှင် ဝါတွင်း၌ အခြားအရပ်သို့ သွားကောင်း၏၊ ဤဝေရဇ္ဇာ၌လည်း ဒုက္ခိက္ခိ ဖြစ်နေသော ကြောင့် သတ္တာဟကိစ္စဖြင့် သွားမည်ဆိုလျှင် သွားကောင်း၏၊ ထိုသို့ သွား၍ ၇ ရက် အတွင်း မပြန်ဘဲ ၈ ရက်မြေခံ အာရုဏ်ကို ဝါဆိုရာတိုက်၏ ပြင်ဘက်၌ တက်စေမှ ရတ္ထိစ္ဆေဒအတွက် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်၊ ဤသို့ အာပတ်သင့်သည့် တိုင်အောင် သွား၍ နေဘို့ကို မဆိုထားဘိ သွားကောင်းသော သတ္တာဟကိစ္စနှင့်မျှ မသွားကြခြင်းကို “ရတ္ထိစ္ဆေဒေါဝါ န ကတော” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဝသန္တေဒေါဝါ န ကတော ။ ။ လောဘ အတွက်ကြောင့် ပုဒ်မဝါကပ်ပြီးကို ဖျက်၍ ပစ္စိမဝါကပ်ဘို့ရာ သုဘိက္ခဖြစ်သောအရပ်သို့ မသွားကြခြင်းကို “ဝသန္တေဒေါ န ကတော” ဟု မိန့်သည်။ ဒုက္ခိက္ခိအရပ်၌ ကပ်ပြီးသော ဝါကို ဖျက်၍ သုဘိက္ခအရပ်သို့ သွားကောင်းပါ၏၊ ဝိနည်းပြစ်မရှိပါ။ သို့သော် လောဘကြောင့် သွားလျှင် အကုသိုလ် ပြစ် မကင်းချေ၊ ထိုသို့ မသွားကြသောကြောင့် “လောဘကို အောင်နိုင်အပ်ပြီ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

၍၊ အသုကော-ထိုမည်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ပဌမဿ ဈာနဿ-ပဌမဈာန်ကို၊
 လာဘီ-ရခြင်းရှိ၏၊ ပေ၊ အသုကော-သော၊ ဘိက္ခု ဆဋ္ဌဘိညော-ခြောက်ပါး
 သော အဘိညာဉ်ရှိ၏၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ မနုဿာနံ-တို့အား၊ အညမညံ-အချင်း
 ချင်းကို၊ ပကာသေတွာ-ထင်ရှားပြ၍၊ ကုစ္ဆိ-ဝမ်းကို၊ ပဋိဇေတိတွာ-စောင့်ရှောက်
 ၍၊ ဝါ-လုပ်ကျွေး၍၊ ပစ္ဆာ - နောက်မှ၊ သီလံ - ပျက်သောအာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိ
 သီလကို၊ ယံနုန အဓိဋ္ဌဟေယျာမ - အကယ်၍ ဆောက်တည်ရပါကုန်မူကား
 ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ ဧက ဘိက္ခုနာပိ- တပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊
 ဝေရူပါ - ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဣစ္ဆာ - အလိုဆိုးကို၊ န ဥပ္ပါဒိတာ - မဖြစ်
 စေအပ်၊ ဝေ-လျှင်၊ ဣစ္ဆာစာရော-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဝိဇိတော- ပြီ၊ အဘိဘူတော-
 ပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသေ-၌၊ ဝတ္တိတော-ပြီ။ [ဣတိ ပါသည်ကား ပိုဟန်တူ၏၊
 အဓိပ္ပာယ်ယောပြန်လှည့်ဘွယ် မလိုသေး။]

အနာဂတေပန-နောင်အခါ၌ကား၊ ပစ္ဆိမာ- နေ၌ဖြစ်သော၊ ဇနတာ-
 ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ ဝိဟာရေ- ၌၊ နိသိန္နာ - နေကုန်လျက်၊ အပ္ပကသီရေ
 နေဝ-မပြုပြင်မပင်ပန်းသဖြင့်သာလျှင်၊ လဘိတွာပိ-ရ၍လည်း၊ ဝါ-ရပါလျက်
 လည်း၊ ဣဒံ-ဤဟာသည်၊ ကိံ - ဘယ်နှယ်ဟာနည်း၊ ဥတ္တဏ္ဍုလံ - အထက်၌
 ဆန်ရှိ၏၊ ဝါ - မနပ်၊ ဣမိနာ - ဤ မနပ်သောထမင်းဖြင့်၊ ဧကောအတ္ထော-
 အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ (ဣဒံ - သည်၊ ကိံ - နည်း၊) အတိကိလိန္ဒံ-အလွန်
 ပျော့၏၊ ဝါ - ပျော့လွန်း၏၊ ဣမိနာ - ဤ ပျော့လွန်းသောထမင်းဖြင့်၊ ဧကော
 အတ္ထော၊ [ဤသို့ လိုက်သင့်သောပုဒ်များကို လိုက်ပေးပါ။]၊ ပေ၊ အလောဏံ-
 ဆားမရှိ၊ ဝါ-ပေါ့၏၊ ပေ၊ အတိလောဏံ-လွန်သောဆားရှိ၏၊ ဝါ-ဆားငံ၏၊
 ပေ၊ အနမ္ဗိလံ-အချဉ်မရှိ၊ ဝါ-အချဉ်မပါ၊ ပေ၊ အစူမ္ဗိလံ-လွန်သောအချဉ် ရှိ၏၊
 ဝါ-အလွန်ချဉ်၏၊ ဣမိနာ, ဧကောအတ္ထော - အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ
 အာဒိနာ - ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန - ဖြင့်၊ သာလိမံသောဒနံ - အသား

ဣစ္ဆာစာရော။ ။ [ဣစ္ဆာယ-ယုတ်မာသော အလို၏+စာရော-ဖြစ်ခြင်းတည်း။]
 အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အတွက် “မည်သူသည် ဈာန်ရ၏, မဂ်ဖိုလ်ရ၏” စသည်ဖြင့်
 ပြောလိုသော ဆန္ဒကို “ဣစ္ဆာစာရ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ ပြောမိလျှင် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ
 သီလပျက်သောကြောင့် “ပစ္ဆာ သီလံ အဓိဋ္ဌဟေယျာမ-နောက်မှ သီလကို ဆောက်တည်
 ကြရလျှင် ကောင်းလေစွာ”ဟု မိန့်သည်။

ကိံ ဣဒံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ ။ ။ ကိံ ဣဒန္တိ ဂရဟနဝသေန ဝုတ္တံ၊ “ကိံဣဒံ - ဒီဟာက
 ဘာလဲ”ဟုသောအပြောသည် ပိုလှသောဆွမ်းကို ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချသောအပြောတည်း၊
 “ဥဒ္ဓံ + တဏ္ဍုလံ ယတ္ထာတိ ဥတ္တဏ္ဍုလံ” ဟု ကြံ၊ အထက်၌ တက်သောဆန် ရှိ၏၊
 (သဒ္ဓတ္ထ) ဝါ-မနပ် (ဝေါဟာရတ္ထ)။

ရော့ပြွမ်း သလေးဆွမ်းကို၊ အတိမညိဿတိ - ကျော်လွန်၍ မှတ်ထင်လတံ၊
ဩညာတံ အဝညာတံ - အယုတ်အားဖြင့် သိအပ်သည်ကို၊ ဝါ - အထင်သေး
မှုကို၊ ကရိဿတိ-ပြုလတံ။

အထဝါ-ထို့ပြင်တနည်းကား၊ ဇနပဒေါနာမ-ပုဒ်မည်သည်၊ သဗ္ဗကာလံ-
အလုံးစုံသောအခါ၌၊ ဝါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဒုက္ခိက္ခော-ရှိသည်၊ ဝါ-ရှားသည်၊
န ဟောတိ - မဖြစ်၊ ကေဒါ - တရံဘခါ၌၊ ဒုက္ခိက္ခော ဟောတိ၊ ကေဒါ-၌၊
သုဘိက္ခော - လွယ်ကူစွာ ရအပ်သောထမင်း ရှိသည်၊ ဝါ-သာယာ ဝပြော
အစာပေါသည်၊ ဟောတိ၊ သွာယံ - ထိုဇနပုဒ်သည်၊ ယဒါ - ၌၊ သုဘိက္ခော
ဘဝိဿတိ၊ တဒါ-၌၊ သပ္ပုရိသာနံ-နံသော၊ တုမှာကံ - တို့၏၊ ဣမာယ ပဋိ
ပတ္တိယာ-ဤ အကျင့်ကြောင့်၊ [ဝေရဉ္စာယံ ပုရိတာယ သုဒုက္ခရာယ ပဋိပတ္တိ
ယာ- ဝေရဉ္စာ၌ ဖြည့်အပ်သော အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့သော အပ္ပိစ္ဆ အကျင့်ကြောင့်။]
ပသန္တာ-ကြည်ညိုကုန်သော၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနံ - တို့အား၊ ယာဂု
ခဇ္ဇကာဒိပ္ပဘောဒေန-ယာဂု ခဲဘွယ် အစရှိသော အပြားအားဖြင့်၊ အနေကပ္ပ
ကာရံ- တပါးမကများသော အပြားရှိသော၊ သာလိဝိကတိံ - အထူးပြုအပ်
သော သလေးဆွမ်းကို၎င်း၊ မံသောဒနဉ္စ - အသားထည့်ခတ်အပ်သော ဆွမ်း
ကို၎င်း၊ [(တနည်း၊) အနေကပ္ပကာရံ- သော၊ သာလိဝိကတိံ - သလေးဆန်
ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော၊ မံသောဒနံ-အသားရောပြွမ်းသောဆွမ်းကို၊] ဒါတဗ္ဗ-
လူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညိဿန္တိ - နလတံ၊ တုမှေ - တို့ကို၊ နိဿယ- ၍၊ ဥပ္ပန္နံ-

သာလိမံသောဒနံ။ ။မံသေန-ဖြင့်၊ ဥပသိတ္တော-သွန်းလောင်း ထည့်ခတ်အပ်
သော၊ ဩဒနော မံသောဒနော၊ သာလိနာ - သလေးဆန်ဖြင့် + သမ္မာဒိတော-ပြီးစေ
အပ်သော + မံသောဒနော သာလိမံသောဒနော၊ “တံ သာလိမံသောဒနံ ” ဟု ဝိဘ
တုန္တိပြု။ [သာလိတဏှုလေဟိ + သမ္မာဒိတံ + မံသေန + ဥပသိတ္တံ + ဩဒနံ သာလိမံ
သောဒနံ၊ -ဋီကာ။] အဋ္ဌကထာနေဝံနား၌ “သာလိဝိကတိံ မံသောဒနဉ္စ” ဟု ဧတုရ၏၊
ထိုအလို “သလေးဆွမ်းတမျိုး၊ အသားထည့်ခတ်အပ်သော ဆွမ်းတမျိုး-ဟု ယူဘွယ်
ရှိ၏၊ စ မပါဘဲ “သာလိဝိကတိံ မံသောဒနံ” ဟု ရှိမှ ဤဋီကာနှင့် ညီသည်။

အတိမညိဿတိ။ ။ သိုမံသောဒနကို “အောက်တန်းအစာ” ဟု ရှုတ်ချသောအား
ဖြင့် “အတိ-မံသောဒနကို ကျော်လွန်၍ + မညိဿတိ-မှတ်ထင်လိမ့်မည်” (သဒ္ဒတ္ထ)၊
“မံသောဒနကို အထင်သေးလိမ့်မည်” (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)၊ ထို့ကြောင့် “ ဩညာတံ
အဝညာတံ ကရိဿတိ” ကို အဓိပ္ပါယ်တ္ထ ဟု မှတ်။ [အတိမညိဿတိတိ-အဝညာတ
ကရဏဝသေန အတိတ္တဓိတွာ မညိဿတိ၊ ပေ၊ ဟေဋ္ဌာကတွာ - အောက်၌ထား၍၊
နိဘိနံကတွာ - အယုတ်အညံ့ ဟု ပြု၍ + ဣတံ ဩညာတံ၊ (အဝကို ဩပြုထားသည်၊)
ထို့ကြောင့် “အဝညာဘန္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ” ဟု ဋီကာမိန့်သည်။]

ဖြစ်သော တံ သက္ကာရံ-ထိုကောင်းစွာပြုအပ်သောလတ်ကို၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ သမ္ပိတ္တစာရိသင်္ခါတာ-သီတင်းသုံးဖော် ဟု ဆိုအပ်သော၊ [ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာဒယော ဝုတ္တာ၊] ပစ္စိမာ - သော၊ ဇနတာ-ရဟန်း အပေါင်းသည်၊ တုမှာကံ - တို့၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ-နေ၍၊ [တုမှာကံ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ၊ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ နိသီဒိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။] အနုဘဝမာနာဝ-ခံစားလျက်ပင်၊ ဝါ-ခံစားရင်းပင်၊ အတိမညိဿတိ - တံ၊ တပုစ္စယံ - ထို ခံစားရခြင်းအကြောင်း ရှိသော၊ မာနဉ္စ-ရိုးရိုးမာန်ကို၎င်း၊ ဩမာနဉ္စ-လွန်ကဲသောမာန်ကို၎င်း၊ ဝါ-ရှုတ်ချအပ်သော မာန်ကို၎င်း၊ ကရိဿတိ-လတံ၊ ကထံ - အဘယ်သို့ ပြုလတံ နည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣကံ- ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်ကို၊ ဝါ-ဤမျှ လောက် များအောင်၊ ပက္ခံ-ချက်အပ်သနည်း၊ ယတ္ထ-အကြင် အိုးခွက်တို့၌၊ အတ္တနော- ၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ထပေယျာထ- ထား ကုန်ရာ၏၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ (တာနိ)ဘာဇနာနိ-ထိုအိုးခွက်တို့ သည်၊ နတ္ထိကိ-မရှိကုန်တော့သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ကရိဿတိ-တံ၊) ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-ဘုရားအလိုတော်တည်း။

အထခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနောတိ အာဒိသု - နော အစ ရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အာယသ္မာတိ ဧတံ - အာယသ္မာ ဟူသော ဤ စကား သည်၊ ပိယဝစနံ-ချစ်ဘွယ်သော စကားတည်း၊ အာယသ္မာတိ ဧတံ - သည်၊ ဂရုဂါရဝသပ္ပတိသာ၊ မိဝစနံ - အလေးပြုအပ်သူတို့၌ ရှိသေခြင်းအားဖြင့်

မာနဉ္စ ဩမာနဉ္စ။ ။ မာနရိုးရိုးထက် လွန်ကဲသော မာန်ကို “ အတိမာန ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို အတိမာန်ကိုပင် ဤနေရာ၌ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချအပ်သောကြောင့် “ဩမာန” ဟု ဆိုထားသည်။ [“ဩမာနန္တိ အတိမာနံ၊ အတိမာနော ယေဝ ဟေတ္ထ နိဟိနတာယ (ရှုတ်ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဝသဒ္ဓါ၏ကာရိယဩဖြင့်)ဩမာနန္တိ ဝုတ္တာ”။]

ပိယဝစနမေတံ။ ။ ပိယာယိတဗ္ဗံ-ချစ်ခင်မြတ်နိုးဘွယ်တည်း၊ ဣတိ ပိယံ၊ ပိယံစ + တံ + ဝစနံစာတိ ပိယဝစနံ၊ “ ပိညုဇာတိကာ ဟံ ပရံ ပိယေန သမုဒါစရန္တာ-ပညာရှိ သဘောရှိသူတို့သည် သူတပါးကို ချစ်ဘွယ်စကားဖြင့် ပြောဆိုကြကုန်လသော်၊ ဘဝန္တိ ဝါ ဒေဝါနံ ပိယာတိဝါ အာယသ္မာတိဝါ သမုဒါစရန္တိ၊ တသ္မာ သမ္မုခါ (မျက်မှောင့်၌) သမ္မောဓနဝသန (သိစေခြင်း ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ၊ အာဝုသောတိ (အရှင် ဘုရား + ငါ့ရှင်) တိရောက္ခံ (မျက်ကွယ်၌) အာယသ္မာတိ သမုဒါစာရော။ -ဋီကာ။

ဂရုဂါရဝ၊ ပေ၊ ဝစနံ။ ။ “ အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတံ ” ဖြင့် အထက်တန်း အောက်တန်း မခွဲခြားဘဲ “ချစ်ဘွယ်သော စကား” ဟု သာမညအားဖြင့် ပြုပြီး၍ တဘန် အထက်တန်း ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်ရာ အတွက်သာ ဟု ပြုလိုသောကြောင့် “ဂရု၊ ပေ၊ ဝစနမေတံ” ဟု မိန့်ပြန်သည်။ [“အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတန္တိ ဥစ္စနိစသာမညဝသေန ဝတွာ

မှီရာနှင့်တကွဖြစ်သု၏ ပြောဆိုအပ်သော စကားတည်း။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနောတိ - ကား၊ ဂုဏမဟန္တတဿ - ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာစ - မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဟုတ်၏။ သော - ထို မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူသည်။ ဂေါတ္ထေန-အနွယ်အားဖြင့်၊ မောဂ္ဂလ္လာနောစ-လ္လာနလည်းမည်၏။ ဣတိ - ဤ နှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော - န မည်၏။ တေဒဝေါစာတိ- ကား၊ တေ- ဤစကားကို၊ အဝေါစ - လျှောက်ပြီ၊ ဣမိနာ- ဤတေဒဝေါစ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ (ဒဿေတိ၏ ကရိုဏ်းထည့်သည်။) ဣဒါနိ- ဌ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ - လျှောက်ထိုက်သော၊ တေရဟိ ဘန္တေတိ အာဒိဝစနံ- နေ အစ ရှိသောစကားကို၊ ဒဿေတိ- ပြစ်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အဝေါစ-နည်း၊ ကိရ- ချဲ့၊ ထေရော-ကို၊ ဝါ-သည်၊ ဗုဗ္ဗိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြုပြီး၍၊ သတ္တမေ ဒိဝသေ- ဌ၊ သာဝကပါရမိ ညာဏဿ - ဏ်၏၊ မတ္ထကံ - အထွဋ်အထိပ်သို့၊ ပတ္တော- ရောက်ပြီ၊ သတ္တာရာပိ-သည်လည်း၊ မဟိဒ္ဓိကတာယ-ကြီးသော တန်ခိုးရှိသု၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေဒဂ္ဂေ- တေဒဂ်အရာ၌၊ ထဒိတော - ထားတော်မူအပ်ပြီ၊ သော-ထိုအရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ တံ မဟိဒ္ဓိကတံ-ဖြစ်ကို၊ နိဿာယ- ၍၊ စိန္တသိ- ပြီ၊ ပေတိက္ခမ္ပ- တို့သည်လည်း၊ ကိလမန္တိ- ငင်ပန်း ကုန်၏၊ အဟံ-သည်၊ ပထဝီ-ကို၊ ပရိဝတ္ထေတွာ-ထက်အောင်လှန်၍၊ ဘိက္ခု- တို့ကို၊ ပပ္ပဋကောဇံ(ပပ္ပဋက+ဩဇံ)-မြေလွှာ မြေဩဇာကို၊ ယန္တုန ဘောဇေ

ပုန ဥစ္စဇနာဝေဏိကဝသေနေဝ ဒဿေန္တော- ဂရူပေါမိဝစနန္တိ အာဟ၊ တတ္ထသဟ ပတိဿေန (နိဿယေန) တိ သပ္ပတိဿော (သနိဿယော)၊ တဿ(၏) ဂရူဂုဏ ယုတ္တေသု ဂါရဝဝစနန္တိ အတ္ထော၊ ဣပ ပန ဝစနမေဝ အမိဝစနံ”-ဝိမတိ။]

မှတ်ချက်။ ။ ဤဒီကာ အလိုအားဖြင့် “ သဟ+ပတိဿေန (နိဿယေန) ယော ဝတ္တတိတိ သပ္ပတိဿော-မှီရာ အကြီးအကဲနှင့် တကွဖြစ်သော (မိမိ အထက်၌ အကြီး အကဲ ရှိသော) ငယ်သားပုဂ္ဂိုလ်၊ သပ္ပတိဿဿ - ၏ + အမိဝစနံ- စကားတည်း။ (အမိအနက် မရှိ) သပ္ပတိဿာမိဝစနံ၊ ဂရူသု- တို့၌၊ ဂါရဝေန-ရိုသေခြင်းအားဖြင့်၊ သပ္ပတိဿာမိဝစနံ - မှီရာအကြီးအကဲ ရှိသု၏ စကားတည်း။ ဂရူဂါရဝသပ္ပတိဿာမိ ဝစနံ”ဟု ဝစနတ္ထပြု။ [သာရတ္ထ၌ “သပ္ပတိဿဝ”ဟု ပါဌ်ရှိ၏။ “ရှေးရှုနားထောင်ခြင်း နှင့် တကွဖြစ်သူ”ဟု ပေး၊ ဝိမတိအလို ပတိပုဗ္ဗ+ သိဓာတ်, သာရတ္ထအလို “ပတိပုဗ္ဗ+ သုဓာတ်”ဟု မှတ်။]

ဂုဏမဟန္တတာယ ။ ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော၌ စူဠမောဂ္ဂလ္လာန်တပါး ရှိသေး သောကြောင့် “မဟာ”ဟု ဝိသေသနပြုသည် မဟုတ်, ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သောကြောင့် “မဟာ”ဟု ဝိသေသနပြုသည် - ဟု ပြလို၍ “ဂုဏမဟန္တတာယ” ဟု မိန့်သည်။ ဤ စကားဖြင့် “မဟိယတေ-ပူဇော်အပ် မြတ်၏၊ ဣတိ မဟန္တော” ဟု ပြု။ [ပူဇာဝစနော ဟေတ္ထ မဟန္တသဒ္ဓေါ၊ မဟာပုရိသောတိ အာဒိသုဝိယ”-ဗုဒ္ဓပ္ပဏာမအဖွင့် သာရတ္ထ။]

ယံ - အကယ်၍ ဘုဉ်းပေးစေရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ - ဤသို့ အကြံ
 ဖြစ်ပြီ၊ အထ - အကြံဖြစ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ - လွှာန်၏၊ ဧတံ - ဤအကြံ
 သည်၊ အဟောသိ-ပြန်ပြီ၊ (ကိ)၊ အဟံ, ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊
 ဝိဟရန္တော-နေပါလျက်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အယာစိတွာ-ခွင့်မတောင်းမူ၍၊ ဧဝံ-
 သို့၊ ဝါ - ဤမြေလှန်မှုကို၊ သစေကရေယံ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မေ-၏၊ ဧတံ-ဤ
 မြေလှန်မှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ပဋိရူပံ - လျောက်ပတ်သည်၊ န အဿ - မဖြစ်ရာ၊
 ဘဂဝတာ-နှင့်၊ သန္တိ-ကွ၊ ယုဂဂ္ဂါဟော ဝိယ - အစုံယူခြင်းကဲ့သို့၊ ဝါ-အပြိုင်
 ပြုခြင်းကဲ့သို့၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ဝါ-ပြုရာရောက်သည်၊ ဘဝေယု-ရာ၏၊
 ဣတိ - ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြန်ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ယာစိတုကာမော - သည်၊
 (ဟုတွာ) အာဂတော-၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ- ကို၊ အဝေါစ-ပြီ။

ဟေဠိမတလံ သမ္ပန္နန္တိ - ကား၊ ပထဝိယာ-၏၊ ဟေဠိမတလေ - အောက်
 အပြင်၌၊ ပထဝိမဏ္ဍော - မြေအဆီသည်၊ ပထဝေါဇော - မြေဩဇာသည်၊
 ပထဝိပပ္ပဋကော-မြေအလွှာသည်၊ အတ္ထိကိရ-ရှိသတတ်၊ တံ-ထိုမြေဆီမြေလွှာ
 မြေဩဇာကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ တတ္ထ-ထိုဟေဠိမတလံ သမ္ပန္နန္တိ
 ဟူသော ပါဠိ၌၊ သမ္ပန္နန္တိ-ကား၊ မဓုရံ - ချိုဆိမ့်ပါ၏၊ သာဒုရသံ - သာယာ
 အပ်သောအရသာ ရှိပါ၏၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဟိ - ဥပမာဆောင်, ထင်အောင်
 ပြအံ့၊ တကြာဿ ရုက္ခော သမ္ပန္နဖလောစ ဥပပန္နဖလောစာတိ ဧတ္ထ-လောစ
 ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ မဓုရဖလောတိ အတ္ထော-မဓုရဖလောဟူသောအနက်ကို၊
 (ဝေဒိတဗ္ဗော)ယထေဝ-သိထိုက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဓာပိ-ဤဟေဠိမ

ပထဝိမဏ္ဍော၊ ပေ၊ ပပ္ပဋကော။ ။မဏဓာတ် ဥပစည်းဖြင့် ပြီးသောမဏ္ဍကို
 “သဗ္ဗန္ဓာနံ-အစာအားလုံးတို့၏+အဂ္ဂရသေ-အမြတ်ဆုံးအရသာ၌” ဟု ထောမနိဓိ၌
 အနက်ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် မြေ၏အဆီအနှစ်ကို “ပထဝိမဏ္ဍော” ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုအဆီ
 ကိုပင် “ပထဝေါဇ-မြေဩဇာ” ဟုခေါ်၏၊ ပထဝိပပ္ပဋကကို “မဟာပထဝိယာ ဟေဠိမ
 တလေ သမုဋ္ဌိတံ-မြေ၏အေခံအပြင်၌ နွားနို့ပေါ်ဝယ် မလိုင်တက်သကဲ့သို့ ပေါ်ထွက်
 သော (ဥဒကောသေန အဇ္ဈောတ္ထတေ ဘူမိပဒေသေ သဗ္ဗာတကဒုမပဋလသဒိသံ -
 ရေလွှမ်းမိုးထားသော မြေပြင်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော နှံညွန်လွှာနှင့်တူသော) ” ဟု
 ဖွင့်သောကြောင့် မြေလွှာဟု အနက်ပေးကြသည်၊ ထို မြေဆီ မြေဩဇာ မြေလွှာသည်
 တမျိုးတည်းပင်တည်း။

သမ္ပန္နံ။ ။ “သမ္ပန္နံ သာလိကေဒါရံ” ဟူရာ၌ ပရိပုဏ္ဏ - ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်နေ
 သော အလွန်ကောင်းသော သလေးခင်းကို သမ္ပန္နဟု ခေါ်၏၊ “သမန္နတော-ပတ်ဝန်း
 ကျင်မှ + ပန္နံ - ရောက်သည်တည်း၊ သမ္ပန္နံ - ထက်ဝန်းကျင် ရောက်သည် ” ဟု ပြု၊

တလံ သမ္ပန္တဟူသောပါဠိလည်း၊ သမ္ပန္တန္တိ-န္တံ ဟူသောပုဒ်၏။ မရရံ- ချိုဆိမ့်
 ၏။ သာဒုရသံ- သာယာအပ်သော အရသာရှိ၏။ ဣတိ- ဤအနက်ကို၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗ-၏။ [တကြ-ထိုအရပ်၌၊ ရုက္ခော-သည်၊ သမ္ပန္တဖလောစ- ချိုဆိမ့်သော
 အသီးရှိသည်၎င်း၊ ဥပပန္တဖလောစ-များသောအသီးရှိသည်၎င်း၊ အဿ-၏။]
 ပန-ကား၊ သေယျထာပိ ခုဒ္ဒမရံ အနိဋ္ဌကန္တိ ဣဒံ-ကံ ဟူသော ဤ စကားကို၊
 အဿ-ထိုမြေ၏အောက်အပြင်၏။ ဝါ-မြေအောက်အပြင်၌ရှိသော မြေလွှာ၏။
 မရရတယ-ချိုဆိမ့်သည်၏ အဖြစ်၌၊ ဩပမ္ပနိဒဿနတ္ထံ - ဥပမာကို ညွှန်ပြ
 ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝုတ္တံ - လျှောက်အပ်ပြီ၊ ခုဒ္ဒမရန္တိ - ကား၊ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ-
 ပျားငယ်တို့သည်၊ ကတမရ - ပြုအပ်သော ပျားရည်ကို၊ (အဿာဒံ၌ စပ်၊)
 အနိဋ္ဌကန္တိ - ကား၊ နိမ္မက္ခိကံ-ပျားကောင်မရှိသော၊ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ-ပျားအု
 မရှိသော၊ ပရိသုဒ္ဓံ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော (ခုဒ္ဒမရ၌စပ်၊) တံ မရ-
 ဤပျားငယ်ရည်သည်၊ သမ္ပမရဟိ - အလုံးစုံသော ပျားရည်တို့ထက်၊ အဂ္ဂ-
 မြတ်သည်၎င်း၊ သေဋ္ဌဉ္စ - အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်၎င်း ၊ သုရသဉ္စ -
 ကောင်းသော အရသာရှိသည်၎င်း၊ ဩဇဝန္တဉ္စ - ဩဇာရှိသည်၎င်း၊ ဟောတိ
 ကိရ-တတ်၊ တေန-ကြောင့်၊ သေယျထာပိ၊ ပေ၊ သာဒန္တိ-ဟူ၍ အာဟ-ပြီ။

“ဣမိနာပါတိမောက္ခသံဝရေနသမ္ပန္နော သမန္တာဂတော”ဟူရာ၌ ပါတိမောက္ခသီလသို့
 ကောင်းစွာရောက်သည်ကို “သမ္ပန္တ-ပြည့်စုံသည်” ဟု ခေါ်သည်။ “ သံ (သမ္ပဒေဝ) -
 ကောင်းစွာသာလျှင် + ပန္နော - ရောသည်တည်း၊ သမ္ပန္နော” ဟုပြု၊ “တကြာဿ ရုက္ခော
 သမ္ပန္တဖလော ဥပပန္တဖလော” ဟူရာ၌ ချိုမြိန်သော အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော အသီးကို
 “သမ္ပန္တ” ဟု ခေါ်၏။ [သမ္ပန္တန္တိ မရရရသေန ဥပေတံ၊ တေနာဟ သာဒုရသန္တိ၊ ဥပပန္တ
 ဖလောတိ ဗဟုဖလော၊ - ဝိမတိ။]

ခုဒ္ဒမရ။ ။ ခုဒ္ဒါဟိ-ပျားငယ်တို့သည် + ကတံ-ပြုအပ်သော + မရ-ပျားရည်တည်း၊
 ခုဒ္ဒမရ၊ (အလယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေလောပိတပျရိသံ၊) ဝါစာသီလိဋ္ဌနိဂ္ဂဟိတ်လာ၍
 “မရံ” ဟုရှိသည်၊ မဟာမက္ခိက (ပျားကြီး) ဘမရမက္ခိကာဒိ (ပျားပိတုန်းစသည်တို့)
 ကတဟိ-ပြုအပ်သော ပျားရည်တို့ထက်၊ အဂ္ဂံ-အကောင်းဆုံး အမြတ်ဆုံး အရသာ
 ဩဇာအရှိဆုံးဖြစ်၏။

အနိဋ္ဌကံ ။ ။ ဇောဝုစ္စာဒါ ဒေါသော = အပြစ်ကို “ဇော” ဟု ဆိုအပ်၏။ နတ္ထိ +
 ဇော ယဿာတိ အနေဋ္ဌကံ (သမာသန္တ ကပစ္စည်းသက်) ၊ “နိဇ္ဈေသံ” ဟု ဇီကာ
 ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ အပြစ်မရှိ၍ သန့်ရှင်းသောကြောင့် “ပရိသုဒ္ဓံ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။
 ထိုအပြစ်ဟူသည် ပျားရည်၌ပါတတ်သော “ပျားကောင်၊ ပျားအုတည်း” ဟု သံစေလို၍
 “နိမ္မက္ခိကံ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ” ဟု မိန့်သည်။ ဤပုဒ်ပြီးပုံ အလိုအားဖြင့် “အနေဋ္ဌကံ” ရှိလျှင်
 ကောင်း၏။ ယခုစာအုပ်များ၌ “အနိဋ္ဌကံ” ဟု ရှိသောကြောင့် ဧကို သုတ်ကြီးဖြင့် ဤပြု။
 [မက္ခိကံ + အဏ္ဍံ - အအု၊ နတ္ထိ + မက္ခိကဏ္ဍံ ယတ္ထာတိ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ။]

သာဓာဟံ ဘန္တေတိ-ကား၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ- တော်သည်၊ သာဓု- တောင်းပန်ပါ၏၊ ဣတ္ထ- ဤသာဓာဟံ ဘန္တေဟူသော စကားရပ်၌၊ သာဓုတိတေ-ရဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ အာယာစနဝစနံ-တောင်းပန်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ [အာယာစနဝစနမေတန္တိ ဣမိနာ သမ္ပုဋ္ဌိန္န (ကောင်းပါပြီ ဟု ဝန်ခံခြင်း) သမ္ပဟံသနာဒိ အတ္ထံ နိဝတ္ထေတိ။] ဟိ - မှန်၊ ပထဝိပရိဝတ္တနံ- မြေကို ပြောင်းပြန်လှန်ခြင်းကို၊ အာယာစန္တော-ခွင့်တောင်းလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) ထေရော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧဝံ- ဤသို့ သာဓာဟံဘန္တေဟူ၍၊ အာဟ- ပြီ၊ ပရိဝတ္ထေယုန္တိ-ကား၊ ဥတ္တုဇ္ဇေယျံ-လှန်လိုပါ၏၊ ဝါ- လှန်ပါရစေ၊ ဟေဋ္ဌိမ တလံ-ကို၊ ဥပရိမံ-အထက်၌ ဖြစ်သည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရေယျံ-ပြုလိုပါ၏၊ ဝါ-စေ၊ ကသ္မာ-ကြောင့် (ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟ-နည်း)၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤမြေလှန်မှုကို၊ ကတေ-ပြုအပ်သော်၊ သုခေန- လွယ်ကူသဖြင့်၊ ဘိက္ခု- တို့သည်၊ ပပ္ပဋကောဇံ- မြေအလွှာ မြေဩဇာကို၊ ပထဝိမဏ္ဍံ- မြေဆီကို၊ ပရိ ဘုဋ္ဌိဿန္တိ- နလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧဝံ- ကို၊ အာဟ- ပြီ၊ (“ကသ္မာ ကရေယျံ” ဟု မေး၍ “ဣတိကရေယျံ” ဟု လည်း ဖြေနိုင်၏။) အထ - လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ အနန္တောနာတုကာမော - ခွင့်ပြုတော်မမူ လိုသည်၊ (သမာနော) ပိ-လည်း၊ ထေရံ- ကို၊ သီဟနာခံ - ခြင်္သေ့ဟောက်ဟန် ရဲရင့်သောအသံကို၊ နဒါပေတံ - မြည်စေခြင်းငှါ၊ ယေပန တေ၊ ပေ၊ ကရိဿ သီတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆိ-တော်မူပြီ၊ ပထဝိနိဿိတာ-မြေ၌မှီကုန်သော၊ ဂါမနိဝမာ ဒီသု - ရွာနိဂုံး အစရှိသောအရပ်တို့၌၊ ယေပါဏာ - အကြင် သတ္တဝါတို့သည်၊ (သန္တိ။) တေ - ထိုသတ္တဝါတို့ကို၊ ပထဝိယာ - မြေကို၊ ပရိဝတ္ထိယမာနာယ- လှန်အပ်သော်၊ အာကာသေ-၌၊ သဏ္ဍာတံ-ကောင်းစွာ တည်ခြင်းငှါ၊ အသ က္ကောန္တေ-မစွမ်းနိုင်သူတို့ကို၊ ကထံ-အဘယ်အရပ်၌၊ ကရိဿသိ-နည်း၊ ကတ္ထ- အဘယ်အရပ်၌၊ ထပေဿသိ-ထားလတံနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ။

အထ-မေးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ထေရော-သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ တေ ဒဂ္ဂေ-၌၊ ထပိတဘာဝါနုရူပံ- ထားအပ်သူ၏အဖြစ်အားလျော်သော၊ အတ္တ နော- ၏၊ ဣဒ္ဓါနုဘာဝံ - တန်ခိုးအာနုဘော်ကို၊ ပကာသေန္တော - ထင်ရှား

နိဂမော။ ။ နိဗန္ဓ ဝိပုလဂမော - အမြဲ များစွာသောအခွန်အတုပ်၏ လာရာ ဖြစ်သော ရွာကြီးသည်၊ နိဂမော-နိဂုံးမည်၏။ [နိ-နိဗန္ဓအနက်ဟော၊ “နိအာဂမော” ဟု ဆိုလိုလျက် အာချေ၍ “နိဂမော”ဟု ပြီးသည်၊ ပဝတ္တိတ မဟာအာယော-ဖြစ်စေ အပ်သော များသောအခွန်အတုပ်ရှိသော၊ မဟာဂါမော - ရွာကြီးတည်း၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။- (သာရတ္ထ။) ဝိမတိ၌ကား “ခုဒ္ဒကော ဂါမော- ငယ်လျှင်ရွာ၊ မဟန္တော သာပဏော နိဂမော-ကြီး၍ ဈေးရှိလျှင် နိဂုံး”ဟု ခွဲခြား၏။]

ပြလိုသည်။ (ဟုတွာ)။ ကောဟံဘန္တေတိ အာဒိ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ - လျှောက်ပြီး၊ တဿ - ထို ကောဟံဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၏၊ အတ္ထော-ကား၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ-သည်၊ ဧကံ - တဖက်သော၊ ဟတ္ထံ - ကို၊ [အဘိနိမ္မိ သာမိ ကရိဿာမိတို့၌စပ်၊] အယံ ပထဝီယထာ-ဤ ပကတိ မြေကြီးကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အဘိနိမ္မိနိဿာမိ- ဖန်ဆင်းပါအံ့၊ ပထဝီ သဒိသံ-မြေနှင့်တူသည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရိဿာမိ-ပါအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတွာ- ပြီး၍၊ ပထဝီနိဿိတာ- နသော၊ ယေပါဏာ - တို့သည်၊ (သန္တိ၊) ဧကသ္မိ- သော၊ ဟတ္ထတလေ - လက်အပြင်၌၊ ဌိတေ - တည်ကုန်သော၊ တေပါဏေ- တို့ကို၊ တတော-ထိုလက်မှ၊ ဒုတိယဟတ္ထတလေ- နှစ်ခုမြောက် လက်အပြင်၌၊ သင်္ကာမေန္တောဝိယ - ပြောင်းရွှေ့သကဲ့သို့၊ တထာ - တူ၊ တတ္ထ - ထိုနိမ္မိတ မြေ၌၊ သင်္ကာမေဿာမိ-ပြောင်းရွှေ့ပါအံ့၊ ဣတိ (အတ္ထော)-နက်၊ အထ- လျှောက်လားရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၏၊ အာယာ စနံ - တောင်းပန်ခြင်းကို၊ ပဋိက္ခိပန္နော - ပယ်မြစ်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ) အလံ မောဂ္ဂလ္လာနာတိ အာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ တတ္ထ-ထို အလံမောဂ္ဂလ္လာနအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အလန္တိ-အလံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပဋိက္ခေပဝစနံ-ပယ်မြစ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ဝိပလ္လာသမ္ပိ သတ္တာ ပဋိလဘေယျန္တိ - ကား၊ သတ္တာ- တို့သည်၊ ဝိပရိတဂ္ဂါဟမ္ပိ- ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ယူခြင်းသို့လည်း၊ သမ္ပ-ပုဏ္ဏေယျု-န်ရ၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့ ချောကုန် ရာသနည်း၊ အယံ - ဤမြေသည်၊ ပထဝီနုခေါ - နဂိုမြေလေလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ အယံ- ဤမြေသည်၊ န ပထဝီနုခေါ - နဂိုမြေ မဟုတ်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္ပာပုဏ္ဏေယျု-ရ၏၊ အထာ-ကား၊ အယံ-ဤရွာသည်၊ အမှာ ကံ - တုံ၏၊ ဝါမောနုခေါ - ရွာလေလော၊ ဥဒါဟု - သို့မဟုတ်၊ အညသံ- အခြားသူတို့၏၊ ဝါမောနုခေါ-လေလော၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္ပာပုဏ္ဏေယျု-န်ရ၏၊ နိဂမဇနပဒေတ္တာရာမာဒိသု-နိဂုမ်း၊ ဇနပုဗ္ဗိ၊ လယ်ယာ၊ အာရာမ် အစရှိသည် တို့၌၊ ဧဝံ-ဤအတူတည်း။

ဝါ-တနည်း၊ သေဝိပလ္လာသော-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဝိပလ္လာသသည်၊ န- မဖြစ်နိုင်၊ (ကသ္မာ - ကြောင့်၊ န- နိုင်သနည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဣဒ္ဓိ မတော-တန်ခိုးရှင်၏၊ ဣဒ္ဓိဝိသယော - တန်ခိုးအရာကို၊ အစိန္တေယျော-မကြံ

အယံနုခေါ၊ ပေ၊ န အယံ။ ။ဖန်ဆင်းအပ်သောမြေကို၎င်း၊ ပကတိမြေကို၎င်း၊ မြေ ၂ မျိုးကို မြင်နေကြရသောကြောင့် “ဤမြေက ငါတို့နေရာ နဂိုမြေလား၊ သို့မဟုတ် အခြားမြေတမျိုးလား” ဟု ကုက္ကုစ္စ (သံသယ) ဖြစ်စရာရှိသည်။

အပ် မကြီနိုင်၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ သေ ဝိပလ္လာသော - သည်၊ န-နိုင်၊) ပန-
 စင်စစ်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိပလ္လာသံ-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်ဖြစ်ခြင်းကို၊ ပဋိလဘေ
 ယျံ - ရကုန်ရာ၏၊ (ကိံ - အဘယ်သို့ ရကုန်ရာ သနည်း၊) ဣဒံ ဒုဗ္ဘိက္ခံနာမ-
 မည်သည်၊ ဣဒါနိယေဝ- ယခုအခါ၌သာ၊ န ဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊
 အနာဂတေပိ-၌လည်း၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ဥူးလတံ၊ တဒါ-ထိုနောင် အခါ၌၊
 ဘိက္ခူ-တို့သည်၊ တာဒိသံ-ထို အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
 ဣဒ္ဓိမန္တံ - တန်ခိုးရှိသော၊ သဗြဟ္မစာရိံ - သီတင်းသုံးဘော်ကို၊ ကုတော-
 အဘယ်မှ၊ လဘိဿန္တိ-ရကုန်လတံ့နည်း၊ တေ-ထိုအနာဂတ်ရဟန်းတို့သည်၊
 သောတာပန္န၊ ပေ၊ ဝိဏာသဝါ- သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ သုက္ခဝိပဿက
 ရဟန္တာ၊ ဈာနလာဘိ ရဟန္တာ၊ ပဋိ သမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာတို့သည်၊ သမာနာ
 ပိ- ကုန်သော်လည်း၊ ဣဒ္ဓိဗလာဘာဝါ- တန်ခိုးအစွမ်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပရ
 ကုလာနိ-သူတပါးအိမ်တို့သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-၄၊ ဥပသင်္ကမိဿန္တံ-ချည်းကပ်ကြရ
 ကုန်လတံ့၊ တတြ-ထိုသို့ ချည်းကပ်ရာ၌၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊
 ဘဝိဿတိ၊ (ကိံ)၊ ဗုဒ္ဓကလေ-ဘုရားလက်ထက်တော်၌၊ ဘိက္ခူ-တို့သည်၊
 သိက္ခာသု-တို့၌၊ ပရိပူရကာရိနော-ဖြည့်ကျင့်မှုကို ပြုလေ့ရှိကုန်သည်၊ အဟေသံ-
 နိဗ္ဗိ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဂုဏေ-ဈာန်အဘိညာဉ်ဂုဏ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-
 ဖြစ်စေ၍၊ ပေ၊ ဣဒါနိ ပန - ယခုအခါ၌ကား၊ သိက္ခာယ - ၌၊ (သိက္ခာတပါး၌
 သော်မှ၊ ဟူလို၊) ပရိပူရကာရိနော၊ နတ္ထိ - န၊ ယဒိ သိယံ-အကယ်၍ ရှိကုန်
 အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) တထေဝ-ထိုရှေးရဟန်းတို့ အတိုင်းပင်၊ ကရေယျံ-
 န်ရာ၏၊ အမှာကံ - တို့အား၊ ယံကိဉ္စိ - အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော၊ ပဏ္ဍိတံ-
 အကျက်ကိုသော်၎င်း၊ အာမံဝါ- အစိမ်းကိုသော်၎င်း၊ ခါဒိတံ-ခဲစားခြင်း၄၊
 ဝါ-ခဲစားခွင့်ကို၊ န ဒဒေယျံ-န်ရာ၊ ဣတိ- ဤအကြံသည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ဧဝံ-သို့၊
 တေ-ထို အနာဂတ်လူတို့သည်၊ [ပဋိလဘေယျံ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်
 တေသံ ဟု မရှိရ၊] တေသုယေဝ အရိယပုဂ္ဂလေသု- တို့၌ပင်၊ အရိယပုဂ္ဂလာ-
 တို့သည်၊ နတ္ထိ- န၊ ဣတိ- သို့၊ ဣမံ ဝိပလ္လာသံ - ကို၊ ပဋိလဘေယျံ- န်ရာ၏၊
 [ကိံ အမေးကို ဖြေသည်။] စ-ဆက်၊ ဝိပလ္လာသဝသေန-ဖြင့်၊ အရိယေ-တို့ကို၊
 ဝရဟန္တာ- ကဲ့ရဲ့မိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) အပါယုပဂါ - အပါယ်သို့ ကပ်ရေခံ

ဧဝံ ပန ဝိပလ္လာသံ ။ ။ ဤကား “ တခြား ဝိပလ္လာသတမျိုး ဖြစ်စရာရှိ၏ ” ဟု
 ပြသော စကားတည်း၊ ထို ဝိပလ္လာသကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ အပေါ်၌ “ အရိယာ
 မဟုတ် ” ဟု အထင်မှားခြင်းတည်း၊ ဝိ- ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် + ပရိ(ပရိဝတ္တိတွာ)-
 ပြောင်းလွှဲ၍ (အရိယာရှိလျက် အရိယာမရှိ ဟု ပြောင်းပြန်ပြု၍) အာသော-ဖြစ်ခြင်း။]

ကြွေကုန်သည်၊ ဘဝေယျု-န်ရာဇ်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တေ-အား၊ ပထဝီ-ကို၊ ပရိဝက္ကေတံ - လှန်ခြင်းငှါ၊ ဝါ - ခြင်းသည်၊ မာရုဗ္ဗိ - မနှစ်သက်လင့်၊ ဣတိ- ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

အထ - မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ထေရော - သည်၊ ဣမံ ယာစနံ - ကို၊ အလဘမာနော - သည်၊ (ဟုတွာ၊) အညံ - အခြားတမျိုးကို၊ ယာစန္ဒော (ဟုတွာ) သာဓု ဘန္တေတိ အာဒိမာဟ၊ အဿ-ထိုအရှင်မဟာ မောဂ္ဂလ္လာန် ၏၊ တမ္ဗိ-ထိုတောင်းပန်ခြင်းကိုလည်း၊ ဘဂဝါ ပဋိက္ခိပန္နော(ဟုတွာ) အလံ မောဂ္ဂလ္လာနာတိ အာဒိမာဟ၊ တတ္ထ- လ္လာနအစရှိသောစကားရပ်၌၊ ဝိပလ္လာ သမ္ဗိ သတ္တာ ပဋိလဘေယျုတိ - ယျုဟူ၍၊ ကိဉ္စာပိ န ဝုတ္တံ - အကယ်၍ကား မိန့်တော်မူအပ်၊ အထခေါ-ထိုသို့ မိန့်တော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ - ယူရာဇ်၊ စ - ဆက်၊ အဿ - ထို ဝိပလ္လာသမ္ဗိ၊ ပေ၊ ယျုဟူသော ပါဠိ၏၊ အတ္ထောပိ - ကိုလည်း၊ ဝုတ္တသဒိသ မေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်နှင့် တူစွာသာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပန-ပရိဟာရပက္ခ၊ ပေ၊ အံ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယဒိ အနုဇာနေယျ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုတော်မူအံ၊ (ဧဝံသတိ) ထေရော-သည်၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ကဒရယျ-ရာ သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြု၍ ပြုလသော်၊ ဘိက္ခု - တို့သည်၊ ဂေါစရဂါမံဝိယ - ဆွမ်းခံရွာကို ကဲ့သို့၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ပိဏ္ဍာယ- ငှါ၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ နိက္ခ မေယျု- ပြန်ထွက်ကုန်ရာဇ် (တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ မဟာသမုဒ္ဒံ- ကို၊ ဧကေန ပဒဝီတိဟာရေန-ခြေတလှမ်းဖြင့်၊ အတိက္ကမိတဗ္ဗံ-ကျော်လွန်ထိုက် သော၊ မာတိကာမတ္တံ- မြောင်းငယ်မျှကို၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ- အဓိဋ္ဌာန်၍၊ နဋေရ ပုစိမန္တတော - နဋေရ တမာပင်မှ၊ ဥတ္တရကုရုံ - မြောက်ကျွန်းသို့၊ အဘိမုခံ- ရှေးရှုဖြစ်သော၊ မဂ္ဂံ-ကို နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဥတ္တရကုရုံ-ကို၊ ဂမနာ ဂမနသမ္ပန္န-သွားလမ်း လာလမ်းနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဒဿ ယျ - ပြုရာဇ်၊ ဣတိ - အပြီးတည်း၊ .....စ - နိဂုံးကို ဆိုဥျးအံ၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာ နဿ- ၏၊ သီဟနာဒကထာ- သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဧကပဒဝီတိဟာရေန။ ။ [ဧကပဒဝီတိဟာရေန - ခြေတလှမ်းဖြင့်၊ အတိက္ကမိ တဗ္ဗန္တာနဗ္ဗ- ကျော်လွန်ထိုက်သောအရပ်ဟူသည်လည်း၊ သမဂမေနန-မှန်မှန်သွားခြင်း အားဖြင့်၊ ဝိန္ဒံပဒါနံ အန္တရေ-ခြေ] ဘက်တို့၏ အကြား၌၊ မုဋ္ဌိရတနဟတ္ထံ-တောင်ဆုပ် ခန့် ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “ မာတိကာမတ္တံ ” ၌ တောင်ဆုပ်ခန့် ကျယ်သော မြောင်းငယ် ကလေး-ဟု မှတ်။]

ဣဒါနိ-၌၊ အာယသ္မာဥပါလိ- သည်၊ ဝိနယပညတ္တိယာ - ဝိနည်းပညတ်တော်၏၊ မူလတော- အရင်းအစမှ၊ ပဘုတိ - စ၍၊ နိဒါနိ-ကို၊ ဒသေတုံ- ၄၊ သာရိပုတ္တတ္ထရဿ-၏၊ သိက္ခာပဒပ္ပဋိသံယုတ္တံ- သိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ ဝိတက္ကပ္ပါဒံ - အကြံဖြစ်ခြင်းကို၊ ဒသေန္တော-လိုသည်၊ (ဟုတွာ) အထခေါ၊ ပေ၊အာဒိံ -ကို၊အာဟ-လျှော့ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အထခေါအစရှိသောစကားရင်၌၊ ရဟောဂတဿာတိ- ကား၊ ရဟသိ-ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌၊ ဂတဿ-ရေခံသည် ဖြစ်၍၊ [မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ “ရဟော” ဟု သမာသ်အလယ်ထားသည်၊] ပတိ သလ္လိနဿာတိ-ကား၊ သလ္လိနဿ-တခုထည်းသော အာရုံ၌ ကောင်းစွာငြိကပ် စဉ်၊ ဝါ - ကိန်းအောင်းစဉ်၊ ဧကိဘာဝံ - တပါးထည်းအဖြစ်သို့၊ ဂတဿ- ရောက်စဉ်၊ (ဥဒပါဒိ၌စပ်) ကတမေသာနန္တိ - ကား၊ အတီတေသု- လွန်ပြီး ကုန်သော၊ ဝိပဿီအာဒိသု - သိ အစရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓေသု - တို့တွင်၊ ကတ မေသံ-အဘယ် ဘုရားရှင်တို့၏၊ (မြဟ္မစရိယံ၌စပ်) အဿ-ထို မြဟ္မစရိယ၏၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊ ဌိတိ-တည်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ- ကြောင့်၊ တံ-ထို မြဟ္မစရိယသည်၊ စိရဌိတိကံ- မည်၏၊ ဝါ- တနည်း၊ အဿ- ယ၏၊ စိရာ - ကြာမြင့်သော၊ ဌိတိ - တည်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ (တံ) စိရ ဌိတိကံ၊ ဣတ္ထ - ဤ ကတမေသာနံ အစရှိသောဝါကျ၌၊ သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်သော ပုဒ်နက်ရှိသည်သာ။

ဝိနယပညတ္တိယာ။ ။ဝိနည်းပညတ်တို့ရန်တောင်းပန်ချိန်၌ တချို့သိက္ခာပုဒ်များ ပညတ်တော်မူပြီးလေပြီ၊ တချို့ ပညတ်တော်မူပြီးကြောင်းကိုလည်း “သာမံပါက ပရိ မောစနဉ္စ , ရတ္ထိစ္စေဒေါ , ဝဿစ္စေဒေါ” ဟူသော ရှေ့စကားတို့ဖြင့် သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် မပညတ်ရသေးသော သိက္ခာပုဒ်တချို့ကို ရည်ရွယ်၍“ဝိနယပညတ္တိယာ” ဟု ဆိုသတတ်။

သလ္လိနဿ ။ ။ ပတိအနက် မရှိ ဟု ပြလို၍ “သလ္လိနဿ”ဟု ဖွင့်၊ “သံ+လိန” ဟူသည် စိတ်ကို အမျိုးမျိုးအာရုံ၌မဖြစ်စေဘဲ တခုထည်းသောအာရုံ၌ “သံ-သမ္မဒေဝ- ကောင်းစွာသာလျှင် + လိန - ငြိကပ်နေခြင်းတည်း”၊ ထိုသို့ တခုထည်းသောအာရုံ၌ ငြိကပ်နေလျှင် တပါးထည်းမဟုတ်သော်လည်း တပါးထည်းနေသူနှင့် သဘောတူပင် ဖြစ်သောကြောင့် “ ဧကိဘာဝံ ဂတဿ ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ “ပတိသလ္လိနဿ - တခုထည်းသောအာရုံ၌ ငြိကပ်စဉ်၊ ဝါ-တပါးထည်းကိန်းအောင်းစဉ် ”ဟု ပေး။

စိရဌိတိ၊ ပေ၊ စိရဌိတိကံ။ ။စိရန္တိ ကာလာပေက္ခံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂ ဝစနံ၊ စိရာတိ စိရကာလယုတ္တာ-သော၊ ဌိတိ-ကို၊ အဘေဒေန-ကာလနှင့် ကာလ၌ တည်ခြင်းကို မခွဲခြားသော အဘေဒေါပစာရအားဖြင့်၊ ဝတ္တာ၊ ဤနည်း၌ “ စိရာ- ကြာမြင့်သော+ဌိတိ-တည်ခြင်း” ဟု ပေး၊ “တည်ရာကာလ”ဟု မပေးနှင့်။

ပန- ပရိဟာရပက္ခံ၊ ပေ၊ အံ၊ ထေရော - သည်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဣမံ ပရိ
 ဝိတက္ကံ-ဤအကြံကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဝိနိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ၊ နသက္ကောတိ
 ကိ-နိုင်သလော၊ ဣတိ-ဤကား၊ အမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ၊) ဝုစ္စ
 တေ၊ သက္ကောတိစ - တချို့လည်း စွမ်းနိုင်၏၊ န သက္ကောတိစ - တချို့လည်း
 မစွမ်းနိုင်၊ ဟိ- ချဲ့၊ အယံ-ဤ အရှင်သာရိပုတြာသည်၊ ဣမေသံနာမ ဗုဒ္ဓံ နံ-
 ဤမည်သော ဘုရားရှင်တို့၏၊ သာသနံ-သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ- ကြာမြင့်စွာသော
 ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းရှိသည်၊ နအဟောသိ- မဖြစ်၊ ဣမေသံနာမ ဗုဒ္ဓါနံ-
 ထို၏၊ သာသနံ-သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ- သည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ ဣတိတ္ထေကံ - ဤ
 မျှလောက်ကို၊ ဝိနိစ္ဆိတံ - ငှါ၊ သက္ကောတိ-၏၊ ဣမိနာကာရဏေန-ကြောင့်၊
 စိရဋ္ဌိတိကံ-သည်၊ န အဟောသိ၊ ဣမိနာကာရဏေန စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိ၊
 ဣတိတေံ ပန-ဤအရာကိုကား၊ (ဝိနိစ္ဆိတံ)နသက္ကောတိ - နိုင်။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပဒုမတ္ထေရော- သည်၊ အာဟ-မိန့်ပြီ၊ (ကိ)၊
 တေမ္ပိ- ဤအကြောင်းအရာကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်လည်း၊ သောဠသဝိဓာယ-
 ဝါ ပါး အပြားရှိသော၊ ပညာယ-၏၊ မတ္တကံ- အထွဋ် အထိပ်သို့၊ ပတ္တဿ-
 ရောက်ပြီးသော၊ အဂ္ဂသာဝကဿ - ၏၊ ဘာရိယံ- ဝန်လေးဘွယ်သည်၊ န-
 မဟုတ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဝန်လေးဘွယ် မဟုတ်ပါသော်လည်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန-
 နှင့်၊ သဒ္ဓိံ- တကွ၊ ကေဠာနေ-တနေရာထည်း၌၊ ဝသန္တဿ - နေပါလျက်၊
 ဝါ-နေသော၊ (ထေရဿ-၏) သယံ၊ ဝိနိစ္ဆယကရဏံ- ဆုံးဖြတ်မှုကိုပြုခြင်း
 သည်၊ တုလံ - ချိန်ခွင်ကို၊ ဆနေတွာ - စွန့်၍၊ ဟတ္ထေန - ဖြင့်၊ တုလနသဒိသံ-
 ချိန်ဆခြင်းနှင့်တူသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံ ယေဝ - ကိုသာ၊
 ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-လျှောက်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ) အထ-လျှော့ရာ
 ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထို ရှင်သာရိပုတြာ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ- ထို အမေးကို၊
 ဝိသဇ္ဇေန္တော - လိုသည်၊ (ဟုတွာ) ဘဂဝေတာစ၊ ပေ၊ အာဒိမာဟ၊ တံ-ထို
 ဝိပဿိဿ အစရှိသောစကားသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-နက်ရှိသည်သာ။

သောဠသဝိဓပညာ။ ။မဟာပညာ- အာရုံများစွာသို့ ပြန်နံ့သောပညာ၊ ပုထု
 ပညာ - (ပါးပါးလှုပ်လှုပ် မဟုတ်) ထုထယ် (ဒုဒယ်) ကောင်းသောပညာ၊ ဟာသ
 ပညာ - (ခြောက်ကပ်ကပ်မဟုတ်) ရှင်ပုသောပညာ၊ ဇဝနပညာ- (ထုံထိုင်းထိုင်း
 မဟုတ်) လျင်မြန်သောပညာ၊ တိက္ခပညာ- (တုံးတီးတိ မဟုတ်) ၎င်းမြက်သော
 ပညာ၊ နိဗ္ဗေဒိကပညာ - (မထွင်းနိုင် မဖောက်နိုင်မဟုတ်) တကယ့် အခက်အခဲကို
 ဖျက်ခွဲနိုင်သောပညာ၊ ဤပါးနှင့်တကွ အနုပုဒ္ဓိဝိဟာရမည်သော သမာပတ် ၉ ပါးနှင့်
 အရဟတ္တမဂ်ပညာတည်း။

ပုန - တဖန်၊ ထေရော - သည်၊ ကာရဏံ - အကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆန္ဒော-
မေးလျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကောနုခေါ ဘန္တေ ဟေတုတိအာဒိံ - ကို၊
အာဟ- ပြန်ပြီ၊ တတ္ထ - ထို ကောနုခေါအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကောနုခေါ
ဘန္တေတိ - နွေ ဟူသော ပုစ္ဆာသည်၊ ကာရဏပုစ္ဆာ - အကြောင်းကိုမေး
ကြောင်းပုစ္ဆာတည်း၊ တဿ-ထိုကောနုခေါ ဘန္တေ ဟူသောပါ၌၌၊ ဘန္တေ -
မြတ်စွာဘုရား၊ ကတမောနုခေါ - အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊
ဟေတု, ပစ္စယောတိ-ယောဟူသော၊ ဧတံ ဥဘယံ-ဤ ၂ပါးသောသဒ္ဒါသည်၊
ကာရဏာဓိဝစနံ-အကြောင်းကိုဟောသောသဒ္ဒါတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)
ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ (ဝုစ္စတိတို့၌ စပ်၊) တေန-
ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ တဿ-ထိုအကြောင်း၏၊ ဖလံ-အကျိုးသည်၊ ဟိနော
တိ ပဝတ္တတိ - ဖြစ်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (အကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊) ဟေတုတိ-တုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုအကြောင်း
ကို၊ ပဝိစ္စ- စွဲ၍၊ (ဖလံ) ဧတိပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (စွဲ၍ဖြစ်ရာ၏

ဟေတု, ပစ္စယော ။ ။ တချို့အရာ၌ “ အသာဓာရဏအကြောင်းသည် ဟေတု,
သာဓာရဏအကြောင်းသည် ပစ္စယ ” ဟု ၎င်း, “ ဇနကအကြောင်းသည် ဟေတု, ဥပ
တ္တမ္ပကအကြောင်းသည် ပစ္စယ ” ဟု ၎င်း ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟေတုနှင့်ပစ္စယသဒ္ဒါတို့မှာ
အနက်ထူးရှိသော်လည်း ဤ၌ ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့၏ မြဟူစရိယ ကြာရှည်စွာ
တည်ခြင်း-မတည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပင် ဟေတု-ပစ္စယဟု ၂ မည်ခွဲ၍ပြသည်-ဟု
သိစေလို၍ “ ဥဘယမေတံ ကာရဏာဓိဝစနံ ” ဟု မိန့်။

ကာရဏံ ဟိ (ယသ္မာ) ။ ။ ရှေ့စကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ ကာရဏံဟိ ” စသည်မိန့်၊
ဟိနောက်၌ “ ယသ္မာ ” ဟု စာအုပ်များ၌ တွေ့ရ၏၊ သို့သော် “ ဟိ ” နိပါတ်သည်ပင်
ရှေ့ကိုထောက်လျှင် ဒဠိဇောတက, တသ္မာပါသော နောက်ဝါကျထေခံလျှင် ကာရဏ
ဇောတက ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “ ယသ္မာ ” သည် အပိုဖြစ်ဟန်တူ၏၊ ကာရဏံကိုလည်း
နောက် ဝုစ္စတိ ၂ ပုဒ်၌ စပ်နိုင်ရကား ဒုတိယဝုစ္စတိတိုင်အောင် ဒဠိဝါကျတရပ်ဟု မှတ်၊
ထို့နောက်မှ အတွင်းဝါကျများကို ပက္ခ+ပက္ခန္တရ, ကာရဏ+ဖလဟု ခွဲ။

တေန၊ ပေ၊ ဟေတုတိဝုစ္စတိ ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် “ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေ
နာတိ ဟေတု ” ဟု ကရဏသာဓနကို ပြ၏၊ ဟိဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏၊ ထို
ဂတိလည်း ပဝတ္တိ အနက်ဟောတည်း- ဟု သိစေလို၍ “ ပဝတ္တတိ ” ဟု ဖွင့်သည်၊
“ အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော အကြောင်း ” ဟုလို။ [ဒီကာ၌ “ ဂတိ ” အရ
ဥပဂမန (ကပ်ရောက်ခြင်း) ကို ယူ၍ “ ဟိနောတိ (ဖလဿ ဟေတုဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ) -
အကျိုး၏ အကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဟေတု ” ဟု ကတ္တုသာဓိလည်း
ပြုသေး၏။]

အဖြစ်ကြောင့်၊)ပစ္စယောတိ - ယောဟု၍၊ ဝုစ္စတိ - န၊ ဝေ- သို့၊ အတ္ထတော-
လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ဧကံ - တခုထည်းသည်၊ (သမာနံ)ဝိ- သော်လည်း၊
ဝေါဟာရဝသေနစ - ပြောဆိုရိုး၏ အစွမ်း ဖြင့်၎င်း၊ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယစ-
သဒ္ဓါ၏ ပြေပြိုင်ညက်ညောသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ တတြတတြ - ထိုထိုပါဠိ
ရပ်၌၊ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ- ဤ ၂ ပါးစုံကိုလည်း၊ ဝုစ္စတိ- န၊ ဧတ္ထ-ဤကောနခေါ
ဘန္တေ အစရှိသောဝါကျ၌၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ။

ဓုဒါနိ-၌၊ တံ ဟေတုဉ္စ - ထိုအကြောင်းကို၎င်း၊ တံ ပစ္စယဉ္စ - ထိုအရာကို
၎င်း၊ ဒသေတံ-၎င်း၊ ဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ ဝိပဿီတိ အာဒိမာဟ၊ တတ္ထ - ထို
ဘဂဝါ စသောစကားရပ်၌၊ ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ - ကား၊ အာလသိယ
ကိလာသုနော - ပျင်းရိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပင်ပန်းရုံသာ ဟု သဘော
ထားတော်မူကြကုန်သည်၊ ဝါ- ပျင်းရိ၊ပေ၊ကြောင့် အားထုတ်တော်မမူကြ
ကုန်သည်၊ နဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ ဟိ - မှန်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ အာလသိယံဝါ-
ပျင်းရိကုန်သည်အဖြစ်သည်၎င်း၊ ဩသန္တ ဝီရိယတာဝါ- ဆုတ်နစ်သောဝီရိယ
ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ န အတ္ထိ- ကုန်၊ ဟိ- ချွေ၊ ဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊ ဧက

ယသ္မာတံ ပဋိစ္စ၊ပေ၊ပစ္စယောတိ။ ။ [ရှေ့ပါဒ်သော ဟိ (ယသ္မာ)သည် ဤ
လည်း စပ်နိုင်သောကြောင့် ဤ ယ-သ္မာလည်း ပိုဟန်တူသည်။] ပစ္စယကို “ ပတ်+
အယ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ အယ၌ ဣဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက်ဟော၊ “တံ ပတိစ္စ-၎်အကြောင်း
ကိုစွဲ၍” ဟု ဆိုသဖြင့် “ထိုအကြောင်းသည် အကျိုး၏ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းတည်း” ဟု
သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “ပတိစ္စ - ဧတသ္မာ ဧတိတိ ပစ္စယော”ဟု ပြုစေလိုသည်၊ ပဋ္ဌာန်း
အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်ရှိ၏။ [ဧတသ္မာ-ဤအကြောင်းမှ၊ ပတိစ္စ-ထိုအကြောင်းကိုစွဲ၍၊
ဖလံ-သည်၊ ဧတိ (ပဝတ္တတိ)-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အကျိုး၏စွဲ၍ ဖြစ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊
သော-ထိုအကြောင်းသည်၊ ပစ္စယော-မည်၏။]

ဝေါဟာရ-ဝစနသိလိဋ္ဌတာ။ ။ ဟေတုနှင့်ပစ္စယ ၂ ပုဒ်လုံး၏အရမှာ ကာရဏ
ကိုချည်း ကောဒံရသော်လည်း ထို ၂ ပုဒ်ကိုပူးတွဲ၍ ဟေတု၊ ပစ္စယ (အကြောင်း၊ အရာ)
ဟု ပြောရိုးရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ထိုသို့ ပူးတွဲ၍ပြောမှလည်း စကားချောသောကြောင့်
၎င်း၊ ထိုထိုနေရာ၌ ၂ ပုဒ်ခွဲ၍ ပြောလေ့ ဟောလေ့ရှိကြသည်။

ကိလာသုနော = ဂိလာသုနော။ ။ သက္ကတအဘိဓာန်၌ “လ္လိသ္မူ - မကျန်းမာ
သော ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ရှိ၏၊ လ္လေဓာတ် သ္မူပစ္စည်း-ဟူ၏၊ ထိုကိုပါဠိပြန်လျှင် ဂိလေဓာတ်
သုပစ္စည်းဖြင့် “ဂိလာသု”ဟု ဖြစ်ဘွယ်ရှိ၏၊ ဂိလေဓာတ်ကား “ကိလမ-ပင်ပန်းခြင်း”
အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကိလာသုနော၏ ဆိုင်ရာဓာတ်ပစ္စည်းကိုမတွေ့ရကား
“ဂိလာသုနော”ကိုသာ ပါဠိရင်း ဟု ဆရာတို့ ယူဆတော်မူကြသည်။ [တချို့ကား
“အပ္ပကံ-အနည်းငယ်ကို + လသန္တိ - အလိုရှိကြကုန်၏၊ ဣတိ ကိလာသုနော ” ဟု
ကြံကြသေး၏၊ ထိုအကြံ၌ အခြေအမြစ်ကို ရှာသင့်သည်။]

သဝါ-တယောက်အားသော်၎င်း၊ ဒွိန္ဒဝါ-၎င်း၊ သကလ စက္ကဝါဠသဝါ-
 အလုံးစုံသော စကြာဝဠာအားသော်၎င်း၊ (စကြာဝဠာ၌ နေသူ သတ္တ
 အပေါင်းကို အဘေဒေါပစာအားဖြင့် ဆိုသည်။) ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တာ-န်လ
 သော်၊ သမကေနေဝ-တူမျှသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဥဿာဟေန-အားထုတ်
 မြင်းဖြင့်၊ ဒေသေန္တိ-န်၏၊ ပရိသာယ- ၏၊ အပ္ပဘာဝံ - နည်းသည်၏ အဖြစ်ကို၊
 ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူ၍၊ ဩသန္ဓဝီရိယာ - ရှိကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ - ကုန်၊ မဟန္တ
 ဘာဝံပိ - များသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဒိသ္မာ , ဥဿန္ဓဝီရိယာ - များသော
 ဝီရိယရှိကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-ကုန်။

ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့၊ မိဂရာဇာ- သားတို့၏မင်းဖြစ်သော၊
 သီဟော - သည်၊ သတ္တန္တံ ဒိဝသာနံ - ခုနစ်ရက် တို့၏၊ အစ္စယေန - လွန်ရာ
 အခါ၌၊ ဂေါစရာယ-စားကျက်အလိုငှါ၊ ဝါ-ကျက်စားရာအရပ်သို့၊ [ဂတျတ္ထ
 ဓာတ်၏ ကံ၌ သ ကို အာယပ္ပိ။] ပတ္တန္တော - သွားလသော်၊ ခုဒ္ဒကေဝါ-
 ငယ်သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဟန္တေဝါ - ကုန်သော၊ ပါဏေ - တို့သို့၊
 ကေသဒိသေနေဝ - တထပ်ထည်း တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဝေဂေန -
 အဟုန်ဖြင့်၊ ဓာဝတိယထာ - ပြေးသွား သကဲ့သို့၊ ကိဿဟေတု - အဘယ်
 အကြောင်းကြောင့်၊ (ကေသဒိသေနေဝ ဝေဂေန , ဓာဝတိ - နည်း၊ တံ-
 အနက် မရှိ၊) မေ - ၏၊ ဇဝေါ- လျင်မြန်သော အဟုန်သည်၊ မာ ပရိဟာယိ-
 မဆုတ်ယုတ်ပါစေလင့်၊ ဣတိ- ဤသို့အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ကေသဒိသေနေဝ
 ဝေဂေန, ဓာဝတိ-၏) ဝေ-တူ၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အပ္ပကာယဝါ - နည်းသည်
 မူလည်းဖြစ်သော၊ မဟတိယာဝါ-သော၊ ပရိသာယ-အား၊ သမကေနေဝ-
 သော၊ ဥဿာဟေန-ဖြင့်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တိ-န်၏၊ ကိဿဟေတု - ကြောင့်၊
 (သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မ, ဒေသေန္တိ-နည်း၊) နော-တို့၏၊ ဓမ္မဂရုတာ-
 တရား၌ လေးစားခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ် သည်၊ မာ ပရိဟာယိ-လင့်၊ ဣတိ-
 ဤသို့ ကြံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မ, ဒေသေန္တိ-
 န်၏) (ကသ္မာ-ကြောင့်) နော-တို့၏၊ ဓမ္မဂရုတာ မာပရိဟာယိ၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြံတော်မူသနည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဓမ္မဂရုနော-တရား၌
 လေးစားခြင်း ရှိကုန်၏၊ ဓမ္မဂါရဝံါ - တရား၌ ရိုသေခြင်း ရှိကုန်၏၊ [ဓမ္မေ+
 ဂရု ဧတေသန္တိ ဓမ္မဂရုနော၊ ဓမ္မေ+ဂါရဝံ ဧတေသန္တိ ဓမ္မဂါရဝံါ။] ဣတိ-
 ထို့ကြောင့်၊ (နော ဓမ္မဂရုတာ, မာပရိဟာယိ- လင့်၊ ဣတိ-မူပီ။)

ပန-ဆက်၊ အမှောက်-တို့၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မဟာသမုဒ္ဒံ-ကို၊ ပူရယမာနော
 ဝိယ - ပြည့်စေတော် မူသကဲ့သို့၊ ဝိတ္ထာရေန - အကျယ်အားဖြင့်၊ ဓမ္မ - ကို၊

ဒေသေတိ ယထာ-ဟောတော်မူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တူ၊ တေ-ထို ဝိပဿီ အစရှိသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊ (ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ) န ဒေသေသုံ-န၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ, န ဒေသေသုံ - နိသနည်း၊) သတ္တာနံ - တို့၏၊ အပ္ပရဇက္ခတာယ-ပညာမျက်စိ၌ နည်းသောကိလေသာမြူ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ န ဒေသေသုံ-န၊) တေသံ-ထို ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ကာလေ-လက်ထက်တော်၌၊ ဒီဃာယုကာ-ရှည်သော အသက် ရှိကုန်သော၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ အပ္ပရဇက္ခာ-နိသည်၊ အဟေသုံကိရ-သတတ်၊ တေ-ထိုသတ္တာတို့သည်၊ ဧတုဿစွပ္ပဋိသံယုတ္တံ- ၄ ပါးသောသစ္စာနှင့်စပ်ယှဉ်သော၊ ကေဂါထမ္ဘိ - တစ်ဂါထာ ကိုလည်း၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-လျှင်၊ ဓမ္မ-ကို၊ အဘိသမေန္တိ- ထိုးထွင်း၍ သိကြကုန်၏၊ [ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ၊ အဘိ+သံ+ဇုဓာတ်၊ ပဋိဝိဇ္ဇနအနက်ဟော၊] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဝိတ္ထာရေန-အားဖြင့်၊ နဒေသေသုံ-မမူကြကုန်၊ တေနေဝ ကာရဏေန - ထို အကြောင်း ကြောင့်ပင်၊ (တရားအကျယ် ဟောတော်မမူကြသောကြောင့်ပင်၊) နေသံ-ထို ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ သုတ္တံ - သုတ်သည်၎င်း၊ ပေ၊ ဝေဒလ္လံ - ဝေဒလ္လသည်၎င်း၊ အပ္ပကဉ္စ-နည်းသည်သာလျှင်၊ အဟောသိ၊ ဇုတိ- ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ တတ္ထ-ထိုအပ္ပကဉ္စ နေသံ အစရှိသော ပါဠိ၌၊ သုတ္တာဒီနံ-သုတ္တ အစရှိသည်တို့၏၊ နာနတ္ထံ-ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဌမသင်္ဂီတိဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တမေဝ-သာ။

အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒန္တိ-ကား၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ နိဒ္ဒေါသတာယ-ကျူးလွန်မှုအပြစ် မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [ဝိတိက္ကမဒေါသာနံ အဘာဝတော၊] ဒေါသာနုပတော - အပြစ်အားလျော်သောအားဖြင့်၊ ပညပေတမ္ဘိ - ပညတ်ထိုက်သော၊ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓဝသေန - ခုနစ်ပါးသော အာပတ် အစုတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာဏာသိက္ခာပဒံ - အာဏာ သိက္ခာပုဒ်တော်ကို၊ အပညတ္တံ-ပညတ်တော် မမူအပ်၊ အနန္ဒိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခန္တိ-ကား၊ အန္ဒဒ္ဓမာသံ - အစဉ် အားဖြင့် လခွဲတိုင်း၊ ဝါ- လခွဲတကြိမ်၊ အာဏာ ပါတိမောက္ခံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အနန္ဒိဋ္ဌံ-မရွတ်ပြအပ်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဩဝါဒပါတိမောက္ခမေဝ- ကိုသာ၊ တေ-ထို ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊ ဥဒ္ဓိသိံသု - ဟောပြတော်မူကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တမ္ဘိ- ထို ဩဝါဒပါတိမောက်ကိုလည်း၊ အန္ဒဒ္ဓမာသံ-တိုင်း၊ ဝါ-လခွဲတကြိမ်၊ နောဥဒ္ဓိသိံသု-ဟောပြတော်မမူကုန်၊ တထာဟိ - ထိုစကားကို ချဲ့ဥျားအံ့၊ ဝိပဿီ - မည်တော်မူသော၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဆန္ဒံဆန္ဒံဝဿာနံ - ၆ နှစ် ၆ နှစ်တို့၏၊ (အစွယေန- လွန်ရာအခါ၌၊) (တနည်း) ဆန္ဒံဆန္ဒံဝဿာနံ - ၆ နှစ် ၆ နှစ်တို့၏အဆုံးနေ့၌၊ သင်္ကိ

သင်္ကတကြိမ်တကြိမ်၊ သြဝါဒပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသိ - ဟောပြောတော်မူပြီ၊ တဉ္စ - ထို သြဝါဒပါတိမောက်ကိုလည်း၊ သာမိယေဝ - ကိုယ်တော်တိုင်သာ၊ ဥဒ္ဓိသိ-ပြီ၊ အဿ-ထို ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကာ ပန- တို့သည်ကား၊ အတ္တနောအတ္တနော-၏၊ ဝသနဋ္ဌာနေသု-နေရာအရပ်တို့၌၊ န ဥဒ္ဓိသိ သု-ကုန်၊ သကလဇမ္ဗုဒီပေ-အလုံးစုံသောဇမ္ဗုဒီ၌၊ ကေသ္မိယေဝဋ္ဌာနေ- တခုထည်း သောအရပ်၌သာ၊ ဗန္ဓုမတိယာ - ဗန္ဓုမတိ မည်သော၊ ရာဇဓာနိယာ - မင်း နေပြည်၌၊ ခေမေ - ခေမမည်သော၊ မိဂဒါယေ - မိဂဒါယုံ၌၊ [ဣသိပတန မိဂဒါယုံ တောမျိုးတည်း၊] ဝိပဿိဿ-သော၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝသနဋ္ဌာနေ- ၌၊ သဗ္ဗောပိ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ တဉ္စ- ထိုဥပုသ်ကိုလည်း၊ သံဃုပေါသထမေဝ-ကိုသာ၊ အကာသိ၊ ဂဏုပေါသထံ- ဂဏုဥပုသ်ကို၊ န အကာသိ- ပြုသည်မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂလုပေါသထံ - ပုဂ္ဂလ ဥပုသ် ကို၊ န အကာသိ၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ-ကို၊ န အကာသိ၊ အဓိဋ္ဌာနုပေါသထံ- ကို၊ န အကာသိ၊ တဒါ- ၌၊ ဇမ္ဗုဒီပေ - ဇမ္ဗုဒီ၌၊ စတုရာသီတိ ဝိဟာရ သဟဿာနိ-ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ကျောင်းတိုက်တို့သည်၊ ဟောန္တိ ကိရ- နသတတ်၊ ကေမေကသ္မိ-တတိုက် တတိုက်သော၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်း တိုက်၌၊ အဗ္ဗောကိဏ္ဍာနိ - ဝိသဘာဂ ရဟန်းတို့နှင့် မရောပြွမ်း ကုန်သော၊ ဒသပိ ဘိက္ခုသဟဿာနိ - တသောင်းသော ရဟန်းတို့သည်၎င်း၊ ဝိသတိပိ ဘိက္ခုသဟဿာနိ - ၂ သောင်းသော ရဟန်းတို့သည်၎င်း၊ ဝသန္တိ - နေကြ ကုန်၏၊ ဘိယျောပိ-ထို့ ထက် အလွန်လည်း၊ ဝသန္တိ- န်၏၊ ဥပေါသထာရောစိ ကာ-ဥပုသ်နေ့ကို လျှောက်ကြကုန်သော၊ ဒေဝတာ - တို့သည်၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂတ္တိာ- သွား၍၊ အာရောစေန္တိ - လျှောက်ကြကုန်၏။

ဆန္ဒံဆန္ဒံဝဿာနံ။ ။ အစွယေနာတိ ပါဠိသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အထဝါ ဆန္ဒံဆန္ဒံ ဝဿာနံ သြသာနဒိဝသံ (အဆုံးနေ့) အပေက္ခိတွာ သင်္ကတသင်္ကန္တိ ဝတ္တတ္တာ၊ တဒ ပေက္ခမိဒံ သာမိဝစနံ - ထို အဆုံးနေ့ကို ငဲ့သော သာမိဝိဘတ် ရှိသော သဒ္ဓါတည်း။ [“မေ-တပည့်တော်၏၊ စကားကို” ဟု ပေးရသောပုဒ်မျိုးဖြစ်သည်။]

အဗ္ဗောကိဏ္ဍာနိ။ ။ [န+ဝေါကိဏ္ဍာနိ။] ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလေဟိ အသံသဋ္ဌာ နိ၊ ဤသို့ ဋီကာ ဖွင့်သော်လည်း ထို အတိုင်း ဟုတ်မည် မထင်၊ ဘုရားရှင်၏ သြဝါဒ ပါတိမောက္ခံပြုသောခေတ်၌ ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ယုံမှားဘွယ်မရှိသင့်၊ “တသောင်း ၂ သောင်း စသည် နေကြရာဝယ် အရောရော အနှောနှောနှင့် ကြပ်ကြပ် တည်းတည်း လား” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အဗ္ဗောကိဏ္ဍာနိ” ဟု ဆိုဟန်တူသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ ဤနေရာ၌ “တေသဗ္ဗေပိ ဒွါဒသသဟဿဘိက္ခုဂဏုနကာ မဟာဝိဟာရာ အဘယဂိရိ စိတ္တလပဗ္ဗတဝိဟာရသဒိသာစ အဟေသံ” - ဟု မိန့်သည်။

(ကိံ)၊ မာရိသာ - အရှင်ဘုရားတို့၊ ကေဝဿံ - တနှစ်သည်၊ အတိတ္တန္တံ - လွန်ပါပြီ၊ ဒွေ ဝဿာနိ - တို့သည်၊ အတိတ္တန္တာနိ - နိပြီ၊ ပေ၊ ပဉ္စ ဝဿာနိ အတိတ္တန္တာနိ၊ ဣဒံ - ဤနှစ်သည်၊ ဆဋ္ဌံ - ၆ခု မြောက်သော၊ ဝဿံ - နှစ်ပါ တည်း၊ အာဂါမိနိယာ - လာလတံဖြစ်သော၊ ပုဏ္ဏမာသိယာ - လပြည့်နေ့၌၊ ဗုဒ္ဓဒဿနတ္ထံ - ဘုရားဖူးခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ ဥပေါသထကရဏတ္ထု - ဥပုသ် ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ ဂန္ထဗွံ - သွားရာပါ၏၊ ဝါ - သွားချိန် တန်ပါပြီ၊ ဝေါ - အရှင်ဘုရားတို့၏၊ သန္ဓိပတိကောလော - စည်းဝေးရာအခါသည်၊ သဗ္ဗတ္ထော - ရောက်ပါပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ အာရောစေန္တိ - နိ၏။

တတော - ထိုသို့လျှောက်ခြင်းကြောင့်၊ သာနုဘာဝါ - တန်ခိုးအာနုဘော် ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု - တို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော - ၏၊ အာနုဘာဝေန - ဖြင့်၊ ဂန္ထန္တိ - နိ၏၊ ဣဘရေ - အနုဘော်ရှိသော ရဟန်းတို့မှ အခြားရဟန်းတို့သည်၊ (တန်ခိုး မရှိသော ရဟန်းတို့သည်၊) ဒေဝတာနုဘာဝေန - ဖြင့်၊ ဂန္ထန္တိ - ကုန်၏၊ ကထံ - အဘယ်သို့ သွားကြကုန်သနည်း၊ ကိရ - ချွေ၊ တေဘိက္ခု - တို့သည်၊ ပါစိန သမုဒ္ဒန္တေဝါ - အရှေ့ သမုဒ္ဒရာ၏အစွန်၌သော်၎င်း၊ ပစ္ဆိမသမုဒ္ဒန္တေဝါ - ၎င်း၊ ပေ၊ ဌိတာ - တည်ကုန်လျက်၊ ဂမိယဝတ္ထံ - ခရီးသွားမည့် ရဟန်းတို့၏ဝတ်ကို၊ ပူရေတွာ - ရှိ၊ ပတ္တစိဝရံ - ကို၊ အာဒါယ - ယူ၍၊ “ဂန္ထာမ - နအံ၊” ဣတိ - သို့၊ စိတ္တံ - ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ - ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ စိတ္တုပ္ပါဒါ - စိတ်ဖြစ်ခြင်းနှင့်၊ သဟ - တကွ၊ ဝါ - တပြိုင်နက်၊ [သဟယောဂ၌ ကတ္တရိစ၌ စဖြင့် ပဉ္စမိသက်၊ တချို့ အရာ၌ “သဟသစ္စေ ကတေ မယံ” ဟု သတ္တမိလည်း သက်၏၊] ဥပေါသထဂ္ဂံ - ဥပုသ်ယူရာ အရပ်သို့၊ ဝါ - ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်သို့၊ ဂတာဝ - ရောက်ပြီးကုန် သည်သာ၊ ဟောန္တိ - ကုန်၏၊ တေ - ရဟန်းတို့သည်၊ ဝိပဿိ - မူသော၊ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓံ - ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ - ရှိ၊ နိသီဒန္တိ - နိ၏၊ ဘဂဝါဝိ - လည်း၊ သန္ဓိ သိန္ဓာယ - အညီအညွတ် ထိုင်နေပြီးသော၊ ပရိသာယ - ၌၊ ဣမံ ဩဝါဒပါတိ မောက္ခံ - ကို၊ ဥဒ္ဓိသတိ - မူ၏၊ (ကိံ) ခန္တိ၊ ပေ၊ သာသနံတိ - ဟူ၍၊ ဥဒ္ဓိသတိ - ၏။

တိတိက္ခာ - အရာရာဝယ် , အနာခံခြင်း ဟူသော၊ ခန္တိ - အဓိဝါသနခန္တိ သည်၊ ပရမံ - မွန်မြတ်သော၊ တပေါ - အကျင့်တည်း၊ ဗုဒ္ဓါ - မြတ်ဘုရားတို့သည်။

ခန္တိ။ ။ ပရူပဝါဒံ - သူတပါးတို့၏ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်သော၊ ပရာပကာရံ (ပရ + အပကာရံ) သူတပါးတို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ပြုခြင်းလည်း ဖြစ်သော၊ သီတုဏှာဒိ ဘေဒေစ - သီတဥဏှ (အာဒိဖြင့် ဗိစုတ္တံ, ဝိပါသ, ခုံသ, မကသ, သရိသပသမ္ဗဿ ကိုယူ၊) အစရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဂုဏောပရောဓံ (ဂုဏ + ဥပရောဓံ) - အကောင်း ဂုဏ်ကို နှောက်ရှက်ဖျက်ဆီးမှုကို၊ ခမတံ သဟတံ - သည်းခံတတ်၏၊ အဓိဝါသေတိ -

နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပရမံ-အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ ဝဒန္တိ - ဟောတော်မူကုန်၏၊ ပရူပဿာတီ- သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နဟိ ပဗ္ဗဇိတော- ပဗ္ဗဇိတအစစ် မဖြစ်နိုင်၊ ပရံ- သူတပါးကို၊ ဝိဟေဋ္ဌယန္တော - ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သမဏော-သမဏအစစ်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်။

ပြန်၍မပြော ပြန်၍ မပြော သူတပါးက ပြောသမျှ ပြုသမျှကို (အဓိ) မိမိ အပေါ်၌သာ+ ဝါသေတိ - တည်နေစေ၏၊ (မိမိသာ အနာခံ၏-ဟူလို၊) ဣတိ ခန္တိ-ခန္တိမည်၏။ [ခမုဓာတ်+တိပစ္စည်း၊ ဆန်းကြောင့် ဒီသပြု၍“ခန္တိ”ဟု ဖြစ်သည်။]

ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ။ ။ သီလာဒီနံ ပဋိပက္ခဓမ္မ-သီလစသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် လောဘ ဒေါသစသော တရားတို့ကို၊ (သဝိသေသံ-အထူးနှင့် တကွ၊) တပတိ-လောင်မြိုက် (ပယ်ဖျောက် ဖျက်ဆီး) တတ်၏၊ ဣတိ တပေါ၊ ချဲ့ဥားအံ-ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းကို သည်းမခံနိုင်လျှင်၊ သည်းမခံနိုင်၍ စိတ်လည်းဆင်းရဲလျှင် စားသောက်ချင်သော လောဘနှင့် လိုတာမရ၍ ဆင်းရဲသော ဒေါမနဿ ဒေါသဖြစ်၏၊ သူတပါးက စွပ်စွဲလျှင် ဒေါသဖြစ်၏၊ ဤသို့ လောဘဒေါသစသော တရားများ ဖြစ်လျှင် ပါဏာတိ ပါတစသော သီလပျက်မှုဖြစ်တော့၏၊ ထို သီလပျက်ကြောင်းတရားတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သောကြောင့် ခန္တိသည် အမြတ်ဆုံးအကျင့် ဖြစ်၏။ [ဥပနိဇ္ဈာယနခန္တိ-အာရုံ၌ ရှုဆင်ခြင်လျက် နှစ်သက်တတ်သော ဉာဏ်ကိုလည်း “ ခန္တိ ” ဟု ခေါ်ရကား ထို ဥပနိဇ္ဈာယနခန္တိကို တားမြစ်လို၍ “တိဘိက္ခာ”ဟု ဝိသေသန ကူ (မ) ရသည်။]

နိဗ္ဗာနံ၊ ပေ၊ ဗုဒ္ဓါ။ ။ ဝါန (တဏှာ) မှ ထွက်မြောက်သောကြောင့် သက္ကတလို “နိရဝါဏ” ပါဠိလို “နိဗ္ဗာန” မည်သော တရားသည် သန္တ-ငြိမ်သက်၊ ပဏီတ-မွန်မြတ်၊ နိပုန-သိမ်မွေ့၊ သိဝ-မြေ၊ ခေမ - ဘေးမရှိ၊ ဟူသော အားလုံးသော အခြင်းအရာဖြင့် (ဘယ်တရားနှင့် ယှဉ် ယှဉ်) အသာဆုံး ဟု ဘုရားရှင်တို့ ဟောတော်မူကြသည်။

နဟိ၊ ပေ၊ ပရူပဿာတီ။ ။ ပြခဲ့သော အဓိဝါသနခန္တိ မရှိသောကြောင့် သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်သူသည် ပဗ္ဗဇိတ မမည်နိုင်၊ မှန်၏-“ပရံ+ ဥပဿာတေတိတိ ပရူပဿာတီ” နှင့်အညီ သူတပါးကို နှိပ်စက်သူသည် “ ပဗ္ဗာဇေတိတိ - အကုသိုလ်တရားတို့ကို မိမိသန္တာန်မှ ထွက်သွားစေတတ်၏” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် မကိုက်ညီရကား “ပဗ္ဗဇိတ” အစစ် မဖြစ်နိုင်ချေ၊ ဤ ဝစနတ္ထအလို “ပဗ္ဗဇိတ” ၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းကြော့ “န သမဏော၊ ပေ၊ ယန္တော” ဟူသော စတုတ္ထပါဒကား တဘိယပါဒ၏ ဝေဝုဏ်ပရိယာယ် တည်း၊ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲသူသည် “သမေတိ - ဒေါသစသော ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် မကိုက်ညီသောကြောင့် သမဏအစစ် မဖြစ်နိုင်-ဟူလို။ [နဟိ ပဗ္ဗဇိတောတိ တေဿ ဟိ နသမဏော ဟောတိတိ ဝေဝစနံ၊ ပရူပဿာတိ တိ တေဿ ပရံ ဝိဟေဋ္ဌယန္တောတိ ဝေဝစနံ။]

တနည်း။ ။ ပရူပဿာတိ၌ ပရကို ဥက္ကမ (အမြတ်) ဟု အနက်ယူ၍ “ပရူပဿာတိ- မြတ်သောသီလကို ဖျက်ဆီးသူ” ဟု အနက်ပေး။ [“ပုဂ္ဂလပရောပရည-ပုဂ္ဂိုလ်အမြတ်

သဗ္ဗပါပဿ - အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ကို၊ အကရဏံ - မပြုမကျင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ကုသလဿ - စတုဘူမကကုသိုလ်ကို၊ ဥပသမ္ပဒါ- ပြီးစေခြင်းသည်၎င်း၊ သဗ္ဗိတ္တပရိယောဒါပနံ - မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်းသည် ၎င်း၊ တေ- ဤသုံးမျိုးသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ- တို့၏၊ သာသနံ- အဆုံးအမတော်တည်း။

အနုပဝါဒေါ-နုတ်ဖြင့် မစွပ်စွဲခြင်းသည်၎င်း၊ အနုပယာတော- ကိုယ်စိတ် တို့ဖြင့် မညှဉ်းဆဲမနှိပ်စက်ခြင်းသည်၎င်း၊ ပါတိမောက္ခေ-ပါတိမောက္ခသီလ၌၊

အယုတ်ကိုသိသူ” ဟူရာ၌ ပရပုဒ်ကဲ့သို့တည်း။ [ဤနည်းအလို “ယောစ သမဏော- သည်ကား၊ ပရံ- အခြားသဘာကို၊ ဝိဟေဋ္ဌယန္တော - ညှဉ်းဆဲလျက်၊ ပရူပဃာတီ- မိမိ၏ မြတ်သောသီလကို ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ သော သမဏော-သည်၊ န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော- ပဗ္ဗဇိတမဟုတ်” ဟု ပေး၊ ဤနည်း၌ န တလုံး အနက်မရှိ။ [“ပရူပဃာတီဖြင့် သူတပါး ကို သေအောင်သတ်သူ” ယူ၍ “ဝိဟေဋ္ဌယန္တောဖြင့် အသေမသတ်ဘဲ ညှဉ်းဆဲရုံ ညှဉ်းဆဲသူ” ယူသော နောက်တနည်းနှင့် ထို့နောက် အခြားတနည်းကိုလည်း ဋီကာ ပြသေး၏။]

သဗ္ဗ၊ ပေ၊ သု၊ သမ္ပဒါ။ ။ “သဗ္ဗပါပ-အလုံးစုံအကုသိုလ်” ဟူသည် အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တွင် ပါဝင်သော အပြစ်ရှိသော တရားအားလုံးတည်း၊ ထိုတရားအားလုံးကို မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်အောင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို “အကရဏံ” ဟု ဆိုသည်၊ “ကုသလ” အရ ကာမ-ရူပ-အရူပ-လောကုတ္တရာဟူသော စတုဘူမကကုသိုလ်ကိုယူ၊ ထိုကုသိုလ်ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းသည် ဥပသမ္ပဒါမည်၏။

သဗ္ဗိတ္တပရိယောဒါပနံ။ ။ အဝပုဉ္ဇ, ဒါဓာတ်ဖြင့် “ဩဒါန” ဖြစ်၍ ကာရိတ် ဏာပေပစ္စည်းဖြင့် “ဩဒါပနံ” ဟု ဖြစ်၏၊ သက္ကတ၌ “ပရိယ” ဟု ရှိသောကြောင့် ပရိ နောက်၌ သရရှိလျှင် အမြဲ (ယ်) လာ၊ “ပရိယတ္တိ, ပရိယာပုဏ္ဏာတိ, ပရိယောသာနံ” စသည်တည်း၊ “တံပန အရဟတ္တေန ဟောတိ - ထိုစိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်းသည် အရ ဟတ္တဖိုလ်ကျမှပြီးဆုံး၏” - ဋီကာ၊ ထို့ကြောင့် အစွမ်းကုန်ဖြူစင်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သဗ္ဗိတ္တပရိယောဒါပနံ” ဟု မိန့်သည်။

အနုပဝါဒေါ အနုပယာတော။ ။ ဝါစာယ ကဿစိ အနုပဝဒနံ-နုတ်ဖြင့်တစုံ တယောက်ကိုမျှ မစွပ်စွဲခြင်းသည် အနုပဝါဒ မည်၏၊ အနုပယာတောတိ ကာယေန မနသာစ ကဿစိ ဥပသဘာတာကရဏံ-ကိုယ်ဖြင့်၎င်း စိတ်ဖြင့်၎င်း တစုံတယောက်ကိုမျှ မညှဉ်းဆဲ, ညှဉ်းဆဲဘို့ရန် မကြံခြင်းသည် အနုပယာတမည်၏။

ပါတိမောက္ခေ သဝရော။ ။ ပ အတိမောက္ခ-အလွန်မြတ်သော၊ (တနည်း) ပါတိ သုဂတိဘယေဟိ-သုဂတိဘဝ၌ဖြစ်တတ်သော အတ္တာနုဝါဒ စသော ဘေးတို့မှ စောင့်ရှောက်တတ်, မောက္ခေတိ ဒုဂ္ဂတိဘယေဟိ-ဒုဂ္ဂတိဘေးတို့မှလွတ်စေတတ်သော ကြောင့် ပါတိမောက္ခမည်သော သီလကို (ဝိနည်းပိဋကဋ်လာသော သီလအားလုံးကို) ပါတိမောက္ခသီလ ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသီလကို မလွန်ကျူးခြင်းသည် ပါတိမောက္ခသီလ၌ စောင့်စည်းခြင်းမည်၏။

သံဝရောစ- စောင့်စည်းခြင်းသည်၎င်း၊ ဘတ္တသ္မိံ - ဆွမ်း၌၊ မတ္တညုတာစ-ခံယူ သုံးဆောင်ခြင်း၌ အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို သိသူ၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ ပန္နိ - အစွန်အဖျားကျ၍ဆိတ်ငြိမ်သော၊ သယနာသနံစ-အိပ်ရာနေရာကျောင်းသည် ၎င်း၊ ဝါ - အိပ်ရာ နေရာကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းခြင်းသည်၎င်း၊ အဓိစိတ္တေ- ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော လွန်ကဲသော သမာပတ်စိတ်၌၊ ဝါ- မဂ်ဖိုလ် စိတ်၌၊ အာယောဂေါစ-လွန်စွာကြိုးကုတ်, အားထုတ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဧတံ- ဤ ၅မျိုးသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ- ဘုရားရှင်တို့၏၊ သာသနံ- အဆုံးအမတော်တည်း။

ဧတေနဝ ဥပါယေန - ဤနည်းဖြင့်ပင်၊ ဣတရေသမ္ပိ - ဝိပဿီဘုရားမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသော-ဒွေသကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ တိဿောဝ- ဥ ဝါထာသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာဩဝါဒပါတိမောက္ခဝါထာယော-ဤ ဩဝါဒပါတိမော ဝါထာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-န၏၊ တာ- ထိုဝါထာတို့သည်၊ ဒိယာယုကဗုဒ္ဓါနံ-

မတ္တညုတာစ ဘတ္တသ္မိံ ။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် ဘောဇနမတ္တညုတာမည်သော စရဏ (အကျင့်) ကိုပြု၏၊ လှူသောအခါ မိမိအားမျှတလောက်ရုံခံယူခြင်းဟူသော ပဋိဂ္ဂဟဏ မတ္တညုတာ, သုံးဆောင်သောအခါ မိမိနှင့် သင့်တော်သောအစာကို စားခြင်းဟူသော ပရိဘောဂမတ္တညုတာဟု ၂မျိုးရှိ၏။

ပန္နိဉ္စ သယနာသနံ။ ။ ပန္နိ-ပ + အန္တ၊ ပရိယန္တနှင့်အနက်တူပုဒ်၊ ဇနသံဃန္ဓန ပိရဟိတံ-လူအများ၏ရှုပ်ထွေးထိပါးခြင်းမှကင်းသော၊ နိဇ္ဇနသမ္မာခံ-လူအပေါင်းဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်းမရှိသော၊ ဝိဝိတ္တံ သေနာသနံ-လူတို့မှ ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်းတည်း၊ ထိုကျောင်းမျိုး၌ နေခြင်း-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ မတ္တညုတာစဘတ္တသ္မိံ, ပန္နိဉ္စသယနာသနံဖြင့် ဆွမ်း, ကျောင်း ဟူသော ပစ္စည်း ၂ပါး၌ သန္တောသ (တင်းတိမ်ရောင့်ရဲမှု) အကျင့်ကိုပြု၏၊ ထို ၂ပါး၌ သန္တောသဖြစ်ပုံကို တိုက်ရိုက်ပြသဖြင့် သင်္ကန်း ဆေးဟူသောအခြား ၂ပါး၌ သန္တောသ ဖြစ်ပုံကိုလည်း (သန္တောသလက္ခဏာချင်းတူသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း, လက္ခဏ ဟာရနေထို နည်းအားဖြင့်) ပြပြီးဖြစ်တော့သည်။ [ဒွိဟိယေဝ ပစ္စယေဟိစ စတုပစ္စယ သန္တောသော ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, ပစ္စယသန္တောသသာမညေန ဣတရဒ္ဓယဿပိ လက္ခဏဟာရနယေန ဇောတိတဘာဝတော။]

အဓိစိတ္တေ အာယောဂေါ။ ။ ဝိပဿနာပါဒကံ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ အဓိစိတ္တံ- (ဈာန်သမာပတ်ကိုအခြေခံ၍ ဝိပဿနာအားထုတ်ရာ၌) ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်သည် အဓိစိတ္တ (လွန်ကဲသော စိတ်)၊ တတောပိစ မဂ္ဂဖလစိတ္တ မေဝ အဓိစိတ္တံ၊ တသ္မိံ ယထာဂုတ္တေ အဓိစိတ္တေ အာယောဂေါ၊ အနုယောဂေါတိ အတ္ထော၊ .... အနုပဝဒန, အနုပဃာတန, ပါတိမောက္ခေသံဝရ, ပန္နိသေနာသန သေဝန, အဓိစိတ္တာနုယောဂ, ဤ ၅ပါးလည်း ဘုရားရှင်တို့၏ ဩဝါဒတော်တည်း။

ရှည်သော သက်တော်ရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ယာဝ သာသနပရိယန္တာ - အဆုံးအမတော် ဆုံးသည့်တိုင်အောင်၊ [ဓရမာနကဗုဒ္ဓါနံ အနသာသနပရိယန္တံ(ဆုံးမတော်မူခြင်း၏ အဆုံးကို)သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ “ရဟန်းအသွင်ဟူသော လိင်သာသနာမှာ ထို့နောက် အကြာကြီးတည်သေးသောကြောင့်”သာသနပရိယန္တာ”အရ အဆုံးအမကို “သာသန”ဟု ယူရသည်-ဟုလို၊]ဥဒ္ဒေသံ-ရွတ်ပြအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ရောကုန်၏၊ အပ္ပါယုကဗုဒ္ဓါနံ-နည်းသော (တိုသော) သက်တော်ရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ပဌမဗောဓိယံ ယော-ပဌမဗောဓိ၌သာ၊ ဥဒ္ဒေသံ- သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-နံ၏၊ ပန-ဆက်၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိကာလတော-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူပြီးရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ အာဏာပါတိမောက္ခမေဝ-အာဏာပါတိမောက်ကိုသာ၊ ဥဒ္ဓိသီယတိ-ရွတ်ပြအပ်၏၊ တဉ္စ - ထို အာဏာပါတိမောက် ကိုလည်း၊ ဘိက္ခူဝေ- ရဟန်းတို့သည်သာ၊ ဥဒ္ဓိသန္တိ- နံ၏၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ နဥဒ္ဓိသန္တိ-ရွတ်ပြတော်မမူကြကုန်၊ တသ္မာ - ထို့ကြောင့်၊ အမှာကမ္မိ - တို့၏လည်း၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပဌမဗောဓိယံ-မိ၌၊ ဝိသတိဝဿ မတ္တမေဝ- ဝါတော် ၂၀ မျှ ကာလပတ်လုံးသာ၊ ဣမံ သြဝါဒပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသီ- တော်မူပြီ၊ အထ- ထိုမှနေ၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ပုဗ္ဗာရာမေ- ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်တော်၌၊ မိဂါရမာတုပါသာဒေ-မိဂါရသေဋ္ဌေး၏အမိအရာ၌တည်သော ဝိသာခါ၏ပြာသာဒ်၌၊ နိသိန္ဓော-နေတော်မူလျက်၊ ဘိက္ခူ - တို့ကို၊ အာမန္တေသိ - သိစေတော်မူပြီ၊ ဝါ - မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခူဝေ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဒါနိ-၌၊ ဣတော-ဤနေ့မှ၊ ပရံ-၌၊ ဥပေါ

ပဌမဗောဓိယံ ယေဝ။ ။ “ပဌမဗောဓိယံ ဝိသတိ ဝဿ ဗုဒ္ဓဇရေ”ဟု ရှေ့ ဆိုခဲ့သောကြောင့် ပဌမဗောဓိကို ဝါတော် ၂၀ အတွင်း ဟု မဟာဂဏ္ဍိပုဒ်၌ ဆို၏၊ သုတ္တန် ဋီကာတို့ကိုပြုသော အရှင်ဓမ္မပါလထေရ်ကား ၄၅ ဝါကို ၃ ပိုင်းပိုင်း၍ ပဌမ ၁၅ ဝါကို ပဌမဗောဓိ (သစ္စာ ၄ ပါးကို သိကြရာ ပဌမအပိုင်း) ဟု ၎င်း၊ ဒုတိယ ၁၅ ဝါကို မဇ္ဈိမဗောဓိ၊ တတိယ ၁၅ ဝါကို ပစ္ဆိမဗောဓိ ဟု ၎င်း မိန့်တော်မူ၏၊ “ပဌမဗောဓိယံ ဝိသတိ ဝဿ ဗုဒ္ဓဇရေ” ဟူသောစကားကိုကား “ဝါ ၂၀ အတွင်း၌ ပဌမဗောဓိပါဝင်သောကြောင့် ဆိုသည်” ဟု မိန့်သည်။

သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော။ ။ ဤစကားကား သိက္ခာပုဒ် မပညတ်ရသေးလျှင် အာဏာပါတိမောက်မရှိ၊ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်မှ အာဏာပါတိမောံ ရှိကြောင်းကို ပြသော စကားတည်း၊ “သိက္ခာပုဒ် ပညတ်” ဟုရာ၌လည်း သိက္ခာပုဒ်တချို့ ပညတ်ပြီးရုံမျှဖြင့် အာဏာပါတိမောက် ခွင့်ပြုတော်မမူသေး၊ ဝါတော် ၂၀ ကျော်၍ သြဝါဒပါတိမောက် ဟောပြုတော်မူမည့် ပရိသတ်တွင် ဒုဿီလပါဝင်နေမှ အာဏာပါတိမောက် ပြဆိုရန် ခွင့်ပြုတော်မူသည်၊ အကျယ်ကို ပါတိမောက္ခတ္ထပနက္ခန္ဓကမှာ ရှု။

သထံ- ကို၊ န ကရိဿာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ပါတိမောက္ခံ- ဩဝါဒပါတိမောက်
 ကို၊ န ဥဒ္ဓိသိဿာမိ-ရှုတ်ပြုတော်မမူတော့အံ့၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဒါနိ-၌၊ တုမှေဝ-
 တို့ချည်းသာ၊ ဣတော- ဤနေ့မှာ၊ ပရံ - ၌၊ ဥပေါသထံ- ကို၊ ကရေယျာထ-
 န်လော၊ ပါတိမောက္ခံ- ကို၊ ဥဒ္ဓိသေယျာထ- န်လော၊ ဘိက္ခဝေ, ယံ- အကြင်
 အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင်အရာကြောင့်၊ တထာဂတော- သည်၊ အပရိ
 သုဒ္ဓါယ - မစင်ကြယ်သော၊ ပရိသာယ - ၌၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသေယျ - ၏၊ ဧတံ - ဤ
 အကြောင်းသည်၊ အဋ္ဌာနံ - သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်၊ ဒေသော - ဤအရာ
 သည်၊ အနဝကာသော - သင့်သောအရာမဟုတ်၊ ဣတိ - သို့၊ (အာမန္တေသိ-
 ပြီ) တတော-ခါမှာ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဘိက္ခု - တို့သည်၊ အာဏာပါတိမောက္ခံ-
 ကို၊ ဥဒ္ဓိသန္တိ - န်၏၊ ဣဒံ အာဏာပါတိမောက္ခံ - သည်၊ ဝါ- ကို၊ တေသံ- ထို
 ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အနုဒ္ဓိဋ္ဌံ-အပ်သည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အန
 ဒ္ဓိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခန္တိ - ကွဲဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

တေသံ ဗုဒ္ဓါနန္တိ - ကား၊ ဝိပဿီ အာဒိနံ - သီ အစရှိကုန်သော၊ တိဏ္ဍံ-
 ၃ ဆူကုန်သော၊ တေသံဗုဒ္ဓါနံ - တို့၏၊ အန္တရဓာနေနာတိ - ကား၊ ခန္တန္တရ
 ဓာနေန-ခန္ဓာတော်၏ကွယ်လွန်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာနေန-ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဗုဒ္ဓါနု ဗုဒ္ဓါနန္တိ - ကား၊ တေသံ
 ဗုဒ္ဓါနံ- တို့၏၊ အနုဗုဒ္ဓါ - အတုလိုက်၍ သစ္စာ ၄ ပါး တရားကို သိကုန်သော၊
 ယေသမ္ဗုဒ္ဓသဘာဝကာ-အကြင်မျက်မှောက် သာဝကတို့သည်၊ (သန္တိ)တေသံ-
 ထို မျက်မှောက် သာဝကတို့၏၊ ခန္တန္တရဓာနေနစ - ကြောင့်၎င်း၊ ယေတေ
 ပဗ္ဗိမာ သာဝကာတိ-ကား၊ တေသံ သမ္ဗုဒ္ဓသဘာဝကာနံ- တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊
 ပဗ္ဗဇိတာ-ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်သော၊ ပဗ္ဗိမာ - နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ
 သာဝကာ-တို့သည်၊ (သန္တိ) နာနာနာမာတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော-က္ခိတ၊
 ဓမ္မရက္ခိတော - တ၊ ဣတိအာဒိ နာမဝသေန - ဤသို့ အစရှိသောအမည်၏
 အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိဝိဓနာမာ - အထူးထူးသောအမည် ရှိကုန်သော၊ နာနာ
 ဂေါတ္တာတိ-ကား၊ ဂေါတမော - ဂေါတမ၊ မောဂ္ဂလ္လာနော - လ္လာန်၊ ဣတိ
 အာဒိ ဂေါတ္တဝသေန - ဤသို့ အစရှိသောအနွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိဝိဓ
 ဂေါတ္တာ - အထူးထူးသော အနွယ်ရှိကုန်သော၊ နာနာဇမ္ဗာတိ- ကား၊ ခတ္တိ

သမ္ဗုဒ္ဓါပေ၊ ပဗ္ဗဇိတာတိ။ ။ သဗ္ဗန္တိမာနံ - သာဝကအားလုံးတို့၏ နောက်ဆုံး
 ဖြစ်ကုန်သော၊ သုဘဒ္ဓသဒိသာနံ - (ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့် ညဉ့်မှ တရားနာရ၍
 တရားထူးရသော) သုဘဒ္ဓနှင့်တူကုန်သော၊ သမ္ဗုဒ္ဓသဘာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတေ
 သန္ဓာယ ဝဒတိ (သမ္ဗုဒ္ဓသဘာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတာဟူသောစကားကိုဆိုသည်) ။

ယော-ခတ္တိယ၊ မြာဟ္မဏော-ဏ၊ ဣတိ အာဒိဇာတိဝသေန - သောဇာတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နာနာဇစ္စာ - အထူးထူးသောဇာတ် ရှိကုန်သော၊ နာနာ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတာတိ - ကား၊ ခတ္တိယကုလာဒိဝသေနဝ - ခတ္တိယအမျိုး အစ ရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ [ခတ္တိယဟု ရှေ့ ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓိဋ္ဌာန ဝေကိုထည့်သည်၊ အခြားအမျိုးမဟုတ်၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ခတ္တိယစသောအမျိုး ပင်-ဟူလို၊] ဝိဝိဓကုလာ-အထူးထူးသောအမျိုးမှ၊ နိက္ခမ္မ-ထွက်၍၊ ပဗ္ဗဇိတာ- ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်သော၊ ဝါ - တနည်း၊ ဥစ္စနိစဥဋ္ဌာရဋ္ဌာရဘောဂါဒိကုလ ဝသေန - မြင့်သောအမျိုး၊ နိမ့်သောအမျိုး၊ အလွန် မွန်မြတ်သောစည်းစိမ် ရှိသောအမျိုး အရှေ့သောအမျိုး၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိဝိဓကုလာ-မှ၊ နိက္ခမ္မ- ၍၊ ပဗ္ဗဇိတာ-နသော၊ (ယေတေ သာဝကာ၌စပ်။)

တေ တံ မြဟ္မစရိယန္တိ-ကား၊ ပစ္စိမာ-နသော၊ တေ သာဝကာ-တို့သည်၊ [ဝိဟေဋ္ဌန္တာ-စသော အရတူပုဒ်များနှင့်တကွ “အန္တရဇာပေသံ” ၌ စပ်။] ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကနာမာ - တူသောအမည် ရှိကုန်သော၊ ဧကဂေါတ္တာ၊ ဧကဇာတိကာ၊ ဧကကုလာ-တူသောအမျိုးမှ၊ (နိက္ခမိတွာ-၍) ပဗ္ဗဇိတာ-န သော၊ (သာဝကာ-တို့သည်) အမှာကံ-တို့၏၊ သာသနံ - သာသနာတော် တည်း၊ တန္တိ-အစဉ်တော်တည်း၊ ပဝေဏီ-အဆက်တော်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဘာရံ-တာဝန်ကို၊ ကတွာ-၍ မြဟ္မစရိယံ - သာသန မြဟ္မစရိယကို၊ ရက္ခန္တိ-န၏၊ စိရံ-စွာ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မံ- ပရိယတ်တရားတော်ကို၊ ပရိဟရန္တိ-ဆောင်ရွက်ကြကုန်၏၊ ဣမေစ-ဤသာဝကတို့သည်ကား၊ [နာနာ နာမ - စသည် ဖြစ်ကြသော ဤ သာဝကတို့သည်ကား- ဟူလို၊] တာဒိသာ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မဟုတ်ကြကုန်၊ [သာသနာ တော်ကို မိမိတို့တာဝန်ဟု ယူဆ၍ စောင့်ရှောက်သူများ မဟုတ်ကြ-ဟူလို၊] တသ္မာ - ကြောင့်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ ဝါ-တယောက်တယောက်ကို၊

ဥစ္စ၊ ပေ၊ ကုလဝသေန ဝါ။ ။ [ဝါ-ကား “ခတ္တိယ ကုလာဒိဝသေနဝ” ၏ ဝိကပ်တည်း။] ဥစ္စနိစကုလ၊ ဥဋ္ဌာရဋ္ဌာရဘောဂါဒိကုလ-ဟု ၂ မျိုးခွဲ၊ ခတ္တိယ မြာဟ္မဏ ဂဟပတိကုလကို ဥစ္စကုလ၊ ဝေဿ သုဒ္ဓကုလကို နိစကုလဟု ခွဲ၊ “ဥဋ္ဌာရ ဥဋ္ဌာရ” ဟု အနက်တူသဒ္ဓါ ၂ ခုဖြင့် ဥဋ္ဌာရတရတမဥပဘောဂဝန္တိ - အလွန်အလွန်မြတ်သော အသုံး အဆောင် စည်းစိမ်ရှိသောအမျိုးဟု သိစေသည်။ [ဥဋ္ဌာရာတိသယဇောတနတ္ထံ ဟိ ပုန ဥဋ္ဌာရဂ္ဂဟဏံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခန္တိ အာဒိသု ဝိယ။]

ဘောဂါဒိ ။ ။ အာဒိဖြင့် ဥဋ္ဌာရသာမည စည်းစိမ်ရှိသော အမျိုး၊ အနုဋ္ဌာရ- မမြတ်သော (အောက်တန်းကျသော) စည်းစိမ်ရှိသော အမျိုးကိုယူ။ [အာဒိ သဒ္ဓေန ဥဋ္ဌာရ အနုဋ္ဌာရနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။]

ဝိဟေဋ္ဌန္တာ-ညဉ်းဆဲကုန်လျက်၊ ဝိလောမံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို၊ ဂဏ္ဍန္တာ-န
 လျက်၊ အသုကော ထေရော-ထိုမည်သော ထေရ်သည်၊ ဇာနိဿတိ- သိလတုံ၊
 ဝါ-သိလိမ့်မည်ပေါ့၊ အသုကော ထေရော-သည်၊ ဇာနိဿတိ-လတုံ၊ ဝါ-ပေါ့၊
 [သု+သိလိမ့်မပေါ့၊ ဝါတို့နှင့်မဆိုင်ပါ-ဟူလို၊] ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သိထိလံ-
 ပေါ့ပေါ့လျော့လျော့ကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်လျက်၊ တံဗြဟ္မစရိယံ-ထိုသာသန
 ဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝိပုညေဝ - သာလျှင်၊ အန္တရဓာပေသံ - ကွယ်ပစေကြကုန်ပြီ၊
 သင်္ဂဟံ- သင်္ဂါယနာသို့၊ အာရောပေတွာ-၍၊ နရက္ခိံသု- မစောင့်ရှောင်ကြကုန်။

သေယျထာပီတိ-ပိ ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ တဿတ္ထဿ-ထို အလျင်အမြန်
 ကွယ်ပခြင်းဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်၏၊ ဩပမ္ဗနိဒဿနံ - ဥပမာကို ညွှန်ပြ
 ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဝိကိရတိတိ-ကား၊ ဝိက္ခိပတိ-အထူးထူး အပြားပြား
 ပစ်လွှင့်၏၊ ဝါ- ကြံဖြန့်၏၊ ဝိမေတိတိ - ကား၊ ဌာနန္တရံ - အရပ်တပါးသို့၊
 နေတိ-ဆောင်၏၊ ဝါ-ရောက်အောင် မှုတ်လွှင့်၏၊ ဝိဒ္ဓံသေတိတိ -ကား၊ ဌိတ
 ဌာနတော-တည်ရာအရပ်မှ၊ အပနေတိ- ဖယ်ရှား၏၊ ဝါ-ဖယ်သောအားဖြင့်
 ဖျက်ဆီး၏၊ ယထာ တံ သုတ္တေန အသင်္ဂဟိတတ္တာတိ- ကား၊ သုတ္တေန- ချည်
 ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတတ္တာ - မသိမ်းယူအပ် ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဂန္တိ
 တတ္တာ-မသိကုံးအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပဒ္ဓတ္တာ-မဖွဲ့အပ်ကုန်သည်
 ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိ.ကိရတိယထာ - ကြံဖြန့်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဝိကိရတိ-
 ၏၊ သုတ္တေန- ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-မသိမ်းယူအပ် (မသိကုံးအပ်) ကုန်သော
 ပန်းတို့ကို၊ (ဝါတော- သည်၊) ဝိကိရတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဝိကိ
 ရတိ-၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝမေဝ ခေါတိ - ခေါ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊
 ဩပမ္ဗသမ္ပုပ္ပါဒနံ-ဥပမာကို ဥပမေယျနှင့် ကောင်းစွာပြီးစေကြောင်းသဒ္ဒါ
 တည်း၊ ဝါ-ဥပမာကို ဥပမေယျနှင့် နှီးနှောတိုက်ဆိုင်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊
 အန္တရဓာပေသုန္တိ - ကား၊ ဝဂ္ဂသင်္ဂဟ ပဏ္ဏာသသင်္ဂဟာဒီဟိ - ဝဂ္ဂသင်္ဂဟ
 ပဏ္ဏာသသင်္ဂဟ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ [ထိုသင်္ဂဟတို့ကိုပဌမသံဂါယနာအခဏ်း၌

ဝိကိရတိ စသည်။ ။တည်ရာပတ်လည်၌ ကြံဖြန့်ခြင်းကို ဝိကိရတိ၊ တခြားနေရာ
 ရောက်သွားအောင် မှုတ်လွှင့်ခြင်းကို ဝိမေတိ၊ နဂိုရ်နေရာ၌မရှိအောင် ဖယ်ရှားခြင်းကို
 ဝိဒ္ဓံသေတိဟု ဆိုသည်။ [ယခုစာတို့၌ “ဝိကိရိယန္တိ”ဟု ကမ္မချုပ်မဟုတ်ရှိသော်လည်း
 ပါဠိတော်၌ “တာနိ ဝါတော ဝိကိရတိ”ဟုရှိကား ထိုပါဠိတော်ကို အခြေအမြစ်နှင့်သော
 အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဝါတောဟု ကဏ္ဍားထည့်၍ “အသင်္ဂဟိတာနိ ဝိကိရတိ” ဟုသာ
 ရှိသင့်၏။ သို့မှလည်း “ဧဝံ ဝိကိရတိ”ဟု ဥပမေယျဝါကျရှိပုံနှင့် လျော်သည်။ “ဩပမ္ဗ
 နိဒဿနံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ယထာ ဧဝံတို့၌လည်း အာကာရအနက်မပေးသင့်။]

ပြခဲ့ပြီ။] အသင်္ဂဏှန္တာ-မသိမ်းယူကုန်ဘဲ၊ (ဝိနာသေသံ၌စပ်) ယံယံ- အကြင် အကြင် တရားသည်၊ အတ္တနော - အား၊ ရုစ္စတိ - နှစ်သက်၏၊ (ရောစနတ္ထ သမ္ပဒါနံ၊) တံဘဒေဝ- ထိုနှစ်သက်အပ်သော တရားကိုသာ၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒသေသံ-ပြုကြကုန်ပြီ၊ သေသံ- ကြွင်းသောတရားကို၊ (မနှစ်သက်အပ်သော တရားကို - ဟူလို၊) ဝိနာသေသံ - ဖျက်ဆီးကြကုန်ပြီ၊ အဒဿနံ - မမြင်အပ် သည်၏အဖြစ်သို့၊ (ဘာဝပ္ပဓာနံ) နယံသု- န်ပြီ။

အင်္ဂါလာသုနောစ၊ ပေ၊ ဩဝဒိတုန္တိ - ကား၊ အပိစ-ထိုမှ တပါးကား၊ [“ အပိစ ”သည် ပါဠိတော်လာ အင်္ဂါလာသုနောစ၌ စစ် အဖွင့်တည်း၊] သာရိပုတ္တ-တြာ၊ တေဗုဒ္ဓါ- ထိုဝိပဿီ အစရှိသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အတ္တ နော-၏၊ စေတသာ-တော်ဖြင့်၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ စေတော-ကို၊ ပရိစ္စ-ပိုင်း ခြားကာ သိ၍၊ [ပရိ- ပိုင်းခြားကာ + ဣစ္စ- သိ၍၊ ဣစ္စ၌ ဣဓာတ်, တွာပစ္စည်း၊ ဣ- ဂတိမှ၊ ယေ ဂတုတ္တာ, တေ ဗုရုတ္တာ။] ပရိစ္စန္ဒိတွာ- ပိုင်းခြား၍ [မည်သည့် စိတ်ဖြစ်နေသည်- ဟု ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိ၍၊] ဩဝဒိတံ - ၄၊ အင်္ဂါလာ သုနော-ပင်ပန်းရုံသာဟု သဘောထားတော်မမူကြကုန်သည်၊ အဟေသံ-န်ပြီ၊ ပရစိတ္တံ - သူတပါးတို့၏ စိတ်ကို၊ ဥတွာ - ၍၊ အနုသာသနိံ - ဆုံးမတော် မူခြင်းကို၊ ဘာရိယတော - ဝန်လေးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ န အဒ္ဓသံသု- ရှုတော်မမူကြကုန်၊ ဘုတပုဗ္ဗံ သာရိပုတ္တာတိ အာဒိ-တ္တအစရှိသောစကားကို၊ တေသံ- ထို ဝိပဿီ အစရှိသောဘုရားရှင်တို့၏၊ အင်္ဂါလာသုဘာဝပ္ပကာသနတ္ထံ- အင်္ဂါလာသု အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြုခြင်း အကျိုး၄၊ ဝုတ္တံ - အပ်ပြီ၊ ဘိသနကေတိ - ကား၊ ဘယာနကေ - ကြောက်စရာကောင်းသော၊ ဘယဇနနကေ- ကြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ (ငနသဇ္ဈေ၌ စပ်)။

ပရစိတ္တံ၊ ပေ၊ အဒ္ဓသံသု။ ။ “ပရစိတ္တံ ဥတွာ”သည် စေတောပရိစ္စ၏ အနက်ဖွင့် (ဥဒကတ္ထ) တည်း၊ အနုသာသနိံသည် ဩဝဒိတံ၏ အနက်ဖွင့်၊ “ န ဘာရိယတော အဒ္ဓသံသု”သည် “အင်္ဂါလာသုနော အဟေသံ” ၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း၊ နဘာရိယတော ကို “ န ပပဗ္ဗတော ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ တချို့စာ၌ “ အဒံသု ” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ သာဝကာတို့၏စိတ်ကိုသိ၍ သွန်သင်ဘို့ရန်ကိုကား ထို ဘုရားရှင်တို့သည် ဝန်လေးဘွယ် ဟု ရှုတော်မမူကြ၊ ကိစ္စလုပ်ငန်းကို ချွေရာရောက်သည် ဟု ရှုတော် မမူကြ-ဟူလို။

ဘိသနကေ။ ။ “ဘိသိ” ဟု ဣကာရန္တဓာတ်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်လာလျက် “ဘိသ” ဟု သဒ္ဓနိတိ ဆို၏၊ သတ္တတံ၌ ဘိဓာတ်ကို ဘိသပြုသောကြောင့် “ဘိသ” ဟု ရှိစေလို၏၊ “ဘိသယတိတိ ဘိသနကော” ဟု သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်းသက်၊ ဘယာနကေ၌ကား “ဘိဓာတ် + အာနကပစ္စည်း” ဟုဆို၍ “ဝိဘေတိ ဧတသ္မာတိ ဘယာနကော” ဟု ထောမန်မိ ပိပျိတ်ပြု၏၊ “ဘယဇနနကေ” ကား ဘယာနကေ၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။

ဧဝံ ဝိတက္ကေထာတိ-ကား၊ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော-နေက္ခမ္မဝိတက် အစ ရှိကုန်သော၊ (အာဒိဖြင့် အဗျာပါဒ အဝိဟိံသတို့ကိုယူ၊) တယော-န်သော၊ ဝိတက္ကေ-တို့ကို၊ ဝိတက္ကေထ-ကြံကြကုန်လော၊ မာဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္တာတိ-ကား၊ ကာမဝိတက္ကာဒယော-န်သော၊ (အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒ ဝိဟိံသကိုယူ၊) တယော အကုသလဝိတက္ကေ၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္တ-န်လင့်၊ ဧဝံ မနသိကရောထာတိ- ကား၊ အနိစ္စံ-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခ၊ အနတ္တာ-အနတ္တ၊ အသုဘံ - အသုဘ၊ ဣတိ - သို့၊ မနသိ-၌၊ ကရောထ-န်လော၊ (တနည်း၊) မနသိကရောထ-နှလုံးသွင်းကြကုန် လော၊ မာဧဝံ မနသာကရိတ္တာတိ-ကား၊ နိစ္စံ-စွ၊ သုခံ အတ္တာ သုဘံ၊ ဣတိ-သို့၊ မနသိ-၌၊ မာ အကရိတ္တ- ကုန်လင့်၊ ဣဒံ ပဇဟထာတိ- ကား၊ အကုသလံ- သိုလ်ကို၊ ပဇဟထ- ပယ်စွန့်ကြ ကုန်လော၊ ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိ ဟရထာတိ- ကား၊ ကုသလံ- ကို၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ- ရ၍၊ ဝါ- ပြီးစေ၍၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ နိဗ္ဗာ ဒေတွာ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ-န်လော။

အနုပါဒါယံ ပေ၊ ဝိမုစ္စိံ သူတိ - ကား၊ အဂ္ဂဟေတွာ - အာရုံပြုသော အားဖြင့် မယူမူ၍၊ ဝိမုစ္စိံ သု-လွတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဟိ- ချဲ့၊ တေသံ- ထို တထောင်

ဧဝံ။ ။ ဧဝံသည် အာကာရအနက်ရှိ၏၊ ယထာနုသိဋ္ဌာယ အနုသာသနိယာ-ဆုံးမ အပ်တိုင်းသော အနုသာသနိကို၊ ဝိဓိဝသေန- (ဧဝံ ဝိတက္ကေထ စသည်ဖြင့်) စိမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ ပဋိသေဓနဝသေနစ- (မာ ဧဝံ ဟု) တားမြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ ပဝတ္တိတာကာရပရာမသနံ- ဖြစ်စေအပ်သော အခြင်းအရာကို သုံးသပ်ကြောင်းသဒ္ဓါ။

အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံ သု ။ ။ [အနုပါဒါယ-န+ဥပ+အာဒါယ။] ဥပအနက် မရှိ-ဟု သိစေလို၍ “အဂ္ဂဟေတွာ” ဟု ဖွင့်၊ “ဝိမုစ္စိံ သု” ၌ကား ကတ္တုရုပ်ဟု ဆိုလျှင် ဒိဝါဒိဂိုဏ်းသွင်း၍ “လွတ်ကုန်ပြီ” ဟု အကမ္မကအနက်ဖြစ်၏၊ ကမ္မရုပ်ဆိုလျှင် ရုဓာဒိ ဂိုဏ်းသွင်း၍ “ လွတ်အပ်ကုန်ပြီ ” ဟု သကမ္မကအနက် ဖြစ်၏၊ ထိုတွင် ရုဓာဒိဂိုဏ်း ကမ္မရုပ် ဟု ပြလို၍ “တေသံ ဟိ စိတ္တာနိ ယေဟိ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စိံ သု ” ဟု မိန့်သည်။

သဘရတ္ထ။ ။ အာသဝေဟိတိ ကတ္တုအတ္ထေ ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ စိတ္တာနိတိ ပစ္စတ္တ ဗဟုဝစနံ၊ ဝိမုစ္စိံ သူတိ ကမ္မသာဓနံ၊ တသ္မာ အာသဝေဟိ ကတ္တုဘူတေဟိ အနုပါဒါယ (အာရမဏကရဏဝသေန အဂ္ဂဟေတွာ) စိတ္တာနိ ဝိမောစိတာနိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝဟေတဗ္ဗောတိ အာဟ-တေသံ ဟိ စိတ္တာနိတိ အာဒိ၊ ဝိမတိလည်း ဤအတိုင်းပင်။

မှတ်ချက်။ ။ ဥပလက္ခဏမတ္တဉ္ဇေတံ၊ တဒေကဋ္ဌတာယ ဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ကိလေသေ ဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ပါပဗ္ဗေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိယေဝ၊ (သီ-ဋီသစ်- အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်ခဏ်း) ၊ အာသဝေတရားတည်းဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာအပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် အာသဝေဟိ၌ ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧက ဒေသုပစာ-ဟု မှတ်။ [သာမညဖလသုတ်၌ကား “ အာသဝဝိမုတ္တသီသေနော သဗ္ဗ ကိလေသဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ ” ဟု ဖွင့်ပြန်သောကြောင့် ပဓာနနည်းလည်း ရသည်။]

သော ရဟန်းတို့၏ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ယေဟိ အာသဝေဟိ-တို့သည်၊ ဝိမုစ္စိံသု-
 နိဗြိ၊ တေ - ထိ အာသဝေတိတို့သည်၊ တာနိ-ထိ စိတ်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ - အာရုံ
 ပြုသောအားဖြင့်ယူပြီး၍၊ ဝါ-ယူပြီးမှ၊ န ဝိမုစ္စိံသု-လွတ်စေကုန်သည်မဟုတ်၊
 ပန - အန္တယကား၊ အနုပ္ပါဒနိရောဓေန - နောင်တဖန် ဖြစ်ခြင်း မရှိသော
 ချုပ်ခြင်းဖြင့်၊ နိရုဇ္ဈမာနာ - ချုပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဂ္ဂဟေတွာ - အာရုံ
 ပြုသောအားဖြင့် မယူမူ၍၊ ဝိမုစ္စိံသု- လွတ်စေကုန်ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အနု
 ပါဒါယ၊ ပေ၊ ဝိမုစ္စိံသုတိ- သုဟူ၍၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗေပိ-န်သော၊
 တေ - ထို ရဟန်းတို့သည်၊ အရဟတ္တံ - သို့၊ ပတွာ - ၍၊ သုရိယရသ္မိသမ္ပုဋ္ဌိ-
 နေရောင်ခြည်သည် ကောင်းစွာထိအပ်သော၊ ပဒုမဝနံဇုဝ-ပဒုမာကြာတော
 ကဲ့သို့၊ ဝိကသိတိတ္တာ-ပွင့်လင်းသော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ အဟေသုံ-န်ပြီ။

တေသံ ဟိ၊ ပေ၊ ဝိမုစ္စိံသု။ ။ ယေဟိ အာသဝေဟိတိ ဧတ္ထာပိ ကတ္တာ၊ အတ္ထေဝေ
 ကရုဏာနိဒ္ဒေသော၊ ဝိမုစ္စိံသုတိ ကမ္မသာဓနံ၊ [ဤ အဖွင့်အတိုင်း နိဿယ ပေးထား
 သည်။] န တေ တာနိ ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသုတိ တေ အာသဝါ တာနိ စိတ္တာနိ အာရ
 မဏဝသေန န ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု မောစေသံ၊ ဤဝါကျ၌ကား “တေ” ဟု ပဌမာ
 ကတ္တားရှိသောကြောင့် တာနိကို အဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိံသုကို ကတ္တာ၊ သာဓေနဟု ဖွင့်ရသည်၊
 “မောစေသံ (လွတ်စေကုန်ပြီ) ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဝိမုစ္စိံသု၌ ကာရိတ်ပစ္စည်း
 ကြေသည် ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ သို့မဟုတ် “ဝိမုစ္စိံသု-လွတ်ကုန်ပြီ” ဟူသော သကမ္မက
 ကြိယာကို “မောစေသံ” ဟု အကမ္မကကြိယာနောင် ကာရိတ်သွင်း၍ ဖွင့်ဟန်တူသည်၊
 ဤအတိုင်းမှန်လျှင် ဤဝါကျနှင့် နောက်ဝါကျ၌ “ဝိမုစ္စိံသု” ဟု ရှိရလိမ့်မည်။

မှတ်ချက်။ ။ “အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု” ၌ အာသဝေဟိကို ကတ္တားလုပ်၍
 ကံဟောဝါကျအနေအားဖြင့် ဇူကာ ၂ စောင်လုံးဖွင့်ရခြင်းမှာလည်း “န တေ” စသော
 ၂ ဝါကျ၌ အာသဝေတိတရားတို့ကို “တေ” ဟု ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ဆိုထား
 သောကြောင့် ဖြစ်သည်၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာက အာသဝတို့ကို ကတ္တား အနေအားဖြင့်
 ပြုရခြင်းမှာလည်း “ အနုပါဒါယ-စိတ်တို့ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် အာသဝေတိက
 မယူမူ၍ ” ဟူသော ဝိသေသန ကြိယာကြောင့် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ အဋ္ဌကထာ
 အတိုင်းဆိုလျှင် ဇူကာတို့ဖွင့်ပုံမှတစ်ပါး ကြံစရာ မရှိတော့ပြီ။

သို့ရာဝယ် “ ကာမာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ ” စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌ပင် အာသဝ
 တို့ကို ဝိမုစ္စနကြိယာ၏အပါဒါန် , စိတ္တံကို ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြုသောကြောင့်
 အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံကိုပင် အားရပုံမရသော ဝိမတိဇူကာဆရာသည် “အထဝါ-အာသဝေ
 ဟိတိ နိသက္ကဝစနံ (အပါဒါန်) ၊ ဝိမုစ္စိံသုတိ ကတ္တာ၊ သာဓနံ၊ တသ္မာ ကံ၌ သင်္ခတဓမ္မံ
 တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန အနုပါဒါယိတွာ (တစုံတခုသော သင်္ခတကို တဏှာဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့်
 ငါ့ဥစ္စာ အတ္တဟု မယူမူ၍) စိတ္တာနိ ဝိမုတ္တဝန္တာနိ အဟေသုံတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော ”
 ဟု အဋ္ဌကထာနည်းမှ တမျိုးဖွင့်ပြလေသည်၊ “ဝိမုတ္တဝန္တာ” ကား ဝိမုစ္စိံသု၏ ကတ္တား
 ဟောဖြစ်ကြောင်း သိသာအောင် ဖွင့်ခြင်းတည်း။

တကြသုဒ္ဓါပေ၊ ဟောတိတိ(ဧတ္ထ) - ဟောတိဟူသော ဤပါဠိ၌၊ တကြာ
 တိ-တကြဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ- ရှေ့စကားကိုငဲ့သောသဒ္ဓါ
 တည်း၊ [အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေတိ ဝုတ္တဝစနာပေက္ခံ၊] သုဒန္တိ-
 သုဒ္ဓါသည်၊ ပဒပူရဏမတ္ထေ- ပုဒ်၏ပြည့်ကြောင်းမျှ၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါ
 တော-တည်း၊ သာရိပုတ္တာတိ-သဒ္ဓါသည်၊ အာလပနံ-ရှေးရှုခေါ်ဝေါ်ကြောင်း
 သဒ္ဓါတည်း၊ ပန-ဆက် (တနည်း) ပန-ထင်ရှားအောင် ပြုံးအံ့၊ (တပ္ပါကဋီ
 ကရဏ။) အယံ - ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ- ဤတကြသုဒ္ဓါသာရိပုတ္တ အစရှိ
 သောဝါကျ၌၊ အတ္ထယောဇနာ - အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ တကြာတိ-
 ကား၊ အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေတိ - ဏ္ဍေဟူသော၊ ယံ - အကြင်
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တကြ- ထို အညတရသ္မိံ ဘိသနကေ ဝန
 သဏ္ဍေဟူသောစကားရပ်၌၊ ယောသောဝနသဏ္ဍော-အကြင် တောအုပ်ကို၊
 ဘိသနကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္ထော - ပြီ၊ ဘိသနကဿ - ကြောက်စေတတ်သော၊
 တဿဝနသဏ္ဍဿ-၏၊ ဘိသနကတသ္မိံ- ကြောက်စေမှုကိုပြုခြင်း၌၊ ဟောတိ၊
 ဘိသနကြိယာယ- ကြောက်စေမှုကို ပြုခြင်း၌၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-
 နက်။ [ကရဏံ-ပြုခြင်း၊ ကတံ-ခြင်း၊ ဘိသနဿ-ကို၊ ကတံ၊ ဘိသနကတံ၊ ဤသို့
 သိစေလို၍ “ဘိသနကြိယာယ” ဟု ဖွင့်သည်၊] ကိံ - အဘယ်သည်၊ ဟောတိ-
 သနည်း၊ ဣဒံ- ဤပြောစမှတ် စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ပါဠိတော်လာ
 ဟောတိ ကြိယာအတွက် ဣဒံကတ္တား ထည့်သည်၊] (ကိံ - အဘယ်သို့ဖြစ်
 သနည်း၊) ယောကောစိ - အကြင် အမှတ်မရှိ တစုံတယောက်သော၊ အဝိဘ
 ရာဂေါ-မကင်းသောရာဂရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံဝနသဏ္ဍံ-ထိုတောအုပ်သို့၊
 ပဝိသတိ-ဝင်အံ့၊ (တဿ- ထို အဝိဘရာဂပုဂ္ဂိုလ်၏၊) ယေဘုယျေန- အားဖြင့်၊
 လောမာနိ-အမွေးတို့သည်၊ ဟံသန္တိ - ရှင်ကုန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့ဖြစ်၏။

အထဝါ - ထို့ပြင် တနည်းကား၊ တကြာတိ - တကြသဒ္ဓါသည်၊ သာမိ
 အတ္ထေ-၌၊ ဘုမ္မံ- သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ သု ဣတိ-သုသဒ္ဓါသည်၊
 နိပါတော-တည်း၊ (ကတ္တဝိယ- အဘယ်၌ကဲ့သို့နည်း၊) ကိံ သု နာမ တေ၊ ပေ၊
 မြာဟ္မဏာတိ အာဒီသုဝိယ- ကိံ သု၊ ပေ၊ မြာဟ္မဏာ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌

အထဝါ ။ ။ ဤ အထဝါတက်သော ဝိကပ်ဝယ် တကြ၌ တြပစ္စည်း၏ သာမိ
 အနက်၌ သက်ခြင်း၊ “သုဒ္ဓါ” ဟု နိပါတ်တပုဒ်ထည်း မကြိဘဲ “သု” နိပါတ်နှင့် “ဣဒံ”
 နာမ်ပုဒ် ၂ ခုကို သန္တိစပ်ထားသည်ဟု ကြံခြင်း၊ “ ဘိသနကတ္တသ္မိံ ” ဟု ဘာဝတ္ထ-တ္ထ
 ပစ္စည်းနှင့် တ တလုံးအကြေကြိ၍ (သို့မဟုတ် တာပစ္စည်းကြိ၍) သတ္တမိဝိဘတ်ကိုလည်း
 နိမိတ်အနက်၌ သက်စေခြင်းသည် ရှေ့ဝိကပ်မှ တမျိုးတဖုံ ထူးခြားပုံတည်း။

ကဲ့သို့တည်း၊ ဣဒန္တိ-သဒ္ဓါသည်၊ အဓိပ္ပေတမတ္ထံ-အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို၊ ပစ္စက္ခံဝိယ - မှက်မှောက်ကိုကဲ့သို့၊ (ဣမသဒ္ဓါ အနီးဟောဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စက္ခံဝိယဟု ဆိုသည်။) ကတွာ - ရှိ၊ ဒဿနဝစနံ - ပြုကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊ သု+ဣဒန္တိ-သု+ဣဒံဟူသော ပုဒ် ၂ ခုသည်၊ သုဒံ-သုဒံဟု ဖြစ်၏။ သန္ဓိဝသေ န-သန္ဓိစပ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဣကာရလောပေါ-ဣ အက္ခရာကျေခြင်းကို၊ ဝေဒိဗ္ဗော-၏။ (ကတ္ထဝိယ- နည်း၊) စက္ခုန္ဓိယံ- စက္ခုန္ဓိ၊ ဣတ္ထိန္ဓိယံ-န္ဓိ၊ အနညာတညဿာမိတိန္ဓိယံ-န္ဓိ၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ ဝိတ္ထံ-ဥစ္စာကား၊ ကိ- အဘယ်နည်း၊ ဣတိ အာဒိသုဝိယ - သို့တည်း၊ ပန - ဆက်၊ (တနည်း) ပန- ထင်ရှားအောင် ပြဉ္စားအံ့၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဣတ္ထ - ဤ တကြသုဒံ အစရှိသောပါဌ်၌၊ အတ္ထယောဇနာ-တည်း၊ သာရိပုတ္တ-ပုတြာ၊ ဘိသနကဿ- ကြောက်စေတတ်သော၊ တဿဝနသဏ္ဍဿ- ၏၊ ဘိသနကတသ္မိံ - ကြောံစေ တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤ ပြောစမှတ်စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ (ဣတိ-ဤကား အတ္ထယောဇနာတည်း။)

ဘိသနကတသ္မိန္ဒိ-ကား၊ ဘိသနကဘာဝေ-ဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ ဧကဿ-တလုံးသော၊ တကာရဿ- ၏၊ လောပေါ- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဝါ-တနည်း၊ ဘိသနကတ္ထသ္မိန္ဒိယေဝ-သ္မိံဟူ၍ပင်၊ ပါဌော-ပါဌ်ရှိ၏၊ [“တ- တလုံးမကြောံဘဲလည်း ပါဌ်ရှိ၏” ဟုမူကွဲပြသည်။] ဝါ-နည်း၊ ဘိသနကတာယာ တိ-တာယဟူ၍၊ ဝတ္ထဗ္ဗေ-တာပစ္စည်းဖြင့် ဆိုထိုက်လျက်၊ လိင်္ဂံဝိပလ္လာသော- ဣတ္ထိလိင်္ဂံ နပုံလိင်္ဂံဖောက်ပြန်ခြင်းကို၊ ကတော - ပြုအပ်ပြီ၊ [ဤနည်း၌ တ တလုံးချေဘွယ် မလို။] စ-ဆက်၊ ဧတံ-ဤဘိသနကတသ္မိံဟူသော သဒ္ဓါသည် နိမိတ္တတ္ထေ - နိမိတ်အနက်၌၊ ဘုမ္မဝစနံ- သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ သမ္ပန္နော- ပုဒ်တို့၏စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ ဘိသနကဘာဝေ-ကြောံစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ- ဤပြောစမှတ် စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ (ကိံ)၊ ဘိသနကဘာဝနိမိတ္တံ , ဘိသနက ဘာဝဟေတု , ဘိသနကဘာဝပစ္စယာ - ကြောက် စေတတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ [နိမိတ္တံနှင့်ဟေတုတို့၌ ပဌမာဝိဘတ်နိမိတ်အနက်

ဘိသနက ဘာဝေတျာဒိ။ ။ “ဘာဝေ” သည်တ္ထ (သို့မဟုတ်-တာ) ပစ္စည်း၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊ နိမိတ္တံ, ဟေတု, ပစ္စယာတို့ကား သ္မိံဝိဘတ်၏ နိမိတ်အနက်ဖွင့်တည်း၊ နိမိတ္တံဖြင့် နိမိတ်အနက်ကိုပြု၍ ထို “နိမိတ္တံ” အတွက် “အမှတ်အသား” ဟူသောအနက် ကို ယူမည်စိုး၍ “ဟေတု” ဟု ၎င်း, ထို ဟေတုအတွက် ဟိတ်စသောအနက်ကို ယူမည် စိုး၍ “ပစ္စယာ” ဟု ၎င်း ပရိယာယ်ဖွင့်သည်။

၌သက်ထားသည်။] ဣဒံ-ဤပြောစမှတ်စကားရပ်သည်။ ဟောတိ-၏။ (ဣတိ-
 သို့၊ သမ္မန္တော ဝေဒိတဗျော၊) ယောကောစိ၊ ပေ၊ ဟံ သန္တိ တိ- ကား၊ ဗဟုတရာ
 နိ- များစွာကုန်သော၊ လောမာနိ- အမွေးတို့သည်။ ဟံ သန္တိ- ရှင်ကုန်၏။ ဥဒ္ဓံ
 မုခါနိ- အထက်၌ အဖျားရှိကုန်သည်။ သုဗ္ဗသဒိသာနိ- အပ်နှင့်တူကုန်သည် ၎င်း၊
 ကဏ္ဍကသဒိသာနိစ- ဆူးနှင့်တူကုန်သည် ၎င်း၊ ဟုတွာ-၍၊ တိဋ္ဌန္တိ- တည်ကုန်
 ၏။ အပ္ပါနိ- အနည်းငယ်ကုန်သော၊ (လောမာနိ- တို့သည်။) နဟံ သန္တိ - န၊
 ဝါ- တနည်း၊ ဗဟုတရာနံ- နသော၊ သတ္တာနံ- တို့၏။ (လောမာနိ) ဟံ သန္တိ-
 န၏။ အပ္ပကာနံ- နသော၊ အတိသုရပုရိသာနံ- အလွန်ရဲရင့်သော ယောက်ျား
 တို့၏။ (လောမာနိ) နဟံ သန္တိ- န။

ဣဒါနိ- ၌၊ အယံ ခေါ် သာရိပုတ္တ ဟေတုတိ အာဒိ- တု အစရှိသော ဝါကျ
 သည်။ နိဂမနံ - နိဂုံး ဝါကျတည်း။ စ - ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ
 ဝိပဿီ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ ယံ - အကြင်ပုဒ်ကို၊ အန္တရန္တရာ - အကြား
 အကြား၌၊ န ဝုတ္တံ- မဖွင့်ဆိုအပ်၊ တံ - ပုဒ်သည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ- နက်ရှိသည်
 သာ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ပါဠိက္ကမေနေဝ- ပါဠိအစဉ်အားဖြင့် သာလျှင်၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗံ-၏။ ပန-ဆက်၊ န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသီတိ - သိ ဟူသော၊ ယံ- အကြင်
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ- အပ်ပြီ၊ တံ- စကားကို၊ ပုရိသယုဂဝသေန- ယောက်ျားတို့
 ၏ ဖြစ်ရာကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏။ ဟိ - ချဲ့၊ ဝဿဂဏနာယ - နှစ်အရေ အတွက် အားဖြင့်၊
 ဝိပဿိဿ - သော၊ ဘဂဝတော - ၏။ အသီတိ ဝဿသဟဿာနိ - အနှစ်

ယေဘုယျေန လောမာနိ။ ။ ဤနည်း၌ “ယေဘုယျေန” ကို လောမနှင့် အဓိပ္ပါယ်
 စပ်ရ၏။ “ များသောအားဖြင့် အမွေးတို့သည် (များစွာကုန်သော အမွေးတို့သည်)
 ရှင်ကုန်၏ ” ဟူလို၊ “ အမွေးတို့ + ရှင် ” ဟူသည် အမွေးတွေ အပ်ကလေးများလို
 ဆူးကလေးများလို ထောင်လာခြင်းတည်း။ ထိုသို့ ထောင်လာသော အခါ ကြက်သတွာ
 တို့၏ အမွေးရင်းက အသီးကလေးများနှင့် တူသောကြောင့် “ကြက်သီးမွေးညှင်းထ”
 ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဗဟုတရာနံဝါ။ ။ ဤနည်းကား “ယေဘုယျေန” ကို လောမဝန္တ (ကြက်သီး
 မွေးညှင်းထသော) ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရသောနည်းတည်း။ [ယေဘုယျဂ္ဂဟ
 ဏံ လောမဝန္တ ဝသေနာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ န လောမဝသေနောဝါတိ အာဟ-ဗဟုတရာနံ
 ဝါတိ အာဒိ။] “ များစွာသောသတွာတို့၏ အမွေးတို့သည် ရှင်ကုန်၏ ” ဟုဆိုလိုကြောင်း
 ပြလို၍ “ဗဟုတရာနံဝါ သတ္တာနံ” ဟု မိန့်သည်။ ဗဟုတရာနံသည် ယေဘုယျေနအတွက်
 အဓိပ္ပါယ်အနက်သာ၊ မူလအနက်မှာ “များသောအားဖြင့်” ဟူသော ဝိသေသနအနက်
 သာတည်း။ [ဝိမတိ၌ကား “ဗဟုတရာနံသည် ယေဘုယျေန၏အနက်” ဟု ဆို၏။]

ရှစ်သောင်းတို့သည်၊ အာယု - အသက်တော်တည်း၊ ဝါ-သက်တော် ရှည်ရာ ကာလတည်း၊ အဿ - ထိုဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏၊ သမ္ဗုဒ္ဓသဘာဝကာနဗ္ဗိ- မျက်မှော်သဘာဝကတို့၏လည်း၊ တတ္ထကမေဝ- ထိုမျှလောက် အတိုင်း အရှည် ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ (အာယု - အသက်တည်း၊ ဝါ-အသက် ရှည်ရာ ကာလတည်း၊) ဝေ- ဤသို့လျှင်၊ ဝါ- ဤနည်းအားဖြင့်၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာ ဘုရား၏၊ သဗ္ဗပစ္စိမကော-အလုံးစုံသော သဘာဝကတို့၏ နောက်၌ဖြစ်သော၊ ယှာယံသဘာဝကော- သည်၊ (အတ္ထိ၊) [ငါတို့ဘုရားလက်ထက်၌ အရှင်သုဘဒ္ဒ ကဲ့သို့ နောက်ဆုံးရဟန်းပြုသူကို “ သဗ္ဗပစ္စိမက ” ဟု ခေါ်သည်၊] တေန- ထို နေဝံဆုံးသဘာဝကနှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ယဇေတွာ-ပေါင်းစပ်၍၊ [ယဇ ဓာတ်သာ သင်္ဘာတ-ပေါင်းစပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ ယဇေတွာ ” ဟု မရှိစေရ။] သတသဟဿံ-တသိန်းပတ်လုံး၎င်း၊ သဋ္ဌိမတ္တာနိ - ခြောက်ဆယ် အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဝဿသဟဿာနိစ- နှစ်အထောင်တို့ ပတ်လုံး ၎င်း၊ (တနည်း၊) သဋ္ဌိမတ္တာနိ ဝဿသဟဿာနိစ-အနှစ်ခြောက်သောင်းတို့ ပတ်လုံး၎င်း၊ မြဟ္မစရိယံ - သာသနာ့ မြဟ္မစရိယသည်၊ အဋ္ဌာသိ - တည်ပြီ၊ ပန - ထိုသို့ပင် အနှစ်တသိန်း ခြောက်သောင်းပတ်လုံး တည်ပါသော်လည်း၊ ပရိသယုဂဝသေန-ယောက်ျားတို့၏ ဖြစ်ရာကာလ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ယုဂပရမ္ပရာ ယ-ယုဂ အဆက်ဆက်ဖြင့်၊ အဂတ္တာ-မသွားမူ၍၊ ဒွေယေဝ- ၂ဆက်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပရိသယုဂါနိ - ယောက်ျားတို့၏ ဖြစ်ရာကာလတို့ ပတ်လုံး၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နစိရဋ္ဌိတိကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ပန - ကား၊ သိခိဿ - သိခိ မည်တော်မူသော၊ ဘဂဝတော-၏၊ သတ္တတိ ဝဿ သဟဿာနိ-အနှစ် ၇သောင်းတို့သည်၊ အာယု - တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ အဿ-ထို သိခိမြတ်စွာဘုရား၏၊ သမ္ဗုဒ္ဓသဘာဝကာနဗ္ဗိ - တို့၏လည်း၊ တတ္ထက

ပရိသယုဂဝသေန။ ။“ယုဂေါ ကပ္ပမိ-ယုဂသဒ္ဓါသည် ကပ္ပအနက်၌ဖြစ်၏”ဟု အဘိဓာန် (၈၈၂) ၌ ဆိုသောကြောင့် ဤ၌ ကပ္ပ (ကာလ) အနက်ကို ယူ၍ “ပရိသ ကာလ ဝသေန” ဟု ၎င်း၊ ထိုကာလလည်း “ အသက်ရှည်ရာ ကာလ-အသက်တမ်း အတိုင်းအရှည် ကာလ” ဟု သိစေလို၍ “အာယုပုမာဏဝသေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ” ဟု ၎င်း ဋီကာဖွင့်သည်။ [ပရိသာနံ - တို့၏+ ယုဂံ - အသက်ရှည်ရာ ကာလတည်း၊ ပရိသယုဂံ-လ။]

မှတ်ချက်။ ။ထိုခေတ်က သုံးစွဲရိုး စကားအတိုင်း “ပရိသယုဂံ” ဟု သုံးစွဲထား သည်၊ အစစ်အမှန် အားဖြင့်ကား ပရိသမှတစ်ပါး “ ပရိသယုဂံ ” ဟု မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ပရိသဝသေန-ယောက်ျားတို့၏ အစွမ်းဖြင့်” ဟုသာ ဆိုလိုရင်းဟုမှတ်။ [အဘိလာပ မတ္တမေဝ စေတံ၊ အတ္ထတော ပန ပရိသောဝ ပရိသယုဂံ။]

မေဝ-သော၊ (အာယု၊) ဝေဿဘုဿ-သော၊ ဘဂဝတော-၏၊ သဗ္ဗိဝဿ သဟဿာနိ - အနှစ် ခြောက်သောင်းတို့သည်။ အာယု - တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ အဿ- ထို ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား၏၊ သဗ္ဗုဓသာဝကာနမ္ပိ - တို့၏လည်း၊ တတ္ထကမေဝ-သော၊ (အာယု၊) ဧဝံ-လျှင်၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ တေသမ္ပိ-ထို သိဒ္ဓိ ဝေဿဘူ ဘုရားရှင်တို့၏လည်း၊ သဗ္ဗပစ္စိမကာ - န်သော၊ ယေသာဝကာ - တို့သည်၊ (သန္တိ၊) တေဟိ-ထိုသာဝကတို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ယဇေတွာ-၍၊ သတ သဟဿတော - တသိန်းမှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ စတ္တာလီသ မတ္တာနိ-လေးဆယ် အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဝဿသဟဿာနိ - နှစ်အထောင်တို့ ပတ်လုံး ၎င်း၊ (တနည်း)စတ္တာလီသမတ္တာနိ ဝဿသဟဿာနိ - အနှစ်လေးသောင်း တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ ဝိသတိမတ္တာနိ - ၂၀ အတိုင်း အရှည် ရှိကုန်သော၊ ဝဿ သဟဿာနိစ-တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ (တနည်း)ဝိသတိမတ္တာနိ ဝဿ သဟဿာနိ စ-အနှစ် ၂သောင်းတို့ပတ်လုံး၎င်း၊ မြဟ္မစရိယံ-သည်၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ ပင် အနှစ်တသိန်းလေးသောင်း၊ တသိန်းနှစ်သောင်း ပတ်လုံး တည်ပါသော် လည်း၊ ပုရိသယုဂ ဝသေန-ဖြင့်၊ ယုဂပရမ္ပရာယ-ဖြင့်၊ အဂန္တာ-မသွားမူ၍၊ ဒွေဒွေယေဝ - ၂ဆက် ၂ ဆက် သာလျှင် ဖြစ် ကုန်သော၊ ပုရိသယုဂါနိ - တို့ ပတ်လုံး၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ နစိရဋ္ဌိတိကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊ ဗုဒ္ဓါနိ-ဝိပဿိ သိဒ္ဓိ ဝေဿဘူ ဘုရားရှင်တို့၏၊ မြဟ္မစရိယဿ-၏၊ နစိရဋ္ဌိတိကာရဏံ - ကြာ မြင့်စွာ မတည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ သုတွာ - ၍၊ ဣတရေသံ - ဝိပဿိ သိဒ္ဓိ ဝေဿဘူဘုရားရှင်တို့မှအခြားကုန်သော၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊(ဗုဒ္ဓါနိ-ကကုသန်၊ ကောဏာဂံ၊ ကဿပ ဘုရားရှင်တို့၏၊)မြဟ္မစရိယဿ-၏၊ စိရဋ္ဌိတိကာရဏံ- ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်း၏အကြောင်းကို၊ သောတု ကာမော-သည်၊ (ဟုတွာ) ပုန-တဖန်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ကော ပန ဘန္တေ ဟေတူတိ အာဒိနာ - ဟေတု အစ ရှိသော၊ နယေန - ဖြင့်၊ ပုစ္ဆိ - ပြီ၊ ဘဂဝါပိ - သည်လည်း၊ အဿ-ထို အရှင်သာရိပုတြာအား၊ ဗျာကာသိ-ဖြေတော်မူပြီ၊ တံသမ္ပံ- ထိုအလုံးစုံသော စကားရပ်ကို၊ ဝုတ္တံ ပဋိပက္ခဝသေန - ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်၏ ဆန့်ကျင်

ယုဂပရမ္ပရာယ အဂန္တာ။ ။“ဒွေယေဝ ယုဂါနိ” ထောက်လျှင် “အဂန္တာ” ဟု မရှိဘဲ “အဂန္တာ”ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ မှန်၏-ဆက်ကာဆက်ကာ အတော်များများ သွားမှ “ပရမ္ပရာ” ဟု ခေါ်၏၊ ၂ဆက်မျှ သွားသည်ကို “ပရမ္ပရာ ” ဟု မခေါ်သင့်။ [ဘုရားလက်ထက်တော်၌ တဆက်၊ ပစ္စိမသာဝကတို့ လက်ထက်၌ တဆက်၊ ဤသို့ အားဖြင့် ဒွေယုဂါနိ ဖြစ်သည်။]

ဘက်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗွံ-၏၊ [ကိလာသုနော၌ အကိလာသုနော၊ နစိရဋ္ဌိ တိကံ၌ စိရဋ္ဌိတိကံ ဟု ဆန့်ကျင်ဘက် သိလေ - ဟူလို၊] စ-ဆက်၊ ဣ - ဤ ဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ ကကုသန္ဓောအစရှိသော ဝါကျ၌၊ စိရဋ္ဌိတိကဘာဝေဝိ- ကြာမြင့်စွာသောကာလပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်၌လည်း၊ တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ အာယုပရိမာဏဘောဝိ-အသက် အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၎င်း၊ ပုရိသယုဂတောဝိ - အားဖြင့်၎င်း၊ ဥဘယထာ - နှစ်ပါးစုံကုန်သော အပြား အားဖြင့်၊ စိရဋ္ဌိတိကတာ - ကြာမြင့် စွာသော ကာလ ပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗွာ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပေ၊ စတ္တာလီသဝဿသဟဿာ နိ - အနှစ် လေးသောင်းတို့သည် ၊ ပေ ၊ တိသ ဝဿ သဟဿာနိ - အနှစ် သုံးသောင်းတို့သည် ၊ ပေ ၊ ဝိသတိ ဝဿသဟဿာနိ - အနှစ် ၂ သောင်းတို့ သည်၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ နေသံ- ထို ဘုရားရှင်တို့၏၊ ဗဟုနိ - များစွာ ကုန်သော၊ သာဝကယုဂါနိ-သာဝကတို့သည်၊ [သာဝကာဝေ သာဝကယုဂါနိ၊ သာဝက တို့မှတစ်ပါး “ယုဂ” ဟု အနက်သီးခြား မရ၊] ပရမ္ပရာယ-ဖြင့်၊ မြဟ္မစရိယံ-ကို၊ ပဝတ္ထေသု- ဖြစ်ကြေကုန်ပြီ၊ ပေ၊ [“ ဧဝံ တေသံ အာယုပရိမာဏဘောဝိ သာဝကယုဂတောဝိ ” ဟု စာရှိ၏၊ အထက်၌ ပုရိသယုဂတောဝိ ဟု ရှိခဲ့သော ကြောင့် ပုရိသနှင့် သာဝကကို သဘောတူ ဟုမှတ်။]

ပန-ကား၊ အမှောက်-တို့၏၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ [“ အမှောက်ဘဂဝတော ” ဟု တချို့ စာရှိ၏၊ အသမ္ဘုဏန္တေနနှင့် အရတူဖြစ်၍ “ဘဂဝတာ” ဟုသာ တတိယန္တ ရှိရမည်၊] ပေ၊ ဥပဗုဒ္ဓာယုကပ္ပမာဏေ - ထက်ဝက် အသက်တမ်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒသဝဿသဟဿာယုကကာလေ-အနှစ်တသောင်း အသက်တမ်းရှိရာအခါ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗွံ- ဖြစ်တော်မူထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ ၏၊ တံ - တို့ အနှစ်တသောင်း သက်တမ်းရှိရာ အခါကို၊ အသမ္ဘုဏန္တေန- မရောက်လသော်၊ ဝါ-မမှီလသော်၊ [“ သံပုဗ္ဗ+ဘု-ပတ္တိယံ ” ဟူသောဇာတ်၊ ဥဏာ ပဋည်း။] ပဉ္စဝဿသဟဿာယုကကာလေဝါ - အနှစ် ငါးထောင် အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌သော်၎င်း၊ ဧကဝဿသဟဿာယုကကာလေဝါ- အနှစ်တထောင် အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌သော်၎င်း၊ ပဉ္စဝဿသဟဿာယုက ကာလေဝါ - အနှစ်ငါးရာ အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌သော်၎င်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗွံ- သည်၊ သိယာ- ၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် ဖြစ်ထိုက်ပါသော်လည်း၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အဿ - ထို ငါတို့ဘုရားရှင်၏၊ ဗုဒ္ဓတ္ထကာရကေ- ဘုရားအဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန် သော၊ ဓမ္မေ - ပါရမီဘုရားတို့ကို၊ ဒေန္တဿ ပရိယေသန္တဿ - ရှာမှီးတော် မူစဉ်၊ ဉာဏံ - ကို၊ ပရိပါစေန္တဿ - ရင့်ကျက်စေတော်မူစဉ်၊ ဂမ္ဘိ - ဉာဏ်

တည်းဟူသော ကိုယ်ဝန်ကို၊ ဂဏှာပေန္တဿ - ယူစေတော်မူစဉ်၊ [သဗ္ဗညုတ ဉာဏဿ ဝိဇာယနတ္ထံ ဉာဏဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေန္တဿ၊] ဝဿသတာယုက ကာလေ-အနှစ်တရာ အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌၊ ဉာဏံ - ဉာဏ်တော်သည်၊ ပရိပါကံ-သို့၊ အဂမာသိ- ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အတိပရိက္ခာယုကကာလေ- အလွန်နည်းသော အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌၊ ဥပ္ပန္နော- ဖြစ်တော်မူရပြီ၊ ဝါ- ပွင့်တော်မူရပြီ၊ တေန-ထို့ ကြောင့်၊ အဿ- ထို ငါတို့ဘုရားရှင်၏၊ သာဝက ပရမ္ပရာဝသေန- သာဝက အဆက်ဆက်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ- ကြာမြင့် စွာတည်ခြင်းရှိသည်၊ (သမာနံပိ-သော်လည်း၊) မြဟ္မစရိယံ- သည်၊ အာယု ပရိမာဏာဝသေန- ဖြင့်၊ ဝဿဂဏှာနာယ- အားဖြင့်၊ နစိရဋ္ဌိတိကမေဝ-သာ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှါ၊ ဝန္တတိ- သင့်၏။

အထခေါအာယသ္မာ သာရိပုတ္တောတိ - ပုတ္တောဟူသော ဝါကျ၌၊ အနု သန္ဓိ-ရှေ့နောက်စကားတို့၏ အဆက်သည်၊ ကော - နည်း၊ [ပုဗ္ဗာပရကထာနံ ကိံ အနုသန္ဓာနံ၊ ကော သမ္ပန္နောတိအတ္ထော၊]၊ ပေ၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယေဝ- သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်းသည်သာလျှင်၊ စိရဋ္ဌိတိကဘာဝဟေတု-ကြာမြင့် စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်၏ အကြောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ နိဋ္ဌာနံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂတိာ- ရော့၍၊ ဘဂဝတောပိ- ၏လည်း၊ မြဟ္မစရိယဿ-၏၊ စိရဋ္ဌိတိကဘာဝံ - ကို၊ ဣစ္ဆန္တော- အလိုရှိသော၊ အာယ သ္မာ သာရိပုတ္တော - သည်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိံ - မူခြင်းကို၊ ယာစိ- ပြီ၊ တဿာ- ထို သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူခြင်း၏၊ ယာစနဝိမိဒဿ နတ္ထံ- တောင်းပန်ပုံ အစီအရင်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ အထခေါ၊ ပေ၊ စိရဋ္ဌိတိ ကန္တိ-ဟူသော၊ တေ-ဤစကားကို၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန- သည်၊) ဝတ္ထု- လျှောက်အပ်ပြီ၊ တတ္ထ - ထို အထခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အစ ရှိသောဝါကျ၌၊ အဒ္ဓနိယန္တိ - ကား၊ အဒ္ဓါနက္ခမံ-ရှည်သောကာလပတ်လုံး ခံနိုင်သည်၊ [အဒ္ဓါနံ- ရှည်သောကာလပတ်လုံး+ဘဝံ-ဖြစ်သည်တည်း (ခံနိုင် သည်တည်း)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဒ္ဓနိယံ၊ အဒ္ဓနောင် ဣယပစ္စည်း(န)အာဂုံ။] ဒီဃကာလံ- ရှည်သောကာလပတ်လုံး ဖြစ်တည်နိုင်သည်၊ (အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊) ဣတိ ဝတ္ထု ဟောတိ၊ သေသံ- ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ- ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ။

အထ- တောင်းပန်ရာထိုအခါ၌၊ အဿ - ထို အရှင်သာရိပုတ္တရာအား၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အယံ- ဤအခါသည်၊ န တာဝ သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလော- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏ အခါမဟုတ်သေး၊ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊

ပကာသေန္နော- ထင်ရှားပြတော်မူလိုသည်။ (တိုက်ရိုက် မပြဘဲ “အာဂမေဟိ” စသည်ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ ပြတော်မူလိုသည်။ ဟုတွာ) အာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တဘိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တ အစရှိသောဝါကျ၌၊ အာဂမေဟိ တွန္တိ - သည်ကား၊ တံ-သည်၊ တာဝတိဋ္ဌ- ရပ်တည်ဥျးလော၊ ဝါ- ဆိုင်းဝံ့ဥျးလော၊ တံ - သည်၊ တာဝ အဓိဝါသေဟိ- သည်းခံဥျးလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ စ- ဆက်၊ ဧတံ - ဤ အာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တဟူသော စကားကို၊ အာဒရဝသေန - လေးစားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (လေးနက်အောင်- ဟူလို၊) ဒွိက္ခတ္တု-ကြိမ်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတေန- ဤအာဂမေဟိ တံ သာရိပုတ္တဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာ- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်း၏၊ သာဝကာနံ- တို့၏၊ ဝိသယဘာဝံ- အရာ ၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ- ပယ်မြစ်တော်မူ၍၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိ - သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ - ဘုရားအရာတော်သာ၊ ဣတိ - ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ အာဝိကရောန္နော - ထင်စွာပြတော်မူလိုသည်။ [သွယ်ဝိုက်၍ ပြတော်မူလိုသည်။] (ဟုတွာ) တထာဂတောဝါတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ- ပြီ။

စ- ဆက်၊ ဣ - ဤတထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ ဟူသော ဝါကျ၌၊ တတ္ထာတိ - တတ္ထဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာစနာ ပေက္ခံ-တောင်းပန်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းကို ရှုငဲ့သော၊ ဘုမ္မဝစနံ- သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဒါတည်း။ [သိက္ခာပဒပညတ္တိယောဝ + ယာစနာ သိက္ခာ ပဒ ပညတ္တိယာစနာ၊] တတြ- ထိုတထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ ဟူသော ဝါကျ၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ယောဇနာ- ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။ သိက္ခာပဒံ ပညပေယျာတိ - ယူ ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ယံ- အကြင် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တံ- လျှော့အပ်ပြီ၊ ဝါ- တောင်းပန်အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-တဿာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ- ထိုသိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၌၊ ကာလံ- ကို၊ တထာဂတောဝ- ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ ဇာနိဿတိ- သိတော်မူ လိမ့်မည်၊ ဣတိ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ယောဇနာ- တည်း။) ဧဝံ - သို့၊ ဝတွာ- မိန့်တော်မူပြီး၍၊ တာဝ- ကာလမှရှေးဥျးစွာ၊ အကာလံ- ကို၊ ဝါ- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်သင့်ရာ မဟုတ်သော အခါကို၊ ဒသေတံ- ငှါ၊ နတာဝသာရိပုတ္တဘိ

ယံ ဝုတ္တံ ။ ။ သိက္ခာပဒံ ပညပေယျာတိ ဣမိနာ ယံ သိက္ခာပဒံ ဝုတ္တံ၊ ယာစိတန္တိ အတ္ထော၊ တတ္ထ တဿာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာတိ တဿံ ယာစိယမာနသိက္ခာပဒပညတ္တိယန္တိ အတ္ထော၊ “ တဿာသိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ” သည် တတ္ထ၏ အဖွင့်ဖြစ်၍ “ ဌ ” ဟု ပေးပါ- ဟူလို၊ [တတ္ထာတိပဒဿ ဝိဝရဏံ တဿာ၊ ပေ၊ ယာတိ၊ ယောဇနာ။]

အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ- ထိုနတာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊
 (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော၊) ဧတေသု - ဤ ကျူးလွန်မှုတို့၌၊ အာသဝါ-
 အာသဝတို့သည်၊ တိဋ္ဌန္တိ-တည်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ အာသဝ
 တို့၏ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ-ထိုကျူးလွန်မှုတို့သည်၊) အာသဝဋ္ဌာ
 နိယာ-ယတို့မည်၏၊ ယေသု-အကြင် ကျူးလွန်မှုတို့၌၊ (တိဋ္ဌန္တိယေဝံ၌ စပ်၊)
 ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိကာ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန် တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဒုက္ခာသဝါစ-ဒုက္ခဟူသော အာသဝတို့သည်၎င်း၊ ကိလေသာသဝါစ-
 ကိလေသာ ဟူသော အာသဝတို့သည်၎င်း၊ (ပရူပဝါဒ ဝိပုဋိသာရ ဝဗန္ဓနာ
 ဒယော- သူတပါးတို့၏ စွပ်စွဲခြင်း၊ နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ခြင်း၊ ညှဉ်းပန်း
 နှိပ်စက်ခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ (အာသဝါ) စော-တို့သည်
 ၎င်း၊ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ-အပါယ်ဆင်းရဲ အထူးဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊
 အာသဝါစ- တို့သည်၎င်း၊ တိဋ္ဌန္တိယေဝ - န်သည်သာ၊) ယသ္မာ - ကြောင့်၊
 နေသံ-ထိုအာသဝတို့၏၊ တေ- ထိုကျူးလွန်မှုတို့သည်၊ ကာရဏာ - တို့သည်၊
 ဟောန္တိ-န်၏၊ (တသ္မာ- ကြောင့်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ-ယတို့ မည်၏၊) ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ - အာသဝ၏ တည်ရာဖြစ်ကုန်သော၊ တေ
 ဝိတိက္ကမ ဓမ္မာ- ထို ကျူးလွန်မှု တရားတို့သည်၊ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊
 သံယေ-၌၊ န ပါတုဘဝန္တိ- ထင်ရှား မဖြစ်ကုန်သေး၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊

အာသဝါ၊ ပေ၊ ဋ္ဌာနိယာ ။ ။ “ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသုတိ ဋ္ဌာနိယာ၊ အာသဝါနံ +
 ဋ္ဌာနိယာ အာသဝဋ္ဌာနိယာ” ဟု ပြု၊ “အနိယပစ္စည်းသည် ဘော-ကံ ကို အဟောများ
 သော်လည်း ဤ၌ အဓိကရဏသာဓနဟောတည်း။”

အာသဝ ။ ။ အာသဝန္တိ တေန တေန ပစ္စယေန ပဝတ္တန္တိတိ-ထိုထိုအကြောင်း
 ကြောင့် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “အာသဝ” တို့မည်၏၊ ထိုအာသဝတို့ဟူသည် မျက်မှော
 ဘဝ၌ ပရူပဝါဒ (သူတပါးတို့၏ ကဲ့ရဲ့ခံရမှု ဟူသော ပရာနဝါဒဘေး) ဝိပုဋိသာရ
 (ပြုပြီးနောက် နှလုံးမသာမယာဖြစ်မှု အတ္တာနဝါဒဘေး) ဝဗ (ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက် ခံရမှု)
 ဗန္ဓ (အချုပ်အနှောင်ခံရမှုဟူသောဒဏ္ဍဘေး)၊ နောက်ဘဝဝယ် အပါယ်၌ဖြစ်သော
 ဒုက္ခအထူးဟူသောဒုဂ္ဂတိဘေးများနှင့် အာသဝေါဟု ခေါ်အပ်သော ကိလေသာများ
 တည်း။ [“ပရူပဝါဒ၊ ပေ၊ ဗန္ဓနာဒယော” သည် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအာသဝ၏ သရုပ်ပြတည်း၊
 “အပါယ ဒုက္ခဝိသေသဘူတာ” သည် သမ္ပရာယိက၏ သရုပ်ပြတည်း၊] ကိလေသာသဝ
 အတွက်ကား “အာသဝေါတရား ၄ ပါး” ဟု ထင်ရှားပြီးဖြစ်၍ သရုပ် မပြတော့။

တေကာရဏာ၊ ပေ၊ ဓမ္မာ ။ ။ ကာရဏာဖြင့် “ဋ္ဌာနိယာ” ၏ အနက်ကို ပြ၏၊
 “တည်ရာ” ဟူသည် ဋ္ဌာန (ဝတ္ထု) မဟုတ်၊ အကြောင်း-ဟူလို၊ “ဝိတိက္ကမဓမ္မာ” ဖြင့်
 “မေထုန်မှီဝဲခြင်း” စသော ကျူးလွန်မှုကို အရကောက်ပါဟု ပြသည်။

သတ္တာ-သည်၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ န ပညပေတိ-ပညတ်တော် မမူသေး၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣတ္ထ - ဤ နတာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ ယောဇနာ-ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။

ဟိ - ဆက်၊ ယဒိ ပညပေယျ- အကယ်၍ ပညတ်တော်မူအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပရူပဝါဒါ - သူတပါးတို့မျက်ကွယ် စွပ်စွဲခြင်းမှ၎င်း၊ ပရူပါရမ္မာ-ပြောအပ် သမျှ စကားတို့၌ သူတပါးတို့၏ အပြစ် တင်ခြင်းမှ၎င်း၊ ဂရဟဒေါသာ- မျက်မှော့ကဲ့ရဲ့ခြင်းအပြစ်မှ၎င်း၊ န ပရိမုစ္စေယျ-မလွတ်ရာ၊ ကထံ- အဘယ်သို့ မလွတ်ရာသနည်း၊ ဟိ-ဤ၊ ပညပေန္တေန- ပညတ်တော်မူလသော်၊ ယောဇန ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာတိ အာဒိ-သေဝေယျ အစရှိသော၊ သဗ္ဗ- အလုံးစုံသောသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညပေတဗ္ဗံ-ပညတ်တော်မူထိုက်သည်၊ ဘဝေယျ - ရာ၏၊ ဝိတိတ္တမဒေါသံ - ကျူးလွန်ကြောင်း အပြစ်ကို၊ အဒိသ္မာ ဝ-မမြင်မှန်သော၊ ဣမံ ပညတ္တိံ-ဤ ပညတ်တော်ကို၊ ဣတ္တာ-သိ၍၊ ဝါ-မြင်၍၊ ပရေ-အခြားသူတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပဝါဒေ-မျက်ကွယ် စွပ်စွဲခြင်းကို၎င်း၊ ဥပါ ရမ္မဉ္စ- ပြောအပ်သမျှစကားတို့၌ အပြစ်တင်ခြင်းကို၎င်း၊ ဂရဟဉ္စ- မျက်မှော့ ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို၎င်း၊ ပဝတ္ထေယျ- ဖြစ်စေကုန်ရာ၏၊ (ကိံ - နရာသနည်း၊) ကထံ ဟိ-အဘယ်ကြောင့်၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ ဘိက္ခုသံဃော- ရဟန်း အပေါင်းသည်၊ မေ- ၏၊ အန္ဓာယိကော - နောက်လိုက်သည်၊ ဝစနကရော- စကားကိုပြုရသည်၊ ဝါ- စကားကိုနားထောင်ရသည်၊ (ဟောတိ-၏၊) ဣတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ ဣတ္တာဝတာ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အစဉ်လိုက်ခြင်း နားထောင်ခြင်းဖြင့်၊ သိက္ခာပဒေဟိ - ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ဝေဋ္ဌေဿတိနာမ- ရစ်ပတ် ရတုန်ဘိသနည်း၊ ပါရာဇိကံ - ကကို၊ ပညပေဿတိနာမ - ပညတ်ရတုန်ဘိ

ပရူပပေ၊ န မုစ္စေယျ။ ။ ပရမ္မုခါ အက္ခောသနံ ပရူပဝါဒေါ-မျက်ကွယ်၌ ဆဲရေး ခြင်းသည် ပရူပဝါဒမည်၏၊ ပရေဟိ- သူတပါးတို့သည်၊ ဝါ- တို့က၊ ဝစနေသု-မိမိ ပြောအပ်သမျှ စကားတို့၌၊ ဒေါသာရောပနံ - အပြစ်တင်ခြင်းသည်၊ ပရူပါရမ္မော (ပရ+ ဥပါရမ္မော) - မည်၏၊ သဗ္ဗုခါဂရဟဏံ- မျက်မှောက်ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည်၊ ဂရဟ ဒေါသော-မည်၏။

ကထံဟိနာမ။ ။ ကထံဟိနာမ ပလိဝေဋ္ဌေဿတိတိ သမ္ပန္နော၊ ကထံသဒ္ဓယောဂေ- ကထံသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ရာ၌၊ အနာဂတပ္ပယောဂေါ - အနာဂတ် “ သတိ ” ဝိဘတ်ကို သုံးစွဲခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော - ၏၊ အနက်မှာ ပြီးပြီးအတိတ်ဖြစ်သော်လည်း သဒ္ဓါကိုကား အနာဂတ်ဝိဘတ်ကို သုံးရသည် - ဟူလို၊ [အန္ဓာယိကောတိ အနုဝတ္ထကော၊ အနု+ အယဓာတ်၊ ဣကို အကပ္ပိ၊ အကို ဣပ္ပိ၊ “အန္ဓာယကော” ရှိလျှင် သာဠိကောင်း၏၊ “အနုအယတိတိ အန္ဓာယကော” ဟု ပြု။]

သနည်း၊ ဣမေ ကုလပုတ္တာ- တို့သည်၊ မဟန္တံ - များစွာသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓိ- စည်းစိမ် အစုကို၎င်း၊ [ဘောဂရာသိံ] မဟန္တံ - သော၊ ဉ္ဇဘိပရိဝဇ္ဇံစ- အဆက်ဆက်လည်တတ်သော ဆွေမျိုး အသိုင်းအဝိုင်းကို၎င်း၊ ဟတ္ထဂတာနိ- လက်၌ရောက်ကုန်သော၊ ရဇ္ဇာနိပိစ - တိုင်းပြည်တို့ကိုသော်မှ၎င်း၊ (ပိ- သည် သမ္ဘာဝနာဇောတကာ) ပဟာယ- ရှိ၊ ပဗ္ဗဇိတာ - ရှင်ရဟန်း ပြုကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ၊) ဃာသစ္စာဒနပရမတာယ - အစားအဝတ် ဟူသော လွန်သော အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၌၊ ဝါ - စားလောက်ရုံ ဝတ်လောက်ရုံ ဟူသော လွန်သော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၌၊ သဏ္ဍိတာ-ကောင်း စွာ တည်ကြကုန်သည်၊ သိက္ခာယ - သိက္ခာ၌၊ တိဗ္ဗဂါရဝါ- ထက်သန်သော လေးစားခြင်းရှိကြကုန်သည်၊ ကာယေစ-၌၎င်း၊ ဇီဝိတေစ-၌၎င်း၊ နိရပေက္ခာ- ဝှံ့ညှာခြင်း မရှိကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ၊) ဝိဟရန္တိ နနု- နေရှာကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ တေသု - ထို ဆိုအပ်ပြီးသောဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသောရဟန်း တို့တွင်၊ ကောနာမ - အဘယ်မည်သော ရဟန်းသည်၊ လောကာမိသဘူတံ -

ဉ္ဇဘိ ပရိဝဇ္ဇံ ။ ။ အမှောက် ဧတေတိ ဉ္ဇယန္တိတိ ဉ္ဇဘိ - ဤသူတို့သည် ငါတို့၏ ဥစ္စာတို့တည်းဟု သိအပ်ကုန်သောကြောင့် “ဉ္ဇဘိ” တို့မည်၏၊ ပိတာမဟ၊ ပိတု၊ ပုတ္တာဒိ ဝသေန ပရိဝဇ္ဇနဋ္ဌေန-ဘိုး၊ အဘ၊ သား စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဆက်ကာ ဆက်ကာ လည်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိဝဇ္ဇော-မည်၏၊ “ပရိဝဇ္ဇတိတိ ပရိဝဇ္ဇော” ဟု ပြု၊ ဉ္ဇဘိယေဝ + ပရိဝဇ္ဇော ဉ္ဇဘိပရိဝဇ္ဇော-အဆက်ဆက် လည်တတ်သောဆွေမျိုးများ။

ဃာသစ္စာဒန ပရမတာယ ။ ။ ဃာသိတဗ္ဗောတိ ဃာသော-(စားအပ်သော) အစား၊ အစ္စာဒိယတေ အနေနာတိ အစ္စာဒနံ-ကိုယ်ကိုဖုံးကြောင်းအဝတ်၊ ဃာသစ္စာ ဒနေ-အစားအဝတ်ကြောင့်၊ ပရမတာယ-(အပို မတောင်းတတ်သဖြင့်) မြတ်သူ၏ အဖြစ်၌၊ ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေ သဏ္ဍိတာတိ အတ္ထော။ [ပရမတာယကို “ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေ” ဟု အာဓာရဖွင့်ပုံ “သဏ္ဍိတာ” ဟု ရှိပုံကိုထောက်၍ အဋ္ဌကထာ၌ “သန္တုဋ္ဌာ” မရှိဘဲ “သဏ္ဍိတာ” ဟု ရှိသင့်သည်။]

တနည်း။ ။ ဃာသစ္စာဒနမေဝဝါ + ပရမံ (ပရမာ ကောဋီ) ဧတေသံ (န တေ တတော ပရံ ကိဉ္ဇိ အာမိသဇာတံ ပရိယေသန္တိ ပစ္စာသိသန္တိစာ) တိ ဃာသစ္စာဒန ပရမာ = အစားအဝတ်ဟူသော (စားလေခံရုံ ဝတ်လောက်ရုံသော) အလွန်ဆုံး အပိုင်း အခြားရှိကြသည်၊ စားလောက်ရုံ ဝတ်လောက်ရုံထက် ပို၍မရှာကြ၊ တောင်းလည်း မတောင်းတကြ-ဟုလို၊ တေသံ + ဘာဝေါ ဃာသစ္စာဒနပရမတာ။

လောကာမိသဘူတံ ။ ။ လောကပရိယာပန္နံ ဟုတ္တာ ကိလေသေဟိ အာမသိတတ္တာ လောကာမိသဘူတံ၊ ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗန္တိ အာမိသံ၊ လောကပရိယာပန္နံ + အာမိသံ လောကာမိသံ၊ ပရိယာပန္နပုဒ်ကြော၊ လောက၌ ပါဝင်၍ ကိလေသးတို့သည် သုံးသပ်အပ်သောကြောင့် မေထုန်ကို “လောကအာမိသ” ဟု ဆိုသည်။

လောကအာမိသ ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ မေထုနံဝါ-မေထုန်ကိုမူလည်း၊ ပဋိသေဝိ
 သတိ- မှီဝဲလတံနည်း၊ ပရဘဏ္ဍံဝါ- သုတပါးတို့၏ ဥစ္စာကိုမူလည်း၊ ဟရိဿ
 တိ-ဆေ င်ယူလတံနည်း၊ ပရဿ-သုတပါး၏၊ ဣဒ္ဓံ-အလိုရှိအပ်သော၊ ကန္တံ-
 နှစ်သက်အပ်သော၊ အတိမဓုရံ - အလွန် ချီဆိမ့်သော အရသာနှင့် တူသော၊
 ဇီဝိတံဝါ- ကိုမူလည်း၊ ဥပစ္ဆိန္ဒိဿတိ- ဖြတ်လတံနည်း၊ အဘူတဂုဏကထာ
 ယ-မဟုတ်မမှန်သော ဂုဏ်စကားဖြင့်၊ ဇီဝိတံဝါ- အသက်ကိုမူလည်း၊ ကပ္ပေ
 သတိ-ပြုလတံနည်း၊ ဝါ- မွေးမြူသတံနည်း၊ ပါရာဇိကေ-ကကို၊ အပညတ္တေ
 ပိ-မပညတ်အပ်ပါသော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခေပေနေဝ-ရှင်အဖြစ်၌ ထည့်သွင်း
 ကြောင်းဖြစ်သော ဆယ်ပါးသီလဖြင့်ပင်၊ [ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီတိ
 အာဒိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာမုဒေနေဝ - ရှင် အဖြစ်၌ ပဓာနဖြစ်သော ပါဏာတိပါတာ
 ဝေရမဏီစသောသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်ပင်၊] တေ-ဤ မေထုန်စသောအမှုတို့ကို မပြုရ
 ခြင်းကို၊ ပါကဋံ-ထင်ရှားသည်ကို၊ ကတံနန-ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ (ဥပဝါဒဗ္ဗဥပါရမ္ဘဗ္ဗဂရဟဗ္ဗ-ကို၎င်း၊ ပဝတ္တေယျု-ဖြစ်စေကုန်ရာ၏။)

စ-သည်သာမကသေး၊ တထာဂတဿ-၏၊ ထာမဗ္ဗ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်နိုင်
 သော အစွမ်းကို၎င်း၊ ဗသဗ္ဗ - ဉာဏ်တော်အားကို၎င်း၊ သဘ္ဘာ - တို့သည်၊ န
 ဇာနေယျု- မသိကုန်ရာ၊ ပညတ္တဗ္ဗိ - ပညတ်အပ်ပြီးလည်း ဖြစ်သော၊ သိက္ခာ
 ပဒံ - သည်၊ ကုပ္ပေယျု-ပျက်ရာ၏၊ ယထာဌာနေ- တည်မြဲတိုင်းသော အရာ၌၊
 ဝါ- ပညတ်တိုင်းသော အရာ၌၊ န တိဋ္ဌေယျု - မတည်ရာ၊ သေယျုထာဒိနာမ-
 ဥပမာမည်သည်ကား၊ အကုသလော - မကျွမ်းကျင်သော၊ [တိကိစ္ဆိ တံ ယုတ္တ
 ကာလဿ အပရိဇာနနတော အကုသလော - ဆေးကုချိန်ကို နားမလည်
 သော၊] ဝေဇ္ဇော-ဆေးဆရာသည်၊ ကိဗ္ဗိ-တစုံတယေဝံသော၊ [ပုရိသံ-ဟူသော
 ပုလိန်ကို ငဲ့၍ “ ကဗ္ဗိ ” ဟု ရှိစေလို၏။] အနုပ္ပန္နဂဏ္ဍံ - မဖြစ်သေးသော
 အနာရှိသော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ- ခေါ်စေ၍၊ ဘောပုရိသ- အို

ထာမဗ္ဗ ဗလဗ္ဗ ။ ။ ထာမန္တိ သိက္ခာပဒါနံ ပညာပနကြိယာယ သာမတ္ထိယံ
 (ပညတ်မှုကိုပြုခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်) အစွမ်းသတ္တိကို၊ ဗလန္တိ ယာထာဝတော
 သဗ္ဗဓမ္မာနံ ပဋိဝေဓသမတ္ထံ ဉာဏဗလံ။

တေ၊ ပေ၊ ကတံ။ ။ ဧတန္တိ မေထုနာဒိနံ အဲကရဏံ၊ ပါဏာတိပါတာဝေရမဏီဖြင့်
 တတိယပါရာဇိက , အဒိန္နာဒိနာဝေရမဏီဖြင့် ဒုတိယ , အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏီဖြင့်
 ပဌမ, မုသာဝါဒါဝေရမဏီဖြင့် စတုတ္ထပါရာဇိကများ ထင်ရှားပြီ-ဟူလို။

ကုပ္ပေယျု။ ။ ကုပ္ပံ ဘဝေယျု၊ ဧတသေဝဏ္ဏဿ ပါကဋကရဏံ “န ယထာဌာနေ
 တိဋ္ဌေယျာ”တိ (န ယထာဌာနေ တိဋ္ဌေယျုသည် ကုပ္ပေယျုကို ထင်ရှားအောင်ပြသော
 စကား၊) ပညတ္တိဋ္ဌာနေ န တိဋ္ဌေယျာတိ အတ္ထော။

ယောက်ျား၊ ဟေ-လာပါလော၊ ဝါ-ဆေးကုလှည့်လော၊ တေ-၏၊ ဣမသ္မိံ သရီရပ္ပဒေသေ-ဤကိုယ်အရပ်၌၊ မဟာဂဏ္ဍော - ကြီးစွာသော အနာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ- ရှိ၊ အနယဗျသနံ - မကြီးပွားခြင်း ဆင်းရဲခြင်းသို့၊ [အဗုဒ္ဓိ-မကြီး ပွားခြင်းသည်၊ အနယော- မည်၏၊ ဗျသနံ - ဟူသည်၊ ဒုက္ခံ - တည်း၊] ပါပေ သတိ-ရေခံစေလတံ၊ ပဋိကစ္ဆေဝ-စောစောကပင်၊ နံ-ထိုအနာကို၊ တိကိစ္ဆာ ပေဟိ-ဆေးကုစေလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတူာ-၍၊ အာစရိယ - ဆရာ၊ သာဓု- ကောင်းပါပြီ၊ တံယေဝ-အရှင်ဆရာသည်သာ၊ နံ-ထို အနာကို၊ တိကိစ္ဆာသု- ဆေးကုပါလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဝုတ္တေ - အပ်သော်၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ အရောဂံ-ရောဂါ မရှိသော၊ သရီရပ္ပဒေသံ-ကိုယ်အရပ်ကို၊ ဖာလေတွာ - ခွဲ၍၊ လောဟိတံ-သွေးကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်၍၊ အာလေပန ဗန္ဓန ဓောဝနာဒီဟိ- ဆေးလိမ်းခြင်း၊ ကြပ်စည်းခြင်း၊ ဖန်ဆေးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ တံပဒေသံ- ကို၊ သဉ္ဇဝိံ - တင့်တယ်သော အရေရှိသည်ကို၊ [သုစ္ဆဝိံ - ဟု ယောဇနာ၌ မူကွဲ ပြစ်၏။] ကတွာ-၍၊ တံပုရိသံ-ကို၊ ဝဒေယျ- ရာ၏၊ (ကိံ-ရာသနည်း၊) တေ-၏၊ မဟာရောဂေါ-ကြီးစွာသော ရောဂါကို၊ မယာ-သည်၊ တိကိစ္ဆိတော- ဆေး ကုအပ်ပြီ၊ မေ - အား၊ ဒေယျဓမ္မံ - ပေးထိုက်သော သဘောရှိသော ဝတ္ထုကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ၊)သော- ထို ယောက်ျားသည်၊ တံ- ထိုဆေးဆရာကို၊ အယံ ဗာလဝဇ္ဇော-ဤမိုက်သော ဆေးဆရာသည်၊ မေ-၏၊ ကတရော-အဘယ်မည်သော၊ ရောဂေါ-ကို၊ တိကိစ္ဆိတောကိရ- ဆေးကုအပ် သတဲ့နည်း၊ အယံ-ဤဆေးဆရာသည်၊ မေ-၏၊ ဒုက္ခဉ္စ-ဆင်းရဲကိုလည်း၊ ဇနေ တိ နန-ဖြစ်စေသည် မဟုတ်လော၊ (မံ - ကို) လောဟိတက္ခယဉ္စ - သွေးတို့၏ ကုန်ခြင်းသို့လည်း၊ ပါပေတိနန- ရောက်စေသည် မဟုတ်လော၊ [မေကို မံ ဟု ဝိဘတ်ပြင်၍ လိုက်စေ၊ လောဟိတက္ခယဉ္စ မံ ပါပေတိတိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ ယောဇတမ္ပံ၊] ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥပဝဒေယျစေဝ- မျက်ကွယ်၌လည်း စွပ်စွဲရာ၏၊ ဥပါရဗ္ဗေယျစ -ဆရာပြောအပ်သမျှစကားတို့၌လည်း အပြစ်ဘင် ရာ၏၊ ဂရဟေယျစ-မျက်မှောက်၌လည်း ကဲ့ရဲ့ ရာ၏၊ စ-သည်သာ မကသေး၊ အဿ- ထိုဆေးဆရာ၏၊ [ယောဇနာ၌ “န ဝါဿ” ဟု ရှိ၏၊ ထို ဝါလည်း သမုစ္စည်းပင်၊] ဝုဏံ-ကို၊ န ဇာနေယျ-ရာ၊ ဧဝမေဝ-ပင်၊ ဝိတိက္ကမဒေါသေ- ကျူးလွန်မှု အပြစ်သည်၊ အနုပ္ပန္နေ-မဖြစ်သေးမီ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ-ခိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ဧဝံ-လျှင်၊ အကာလံ- အကာလကို၊ ဝါ - သိက္ခာပုဒ်ပညတ်သင့်ရာ မဟုတ် သောအခါကို၊ ဒသေတွာ-၍၊ ပုန-တဖန်၊ ကာလံ-ကာလကို၊ ဝါ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်သင့်ရာ အခါကို၊ ဒသေတံ - တော်မူခြင်းငှါ၊ ယတေ-စ ခေါ် သာရိ

ပုတ္တာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ဗြ၊ တတ္ထ-ထိုယတောစ ခေါ သာရိပုတ္တ အစ ရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ယတောတိ-ကား၊ ယဒါ- အကြင်အခါ၌၊ ယသ္မိံ ကာလေ-၌၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေသံ - ယတောမှ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်း၏ ပဒ ယောဇနာပြုခြင်းကို၊ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ - ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို အစဉ် လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- ၏၊ [သေသံ ပဒယောဇနဒဿနံ၊- ဝိမတိ၊ သေသန္တိ သေသံ ပဒံ-ယောဇနာ။]

ဟိ-ထင်ရှားအောင်ပြုဥးအံ့၊ ဣတ္ထ-ဤယတောစ ခေါ အစရှိသော ဝါကျ ၌၊ အယံဝါ - ဤ ဆိုအပ်လတံသော အနက်သည်သာလျှင်၊ သင်္ခေပတ္ထော- အကျဉ်းချုပ် အနက်တည်း၊ (လိုရင်းမှာ ဤဆိုအပ်လတံသော အနက်ပါဘဲ- ဟုလို၊) ယသ္မိံ သမယေ - ၌၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာတိ - ဓမ္မာဟူ၍၊ သင်္ချိ- ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်သော၊ ဝိတိတ္ထမဒေါသာ- ကျူးလွန်မှုအပြစ်တို့သည်၊ သံယေ-၌၊ ပါတုဘဝန္တိ - ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏၊ ပေ၊ ပါတိမောက္ခံ-အာဏာပါတိမောံကို၊ ဥဒ္ဓိသတိ-ဟောပြုတော်မူ၏၊ ကဿာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာဓမ္မာတိ- ဟူ၍၊ သင်္ချိ- သို့၊ ဂတာနံ- နသော၊ တေသံယေဝ ဝိတိတ္ထမဒေါသာနံ - ထို ကျူးလွန်မှု အပြစ်တို့ကိုပင်၊ ပဋိယာတာယ-ပယ်ဖျောက်ခြင်း အကျိုးငှါတည်း၊ ဝေ-လျှင်၊ ပညပေန္တော- ပညတ်တော်မူလသော်၊ ယထာနာမ - ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ကုသလော- ကျွမ်းကျင်သော၊ ဝေဇ္ဇော - ဆေးဆရာသည်၊ ဥပ္ပန္နံ - ဖြစ်နေသော၊ ဂဏ္ဍံ- အနာကို၊ ဖာလန လေပန ဗန္ဓန ဓောဝနာဒိဟိ- ခွဲစိတ်ခြင်း၊ ဆေးလိမ်းခြင်း၊ ကြပ်စည်းခြင်း၊ ဖန်ဆေးခြင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ တံကိစ္ဆန္တော-ဆေးကုလျက်၊ (ရောပေတွာ-အသားနုတက်စေ၍၊) ရောဂံ ကို၊ ဝုပသမေတွာ- ငြိမ်းပျောက် စေ၍၊ သဗ္ဗဝိ - ကို၊ ကတွာ - ၍၊ ဥပဝါဒါဒိရဟော-ဥပဝါဒ အစရှိသည်ကို ထိုက်သည်၊ နတွောဟောတိ-မဖြစ်တော့သည်သာ၊ သကေ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊

အယံ ဝါဟေတ္ထ။ ။ ဣဒါနိ ယောဇနံ ဒဿေန္တော အာဟ အယံဝါဟေတ္တာတိ အာဒိ၊ တတ္ထ ဝါသဒ္ဓေါ အဝဓာရဏာ၊ ဟိ သဒ္ဓေါ ပသိဒ္ဓိယံ၊ အယမေဝ ဟေတ္တာတိ အတ္ထော၊ (ဝိမတိ)။ [ယခုစာချား၌ “ဣတ္ထ” ဟုသာ ရှိ၏၊ ဟိ- မပါ။] ယောဇနာ၌ ကား “ဟေဗ္ဗာ ပန သေသံ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံတိ ဝုတ္တတ္တာ အပရံ နယံ ဉာပေန္တော အယံဝါတိ အာဒိ မာဟ၊ ဝါတိ အပရောနယော” ဟုဝါကို ဝိကပ်ဖွင့်သည်။

ရောပေတွာ။ ။ ဖာလိတဋ္ဌာနေ နိန္နံ မံသံ သမံ ဝမေတွာ-ခွဲအပ်ပြီးသော အရပ်၌ နိမ့်နေသောအသားကို ညီမျှအောင် တိုးပွားစေ၍ (အသားနုတက်စေ၍)။ - ဝိမတိ၊ သာရတ္တံ “ဖာသံကတွာ” ဟု ဖွင့်၏၊ [“ရောဟေတွာ” ဟု မူကွဲရှိ၏။] ဤ ပါ၌ ၂ မျိုး လုံးပင် ယခုစာတို့၌ မတွေ့ရ၊ ရောဂံ ဝုပသမေတွာ၏ ရှေ့နား၌ ပါသင့်၏။

အာစရိယကေစ-ဆရာ၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဝါ-ဆရာ၏ ဆေးကုမှုကြောင့်လည်း၊ [အာစရိယဿ+ဘာဝေါ, ကမ္မံဝါ အာစရိယကံ၊ နိမိတ္တတ္ထေစေတံ ဘုမ္မဝစနံ။] ဝိဒိတာနုဘာဝေါ-ထင်ရှားသောအာနဘော်ရှိသည်။ ဝါ-နာမည်ကျော်သည်။ ဟုတွာ-၍၊ သက္ကာရံ-ပူဇော်သက္ကာရသို့၊ ဝါ-ကို၊ ပါပုဏာတိ- (ယထာ-ရောက်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ရသကဲ့သို့) ဝေ-ဤအတူ၊ ဥပဝါဒါဒိရဟောစသည်လည်း၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ သကေ - သော၊ သဗ္ဗညုဝိသယေစ - သဗ္ဗညုအရာကြောင့်လည်း၊ ဝိဒိတာနုဘာဝေါ - ရှိသည်။ ဟုတွာ-၍၊ သက္ကာရံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ အဿ- ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ တဉ္စ သိက္ခာပဒံ-ထို သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ အကုပ္ပံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယထာဌာနေ-၌၊ ဝါ-၌၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (သင်္ခေပတ္တော)။

ဝေ - လျှင်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ - အာသဝတို့၏ တည်ရာဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ အနုပ္ပတ္တိံ - မဖြစ်ခြင်းကို၊ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိယာ-၏၊ အကာလံတိ - အကာလဟူ၍၎င်း၊ ဥပ္ပတ္တိံ - ဖြစ်ခြင်းကို၊ ကာလန္တိစ - ကာလဟူ၍၎င်း၊ ဝတွာ - မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ - ၌၊ တေသံ ဓမ္မာနံ - ထို အာသဝဋ္ဌာနိယတရားတို့၏၊ အနုပ္ပတ္တိကာလဉ္စ-မဖြစ်ရာအခါကို၎င်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာလဉ္စ - ဖြစ်ရာအခါကို၎င်း၊ ဒဿေတံ-၎င်း၊ နတာဝ သာရိပုတ္တ ဣဓေကစ္စေတိ အာဒိ-ကစ္စေ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို နတာဝ သာရိပုတ္တ ဣဓေကစ္စေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ဥတ္တာနတ္တာနိ- ကုန်သော၊ ပဒါနိ-တို့ကို၊ ပါဠိဝသေနေဝ-ပါဠိ၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နံ၏၊ အယံပန-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အနုတ္တာနပဒ ဝဏ္ဏနာ - မပေါ်လွင်သောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ ရတ္တိယော-တို့ကို၊ ဇာနန္တိ-သိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ရတ္တည-တို့မည်၏၊ အတ္တနော- ၏၊ ပဗ္ဗဇိတ ဒိဝသတော- ရှင်ရဟန်းပြုရာနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ဗဟုကာ-များစွာကုန်သော၊ ရတ္တိယော-တို့ကို၊ ဇာနန္တိ-နံ၏၊ စိရပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိကုန်သော ထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့၊ ဣတိ ဝတ္ထံ ဟောတိ၊ ရတ္တညဟိ-ရဟန်းပြုရာကာလမှစ၍ များစွာသောညဉ့်တို့ကို သိကုန်သော ထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့ဖြင့်၊ မဟတ္တံ - များသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ရတ္တညမဟတ္တံ-သို့၊ စိရပဗ္ဗဇိတေဟိ- တို့ဖြင့်၊ မဟန္တ ဘာဝံ- များသည်၏အဖြစ်သို့၊ (ပတ္တော ဌှပ်)။ ဣတိ အတ္တော။

ရတ္တညမဟတ္တံ။ ။မဟန္တဿ-များသော သံဃာ၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာများခြင်း ဂုဏ်တည်း၊ မဟတ္တံ-ခြင်းဂုဏ်၊ “မဟန္တတ္ထံ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် (န္တ) ချေ၍ “မဟတ္တံ” ဟု ဖြစ်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “ပတ္တော” ဟု စပ်ပုဒ်ရှိသောကြောင့် မဟတ္တံ

တတြ - ထို န တာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ သံဃေ - သည်၊ ရတ္တညှာဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တေ-ရောက်လသော်၊ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ-ဝင်္ဂန္တပုတ္တား၏သား ဖြစ်သော၊ ဥပသေနံ- ဥပသေနကို၊ အာရဗ္ဗ - ရှိ၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိ တဗ္ဗံ၊ ဟိ- ချဲ့ဥပဒံ၊ သော အာယသ္မာ - ထိုအရှင်သည်၊ ဥဒသ ဝဿ- ယုတ်လျော့သော ဆယ်ဝါရှိကုန်သော၊ ဝါ- ဆယ်ဝါ မရသေးကုန် သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့ကို၊ ဥပသမ္ပါဒေန္တိ - မြင့်မြတ်သော ဥပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေသည်တို့ကို၊ ဝါ- ဥပဉ္စာယ်လုပ်၍ ပဉ္စင်းခံပေးသည် တို့ကို၊ ဒိသ္မာ- ရှိ၊ ဧဝံသော-တဝါသာရှိသည်၊(ဟုတွာ-လျက်၊)သဒ္ဓိဝိပာ ဘရိကံ-အတူနေ တပည့်သာမဏေကို၊ ဥပသမ္ပါဒေသိ-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေ ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ န ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ဒုက္က ဋ္ဌဿဟူ၍၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညတ္တံ- ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဥဒသဝဿန- သော ရဟန်းသည်၊ နဥပသမ္ပါဒေတဗ္ဗော - မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ မရောက်စေထိုက်၊ ဝါ - ဥပဉ္စာယ်လုပ်၍ ပဉ္စင်းခံမပေးထိုက်၊ ယော- အကြင် ရဟန်းသည်၊ (ဥဒသဝဿော ဟုတွာ) ဥပသမ္ပါဒေယျ - အံ၊ ဝါ - အံ၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ္ဌဿ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ- ရောက်ခြင်း သည်၊(ဟောတိ-၏။)]

ဝေ-လျှင်၊ သိက္ခာပဒေ-ပုဒ်ကို၊ ပညတ္တေ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ပုန- တဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ (မယံ- တို့သည်၊) ဒသဝဿာ-ဆယ်ဝါရှိကုန်သည်၊ အမှ - ဖြစ်ကုန်၏၊ (မယံ) ဒသဝဿာ အမှ , ဣတိ - ဤသို့ပြော၍၊ ဗာလာ- ဝိနည်းအရာတွင် မကျွမ်းကျင်ကုန်သည်၊ အဗုတ္တာ - မထက်မြက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ - ရှိ၊) ဥပသမ္ပါဒေန္တိ - န်၏၊ အထ - ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ န ဘိက္ခဝေ ဗာလေန၊ပေ၊အတိရေက ဒသဝဿေနဝါ ဥပသမ္ပါဒေတုန္တိ-တုံဟူ၍၊ အပရ ဓ္မိ-လည်းဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညာပေသိ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဗာလေန- ဝိနည်းအရာတွင် မကျွမ်းကျင်သော၊ အဗုတ္တေန-မထက်မြက်သော၊(ဘိက္ခုနာ- သည်၊) န ဥပသမ္ပါဒေတဗ္ဗော - စေထိုက်၊ ယော (ဗာလော အဗုတ္တော ဟုတွာ-လျက်၊)ဥပသမ္ပါဒေယျ၊ (တဿ-၏၊)ဒုက္ကဋ္ဌဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏၊) ဘိက္ခဝေ- တို့၊ ဗုတ္တေန- ဝိနည်းအရာ၌ ထက်မြက်သော၊ ပဋိ

မဟန္တဘာဠံတို့ကို ဒုတိယန္တ ဟု မှတ်။ [“ ရဟန်းပြုရာကာလမှစ၍ များစွာသော ညဉ့် တို့ကို သိ ” ဟူသော စကားဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသက်သိက္ခာ (ဝါ) ကြီးပုံကို၎င်း၊ ဇာနန္တိ အရ “ ထို ဝေဒိကြီး ဝါကြီးတို့၏ အသိပညာ သတိကောင်းကြပုံကို၎င်း ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် ရတ္တညှာအဖြစ်ကို ဂုဏ်တမျိုး-ဟု မှတ်။]

ဗလေန - သဒ္ဓိဝိဟာရိက တပည့်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော၊ ဒသဝသေနဝါ-ဆယ်ဝါရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အတိရေက ဒသဝသေနဝါ-ဆယ်ဝါထက်ပိုသော ဝါရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနာ - သည်၊ ဥပသမ္မာဒေတုံ-ငှါ၊ အနုဇာနာမိ- ခွင့်ပြုတော်မူ၏။] ဣတိ - သို့လျှင်၊ (ဣတိ တလုံး အကြေကြံ၊) ရတ္တညမဟတ္တံ - ရဟန်းပြုရာကာလမှစ၍ များစွာသော ညဉ့်တို့ကိုသိကုန်သော ထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့ဖြင့် များသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တကာလေ-ရောက်ရာအခါ၌၊ ဧဒိ-၂ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ- တို့ကို၊ ပညတ္တာနိ-မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဝေပုလ္လ မဟတ္တန္တိ- ကား၊ ဝိပုလဘာဝေန - ပြန်ပြောသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ မဟတ္တံ - များသည်၏ အဖြစ်သို့၊ (“ပတ္တော နဟောတိ” ၌စပ်၊) ဟိ - ချဲ့၊ သံဃော - သည်၊ ယာဝ - လောက်၊ ထေရနဝမဇ္ဈိမာနံ - မတို့၏၊ ဝသေန- အပြားအားဖြင့်၊ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ပြန်ပြောသည်၏အဖြစ်ဖြင့်များသည်၏အဖြစ် သို့၊ ပတ္တော-သည်၊ န ဟောတိ-သေး၊ တာဝ-ထို ဝေပုလ္လမဟတ္တံသို့ မရောက် သေးသမျှကာလပတ်လုံး၊ သေနာသနာနိ - ကျောင်း၊ အိပ်ရာ နေရာတို့သည်၊ ပဟောန္တိ - လောက်ကုန်သေး၏၊ သာသနေ - ၌၊ ဧကေစ္စ - ကုန်သော၊ အာသဝဠာနိယာ-န်သော၊ ဓမ္မာ-အာဝါသ မစ္ဆရိယစသောတရားတို့သည်၊ [“စသော ” ဖြင့် ကျောင်းလုခြင်း စသည်တို့ကို ယူ၊] န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ကုန်သေး၊ ပန- အနွယ်ကား၊ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ - သို့၊ ပတ္တေ - သော်၊ တေ - ထို အာသဝ ဠာနိယဓမ္မတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ၏၊ အထ - ၌၊ သတ္တာ- သည်၊ သာဝကာနံ- တို့အား၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေတိ- ၏၊ တတ္ထ-ထို န တာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိ သော စကားရပ်၌၊ သံဃေ-သည်၊ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တေ-သော်၊ ပညတ္တ သိက္ခာပဒါနိ-ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ယောပနဘိက္ခု၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိ ယန္တိ-ပါစိတ္တိယံ ဟူသော၊ ဣမိနာနယေန- ဖြင့်၊ ဝေဒိဘဗ္ဗာနိ-န်၏၊ [သိက္ခာ ပုဒ်များကို အနက်ပေးပါ၊ ဣမိနာ နယေနာတိ ဧတေန - ဖြင့်၊ ပဒသောဓမ္မ သိက္ခာပဒါဒိနံ-တို့ကို၊ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊]

ဝေပုလ္လမဟတ္တံ။ ။ဝိပုလဿ - ပြန်ပြော များပြားသော သံဃာ၏ + ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ၊ ဤ“ဝေပုလ္လ-ပြန်ပြော” ဟူသည် ရတ္တညတို့ဖြင့် များနေရုံမက, “ထေရ-နဝ-မဇ္ဈိမ”ပုဂ္ဂိုလ် ၃ မျိုးလုံး အသီးအသီး ပြန်ပြော များပြားနေခြင်းတည်း၊ ဤ ဝေပုလ္လ ပုဒ်သည် မဟတ္တံ၏ အဘိန္နဝိသေသနတည်း၊ “ဝေပုလ္လေန (ဝိပုလဘာဝေန) +မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ” ဟု ပြု၊ ထေရနဝ မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ကျယ်ပြန့်သည်ကို ဝေပုလ္လဟု ဆို၍, ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃ မျိုးလုံး များသည်ကို မဟတ္တဟု ဆိုသည်။

လာဘဂ္ဂမဟတ္တိ-ကား၊ လာဘဿ-လာဘ်၏၊ အဂ္ဂမဟတ္တံ - ကောင်းမြတ်သော မဟန္တ၏ အဖြစ်သို့၊ (ပတ္တော န ဟောတိ , ပါဠိတော်၌ စပ်။) လာဘဿ-၏၊ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော-ကောင်းမြတ်သော၊ ယောမဟန္တဘာဝေါ-အကြင် မဟန္တ၏ အဖြစ်သည်၊(အတ္ထိ၊)တံ-ထို ကောင်းမြတ်သော မဟန္တ၏ အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော - သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဝါ - တနည်း၊ လာဘေန-လာဘ်အားဖြင့်၊ အဂ္ဂမဟတ္တံပိ-မြတ်သည်၏အဖြစ်၊ များသည်၏ အဖြစ်သို့လည်း၊ လာဘေန-အားဖြင့်၊ သေဋ္ဌတ္တဉ္စ-မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ မဟန္တတ္တဉ္စ-များသည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ ပတ္တော-သည်၊ (န ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ-ဧ၊ သံယော-သည်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-လာဘ်၏ အမြတ်ဟူသော မဟန္တ၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-လာဘ်အားဖြင့် မြတ်သည် ၏အဖြစ်များသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော-ရောသည်၊ န ဟောတိ-သေး၊ တာဝ-

လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ။ ။ ဤပါဠိကို အဋ္ဌကထာ၌ ၂ နည်းဖွင့်၏၊ ပဌမနည်း၌ “လာဘဿ+အဂ္ဂမဟတ္တံ” ဟု အကျဉ်းပြု၍ “ယော၊ပေါတံ” ဟု အကျယ်ပြု၏၊ ထိုအကျယ်၌ “အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော” ဝယ် အဂ္ဂေါသည် လာဘဂ္ဂ၌ အဂ္ဂတည်း၊ ထိုအဂ္ဂ၏ ဥတ္တမအနက်ကို ယူစေလို၍ “ဥတ္တမော” ဟု ဖွင့်သည်၊ “မဟန္တဘာဝေါ” သည် မဟတ္တံ၏ အဖွင့်တည်း၊ ထိုမဟန္တဘာဝေါကို “အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော” ဟု ဝိသေသနပြုထား၏၊ ထို့ကြောင့် “လဘိတဗ္ဗောတိ လာဘော၊မဟန္တဿ + ဘာဝေါ မဟတ္တံ၊ အဂ္ဂံစ + တံ + မဟတ္တဉ္စာတိ အဂ္ဂမဟတ္တံ၊ လာဘဿ + အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ” ဟု ပြု၊ ဤနည်း၌ “လဘိတေ ကောင်းခြင်း၊ မွန်မြတ်ခြင်း (တနည်း-များခြင်း) ကို ပြ၏” ဟုမှတ်။

သာရတ္ထ။ ။ စိဝရာဒိလဘိတဗ္ဗပစ္စယော လာဘော၊ တဿ (လာဘဿ) အဂ္ဂမဟတ္တံ၊ ပဏီတတာ၊ ဗဟုဘာဝေါဝါ၊ အဋ္ဌကထာ၌ “ယော လာဘဿ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ” ဟု အဂ္ဂကို မဟန္တဘာဝေါ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ဤနည်းလည်း အဂ္ဂကို မဟတ္တံ၏ဝိသေသနဟုပင် ယူရတော့မည်၊ မဟတ္တံကိုလည်း “ပဏီတတာ၊ ဗဟုဘာဝေါဝါ” ဟု ၂ နည်းဖွင့်၏၊ ထိုတွင် “ပဏီတတာ” ဖြင့် လာဘ်၏ အထက်တန်းကျ၍ အဂ္ဂဖြစ်သည့်အပြင်၊ မွန်မွန်မြတ်မြတ်ဖြစ်ပုံကိုပြ၏၊ ဤအလို “လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ - လာဘ်၏ ကောင်း မွန်သည်၏အဖြစ်သို့” ဟု ပေး၊ ဗဟုဘာဝဖြင့် လာဘ်၏ကောင်း၍ များသည်၏အဖြစ်ကို ပြ၏၊ ဤအလို “လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-လာဘ်၏ ကောင်းသောအများ၏ အဖြစ်သို့” ဟု ပေး၊ အညံ့စားတွေ များနေသည်မဟုတ်၊ အကောင်းတွေများနေသည်-ဟုလို။

လာဘေနဝါ၊ပေါ၊ပတ္တော။ ။ ဤနည်းဝယ် တချို့စာတို့၌ “အဂ္ဂံ မဟန္တံပိ” ဟု ရှိ၏၊ ယောဇနာ၌ “အဂ္ဂမဟတ္တံပိ” ဟု ရှိ၏၊ ထို အတိုင်းကောင်းသည်၊ ဝိသဒ္ဓါသည် ရှေ့နည်းကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဏနတည်း၊ “အဂ္ဂမဟတ္တံ” ကို “သေဋ္ဌတ္တဉ္စ မဟန္တတ္တဉ္စ” ဖွင့်သောကြောင့် အဂ္ဂနှင့် မဟန္တကို အရတူမယူဘဲ အရကွဲဒွန် ဟု ယူစေသည်၊ အဂ္ဂေါစ-အမြတ်လည်း + မဟန္တောစ- အများလည်း၊ အဂ္ဂမဟန္တံ၊ အဂ္ဂမဟန္တဿ + ဘာဝေါ

ထိုလောဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ လာဘ်-ကို၊ ပဋိစ္စ-
 စွဲ၍၊ အာသဝဋ္ဌာနီယာ-န်သော၊ ဓမ္မာ-(ဣဿာ မစ္ဆရိယ အရင်းခံသော)
 ကျူးလွန်မှုတရားတို့သည်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - န်သေး၊ ပန - အန္တယကား၊ ပတ္တေ-
 သော်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - န်၏၊ အထ-၌၊ သတ္တာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ၊
 (ကိ-အဘယ်သို့ ပညတ်တော်မူသနည်း၊) ယောပနဘိက္ခု၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-
 ပါစိတ္တိယံ ဟူ၍၊ (ပညပေတိ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ သံဃေ-သည်၊
 လောဘဂ္ဂမဟတ္တံ-လောဘဂ္ဂမဟတ္တသို့၊ ပတ္တေ-သော်၊ ပညတ္တံ-ပညတ်အပ်ပြီ။

ဗာဟုဿစ္စမဟတ္တန္တိ-ကား၊ ဗာဟုဿစ္စဿ - များသော သုတရှိသော
 သံဃာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ များစွာတတ်ကျွမ်းမှု၏၊ မဟန္တဘာဝံ-ကြီးကျယ်
 သည်၏အဖြစ်သို့၊ (ပတ္တော နဟောတိ၊) ဟိ-ခဲ့၊ သံဃော - သည်၊ ယာဝ-
 လောက်၊ ဗာဟုဿစ္စမဟတ္တံ - များသောသုတရှိသော သံဃာ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ များစွာတတ်ကျွမ်းမှု၏ ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော နဟောတိ၊
 တာဝ-ထိုဗာဟုဿစ္စ မဟတ္တသို့ မရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး၊ အာသဝ
 ဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ, န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-န်သေး၊ ပန - အန္တယကား၊ ဗာဟုဿစ္စမဟတ္တံ-
 တွသို့၊ ပတ္တေ-သော်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကမ္ဘိနိကာယံ-နိကာယ်တရပ်ကို၎င်း၊

အဂ္ဂမဟတ္တံ။ [တ္ထကို“အဂ္ဂတ္တံ မဟတ္တံ”ဟု အဂ္ဂနှင့်လည်းတွဲ၊ “ဒွန်၏နောက်၌ ရှိသော
 ပို၍၊ ယှဉ်လိုက်ပုဒ်တိုင်းသာ” ပင်တည်း။] လောဘန+အဂ္ဂမဟတ္တံ လောဘဂ္ဂမဟတ္တံ၊
 ဤနည်း၌ “လောဘအားဖြင့် မြတ်” ဟူသည် လောဘပေါများသဖြင့် သံဃာတွေ အဆင့်
 အတန်းမြင့်နေခြင်းတည်း၊ “လောဘအားဖြင့် များ”ဟူသည် လောဘပေါသဖြင့် (လောဘ
 ပေါသောကြောင့်) ရဟန်းပြုသူတွေ များလာခြင်းတည်း။

ဗာဟုဿစ္စ မဟတ္တံ။ ။ဗဟု+သုတံ ယေန (သံဃေန) တိ ဗဟုဿုတော၊ ဗဟု
 သုတဿ+ ဘာဝေါ ဗာဟုဿစ္စံ - များသော သုတရှိသော သံဃာ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ (ပိဋက၌ တတ်ကျွမ်းမှု) ဂုဏ်တည်း၊ ထိုဂုဏ်၏ မဟတ္တဟူသည် တတ်ကျွမ်းမှုတွေ
 ကျယ်ဝန်းများပြားလာခြင်းတည်း။

ဆက်ဥပဒံ ။ ။ ပိဋကတော်နှင့် ဘာသန္တရပါ တတ်ကျွမ်းမှု များသော အခါ
 ယောနိသော မနသိကာရရှိ၍ သင့်တော်အောင်နှလုံးသွင်းတတ်လျှင်သာသနာတော်ကို
 တည်တံ့ တိုးတက်အောင် ပြုနိုင်၏၊ ယောနိသော မနသိကာရ မရှိလျှင်ကား ပိဋက
 တော်၌ “ ထိုတရားသည် လောကဓာတ်နည်းနဲ့ မကိုက်ညီ၊ ဤတရားကား ဘုရား
 ဟော မဟုတ်, “ဘုရား” ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင် ထိုခေတ်က ပညာရှိတပါးသာ”ဟု
 ဝေဘန်လျက် ဘုရား အဆုံးအမတော်ကို ရှေ့ကဖျက် နောက်ကဖျက်နှင့် (သာမန်
 အာသဝဋ္ဌာနီယမျှ မကဘဲ) သာသနာပျက်လောက်သော အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မများကို
 ဖြစ်စေကြပါလိမ့်မည်။

ရွေ့ပိ နိကာယေ - တို့ကို၎င်း၊ တယောပိ နိကာယေ, စတ္တာရောပိ နိကာယေ, ပဉ္စပိ နိကာယေ - နိကာယ် ၅ရပ်တို့ကို၎င်း၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ - သင်ယူပြီး၍၊ အယောနိသော - မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ ဥမ္မုဒ္ဓမာနာ - မိမိကိုယ်ကို ဖော်ကြကုန်သော၊ ဝါ-မော်ကြမော်ကြကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာ-တို့သည်၊ ရသေန-အနဝဇ္ဇသဘောနှင့်၊ ရသံ-သာဝဇ္ဇသဘောကို၊ [(တနည်း၊) ရသေန-အပြစ် မရှိသော ဖဲမွေ့ရာ အစရှိသည်တို့၏အတွေ့ကို သာယာခြင်းနှင့်၊ ရသံ-အပြစ် ရှိသော မာတုဂါမ၏ အတွေ့ကို သာယာခြင်းကို၊ [သံ သန္နိတွာ - သဘောတူ ရောနှော၍၊ သတ္တု-၏၊ သာသနံ-တော်ကို၊ ဥဒ္ဓမ္မံ-ထွက်သွားသော ဓမ္မရှိသည် ကို၊ ဝါ - တရားမှ ထွက်သွားအောင်၊ ဥဗ္ဗိနယံ - ထွက်သွားသော ဝိနည်းရှိ သည်ကို၊ ဝါ-ဝိနည်းမှ ထွက်သွားအောင်၊ ဒီပေန္တိ - ပြကြကုန်၏၊ အထ - ဌ၊ သတ္တာ-သည်၊ ယော ပန ဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဧဝံ ဝဒေယျာတိ အာဒိနာ - ယူ အစရှိ သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပဝံ-ကို၊ ပညပေတိ - မူ၏၊ ဣတိ - ဤ ကား၊ အနတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ (အယံ ပန အနုတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာကို ပြန်အုပ်၊)

ဧဝံ-လျှင်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ-နိသော၊ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ အနုပုတ္တိကာလဉ္စ-မဖြစ်ရာအခါကို၎င်း၊ ဥပုတ္တိကာလဉ္စ- ကို၎င်း၊ ဒသေတွာ- မူပြီး၍၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (အရှင်သာရိပုတြာ တောင်းပန်ရာထိုအခါ၌၊) သဗ္ဗ သောပိ - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်လည်း၊ တေသံ - ထို အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့၏၊ အဘာဝံ- မရှိခြင်းကို၊ ဒသေန္တော - မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တာတိအာဒိံ-ကို၊ အာဟ - မူပြီ၊ တတ္ထ- ထို နိရဗ္ဗုဒေါ

အယောနိသော ဥ မ္မုဒ္ဓမာနာ။ ။ အနုပါယေန - စီးပွားချမ်းသာကို ရခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်သောအားဖြင့်၊ အဘိနိဝိသမာနာ-နှလုံးသွင်းကြကုန်သော၊ ဝိပရိတ တော-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်အားဖြင့်၊ ဇာနမာနာ- (အလွဲသိ) သိကြကုန်သော။

ရသေန ရသံ သံ သန္နိတွာ။ ။ အနဝဇ္ဇသဘာဝေန သာဝဇ္ဇသဘာဝံ သံမိဿိတွာ၊ (ဝိမတိ၊) အနုညာတာဝစ္စတ္ထရဏာဒီသု - ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အခင်းအမြို့ အစရှိ သည်တို့၌၊ သုခသမ္ပဿသာမညတော - ကောင်းသောအတွေ့ချင်း တူသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဥပါဒိန္နက ဖဿရသပိ-ဥပါဒိန္နက ဖြစ်သော မာတုဂါမ၏ အတွေ့ ဟူသော အရသာ၌လည်း၊ ဝါ-အရသာကိုသာယာခြင်း၌လည်း၊ အနဝဇ္ဇသညိတာယ-အပြစ် မရှိဟု မှတ်ထင်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုပါဒိန္နက ဖဿရသေန ဥပါဒိန္နက ဖဿရသံ သံသန္နိတွာ၊ သမာနဘာဝံ ဥာနေတွာတိ အတ္ထော၊ (သာရတ္ထ။)

ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ။ ။ ဥဂ္ဂတဓမ္မံ ဥဂ္ဂတဝိနယဉ္စ၊ ဥသဒ္ဓါသည် ဥဂ္ဂတအနက်ဟောတည်း၊ ယထာ ဓမ္မောစ ဝိနယောစ ဝိနဿိဿတိ၊ ဧဝံကတွာတိ အတ္ထော - ဓမ္မဝိနယကို ပျက်အောင်လုပ်၍ဟု အနက်မှတ်။

အစရှိသောစကားရပ်၌၊ နိရဗ္ဗဒေါဟိ-ကား၊ အဗ္ဗုဒ္ဓိရဟိတော- အဗ္ဗုဒ္ဓမ္မကင်း၏၊ စောရာ-တို့ကို၊ အဗ္ဗုဒ္ဓါ- ဒတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ - န်၏၊ နိစ္စောရော- ခိုးသူမရှိ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ စ-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ - ဤ နိရဗ္ဗဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံယောဟု ဆိုအပ်သော ဘိက္ခုသံယာ ဟူသောအနက်၌၊ [နိရဗ္ဗဒေါဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံယောတိ ဧဝံ ဝုတ္တဘိက္ခုသံယသညိတေ အတ္ထေ။] ဒုဿီလာ-ဒုဿီလရဟန်းတို့ကို၊ စောရာတိ- ရတို့ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတာ- အလိုရှိအပ်ကုန်၏၊ ဟိ- မှန်၊ (တနည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ)- ကြောင့်၊ တေ - ထို ဒုဿီလရဟန်းတို့သည်၊ အဿမဏာဝ - ရဟန်းအစစ် မဟုတ်ကုန် သည်သာလျှင်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ သမဏပုဋိညတာယ-ရဟန်းဟု ဝန်ခံခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ [သမဏောဣတိ ပဋိညာ ယေသံတိ သမဏပဋိညာ၊ တေသံ + ဘာဝေါ သမဏပဋိညတာ။] ပရေသံ-အခြားသော လူဒါယကာတို့၏၊ ပစ္စယေ-တို့ကို၊ စောရေန္တိ - ခိုးရာရောက်ကုန်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ နိရဗ္ဗဒေါဟိ (တ္ထေ)- ဤပါဌ၌၊ နိစ္စောရော-ခိုးသူမရှိ၊ နိဒ္ဒုဿီလော-ဒုဿီလမရှိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ခိုးသူနှင့်တူသော ဒုဿီလတို့ကို အဗ္ဗုဒ္ဓဟု ခေါ်ရာ၌ သဒိဿပစာ၊ ရူဇ္ဇိနည်းတည်း၊ တနည်း-“ အဗ္ဗုဒ္ဓါဝိယာတိ အဗ္ဗုဒ္ဓါ” ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆင့်ပါ - ဟုပြသည်။] နိရာဒိနဝေါဟိ - ကား၊ နိရုပဒ္ဒဝေါ - ဥပဒ္ဒဝေါမရှိ၊ နိရုပသဂ္ဂေါ-ဘေးရန်မရှိ၊ ဒုဿီလာဒိနဝ ဝိရဟိတော-ဒုဿီလဟူသော ဘေးရန်မှကင်း၏။

အဗ္ဗုဒ္ဓါ၊ ပေ၊ စောရာ ။ ။ ထောမနိဓိ၌ အဗ္ဗုဒ္ဓသဒ္ဓါသည် “ အဗ္ဗုဒ္ဓအသားတစ်သဏ္ဍာန်ရှိသော ရောဂါအထူး၊ အဗ္ဗုဒ္ဓသင်္ချာ၊ အဗ္ဗုဒ္ဓမည်သောတောင် ” ဟူသော အနက်များကိုဟော၏-ဟု ဆို၏။ ရေမြှုပ်ပွက်ဟူသောအနက်ကို ဟောရာ၌ “အဗ္ဗုဒ္ဓ” ဟု မရှိ၊ “ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ” ဟုသာ ရှိ၏။ ခိုးသူအနက်ကို ဟောရာ၌ ပါဠိသုံးသက်သက် ရူဇ္ဇိသဒ္ဓါဟု ကြံသင့်၏။ ထို့ကြောင့် အထင်ရူဇ္ဇိသဒ္ဓါဖြစ်ကြောင်း သိစေလို၍ “ အဗ္ဗုဒ္ဓါ ဝုစ္စန္တိစောရာ” ဟု ဝုစ္စန္တိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုဟန်တူသည်။ [အချို့က အဗ္ဗုဓာတ်၏ ဟိံသာအနက်ကိုယူ၍ “အဗ္ဗုန္တိ ဟိံသန္တိတိ အဗ္ဗုဒ္ဓါ”ဟု ကြံကြသေး၏။ ဥဒကို ဘယ်ကရမည် တဲ့နည်း၊ ဤသို့ အနန္တအမည်ဖြစ်လျှင် “အဗ္ဗုနတော ဟိံသနတော”ဟု ဟိတ်ပါဌပါရာ၏။ ထိုသို့ မပါသောကြောင့် အနန္တလည်း မဖြစ်နိုင်။]

နိ ရာဒိနဝေါ။ ။ အာပုဗ္ဗ-ဒိဓာတ်သည် ကုန်ခန်းခြင်း (ခယ) အနက်ကို ဟော၏။ အာဒိနပုဗ္ဗ + ဝါဓာတ်၊ က (အနုဗန် “က်” ရှိသောအ) ပစ္စည်းဖြင့် “အာဒိနဝ”ဟု ဖြစ်၏။ သက္ကတအဘိဓာန်၌ “အာဒိနံ + ဝါတိ (ပါပုဏာတိ) ဧတေနာတိ”ဟု ပြ၏။ ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းဘေးရန်ကို “အာဒိနဝ ” ဟု ယူပြီးလျှင် ထိုဘေးရန်မရှိသည်ကို “နတ္ထိ+အာဒိနဝေါ ယဿာတိ နိရာဒိနဝေါ”ဟု ပြစေလို၍ “နိရုပဒ္ဒဝေါ၊ နိရုပသဂ္ဂေါ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥပဒ္ဒဝနှင့် ဥပသဂ္ဂကား ပရိယာယ်။]

ဣတိယေဝ- ဤအနက်သည်သာ၊ ဝါ - ကိုသာ၊ ဝုတ္တံဟောတိ၊ [ယေဝါတိဋ္ဌ
ဝေကို အဋ္ဌာနပယောဂကြံ၍ “ ဣတိဝေ ” ဟု တွဲ၊ ဤ၌လည်း ဒုဿီလတို့ကို
သဒိသုပစာ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အားဖြင့် အာဒိနဝဟု ခေါ်။]

အပဂတကာဋ္ဌကောတိ ဣတ္ထ-ပါဠိ၌၊ ဒုဿီလာယေဝ-ဒုဿီလရဟန်းတို့
ကိုပင်၊ ကာဠကော - ကာဠကတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-၏၊ [အာဒိနဝကဲ့သို့ ဒုဿီလချင်း
တူ၍ “ ဝေ ” ဖြင့် ပြသည်။] ဟိ-မှန်၊ တေ - ထိုဒုဿီလရဟန်းတို့ကို၊ သုဝဏ္ဏ
ဝဏ္ဏာ - ရွှေအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိကုန်သည်၊ သမာနာပိ - န်သော်
လည်း၊ ကာဠကဓမ္မယောဂါ-မည်းညစ်သော အကုသိုလ် တရားတို့နှင့် ယှဉ်
ခြင်းကြောင့်၊ [ဤ ပါဠိဖြင့် အကုသိုလ်၏ အမည်းအနက်ဂုဏ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်၌ တင်
စားသော “ ဂုဏူပစာ ” ဟု ပြ၏။] ကာဠကောတ္ထေဝ-ကာဠကတို့ ဟူ၍သာ၊
ဝေဒိတဗ္ဗာ - ကုန်၏၊ တေသံ - ထိုဒုဿီလဟု၊ မည်းညစ်သူတို့၏၊ အဘာဝါ-
မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပဂတကာဋ္ဌကော-ဠကမည်၏၊ အပဟတ ကာဠကောတိ
ဝိ-ဠကဟူ၍လည်း၊ ပါဠော - ပါဠိရှိသေး၏၊ [ဟနလည်း ဂတိ အနက်ဟော
ဖြစ်၍ အပဂတနှင့် အနက်တူပင်။] သုဒ္ဓေါတိ-ကား၊ အပဂတ ကာဠကတ္တာ
ယေဝ - ကင်းသော မည်းညစ်သူ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ သုဒ္ဓေါ - စင်
ကြယ်၏၊ ပရိယောဒါတော - ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်၏၊ ပဘဿရော - ပြီးပြီး
ပြက်ပြက်ထွက်သော သီလရောင်ရှိ၏၊ [ပဘဿရသီလော၊ ဝိမတိ၌ “ ပဘာ
ယနသီလော-တောက်ပသောသီလရှိ၏ ” ဟု ရှိ၏။] သာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ
ဣတ္ထ - ဤ ပါဠိ၌၊ သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏာ-
သီလဂုဏ်၊ ပေ၊ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏ်တို့ကို၊ သာရောတိ-သာရဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-
န၏၊ [သာသနမြဟ္မစရိယဿ သာရဘူတတ္တာ သီလာဒယော ဂုဏာ သာရော
တိ ဝုစ္စန္တိ။] တသ္မိံသာရေ - ထို သီလဂုဏ်၊ ပေ၊ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏ်
ဟူသောအနှစ်၌၊ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ-တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သာရေ ပတိဋ္ဌိ
တော-သာရေပတိဋ္ဌိတော-မည်၏။

ဝေ လျှင်၊ သာရေ - အနှစ်၌၊ ပတိဋ္ဌိတ ဘာဝံ - တည်သည်၏ အဖြစ်ကို၊
ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပုန-တဘန်၊ အဿ-ထိုဘိက္ခုသံဃာ၏၊ သာရေ-၌၊
သောစ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေါ- ထို တည်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဝေ-သို့၊ ဝေဒိ
တဗ္ဗာ-၏၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒသေန္နော - သည်၊ (ဟုတွာ၊) ဣမေသံ
ဟိ သာရိပုတ္တာတိအာဒိံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတြ-ထို ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တ
အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ-အကျဉ်း
ချုပ်အဖွင့်တည်း၊ ဝေရဇ္ဇာယံ-၌၊ ဝဿာဝါသံ-မိုဃ်းလပတ်လုံး နေခြင်းသို့၊

ဥပဂတာနိ-ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ ယာနိ ဣမာနိ ပဗ္ဗဘိက္ခုသတာနိ-အကြင်
 ငါးရာသော ရဟန်းတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ဣမေသံ-ဤ ငါးရာသော ရဟန်းတို့
 တွင်၊ ယော ဘိက္ခု - သည်၊ ဂုဏ္ဍဝသေန - ဂုဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပစ္စိမကော-
 နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်၏၊ သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏော - အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အောက်
 နည်းသောဂုဏ်ရှိ၏၊ [သဗ္ဗေဟိ- နိဟိနဂုဏော, အပ္ပဂုဏောဝါ၊] သော-ထို
 ရဟန်းသည်၊ သောတာပန္နော - သောတာပန်တည်း၊ သောတာပန္နောတိ-
 ကား၊ သောတံ - အရိယာမဂ်သို့၊ အာပန္နော - ရောက်သူတည်း၊ စ - ဆက်၊
 သောတောတိ တေ- သောတောဟူသော ဤအမည်သည်၊ မဂ္ဂဿ- အရိယာ
 မဂ်၏၊ အဓိဝစနံ- အမည်တည်း၊ သောတာပန္နောတိ တေ - သောတာပန္နော
 ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တေန-ထိုအရိယာမဂ်နှင့်၊ သမန္တာဂတဿ- ပြည့်စုံ
 သော၊ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ အဓိဝစနံ-တည်း၊ [ရွှေဝါကျမှ “တေ အဓိဝစနံ” လိုက်
 စေ။] ယထာဟ-အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ သောတော သောတော
 တိ၊ပေ၊ဧဝံ ဂေါတ္ထောတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ၊) [သာရိပုတ္တ-တြာ၊ သောတော
 သောတောတိ- သောတော သောတောဟူ၍၊ ဣဒံ - ဤစကားကို၊ ဝုစ္စတိ-
 ဝိ၏၊ သာရိပုတ္တ၊ သောတော - သောတ ဟူသည်၊ ကတမောနုခေါ - အဘယ်
 နည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ အရိယော-
 မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝမဂ္ဂေါ- ဤ
 မဂ်သာလျှင်ပါတည်း၊ သေယျထိဒံ-ထို မဂ်ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-
 ၎င်း၊ ပေ၊သမ္မာသမာဓိ-၎င်းတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သာရိပုတ္တ-တြာ၊
 သောတာပန္နောသောတာပန္နောတိ-သောတာပန္နောသောတာပန္နောဟူ၍၊
 ဣဒံ-ဤစကားကို၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ သာရိပုတ္တ-တြာ၊ သောတာပန္နော-
 သောတာပန္နောဟူသည်၊ ကတမောနုခေါ-နည်း၊ ဣတိ - ပြီ၊ ဘန္တေ - ရား၊
 ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အရိယေန-သော၊ အဋ္ဌဂီကေန-ရှိသော၊ ဣမိနာ
 မဂ္ဂေန-ဤမဂ်နှင့်၊ သမန္တာဂတော- သည်၊ (ဟောတိ၊) အယံ- ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
 သောတာပန္နော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ယောယမာယသ္မာ - အကြင်ကဲ့သို့သော

မဂ္ဂဿေတံ အဓိဝစနံ ။ ။ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ - ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို၊
 အနဝသေသတော-ဖြင့်၊ သဝနတော ပေလနတော - ပယ်ရှားတတ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ သောတော အရိယမဂ္ဂေါ-သောတဟူသည် အရိယမဂ်တည်း၊ “သဝတိပေလ
 တီတိ သောတော”ဟု ပြု၊ ဤနည်းအရ အရိယာမဂ်ကို မုချအားဖြင့် “ သောတ ” ဟု
 ခေါ်နိုင်သည်၊ [အခြားနေရာ၌ အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ရေအလျဉ်ကို “သောတ”
 ဟု ဖွင့်ကြ၏၊ ထိုနည်း၌ကား သဒိဿပစာတည်း၊ ထိုနည်းကို ဤနေရာ၌ မဖွင့်။]

ဤ အရှင်သည်၊ ဝေဒနာမော - ဤသို့ သောတာပန်ဟူသော အမည်ရှိ၏။ ဝေဒနာမော-ဤသို့ သောတာပန် အနွယ်ရှိ၏။(သော အယံ အာယသ္မာ-ထိုကဲ့သို့သော ဤအရှင်ကို၊ သောတာပန္နော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်ပါ၏။) ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် , ဝေဠုဒ္ဓါရဝဂ် , ပဉ္စမသုတ်။)] ပန- မုချတ္ထမှတပါး ဥပစာရတ္ထကို ဆိုဥားအံ့၊ ဣမ-ဤ ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တ အစရှိသောပံ့၌၊ မဂ္ဂေန-အဋ္ဌကိက(သတ္တကိက)မဂ်သည်၊ [ပဌမဇ္ဈာန်ဂြိဟ်လျှင် အဋ္ဌကိကမဂ်၊ ဒုတိယဇ္ဈာန်စသည်ဖြင့်လျှင် သမ္မာသင်္ကပ္ပမပါသောသတ္တကိကမဂ် တည်း။] ဖလဿ - အဋ္ဌကိကဖိုလ်အား၊ ဝါ - သတ္တကိက ဖိုလ်အား၊ နာမံ- သောတ ဟူသော အမည်ကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဖလဋ္ဌာ- ဖိုလ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သောတာပန္နော-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အဝိနိပါတ ဓမ္မောတိ (ဧတ္ထ) - ၌၊ (အဝယဝတ္ထော - အစိတ်အစိတ် ဖြစ်သောအနက်ကို၊ ဝေ- ဤ ဆိုအပ်လတံ့သောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏။) ဝိနိပါတေတိ - ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်၏။ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဝိနိပါတ

ဣမေန၊ ပေ၊ ဒိန္နံ ။ ။ အာပန္နော၌ တ ပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဟောတည်း။ “ဖလသန္တိကိရိယာယ- ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊ ပဋိပန္နော - ကျင့်သူ” ဟူရာ၌ တ ပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဟောဖြစ်၍ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုဟောသကဲ့သို့၊ ဤ သောတာပန္နောပုဒ်လည်း မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုဟောရင်းဖြစ်သည်။ ဤ “ ယော ပစ္စိမကော , သော သောတာပန္နော” ဝါကျ၌ကား ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ သောတာပန္နဟု မိန့်တော်မူလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်၏သောတအမည်ကို ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ဖိုလ်ပေ၌ တင်ပေးလိုက်ရကား ဖိုလ်လည်း သောတမည်တော့၏။ ထို့နောက် “ သောတံ + အာပန္နော” အရ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်လည်း သောတာပန္နမည်တော့သည် - ဟူလို။ [ဣမ အာပန္နသဒ္ဓေါ ဖလသန္တိကိရိယာယ ပဋိပန္နောတိအာဒိသု ဝိယ ဝတ္တမာနကာလိကောတိ အာဟ- မဂ္ဂေန ဖလဿ နာမံ ဒိန္နံတိ။]

ပုချနာမည် ။ ။ အာပန္နော၌ တ ပစ္စည်းကို အတိတ်အနက်ဟောဟု ယူလျှင် “သောတံ-အရိယာမဂ်သို့ + အာပန္နော-ရောက်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း သောတာပန္နဟု တိုက်ရိုက်ဆိုနိုင်သည်။ ဤအလို ဥပစာရတ္ထမဟုတ်၊ မုချတ္ထသာ။ [အတိတကာလိကတ္ထေ ပန သရသတောဝ နာမလာဘော သံယာ။]

ဝိနိပါတေတိတိ။ ။ “ဝိရူပံ-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်၊ သဒုက္ခံ သ ဥပါယာသံ-ဒုက္ခ ဥပါယာသ(ဒေါသ)နှင့်တကွ၊ ဝိနိပါတေတိ-(အပါယ်၌) ကျရောက်စေတတ်၏။ ဣတိ ဝိနိပါတော” ဟု ပြု၊ အပါယ်ဒုက္ခေ ခေပနကော - အပါယ်ဒုက္ခ၌ ပစ်ချတတ်သော သဘော၊ ဝိကို “ဝိရူပံ” ဟု ဖွင့်၍ ဝိရူပအရကို “ သဒုက္ခံ သ ဥပါယာသံ ” ဟု ထပ်၍ ပြသည်။ [ဓမ္မောတိ သဘာဝေါ။]

တော-တ မည်၏၊ အဿ - ထိုရဟန်း၏၊ ဝိနိပါတော-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော၊ ဓမ္မော - သဘောသည်၊ ဝါ- ဒိဋ္ဌိ အစရှိသော အကုသိုလ် တရားသည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဝိနိပါတဓမ္မော-ဓမ္မမည်၏၊ အတ္တာနံ- မိမိကို၊ အပါယေသု - တို့၌၊ ဝိနိပါတန သဘာဝေါ - ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သောသဘောသည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (အဝိနိပါတ ဓမ္မော - အပါယ်တို့၌ ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သဘောမရှိသနည်း၊) ယေဓမ္မော - အကြင် ဒိဋ္ဌိအစရှိသော အကုသိုလ်တရား တို့သည်၊ အပါယဂမနိယာ - အပါယ်သို့ ရောက်စေတတ်ကုန်၏၊ [ဂမနိယာ၌ အနိယပစ္စည်း၊ ကတ္တားဟော၊ ကာရိတ်ကြေ၊] တေသံ- အကုသိုလ်တရားတို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ (အဝိနိပါတဓမ္မော-မရှိ။)

ဝါ-တနည်း၊ ဝိနိပတနံ-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျခြင်း၊ ဝိနိပါတော-ခြင်း၊ အဿ - ထို သောတာပန် ရဟန်း၏၊ ဝိနိပါတော - ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျခြင်းဟူသော၊ ဓမ္မော-သဘောသည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ အဝိနိပါတ

အထဝါ။ ။ “ဓမ္မောတိ အပါယေသု ခိပနကော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိကော အကု သလဓမ္မော - အကုသိုလ်တရား” ဟု သာရတ္ထ၌ တနည်းဖွင့်သေး၏၊ ထို ရှေ့နည်း၌ “ အဝိနိပါတဓမ္မော - အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်သောသဘော မရှိ ” ဟု ဓမ္မအတွက် သာမညသဘာဝ အနက်ပေး၊ ဤ အထဝါတက်သော နည်း၌ “ အပါယ်တို့၌ ကျစေ တတ်သော ဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရား မရှိ ” ဟု ဓမ္မအတွက် အကုသိုလ်တရား ဟု အနက်ပေး၊ အကုသိုလ်တရား ဟူသည်လည်း သဘာဝဝိသေသ (သဘာဝတရား အထူး) ပင်တည်း၊ အဘိဓာန်၌ တရားဟူသမျှကို ဓမ္မသဒ္ဓါကဟောရာဝယ် “ သဘာဝ ” အနက်ဟု ဆိုထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိမတိ၌ ဓမ္မအတွက် သဘာဝအနက်သာ ပြ၏၊ နောက်နည်းအလို “ အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်သော အကုသိုလ်တရားမရှိလျှင် အပါယ် တို့၌ကျစေတတ်သောသဘော မရှိရာရောက်သောကြောင့် “ န အတ္တာနံ၊ ပေ၊ ဝိနိပါတန သဘာဝေါတိ ဝုတ္တံဟောတိ ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။

ဝိနိပတနံဝါ။ ။ ဤ ဝါတက်သော အဋ္ဌကထာနည်း၌ ရှေ့နည်းကဲ့သို့ ဟေတု ကတ္ထုသာဓနမကြိဘဲ သုဒ္ဓဘာဝသာဓနကြိခြင်း၊ ဓမ္မအရလည်း ရှေ့နည်းကဲ့သို့ သဘာဝ အနက် အကုသလဓမ္မအနက် ၂ မျိုးမကြိဘဲ သဘာဝအနက်ဟော တမျိုးသာ ကြံခွင့် ရှိတော့ခြင်းသည် ရှေ့နည်းမှထူး၏၊ သုဒ္ဓဘာဝသာဓနဖြစ်သောကြောင့်ပင် အဖြောင့်ပြ ဝါကျ၌ “ အပါယေသု ဝိနိပတနသဘာဝေါ ” ဟု ရှိစေရမည်၊ “ ဝိနိပါတန ” ဟု ပါ၌ ဒီသ မရှိစေရ၊ [ဝိနိပတနသဘာဝေါတိ ဥပ္ပဇ္ဇနသဘာဝေါ-ဒီကာ။] ဤအဖွင့်များကို ကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ အဝိနိပါတဓမ္မော - ဖေါက်ဖေါက် ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သဘော မရှိ၊ ဝါ- ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကု သိုလ်တရား မရှိ၊ ဝါ-ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျခြင်းသဘောမရှိ ” ဟု ခု နက်ပေးပါ။

ဓမ္မော-မည်၏၊ အဿ-၏၊ အပါယေသု- တို့၌၊ ဝိနိပတနသဘာဝေါ- ဖေါက်
 ဖေါက်ပြန်ပြန်ကျခြင်းသဘောသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သမ္မတ္တနိယာ
 မေန - မဖေါက်မပြန်သည်၏ အဖြစ်ကို မှတ်သားတတ်သော၊ မဂ္ဂေန - မိမိ
 ရအပ်သောမဂ်သည်၊ နိယတတ္တာ-မှတ် သားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-
 ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိယတော-နိယတော
 မည်၏၊ အဿ - ထို သောတာပန်ရဟန်း၏၊ သမ္မောမိ - သစ္စာ ၄ ပါးကို
 ကောင်းစွာသိတတ်သော အထက်မဂ်ဟူသော၊ ပရိ-အလွန်၊ အယနံ-ရောက်
 အပ်သောတရားသည်၊ (ပရာ - အလွန်ဖြစ်သော၊ ဂတိ - ရောက်အပ်သော
 တရားသည်၊) အတ္ထိ - ၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ သမ္မောမိပရာယဏော - ယဏ
 မည်၏၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ - အထက်မဂ် ၃ ပါးအပေါင်းသို့၊ အဝဿံ - မချွတ်၊
 သမ္မာပကော-ရောက်တတ်သူတည်း၊ ဣတိအတ္ထော၊ ကသ္မာ- နည်း၊ ပဋိလဒ္ဓ

သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန ။ ။ [သမ္မာဘာဝနိယာမကေန - မဖေါက်မပြန်
 သည်၏ အဖြစ်ကိုမှတ်သားတတ်သော၊ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန - မိမိရအပ်သော မဂ်သည်။]
 သမ္မတ္တကို “သမ္မာဘာဝ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သမ္မာ+ ဘာဝေါ သမ္မတ္တံ” ဟု ပြုရ၏၊
 နိယာမေနကို “ နိယာမကေန ” ဟု ကတ္တားဟော ကျပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်ပြသောကြောင့်
 နိယာမ၌ ကတ္တုသာဓနဟု သိရ၏၊ ထို “သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန” ဟူသော ကတ္တားဖြင့်
 “ နိယတော ” ဝယ် ကမ္မသာဓန ဟု ပြ၏၊ [သံဝဏ္ဏေကြုတ်၊ ရှိသည့်ပုဒ်ကို၊ အဝုတ်
 ကတ္တား၊ ဖွင့်ပြထားမှ၊ ပြုငြားကမ္မ၊ သာဓနတည်း။] နိပုဗ္ဗ ယမုဓာတ်လည်း “ ဆုံးဖြတ်
 ခြင်း ” အနက်ကိုဟော၏၊ “ မှတ်သား ” ဟူသည်လည်း ဆုံးဖြတ်ခြင်းပင်တည်း။

နိယတောတိဝါ။ ။ ဟေဋ္ဌိမန္တတော သတ္တမဘဝတော ဥပရိ အနုပုဗ္ဗနဓမ္မတာယ
 နိယတော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ခုနစ်ဘဝမှအထက်၌ မဖြစ်တော့ခြင်းသဘောရှိ
 သည်၏အဖြစ်ဖြင့် မြ၏၊ ဤနည်းကား - အဋ္ဌကထာကိုလိုက်၍ ဖွင့်သော နည်းမဟုတ်၊
 အခြားနေရာ၌ အဋ္ဌကထာအဖွင့်မှ ယူ၍ ဋီကာသက်သက် ဖွင့်သော နည်းတည်း။ [ပဌမ
 နည်းအလို “ နိယတော- သမ္မတ္တနိယာမ မဂ်သည် (ခုနစ်ဘဝမှ အထက်မဖြစ်ဘို့ရန်)
 ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်၏” ဟု ပေး၊ ဒုတိယ ဋီကာနည်းအလို “ နိယတော-
 ခုနစ်ဘဝမှအထက် မဖြစ်ခြင်းသဘောအားဖြင့် မြ၏ ” ဟု ပေး၊ ဤ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့
 ဖွင့်ပုံနှင့် အဋ္ဌသာလိနီ သမ္မတ္တနိယာမပုဒ်ဖွင့်ပုံမှာ တမျိုးစီသာ။]

သမ္မောမိပရာယဏော။ ။ သမ္မုဇ္ဈိယသတိတိ သမ္မောမိ-သစ္စာ ၄ ပါးကို ကောင်း
 စွာ(ဆက်၍) သိလတုံသော အထက် မဂ် ၃ ပါး၊ တနည်း- “သမ္မုဇ္ဈိယသတိ သမ္မောမိ”
 ဟု ပစ္စုပ္ပန် ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ အရိယာမဂ် ၄ ပါးလုံး ရသော်လည်း ပဌမမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်၍
 ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် အထက်မဂ် ၃ ပါးကိုသာ ယူ၊ ထို့ကြောင့် “ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ”
 ဟု သမ္မောမိအရ ဖွင့်သည်၊ [သောစ ဣဓ ပဌမမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ အဝသိဋ္ဌောဝေ
 အဓိဂန္တဗ္ဗဘာဝေန ဣတ္ထိတဗ္ဗော။]

ပဌမမဂ္ဂတ္တာ - ရအပ်ပြီးသော ပဌမမဂ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-
ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (သင်္ခေပစက္ကနာ - တည်း၊ ဟု ပြန်အုပ်)။

ဧဝံ - လျှင်၊ ဓမ္မသေနာပတိံ - တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်
သာရိပုတြာကို၊ သညာပေတွာ-ကောင်းစွာသိစေတော်မူပြီး၍၊ ဝေရဉ္စာယံ-၌၊
တံသာဝါသံ-၊ ထိုမိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကို၊ ဝါ-ထိုဝါကို၊
ဝိတိနာမေတွာ-လွန်စေတော်မူပြီး၍၊ ဝုဠဝဿော-မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံး
တော်မူပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဟာပဝါရဏာယ - သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာ
ပဝါရဏာနေ့၌၊ ပဝါရေတွာ - ပပေါရဏာ ပြုစေတော်မူပြီး၍၊ [ဘုရားရှင်
ကိုယ်တော်တိုင် ပဝါရဏာပြုဘို့မလို၊ ရဟန်းအပေါင်းကို ပြုစေပြီး၍၊ ဟုလို၊]
အထခေါ- ဝါကျွတ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဝဝါ-သည်၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ-
ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ သိစေတော်မူပြီ၊ အာမန္တေသိတိ- ကား၊ အာလပိ-
ခေါ်တော်မူပြီ၊ အဘာသိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ သမ္မောဓေသိ-ကောင်းစွာ သိစေတော်
မူပြီ၊ ကိန္တိ - အဘယ်သို့လျှင်၊ (အာမန္တေသိ-သနည်း၊ ဝါ-သနည်း၊) အာစိဏ္ဏံ
ခေါပနေတန္တိ ဝေမာဒိ - အာစိဏ္ဏံ ခေါပနေတံ ဤသို့ အစရှိသည်ဟူ၍၊ (အာ
မန္တေသိ- ပြီ၊) အာစိဏ္ဏန္တိ - ကား၊ စရိတံ - ကျင့်အပ်သော အကျင့်တည်း၊
ဝတ္တံ-ကျင့်ဝတ်တည်း၊ အနုမ္မေတာ-လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်သော
သဘောတည်း၊ [လောကုတ္တရာဓမ္မာနုဂတော ဓမ္မော၊ အနု - လောကုတ္တရာ
တရားသို့ အစဉ်လိုက်သော+ဓမ္မော-သဘော။] ပန-ဆက်၊ တံတေံ အာစိဏ္ဏံ-
ထို လေ့ကျက်အပ်သော အလေ့အကျင့်သည်၊ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ-ဘုရားရှင်တို့ အလေ့
အကျင့်၎င်း၊ သာဝကာစိဏ္ဏံ- သာဝကတို့ အလေ့အကျင့်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓံ
ဟောတိ၊ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ - ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ ဟူသည်၊ ကတမံ - နည်း၊ တာဝ-သာဝက

ပရာယဏံ၌ “ပရံ+အယနံ” ဟု ခွဲ၍ အယနံကို “ဂတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ “အယိတဗ္ဗံ-
ရောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ အယနံ” ဟု ပြု၊ ပရံ - သောတာပတ္တိမဂ်ထက် ပိုလွန်သော+
အယနံ- ရောက်ထိုက်သော တရား။ [ပရံ+ အယနံ ပရာယဏံ (ရကြောင့် ဣပြန်)၊
သမ္မောဓိ+ပရာယဏံ ယသာတိ သဗ္ဗောဓိပရာယဏော။] “ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ အဝဿံ
သမ္မာပကော” ကား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာ၊ “သမ္မာပုဏ္ဏာတိတိ သမ္မာပကော” ဟု ဒီကာ
ပြု၏၊ ကေနရတော့မည် ဖြစ်ရကား “လက်ရှိရနေသော အဖြစ်မျိုးဖြင့် ပစ္စုပ္ပန် ဝိဂ္ဂဟ
ပြုဟန်တူသည်၊ “သမ္မာပုဏ္ဏိဿတိတိ သမ္မာပတော” ဟုလည်း ပြုသင့်မည် ထင်သည်။

အာမန္တေသိ ။ ။ “အာပုဗ္ဗမန္တဓာတ်သည် အာလပနအနက်ဟောတည်း” ဟု
သိစေလို၍ “အာလပိ” ဟု ဖွင့်၊ ထိုအာလပနဟူသည်လည်း ခေါ်ရုံ (အာလုပ်) မျှ မဟုတ်
“ခေါ်၍ အကြောင်းအရာကို မိန့်တော်မူခြင်း၊ သိစေတော်မူခြင်းတည်း” ဟု သိစေလို
၍ “အဘာသိ၊ သမ္မောဓေသိ” ဟု ဖွင့်သည်။

စိတ္တမှ ရှေးဥပုစ္ဆာ၊ ဣဒံ - ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဧကံ-တမျိုးသော ဗုဒ္ဓါစိတ္တတည်း၊ [အခြား ဗုဒ္ဓါစိတ္တများ ရှိသေး၍ “ဧကံ” ဟု ဆိုသည်။] ယေဟိ-အကြင် ဒါယကာတို့သည်၊ နိမန္တိတာ - ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝဿ-မိုဃ်းလပတ်လုံး၊ ဝသန္တိ-သီတင်းသုံးတော် မူကြကုန်၏၊ တေ- ထို ဒါယကာတို့ကို၊ အနပလောကေတွာ - မပန်ပြောမူ၍၊ အနာပုစ္ဆိတွာ - မပန်ပြောမူ၍၊ ဇနပဒစာရိကံ-ဇနပဒဒေသစာရိကို၊ ဝါ-ဇနပဒတို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ နပက္ကမန္တိ-ဖဲကြွတော်မမူကြကုန်၊ (ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧကံ - သော၊ ဗုဒ္ဓါစိတ္တတည်း၊ ဤသို့ပြန်အပ်၊) သာဝကာပန- တို့သည်ကား၊ အပလောကေတွာဝါ- ပန်ပြော၍ သော်၎င်း၊ အနပလောကေတွာဝါ - မပန်ပြော မူ၍ သော်၎င်း၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ဝါ-အလိုရှိတိုင်း၊ ပက္ကမန္တိ-န၏။

အပရဗ္ဗိ- အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓါစိတ္တံ-ဗုဒ္ဓါစိတ္တကား၊ ဝုဠဝဿာ- မိုဃ်းလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဝါရေတွာ- ပဝါရဏာ ပြုစေတော်မူပြီး၍၊ ဇနသင်္ဂဟတ္ထာယ-လူအပေါင်းကို ချီးမြှင့်ခြင်အကျိုးငှါ၊ ဇနပဒစာရိကံ-ဇနပဒ ဒေသစာရိကို၊ ပက္ကမန္တိယေဝ-ဖဲကြွတော်မူကြကုန်သည်သာ၊ [အမြဲ ဖဲကြွရိုးရှိသည်-ဟု ပြလို၍ “ ဧဝ ” ထည့်သည်။] ဇနပဒစာရိကံ-ကို၊ စရန္တာစ- လှည့်လည်တော်မူကြကုန်သော်လည်း၊ မဟာမဏ္ဍလံ-မဟာမဏ္ဍလ၎င်း၊ မဇ္ဈမဏ္ဍလံ-၎င်း၊ အန္တိမမဏ္ဍလံ- ၎င်း၊ [ခုဒ္ဒကမဏ္ဍလံ၊ ဣတရေသံဝါ မဏ္ဍလာနံ အန္တာဂဓတ္တာ အန္တိမမဏ္ဍလံ အဗ္ဗ

ပက္ကမန္တိ။ ။ ဤပုဒ်နောက်၌ ဣတိသဒ္ဓါရှိသင့်သော်လည်း သိလောက်သောကြောင့် မထည့်ဘဲ ထားသည်။ ဤသို့ သိလောက်၍ မထည့်ခြင်းကို “ဂဗျမာန-သိအပ် သိလေခံသော ပုဒ်” ဟု ခေါ်သည်။ ဣတိသဒ္ဓါ အပိုထည့်၍ ပေးရသမျှ၌ ဤဂဗျမာနချည်းတည်း၊ [ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဓေါ ဂဗျမာနတာယ န ဝုတ္တော၊ ဧဝံအညတ္တာပိ ဤဒိသေသု ဌာနသု။]

ဇနပဒစာရိကံ နပက္ကမန္တိ။ ။ ဇနပဒေသု+စရဏံ၊ ဤအလို “စရဏံ စာရိကာ” ဟု ပြု၊ ကျပစ္စည်း၊ ဣလာ၊ ယကိုကပြု၊ စရဏံဝါ စာရော၊ သောဇဝစာရိကာ၊ ဤအလို စာရောဟူသော ကိတ်နောင် သွတ္တံ၌ ဣ ကပစ္စည်းသက်၊ ဇနပဒေသု+ စာရိကာ ဇနပဒစာရိကာ၊ တံ ပက္ကမန္တိ၊ ဇနပဒဂမနံ ဂစ္ဆန္တိတိ အတ္ထော၊ (သာရတ္ထ)။ [စာရိကာ အရသွားခြင်း၊ ပက္ကမန္တိ အရလည်း သွားခြင်းဖြစ်၍ ကံနှင့် ကြိယာ မပြားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစ္စာရ ကြိပါ။]

စရန္တာစ။ ။ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိတိ ဧတ္ထ ဌတွာ (ဤစကား၌ တန်ရပ်၍) ဘဂဝတော စာရိကာပက္ကမနဝိမိ ဒသေန္တာ (ဒေသစာရိ လှည့်လည်တော်မူခြင်း၏ အပြားကို ပြလိုသည်ဖြစ်၍) အာဟ-ဇနပဒစာရိကံ စရန္တာစာတိ အာဒိ။

န္တရိမမဏ္ဍလန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။] ဣတိ = သို့၊ တိဏ္ဏံ - နံသော၊ ဣမေသံ မဏ္ဍ
 လာနံ - တို့တွင်၊ အညတရသ္မိံ - သော၊ မဏ္ဍလေ - ဌ၊ စရန္တိ - နံ၊ တတ္ထ-ထို
 မဏ္ဍလတို့တွင်၊ မဟာမဏ္ဍလံ - သည်၊ ဝါ- ကြီးသော အဝန်းအဝိုင်းသည်၊
 နဝ ယောဇနသတိကံ-ယူဇနာကိုးရာ ရှိ၏၊ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလံ-သည်၊ ဝါ-အလယ်
 အလတ်ဖြစ်သော အဝန်းအဝိုင်းသည်၊ ဆ ယောဇနသတိကံ-ယူဇနာ ခြေရာ
 ရှိ၏၊ အန္တိမမဏ္ဍလံ-သည်၊ ဝါ-ငယ်သော အဝန်းအဝိုင်းသည်၊ တိယောဇန
 သတိကံ-ယူဇနာ ၃ ရာရှိ၏၊ ယဒါ-၌၊ မဟာမဏ္ဍလေ-၌၊ စာရိကံ-ကို၊ စရိတု
 ကာမာ-လိုကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၊ တဒါ-၌၊ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရေ
 တွာ၊ ပါဠိပဒဒိဝသေ- အထွက် တရက်နေ၌၊ မဟာဘိက္ခုပရိဝါရာ - များစွာ
 သော ရဟန်းသံဃာ အခြံအရံရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) နိက္ခဒိတွာ - ၍၊ ဝါမ
 နိဂမာဒိသု - ရွာ နိဂုံး အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ မဟာဇနံ - ကို၊ အာမိသပ္ပုဋ္ဌိ
 ဂ္ဂဟေန - အာမိသကို ခံယူတော်မူခြင်းဖြင့်၊ အနုဂ္ဂဏ္ဍန္တာ - ချီးမြှောက်တော်
 မူကုန်လျက်၎င်း၊ ဓမ္မဒါနေန-တရားတော်ကို ပေးတော်မူခြင်းဖြင့်၊ အဿ-ထို
 လူအပေါင်း၏၊ ဝိဝနုပနိသိတံ- ဝိဝနုကိုမှီသော၊ ကုသလံ-ကို၊ ဝဇေန္တာစ-
 တိုးပွားစေတော်မူကုန်လျက်၎င်း၊ နဝဟိ မာသေဟိ- ၉ လတို့ဖြင့်၊ ဇနပဒစာရိ
 ကံ-ကို၊ ပရိယောသာပေန္တိ - ပြီးဆုံးစေတော်မူကြကုန်၏။

ပန-ကား၊ အန္တာဝသေ-ဝါတွင်း၌၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သမထ ဝိပဿနာ-
 တို့သည်၊ တရုဏာ - နှုကုန်သည်၊ သစေဟောန္တိ - နံအံ၊ (ဝေသတိ) မဟာ
 ပဝါရဏာယ-၌၊ အပ္ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာ ပြုစေတော်မမူဘဲ၊ ပဝါရဏာ
 သင်္ဂဟံ-ဏာကို ချီးမြှောက်တော်မူခြင်းကို၊ ဒတွာ-မူ၍၊ [အနုမတိဒါနဝသေန
 ဒတွာ - ပဝါရဏာမပြုသေးဘဲ နေနိုင်ရန် ခွင့်ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ပေးတော်
 မူ၍။] ကတ္တိကပုဏ္ဏမာယံ- တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ၌၊ ပဝါရေတွာ- စေ၍၊
 မာဂသိရဿ-နတ်တော်လ၏၊ ပဌမဒိဝသေ-ပဌမနေ၌၊ [ယခုအခေါ်အားဖြင့်
 တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် တရက်ကိုပင် နတ်တော်လဆန်း တရက်ဟု
 ခေါ်ထားသည်၊ နောက် “ဖုဿမာသဿ ပဌမဒိဝသေ” ၌လည်း ဤနည်း
 ပင်၊] မဟာဘိက္ခုသံဃ ပရိဝါရာ - ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလေ
 အဋ္ဌဟိ မာသေဟိ စာရိကံ၊ ပရိယောသာပေန္တိ - နံ၊

တရုဏာဟောန္တိ ။ ။ ဧတ္ထ တရုဏာဝိပဿနာတိ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒနေ ဉာဏံ
 (နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏံ)၊ ကင်္ခါရိတရဏေ ဉာဏံ၊ သမ္မသနေ ဉာဏံ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏံတိ
 စတုန္တံ ဉာဏာနံ အဓိဝစနံ၊ သမထဿ တရုဏဘာဝေါပန ဥပစာရသမာဓိဝသေန
 ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန - ကား၊ ဝုဋ္ဌဝဿာနံ-မိုဃ်းလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကုန်
 သော၊ နေသံ-ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ ဝေနေယျသတ္တာ - ဆုံးမထိုက်သော သတ္တာ
 တို့သည်၊ [ဝိနေတဗ္ဗာ-ဆုံးမထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝိနေယျာ၊ ဝိ+နိ - ဣ၊ ယခု
 စာတို့၌၊ “ဝေနေယျ ” ဟု ရှိ၏၊ သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်း ထပ်သက်၊] အပရိပါကီ
 န္ဓိယာ-မရင့်ကျက်သေးသော ဣန္ဒြေရှိကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-နံအံ၊ (ဝေ
 သတိ၊) တေသံ - ထို ဝေနေယျသတ္တာတို့၏၊ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ - သဒ္ဓါစသော
 ဣန္ဒြေတို့၏ ရင့်ကျက်ချိန်ကို၊ အာဂမေန္တာ - ဆိုင်းငံ့တော်မူကုန်လျက်၊ မာဂ
 သိရမာသမ္ပိ - နတ်တော်လ ပတ်လုံးလည်း၊ တတ္ထေဝ - ထို ဝါကပ်တော်မူရာ
 အရပ်၌ပင်၊ ဝသိတွာ-သီတင်းသုံးတော်မူပြီး၍၊ ဖုဿမာသဿ - ပြာသိုလ၏၊
 ပဌမဒိဝသေ - ၌၊ မဟာဘိက္ခုသံဃ ပရိဝါရာ၊ ပေ၊ ပရိယောသာပေန္တိ - နံ၏၊
 စ-ဆက်၊ တေသုမဏ္ဍလသု-တို့တွင်၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-တစုံတခုသော မဏ္ဍလ၌၊
 ဝိစရန္တာပိ- ကုန်သော်လည်း၊ တေတေသတ္ထေ - တို့ကို၊ ကိလေသေဟိ-တို့နှင့်၊
 ဝိယောဇေန္တာ - မယှဉ်စေတော် မူကုန်လျက်၊ သောတာပတ္တိ ဖလာဒီဟိ -
 တို့နှင့်၊ ပယောဇေန္တာ - ယှဉ်စေတော်မူကုန်လျက်၊ ဝေနေယျဝသေနေဝ-
 ဝေနေယျတို့၏အစွမ်းဖြင့်သာ၊ [ဝေဖြင့် “န စိဝရာဒိဟေတု” ဟု ကန့်၊] နာနာ
 ဝဏ္ဏာနိ - အမျိုးမျိုးသော အဆင်းရှိကုန်သော၊ ပုပ္ဖာနိ - တို့ကို၊ ဩစိနန္ဒာ
 ဝိယ - ဆွတ်ခူးကုန်သကဲ့သို့၊ စရန္တိ - နံ၏၊ [ပန်းခူးသည် ပန်းများများ
 ရှိသောခြံ၌ ကြာကြာနေ၍ ပန်းကုန်လျှင် အခြားခြံသို့ ပြောင်းသကဲ့သို့ ، ဘုရား
 ရှင်တို့လည်း ဝေနေယျရှိရာ၌သာ ကြာကြာနေ၍၊ ဝေနေယျမရှိလျှင် လိုရာသို့
 ကြွတော်မူကြသည်။]

အပရမ္ပိ-သော၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ အာစိဏ္ဏံ-အလေ့အကျင့်ကား၊ ဒေဝသိကံ-
 နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ပစ္စုသ သမယေ-မိုဃ်းသောက် အခါ၌၊ သန္တံ-ငြိမ်းသော၊
 ဝါ-ကိလေသာတို့မှငြိမ်းကြောင်း၊ ဖြစ်သော၊ သုခံ-ချမ်းသာကြောင်းဖြစ်သော၊
 [သန္တသဘာဝတ္တာ , ကိလေသသမနဟေတုတာယဝါ သန္တံ၊ သုခကာရဏ
 တော သုခံ] နိဗ္ဗာနံ-ကို၊ အာရမဏံ ကတွာ-အာရုံပြု၍၊ ဖလသမာပတ္တိ သမာ
 ပဇ္ဇနံ-ဖလသမာပတ် ဝင်စားတော်မူခြင်း၎င်း၊ ဖလသမာပတ္တိယာ-မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိ
 တွာ-၍၊ ဒေဝသိကံ-တိုင်း၊ မဟာကရုဏာ သမာပတ္တိယာ-မဟာကရုဏာသမာ
 ပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇနံ - ဝင်စားတော်မူခြင်း၎င်း၊ တတော - ထို မဟာကရုဏာ
 သမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ - ၍၊ ဒသသဟဿ စက္ကဝါဠေ - တသောင်းသော
 စကြာဝဠာ၌၊ ဗောဓနေယျ သတ္တသမဝလောကနံ - သစ္စာ ၄ ပါးကို သိစေ
 ထိုက်သောသတ္တာတို့ကို ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုတော်မူခြင်း၎င်းတည်း၊ [ဇာတိ

ခေတ္တဘူတာယ ဒသသဟဿလောကဓာတုယာ၊ ဣဒဉ္စ ဒေဝမြဟ္မာနံ ဝသေန
 ဝုတ္တံ၊ မနုဿာပန ဣမသ္မိံယေဝ စတ္တဝါဠေ ဗောဓနေယျာ ဟောန္တိ။...
 ဗောဓနံ-သစ္စာ ၄ ပါးသိစေခြင်းကို+အရဟန္တီတိ ဗောဓနေယျာ။]အပရတ္တိ-
 သော၊ အာစိဏ္ဏံ-ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏကား၊ အာဂန္တုကေဟိ-အာဂန္တုကတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-
 ကွ၊ ပဌမတရံ-ရှေးဥားစွာ၊ ပဋိသန္ဓာရကရဏံ - ပဋိသန္ဓာရကို ပြုတော်မူခြင်း
 ၎င်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိဝသေန- အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဓမ္မ
 ဒေသနာ- တရားဟောတော်မူခြင်း၎င်း၊ ဒေါသေ - အပြစ်သည်၊ ဩတိဏ္ဏေ-
 သက်ရေခံလသော်၊ သိက္ခာပဒ ပညာပနံ- သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်း၎င်း၊
 ဣတိ-ဤသည်တည်း၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးအားလုံးသည်၊ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ-တည်း။

သာဝကာစိဏ္ဏံ - သာဝကာစိဏ္ဏသည်၊ ကတမံ - နည်း၊ ဗုဒ္ဓဿ - အလုံးစုံ
 သောတရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ကာလေ- အခါ၌၊
 ဝါ- လက်ထက်တော်၌၊ ဝဿုပနာယိကာယ- ဝါကပ်ရာနေ့၏၊ ပုရေ- ရွှေ၌၊
 ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏတ္ထဉ္စ-ကမ္မဋ္ဌာန်းယူခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ ဝုဠဝဿာနံ - မိုဃ်း
 လပတ်လုံး နေပြီးကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ အဓိဂတဂုဏာရောစနတ္ထဉ္စ-ရအပ်
 ပြီးသောဂုဏ်ကို လျှော့ခံခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ ဒွိက္ခတ္တံ- ၂ ကြိမ်၊ သန္နိပါတော-
 စည်းဝေးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣဒံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသည်၊
 သာဝကာစိဏ္ဏံ-တည်း၊ ပန - ဆက်၊ ဣမ- ဤအရာ၌၊ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ- ကို၊ ဒသေ
 နန္ဒာ - ပြုတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊) အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတံ အာနန္ဒ
 တထာဂတာနန္တိ- ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ အာယာမာတိ- ကား၊ အာဂစ္ဆ-လာ၊
 ယာမ-သွားကြစို့၊ အပလောကေဿာမာတိ-ကား၊ စာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊
 စရဏတ္ထာယ-လှည့်လည်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ အပလောကေဿာမ- ပန်ပြောချေ
 ကြစို့၊ ဝေန္တိ-ဧဝံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ သမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထေ - လက်ခံခြင်းအနက်၌၊
 (ပဝတ္ထော - သော၊) နိပါတော - တည်း၊ ဘန္တေတိတေံ - ဘန္တေဟူသော
 ဤ သဒ္ဓါသည်၊ ဂါရဝါဓိဝစနံ - ရိုသေခြင်းအားဖြင့် အလေးပြုအပ် သူကို

အာယာမ။ ။အာသဒ္ဓေါ အာဂစ္ဆတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထောတိအာဟ- “အာယာ
 မာတိ အာဂစ္ဆ၊ ယာမာ”တိ၊ ဧဟိ ဂစ္ဆမာတိ အတ္ထော။ [“ယာ-ဂတိမိ” ဓာတ်နက်
 အတိုင်း ယာမကို ဂစ္ဆာမဟု ဖွင့်သည်။]

ဂါရဝါဓိဝစနံ ။ ။ “ဧဝံ” ဟု ဝန်ခံရာဝယ် ရိုသေမှုကို ပြသောအားဖြင့် ရိုသေ
 ထိုက်သူကို ဟောသောသဒ္ဓါဖြစ်သည်။ “ဧဝံ၊ ဘန္တေ - မှန်ပါ၊ အရှင်ဘုရား” ဟု ပေး၊
 [ဂါရဝေန + အဓိဝစနံ ဂါရဝါဓိဝစနံ၊ ဘဂဝါအဖွင့်တုန်းက ဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ”နှင့်

ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ သတ္ထုနော- မြတ်စွာဘုရားအား၊ ပဋိဝစနံ - စကား တုံ့ပေးခြင်းတည်း၊ ဣတိပိ- ဤသို့လည်း၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်သေး၏၊ ဘဂဝ တော ပစ္စယောသီတိ-ကား၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝစနံ-တော်ကို၊ ပဋိအသော သိ- ရှေးရှု နားထောင်ပြီ၊ အဘိမုခေါ- ဘုရားရှင်သို့ ရှေးရှုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သုဏီ-နားထောင်ပြီ၊ သမ္ပုဋိန္ဒြိ-လက်ခံပြီ၊ ဝေန္တိ ဣမိနာဝစနေန- ဧဝံဟူသော ဤစကားဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေသိ-လက်ခံပြီ၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထခေါ ဘဂဝါ နိဝါသေတွာတိ ဣဓ-နိဝါသေတွာဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိဝါ-ပုဗ္ဗဏှသမယံ ဟူ၍၎င်း၊ သာယန သမယန္တိဝါ- သာယန သမယံ ဟူ၍၎င်း၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန - သည်။) န ဝုတ္တံ - မလျှောက်အပ်၊ ဧဝံသန္တေပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကတ ဘတ္တကိစ္စော-ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းကိစ္စရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဇ္ဈနိကံ- နေ့၏ အလယ်အဘို့ကို၊ ဝါ-မွန်းတည့်ချိန်ကို၊ ဝိတိနာမေတွာ- လွန်စေတော် မူ၍၊ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ-ကို၊ ပစ္စာသမဏံ-နောက်လိုက် ရဟန်းကို၊ [ပစ္စာ- နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က+အနဂတော သမဏော ပစ္စာသမဏော။] ကတွာ- ၍၊ နဂရစ္စါရတော-မြို့တံခါးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ နဂရဝိထိယော-မြို့လမ်းတို့ကို၊

သဘောတူပင်ဖြစ်၍ ဘဂဝါအဖွင့်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။] ပဋိဝစနဒါနံ-ဟူသော ဝဒန္တိဝါဒ အလိုမှ “ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား” ဟု ပေး၊ [စကားတုံ့ပေးခြင်းဟူသည် ခေါ်သောအခါ ထူးခြင်းပင်တည်း။]

ဘဂဝတောဝစနံ။ ။ “ဘဂဝတော ပစ္စယောသိ” ပါဠိကို “ဝစနံ” ဟု ထည့်၍ ဖွင့်သောကြောင့် ဘဂဝတော၌ သာမိအနက် ဟု သိစေ၏။ ဘဂဝတောတိ သာမိဝစနံ အာမန္တနဝစနမေဝ (ဘုရားရှင်၏ အာမန္တန စကားတော်ကိုပင်) သမ္ပန္နိအန္တရံ (သမ္ပန္နိအထူး အနေပြု၍) အပေက္ခတိတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယ်န ဘဂဝတော ဝစနံ ပတိအသောသီတိ ဝုတ္တံ (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ) ၊ ဘဂဝတောတိ ပန ဣဒံ (ထိုသို့ အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း ဘဂဝတော ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်) ပတိဿဝ သမ္ပန္နေန သမ္ပဒါနဝစနံ (ပတိ+သုဓာတ်နှင့် စပ်သောကြောင့် သမ္ပဒါနံတည်း။) ဤသို့ ဋီကာဖွင့်ရကား အဋ္ဌကထာအလို ဘဂဝတောကို သမ္ပန္နံ ဟု မှတ်၊ ဝစနံပုဒ်ကို ထည့်၍ စပ်ရမည်၊ ဋီကာအလိုမှာ သဒ္ဓါကျမ်းအဆိုနှင့်တူစွာ ပတိ+သုဓာတ်၏ယှဉ်ရာ သမ္ပဒါနံ ဖြစ်၍ “အား” ဟု ပေးရမည်။

အဘိမုခေါ ဟုတွာ။ ။ ပစ္စယောသီတိတ္ထေ ပတိသဒ္ဓေါ အဘိမုခဝစနောတိ အာဟ - ပေ၊ သုဏီဟိ၊ ဘဂဝတော - ၏၊ မုခါဘိမုခေါ ဟုတွာ (မျက်နှာတော်သို့ ရှေ့ရှုလျက်) အဓိဝါသေတွာ (မိမိအပေါ်၌နေစေ၍) သုဏီ၊ န ဥဒါသိနော ဟုတွာတိ အဓိပ္ပာယ်န-လစ်လျူမရှုဘဲ-ဟူလို။

သုဝဏ္ဏရသပိဉ္စရာဟိ-ရွှေရေအလျဉ်ကဲ့သို့ ရွှေအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓရသ္မိဟိ-
 ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့်၊ သမုဇ္ဇောတယမာနော-ကောင်းစွာတောက်ပ
 စေတော်မူလျက်၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ဝေရဉ္စဿ- သော၊ မြာဟ္မဏဿ-
 ၏၊ နိဝေသနံ - အိမ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) တေန - ထို ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား၏ အိမ်ရှိရာ
 အရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ကြွတော်မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ပရိဇနော-
 အခြွေအရံလူအပေါင်းသည်၊ ဃရဒ္ဓါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ဌိတမတ္တမေဝ-ရပ်တော်
 မူကာမျှသာဖြစ်သော၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဒိသ္မာ - ၍၊ အာရောစေသိ - ပြောပြီ၊
 မြာဟ္မဏော-သည်၊ သတိ-သတိကို၊ ပဋိလဘိတွာ- ရ၍၊ သံဝေဂဇာတော-
 ဖြစ်သော ထိတ်လန့်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ) သဟဿ - အဆောတလျှင်၊
 ဝုဋ္ဌာယ- ထ၍၊ မဟာရဟံ - မြတ်သူတို့အားထိုက်သော၊ အာသနံ-နေရာကို၊
 ပညပေတွာ - ခင်း၍၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ပစ္စုဂ္ဂမ္မ- ခရီးဥူးကြိုဆို၍၊ ဣတော-ဤ
 အရပ်သို့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဥပသင်္ကမတု - ကြွတော်မူပါ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-
 လျှောက်ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဥပသင်္ကမိတွာ - ၍၊ ပညတ္ထေ - ခင်းထားအပ်ပြီး
 သော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ။

အထခေါ-၌၊ ဝေရဉ္စော-မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-သို့၊ ဥပနိသီဒိတု
 ကာမော-ကပ်၍ ထိုင်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္တနော- ၏၊ ဌိတပဒေသတော-
 တည်ရာအရပ်မှ၊ ယေန-အကြင် အရပ်၌၊ ဘဂဝါ - သည်၊ (အတ္ထိ၊) တေန-
 ဘုရားရှိတော်မူရာ ထို အရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ - သွားပြီ၊ ဣတော - ဤယေန
 ဘဂဝါ တေနပသင်္ကမိ ဟူသော ပုဒ်မှ၊ ပရံ - နောက်ဖြစ်သော ပုဒ်အပေါင်း
 သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ - ပေါ်လွင် ထင်ရှားသော အနက်ရှိသည်သာ၊ ပန-
 ကား၊ အပိစ ယောဒေယျဓမ္မော သော နဒိန္ဒောတိ- နဒိန္ဒော ဟူသော၊ ယံ-
 အကြင်စကားကို၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တတြ-ထိုစကား
 ရပ်၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အဓိပ္ပာယ်ော - ပုဏ္ဏား၏ အလိုတည်း၊
 မယာ-တပည့်တော်သည်၊ နိမန္တိတာနံ- ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ဝဿံ-
 မိုဗ်းလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာနံ-သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကုန်သော၊ တုမှာကံ-အရှင်
 ဘုရားတို့အား၊ တေမာသံ-ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး၊ ဒိဝေသ ဒိဝေသ-နေ့တိုင်း
 နေ့တိုင်း၌၊ ပါတော-နံနက်စောစော၌၊ ယာဂုခဇ္ဇကံ- ယာဂုခဲဘွယ်၎င်း၊ မဇ္ဈ
 နိကေ-နေ့၏ အလယ်အချိန်၌၊ ခါဒနိယ ဘောဇနိယံ - ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်၎င်း၊

သုဝဏ္ဏ၊ ဝေ၊ ရသ္မိဟိ။ ။တ္ထေ ရသသဒ္ဓေါ ဥဒကပရိယာယော၊ ပိဉ္စရသဒ္ဓေါ ဟေမ
 ဝဏ္ဏပရိယာယော၊ တသ္မာ သုဝဏ္ဏဇလဓာရာဝိယံ - ရွှေရေအလျဉ်ကဲ့သို့၊ (ဝိမတိ၌
 “ဝိလိနသုဝဏ္ဏဇလံဝိယ-ကြေမှုသောရွှေရေကဲ့သို့”) သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာဟိ ရသ္မိဟိ။

သာယနေ - ညနေချိန်၌၊ အနေကဝိစ ပါနဝိကတိ ဂန္ဓပုပ္ဖါဒီဟိ - တပါးမက
 များသော အပြားရှိသော အထူးတလယ် ပြုအပ်သော သောက်ဘွယ်၊ နံ့သာ
 ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပူဇာသက္ကာရော-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်ဘွယ်
 ၎င်း၊ ဣတိဝေမာဒိကော - ဤသို့ အစရှိသော၊ ယောဒေယျဓမ္မော - အကြင်
 ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒါတဇ္ဇော-ပေးလှူ
 ထိုက်သည်၊ အဿ-ဖြစ်ပါ၏၊ [ဒေယျော+ဓမ္မော ယဿာတိ ဒေယျဓမ္မော၊]
 သော- ထို ဒေယျဓမ္မကို၊ န ဒိန္နော- မပေးလှူအပ်သေးပါ၊ ဣတိ - ဤ ဆိုအပ်
 ပြီးကား၊ (အဓိပ္ပာယ်ယော-ပုဏ္ဏား၏ အလိုတည်း။)

ပန-ကား၊ တဉ္စခေါ နော အသန္တန္တိတ္ထေ - နံ ဟူသော ဤပါဌ၌၊ လိင်္ဂ
 ဝိပလ္လာသော-ပုလ္လိန်၏ နပုလ္လိန်ပြန်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဓမ္မော-၏၊ [ဒေယျဓမ္မော
 ဟူသော ပုလ္လိန်မှ နပုလ္လိန်ပြန်၍ “တဉ္စ” ဟု ဆိုထားသည်- ဟူလို၊] ဟိ - မှန်၊
 သောစ ဒေယျဓမ္မော - ထိုပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်
 လည်း၊ အမှာကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ နော အသန္တော-ထင်ရှား
 မရှိသည် မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ အယံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣတ္ထ-ဤတဉ္စခေါ နော
 အသန္တဟူသော ပါဌ၌၊ အတ္ထော - တည်း၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်းကား၊
 ယံ ဒါနဝတ္ထု - အကြင်ဒါန ဝတ္ထုကို၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ တုမှာကံ-
 အရှင်ဘုရားတို့အား၊ ဒဒေယျာမ - ပေးလှူကုန်ရာပါ၏၊ တဉ္စ - ထို ဒါနဝတ္ထု
 သည်လည်း၊ နော အသန္တ-ထင်ရှားမရှိသည်မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ ဣတ္ထ-
 ဤ တဉ္စခေါ နော အသန္တ ဟူသောပါဌ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဓမ္မော-၏။

နောပိ အဒါတုကမ္ပတာတိ-ကား၊ ပဟုတဝိတ္ထုပကရဏာနံ - များသော
 နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး စသည်ရှိကုန်သော၊ မစ္ဆရိနံ-
 ဝန်တို့ခြင်း ရှိသူတို့၏၊ (အဒါတုကာမတာ-မပေးလှူလို သူတို့၏အဖြစ်သည်၊
 အတ္ထိ ယထာ- ရှိသကဲ့သို့၊ တထာ - တူ၊) အဒါတု ကာမတာပိ- သည်လည်း။

အထဝါ။ ။လိင်္ဂဝိပလ္လာသ မဟုတ်ဘဲ ပါဌရှိအတိုင်း အနက်ဖွင့်လို၍ “အထဝါ”
 ဟု မိန့်၊ မည်သည့် လူဘွယ် ဟု နာမည်မတတ်ဘဲ သာမည ပြောအပ်သော အရာဖြစ်၍
 “တဉ္စ”ဟု နပုလ္လိန်ဖြင့် ညွှန်ပြရသည်- ဟူလို။ [ဣမိနာ သာမညဝစနတော ဣတ္ထ နပု
 သကလိင်္ဂနိဒ္ဒေသောတံ ဒသေတိ။]

အဒါတု၊ ပေ၊ နော၊ နတ္ထိ။ ။နောပိမှ အပိကို အဒါတုကာမတာနှင့် တွဲရမည်ဟု
 သိစေလို၍ “အဒါတုကာမတာပိ နော”ဟု ဖွင့်၏။ “နတ္ထိ”ကား နော၏အဖွင့်တည်း၊
 ယထာစသည်ကား ဝိသဒိသူပမာ ဝါကျတည်း၊ မစ္ဆရိပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ မပေးလိုစိတ် ရှိသကဲ့
 သို့၊ မိမိ (ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား) မှာ မပေးလိုစိတ် မရှိပါ-ဟူလို။

နော, နတ္ထိ-မရှိပါ။ တံကုဒတတ္ထ၊ ပေါဝါသာတိ-ဟူသော၊ တတ္ထ - ထို စကား ရပ်၍၊ အယံ - ကား၊ ယောဇနာ - ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ယရာဝါသာ - အိမ်ဟူသော အာဝါသတို့သည်၊ ဝါ-အိမ်ရာ တည်ထောင် လူ့ဘောင်တို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ - များသော ကိစ္စ ရှိပါကုန်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဧတ္ထ - ဤ ယရာဝါသ၌၊ ဒေယျဓမ္မေ - ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်၊ သန္တေပိ-ရှိသော်လည်း၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဒါတုကမ္ပတာယ-ပေးလှူလိုသူ၏အဖြစ်သည်၊ (သန္တိယာပိ)-ရှိပါသော်လည်း၊ ယံ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ တုမှာကံ-တို့အား၊ ဒေယျဓမ္မံ-ကို၊ ဒဒေယျာမ-န်၏၊ တံ - ထိုအကြောင်းကို၊ ကုတော - အဘယ်မှာ လတ္တာ-ရအပ်ပါအံ့နည်း၊ တံ - ထိုအကြောင်းကို၊ ကုတော-မှာ၊ လဒ္ဓံ - ၄၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း ပါအံ့နည်း၊ [(တနည်း၊) မယံ တုမှာကံ ဒေယျဓမ္မံ - ကို၊ ယံ ဒဒေယျာမ- အကြင်ပေးလှူကုန်ရာပါ၏၊ တံ- ထိုပေးလှူခြင်းကိစ္စကို၊ ကုတော-မှာ၊ လတ္တာ-နည်း၊ တံ-ထိုပေးလှူခြင်း ကိစ္စကို၊ ကုတော လဒ္ဓံ, သက္ကာ-နည်း၊]

မှတ်ချက်။ ။ သာရတ္ထဋီကာ၌ “နော နတ္ထိတိ နော (အမှာကံ) နတ္ထိ” ဟု ပဌမ နည်းဖွင့်၏။ ဤအဖွင့်ကို စဉ်းစားသင့်၏။ ပဒတောပရ မဟုတ်လျှင် အမှကို “နော” မပြုရ။ ဤနောလည်း (“နောပိ ဒါတုကမ္ပတာ” ဟု) ဝါကျ၏အစဖြစ်၍ ပဒတော ပရ မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤနည်းကို ဋီကာဆရာကိုယ်တိုင်ပင် စိတ်မချ၍ “နောတိဝါ ဧတဿ ဝိဝရဏံ နတ္ထိတိ-နတ္ထိသည် နော၏အဖွင့်” ဟု ဒုတိယတနည်း ပြုလေသည်။

ပဟူတ၊ ပေါကရဏာနံ။ ။ ဝိတ္ထိယာ-နှစ်သက်ခြင်း၏ + ဥပကရဏံ - အကြောင်း တည်း၊ ဝိတ္ထုပကရဏံ၊ [တုဋ္ဌိကာရဏန္တိ အတ္ထော - ဋီကာ၊] ပဟူတံ + ဓနဓည ဇာတရူပရဇတ နာနာပိဓာလင်္ကာရသုဝဏ္ဏဘာဇနာဒိဘေဒံ ဝိတ္ထုပကရဏံ ဧတေသန္တိ ပဟူတ၊ ပေါကရဏာ၊ များစွာသော (ဥစ္စာ, စပါး, ရွှေငွေ, တန်ဆာအမျိုးစုံနှင့် ရွှေအိုး, ရွှေခွက်စသော) နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာရှိသူတို့။

သန္တေပိ၊ ပေါဒါတုကမ္ပတာယစ။ ။ သန္တေပိ၌ ပိသည် သမ္ဘာဝနာဇာတကာ၊ ဒေယျဓမ္မ ရှိတာတောင်မှ ပေးလှူခြင်း၏အကြောင်း (ပေးလှူခြင်းကိစ္စ) ကို မရနိုင်တုံ သေး၏။ ဒေယျဓမ္မမရှိလျှင်ကား ဆိုဘွယ်ရာပင်မရှိ-ဟူလို၊ ဒါတုကမ္ပတာယစ၌ (စ) ကား ဒေယျဓမ္မရှိခြင်းကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဏနတည်း၊ ဤ၌လည်း သန္တေပိကို “သန္တိ ယာပိ ” ဟု ပြင်၍လိုက်စေ၊ ဒေယျဓမ္မရှိရုံတွင်မက , လှူလိုစိတ် ရှိတာတောင်မှလည်း ထိုအကြောင်း (ထို လှူခြင်းကိစ္စကို) မရတုံသေး၏။ လှူလိုစိတ် မရှိလျှင်ကား ဆိုဘွယ်ပင် မရှိ-ဟူလို။

တံ ကုတော၊ ပေါ ဒဒေယျာမ။ ။ တံပါသောဝါကျ၏ အနိယမဝါကျကို “ယံ ပေါဒဒေယျာမ” ဟု အပိုထည့်သည်။ “တန္တိ တံ ကာရဏံ, တံ ကိစ္စံဝါ” ဟု တံ အစွဲကို ၂ မျိုးပြထား၏။ ထိုတွင် “တံ ကာရဏံ” အလို “ယံ ယေန ကာရဏေန” ဟု၎င်း,

ဣတိ- သို့၊ ယရာဝါသံ- ကို၊ ဂရဟန္တော - ကဲ့ရဲ့လျက်၊ အာဟ - လျှောက်ပြီး၊
 သော - ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ မာရေန - သည်၊ အာဝနိတဘာဝံ - လှည့်ပတ်အပ်
 သည်၏အဖြစ်ကို၊ နဇာနာတိ ကိရ - မသိသတတ်၊ ယရာဝါသ ပလိဗောဓေန-
 ယရာဝါသဟူသော အနှောက်အရှက်ကြောင့်၊ မေ - ၏၊ သတိသမ္မောသော-
 သတိ၏ ပျောက်ကင်း ခြင်းသည်၊ ဝါ - မေ့လျော့ခြင်းသည်၊ ဇာတော - ဖြစ်ပြီး၊
 ဣတိ-သို့၊ မညိ- မှတ်ထင်ပြီး၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝေ- သို့၊ အာဟ- လျှောက်ပြီး၊
 အပိစ- တနည်းကား၊ တံကုတေတ္ထ လဗ္ဘာတိ- ကား၊ ဣမသ္မိံ တေမာသဗ္ဗန္တ
 ရေ- ဤဝါတွင်း သုံးလအတွင်း၌၊ ယံ-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ အဟံ- တပည့်
 တော်သည်၊ တုမှာကံ - တို့အား၊ ဒဒေယျံ - ပေးလှူ ရာပါ၏၊ တံ - ထိုပစ္စည်း
 ဝတ္ထုကို၊ ကုတော- မှ၊ လဗ္ဘာ - နည်း၊ ဟံ - မှန်၏၊ ယရာဝါသာ - တို့သည်၊
 ဗဟုကိစ္စာ- န်၏၊ ဣတိဝေ- သို့၊ ဣ- ဤ တံ ကုတေတ္ထလဗ္ဘာ ဟူသောပါဌ်၌၊
 ယောဇနာ-ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိဘဗ္ဗာ-၏။

အထ-လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ မြာဟ္မဏော -သည်၊ အဟံ-ဝါသည်၊
 (ဒဒေယျံ၌စပ်) ယံ - အကြင် ဒါနဝတ္ထုသည်၊ ဝါ- ကို၊ မေ - သည်၊ ဒါတဗ္ဗံ-
 သည်၊ သိယာ-၏၊ တံသဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ဒါနဝတ္ထုကို၊ ကေဒိဝသေနေဝ-
 တနေထည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ယန္တုန ဒဒေယျံ - အကယ်၍ ပေးလှူရပါမူကား
 ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ, ဗိန္ဒေတွာ- ပြီး၍၊ အဓိဝါသေတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော
 တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- ပြီး၊ တတ္ထ - ထို အဓိဝါသေတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော
 အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သွာတနာယာတိ-ကား၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ ဝါ-
 သည်၊ တုမှေသု - တို့၌၊ သက္ကာရံ - ပူဇော်သက္ကာရကို၊ ကရောတော - ပြုလ
 သော်၊ ဝါ-ပြုသော၊ မေ-တော်၏၊ သွေ - နက်ဖန်ခါ၌၊ ယံ ပုညဉ္ဇေဝ-အကြင်
 ကောင်းမှုသည်၎င်း၊ ယံ ပီတိပါမောဇ္ဇဉ္ဇ - အကြင် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း

“ဣတ္ထ သရာဝါသေ”ဟု ၎င်း စွဲပါ၊ “တံကိစ္စံ” အလို “ယံ ဒဒေယျာမ” ဟု ကြိယာ
 ပရာမသနစွဲ၍ ဣတ္ထကိုကား ရှေးနည်းအတိုင်း “သရာဝါသေ” ဟုပင် စွဲ။ [ယန္တိ ယေန
 ကာရဏေန၊ ကြိယာပရာမသနံဝါ။] တံ ကုတောလဗ္ဘာကိုပင် “ကုတော တံ သက္ကာ
 လဒ္ဓါ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် လဗ္ဘာနိပါတ်ပုဒ်သည် ဤနေရာ၌ ကံအနက်ကို
 ဟောသော ကိတန္တ ပတိရူပက (ကိတ်ပုဒ်နှင့် အလားတူသော) နိပါတ်ပုဒ်ဟု သိစေ
 သည်။ [ယုတ္တသက္ကာ, အရဟာဒိ, စရှိဖွင့်လတ်, ကမ္မသာဓိပ။]

အပိစ။ ။ “တံ ကုတေတ္ထလဗ္ဘာ”ကိုပင် တနည်းဖွင့်ပြလို၍ “အပိစ” စသည်မိန့်၊
 ဤ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယနည်းကိုပင် ဦးကာ၌ “ဒုတိယေပန အတ္ထဝိကပေ တန္တိ ဒေယျ
 ဓမ္မဿ ပရာမသနံ၊ ဣတ္ထာတိ ဣမသ္မိံ တေမာသဗ္ဗန္တရေတိ အတ္ထော”ဟု ၎င်း, “ယန္တိ
 ဒေယျဓမ္မန္တိအတ္ထော”ဟု ၎င်း ဖွင့်၏။ ဤအတိုင်းပင် နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

သည်၎င်း၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလတံ၊ တဒတ္ထာယ- နက်ဖန်ဖြစ်လတံသော ထိုကောင်းမှု ပီတိပါမောဇ္ဇအကျိုးငှါ၊ (အဓိဝါသေတု ဌှစ်၊) အထ-လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ တထာဂတော-သည်၊ (အဓိဝါသေတိဌှစ်၊) အဟံ-သည်၊ သစေ နာဓိဝါသေယျံ-အကယ်၍လက်ခံတော် မမူအံ့၊ (ဧဝံသတိ - သေ၊) အယံ-ဤရှင်ဂေါတမသည်၊ (နပတိဂ္ဂဏှာတိဌှစ်၊) တေမာသံ-ပတ်လုံး၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုကို၊ အလဒ္ဓါ-မရ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကုပိတောမညေ-စိတ်ဆိုးလေယောင်တကား၊ တေန-ထိုသို့ စိတ်ဆိုးခြင်းကြောင့်၊ မေ - ငါ၏၊ ဝါ-သည်၊ ယာစိယမာနော-တောင်းပန်အပ်ပါလျက်၊ ဧကဘတ္တမ္ပိ-တထပ်သော ဆွမ်းကိုလည်း၊ န ပတိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ဣမသ္မိံ - ဤ အရှင် ဂေါတမ၌၊ အဓိဝါသနခန္တိ-အဓိဝါသနခန္တိသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ အယံ-ဤ ရှင်ဂေါတမသည်၊ အသဗ္ဗညု-သဗ္ဗညုမဟုတ်၊ ဣတိဧဝံ- သို့၊ မြာဟ္မဏောစ-သည်၎င်း၊ ဝေရဉ္စဝါသိနောစ-ဝေရဉ္စာမြို့၌နေလေ့ရှိသူတို့သည်၎င်း၊ ဂရဟိတွာ-ကဲ့ရဲ့၍၊ ဗဟံ-စွာ၊ အပုညံ-ကို၊ ပသဝေယျု-တို့ ပွားစေကုန်ရာ၏၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ တံ-ထိုမကောင်းမှု၏ တိုးပွားခြင်းသည်၊ မာ အဟောသိ-မဖြစ်ပါစေလင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏(အပေါ်၌) အနုကမ္မာယ-သနားတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဓိဝါသေတိ-လက်ခံတော်မူ၏၊ တေန-ထို့ ကြောင့်၊ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါတုဏှိဘာဝေနာတိ- ဟူ၍၊ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန - သည်၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ “အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှိဘာဝေနာ” ဟု တိုက်ရိုက်ပါ၏။]

စ - ဆက်၊ အဓိဝါသေတွာ - မူပြီး၍၊ အထခေါ - လက်ခံတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝေရဉ္စ-သော၊ မြာဟ္မဏံ- ကို၊ ဃာရာဝါသ ပလိဗောဓိန္ဒာယ - ဃရာဝါသဟူသော အနှောက်အရှက်ကို ကြံစည်ခြင်းဖြင့်၊

သွာတနာယ။ ။ “ယံ မေပေ၊ တဒတ္ထာယ” ကို ကြည့်၍ “သွေ+ ဘဝံ သွာတနံ” ဟု ပြု၊ ဘဝအနက်၌ တနပစ္စည်းသက်၊ သွေ၏ ဧ ကို အာပြု၍ “သွာတနံ” ဟု ဖြစ်၏၊ ပုညံနှင့် ပီတိပါမောဇ္ဇကို အရကောက်၊ ထို့နောက် တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ (သ) ကို အာယပြု၍ “သွာတနာယ” ဟု ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ “အထ တထာဂတော” ဟု ၎င်း၊ “အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ” ဟု ၎င်း ရှိ၏၊ ထိုစာရှိ အတိုင်းဆိုလျှင် အဓိဝါသေတိ ကြိယာတခုတည်း၌ ကတ္တား ၂ ခုထပ်လျက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “အထ တထာဂတော၊ ပေ၊ အနုကမ္မာယ အဓိဝါသေတိ၊ တေန ဝုတ္တံ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှိဘာဝေနာတိ ” ဟု ရှိသင့်၏၊ နိဿယ၌ ဤအတိုင်းပေးထားသည်၊ ယောဇနာနှင့် ရှေးနိဿယ၌ကား “တထာဂတော-သော၊ ဘဂဝါ-သည်” ဟု တထာဂတောကို ဝိသေသနလုပ်၍ အနက်ပေး၏။

အလံ-အကျိုးမရှိ၊ ဣတိ၊ သညာပေတွာ-နားလည်စေတော်မူပြီး၏။ တံဏာ နုရူပါယ- ထိုခဏ၌ (အဇ္ဈာသယဖြစ်ပုံအား) လျောက်ပတ်သော၊ ဓမ္မိယာ- တရားရှိသော၊ ကထာယ - စကားဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကံ - မျက်မှောက် ဘဝ၌လည်းဖြစ် တမလွန်ဘဝ၌လည်းဖြစ်သော၊ အတ္ထံ-စီးပွားကို၊ သန္ဓသေ တွာ- ကောင်းစွာ ပြတော်မူပြီး၍၊ ကုသလေ, ဓမ္မေ-တို့ကို၊ သမာဒါပေတွာ- ကောင်းစွာယူစေတော်မူပြီး၍၊ ဂဏှာပေတွာ-၍၊ [သမာဒါပေတွာကို ဂဏှာ ပေတွာဟု ဖွင့်၊] တတ္ထ - ထို ကုသိုလ်တရားတို့၌၊ နံ- ထိုပုဏ္ဏားကို၊ သမုတ္တေ ဇေတွာ- ကောင်းစွာ ထက်သန်စေတော်မူပြီး၍၊ သဥဿာဟံ- အားထုတ် ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သည်ကို၊ ကတွာ- ပြုတော်မူပြီး၍၊ တာယ သ ဥဿာဟတာ ယစ-ထိုအားထုတ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ အညေဟိ-အခြား ကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇမာန ဂုဏေဟိစ-ထင်ရှားရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့်၎င်း၊ သမ္ပဟံသေ တွာ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်းစေတော်မူပြီး၍၊ ဓမ္မရတနဝဿံ- တရားရတနာမိုဃ်းကို၊ ဝသေတွာ-ရွာစေတော်မူပြီး၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာ ယ-၍၊ ပဏ္ဏမိ-မူပြီး။

အလံ ၊ ပေ၊ သညာပေတွာ။ ။ “ဗြာဟ္မဏ,....ငါဘုရားကို သတိမရမှုကို သရာ ဝါသ ပလိဗောဓသည် ပြုအပ်သည်မဟုတ်၊ မာရ်နတ်၏ လှည့်ပတ်ခြင်းသည် ပြုအပ်၏” ဟု ပုဏ္ဏားကို နားလည်စေပြီး၍။

တံဏာနုရူပါယ ။ ။ “ယာဒိသီ တဒါ တဿ (ထိုပုဏ္ဏား၏) အဇ္ဈာသယ ပဝတ္တိ၊ တဒနုရူပါယ - ထို အဇ္ဈာသယဖြစ်ခြင်းအား လျောက်ပတ်သော” ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “တံဏော+အဇ္ဈာသယဿ+ အနုရူပါ တံဏာနုရူပါ”ဟု ပြု၊ “ထိုခဏ၌+ အဇ္ဈာသယဖြစ်ပုံအား လျောက်ပတ်သော” ဟုလို။

တတ္ထံ နံ သမုတ္တေ ဇေတွာ ။ ။ “ ဆောက်တည်စေအပ်ပြီးသော ထိုကုသိုလ် တရား၌ ထက်သန်စေခြင်း” ဟူသည် ကုသိုလ်ပြုခြင်း၌ ဗိတ်အားထက်သန်လာအောင် ဝိဝဇ္ဇကုသိုလ်ကို ပြုလိုသောအားဖြင့် စိတ်သန့်ရှင်းလာအောင် ပြုပေးခြင်းတည်း။ [သမ္ပ ဒေဝ (သံအဖွင့်) ဥပရူပရိ (ဥ အဖွင့်) ပုညကြိယာယ - ၌၊ တိက္ခဝိသဒဘာဝံ- ထက်သန်သည်၏အဖြစ် သန့်ရှင်းသည်၏အဖြစ်သို့+ အာပါဒေတွာ - ရောက်စေ၍။] တံပန-ထို ထက်သန်စေခြင်းဟူသည်၊ အတ္ထတော တဿ, ဥဿာဟဇနနံ- အားတက် သရော ဖြစ်စေခြင်းသည်၊ ဟောတီတိ အာဟ-သ ဥဿာဟံ ကတွာတိ။

သမ္ပဟံသေတွာ။ ။ သမ္ပဒေဝ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌဘာဝံ အာပါဒေတွာ၊ ကုသိုလ်ပြုခြင်း၌ စိတ်အားထက်သန်လာခြင်းသည်၎င်း, ကုသိုလ်ပြုနိုင်ဘို့ရန်ပစ္စည်းပြည့်စုံခြင်း ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ၏ ပြည့်စုံခြင်းစသော ဂုဏ်သည်၎င်း ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကံ စီးပွား၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ ကောင်းမြတ်ရကား တွေးတိုင်းတွေးတိုင်း ရှင်လန်း နှစ်သက်စရာဖြစ်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် “ သ ဥဿာဟတာယ၊ ပေ၊ သံပဟံသေတွာ”ဟု မိန့်သည်။

စပန-ထပ်၍ ဆက်ဥးအံ့၊ ဘဂဝတိ-သည်၊ ပတ္တန္တေ-သော်၊ ဝေရဉ္စော-
 သော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ပုတ္တဒါရံ- သားမယားကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍
 ပြောပြ၊ (ကိ°)၊ ဘဏေ- တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ တေမာသံ- လုံး၊
 နိမန္တေတွာ- ပင့်ဖိတ်ပြီး၍၊ ဧကဒိဝသံ- ဌ၊ ဝါ- မှ၊ ဧကဘတ္တမ္ပိ- တထပ်သော
 ဆွမ်းကိုလည်း၊ နာဒမှ - မပေးလှခဲ့ကြကုန်၊ ဟန္တ - တိုက်တွန်းပါ၏၊ (ပဋိ
 ယာဒေထ၌စပ်၊) ဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ ယထာ- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
 စီရင်လသော်၊ တေမာသိကောပိ - ဝါတွင်းသုံးလ၌ ပေးလှူထိုက်သည်လည်း
 ဖြစ်သော၊ [တေမာသံ + ဒါတဗ္ဗော တေမာသိကော။] ဒေယျဓမ္မော-သည်၊
 သွေ- ဌ၊ ဧကဒိဝသေနေဝ - တနေ့ထည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ဒါတံ - ၄၊ သက္ကာ-
 တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တထာ - ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဒါနံ-
 လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို၊ ပဋိယာဒေထ- စီရင်ကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့သိစေပြီ။

တတော- ထိုမှနောက်၌၊ ပဏီတံ - မွန်မြတ်သော၊ ဒါနံ - ကို၊ ပဋိယာဒါ
 ပေတွာ-စီရင်စေပြီး၍၊ ယံ ဒိဝသံ-၌၊ [ယံ ဒိဝသန္တိ ယသ္မိံဒိဝသေ။] ဘဂဝါ-
 ကို၊ နိမန္တိတော- ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တဿာရတ္ထိယာ- ထို ပင့်ဖိတ်ရာနေ့ည၌၏၊
 [(တနည်း) တဿ - ထို ပင့်ဖိတ်ရာနေ့၏၊ ရတ္ထိယာ - ည၌၏၊] အစ္စယေန-
 လွန်ရာ အခါ၌၊ အာသနဋ္ဌာနံ - ထိုင်နေရာ အရပ်ကို၊ အလင်္ကာရာပေတွာ-
 တန်ဆာဆင်စေ၍၊ မဟာရဟာနိ-မြတ်သူတို့အားထိုက်ကုန်သော၊ [မဟန္တာ
 နံ+အရဟာနိ မဟာရဟာနိ၊] အာသနာနိ-တို့ကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းစေပြီး၍၊
 ဂန္ဓရူမ ဝါသ ကုသုမ ဝိစိတြိ-အနံ, အခိုး, အထုံ, ပန်းတို့ဖြင့်ဆန်းကြယ်သော၊
 မဟာပူဇံ - ကြီးစွာသော ပူဇော်ဘွယ်ကို၊ သဇ္ဇေတွာ - အသင့် ပြင်ဆင်ပြီး၍၊
 ဘဂဝတော - အား၊ ကာလံ- ကို၊ အာရောစာပေသိ - ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊
 အထခေါ၊ ပေ၊ နိဋ္ဌိတံ ဘတ္တန္တိ - ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန -
 သည်၊) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-ရဟန်း
 သံဃာ ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတ္ထ- ထို ပုဏ္ဏားအိမ်သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊
 တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ၊ ပေ၊ သံဃေနာတိ- ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ ဥပါ
 လိတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ- ပြီ။

တဿာရတ္ထိယာ။ ။ ပါဠိတော်မှာပင် “တဿာရတ္ထိယာ” ဟု ရှိ၏၊ “ယံဒိဝသံ
 ဘဂဝါ နိမန္တိတော” ဟု ထည့်ထားသော အနိယမဝါကျ၌ “ယံဒိဝသံ” ကို ထောက်လျှင်
 “တဿ (ထို ဆွမ်းစားပင့်ရာနေ့၏) ရတ္ထိယာ-၏” ဟု ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ၊ ဖြာ
 လုံးမှာပင် (တဿ-ဟု) ရှိသင့်မည်ထင်သည်။

အထခေါ ဝေရဇ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသံဃန္တိတ္ထေ-ဤပါဌ်။
 ဗုဒ္ဓပ္ပမုခန္တိ - ကား၊ ဗုဒ္ဓပင်္ဂဏာယကံ - ခြံစွာဘုရား ဟူသော ရှေ့ဆောင်
 အကြီးအကဲ ရှိသော၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ သံဃတ္ထေရံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ နိသိန္ဒံ- ထိုင်နေ
 သော၊ (ဘိက္ခုသံဃံ ဌ္ဍစပ်၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပဏီတေနာတိ - ကား၊
 ဥတ္တမေန-ကောင်းမြတ်သော (ခါဒနိယေန ဘောဇနိယေန ဌ္ဍစပ်၊) သဟတ္တာ
 တိ-ကား၊ သဟတ္ထေန- မိမိလက်ဖြင့်၊ [နာ ကို အပြု-ဟု သိစေသည်၊] သန္တ
 ပေတူတိ-ကား၊ သုဠ-ကောင်းစွာ၊ တပေတူ-နှစ်သက်စေ၍၊ ဝါ-တင်းတိမ်
 ရောင့်ရဲ . စ၍၊ ပရိပုဏ္ဏံ - ပြည့်စုံ လုံလောက်သည်ကို၊ သုဟိတံ - ကောင်းစွာ
 ဆောင်နိုင်သည်ကို၊ ဝါ-ဝသည်ကို၊ ယာဝဒတ္ထံ - အလိုရှိတိုင်းကို၊ ကတွာ- ၍၊
 သမ္ပဝါရေတွာတိ-ကား၊ သုဠ-စွာ၊ ပဝါ- ရတွာ-ပယ်ဖြစ်စေပြီး၍၊ အလန္တိ-
 အလံ ဟူ၍၊ ဝါ-တော်ပြီဟူ၍၊ [သီလက္ခန္ဓံ အလံအလံ ဟူ၍] ဟတ္ထသညာ
 ယ- လက် အမှတ်အသားဖြင့်၎င်း၊ မုခသညာယ- မျက်နှာ အမှတ်အသားဖြင့်
 ၎င်း၊ - စိဘေဒေန-နှုတ် ခြက်ခြင်းဖြင့်၎င်း ပဋိက္ခိပါပေတွာ- ပယ်ဖြစ်စေပြီး ၍။

ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ။ ။ ပရိဏေတိ - ထက်ဝန်းကျင် ဆောင်သွားတတ်၏။ ဣတိ
 ပရိဏာယကော၊ [ပရိပုဗ္ဗ+နိ၊ ဣ၊ ရကြောင့် ဣပြန်၊] ဗုဒ္ဓေါ + ပရိဏာယကော
 ယဿ (ဘိက္ခုသံဃဿ) တံ ဗုဒ္ဓ ပရိဏာယကော၊ ပမုခ (အကြီးအမှူး) ကိုပင်
 “ပရိဏာယက” ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဗုဒ္ဓပ္ပမုခန္တိ ဗုဒ္ဓ ပရိဏာယကံ” ဟု စကား
 ဖြတ်၍ “ ဘိက္ခုသံဃံ ” ဌ္ဍစပ်၊ “ဗုဒ္ဓံ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ကား ဥဒုကတ္ထပြုတည်း။

သန္တပေတွာ။ ။ တပေတူသည် ပီဏန-နှစ်သက်ခြင်း (တင်းတိမ်အားရခြင်း) အနက်ကို
 ဟော၏။ သံကို သုဠ ဟု ဖွင့်၍ ကာရိတ် ဝုတ္တံနှင့် တက္ခ တပေတွာကို “ပရိ
 ပုဏ္ဏံ၊ ပါကတွာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ “ပရိပုဏ္ဏံ-ပြည့်စုံ လုံလောက်အောင်” ကို
 “သုဟိတံ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [သု + ဓာ + တ၊ ဓကို ဟပြု၊ အာကို ဣပြု၊ သု-ကောင်းစွာ +
 ဓာ - ဆောင်။] ထို ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်က ကောင်းစွာ ဆောင်နိုင် ” ဟူသည်ကို ယခု
 ကာလ၌ “ဝခြင်း၊ တင်းတိမ် အားရခြင်း ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသုဟိတံကို တဖန်ထပ်၍
 “ယာဝဒတ္ထံ” ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။ “ယာဝ + အတ္ထာ ယာဝဒတ္ထံ” ဟု အဗျယိဘောပြု၊
 “အလိုရှိတိုင်း၊ စာ-နိုင်သလောက်၊ စားချင်သလောက်” ဟု ဆိုလိုသည်။

သမ္ပဝါရေတွာ။ ။ ဝရေတံသည် အာဝရဏ-တားမြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။
 ထို့ကြောင့် သံအတွက် သုဠ ဟု ဖွင့်၍ ပဝါရေတွာ၌ ပအတွက် “ အလံ အလန္တိ၊ ပေ၊
 ဝစိဘေဒေန ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ဝါရေတွာအတွက် “ပဋိက္ခိပါပေတွာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဟတ္ထ
 သညာဟူသည် (တော်ပြီ-ဟူသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့်) လက်ကားပြုခြင်းတည်း။ မုခ
 သညာဟူသည် (မလိုတော့ဘူးဟူသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့်) မျက်နှာအရိပ်အကဲကို
 ပြုခြင်း၊ ဥးခေါင်းရမ်းခြင်းတည်း။ ဝစိဘေဒကား “တော်ပြီ-ပြည့်စုံပြီ-မလိုတော့” ဟု
 နှုတ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြောခြင်းတည်း။

ဘုတ္တာဝိန္တိ-ကား၊ ဘုတ္တဝိန္တိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသော၊ [တာဝိပစ္စည်းကို တဝန္တ၊ ပစ္စည်းဖြင့် လဲ၍ ဖွင့်သည်။] ဩနိတပတ္တပါဏိန္တိ-ကား၊ ပတ္တတောသပိတ်မှ၊ ဩနိတပါဏိ အပနိတဟတ္ထံ - ဖယ်အပ်ပြီးသော လက်ရှိတော်မူသော၊ (ဘဂဝန္တံ၌စပ်၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တိစိဝရေန အစ္စ္စာဒေသီတိ-ကား၊ တိစိဝရံ- သုံးထည်သော သင်္ကန်းကို၊ ဘဂဝတော- အား၊ အဒါသိ- ပြု၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤတိစိဝရေန အစ္စ္စာဒေသီဟူသောစကားသည်၊ ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ-ပြောရိုး စကားမျှသည်၊ ဟောတိ- ဧ။ [ထို ခေတ်က လူသည်ကို “အစ္စ္စာဒေသီ” ဟု ပြောရိုးရှိ၍ “အစ္စ္စာဒေသီ” ဟု ဆိုသည်၊ အမှန်အားဖြင့် “လှူပြီ” ဟု ဆိုလိုသည်။]

စ-ဆက်၊ တသ္မိံ တိစိဝရေ-ထိုသုံးထည်သော သင်္ကန်းတွင်၊ ဧကမေကော- တထည် တထည်သော၊ သာဓုကော - အဝတ်သည်၊ သဟဿံ-တထောင်ကို၊ အဋ္ဌတိ-ထိုက်တန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝတော-အား၊ တိသဟဿ ဣနကံ - ၃ ထောင်ထိုက်တန်သော၊ ဥတ္တမံ-ကောင်းမြတ်သော၊ ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ-ကာသိတိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်နှင့်တူသော၊ တိစိဝရံ-ကို၊ အဒါသိ-လှူပြီ၊ ဧကမေကဉ္စ ဘိက္ခု၊ ဧကမေကေန ဒုဿယုဂဂေနာတိ-ကား၊ ဧကမေကေန-တစုံတစုံသော၊ ဒုဿယုဂဂဉ္စေန-အဝတ်အစုံဖြင့်၊ (အစ္စ္စာဒေသီ၌စပ်၊) တတြ-ထိုအဝတ် အစုံတွင်၊ ဧကသာဓုကော-တထည်သောအဝတ်သည်၊ ပဉ္စသတာနိ-ငါးရာတို့ကို၊ အဋ္ဌတိ-ထိုက်တန်၏၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခု၊ သတာနိ-ငါးရာသောရဟန်းတို့အား၊ ပဉ္စသတသဟဿ ဣနကာနိ-ငါးသိန်း ထိုက်တန်ကုန်သော၊ ဒုဿာနိ-အဝတ်တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြု၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဧတ္ထကမ္ပိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသောပစ္စည်းကိုလည်း၊ ဒတွာ-လှူရ၍၊ အတုဉ္စော-မတင်းတိမ်နိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုန-တဖန်၊ သတ္တဋ္ဌသဟဿ ဣနကေ- ခုနစ်ထောင်ရှစ်ထောင် ထိုက်တန်ကုန်သော၊ အနေကရတ္ထကမ္မလေစ - များစွာသော

ပတ္တတော ဩနိတပါဏိ။ ။ “ပတ္တောနိတပါဏိ” ဟု ဆိုသင့်လျက် ပတ္တနှင့် ဩနိတကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ “ဩနိတပတ္တ” ဟု ဆိုသည်၊ ဩနိတော + ပတ္တတော + ပါဏိ ယဿာတိ ဩနိတပတ္တပါဏိ” ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ တိပဒ မဟုဗ္ဗိဟိသမာသံပြု၊ “အပနိတဟတ္ထံ” ဖြင့် ဩနိတအရ “ဖယ်၍ ဆောင်အပ်” ဟူသော အပနိတ အနက်၊ ပါဏိ အရ ဟတ္ထ အနက်ကို ယူပါ၊ ဟု သိစေသည်၊ “ဆွမ်းဘုဉ်းပေးဥေက သပိတ်နှင့် ဆက်သွယ်နေသော လက်တော်ကို (ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးဖြစ်၍) သပိတ်မှ ဖယ်ထားသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ [အဝပုဗ္ဗနိဓာတ် ဖြစ်၍ “ဩနိတ” ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “ဩဏိတ္တပတ္တပါဏိ” ဟု ပါဠိတမျိုး ပြသေး၏၊ ထို အဖွင့်မှာရှု။]

ကမ္မလာနီတို့ကို၎င်း၊ ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဌပဋ္ဌေစ-ပတ္တုဏ္ဏတိုင်း စိန့်တိုင်း၌ ဖြစ်သော အဝတ်တို့ကို၎င်း၊ ဖါလေတွာဖါလေတွာ - ခွဲ၍ ခွဲ၍၊ ဝါ - ဆုတ်၍ ဆုတ်၍၊ အာယောဂ အံသဗဒ္ဓက ကာယဗန္ဓန ပရိဿာဝနာဒီနံ - အာယောဂပတ် , ပခုံးလွယ် , ခါးပန်းကြိုး , ပုဝါရေစစ် အစရှိသော အသုံးအဆောင် တို့၏၊ အတ္ထာယ - ငှါ၊ အဒါသိ - ပြီ၊ သတပါက သဟဿပါကာနံ - အကြိမ်တရာ ချက်အပ် , အကြိမ်တထောင် ချက်အပ်ကုန်သော၊ ဘောသဇ္ဇ တေလာနံစ-ဆေးဖြစ်သော ဆီတို့ဖြင့်လည်း၊ တုမ္မာနိ-သားရေဗူးတို့ကို၊ [ဘောသဇ္ဇသမ္ပာ ကေန-ဆေးဖြစ်အောင် ကောင်းစွာချက်ခြင်းဖြင့်+သင်္ဂဟတေလာနံ-(ပုဝါ ရေစစ်၌) စစ်အပ်သော ဆီတို့ဖြင့်၊ စမ္မမယတေလာဘာဇနာနိ - သားရေဖြင့် ပြုအပ်သော ဆီဗူးတို့ကို၊] ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ကေမေကဿ-တပါးတပါး သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အတ္တဉ္ဇနတ္ထာယ-ခြေနယ်ဆီ အကျိုးငှါ၊ သဟဿဉ္ဇ နကံ-တထောင်ထိုက်တန်သော၊ တေလံ- ကို၊ အဒါသိ - ပြီ၊ ဗဟုနာ - များစွာ ဆိုခြင်းဖြင့်၊ ကိံ-ဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ စတုသု-န်သော၊ ပစ္စယေသု-တို့တွင်၊ ကောစိ-သော၊ ပရိက္ခာရော - ရာ ဖြစ်သော၊ သမဏပရိဘောဂေါ - ရဟန်း အသုံးအဆောင်သည်၊ အဒိန္နောနာမ - မပေးလှူအပ်သည် မည်သည်၊ န အဟောသိ-မရှိပြီ၊ ပန - ထိုသို့ပင် မပေးလှူအပ်သော ပရိက္ခရာမည်သည် မရှိ ပါသော်လည်း၊ ပါဠိယံ-တော်၌၊ စိဝရမတ္ထမေဝ- သင်္ကန်းမျှကိုသာ၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ [ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် သင်္ကန်းကိုသာမှတ်၍ ဆိုသည်-ဟူလို၊]

ဧဝံ-လျှင်၊ မဟာယာဂံ-ကြီးစွာသော ပူဇော်မှုကို၊ ယဇိတွာ-ပူဇော်ပြီး၍၊ သပုတ္တဒါရံ-သားမယားနှင့်တကွ၊ ဝဗ္ဗိတွာ-ရှိခိုး၍၊ နိသိန္ဒံ-သော၊ [ပါဠိတော်၌

ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဌပဋ္ဌေစ။ ။ပတ္တုဏ္ဏဒေသေ ဘဝါ-ပတ္တုဏ္ဏအရပ်၌ဖြစ်သော အဝတ် တို့၊ ပဋ္ဌာနိ ပန စိနပဋ္ဌာနိ၊ (သာရတ္ထ၊) ဝိမတိ၌လည်း “ပတ္တုဏ္ဏပဋ္ဌေ, စိနပဋ္ဌေစ” ဟု သဘောတူပင်ဖွင့်၏။ [အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ “ပတ္တုဏ္ဏ (ပတ္တောဏ္ဏ)-ဖွပ်လျှော် အပ်ပြီးသော ပိုးချည် အဝတ်၊ ဝါ-ပတ္တုဏ္ဏတိုင်းဖြစ် ပိုးထည်အဝတ်” ဟု ပေး၏။ ကောသိယဝိသေသောတိပိ ဝဒန္တိ - ပိုးချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အဝတ်အထူးကို “ပတ္တုဏ္ဏခေါ်၏” ဟု သာရတ္ထ၌လာသော ဝဒန္တိဝါဒနှင့် သဘောတူပုံရသည်။]

အာယောဂါပေ၊ ပရိဿာဝနာဒီနံ။ ။ထိုင်သောအခါ ခူး ၂ ဘက်ကို ထောင်၍ ထိုခူး ၂ ဘက်နှင့် ကိုယ်ကို သိုင်း၍ ပတ်၍ ထားကြောင်း အဝတ်ကို “အာယောဂ ပတ်” ဟု ခေါ်၏။ အံသ-ပခုံး၌+ ဗဒ္ဓ-ဖွဲ့ကြောင်း အဝတ်ကား သပိတ်အိတ် စသည်၌ တပ်အပ်သော ပခုံးသိုင်း (ပခုံးလွယ်) ကြိုးတည်း၊ ကာယဗန္ဓန- အဝတ်ခါးပန်းကြိုး၊ “ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+ သာဝန-ရေကို ယိုကျစေသော ရေစစ်” ဟူသည် ရေအိုးပေါ် စသည်၌ ဖြန့်၍ စစ်ရသော ပုဝါရေစစ်တည်း။

အထခေါ ဘဂဝါ ဝေရဋ္ဌံ ဗြာဟ္မဏံ” ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအတိုင်းထား၍ “ဝေ၊ ပေ၊ နိသိန္ဓံ” ဟု ဝိသေသန ထည့်ပြသည်။] ဝေရဋ္ဌံ၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အထခေါ-ထိုင်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တေမာသံ-လုံး၊ မာရာ ဝဋ္ဌနေန- ကြောင့်၊ ဓမ္မဿဝနာမတရသပရိဘောဂပရိဟိနံ - တရားနာရခြင်း ဟူသော အမြိုက်အရသာကို သုံးဆောင်ရခြင်းမှ ယုတ်လျော့သည်ကို၊ ဧက ဒိဝသေနေဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ ဓမ္မာမတဝသံ - တရားတည်းဟူသော အမြိုက် မိုဗ်းကို၊ ဝဿေတွာ - ရွာစေတော်မူ၍၊ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပံ - ပြည့်စုံသော အကြံ အစည်ရှိသည်ကို၊ ကုရုမာနော-မူလျက်၊ ဓမ္မိယာ-ရှိသော၊ ကထာယ - ဖြင့်၊ သန္ဓဿေတွာ-ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ၊ စီးပွား ၂ ဖြာကို၊ ကောင်းစွာပြုတော်မူပြီး၍၊ သမာဒါပေတွာ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာယူစေတော်မူပြီး၍၊ သမုတ္တေ ဇေတွာ - ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကောင်းစွာ ထက်သန်စေတော် မူပြီး၍၊ သမ္ပဟံ သေတွာ-အားတက်သရောရှိပုံ ထင်ရှားရှိသော အခြားဂုဏ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်းစေတော်မူပြီး၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ ပတ္တမိ-မူပြီး၊ ဗြာဟ္မဏောပိ-သည်လည်း၊ သပုတ္တဒါရော-တကွ၊ ဘဂဝန္တဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ၊ ဝဋ္ဌိတွာ-၍၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ ပုနပိ-နောက်ထပ်လည်း၊ အမှာကံ-တို့အား၊ အနုဂ္ဂဟံ - ကို၊ ကရေယျာထ - ပါကုန်၊ ဣတိ ဝေမာဒိနိ- ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တော - လျှောက်လျက်၊ အနုပဋ္ဌိတွာ - အစဉ်လိုက်ပို့၍၊ [“ အနုပဋ္ဌိတွာတိ အနုဂတိံ” ဟု ဖွင့်သော ဒီကာအလို “အနုပဋ္ဌိတွာ” သာ မူဟောင်း၊ အနုပဋ္ဌိတွာနှင့်အနက်တူ။] အဿုနိ-မျက်ရည် တို့ကို၊ ပဝတ္တယမာနော - ဖြစ်စေလျက်၊ နိဝတ္ထိ-ပြန်နစ်ရှာလေပြီ။

အထခေါ၊ ပေ ဝိဟရိတွာတိ - ကား၊ ယထာဇ္ဈာသယံ - အဇ္ဈာသယအား လျော်စွာ၊ ယထာရူစိ-စွာ၊ တံဝါသံ-ထိုဝေရဋ္ဌာမြို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူခြင်း ကို၊ ဝသိတွာ-မူပြီး၍၊ [တံဝါသံနှင့် ဝသိတွာ ပုဒ်သည် အရမပြား၊ ထို့ကြောင့်

ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပံ။ ။ တေမာသံ သောတဗ္ဗ ဓမ္မံ အဇ္ဇေဝ သုဏိဿာမိတိ နိသိန္ဓဿ- ဝါတွင်းသုံးလ နာရမည့် တရားကို တနေ့ထည်း၌ နာလိုက်မည် ဟု ကြံ၍ ထိုင်နေသော ပုဏ္ဏား၏၊ တံအဇ္ဈာသယံ ပူရေတွာ ဒေသိတတ္တာ ဝုတ္တံ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပံ ကုရုမာနောတိ။

ယထာဘိရန္တံ။ ။ အဘိရန္တကို “ မွေ့လျော် (ပျော်) ” ဟု ပေးရိုး ရှိသော်လည်း ဘုရားရဟန္တာတို့မှာ ပင်ကိုယ်ကပင် ပျင်းရိခြင်း မရှိသောကြောင့် “ ပျော်-မပျော် ” လျဉ်းပါးဘွယ် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ အဇ္ဈာသယ-အလိုဆန္ဒ ” ကို “ အဘိရန္တ ” ဟု မှတ်၊ [အဘိရန္တသဒ္ဓေါစာယံ အဘိရူစိပရိယာယော။] “ အလိုတော် ” ဟူသည်လည်း ဝိနယ သတွာတို့ကို ဆုမွဘွယ် ရှိသေးလျှင် နေတော် မူလိုခြင်း၊ ဆုမွခြင်းကိစ္စ ပြီးဆုံးလျှင် နေတော်မမူလိုဘဲ အခြားဆုမွဘွယ်ရှိရာသို့ ကြွတော်မူလိုခြင်းတည်း။ [“ ယထာဘိရန္တ- ကျွတ်ထိုက်ကြသား၊ ဝေနေများကို၊ ထေဝံထားရှုမြော်၊ အလိုတော်အတိုင်း ” ဟု ပေး]

အဘေဒဘေဒပစ္စယာကြံ] ဝေရဉ္စာယ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-မူ၍၊ မဟာမဏ္ဍလ စာရိ
 ကာယ - မဟာမဏ္ဍလဒေသစာရိကို၊ စရဏကာလေ-၌၊ ဂန္ထဗ္ဗံ - ကြွတော်မူ
 ထိုက်သော၊ ဗုဒ္ဓဝိထိံ-ဘုရားလမ်းမတော်ကို၊ ပဟာယ-မူ၍၊ ဒုဒ္ဓိက္ခဒေါသေန-
 ဒုဒ္ဓိက္ခအပြစ်ကြောင့်၊ ကိသန္တံ-ပင်ပန်းနေသော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ဥဇနာဝ-
 ဖြောင့်မတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူတော်မူ၍၊
 ဂန္ထကာမော-ကြွတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သောရေယျာဒီနိ-သောရေယျ
 အစရှိသော အရပ်တို့ကို၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက်မူ၍၊ [သောရေယျ စသော
 အရပ်တို့ကား မဟာမဏ္ဍလ ဒေသစာရိ ခရီးစဉ်တည်း။] ပယာဂပတိဋ္ဌာနံ-
 ပယာဂရွာသို့၊ ဝါ-ပယာဂ ဆိပ်ကမ်းသို့၊ ဂတိာ-၍၊ [ဇီကာ၌ “ပယာဂပတိ
 ဋ္ဌာနန္တိ ဂါမဿာပိ၊ တိတ္ထဿာပိ” ဟု ရှိ၏။] တတ္ထ- ထိုပယာဂဆိပ်ကမ်း၌၊
 ဂင်္ဂံ နဒီ-ကို၊ ဥတ္တရိတွာ-မြတ်ကူးတော်မူ၍၊ ယေန- အကြင်လမ်းဖြင့်၊ ဗာရာ
 ဏသီ-ဏသီမြို့သို့၊ (အာသရိတဗ္ဗာ-သက်ရောက်ထိုက်၏) တံ- ထို လမ်းဖြင့်၊
 (ဗာရာဏသီ-သို့) အဝသရိ-သက်ရောက်တော် မူပြီ၊ တေန အဝသရိ-တေန
 အဝသရိ ဟူသော အနက်၌၊ တဒဝသရိ-တဒဝသရိ ဟု ဖြစ်၏၊ [တဒဝသရိတိ
 ဧတ္ထ တန္တိ ကရဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။] တတြာပိ-ထိုဗာရာဏသီမြို့၌လည်း၊
 ယထာဇ္ဈာသယံ- အဇ္ဈာသယတော် အားလျော်စွာ၊ ဝိဟရိတွာ-၍၊ ဝေသာ
 လိံ - သို့၊ အဂမာသိ - မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အနုပဂမ္မ သောရေယျံ ၊ ပေ ၊
 သာလာယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ... သမန္တပါသာဒိကာယ-သမန္တပါသာဒိကာ
 မည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ-ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-
 ဝေရဉ္စကဏ္ဍ အဖွင့်သည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီ။

တတြာ - ထို သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ ဟူသော စကား
 ရပ်၌၊ သမန္တပါသာဒိကာယ - သမန္တပါသာဒိကာ အဋ္ဌကထာ၏၊ သမန္တ
 ပါသာဒိကတ္ထသ္မိံ-အကုန်အစင် ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်

သမန္တပါသာဒိကာ။ ။ [သမန္တတော သဗ္ဗသော ပသာဒံ+ ဇနေတီတိ သမန္တ
 ပါသာဒိကာ၊-ဇီကာ၊ ဤ၌ သမန္တတောပုဒ်သည် သဗ္ဗသောနှင့် အနက်တူတည်း။]
 ပသာဒံ + ဇနေတီတိ ပါသာဒိကာ၊ သမန္တတော- ကြွင်းမဲ့ဥသုံ အလုံးစုံအားဖြင့်+
 ပါသာဒိကာ- ကြည့်ရှုသူတို့ စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အဋ္ဌကထာ
 တည်း။ သမန္တပါသာဒိကာ။

တတြိဒံ၊ ပေ၊ ဣသ္မိံ။ ။ သမန္တပါသာဒိကာ၌ သမန္တ (အလုံးစုံ) ဟူသော စကား
 သည် ဂုဏ်ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း ဟု ပြလို၍ “တတြိဒံ၊ ပေ၊ ဣသ္မိံ” ဟု အချို့
 စကားကို မိန့်သည်၊ ထို ဂုဏ်အပြားတို့ကား “အာစရိယ ပရမ္ပရတော” အစရှိသော

၌၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်လဘုံသော စကားရပ်သည်၊ (ဟောတိ-၏၊ ကိံ - အဘယ် စကားရပ်သည်၊ ဟောတိ-သနည်း၊) အာစရိယ ပရမ္မရတော- ဆရာ အဆက် ဆက်အားဖြင့်၎င်း၊ နိဒါန ဝတ္ထုပုဒ်ဘေဒ ဒီပနတော- နိဒါန်းအပြားကို ပြခြင်း၊ အာစရိယဝါဒဟူသော ဝတ္ထုအပြားကို ပြခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ပရသမယဝိဝဇ္ဇ နတော- သူတပါး အယူကို ရှောင်ကွင်းခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ သကသမယ ဝိသုဒ္ဓိ တောစေတ- မိမိအယူဝါဒ၏ စင်ကြယ်ကြောင်း စကားရပ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဗျဉ္ဇန ပရိသောဓနတော- သဒ္ဓါပုဒ်ပါဌ်ကို သုခိသင်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ပဒတ္ထတော- ပုဒ်အနက်အားဖြင့်၎င်း၊ ပါဠိယောဇနက္ခမတော- ပါဠိတော်ကို ယောဇနာပုံ

အပြားတို့တည်း။ [“ယေ ပန ပကာရေ သန္ဓာယ သမန္တတောတိ ဝုစ္စတိ၊ တေ ပကာရေ ဝိတ္တာရေတွာ ဒဿေတံ တတြိဒံတိအာဒိ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ သမန္တပါသာဒိကာတိ ယာ သံဝဏ္ဏနာ ဝုတ္တာ၊ တတြ တဿံ သမန္တပါသာဒိကာယံ၊ သမန္တပါသာဒိကာဘာဝေ ဣဒံ ဝက္ခမာနဂါထာဝစနံ ဟောတိတိ ယောဇနာ၊-ဝိမတိ။]

အာစရိယပရမ္မရတော။ ။ “ဥပါလိ ဒါသကောစေတ” စသည်ဖြင့် ဆရာ အစဉ် အဆက်ကို ပြပုံလည်း ပါသာဒိက ဖြစ်၏။ ထို ဆရာ အစဉ်အဆက်ကို သိရသဖြင့် ဤ အဋ္ဌကထာကြည့်ရသူတို့မှာ စိတ်ကြည်နူးကြသည်-ဟူလို။

နိဒါနဝတ္ထုပုဒ်ဘေဒ ဒီပနတော။ ။ “နိဒါနပုဒ်ဘေဒဒီပနတော , ဝတ္ထုပုဒ်ဘေဒ ဒီပနတော” ဟု ခွဲပါ။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဗာဟိရနိဒါန်း, အပ္ပန္နရ (အဇ္ဈတ္တိက) နိဒါန်း, သိက္ခာပုဒ်တပါးတပါး၏ နိဒါန်းအားဖြင့် နိဒါန်းအပြားကိုလည်းပြထား၏။ ထေရဝါဒ အမျိုးမျိုး ပြခြင်းကို ဝတ္ထုပုဒ်ဘေဒဒီပန ဟု သာရတ္ထ၌ ဆို၏။ ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၏ သုဒိန္န ဝတ္ထု မက္ခဋိဝတ္ထုစသည်တို့မှာ သိက္ခာပုဒ်နိဒါန်းတွင် ပါဝင်လေပြီ-ဟု ဆိုလို၏။ ဝိမတိ ကား- သုဒိန္နဝတ္ထုစသည်ကို ပြခြင်းကို “ဝတ္ထုပုဒ်ဘေဒဒီပန” ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရ၊ ပေ၊ ဝိဝဇ္ဇနတော။ ။ “သကာယ ပဋိညာယ မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနိံ နာသေထ” ဟူသော ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြရာ၌ သူတပါးတို့၏ အယူဝါဒကို ပြ၍ ထိုဝါဒကို ပယ်ခြင်း မျိုးကဲ့သို့ ပရသမယကို ရှောင်ကွင်းပယ်ရှားသော စကားများလည်း ကျေနပ် ကြည်ညို ဘွယ်ရာ ပါရှိသည်-ဟူလို။ ထိုသို့ ပရသမယကို ပယ်လိုက်လျှင် သကသမယ (မိမိအယူ ဝါဒ) ကိုလည်း စင်ကြယ်စေပြီး ဖြစ်ရကား “သကသမယ ဝိသုဒ္ဓိတော” ဟု မိန့်သည်။ [ဝိသုဇ္ဈတိ တောယာတိ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သကသမယဿ + ဝိသုဒ္ဓိ သကသမယဝိသုဒ္ဓိ၊ အချို့ စာ၌ “သုဒ္ဓိတော” ဟု ရှိ၏။ အရိယာ ဂါထာဖြစ်၍ “ဝိသုဒ္ဓိတော” ဟု ရှိရမည်။]

ဗျဉ္ဇနပရိသောဓနတော။ ။ သဒ္ဓါပုဒ်ပါဌ်ကို အမှားအမှန် သုခိသင်ခြင်း၊ တနည်း- သဒ္ဓါကျမ်းအားလျော်အောင် ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ပုဒ်ပြီးပုံကို ပြခြင်း။ [ပါဌ်ဝိသောဓနေန ဗျဉ္ဇန ပရိသောဓနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သဒ္ဓါသတ္တာနုသာရေနဝါ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတွာ ပဒနိပ္ပတ္တိဒဿနံ ဗျဉ္ဇနပရိသောဓနံ။]

အစဉ်အားဖြင့်၎င်း၊ သိက္ခာပဒနိစ္ဆယတောစ-သိက္ခာပုဒ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ [အချို့စာများ၌ ဝိနိစ္ဆယ- ဟု ဝိပါနေ၏၊ ပထျာအရိယာ ဂါထာ ဖြစ်၍ (ဝိ) မလို၊] ဝိဘင်္ဂနယဘေဒဒဿနတော - ဝိဘင်း ဖွင့်သကဲ့သို့ ဖွင့်ပုံနည်းအပြားကို ပြခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ သမ္ပဿတံ-ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုကြကုန်သော၊ ဝိညနံ - ပညာရှိတို့သည်၊ (ဒိဿတိ၌ စပ်၊) ဝါတို့၏၊ (အပါသာဒိကံ၌ စပ်၊ ယောဇနာ၌ “ သမ္ပဒါနံ ” ဟု ဆို၍ ဒိဿတိ၌ စပ်၏၊) ယတော-အကြံကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသော၊ အပါသာဒိကံ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို မဖြစ်စေနိုင်သော အရာကို၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အပါသာဒိကကို မတွေ့မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိနေယျဒမနကုသလေန - ဝိနေယျ သတ္တာကို ဆုံးမခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော၊ လောကံ - သတ္တလောကကို၊ အနုကမ္ပမာနေန-သနားစောင့်ရှောက်တော်မူသော၊ လောကနာထေန-သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာ မြတ်ဘုရားသည်၊ ဝုတ္တဿ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဝိနယဿ-ဝိနည်း ပိဋကတ် ပါဠိတော်မြတ်၏၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာ - ဤအဖွင့် အဋ္ဌကထာသည်၊ သမန္တပါသာဒိကာတွေဝ - သမန္တပါသာဒိကာ ဟူ၍သာ၊ ပဝဏ္ဏာ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဂါထာ စကားရပ်ဖြစ်၏၊ (တတြိဒံကို ပြန်အုပ်သည်၊) ဣတိ- အပြီးတည်း၊ (ဣတိ တလုံး အကြေကြံ)၊ .....အဇ္ဈတ္တိကနိဒါနဝဏ္ဏနာ - အဇ္ဈတ္တိကနိဒါန်းအဖွင့်သည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီးပြီ။

ဝိဘင်္ဂနယဘေဒ ဒဿနတော ။ ။ သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်ကို အကျယ်ဖွင့်ရာ၌ “တိဿော ဣတ္ထိယော မနဿိတ္ထိ အမနဿိတ္ထိ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ” စသည်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်လေ့ရှိ၏။ ထိုစကားကို “ဝိဘင်္ဂ” ဟု ခေါ်၏။ ပါဠိတော်လာ ဝိဘင်္ဂနည်းကိုမှီး၍ ဤအဋ္ဌကထာ၌လည်း အကျယ်ဖွင့်နည်းအပြားကို ပြထားသည်-ဟူလို။

သမ္ပဿတံ၊ ပေ၊ ဝိညနံ ။ ။ သမ္ပဿတံတိ ဉာဏစက္ခုနာ သမ္မာပဿန္တာနံ-ဤ အာစရိယပရမ္ပရ ပြပုံစသည်ကို ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ကောင်းစွာကြည့်ရှုသော ပညာရှိတို့မှာ ဤအဋ္ဌကထာ၌ မကျေနပ်စရာ တစုံတခုမှ မပါဝင်ချေ၊ အားလုံးကျေနပ်စရာချည်းသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိနည်းပါဠိတော်၏ ဤအဖွင့်အဋ္ဌကထာအတွက် “သမန္တပါသာဒိကာ” ဟူသောနာမည်သာလျှင် အနုတ္တနာမည် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ရပေသည်-ဟူလို။

ဝေရဉ္စကဏ္ဍဘာသာဒီကာ
ပြီ၊ ပြီ။

သုဒ္ဓိန္ဒကဏ္ဍ ဘာသာဒီကာ

ဣတော-ဤဝေရဉ္စကဏ္ဍမှ၊ ပရံ- နောက်ဖြစ်သော၊ တေန ခေါ်ပန သမ
 ယေန ဝေသာလိယာ အဝိဒူရေတိအာဒိ - အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
 ယေဘုယျေန - ဖြင့်၊ ဥတ္တာနတ္ထံ - ထွက်သွားသော အကျယ်အနက် ရှိ၏၊
 (သဒ္ဓတ္ထံ) ဝါ-ပေါ်လွင်သောအနက် ရှိ၏၊ (အဓိပ္ပာယ်ထွက်) တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (ဤဝေရဉ္စကဏ္ဍမှ နေ၍ဖြစ်သောပုဒ်အပေါင်း၏ များသောအားဖြင့်ပေါ်လွင်
 ထင်ရှားသောအနက် ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) အနုပဒဝဏ္ဏနံ - ပုဒ်တိုင်း
 ပုဒ်တိုင်းဖွင့်ခြင်းကို၊ ဝါ-ပုဒ်တိုင်း၏အစဉ်အားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်
 ၍၊ ယတ္ထ ယတ္ထ - အကြင်အကြင် ပုဒ်၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ - ဆိုဘွယ်သည်၊ အတ္ထိ - ၏၊ တံ
 တဒေဝ-(ဆိုဘွယ်ရှိသော) ထိုထိုပုဒ်ကိုသာ၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဖွင့်ကုန်တော့အံ့၊
 ကလန္တဂါမောတိ (ဧတ္ထ) - ၌၊ [အပေါင်းတည်ထဲ , စိတ်ဖွင့်ပြု , ဧတ္ထမရှိ
 ထည့်လေမြဲ။] ကာဠကာ- ရှဉ့်တို့ကို၊ ကလန္တကာ - ကတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- န်၏၊
 [ပရိယာယ်ဖွင့်၊] တေသံ-ထိုရှဉ့်တို့၏၊ ဝါ- တို့နှင့်၊ ဝသေန - အစွမ်းအားဖြင့်၊
 ဝါ- စပ်သဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမော - ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ ဂါမော- သည်။

ဥတ္တာနတ္ထံ ။ ။ ဥဂ္ဂတော + တာနော ယသ္မာတိ ဥတ္တာနော၊ (ထောမနိဓိ၊)
 ယသ္မာ-အကြင်အနက်မှ၊ တာနော (ဝိတ္တာရော)-အကျယ်သည်၊ ဥဂ္ဂတော-ထွက်ပြီ၊
 ဣတိ ဥတ္တာနော၊ ထွက်သွားသောအကျယ် ရှိသောအနက်၊ “ပုဒ်ရင်းအတိုင်း ထင်ရှား
 နေပြီဖြစ်၍ အကျယ်ဖွင့်ဘွယ်မလိုသောအနက်” ဟုလို၊ ဥတ္တာနော+ အတ္ထော ယသ္မာတိ
 ဥတ္တာနတ္ထံ၊ “ယဿ (ပဒဇာတဿ) - အကြင်ပုဒ်အပေါင်း၏၊ ဥတ္တာနော-ထွက်သွား
 သောအကျယ်ရှိသော၊ ဝါ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော၊ အတ္ထော အတ္ထိ” ဟု ပေး။

အနုပဒ ဝဏ္ဏနံ ။ ။ ပဒံပဒံပတိ + ဝဏ္ဏနံ၊ ပဒါနုတ္တမေန + ဝဏ္ဏနံ ဝါ၊ (သာရတ္ထံ၊)
 ပဒံပဒံ+ပတိ အနုပဒံ-ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း၊ “ပဒံပဒံ+အနု, အနုပဒံ” ဟု လည်း ပြုကြ၏၊
 (ဝိစ္စာ အဗျယိဘော)၊ ပဒါနံ+အနုတ္တမော အနုပဒံ = ပုဒ်တိုင်း၏အစဉ်၊ (အနုတ္တမတ္ထ
 အဗျယိဘော)၊ အနုပဒံ-ပုဒ်တိုင်း၊ ဝါ-ပုဒ်တိုင်း၏အစဉ်အားဖြင့်+ ဝဏ္ဏနာ အနုပဒဝဏ္ဏ
 နာ။ [ဒီကာ၌ “ဝဏ္ဏနံ” ကား ဒုတိယန္တတည်း။]

တေသံ ဝသေန ။ ။ “ထို ရှဉ့်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်=ထို ရှဉ့်တို့နှင့်စပ်သဖြင့် ရအပ်
 သော အမည်ရှိသောရွာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ကလန္တကာနံ+ဂါမော ကလန္တဂါမော”
 ဟု (ဆက်စပ်ခြင်း သမ္ပန်အနက်ကိုပြသော) ဆဋ္ဌိတပျုရိသ်သမာသ်ပြုပါ။ [ရှေးနိဿယ
 တစောင်၌ ဌာနိကလန္တတို့၏ အမည်ကို ဌာနရွာပေါ်တင်စားသော ဌာနုပစာရဟု
 ဆိုလေသည်၊ ထိုအလို “ကလန္တောစ+သော+ဂါမောစ” ဟု ပြုရမည်ဖြစ်၍ မကောင်း။]

(အတ္ထိ)၊ ကလန္ဒပုတ္တောတိ-ကား၊ ဂါမဝသေန-ရွာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ရွာနှင့် စပ်သဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမဿ-ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ ရာဇသမ္မတဿ-မင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ ဝါ - လူကြီးမင်းဟု အခေါ်ခံရသော၊ စတ္တာလီသကောဋိ ဝိဘဝဿ - ကုဋေလေးဆယ် စည်းစိမ်ရှိသော၊ ဝါ - ကုဋေလေးဆယ် ဥစ္စာ ကြွယ်သော၊ ကလန္ဒသေဋ္ဌိနော - ကလန္ဒသဋ္ဌေး၏၊ ပုဒတ္တာ- သားဖြစ်သော၊ (သေဋ္ဌိပုတ္တော၌စပ်၊) ပန-ဆက်၊ (သေဋ္ဌိပုတ္တောဟု ပါဠိတော်မှာ မိန့်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆက်ဥးအံ့-ဟုလို၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တသ္မိံ ဂါမေ-ထို ကလန္ဒ ရွာ၌၊ အညေပိ - ကလန္ဒသဋ္ဌေးမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကလန္ဒနာမ ကာ - ကလန္ဒအမည် ရှိကုန်သော၊ မနုဿာ - တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သေး၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ကလန္ဒရွာဝယ် ကလန္ဒမည်သော အခြားလူတို့ ရှိကုန် သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ကလန္ဒပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တာ-ခန့်တော်မူပြီး၍၊ ပန-ဖန်၊ သေဋ္ဌိပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ-တို့သည်၊) ဝုတ္တံ-မိန့်တော် မူအပ်ပြီ၊ [ကလန္ဒပုတ္တောဟုသာ ဆိုလျှင် အခြား ကလန္ဒပုတ္တတို့နှင့် ဆက်ဆံ နေသောကြောင့် “သေဋ္ဌိပုတ္တော”ဟု ဝိသေသန ကူ(မ)ရသည်-ဟုလို၊]

သမ္မဟုလေဟိတိ- ကား၊ ဗဟုကေဟိ-များစွာကုန်သော၊ သဟာယကေ ဟိတိ-ကား၊ သုခဒုက္ခာနိ- သုခဒုက္ခတို့သို့၊ သဟ- ကွ၊ အယန္တိဥပဂစ္ဆန္တိ- ကပ်ရောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သုခဒုက္ခ ဟူသမျှသို့ တကွ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောင်းတူ ဆိုးဘက်တို့၏ အဖြစ်

ဂါမဝသေန။ ။ ဤကား ဌာနရွာ၏ ကလန္ဒအမည်ကို ဌာနီလူပေါ်၌ တင်စား သော ဌာနာစာရ (နာနန္တရိကနည်း) တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုသဋ္ဌေးကို “ကလန္ဒ”ဟု ခေါ်နိုင်ပြီ၊ [ကလန္ဒဿ+ ပုဒတ္တာ ကလန္ဒပုတ္တောဟု ဆင့်။]

သမ္မဟုလေဟိ။ ။ သံပုဗ္ဗ၊ ဗဟိဓာတ်၊ ကုလစ်ပစ္စည်း၊ ဓာတွန်ဗုဒ္ဓနှင့် ကစ်အနုဗန် ချေ၊ အနေကသင်္ချာန္တိတေ ပစုရေ-များသောသင်္ချာသည် အစဉ်လိုက်အပ်သော အများ ဟူသောအနက်၌ ဖြစ်၏၊ (ယောမနိဓိ) ဗဟုလပုဒ်ဖြင့်၊ သမ္မဟန္တိ (ဝုဒ္ဓိံဂစ္ဆန္တိ) တိ သမ္မဟုလာ - တိုးပွားကုန် များပြားကုန်သူတို့၊ “ သမ္မဟုနိ + လာန္တိ ဝဏ္ဏန္တိတိ သမ္မ ဟုလာနိ ” ဟု လည်း တနည်းပြု၊ ဗဟုသဒ္ဓုပပဒ လာဓာတ်၊ က (က် အနုဗန်ရှိသော အ) ပစ္စည်း၊ ဤသဒ္ဓါနည်းနှင့်အညီ “ ဗဟုကေဟိ ” ဟု ပရိယာယ်ဖွင့်သည်၊ ဗဟုကေဟိ ၌လည်း ဗဟိဓာတ် ကုပစ္စည်းဖြင့် “ ဗဟု ” ဟု ပြီးမှ “ ဗဟုယေဝ + ဗဟုကာ ” ဟု သုတ္တံ၌ က ပစ္စည်းသက်၊ သီလက္ခန္ဓီကာသစ် မြဟ္မဇာလသုတ်ဖွင့်၌ကား “ သမ္မဟုလ ” ပုဒ်ကို အတည်ယူ၍ “ သမ္မာ + ပဟောန္တိ တံတံကမ္ပိတိ သမ္မဟုလာ (ဗဟဝေါ) ၊ တေနာဟ- ဗဟုကာနန္တိ ” ဟု ဖွင့်လေ၏၊ [သံပုဗ္ဗ ပဟဓာတ်၊ ဥလပစ္စည်း။] ထိုအလို ပရိယာယ်ဖွင့် မဟုတ်၊ ဗဟုကေဟိသည် အဘိဓမ္မာဖွင့်တည်း။

ကြောင့်၊ သဟာယာ-သဟာယတို့ မည်၏။ [သဟ+အာယ ဟု ခွဲ၊ အာယ၌ အာယ, ဏပစ္စည်း၊] သဟာယာဝေ - သဟာယတို့သည်ပင်၊ သဟာယကာ- သဟာယကတို့ မည်၏။ [ကပစ္စည်း သွတ္တ၊] တေဟိ သဟာယကေဟိ - ထို သဟာယံချင်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိန္ဒြိ-ကား၊ ကေတော-တပေါင်းတည်း၊ (အဂမာသိ၌ စပ်၊) ကေနစိဒေဝ ကရဏိယေနာတိ- ကား၊ ကေနစိဒေဝ-တစုံတခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဘဏ္ဍပုယောဇနဥဒ္ဓါရသာရဏာဒိနာ-ဘဏ္ဍာကို ရောင်းခြင်းကိစ္စ၌ ယှဉ်စေခြင်း၊ အညွန့်အတိုး ကုန်ဘိုးဆောင်ယူခြင်း၊ ပေးရန်နေ့ရက်ကို သတိ ရစေခြင်း အစရှိသော၊ ကိစ္စန- စီးပွားရေး ကိစ္စကြောင့်၊ (အဂမာသိ၌စပ်၊) ကတ္တိကနက္ခတ္တကိဋ္ဌာကိစ္စေန - ကြတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ပျော်ရွှင်ကစားခြင်း ကိစ္စကြောင့်၊ (အဂမာသိ) ဣတိပိ- ဤသို့လည်း၊ ဝဒန္တိ - ဖွင့်ဆိုကုန်၏၊ ဟိ- ဆိုသင့်၏၊ (တနည်း) ဟိ- ချဲ့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ကတ္တိကဇုဏ္ဍပက္ခေ- တန်ဆောင်

ဘဏ္ဍ၊ ပေ၊ ဒိနာ ။ ။ ဝိက္ကာယိကဘဏ္ဍာသ ဝိက္ကိဏနံ ဘဏ္ဍပုယောဇနံ = ရောင်း ထိုက်သောဘဏ္ဍာ (ကုန်) ကိုရောင်းခြင်းသည် ဘဏ္ဍာကိုရောင်းခြင်း ကိစ္စ၌ ယှဉ်စေခြင်း မည်၏။ [ဝိမတိ၌ “ ဣဏဒါနဉ္စ - ကြွေးပေးခြင်းကိုလည်း “ ဘဏ္ဍပုယောဇန ” ဟု ဆိုသေး၏။] ဒါတံ သင်္ကေတိတေ ဒိဝသေ ဝန္တော ဝဟဏံ ဥဒ္ဓါရော = ပေးဘို့ရန် ချိန်းချက် အပ်ရာနေ့၌ သွား၍ယူခြင်းသည် ဥဒ္ဓါရမည်၏။ အသုကသ္မိဒိဝသေ ဒါတဗ္ဗန္တိ သတုပ္ပါ ဒနံ သာရဏံ = မည်သည့်နေ့၌ ပေးရမည်ဟု (မေ့နေသူအား) သတိကို ဖြစ်စေခြင်း (သတိပေးထားခြင်း) သည် အမှတ်ရစေခြင်းမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ အဘိဓာန်၌ “ ဥဒ္ဓါရောတု ဣဏံ ဝုတ္တံ ” ကြွေးမြီကို “ ဥဒ္ဓါရ ” ဟု ဆို၏။ “ ဥဒ္ဓါရိတဗ္ဗောတိ ဥဒ္ဓါရောတိ ဝနံ ဝုတ္တံ = ကြွေးပေးရာမှ တိုးပွားသော အတိုးအညွန့် ကို ဥဒ္ဓါရခေါ်သည် ” ဟု သတိပဋ္ဌာန ဝိဘင်္ဂီကာဖွင့်၏။ ဥဒ္ဓါရိတဗ္ဗော-နဂိုရ်ကြွေးထက် အတိုးအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်အပ် ယူအပ်၏။ ဣတိ ဥဒ္ဓါရော၊ ထို့ကြောင့် ချိန်းချက် ထားရာနေ့၌ အတိုးအညွန့်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း (ယူခြင်း) ကို ဥဒ္ဓါရဟု မှတ်၊ ဝိမတိ၌ “ မူလဿ သဟဝနိယာ ဝဟဏဝါယာမော = အတိုးနှင့်တကွ အရင်းကို တောင်းယူ ဘို့ရန် အားထုတ်မှုကို ဥဒ္ဓါရ ” ဟု ဆိုသည်။

ကတ္တိကနက္ခတ္တ ကိဋ္ဌာကိစ္စေန ။ ။ ကြတ္တိကာနက္ခတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ပြုလုပ် အပ်သောပွဲကို ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ ကတ္တိကနက္ခတ္တ ” ဟုခေါ်၊ “ သင်္ကြိန်ရေသဘင် ” ပွဲမျိုးတည်း၊ ကတ္တိကနက္ခတ္တေ-ပွဲ၌ + ကိဋ္ဌာ-ပျော်မြူးခြင်းတည်း၊ ကတ္တိကနက္ခတ္တကိဋ္ဌာ- ခြင်း၊ ကတ္တိကနက္ခတ္တကိဋ္ဌာစ + သာ + ကိစ္စဉာတိ ကတ္တိကာပေ၊ ကိစ္စ။ [ဤ ဒုတိယနည်း ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သဘောကျသောကြောင့် “ ဘဂဝါဟိ ” စသည်ဖြင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိ၊ တနည်း ဝိက္ကာရဝါကျကို မိန့်သည်၊ သမ္ပဟုလေဟိ သဟာယကေဟိကို ထောက်၍လည်း တပျော်တပါးသွားကြောင်း သိနိုင်ရကား ဤဒုတိယနည်းကိုပင်နှစ်သက်သင့်ပေသည်။]

မုန်း လဆန်းပက္ခန္ဓာ၊ ဝေသာလီ - သို့၊ သမ္မာပုဏိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ ကတ္တိက နက္ခတ္တကီဠာစ - ကြတ္တိကာနက္ခတ် ပွဲသဘင်သည်လည်း၊ ဧတ္ထ - ဤဝေရဉ္စာ မြို့၊ ဥဇ္ဇာရာ - မွန်မြတ်သည်၊ ဝါ - ကြီးကျယ် ခမ်းနားသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တဒတ္ထံ - ထို ကြတ္တိကာနက္ခတ်သဘင် ပျော်ရွှင်ကစားခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဂတော- သွားပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အဒ္ဓသခေါတိ-ကား၊ ကထံ-သို့၊ အဒ္ဓသ-မြင်သနည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော- ထို သုဒိန္နသည်၊ နဂရတော-မှ၊ ဘုတ္တပပါတရာသံ- ဗားအပ်ပြီးသော နံနက်စာ ရှိသော၊ (မဟာဇနံ ဌှစ်စပ်၊) ဝါ - စားအပ်ပြီးသော နံနက်စာ ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နိက္ခမန္တံ ဌှစ် စပ်၊) သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂ-ဖြူစင် သန့်ရှင်းသော အပေါ်ခြံ တဘက် ရှိသော၊ ဝါ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဟတ္ထံ - လက်တို့၌ ပန်း၊ နံသာ၊ နံသာပြောင်းရှိသော၊ ဝါ- ပန်း နံသာ နံသာပြောင်းတို့ကို လက်စွဲလျက်၊ ဗုဒ္ဓ ဒဿနတ္ထံ - ဘုရားဖူးခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ ဓမ္မဿဝနတ္ထု - တရားနာခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ နိက္ခမန္တံ - ထွက်သွားသော၊ မဟာဇနံ - များစွာသော လူ အပေါင်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ကွ-အဘယ် အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆထ - သွားကြမလို့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ဗုဒ္ဓဒဿနတ္ထံ-ငှါ၎င်း၊ ဓမ္မဿဝနတ္ထု-ငှါ၎င်း၊ (ဂစ္ဆာမ- သွားကြမလို့) ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ဘုရားဖူး တရားနာသွားကြမည် ဖြစ်လျှင်၊) အဟမ္ဘိ - ကျွန်ုပ်သည်လည်း၊ ဂစ္ဆာမိ - လိုက်လိုပါ၏၊ ဝါ-လိုက်ပါရစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဂစ္ဆာ-လိုက်သွား၍၊ စတုဗ္ဗိဇာယ-၄ ပါးအပြားရှိသော၊ [ခတ္တိယ မြာဟ္မဏ ဂဟပတိ သမဏာနံ ဝသေန စတုဗ္ဗိဇာယ၊ ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ ဥပါသက ဥပါသိကာနံ ဝသေန ဝါ။] ပရိသာယ- သည်၊ ပရိဝုတံ- ခြံရံအပ်သော၊ ဝါ- အပ်လျက်၊ မြဟ္မဿရေန- မြတ်သော အသံတော်ဖြင့်၊ ဝါ-မြဟ္မာမင်း၏ အသံနှင့် တူသော အသံတော် ဖြင့်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တံ - တော်မူသော၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ အဒ္ဓသ - ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အဒ္ဓသခေါ၊ ပေ၊ ဒေသေန္တံတိ - ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဘုတ္တပပါတရာသံ။ ။ အသိတဗ္ဗော ဘက္ခိတဗ္ဗောတိ အာသော၊ [အသ-ဘက္ခနေ၊ ၏၊ “ အ-ဣပစ္စယ၊ ဒုတိယဏော၊ ဤသဘော၊ အဟောပုလ္လိန်သာ။ ”] ပါတော + အာသော ပါတရာသော၊ (ရ် အာဂံ၊) ဘုတ္တော + ပါတရာသော ယေနာတိ ဘုတ္တ ပါတရာသော (မဟာဇနော) ။

သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂ၊ ပေ၊ ဟတ္ထံ ။ ။ သုဒ္ဓေါ + ဥတ္တရာသင်္ဂါ ယဿာတိ သုဒ္ဓုတ္တရာ သင်္ဂါ - ဖြူစင် သန့်ရှင်းသော အပေါ်ခြံ တဘက်ရှိသော လူအများ၊ ဟဒ္ဓသု + မာလာဂန္ဓဝိလေပနာနိ ယဿာတိ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဟတ္ထော (မဟာဇနော) ။

ဒိသ္မာနဿာတိ- ကား၊ ဒိသ္မာန - ကြောင့်၊ အဿ- ထိုသုဒိန်၏၊ (တေဒဟောသိဉ္စစပ်) တေဒဟောသိတိ- ကား၊ ပုဗ္ဗေ - ဌ၊ ကတပုညတာယ- ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၊ (ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ရှေးကောင်းမှုသည်၊) စောဒိယမာနဿ - တိုက်တွန်းအပ်သော၊ ဘဗ္ဗကုလပုတ္တဿ- ကျွတ်ထိုက်သော အမျိုးကောင်းသား၏၊ ဧတံ (ပရိဝိတက္ကနံ)-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ကိ-သို့၊ အဟောသိ-နည်း၊ အဟမ္ဘိ-သည်လည်း၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ယန္ဓုန သုဏေယျံ-အကယ်၍ နာရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ - ဤအကြံသည်၊ (အဟောသိ- ပြီ၊) တတ္ထ - ထိုယန္ဓုနာဟမ္ဘိအစရှိသော ဝါကျ၌၊ ယန္ဓုနာတိ ဧတံ - ယန္ဓုနဟူသော ဤ နိပါတ်ပုဒ်သည်၊ ပရိဝိတက္ကဒဿနံ - ကြံပုံကိုပြုကြောင်းဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ကိရ - ချ၊ အဿ-ထိုသုဒိန်၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဝိတက္ကော-သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) အယံပရိသာ-သည်၊ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ-တတည်းခုသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-တည်ကြည်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ- ၍) ယံဓမ္မံ-ကို၊ သုဏာတိ-နာ၏၊ အဟမ္ဘိ- သည်လည်း၊ တံ- ထိုတရားကို၊ သုဏေယျံ- နာရပါမူကား၊ အဟောဝတ-ဪ...ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဥပ္ပန္နော-ပြီ။)

ဒိသ္မာန အဿ။ ။ဟေတု အတ္ထော အယံ ဒိသ္မာနသဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ ဒဿနကာရဏာဟိ ဧတံ ပရိဝိတက္ကနံ အဟောသိ၊ ဒိသ္မာနဉ္စ တွာန၏ ကတ္တားသည် သုဒိန္နောတည်း၊ အဟောသိ၏ ကတ္တားကား ဧတံတည်း၊ ဤသို့ကတ္တားကွသောကြောင့် တွာနပစ္စည်းကို ဟိတ်အနက်၌ သက်စေရသည်၊ “ဆတံ ပိဝိတွာ မလံ ဟောတိ=ထောပတ်ကို သေခံရခြင်းကြောင့် အားဖြစ်၏” (သီဟံ ဒိသ္မာ ဘယံ ဟောတိ) ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။

ဘဗ္ဗကုလပုတ္တဿ။ ။ဘဝိတဗ္ဗော-သစ္စာ ၄ ပါးကို သိဘို့ရန် ဖြစ်ထိုက်၏၊ ဝါ-ကျွတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဘဗ္ဗော၊ ဘဗ္ဗောစ+သော+ကုလပုတ္တောစာတိ ဘဗ္ဗကုလပုတ္တော၊ ရှင်သုဒိန်ကို “ဘဗ္ဗ”ဟု ဆိုသော်လည်း တရားထူးကား ရမည်မဟုတ်၊ မှန်၏-အရိယာ ဖြစ်ဘို့ရန် အခြေခံပါလာသူပင် ဖြစ်သော်လည်း တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဟောကြားမှုကြိယာ၊ မိမိ၏ ပြုလုပ်မှု ကြိယာ ချို့ယွင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်း အရိယာမဖြစ်ဘဲ ရှိတတ်၏၊ ပါပမိတ္တနှင့် ပေါင်းမိခြင်းကြောင့်သော်လည်း အရိယာမဖြစ်ဘဲ ရှိတတ်၏၊ ရှင်သုဒိန်မှာ မိခင်၏ တိုက်တွန်းမှုကြောင့် မေထုန်ပြုမိရကား (မိခင်ဟူသော ပါပမိတ္တ၊ မေထုန်ပြုမိခြင်းဟူသောကြိယာကြောင့်) အရိယာ မဖြစ်ဘဲ ရှိရသည်။

ယန္ဓုန။ ။ “ပရိဝိတက္ကနတ္ထေ နိပါတော”ဟု သာရတ္ထဖွင့်သောကြောင့် ပရိဝိတက္ကနအနက်ဟောနိပါတ်တပုဒ်ထည်းသာ၊ ဓမ္မံ သုဏေယျံတိကြိယာပဒေန ဝုစ္စမာနော ဧဝံ ဟိ အတ္ထော ယန္ဓုနာတိ နိပါတပဒေန ဇောတီယတိ၊ “အဟံ ယန္ဓုန ဓမ္မံ သုဏေယျန္တိ ယောဇနာ၊ ယန္ဓုနာတိစ ယဒိပနာတိ အတ္ထော။

အထခေါ သုဒိန္ဒော၊ပေ၊သာ ပရိသာတိဇုစ - ဟုသောဠှပါဠိ၌၊ ကသ္မာ-
 ကြောင့်၊ ယေန ဘဂဝါတိ- ဟူ၍၊ အဝတ္တာ - မဆိုမူ၍၊ ယေန သာပရိသာတိ-
 ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်သနည်း၊ ဣတိစေ - ဤသို့ မေးအံ့၊
 ဟိ-အဖြေကား၊ (တနည်း) ဟိ-ဇွဲ၊ [ဥပသင်္ကန္တာတိုင်အောင် မျှော်သည်၊]
 (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ [ဣတိတသ္မာ၏ ဟေတုဝါကျ၊] ဘဂဝန္တံ-
 ကို၊ ပရိဝါရေတွာ - ထက်ဝန်းကျင် ကာဆီးရုံ၊ (သဒ္ဒတ္ထ) ဝါ-ဝန်းရံ၍၊
 (ဝေါဟာရတ္ထ) ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရဇနာ-အလွန် မွန်မြတ်သော လူအပေါင်းရှိသော၊
 ဝါ-လူကြီး လူကောင်းရှိသော၊ မဟတီ- များစွာသော၊ ပရိသာ-ပရိသတ်
 သည်၊ နိသိန္ဒာ - ထိုင်နေပြီ၊ တတြ - ထို လူကြီး လူကောင်းရှိရာ ပရိသတ်၌၊
 ပစ္စာ-နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ အာဂတေန - ရောက်လာသော၊ ဣမိနာ - ဤ သုဒိန်
 သည်၊ ဘဂဝန္တံ - သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ- ချဉ်းကပ်၍၊ နိသိဒိတံ-၄၊ န သက္ကာ-
 မတတ်နိုင်၊ ပန- အနွယ်ကား၊ ပရိသာယ - ၏၊ ကေသ္မိပဒေသေ- တခုသော
 အရပ်၌၊ (နိသိဒိတံ - ၄၊) သက္ကာ - ၏၊ ဣတိ (တသ္မာ) - ကြောင့်၊ (ထိုသို့
 နောက်မှ ရောက်လာသော သုဒိန်၏ မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်၍ ထိုင်ခြင်း၄၊
 မတတ်နိုင်ဘဲ ပရိသတ်၏ တခုသော အရပ်၌ ထိုင်ခြင်း၄၊ သာ တတ်နိုင်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊) သော-ထို သုဒိန်သည်၊ တံ ပရိသံယေဝ-ထို ပရိသတ်သို့သာ၊
 ဥပသင်္ကန္တာ-ချဉ်းကပ်ရပြီ၊ [နိသိဒိ၏အဖွင့် ဖြစ်ရကား “ ဥပသင်္ကန္တာ ”
 ဟု အတိတ်ဟော တ ပစ္စည်းဖြင့် ရှိစေ၊] တေန- ကြောင့်၊ အထခေါ၊ပေ၊ ပရိ
 သာတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ၊) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ကေမန္တံ၊ပေ၊တေဒဟောသီတိ- ကား၊ နိသိန္ဒ မတ္တသေဝ- ထိုင်ပြီးကာမှ
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (သုဒိန္ဒဿ - ၏၊ တေံ - ဤအကြံသည်၊) န အဟောသိ-
 ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အထခေါ- အဟုတ်ကား၊ ဘဂဝတော- ၏၊ သိက္ခတ္ထယုပ
 သံဟိတံ-သိက္ခာ ၃ ပါးအပေါင်းနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ [အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိ
 ပညာသင်္ခါတသိက္ခတ္ထယုတ္တံ၊] ထောက်-အနည်းငယ်သော၊ ဓမ္မကထံ- ကို၊
 သုတွာ-နာရခြင်းကြောင့် (တေံ အဟောသိ)၊ [ဣဓာပိ သုတွာသဒ္ဓေါ ဟေတု

ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရဇနာ။ ။ [ခတ္တိယမဟာသာလာဒိဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရဇနာကိဏ္ဍာ-များသော
 ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ခတ္တိယစသော လူကြီး လူကောင်းတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းသော ပရိသတ်။]
 ဥဋ္ဌာရာနံ + ဥဋ္ဌာရာ ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရာ = မွန်မြတ်သူတို့ထက် မွန်မြတ်သူတို့၊ .... (တနည်း)
 အနက်တူသဒ္ဓါ ၂ ချက်ဆင့်၍ မြင့်သောအနက်ကိုယူ၊ “ အလွန် မွန်မြတ်သူ (အလွန်
 အထက်တန်းရောသူ) တို့ ”၊ ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရာ + ဇနာ ယတ္ထာတိ ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရဇနာ (ပရိသာ)၊
 ဤသို့ ပြုစေလို၍ “ ဇနာကိဏ္ဍာ ” ဟု ဖွင့်သည်။

အတ္ထောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊] ပန-ထိုသို့ပင် တရားတော်ကိုနာရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ တံ-ထိုအကြံသည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသိန္ဓသေဝ-
 ထိုင်ပြီးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဿ-ထို သုဒိန်၏ (သန္တာန်၌)၊ အဟော
 သိ - ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊ ဧကမန္တံ၊ ပေ၊ တေဒဟောသီတိ - ဟူ၍၊ (သံဂီတိ
 ကာရေဟိ၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ ကိံ - အဘယ်အကြံသည်၊ အဟောသိ-နည်း၊ ဣတိ-
 ဤကားအမေးတည်း၊ ယထာ ယထာခေါတိ အာဒိ- ယထာ ယထာခေါ အစ
 ရှိသောအကြံသည်၊ (အဟောသိ-ပြီ၊) (ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း၊) တတြ-
 ထို ယထာ ယထာခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊
 သင်္ခေပကထာ-အကျဉ်းချုပ်စကားတည်း၊ အဟံ-သည်၊ ယေန ယေန အာကာ
 ရေန - အကြင် အကြင်သို့သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ - သည်၊
 ဒေသိတံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အာဇာနာမိ-သိ၏၊ တေန တေန (အာကာရေန)-
 ဖြင့်၊ မေ-အား၊ (ဧဝံ ဟောတိ၌စပ်၊) ဝါ - သည်၊ ဥပပရိက္ခတော - စူးစမ်း
 ဆင်ခြင်လသော်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဟောတိ-ဖြစ်လာ၏၊ [ဧဝံ ဥပဋ္ဌာတိ-ဤသို့ စိတ်
 ထည်းမှာ ထင်လာ၏၊] (ကံ)၊ ယဒေတံ သိက္ခတ္တယမြဟ္မစရိယံ - အကြင်
 သိက္ခာ ၃ ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သည့် မြတ်သော အကျင့်ကို၊ ဧကမ္ပိဒိဝသံ-

သင်္ခေပကထာ။ ။ တပုဒ်စီ တပုဒ်စီ သံဝဇ္ဇောတဗ္ဗတည်၍ မဖွင့်ဘဲ ပုဒ်အားလုံးကို
 ပေါင်းရုံး ဖွင့်သောကြောင့် “သင်္ခေပကထာ” ဟု ဆိုသည်။ ဖွင့်ပုံမှာကား မကျဉ်းလှပါ။
 [ဝိသု ဝိသု ပဒုဒ္ဓာရံ- (တပုဒ်စီ တပုဒ်စီ ထုတ်ပြခြင်း= သံဝဇ္ဇောတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ဣတိ
 သဒ္ဓါဖြင့် တည်ခြင်းကို) အကတွာ သမာသတော (အကျဉ်းအားဖြင့်) အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

ယေန ယေန အာကာရေန။ ။ ယေနယေန ပကာရေန- (ဒီကာ)၊ အာကာရ၏
 ပကာရအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်၊ အခြင်းအရာ အာကာရတွေ များပြားသောကြောင့်
 “ပကာရေန” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအာကာရေနကို ဒေသိတံ၌စပ်၊
 မှန်၏-ထိုအချိန်၌ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ဝယ် ကာမာဒိနဝ
 (ကာမ၏ အပြစ်) များလည်း ပါ၏၊ နေက္ခမ္မာနိသံသ (ကာမမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း
 ဖြစ်သော ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုး) လည်း ပါ၏၊ ဤသို့ များပြားသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

ဧကမ္ပိဒိဝသံ။ ။ “ဧကမ္ပိဒိဝသံ”-ဒီကာ၊ အခဏ္ဍကတွာ၌စပ်၊ ပိကား အနည်း
 နောင်ထိုင်သော်လည်း ဝရဟာဇောတကမဖြစ်သင့်၊ “တနေမျှမကြီးမပြတ်ဘဲ ကျင့်ထိုက်
 လောက်အောင် မွန်မြတ်ပါပေသည်” ဟု တရားကို မြှင့်တင်သော အနုဂ္ဂဟတ္ထ-သမ္ဘာ
 ဝနာ ဇောတကသာ ဖြစ်သင့်သည်။

[ဆေ ၁၆] အနည်းအယုတ်၊ ပုဒ်နောင်ထုတ်၍၊ ပိ ယုတ် ဝရဟာ၊ ဖြစ်တုံပါလည်း၊
 စင်ရာပုဒ်မှာ၊ များမြတ်ပါမူ၊ သမ္ဘာဝနာသာ ယူ။

တနေ့မျှလည်း၊ အခဏှံ - ကြီးပြတ်ခြင်း မရှိသည်ကို၊ ဝါ - ကြီး၊ ပေါက်၊ ပြောက်ကျားခြင်း မရှိသည်ကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ စရိမကစိတ္တံ - နောက်ဆုံး စိတ်သို့၊ ဝါ - စုတိစိတ်သို့၊ [စရိမကသဒ္ဓါသည် အဆုံးအနက်ကို ဟော၏၊ တဘဝ၏ အဆုံးဟူသည် စုတိစိတ်တည်း၊ စရိမက စိတ္တံတိ - စုတိ စိတ္တံ၊] ပါပေတဗ္ဗ တာယ - ရောက်စေထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ - စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံစွာ၊ ဝါ - ပြည့်စုံအောင်၊ စရိတဗ္ဗံ - ကျင့်ထိုက်၏၊ စသည်သာ မကသေး၊ ဧကဒိဝသမ္ဘိ - လည်း၊ ကိလေသမလေန - ကိလေသာ အညစ်အကြေးအားဖြင့်၊ (မလိနံဝယ် မလ၌ အဘိန္တဝိသေသနာ၊) အမလိနံ - အညစ်အကြေး မရှိသည်ကို၊ ကတွာ - ရှိ၊ စရိမကစိတ္တံ - သို့၊ ဝါ - သို့၊ ပါပေ ယဗ္ဗတာယ - ကြောင့်၊ ဧကန္တ ပရိသုဒ္ဓံ - စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စွာ၊ ဝါ - အောင်၊ သင်္ခလိဒိတံ လိဒိတသင်္ခသဒိသံ - ခြစ်ပစ်အပ်သော ခရုသင်းနှင့် တူစွာ၊ ဓောတသင်္ခ သပ္ပဋိဘာဂံ - ဆေးကြော ပွတ်တိုက်အပ်သော ခရုသင်းနှင့် တူသော အဘို့ရှိအောင်၊ စရိတဗ္ဗံ - ၏။

အခဏှံကတွာ။ ။ ဒုက္ကဋ္ဌဒုက္ခာသိတမတ္တဿပိ အနာပဇ္ဇနေန - ဒုက္ကဋ္ဌဒုက္ခာသိတ သို့မျှ မရော့စရခြင်းအားဖြင့်၊ အခဏှံတံကတွာ - ကြီးပြတ်ခြင်းမရှိအောင်ပြု၍၊ အန္တိဒ္ဓ၊ အသဗလ၊ အကမ္မာသဖြစ်အောင်လည်း ပြုရမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် အခဏှံသည် ဥပလက္ခဏ စကားသာတည်း။ [အခဏှံ အန္တိဒ္ဓါဒိဘာဝါပါဒနေန (ကြောင့်) အခဏှံ လက္ခဏဝစနဉ္စေတံ။]

ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ ။ ။ ကိဉ္စိပိ ဧကဒေသံ အသေသေတွာ (ဇိုးဇဉ်းအနည်းငယ် တချို့တလေကိုမျှ မကြွင်းစေဘဲ) ဧကန္တနေဝ ပရိပူရေတဗ္ဗတာယ ဧကန္တ ပရိပုဏ္ဏံ။ [မည်သည့် မြဟ္မစရိယတော့ ကျင့်ဘို့မလိုပါ - ဟု ဆိုစရာမရှိ၊ အားလုံး သိက္ခာပုဒ်များ သမာဓိကျင့်စဉ်များ ပညာများသည် သူ့နေရာနှင့်သူ ဖြည့်စရာများချည်း ဖြစ်သည်။]

အမလိနံကတွာ။ ။ မလံ ယဿ အတ္တိတိ မလိ = အညစ်အကြေးရှိသော မြဟ္မစရိယ၊ န + မလိ အမလိ၊ [န ပုလိနံဖြစ်၍ ရဿပြု။] သုခကာရိနံကဲ့သို့ “အမလိနံ” ဟု ရှိစေ၊ တနည်း - ဗျာဓိတပုဒ်ကဲ့သို့ သဗ္ဗာတအဿအနက်၌ “ဣတ” ပစ္စည်းသက်၊ တကို နပြု၍လည်း “အမလိနံ” ဟု ပင် ရှိသင့်၏။ [တဏှာသံကိလေသာဒိနာ အသံကိလိဋ္ဌံ ကတွာ စိတ္တုပ္ပါဒမတ္တမ္ဘိ ကိလေသမလံ အနုပ္ပါဒေတွာ အစ္စန္တမေဝ ဝိသုဒ္ဓိကတွာ ပရိဟရိ တဗ္ဗတာယ (ဆောင်ရွက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဧကန္တ ပရိသုဒ္ဓံ။]

သင်္ခလိဒိတံ။ ။ “သင်္ခလိဒိတံ” သည် ပါဠိရင်းတည်း၊ ဝိသေသနပုဒ် နောက်ကျ သည် ဟု ၎င်း၊ သင်္ခံ ဥပမာတဋ္ဌိတံ (တနည်း - သဒိသုပစာ) ဟု ၎င်း သိစေလို၍ “လိဒိတ သင်္ခသဒိသံ” ဟု ပဌမဖွင့်သည်။ လိဒိတအရ “ခြစ်” ဆိုသည်မှာလည်း ဖြူစင်အောင် ပွတ်တိုက်အပ်သည်ကို ဆိုလိုသည် ဟု ပြလို၍ “ဓောတသင်္ခသပ္ပဋိဘာဂံ” ဟု ဒုတိယ ဖွင့် ပြန်သည်။ သပ္ပဋိဘာဂံကား သဒိသံ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ဤသင်္ခလိဒိတံပုဒ်သည် ဧကန္တ

ဣဒံဗြဟ္မစရိယံ-ဤသိက္ခာ ၃ ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို၊ အဂါရံ-အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသတာ-နေသူသည်၊ အဂါရမဇ္ဈေ-အိမ်အလယ်၌၊ ဝသန္တေန - သည်၊ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ - စင်စစ်ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံစွာ၊ ဝါ-အောင်၊ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ- စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စွာ၊ ဝါ - အောင်၊ သင်္ခလိခိတံ-ပွတ်တိုက်ဆေးကြောအပ်သော ခရုသင်းနှင့်တူစွာ၊ ဝါ-ပွတ်သစ်စ ခရုသင်းနှင့် တူအောင်၊ စရိတုံ-ကျင့်ခြင်းငှါ၊ န သုကရံ - လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်၊ [သုကရံ၌ ကံဟော ခပစ္စည်းတည်း၊] ဝါ-မလွယ်ကူ၊ အဟံ-သည်၊ ဧကသေစ-ဆံတို့ကို၎င်း၊ မသုစ-မုတ်ဆိတ်ကျင်စွယ်ကို၎င်း၊ ဩဟာရေတွာ-ပယ်ရှား၍၊ ဝါ-ရိတ်၍၊ ကသာယရသ ပီတတာယ- သောက်အပ်သော ဖန်ရည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- ဖန်ရည်ကိုသောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကသာယာနိ - ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဗြဟ္မစရိယံ - မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တာနံ-ကျင့်သူတို့အား၊ အနုစ္ဆဝိကာနိ-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-

ပရိသုဒ္ဓံပုဒ်ကိုပင် ထင်ရှားအောင် ဥပမာပြသော ပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ သင်္ခလိခိတံ ၂ ပုဒ်မှ စရိတဗ္ဗံ ဟု ကြွယာတချက်ပြသည်၊ “ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ ဖြစ်သောကြောင့် ပွတ်သစ်စ ခရုသင်းအတူ ဖွေးဖွေးဖြူနေသည်” ဟုလို။ [တတော ဧဝ သင်္ခံဝိယ လိခိတန္တိ သင်္ခလိခိတံ။]

မှတ်ချက်။ ။ “သင်္ခံဝိယ”သည် (မူလဒုတိယန္တ အတိုင်း) ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပြတည်း၊ တနည်း-သဒိသူပစာပြတည်း၊ အမှန်ဝစနတ်ပြသောအခါ သင်္ခသဒ္ဓါ ပုလိန်ဖြစ်၍ “လိခိ ယိတ္ထာတိ လိခိတော၊ သင်္ခံစ + သော + လိခိတောစာတိ သင်္ခလိခိတော၊ သင်္ခလိခိတော ဝိယာတိ သင်္ခလိခိတံ (ဗြဟ္မစရိယံ)” ဟု ပြပါ၊ သမာနော + ပဋိဘာဂေါ (ပြိုင်ဘက် အဘို့) ယဿာတိ သပုဋိဘာဂံ၊ သမာနကို (သ) ပြ၊ ဓောတသင်္ခေန + သပုဋိဘာဂံ ဓောတသင်္ခသပုဋိဘာဂံ (ဗြဟ္မစရိယံ)။

အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ ။ ။ အဓိ အာပုဗ္ဗဝသဓာတ်၏ ယှဉ်ရာ၌ သတ္တမီအနက် ဝယ် ဒုတိယာသက်ရသောကြောင့် အဂါရံကို “အဂါရမဇ္ဈေ” ဟု ဖွင့်သည်။ [တတိယာ သတ္တမီနဉ္စသုတ်အဖွင့် ကာရကရူပသိဒ္ဓိကိုကြည့်ပါ၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ အဓိ+အာ ဥပသာရတို့အနက်ရှိ ကြံသောအဖွင့်လည်း ရှိသေး၏။]

ဧကသမဿံ ။ ။ ဒါဒိကာပိ မသုဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟေတွာ မသုတွေဝ ဝုတ္တံ၊ ဥတ္တရာဓရမဿံ (အထက်မုတ်ဆိတ်၊ အောက်မုတ်ဆိတ်) ဣတိ အတ္ထော၊ အထက်က မုတ်ဆိတ်ကိုပင် ဒါဒိကာ၊ (ဝါ-နှုတ်ခမ်းမွေး) ဟု ခေါ်သည်။

ကသာယရသ ပီတတာယ။ ။ ပီတော - သေခံအပ်ပြီးသော + ကသာယရသော ယေဟိတိ ကသာယရသပီတာနိ = သောက်အပ်ပြီးသော ဖန်ရည်ရှိသော အဝတ်တို့၊ ဇိတိန္ဒြိယောကဲ့သို့ ကတ္တားပုဒ်ရ၍ “ဖန်ရည်ကိုသောက်ပြီးသော အဝတ်တို့” ဟု မှတ်၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ကသာယေန+ရတ္တာနိ ကသာယာနိ” ဟုသော ဝိပြုဟ်ကိုပြသည်။

အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို၊ အစ္ဆာဒေတွာ-ဆီး၍၊ ပရိဒဟိတွာ- ဝတ်ရုံ၍၊ အဂါရသ္မာ- အိမ်မှ၊ နိက္ခမိတွာ - ၍၊ [အဂါရသ္မာသည် ဥပါတဝိသယ အပါဒါန် ဖြစ်၍ “ နိက္ခမိတွာ ” ဟု စပ်ပုဒ်ထည့်ပါ - ဟုလို၊] အနဂါရိယံ - လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှမရှိရာ ရဟန်းတောင်သို့၊ ယံနုန ပဗ္ဗဇေယျံ- လူ့ကိစ္စ များ၊ စွန့်ခွါထား၍၊ သွားရောက်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ - သို့၊ (ဟောတိ - ထင်ရှား၏၊) [ဝေဟောတိကို ပြန်အုပ်ပါ။] ဣတိအယံ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ သင်္ခေပကထာ-တည်း၊ (ဣတိတလုံး အကြေကြီး။)

စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျံဟူသောပါဌ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဂါရဿ - အိမ်၌နေခြင်း၏၊ ဟိတံ - စီးပွားဖြစ်သော၊ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိ ကမ္မံ-လယ်ထွန်ခြင်း၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း အစရှိသော အလုပ်ကို၊ အဂါရိယံတိ - ယံ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၎င်း၊ တဉ္စ - ထိုအိမ်၌ နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှ သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇောယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ် ၌၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အိမ်၌နေခြင်း၏စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှမရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပဗ္ဗဇော-ရှင်ရဟန်းအဖြစ် ကို၊ အနဂါရိယာတိ - ယာဟူ၍၊ ဣတဗ္ဗာ-၏၊ အနဂါရိယံ-အိမ်၌နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှ မရှိရာဖြစ်သော၊ တံ ပဗ္ဗဇံ-ထို ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ပဗ္ဗဇေယျန္တိ - ကား၊ (ယန္တုန) ပရိဗ္ဗဇေယျံ- လူ့ကိစ္စများ၊ စွန့်ခွါထား၍၊ သွားရောက်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ။

ပရိဒဟိတွာ။ ။ အစ္ဆာဒေတွာ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ အာပုဗ္ဗ စုရာဒိဆဒဓာတ် သည် သံဝရဏ (စောင့်ရှောက်ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ ဆီးခြင်း) အနက်ကိုဟော၏၊ “ ကိုယ် အတွင်းကို လူမမြင်ရအောင် ဆီးကာထားခြင်း ” ဟူသည် အဝတ်ကို ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ပရိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော “ ပရိဒဟန ” သည် “ နိဝါသ-ဝတ်ခြင်း ” အနက်ကိုဟော၏၊ ဤနေရာ၌ သင်းပိုင်ကိုဝတ်၍၊ အပေါ်ခြုံကို ရမ်းခြင်း ခြုံခြင်းကို “ ပရိဒဟိတွာ ” ဟု ဆိုသည်၊ [ပရိဒဟိတွာတိ နိဝါသေတွာ ပါရုဒိတွာစ။]

အဂါရဿ ဟိတံ ။ ။ အဂါရဝါသော အဂါရံ (ဥတ္တရဒလောပေန - ဝါသ နေခံပုဒ်ကိုချေသဖြင့် “ အဂါရံ ” ဟု ဖြစ်၏၊)၊ တဿ - ထိုအိမ်၌ နေခြင်း၏၊ ဝနိဝဟံ- တိုးပွားမှုကို ဆောင်တတ်သော အလုပ်သည်၊ အဂါရဿ-၏၊ ဟိတံ-စီးပွားမည်၏၊ [အဂါရဿ + ဟိတံ အဂါရိယံ၊ ဟိတအနက်၌ ဣယသက်၊ နတ္ထိ + အဂါရိယံ ဣတ္ထာတိ အနဂါရိယာ (ပဗ္ဗဇော) ။] ပဗ္ဗဇော၌ ‘ ပပုဒ္ဒ, ဝဇ-ဂတိမှ ’ ဟူသော ဓာတ်တည်း၊ သဒ္ဓ ကမ္မစာဂေန ဝိဓာနေန (လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း စသော ကိစ္စကို စွန့်ခြင်း အစီအရင်ဖြင့်) အဿမန္တရဂမနေ-ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ သွားနေခြင်း၌ ” ဟု သောမနိဓိဖွင့်၏၊ ပ နှင့် ပရိဗ္ဗဇေယျံ၌ ပရိတို့သည် ပရိစ္စာဂအနက်ဟောတည်း။

အစိရဂုဠိတဘယ ပရိသာယ ယေန ဘဂဝါ၊ တေနပသင်္ကမိတိ - ကား၊ သုဒိန္ဒော-သည်၊ ပရိသာယ-သည်၊ အဂုဠိတဘယ-မထသေးမီ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ န ယာစိ - တောင်းပန်သည် မဟုတ်၊ ကသ္မာ - နည်း၊ တတြ-ထို ပရိသတ်၌၊ အဿ-ထိုသုဒိန်၏၊ ဗဟု-နသော၊ ဉာတိသာလောဟိတာ-ဆွေမျိုး သွေးသား တော်စပ်သူတို့သည်၎င်း၊ မိတ္တာမစ္စာ-မိတ်ဆွေ၊ အဖေ၊ သဟာယ် ချင်းတို့သည်၎င်း၊ သန္တိ-န၏၊ တေ-ထိုဉာတိသာလောဟိတ မိတ္တာမစ္စတို့သည်၊ တံ-သည်၊ မာတာပိတုနံ - မိဘတို့၏၊ ဧကပုတ္တကော - သနားစောင့်ရှောက် အပ်သော တယောက်သော သားတည်း၊ တယာ - သည်၊ ပဗ္ဗဇိတံ - ငှါ၊ နလဗ္ဘာ-မရအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ဗာဟာယံ- လက်မောင်း၌၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟေတွာပိ- ကိုင်၍လည်း၊ အာကဗေယျံ- ဆွင်ကုန်ရာ၏၊ တတော- ထိုသို့ ဆွင်ခြင်းကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၏၊ အန္တရာယော-သည်၊ ဘဝိ သာတိ-တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (နယာစိ - မတောင်းပန်၊) ပရိသာယ - နှင့်၊ သဟေဝ - တကွသာလျှင်၊ ဥဠဟိတွာ - ထပြီး၍၊ ထောက်- အနည်းငယ်၊ ဂတိောန-သွားပြီး၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဧကနစိ- တစုံတခုသော၊ သရီရ ကိစ္စလေသေန-ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စသော အနည်းငယ်သော ကိုယ်ကိစ္စကြောင့်၊ (ကိုယ်ကိစ္စကို အကြောင်းပြသဖြင့်) [ဥစ္စာရပဿာဝါဒိသရီရကိစ္စလေသေ

ဉာတိ သာလောဟိတာ။ ။အယံ အဇ္ဈတ္တိကောတိ - “ ဤသူသည် အတွင်းလူ” ဟူ၍၊ ဇာနန္တိ - သိလည်း သိတတ်ကုန်၏၊ (ကတ္ထုသာဓန) ဉာယန္တိစ - သိလည်း သိအပ်ကုန်၏၊ (ကမ္မသာဓန) ဣတိ၊ ဉာတိ - ဉာတိတို့မည်၏၊ [ဉာဓာတ် တိပစ္စည်း ပုလိန်၊]လောဟိတေန+သမ္ပန္နာ သာလောဟိတာ-သွေးအားဖြင့် စပ်သူတို့(သွေးသား စပ်သူတို့)၊ [သံ + လောဟိတ၊ သံ ဥပသာရသည် သမ္ပန္န (သင်္ဂတ) အနက်ဟော၊ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ ဒိသပြု။] အဘဘက်ဆွေမျိုးကို ဉာတိ၊ အမိဘက်ဆွေမျိုးကို သာလော ဟိတ၊ ဟု ခွဲ၊ တနည်း - မိဘ ၂ ဘက်ဆွေမျိုးကို ဉာတိ၊ ယောက္ခမဘက် ဆွေမျိုးကို သာလောဟိတဟု ခွဲ-(ဋီကာ)။

မိတ္တာ မစ္စာ။ ။မိန္ဒန္တိ သိနိဟန္တိ - ချစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ မိတ္တာ၊ [မိဒ-သိနေ ဟေ + တ။] မိနန္တိ သဗ္ဗဂုယေသု အန္တော ပက္ခိပန္တိ - အလုံးစုံ လျှိုဝှက်အပ်သော တိုင်ပင်ဘွယ်တို့၌ အတွင်းသွင်းတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝါမိတ္တာ၊ [မိ-ပက္ခေပေ+ တ။] ဋီကာ၌ “ မိတ္တာယန္တိတိ” ဟု တွေ့ရ၏၊ “ မိဒယန္တိ ” ဟု စုရာဒိဂိုဏ်းဖြင့် ရှိသင့်မည် ထင်သည်၊ ထို မိဒယန္တိလည်း “ မိဇ္ဇတိ ” နှင့် အနက်တူပင်၊ အမစ္စကား - သဟနှင့် အနက်တူသော “အမာ” နိပါတ်နောင် ဘဝတိအနက်၌ “တျက်” ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တည်း၊ က်အနုဗန်ကိုချေ၊ တျကို စပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ “သဗ္ဗကိစ္စေသု-တို့၌၊ အမာ-အတူတကွ၊ ဘဝန္တိ (ထောမနိမိ၌ “ဝသတိ”) ဣတိ အမစ္စာ။

နာ... လေသသဒ္ဓါ အနည်းငယ် အနက်ဟော၊] နိဝတ္တိတွာ- ပြန်နစ်၍၊ ဘဂဝန္တံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမ္မ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ- ကို၊ ယာစိ- ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ သုဒိန္ဒောပေ၊ဘဂဝါတိ - ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန - ဆက်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ရာဟုလ ကုမာရဿ - ၏၊ ပဗ္ဗဇိတတော- ရှင်ပြီရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ မာတာပိတူဟိ-တို့သည်၊ အနနညာတံ-ခွင့်မပြု အပ်သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ နပဗ္ဗာဇေတိ-ရှင်ဖြစ်စေတော်မမူ၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးတော် မမူ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (မိဘတို့ ခွင့်မပြုအပ်သော သားကို ရှင်ပြုပေးတော်မမူ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) နံ-ထိုသုဒိန်ကို၊ အနညာတောသိ၊ပေ၊ပဗ္ဗဇ္ဇာယာတိ- ဟူ၍၊ ပုစ္ဆိ - မေးတော်မူပြီ။

ဣတော-ဤအနညာတောသိ အစရှိသော ဝါကျမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ပါဠာ နုသာရေနေဝ- ပါဠာသို့ အစဉ်လျှော့သဖြင့်သာလျှင်၊ (ပါဠာလျှောက်အားဖြင့် သာလျှင်၊) ဂတ္တာ - ဉာဏ်သွား သွား၍၊ တံ ကရဏီယံ တိရေတွာတိ ဣတ္ထ-၌၊ ဝေ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ကိံ)၊ ဓုရနိက္ခေပေနေဝ-တာဝန်ကို လျှော့ချခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ တံကရဏီယံ - ထို ပြုဘွယ် ကိစ္စကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ- ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ [ဘဏ္ဍပုယောဇနာဒိသု ဓုရနိက္ခေပေန၊ တေနာဟ - နဟိတိ အာဒိ၊] ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော-၏) ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-၌၊ တိဗ္ဗစ္ဆန္တဿ-ထက် သန်သော ဆန္ဒရှိသူ၏၊ ဘဏ္ဍပုယောဇနဉ္စဒါရသာရဏာဒိသုဝါ-စေခြင်းအစရှိသည်တို့၌၎င်း၊ နက္ခတ္တ ကိဋ္ဌာယံဝါ- ခြင်း၌၎င်း၊ စိတ္တံ-သည်၊ န နမတိ-မညွတ်တော့၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဓုရနိက္ခေပေနေဝ-လျှင်၊ တံ ကရဏီယံ-ကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-၍ ဣတိ အတ္ထော- ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊)

ပန-ကား၊ အမ္မတာတာတိ ဣတ္ထ-၌၊ အမ္မာတိ-အမ္မဟူသောပါဠာဖြင့်၊ မာတရံ- ကို၊ အာလပတိ- ခေါ်၏၊ တာတာတိ- တာတဟူသော ပါဠာဖြင့်၊ ပိတရံ- ကို၊ (အာလပတိ-၏) တုံခေါသိတိ(ပဒဿ)-တုံခေါသိဟူသောပုဒ်၏၊ တုံခေါအသိ (တိ ပဒစ္ဆေဒေါ-တုံခေါအသိဟု ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏၊) ဧကပုတ္တ ကောတိ-ကား၊ ဧကောဝ-တယောက်ထည်းသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ပုတ္တကော- သနားစောင့်ရှောက်အပ်သော သားသည်၊ (အသိ- ၏) တေ- ၏၊ ဝါ-မှ၊ အညော - အခြားသော၊ ဇေဋ္ဌောဝါ - အကိုကြီးသည်၎င်း၊ ကနိဋ္ဌောဝါ- ညီငယ်သည်၎င်း၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ စ - ဆက်၊ ဣ- ဤ ဧကပုတ္တကောဟူသော ပါဠာ၌၊ ဧကပုတ္တောတိ - ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗေ - ဆိုထိုက်လျက်၊ အနုကမ္မာဝသေန- သနားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကပုတ္တကောတိ - ဟူ၍၊ (မာတာပိတူဟိ) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [“အနုကမ္မိတော+ဧကပုတ္တော ဧကပုတ္တကော” ဟု ပြု။]

ပိယောတိ - ကား၊ ပီတိဇနနကော - နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ (ကောပုတ္တကော၌စပ်၊) မနာပေါတိ- ကား၊ မနဝဗုဒ္ဓကော- စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော၊ (စိတ်ကြီးဝင်လေသော၊) သုခေမိတောတိ-ကား၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဧမိတော- ကြီးပွားစေအပ်သော၊ သုခသံဝနိတော-ချမ်းသာသဖြင့် ကြီးပွားစေအပ်သော၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ သုခပရိဟတောတိ-ကား၊ သုခေန-သဖြင့်၊ ပရိဟတော - ရွက်ဆောင်အပ်သော၊ ဇာတကာလတော- မွေးဖွားရာအခါမှာ၊ ပဘုတိ - စ၍၊ ဓာတိဟိ - ကလေးထိန်းတို့သည်၊ အင်္ဂတော- ရင်ခွင် တခွင်မှာ၊ အင်္ဂ- ရင်ခွင် တခွင်သို့၊ ဟရိတွာ - ဆောင်၍၊ ဓာရိယမာနော - ချီပွေ့ဆောင်ရွက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ - ၎င်း၊) အဿကရထကာဒိဟိ-မြင်းရုပ် ရထားကလေး အစရှိကုန်သော၊ ဗာလကီဠနကေဟိ- ကလေးကစားဘွယ်တို့ဖြင့်၊ ကီဠာပိယမာနော-ကစားစေအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၎င်း၊)

ပိယော။ ။ပီ-တပုနေ (နှစ်သက်ခြင်း ချစ်ခြင်း) ကပစ္စည်း၊ (က်အနုဗန်ချေ)၊ အပစ္စည်းသော်လည်းကြီး၊ ဤကို ဣယပြု၊ “ပိယာယိတဗ္ဗော-ချစ်ခြင်းဖြင့် ရောက်အပ်၏၊ ဣတိပိယော” ဟု ဋီကာဝိဂြိုဟ်ပြု၏၊ “ပိယတေ-ချစ်အပ်၏၊ ဣတိ ပိယော” ဟု ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟပြုသည်၊ “ပီတိဇနနကော ” ကား သဘာဝတ္ထအဖွင့်၊ “ချစ်အပ်သူသည် မိမိကို ချစ်သောမိဘ၏ ပီတိကိုဖြစ်စေတတ်သော သဘောရှိသည် ” ဟုလို။

မနာပေါ။ ။ မန+အာပ၊ အာပ၌ အပဓာတ်, ကာရိတ်ကြော၊ အပစ္စည်း၊ “မနံ-စိတ်ကို + အပယတိ - တိုးပွားစေတတ်၏၊ ဣတိ မနာပေါ” ဟု ပြုစေလို၍ “မနဝဗုဒ္ဓကော ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ မိဘ၏စိတ်ကို တိုးပွားစေ ” ဟူသည် စိတ်ကြီးဝင်စေခြင်းတည်း၊ မိဘတို့သည် ရုပ်အဆင်းနှင့် အရည်အချင်းပြည့်ဝသော သာသျှီးတို့ကိုရလျှင် စိတ်ကြီးဝင်တတ်ကြ၏၊ “မနေန-စိတ်သည်+အပိယတေ-ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ မနာပေါ” ဟုလည်း အခြားနေရာ၌ ပြုရ၏၊ “မြတ်နိုးအပ်” ကား သင်္ကေတအနက်တည်း။

သုခေမိတော။ ။သုခ+ဧမိတော၊ “ဧဓောတု လာဘဝုခိသု”-ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၊ ဤနေရာ၌ ဝုခိအနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် “သုခသံဝနိတော” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဧမိယတေ-ကြီးပွားစေအပ်၏၊ ဣတိ ဧမိတော” ဟု ပြု၊ ယောဇနာ၌ “ဋေ-ဝုခိယံ” ဟု ဆို၍ “သုခေဋ္ဌိတော” ဟု မူကွဲပြု၏။ [တနုဏဒါရကကာလေ တဓတာပရဗူ သာဒုရသမနုညဘောဇနာဒိအာဟာရ သမ္ပတ္တိယာ သုခေမိတော။]

သုခပရိဟတော။ ။ ပရိဟရိယတေ - ဆောင်ရွက်အပ်၏၊ ဣတိ ပရိဟတော၊ သုခေန+ပရိဟတော သုခပရိဟတော၊ [“ကီဠမာနော” ဟု ကတ္ထုရုပ်တွေ့ရ၏၊ ပရိဟတောဟူသော ကမ္မရုပ်၏ ဆောင်ရွက်ပုံသရုပ်ပြုဖြစ်၍ “ကီဠာပိယမာနော” ဟု ရှိသင့်၏၊ ထိုသို့ရှိမှ “ဓာတိဟိ” ဟူသော ကတ္တားနှင့်လည်းလျော်မည်၊ “ဓာရေတိ-ဆောင်ရွက်တတ်၏၊ ဣတိ ဓာတိ” ဟု ပြု၊ အဿက၌ ကပစ္စည်းသည် ဥပမာအနက်ဟော၊ အဿာပိယာတိ အဿကာ၊ ရထကာ၌ကား ခုဒ္ဒကအနက်ဟော၊ ခုဒ္ဒကာ+ရထာ ရထကာ။]

သာဒုရသဘောဇနံ-သာယာအပ်သော အရသာရှိသောဘောဇဉ်ကို၊ ဘောဇိယမာနော-စားစေအပ်သည်။ ဝါ-ကျွေးအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ-၎င်း၊) သုခေန-သဖြင့်၊ ပရိဟတော-အပ်သော။ (ဧကပုတ္တကော၌ စပ်။)

န တံ၊ ပေ၊ ဇာနာသီတိ-ကား၊ တာတသုဒိန္န - ချစ်သားသုဒိန္န၊ တံ- သည်၊ ဒုက္ခဿ-၏။ ကိဉ္စိ - ဇိုးဇဉ်းအနည်းငယ်ကိုမျှ၊ အပ္ပမတ္တကံ-နည်းသော အတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ ကလဘာဝံပိ-တစ်စိတ်သောအဘို့ကိုလည်း၊ [ကိဉ္စိကိုဖွင့်သည်၊ ကိဉ္စိသဒ္ဓါ အပ္ပတ္တဝါစကနိပါတ်။] န ဇာနာသိ-မသိရ၊ [ယခုတိုင်အောင် မသိရသေးသောကြောင့် ပဝတ္တာဝိရတ ဝတ္တမာန် သိဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည်။] အထဝါ - ထို့ပြင် တနည်းကား၊ ကိဉ္စိ - တစုံတခုသော၊ ဒုက္ခေန - ဒုက္ခဖြင့်၊ (ဝိသယံ - အာရုံကို၊) နာနုဘောသိ - မခံစားရ၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ကရဏတ္ထေ - ကရိုဏ်းအနက်၌၊ သာမိဝစနံ - သာမိဝိဘတ်တည်း၊ စ - သည်သာ မကသေး၊ အနဘဝနတ္ထေ-အနဘဝနအနက်၌၊ ဇာနနာ-ဇာနနကြိယာသည်၊ (ဟောတိ - ၏၊) အထဝါ-ကား၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ဒုက္ခံ- ကို၊ နဿရတိ - အမှတ်မရ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဥပယောဂတ္ထေ- ဒုတိယာဝိဘတ်၏အနက်၌၊ သာမိဝစနံ-တည်း၊ စ-သည်သာမကသေး၊ သရဏတ္ထေ-သရဏအနက်၌၊ ဇာနနာ-ဇာနနကြိယာသည်၊ (ဟောတိ၊) ဝိကပ္ပန္နယေပိ-ဒုတိယ တတိယဝိကပ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌လည်း၊ ပုရိမပဒဿ-ကိဉ္စိဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏၊ ဥတ္တရပဒေန-ဒုက္ခဿ

အထဝါ၊ အနဘဝနတ္ထေ ဇာနနာ ။ ။ ဤနည်း၌ “ကိဉ္စိဒုက္ခဿ-တစုံတခုသောဒုက္ခဖြင့်၊ (ဝိသယံ-အာရုံကို၊) န ဇာနာသိ - မခံစားရ”ဟု ပါဠိတော်မှာပေး။ [ယဒါ ဇာနာတိသဒ္ဓေါ ဗောဓနတ္ထော နဟောတိ - ဇာနာတိကြိယာသည် သိခြင်းအနက်ကို မဟော၊ တဒါ တဿ ပယောဂေ- ထိုဇာနာတိသဒ္ဓါ၏ ယှဉ်ရာ၌၊ သပ္ပိနော ဇာနာတိ၊ မရနော ဇာနာတိတိ အာဒိသုဝိယ - ထောပတ်ဖြင့် အရသာကိုခံစား၏၊ ပျားရည်ဖြင့် အရသာကိုခံစား၏၊ စသည်တို့၌ကဲ့သို့၊ ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ သဒ္ဓသတ္တဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိတိ အာဟ- ကိဉ္စိဒုက္ခေန နာနုဘောသီတိ၊ ပေ၊ ဝိသယံ နာနုဘောသီတိ ဝေ မတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။]

အထဝါ၊ ပေ၊ သရဏတ္ထေ ဇာနနာ ။ ။ “ကိဉ္စိဒုက္ခဿ=တစုံတခုသောဒုက္ခကို၊ နဇာနာသိ-အမှတ်မရ”ဟု ပါဠိတော်မှာပေး၊ “ခံစားရသောဒုက္ခက မရှိသောကြောင့် ပင်ဘာဒုက္ခကိုမျှ မမှတ်မိ” ဟူလို။ [ယဒါပန ဇာနာတိသဒ္ဓေါ သရဏတ္ထော ဟောတိ၊ တဒါ သရဏတ္တာနံ ဓာတုသဒ္ဓါနံ ပယောဂေ “မာတုသရတိ (အမိကို အမှတ်ရ၏)၊ ဝိတု သရတိ၊ ဘာတု ဇာနာတိ (အမှတ်ရ၏)” ဣတိ အာဒိသုဝိယ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ သဒ္ဓသတ္တဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိတိအာဟ-အထဝါ ကိဉ္စိဒုက္ခံ နဿရတိတိ အတ္ထောတိ။]

ဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့်၊ သမာနဝိဘတ္တိလောပေါ - တူသော သာမိဝိဘတ်၏ ကြေခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ တံသဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောစကားရပ်ကို၊ သဒ္ဓသတ္ထာ နုသာရေန-သဒ္ဓါကျမ်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဣတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။

မရဏေနပိ မယံ တေ အကာမကာ ဝိနာ ဘဝိဿာမာတိ - ကား၊ တဝ- သင်၏၊ အမှေသု - တို့သည်၊ ဇီဝမာနေသု - အသက်ရှင်နေကုန်လသော်၊ ဝါ- ကုန်စဉ်၊ မရဏံ-သေခြင်းသည်၊ သစေပိ ဘဝေယျ- အကယ်၍မူလည်းဖြစ်အံ့၊ (ဝေသတိ-သော်၊)တေ-၏၊ တေန မရဏေနပိ- ကြောင့်လည်း၊ မယံ-တို့သည် အကာမကာ အနိစ္စကာ - ခွဲခွါခြင်းငှါ အလိုမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊) အတ္တနော- ၏၊ နရုစိယာ- အလိုမဟုတ်ဘဲ၊ ဝိနာ-ခွဲခွါ၍၊ ဘဝိဿာမ- ဖြစ်ရ ကုန်လိမ့်အံ့၊ တယာ- သင်နှင့်၊ ဝိယောဂံ- ကွေကွင်းခြင်းသို့၊ ပါပုဏိဿာမ-

ဝိကပ္ပဒ္ဓယေပိ ။ ။ “ဝိကပ် ၂ ခု” ဟူသည် အထဝါတက်သော အနုဘဝနတ္ထ သရဏတ္ထကိုပြသော ဒုတိယ တတိယဝိကပ်တည်း။ “ ကိဉ္စိဟူသော နှေ့ပုဒ်၏ပိဘတ်ကို ဒုက္ခဿဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့်တူအောင် ဆဋ္ဌိကေဝုစ (သ) ချေပါ- ဟူလို။ [ကိဉ္စိ သည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုပုဒ်နောင် အလိုရှိရာဝိဘတ်များ ချေနိုင်သည်။]

သဒ္ဓသတ္ထာ နုသာရေန ။ ။ “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ”ဟူသော ပရိဘာသာနှင့် အညီ ဓာတ်တို့၏အနက်များစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဇာနာသိ၌ ဣဓာတ်သည် အနုဘဝနအနက်၊ သရဏအနက်ကို ဟောနိုင်၏။ ထိုသို့ ဟောနိုင်ပုံကိုကား သဒ္ဓါကျမ်း သို့ အစဉ်လိုက်ဘွယ်မလို၊ အနုဘဝနအနက်၏ယှဉ်ရာဝယ် ကရိုဏ်းအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်ရ ခြင်း၊ သရဏတ္ထယှဉ်ရာဝယ် ကံအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်ရခြင်းကိုသာ သဒ္ဓါကျမ်းသို့ လိုက်ဘို့ လိုသည်။ ထိုတွင် “သရဏတ္ထကမ္မနိ- သရဒ္ဓာတ်နက်၏ယှဉ်ရာ ကံအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်” သုတ်ကိုသာ ကာတန္တ (ကာရက) ၌ တွေ့ရ၏။ အခြားတသုတ်ကို ရှာကြပါလေ။

အ ကာမ ကာ ။ ။ “နတ္ထိ+ကာမော (အလို) ယေသံ အမှာကံတိ (တေမယံ) အကာမကာ” ဟု ပြုစေလို၍ “အနိစ္စကာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ကာမ” အရ ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမ ကာမနတ်၊ မေထုန်အနက်များကိုမယူဘဲ “ဣစ္စာ” အနက်ကိုယူပါ- ဟူလို၊ အနိစ္စကာ၌လည်း “နတ္ထိ+ဣစ္စာ ယေသံတံ အနိစ္စကာ”ဟု ပြု၊ သမာသန္တကံ ပစ္စည်းသက်၊ ထိုအနိစ္စကာကိုပင် “န အတ္တနောရုစိယာ-မိမိ၏သဘောကျမဟုတ်ဘဲ၊ ဝါ-ကျေနပ်မှုမရှိဘဲ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် (ဘာဝတ္ထ) ဖွင့်သည်။

ဝိနာ ဘဝိဿာမ ။ ။ သေက္ခ ကွေခြင်းကို “ဝိနာဘာဝ”ဟု ခေါ်၏။ [ဝိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေါ ဝိနာဘာဝေါ၊ - ဒသဓမ္မသုတ်၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်။] ဝိနာနိပါတ် သည် ဝဇ္ဇန (ကင်းခြင်း၊ ခွဲခွါခြင်း) အနက်ကိုဟော၏။ “ဝဇ္ဇနေတု ဝိနာ နာနာ၊ အန္တ ရေန ရိတေ ပုထု၊-အဘိဓာန် (၁၁၃၇) ၌ ဝဇ္ဇနအနက်မှတစ်ပါး ဝိယောဂအနက်ဟု သီးခြားမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဝိယောဂံသည် ဝိနာ၏ ကွေကွင်း ခွဲခွါခြင်းအနက်ကိုဖွင့်သော

ရောက်ရကုန်လိမ့်အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ကိပ်န မယံ တန္တိ-ကား၊ ဧဝံ သန္တေ-
 ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ ဝါ - ဤသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊ ယေန (ကာရဏေန) - အကြင်
 အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ- တို့သည်၊ တံ- သင့်ကို၊ ဇီဝန္တံ - အသက်ရှင်ဆဲကို၊
 အနုဇာနိဿာမ-ခွင့်ပြုရကုန်လိမ့်အံ့၊ တံကာရဏံ-ထိုခွင့်ပြုခြင်း၏အကြောင်း
 သည်၊ ကိပ်န , ကိန်နာမ - အဘယ်မည်သည့် အကြောင်းတို့နည်း၊ အထဝါ-
 ကား၊ ကိပ်န မယံ တန္တိ - ကား၊ ဧဝံ သန္တေ ကာရဏေန - အဘယ်အကြောင်း
 ကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ တံ - သင့်ကို၊ ဇီဝန္တံ - အသက်ရှင်ဆဲကို၊ အနုဇာနိ
 ဿာမ-ခွင့်ပြုနိုင်ကုန်အံ့နည်း၊ (နအနုဇာနာမ ဧဝံ- ခွင့်မပြုနိုင်ကုန်သည်သာ၊)
 ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဣ- ကိပ်န မယံ အစရှိသောဝါကျ၌၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပုဒ်ပင်တည်း၊ တယာ ဝိယောဂံ၌ တယာကား မယံတော၌ တေ၏ ဝိနာစပ်ခိုက် သဟာဒိ
 ယောဂအနက်လည်း ရနိုင်ကြောင်းကို ပြသောပုဒ်တည်း၊ ရှေ့၌ “တေ+မရဏေန” ဟု
 မရဏေန၏ သမ္ပန်အဖြစ်ဖြင့်လည်း ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ [မယံ တေတိဇ္ဇေ တေတိပဒဿ သဟတ္ထေ
 ကရဏဝသေနပိ (ဝိဖြင့် သမ္ပန်ကိုပေါင်း) အတ္ထံ ဒဿေတံ တယာဝိယောဂံ ပါပုဏိ
 သာမာတိ အတ္ထန္တရံ (အနက်တမျိုးကို) ဝုတ္တံ၊-ဝိတိ။] “ဝိယောဂံဝါ” ဟု တချို့
 စာ၌ ဝါပါသည်ကား မကောင်း၊ ရဋ္ဌပါလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း (ဝါ)မပါ။

ဧဝံ သန္တေ ။ ။ ရှေ့ဝါကျအနက်ကိုပင် “ဧဝံ သန္တေ” ဟု ပြန်၍ လက္ခဏပြုသည်၊
 “ဤသို့ မတော်လို့များ သေကွဲ-ကွဲရလျှင်တောင်မှ မတတ်သာလှ၍ မကျေနပ်ဘဲ ခွဲလိုက်
 ရမည်ဖြစ်ပါလျက် အသက်ရှင်နေသော သင့်ကို ဘာကြောင့် ရှင်ခွဲ-ခွဲနိုင်ပါ့မလဲ” ဟုလို။

ဒီကာ ။ ။ နန မယံ သုဒ္ဓိန္ဒ သာမာဒိသု ကေနစိ ဥပါယေန (သာမာပါယ်စသော
 တစုံတခုသော ဥပါယ်တမည်ဖြင့်) အပုဋိသေဓနေန (မတားနိုင်ခြင်းကြောင့်) အပုဋိ
 ကာရေန (ရောဂါဖြစ်သည်ကို မကုနိုင်ခြင်းကြောင့်) မရဏေနပိ တယာ အကာမကာ
 ဝိနာ ဘဝိဿာမ၊ ဧဝံ သတိ၊ [သာမာဒိသု၌ အာဒိဖြင့် ဘေဒ , ဒဏှ , ဒါန , ဥပါးကို
 ယူ၊ တဘက်ရန်ကို တားနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းနည်းလမ်းကို “ဥပါယ” ဟု ခေါ်ကြသည်၊
 အကျယ်ကို အဘိဓာန် (၃၄၈) နိဿယသစ်မှာရှု။]

ကိပ်န မယံ တံ ။ ။ ကိပ်ကို ကိန်နာမဖွင့်၍ တံကို “တံကာရဏံ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့
 ဖွင့်သဖြင့် တံကို နိယမဝါစက ဟု ၎င်း၊ ထိုတံ၏ အနိယမကို “ ယေန မယံ တံ ဇီဝန္တံ
 အနုဇာနိဿာမ” ဟု ထည့်ပါဟု ၎င်း သိစေသည်၊ ပါဠိတော်၌ ဤအတိုင်း အနိယမ
 ဝါကျထည့်၍ အနက် ပေးပါ။

အထဝါ ။ ။ ရှေ့နည်းဝယ် မယံ၏ နောက်၌ ရှိသော တံကို ရှေ့သို့ လှည့်၍ စပ်ရ
 သဖြင့် အသိခက်သောကြောင့် “အထဝါ” ဟု တနည်း ပြသည်၊ ဤနည်း၌ကား ကိပ်ကို
 ကာရဏအနက်၌ ပဋ္ဌမာဝိဘတ် ကြေသောပုဒ် ဟု ၎င်း , တံကို တုမှဝါစက ဟု ၎င်း,
 ရှေ့နည်း၌ ကဲ့သို့ ၊ ဝါကျမခွဲဘဲ တဝါကျတည်း ဟု ၎င်း သိစေသည်။ [ကိပ်နာတိ ဣ
 ကိတ် ကာရဏတ္ထေ ပစ္စက္ခ ဝစနန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ-ကေနပန ကာရဏေနာတိ။]

တတ္ထေဝါတိ - ကား၊ ယတ္ထ - အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတံ - တည်သော၊ နံ - ထိုသုဒိန်ကို၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ နာနုဇာနိံ သု-ခွင့်မပြုကြကုန်၊ တတ္ထေဝ ဌာနေ-ထိုခွင့်မပြုရာ အရပ်၌ပင်၊ (နိပဇ္ဇိ၌စပ်၊) အနန္တရဟိတာယာတိ-ကား၊ ကေနစိ- တစုံတခုသော၊ အတ္ထရဏေန - အခင်းဖြင့်၊ အနတ္တတာယ- ခင်းအပ်သော အခင်းမရှိသော၊ (ဘူမိယာ နိပဇ္ဇိ - ၌စပ်၊) ပရိစာရေဟိတိ - ကာ ၊ ဂန္ဓဗ္ဗ နဋ နာဋကာဒီနိ-သီချင်းဆိုသူ၊ ပွဲကသူ၊ ဂျမ်းသွားအစရှိသူတို့ကို၊ ပစ္စု ပဋ္ဌာပေတွာ - ရှေးရှုတည်စေ၍၊ ဝါ - သီဆိုကပြစေ၍၊ တတ္ထ - ထိုအာရုံတို့၌၊ သဟာယကေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ဣန္ဒြိယာနိ-စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို၊ စာရေဟိ - လှည့်လည်စေပါလော၊ သဗ္ဗာရေဟိ - ပတ်ဝန်းကျင် လှည့်လည်စေပါလော၊ ဣတောစိတောစ- ဤအာရုံ ဤအာရုံသို့လည်း၊ ဥပနေဟိ-ကပ်၍ဆောင်ပါလော၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အထဝါ - ထို့ပြင် တနည်းကား၊ ပရိစာရေ

အနန္တရဟိတာယ။ ။ [အန္တရ-စာ, တ၊ ဓ ကို ဟပြု, အာကို ဣ ပြု၊ “ အန္တရဟိတ” ဟု ဖြစ်၏။] အန္တရေ-လူနှင့် မြေတို့၏ အကြား၌+ ဓိယဘေ- ထားအပ်၏၊ ဣတိ အန္တရဟိတံ (အတ္ထရဏံ)၊ နညိ + အန္တရဟိတံ ယတ္ထာတိ အနန္တရဟိတာ၊ “အကြား၌ ထားအပ်သော အခင်းမရှိ” သဒ္ဓတ္ထ၊ “ကေနစိ၊ ပေ၊ အနတ္တတာယ” ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ အတ္ထရိယတေ-ခင်းအပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထဘာ၊ အာပုဗ္ဗ ထရ (အစ္စာဒနေ) ဓာတ်, တပစ္စည်းဖြင့် “အတ္ထတ” ဟု ဖြစ်၏၊ န + အတ္ထတာ အနတ္တတာ။

ဂန္ဓဗ္ဗနဋ နာဋကာဒီနိ ။ ။ ဂန္ဓဗ္ဗာနာမ ဂါယနကာ (သီဆိုတတ်သူတို့)၊ နဋာ နာမ ရန်နဋာ (ပွဲသဘင်၌ ကသူတို့)၊ နာဋကာ လဗ်နကာဒယော (ဂျမ်းသမား, တားကစားသူ စသည်တို့)။

ပရိစာရေဟိ။ ။ ပရိပုဗ္ဗ, စရဓာတ်, ဣပစ္စည်း၊ ပရိသည် ပရိတော (ပတ်ဝန်းကျင်) အနက်ဟော, စာရသည် လှည့်လည်စေခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ဣန္ဒြိယာနိဟု ကံကိုထည့်ပါဟု သိစေလို၍ “ဣန္ဒြိယာနိ စာရေဟိ” စသည်မိန့်၊ သဗ္ဗာရဟိ၌ “သမန္တတော + စာရေဟိ” ဟု ဥပကတ္တဖွင့်သည်၊ စက္ခု၊ ဣန္ဒြေကို အကဆီသို့ ပို့ဆောင်လိုက်, သောတဣန္ဒြေကို အဆိုဆီသို့ ပို့ဆောင်လိုက်, ဇိဗ္ဗါ ဣန္ဒြေကို အစားအသောက်ဆီသို့ ပို့ဆောင်လိုက်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဣန္ဒြေတို့ကို ဟိုဟိုဒီဒီသို့ လှည့်လည်ပါစေ - ဟူလို၊ [ပရိတော တတ္ထတတ္ထ ယထာသကံ ဝိသယေသု (မိမိ မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အာရုံတို့၌) စာရေဟိတိ အတ္ထောတိ အာဟ-ဣန္ဒြိယာနိ စာရေဟိတိ အာဒိ-ဒီကာ။]

အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ ပရိစာရသဒ္ဓါသည် ပြုစုလုပ်ကျွေးစေခြင်း (အပြုစုခံခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ဥပမာ-မယားကို “ပါဒပရိစာရိကာ-ခြေရင်း အလုပ် အကျွေး” ဟူရာ၌ ၎င်း, “အတ္တကာမ ပါရိစရိယာ-မိမိကို ကာမဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း” ဟူရာ၌

ဟိတိ-ကား၊ ဂန္ဓဗ္ဗနုဋ္ဌနာဋကားဒိနိ-တို့ကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ရ်၊ ဝါ-၍၊ တတ္ထ-
တို့၌၊ သဟာယကေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ပရိစာရေဟိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးစေ
ပါလော၊) လဠ-မြူးတူးပါလော၊ ဥပလဠ - ကပ်၍ မြူးတူးပါလော၊ ရမ-
ပျော်ပါးပါလော၊ ကိဠသု-ကစားပါလော၊ ဣတိပိ-ဤအနက်သည်လည်း၊
ဝါ-ကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊

ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇန္တောတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ပုတ္တဒါရေဟိ-သားသွီးဇနီး
တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ- ကွ၊ ဘောဂေ - ခံစားအပ်သော ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ဘုဉ္ဇန္တော-
ခံစားလျက်၊ ပုညာနိ ကရောန္တောတိ - ကား၊ ဗုဒ္ဓဉ္ဇ - ကို၎င်း၊ ဓမ္မဉ္ဇ, သံယဉ္ဇ,
အာရတ္တ-အကြောင်းပြု၍၊ ဒါနပ္ပဒါနာဒိနိ-နေ့စဉ်အလှူ, ဥပုသ်နေ့စသည်တို့၌

၎င်း, သုံးစွဲအပ်သော ပရိစရဏမျိုးတည်း၊ ဤ၌ ကာရိတ် ပစ္စည်းပါခြင်းသာ ထူး၏၊
[ထိုသို့ အပြုအစုခံခြင်းသည် မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် လဠစသည်
ဖြင့် ဥဒကတ္ထပြု၍ လဠကို ဥပလဠ ဟု ၎င်း, ရမကို ကိဠသု ဟု ၎င်း ဆင့်၍ ဖွင့်သည်။]

ဋီကာများ။ ။ ပရိစာရေဟိတိဝါ သုခုပကရဏေဟိ (ချမ်းသာခြင်း၏ အဆေခံ
အဥားတို့ဖြင့်) အတ္တာနံ ပရိစာရေဟိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးစေပါလော၊ အတ္တနော ပရိစရဏံ
ကာရေဟိ-မိမိကို ပြုစုခြင်းကို ပြုစေပါလော၊ ဤသို့ ပရိစာရေဟိအတွက် သဒ္ဓတ္ထ ဖွင့်ပြီး
လျှင် “တထာဘူတောစ(ထိုသို့ မိမိကိုယ်ကိုပြုစုစေသူ အပြုအစုခံသူသည်လည်း) ယသ္မာ
လဠန္တော ကိဠန္တောနာမ ဟောတိ၊ တသ္မာ လဠာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ” ဟု ရဋ္ဌပါလသုတ်
ဋီကာ ဖွင့်သည်။ [သာရတ္တန္တလည်း ထိုဋီကာအတိုင်း ပါဠိမှန် ရှိစေ။]

ဘောဂေ ဘုဉ္ဇန္တော။ ။ ကာမေကို ဘောဂေ ဟု ဖွင့်၏၊ [ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗတော ပရိ
ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗတော ဝိသေသတော ပဉ္စကာမဂုဏေ ဘောဂါနာမာတိ အာဟ - ဘောဂေ
ဘုဒ္ဓိန္တောတိ-သုံးဆောင် ခံစားထိုက်သောကြောင့် အထူးအားဖြင့် ကာမဂုဏ် ငါးပါး
တို့သည် ဘောဂမည်၏။] စီးပွား ဥစ္စာများလည်း ဘောဂအမည်ရကြ၏၊ သို့သော်
ဤနေရာ၌ ဝိသေသဘောဂ (စည်းစိမ် အထူး) ဖြစ်သောကြောင့် အတိသယနည်းအား
ဖြင့် ကာမဂုဏ်ငါးပါးကိုသာ ဘောဂဟု ဆိုလိုသည်။

ဒါနပ္ပဒါနာဒိနိ။ ။ ပသဒ္ဓါသည် ပကဋ္ဌ (အမြတ်) အနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့်
နိစ္စဒါနံ ဒါနံနာမ-ဆွမ်းလောင်းမှု စသော နိစ္စဒါနသည် ဒါနသာမည်၏၊ ဥပေါသထ
ဒိဝသာဒိသု ဒါတဗ္ဗံ အတိရေကဒါနံ ပဒါနံနာမ-ဥပုသ်နေ့စသော နေ့ထူးနေ့မြတ်တို့၌
ပေးအပ်ရသော အပိုအမိုဒါနသည် ပဒါနမည်၏၊ ပဝေဏီဝသေနဝါ ဒီယုမာနံ ဒါနံ=
မျိုးရိုးစဉ်လာ လှူနေကျ ဒါနသည် ဒါနမည်၏၊ အတ္တနာဝ ပဠပေတွာ (ကိုယ်တိုင်
စတည်၍) ဒီယုမာနံ ပဒါနံနာမ- [ဤနည်း၌ ပသည် အာဒိကမ္မအနက်ကို ဟော၏။]
ပရရဇနသာဓာရဏံဝါ နာတိဥဋ္ဌာရံ ဒါနံနာမ = အများလှူနိုင်သော အလွန်မကောင်း
လှသော အလှူသည် ဒါနမည်၏၊ အနညသာဓာရဏံ အတိဥဋ္ဌာရံ ပဒါနံ နာမ ” ဟု
ဋီကာဖွင့်သည်၊ အာဒိသဒ္ဓေန သီလာဒိနိ သင်္ဂဏှာတိ။

အထူးပြုအပ်သော မြတ်သော အလှူအစရှိကုန်သော၊ သုဂတိမဂ္ဂသောဓကာ နိ - သုဂတိလမ်းကို သုခသင်တတ်ကုန်သော၊ ကုသလကမ္မာနိ - ကုသိုလ်ကံ တို့ကို၊ ကရောန္တာ-ပြုလျက်၊(အဘိရမဿု-၌စပ်၊)တုဏှိအဟောသီတိ-ကား၊ ကထာနုပ္ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒနတ္ထံ- စကားအဆက်ကို ဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိရာလာပ သဗ္ဗာပေါ- စ၍ပြောခြင်း အတုံ့ပြန်၍ပြောခြင်းမရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုသုဒိန်၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ တိက္ခတ္ထံ-၂ ကြိမ်၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပဋိဝစနဓိ-စကားတုံ့ ကိုမျှလည်း၊ အလဘမာနာ- မရကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သဟာယကေ - တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ - ခေါ်စေ၍၊ ဝေါ- အမောင်တို့၏၊ သေသဟာယကော-၍ သဟာယ်ချင်းသည်၊ ပဗ္ဗဇိတုကာမော- ရှင်ရဟန်းပြုလို၏၊ နံ- ထို သဟာယ်ချင်းကို၊ နိဝါရေထ- တားပေးကြပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု - နိပြီ၊ တေပိ- ထို သဟာယ်ချင်းတို့သည်လည်း၊ တံ- ထို သုဒိန်ကို၊ [အဝေါစုံ- ၌စပ်၊] ဝါ- သို့၊ ဥပသင်္ကခိတွာ-၍၊ တိက္ခတ္ထံ-ကြိမ်၊ အဝေါစုံ-နိပြီ၊ တေသမ္ပိ-ထို သဟာယ်ချင်းတို့အားလည်း၊ တုဏှိ- ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အထခေါသုဒိန္နဿ၊ ပေ၊ အဟောသီတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ - ပြီ။ [သက္ကတ၌ “ တုဏှိ ” ဟု ရှိသောကြောင့် “တုဏှိ”ဟု ဤကာရန္တရိစေ။]

အထ-၌၊ အဿ- ထို သုဒိန်၏၊ သဟာယကာနံ- တို့၏၊ ဧတံ-၍အတိုင် အပင်သည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ)၊ အယံ-၍သုဒိန်သည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ အလဘမာ နော-သော်၊ သစေမရိဿတိ-အံ၊(ဧဝံသတိ၊)ကောစိ-တစုံတခုသော၊ ဂုဏော- အကျိုးကျေးဇူးသည်၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ပဗ္ဗ ဇိတံ - ရှင်ရဟန်းပြုပြီးသော၊ နံ - ထိုသုဒိန်ကို၊ မာတာပိတရောပိ - တို့သည် လည်း၊ ကာလေနကာလံ - ရံဖန် ရံခါ၊ ပဿိဿန္တိ - မြင်ကြရကုန် လတံ၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ပဿိဿာမ-န်လတံ၊ စ-ဆက်၊ သော ပဗ္ဗဇ္ဇာပိနာမ- ၍ ရှင်ရဟန်းအဖြစ် မည်သည်လည်း၊ ဘာရိယာ - ထမ်းဆောင်အပ်သော တာဝန်တမျိုးတည်း၊ ဝါ - ဝန်လေး၏၊ ဒိဝသေဒိဝသေ - ၌၊ မတ္တိကာပတ္တံ- မြေခွက်ကို၊ ဝဟေတွာ - စွဲကိုင်၍၊ ပိဏ္ဏာယ - ငှါ၊ စရိတမ္ပံ - လှည့်လည်ရာ၏၊ ဝါ-လှည့်လည်ရ၏၊ ဧကသေယျံ - တယောက်ထည်းသာ အိပ်ရခြင်းရှိသော၊

နိရာလာပ သဗ္ဗာပေါ ။ ။ စ၍ ပြောခြင်းသည် အာလာပ၊ [အာသဒ္ဓါသည် အာဒိကမ္မ အနက်ဟော၊] ပြန်၍ ပြောခြင်းသည် သဗ္ဗာပ၊ [သံသဒ္ဓါသည် ပတိအနက် ဟော၊] နတ္ထံ+ (ဝစနပဋိဝစနသင်္ခါတော) အာလာပသဗ္ဗာပေါ ဧတဿာတိ နိရာ လာပသဗ္ဗာပေါ၊ (ဒီကာ)။

ကောဘတ္တံ-တထပ်ထည်းသောနံနက်စာထမင်းရှိသော၊ မြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ အတိဒုက္ကရံ - အလွန်ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်၏။ ဝါ - အလွန်ပြုနိုင်ခဲ၏။ အယဉ္ဇ- ဤ သုဒ္ဓိန္ဒသည်လည်း၊ သုခုမာလော- သိမ်မွေ့ နုနယ်၏။ နာဂရိက ဇာတိယော - မြို့သား၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။ [နာဂရိက၌ ဘာဝပု ဓာန “နာဂရိကော+ ဇာတိ ယဿ” ဟု ပြု၊ ဣကမ္မ ကကို ယပြု။] သော-ထို သုဒ္ဓိန္ဒသည်၊ တံ - ထိုမြဟ္မစရိယကို၊ စရိတံ - ၄၊ အသက္ကောန္တော - သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုန-ဖန် ဣဓေဝ-ဤအိမ်သို့သာ၊ အာဂမိဿတိ- ပြန်လာလတ္တံ့၊ ဟန္တ-ယခုအသ-ဤ သုဒ္ဓိန္ဒ၏၊ မာတာပိတရော-တို့ကို၊ အနုဇာနာပေဿာမ- ခွင့်ပြုစေကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤအတိုင်အပင်သည်၊ (အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်ပြီး၍) ခတ-ထိုသဟာယ်ချင်းတို့သည်၊ တထာ-ထိုတိုင်ပင်သည့်အတိုင်း၊ အကံသု-န်ပြီ၊ မာတာပိတရောပိ-တို့သည်လည်း၊ နံ-ထိုသုဒ္ဓိန္ဒကို၊ အနုဇာနိ သု - န်ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ၊ပေ၊ပဗ္ဗဇ္ဇာယာတိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဟဋ္ဌောတိ-ကား၊ တုဋ္ဌော နှစ်သက်သည်၊ ဥဒဂ္ဂေါဘိ-ကား၊ ပီတိဝသေန- ပီတိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အတ္တန္တတ ကာယစိတ္တော(အဘိ+ဥန္တတ+ကာယစိတ္တော)- အလွန်တက်ကြွသောကိုယ်စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ ဝုဋ္ဌာသိ-ထပြီ။)[ဥဒ္ဓံ-အထက် ၌+အဂ္ဂံ - အဖျားရှိသော ကိုယ်စိတ်သည်၊ အဿ အတ္ထိတိ ဥဒဂ္ဂေါ။] ကတိ ပါဟန္တိ - ကား၊ ကတိပယာနိ - အနည်းငယ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ - ရက်တို့ ပတ်လုံး၊ ဗလံ ဂဟေတွာတိ-ကား၊ သပ္ပါယဘောဇနာနိ- လျှောက်ပတ်သော

ကတိပါဟံ ။ ။ ကတိပိ + အဟံ၊ ကတိသဒ္ဓါသည် သူချည်းသက်သက် ဖြစ်လျှင် “ဘယ်လောက်နည်း” စသည်ဖြင့် သင်္ချာအပိုင်းအခြားကို မေးခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၏။ ကတိ+ပိ ဟု ပိနိပါတ်နှင့်တွဲသောအခါ“ကိဉ္ဇိပိ” ကဲ့သို့ အနည်းငယ် အနက်ဟော ဟု ကြံသင့်၏။ “၂ ရက် ၃ ရက်” ဟု ပေးကြသည်ကား အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း။ “ကတိပိ+ အဟာနိ ကတိပါဟံ”ဟု ဒိဂုသမာသံပြု၊ ကတိပိလည်း သင်္ချာသဘောပင်တည်း။ ကတိ ပယန္တ ကတိပိနောင် သုတ္တန္တ အယပစ္စည်းသက်လျှင် “ကတိပယ” ဟု ဖြစ်နိုင်၏။ [ထောမနိဓိန္ဒကား- “ကတိနောင်, အယစပစ္စည်း“ပုဂ်”လာ၊ ဥဂ်ချေ”ဟု ဆိုလေ သည်။] ဤသို့ ကတိပိနှင့် ကတိပယ, အဟန္တဒိဝသတို့ ပရိယာယ် ဖြစ်သောကြောင့် “ကတိပယာနိ+ဒိဝသာနိ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဒိဝသာနိကို လိဂ်ပိပလ္လာသကြံ။]

ဗလံ ဂဟေတွာ ။ ။ “ကာယဗလံ ဇနေတွာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်၏။ အားကို လက်ဖြင့်ယူ၍ မဖြစ်နိုင်၊ အားရှိအောင် စားသောက်နေထိုင်ခြင်းကိုပင် အားကိုယူခြင်း ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဗလဂ္ဂဟဏံနာမ ကာယဗလဿ-ကို၊ ဥပ္ပါဒနမေဝါတိ အာဟ-ကာယ ဗလံ ဇနေတွာတိ။] ဤကိစ္စကိုထောက်၍ “ဂါဟေတွာ” ဟု ကာရိတ်မပါစေရ၊ ရဋ္ဌပါလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း “ဂဟေတွာ”ဟုပင် ရှိ၏။

ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဘုဉ္ဇန္တော (စ) - စားလျက်၎င်း၊ ဥစ္စာဒန နှာယနာဒီဟိ-
 နံသာမုန့်တို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကာယံ-
 ကိုယ်ကို၊ ပရိဟရန္တောစ - ရွက်ဆောင်လျက်၎င်း၊ ကာယဗလံ-ကိုယ်အားကို၊
 ဇနေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ မာတာပိတရော-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အဿုမုခံ-မျက်နှာ
 ၌ မျက်ရည်ရှိသော၊ ဝါ - မျက်ရည်တယိုယို၊ ငို၍နေသော၊ ဉ္ဇတိပရိဝေဒန္တိ-
 ဆွေမျိုး အသိုင်းအဝိုင်းကို၊ ပဟာယ-၍၊ ပေ၊ဘန္တေ-ရား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မံ-
 ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတု-ရှင်ဖြစ်စေတော်မူပါ၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့
 လျှောက်ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သမိပေ-၌၊ ဌိတံ-သော၊ အညတရံ-မထင်မရှားတပါး
 သော၊ ပိဏ္ဏစာရိကံ - ဆွမ်းခံလှည့်လည်လေ့ရှိသော၊ ဝါ - ပိဏ္ဏပတ်စုတင်
 ဆောင်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာမန္တေသိ- အမိန့်ရှိတော်မူပြီ၊ (ကံ)၊ ဘိက္ခု-
 ရဟန်း၊ တေနဟိ-ထိုသို့သုဒိန်က ရဟန်းပြုလိုလျှင်၊ သုဒိန္တံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေဟိစေဝ-
 ရှင်လည်းဖြစ်စေလော၊ ဝါ-ရှင်လည်းပြုပေး၊ လာ၊ ဥပသမ္ပာဒေဟိစ-အထက်
 တန်းလည်းပြည့်စုံစေလော၊ ဝါ-ပဉ္စင်းလည်းပြုပေးလော၊ ဣတိ-သို့၊ (အာမ
 န္တေသိ-ပြီ) ဘန္တေ-ရား၊ သာဓု-ပြီ၊ ဣတိခေါ-လျှင်၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ ဘဂ
 ဝတော- အား၊ ပဋိဿုဏိတွာ- ရှေးရှု နားထောင်၍၊ ဝါ- ဝန်ခံ၍၊ သုဒိန္တံ-
 မည်သော၊ ကလန္တပုတ္တံ - ကို၊ (ပဗ္ဗာဇေသိ-စသည်၌စပ်၊) ဇိနဒတ္တိယံ - ဘုရား
 ပေးတော်မူအပ်သော၊ သန္တိ ပိဟာရိကံ- အတူနေတပည့်ကို၊ လဒ္ဓါ- ရ၍၊ ပဗ္ဗာ
 ဇေသိစေဝ - ပြီ၊ ဝါ - ပြီ၊ ဥပသမ္ပာဒေသိစ - ပြီ၊ ဝါ - ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊
 အလတ္တခေါ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဒန္တိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤအလတ္တ ပဗ္ဗန္တိ အလတ္တ ဥပသမ္ပဒံဟူသောပါဌ်၌၊ ဌတွာ-
 ၍၊ သမ္ပအဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာစ- ရှင့်အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဝါ-ရှင်ပြုပေးပုံကို
 ၎င်း၊ ဥပသမ္ပဒါစ - အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည့်စုံပုံကို၎င်း၊ [ဥပရိဘူတာ +
 သမ္ပဒါ ဥပသမ္ပဒါ။] ဝါ - ရဟန်းပြုပေးပုံကို၎င်း၊ ကထိတာ- ဆိုအပ်ပြီ၊ မယံ

ဥစ္စာဒန နှာယနာဒီဟိ ။ ။ ဘူဝါဒိ စုရာဒိ ဆဒဓာတ်သည် သံဝရဏအနက်ကို
 ဟော၏။ ဤနေရာ၌ မကောင်းသောအနံ့မှ စောင့်ရှောင်တို့ရန် နံသာမုန့် (ပေါင်ဒါမုန့်)
 စသည်တို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ခြင်းကို “ဥစ္စာဒန” ဟု ဆို၏။ “နှာပန” ဟု ယခုစာများ၌ ရှိ၏။
 သူတပါးကိုသာ “နှာပန - ရေချိုးစေရ၏။” ကိုယ်တိုင်ရေချိုးရာ၌ကား “နှာယန”
 ဖြစ်သင့်၏။ မိမိကိုယ်ကို နံသာရည်တို့ဖြင့် ရေချိုးခြင်းတည်း။

အဿု၊ ပေ၊ ဝန္တိ။ ။ အဿုနိ + မုခေ ယဿာတိ အဿုမုခေါ၊ ပရိ-ပတ်ဝန်းကျင် +
 ဝန္တိ - လည်တတ်၏။ ဣတိ ပရိဝေဒော၊ ဉ္ဇတိယေဝ + ပရိဝေဒော ဉ္ဇတိပရိဝေဒော =
 ပတ်ဝန်းကျင်လည်၍နေသော ဆွေမျိုး အသိုင်းအဝန်း။

ပန- ကား၊ ယထာဋ္ဌိတ ပါဠိဝသေနေဝ - အကြင် အကြင် တည်မြဲတိုင်းသော ပါဠိတော်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ခန္ဓကေ-မဟာဝဂ္ဂ ခန္ဓကဋ္ဌ၊ ကထယိဿာမ- ဖွင့်ဆိုကုန်တော့အံ့၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ ဧတံ-ဤ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ ကထာကိုသာ၊ န (ကထယိဿာမ)-ဖွင့်ဆိုကုန်လိမ့်မည် မဟုတ်သေး၊ အည မ္ဗိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ခန္ဓကေဘိ- ဌ်သော်၎င်း၊ ပရိဝါရေဝါ-သော်၎င်း၊ ကထေတဗ္ဗ-ဖွင့်ဆိုထိုက်သော၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ- တို့သည်၊ ဝိဘင်္ဂေ-သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၏ ဝိဘင်္ဂ၊ ဝါ - ပဒဘာဇနိဋ္ဌ၊ ကထိ တံ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ - ထိုအလုံး စုံကို၊ တတ္ထတတ္ထေဝ-ထိုထိုခန္ဓက, ပရိဝါ ဌ်သာ၊ ကထယိဿာမ-နံတော့အံ့၊ ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကား၊ [“ဟိယသွာ-ကြောင့်” ဟု လည်း ပေးနိုင်၏၊ နောက်၌ ဣတိပါသည်။] ဧဝံ-သို့၊ (ထိုထိုခန္ဓက ပရိဝါ ကျမှသာ)၊ ကထိယမာနေ - ဖွင့်ဆိုအပ်သော်၊ ပါဠိက္ခမေနေဝ - ပါဠိတော် အစဉ်အားဖြင့်သာ၊ ဝဏ္ဏနာ - အဖွင့်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ကတာ - ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တတော - ထိုသို့ ပါဠိတော်အစဉ်အားဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းကြောင့်၊ တေန တေန ဝိနိစ္ဆယေန-ထိုထို အဆုံးအဖြတ်ဖြင့်၊ အတ္ထိကာနံ-အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပါဠိက္ခမေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ ဣမံ ဝိနယသံဝဏ္ဏနံ - ကို၊ ဩလော ကေတွာ-၍၊ သောသောဝိနိစ္ဆယော -သည်၊ ဝါ-ကို၊ သုဝိညေယျော-လွယ်ကူ စွာသိအပ်သည်၊ ဝါ - သိလွယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ- လတ်၊ ဣတိ-ဤကား လဒ္ဓ ဂုဏ်တည်း၊ (တနည်း) ဣတိ- ကြောင့်၊ တတ္ထတတ္ထေဝ ကထယိဿာမ။

အစိရူပသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ အစိရံ-မကြာမြင့်သောကာလ၌၊ ဝါ-မကြာမီက၊ ဥပသမ္ပန္နော- မြင့်မြတ်သောပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရေခံပြီးသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ (ဝတ္တတိ- ဌ်စပ်၊) ဥပသမ္ပဒတော - ရဟန်းဖြစ်ရာအခါမှ၊ နစိရကာလေယေဝ - မကြာ မြင့်သော ကာလ၌ပင်၊ [အစိရံ - မကြာမြင့်သေးသော ကာလ၌၊ ဝါ - က+ ဥပသမ္ပန္နော အစိရူပသမ္ပန္နော။] ဣတိ - ဤ အဓိပ္ပာယ်အနက်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံပေတိ- ကား၊ ဧဝံဝိဓေ -ဤသို့ အပြားရှိကုန်သော၊ ဧဝံ

• ဝဋ္ဌိ ။ ။ ဤ ဝါကျမျိုးကို လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ (ပါဠိတော် တိုက်ရိုက်ရှိရာ၌သာ ထို ပါဠိတော်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြခြင်း၏အကျိုးရပုံကိုပြသောဝါကျ) ဟု မှတ်၊ ဟိသည် လဒ္ဓ ဂုဏ်ဇောတက၊ ထိုသို့ လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျရှိရာ၌ ရှေ့ဝါကျကိုလည်း ယုတ္တိဝါကျ (ထိုသို့ ဆိုရခြင်း၏ သင့်တင့်ပုံကိုပြသောဝါကျ) ဟု နာမည်မှည့်ကြသည်။

• ဝရူပေ ။ ။ ဧဝံ+ရူပံ ယေသံတိ ဧဝံပေါ(ဝုတဂုဏာ)၊ ရူပ၏ သဒ္ဓါနက်မှာ “သဘာဝ” အနက်ပင်တည်း၊ ဝိဓေ-ဇာတိကတို့မှာ အဓိပ္ပာယ်နက်သာ၊ [ဝိဓေ-အပြား၊ ဇာတိ-အမျိုးအစား။]

ဇာတိကေ- ဤသို့ အမျိုးအစားရှိကုန်သော၊ ဓုတဂုဏေတိ - ကား၊ ကိလေသ နိဒ္ဒါနနကေ - ကိလေသာတို့ကို လှုပ်ခါကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဂုဏေ - ဂုဏ် အကျင့်တို့ကို၊ သမာဒါယ ဝတ္တတိတိ- ကား၊ သမာဒိယိတွာ ဂဏှိတွာ- ယူ၍၊ [သံ အနက်မရှိ၊] ဝတ္တတိ- ဖြစ်၏၊ စရတိ - ကျင့်၏၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ အာညေ ကော ဟောတိတိ-ကား၊ ဂါမန္တသေနာသနံ- ရွာကျောင်းကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ- ပယ်မြစ်၍၊ အာရညက ဓုတင်္ဂဝသေန -အာရညကဓုတင်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အရညဝါသိကော - တော၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပိဏ္ဍပါတိ ကောတိ-ကား၊ အတိရေကလာဘပ္ပဋိက္ခေပေန- ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနမှ ပိုလွန်သောလာဘ်ကို ပယ်ခြင်းဖြင့်၊ [ရဟန်းခံ သြဝါဒခဏ်း၌ပါသော အတိ ရေကလာဘ်ကိုပယ်ခြင်းဖြင့်-ဟူလို။] စုဒ္ဒသဘတ္တာနိ - တဆွဲလေးပါးသော ဘတ်တို့ကို၊ [စုဒ္ဒသဘတ္တကို သာရတ္ထမှာရှု၊] ပဋိက္ခိပိတွာ - ၍၊ ပိဏ္ဍပါတိက ဓုတင်္ဂဝသေန-ပိဏ္ဍပါတ် ဓုတင်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပိဏ္ဍပါတိကော-ဆွမ်းခံ လှည့် လည်လေ့ရှိသည် ၊ ဝါ-ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပံသုကူလိ ကောတိ - ကား၊ ဂဟပတိစိဝရံ - အိမ်ရှင်ဒါယကာတို့ ပေးလှူအပ်သော

ဓုတဂုဏေ ။ ။ သွာဒိ ဓုဓာတ်သည် စလန - လှုပ်ခါခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ကိလေသေ ဓုနန္တိ (လှုပ်တတ်, ခါချတတ်ကုန်၏၊) ဧတေဟိတိ ဓုတာ၊ ဓုတာစ + တေ + ဂုဏာစာတိ ဓုတဂုဏာ၊ ဤသို့ ပြုစေလို၍ “ကိလေသနိဒ္ဒါနနကေ ဂုဏေ” ဟု ဖွင့်၊ [နိ- အကြွင်းမရှိအောင် + ဓုနနက-လှုပ်ခါကြောင်း၊ ဓုဓာတ်, ကာပစ္စည်းမှ ကာကို နပြု၊ ယုကို အနပြု၊ နိဒ္ဒါနနာယေဝ နိဒ္ဒါနနကာ။]

ဝတ္တတိ ။ ။ ဝတ္တ (ဝတု)ဓာတ်သည် ဖြစ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် စရတိ ဝိဟရတိတို့သည် အဓိပ္ပါယ်ထွက်တို့သာတည်း၊ “ဖြစ်” ဟူသည် ကျင့်ခြင်း, ကျင့်၍ နေခြင်းတည်း-ဟူလို။

ဂါမန္တသေနာသနံ ။ ။ ဂါမောယေဝ ဂါမန္တသေနာသနံ၊ ဂါမပရိယာပန္နတ္တာ ဂါမန္တသေနာသနာယ = “ ဂါမန္တသေနာသန ဟု ခေါ်အပ်သော ကျောင်းက ရွာ၏ ဥပစာ၌ တည်သဖြင့် ရွာ၌ ပါဝင်သောကြောင့် ဂါမန္တနှင့် သေနာသနကို အရတူ ကမ္မ ဓာရဲတွဲပါ ” ဟူလို၊ အန္တသဒ္ဒါလည်း အနက်သီးခြား မရှိ၊ ဂါမောယေဝ ဂါမန္တံ၊ ဂါမန္တစ + တံ + သေနာသနံစာတိ ဂါမန္တသေနာသနံ။

အာရညကဓုတင်္ဂဝသေနံ ။ ။ [အာရညိကော- စသည်တို့၏ ပုဒ်ပြီးပုံကို “ တမ ဝီတေ” စသော သုတ်အဖွင့် ရူပသိဒ္ဓိစသည်မှာ ရှု၊] အာရညကဋ္ဌကား မောဂ္ဂလ္လာန် တဒ္ဓိတ် (၂၅) သုတ်၌ ကဏ်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးစေ၏၊ “အရညေ + ဘဝေါ အာရညကော” ဟု ပြု၊ မုတံစ + တံ + အင်္ဂံစ (အကြောင်းလည်း ဟုတ်၏) ဣတိ ဓုတင်္ဂံ၊ ဓုတသဒ္ဓါ သက်သက်သည် ပုဂ္ဂိုလ်ကို မဟော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟောရာ၌ “ဓုတဓရော” ဟု ရှိ၏။

သင်္ကန်းကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ ပံသုကုလိကဓုတင်္ဂဝသေန-ဖြင့်၊ ပံသုကုလိကော-
 ပံသုကုဆောင်လေ့ရှိသည်။ ဟောတိ - ၏၊ သပဒါနစာရိကောတိ - ကား၊
 လောလုပစာရံ- အလွန်လိုချင်သူ၏ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (တနည်း) လောလုပ
 စာရံ-အလွန်လိုချင်တတ်သော တဏှာဖြင့်လှည့်လည်ခြင်းကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-၍၊
 သပဒါနစာရိက ဓုတင်္ဂဝသေန - ဖြင့်၊ သပဒါနစာရိကော - အိမ်စဉ်မလပ်
 ဆွမ်းရပ်လေ့ ရှိသည်။ ဟောတိ - ၏၊ ဃရပဋိပါဋိယာ - အိမ်စဉ်အားဖြင့်၊
 ဘိက္ခာယ- ဆွမ်းအလိုငှါ၊ ပဝိသတိ- ဝင်၏၊ ဝဇ္ဇိဂါမန္တိ - ကား၊ ဝဇ္ဇိနံ-ဝဇ္ဇိ
 မင်းတို့၏၊ ဂါမိ- ကို၊ ပါ-တနည်း၊ ဝဇ္ဇိသု-ဝဇ္ဇိဟုဗဟုဝင်အမည်ရသော ဇန
 ပုဒ်၌၊ ဝါ-ဇနပုဒ်ထည်းက၊ ဂါမိ-ကို၊ [ဝဇ္ဇိအရ ပဌမနည်း၌ ဝဇ္ဇိမင်းများကို
 ယု၊ ဒုတိယနည်း၌ ဇနပုဒ်ကိုယု။]

လောလုပစာရံ။ ။ လုဘဓာတ်, အပစ္စည်း၊ လုလုဟု ဒွေဘော်ပြု၊ လု၏ ဥကို
 ဩပြု၊ “လောလုာ”ဟု ပုဒ်ရင်း၊ ဘကို ပပြု၍ “လောလုပ”ဟု လည်း ရှိ၏၊ (ထောမနိ
 မိ၊) လောလုာသ-အလွန် လိုချင်တတ်သူ၏၊ ဝါ-လျှပ်ပေါ်လော်လီသူ၏၊ စာရော-
 လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ လောလုပစာရော-ခြင်း၊ မရမှာစိုး၍ ဣန္ဒြေမဆောင်နိုင်ဘဲ ပြာယိ
 ပြာယာ ဆွမ်းခံလှည့်ခြင်း။

သာရတ္ထ။ ။ ကုသလဘဏ္ဍာသ ဘုသံ ဝိလုမ္မနဋ္ဌေန (ကုသိုလ်ဘဏ္ဍာကို လွန်စွာ
 လုယူတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) လောလုပံ ဝုစ္ဆတိ တဏှာ၊ လောလုပေန + စရဏံ
 လောလုပစာရော၊ လောလုပစာရော - ကုသိုလ်ဘဏ္ဍာကို လွန်စွာလုယူတတ်သော
 တဏှာဖြင့် လှည့်လည်ခြင်း၊ တဏှာဝသေန ဃရပဋိပါတ် အတိတ္တမိတ္တာ ဘိက္ခာယ
 စရဏံ၊ ဤ ဋီကာအလို “လုပ”ဓာတ်, လုလုဟု ဒွေဘော်ပြု၊ ရုဓာဂိုဏ်း လုပဓာတ်သည်
 ဝိလုမ္မန-လုယူခြင်းကိုဟော၏၊ သို့သော် “လောလုမ္မ”မရှိဘဲ “လောလုပ”ဟု ရှိသော
 ကြောင့် ထောမနိမိလောက် မရှင်း။

မှတ်ချက်။ ။ အာရညကစသော ဓုတင်တို့ကို ပဓာနနည်းအားဖြင့် ပြသောကြောင့်
 ကြွင်း ဓုတင်များကိုလည်း ကျင့်သည်ဟု မှတ်။ [ဣတ္ထစ အာရညကင်္ဂါဒိပဓာနင်္ဂဝသေန
 သေသဓုတင်္ဂါဒိနိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဋီကာ။]

သ ပဒါနစာရိက။ ။ “ဒါ-အဝဇ္ဇာနေ”ဟူသောဓာတ်, ယုပစ္စည်း၊ ဒါနတော-
 ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ၊ အပဂတံ-ကင်းသည်တည်း၊ အပဒါနံ - ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၊
 “သဟ + အပဒါနေန (ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်နှင့်တကွ၊ ဘာဝပုဓာန)
 ယော ဝတ္တတီဘိ သပဒါနော - [အိမ်တွေကို ကျော်၍ မသွားဘဲ , အိမ်စဉ်အတိုင်း
 သွားခြင်း။] သပဒါနံ - ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်နှင့် တကွ၊ ဝါ - အစဉ်
 အတိုင်း (ကြိယာဝိသေသန) စရတိ သီလေနာတိ သပဒါနစာရိကော၊ [ဃရပဋိပါတ်
 ယာ-စသည်ကား ထို လှည့်လည်ပုံ၏ သဘာဝကို ပြသောအဖွင့်တည်း။]

အမှာမဟာဒ္ဓနာတိအာဒိသု - ပါဠိတို့၌၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂပ ကရဏ မဟန္တတာယ - သုံးဆောင် ခံစားအပ်သော ကာမဂုဏ် , ထို ကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦးတို့၏ များကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အမှာ - ကြွယ်ဝ ကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ(ဉာတီနံ)-တို့၏၊ ယေ ဥပဘောဂါ-အကြင် ကာမဂုဏ် တို့သည်၎င်း၊ ယာနိ ဥပဘောဂပကရဏာနိစ- အကြင် ကာမဂုဏ်၏ အဆောင် အဦးတို့သည်၎င်း၊ (သန္တိ - န်၏၊) တာနိ-ထို ကာမဂုဏ်, ထို ကာမဂုဏ်၏ အဆောက်အဦးတို့သည်၊ မဟန္တာနိ - များမြတ်ကုန်သည်၊ ဗဟုလာနိ- များကုန်သည်၊ သာရကာနိ-ကောင်းမြတ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) [မဟန္တကို ဗဟုလ, သာရက-ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊] ဣတိဂုတ္တံ ဟောတိ၊ နိဓေတွာ-မြှုပ်နှံ၍၊ ထပိတဓန မဟန္တတာယ- ထားအပ်သော ဥစ္စာတို့၏ များကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ မဟာဒ္ဓနာ-မြေဝယ်မြှုပ်ထားများသော ဥစ္စာရှိကုန်၏၊ မဟာဘောဂါ တိ - ကား၊ ဒိဝသပရိဗ္ဗယ သင်္ခါတဘောဂ မဟန္တတာယ-နေ့စဉ်နေ့စဉ် ပတ် ဝန်းကျင် အကုန်အကျ ဟု ဆိုအပ်သော အသုံးအဆောင်၏ များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာဘောဂါ- နေ့စဉ်အမြဲသုံးစွဲအပ်သော များသောအသုံး

ဥပဘောဂါပေ၊ အမှာ။ ။ “အာသု” ဟူသော သက္ကတမှ ပါဠိ၌ “အသု” ဟု ဖြစ် ၏၊ [ပုဒ်ပြီးပုံကို ဒိဗ္ဗစက္ခ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ကြွယ်ဝပုံကို သရုပ်ပြ၍ “ ဥပဘောဂ ပရိဘောဂ ပကရဏမဟန္တတာယ ” ဟု မိန့်သည်၊ ထိုတွင် “ ဥပဘောဂ ” ဟူသည် သုံးဆောင် ခံစားအပ်သော ရူပသဒ္ဓ စသော ကာမဂုဏ် ငါးပါးတည်း၊ ဥပဘုဇ္ဇန္တ - ကပ်၍ ခံစားအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဥပဘောဂါ၊ ထိုဥပဘောဂ၏ အဆောက် အဦးများကို “ပရိ ဘောဂ+ဥပကရဏ” ဟု ခေါ်သည်၊ ပရိဘောဂဿ - ခံစားခြင်း၏ + ဥပကရဏာနိ- အဆောက် အဦးတို့တည်း၊ ပရိဘောဂပကရဏာနိ - တို့။ [ရှာရုံသည် ဥပဘောဂ၊ လှပသော ဆင်မြင်း မိန်းမသည်တို့သည် ဥပဘောဂပကရဏ, ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခွဲပါ။]

ဆက် ဥပအံ။ ။ “မဟန္တာနံ+ဘာဝေါ မဟန္တတာ၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂပကရ ဏာနံ + မဟန္တတာ ဥပ၊ ပေ၊ တာ” ဟု ပြု၊ ဥပဘောဂပကရဏကိုပင် “ပရိဘောဂပ ကရဏ” ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ယေဟိ” စသည် တက်သော ဒဠိဝါကျ၌ “ယာနံစ ဥပဘောဂပကရဏာနိ” ဟု ဆိုသည်။ [ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါတာနံ ဥပဘောဂါနံစေဝ ဟတ္ထိ အဿ ရထ ဣတ္ထိယာဒိ ဥပဘောဂပကရဏာနံစ မဟန္တတာယ ဥပဘောဂပ ကရဏာနေဝ ဟိ ဣဓ ပရိဘောဂပကရဏသဒ္ဓေန ဂုတ္တာနိ။]

မဟာဘောဂါ ။ ။ အမှာတုန်းက ခံစားအပ်သော စည်းစိမ်ကို ယူခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဤ “ဘောဂ” အရ၌ “နေ့စဉ်သုံးစွဲ၍ ကုန်ကျသော အသုံးအစွဲများကို ယူစေလိုရကား “ ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတဘောဂ ” ဟု မိန့်သည်၊ ပရိ-ပတ်ဝန်းကျင် + ဝယ (ဝိ+ အယ) - ပျက်ပြားကုန်ခန်းသော (သုံးစွဲ၍ကုန်သွားသော) အသုံးစရိတ်နှင့် အစားအသောက်

အဆောင်ရှိကုန်၏။ အညေဟိ - အခြားကုန်သော၊ ဥပဘောဂေဟိ - အသုံးအဆောင်တို့ထက်၊ ဇာတရူပ ရဇတသေဝ-ရွှေငွေ၏သာလျှင်၊ ပဟူတတာယ-များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတ ဇာတရူပရဇတာ-သာ၍များသော ရွှေငွေရှိကုန်၏။ အလင်္ကာရဘူတဿ-တန်ဆာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ဝိတ္တုပကရဏဿ-နှစ်သက်ခြင်းကိုပြုတတ်သော၊ ဝီတိ ပါမောဇ္ဇကရဏဿ-နှစ်သက် ဝမ်းမြော်ခြင်းကိုပြုတတ်သော အသုံးအဆောင်၏။ ပဟူတတာယ- များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏာ - များသော နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဝတ်တန်ဆာရှိကုန်၏။ ဝေါဟာရဝသေန - ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း စသည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဝတ္တေန္တဿ- လဲလှယ်အပ်သော၊ ဓနဓညဿ-ရွှေငွေစသော ဥစ္စာ , ကော်ဝဲသီ နှိုင်း၊ ပဟူတတာယ - ကြောင့်၊ ပဟူတ ဓနဓညာ-များသောဥစ္စာ, ကော်ဝဲသီးနှံရှိကုန်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- နှိုင်း။

သေနာသနံ သံသာမေတွာတိ - ကား၊ သေနာသနံ - အိပ်ရာနေရာကို၊ [ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် စသည်ကို ဆိုသည်။] ပတိသာမေတွာ-သို့မှီးပြီး၍၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ထားလသော်၊ နရိနဿတိ - မပျက်

အသုံးအဆောင်၊ ဒိဝသေဒိဝသေ + ပရိဗ္ဗယော ဒိဝသပရိဗ္ဗယော (ဝိစ္ဆာတပုဒ်ချေ)၊ ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတော + ဘောဂေါ ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတဘောဂေါ၊ “ဒိဝသပရိဗ္ဗယသင်္ခါတ” ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် “ဘောဂ” အရ သုံးဆောင် ခံစားအပ်သော စည်းစိမ်ကို မယူရ၊ နေ့စဉ် သုံးစွဲအပ်သော အသုံးအဆောင် အသုံးစရိတ်ကိုယူပါ-ဟု ပြသည်။ မဟန္တာ+ဘောဂါယေသန္တိ မဟာဘောဂါ။

ဝိတ္တုပကရဏံ ။ ။ ဝိတ္တိဘိတုဋ္ဌိ (နှစ်သက်ခြင်း)၊ ဝိတ္တိယာ-ကို+ဥပကရဏံ-ပြုတတ်သောတန်ဆာတည်း၊ ဝိတ္တုပကရဏံ-ဆာ၊ ပဟူတံ+ နာနာဝိဇာလင်္ကာရဘူတံ (အမျိုးမျိုး တန်ဆာဖြစ်၍ဖြစ်သော) ဝိတ္တုပကရဏံ ယေသန္တိ ပဟူတ ဝိတ္တုပကရဏာ၊ (ဋီကာ) [“ပြဘူတ”မှ “ပဟူတ” ဖြစ်ကြောင်းကို ပြခဲ့ပြီ။] ဝီတိပါမောဇ္ဇသည် ဝိတ္တိ၏အဖွင့်၊ ကရဏကား ဥပကရဏ၏အဖွင့်၊ ဥပအနက်မရှိ-ဟူလို။

ပဟူတဓနဓညံ ။ ။ ဝေါဟာရဝသေနကို “ဝါဏိဇ္ဇဝသေန ဝနိတာဒိဝသေန (ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၊ အတိုးပေးခြင်း စသည်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း)” ဟုဋီကာဖွင့်၏။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း အတိုးပေးခြင်းအားဖြင့်လှည့်လည်နေသော ရတနာခုနစ်ပါး ဟူသော ဓန, ကောက်ဝဲသော ဓညတွေ များစွာရှိကြသည်-ဟူလို၊ ပဟူတံ+ ဓနဓညံ ယေသံတိ ပဟူတဓနဓညာ။

ပတိသာမေတွာ ။ ။ စုရာဒိ သမဓာတ်သည် သံ - ပတိရှေးရှိရာ၌ သို့မှီးခြင်း သိမ်းဆည်းခြင်း အနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် သံသာမေတွာကို “ပတိသာမေတွာ” ဟု ပရိယာယ်ဖွင့်၍ “ယထာ၊ ပေ၊ အတ္ထော” ဟု သဘာဝတ္ထ (သိမ်းဆည်းပုံ သဘောကို) ဖွင့်ပြသည်။ “မပျက်စီးအောင် ထားခြင်းကို သိမ်းဆည်း” ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို။

စီးနိုင်၊ တထာ - ထို မပျက်စီးနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုဠ- ကောင်းစွာ၊ ထပေတွာ - ထားပြီး၍၊ (ပက္ကခိ-၌စပ်၊) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ သဠိမတ္ထေ ထာလိပါကေတိ- ကား၊ ဂဏန ပရိစ္ဆေဒတော-ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်၊ သဠိ-ခြောက်ဆယ်သော၊ ထာလိပါကေ- ဆွမ်းချက်ရာ အိုးတို့ကို၊ ဝါ-ဆွမ်းချက်အိုးတို့ကို၊ (အဘိဟရိံ သု-၌စပ်၊) စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤ ဆွမ်းချက်ရာအိုးတို့တွင်၊ ဧကမေကော-တလုံး တလုံးသော၊ ထာလိပါကော-သည်၊ ဒသန္တံ-တကျိပ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့ဘို့၊ [“ကထိနဿဒုဿံ” ကဲ့သို့ ဘိက္ခုနံ၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ၊] ဘတ္တံ-ဆွမ်းကို၊ ဂဏှာတိ- ယူနိုင်၏၊ ဝါ-ဆန့်၏၊ တံ သဗ္ဗမိ-ထိုအလုံးစုံသည်လည်း၊ ဆန္တံ ဘိက္ခုသတာနံ-ခြေခံရာသော ရဟန်းတို့ဘို့၊ ဘတ္တံ - ဆွမ်းသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဘတ္တာဘိဟာရံ အဘိဟရိံ သူတိ ဣတ္ထ-၌၊ အဘိဟရိယတိ-ရှေးရှု ဆောင်ပို့ အပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဘိဟာရော - မည်၏၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ အဘိဟရိယတိ - ရှေးရှု ဆောင်ပို့ အပ်သနည်း၊ ဘတ္တံ- ကို၊ (အဘိဟရိယတိ - အပ်၏၊) ဘတ္ထမေဝ - သည်ပင်၊ အဘိဟာရော - ရှေးရှုဆောင်အပ်သော အစာတည်း၊ ဘတ္တာဘိဟာရော - ရှေးရှုဆောင်အပ်သောဆွမ်း၊ တံ ဘတ္တာဘိဟာရံ-ကို၊ အဘိဟရိံ သူတိ-ကား၊ အဘိမုခါ-ရှေးရှုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဟရိံ သု - ဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-ပို့ကြကုန်ပြီ၊ တဿ-ထိုအရှင်သုဒိန်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အာဂမိံ သု-န်ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော- ဤကား အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ ဧတဿ-ဤ ပို့အပ်သော ဆွမ်း၏၊ ပမာဏံ-ပမာဏကား၊ ကိံ -နည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ သဠိ-သော၊ ထာလိပါကာ- တို့တည်း၊ (ဣတိ - ဤကား အဖြေတည်း။) တေန-ကြောင့်၊ သဠိမတ္ထေ၊ ပေ၊ အဘိဟရိံ သူတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ- ပြီ၊

ဘိက္ခုနံ ဝိသဇ္ဇေတွာတိ - ကား၊ သယံ - မိမိသည်၊ ဝါ - မိမိက၊ ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ - ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သပဒါန စာရံ-အိမ်စဉ်မလပ်, လှည့်လည်ခြင်းကို၊ စရိတုကာမော- သည်၊ (ဟုတွာ)၊

ထာလိပါကာ ။ ။ ပစ္စန္တိ ဣတ္တာတိ ပါကာ၊ ထာလိယောဇဝ + ပါကာ ထာလိပါကာ၊ ထို ဆွမ်းချက်ရာအိုးတို့သည် “ခြေခံဆယ်ရှိ၏” ဟု ဂဏန်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားပြလို၍ “ သဠိမတ္ထေ ” ဟု ဝိသေသန ကုမသည်၊ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါကို “ ဂဏနေန + ပရိစ္ဆိန္နနံ ” ဟု မူလပံ-အနက်ဏသုတ် ဋီကာဖွင့်၏။

ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတိကတ္တာ ။ ။ ပိဏ္ဍပါတိက စုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥက္ကဋ္ဌ, မဇ္ဈိမ, ဩမက, ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆွမ်းခံသွားစဉ် ရှေ့မှ နေခံမှ လောင်းလှူအပ်သောဆွမ်း, အိမ်တံခါးပေါက်၌ သပိတ်ကိုတောင်း၍ လောင်းလှူအပ်

ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ပရိဘောဂတ္ထာယ - ဘုဉ်းပေးခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပရိစ္ဆေဒိတ္တာ-
 စွန့်၍၊ ဒတ္တာ - ပေးလှူ၍၊ (ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ-၌ စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)
 ဟိ(ယသ္မာ)- ကြောင့်၊ အယံ အာယသ္မာ - ဤအရှင် သုဒိန္နသည်၊ ဘိက္ခုစ-
 တို့သည်လည်း၊ လာဘံ-လာဘ်ကို၊ လစ္ဆန္တိ-ရကုန်လတ်၊ အဟန္တ-သည်လည်း၊
 ပိဏ္ဍကေန-ဆွမ်းဖြင့်၊ န ကိလမိဿာမိ-မပင်ပန်းရလိမ့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊
 တေဒတ္ထမေဝ- ဤအကျိုးငှါသာ၊ အာဂတော - လာခဲ့ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊
 (ရဟန်းတို့၏ လာဘ်ရခြင်း မိမိ၏ ဆွမ်းဖြင့် မပင်ပန်းခြင်း အကျိုးငှါ လာခဲ့
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အာဂမနာနုရူပံ-လာခြင်းအား လျောက်ပတ်သော
 အမှုကို၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-
 စွန့်ပြီး၍၊ သယံ- မိမိသည်၊ ဝါ-မိမိက၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ။

ဤတိဒါသိတိ-ကား၊ ဤတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏၊ ဒါသိ- ကျွန်မသည်၊ အာဘိ
 ဒေါသိကန္တိ-ကား၊ ပါရိဝါသိကံ-မကောင်းသော အနံ့တို့ဖြင့် ထုံအပ်သော၊
 ဧကရတ္တာတိတ္ထန္တံ-တညဉ့်ကို လွန်သော၊ (ဧကရတ္တာတိတ္ထန္တတ္တာ-၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဟေတုမန္တဝိသေသန)၊ ပုတိဘူတံ - ပုတ်သိုးသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊
 (ကုမ္မာသံ- ၌စပ်၊) တတြ - ထို အာဘိဒေါသိကံ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အယံ - ဤ

သော ဆွမ်း ၊ ရွာတွင်း ဆွမ်းစားစရင်၌ ပို့လှူအပ်သောဆွမ်းကိုသာ ခံယူ၏။ ထိုနေ့၌
 ဆွမ်းခံ မသွားဘဲ နေ၍ကား ဆွမ်းကို မခံယူ၊ အရှင်သုဒိန္နသည် ဤဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိက
 ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပို့လှူအပ်သောဆွမ်းကို တဆင့်လှူသည်။ ထိုသို့
 ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်ဆောင်ဖြစ်သည့် အပြင် သာပဒါနစာရိက စသော အခြား ဓုတင်များ
 ကိုလည်း ဆောင်သေးကြောင်း သိစေလို၍ “ သာပဒါနစာရံ စရိတုကာမော ” ဟု
 မိန့်သည်။ [သ + အပ၌ အကိုဒိဃပြု-မပြု မျိုးရှိ၏။]

ဤတကာနံ ဒါသိ ။ ။ “ ဤတကာနံ + ဒါသိ ဤတိဒါသိ = ဆွေမျိုးဖြစ်သော
 ကျွန်မ ” ဟု ယုံမှားမည်စိုး၍ “ ဤတကာနံ ဒါသိ ” ဟု ဖွင့်၊ “ ဤတိနံ + ဒါသိ ” ဟု ဆဋ္ဌိ
 တပျုရိသ်ပြုပါ-ဟူလို၊ သာရတ္ထိ၌ကား-အိမ်၌ မွေးဖွားသောကျွန်မ ဖြစ်ရကား ဆွေလို
 မျိုးလိုဖြစ်သောကြောင့် “ ဤတိသဒိသိ + ဒါသိ ” ဟု သဒိသိပုဂံကြေသော မဇ္ဈေလောပီ
 ကမ္မဓာရဲလည်း တနည်းပြုစေလို၍ “ အန္တောဇောတတာယ ဝါ ဤတိသဒိသိ ဒါသိ ” ဟု
 ဝါနှင့်တကွ မိန့်လေသည်။

ပါရိဝါသိကံ ။ ။ “ ဝါသ-သုရဘိကရဏေ (အနံ့ကောင်းအောင် ပြုခြင်း) ” ဟု
 ဓာတ်နက်ရှိ၏။ ပရိဥပသာရ၏ ပြောင်းပြန်ပြုခြင်း အနက်ကြောင့် မကောင်းအနံ့
 ထုံခြင်း အနက်ကိုယူ၊ ပါရိဝါသိယတေ-မကောင်းနံ့ထုံအပ်၏။ ဣတိပါရိဝါသော၊ ပရိ
 ဝါသောယေဝ ပါရိဝါသိကော (ဣကပစ္စည်း သုတ္တံ၊) ဝိမတိ၌ “ ပရိဝုတ္တံ ” ဟု ရှိသော
 ကြောင့် ကမ္မသာဓနလုပ်၍ ဣကကို သုတ္တံကြံသည်။

ဆိုအပ်လတံကား၊ ပဒတ္တော-ပုဒ်နက်တည်း၊ ပူတိဘာဝဒေါသေန - ပုတ်သိုးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အပြစ်သည်၊ အဘိဘူတော - လွမ်းမိုးအပ်သော ကုမ္မာသတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဘိဒေါသော - မည်၏၊ အဘိဒေါသောဝ-ပုတ်သိုးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အပြစ်သည် လွမ်းမိုးအပ်သော ကုမ္မာသသည်ပင်၊ အဘိဒေါသိကော-ကမည်၏၊ (ဣတိ- ဤကား ပုဒ်နက်တည်း၊) ဝါ- တနည်း၊ အဘိဒေါသိကောတိ - ဟူသော၊ ယဒိဒံ (ယာ+အယံ) နာမသညာ-အကြင် အမည် သညာသည်၊ (အတ္ထိ - ၏) သော-ဤ အမည်သညာသည်၊ ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ - တညဉ့်ကို လွန်သော ဘောဇဉ်၏၊ နာမသညာ-တည်း၊ အဘိဒေါသိကံ-ပုတ်သိုးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အပြစ်သည်

တကြာယံ ပဒတ္တော။ ။ ပါရိဝါသိကံစသော အဖွင့်သည် ပဒတ္တ (သဒ္ဒတ္တ) မဟုတ်၊ ထို ကုမ္မာသ၏ သိုးပုတ်နေပုံသဘောကိုဖွင့်သော သဘာဝတ္ထတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပဒတ္တ (သဒ္ဒတ္တ) ကိုပြုလို၍ “တကြာယံ” စသည်မိန့်၊ “အဘိ + ဒေါသ” ဟု ခွဲ၊ ဒေါသအရ ပုတ်ခြင်း (သိုးခြင်း) အပြစ်ကိုယူ၍ “ အဘိဥပသာရအတွက်လည်း အဘိဘူတအနက်ကိုယူပါ” ဟု သိစေလို၍ “ပူတိဘာဝ” စသည်မိန့်၊ “ဒေါသေန + အဘိဘူတော အဘိဒေါသော” ၊ ထို့နောက် ဣကပစ္စည်း သွတ္တ။

ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ ။ ။ ဤနည်း၌ တညဉ့်လွန်သော အပုတ်အသိုးကို “ အဘိဒေါသိက ” ဟု ပြောလေ့ရှိသောကြောင့် ရုဇ္ဈိအမည်သာ ဖြစ်သည်ဟု သိစေလို၍ “ဧကရတ္တာတိက္ကန္တဿ ဝါ နာမသညာ” ဟု မိန့်သည်။ [“အဓိဝစနံ, နာမိရှိက, များလှနက်တွင်, လိုအင်နက်မှီ, ထင်ရုဇ္ဈိ” - နိယာမ်။] ဤသို့ အထင်ရုဇ္ဈိကိုပြုသော်လည်း ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ်ကား မပြုအပ်မဟုတ် ပြုအပ်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့် ဒီကာတို့၌ “ ပူတိဘာဝေန လက္ခိတဗ္ဗဒေါသော ဝါ အဘိဒေါသိကော၊ အဘိဒေါသံဝါ၊ ပေ၊ အဘိဒေါသိကော ” ဟု ၂ နည်းပြုသည်၊ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ အဘိသဒ္ဓါသည် လက္ခဏအနက်ဟော၊ အဘိ (လက္ခိတော) + ဒေါသော အဘိဒေါသော - ပုတ်သိုးသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်သောအပြစ်၊ “အဘိဒေါသော + ယဿ အတ္ထိတိ အဘိဒေါသိကော” ၊ ဒုတိယနည်း၌ “အဘိဒေါသံ + အတိက္ကန္တော အဘိဒေါသိကော - သန်းခေါင်ကိုလွန်၍ မိုးသောက်အခါသို့ ရောက်သောအစာ” ဟုလို။

မှတ်ချက် ။ ။ အဘိဒေါသသဒ္ဓါကို (မဟာဝါ-ဥဒကရာမပုတ္တကထာ အဖွင့်၌) “အခုရတ္တ (သန်းခေါင်) အနက်ဟော ” ဟု သာရတ္ထဖွင့်၏၊ သန်းခေါင်ကိုလွန်လျှင် မိုးသောက်သို့ ရောက်တော့၏၊ ထို့ကြောင့် “အဘိဒေါသံဝါ အတိက္ကန္တော , ပစ္စုသံ ဂတော ပတ္တောတိ အဘိဒေါသိကော ” ဟု ဒီကာ၌ ပါဌ်မှန်ရှိသင့်သည်၊ ယခု ဒီကာများ၌ “အဘိဒေါသံဝါ ပစ္စုသကာလံ ဂတော ပတ္တော အတိက္ကန္တောတိ အဘိဒေါသိကော” ဟု ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်ပါ။ [ပါဠိအဘိဓာန်၌ “အဘိဒေါသော ပဒေါသော - ညဉ့်ဥး” ဟု ရှိ၏၊ သက္ကတအဘိဓာန်၌ “အဘိဒေါသ” မရှိ။]

လွမ်းမိုးအပ်သော၊ ဝါ-တညဉ့်ကို လွန်သော၊ တံ(ကုမ္မာသံ)-ထိုကုမ္မာသကို၊ ကုမ္မာသန္တိ - ကား၊ ယဝကုမ္မာသံ-မုယောမုံကို၊ (ရှေးနိဿယ၊) ဝါ-မုယော ဆန်လုပ်, တဝက်ကျက်ပြုတ် ဘောဇဉ်ကို၊ [ဘောဇဉ် ငါးပါးတွင် ပါဝင်သော ဘောဇဉ်တမျိုး - ဟုလို၊] ဆဒ္ဒေတုကာမာဟောတီတိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အန္တမသော - အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဒါသကမ္မကရာနမ္ဘိ-ကျွန်, အမှုလုပ် သွားတို့၏ သော်မှ၎င်း၊ ဂေါရူပါနမ္ဘိ - နွားအပေါင်းတို့၏ သော်မှ၎င်း၊ [ဝိသဒ္ဓါ ဂရဟာ၊ ရူပသဒ္ဓါသည် အတူလှည့်လည်ဘက် ဖြစ်သော သတ္တ တို့၏ အစုကို ဟော၏၊] အပရိဘောဂါရဟော-သုံးစားခြင်းကို မထိုက်သည်၊ (ဟောတိ- ၏၊) [ပူတိဘာဝေန ပရိဘောဂံ န အရဟတီတိ အပရိဘောဂါ ရဟော၊ (အယုတ္တသမာသံ၊)] တသ္မာ- ကြောင့်၊ (ကျွန်, အမှုလုပ်သွား, နွား အပေါင်းတို့သော်မှ သုံးစားခြင်းကို မထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တံ-ထို မုယောဆန်လုပ် , တဝက်ကျက် ပြုတ်အပ်သောဘောဇဉ်ကို၊ ကစဝရံဝိယ- အမှိုက်ကိုကဲ့သို့၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဆဒ္ဒေတုကာမာ-စွန့်လိုသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ သစေတံတိ (ပဒဿ)- ၏၊ သစေ+ ဧတံ(တိ ပဒစ္ဆေဒေါ - ကို၊ ကာတဇ္ဇော-

ယဝကုမ္မာသံ။ ။ သက္ကတ၌ “ကုလ္လောသ” ဟု ရှိ၏။ တဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်အပ်သော ဘောဇဉ်တမျိုးတည်း၊ မုံမဟုတ်ပါ။ တဝက်ကျက်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် တညဉ့်လွန်ရုံဖြင့် သိုးရလေသည်၊ ထိုကုမ္မာသကို ယဝ (မုယောဆန်) ဖြင့်လည်းလုပ်၏။ အခြားကုလားပဲ စသည်တို့ဖြင့်လည်း လုပ်၏။ ဤနေရာ၌ကား မုယောဆန်ဖြင့် လုပ်အပ်သော ကုမ္မာသ ကို ယုစေလို၍ “ယဝကုမ္မာသံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [“အဒ္ဓသိန္နာစဂေါရမာ, အညေစ စဏကာဒယော၊ ကုမ္မာသဇ္ဇတိ ကထျန္တေ” - ထောမနိဓိ၊ အမရကောသ အဘိဓာန်၌ ကား “ယာဝကား, ကုလ္လောသး” ဟု ယဝဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သော ကုမ္မာသကိုသာ ဆိုသည်။ ပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌကထာ၌မူ “ ကုမ္မာသောနာမ ယဝေဟိ ကတကုမ္မာသော၊ အညေဟိ ပန မုဂ္ဂါဒိဟိ ကတကုမ္မာသော ပဝါရဏံ နဇနေတိ” ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ယဝကုမ္မာသ, မုဂ္ဂကုမ္မာသစသည်ဖြင့် ကုမ္မာသအမျိုးမျိုး ရှိသည်ဟု မှတ်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဣဒိဝုတ္တိ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ “ ကုလတိ ပတ္ထရတိ-ဖြန့်တတ်၏။ ဣတိ ကုမ္မာသော” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ “ဘက္ခဝိသေသော-စားဘွယ် အထူး” ဟု အဘိဓမ္မာပြု၏။ ရုပ်ကိုလည်း “ ကုလဓာတ် , သက်ပစ္စည်း , ရှေ့ (မာ) လာ၊ ဓာတုန် လကို (မ) ပြု၍ ပြီးစေသည်။ [ပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ် ယောဇနာ၌ ကုပုဗ္ဗ မသဓာတ်ကြံ၍ “ကုန္တိတေန + မသီယတိ အာမသီယတီတိ ကုမ္မာသော” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ ကုလဓာတ်ဖြစ်၍ ထိုအကြံကို စဉ်းစားပါလေ။]

သစေတံ။ ။ သစေတံ၌ တံပုဒ် ဟု ယူလျှင် တသဒ္ဓါက အဝေးအနက်ကို ညွှန်ပြ သောကြောင့် ဤနေရာနှင့် မသင့်၊ ရှင်သုဒ္ဓိန်၏ ခပ်နီးနီး ရောက်နေသော အစာကို ညွှန်ပြသော အရာဖြစ်၍ တေသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြမှ သင့်မည်၊ ထို့ကြောင့် “သစေ+ ဧတံ” ဟု

ပြုထိုက်၏။ [ဧတံ- အဲဒီဟာသည်။ သစေ(ဟောတိ)-အံ့။] ဘဂိနိတိ- ဘဂိနိ ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ အရိယ ဝေါဟာရေန- အရိယာတို့၏ ခေါ်ဝေါ်နည်းဖြင့်၊ ဉာတိဒါသိ- ဆွေမျိုးတို့၏ ကျွန်မကို၊ အာလပတိ-ခေါ်၏။ [အရိယာတို့သည် မာတုဂါမကို “ဘဂိနိ” ဟုခေါ်လေ့ရှိ၏။ ရှင်သုဒိန်လည်း ထိုအသုံးအနှုန်း လိုက်၍ ခေါ်သည် - ဟူလို၊] ဆန္ဒနိယဓမ္မန္တိ - ကား၊ ဆန္ဒတဗ္ဗသဘာဝံ- စွန့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ (သစေ ဟောတိ။) ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ဘဂိနိ- နှမ၊ ဧတံ- အဲဒီဟာသည်။ ဗဟိ- အိမ်ပြင်ဘက်၌၊ ဆန္ဒနိယဓမ္မံ- စွန့်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ နိသဠပရိဂ္ဂဟံ - စွန့်လွှတ်အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသည်။ သစေ (ဟောတိ)- အံ့။ (ဧဝံသတိ။) ဧတံ- အဲဒီဟာကို၊ မေ-၏။ ဣဓ ပတ္တေ- ဤသပိတ်၌၊ အာကိရ- လောင်းထည့်ပါလော၊ ဣတိ-သည်။ ဝါ-ကို။ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

ပန- ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး၊ စောဒကပက္ခကို ဆိုဥားအံ့။ ဧဝံ - သို့၊ ဝတ္ထု- ဆိုခြင်းငှါ။ ဝါ - ဆိုခွင့်ကို၊ လဗ္ဘတိကိံ - ရအပ်ပါသလော၊ ဝိညတ္တိဝါ- တောင်းခြင်းသည်သော်၎င်း၊ ပယုတ္တဝါစာဝါ- ပစ္စည်းနှင့်စပ်သော ပရိယာယ် စကားသည်သော်၎င်း၊ နဟောတိကိံ - မဖြစ်ပါသလော၊ ဣတိ- ဤကား အမေး တည်း။ (ဝိညတ္တိဝါ - သည်၎င်း၊ ပယုတ္တဝါစာဝါ - သည်၎င်း၊) နဟောတိ- မဖြစ်ပါ။ (ဣတိ-တည်း။) ကသ္မာ- ကြောင့်နည်း။ နိသဠပရိဂ္ဂဟတ္တာ- စွန့်လွှတ် အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ငါ့ဟာ ငါ့ဟာဟု သိမ်းပိုက်ခြင်းကို စွန့်လွှတ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။) ဟိ - ချဲ့။ (တနည်း)

ပဒစ္စေဒသံဝဏ္ဏနာကို ပြသည်။ [စွန့်ပစ်ဘို့ရာ သေချာပြီး ဖြစ်သော်လည်း မေးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကမူ မသေချာသေးသည့် အနေအားဖြင့်သာ မေးသင့်သောကြောင့် “သစေ” ဟု ပရိကပ္ပဇောတကနိပါတ်ထည့်၍ မေးသည်။]

ဆန္ဒနိယ သ ဘာဝံ။ ။ ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ သဘာဝအနက်ဟောကြောင်းပြလို၍ “သဘာဝံ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဆန္ဒတဗ္ဗောတိ ဆန္ဒနိယော (ကုမ္မာသော၊) ဤသို့ ဆန္ဒနိယအရ စွန့်ပစ် ထိုက်သော ကုမ္မာသ ရ၏။ ဓမ္မ (သဘာဝ) အရကား စွန့်ပစ်စရာကောင်းလေခံအောင် သိုးနေခြင်းသဘော ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မနှင့် အရတူအောင် “ ဆန္ဒနိယ ” ၌ ဘာဝ ပုဒ်အကြေကြံပါ ။ တနည်း - ဘာဝပုဓာန ကြံ၊ ဆန္ဒနိယော (စွန့်ပစ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော) + ဓမ္မော ယဿာတိ ဆန္ဒနိယဓမ္မံ၊ မည်သည့်အရာဝတ္ထု ဟု နာမည် မတပ်ဘဲ သာမညဖြစ်၍ (ဧတံ ဟု) နပုလိန်ချသည်။ အမှန်မှာ - ကုမ္မာသောပင်တည်း။

နိသဠပရိဂ္ဂဟံ။ ။ ဥစ္စာရှင်က (ငါ့ဥစ္စာ ဟု) သိမ်းပိုက်မှုကို ပရိဂ္ဂဟ ဟု ခေါ်၏။ “ နိသဠာ + ပရိဂ္ဂဟော ယဿ (ဝတ္ထုဿာ) တိ နိသဠပရိဂ္ဂဟံ - စွန့်လွှတ်အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသော (ငါ့ဥစ္စာ ဟု သိမ်းပိုက်မှုမှ စွန့်လွှတ်ထားသော) ဝတ္ထု။

ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည်၊ ဆန္ဒနိယဓမ္မ-စွန့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏၊ နိသဋ္ဌပရိဂ္ဂဟံ-စွန့်လွှတ်အပ်သော သိမ်းပိုက်ခြင်း ရှိ၏၊ ယတ္ထ - အကြင်ဝတ္ထု၌၊ သာဓိကာ - ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ အနာလယာ- တွယ်တာခြင်းမရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောဝတ္ထုကို၊ (ဝတ္ထု၌စပ်၊) ဒေထ - ပေးကုန်လော၊ အာဟရထ - ဆောင်ခဲ့ကုန်လော၊ ဣဓ- ဤသပိတ်၌၊ အာကိရထ - လောင်းထည့်ကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု- ဆိုခြင်းငှါ၊ ငဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ တထာဟိ-ထို စကားမှန်၏၊ အဂ္ဂအရိယဝံသိကော- အရိယဝံသအကျင့်ကိုဖြည့်ကျင့်သုတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ [အရိယဝံသ ပဋိပတ္တိပုရကာနံ အဂ္ဂေါဥတ္တမော၊ အရိယဝံသံ-အရယာတို့၏အနွယ်ဖြစ်သော အကျင့်ကို၊ ပူရေတီတိ အရိယဝံသိကော၊ အရိယဝံသိကာနံ + အဂ္ဂေါအဂ္ဂ အရိယဝံသိကော-ဟု ပြု၊] အာယသ္မာ ရဋ္ဌပါလောပိ-အရှင် ရဋ္ဌပါလသော်မှ လည်း၊ ဆန္ဒနိယဓမ္မ - စွန့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ ကုမ္မာသံ - မုယောဆန်လုပ် , တဝက်ကျက်ပြုတ် ဘောဇဉ်ကို၊ မေ - ငါ၏၊ ဣဓပတ္တေ - ၌၊ အာကိရ - လော၊ ဣတိ - သို့၊ အဝစ- ပြောဘူးပြီ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (ဆန္ဒနိယဓမ္မ , နိသဋ္ဌပရိဂ္ဂဟ , အနာလယဖြစ်သော ထို အလုံးစုံ သောဝတ္ထုကို ပေးကုန်လော , ဆောင်ခဲ့ကုန်လော , ဤသပိတ်၌ လောင်းထည့် ကုန်လောဟု ပြောကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝေရူပံ - ဤသို့ သဘော ရှိသော၊ ဆန္ဒနိယဓမ္မ-သော၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည် (အတ္ထိ)၊ အညံ-အခြား သော၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ - တစုံတယောက်သည် မသိမ်းပိုက်အပ်သော၊ ဝနမူလ ဖလ ဘေသဇ္ဇာဒိကံ-တောသစ်မြစ် , သစ်သီး , ဆေး အစရှိသော၊ (ယံ)ဝါ- အကြင်ဝတ္ထုသည်လည်း၊ (အတ္ထိ) တံသဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောဝတ္ထုကို၊ ယထာ သုခံ - ချမ်းသာသည့်အားလျော်စွာ၊ ဝါ - အလိုရှိတိုင်း၊ အာဟရာပေတွာ- ဆောင်စေ၍၊ ပရိဘုဂ္ဂိတဗ္ဗံ - သုံးဆောင်ကောင်း၏၊ [“ယထာသုခံ၊ ပေ၊ ဘုဂ္ဂိ တဗ္ဗံ ” ဟု ဆိုသော်လည်း ကပ္ပိယကာရကလူနှင့် သာမဏေများကိုသာ ခိုင်း ကောင်းသည်၊ ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ် အဖွင့် ကြည့်ပါ၊] န ကုတ္တုစွာယိတဗ္ဗံ- ကုတ္တုစွကို မပြုထိုက်၊ [ကုတ္တုစွနောင် အာစာရအနက်၌ အာယပစွည်း၊]

ဝိညတ္တိဝါ ပယုတ္တဝါစာဝါ။ ။ “အာကိရ-ထည့်လိုက်ပါ” ဟူသော စကားသည် “ဝိညတ္တိ-တောင်းမှု” စကား ဖြစ်၏၊ “သစေ ဆန္ဒနိယဓမ္မ” ဟူသော စကားကား ပေးချင်လာအောင် ပြောသောကြောင့် “ပယုတ္တဝါစာ” သဘော သက်ရောက်၏၊ ဣတိ ပဝါရိတ မဟုတ်သူ၏ အထံ၌ ထို ၂ မျိုးလုံး မပြောကောင်းသောကြောင့် “ ကံပန ” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်၍ “ ဥစ္စာရှင်က စွန့်ပစ်ဘို့ သေချာ၍ မသိမ်းပိုက်တော့သော ကြောင့် ဝိညတ္တိ - ပယုတ္တဝါစာ မဖြစ်ပါ ” ဟု ဖြေသည်။

ဟတ္ထာနန္ဒိ - ကား၊ ဘိက္ခုာဂ္ဂဟဏတ္ထံ-ဆွမ်းကို ခံယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဥပနာမယတော-ကပ်၍ ညွတ်စေစဉ်၊ ဝါ-ကပ်၍ညွတ်စေသော၊ (အာယ သ္မတော သုဒိန္နဿ - ၏၊) မဏိဗန္ဓတော - လက်ကောက်ဝတ်မှာ ပဘုတိ-စ၍၊ ဒိန္နဗြ-နှစ်ဘက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဟတ္ထာနံ - လက်တို့၏၎င်း၊ ပါဒါနန္ဒိ - ကား၊ နိဝါသနန္တတော-သင်းပိုင်အဆုံးမှာ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဒိန္နဗြ-နံသော၊ ပါဒါနံ - တို့၏၎င်း၊ သရဿာတိ-ကား၊ သစေတံ ဘဂိနိတိ-ဟူ၍၊ ဝါစံ-ကို၊ နိစ္ဆာရယတော-မြွက်ဆိုသော၊ (အာယသ္မတော သုဒိန္န ဿ-၏၊) သရဿစ-အသံ၏၎င်း၊ နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသီတိ-ကား၊ ဂိဟိကာလေ-လူဖြစ်စဉ်အခါ၌၊ သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗံ- ရှေး၌ မှတ်သားအပ်ပြီးသော၊ အာကာရံ - အခြင်းအရာကို၊ [လက် ခြေ နေပုံ စကားပြောပုံ အခြင်းအရာကို၊] အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ သဗ္ဗာနိ-ကောင်းစွာ သိပြီ၊ သလ္လက္ခေသိ-မှတ်သားပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ သုဒိန္နော - အရှင်သုဒိန်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဒွါဒသမေ ဝသေ-တဆဲ့နှစ် ဝါမြောက်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော - ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့ပြီ၊ ဝိသတိမေ ဝသေ- အဝါ ၂၀ မြောက်၌၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့်၊ အဋ္ဌဝသိကော- ရှစ်ဝါရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဉာတိကုလံ-ဆွေမျိုးအိမ်သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှါ၊ ပဝိဋ္ဌော- ဝင်ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ (ရှစ်နှစ်ကြာမှ ဆွမ်းခံဝင်လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) နံ-ထို အရှင်သုဒိန်ကို၊ သာ ဉာတိဒါသိ-သည်၊ ဒိသ္မာဝ-မြင်၍သာလျှင်၊ ဝါ- မြင်လျှင်မြင်ခြင်း၊ န သဗ္ဗာနိ-ကောင်းစွာမသိ၊ ဝါ-မမှတ်မိ၊ နိမိတ္တံပန-ရှေး၌ မှတ်သားအပ်သောအခြင်းအရာကိုကား၊ အဂ္ဂဟေသိ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့ မှတ်အပ်၏။

သုဒိန္နဿ မာတရံ တေဒဝေါစာတိ-ကား၊ အတိဂရုနာ-လူ့ ဘောင်တုန်း ကပင် အလွန် လေးစားအပ်သော၊ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတေန-ယခုအခါ ရဟန်းအဖြစ် သို့ ကပ်ရောက်နေသော၊ သာမိပုတ္တေန-အရှင့်သားနှင့်၊ သန္ဓံ - ကွ၊ ဘန္တေ- ရား၊ တံ-အရှင်သည်၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ အယျော သုဒိန္နော နုခေါ-အရှင် သုဒိန်ပါလော၊ ဣတိ အာဒိဝစနံ - ဤသို့ အစရှိသောစကားကို၊ ဝတ္ထု - ငှါ၊ အဝိသဟန္တိ - မရဲဝံ့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေဂေန - လျင်မြန်စွာ၊ ယရံ - သို့၊ ပဝိ သိတွာ-၍၊ သုဒိန္နဿ-၏၊ မာတရံ- ကို၊ တေ- ကို၊ အဝေ | စ-ပြီ၊ ယဒ္ဓေတိ - ယဒ္ဓေဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ အာ ရာစနတ္ထေ-ပြောခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော- သော) နိပါတော - တည်း၊ [“ယဒ္ဓေ - ပြောပါရစေ” ဟု အနက်ပေးပါ-

နိမိတ္တံ။ ။ နိပုဗ္ဗမိဓာတ်သည် မှတ်သားခြင်းအနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “နိမိ ယတိ သညာယတီတိ နိမိတ္တံ” ဟု ဒီကာပြု၏၊ ဤသို့ ကမ္မသာဓ်ပြုစေလိုသောကြောင့်ပင် “သလ္လက္ခိတပုဗ္ဗံ” ဟု တပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်၍ “အာကာရံ” ဟု အဘိဓေယျပြုသည်။

ဟုလို၊] သစေ ဇေ သစ္စန္တိတ္ထေ - ဌ၊ ဇေတိ - ဇေ သဒ္ဓါသည်၊ အာလပနေ-
 ခေါ်ခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော - တည်း၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း)
 ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဇေဟု၍၊ တသ္မိံ ဒေသေ-ထိုအရပ်၌၊ ဒါသိ
 ဇနံ-ကျွန်မဖြစ်သူကို၊ အာလပန္တိ-န်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုအရပ်၌ ကျွန်မကို
 ဇေဟု ခေါ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊)ဘောတိဒါသိ-မ၊ တံ-သည်၊ သစ္စံ-မှန်သော
 စကားကို၊ သစောဏသိ-အကယ်၍ပြောအံ့၊ ဣတိဧဝံ-ဤသို့၊ ဣတ္ထ-ဤ သစေ
 ဇေ သစ္စံဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။

အညတရံ ကုန္ဒမူလန္တိ တ္ထေ - ဌ၊ (ဂုဠတ္ထံ - ကို၊ ကိရ - ထုတ်ပြဉ္ဇးအံ့၊)
 (တနည်း) ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တသ္မိံ ဒေသေ - ဌ၊ ဒါနပတိနံ-အလှူရှင်
 တို့၏၊ ဃရေသု-အိမ်ဝင်းတို့၌၊ သာလာ - ဆုမ်းစား စရပ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-
 ရှိကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ တ္ထေ-ဤ ဆုမ်းစားစရပ်တို့၌၊ အာသနာနိ- နေရာတို့သည်၊
 ဝါ - တို့ကို၊ ပညတ္တာနိ - ခင်းထားအပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - န်၏၊ ဥဒက
 ကန္တိယံ-သောက်ရေ သုံးရေ၊ ပုန်းရည်ကို၊ [ဥဒကဉ္စ + ကန္တိယဉ္စ၊ “ သေဝရိရံ
 ကန္တိယံ ဝုတ္တံ ” - အဘိဓာန်(၄၆၀)၊] ဥပဋ္ဌာပိတံ-တည်ထားအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို
 စရပ်တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ - ရသေ့ရဟန်းတို့သည်၊ ပိဏ္ဏာယ - ငှါ၊ စရိတွာ - ပြီး၍၊
 နိသိဒိတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တိ - ဘုဉ်းပေးကြကုန်၏၊ (ဒါနပတိနံ - တို့၏၊ သန္တကံ-
 ဥစ္စာကို၊ ဂဏိတုံ-ယူခြင်းငှါ၊) သစေ ဣစ္စန္တိ-အကယ်၍ အလိုရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံ
 သတိ၊) ဒါနပတိနံ-တို့၏၊ သန္တကမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ဂဏန္တိ-န်၏၊ (ယူ၍ စားသေ
 ကြကုန်၏၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ တမ္ပိ- ထို နံရံ ခြေရင်းကိုလည်း၊ အညတရဿ-
 မထင်မရှား တဉ္ဇးသော၊ ကုလဿ - ၏၊ ဤဒိသာယ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
 သာလာယ-၏၊ အညတရံ-သော၊ ကုန္ဒမူလန္တိ-နံရံခြေရင်း ဟူ၍၊ ဝေဒိတမ္ပံ-
 ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇိတာ - တို့သည်၊ ကပဏ
 မနုဿာဝိယ-အထီးကျန်မဲ့ လူဆင်းရဲတို့ကဲ့သို့၊ အသာရူပေ-မလျော့ပတ်သော၊

ဃရေသုသာလာ ။ ။ ဃရေသု ဧကမန္တေ ဘောဇနသာလာ ဟောန္တိ ပါကာရ
 ပရိက္ခိတ္တာ (အိမ်နှင့် မရောအောင် တံတိုင်းဖြင့် ကာရံအပ်ကုန်သော)၊ သုသံဝိဟိတ
 ဒ္ဓါရမန္တာ (ကောင်းစွာ စီမံအပ်သော တံခါးဖွဲ့ တံခါးပေါင်ရှိကုန်သော)၊ တံခါး တပ်
 ထားအပ်ကုန်သော) သုသမ္ပဋ္ဌဝါလိကင်္ဂဏာ (ကောင်းစွာ တံမြက်လှည်းအပ်သော
 သဲဖြန့်ထားသောလွင်ပြင် = တလင်းပြင်ရှိကုန်သော) ဘောဇနသာလာ ဟောန္တိ-၌စပ်။
 [“ဃရ” အရ အိမ်၏အနီး ဝင်း အရပ်ကို သမိယူပစာအားဖြင့် ယူစေလို၍ “ဃရေသု
 ဧကမန္တေ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ဌာနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ နဘုဇ္ဇန္တိ-ကုန်၊ ဣတိ(တသ္မာ)-ကြောင့်၊ (ဤဒိသာယ-
သော၊ သာလာယ-၏၊ အညတရံ-သော၊ ကုဋမူလန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏)။

အတ္ထိနာမ တာတာတိတ္ထေ-၌၊ အတ္ထိတိ-အတ္ထိသဒ္ဓါသည်၊ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထေ-
“ထင်ရှားရှိ” ဟူသောအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော နိပါတော) နာမာတိ-နာမသဒ္ဓါ
သည်၊ ပုစ္ဆနတ္ထေ-၌၎င်း၊ မညနတ္ထေစ-မှတ်ထင်ခြင်းအနက်၌၎င်း၊ (ပဝတ္ထော-
သော၊) နိပါတော-တည်း၊ ဟိ- ထင်ရှားအောင်ပြုဥးအံ့၊ (တနည်း) ဟိ-ချဲ့၊
ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ) တာတသုဒိန္ဒ-ချစ်သားသုဒိန်၊ ယေသံ
နော- အကြင်ငါတို့၏၊ (ပုတ္ထော- သော၊) တံ-သည်၊ [ယေသံနော ပုတ္ထော
တံ၊] ဤဒိသေ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဌာနေ-သုတပါးပိုင်အရပ်၌၊ နိသီဒိတွာ-
၍၊ အာဘိဒေါသိကံ-သော၊ ကုမ္မာသံ- ကို၊ ပရိဘုဂ္ဂိဿသိ - သုံးဆောင်တိ၏၊
(တေသံ) အမှောက်-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ခနံ-သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိသည် မဟုတ်
ပါလော၊ မယံ-တို့ကို၊ နိဒ္ဒနာတိ-ဥစ္စာမရှိသူတို့ဟူ၍၊ န ဝတ္တဗ္ဗာ-မဆိုထိုက်ပါ
ကုန်၊ တထာ - သည်သာမကသေး၊ တာတသုဒိန္ဒ - ဒိန်၊ ယေသံနော- တို့၏၊
(ပုတ္ထော-သော၊) တံ-သည်၊ ဤဒိသေ-သော၊ ဌာနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ အာဘိ

နဟိ။ ။ “ကုဋမူလံ” အရသာမညဖြစ်သော နံရံအခြေကိုမယူဘဲ အဘယ်ကြောင့်
ဤသို့ ကျနစွာ ဆောက်လုပ်ထားအပ်သော ဆွမ်းစားစရပ်၏ နံရံအခြေကိုသာ ယူရ
သနည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “နဟိ” စသည်ခိန့်၊ [နဟိတက်ရာ၊ ဟိနက်မှာ၊
ဟိတ်ပါဒဋ္ဌိစွဲ” နှင့်အညီ နောက်၌ ဣတိပါဒ်သောကြောင့် ဟိကို ဟိတ်အနက်စွဲရသည်၊
ဟိတ်အနက် စွဲစေလိုသောကြောင့်ပင် ဒီကာ၌ “ကသ္မာပန ဤဒိသာယမေဝ သာလာယ
အညတရံ ကုဋမူလန္တိ အယမတ္ထော ဝုတ္ထော” ဟု ပုစ္ဆာဖြင့် ကျမ်းတက်ပြသည်။]

ဣဒံဟိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ ။ ဤဝါကျမျိုးကို အခြားနေရာ၌ ဥဇုကတ္ထ (အဖြောင့်
အနက်ကို ဖွင့်ပြသော) တပွါကဒီကရဏဝါကျဟု ဆိုကြ၏၊ ဤ၌လည်း သဠေးကြီး၏
ဆိုလိုရင်းကို ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပွါကဒီကရဏဝါကျလည်း သင့်၏၊ အကျယ်
ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျလည်း ဆိုသင့်၏။

အတ္ထိနုခေါ ။ ။ နုသဒ္ဓေါ ပုစ္ဆနတ္ထေ၊ ခေါသဒ္ဓေါ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဝုတ္ထော၊
ဤအလို “အတ္ထိနု- ရှိသည်မဟုတ်ပါလော” ဟု ပေး၊ နုခေါတိဝါ နိပါတသမုဒါယော
(နိပါတ် ၂ ခု အပေါင်း) ပုစ္ဆနတ္ထော၊ ဤအလို “အတ္ထိနုခေါ- လော” ဟု ပေး၊ တေန
နာမသဒ္ဓဿ (အတ္ထိနာမ၌ နာမသဒ္ဓါ၏) ပုစ္ဆနတ္ထတံ ဒေသေတိ။

ဤဒိသေဌာနေ။ ။ “ဒိလိုနေရာမျိုး” ဟူသောစကားသည် နေရာကို မကျေနပ်
သောစကားတည်း၊ ထိုနေရာသည် ရဟန်းများအတွက် လျော့ပတ်သော်လည်း သဠေး
သားတယောက်အတွက်မှာ သူတပါးပိုင်စရပ်ဖြစ်၍ မလျောက်ပတ် - ဟု ဆိုလိုသည်၊
ထို့ကြောင့်ပင် “နနုနာမ၊ ပေ၊ သကံဂေဟံ ဝန္တဗ္ဗံ” ဟု (ပါဠိတော်၌) ဆက်၍ ပြောသည်။

ဒေါသိကံ - သော၊ ကုမ္မာသံ - ကိ၊ ပရိဘုဒ္ဓိဿသိ - သုံးဆောင်ဘိ၏၊ (တေသံ) အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဇီဝိတံ- အသက်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ- ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ မယံ-တို့ကို၊ မတာတိ-သေကုန်ပြီဟူ၍၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ-ပါကုန်။

တထာ- ထိုမှတပါး၊ (ပုစ္ဆနတ္ထမှတပါး၊ မညနတ္ထကား၊) တာတသုဒိန္န- ဒိန္န၊ ယံတွံ - သည်၊ သုဘောဇနရသ သံဝနိတော - ကောင်းသောဘောဇဉ် အရသာတို့ဖြင့် ကြီးပွားစေအပ်သည်၊ (သမာနော) ပိ - ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ ဇိဂုစ္ဆနေယျံ - စက်ဆုပ်ခြင်းကို ထိုက်သော (အရဟတိတဒ္ဓိတ်)၊ (တနည်း) ဇိဂုစ္ဆနိယံ- စက်ဆုပ်ထိုက်သော (အနိယပစ္စည်း)၊ အာဘိဒေါသိကံ- သော၊ ဣမံကုမ္မာသံ- ကိ၊ အခတမိဝ-အမြိုက်သူဇာကိုကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗိကာရော- ဖေါက်ပြန် ခြင်းမရှိသည်၊ ဝါ- ရှံရှာခြင်းမရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိဘုဒ္ဓိဿသိ-သုံးဆောင် ဘိ၏၊ (တဿ) တဝ-ထို သင်၏၊ အပ္ပန္န ရေ-အတွင်း၌၊ သာသနံ-သာသနာ တော်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ပဋိလဒ္ဓေါ-ရအပ်သော၊ သမဏဓမ္မော - ရဟန်း တို့၏ ဂုဏ်အကျင့်သည်၊ အတ္ထိမညေ-ရှိနေ၏ဟု ထင်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ - ကိ၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) ပန - ထိုသို့ပင် ဤအနက်ကျယ်ကို ဆိုလိုပါသော် လည်း၊ သော ဂဟပတိ- ထို အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ-စိတ် ဆင်းရဲခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေမတ္ထံ - ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပရိပုဏ္ဏံ- ပြည့်စုံသည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကတွာ-၍၊ ဝတ္ထံ-ဆိုခြင်း ၎င်း၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍) အတ္ထိနာမ၊ ပေ၊ ပရိဘုဒ္ဓိ သသိတိ-ဟူ၍၊ ဣတ္ထကမေဝ-ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ အဝေါစ-ပြောနိုင်ရှာပြီ။

တထာ။ ။ အညေနပိပကာရေန နာမသဒ္ဓဿ ပုစ္ဆနတ္ထမေဝ ဒသေန္တော အာဟ- တထာ အတ္ထိနုခေါ တာတာတိ အာဒိ၊ တထာတိ သမုစ္စယတ္ထော (ရှေးအနက်ကို ဆည်းခြင်းအနက်ရှိ၏)၊ ထို့ကြောင့် “သည်သာမကသေး”ဟု အနက်ပေးရသည်။

တထာ အတ္ထိမညေ။ ။ ဣဒါနိ နာမသဒ္ဓဿ မညနတ္ထတံ (ပြခဲ့သော ၂ နက်တွင် မညနအနက် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ဒသေန္တော အာဟ-တထာ အတ္ထိမညေတိ အာဒိ၊ ဤနည်း၌ကား တထာသဒ္ဓါသည် ပက္ခန္တရဇောတကတည်း။

သောပန။ ။ ဤကဲ့သို့ အကျယ်ဖွင့်ပြအပ်သော အနက်ကို သဋ္ဌေးကြီးဆိုလိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် ပြည့်စုံအောင်မဆိုသနည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သောပန” စသည်မိန့်၊ သားကိုမြင်ရာ၌ စိတ် ဆင်းရဲလွန်းလှသောကြောင့် (ဝမ်းထည်း၌ ဆို့သလို ဖြစ်နေရကား) ပြည့်စုံစွာ မဆိုနိုင်ရှာ-ဟူလို။ [ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယာတိ-မာနသိကေန ဒုက္ခေန အဘိပိဋိတတ္တာ။]

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ အက္ခရစိန္တကာ-အက္ခရာပုဒ်ပါဌ်ကို သိတတ်ကုန်သော သဒ္ဒါဆရာတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤအတ္ထိနာမအစရှိသော ဝါကျ၌၊ ဣမံလက္ခဏံ-ဤ အမှတ်အသားကို၊ ဝဒန္တိ-နိဗ္ဗာ(ကိ)၊ အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေန-မယုံ ကြည်ခြင်းအနက်၊ သည်းမခံနိုင်ခြင်း အနက်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတ္ထိနာမသဒ္ဒေ- အတ္ထိနာမသဒ္ဒါဟူသော၊ [အတ္ထိသဒ္ဒေ-ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] ဥပပဒေ-အနီးပုဒ် သည်၊ (သတိ-ရှိလသော်၊) ပရိဘုဉ္ဇိဿသီတိ- ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ ဟူသော၊ ဧတံ အနာဂတဝစနံ-ဤ အနာဂတ်သဒ္ဒါကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒန္တိ)၊ တဿ - ထို အတ္ထိနာမ အစရှိသော ဝါကျ၏၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတုံကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်အနက်တည်း၊ တာတသုဒိန္န- ဒိန္န၊ အတ္ထိနာမ - ရှိမှ ရှိရ ပလေ၊ ဝါ-ဖြစ်မှ ဖြစ်ရပလေ၊ တံ-သည်၊ အာဘိဒေါသိကံ-သော၊ ကုမ္မာသံ- ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ- သုံးဆောင်တိ၏၊ ဣဒံ - ဤသို့ သုံးဆောင်ခြင်းကို၊ ပစ္စက္ခ မပိ-မျက်မှောက်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အဟံ- သည်၊ န သဒ္ဒဟာမိ-မယုံကြည်နိုင်ပါ၊ န မရိသယာမိ-သည်းမခံနိုင်ပါ၊ ဣတိ (အယံ)-ကား၊ အတ္ထော-တည်း။

ဣမံ လက္ခဏံ၊ ပေ၊ ကတံတိ ။ ။ သုတ်တိုက်ရိုက် မဟုတ်၊ သုတ်၌ ဆိုအပ်သော အမှတ်အသားကိုပင် “ ဣမံ လက္ခဏံ” ဟု ဆိုသည်။ တိုက်ရိုက်သုတ်ကား- “ အနော ကပ္ပနာမရိသေသု အကိဝုတ္တေပိ” တည်း။ [ပါဏိနီ၊ (၃, ၃, ၁၄၅)။] အနောကပ္ပနာ မရိသေသု-မယုံကြည်ခြင်း သည်းမခံခြင်း အနက်တို့ကို၊ ဂမုမာနေ-သိအပ်ကုန်သော်၊ အကိဝုတ္တေပိ-ကိသဒ္ဒါဖြင့် ပြီးသော ပုဒ်ကို မဆိုအပ်သော်လည်း၊ (“ကထံဟိနာမ” စသည် မပါဘဲ , အတ္ထိနာမ- စသော သဒ္ဒါကို ယှဉ်စေရာ၌လည်း၊) လိင်လုဉ်ပစ္စယာ- သတ္တမီ ဘဝိဿန္တိ ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ - နိဗ္ဗာ (သုတ်နက်)၊ ဤသုတ်အဆိုနှင့် အညီ “အတ္ထိနာမ” သဒ္ဒါ၏ယှဉ်ရာဝါကျ၌ ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဝယ် “ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ” ဟု အနာဂတ် ဝိဘတ်သက်ထားသည်။ ပစ္စုပ္ပန်အနက် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း “ဣဒံ ပစ္စက္ခ မပိ” နှင့် “န သဒ္ဒဟာမိ, န မရိသယာမိ” ကြည့်၍ သိနိုင်သည်။

ပါဌ်မှန် ။ ။ ပြခဲ့သော သုတ်ကို ငောက်၍ “ အနောကပ္ပနာပရိသဟနတ္ထ” ဟု မရှိရ၊ “အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထ” ဟု ရှိပါစေ၊ န+ဩကပ္ပန-အနောကပ္ပန (မသက်ဝင် မယုံကြည်ခြင်း)၊ ထောမနိမိဉ္ဇိ ဘူဝါဒိ စုရာဒိ “ မရိသ ” ဓာတ်သည် သည်းခံခြင်း အနက်ဟော ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “န သဒ္ဒဟာမိ, န မရိသယာမိ” ဟု ပါဌ်မှန်ရှိပါစေ၊ ဘူဝါဒိဆိုလျှင် “ န မရိသယာမိ” လည်း သင့်၏။

သာရတ္ထ ။ ။ အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထဝသေနာတိ ဧတ္ထ-အနောကပ္ပနံ အသဒ္ဒ ဟနံ၊ အနာဂတဝစနံ-အနာဂတသဒ္ဒပယောဂေါ၊ အတ္ထော ပန ဝတ္တမာနကာလိကောဝ၊ တေနာဟ-ပစ္စက္ခမပိတိ၊ နမရိသယာမိတိ-န သဟာမိ၊ ဤသို့ ပါဌ်မှန်ရှိပါစေ။

တတယံ အာဘိဒေါသိကောတိ- ကား၊ တဝ-၏၊ တတော ဂေဟတော-
 မှ၊ အာဘိဒေါသိကော- သော၊ အယံ ကုမ္မာသော-ကို၊ လဒ္ဓေါ - ရအပ်ပါပြီ၊
 ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တတောယန္တိပိ - ဟူ၍လည်း၊ ပါဠော - ပါဠိရှိသေး၏၊
 တဒါယန္တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ပဌန္တိ - ရွတ်ဆိုကြကုန်၏၊ တံ-ထိုတဒါယံ ဟူသော
 ပါဠိသည်၊ န သုန္ဒရံ-မကောင်း၊ ယေန သကပိတု နိဝေသနန္တိ-ကား၊ ယေန-
 အကြင် အရပ်၌၊ သကဿ-မိခင်၊ ပိတု-ခမည်းတော်၏၊ အတ္တနော-၏၊ ပိတု-
 ၏၊ (သကဿ ပိတုကို ထပ်ဖွင့်) နိဝေသနံ-အိမ်သည်၊ (အတ္ထိ - ၏) ဣတိ
 အတ္ထော- နက်၊ ထေရော - သည်၊ ပိတရိ - ၌၊ ပေမေနော - ချစ်ခြင်းကြောင့်
 သာလျှင်၊ သုဗ္ဗစော-လွယ်ကူစွာ ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊
 အဂမာသိ-လိုက်သွားပြီ၊ အဓိဝါသေသီတိ - ကား၊ ထေရော-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌ
 ပိဏ္ဍပါတိကော-ဥက္ကဋ္ဌ ပိဏ္ဍပါတ် ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သမာနောပိ-
 သော်လည်း၊ ဧကဘက္ကမ္ဘိ-တထာသော ဆွမ်းကိုလည်း၊ သစေ နဂဟေဿာမိ-
 အကယ်၍ မခံယူအံ့၊ (ဝေသတိ) နေသံ-ထိုမယ်တော် ခမည်းတော်တို့၏၊ အတိ
 ဝိယ-လျှင်၊ ဒေါမနဿံ-စိတ်မချမ်းသာခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြံ၍၊ ဉာတိနံ - တို့၏ အပေါ်၌၊ အနုကမ္မာယ - သနားစောင့်ရှောက်ခြင်း
 (ကရုဏာ)ကြောင့်၊ အဓိဝါသေသိ-လက်ခံပြီ။

ဩပုဉ္ဇာပေတွာတိ-ကား၊ ဥပလိမ္မာပေတွာ-လိမ်းကျစေပြီး၍၊ ဧကံ ဟိရည
 သာတိတ္ထေ - ၌၊ ကဟာပဏော - ငွေအသပြာကို၊ ဟိရညန္တိ - ဟူ၍၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော-၏၊ နာတိဒိယော- အလွန်မရှည်သော၊ ဝါ- မမြင့်လွန်းသော၊ နာတိ

ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကောပိ ။ ။ နိဒဿနမတ္ထမိဒံ-ဤ စကားသည် နိဒဿနနည်း
 မျှသာ၊ ထေရော သပဒါနစာရိကေသုပိ ဥက္ကဋ္ဌောယေဝ၊ ပေ၊ ဥက္ကဋ္ဌသပဒါနစာရိကတ္တာပိ
 သွာတနာယ ဘိက္ခု နာဓိဝါသေတိ-လက်မခံလို၊ အထ (ထိုသို့ လက်မခံလိုလျှင်) ကသွာ
 အဓိဝါသေတိတိ (ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိရကား) အာဟ-သစေ ဧကဘက္ကမ္ဘိ န ဂဟေဿာ
 မိတိ အာဒိ၊ ပဏ္ဍိတာ ဟိ မာတာပိတုနံ အာစရိယုပဇ္ဇာယာနံ ဝါ ကာတမ္ဘံ အနုဂ္ဂဟံ
 အဇ္ဈ၊ ပေက္ခိတွာ ဓုတင်သုဒ္ဓိကာ နဘဝန္တိ - ဓုတင်ဖြင့် စင်ကြယ်သူများ မဖြစ်လိုကြကုန်။

ဩပုဉ္ဇာပေတွာ။ ။ အဝပုဗ္ဗပုဇိဓာတ်သည် လိမ္မနအနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့်
 “ဥပလိမ္မာပေတွာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပုဇိဓာတ်သက်သက်ကား ရာသိကရဏ (အစု
 ပြုခြင်း) အနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဒွေပုဉ္ဇေ-၂ ပုံတို့ကို” ဟု ပေးရသည်။

ဟိရညံ။ ။ ဟိရညသဒ္ဓါသည် အသပြာပြုလုပ်အပ်ပြီး - မပြုလုပ်ရသေးသော ရွှေ
 ငွေ ၂ မျိုးလုံးကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ကား “ သုဝဏ္ဏဿ” ဟု ပါဠိတော်၌ တွဲဘက်
 ရှိသောကြောင့် “ဟိရည” အတွက် ငွေဒင်္ဂါးကို ယူစေလို၍ “ကဟာပဏော” ဟု ဖွင့်သည်။

ရသော-အလွန်မတိုသော၊ ဝါ- မပုလွန်းသော၊ မဇ္ဈိမပ္ပမာဏော- အလယ် အလတ် ပမာဏရှိသော ယောက်ျားကို၊ [စတုဟတ္ထော ပုရိသော မဇ္ဈိမပ္ပမာဏော၊] ပုရိသောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ တိရောကရဏိယန္တိ- ယံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ကရဏတ္ထေ-ကရိုဏ်းအနက်၌၊ ဘုမ္မံ-သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါ တည်း၊ သာဏိပါကာရေန-အဝတ်အကာဖြင့်၊ [အဝတ်အကာကိုပင် ရှေးက “ တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာ ” ဟု ခေါ်သည်၊] ပရိက္ခိပိတွာ - ကာရံ၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အထဝါ - ကား၊ တေန - ဤ အဝတ်အကာဖြင့်၊ တိရော- ဖီလာကန့်လန့်၊ ဝါ - ခြားကွယ်အောင်၊ ကရောန္တိ - ပြုကြရကုန်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့ခြားကွယ်အောင်ပြုကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊) (တံ-ထို အဝတ် အကာသည်၊) တိရော ကရဏိယံ - နိယမည်၏၊ တံ - ထို အဝတ်အကာကို၊ ပရိက္ခိပိတွာ-ပတ်ဝန်းကျင် ပစ်ချ၍၊ ဝါ-ကာရံ၍၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင် ၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ကာရံ၍၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ [ပရိသည် သမန္တတော အနက်ဟော၊ “ပတ်ဝန်းကျင်+ခိပ-ပစ်ချ” ဟူသည်(ကာ)ထားခြင်းတည်း။]

တေနဟိတိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ သုဒိန္နော - သုဒိန်သည်၊ အာဂမိဿတိ-လာလိမ့်မည်၊ တေနကာရဏေန-ကြောင့်၊ (သုဒိန်လာလိမ့်မည် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊) ဟိ ဣတိ - ဟိ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပဒပူရဏ မတ္ထေ-ပုဒ်၏ ပြည့်ကြောင်းမျှ၌၊ (ပဝတ္ထော၊) နိပါတော၊ [ဟိ-ပါသောကြောင့် တေနပုဒ်၌ ရှုတ်၍ ချောမောသည်-ဟူလို၊] ဝါ-တနည်း၊ တေနာတိ အယမ္ဗိ- တေနဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်လည်း၊ ဥယျောဇနတ္ထေ-တိုက်တွန်းခြင်းအနက် ၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတောယေဝ- ပင်တည်း၊ ပုဗ္ဗနသမယန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ပါဠိယံ- တော်၌၊ ကာလာရောစနံ-အချိန်လျှောက်ကြောင်း၊ စကားကို၊ (သံဂီတိကာရေ ဟိ)ကိဉ္ဇာပိ န ဝုတ္တံ-အကယ်၍ကား မိန့်တော်မမူအပ်ပါပေ၊ အထခေါ-ထိုသို့

တိရော ကရဏိယံ။ ။ ပဌမနည်း၌ “တိရော + ကရောန္တိ တောယာတိ တိရော ကရဏိ” ဟု ပြု၊ ဤပစ္စယန္တိ ဣတ္ထိလိန်ပုဒ်ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် နာဝိဘတ်ဖြင့် “တိရော ကရဏိယာ” ဟု ဆိုလိုလျက် သို့ဝိဘတ်သက်ထားကြောင်း၊ သို့ကို (ဣတ္ထိယံကဲ့သို့) ယံ ပြုထားကြောင်း သိစေလို၍ “ကရဏတ္ထေ ဘုမ္မံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ကရဏိယံဝယ် “ကရဏိ” ဟု နိဗ္ဗိရဿရှိစေ၊ အထဝါတက်သော ဒုတိယနည်း၌ကား “အနိယ” ပစ္စည်းဖြင့် “တိရောကရဏိယံ” ဟု နပုလိန်ပုဒ်ရင်းတည်း၊ “ဏိ” ဟု ဒီဃရှိစေ။

တေနဟိ ။ ။ ပဌမနည်း၌ တေနသည် နိယမဝါစက သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ (ဟိ) သာ နိပါတ်၊ ဒုတိယနည်းဝယ် အယမ္ဗိ၌ ပိဖြင့် ဟိသာ နိပါတ်ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ တေန လည်း နိပါတ်ပင်ဖြစ်သည်-ဟု ပေါင်းသည်၊ အနက်ပေးသော အခါ နိပါတ် ၂ ခုတွဲ၍ “တေန x ဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏” ဟု ပေး။

မိန့်တော် မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ [“ကာလော တာတသုဒ္ဓိန္ဒ၊ နိဋ္ဌိတံ ဘတ္တံ” ဟု ပါဠိတော်မှာ မိန့်တော်မမူအပ်သော်လည်း- ဟုလို၊] ကာလေ- အချိန်ကို၊ အာရောစိတေယေဝ- လျှောက်အပ်သော်သာ၊ အဂမာသိ- သွားပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- န်။

ဣဒံ တေ တာတာတိ- ဟူသော စကားကို၊ ဒွေ ပုဇ္ဇေ- ငွေပုံ ရွှေပုံ ၂ ပုံတို့ကို၊ ဒသေန္နော- ပြုလျက်၊ အာဟ- ပြောပြီ၊ မာတုတိ- ကား၊ ဇနေတ္ထိယာ- အမိရင်း န်၊ မတ္တိကန္တိ- ကား၊ မာတိတော- အမိမှ၊ အာဂတံ- လာသော ဥစ္စာတည်း၊ ဣဒံ - ဤ ဥစ္စာတွေသည်၊ တေ- န်၊ မာတာမဟိယာ - အဖွားသည်၊ ဝါ- က၊ (ဒိန္ဒ- ဌှပ်)၊ ဣမံ ဂေဟံ- သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိယာ - လိုက်လာသော၊ မာတု- အမိ အား၊ ဒိန္ဒ- ပေးအပ်သော၊ ဝါ- လက်ဖွဲ့အပ်သော၊ ဓနံ- တည်း၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထိဓနန္တိ- ဟူသောစကားကို ဟိန္ဒန္တော- ဥစ္စာကို ရှုံ့ချလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ- ပြီ၊ ဣတ္ထိကာယနာမ - ဣတ္ထိကာယမည်သော၊ ဣတ္ထိပရိဘောဂါနံယေဝ - မိန်းမတို့၏ အသုံးအဆောင်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ နာန ဝုဏ္ဏာဒိနံ- ရေချိုးဘို့ရာ ဆပ်ပျာမှုနှင့် အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ - အကျိုးငှါ။

ဇနေတ္ထိယာ ။ ။ မွေးစားမိခင်ကို တားမြစ်လို၍ “ဇနေတ္ထိယာ” ဟု ဧဋ္ဌသည်။ “ဇနေတိ - ဖြစ်စေတတ် မွေးတတ်၏၊ ဣတိ ဇနေတ္ထိ” ဟု ပြု၊ သက္ကတံ ဇနေတိ ကာရိတံ ဣယံ၊ ဤ ပစ္စည်းဖြင့် “ဇနေယတြိ- အဘ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤ ပစ္စည်းထပ်သက်လျှင် “ဇနေယတြိ- အမိ” ဟု ဖြစ်၏၊ ပါဠိ၌ ဣပစ္စည်း၊ တိပစ္စည်း၊ န အစား ဒွေဘော်လာ၍ “ဇနေတ္ထိ - အမိ” ဟု ဖြစ်၏၊ တိပစ္စည်းက သဘာဝ ဣတ္ထိ ဝါစက ဖြစ်၍ (ဤ) ပစ္စည်းလည်း သက်ဘွယ်မလို။

မာတိတော အာဂတံ ။ ။ မတ္တိကံ၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ “မာတိတော+ အာဂတံ မတ္တိကံ” ဟု ပြုပါ- ဟုလို၊ အာဂတအနက်၌ ဣကသက်၊ တ ဒွေဘော်လာ၊ မာန္တ ရဿပြု၊ ဤ မာတိတော၌ “မာတာ” ဟူသည် သုဒ္ဓိန္ဒ၏အမိ မဟုတ်၊ သုဒ္ဓိန္ဒအမိ၏ အမိ (အဖွား) တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ တေ မာတာမဟိယာ ဒိန္ဒ ဓနံ” ဟု အဖြောင့်ဖွင့်၏၊ ထို အဖွားက “ဘယ်တုန်းက ပေးလိုက်အပ်သနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “မာတု ဣမံ ဂေဟံ အာဂစ္ဆန္တိယာ” ဟု ထပ်၍ဖွင့်သည်။

ဟိန္ဒန္တော ။ ။ မိန်းမဘဝကို ရှုံ့ချခြင်းမဟုတ်၊ ဥစ္စာ၏ မကြီးကျယ်ကြောင်း ရှုံ့ချခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဟိန္ဒန္တော” ထောက်၍ “ဣတ္ထိကာယနာမ- ယုတ်ညံ့သော မိန်းမ၏မည်သည်” ဟု အနက်ပေး မှားစေသင့်။

ဣတ္ထိကာယ နာမ ။ ။ ဣတ္ထိကာယကိုပင် “ဣတ္ထိပရိဘောဂါနံပေ၊ အတ္ထာယ” ဟု ဖွင့်၏၊ “ဣတ္ထိကာယာတိ- ဟူသည်ကား” ဟု ဣတိဖြင့်တည်သော သံဝုဏ္ဏနာမျိုးတည်း၊ ထို အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဣတ္ထိယာ + သန္တကာနိ ဣတ္ထိကာနိ” ဟု သန္တကတဒ္ဓိတ် ပြု၊ က ပစ္စည်း၊ တဒတ္ထသမ္ပဒါနံအနက်၌ သက်သော (သ) ကို အာယုဖြင့် “ဣတ္ထိ

လဒ္ဓံ- ရအပ်ခဲ့သော၊ ဓနံ- သည်၊ ကိတ္တကံ - အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဘဝေယျ - ဖြစ်သနည်း၊ တဿာပိ - ထိုဥစ္စာ၏လည်း၊ ပရိမာဏံ - အတိုင်း အရှည်ကို၊ တာဝပဿ-ကြည့်ပါဥျားလော။

အထဝါ-ထို့ပြင်တနည်းကား၊ တာတသုဒိန္န-ဒိန်၊ ဣဒံ-ဤငွေနှင့်ရွှေ ဥစ္စာ တွေသည်၊ တေ-၏၊ မာတု-အမိ၏၊ ဓနံ- တည်း၊ တဉ္စ- ထို ဥစ္စာသည်လည်း၊ မတ္တိကံ - သင့်မိခင်၏ ဥစ္စာတည်း၊ [မယာ - ငါမည်းတော်သည်၊ နဒိန္နံ - ပေး အပ်သောဥစ္စာမဟုတ်၊ တဝ - ၏၊ မာတုယေဝ - ၏သာလျှင်၊ သန္တကံ-ဥစ္စာ တည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊] ပန-ဆက်၊ တံ ဧတံ - ထိုဥစ္စာသည်၊ ကသိယာ- လယ်ထွန်ခြင်းအားဖြင့်၊ န သမ္ဘူတံ - ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ ဝါဏိဇ္ဇာယ- ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းအားဖြင့်၊ န သမ္ဘူတံ-မဟုတ်၊ အပိစခေါ- အဟုတ် ကား၊ ဣတ္ထိကာယ-မိန်းမသား၏၊ ဣတ္ထိဓနံ- မိန်းမ၏ဥစ္စာတည်း၊ ဉာတိကုလ

ကာယ ” ဟု ဖြစ်၏။ “ ရေချိုးဘို့ ဆပ်ပျာ၊ သနပ်ခါး၊ ပန်းမာလ်ဘိုးမျှဖြစ်သော ဥစ္စာ တွေပင် ဘယ်လောက်များနေသည်ဆိုတာ ကြည့်စမ်းပါဥျား”-ဟူလို။

ပါဠိတော်အနက်။ ။ တာတသုဒိန္န - ဒိန်၊ ဣဒံ - ဤငွေနှင့်ရွှေ ဥစ္စာတွေသည်၊ တေ-၏၊ မာတု-၏၊ မတ္တိကံ-အမိမှလာသော ဥစ္စာတည်း၊ [ဤသို့ တဝါကျပြတ်အောင် ပေး၊ ထို့နောက်မှ ထိုဥစ္စာကို ရှုံ့ချလို၍ “ဣတ္ထိကာယ” စသည်တက်။] ဣတ္ထိကာယ- မိန်းမတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဆပ်ပျာမှုန့် စသော အသုံးအဆောင်အကျိုးငှါ၊ (လဒ္ဓံ- သော၊) ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမဥစ္စာတည်း၊ ဤသို့ ပါဠိတော် အနက်ပေးပါ။

အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ “မာတုယေဝ သန္တကံ” ထောက်၍ “မာတု+ သန္တကံ မတ္တိ ကံ ” ဟု ပြု၊ မာတုအရ အမိ၏ အမိမဟုတ်၊ ရှင်သုဒိန်၏ အမိပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တဝ မာတုယေဝ” ဟု ဖွင့်သည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် “မာတု မတ္တိကံ” ဟု ပါဠိတော်၌ရှိသော ကြောင့် “အမိအနက် ၂ ခါထပ်နေသည်မဟုတ်လော” ဟု စောကြောဘွယ်ရှိ၏၊ အဖြေ ကား - တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့သည် “မာတု+ သန္တကံ” ကဲ့သို့ ဝါကျတွင်း၌ “အမိ၏ဥစ္စာ” ဟု ဝိသေသအနက်ကို ဟောနိုင်သော်လည်း တဒ္ဓိတ်ပြီးသောအခါ ဥစ္စာသာမညကိုသာ ဟောသည်၊ [သမာသ်ဉ္စလည်း နည်းတူ။] ဤသို့ “မာတု မတ္တိကံ” ဟူရာ၌ “မတ္တိကံ- အမိဥစ္စာ” ဟု ရသော်လည်း ဥစ္စာသာမညသာ ရသောကြောင့် “မာတု” ဟု ဝိသေ သနတခု ကူပေးရသည်။ [“ သမာသောစ တဒ္ဓိတောစ, ဝါကျဧတ္ထသု ဝိသေသကာ၊ ပသိဒ္ဓိယံ တု သာမညံ, တေလံ သုဂတစိဝရံ။]

ဣတ္ထိကာယ ။ ။ က ပစ္စည်းသည် ဟိနအနက်၌ သက်၊ ဟိနာ - ယောက်ျားကို ထောက်ဆ၍ အောက်ကျသော+ဣတ္ထိ-တည်း၊ ဣတ္ထိကာ - အောက်ကျသောမိန်းမ၊ ဤပုဒ်၌ ပဌမနည်းကဲ့သို့ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်မဟုတ်၊ သမ္ပန္နဆဋ္ဌိသာ၊ “ ဣတ္ထိကာယ- ၏၊ ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမ၏+ဥစ္စာ” ဟု သမ္ပန် ၂ ချက် ပါနေသော်လည်း “မာတု မတ္တိကံ” ကဲ့သို့ သဒ္ဓါထုံးစံအရ အပြစ်မရှိဟု မှတ်၊ တနည်း- “လဒ္ဓဗ္ဗံ” ကိုကြည့်၍ “ဣတ္ထိကာယ-သည်၊

တော- ဆွေမျိုးအိမ်မှ၊ သာမိကကုလံ- လင့်အိမ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ- လိုက်သွားသော၊ ဣတ္ထိကာယ-မိန်းမသားသည်၊ လဒ္ဓဗ္ဗံ-ရထိုက်သော၊ (ဣတ္ထိဓနံ၌စပ်၊) နှာနုဇုဏ္ဏာဒီနံ - ရေချိုးဆပ်ပျာမှုနှင့် အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ - ၄၊ ယံ ဣတ္ထိဓနံ- သည်၊ (အတ္ထိ၊) တံ - ထိုမိန်းမ၏ ဥစ္စာသည်၊ တာဝံ ထွက် - ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသေး၏၊ ဝါ - ဤမျှလောက် များပြားသေး၏၊ ဣတိ ဝေ- သို့၊ ထွေ - ဤ ဣတ္ထိကာယ ဣတ္ထိဓနံဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။

အညံ ပေတ္တိကံ အညံ ပိတာမဟန္တိ-ကား၊ တေ-၏၊ ပိတုစ-၏၎င်း၊ ပိတာ မဟာနဉ္စ-ဘိုးဘေးတို့၏၎င်း၊ ယံ သန္တကံ- အကြင်ဥစ္စာသည်(အတ္ထိ၊) တံ-ထို ဥစ္စာသည်၊ အညံယေဝ - ဤ ငွေနှင့် ရွှေ ဥစ္စာတွေမှ တခြားသာတည်း၊ နိဟိ တဉ္စ-မြေ၌မြုပ်ထားအပ်သော ဥစ္စာသည်၎င်း၊ ပယုတ္တဉ္စ-အတိုးအပွား ချထား သောအားဖြင့် ယှဉ်စေအပ်သော ဥစ္စာသည်၎င်း၊ အတိဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊ ဗဟု-များပါသေး၏၊ စ - ဆက်၊ ထွေ-ဤ အညံ ပိတာမဟံ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ပိတာမဟံတိ - ပိတာမဟံ ဟူသော ပုဒ်ကို၊ တဒ္ဓိတလောပံ - တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း ကြေခြင်းကို၊ ကတွာ - ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၍၊ ပေတာမဟန္တိဝါ - ဟံ ဟူ၍လည်း၊ ပါဠော-ပါဠိရှိသေး၏။

လဒ္ဓဗ္ဗံ-သော၊ ဣတ္ထိဓနံ-တည်း” ဟု လဒ္ဓဗ္ဗံထည့်၍သော်လည်း စပ်၊ ဤအဖွင့်အလို.... “တာတသုဒ္ဓိန္ဒ , ဣဒံ , တေ-၏၊ မာတု-၏၊ မတ္တိကံ-အမိဥစ္စာတည်း၊ ဣတ္ထိကာယ- သား၏၊ ဝါ-သည်၊ လဒ္ဓဗ္ဗံ-သော၊ ဣတ္ထိဓနံ-မိန်းမဥစ္စာတည်း” ဟု ပါဠိတော်ပေး။

ပေတ္တိကံ။ ။ “ပိတုစပိတာမဟာနဉ္စ သန္တကံ” ထောက်၍ “ပိတုနော+သန္တကံ ပေတ္တိကံ” ဟု ပြု၊ ပိန္တံ ဝုဒ္ဓိ (တ) ဒွေဘော်လာ၊ “ပိတံ+တာ + အာဂတံ ပေတ္တိကံ” ဟု အာဂတတဒ္ဓိတ်မပြုနှင့်၊ အဘိုးမှ လာသောဥစ္စာကို “ပိတာမဟံ” ဖြင့် ပြုလိမ့်မည်။

နိဟိတံပယုတ္တံ။ ။ နိဟိတန္တိ ဘူမိဂတံ- မြေ၌တည်သောဥစ္စာ (အဓိပ္ပါယ်နှင့်) သဒ္ဓတ္ထမှာ “ မြေ၌မြုပ်ထားအပ် ” တည်း၊ ပယုတ္တန္တိ - ဝန်ဝသေန ပယောဇိတံ- ယှဉ်စေအပ်သောဥစ္စာ၊ ပယုတ္တံ၌ ပပုဗ္ဗ ယုဇေဓာတ်, ကာရိတ်ပစ္စည်းကြေ။

ပိတာမဟံ။ ။ ပိတုနော+ ပိတာ ပိတာမဟော- အဘ၏အဘ၊ ဝါ-အဘိုး၊ ပိတု အနက်၌ အာမဟပစ္စည်းသက်၊ ဤနေရာ၌ အဘိုးတယောက်ကိုသာ ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ဘိုးဘေးစသော အထက် ၇ ဆက်ကိုဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ဗဟု၎င်းထားသည်၊ ထို့နောက် အာဂတအနက် သန္တကအနက်တို့၌ ဣပနည်းသက်၍ ထို ဣ ပစ္စည်းကို ချေသော ကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရဘဲ “ပိတာမဟံ- ဘိုးဘေးတို့မှလာသော ဥစ္စာ၊ ဝါ - ဘိုးဘေးတို့၏ ဥစ္စာ ” ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ ပိတာမဟန္တိ တဒ္ဓိတလောပံ ကတွာ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်၊ “ ပေတာမဟံ ” ဟု ဝုဒ္ဓိပြုထားသောပါဠိကား တဒ္ဓိတ် ဣပစ္စည်းကို မချေ

လတ္တံ့ တာတ သုဒိန္န ဟိနာယာဝတ္တိတွာတိ- ကား၊ တာတသုဒိန္န - ဒိန်၊ ဥတ္တမံ - မြတ်သော၊ အရိယဒ္ဓဇံ - အရိယာတို့၏ အလံသဘွယ် ဖြစ်သော၊ ပဗ္ဗဇိတလိင်္ဂံ - ရဟန်းအသွင်ကို၊ ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊ ဟိနာယ- ယုတ်ညံ့သော လူ့အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ ဂိဟိဘာဝါယ - လူ့အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ အာဝတ္တိတွာ- ပြန်လည်၍၊ ဘောဂါ - စည်းစိမ်တို့ကို၊ ဘုဒ္ဓိတံ - သုံးဆောင် ခံစားခြင်းငှါ၊ လတ္တံ့ - ရအပ်ပါကုန်၏၊ [ကိတ်ပုဒ်နှင့်တူသော “လတ္တံ့” နိပါတ်ပုဒ်တမျိုး တည်း၊]ဘုဒ္ဓိတံ-ငှါ၊ အလတ္တံ့-မရအပ်ကုန်သည်ကား၊ န-မဟုတ်ပါကုန်၊ တံ- သည်၊ ရာဇဘိတော - မင်းဘေးမှကြောံသည်၊ [အပရာဓကောရဏာ (မင်းပြစ် ဟူသော အကြောင်းကြောင့်) ရာဇကုလာ ဘိတော၊] (ဟုတွာ - ၍)၊ န ပဗ္ဗဇိတော - ရဟန်းပြုခဲ့သူမဟုတ်ပါ၊ ဣဏာယိကေဟိ - ကြွေးရှင်တို့သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓေါ- နှောင့်ရှက်အပ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ န (ပဗ္ဗဇိတော)-ပါ၊ ဣတိ-ဤကား သဠေးကြီး၏ ဆိုလိုရင်းတည်း။

ပန-အဘို့တပါးကား၊ တာတ နဥဿဟာမိတိ ဧတ္ထ-၌၊ တာတာတိဝစနံ- တာတဟူသော စကားကို၊ ဂေဟသိတပေမေန - အိမ်၌ မှီသော ချစ်ခြင်း အားဖြင့်၊ အာဟ - ပြောပြီ၊ [ဂေဟေ+သိတံ နိသိတံ+ပေမံ၊ အိမ်သူ အိမ် သားတို့၏ ချစ်ခြင်းမျိုးတည်း၊] သမဏတေဇေန- ရဟန်းတို့၏ အရှိန် အဝါ

သောပါဌ်တည်း။ [ဝိမတိ၌ကား “ တဒ္ဓိတလောပံတိ ပိတာမဟတော + အာဂတံ ပေတာမဟံတံဝတ္ထဗ္ဗေ တဒ္ဓိတပစ္စယနိမိတ္တဿ ဧကာရဿ လောပံ ကတွာတိ အတ္ထော” ဟု ပစ္စည်းကိုမချေဘဲ၊ ဝုဒ္ဓိပြုအပ်ပြီးသော ဧကိုချေခြင်းဟု တမျိုးဖွင့်လေသည်။]

ဟိနာယ။ ။ “ဟိန”ဟု သာမညဆိုသော်လည်း ရဟန်းဘဝမှ ပြန်လှည့်ဘို့ရာသည် လူ့ဘဝသာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဂိဟိဘာဝါယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဟိနဖြစ်သော လူ့အသွင် ကိုထောက်၍ ရဟန်းအသွင်သည် အထက်တန်းဖြစ်ရကား “ဥတ္တမံ အရိယဒ္ဓဇံ ပဗ္ဗဇိတ လိင်္ဂံ ပဟာယ”ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်၊ ဘာဝါယ၌ အာယဖြင့် ဟိနာယ၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ ဖြစ်သော သ၏ ကာရိယ အာယ ဟု ပြသည်။

ဣဏာယိကေဟိ ။ ။ “ဣဏံ ဂဏှာတိ၊ ဓာရေတိ ဝါတိ ဣဏာယိကော” ဟု ပြုလျှင် ကြွေးယူသူကိုရ၏၊ “ န ဘိက္ခဝေ ဣဏာယိကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော ” စသည်၌ ကြွေးယူသူ (မြီစား) ကို “ဣဏာယိက”ဟု ခေါ်၏၊ ဤ၌ကား “ကြွေးပေးသူ (မြီရှင်)” ကို “ဣဏာယိက”ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ယေသံ သန္တကံ ဓနံ ဂဟိတံ၊ တေ (ထိုဥစ္စာရှင်တို့ သည်) ဣဏာယိကာ (ဋီကာ) ၊ “ဣဏံ ဒဒန္တိတိ ဣဏာယိကာ” ဟု ပြု။]

သမဏတေဇေန။ ။ သမဏာနံ+တေဇော-ရဟန်းတို့၏+အရှိန်အဝါ၊ ရဟန်း တို့၏ အရှိန်အဝါဖြင့် “ဂဟပတိ”ဟု ခံခဲ့ကြီး မခေါ်ဘဲ ဂေဟသိတပေမဖြင့် “တာတ” ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို။

ဖြင့်၊ န (အာဟ)-ပြောသည် မဟုတ်၊ န ဥဿဟာမိတိ-ကား၊ န သက္ကောမိ-
 မတတ်နိုင်ပါ၊ န ဝိသဟာမိတိ- ကား၊ န ပဟောမိ - မစွမ်းနိုင်ပါ၊ သမက္ကော-
 စွမ်းနိုင်သည်၊ န အမှိ-မဖြစ်ပါ၊ [န ဥဿဟာမိ, န ဝိသဟာမိတို့ကား အနက်
 တူ ဖြစ်၍ “န သက္ကောမိ, န ပဟောမိ” ဟု အနက်တူ ဖွင့်သည်၊] ဝဒေယျာမ
 ခေါ် တံ ဂဟပတိတိ ဣဒံဝစနံ ပန-တိ ဟူသော ဤ စကားကိုကား၊ သမဏ
 တေဇန-ဖြင့်၊ အာဟ-ပြီ၊ နာတိကဗေယျာသီတိ- ကား၊ တေ-၏၊ မယိ - ငါ
 အပေါ်၌၊ ယံ ပေမံ-အကြင် ချစ်ခြင်းသည်၊ ပတိဋ္ဌိတံ-တည်ပြီ၊ တံ-ထိုတည်ပြီး
 သော ချစ်ခြင်းကို၊ ကောဓဝသေန-အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (သစေ)
 န အတိကဗေယျာသိ - အကယ်၍ မဆွဲငင်အံ့၊ ဝါ-အကယ်၍ ဆွဲငင်မပစ်အံ့၊
 သစေ န ကုဇ္ဈေယျာသိ-အကယ်၍ စိတ်မဆိုးအံ့၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တတော- ထိုမှနောက်၌၊ သေဋ္ဌိ- သည်၊ မေ-၏၊ ပုက္ကော- သည်၊ သင်္ဂဟံ-
 ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကတ္ထုကာမော မညေ- ပြုလို၏ဟု ထင်၏၊ ဣတိ - ဤသို့
 ကြံ၍၊ ဥဒဂ္ဂစိတ္တော - တက်ကြွသောစိတ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝဒေဟိ တာတ
 သုဒ္ဓိန္ဒာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ - ပြီ၊ တေနဟိတိ - ဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ ဥယျော
 ဇနတ္ထေ - တိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌၊ ဝိဘတ္တိပတိရူပကော - ဝိဘတုန္တပုဒ်နှင့်
 အလားတူသော၊ နိပါတော - တည်း၊ တတော နိဒါနန္တိ-ကား၊ တံနိဒါနံ တံ
 ဟေတုကံ - ထိုဥစ္စာဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ (ဘယံဝါ စသည်၌စပ်၊)
 ဣတိ-သို့၊ ပစ္စတ္တဝစနဿ- ပဌမာဝိဘတ်၏၊ တော အာဒေသော- တောအပြု
 ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ စ-ဆက်၊ သမာသေ- ၌၊ အဿ- ထို ပဌမာဝိဘတ်၏၊
 (တနည်း) အဿ - ထို တတောဟူသောပုဒ်၏၊ တော လောပါဘာဝေါ-

နာတိကဗေယျာသိ ။ ။ “ မိမိအပေါ်မှာ နဂိုရ်က ရှိနေသော ချစ်ခြင်းကို ဆွဲငင်
 (ထုတ်ပစ်) ခြင်း ” ဟူသည် အချစ်ပျောက်၍ အမှန်းရောက်ခြင်း စိတ်ဆိုးခြင်းတည်း၊
 ထို့ကြောင့် “န ကုဇ္ဈေယျာသိ” ဟု ဥဒကတ္ထ ဖွင့်သည်။

တေနဟိ ။ ။ ဟိသည် ပဒပူရဏ၊ တေနသည် ဥယျောဇနတ္ထ နိပါတ် ဟု ရှေ့၌
 ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ ဤ၌ “ဝိဘတ္တိပတိရူပက” ဟု အပိုပါခြင်းသာ ထူး၏၊ “ဝိဘတ်ဆုံးသော နာမ်
 ပုဒ်နှင့် အလားတူသော နိပါတ်ပုဒ်တမျိုး” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဝိဘတ္တိဖြင့် ဝိဘတုန္တပုဒ်ကို
 ယူပါ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဘတုန္တပတိရူပကော” ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ရှင်း၏။ [ဝိဘတ္တိပတိရူပ
 ကောတိ တေနာတိပဒံ သန္ဓာယာဟ။]

တတော နိဒါနံ ။ ။ “ တတော + နိဒါနံ အဿ ” ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိ ဝိဂ္ဂဟပြု၊ (တ)
 နောင် သိသက်၍၊ ထိုသို့ကို တောပြုသောကြောင့် “ပစ္စတ္တဝစနဿ တောအာဒေသော”
 ဟု ဆိုသည်၊ ထိုတောကိုလည်း မချေရသောကြောင့် “အလုတ္တဗဟုဗ္ဗိဟိ” ဟု မှတ်။
 [“တောပစ္စည်းကို ပဌမာအနက်၌ သက်၏” ဟု လည်း တချို့နေရာ၌ ဆို၏။]

တောအပြု ကြေခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘယံဝါတိ-ကား၊ ကိန္ဒိ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ မေ-၏၊ ဘောဂေ-တို့ကို၊ ရာဇာနော-တို့သည်၊ နေဝ ဟရေ
 ယျံ-မဆောင်ကုန်ရာအံ့နည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တိ-
 ဟောတော်မူအပ်သော၊ ရာဇာဒိဘယံ-မင်း အစရှိသည်တို့မှ ကြေခြင်းသည်၊
 စိတ္တုတြာသော - စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ - ဌစပ်) ဣတိ
 အတ္ထော - နက်၊ ဆမ္ဘိတတ္တန္တိ - ကား၊ ရာဇုဟိဝါ - မင်းတို့သည်သော်၎င်း၊
 စောရေဟိဝါ- သော်၎င်း၊ ဓနံ-ကို၊ ဒေဟိ- လော့၊ ဝါ- ပေးရမည်၊ ဣတိ-သို့၊
 ကမ္မကာရဏံ- ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ကြောင်း အမှုကို၊ ဝါ - ကံကြမာကို၊ ကရိယ
 မာနဿ-ပြုအပ်သူ၏၊ ဝါ-အပြုခံရသူ၏၊ ကာယိဉ္ဇနံ (ကာယ+ဣဉ္ဇနံ)ကာယ

သမာသေဓဿ တောလောပါဘာဝေါ။ ။အဿာတိ ပစ္စတ္တဝစနဿ,ပဒဿ
 ဝါ၊ (ဒီကာ)၊ ဤဒီကာ၌ အဿကို တောလောပဝယ် တော၌စပ်စေလို၏။ “အဿ+
 တော” ထိုပဌမာ ဝိဘတ်၏ (အာဒေသဖြစ်သော) တောဟု ၎င်း, “ထိုတောပုဒ်၏ +
 တော”ဟု ၎င်း စပ်ပါ။ [တချို့စာ၌ “တောလောပါဘာဝေါ”ဟု မရှိဘဲ “လောပါ
 ဘာဝေါ”ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိရာ၌ သာရတ္ထဗွင်ပုံနှင့် မညီသော်လည်း “အဿ- ထိုတော၏၊
 လောပါဘာဝေါ-ကြေမှု၏ မရှိခြင်း”ဟု ပေးနိုင်သည်။]

ဘယံ။ ။ဘယံသည် “ဉာဏဘယ (သံဝေဂဉာဏ်) ,အာရမဏဘယ (ကြေခံစရာ
 အာရုံ) , စိတ္တုတြာသဘယ (စိတ်၏ ကြောက်လန့်ခြင်း) ”ဟု ၃ မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်
 ဤနေရာ၌ စိတ်၏ ကြေခြင်းဘယကို ယူစေလို၍ “စိတ္တုတြာသောတိ အတ္ထော”ဟု
 ဖွင့်သည်။ မင်း,ခိုးသူစသော ရန်သူမျိုးငါးပါးကြောင့် စိတ်၏ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်း-
 ဟူလို၊ “ဘာယနံ-ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ဘယံ-ခြင်း”ဟု ဘာဝသာဓနပြု၊ တရား
 ကိုယ်မှာ ဒေါမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပြုဒ်တည်း၊ ကြောက်စရာအာရုံကို
 အရကောက်ရာ၌ကား “ဘာယတိ တေသ္မာတိ ဘယံ”ဟု ပြု၊ သံဝေဂဉာဏ်ကို ကေခံရာ
 ၌မူ “ ဘာယတိ ဧတေနာတိ ဘယံ-ကြောက်လန့်ကြောင်းဉာဏ်”ဟု ပြု။

ဆမ္ဘိတတ္တံ။ ။ “ ဆမ္ဘိတဿ + ဘာဝေါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ” ဟု ပြု၍ ဘာဝ (တ္တ)
 ပစ္စည်းအရမှာ တုန်လှုပ်ခြင်းကြိယာရ၏။ ထို့ကြောင့် “ကာယိဉ္ဇနံ-ကာယကမ္မော”ဟု
 ဖွင့်သည်။ ထိုသို့တုန်လှုပ်ရာ၌ အထူးအားဖြင့် ရင်ထည်း၌ရှိသော နှလုံးသား၏ တုန်လှုပ်
 ခြင်းတည်းဟု သိစေလို၍ “ဟဒယမံသစလနံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [သက္ကတ၌ “ဆမ္ဘိ”ဓာတ်မှ
 “ဆမ္ဘိ” ဟု ဖြစ်လာဟန်တူ၏။ ထိုဓာတ်သည် တောင့်မာခြင်းအနက်ကို ဟော၏။
 ကြောက်လွန်းအားကြီး၍ ခန္ဓာကိုယ်တုန်နေခြင်း တောင့်မာခြင်းတည်း၊ (“ခက်တရော်
 ဖြစ်ခြင်း”ဟု ရှေးကဆို၏။) သဗ္ဗာတော ဆမ္ဘော အဿ အတ္ထိတိ ဆမ္ဘိတော”ဟုပြု။]

ကမ္မကာရဏံ ကရိယမာနဿ။ ။ ကရဓာတ်သည် “ဟိံသာ” အနက်ကိုလည်း
 ဟော၏။ ကာရိတ်ပစ္စည်းလည်း သုတ္တအနက်၌ သက်၏ဟု ထောမနိဓိ၌ဆို၏။ ကရိ
 ယတေ-ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ ကာရဏာ-ခြင်း။ [ကာရဏာတုစ ယာတနာ၊ (၄၀၇) အဘိ

ကမ္မော-ကိုယ်၏တုန်လှုပ်ခြင်းသည်၊ ဟဒယမံသစလနံ-နှလုံးသား၏ လှုပ်ရှားခြင်းသည်၊ [ရင်ထဲ၌ တဒိတ်ဒိတ်လှုပ်ရှားခြင်း-ဟုလို၊] (ဘဝိဿတိ၊)လောမဟံသောတိ-ကား၊ ဘယေ- ကြောံခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နေ- ဖြစ်လသော်၊ လောမာနံ-အမွေးတို့၏၊ ဟံသနံ - ရှင်ခြင်းသည်၊ ဥဒဂ္ဂဘာဝေါ - အထက်၌ အဖျားရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ - ကြက်သီးမွေးညှင်း ထခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ၊)အာရက္ခောတိ-ကား၊ အန္တောစ-အတွင်း၌၎င်း၊ ဗဟိစ-၌၎င်း၊ ရတ္ထိံစ-၌၎င်း၊ ဒိဝါစ-၎င်း၊ အာရက္ခဏံ-စောင့်ရှောက်ရခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ၊)

တေနဟိ ဝဇုတိ-ကား၊ သေဋ္ဌိ-သော၊ ဂဟပတိ-သည်၊ ဓနံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂိဟိဘာဝတ္ထာယ-လူ့ အဖြစ် အကျိုးငှါ၊ ပလောဘေတံ - အပြားအားဖြင့် အလိုရှိစေခြင်းငှါ၊ (သဒ္ဒတ္ထ၊) ဝါ-ဖြားယောင်းခြင်းငှါ၊ (ဝေါဟာရတ္ထ၊)အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဒါနိ- ၌၊ [ယောဇနာ၌ “အနက်မရှိ”ဟု ဆို၏၊] ပုရိသာနံ- တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ မာတုဂါမသဒိသံ- သော၊ ဗန္ဓနံ - အနှောင်အဖွဲ့သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ မညိတွာ-မှတ်ထင်၍၊ တဿ-ထို ရှင်သုဒိန္န၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကံ-ဇနီးဟောင်းကို၊ တေနဟိ ဝဇုတိ-ဟူ၍၊ အာမန္တေသိ-သိစေပြီ၊ ဝါ-ခေါ်၍ပြောပြီ၊ ပုရာဏဒုတိယိကန္တိ-ကား၊ ပုရာဏံ-ရှေး၌ဖြစ်သော၊ ဒုတိယိကံ- ၂ ယောက်မြောက်

ဓာန်။] ကရိယတေတိ ကမ္ပံ၊ ကမ္ပဉ္စ + တံ + ကာရဏာစာတိ ကမ္ပကာရဏာ-ပြုအပ်သော ညှဉ်းဆဲမှု၊ ထို့နောက် “ကာရိယ”ဟု ဝုဒ္ဓိနှင့်တကွ တွေ့ရ၏၊ “ပြုစေအပ်”ဟု အနက် မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ “ကရိယမာန-ပြုအပ်၊ ဝါ-အပြုခံရ”ဟု သာ ဖြစ်နိုင်ရကား “ကရိယမာန သယ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေသင့်၏။

လောမဟံသော။ ။ “လောမာနံ + ဟံသော-အမွေးတို့၏ ရှင်လန်းခြင်း”ဟူသည် အမွေးများ ထောင်လာခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ ဥဒဂ္ဂဘာဝေါ ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက် ဖွင့်သည်၊ ဥပ္ပံ + အဂ္ဂေါယေသံတိ ဥဒဂ္ဂါ၊ [ဥ+အဂ္ဂပုဒ်ရင်းဖြစ်၍ (ဒ) လာလျှင် “ဥဒဂ္ဂ” ဟု ဖြစ်သင့်၏၊ “ဥဒ္ဒဂ္ဂ”ဟု မဖြစ်သင့်။] ဥဒဂ္ဂါနံ + ဘာဝေါ ဥဒဂ္ဂဘာဝေါ။

အတ္တနာ။ ။ ပစ္စတ္တေ ကရဏဝစနံ - ပဌမာဝိဘတ်၏အနက်၌ ကရိဏ်းဝိဘတ် သက်ထားသဖြင့် “အတ္တနာ”ဟု ဖြစ်ရသည်၊ သယန္တိအတ္ထော၊ ဤသို့ သာရတ္ထ ဖွင့်သော် လည်း တချို့နေရာ၌ “ နိပါတ် ” ဟု လည်း ဆို၏၊ [အတ္တနာတိဝါ အယံ ဝိဘတုန္တ ပတိရူပကော အဗျယသဒ္ဓေါ- သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ သံဂါယနာသမ္ပုတိဉာတ် အဖွင့်။]

ပုရာဏဒုတိယိကံ။ ။ ပုရာ + ဘဝါ ပုရာဏာ၊ (ပုရာနောင် ဘဝအနက်၌ အနုဗန် မဟုတ်သော ဏပစ္စည်း၊) ဒုတိယာဇေ ဒုတိယိကာ၊ (ဏိကပစ္စည်း သုတ္ထ၊) ပုရာဏာစ + သာ + ဒုတိယိကာစာတိ ပုရာဏဒုတိယိကာ၊ “ မိမိ ” ဟူသော တယောက် ထည်း၏ “နှစ်ယောက်မြော်” ဟူသည် မိမိကလွဲလျှင် အရေးအကြီးဆုံး အဖော်တည်း၊

ဖြစ်သူကို၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဂိဟိကာလေ - လူဖြစ်စဉ်အခါ၌၊ ဒုတိယိကံ - သော၊ ဂေဟသိတ သုခုပဘောဂသဟာယိကံ - အိမ်၌မှီသော သုခကို ခံစားခြင်း၌ အဖေဖြစ်သော၊ ဘူတပုဗ္ဗဘရိယံ-ရှေး၌ဖြစ်သော ဇနီးကို၊ ဝါ-ဇနီးဟောင်းကို၊ (အာမန္တေသိ၌စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ တေနဟိတိ-ကား၊ ယေန ကာရဏေန - အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ မာတုဂါမသဒိသံ - သော၊ ဗန္ဓနံ- အနှောင်အဖွဲ့သည်၊ နတ္ထိ- တော့၊ (တေန ကာရဏေန - ကြောင့်၊ မာတုဂါမ နှင့်တူသော အနှောင်အဖွဲ့ မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ထိုအကြောင်းကြောင့်- ဟူလို၊ တုယံပိ ဝစနံ ကရေယျာသိ - ၌စပ်။)

ပါဒေသု ဂဟေတွာတိ- ကား၊ ပါဒေ- တို့ကို၊ ဂဟေတွာ- ကိုင်၍၊ (တေ- ဤပါဒေသုဟူသောသဒ္ဒါသည်။) ဥပယောဂတ္ထေ-ဒုတိယာဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-တည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ပါဒေသု- တို့၌၊ တံ-ထိုသုဒိန်ကို၊ ဂဟေတွာ- ၍၊ ကိဒိသာနာမ တာ အယုပုတ္တ အစ္ဆရာယောတိ- ကား၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝေ-သို့၊ အာဟ-ပြောသနည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ (တနည်း) ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တဒါ - ၌၊ သမ္ပဟုလေ - များစွာကုန်သော၊ ခတ္ထိယကုမာရေပိ - ခတ္ထိယသတို့ သားတို့ကို၎င်း၊ မြာဟ္မဏကုမာရေပိ- မြာဟ္မဏ သတို့သားတို့ကို၎င်း၊ သေဠိ

ထိုသူကား—စည်းစိမ်ခံစားဘက် မယားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ သုခုပဘောဂသဟာယိကံ ဘူတပုဗ္ဗဘရိယံတိအတ္ထော” ဟု သဘာဝတ္ထ ဖွင့်သည်။ “ဘူတပုဗ္ဗ” ကားပုရာဏ၏ အဖွင့်တည်း။ [ဂေဟသိတသုခဿ—ကို+ ဥပဘောဂေါ-သုံးဆောင် ခံစားခြင်းတည်း၊ ဂေဟသိတသုခုပဘောဂေ - ၌ + သဟာယိကာ ဂေဟသိတသုခုပဘောဂသဟာယိကာ၊ (ယောဇနာ။)]

ပါဒေသု ဂဟေတွာ။ ။ပါဒေသုကို “ပါဒေ” ဟု ကံအနက်မှတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဥပယောဂတ္ထေ ဘုမ္မံ” ဟု မိန့်သည်။ ဤကို ရည်ရွယ်၍—“ဂဟဇ္ဈေမှ၊ အာဓာရကို၊ ကံဆိုလိုမှ၊ ထိုရှေ့ပုဒ်မှာ၊ ဒုတိယာကို၊ ဆဋ္ဌိမှာသက်၊ ဤအချက်လည်း၊ မိန့်မြွက်ဆရာတဥျား အလိုတည်း” ဟု နိယာမ်ဆိုကြသည်။ ဤနေရာ၌ကား ထို ရှေ့ပုဒ်မှာ ဒုတိယာ မရှိ၊ “သုဒိန္နဿ” ဟု ဆဋ္ဌိပင် တိုက်ရိုက်ရှိသည်။

ပါဒေသု ဝါ တံ ဂဟေတွာ။ ။ “ပါဒေသု” ဟု အာဓာရအတိုင်း (ဘုမ္မတ္ထဟုပင်) ဆိုချင်ပြန်မှ “ ထို ရှေ့က သုဒိန္နဿ ကဲ့သို့သောဆဋ္ဌိကို ကံအနက်၌သက် ” ဟု လည်း နိယာမ်ဆိုကြသည်။ “ဂဟဇ္ဈေမှ၊ အာဓာရကို၊ ဘုမ္မတ္ထပင်၊ ဆိုလိုချင်မှ၊ ထို့ပြင် ရှေ့မှာ၊ ဆဋ္ဌိပါက၊ ကံမှာသက် ဟု၊ မိန့်မြွက် ဆရာတဥျားအလိုတည်း” ။ [ဤနိယာမ်၌ ဆဋ္ဌိကို ကံမှာသက် ဟု ဆိုစေကာမူ ပါဒေသု၏ သမ္ပန်လည်း လိုသေးရကား သမ္ပန်အနက်၌သာ ဆဋ္ဌိသက်သင့်၏။ “သုဒိန်၏ ခြေတို့၌” ဟူလို၊ ထိုအခါ ဂဟေတွာ၏ကံ လိုနေပြန်၏။ ထို့ကြောင့် “တံ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အပိုထည့်သည်-ဟုသာ ကြံသင့်သည်။]

ပုတ္တေဝိ-တို့ကို၎င်း၊ မဟာသမ္ပတ္တိယော - ကြီးစွာသော စည်းစိမ်တို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇန္တေ - ရဟန်းပြုသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာဂုဏ်-ရဟန်းအဖြစ်၏ ဂုဏ်ကို၊ အဇာနန္ဒာ-မသိကြကုန်သည်(ဟုတွာ)၊ ကထံ-စကားကို၊ သမုဋ္ဌာပေန္တိ-ဖြစ်စေကြကုန်၏(ကိံ)၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ ဧတေ-ဤအမျိုးသားတို့သည်၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-ရဟန်းပြုကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (သမုဋ္ဌာပေန္တိ-နံ၏) အထ-၌ အညေ-အခြားသူတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏ (ကိံ)၊ ဒေဝဋ္ဌရာနံ-နတ်သွီးတို့၏၎င်း၊ ဒေဝနာဋိကာနံ - နတ်ကချေသည်မတို့၏၎င်း၊ ကာရဏာ- အကြောင်းကြောင့် (ဧတေ-တို့သည်၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-နံ၏) ဣတိ- သို့၊ (ဝဒန္တိ-နံ၏) သာကထာ-ထိုစကားသည်၊ ဝိတ္ထာရိတာ- ဖြစ်သော ကျယ်ပြန့်ခြင်းရှိသည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ တံ- ထိုစကားကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ အယံ-ဤဇနီးဟောင်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဣတိ-မပီလျှင် ကောင်းသည်၊] ထေရော- သည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ ပဋိက္ခိပန္နော-ပယ်မြစ်လိုသည် (ဟုတွာ-၍)၊ န ခေါ် အဟံ ဘဂိနိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ သမုဒါစရတိတိ-ကား၊ ဝေါဟရတိ-ခေါ်ဝေါ်၏၊ ဝဒေတိ-ပြော၏။

တတ္ထေဝ မုစ္ဆိတာ ပပတာတိ- ကား၊ နံ-ထိုရှင်သုဒ္ဓိန်ကို၊ ဘဂိနိဝါဒေန-ဘဂိနိ အသုံးအနှုန်းဖြင့်၊ သမုဒါစရန္တံ - ပြောဆိုသည်ကို၊ ဒိသွာ - မြင်၍၊ ယော-အကြင်အရှင်သားသည်၊ မံ-ကို၊ ပဇာပတိ-မယားဖြစ်၍၊ သမာနံ-ဖြစ်ပါလျက်၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တကွ၊ ဧကမာတုကုစ္ဆိယာ- တခုသော အမိ၏ ဝမ်း၌၊ သယိတဒါရိကံဝိယ-ကိန်းသော သူငယ်မကိုကဲ့သို့၊ ဝါ-နှမရင်းကိုကဲ့သို့၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ ဒါနိ-၌၊ အယံ- ဤအရှင်သားသည်၊ မယိ-ငါ့အပေါ်၌၊ အနတ္ထိကော-အလိုမရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ သမုပ္ပန္နဗလဝသောကာ-

အတ္တရာ, နာဋိကာ။ ။ဒေဝဋ္ဌရာနန္တိ အနတ္တိယော အာဟ-ကချေသည်မဟုတ်သော နတ်သွီးများကို ဒေဝဋ္ဌရာ- ဟု ဆို၏၊ ဒေဝနာဋိကာနန္တိ နတ္တိယော - ကချေသည် နတ်သွီးများကို ဒေဝနာဋိကာဟု ဆို၏၊ ပရိယာယဝစနံဝါ ဧတံ ဒေဝကညာနံ၊ ဤ ၂ ပုဒ်လုံးသည် နတ်သွီးဟောပရိယာယ်ဟု တနည်းမှတ်။

သမုပ္ပန္နဗလဝသောကာ။ ။“ဘဂိနိ”ဟု ခေါ်ရုံမျှဖြင့် အဘယ်ကြောင့် အပြင်းအပြေ သောကဖြစ်ရသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား- အယံ လောကောနာမအတ္တနောဝ စိန္တေတိ - ဤလူတွေဟာ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိုသာ ဧည့်စားလေ့ရှိ၏၊ တသ္မာ သာပိ “ဣဒါနိ အဟံ အနာထာ ဇာတာ (ကိုးကွယ်ရာမဲ့ ဖြစ်ပေ!)” ဣတိ အတ္တနောဝ စိန္တယမာနာ (စဉ်းစားမိလျက်) အဟံ “အဇ္ဇ အာဂမိဿတိ အဇ္ဇ အာဂမိဿတိတိ- (တနေဝင် မြင်ရနိုးနိုး, တမိုးသောက် ရောက်လာနိုးနိုးနှင့်) အဋ္ဌဝဿာနိ ဗဟိ

လွန်စွာဖြစ်သော အားကြီးသော သောကရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ တသ္မိယေဝ ပဒေသေ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ မုစ္ဆိတာ - လွန်စွာဖြစ်သော မိန်းမားခြင်းရှိသည်။ ဝါ-မိုက်ကနဲဖြစ်သွားသည်။(ဟုတွာ)။ ပပတာ ပတိတာ-လဲကျလေပြီ။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ [သဉ္ဇာတာ + မုစ္ဆာ ယဿာတိ- မုစ္ဆိတာ၊ ဣတပစ္စည်း။]

မာ နော ဝိဟေဋ္ဌယိတ္တာတိ - ကား၊ အမှေ-တို့ကို၊ ဓနံ-ကို၊ ဒသေတွာ- ပြု၍၎င်း၊ မာတုဂါမိ-ကို၊ ဥယျောဇေတွာစ-စေလွှတ်၍၎င်း၊ မာ ဝိဟေဋ္ဌယိတ္ထ- မညှဉ်းဆဲကြပါကုန်လင့်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ သော-ဤ ဥစ္စာကိုပြု၊ မာတုဂါမိကို စေလွှတ်ခြင်းသည်။ ပဗ္ဗဇိတာနံ-ရဟန်းတို့ အတွက်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဝိဟေဋ္ဌာ-ညှဉ်းဆဲခြင်းတည်း၊ ဣတိ(တသ္မာ)-ကြောင့်၊ (မာနော ဝိဟေဋ္ဌယိတ္တာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ) [ဣတိပါ၍ ထည့်သည်။ မပါလျှင် ရှင်း၏။] တေနဟိ၊ ပေ၊ ဒေဟိတိတ္ထေ-၌၊ တေနဟိတိ- တေနဟိပါဌ်ဖြင့်၊ အဘိ ရတိယံ - အလွန် မွေ့လျော်ခြင်း၌၊ ဥယျောဇေတိ - တိုက်တွန်း၏၊ တံ - သင် ချစ်သားသည်။ အဘိရတော-အလွန်မွေ့လျော်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဗြဟ္မစရိယံ- မြတ်သောအကျင့်ကို၊ သစေ စရသိ-အကယ်၍ကျင့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) စရိတွာ- ကျင့်ပြီး၍၊ အာကာသေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိတာ-ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုနိုင် သူသည်။ (တု ပစ္စည်း။) ဟောဟိ ဖြစ်ပါတော့၊ အမှာကံပန- ငါတို့အားကား၊ ကုလဝံသဗီဇကံ - အမျိုးအနွယ်၏ မျိုးစေ့သဘွယ်ဖြစ်သော၊ ဧကံ ပုတ္တံ- သား တယောက်ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော။

မာနော အပုတ္တကံ၊ ပေ၊ လိစ္ဆဝယော အတိဟရာပေသုံတိ (တ္ထေ) - ပေသုံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဂုဇ္ဇတ္ထံ - လျှိုဝှက်အပ်သော အနက်ကို၊) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)-ထုတ်၍ပြုဥပုဒ်အံ့၊ (တနည်း) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ မယံ-တို့သည်။ လိစ္ဆဝိနံ-လိစ္ဆဝိသည်ကုန်သော၊ ဂဏရာဇုနံ - အပေါင်းဖြစ်သော မင်းတို့၏။

နနိက္ခန္တာ၊ ဧတံ နိဿာယ မယာ ဒါရကောပိ နလဒ္ဓေါ (ယဿ အာနာဘာဝေန ဇိဝေ ယျာမိ=သားကိုမှီ၍ အသက်မွေးဘို့ရာ သားလဲမရတော့)။ ဣတောစာမိ ပရိဟိနာ-ဤ အိမ်မှာရှိသော စည်းစိမ်မှလည်း အမွေခံမရှိသဖြင့် ဆုံးရှုံးရပေ၊ (အညတောစ (သူ၏ မယား ဖြစ်နေသည့် အတွက် အခြားအိမ်ရှိ စည်းစိမ်မှလည်း ဆုံးရှုံးရပေ၊)) ဣတိ သမု ပုန္ဒုဗလဝသောကာ ဟုတွာ=ဤသို့ တွေးမိခြင်းကြောင့် အပြင်းအပြ သောကဖြစ်၍။

ကုလဝံသဗီဇကံ ။ ။ ကုလရက္ခပတိဋ္ဌာပနေ - အမျိုးသစ်ပင်ကို တည်စေခြင်း၌၊ ဗီဇသဒိသတ္တာ ကုလဝံသပတိဋ္ဌာပကော ပုတ္တော ဣဓ ဗီဇကောတိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ-ကုလဝံသဗီဇကံ ဧကံ ပုတ္တံတိ။ [“ဗီဇဝိယ-သစ်ပင်၏မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။ ဣတိ ဗီဇကော” ဟု ဥပမာအနက်၌ က ပစ္စည်းသက်။]

[လိစ္ဆဝိမင်းတို့သည် ညီတော် နောင်တော်များဖြစ်၍ တယောက်ပြီးတယောက် မင်းပြုကြသောကြောင့် “ဂဏရာဇုနံ” ဟု ဆိုသည်။] ရဇဇေ- နိုင်ငံ၌၊ ဝဿမ- နေကြရကုန်၏။ တေ-ထို လိစ္ဆဝိမင်းအပေါင်းတို့သည်၊ တေ-သင်၏။ ပိတုနော- ၏။ အစွယေန- ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ ဣမံ သာပတေယျံ- ဤ ဥစ္စာနှစ်ကို၊ ဧဝံ မဟန္တံ - ဤသို့ များသော၊ ဝါ - သို့ကလောက်များသော၊ အမှာကံ - တို့၏။ ဝိဘဝံ - စည်းစိမ်ကို၊ အပုတ္တကံ - သားမရှိသော၊ ကုလဓနရက္ခကေန-အမျိုး တို့၏ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်တတ်သော၊ ပုတ္တေန - မှ၊ ဝိရဟိတံ-ကင်းသော စည်းစိမ်ကို၊ (ထပ်ဖွင့်)၊ အတ္တနော-၏။ ရာဇဇေပုရံ-နန်းတော်တွင်းသို့၊ အတိ ဟရာပေယျံ- လွှမ်းမိုး၍ ဆောင်စေကုန်ရာ၏။ ဣတိ - ထို့ကြောင့်၊ တေ - ထို လိစ္ဆဝိ မင်းအပေါင်းတို့သည်၊ တံ - ထိုဥစ္စာတွေကို၊ မာ အတိဟရာပေသုံ- လွှမ်းမိုး၍ မဆောင်ပါစေကုန်လင့်၊ မာ အတိဟရာပေန္တု-နလင့်၊ [အတိတ် ဟောဟု ယူမည်စိုး၍ နှုတ်တတ်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်။] ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တေဝေါ၊ ပေ၊ ကာတုန္တိ - ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-နည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ (တနည်း) ကိရ (ယသ္မာ) -ကြောင့်၊ သော- ထိုသုဒ္ဓိန်သည်၊ စိန္တေ သိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဧတေသံ- ဤ မိဘတို့၏၊ သာပတေယျဿ - ဥစ္စာနှစ်၏။ အဟ မေဝ-သည်သာ၊ သာမီ-အရှင်တည်း၊ အညော - ငါမှတပါး အခြားသူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [ညီ၊ အကို မရှိတော့ - ဟုလို၊] တေ-ထို မိဘတို့သည်၊ မံ-ကို၊ သာပတေယျရက္ခဏတ္ထာယ- ဥစ္စာကိုစောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိစ္စံ- အမြဲ၊ အနုဗန္ဓိဿန္တိ - အစဉ် လိုက်ကြကုန်လတံ၊ [နောက်က တကောက်ကောက် လိုက်၍ လူထွက်ဘိုရန် ပူစာကြလိမ့်မည်-ဟုလို၊] တေန-ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ အပ္ပေါသုက္ကော- ကြောင့်ကြမဲ့သည်၊ (ဟုတွာ) သမဏဓမ္မံ- ကို၊ ကာတု- ငှါ၊

သာပတေယျံ။ ။ “သံ + ပတိ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ သံသည် ဥစ္စာအနက်ဟော၊ သဿ- ဥစ္စာ၏ + ပတိ-အရှင်တည်း၊ သံပတိ-ရှင်၊ နိဂ္ဂဟိတံချေ၊ သပတိဟု ဖြစ်၏။ သပတိဿ- ဥစ္စာရှင်၏ + ဟိတံ-စီးပွားတည်း၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာရှင်၏ စီးပွားဖြစ်သော ရွှေငွေ စသောဥစ္စာ၊ မှန်၏-ရွှေငွေစသော ဥစ္စာသည် ဥစ္စာရှင်၏ ပစ္စုပ္ပန်ကျိုး သံသရာကျိုးကို ဆောင်နိုင်သောကြောင့် “သာပတေယျံ” အမည်ရသည်။ ထိုဥစ္စာကိုပင် “စည်းစိမ်” ဟု လည်း ခေါ်ရကား “သာပတေယျံ” ကို “ဝိဘဝံ” ဟု ဖွင့်၏။ “အပုတ္တကံ” ကို “ပုတ္တေန ဝိရဟိတံ ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝိဘဝတိ ဝိဝနတိ ဧတေနာတိ ဝိဘဝေါ-အထူး ကြီးပွား ကြောင်း စည်းစိမ်။]

ကသ္မာ ဝေမာဟ။ ။ အလွန်မွေ့လျော်စွာ ရဟန်းအဖြစ်၌ ကျင့်နေသော ရဟန်း တပါးက သားမျိုးစေ့ပေးဘိုရန် (မေထုန်မှုကို ပြုဘိုရန်) ခွင့်ပြုခြင်းသည် မသင့်လျော် သောကြောင့် “ကသ္မာ” စသော ပုစ္ဆာကို ထုတ်သည်။

န လစ္ဆာမိ - ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ပုတ္တကံ - သားငယ်ကို၊ လဘိတွာပန-ရပြီး၍ ကား၊ ဩရမိဿန္တိ-နောက်ကလိုက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်လတံ၊ တတော- ထိုသို့ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အား လျော်စွာ၊ ဝါ - ချမ်းသာသည့်အတိုင်း၊ သမဏဓမ္မံ - ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုနိုင် တော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊) ဣမံနယံ-ဤနည်းကို၊ ပဿန္တော- မြင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပုပ္ဖန္တိ - ပုပ္ဖဟူသောအမည်သည်၊ ဥတုကာလေ- ဥတုလာရာအခါ၌၊ ဥပ္ပန္န လောဟိတဿ- ဖြစ်သောသွေး၏၊ နာမံ- တည်း၊ ဟိ- ချဲ့၊ မာတုဂါမဿ-၏၊ ဥတုကာလေ-၌၊ ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ - ကိုယ်ဝန်တည်ရာအရပ်၌၊ လောဟိတ ဝဏ္ဏာ - နီသောအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဝိဠကာ - သွေးအဖုတို့သည်၊ သဏ္ဍဟိ တွာ-ကောင်းစွာတည်၍၊ သတ္တဒိဝသာနိ- လုံး၊ ဝခိတွာ - ကြီးပွား၍၊ ဘိဇ္ဇန္တိ- ပေါက်ကွဲကုန်၏၊ တတော- ထိုသို့ ပေါက်ကွဲခြင်းကြောင့်၊ လောဟိတံ-သည်၊ ပဉ္စရတိ-ယိုစီး၏၊ ပုပ္ဖန္တိ - ဟူသော၊ ဧတံနာမံ - သည်၊ တဿ - ထိုသွေး၏၊ (နာမံ- တည်း၊) ပန - ဆက်၊ တံ - ထိုသွေးသည်၊ ယာဝ - လောက်၊ ဗလဝံ- အားရှိသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဗဟု - စွာ၊ ပဉ္စရတိ - ယိုစီးသေး၏၊ တာဝ- ထို များစွာယိုစီးသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဒိန္နာ-ပေ အပ်သည်၊ (သမာနာ)ဝိ- သော်လည်း၊ ပဋိသန္တိ- ပဋိသန္ဓေသည်၊ နတ်ဋ္ဌတိ- မတည်နိုင်၊ ဒေါသေနော- သွေးဟူသော အပြစ်နှင့်သာလျှင်၊ သန္တိ-ကွ၊ [ဒေါသေနာတိ လောဟိတမလေ န၊] ပဉ္စရတိ-ယိုကျ၏၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ဒေါသေ-သွေးဟူသောအပြစ်သည်၊ ပဉ္စရိတေ-ယိုစီးပြီးလသော်၊ [တပစ္စည်းကြောင့် အတိတ်အနက်ပေး၊] ဝတ္ထု

ပုပ္ဖန္တိ၊ ပေ၊ နာမံ။ ။ ဣတ္ထိနံ ကုမာရိဘာဝပုတ္တိတော (အပျိုအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ- အပျိုဘော်ဝင်ရာ အခါမှ) ပဋ္ဌာယ ပစ္ဆိမဝယတော ဩရံ (သားသွီးရနိုင်လောက်သော နောက်ဆုံး အရွယ်၏ ဤဘက်၌) အသတိ ဝိနိဗန္ဓေ (ဘေးရန် မရှိလျှင်-ကျန်းမာလျှင်) အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ-၌၊ ဂဗ္ဘာသယသညိ-တ-(သူငယ်အိမ် ဟု အသိအမှတ် ပြုအပ်သော) တတိယေ အာဝတ္ထေ (၃ခုမြောက် ဗွေ၌) ကတိပယာ လောဟိတဝိဠကာ သဏ္ဍဟိတွာ အဂ္ဂဟိတပုဗ္ဗာဝေ ဘိဇ္ဇန္တိ (ပြည်အဖြစ်သို့မရောက်ဘဲ ပေါက်ကွဲကုန်၏)၊ တတော လောဟိတံ ပဉ္စရတိ၊ တတ္ထ ဥတုသမညာ၊ ပုပ္ဖသမညာစ။

မှတ်ချက်။ ။ “အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ- ရှစ်သတ္တာဟမှ တကြိမ်” ဟူသော စကားကို ယခုခေတ် အဆိုနှင့် စဉ်းစားသင့်၏။ ယခုခေတ်၌ “တလလျှင် တကြိမ်” ဟု ပြောကြ၏။ သတပဒိကပုစ္ဆာ၌လည်း “ ပွင့်မြင်ဖို့၊ တလလျှင် ကြိမ်အညီပ, ချိန်ရာသီ ပေါ်တဲ့ပန်းငယ်” ဟု ဖြေဆိုလေသည်။

မှိ-သားအိမ်သည်၊ သုဒ္ဓေ- စင်ကြယ်လသော်၊ ဒိန္နာ- သော၊ ပဋိသန္ဓိ- သည်၊ ဒိပ္ပံ-လျှင်မြန်စွာ၊ ပတိဋ္ဌာတိ-၏၊ ပုပ္ဖံသာ ဥပ္ပဇ္ဇိတိ- ကား၊ အဿာ- ထို ဇနီးဟောင်း၏၊ ပုပ္ဖံ-ဥတုပန်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ အကာရလောပေန- အ အက္ခရာ၏ ကြေခြင်းဖြင့်၊ သန္ဓိ-သန္ဓိသည်၊ (ဟောတိ- ၏) [အဿာ၌ အ ချေ၊ သာကို ဝိသံယောဂ (သာ)ပြု-ဟူလို] ပုရာဏ၊ပေ၊ဂဟေတွာတိ- ကား၊ ပုရာဏ ဒုတိယိကာယ-ရှေး၌ဖြစ်သော အဖေမိမ၏၊ ဝါ - ဇနီးဟောင်း၏၊ ယာ ဗာဟာ- အကြင်လက်မောင်းသည်၊ (အတ္ထိ-၏) တတြ - ထိုလက်မောင်း၌၊ နံ-ထို ဇနီးဟောင်းကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေတိ - ကား၊ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပဒေ - ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ အဋ္ဌပိတေ - ထားတော်မမူအပ်သေးမီ၊ (တနည်း) ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပဒေ- ၏၊ အဋ္ဌပိတေ - ထားတော်မမူအပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အနာဒိနဝဒဿော၌စပ်၊) ကိရ-ချွေ၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပဌမဗောဓိယံ - ပဌမဗောဓိ၌၊ ဝိသတိဝဿာနိ - အနှစ် ၂၀ တို့ပတ်လုံး၊ ဘိက္ခု-

သုဒ္ဓေဝတ္ထုမှိ ။ ။ ပဋ္ဌရိတလောဟိတတ္တာ (သွန်အပ်ပြီးသော သွေးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အနာမယတ္တာစ (ရောဂါမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊) နဟာနတော ပရံ(စင်ကြယ်ပြီးနောက်၌) စတုတ္ထဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သုဒ္ဓေ ဂဟာသယေ (သူငယ်အိမ် စင်ကြယ်လသော်) (သုဒ္ဓေ ဝတ္ထုမှိ အဖွင့်၊) သုဒ္ဓေပနဝတ္ထုမှိ မာတာပိတုသုကေဝါရံ သန္ဓိပတိတေသု (ပေါင်းဖော်ကုန်လသော်)ယာဝ သတ္တဒိဝသာနိ ခေတ္တမေဝဟောတိ- ၇ ရက်ပတ်လုံး သန္ဓေတည်ဖွဲ့ရန် ခေတ်ကာလဖြစ်သည်သာ၊ (ဘုကြောင့်နည်း၊) ဂဟာသယတ္ထာယ ပရိတ္တဿ လောဟိတလေပဿ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ= (ထို ၇ ရက်အတွင်းဝယ် ကိုယ်ဝန်တည်ကြောင်း ဖြစ်သော အနည်းငယ် လိမ်းကျံကပ်ငြိနေသော သက်သွေးရှိနေခြင်းကြောင့်တည်း၊) ကေစိ ပန အနုမာသမတ္တမ္ပိ ခေတ္တမေဝါတိ ဝဒန္တိ။

တတြ နံ ဂ ဟေတွာ ။ ။ တတြဖွင့်ပုံကိုကြည့်၍ “ ဗာဟာယံ ” ဝယ် အဓိကရဏအနက်၌ သက်သော သတ္တမိ ဟု သိပါ။ “နံ” ကား ဂဟေတွာ၏ ကံအတွက် ထည့်ပါငြိတည်း။ [“ဗာဟာယန္တိ-အဓိကရဏတ္ထေ ဘုဗ္ဗိတံ အာဟ-၊ပေ၊တတြ နံ ဂဟေတွာတိ၊ “သုဒိန္နဿ ပါဒေသု” ကဲ့သို့ “ဥပယောဂတ္ထံ သတ္တမိလည်း သင့်၏” ဟု ဝီကာဆို၏။

အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သိက္ခာပဒ” ဟု သာမညဆိုသော်လည်း ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ကို ရည်ရွယ်အပ်သော “ သန္ဓာယဘာသိတ ” စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဌမပါရာဇိက အဋ္ဌပိတေ” မိန့်သည်။ ပါရာဇိက၊ ပါရာဇိကနှင့်အလားတူ သံဃာဒီသေသ်ကိုသာ မာညတ်ရသေး၊ များစွာသော ထုလ္လစွဉ်း စသည်တို့မှာ ထိုအခါ၌ ပညတ်ပတ်မူပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို၊ အပညတ္တေကို “ အဋ္ဌပိတေ ” ဟု ဖွင့်ရာ၌ ပပုဒ္ဓ ဥပဓာတ်သည် ထပန အနက်ဟော ဟု မှတ်။ [အပညတ္တေ ဟူသော လက္ခဏကို ဟိတ်အနက်လည်းပေးနိုင်၏။]

တို့သည်၊ စိတ္တံ-ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ကို၊ အာရာဇယိံ သု- နှစ်သက်စေကြကုန် ပြီ၊ ဝါ-ကျေနပ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဝေရူပံ-ဤသို့ ကြမ်းတန်းသော သဘောရှိသော၊ အဇ္ဈာစာရံ-လွန်ကျူးမှုကို၊ နအကံသု-မပြုကြကုန်၊ တံ-ထိုနှစ်သက်စေခြင်းကို၊ သန္ဓာယေဝ - ရည်ရွယ်တော်မူ၍သာလျှင်၊ အာရာဇယိံ သု၊ ပေ၊ စိတ္တန္တိ - စိတ္တံ ဟူသော၊ ဣဒံသုတ္တံ - ဤပါဠိကို၊ အာဟ - ဟောတော်မူပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဧကံသမယံ-တချိန်၌၊ ဝါ-တချိန်တုန်းက၊ မေ-ငါဘုရား၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဝတ-စင်စစ်၊ အာရာဇယိံ သု-န်ပြီ၊ ဝါ-န်ပြီ၊...မူလပဏ္ဏာသ , ဩပမ္မ ဝဂ်, ကကစူပမသုတ်၊] အထ - ထို ပဌမဗောဓိဝယ် ဝါတော် ၂၀ အတွင်း၌၊ ဘဂဝါ - သည်၊ အဇ္ဈာစာရံ - ကို၊ အပဿန္တော - မြင်တော်မမူရသည်၊ (ဟုတွာ) ပါရာဇိကံဝါ - ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၎င်း၊ သံဃာဒိသေသံဝါ- သံဃာဒိသေသံ သိက္ခာပုဒ်ကို၎င်း၊ န ပညပေသိ-ပညတ်တော်မမူ၊ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံပန - ထိုထို အကြောင်းကြောင့်ကား၊ အဝသေသေ - ပါရာဇိက သံဃာဒိသေသံမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ပဉ္စ - န်သော၊ ခုဒ္ဒကာပတ္တိက္ခန္ဓေဝေ- သေးငယ်သော အာပတ်အစုတို့ကိုသာ၊ ပညပေသိ- ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ အပ ညတ္ထေ သိက္ခာပဒေတိ-ပဒေဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ၊) ဝုတ္တံ-ပြီ။

အနာဒိနဝဒသောတိ- ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒါနိ-၌၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေန္တော-လျက်၊ ယံအာဒိနဝံ-အကြင်အပြစ်ကို၊ ဒသေသတိ-ပြုတော်မူ လတံ၊ တံ-ထိုပြုတော်မူအပ်လတံသော အပြစ်ကို၊ အပဿန္တော-မမြင်သည်၊ အနဝဇ္ဇသညီ- အပြစ်မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ- ၍၊ ဝါ- ကြောင့်၊ (အဘိ ဝိညာပေသိ- ၌စပ်၊) ဟိ- မှန်၊ အယံ - ဤအရှင်သုဒိန်သည်၊ ဣဒံ- ဤမေထုန် အမှုကို၊ နကရဏီယံ- မပြုထိုက်၊ ဣတိဝါ- ဤသို့ သော်၎င်း၊ (ဣဒံ- သည်၊) မူလစ္ဆန္ဒာယ - အမြစ်အရင်း၏ ပြတ်ခြင်း၎င်း၊ သံဝတ္တတိ - ၏၊ ဣတိဝါ- သော်၎င်း၊ သစေ ဇာနေယျ- အံ့(ဧဝံသတိ၊)သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော-သဒ္ဓါကြောင့် ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သော၊ ကုလပုတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတောနိဒါနံ-ထိုသား

အာရာဇယိံ သု။ ။ “ အာပုဗ္ဗ+ရာဇ-တောသနေ ” ဟူသော ဓာတ်, ကာရိတ် ဣယတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ စိတ္တံ ဂဏိံ သု၊ ပူရယိံ သု-ဘုရားအလိုတော်ကို+ ပြည့်ဝ စေကြကုန်ပြီ၊ ဟဒယ ဂါဟိနိံ ပတိပတ္တိံ (ဘုရားရှင်၏ စိတ်နှလုံးကို ယူစေနိုင်သော အကျင့်ကို) ပတိပဇ္ဇိံ သု ”-ဟူသော ဋီကာ၌ အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဟု မှတ်။

မူလစ္ဆန္ဒာယ။ ။ ဆိန္ဒနံ ဆေန္တံ၊ ဆိဒိ+ ဣ၊ မူလဿ-၏+ဆေန္တံ မူလစ္ဆန္ဒံ- သာသနာတော်၏ အခြေအမြစ်ဖြစ်သော ပါရာဇိကသိက္ခာသီလ၏ ပြတ်ခြင်း၊ [သကို အာယပြီ။]

မျိုးစေ့မပေးခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-ထိုမေထုန်မပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဇီဝိတက္ခယံ - အသက်ကုန်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္ဒောပိ- ရောက်ရသော်လည်း၊ န ကရေယျ - မပြုတန်ရာ၊ ပန - အန္တယကား၊ ဣ- ဤမေထုန်မှည့်၊ အာဒီနဝံ-ကို၊ အပဿန္တော-သည်၊ နိဒ္ဒေါသသည်-အပြစ်မရှိ ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ အဟောသိ- ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အနာဒီနဝဒဿောတိ- ဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [“အာဒီနဝံ+န ပဿတိတိ အနာဒီနဝ ဒဿော ” ဟု အယုတ္တသမာသံ ပြု၊ ဝရံ တေ မောယပုရိသ - စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်လတံ့သော အပြစ်ကို မမြင်သည်။]

ပုရာဏ ဒုတိယိကာယာတိ - ယ ဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ ဘုမ္မဝစနံ - တည်း၊ အဘိဝိညာပေသိတိ - ကား၊ ပဝတ္ထေသိ- ဖြစ်စေပြီ၊ ဟိ - မှန်၊ ပဝတ္ထနာပိ- ဖြစ်စေခြင်းကိုလည်း၊ ကာယဝိညတ္တိ စောပနတော - ကာယဝိညတ်ကြောင့် ဖြစ်သော လှုပ်ရှားခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာပနာတိ- ဝိညာပနာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ တိက္ခတ္တု-ကြိမ်၊ အဘိဝိညာပနဗ္ဗ-ဖြစ်စေမှုကိုလည်း၊ (အကာသိဋ္ဌစပ်)၊ သေ-

ပဝတ္ထနာပိ ဟိ။ ။ပါဠိတော်၌ “မေထုန်စဉ် အဘိဝိညာပေသိ”ဟု ရှိ၏၊ ထိုပါဠိ အတွက် “မေထုန်အကျင့်ကို+သိစေပြီ”ဟု မစွင့်ဘဲ “မေထုန်အကျင့်ကို+ဖြစ်စေပြီ”ဟု အနက်ကိုစွင့်ရာ၌ သဒ္ဓါအနေအားဖြင့် အလွန်အလွန်ဝေးကွာရကား အဘိဝိညာပေသိ ပုဒ်၏ “ ပဝတ္ထေသိ ” အနက်ကို အဘယ်ပုံ ဆက်သွယ်၍ ရအပ်ပါသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ ပဝတ္ထနာပိ ဟိ၊ပေ၊ဝိညာပနာတိ ဝုစ္စတိ”ဟု မိန့်၊ [ပဝတ္ထ နာပိဋ္ဌံ ပိဖြင့် “ဝိညတ္တိ” ကိုပေါင်း၊] ဝိညတ္တိ (သိစေမှု) ကိုသာ ဝိညာပနာဟု ဆိုအပ် သည် မဟုတ်သေး၊ ဖြစ်စေမှုကိုလည်း ဝိညာပနာဟု ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။

ကာယဝိညတ္တိ စောပနတော။ ။ဖြစ်စေခြင်းကို အဘယ်ကြောင့် “ဝိညာပနာ” ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း - ဟု ထပ်၍ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ကာယဝိညတ္တိ စောပန တော”ဟု မိန့်၊ ကာယဝိညတ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော လှုပ်ရှားခြင်း၏အဖြစ်ကြောင့် “ဖြစ်စေ ခြင်းကို ဝိညာပနာ”ဟု ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။ [ကာယဝိညတ္တိစောပနတောတိ-ကာယ ဝိညတ္တိဝသေန ပဝတ္ထစလနတော (သာရတ္ထ)၊ ကာယဝိညတ္တိယာ - ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တ စလနတော၊ (ဝိမတိ)၊ စောပနံ စုပဇာတ်သည် စလနအနက်ဟော၊ ပဝတ္ထဟူသော အလယ်ပုဒ်အကြေကြံ၊ ဝိညတ္တိယာ+ပဝတ္တံ+စောပနံ ဝိညတ္တိစောပနံ။]

အချုပ်မှာ-“မေထုန်မှီဝဲမှု”ဟူသည် ကာယဝိညတ်ကြောင့် ရုပ်ကလာပ်များ လှုပ် ရှားမှုဖြစ်၍ “အဘိဝိညာပေသိ”ဟု ဝိညတ်နှင့်စပ်ဆိုင်သော ဝိညာပနကြိယာကို ဆိုပါ သော်လည်း အနက်အားဖြင့် ပဝတ္ထနအနက်ကိုသာ ယူရသည်-ဟု မှတ်၊ ထိုသို့ “အဘိ ဝိညာပေသိ” ဟု ဆိုခြင်းမှာလည်း “မေထုန် ပတိသေဝိ” ဟု ဆိုလျှင် ကြမ်းတန်းသော စကား ဖြစ်ရကား ဝိနည်းပိဋကတ်၌ ပဌမဆုံး သုံးစွဲအပ်သော စကားဖြစ်၍ ယဉ်ကျေး သော စကားလုံးကို သုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည်။

ဤ အရှင်သုဒိန်သည်၊ ဂဗ္ဘသဏ္ဍာနသန္ဓိဋ္ဌာနတ္ထံ-ကိုယ်ဝန်တည်ခြင်း၌ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “သန္ဓိဋ္ဌာနံ” ဟု ရှိ၏။ သံဂါယနာမူအတိုင်း “သန္ဓိဋ္ဌာနတ္ထံ” ဟု ပေးလိုက်သည်။ ဤဝါကျတရလုံး စာသွားမကောင်းလှ။]

သာ တေန ဂဗ္ဘံ ဂဏှိတိ - ကား၊ သာစ - ထို ဇနီးဟောင်းသည်လည်း၊ တေနောဝအဇ္ဈာစာရေန - ထိုလွန်ကျူးမှုကြောင့်သာလျှင်၊ ဂဗ္ဘံ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ အညထာ-တပါးသောအကြောင်းကြောင့်၊ (ဂဗ္ဘံ-ကို) နဂဏှိ-ယူသည်မဟုတ်၊ ပန- ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥျးအံ့၊ အညထာပိ - ကြောင့်လည်း၊ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ- ကိုယ်ဝန်ကိုယူခြင်းသည်၊ ဟောတိကံ- ဖြစ်နိုင်သလော၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ (ဣတိ-ဖြေတည်း၊) ကထံ- အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဟောတိ- နည်း၊) ကာယသံသဂ္ဂေန - ကိုယ်၏ ရောနှောခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဝါ - ကိုယ်လက်နှီးနှောခြင်းကြောင့်၎င်း၊ စောဋ္ဌဂ္ဂဟဏေန- အဝတ်ကိုယူခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အသုစိပါနေန- သုတ်ကိုသေခံခြင်းကြောင့်၎င်း၊ နာဘိ ပရာမသနေန- ချက်ကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ရူပဒဿ

တိက္ခတ္ထံ၊ အဘိဝိညာပနံ ။ ။ ရှင်သုဒိန်သည် မေထုန်ကို အလိုမရှိပါဘဲ အဘယ်အကျိုးငှါ ဥ ကြိမ် ဥ ဖန် ဖြစ်စေရသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ တိက္ခတ္ထံ၊ အဘိဝိညာပနံ” စသည်မိန့်၊ ကိုယ်ဝန်တည်စေမှု၌ ဗတ်ချရအောင် (နောက်တဘန် မပြုရအောင်) ဥ ကြိမ်ဖြစ်စေပါသည်-ဟုလို။ [တိက္ခတ္ထံ၊ အဘိဝိညာပနန္တိ-မုတ္တိပါပန ဝသေန(သုတ်လွတ်ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) တိသုဝါ-ရသု မေထုနဓမ္မဿ ပဝတ္တနံ။]

တေနော။ ။ “သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ” နှင့်အညီ တေနကို အဝဓာရဏ (ဝေ) ထည့်၍ “ တေနော ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုဝေဖြင့် တားမြစ်အပ်သောအနက်ကို ပြလို၍ “န အညထာ” ဟု ထည့်ပြန်သည်။ [သဗ္ဗပဒါနံ-တို့၏၊ အဝဓာရဏဖလတ္တာ-အဝဓာရဏအကျိုးရှိ (ဝေ၏အနက်ရှိ) သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနာ ဝေကာရံ (ဝေမပါဘဲ) အဝဓာရဏတ္ထော ဝိညာယတိတိ အာဟ-တေနော အဇ္ဈာစာရေနာတိ။]

ကိံ ပန။ ။ ဣဒါနိ အဝဓာရဏေန (ဝေသဒ္ဓါသည်) နိဝတ္တိတံ အတ္ထံ ဒဿေတံ (တားမြစ်အပ်သောအနက်ကို အကျယ်ပြုခြင်းငှါ) အာဟ - ကိံ ပန အညထာပိ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတိတိ အာဒိ။

နာဘိပရာမသနံ။ ။ ချက်ကိုသုံးသပ်ခြင်းသည် ကာယသံသဂ္ဂတွင် ပါဝင်ပြီးမဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် သီးခြားဆိုရသနည်း- ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ ။ ယောက်လုံး၏ ဆန္ဒရာဂအတွက် ကာယသံသဂ္ဂကို ဆိုအပ်၏။ မိန်းမ၏သာ ဆန္ဒရာဂအတွက် နာဘိပရာမသနကို ဆိုအပ်၏။ [တနည်း- နာဘိပရာမသနကြောင့် ကိုယ်ဝန်ရသော ဝတ္ထုအများ ထင်ရှားရှိဘူးသောကြောင့်လည်း နာဘိပရာမသနကို သီးခြားဆိုရသည်။]

နေန- အဆင်းကို ကြည့်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ သဒ္ဓေန-အသံကြောင့်၎င်း၊ ဂန္ဓေန-
 အနံ့ကြောင့်၎င်း (ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။) ဟိ-နဲ့၊ ဧကစ္စာ- အချို့ကုန်သော၊
 ဣတ္ထိယော - တို့သည်၊ ဥတုသမယေ - ဥတုပန်းပွင့်ရာအခါ၌၊ ဆန္ဒရာဂရက္ခာ-
 ဆန္ဒရာဂဖြင့် တပ်မက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊) ပုရိသာနံ - တို့၏၊ ဟတ္ထဂ္ဂါဟ
 ဝေဏီဂ္ဂါဟ အင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသနံ - လက်ကိုင်ခြင်း၊ ဆံအစု (ဆံစည်း) ကို
 ကိုင်ခြင်း၊ အင်္ဂါကြီးငယ်ကို သုံးသပ်ခြင်းကို၊ သာဒယန္တိယောပိ - သာယာ
 ကုန်လျက်လည်း၊ ဂစ္ဆံ-ကို၊ ဂဏန္တိ-ယူတတ်ကုန်၏၊ ဝေ- ဤသို့လျှင်၊ ကာယ
 သံသဂ္ဂေန - ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။

ပန - ကား၊ (ကာယသံသဂ္ဂမှတစ်ပါး စောဠဂ္ဂဟဏ ကား၊) ဥဒါယိဿ-
 ဥဒါယိ၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကာ-ယေားဟောင်း ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တံ
 အသုစိ-ထိုသုက်ကို၊ [သင်းငိုင်းဟောင်း၌ ပါလာသော သုက်ကို၊] ဧကဒေသံ-
 တစ်စိတ်တစ်တိုက်၊ မုခေန-ခံတွင်းဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီး၊ ဧကဒေသံ-ကို၊ စောဠကေ
 နေဝ-အဝတ်နှင့် သာလျှင်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ အင်္ဂဇာတေ- အင်္ဂါဇာတ်၌၊ ပက္ခိပိ-
 ထည့်ပြီး၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ တေန-ထိုအဝတ်ကို ယူခြင်းကြောင့်၊ ဂစ္ဆံ-ကို၊
 ဂဏိ-ပြီး၊ (အကျယ်ကို ပုရာဏစိဝရဇောဝါပန သိက္ခာပုဒ်မှာကြည့်။) ဝေ-လျှင်၊
 စောဠဂ္ဂဟဏေန ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ၊ မိဂသိင်္ဂတာပသဿ- မိဂသိင်္ဂရသေ
 ၏၊ မာတာ- အခါဖြစ်သော၊ မိဂိ-သမင်မသည်၊ ဥတုသမယေ-၌၊ တာပသဿ-
 ရသေ့၏၊ ပဿာဝဋ္ဌာနံ-ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတိာ-၍၊ သ သမ္ဘဝံ-
 သုက်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပဿာဝံ- ကျင်ငယ်ကို၊ ပိပိ-သောက်ပြီး၊ သာ - ထို
 သမင်မသည်၊ တေန - ထို သုက်ကို သောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဂစ္ဆံဂဏိတွာ၊ မိဂ
 သိင်္ဂံ - မိဂသိင်္ဂ သတို့သားကို၊ ပိဇာယိ - ဖွားပြီး၊ ဝေ-လျှင်၊ အသုစိပါနေန-
 ကြောင့်၊ ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ သာမဿ - သာမမည်သော၊ ဗောဓိသတ္တဿ - ၏၊ မာတာ
 ပိတူနံ - တို့၏၊ စက္ခု ပရိဟာနိံ - မျက်စိ၏ ဆုတ်ယုတ်မည့်အရေးကို၊ ဥ တွာ-
 ကြိုတင်ကာသိ၍၊ သက္ကော - သကြားသည်၊ ပုတ္တံ - ကို၊ ဒါတုကာမော-သည်။

ဣတ္ထိယောဟိ ။ ။ ကထံ ကာယသံသဂ္ဂေန ဂစ္ဆဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ၊ ကထံ တတ္ထ
 သုက္ကသောဏိဘဿ သမ္ဘဝေါတိ (ဘယ်နည်းဖြင့် ထို ကာယသံသဂ္ဂပြုရာ၌ သုက်သွေး
 ဖြစ်နိုင်သနည်း) ဟု မေးတွယ်ရှိ၍ “ဣတ္ထိယောဟိ” စသည်မိန့်၊ ဆန္ဒရာဂပုတ္တိဝသေန
 ဣတ္ထိယာ သုက္ကကောဠာသော စလိတော ဟောတိ (ကာယသံသဂ္ဂပြုသောအခါ ဆန္ဒ
 ရာဂဖြစ်ခြင်းကြောင့် မိန်းမ၏သုက် အစုအဝေးသည် လှုပ်ရှား၏)၊ သောပိ (ထို
 လှုပ်ရှားခြင်းသည်လည်း) ဂစ္ဆသက္ကာနဿ ပစ္စယောဟောတိတိ အဓိပ္ပါယ်ယော။

(ဟုတွာ)၊ ဒုကူလပဏ္ဍိတံ - ဒုကူလသုခမိန်ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ တုမ္မာကံ-
 တို့အား၊ မေထုနမဗ္ဗော-သည်၊ ဝန္တတိ-အပ်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ၊)
 မယံ - တို့သည်၊ ဧတေန - ဤအကျင့်ဖြင့်၊ အနတ္ထိကာ - အလိုမရှိကုန်သည်၊
 (ဟုတွာ) ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇိ-ရသေ့ ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ကပ်ရောက်ကုန်သည်၊
 အမှ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ [မေထုနပြုအပ်-မပြုအပ်ကို စဉ်းစားဘွယ်
 မလို၊ ထိုအမှုကို အလိုမရှိ၍ ရဟန်းပြုခဲ့ကြသည်-ဟုလို။] တေနဟိ-ထိုသို့ အလို
 မရှိလျှင်၊ ဣမိဿာ-ဤ ပါရိကာ၏၊ ဥတုသမယေ-၌၊ အင်္ဂုဇ္ဇေန - လက်မဖြင့်၊
 နာဘိ-ချက်ကို၊ ပရာမသေယျာထ-သုံးသပ်ပါကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊
 သော-ထို ဒုကူလသုခမိန်သည်၊ တထာ- ထို ပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ၊
 သာ - ထို ပါရိကာသည်၊ တေန - ထိုချက်ကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဂဗ္ဘိ-ကို၊
 ဂဏိတွာ-ယူ၍၊ သာမတာပသဒါရကံ - သာမ ရသေ့ကလေးကို၊ ဝိဇာယိ-ပြီ၊
 [ချက်ကို သုံးသပ်သောအခါ သွေးသားလှုပ်ရှားသဖြင့် ကိုယ်ဝန်ရသည်။]
 ဧဝံ - လျှင်၊ နာဘိပရာမသနေန- ကြောင့်၊ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ ဟောတိ- ၏၊
 ဧတေနေန နယေန-ဤနည်းဖြင့်လင်၊ မဏ္ဍဗျဿစ-မဏ္ဍဗျ သတိုးသား၏၎င်း၊
 စဏ္ဍပဇ္ဇောတဿစ- စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်း၏၎င်း၊ ဝတ္ထု-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗိ-၏။

ကထံ-လျှင်၊ ရူပဒဿနေန - အဆင်းကို ကြည့်ခြင်းကြောင့်၊ (ဂဗ္ဘဂ္ဂဟ
 ဏံ-သည်၊)ဟောတိ-နည်း၊ ဣမ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စာ-သော၊ ဣတ္ထိ-သည်၊
 ဥတုသမယေ - ၌၊ ပုရိသသံသဂ္ဂံ - ယောက်ျား၏ ရောနှောခြင်းကို၊ အလဘ
 မာနာ-သည် (ဟုတွာ)၊ ဆန္ဒရာဂဝသေန-ဖြင့်၊ ရာဇောရောဓောဝိယ-မင်း၏
 မောင်းမ ကဲ့သို့၊ အန္တောဂေဟဂတာဝ-အိမ်တွင်းသို့ ရောက်လျက်သာလျှင်၊
 ဝါ - အိမ်တွင်း၌ တည်လျက်သာလျှင်၊ ပုရိသံ-ကို၊ ဥပနိဇ္ဈာယတိ - တစိမ့်စိမ့်
 ကြည့်၏၊ ဝါ-တစိမ့်စိမ့်ကြံစည်၏၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တေန - ထို ကြည့်ခြင်း
 ကြံခြင်းကြောင့်၊ ဂဗ္ဘိ-ကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ရူပဒဿနေန-ကြောင့်၊
 ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ဗလာကာသု-ဗျိုင်းအောက်တို့၌၊
 ပုရိသော နာမ-အဖိုမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တာ-ထိုဗျိုင်းအောက်မတို့သည်၊

ဧတေနေန နယေန။ ။မဏ္ဍဗျ၏ အမိဖြစ်သော ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ၏ ချက်ကို မာတင်္ဂ
 ရသေ့သည် သုံးသပ်၏၊ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းလောင်း၏ မယ်တော်မိနုရားသည် ချက်ပေါ်
 ၌ ကင်းသတွာဖြတ်သွားသည်ကို သာယာ၏၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ရကြသည်။

ဥပနိဇ္ဈာယတိ။ ။ဝါတပါနာဒိနာ ဒိသ္မာဝါ (ပြုတင်းပေါက်က လှမ်းကြည့်၍
 ဖြစ်စေ) ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံဝါ ပုရိသံ (မြင်ဘူးသော ယောက်ျားကို မှန်း၍ ဖြစ်စေ) ဥပနိဇ္ဈာယတိ၊
 [သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ မောင်းမ တယေခံသည် ထိုအတိုင်းကြည့်၍ ကိုယ်ဝန်ရဘူးသတင်း။]

ဥတုသမယေ-၌၊ မေဃသဒ္ဓိ-မိုဃ်းသံကို၊ သုတွာ-၍၊ ဂစ္ဆ-ကို၊ ဂဏှန္တိ- န်၏။ ကုက္ကုဋိယောပိ- ကြက်မတို့သည်လည်း၊ ကဒါစိ- ၌၊ ဧကဿ - သော၊ ကုက္ကုဋိယော-ကြက်ဖ၏။ သဒ္ဓိ- တွန်သံကို၊ သုတွာ - ၍၊ ဗဟုကာပိ-ကြက်မ အများတို့သည်လည်း၊ ဂစ္ဆ ဂဏှန္တိ၊ တထာ-တု၊ ဂါဝိ - နွားမတို့သည်၊ ဥသဘဿ- နွားလား ဥသဘ၏။ သဒ္ဓိ သုတွာ , ဗဟုကာပိ - နွားမ အများတို့သည်လည်း၊ ဂစ္ဆ ဂဏှန္တိ- န်၏။ ဧဝံ သဒ္ဓေန ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ၊ စ - ဆက်၊ ဂါဝိ ဧဝံ- တို့သည်ပင်၊ ကဒါစိ-၌၊ ဥသဘဂဇ္ဇေန-နွားလား ဥသဘ၏ အနံ့ကြောင့်၊ ဂစ္ဆ-ကို၊ ဂဏှန္တိ- န်၏။ ဧဝံ ဂဇ္ဇေန ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။

ပန-အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကို ဆိုဥားအံ့၊ ဣဇ- ဤ ရှင်သုဒ္ဓိဇနီးဟောင်း၏ ကိုယ်ဝန်ယူရာ၌၊ အယံ - ဤ ဇနီးဟောင်းသည်၊ အဇ္ဈာစာရေန-လွန်ကျူးမှုကြောင့်၊ ဂစ္ဆ-ကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊ ယံ-ယင်း အဇ္ဈာ စာရကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းကို၊ သန္ဓာယ - ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ မာတာပိတ ရောစ၊ ပေ၊ ဟောတီတိ-ဟောတိဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ် ပြီ၊ [မာတာပိတရောစ- မိဘတို့သည်လည်း၊ သန္ဓိပတိတာ- ပေါင်းဖေဖါသော အားဖြင့် စုဝေးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- န်၏။ မာတာစ-အမိသည်လည်း၊ ဥတုနိ- ဥတုပန်းရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ ဂန္ဓဗ္ဗောစ - အမိဝမ်းတိုက်သို့ ရေခံထိုက်သော သူငယ်လောင်းသည်လည်း၊ ဝါ-ဘဝဂါမိကံဖြင့် ဖြစ်နေသောသူငယ်လောင်း သည်လည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်တော-ဘဝဟောင်း၌ ရှေးရှုတည်နေသည်၊ ဟောတိ-၏။

သန္ဓိပတိတာ။ ။ အသဒ္ဓမ္မဝသေန (မသူတော်အကျင့်၏ အစွမ်းဖြင့်) ဧကသ္မိံ ဌာနေ သမာဂတာ သင်္ဂတာ (ပေါင်းဆုံကြကုန်သည်) ဟောန္တိ၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ယခု ကာလ စည်းဝေးခြင်းမျိုးကို “သန္ဓိပတိတာ ဟု မယူပါနှင့်” ဟု ပြသည်။

ဂန္ဓဗ္ဗော။ ။ တတြုပဂသတ္ထော - ထိုအမိဝမ်း၌ရောက်သော သတ္တာသည်၊ ဂန္ဓ ဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တကာရဿ ဓကောရော ကတောတိ ဗ္ဗဗ္ဗံ၊ “ဂန္တု + ဘဗ္ဗောတိ ဂန္ဓဗ္ဗော - အမိဝမ်း၌ ရောက်သွက်သူ” ဟု ပြ၍ ဂမုဓာတ် တဋ္ဌပစ္စည်းဟု ဆိုလျှင် တကို ဓပြ၍ “ဂန္ဓဗ္ဗော” ဟု ဖြစ်သည် - ဟူလို၊ တနည်း - “ဂန္ဓ-သူစနေ (ထင်စွာပြုခြင်း)” ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းနှင့်အညီ “ ဂန္ဓတိ - ဖြစ်လတံ့သော ဂတိနိမိတ်ကို ထင်စေသော အားဖြင့် ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ ဂန္ဓော” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဘဝဂါမိ (ဘဝတစ်ပါးသို့ ရောက်စေတတ်သော) ကံကို ဂန္ဓ ဟု ယူ၊ “ဂန္ဓေန + အဗ္ဗတိ ပဝတ္တတီတိ ဂန္ဓဗ္ဗော - ဘဝ ဂါမိကံဖြင့် ဖြစ်နေသော (စုတေခါနီး နိမိတ်ထင်နေသော) သတ္တာ။

ပစ္စုပ္ပန်တော။ ။ ဧတ္ထ န မာတာပိတုနံ သန္ဓိပတိကံ ဩလောကယမာနော သမိပေ ဌိတောနာမဟောတိ၊ ကမ္မယန္တေန ယန္တိတောပန (ကံ ယန္တယားစက်သည် လှည့်အပ် သော) ဧကောသတ္ထော တသ္မိံ ဩကာသေ နိဗ္ဗတ္တနာကာ (ဖြစ်လတံ့သော) ပုရိမ

ဝေ-လျှင်၊ တိဏ္ဍိ-သုံးပါးသောအကြောင်းတို့၏၊ သန္တိပါတာ- ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်၊ ဂဟ္တဿ - သူငယ်ကိုယ်ဝန်၏၊ အဝတ္တန္တိ (သြက္ကန္တိ) - သက်ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။]

ဘုမ္မာ ဒေဝါ သဒ္ဓမနဿာဝေသုန္တိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ လောကေ-၌၊ ပါပကမ္မ-ကို၊ ပကြုဗ္ဗတော-ပြုသူ၏၊ ရဟောနာမ-ဆိတ်ကွယ်သော အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ- မှန်၊ သဗ္ဗပဌမံ-အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဥျးစွာ၊ အဿ-ထို မကောင်းမှု ပြုသူ၏၊ တံပါပံ-ကို၊ အတ္တနာ - ကိုယ်တိုင်၊ ဇာနာတိ - သိ၏၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ အာရက္ခဒေဝတာ - ထိုသူ၏ ကိုယ်စောင့် နတ်သည်၊ (ဇာနာတိ-၏) အထ - ထိုမှ နောက်၌၊ အညာပိ- အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပရစိတ္တဝိဒူနိယော - သူတပါးစိတ်ကို သိနိုင်ကုန်သော၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ (ဇာနန္တိ- န်၏) [သဗ္ဗပဌမံဟိ- ၌ “ ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်” ဟု ပေးပြီးလျှင် “တသ္မာ နတ္ထိ” ဟု ပြန်လှည့်၍လည်း ပေး၊] တသ္မာ - ကြောင့်၊

ဇာတိယံ ဌိတော ဂတိနိမိတ္တာဒိ အာရမဏကရဏဝသေန ဥပပတ္တာဘိမုခေါ (ပဋိသန္ဓေနေဘိရန် ရှေးရှုသည်) ဟောတိတိ အဓိပ္ပာယ်ယော။

ဂဟ္တဿ။ ။ [ဂဟ္တေ နိဗ္ဗတ္တနက သတ္တဿ - ဝမ်းတိုက်၌ ဖြစ်လတံ့သူငယ်၏။] တချို့နေရာ၌ အဓိဝမ်းကို “ဂဟ္တ” ဟု ယူရသော်လည်း ဤနေရာ၌ ကိုယ်ဝန်သူငယ်ကို “ဂဟ္တ” ဟု ယူစေလို၍ ဤသို့ ဖွင့်သည်။ “ဂဟ္တတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတိ-အတ္တဘောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏။ ဣတိ ဂဟ္တော” ဟုပြု၍ ကလသာဒိအဝတ္တခန္ဓပမန္ဓ (ကလလ ရေကြည်စသော အခိုက်အတန့်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်အစဉ်) ကို အရကောံပါ။

ဥပစာအဆက်ဆက်။ ။ တံနိဿိတတ္တာ ပန သတ္တသန္တာနော ဂဟ္တောတိ ဝုစ္စတိ၊ ယထာ မဇ္ဇာ ဥက္ကဋ္ဌိံ ကရောန္တိတိ၊ ထိုရုပ်ကလာပ်အစဉ်ကိုမှီ၍ သတွာဟု ခေါ်ရသော နွှာအစဉ်ကိုကား (ဌာနကလာပ် အစဉ်၏ ဂဟ္တအမည်ကို ဌာနိသတွာပေါ်တင်စား၍) ဌာနပစာရအားဖြင့် “ဂဟ္တ” ဟု ခေါ်ရ၏။ တံနိဿယဘာဝဘော မာတုကုစ္စိ ဂဟ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော = ထို ကိုယ်ဝန်၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ကိုယ်ဝန်သူငယ် ဟူသော ဌာနိ၏ ဂဟ္တအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝမ်းတိုက်၌ တင်စား၍ ဌာနျူပစာရအားဖြင့် အဓိဝမ်းကိုလည်း “ဂဟ္တ” ဟု ခေါ်ရသည်။

တနည်း။ ။ ပကတိတိုက်ခန်းသည် နေသူတို့၏ တည်ရာဖြစ်သကဲ့သို့ ကိုယ်ဝန်သူငယ်၏ ဖြစ်ရာနေရာဖြစ်သောကြောင့် “ဂဟ္တောဝိယာတိ ဂဟ္တော” ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ (တနည်း) သဒိသူပစာရအားဖြင့် အဓိဝမ်းတိုက်ကို ဂဟ္တ ဟု ခေါ်၏။ ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆိုလျှင် ဥပစာမဟုတ်၊ မုချတည်း။ ဥပစာတင်လျှင်လည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ် မဆင့်ရဟု မှတ်။ [ဂဟ္တောဝိယာတိ ဝါ , ယထာ ဟိ နိဝါသဌာနတာယ သတ္တာနံ သြဝရကော ဂဟ္တောတိ ဝုစ္စတိ၊ ဝေံ ဂဟ္တ သေယျကာနံ သတ္တာနံ ယာဝ အဘိဇာတိ (ဖွားသည်အထိ) နိဝါသဌာနတာယ မာတုကုစ္စိ ဂဟ္တောတိ ဝုတ္တော၊ - သာရတ္ထ။]

(မကောင်းမှု ပြုသူမှာ ဆိတ်ကွယ်သော အရပ် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊)
 အဿ-ထိုသုဒ္ဓိန္ဒ၏၊ ပရစိတ္တဝိဒ္ဓု-န်သော၊ သကလဝနသဏ္ဍနိဿိတာ- အလုံး
 စုံသော တောအုပ်၌ မှီကုန်သော၊ ဘုမ္မာ-မြေ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊
 (တနည်း) ဘုမ္မာဒေဝါ- ဘုမ္မဇိုင်းတို့သည်၊ တံအဇ္ဈာစာရံ - ကို၊ ဒိသွာ - ရှိ၊
 သဒ္ဓံ-ကို၊ အနုဿာဝေသုံ-တဆင့်ကြားသိစေကြကုန်ပြီ၊ [သဒ္ဓမနုဿာဝေသုံ-
 ကို “ ယထာ ” စသည်ဖြင့် ထပ်၍ဖွင့်သည်။] ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်(ခြွက်ဆိုလသော်)၊ အညေပိ-န်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည် သုဏန္ဒိ-န်၏၊
 တထာ-ထို အခြားနတ်တို့ ကြားနိုင်လေအံ့အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 နိစ္ဆာရေသုံ- ခြွက်ဆိုကြကုန်ပြီ၊ ကိန္ဒိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ (အနုဿာဝေသုံ-
 တဆင့်ကြားသိစေကြကုန်သနည်း၊) နိရဗ္ဗုဒေဝါဝတ ဘော၊ ပေ၊ အာဒိနဝေဝါ
 ဥပ္ပါဒိတောတိ-ဘောဟူ၍၊ (အနုဿာဝေသုံ- ပြီ) တဿ-ထို နိရဗ္ဗုဒေဝါ အစ
 ရှိသောပါဌ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန-ကား၊ [အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာမှတပါး ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကား၊] ဘုမ္မာ
 နံ၊ ပေ၊ စာတုမဟာရာဇိကာတိ ဣတ္ထ - ရာဇိကာဟူသော ဤ ပါဌ်၌၊ ဘုမ္မာနံ
 ဒေဝါနံ - ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏၊ သဒ္ဓံ - ကို၊ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာ - ကောင်းကင်၌
 တည်သောနတ်တို့သည်၊ ဝါ-အာကာသဇိုင်းတို့သည်၊ အဿောသုံ-ကြားသိ
 ကြကုန်ပြီ၊ အာကာသဋ္ဌာနံ- တို့၏၊ (သဒ္ဓံ-ကို) စာတုမဟာ ရာဇိကာ- မြင့်မိုရ်
 တောင်အပြင်၌နေကုန်သော စာတုမဟာရာဇ်နတ်တို့သည်၊ (အဿောသုံ- ပြီ)၊
 ဣတိ - သို့၊ အယံ အနုဏ္ဏမော - ဤအစဉ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ မြဟ္မကာယိ
 ကာတိ- ကား၊ အသညသတ္ထေစ - အသညသတ် မြဟ္မာတို့ကို၎င်း၊ အရူပါဝစ
 ရေစ - အရူပါဝစရ မြဟ္မာတို့ကို၎င်း၊ ထပတွာ-၍၊ သဗ္ဗေပိ- အလုံးစုံလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ မြဟ္မာနော-တို့သည်၊ အဿောသုံ- ပြီ၊ စ-ဆက်၊ သုတွာ-မိမိတို့
 ကြားပြီး၍၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ အနုဿာဝေသုံ - တဆင့်ကြားစေကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့။

•တ္ထပန • • ပါဠိတော်၌ အာကာသဋ္ဌနတ်များ မပါသော်လည်း “စာတုမဟာ
 ရာဇိကာ” အရ အာကာသဋ္ဌက, ပဗ္ဗတဋ္ဌကဟု ၂ မျိုးခွဲ၍ အာကာသဋ္ဌ (ကောင်းကင်၌
 တည်သော) နတ်တို့ကိုလည်း စာတုမဟာရာဇိက၌ သွင်းထားသည်။ အဋ္ဌကထာ၌
 ပါသော စာတုမဟာရာဇိက နတ်တို့ကား “ ပရိဘဏ္ဍ ” ဟု ခေါ်သော မြင့်မိုရ်တောင်
 အပြင်၌နေသော ပဗ္ဗတဋ္ဌကနတ်တို့တည်း။

• ဖုတ်ချက် • • ဘူမိယံ+ ဘဝါဘုမ္မာ၊ ဘဝအနက်၌ ဣသက်၊ မြေနှင့်စပ်သော
 တော တောင် သစ်ပင်တို့၌နေသော နတ်အားလုံးကို “ဘုမ္မဒေဝ-ဘုမ္မဇိုင်း” ဟု ခေါ်၏။
 ကောင်းကင်၌ ဘုံမိမာန်ဖြင့် နေသော နတ်တို့ကို အာကာသဋ္ဌနတ်ဟု ခေါ်သည်။

ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ ဣတိဟ တေန ခဏေနာတိ- ကား၊ ဝေ-ဤသို့လျှင်၊ သုဒိန္န
 သာ - ၏၊ တေန အဇ္ဈာစာရက္ခဏေန - ထို လွန်ကျူးရာ ခဏခြင်းဖြင့်၊ တေန
 မုဟတ္တေနာတိ-ကား၊ အဇ္ဈာစာရမုဟုတ္တေန- လွန်ကျူးရာ တမုဟုတ်ခြင်း
 ဖြင့်ပင်၊ [အဇ္ဈာစာရကာလချင်း တူသောကြောင့် “ နေဝ ” ဟု ဝေဖြင့်
 ဆိုသည်။] ယာဝ မြဟ္မလောကာတိ-ကား၊ ယာဝ အကနိဋ္ဌမြဟ္မလောကာ-
 အကနိဋ္ဌမြဟ္မပြည်တိုင်အောင်၊ အတ္တုဂ္ဂစ္ဆိတိ- ကား၊ အဘိဂ္ဂစ္ဆိ-လွမ်းမိုး၍
 တက်ပြီ၊ အတ္တုဋ္ဌာသိ-လွမ်းမိုး၍ တက်ပြီ၊ ဧကကောလာဟလံ-တပြိုင်နက်
 အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် အသံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
 [ဧကကောလာဟလံ-ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုအသံသည် နတ် မြဟ္မာလောက၌
 သာ ပြန့်နှံ့၍ လူ့လောက၌ မပြန့်နှံ့၊ နတ်မြဟ္မာတို့၏အဆင်းကို လူတို့က မမြင်
 နိုင်သကဲ့သို့ အသံကိုလည်း မကြားနိုင်။]

ပုတ္တံ ဝိဇာယိတိ - ကား၊ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသံ- ရွှေရုပ်နှင့် တူသော၊ ပစ္ဆိမ
 ဘဝိက သတ္တံ- နောက်ဆုံး ဘဝ၌ ဖြစ်သော သတ္တံကို၊ ဇနေသိ - ဖြစ်စေပြီ၊
 [ဇနေသိ ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဝိဇာယိ၌ ဝိပုဗ္ဗ ဇန , ဣယ , ဤဝိဘတ် ဟု သိစေ၏။
 နကို အာပြု။] ဝိဇကောတိနာမ မကံသုတိ - ကား၊ အညံ- သော၊ နာမံ-ကို၊
 ကာတံ - ပြုခြင်းငှါ၊ ဝါ - ပြုခွင့်ကို၊ န အဒံသု - န၊ ဝိဇကမ္ပိ ဒေဟိတိ-ဟူ၍၊
 မာတာမဟိယာ- အမေကြီးသည်၊ ဝါ-အဖွားသည်၊ ဝုတ္တဘာဝဿ-ပြောဆို
 အပ်သည်၏ အဖြစ်၏၊ ပါကဋတ္တာ- ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-
 ထိုကလေး၏၊ ဝိဇကောတွေဝ- ဝိဇကဟူ၍သာ၊ နာမံ-သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါ
 စေ၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍၊ ဝိဇကောတိနာမံ- ကို၊ အကံသု- န်ပြီ၊ ပန- ဆက်၊
 ပုတ္တဿ-၏၊ နာမဝသေနော-နာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-နာမည်နှင့်
 စပ်သဖြင့် သာလျှင်၊ အဿ - ထိုကလေး၏၊ မာတာဝိတုနမ္ပိ - တို့၏လည်း၊
 နာမံ-ကို၊ အကံသု-န်ပြီ၊ တေ အပရေန သမယေနာတိ-န ဟူသောစကားကို၊
 ဝိဇကဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဝိဇကမာတရဉ္စ-ကို၎င်း၊ သန္ဓာယ-၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ)
 ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ကိရ- ချဲ့၊ ဝိဇကဿ - ၏၊ သတ္တဋ္ဌဝဿကာလေ-၇ နှစ် ၈ နှစ် ရှိရာ
 အခါ၌၊ တဿ-ထို ဝိဇက၏၊ မာတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသု- တို့၌၎င်း၊ သောစ-
 ထိုဝိဇကသည်လည်း၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၎င်း၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြု၍၊ ကလျာဏ

ဣတိဟ တေန ခဏေန။ ။ ဣတိဟ နိပါတ် ၂ ခုကို ဝေဟု ဖွင့်၏။ [ဣတိဟာတိ
 နိပါတသမုဒါယော (ဣတိ+ဟ နိပါတ်အပေါင်းကို) ဝေသဒ္ဓဿ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ
 အာဟ - ဝေန္တိ။] ခဏနှင့် မုဟုတ္တ ၂ ပုဒ်ကား အနက်တူသော ပရိယာယ် (စကား
 အလဲအလှယ်) ပုဒ်များတည်း။

မိတ္တေ - ကောင်းသော မိတ်ဆွေတို့ကို၊ ဥပနိဿာယ - မှီ၍၊ အရဟတ္တေ - ဌ၊ ပတိဋ္ဌဟိ သု-န်ပြီ၊ တေန- ကြောင့်၊ ဥဘော အဂါရသ္မာ၊ ပေ၊ သစ္စာကံသုတိ- ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဝေ-လျှင်၊ မာတာပုတ္တာနံ-အမိသားတို့၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-သည်၊ သဗလော-အကျိုးရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဝိတာပန-သည်ကား၊ ဝိပုဋိသာရာဘိဘူတော - ဝိပုဋိသာရ လွှမ်းမိုးအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိဟာသိ- ပြီ၊ [“ဝိပုဋိသာရာဘိဘူတော” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ရှင်သုဒိန္နမှာ ထိုဘဝ၌ အရဟတ္တဖိုလ် မရတော့” ဟု သိနိုင်သတတ်၊] တေန - ကြောင့်၊ အထခေါ၊ ပေ၊ ကုက္ကုစ္ဆန္တိ အာဒိ-စွံ အစရှိသောစကားကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

တတ္ထ - ထို အထခေါ အာယသ္မာ သုဒိန္နော အစရှိသောပါဠိ၌၊ အဟုဒေ ဝါတိ - ကား၊ အဟုဒေ - ဖြစ်သည်သာ၊ ဒကာရော - သည်၊ ပဒသန္ဓိကရော- ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်တို့၏ စေ့စပ်ခြင်းကို ပြုတတ်၏၊ အဟောသိယေဝ-ဖြစ်သည် သာ၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ကုက္ကုစ္ဆန္တိ - ကား၊ အဇ္ဈာစာရ ဟေတုကော- လွန်ကျူးခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ပစ္စာနုတာပေါ - နေ၌ အဘန် ဘန် ပူပန်ခြင်းသည်၊ ဝါ - နောင်တဘန် ပူပန်ခြင်းသည်၊ (အဟုဒေဝ- ဖြစ် သည်သာ၊) ဝိပုဋိသာရာတိပိ- ရောဟူသော အမည်သည်လည်း၊ တသေဝ- ထို ပစ္စာနုတာပ၏ပင်၊ နာမံ - တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ သော - ထို ပစ္စာနုတာပကို၊ (ဝုစ္စတိ-၌စပ်၊) ဝိညူဟိ-တို့သည်၊ အကတ္တဗ္ဗတာယ-မပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝါ - မပြုထိုက်သည့်အတွက်၊ (ကုစ္စိတကြိယ၌စပ်၊) ကုစ္စိတကြိယ ဘာဝတော-စက်ဆုပ်အပ်သော အမှုအရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုက္ကုစ္ဆန္တိ (တိ)- ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ၊) ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ အဇ္ဈာစာရံ-ကို၊ နိဝတ္တေတံ-ပြန်နှစ်စေ ခြင်းငှါ၊ အသမတ္တတာယ-မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မစွမ်းနိုင်သည့် အတွက်၊ တံ - ထို လွန်ကျူးမှုကို၊ ပဋိစ္စ - စွဲ၍၊ ဝိရူပံ - ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်၊

ဝိညူဟိ အကတ္တဗ္ဗတာယ ။ ။ ဉာဏ်ရှိသူတို့သည် ပြုအပ်မိသော မကောင်းမှုကို တွေး၍ ပူဆွေး မနေတော့ဘဲ နောင်တဘန် ထိုအမှုကို မပြုတော့အံ့ဟု ဆုံးဖြတ်၍ ကောင်းမှုကိုသာ များစွာပြုသင့်၏၊ ပူဆွေးခြင်းကိုကား မပြုသင့်၊ ထိုသို့ မပြုသင့်သော ပူဆွေးမှုဖြစ်၍ “ကုက္ကုစ္ဆန္တိ”ဟု ခေါ်၏၊ “ကုစ္စိတကြိယ ဘာဝတော” သည် ကုက္ကုစ္ဆန္တိ ဝိပျိဟ်ပြုတည်း၊ ကရိယတေ-ပြုအပ်၏၊ ဣတိ ကတံ၊ ကုစ္စိတံ-ပညာရှိတို့ စက်ဆုပ်အပ် သော+ကတံ-အမှုအရာတည်း၊ ကုကတံ-ရာ၊ ကုကတမေဝ ကုက္ကုစ္ဆန္တိ သုတ္တံ ဣသက်။

ဝိပုဋိသာရော ။ ။ ဝိကို ဝိရူပံ, ပတိကို ပဋိစ္စ , သာရောကို သရဏဘာဝတောဟု ဖွင့်၏၊ [သရဏံ သာရော၊ ပဋိစ္စ + သာရော ပဋိသာရော၊ ဝိရူပံ + ပဋိသာရော ဝိပုဋိ သာရော။] ပဋိစ္စ - လွန်ကျူးအပ်သောအမှုကို စွဲ၍ (အကြောင်းပြု၍) + ဝိရူပံ-

သရဏဘာဝတော - ကြံစည် အောက်မေ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိပုဋ္ဌိ သာရောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [သောဟိ-စသော ဝါကျမျိုး၌ “ဟိ (ကသ္မာ)- အဘယ့်ကြောင့်၊ သော-ကို၊ ကုတ္တု၊ စန္ဒိ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရောတိ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-နည်း” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထုတ်၍လည်း ပေးကြသေးသည်။]

အလာဘာ ဝတ မေတိ-ကား၊ မယံ - ၏၊ အလာဘာ- ဈာန်အစရှိသော ဂုဏ်တို့ကို မရခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ-ဖြစ်ကုန်လေစွာတကား၊ ဈာနာ ဒီနံ - နံသော၊ ဂုဏာနံ - တို့ကို၊ ယေ အလာဘာနာမ - အကြင်မရခြင်းတို့ မည်သည်၊ (သန္တိ-နံ၏) တေ-ထိုမရခြင်းတို့သည်၊ မယံ-၏၊ ဝါ-ငါ့အတွက်၊ (ဟောန္တိ) အညဿ-ငါမှတစ်ပါး အခြားသူ၏အတွက်၊ န(ဟောန္တိ)-ဖြစ်ကုန် သည် မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-ရှင်သုဒိန်၏ အလိုတည်း၊ န ဝတ မေ လာဘာတိ-ကား၊ မေ-၏၊ [ဤ “မေ” သည် ပါဠိတော်မှာပါသော မေ မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဂုဏာ၌၎င်း ပဋိလဒ္ဓါ၌၎င်း စပ်ရမည်။] ဝါ - ငါသည်၊ ပဋိလဒ္ဓါ - ရအပ်ကုန်ပြီးသော၊ ယေပိ ပဗ္ဗဇ္ဇ သရဏဂမန သိက္ခာသမာဒါန ဂုဏာ-အကြင် ရှင့်အဖြစ်၊ သရဏဂမ၊ ရဟန်းသိက္ခာကို ဆောက်တည်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်တို့သည်လည်း၊ (သန္တိ) တေပိ-ထိုဂုဏ်တို့သည်လည်း၊ မယံ-၏။

ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် (ဝမ်းနဲ ပမ်းနဲ) + သရဏံ-ကြံစည်အောက်မေ့ခြင်း၊ ဝါ-တွေး၍ ဆွေးနေခြင်း၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော-ခြင်း၊ “ပဋိဝိသာရော” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဝိနှင့် ပဋိကို ရှေ့ နောက်ပြန်၊ နောင်တတဘန် ပူပန်နေသော်လည်း ထိုအမှုကို ဆုတ်နစ်အောင် မတတ်နိုင် ရကား ထို ပုစ္ဆာနုတာပကို ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဟု လည်း ဆိုအပ်၏။ တရားကိုယ်မှာ ကုတ္တု၊ စ စေတသိက်ပင်တည်း။

အလာဘာဝတမေ။ ။ “ယေ၊ ပေ၊ န အညဿ - အကြင်ဈာန် အစရှိသောဂုဏ် တို့ကို မရခြင်းတို့မည်သည် (လောက၌) ရှိကုန်၏။ ထို မရခြင်းတို့သည် ငါ့အတွက် မရခြင်းတို့တည်း၊ အခြားသူ့အတွက် မရခြင်းတို့မဟုတ်” ဟူသော ဤ အဓိပ္ပာယ်ထွက် ကြည့်၍ “မေ-ငါ၏၊ ဝါ- ငါ့မှာ၊ အလာဘာ-ဈာန် အစရှိသောဂုဏ်တို့ကို မရခြင်း တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ-ဖြစ်ကုန်လေစွာတကား” ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ။

နဝတ မေ လာဘာ။ ။ ယေပိမေ၊ ပေ၊ လာဘာ- (ဈာန် မဂ်ဖိုလ်သာ မရတာဘဲ၊ “ပဗ္ဗဇ္ဇာဂုဏ်၊ သရဏဂမနဂုဏ်၊ ရဟန်းသိက္ခာကို ဆောက်တည်ခြင်းဟူသော ဂုဏ်များ ကိုတော့ ရသေးတာဘဲ” ဟု တချို့က အားရှိအောင် ပြောစေကာမူ) အဲဒီဂုဏ်များ ကိုလဲ ရတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း - အဇ္ဈာစာရ မလိနတ္တာ (ထိုဂုဏ်များ ဟာလဲ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း မဟုတ်ဘဲ မေထုန် လွန်ကျူးမှုဖြင့် ညစ်ပေနေသောကြောင့် တည်း)။ ဤအဖွင့်ကြည့်၍ “ မေ-၏၊ ပဋိလဒ္ဓါပိ- ရအပ်ပြီးသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ သရဏဂမန သိက္ခာသမာဒါန ဂုဏ်တို့သည်လည်း၊ န လာဘာ ဝတ - လာဘ် မဟုတ်ကုန်လေစွာ တကား၊ ဝါ-ရအပ်သည် မမည်ကုန်လေစွာတကား” ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ။

[မေဓ်အဖွင့်၊] နေဝလာဘာ-လာဘ် မမည်ကုန်၊ ဝါ-ရအပ်သည် မမည်ကုန်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) အဇ္ဈာစာရမလိနတ္တာ-လွန်ကျူးမှုဟူသော အညစ်အကြေး ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဒုလ္လဒ္ဓံဝတမေတိ-ကား၊ ဣဒံ သာသနံ-ကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သည်၊ (သမာနံ) ပိ-သော်လည်း၊ မေ-သည်၊ ဒုလ္လဒ္ဓံ-မကောင်း သဖြင့် ရအပ်ပြီ၊ ဝါ- အရမတော်၊ န ဝတ မေ သုလဒ္ဓံတိ-ကား၊ အညေသံ- ငါမှ တပါးကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာနံ-တို့သည်၊ (သုလဒ္ဓံ) ယထာ-ကောင်းစွာ ရအပ်သကဲ့သို့၊ ဝါ- အရတော်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ မေ- သည်၊ န သုလဒ္ဓံ ဝတ- ကောင်းစွာ မရအပ်လေစွတကား၊ ဝါ - အရ မတော်လေစွတကား၊ ကသ္မာ - နည်း၊ ယံ-အကြံကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ- သို့၊ သွာက္ခာတေ- ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မဝိနယေ - တရားသဖြင့် ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်ထက်ဆုံး၊ ပရိပုဏ္ဏံ-ထက် ဝန်းကျင်ပြည့်စုံစွာ၊ ပရိသုဒ္ဓံ-ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်စွာ၊ မြဟ္မစရိယံ-မဂ္ဂ မြဟ္မ စရိယကို၊ စရိတံ - ၄၊ နာသက္ခိံ - မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ ဣတိ - ထို့ကြောင့်တည်း၊ [ကသ္မာ - အမေးကို ဣတိဟု ပြန်အုပ်သောအဖြေ ထောက်၍ “ယံ - အကြံကြောင့်” ဟု ပေးဘို့ရာ “ယ - မဟံ” ဟု ရှိခြင်းသည် ကောင်း၏၊ တချို့ စာ၌ “ယောဟံ” ရှိသည်ကား မကောင်း၊] မြဟ္မစရိယန္တိ- ကား၊ သိက္ခတ္တယ သင်္ဂဟိတံ - သိက္ခာ ၃ ပါးအပေါင်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယံ- မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို၊ (စရိတံ နာသက္ခိံ-၌စပ်)။

ဒုလ္လဒ္ဓံ ဝတမေ။ ။ “မေ-သည်၊ ဣဒံ သာသနံ-ကို၊ ဒုလ္လဒ္ဓံဝတ-မကောင်းသဖြင့် ရအပ်လေစွတကား၊ ဝါ - အရမတော်လေစွတကား” ဟု ပေး၊ နေဝံလည်း “ န သုလဒ္ဓံဝတ-(အခြားသူတို့ကဲ့သို့) ကောင်းစွာ မရအပ်လေစွတကား” ဟု ပေးပါ။

မဂ္ဂမြဟ္မစရိယံ။ ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တည်းဟူသော မဂ်တရားကို “မဂ္ဂမြဟ္မစရိယ” ဟု ဆို၏၊ ထိုမဂ်အောင်မကျင့်နိုင်သောကြောင့် “နာသက္ခိံ မြဟ္မစရိယံ စရိတံ” ဟု ဆိုသည်၊ (သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်သင်္ဂဟိတံ အဓိပညာ၊ ဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝသည် အဓိသီလ၊ ဝါယာမ သတိ သမာဓိသည် အဓိစိတ္တသမာဓိ၊ ဖြစ်ရကား) “သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ - သိက္ခာ ၃ ပါးဖြင့် သိမ်းယူလိုက်လျှင် အားလုံးပါဝင်သော မဂ္ဂမြဟ္မစရိယ” ဟုလို။

ဝိမတိ ။ ။ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယန္တိ မဂ္ဂပဒဋ္ဌာနံ သိက္ခတ္တယမေဝ ဥပစာရတော ဝုတ္တံ- အကျိုးမဂ္ဂ၏ မြဟ္မစရိယအမည်ကို မဂ်ရဘို့ရန် နီးသောအကြောင်း ဖြစ်သော ဝိပဿနာ အားထုတ်ခိုက် ကာမာဝစရ သိက္ခာ ၃ ပါး၌ တင်စား၍ (ဖလူပစာရအားဖြင့်) ကာမာ ဝစရသိက္ခာ ၃ ပါးကိုပင် မဂ္ဂမြဟ္မစရိယဟု ဆိုသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း- “တသေဝ ယာဝဇီဝံ စရိတဒ္ဓတော - ကာမာဝစရ သိက္ခာ ၃ ပါးကိုသာ တသက်လုံး ကျင့်ထိုက်၍ (မဂ်က- တခဏမျှသာ ကျင့်ရသောကြောင့်) တည်း တဲ့၊ အကြံ လွန်ဟန်တူသည်။

ကိသော အဟောသီတိ - ကား၊ ခါဒိတုံဝါ - ခဲခြင်းငှါ၎င်း၊ ဘုဒ္ဓိတုံဝါ - စားခြင်းငှါ၎င်း၊ အသက္ကောန္တော - သည်၊ (ဟုတွာ - ရှိ၊) တနုကော - ကြံလို့ ပိန်ချုံးသည်၊ အပ္ပမံသ လောဟိတော - နည်းသော အသား အသွေးရှိသည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတောတိ - ကား၊ သဗ္ဗာတုပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုက ဘာဝေါ - လွန်စွာဖြစ်သော အလွန် ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိသူ၏ အဖြစ် ရှိသည်၊ ပဏ္ဍုပလာသပ္ပဋိဘာဂေါ - ဖက်ရွက်ရော်အဆင်းနှင့် တူသော အဆင်း ရှိသည်၊ (အဟောသိ၌စပ်၊) ဓမ္မနိသန္တ တဂက္ကောတိ - ကား၊ ပရိယာဒိန္ဒမံသ လောဟိတတ္တာ - ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သော အသား အသွေးရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝါ - ကုန်ခန်းသော အသား အသွေးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိရာ ဇာလေနေဝ - အကြောတည်းဟူသော ကွန်ယက်သည်သာလျှင်၊ [ဝေဖြင့် မံသလောဟိတကို ကန့်။] သန္တရိတဂက္ကော - ဖြန့်ခင်းအပ်သော ကိုယ် ရှိသည်။

ကိသော။ ။ “ကြိသ-တနုကရဏေ (သေးငယ်အောင်ပြုခြင်း)” ဟု ထောမနိဓိ ရှိ၏။ “ကိသ-ဒိယနေ (ကုန်ခန်းလျော့ပါးခြင်း)” ဟု သဘောတူပင် ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “တနုကော” ဟု သဒ္ဒတ္ထ “အပ္ပမံသလောဟိတော” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။ ကိသတိ- အသွေး အသား နည်းပါးအောင် ပြုတတ်၏။ ဣတိ ကိသော။

ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတော။ ။ သိတပီတေ တု ပဏ္ဍုတ္တော-အဖြူအဝါရောသော အဆင်းကို “ပဏ္ဍု” ဟု ဆိုအပ်၏။ (အဘိဓာန်-၈၆)၊ ဥသဒ္ဓါသည် ဥဒ္ဓကမ္မ (တိုးတက်) အနက်ကိုဟော၏။ “အလွန်” ဟု အနက်ထွက်၏။ “ဥပ္ပဏ္ဍု” ၊ ချက်ဆင့်သောကြောင့် “အလွန်အလွန် ဝါဖြော့ဖြော့အဆင်း” ကို ဟော၏။ “ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍု + ယဿာတိ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကော” ဟု ပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်ရသော်လည်း ဘာဝဗ္ဗဓာနကြံ၍ အလွန်အလွန် ဝါဖြော့ဖြော့ ဖြစ်နေခြင်းရ၏။ ထို့နောက် “ဇာတော+ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကော ယဿာတိ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတော” ဟု ပြု၍ ဇာတဟူသော ဝိသေသနကို နောက်ချထားသည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗာတုပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ပဏ္ဍုပလာသပ္ပဋိ ဘာဂေါကား” အဓိပ္ပါယ်ထွတည်း။

ဓမ္မနိ၊ ပေ၊ ဂက္ကော။ ။ နှာရု၊ သိရာ၊ ဓမ္မနိသဒ္ဓါတို့သည် ပရိယာယ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မနိကို “သိရာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုအကြောတွေ ထနေပုံသည် ဇာကွန်ယက် ကြက်ထားပုံနှင့် တူသောကြောင့် “သိရာဇာလ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဓမ္မနိယာ+ သန္တတံ ဓမ္မနိ သန္တတံ၊ ဓမ္မနိသန္တတံ+ ဂတ္ထံ ယဿာတိ ဓမ္မနိသန္တ တဂက္ကော၊ ထိုသို့ အကြောငြင်း ရရိုင်းထနေလောက်အောင် ပိန်ချုံးရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလို၍ “ပရိယာဒိန္ဒမံသ လောဟိတတ္တာ” ဟု အပိုဟိတ်ပါဌ်ကို ထည့်သည်။ [“ပရိ- ထက်ဝန်းကျင်+ အာဒိန္ဒ- ယူအပ်” ဟူသည် “အသွေးအသား ကုန်ခန်းသွားခြင်း” တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပရိက္ခိဏ မံသလောဟိတတ္တာ” ဟု ဒီကာ၌ အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။]

[ရှေးက “ အကြောပြိုင်းရရိုင်းထသော ကိုယ်ရှိသည် ” ဟု ပေးကြသည်။]
 အန္တောမနောတိ- ကား၊ အနုသောစနဝသေန- လွန်ကျူးမှုကို အစဉ်လိုက်၍
 ဝမ်းနည်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-အတွင်းဆွေး ဆွေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အတ္တ
 နှရေယေဝ-ကိုယ်တွင်း၌သာ၊ ဌိတစိတ္တော-တည်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟဒယ
 ဝတ္ထု-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ပဝတ္တနဝသေန ပန-စိတ်ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ကား၊
 သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံသော သတ္တာတို့သည်လည်း၊ အန္တောမနာယေဝ- အတွင်း၌
 တည်သော စိတ်ရှိကုန်သည်သာ၊ လီနမနောတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓေသေ- ပါဠိတော်
 ကို ရှုတ်ဆိုခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - ပါဠိတော်ကို သင်ယူခြင်း၌၎င်း၊ ပရိပုစ္ဆာယ-
 အနက်ကို အဖန်ဖန်မေးခြင်း၌၎င်း၊ ဝါ - အဋ္ဌကထာကို သင်ယူခြင်း၌၎င်း၊
 ကမ္မဋ္ဌာနေ - ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်း၌၎င်း၊ အဓိသီလေ - လွန်ကဲသော ပါတိ
 မောက္ခသံဝရသီလ၌၎င်း၊ အဓိစိတ္တေ - လွန်ကဲသော သမာဓိစိတ်၌၎င်း၊ အဓိ
 ပညာယ - လွန်ကဲသော ဝိပဿနာပညာ၌၎င်း၊ ဝတ္တ ပဋိပတ္တိ ပူရဏေစ-
 ဝတ်အကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၌၎င်း၊ နိက္ခိတ္တရဓရာ-ချထားအပ်သော တာဝန်
 ရှိ၏၊ အဝိပ္ပာရိကော - ပျံ့ပျံ့ပျူးပျူးမရှိ၊ အညဒတ္ထု - စင်စစ်၊ အဿ - ထို
 အရှင်သုဒ္ဓိန်၏၊ ကောသဇ္ဇ ဝသေနော - ပျင်းရိ ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊
 လီနော သင်္ကံစိတော - တွန့်ဆုတ်သော၊ မနော- သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ လီန
 မနော၊ [လီနသဒ္ဓါ၏ တခုခု၌ ငြိကပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း၊ ပုန်းအောင်းနေသကဲ့သို့
 ဖြစ်ခြင်းအနက်ကိုပင် “သင်္ကံစိတော” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊ ဝိလီန- ကြေမ့
 ခြင်း အနက်ကိုမယူရ-ဟုလို၊] ဒုက္ခိတိ-ကား၊ စေတောဒုက္ခေန-စိတ်၏ဆင်းရဲ
 ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ- ဒေ’မနဿဖြင့်၊ ဒုက္ခိ- ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဒုမ္မနောတိ - ကား၊
 ဒေါသေန - ဒေါသဖြင့်၊ (ဝိသေသန၊) ဒုဋ္ဌမနော - မကောင်းသောစိတ်
 ရှိသည်၊ ပါ-တနည်း၊ ဒေါမနဿာဘိဘူတတာယ-ဒေါမနဿသည် လွမ်းမိုး
 အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိဂ္ဂပမနော-ဖောက်ပြန်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-

အန္တောမနော။ ။ဌိတစိတ္တောကို ကြည့်၍ “အန္တော+ ဌိတံ+ မနော ယဿာတိ
 အန္တောမနော” ဟု မဇ္ဈေလောပီ မဟုဒ္ဓိဟိပြု။ [ဟဒယဝတ္ထုမှီ၍ အတွင်း၌ စိတ်တည်
 ခြင်းမှာ အများဆုံးစံတည်း၊ ထိုတည်ခြင်းကို မဆိုလို၊ အတွင်းဆွေး-ဆွေးနေခြင်းကို
 ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “အနုသောစနဝသေန” ဟု ထည့်သည်။]

ဒုမ္မနော။ ။ဒုသဒ္ဓါသည် ဒုဋ္ဌအနက်ကိုမဟော၊ (သုသဒ္ဓါ၏ ဟောနက်ဖြစ်သော
 သုဋ္ဌ၏ပြောင်းပြန်) ဒုဋ္ဌအနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဒုဋ္ဌမနော” ဟုရှိစေ၊ “ဒုဋ္ဌ+
 မနော ယဿာတိ ဒုမ္မနော” ဟု ပြု၊ ဒုတိယနည်း၌ကား ဒုသဒ္ဓါသည် ဝိဂ္ဂပအနက်ကို
 ဟော၏၊ “ဝိဂ္ဂပံ+ မနော ယဿ” ဟု ပြု။

၍၊ ပဇ္ဇာယိဉ္စဝပ်၊) ပဇ္ဇာယိတိ- ကား၊ ဝိပုဋိသာရဝသေန - နှလုံးမသာယာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝဟန္တိန္ဒော - ပြတ်သော ပခုံးရှိသော၊ ဝါ - ပခုံးပေါက်သော၊ ဂဗြဘောဝိယ - မြည်းသတွာကဲ့သို့၊ တံတံ - ထိုထိုအကြောင်းအရာကို၊ စိန္တယိ-ပြီ။ [ဆိန္ဒော+ဝဟော ယဿာတိ(ဝိသေသနနေဝံချ၍)ဝဟန္တိန္ဒော။]

သဟာယကာ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ တံ- ထိုရှင်သုဒိန်ကို၊ ဧဝံဘူတံ-ဤသို့ကိသလူခ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကို၊ [ဧဝံဘူတန္တိ - ကိသလူခါဒိဘာဝပ္ပတ္တံ + ဣတ္ထန္တုတ၌ကဲ့သို့ ဧဝံဘူတံသည် သမာသ်ပုဒ် , ဘူဇာတ်လည်း ပတ္တိအနက်ဟော- ဟုဖွင့်၊] ဂဏသင်္ဂဏိကာ ပပဉ္စေန- လူအပေါင်း၌ ပေါင်းဆုံခြင်းဟူသော ချဲ့ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ - အပေါင်းအဖေ၌ မွေ့လျော်ခြင်းဟူသော ချဲ့ခြင်းဖြင့်၊ ဝိတိနာမေန္တိ - လွန်စေသည်ကို၊ ဒိသွာ - မြင်ရ၍၊ အဿ- ထိုရှင်သုဒိန်၏၊ ဝါ- နှင့်၊ [ယဿာတိ ယေ+ အဿ၊] ဝိဿာသိကာ- အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကထာဖာသုကာ-စကားပြောခြင်း၌ ချမ်းသာကုန်သော၊ ယေဘိက္ခု-တို့သည်၊ (သန္တိ-နံ) တေ-တို့သည်၊ တံ-ထိုသုဒိန်ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ပိဏိန္ဒြိယောတိ- ကား၊ ပသာဒပတိဋ္ဌာနောကာသဿ - ပသာဒ၏ တည်ရာအရပ်၏၊ သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ - ပြည့်ဖြိုးသည်၏

တံတံ စိန္တယိ။ ။ [ဈေဓာတ်၏ စိန္တနအနက်ကိုဖွင့်သည်။] ယဒိ အဟံ တံပါပံ န ကရိဿံ၊ ဣမေဘိက္ခုဝိယ ပရိပုဏ္ဏသီလော အဿန္တိအာဒိနာ တံတံ စိန္တယိ (တောင်တောင် ဤဤ ကြံစည်တွေး၍ ဆွေးနေလေသည်။)

ဂဏ၊ ပေါ၊ ပပဉ္စေန ။ ။ ဂဏဓာတ်သည် သင်္ချာန (ရေတွက်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ “ ဂဏိယတေ - တပေါင်းထည်း ရေတွက်အပ်၏၊ ဣတိဂဏော” ဟု ပြု၍ လူအပေါင်းကို (လူအများ အစုအဝေးကို) “ဂဏ” ဟု ခေါ်၏။ သင်္ဂဏနံ-ပေါင်း၍ ရေတွက်ရခြင်း၊ ဝါ - ပေါင်းဆုံခြင်း၊ သင်္ဂဏာ - ခြင်း၊ သင်္ဂဏာယေဝ - သင်္ဂဏိကာ၊ ဂဏော+သင်္ဂဏိကာ ဂဏသင်္ဂဏိကာ- လူအများတွင် ပါဝင်ပေါင်းစုခြင်း၊ [ဂဏေဇနသမာဂမေ+ သန္တိပတနံ ဂဏသင်္ဂဏိကာ၊-သာရတ္ထ။] ထိုသို့ စု၍နေခြင်းသည် ကိစ္စလုပ်ငန်းကို မပြီးစီးစေဘဲ ကိစ္စကိုချဲ့ရာရောက်၏။ ပပဉ္စနံ-ကိစ္စကိုချဲ့ခြင်း၊ ပပဉ္စော-ခြင်း၊ [ပစိ-ဝိတ္ထာရေ] ဂဏသင်္ဂဏိကာယေဝ+ပပဉ္စော ဂဏသင်္ဂဏိကာပပဉ္စော။

ကထာဖာသုကာ။ ။ [ကထာယ+ဖာသုကာ ကထာဖါသုကာ။] ဝိဿာသိကာ ဘာဝေနေဝ ကထာကရဏေ (စကားပြောခြင်း၌) ဖါသုကာ၊ သုခေန ဝတ္တံ သက္ကဏေယျာ၊ သုခသမ္ဘာသာ (ချမ်းသာစွာပြောရခြင်းရှိသူတို့) ဣတိ အတ္ထော။

ဝိဏိန္ဒြိယော။ ။ စက္ခုပသာဒ၊ သောတပသာဒ စသည်တို့သည် ပမာဏအားဖြင့် ဘယ်အခါမဆို နဂိုရရှိပြီးအနေမှ အတိုးအဆုတ်မရှိကြ၊ ထိုပသာဒတို့၏တည်ရာအရပ်၌ ရှိသော (အခြားသော ဥတုဇ စိတ္တဇ အာဟာရဇ) ရုပ်ကလာပ်တို့ အတွက်သာ ဝိဏ

အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိပုဏ္ဏ စက္ခုအာဒိ ဣန္ဒြိယော- ပြည့်ဖြိုးသော စက္ခုစသော
 ဣန္ဒြိယရှိသည်။ (အဟောသိ- ပြီ၊) သော ဒါနိ တွန္တိ ဣတ္ထ - ဌှ၊ ဒါနိတိ - ဒါနိ
 သဒ္ဓါသည်။ နိပါတော-နိပါတ်တည်း။ [ပါဠိတော်၌ “ဒါနိ + တေရဟိ” ဟု
 အနက်တူ ၂ ပုဒ် ရှိသောကြောင့် ဒါနိကို အနက်မရ - နိပါတ်မျှဟု ဆိုသည်။]
 သောပနတွံ-ထိုသင်သည်။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကစ္စိနော တံတိ-ကား။ ကစ္စိ-
 အသို့နည်း။ တံ-သည်။ (စရသိ)န-ကျင့်သလော။ [နောသဒ္ဓေါပိ နသဒ္ဓေါပိယ
 ပုစ္ဆနတ္ထော၊] အနဘိရတောတိ-ကား။ ဥက္ကဏ္ဍိတော-ပျင်းရိသည်။ ဂိဟိဘာဝံ-
 လူ့ အဖြစ်ကို။ ပတ္ထယမာနော - တောင်းတသည်။ (ဟုတွာ)။ (စရသိနော-ဌှ
 စပ်။) ဣတိအတ္ထော-နက်။ တသ္မာ-ကြောင့်။ (ထိုသို့ အနဘိရတအတွက် ဂိဟိ
 ဘာဝ ပတ္ထနအနက်ကို ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) တမေဝ အနဘိရတိ-
 ထို မဗ္ဗေ မလျော်ခြင်းကိုပင်။ ပဋိက္ခိပန္နော-ပယ်မြစ်လိုသည်။ (ဟုတွာ) နခေါ
 အဟံ အာဝုသော အနဘိရတောတိ-ဟူ၍။ အာဟ-ပြောပြီ။ ပန- စင်စစ်ကား။
 အယံ-ဤ ရှင်သုဒိန္နသည်။ [တချို့ စာ၌ “အဟံ” ဟု ပါဠိပျက်၏။ မေးသူတို့ကို
 ဖြေခြင်းမဟုတ်။ ရှင်သုဒိန္န၏ဖြစ်ပုံကို အဋ္ဌကထာက ပြခြင်းဖြစ်သောကြောင့်
 “အယံ” ဟု သာ ရှိသင့်၏။] အဓိကုသလာနံ - လွန်ကဲသော ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်
 သော။ ဓမ္မာနံ - သမထဝိပဿနာစသော တရားတို့ကို။ [အဓိကုသလာ ဓမ္မာ
 သမထ ဝိပဿနာဒယော။] ဘာဝနာယ - ပွားစေခြင်း၌။ အနဘိရတောဝ-
 မဗ္ဗေ မလျော်သည်သာ။ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [အဘိရတော-ဟု မပြင်နှင့်။]

အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ကတန္တိ - ကား။ မယာ - တပည့်တော်သည်။ ကတံ-
 ပြုအပ်ပြီးသော။ ဧကံ - တမျိုးသော။ ပါပကမ္မံ - မကောင်းမှုသည်။ ဝါ-ကို။
 အတ္ထိ-ရှိပါ၏။ ဥပလဗ္ဗတိ-ရအပ်ပါ၏။ သံဝိဇ္ဇတိ- ထင်ရှားရအပ်ပါ၏။ နိစ္စ
 ကာလံ-မြဲသောကာလပတ်လုံး။ မေ- ၏။ အဘိမုခံဝိယ- ရှေးရှုကဲ့သို့။ တိဋ္ဌတိ-

ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “ပသာဒပတိဋ္ဌာနောကာသဿ သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ” ဟုမိန့်သည်။
 ဤစကားကိုထောက်၍ “ဣန္ဒြိယ ” အရ စက္ခုစသော ဣန္ဒြိယများကို တိုက်ရိုက်မယူဘဲ၊
 ဌာနုပစာရအားဖြင့် ပသာဒ၏ တည်ရာဌာနကို ယူရသည်။ “ ပိဏန္တိတိ ပိဏာနိ ”
 “ပိဏ-တပွနေ” ဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ ပိဏာနိ+ဣန္ဒြိယာနိ ယဿာတိ ပိဏိန္ဒြိယော။

ဥပလဗ္ဗတိ သံဝိဇ္ဇတိ။ ။ “အတ္ထိ-ရှိ၏” ဟူရာ၌ “ပစ္စုပ္ပန်သဘောအားဖြင့် ရှိခြင်း”
 ကို ယူမှားမည်စိုး၍ “ ဥပလဗ္ဗတိ - စိတ်ထည်း၌ ရအပ်၏၊ စိတ်ဖြင့် ပြန်၍တွေးသော
 အခါ ထိုမကောင်းမှုကို ရနေ၏” ဟု ၎င်း “သံဝိဇ္ဇတိ- ပညတ်သဘောကဲ့သို့ အပြော
 အားဖြင့်သာ ရှိသည် မဟုတ်၊ ပရမတ်သဘောအားဖြင့် အထင်အရှား ရအပ်၏” ဟု ၎င်း
 ဖွင့်၏။ “သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ” ကဲ့သို့ သံဝိဇ္ဇတိ၌ ဝိဒဓာတ်လည်း ရခြင်းအနက်

တည်ပါ၏။ အထ - ထိုမှနောက်၌၊ နံ- ထိုမကောင်းမှုကို၊ ပကာသေန္နော- ထင်ရှားပြလိုသည်။ (ဟုတွာ၊) ပုရာဏ ဒုတိယိကာယာတိ အာဒိံ - ယ အစ ရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အလံဟိ တေ၊ပေ၊ ကုက္ကုစ္စာယာတိ- ကား၊ အာရုသောသုဒိန္န-ဒိန်၊ တုယံ-၏၊ တေံ ပါပကမ္မံ-သည်၊ ကုက္ကုစ္စာယ- ငှါ၊ အလံ သမတ္ထံ - စွမ်းနိုင်၏၊ ကုက္ကုစ္စံ- ကို၊ ဥပ္ပါဒေတံ-ဖြစ်စေခြင်းငှါ၊ ပဋိ ဗလံ - စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယံ တွန္တိ အာဒိမိ- ယံတွံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယေန ပါပေန - ကြောင့်၊ [ယန္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော၊ ကရ ဏတ္ထေ ဝါ (ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက်၌) ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ- ယေန ပါပေနာတိ၊] တံ-သည်၊ မြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရိတံ-ငှါ၊ န သက္ခိဿသိ-မစွမ်းနိုင် လတံ၊တေ-၏၊ တံ ပါပံ-သည်၊ ကုက္ကုစ္စာယ-ငှါ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ ဝေဝိ- သို့၊ သမ္ဗန္ဓော-ပုဒ်အနက်တို့၏ စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ နံ-ထိုရှင်သုဒိန်ကို၊ အနုသာသန္တာ-သွန်သင်လိုကုန် သည်။ (ဟုတွာ)၊ နန အာရုသော ဘဂဝတာတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟံသု- ပြောကြကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုနန အာရုသော ဘဂဝတာ အစရှိသော စကားရပ် ၌၊ နနုတိ-နနဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အနုမတိဂ္ဂဟဏတ္ထေ-သူ့အလိုကို ယူခြင်း အနက်၌၊(ပဝတ္ထော)နိပါတော၊ အနေကပရိယာယေနာတိ-ကား၊ အနေက ကာရဏေန - တပါးမက များသော အကြောင်းဖြင့်၊ [ဒေသိတော၌ စပ်၊ ပရိယာယသဒ္ဒေါ ကာရဏဝစနော၊] ဝိရာဂါယာတိ- ကား၊ ဝိရာဂတ္ထာယ- မတပ်မက်သော မဂ်အကျိုးငှါ၊ ဝါ - စက်ဆုပ်တတ်သော မဂ်အကျိုးငှါ၊ နော

ဟော၊ ကမ္မရုပ်တည်း၊ ထို သံဝိဇ္ဇတိကိုပင် “နိစ္စ၊ပေ၊တိဋ္ဌတိ-အမြဲ ရှေးရှုထင်နေသကဲ့ သို့ တည်ရှိ၏”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [အတ္ထိတိ ဝိသယဘာဝေန စိတ္တေ ပရိဝတ္တနံ (အဘန် ဘန် ဖြစ်ခြင်းကို) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ န ပါပဿ ဝတ္တမာနတံ သန္ဓာယ။]

မှတ်ချက် ။ ။ အတ္ထိပစ္စည်း၌ အတ္ထိသည် ပစ္စုပ္ပန်ဇော၌ ထင်ရှားရှိသော အတ္ထိ တည်း၊ “အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော” စသည်၌ အတ္ထိသည် (ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် အရှိမဟုတ်၊ ပညတ်သဘောအားဖြင့် ရအပ်သော အရှိ ဖြစ်ရကား) ဥပလဗ္ဗမာန အတ္ထိတည်း၊ “အတ္ထိ မေ ကတံ ” ဟူသော ဤအတ္ထိကား (ဖြစ်စေအပ်ပြီးဖြစ်၍ အတိတ်ဖြစ်သော် လည်း အကျိုးမပေးရသေးသောကြောင့်) အမြဲရှိနေသေးသော နိဗ္ဗတ္တိတအတ္ထိ- ဖြစ်စေ အပ်ပြီးသောအတ္ထိတည်း၊ ဤသို့ အတ္ထိ၃မျိုး အသုံးအနှုန်းကိုမှတ်ပါ။ [ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏေ နာတိ ပစ္စုပ္ပန်သဘာဝေန၊ တေန “ အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ကတန္တိ .... အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နောတိစ ” ဝေမာဒိသု ဝုတ္တံ နိဗ္ဗတ္တနုပလဗ္ဗ မာနဘာလက္ခဏံ အတ္ထိ ဘာဝံ နိဝါရေတိ၊ - ပဋ္ဌာန်း မူလဒီကာ၊ အတ္ထိပစ္စည်းအဖွင့်။]

သရာဂါယာတိ-ကား၊ ရာဂေန-ရာဂဖြင့်၊ နော ရဇ္ဇနက္ခာယ- တပ်မက်တတ်သော မေထုန်မဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ဒေသိတော နန) - ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊) ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ မေ-၏၊ ဣမံ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတွာ- ရှိ၊ သတ္တာ - သတ္တာတို့သည်၊ သဗ္ဗဘဝဘောဂေသု - အလုံးစုံသော ဘဝစည်းစိမ်တို့၌၊ ဝိရဇ္ဇိဿန္တိ - စက်ဆုပ်ကုန်လတံ့၊ [ရှေးက “တပ်မက်ခြင်းမှ ကင်းကုန်လတံ့” ဟု ပေးကြ၏၊] နောရဇ္ဇိဿန္တိ - မတပ်မက်ကုန်လတံ့၊ ဣတိ- သို့၊ တေဒတ္ထာယ-ဤအကျိုးငှါ၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပါယ်- ရဟန်းတို့၏ အလိုတည်း၊ [ရှင်သုဒိန္နကို မေးကြသော ရဟန်းတို့၏ အလို-ဟူလို၊] သဗ္ဗပဒေသု-တို့၌၊ ဒေ(သော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဣဒံ - ဤဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ ဝိသံယောဂါယ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ပရိယာယဝစနမတ္တံ-ပရိယာယ်အနက်မျှကို ပြဆိုခြင်းတည်း၊ ဝါ-ကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ ဝိသံယောဂါယာတိ-ကား၊ ကိလေသေဟိ-တို့နှင့်၊ ဝိသံယုဇ္ဇနက္ခာယ - မယှဉ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ - မယှဉ်သော လောကီလောကုတ္တရာမဂ်အကျိုးငှါ၊ နော သံယောဂါယာတိ-ကား၊ (ကိလေသေဟိ-

ရာဂေန ရဇ္ဇနက္ခာယ။ ။ သရာဂါယန္တ “သဟ+ရာဂေန ဝတ္တတီတိ သရာဂေါ” (မေထုန်ဓမ္မော)၊ “ရာဂနှင့်တကွဖြစ်” ဟူရာ၌ သဗ္ဗယုတ္တအားဖြင့် တကွဖြစ်ခြင်းမဟုတ်၊ မေထုန်မှုကို ရာဂသည် အာရုံပြုလျက် တပ်မက်သောကြောင့် အာရုံ + အာရမဏိက အားဖြင့် တကွဖြစ်ခြင်း-ဟု သိစေလို၍ “ရာဂေန ရဇ္ဇနက္ခာယ” ဟုအဓိပ္ပါယ်ထွင်သည်။

ဒေ၊ ပေ၊ ပဒေသု။ ။ ဤစကားဖြင့် “ဘဂဝတာဟိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သော ရဟန်းတို့၏ အလိုကိုသာ ညွှန်ပြသည်၊ အနက်ဖွင့်ကို ညွှန်ပြသည် မဟုတ်၊ [ဒေသနယော သဗ္ဗပဒေသုတိ-အဓိပ္ပါယ်မတ္တံ (အလိုမျှကို) အတိဒိဿတိ။] ဘဂဝတာ ဟိ ဣမံ မေ ဓမ္မံ သုတွာ သတ္တာ ကိလေသေဟိ ဝိယုဇ္ဇိဿန္တိ၊ နောသံယုဇ္ဇိဿန္တိ၊ ပေ၊ နဥပါဒိယိဿန္တိ၊ နော ဥပါဒိယိဿန္တိတိ တေဒတ္ထာယ ဓမ္မော ဒေသိတော - ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပါ။

ဣဒံ၊ ပေ၊ မတ္တံ။ ။ ဝိသံယောဂါယာတိ အာဒိသု သဗ္ဗပဒေသု (ဣတ္ထ၏ အဖွင့်) ကိလေသေဟိ ဝိသံယုဇ္ဇနက္ခာယာတိအာဒိနာ ပဒတ္တဝိဘာဝနဝသေန (ပုဒ်၏အနက်ကို ထင်စွာပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊) ဝုတ္တပရိယာယဝစနံ (ဆိုအပ်သော ပရိယာယ်အနက်ကို ဖွင့်ဆိုခြင်းကို) သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ “ပရိယာယ်” ဟူရာ၌ “အနက် ပရိယာယ်” ဟု မှတ်၊ “ဗုဒ္ဓေါ ဒသမလော သတ္တာ” တို့ ကဲ့သို့ သဒ္ဓါပရိယာယ် ဟု မမှတ်လင့်၊ “ ပရိယာယ် တဗ္ဗော-အဘန်ဘန် သိထိုက်၏၊ ဣတိ ပရိယာယော” ဟု ပြု၊ ထို့ကြောင့် ဝိမတိ၌ “ပရိယာယဝစနမတ္တံတိ - သဒ္ဓတ္တကထနမတ္တံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ မတ္တဖြင့် “ဝိသံယောဂါယ- စသည်၌ ရဟန်းတို့၏အလိုကို ဖော်ပြတော့မည် မဟုတ်” ဟု ကန့်သည်။

တို့နှင့်၊) န သံယုဇ္ဇနက္ခာယ-ယှဉ်သော မေထုန်မဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ အနုပါဒါ နာယာတိ - ကား၊ အဂ္ဂဟဏက္ခာယ - ကိလေသာတို့ကို မယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ - ကိလေသာတို့ကို မယူတတ်သော လောကီ လောကုတ္တရာ မဂ်အကျိုးငှါ၊ နော သဥပါဒါနာယာတိ - ကား၊ န သဂ္ဂဟဏက္ခာယ - ကိလေသာတို့ကို ယူခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော မေထုန် မဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ဒေသိတောနန-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊) တတ္ထ နာမ တွန္တိ - ကား၊ တသ္မိံ (ဓမ္မေ-တော်ကို၊ ဒေသိတေ-ဟောတော်မူအပ်ပါလျက်၊) တံ-သည်၊ (စေတေ သသိ) နာမ-စေ့ဆော်ပြုလုပ်၊ အားထုတ်ဘိသနည်း၊ သရာဂါယ စေတေသ သီတိ-ကား၊ ရာဂေန-နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ဝတ္တမာနာယ-သော၊ မေထုနဓမ္မာယ-မေထုန်အကျင့်အကျိုးငှါ၊ စေတေသသိ(နာမ)-နည်း၊ ကပ္ပေသသိ ပကပ္ပေ သသိ (နာမ) - ပြုလုပ်ဘိသနည်း၊ တေဒတ္ထံ - ဤ မေထုန်အကျိုးငှါ၊ ဝါယမိ

န သံယုဇ္ဇနက္ခာယ။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် နော သံယောဂါယန္တိ နောကို ဒေသိတော နှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးလေ့ ရှိကြသော်လည်း “ န သံယုဇ္ဇနက္ခာယ ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ၎င်း၊ နော သရာဂါယတုန်းကလည်း “ နော ရဇ္ဇိဿန္တိ ” ဟု အဖြောင့် ဖွင့်ခဲ့သောကြောင့် ၎င်း၊ ဒေသိတောနှင့်မတွဲရ၊ တိုက်ရိုက်ရှိသည့်အတိုင်း “ နော သရာဂါယ၊ နော သံယောဂါယ ” ဟု တွဲရမည်။ နော သဥပါဒါနာယန္တိလည်း နည်းတူ။ [န သံယောဂါယ၏ သဟာဒိယောဂကို “ ကိလေသေဟိ ” ဟု ရှေ့ဝါကျမှယူ။]

အဂ္ဂဟဏက္ခာယ ။ ။ “ အဘယ်တို့ကို မယူသနည်း ” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဋီကာ၌ “ ကိလေသေ အဂ္ဂဟဏက္ခာယ ” ဟု ၎င်း “ ဘဝဘောဂေဝါ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန အဂ္ဂဟဏက္ခာယ ” ဟု ၎င်း ၂ နည်းဖွင့်သည်။

န သဂ္ဂဟဏက္ခာယ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ “ န သင်္ဂဟဏက္ခာယ ” ဟု တွေ့ရ၏။ အနုပါဒါနကို “ အဂ္ဂဟဏ ” ဟု ဖွင့်သကဲ့သို့ သ ဥပါဒါနကိုလည်း “ သဂ္ဂဟဏ ” ဟု သာ ဖွင့်သင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ ဝိရာဂါယ၊ ဝိသံယောဂါယ၊ အနုပါဒါနာယတို့၏ အရကို လောကီ လောကုတ္တရာ ၂ မျိုးလုံးပါသော မိဿကမဂ်ကောက်ရမည် ” ဟု နောက်၌ ဖွင့်လတံ့။ [သဗ္ဗပဋ္ဌမေသု ပန တီသု ဌာနေသု လောကီယလောကုတ္တရာမိဿကော မဂ္ဂေါ ကထိ တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။] ဤအဖွင့်ထောက်၍ “ ဝိရာဂါယ - မတပ်မက်သော လောကီ လောကုတ္တရာ မိဿကမဂ်အကျိုးငှါ ” ဟု ကျနစွာပေးလိုလျှင် ပေးပါ။

စေတေသသိ ။ ။ “ စိတဓာတ်သည် ဥဿာဟ (အားထုတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏ ” ဟု သိစေလို၍ “ ကပ္ပေသသိ ပကပ္ပေသသိ ” ဟု ဖွင့်၍၊ ကပ္ပဓာတ်၏ကြံစည်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် “ တေဒတ္ထံ ဝါယမိသသိ ” ဟု ဥဇုကတ္ထဖွင့်သည်။ “ စေတေသသိ ” အရ စေတနာမယူနှင့်၊ ဝီရိယံယူပါ-ဟူလို။

ဿသိ(နာမ)- အားထုတ်ဘိသနည်း၊ ဣတိအတ္ထော -နက်၊ [နာမပုဒ်ကို ပါဠိတော်မှ ယူပေးသည်။ နာမာတိ ဂရဟာယံ(ဝိမတ်)၊ ထိုနာမသဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သောကြောင့်ပင် အတိတ်အနက်၌ “စေတေဿသိ” ဟု အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်ထားသည်။] သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော ဝိသံယောဂါယ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ သေ(ဧသော)-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်။ နယော-တည်း။

ပုန- ဖန်၊ ရာဂဝိရာဂါဒိနိ - န်သော၊ နဝပဒါနိ - ကိုးပုဒ်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တိတလောကုတ္တရနိဗ္ဗာနမေဝ - သင်္ခါရတို့မှ နှစ်စေအပ်သော လောကုတ္တရနိဗ္ဗာန်ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ (ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်။) [ရှင်သုဒ္ဓိန်ကို အပြစ်တင်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်-ဟုလို၊] ဝုတ္တာနိ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ရာဂဝိရာဂါယာတိဝါ - ရာဂဝိရာဂါယ ဟူ၍သော်၎င်း၊ မဒနိဗ္ဗဒနာယာတိဝါ - ယ ဟူ၍သော်၎င်း၊ ဝုတ္တေပိ- ဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ- နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ၊ ဣတိ ဝေမေဝ- ဤသို့သာ၊ အတ္ထော- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- ၎င်း၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ- ချွေ၊ နိဗ္ဗာနံ- ကို၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ- ထိုနိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ- ရောက်၍၊

နိဗ္ဗတ္တိတံ ပေ၊ နိဗ္ဗာနမေဝ ။ ။ နိဝတ္တိတ၌ နိပုဗ္ဗဝတ္တဓာတ် ကာရိတ်ကြေ၊ တပစ္စည်း၊ ဝကို ဗပြု၍ “နိဗ္ဗတ္တိတ” ဟု ဖြစ်၏။ “သင်္ခါရတို့မှ နှစ်စေအပ်” ဟု သဒ္ဓါနက်ပေး၊ “ သင်္ခါရတို့မှ နှစ်စေအပ် ” ဟူသည်လည်း “ သင်္ခါရတခြား၊ နိဗ္ဗာန်တခြား ဖြစ်အောင် ခွဲခြားအပ်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “နိဗ္ဗတ္တိတ-သင်္ခါရတို့မှ သီးခြား ထုတ်အပ်သော” ဟု ရှေးက ပေးကြသည်။ သို့သော် ပညတ်မှ ပရမတ်ကို သီးခြားထုတ်၍ ရနိုင်သကဲ့သို့ သင်္ခါရတို့မှ နိဗ္ဗာန်ကို သီးခြားထုတ်၍ မရနိုင်သောကြောင့် ထိုအနက်ကို ဆင်ခြင်၊ ဇီကာ၌ “ သင်္ခါရေဟိ နိက္ခန္တံ ဝိဝိတ္တံ-သင်္ခါရတို့မှ ထွက်မြောက်၊ ကင်းဆိတ်သော” ဟု ဖွင့်သည်ကား သဘာဝတ္ထ(နိဗ္ဗာန်၏သဘော) ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ လောကတော+ ဥတ္တိဏ္ဏံ (ထွက်မြောက်ပြီ) ဣတိ လောကုတ္တရံ။

ဣတိဝါ ။ ။ ဝါသဒ္ဓါသည် အဝုတ္တသမုစ္စည်း အနက်ရှိ၏။ ထိုဝါသဒ္ဓါဖြင့် ပိပါသဝိနယာယစသော ပါဠိတော်လာပုဒ်များကို ဆည်းပါ။ တနည်း- ဝါသည် ရိ.ရာဂိကပ်အနက်သာ၊ ဣတိသဒ္ဓါသည် အာဒိအနက်ဟောတည်း။ ထိုဣတိဖြင့် “ပိပါသဝိနယာယ” စသည်ကို ယူပါ။ [အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထေန ဝါသဒ္ဓေန အာဒိအတ္ထေန ဣတိသဒ္ဓေနဝါ ပိပါသဝိနယာယာတိအာဒိ သဗ္ဗံ သင်္ဂဟံတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။]

နိဗ္ဗာနံဟိ ။ ။ ဤ နိဗ္ဗာနံပုဒ်ကို “ရာဂဝိရာဂေါတိ ဝုစ္စတိ” မှ စ၍ “နိဗ္ဗာနန္တိ ဝုစ္စတိ” တိုင်အောင်သော ဝုစ္စတိပုဒ်များ၌ စပ်၊ ဤ နိဗ္ဗာနံဟိ စသောဝါကျသည် ရာဂဝိရာဂစသော နာမည်များရခြင်း၏ မှန်ကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ၊ တနည်း- ဝိတ္တာရဝါကျတည်း။ ယသ္မာ - တသ္မာပါသော အတွင်းဝါကျများကိုကား ဟေတုဝါကျ၊ ဖလဝါကျဟု ခွဲ၍၊ ရှေးရှေးသော ဟေတုဖလတရုံကို ပက္ခ၊ နောက်နောင် ဟေတုဖလတရုံကို ပက္ခန္တရဟု ချည်း ခွဲပါ။

(အာရဗ္ဗ - အာရုံပြု၍) ပဋိစ္စ - စွဲမှီ၍၊ ရာဂေါ - သည်၊ ဝိရဇ္ဇတိ - မတပ်မက်၊ န ဟောတိ - မဖြစ်တော့၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဝါ - ထိုသို့ ရာဂ၏ မတပ်မက်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဂဝိရာဂေါတိ - ဂေါဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ ပန - ကား၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ တံ - ထိုနိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ - အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍၊ မာန မဒပုရိသမဒါဒယော - ငါမြတ်၏ အစရှိသည်ဖြင့် ထောင်လွှားတက်ကြွတတ်သော မာန်၊ ငါယောက်ျားဟု ထောင်လွှား တက်ကြွတတ်သော မာန် အစရှိ

အနက်ပေးကြပုံ ။ ။ ဤသို့ အကြောင်းပြသော ဝါကျများ၌ “ဟိ(ကသ္မာ) - ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာန်-ကို၊ ရာဂဝိရာဂေါတိ-ဟူ၍၎င်း၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာန်တိ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-နည်း” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ သီးခြားထုတ်၍လည်း ဆရာများ အနက်ပေးလေ့ ရှိကြ၏။ “ ဟိ- အကြောင်းကို ထင်ရှားပြဉ္စအံ့” ဟု လည်း ပေးကြသေး၏။ မည်သို့ပင် - ပေးသော်လည်း ဝါကျရင်းမှာ ဒဠိကရဏ ဝိတ္ထာရတို့သာတည်း။

တံ အာဂမ္မ ပဋိစ္စ ။ ။ “အာဂမ္မ- ရောက်၍” ဟူရာ၌ ကိုယ်ဖြင့်ရောက်ခြင်းကို ယူမည်ဖိုး၍ “ပဋိစ္စ” ဟု ဖွင့်သည်။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်ခြင်းကို ယူပါ-ဟူလို၊ [တံ အာဂမ္မာတိ-နိဗ္ဗာန် အာဂမ္မ ပဋိစ္စ (အရိယမဂ္ဂဿ အာရမဏပစ္စယဘာဝဟေတု- နိဗ္ဗာန်က အရိယာမဂ်၏ အာရမဏပစ္စည်း အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဤကား ပဋိစ္စအဖွင့်တည်း)၊ [ဤသို့ အာဂမ္မ ပဋိစ္စ ၂ ပုဒ် အတွက်သာ ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ယခုစာအုပ်များ၌ ပါသော အာရဗ္ဗ သည် ရှေးပါဌ် မဟုတ် ဟု ထင်၏။] “ဝိရဇ္ဇတိ- မတပ်မက်” ဟူရာ၌ ဖြစ်လျက်နှင့် မတပ်မက်သလောဟု စောကြောဘွယ်ရှိသောကြောင့် “န ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဖြစ်ကိုယ် မဖြစ်တော့” ဟူလို။

ရာဂဝိရာဂေါ ။ ။ “ အာရမဏပစ္စယဘာဝဟေတု ” ၌ ဟေတုကို ထောက်၍ “ဝိရဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ဝိရာဂေါ” ဟု ကရဏသာဓ်ပြုပါ။ ထို့နောက် “ရာဂဿ + ဝိရာဂေါ ရာဂဝိရာဂေါ-ဘဝဘောဂတို့၌ ရာဂ၏ မတပ်မက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်၊ [နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြုလိုက်ရလျှင် ရာဂလည်း (တဖြေးဖြေးနည်းပါး၍ ကုန်ခန်းသွားသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို “ရာဂ၏ မတပ်မက်ကြောင်းတရား” ဟု ဆိုသည်။) “ဝိရဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ဝိရာဂေါ” ဟု အဓိကရဏသာဓ်လည်း ပြုကြ၏။ ထိုဝိဂ္ဂဟလည်း အသင့်ပင်၊ နောက်၌ နိဗ္ဗဒနကို ဋီကာ၌ အဓိကရဏသာဓ် ပြုလတ်။]

မာနမဒေ ။ ။ “ငါမြတ်၏” ဟူသော သေယျမာန် “ငါ-သူနှင့်တန်းတူ၏၊ ဘာ ထူးသေးသလဲ” ဟူသော သဒိသမာန်၊ “ငါက-သူ အောက်ကျနေတော့ကော ဘာဖြစ် သေးသလဲ” ဟူသော ဟိနမာန်တို့ကို (ထောင်လွှား တက်ကြွတတ်သောကြောင့်) “မဒ” ဟု ခေါ်၏။ မဒတိ ဧတေနာတိ မဒေါ၊ “မဒ- ဂဗ္ဘေ = မာန်မူခြင်း၊ ထောင်လွှား ခြင်း” ဟူသော ဓာတ်တည်း။ ယစ်ခြင်းအနက်ဟော ဒိဝါဒိမဒဓာတ် မဟုတ်၊ မာနော ယေဝ + မဒေါ မာနမဒေါ။ [ဇာတိအာဒိ နိဿယ သေယျဿ “ သေယျာဟ မသ္မိ ” တိ အာဒိနာ ဥပ္ပဇ္ဇနကမာနောယေဝ + မဒဇနနဋ္ဌေန မဒေါတိ မာနမဒေါ။]

ကုန်သော၊ မဒါ-ထောင်လွှားခြင်းတို့သည်၊ နိမ္မဒါ အမဒါ-ထောင်လွှားခြင်း မရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- န်၏၊ ဝိနဿန္တိ - ပျက်စီးကုန်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (မဒဟူသမျှတို့ မတက်ကြွရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊)မဒနိမ္မဒနန္တိ- နံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ တံ-ကို၊ အာဂမ္မ - ၍၊ သဗ္ဗာပိ- သော၊ ကာမ ပိပါသာ-ကိလေသာကာမတို့၏ သုံးဆောင်ခံစားလိုခြင်းသည်၊ ဝိနယံ-ပျက်စီး ခြင်းသို့၊ အတ္တတ္ထံ- ချုပ်ပျောက်ခြင်းသို့၊ ယာတိ- ရောက်ရ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကာမတို့ သုံးဆောင် ခံစားလိုခြင်း၏ ပျက်စီးရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပိပါသ

ပုရိသမဒ။ ။ “ငါကွယောကျ်ား” ဟု တက်ကြွခြင်းကို “ပုရိသမဒ”ဟု ခေါ်၏၊ [အဟံ ပုရိသောတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကမာနေော၊] ပုရိသောတိ + ဥပ္ပဇ္ဇမာနေော + မဒေါ- ပုရိသ မဒေါ၊ အချို့က မေထုန်မှီဝဲ စွမ်းနိုင်သည်ကိုလည်း “ ပုရိသမဒ”ဟု ခေါ်ကြသတတ်၊ မဒါဒယော၌ အာဒိဖြင့် မလမဒ (အားကောင်းမှုကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောမာန်) ယောဗ္ဗန္ဓမဒ (အရွယ်နုပျိုမှုမာန်) စသည်ကိုယူ။ [ဘဂဝါဂုဏ်တော်စွင့်၌ များစွာပါခဲ့ပြီ။]

နိမ္မဒါ အမဒါ။ ။ နိမ္မဒါကို “ဝိဂတမဒဘာဝါ- ကင်းသောမဒ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ (ထောင်လွှားခြင်း) ရှိကုန်၏”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် နိမ္မဒါ၌ “မဒ”အရကို “ထောင်လွှားတက်ကြွခြင်း”ယူ၍ “နတ္ထိ မဒေါ ဧတေသံတိ နိမ္မဒါ”ဟု ပြုစေလိုသည်၊ “အမဒါ” သည် နိမ္မဒါ၏ အနက်ဖွင့်၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် နိမ္မဒါသည် “ပဋိသေဝေါစက”ဟု သိစေ၏၊ ဝိနဿန္တိကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ မဒဟူသမျှတို့ နိဗ္ဗာန်ရောက်က ပျက်စီး ကြရကုန်သည်-ဟုလို။

မဒနိမ္မဒန။ ။ နိမ္မဒန္တိ ဧတ္ထာတိ နိမ္မဒနံ၊ ဧတ္ထ-ဤနိဗ္ဗာန်၌၊ မဒါ-မာနမဒစသော မာန်တို့သည်၊ နိမ္မဒန္တိ - မထောင်လွှားကြကုန်၊ ဣတိ နိမ္မဒနံ၊ မဒါနံ- တို့၏၊ နိမ္မဒနံ- မထောင်လွှားရာနိဗ္ဗာန်တည်း၊ မဒနိမ္မဒနံ - ဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရသောအခါ မာန် ထောင်မှုအားလုံး ကုန်ဆုံးသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မဒတို့၏ မထောင်လွှားရာ (မဒ အားလုံး ကုန်ဆုံးရာ)ဟု ဆိုသည်။ [ဋီကာ၌ “နိမ္မဒိယန္တိ ဧတ္ထ”ဟု ရှိ၏၊ “အမဒဘာဝံ ဝိနာသံ ဂစ္ဆန္တိ” ဟု လည်း ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် နိမ္မဒိယန္တိ၌ ဣယသည် ဂမုဓာတ်၏ အနက်ဟော ဓာတုပစ္စယဟု သိစေ၏၊ ဝိပျိဟ်မှာ “နိမ္မဒန္တိ ဧတ္ထာတိ နိမ္မဒနံ”တည်း။]

ကာမပိပါသာ။ ။ ပါတံ + ဣစ္ဆာ ပိပါသာ-သုံးဆောင် ခံစားလိုခြင်း၊ ဘူတဂါမ ပါတဗျဉ်ကဲ့သို့ ပါဓာတ်သည် ပရိဘောဂအနက်ကိုဟော၏၊ ကာမာနံ + ပိပါသာ ကာမ ပိပါသာ (ကာမတဏှာတည်း)၊ [ကာမာနံ + ပါတုကမ္ပတာ၊ ကာမတဏှာတိ အတ္ထော၊ - (ဋီကာ)၊ “ကာမာနံ”အရ၌ ကိလေသာကာမမြစ် ရ၏၊ “ပိပါသာ” အရ၌ ကား ထိုကာမတို့၏ ခံစားလိုခြင်းသတ္တိ ရ၏၊ တရားကိုယ်မှာ ကာမတဏှာပင်တည်း။]

ဝိနယံ အတ္တတ္ထံ။ ။ ဝိပုဗ္ဗနိဓာတ်သည် ချုပ်ပျောက်ခြင်းအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ ဝိနယံကို အတ္တတ္ထံဟု ဖွင့်၏၊ [“ဝိနေတိ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော၊ ပိပါသာယ + ဝိနယော ပိပါသဝိနယော”ဟု ပြု၊ “ဝိနေတိ-ကင်းပျောက် ချုပ်ငြိမ်း၏”ဟု ပေး။]

ဝိနယောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ- ကို၊ အာဂမ္မ-
 ၍၊ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ- ၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံဟူသော အာလယ
 တို့သည်၊ ဝါ-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံတို့၌ ဖြစ်သော တဏှာအာလယ
 တို့သည်၊ သမုဋ္ဌါတံ-အကြွင်းမဲ့ သတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ [ဘာဝ
 ပုဓာန၊] ဝစ္စန္တိ - န်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (အာလယတို့ကို သတ်ဖြတ်အပ်
 ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊) အာလယသမုဋ္ဌါတောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ ဗ-ဆက်၊
 ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ အာဂမ္မ, တေဘူမကဝဏ္ဏံ-ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သောဝဋ်သည်၊
 ဥပစ္စန္တိဇ္ဇတိ- ပြတ်စဲ၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (တေဘူမကဝဋ်၏ပြတ်စဲရာ၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊) ဝန္တုပစ္စန္တေဒေါတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [ဥပစ္စန္တိဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ဥပစ္စန္တ
 ဒေါ၊ ဝန္တုဿ+ ဥပစ္စန္တေဒေါ ဝန္တုပစ္စန္တေဒေါ။] ပန- ကား၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊

ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ။ ။ အာလိယန္တိ အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝိယန္တိတိ အာလ
 ယာ = မွေ့လျော်အပ်ရာ၏အဖြစ်ဖြင့် မှီဝဲအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကာမဂုဏ်
 ငါးပါး အာရုံများသည် “အာလယ” တို့ မည်၏၊ [အာပုဗ္ဗ လီဓာတ်သည် သိလေသန-
 ကပ်ငြိခြင်းအနက်ကို ဟောရိုးဖြစ်သော်လည်း ဓာတုနံ အနေကတ္ထက္ကာနှင့်အညီ သေဝန
 အနက်ဟော-ဟု ကြံ။] ပဉ္စကာမဂုဏာဝေ+အာလယာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာလယာ။

မှတ်ချက်။ ။ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာကို သမုဋ္ဌါတံဝစ္စန္တိ၌ စပ်သောအခါ “ကာမ
 ဂုဏ် ငါးပါးဟူသော အာလယတို့သည် အကြွင်းမဲ့ သတ်အပ်ကုန်” ဟု အနက်ဖြစ်၏၊
 အမှန်အားဖြင့် ကာမဂုဏ်အာရုံများကို သတ်၍မဖြစ် , ကာမဂုဏ်၌ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂ
 ကိုသာ သတ်၍ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ကာမဂုဏ် အာရုံငါးပါး၏ ပဉ္စကာမဂုဏာလယ
 အမည်ကို ဆန္ဒရာဂအပေါ် တင်စား၍ ဌာနပစာရအားဖြင့် ဆန္ဒရာဂကို ပဉ္စကာမဂုဏာ
 လယ ခေါ်ထားသည်ဟု မှတ်။ [ပဉ္စသု ဟိ ကာမဂုဏေသု ဆန္ဒရာဂပွဟာနေနေဝ ပဉ္စ
 ကာမဂုဏာပိ ပဟိနာနာမ ဟောန္တိ။]

တနည်း။ ။ “အာလိယန္တိ အဘိရမဏဝသေန သေဝန္တိ - မွေ့လျော် ပျော်ပါး
 သောအားဖြင့် မှီဝဲတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာလယာ” ဟု ကတ္ထုသုသိသိ၍ တရားရှစ်ပါး
 သော တဏှာဝိစရိတကို အာလယ ဟု ယူပါ။ [တဏှာဝိစရိတ-အထူးထူး အဖုံဖုံ ဖြစ်
 တတ်သော တဏှာတည်း။] ပဉ္စကာမဂုဏေသု-တို့၌ + အာလယာ-မွေ့လျော် ပျော်ပါး
 သော အားဖြင့် မှီဝဲတတ်သော တဏှာတို့တည်း၊ ပဉ္စကာမဂုဏာလယာ - တို့၊ ဤသို့
 ပြုလျှင် ဆန္ဒရာဂခေါ်သော တဏှာကို တိုက်ရိုက်ရသောကြောင့် ဥပစာကြံဘွယ်မလို။

အာလယသမုဋ္ဌါတော။ ။ သမ္မာ+ဥပဟညန္တိ ဧတ္ထာတိ သမုဋ္ဌါတော၊ [သံ+
 ဥ + ဟနဓာတ်၊ သာတပြု။] အာလယာနံ + သမုဋ္ဌါတော အာလယသမုဋ္ဌါတော။
 [မဟာဝါ-ပါစိတျာဒိ ယောဇနာ၌ အာလယပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟဝယ် “အလိယန္တိ” ဟူသော
 ပါဌ်ကို တည်၍ “လဂ္ဂန္တိ-ကပ်ငြိတတ်ကုန်၏” ဟု သိလိသနအနက်ကိုပင် ဖွင့်၏၊ ထိုအလို
 “ သေဝိယန္တိ ” ကို အဓိပ္ပါယ်နက် ဟု ယူပါ။]

တံ အာဂမ္မ, သဗ္ဗသော- ဖြင့်၊ တဏှာ-သည်၊ ခယံ- ကုန်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ- န်၊
 ဝိရဇ္ဇတိ (စ) - ပျက်လည်းပျက်စီး၏၊ ဝါ - ကင်းလည်းကင်း၏၊ နိရုဇ္ဈတိစ-
 ချုပ်လည်းချုပ်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (တဏှာ၏ ကုန်ရာ ကင်းရာ ချုပ်ရာ၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊) တဏှာက္ခယောတိ - ယောဟူ၍၎င်း၊ ဝိရာဂေါတိ - ၎င်း၊
 နိရောဓောတိ-၎င်း၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ ပန - ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တေ-ဤနိဗ္ဗာန်
 သည်၊ [နိက္ခန္တံ - စသည်၌စပ်၊] စတသော - န်သော၊ ယောနိယော- ယောနိ
 တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ - န်သော၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော - တို့ကို၎င်း၊ နဝ - န်သော၊
 သတ္တာဝါသေစ-တို့ကို၎င်း၊ အပရာပရဘာဝါယ-နောက်တဖန် နောက်တဖန်
 ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ဝါ- အဆက်ဆက် ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ဝိနနတော အာဗန္ဓနတော- ဖွဲ့စပ်
 တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သံသိဗ္ဗနတော - ချုပ်စပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဝါနန္တိ - ဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ - ရအပ်သော အခေါ် အဝေါ်
 ရှိသော၊ ဝါ - အခေါ်ခံရသော၊ တဏှာယ - မှ၊ နိက္ခန္တံ - ထွက်မြောက်ပြီ၊
 နိဿင်္ဂံ - လွတ်မြောက်ပြီ၊ ဝိသံယုတ္တံ - မယှဉ်တော့၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
 (တဏှာမှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) နိဗ္ဗာနန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-
 ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊) [အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-သို့ပြန်လှည့်စပ်၊]

တဏှာက္ခယောစသည် ။ ။ ဝိယတိ ဧတ္ထောတိ ခယော၊ တဏှာယ + ခယော
 တဏှာက္ခယော၊ [“တဏှာ + ခယံ ဂစ္ဆတိ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ ဂစ္ဆတိ၏ကတ္တားသည်
 “တဏှာ” ပုဒ်တည်း၊] ဝိရဇ္ဇတိဧတ္ထောတိ ဝိရာဂေါ= တဏှာ၏ မတပ်မက်ရာနိဗ္ဗာန်၊
 ဝိရဇ္ဇတိတိ ပလုဇ္ဇတိ (ပျက်စီး၏) သာရတ္ထ၊ ဝိဂစ္ဆတိ (ကင်း၏) ဝိမတိ၊ နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထော
 တိ နိရောဓော=တဏှာ၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်။

ဝိနနတော၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနံ ။ ။ “ဝိနန” သည် ဝါန၏ပရိယာယ်တည်း၊ “ဝါ-ဂတိဗန္ဓ
 နေသု” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် “ အာဗန္ဓနတော ” ဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်၏၊ ထို
 ဓာတ်နက်အလိုအားဖြင့် “ ယောနိ ငှ ပါးစသည်ကို ဖွဲ့တုပ်ထားတတ် ” ဟု အဓိပ္ပါယ်
 မှတ်မည် စိုးသောကြောင့် “ သံသိဗ္ဗနတော ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်ဖွင့်သည်၊ ပေါင်း၍ ဖွဲ့တုပ်
 သည်မဟုတ်၊ အပ်ချုပ်သွားသည် အဝတ်တစနှင့် တစကို ဆက်စပ်၍ ချုပ်သကဲ့သို့ ဘဝ
 ဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်ကို အဆက်မပြတ်အောင် ဖွဲ့စပ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ [ဝါတိ အာဗန္ဓတိ သံသိဗ္ဗတိ- ဖွဲ့စပ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝါနံ၊] ဤ နိဗ္ဗာန
 အဖွင့်၌ “တံ အာဂမ္မ” မပါသောကြောင့် အဓိကရဏသင်္ခမလုပ်ရာ “ ဝါနတော + နိက္ခ
 နန္တိ နိဗ္ဗာနံ ” ဟု ပဉ္စမိတပျာရိသ်ပြုစေလို၍ “ ယသ္မာ ပနေတံ၊ ပေ၊ တဏှာယ နိက္ခန္တံ ” ဟု
 ဖွင့်သည်၊ နိက္ခန္တံကို နိဿင်္ဂံ ဟု သဒ္ဓါနက် ဖွင့်ပြီးလျှင် “ တဏှာမှထွက် ” ဟူသည်
 “တောထွက်သလို ထွက်ခွါခြင်းမဟုတ်၊ တဏှာနှင့် မစပ်ယှဉ်ခြင်းတည်း ” ဟု သိစေ
 လို၍ “ဝိသံယုတ္တံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်ဖွင့်သည်။

ကာမာနံ ပဟာနံ အက္ခာတန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထုကာမာနံ- ဝတ္ထုကာမတို့ကို
 ၎င်း၊ ကိလေသကာမာနဉ္စ - တို့ကို၎င်း၊ ပဟာနံ - ပယ်ကြောင်းအရဟတ္တမဂ်
 ကို၊ ဝုတ္တံ (နနု)-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ [ပါဠိတော် “နနု”
 နှင့်တွဲပေး၊] ကာမသညာနံ ပရိညာတိ - ကား၊ သဗ္ဗာသမ္ဘိ - နသော၊ ကာမ
 သညာနံ-ဝတ္ထုကာမတို့၌ဖြစ်သော သညာတို့ကို၊ ဝါ-ကိလေသာကာမတို့နှင့်
 တကွဖြစ်သောသညာတို့ကို၊ ဉာတတိရဏပဟာနဝသေန - သိခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်
 ခြင်း၊ ပယ်ခြင်း တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ တိဝိဓာ - သော၊ ပရိညာ - ပိုင်းခြား၍
 သိတတ်သော အရဟတ္တမဂ်ကို၊ အက္ခာတာ (နနု) - လော၊ ကာမပိပါသာန
 တိ-ကား၊ ကာမေသု - ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမ တို့၌၊ ပါတဗျတာနံ-

ကာမာနံ ပဟာနံ ။ ။ ကာမိယတိတိ ကာမော (ဝတ္ထုကာမ)၊ ကာမေတိတိ
 ကာမော (ကိလေသာကာမ)၊ ဧကသေသံပြု၍ ထို ကာမ ၊ မျိုးရသည်ဟု ပြလိုသော
 ကြောင့် “ဝတ္ထု၊ပေ၊ကာမာနဉ္စ”ဟု မိန့်၊ ပဟာနံအရကို လောကုတ္တရာမဂ်ကိုသာ ယူရ
 မည်ဖြစ်သောကြောင့် “ပဟိယန္တိ ဧတေနာတိ ပဟာနံ - ပယ်ကြောင်း၊ ဝါ-(အဝုတ္တ
 ကတ္ထု သာဓနကြံ၍) ပယ်တတ်သော အရဟတ္တမဂ်”ဟု ပြ၊ ဝတ္ထုကာမ၌ ဆန္ဒရာဂကို
 ပယ်ခြင်းသည် ဝတ္ထုကာမကို ပယ်ခြင်းတည်း။

ကာမသညာနံ ။ ။ ကာမေသု - ဝတ္ထုကာမတို့၌ + ပဝတ္တာ-(အာရုံပြုသော
 အားဖြင့်) ဖြစ်ကုန်သော + သညာ-ကာမသညာ၊ (ပဝတ္တ အလယ်ပုဒ်ကြေ)၊ တနည်း-
 ကာမသဟဂတာ-ကိလေသာကာမနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော + သညာ - ကာမသညာ၊
 (သဟဂတာအလယ်ပုဒ်ကြေသော) မဇ္ဈေလောဝီကမ္မဓရေ။

တိဝိဓာ ပရိညာ။ ။ ကာမသညာကို “နာမ်တရား”ဟု ၎င်း၊ “မည်သည့် သဘော
 လက္ခဏာရှိ၏၊ မည်သည့်ကိစ္စရသရှိ၏၊ မည်သည့် ပစ္စုပဋ္ဌာန်- ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏”ဟု ၎င်း၊
 ပိုင်းခြား၍ သိမှုသည် ဉာတပရိညာတည်း၊ ထို ကာမ သညာတို့ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့်
 ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် တိရဏပရိညာတည်း၊ ထိုကာမသညာတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်
 ခြင်းသည် ပဟာနပရိညာတည်း။

အရဟတ္တမဂ်ကို ပရိညာ ဟု ဆို။ ။ အရဟတ္တမဂ်ခဏ၌ ပရိညာကိစ္စ ၃ ပါးလုံး၏
 တပြိုင်နက်ပြီးစီးရသောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ကိုပင် “ တိဝိဓာ ပရိညာ ”ဟု ဆိုသည်။
 [ဣပေန ကာမသညာနံ သဘာဝလက္ခဏပဋိဝေဓဝသေန အနိစ္စာဒိသာမညလက္ခဏေ
 နစ ပဝတ္တမာနာနံ ဉာတတိရဏပရိညာနံပိ (ပိဖြင့် ပဟာနပေါင်း) ကိစ္စနိပုတ္တိယာ မဂ္ဂေ
 နေဝ ဣဇ္ဈနတော မဂ္ဂက္ခာံ ယေဝ သန္ဓာယ တိဝိဓာပိ ပရိညာ ဝုတ္တာ။]

ကာမပိပါသာနံပါတဗျတာ။ ။ [ပါဠိတော်၏ ပရိဘောဂ အနက်ကို ရှေ့အတိုင်း
 မှတ်၊] “ ကာမေသု ပါတဗျတာနံ ” ဖြင့် “ ကာမေသု + ပိပါသာ ကာမပိပါသာ ”
 ဟု ပြ၏၊ ကာမေဝါ စသည်ဖြင့် “ ကာမေ + ပိပါသာ ကာမပိပါသာ ” ဟု ပြသည်၊
 ပါတဗျတာနံ၌ တဗျပစ္စည်းကို ကတ္တားဟောကြံ၊ သို့မှ “ ပါတဗျာနံ - သုံးဆောင်

သုံးဆောင် ခံစားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တဏှာတို့ကို၊ ဝါ-
 တနည်း၊ ကာမေ- ဝတ္ထုကာမ၌၊ ပါတုံ- သုံးဆောင် ခံစားခြင်းငှါ၊ ဣစ္ဆာနံ-
 ဖြစ်သော အလိုတို့ကို၊ (ပဋိဝိနယော-ပယ်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို၊ အက္ခာ
 တောနန-လော၊) ကာမဝိတက္ကာနန္တိ-ကား၊ ကာမုပသဗ္ဗိတာနံ- ကိလေသာ
 ကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဝိတက္ကာနံ- တို့ကို၊ [“ကာမသဟဂတာ + ဝိတ
 က္ကာ” ဟု ပြု၊] (သမုဋ္ဌါတော - အကြွင်းမဲ့သတ်ဖြတ်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်
 ကို၊ အက္ခာတောနန-လော၊) ကာမပရိဋ္ဌာဟာနန္တိ- ကား၊ ပဉ္စကာမဂုဏ်က
 ရာဂဝသေန- ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံ၌ ဖြစ်သော ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 ဥပ္ပန္န ပရိဋ္ဌာဟာနံ- ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းတို့၏၊ [ကာမေသု + ပရိဋ္ဌာဟော-
 ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်း၊ တရားကိုယ်မှာ ရာဂတည်း၊] အန္တောဒါဟာနံ-
 အတွင်း၌ ပူလောင်ခြင်းတို့၏၊ (ဝူပသမော - ငြိမ်းကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကို၊
 အက္ခာတော နန - လော၊) ပဉ္စသု- န်သော၊ ဣမေသု ဌာနေသု - ဤကာမာနံ
 ပဟာနံစသော ဌာနတို့၌၊ ကိလေသက္ခယကရော - ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်း
 ကို ပြုတတ်သော၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ - ကိုသာ၊ [ဝေဖြင့် လောကီမဂ်ကို
 ကန့်သည်၊] ကထိတော - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗ ပဌမေသု-
 အလုံးစုံတို့၏ ပဌမဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု- န်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ [ဝိရာဂါယ၊
 နော သရာဂါယစသော ၃ ဌာနတို့၌-ဟူလို၊] လောကီယလောကုတ္တရ မိဿ
 ကော- လောကီ လောကုတ္တရရာရောသော၊ မဂ္ဂေါ-ကို၊ ကထိတော-ပြီ၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊

ခံစားတတ်သူတို့၏ + ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ” ဟု ပြု၍ ခံစားလိုခြင်း ကာမ
 တဏှာကို အရကောက်နိုင်မည်၊ ပါတုမိစ္ဆာနံသည် ဝိပါသာနံ၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊
 [“ပါတုံ + ဣစ္ဆာ ဝိပါသာ” ဟု အနက်မှတ်။]

ဝိမတိ။ ။ “ ပါတုဗျတာသင်္ခါတာနံ သုဘာဒိအာကာရာနံ ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို
 တဗျပစ္စည်း ကံဟောတည်း၊ ပါတုဗျာနံ - ခံစားအပ်သော ကာမဂုဏ် အာရုံတို့၏ +
 ဘာဝေါ- ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုဘစသော အခြင်းအရာတည်း၊ ထိုအခြင်းအရာကို
 ယူတတ် အာရုံပြုတတ်သော တဏှာကို ကာရဏုပစာရအားဖြင့် “ ပါတုဗျတာ ” ခေါ်
 သည် ဟု ပြုလို၍ “ တဒါကာရဂါဟိကာနံ တဏှာနံတိ အတ္ထော၊ ဝိသယမုခေန ဟေတ္ထ
 (မှန်၏ - ဤနေရာ၌ အာရုံကို အကြောင်းပြုသဖြင့်) ဝိသယိနော (အာရုံရှိသော
 တရားတို့ကို) ဂဟိတာ ” ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဝိရာဂါယ၊ နောသရာဂါယ - စသော ၃ ဌာနတို့၌ လောကီ လောကု
 တ္တရ မိဿကမဂ်ကို၊ ရာဂဝိရာဂါယ စသော ၉ ဌာနတို့၌ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ကာမာနံ ပဟာနံ
 စသော ၅ ဌာနတို့၌ အရဟတ္တမဂ်ကို အရကောက်ရမည် ဟု မှတ်။

နေတံ အာဝုသောတိ- ကား၊ အာဝုသော - ရှင်၊ တဝ- န်၊ တေပပါပကမ္ပံ- သည်၊ အပ္ပသန္တာနံ - မကြည်ညိုသေးသူတို့၏၊ ပသာဒါယစ- ကြည်ညိုခြင်းငှါ ၎င်း၊ ဝေရူပါနံ- ဤသို့မကြည်ညိုသေးသော သဘောရှိသူတို့၏၊ ပသာဒတ္ထာယ- ကြည်ညိုခြင်းငှါ ၎င်း၊ န ဟောတိ - မဖြစ်၊ [ပသာဒါယ၌ တဒတ္ထသမ္ပဒါနံသစ် အာယအပ္ပိဟု သိစေလို၍ “ပသာဒတ္ထာယ” ဟု ဖွင့်၊ ပသာဒနတ္ထာယဟု (န) ပါသည်ကား မကောင်း၊ ပါဠိတော်၌ ဝါကို(စ)ဟု ဖွင့်သည်။] အထေတန္တိ- ကား၊ အထခေါ- စင်စစ်ကား၊ တေ- ဤ မကောင်းမှုသည်၊ (ဟောတိ ၌ စပ်၊) အထခေါ တန္တိပိ - လည်း၊ ပါဠိ- သည်၊ အတ္ထိ- ရှိသေး၏၊ အညထတ္တာယာတိ- ကား၊ ပသာဒညထာဘာဝါယ- ကြည်ညိုခြင်းမှတစ်ပါးသော အပြား၏ အဖြစ်ဟူသော၊ ဝိပ္ပဋိသာရာယ - နှလုံး မသာမယာခြင်းငှါ၊ ဟောတိ - န်၊ ယေ - အကြင်သူတို့သည်၊ မဂ္ဂေန - မဂ်ဖြင့်၊ အနာဂတသဒ္ဓါ - မလာသော သဒ္ဓါရှိကုန်၏၊ တေသံ- ထိုသူတို့၏၊ (ပုထုဇဉ်သဒ္ဓါလောက်သာ ရှိသူတို့၏၊) ဝိပ္ပဋိသာရံ - ကို၊ ကရောတိ - ပြုတတ်၏၊ (ကိံ) ၊ ယတ္ထ - အကြင် သာသနာ ၌၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း ဆိုသူတို့သည်၊ ဝေ - ဤသို့၊ ဝါ - သို့ကလောက်၊ ဒုပ္ပဋိ ပန္နာ- မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ကြံကုန်၏၊ ဤဒိသေပိ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝါ- သို့ကလောက် ယုတ်မာသူတို့၏ နေရာလည်းဖြစ်သော၊ (တတ္ထ) ဓမ္မဝိနယေ- ထို သာသနာ၌၊ မယံ - တို့သည်၊ ပသန္တာနာမ- ကြည်ညိုမိလေ ကုန်ခြင်း၊ ဣတိ- သို့၊ (ဝိပ္ပဋိသာရံ ကရောတိ) [ဤဒိသေပိ၌ ပိသည် ဓမ္မဝိနယ ကို ကဲ့ရဲ့ သော ဝရဟာဇောတက၊ နာမကား မိမိ ကြည်ညိုမှားသည့်အတွက် ခေဒ (ဝမ်းနည်းကြောင်း) ကို ပြသောနိပါတ်။] ပန- ကား၊ ယေ- တို့သည်၊ မဂ္ဂေန- ဖြင့်၊ အာဂတသဒ္ဓါ- န်၏၊ တေသံ- ထိုမဂ်ဖြင့်လာသော သဒ္ဓါရှိသူတို့၏၊ သိနေရ- မြင့်မိုရ်တောင်သည်၊ ဝါတေဟိ- မုန်တိုင်းလေတို့ကြောင့်၊ အစလော ဝိယ - မလှုပ်ရှားသကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ၊) ဤဒိသေဟိ- န်သော၊ ဝတ္ထုဟိဝါ- ဝတ္ထုတို့ကြောင့် ၎င်း၊ ဣတော- ဤဝတ္ထုထက်၊ ဒါရုဏတရေဟိ- သာ၍ ကြမ်း ကုန်သော၊ (ဝတ္ထုဟိဝါ- ၎င်း၊) ပသာဒေါ- ကြည်ညိုခြင်းသည်၊ အစလော- မလှုပ်ရှား၊ တေန- ကြောင့်၊ ဧကစ္စာနံ အညထတ္တာယာတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [ဧကစ္စထည့်၍ ဟောတော်မူသည် - ဟုလို။]

အညထတ္တာယ။ ။ အညော- ကြည်ညိုခြင်းမှ အခြားသော + ပကာရော- မကြည်ညို ခြင်း အပြားတည်း၊ အညထာ- ပြား၊ အညထာ- န် + ဘာဝါ- ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (ဝိပ္ပဋိ သာရ) တည်း၊ ဤအနက်ကိုပြလို၍ “ပသာဒညထာဘာဝါယ” ဟု အည၏အပါဒါနနှင့် ဣ ပစ္စည်းအနက်ကို ပြပြီးလျှင် “ဝိပ္ပဋိသာရာယ” ဟု အဘိဓမ္မေယျကိုပြသည်။

ဘဂဝတော၊ပေ၊အာရောစေသုန္တိ-ကား၊ ဘဂဝတော-အား၊ တေံ အတ္ထံ- (ရှင်သုဒ္ဓိန္ဒ၏ ဇနီးဟောင်း၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်း ဟူသော) ဤအကြောင်းကို၊ အာစိက္ခံ သု-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ ပဋိဝေဒယိံ သု- သိစေကြကုန်ပြီ၊ စ- ဆက်၊ အာရောစယမာနာ - လျှောက်ကုန်လသော်၊ ပိယကမ္ပတဘယ - ချစ်အပ်သူ၏ အဖြစ်ကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ နေဝ (အာရောစေသံ)-လျှောက်ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ဘေဒပုရေက္ခာရတဘယ- ကွဲပြားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကို ရှေးရှုပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ န (အာရောစေသံ) - မဟုတ်၊ တဿ အာယသ္မတော - ၏၊ အဝဏ္ဏ ပကာသနတ္ထာယ - အပြစ်ကို ထင်ရှားပြုခြင်း အကျိုးငှါလည်း၊ န အာရောစေသံ- မဟုတ်၊ ကလိသာသနာရောပနတ္ထာယ- ကောဓကြောင့် ပြောဆိုအပ်သော အပြစ်တင်ခြင်း အကျိုးငှါလည်း၊ န အာရောစေသံ-မဟုတ်၊ ဣဒံ-ဤအကြောင်းကို၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမဿ-ဤသုဒ္ဓိန္ဒအား၊ သာသနေ-၌၊ ပတိဋ္ဌံ-ထောက်တည်ရာကို၊ န ဒဿတိ- ပေးတော်မမူလတံ၊ နံ-ထိုသုဒ္ဓိန္ဒကို၊ နိက္ကမ္ဘာပေဿတိ-နှင်ထုတ်စေတော်မူလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)ပိ- လည်း။

နေဝ ပိယကမ္ပတဘယ။ ။ အတ္တနိ (လျှောက်သော မိမိတို့အပေါ်၌) သတ္တု- ၏၊ နေဝ ပိယဘာဝကာမတာယ၊ (ဋီကာ) ပိယဘာဝ-ဟုဖွင့်သောကြောင့် ပိယ၌ ဘာဝပုဓာနကြံစေလို၏။ “ ကာမတာယ ” ဟုဖွင့်သောကြောင့် “ ဣ ” ပစ္စည်းအနက် မရှိ (သုတ္တ) ဟု သိစေလို၏။ ပိယကာမော ယေဝ + ပိယကမ္ပံ၊ ပိယကမ္ပဿ + ဘာဝေါ ပိယကမ္ပတာ၊ နေဝနှင့်တွဲ၍ရာ စပ်ပုဒ်ကြိယာကို မပြသောကြောင့် နေဝကို ပိယကမ္ပတာယနှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးစေလိုဟန်တူ၏။ သို့သော် (အထခေါ-စသော အနွယ်ဝါကျ ရှိသောကြောင့်) ရိုးရာအတိုင်း ကြိယာနှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးလိုက်သည်။

န ဘေဒပုရေက္ခာရတဘယ။ ။ သတ္တု - ၏၊ တေနဘိက္ခုနာ - နှင့်၊ န ဘေဒနာ ဓိပ္ပါယပုရေက္ခာရတဘယ (ဋီကာ) ၊ ဤ အဖွင့်အလိုအားဖြင့် “ ပုရေ + ကရောတိတိ ပုရေက္ခာရော ” ၊ ဘေဒံ- ကွဲပြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒကို၊ (အဓိပ္ပါယ် ပုဒ်ကြေ)+ ပုရေက္ခာရော- ရှေးရှုပြုသူတည်း၊ ဘေဒပုရေက္ခာရော-သူ၊ ဝါ- ကွဲပြားစေလိုသူ၊ ဘေဒ ပုရေက္ခာရဿ+ဘာဝေါ ဘေဒပုရေက္ခာရတာ။

န ကလိသာသနာရောပနတ္ထာယ။ ။ န ဒေါသာရောပနတ္ထာယ၊ [ဤ အဖွင့်သည် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ လိုရင်းအနက်ကိုသာပြသော အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊] ကလိတိ ကောဓဿေတံ အဓိဝစနံ = ကလိသဒ္ဓါသည် (ဤနေရာ၌) ကောဓကိုဟောသော ရူပိပုဒ် တည်း၊ တဿ-ထိုကောဓ၏၊ ဝါ-ထို ကောဓအတွက်+ သာသနံ-နှိပ်ကွပ်ဆုံးမကြောင်း အပြစ်သည်၊ ကလိသာသနံ - မည်၏၊ ကောဓဝသေန ဝုစ္စမာနော ဝရဟာဒေါသော- စိတ်ဆိုးဆိုးနှင့် ပြောဆိုအပ်သော ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချကြောင်းအပြစ်၊ ဤအဖွင့်နှင့် အညီ၊ စိတ် ဆိုးဆိုးနှင့် ပြောဆိုအပ်သော အပြစ်တင်မှုကို “ကလိသာသနာရောပန” ဟု မှတ်။

န အာရောစေသုံ-မဟုတ်၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ သာသနေး-၌၊ ဥပုန္ဒ-သော၊
ဣမံ အဗျုဒံ-ဤခိုးမှုကို၊ (ဤ ခိုးကြောင်ခိုးဝှက် ပြုမှုကို) ဥ တွာ - မူ၍၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေဿတိ - မူလတံ၊ ဝေလံ - သိက္ခာပုဒ် တည်းဟူ
သော ကမ်းကို၊ မရိယာဒံ - သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော စည်းကို၊ အာဏံ-
သိက္ခာပုဒ်တည်းဟူသော အမိန့်ကို၊ ထပေဿတိ-ထားတော်မူလတံ၊ ဣတိ-
ဤသို့ကြံ၍၊ အာရောစေသုံ-နိဗြီ။

တေသ္မိံ နိဒါနေ တေသ္မိံ ပကရဏေတိ ဧတ္ထ-၌၊ သုဒိန္နဿ- ၏၊ အဇ္ဈာစာရ
ဝိတိက္ကမော- လွှမ်းမိုး၍ ကျင့်ခြင်းဟူသော လွန်ကျူးခြင်းကို၊ သိက္ခာပဒ ပည
တ္ထိယာ-သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၏၊ ကာရဏတ္တာ-အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊
နိဒါနဉ္စေဝါတိ - နိဒါနဟူ၍၎င်း၊ ပကရဏဉ္စေဝါတိ - ဏ ဟူ၍၎င်း၊ ဝုတ္တော-
ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗျော- ၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ [(တနည်း) ဟိ (ကသွာ)-
ကြောင့်၊ ကာရဏံ- အကြောင်းအရာကို၊ နိဒါနဉ္စေဝါတိ-န ဟူ၍၎င်း၊ ပကရ
ဏဉ္စေဝါတိ-ဏဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-နည်း၊] ကာရဏံ-ကို၊ [ဝုစ္စတိ-၌စပ်၊] ဝါ-သည်၊
[နိဒေတိ၊ အပေတိ၊ ပကရေတိ၊ အာရဘတိ၊ ကရေတိ- တို့၌စပ်၊] ယသ္မာ-
ကြောင့်၊ အတ္တနော- ၏၊ ဖလံ-အကျိုးကို၊ နိဒေတိ - ညွှန်ပြသကဲ့သို့ အပ်နှင်း
တတ်၏၊ နံ-ထိုအကျိုးကို၊ ဂဏှထ-ယူကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဒသေန္တံ ဝိယ-ညွှန်ပြ
သကဲ့သို့၊ အပေတိ-အပ်နှင်းတတ်၏၊ ဝါ-ပေးတတ်၏၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-
ထိုသို့ မိမိအကျိုးကို ညွှန်ပြသကဲ့သို့ အပ်နှင်းတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဒါ

ဝေလံ၊ ပေ၊ အာဏံ ။ ။ သမုဒြာစသည်တို့၏ ကမ်းသည် ရေကို (မကျော်လွန်
အောင်) တားဆီးသကဲ့သို့ သိက္ခာပုဒ်တော်လည်း မလွန်ကျူးအောင် တားဆီးတတ်
သောကြောင့် ကမ်းနှင့်တူ၏၊ မရိယာဒါသည် ဝေလာ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ သိက္ခာပုဒ်
သည် ဘုရားရှင်၏ အာဏာတော် ဖြစ်သောကြောင့် အာဏာလည်း မည်၏။

အဇ္ဈာစာရဝိတိက္ကမော ။ ။ အဓိ - ရဟန်းတို့ စောင့်စည်းအပ်သော အပိုင်း
အခြား (စည်းကမ်း) ကို လွှမ်းမိုးကျော်လွန်၍ အာစာရော-ပြုကျင့်ခြင်း၊ အဇ္ဈာစာရော-
ခြင်း၊ အဇ္ဈာစာရောယေဝ + ဝိတိက္ကမော အဇ္ဈာစာရဝိတိက္ကမော၊ ဤနေရာ၌ မေထုန်
မှုကို အရကောက်။ [မေထုန်ဝသေန ပဝတ္တအဇ္ဈာစာရသင်္ခါတော + ဝိတိက္ကမော။]

ကာရဏံဟိ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ ။ ။ ကာရဏံကို ဝုစ္စတိ၌ ပဓာနစပ်၍၊ နိဒေတိစသော
ကြိယာများ၌ အပ္ပဓာနစပ်ပါ၊ “ကာရဏံ ဟိ ယသ္မာ နိဒေတိ အတ္တနော ဖလံ၊ တသ္မာ
နိဒါနန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု ၎င်း၊ “ယသ္မာ ပကရေတိ နံ၊ တသ္မာ ပကရဏန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု ၎င်း၊
လိုရင်းဝါကျကို ကြည့်၍ “နိဒေတိတိ နိဒါနံ၊ ပကရေတိတိ ပကရဏံ” ဟု ကတ္ထုသင်္ဂ
ဝစနတ်ပြုပါ။ [ဟိကို ပုစ္ဆာ-ကာရဏဇောတကကြံ၍ တနည်းပေးထားသည်။]

နန္ဒိစေဝ-နဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊)ပန-ကား၊(နိဒါနံပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတပါး၊ ပကရဏံပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား၊) နံ-ထိုအကျိုးကို၊ ပကရေတိ-အားပါးထုတ်၍ ပြုလုပ်တတ်၏၊ ကတ္တု-ငှါ၊ အာရဘတိ-အားထုတ်တတ်၏၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ အကျိုးကို အားပါးထုတ်၍ ပြုလုပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပကရဏ္ဍာတိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏) ဝါ- တနည်း၊ ကရေတိယေဝ-ပြုတတ်သည်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အကျိုးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ပကရဏ္ဍာတိ- ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊

ဝိဂရဟိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ-ကား၊ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာရဟာနံ- ဂုဏ်ကိုပြောဆိုထိုက်၊ အပြစ်ကို ပြောဆိုထိုက်သူတို့၏၊ ဝါ-ချီးမွမ်းထိုက် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သူတို့၏၊ ဝဏ္ဏဉ္စ-ဂုဏ်ကို၎င်း၊ အဝဏ္ဏဉ္စ- အပြစ်ကို၎င်း၊ ဘဏန္တသု-ပြောတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော-အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော၊ (အညောဝိ - မြတ်စွာဘုရားမှတပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊)ဝိဂရဟတိယထာ- ကဲ့ရဲ့သကဲ့သို့၊(တထာ-တူ၊) [ယသတံစသောဝါကျ၌ အနက်ပေးပုံကို ဝေရဉ္စကဏ္ဍ “ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ” စသော ပါဠိတော်၏ အဋ္ဌကထာ ဇီကာကို ကြည့်ပါ။] ဗုဒ္ဓေါ- အလုံးစုံသောတရားကို သိတော်မူသော၊ဘဂဝါ- သည်၊

ဂဏှထ၊ပေ၊အပ္ပေတိ ။ ။ ဤဝါကျကား “နိဒေတိ အတ္တနော ဖလံ”ကို ထင်၍ ဖွင့်သောဝါကျတည်း၊ နိပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်၊ ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော နိဒါနသဒ္ဓါတွင် နိသည် ညွှန်ပြခြင်း၊ ဒါနသည် ပေးခြင်း (အပ်နှင်းသောပေးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏- ဟု သိစေလို၍ “ဂဏှထ” စသည်ခိုန့်၊ ထိုတွင် ဒဿေ န္တံသည် နိ၏အနက်ပြု၊ (နိဒဿေ န္တံ ရှိလျှင်သာ၍ကောင်း၏)၊ “ဂဏှထ နံ တံ”ကား ညွှန်ပြပုံကို ပြသော အာကာရတည်း၊ “ထိုအကျိုးကို ယူကြကုန်”ဟု အကျိုးကိုညွှန်ပြသည်- ဟူလို၊ အပ္ပေတိသည် ဒါဓာတ်၏ အဖွင့်တည်း၊ အပ်နှံသောပေးခြင်း-ဟူလို။

ကတ္တု၊အာရဘတိ။ ။ ပကရေတိ၏ အဖွင့်တည်း၊ ပကရဏေ၌ ပဥပသာရသည် အာရဗ္ဗ (အားထုတ်ခြင်း) အနက်ဟော - ဟု သိစေလို၍ “ ကတ္တု အာရဘတိ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ကရေတိယေဝ ဝါ” ဟူသော ဒုတိယနည်းဖြင့် “ပသဒ္ဓါ အနက်ထူးမရှိ၊ ကရဓာတ်နက်သို့လိုက်သော ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တက ဥပသာရတည်း” ဟု သိစေ၏၊ ဧဝံဖြင့် အနက်ရှိကို ကန့်သည်။ [ပကရဏေတိ ဧတ္ထ ပသဒ္ဓေါ အာရဗ္ဗ ဝစနောတိ အာဟ - ကတ္တု အာရဘတိတိ၊ ကတ္တုစိ ဥပသဂ္ဂေါ ဓာတုအတ္ထမေဝ ဝဒတိ၊ န ဝိသေသတ္ထဇောတ ကောတိ အာဟ- ကရေတိယေဝ ဝါတိ။]

ဗုဒ္ဓေါ၊ပေ၊နိဗ္ဗိ။ ။ ဗုဒ္ဓေါသည် ဂုဏ်ကိုပြသော ဝိသေသန၊ ဘဂဝါကား အမည် တော်ကိုပြသော ဝိသေသတည်း၊ ဣတိပိ သောဘဂဝါ၊ပေ၊ ဗုဒ္ဓေါဘဂဝါ၌ ဘဂဝါ နာမည်တော်ကို ပဓာနထား၍ ဗုဒ္ဓေါကို ဂုဏ်တော်အဖြစ်ဖြင့် ပြပုံကိုထောံပါ၊ “ဂရဟ- နိန္ဒာယံ” ဟူသော ဓာတ်နက်နှင့်အညီ ဝိဂရဟိကို “နိဗ္ဗိ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဝိဂရဟိ နိဗ္ဗိ-ကဲ့ရဲ့.တော်မူပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊
 ဘဂဝတော - ၏၊ သီလဝီတိက္ကမကရံ - သီလအပိုင်းအခြားကို လွန်ကျူးမှုကို
 ပြုတတ်သော၊ ပုဂ္ဂလံ - ကို၊ ဒိသ္မာ-မူ၍၊ အယံ - ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဇာတိယာ
 ဝါ - ဇာတ်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဂေါတ္တေနဝါ - သော်၎င်း၊ ကောလပုတ္တိ
 ယေနဝါ - အမျိုးကောင်းသား၏ အဖြစ်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဂန္ဓေနဝါ-
 ကျမ်းဂန်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဓုတဏံနဝါ - သော်၎င်း၊ ဉာတော - ထင်ရှား
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ယသသီ - များသော အခြံအရံရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊
 ဤဒိသံ - သော၊ ပုဂ္ဂလံ - ကို၊ ရက္ခိတံ - စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ ဝနုတိ - ၏၊
 ဣတိ-သို့၊ စိတ္တံ - သည်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်တော်မမူ၊ [ဤဝါကျဖြင့် ကဲ့ရဲ့ ထိုက်
 သူကို မကဲ့ရဲ့ဘဲ ထိမ်ချန်မထားကြောင်းကို ပြ၏၊]ပေသလံ-ချစ်ခင်အပ်သည်၏
 အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဝါ - ချစ်အပ်သောသီလ ရှိသော၊ ဂုဏန္တံ - ဂုဏ်ရှိ
 သူကို၊ ဒိသ္မာ-မူ၍၊ တဿ-၏၊ ဂုဏံ-ကို၊ ပဋိစ္စာဒေတုမ္ပိ-ဖုံးကွယ်ခြင်းငှါလည်း၊
 စိတ္တံ- သည်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ - မမူ၊ [ဤဝါကျဖြင့် ချီးမွမ်းထိုက်သူကို မချီးမွမ်းဘဲ
 မနေကြောင်းကို ပြ၏၊] အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဂရဟိတဗ္ဗိ-ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သူကို၊
 ဂရဟတိဇေ-မူသည်သာ၊ ပသံသိတဗ္ဗဗ္ဗ-ချီးမွမ်းထိုက်သူကိုလည်း၊ ပသံသတိ
 ဇေ - သည်သာ၊ အယဗ္ဗ- ဤ ရှင်သုဒိန်ကိုလည်း၊ ဂရဟိတဗ္ဗော-၏၊ တသ္မာ-

ဇာတိယာဇာဒိ။ ။ခတ္တိယာဒိဇာတိယာ,ဂေါတမ ကဿပါဒိဂေါတ္တေန, ခတ္တိ
 ယာဒိဇာတိသုယေဝ သက္ကကုလ (သင်္ကာမင်းမျိုး) , သောတ္တိယကုလာဒိ (ဝေဒကျမ်း
 ဂန်ကို တတ်သိသော မြာဟ္မဏမျိုးအစရှိသော) ဝိသိဋ္ဌကုလာနံ-ထူးခြားသောအမျိုးတို့
 ၏၊ ပုတ္တဘာဝေန၊ ဤအဖွင့်ကြည့်၍ “ ကုလာနံ + ပုတ္တာ ကုလပုတ္တာ၊ ကုလပုတ္တာနံ +
 ဘာဝေါ ကောလပုတ္တိယံ” ဟု ပြု၊ ကျပစ္စည်း, တွင် အကို ဣပြု။ [ဉာတောပါ၌ဖြင့် ကိတ္တိ
 ယသကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ယသသီကို “မဟာပရိဝါရော” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။]

မှတ်ချက်။ ။“ဇာတိယာဝါ” စသည်၌ ဝါကို “အယံ ဇာတိယာ ဥာတော၊ပေ၊
 ရက္ခိတံ ဝနုတိ ဣတိစိတ္တံဝါ-ဤသို့သော စိတ်သည်သော်၎င်း” ဟု အသီးသီးလိုက်၍
 ပေးမှ သဘာဝကျ၏၊ အဋ္ဌကသာ၌ကား စကားကျဉ်းအောင် “ဇာတိယာဝါ ဂေါတ္တ
 နဝါ” စသည်ဖြင့် ထားသည်။

ပေသလံ။ ။“ဝိယသီလံ” ဟူသော အဖွင့်သည် ပေသလ၏သဘာဝကို ဖွင့်သော
 သဘာဝတ္ထအဖွင့်တည်း၊ ဝစနတ္ထကိုကား “ဝိယဘာဝံ- (သီလရှိသည့် အတွက်) လူနတ်
 အများ လေးစားချစ်ခင်အပ်သူ၏ အဖြစ်သို့၊ ဝိသတိ - ရောက်၏၊ ဣတိ ပေသလော”
 ဟု ကွာဒိမောဂ္ဂလ္လာန်၌ပြုသည်၊ “ဝိသ-ဂမနေ” ဟူသောဓာတ်နောင် အလပစုည်းသက်။
 [ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာ၌ကား “ဝိယံ+ သီလံ အသာတိ ပေသလော” ဟု ပြု၍, ပိဋံ ဣကို ဧဝမ္ပိ
 ပြု, ယချေ၊ သိဋ္ဌံ ဤကို (အ) ပြု၍ “ပေသလံ” ဟု ဖြစ်ရသတတ်။]

ကြောင့်၊ တံ - ထို ရှင်သုဒိန္နကို၊ တာဒိလက္ခဏေ - တာဒိလက္ခဏာ၌၊ ဝါ-
ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမှတ် အသား၌၊
ဌိတော - မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဝိကမ္မမာနေန - မလှုပ်ရှားသော၊ စိတ္တေန-
ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓေါ-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနနုစ္ဆရိယန္တိ အာဒိဟိ- အနနုစ္ဆရိယံ
အစရှိကုန်သော၊ ဝစနေဟိ - စကားတော်တို့ဖြင့်၊ ဝိဂရဟိ - မူပြီ။

တတ္ထ- ထို အနနုစ္ဆရိယံ အစရှိသောစကားတို့၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံ
ကား၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာ- အနက်အဖွင့်တည်း၊ မောဃပုရိသ- မဂ်ဖိုလ်မမှီး၊ အချီးနှီး
ယောက်ျား၊ တုစ္ဆမနုဿ- မဂ်ဖိုလ်မမှီး၊ အချီးနှီးလှ၊ ဝါ- အလကားအကောင်၊
တယာ- သည်၊ ယဒိဒံ ကမ္မံ- အကြင်မေထုန်အမှုကို၊ ကတံ- အပ်ပြီ၊ တံ- ထိုအမှု
သည်၊ [န အန္ဓေတိ နာနုဂစ္ဆတိ-၌စပ်၊] သမဏကရဏာနံ - ရဟန်းအဖြစ်ကို
ပြုတတ်ကုန်သော၊ [သမဏဘာဝ ဆိုလိုလျက် ဘာဝကြော၊] ဓမ္မာနံ - ဟိရိ
ဩတ္တပ္ပ အစရှိသော တရားတို့၏၊ ဝါ- တနည်း၊ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနံ- မဂ် ဖိုလ်
နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ ဝါ- နည်း၊ သာသနာနံ- ပရိယတ် ပဋိပတ်သာသနာတော်တို့၏။

တာဒိလက္ခဏေဌိတော။ ။ ဣဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့်လည်း စိတ်မလှုပ်ရှား၊
အနိဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ခြင်းကြောင့်လည်း စိတ်မလှုပ်ရှားသူကို “ တာဒိလက္ခဏာ၌ တည်
သူ” ဟု ခေါ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် “အဝိကမ္မမာနေန စိတ္တေန” သည် တာဒိလက္ခဏာ၏
သရုပ်ပြတည်း။ “ လှုပ်” ဟု သည်မှာလည်း ဒေါသ ဒေါမနဿ၊ လောဘ သောမနဿ
ဖြစ်ခြင်းတည်း။ [အဝိကမ္မမာနေနာတိ ပဋိသာနနယေဟိ (မုန်းခြင်း , ချစ်ခြင်းတို့ဖြင့်)
အကမ္မမာနေန။]

မောဃပုရိသ။ ။ မောဃော - (မဂ်ဖိုလ်မရှိသောကြောင့်) အချီးနှီးသော + ပုရိ
သော - ယောက်ျားတည်း။ မောဃပုရိသော၊ မောဃကို တုစ္ဆပုရိသကို မနုဿ ဟု ဆင့်၍
ဖွင့်သည်။ မြန်မာလို “ အနှစ်မရှိသော အလကားအကောင် ” ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ယဿ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနံ မဂ္ဂဖလာနံ ဥပနိဿ
ယော နတ္ထိ၊ တံ ဗုဒ္ဓေါ မောဃပုရိသာတိ ဝဒန္တိ၊ အရိဋ္ဌလာဠာဒါယိကေဝိယ - အရိဋ္ဌ
ရဟန်းနှင့် လာဠာဒါယိတို့ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ခေါ်ပုံမျိုးတည်း။ ဥပနိဿယေ သတိဝိ
တသ္မိံ ခဏေ (ထိုခေါ်ရာ ခဏ၌) မဂ္ဂေဝါ ဖလေဝါ အသတိ မောဃပုရိသာတိ ဝဒန္တိ
ယေဝ၊ ဓနိယဥပသေနတ္ထေရာဒိကေဝိယ - ထို ပုဂ္ဂိုလ်များကား နောက်၌ မဂ်ဖိုလ်ရကြ
လိမ့်မည်။ သုဒိန္နဿ ပန တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ မဂ္ဂဖလာနံ ဥပနိဿယော သမုစ္ဆိန္ဒော
ယေဝ၊ တေန နံ မောဃပုရိသာတိ အာဟ။

သမဏ၊ ဝေ၊ သာသနံ ဝါ။ ။ သမဏကရဏာနံ ဓမ္မာနံတိ ဟိရောတ္တပ္ပါဒိနံ၊ တနည်း-
မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနံ၊ တနည်း- သာသနာနံ (ပရိယတ် ပဋိပတ်သာသနာတို့၏) ။ ဤသို့
၃ မျိုးပြသည်။ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန-ဟူသော ပဋိဝေဓသာသနာကို ယူပြီးဖြစ်၍ သာသနာနံ
အရှ် (ပါရိသေသနည်းအားဖြင့်) ပရိယတ္တိ-ပဋိပတ္တိသာသနာကိုသာ ယူရတော့သည်။

န အနုစ္စဝိကံ - အရောင် အရိပ်ဖြစ်သော သုန္ဒရဘောဂုဏ်သို့ အစဉ်မလိုက်၊
 ဝါ- မလျောက်ပတ်၊ တေသံ-ထို ရဟန်းအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပ
 အစရှိသောတရား၊ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်၊ သာသနာတော်တို့၏၊ ဆဝိ - အရိပ်ဖြစ်
 သော၊ ဆာယံ - အရိပ်ဖြစ်သော၊ သုန္ဒရဘာဝံ - ကောင်းသည်၏အဖြစ်သို့၊ န
 အန္တေတိ နာနဂစ္ဆတိ - အစဉ်မလိုက်၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ တေဟိ ဓမ္မေ
 ဟိ - တို့မှ၊ (ရဟန်းအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပ အစရှိသောတရား၊
 မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ သာသနာတော်တို့မှ၊) အာရကာဝ - ဝေးသည်သာ၊ [သင့်
 အလုပ်ဟာ ထိုတရားတို့မှ အဝေးကြီးဖြစ်သည် - ဟူလို၊] စ-ကား၊ အနနုစ္စ
 ဝိကတ္တာဓေဝ - မလျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ အနနုလောမိကံ-
 မလျော်၊ တေသံ - ထို တရားတို့အား၊ န အနုလောမေတိ - လျော်စွာ မဖြစ်၊
 အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ ဝိလောမံ - ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏၊ ပစ္စနိကဘာဝေ-

န အနုစ္စဝိကံ။ ။ ပါဠိတော်၌ အနနုစ္စဝိယံကို “န + အနုစ္စဝိကံ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုစေလို
 သည်။ ကကို ယပြု၊ ထိုသို့ ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးနောက် “အနုစ္စဝိကံ” ၌ “ဆဝိ + အနဂတံ” ဟု
 ဝစနတ္ထ ပြုစေလို၍ “ဆဝိ + အန္တေတိ အနဂစ္ဆတိ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပြန်သည်။ သမာသန္တ
 ကပစ္စည်းသက်၍ “အနုစ္စဝိကံ” ဟု ဖြစ်၏။

ဆဝိ ဆာယံ သုန္ဒရဘာဝံ ။ ။ ဆဝိ၌ “အရေ” ဟူသောအနက် ယူမည်စိုး၍
 “ဆာယံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [“ကန္တိ သောဘာ ဇုတိ ဣဝိ” အဘိဓာန် (၅၄) နှင့် အညီ
 ဆဝိသဒ္ဒါလည်း “အရောင်” အနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် “တေသံ (ထို သမဏ
 ဓမ္မ စသည်တို့၏) ပဘာဿရကရဏံ ဆဝိ” ဟု ၎င်း “ဆာယန္တိ တေသံ ပကာသကံ
 ဩဘာသံ” ဟု ၎င်း ဋီကာဖွင့်သည်။ ထိုအရောင် ဟူသည်လည်း “သုန္ဒရဘာဝ-ရဟန်း
 ကောင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလသိက္ခာ စောင့်စည်းခြင်းဂုဏ်တည်း” ဟု ဆဝိ၏
 အဘိဓမ္မာကို ဖွင့်ပြသည်။]

အနနုစ္စဝိကတ္တာဓေဝ ။ ။ အနနုစ္စဝိယံ စသော ရှေးရှေးပုဒ်တို့သည် အတွင်း၌
 ဟိတ် အနက်ရှိသောကြောင့် “ဟေတုမန္တ” အမည်ရသော ဝိသေသနပုဒ်တို့တည်း-ဟု
 သိစေလို၍ “အနနုစ္စဝိကတ္တာဓေဝ” ဟု ဟိတ်အနက်ထပ်၍ ဖွင့်သည်။ ထိုဟိတ်ကို အနနု
 လောမိကံဟူသော နေခံပုဒ်၌စပ်၊ ဧဝဖြင့် အနနုလောမိကဖြစ်ဘို့ရန် အခြားအကြောင်း
 မရှိဟု ကန့်။

အနနုလောမိကံ။ ။ အနုလောမိယေဝ အနုလောမိကံ၊ [သုတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်း၊]
 တေသံဖြင့် ရှေးဝါကျက “သမဏကရာနံ ဓမ္မာနံ” စသည်ကိုစွဲ၊ အနုလောမေတိကား
 အနုလောမိကံ၏ဥဒုကတ္ထပြုတည်း၊ “အနုလောမ” ပုဒ်သည် ဓာတ်မဟုတ်၊ အဗျယီဘော
 သမာသ်ဖြစ်ရကား “အနုလောမံ” ဟူသော သမာသ်နာမ်နောင် ဖြစ်ခြင်းအနက်၌ ဣ-
 ဟူသော ဓာတုပစ္စည်း သက်ထားသည် ဟု ကြံသင့်၏။

ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်၌၊ ဌိတံ - တည်၏၊ [ဝိလောမံကို “ ပစ္စနိကဘာဝေ ဌိတံ” ဟု ဖွင့်၊] စ - ကား၊ အနနုလောမိကတ္တာ ဝေ - မလျော်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ အပ္ပဋိရူပံ - တူသောသဘော မရှိ၊ ပဋိရူပံ - တူသော သဘော ရှိသည်၊ သဒိသံ-တူသည်၊ ပဋိဘာဝံ-တူသောအဘို့ရှိသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ အသဒိသမေဝ- မတူသည်သာ၊ အပ္ပဋိဘာဝမေဝ- တူသောအဘို့ မရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ - ၏၊) စ - ကား၊ အပ္ပဋိရူပတ္တာဝေ- တူသောသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ အဿာမဏကံ-ရဟန်းတို့၏ အလုပ်မဟုတ်၊ သမဏာနံ - တို့၏၊ ကမ္မံ - အလုပ်သည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်၊ အဿာမဏကတ္တာ - ရဟန်းတို့၏အလုပ် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အ ကပ္ပိယံ-ရဟန်းတို့အား မအပ်၊ ဟိ-မှန်၊ ယံ-အကြင်အလုပ်သည်၊ သမဏကမ္မံ- ရဟန်းအလုပ်သည်၊ န ဟောတိ - မဟုတ်၊ တံ - ထိုအလုပ်သည်၊ တေသံ - ထို ရဟန်းတို့အား၊ န ကပ္ပတိ - မအပ်၊ အကပ္ပိယတ္တာ - မအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ အကရဏီယံ-မပြုသင့် မပြုထိုက်၊ ဟိ-မှန်၊ သမဏာ-ရဟန်းကောင်း တို့သည်၊ ယံ-အကြင်အမှုသည်၊ န ကပ္ပတိ-မအပ်၊ တံ-ကို၊ န ကရောန္တိ-မပြု ကြကုန်၊ စ- ဆက်၊ တံ တေံ - ထိုကဲ့သို့သော ဤမေထုန်မှုကို၊ တယာ- သည်၊ ကတံ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မောဃပုရိသ-မဂ်ဖိုလ်မမှီး အချိုးနှီးယောက်ျား၊ တေ-သင်သည်၊ အနနုစ္ဆရိယံ- ရဟန်းတို့အား မလျောက်ပတ်သောအမှုကို၊ အနနုလောမိကံ - ရဟန်းတို့အား လျော်စွာမဖြစ်သော အမှုကို၊ အပ္ပဋိရူပံ- တူသောသဘော မရှိသောအမှုကို၊ အဿာမဏကံ-ရဟန်းတို့အလုပ်မဟုတ် သော အမှုကို၊ အကပ္ပိယံ-ရဟန်းတို့အား မအပ်သောအမှုကို၊ အကရဏီယံ- ရဟန်းတို့မပြုသင့် မပြုထိုက်သောအမှုကို၊ ကတံ-ပြီ၊ ဣတိ (အယံ-ဤဆိုအပ် ပြီးကား၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာ - တည်း။)

ပဋိရူပံ ။ ။ ပတိ (သဒိသံ) + ရူပံ ယဿာတိ ပဋိရူပံ၊ သဒိသံ ပဋိဘာဝံတို့ကား ပတိရူပံ၏ ဥဇုကတ္ထုပြတည်း၊ ပတိ (သဒိသော) + ဘာဂေါ ယဿာတိ ပဋိဘာဝံ၊ ဤ ပဋိရူပံစသည်၌လည်း ရှေ့ဝါကျမှ တေသံကိုယူ၍စပ်။ [ပ ရူပန္တိ အာဒိသုပိ တေသန္တိ အာနေတွာ သမ္ပန္နိတမ္ပံ။]

အဿာမဏကံ။ ။ “သမဏာနံ+ကမ္မံ” အဖွင့်ကြည့်၍ “သမဏာနံ+ကမ္မံ သာ မဏကံ” ဟု ပြု၊ သမဏာ၌ “သရမ” ဓာတ် ဖြစ်၍ ရှေ့ပုဒ်နှင့်တွဲသောအခါ ပျောက်သော (ရ) အစား (သ) လာရသည်။ [“နဟိ သမဏာနံ” ဟု တချို့စာ၌ ပါဠိပျက်၏၊ “န ဟိ သမဏာ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ ယံတံရှေ့ကနေသော သမဏာပုဒ်ကိုလည်း ယံတံအပြင် ၌ ရှိသော ကရောန္တိမှာ စပ်စေရသည်။]

ကထိဋ္ဌိနာမာတိ-ကား၊ ကေန ကာရဏေန-အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ (န သက္ခိဿသိ) နာမ- မစွမ်းနိုင်ရတုံတိသနည်း၊ ကိံ ကာရဏံ- ကို၊ ပဿန္တော - မြင်သည်၊ (ဟုတ္တာ - ရှိ၊ န သက္ခိဿသိ) နာမ - နည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တိဟောတိ၊ [နာမပုဒ်ကို ပါဠိတော် “န သက္ခိဿသိ ” နှင့် တွဲပေး၊] တတော- ထိုမှနောက်၌၊ ကာရဏာဘာဝံ-အကြောင်း၏ မရှိခြင်းကို၊ ဒဿေန္တော-မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ-ရှိ၊) ပရတော-နေ၌၊ နန မယာ မောယပုရိသာတိ အာဒိံ-ကို၊ အာဟ-မူပြီ၊ တံ သဗ္ဗံ- ထို အလုံးစုံသောစကားရပ်သည်၊ ဝုတ္တတ္ထမေဝ- ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိသည်သာ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တေန- ထို ရှင်သုဒိန်သည်၊ ယံ ပါပကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ တံ-ထိုမကောင်းမှုသည်၊ ဝိပစ္စမာနံ- အကျိုးပေးလသော်၊ အတိဝိယ - အလွန် အကဲသာလျှင်၊ ဒုက္ခဝိပါကံ- မကောင်းသောအကျိုး ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဒုက္ခဝေဒနာအကျိုးသာမက၊ အနိဋ္ဌာရုံ အကျိုးအားလုံးကို ဒုက္ခဝိပါကဟု ဆိုသည်။] တသ္မာ - ကြောင့်၊ အဿ- ထို ရှင်သုဒိန်၏၊ တံ ဝိပါကံ - ထိုအကျိုးကို၊ ဒဿေတု - ငှါ၊ ကတာ ပရာဓံ-ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိသော၊ ဝါ- အပြစ်ပြုပြီးသော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အနုကမ္မကာ - သနားစောင့်ရှောက်ကုန်သော၊ မာတာပိတရော - တို့သည်၊ (ပရိဘာသန္တိ) ဝိယ-ဘေးကိုပြု၍ ခြိမ်းချောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ဒယာလုကေန - သနားခြင်းရှိသော၊ စိတ္တေန - ဖြင့်၊ သုဒိန္နံ-ကို၊ ပရိဘာသန္တော- တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ၊) ဝရံ၊ ပေ၊ အာဒိံ-ကို၊ အာဟ- ပြီ။

တတ္ထ- ထို စကားရပ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဘေဿ-ဤ မြွေ၏ အာသု(သီဃံ)-လျင်မြန်စွာ၊ ဝိသံ - အဆိပ်သည်၊ အာဂစ္ဆတိ - တက်လာ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (လျင်မြန်စွာတက်လာသော အဆိပ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော - ထိုမြွေသည်၊) အာသီဝိသော-သ မည်၏၊ အဿ-ထိုမြွေ၏၊ ယောရံ

ဒယာလုကေန။ ။ဒယာ သဒ္ဓါသည် မေတ္တာကို၎င်း ကရုဏာကို၎င်း ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ ကရုဏာဟောဟု သိစေလို၍ “အနုကမ္မာယ သဟိတေန”ဟု ဒီကာဖွင့်သည်၊ သဟိတေနကိုကြည့်၍ “ဒယာ+ ယဿ အတ္တိတိ ဒယာလု” ဟု ပြု၊ ထို့နောက် သုတ္တံ၌ က ပစ္စည်းသက်။ [အာလုတဗ္ဗဟုလေ-သုတ်ကြည့်။]

အာသု၊ ပေ၊ အာသီဝိသော ။ ။ အာသုနိပါတ်သည် သီဃအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် အာသုကို “သီဃံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ အာဂစ္ဆတိကြိယာကို ကြည့်၍ “အာသု+ အာဂတံ+ ဝိသံ ယဿာတိ အာသီဝိသော”ဟု ပြုပါ။ [နိရုတ္တိနယေန-ဥကို ဤပြုခြင်း ဖျာသော ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိ၊ အာဂတပုဒ် ချေခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့်၊ အာသီဝိသသဒ္ဓဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ-အာသု သီဃန္တိ အာဒိ၊ ထောမနိမိ အဘိဓာန်၌ “အာသု”သာ ရှိ၏ “အာသု” ဟု မရှိ။]

(စက္ကံ)-ကြမ်းသော၊ ဝိသံ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-သည်၊) ယောရဝိသော- သ မည်၏။ အာသီဝိသဿ-လျင်မြန်စွာတက်လာသော အဆိပ်ရှိသော၊ ယောရဝိသဿ-ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသော၊ တဿ - ထိုမြေ၏၊ [မုခေ - ဌှပ်] ပက္ခိတ္တန္တိ တေဿ - ပက္ခိတ္တံဟူသော ဌှိနောက်ပုဒ်၏၊ ဝရန္တိဣမိနာ - ဝရံဟူသော ဌှိ ရှေ့ပုဒ်နှင့်၊ သဗ္ဗန္ဓော- ရှေ့နောက်လဲ၍ စပ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏) အာသီဝိသဿ-သော၊ ယောရဝိသဿ- သော၊ ဌှိဒိသဿ- ဌှိကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မြေ၏၊ မုခေ- ခံတွင်း၌၊ အင်္ဂဇာတံ- သည်၊ ဝါ- ကို၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်သွင်းအပ်သည်၊ (သမာနံ- သော်၊) ဝရံ- ကောင်းမြတ်သေး၏၊ ပက္ခိတ္တံ- သည်၊ သစေ ဘဝေယျ-အံ၊ (ဧဝံသတိ၊) ဝရံ-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ သုန္ဓရံ၊ သာဓု၊ သုဋ္ဌ- ကောင်းသေးသည်၊ သိယာ- ၏၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ န တွေဝါတိ- ကား၊ နတုဓေ ဝရံ - မကောင်းမြတ်သည်သာ၊ န သုန္ဓရမေဝ, န သာဓုမေဝ, န သုဋ္ဌမေဝ - သည်သာ၊ သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော နောက်ဝါကျတို့၌၊ သေ (သော)-ဌှိ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-တည်း။

ကဏှသပ္ပဿာတိ-ကား၊ ကာဠသပ္ပဿ-မည်းနက်သောအဆင်း ရှိသော မြေ၏၊ [ရှေးက “မြေဟောက်” ဟု ပေး၏.... သေသသပ္ပေဟိ-တို့ထက်၊ ကဏှ သပ္ပဿ မဟာဝိသတ္တာ အာသီဝိသဿ အနန္တရံ ကဏှသပ္ပေ ဝတ္ထော။] အင်္ဂါရကာသုယာတိ - ကား၊ အင်္ဂါရပုဏ္ဏကူပေ - မီးကျိုးတို့ဖြင့် ပြည့်သော တွင်း၌၊ ဝါ-တနည်း၊ အင်္ဂါရရာသိမိ- မီးကျိုးအစု၌၊ အာဒိတ္တာယာတိ-ကား၊

ဝရံ ပက္ခိတ္တံ။ ။ “သစေ ပက္ခိတ္တံ၊ ပေ၊ အတ္ထော” ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ ထိုအဓိပ္ပါယ် ထွက်ပြီဝါကျ၌ “သစေ ဘဝေယျ (ဧဝံ သတိ)” ကိုကြည့်၍ “ပက္ခိတ္တံ (သမာနံ) ဝရံ” ဟု သမာနံထည့်၍ အနက်ပေးသည်။ “ပက္ခိတ္တံ - ထည့်အပ်သည်ကား၊ ဝရံ - ၏” ဟု ပါဠိတော် အနက်ပေးပါ။ သီလပျက်ဘဲ သေရခြင်းသည် မေထုန်မှဖြင့် သီလပျက်၍ မသေဘဲနေရခြင်းထက် မြတ်ပါသေးသည်-ဟုလို။

အင်္ဂါရကာသု။ ။ ကာသုသဒ္ဓါသည် “ကဿတိ ခနိယတိ-တူးအပ်၏” ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုလျှင် “တွင်း” ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ ကသဓာတ်, ဏပစ္စည်း၊ “ကာသီယတိ စိယတိ-စီအပ်စုအပ်၏” ဟု ပြုလျှင် “အစု” အနက်ကိုဟော၏, ကာသဓာတ်, ဥပစ္စည်း ဟု ကြံ၊ ထို့ကြောင့် “အင်္ဂါရပုဏ္ဏကူပေ, အင်္ဂါရရာသိမိဝါ” ဟု ၂ မျိုးဖွင့်သည်။ အင်္ဂါရ ပုဏ္ဏကူပေဖြင့် “အင်္ဂါရေဟိ+ပုဏ္ဏာ+ကာသု” ဟု မဇ္ဈေလောပီတပျုရိသ်ပြု၏။ အင်္ဂါရ ရာသိမိဖြင့် “အင်္ဂါရနံ+ ကာသု အင်္ဂါရကာသု” ဟု ပြု၏။.... [ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ “တုစ္ဆဘာဝေန, ပုဉ္ဇဘာဝေနဝါ ကာသတိ ပကာသတိတိ ကာသု” ဟု ပြု၏။]

ပဒိတ္တာယ- လွန်စွာထွန်းပသော၊ ဂဟိတအဂ္ဂိဝဏ္ဏာယ - ယူအပ်သော မီးအဆင်းရှိသော၊ သမ္ပုဇ္ဇလိတာယာတိ-ကား၊ သမန္တတော- ထက်ဝန်းကျင်၌၊ ပဇ္ဇလိတာယ-အလျှံတောက်သော၊ အစ္စိယော-မီးလျှံတို့ကို၊ မုဗ္ဗန္တိယာ-လွတ်သော၊ သဇောတိဘူတာယာတိ-ကား၊ သပ္ပဘာယ-အရောင်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ သမန္တတော-၌၊ ဥဠိတာဟိ - ထကုန်သော၊ ဇာလာဟိ - အလျှံတို့ဖြင့်၊ ဧကပ္ပဘာ သမုဒယဘူတာယ-တခဲနက် အရောင်အပေါင်းရှိသည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ [အင်္ဂါရကာသုယာ-၌စပ်၊] ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တံ ကိဿဟေတူတိ-ကား၊ ဝရန္တိ - ဝရံဟူသော၊ ယံ - အကြင်စကားကို၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တံ - ထိုစကားကို၊ ကိဿဟေတု - အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ ကတရေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ (ဝုတ္တံ-သနည်း၊) ဣတိစေ - ဤသို့ မေးအံ့၊ မရဏံဝါ နိဂစ္ဆေယျာတိ - ကား၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ - ထို

အာဒိတ္တာယ ။ ။ အာဒိပ္ပတိ- လွန်စွာထွန်းပ၏၊ ဣတိ အာဒိတ္တာ၊ အာဒိတ္တာယကို “ ပဒိတ္တာယ ” ဟု ပရိယာယ် ဖွင့်သည်။ ၂ ပုဒ်လုံး “အာပုဗ္ဗ၊ ပပုဗ္ဗ-ဒိပဓာတ် (ဒိပဓာတ်လည်း သင့်၏။) တပစ္စည်းချည်းတည်း၊ “ ဂဟိတအဂ္ဂိဝဏ္ဏာယ ” ကား ပဒိတ္တာယ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ “ လွန်စွာ ထွန်းပ ” ဟူသည် “ ထိုအင်္ဂါရကာသု၏ မီးရောင်အဆင်းကဲ့သို့ နီရဲနေခြင်းတည်း ” ဟူလို။

သမ္ပုဇ္ဇလိတာယ ။ ။ “သံသည် သမန္တအနက်ဟော” ဟု ပြလို၍ “သမန္တတော” ဟု ဖွင့်သည်။ ပဇ္ဇလိတာယဖြင့် ထိုအင်္ဂါရကာသု၏ အလျှံတောက်နေပုံကို ပြ၏။ “အစ္စိယော မုဗ္ဗန္တိယာ” ကား သမ္ပုဇ္ဇလိတာယ၏အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပြတည်း။ “ပဇ္ဇလိတိ (လွန်စွာ+တောက်၏) ဣတိ ပဇ္ဇလိတာ၊ သမန္တတော+ပဇ္ဇလိတာ သမ္ပုဇ္ဇလိတာ။

သဇောတိဘူတာယ ။ ။ ဇောတိသဒ္ဓါသည် ဤနေရာ၌ “ အရောင် ” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ [ပဏ္ဍကေ ဇောတိ နက္ခတ္တ-ရံသီ သွိဂ္ဂိမ္မိ ဇောတိ သော-(အဘိဓာန်, ၈၈၄)။] ထို့ကြောင့် “သ+ပဘာယ” ဟု ဖွင့်သည်။ [သဟ+ဇောတိနာ ယာဝတ္တတိတိ သဇောတိ၊ သဇောတိ+ဟုတွာ+ဘူတာ သဇောတိဘူတာ။]

သမန္တတော၊ ပေ၊ ဟောတိ ။ ။ သဇောတိဘူတာယ၏ အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း။ ထို၌ “သမန္တတော ဥဠိတာဟိ ဇာလာဟိ” ကား “သမ္ပုဇ္ဇလိတာယ” ဟု ပြခဲ့သော မီးတော်များတည်း။ ထို ပြခဲ့သော မီးတောက်များဖြင့် “ ဧကပ္ပဘာသမုဒယဘူတာ-တခဲနက် အကြားမလပ်အောင် မီးရောင်အပေါင်း ဖြစ်သည် ” ။

မှတ်ချက် ။ ။ ထိုအင်္ဂါရကာသုသည် အာဒိတ္တ-နီနီရဲရဲ မီးရောင်ရှိ၏။ (ဤ စကားဖြင့် မီးလျှံထွက်ပုံကို မပြသေး။) သမ္ပုဇ္ဇလိတ-မီးတောက် မီးလျှံထွက်နေသည်။ (တချို့ မီးတောက်သည် အရောင်မရှိ၊ ရောင်သေဖြစ်၏။ ဤ အင်္ဂါရကာသုကား အရောင်သေမဟုတ်။) သဇောတိဘူတာ-(ဓာတ်မီးများကဲ့သို့) အရောင်ထိန်နေသည်-ဟူလို၊ ဤသို့ ပုဒ် ၃ ခု၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် မတူပုံကို မှတ်ပါ။

မြွေ၏ခံတွင်း မီးကျိုးတွင်း မီးကျိုးစုံ၌၊ အင်္ဂဇာတံ- ကို၊ ပက္ခိပေယျ-ထည့်ရာ၏၊ သော - ထို ရဟန်းသည်၊ မရဏံဝါ - သေခြင်းသို့သော်၎င်း၊ မရဏမတ္တိ- သေခြင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ - သေလုမတ္တဖြစ်သော၊ ဒုက္ခံဝါ- ဆင်းရဲခြင်းသို့သော်၎င်း၊ နိဂစ္ဆေယျ-ခရောက်ရာ၏၊ ဣတော နိဒါနဉ္စ ခေါ၊ ပေ၊ ဥပပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ မာတုဂါမဿ - ၏၊ အင်္ဂဇာတေ-၌၊ ယံ ဣဒံ အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ- အကြင် မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတော နိဒါနံ-၌ မာတုဂါမ၏ အင်္ဂါဇာတ်၌ မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို ထည့်သွင်းခြင်း ဟူသော အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ တဿ-ထို ထည့်သွင်းမှုကို၊ ကာရကော- ပြုသော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ နိရယံ-ခရဲ၌၊ ဥပပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဝေ-၌သို့လျှင်၊ ဝါ- သို့ကလောက်၊ ကမ္မဿ - ၏၊ မဟာသာဝဇ္ဇတံ - ကြီးသောအပြစ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဿန္တော-မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ-ထို ရှင်သုဒိန္ဒကို၊ ဂရဟိ-မူပြီ၊ တဿ- ဒိန္ဒ၏၊ ဒုက္ခာဂမံ- ဒုက္ခရောက်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆမာနော- အလိုရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န ဂရဟိ-ကဲ့ရဲ့ တော်မူသည်မဟုတ်။

တတ္ထနာမ တွန္တိ-ကား၊ ဝေရူပေ-၌သို့ သဘောရှိသော၊ တသ္မိံ ကမ္မေ-ထို မေထုန်အမှုသည်၊ ဝေ- သို့၊ ဝါ- သို့ကလောက်၊ မဟာသာဝဇ္ဇ- ကြီးသော အပြစ်ရှိသည်၊ သမာနေပိ- ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ တံ- သည်၊ [သမာပဇ္ဇိဿသိ နာမဉ္စစပ်၊] ယံ တွန္တိတ္ထေ - ၌၊ ယန္တိ - ယံ သဒ္ဓါသည်၊ ဟိဋ္ဌနတ္ထေ- ရှုတ်ချခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော၊ တွန္တိ-တွံသဒ္ဓါသည်၊ တံသဒ္ဓဿ-တံ သဒ္ဓါ၏၊ ဝေဝစနံ-ဝေဝစပရိယာယ်တည်း၊ ဒွိဟိပိ- ယံ+တွံ ၂ ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်း၊ ယံဝါ တံဝါ- ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော၊ ဟိဋ္ဌိတံ - ရှုတ်ချအပ်သော၊ အဝညာတံ-

ဣတော နိဒါနံ။ ။ ဣဒံ မာတုဂါမဿ အင်္ဂဇာတေ အင်္ဂဇာတပက္ခိပနံ + နိဒါနံ (ကာရဏံ) အဿ နိရယုပပဇ္ဇနဿာတိ ဣတောနိဒါနံ၊ ဘာဝနပုံသကံ စေတံ၊ ပစ္စတ္တဝစနဿ တောအာဒေသော ကတော၊ တဿစ သမာသေပိ အလောပေါ၊ - ဇီကာ။ [ဣတော၌ တောသည် သိကိုပြုထားသော တောတည်း၊ ထိုတောလည်း မကြေ၊ ထို့ကြောင့် “ဣတောနိဒါနံ” ဟု ရှိရသည်-ဟုလို၊ ထိုစကားအရ “ဣတော + နိဒါနံ ယဿာတိ ဣတောနိဒါနံ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ကြိယာဝိသေသနအနက်ပေး။]

မဟာသာဝဇ္ဇတံ။ ။ လူများ၏ မေထုန်မှုသည် အပြစ်မကြီးလှသော်လည်း ရဟန်းတို့၏ မေထုန်မှုကား ဘုရားအာဏာတော်ကို ကျူးကျော်မှု၊ အဓိသီလင်္ကျာကို ဖောက်ဖျက်မှုကြောင့် ကြီးလေးသောအပြစ်ရှိသည်။

တွန္တိ၊ ပေ၊ ဝေဝစနံ။ ။ တတ္ထ နာမ တွံ၌ တွံသည် သမာပဇ္ဇိဿသိန္ဓစပ်ရသော (တုမှ၏ကာရိယ ပဌမန္တ) ပုဒ်တည်း၊ ယံတွံ၌ တွံကား (ထိုတွံမျိုး မဟုတ်) တံ၏ ပရိယာယ်ပုဒ်တည်း၊ ယံသဒ္ဓါ၏ ဟိဋ္ဌနအနက်ကို ကုစွက်၍-ဟာသော နိပါတ်ပုဒ်တမျိုး-

အောက်တန်းစားအမှုဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ [နှစ်ယံဒွယသမာပတ္တိံ - ဤ
 စပ်၊] ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အသဒ္ဓမ္မန္တိ - ကား၊ အသတံ - မသူတော်ဖြစ်ကုန်
 သော၊ နိစဇနာနံ-ယုတ်ညံ့သူတို့၏၊ ဓမ္မံ-အကျင့်ဖြစ်သော၊ တေဟိ-ထို ယုတ်ညံ့
 သူတို့သည်၊ သေဝိတဗ္ဗံ - မှီဝဲထိုက်သော၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ဂါမဓမ္မန္တိ-
 ကား၊ ဂါမာနံ - ရွာသူရွာသားတို့၏၊ ဓမ္မံ - သော၊ ဂါမဝါသိက မနုဿာနံ-
 ရွာ၌နေသူ လူတို့၏၊ ဓမ္မံ-သော၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝသလဓမ္မန္တိ-ကား၊ ပါပ
 ဓမ္မေ - ယုတ်မာသော အကျင့်တို့ကို၊ ဝသန္တိ ပဒ္ဓရန္တိ - သွန်ချတတ်ကုန်၏၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝသလာ-လတို့မည်၏၊ ဝသလာနံ-ယုတ်မာသောအကျင့်တို့ကို
 သွန်ချတတ်ကုန်သော၊ တေသံ ဟိနပုရိသာနံ - ထို ယုတ်ညံ့သောယောက်ျား
 တို့၏၊ ဓမ္မံ - အကျင့်ဖြစ်သော၊ ဝါ - နည်း၊ ဝသလံ, ကိလေသပဒ္ဓရဏကံ-
 ကိလေသာကို သွန်ချတတ်သော၊ ဓမ္မံ - သော၊ ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ - ကား၊ ကိလေသ

ဟူလို။ [ယံတံတိ- နာယံ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသော၊ (ယံသည် ဥဒ္ဓေသ, တံသည် နိဒ္ဓေသ,
 ဧရိးရှိ၏၊ ဤသို့ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသမဟုတ်)၊ ယထာလောကေ “ယံဝါတံဝါ” တိ အဝညာတ
 ဝစနံ၊ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ=လောက၌ ယံဝါတံဝါ (ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြား၊ ဝါ-တော်သလို လျော်
 သလို၊ ဝါ-တော်စွာ လျော်စွာ) ဟူသော ရှုတ်ချအပ်သော အနက်ဟောသဒ္ဓါရှိသကဲ့သို့၊
 ထို့အတူ ယံတွံကိုလည်း “အဝညာတဝစနံ” ဟု မှတ်ဆိုက်သည်။]

အသဒ္ဓမ္မံ။ ။ အသတံသည် အသန္တာနံကဲ့သို့ နံ ဝိဘတ် ဆုံးသောပုဒ်၊ အသတံ+
 ဓမ္မော (အသန္တ ဓမ္မော - ဟု ဖြစ်သင့်သော်လည်း သန္တသဒ္ဓဿသုတ်၌ စဖြင့် သန္တကို
 သပြု, ဒွေဘော်လာ၍) အသဒ္ဓမ္မောဟု ဖြစ်၏၊ အသန္တအရ နိစဇန (အကျင့်ယုတ်ညံ့သူ)
 ကို အရကောက်ပါဟု အဘိဓမ္မာကို ပြလို၍ “နိစဇနာနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [“န + သန္တော
 အသန္တာ၊ - (သူတော်ကောင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်) မသူတော်၊ ဝါ-ယုတ်ညံ့သူ။]
 “တေဟိ သေဝိတဗ္ဗံ” ကား “အသဒ္ဓမ္မံ” အမည်ရပုံကို ထင်ရှားပြသော စကားတည်း၊
 ထို နိစဇနတို့ မှီဝဲအပ်သောအကျင့် ဖြစ်သောကြောင့် “အသဒ္ဓမ္မံ” ခေါ်ရသည်-ဟူလို။

ဂါမဓမ္မံ။ ။ “ဂါမာနံ+ ဓမ္မော ဂါမဓမ္မော” ဟု ပြု၊ “ဂါမ” အရသည်း (ရွာနှင့်
 ရွာသူရွာသားကို မခွဲခြားဘဲဆိုအပ်သော အဘေဒေါပစာရအားဖြင့်) ရွာသူရွာသားကို
 ယူပါ။ [ဂါမသဒ္ဓေန ဂါမဝါသိနော ဝုတ္တာ အဘေဒေါပစာရေန။] ထို့ကြောင့် ဂါမ
 ဝါသိကမနုဿာနံ-စသည်ဖြင့် ဥဇုကတ္ထဖွင့်သည်။

ဝသလဓမ္မံ။ ။ “ဝသ-သူဒနေ (သွန်ချခြင်း)” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်
 “ပါပဓမ္မေ ဝသန္တိ” စသည်ဖြင့် “ဝသလ” အရ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရအောင်၎င်း, “ဝသလံဝါ”
 စသည်ဖြင့် “ဝသလ” အရ အကျင့်ရအောင်၎င်း, ၂ နည်းဖွင့်ပြသည်။ [ဝသဓာတ်+
 အလပစ္စည်း၊] ပဌမနည်း၌ “ဝသလာနံ+ ဓမ္မော ဝသလဓမ္မော” ဟု ပြု၊ ဒုတိယနည်း၌
 “ဝသတီတိ ဝသလော၊ ဝသလောစ+သော+ ဓမ္မောစာတိ ဝသလဓမ္မော” ဟု ပြု။

ဒုသိတံ-ကိလေသာတို့ ဖျက်ဆီးအပ်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဒုဋ္ဌ၊ စ-မကောင်းသည် လည်းဟုတ်၏။ အသုဒ္ဓမံ-မသိမ်မွေ့သည်။ (ဟုတွာ)။ ထုလဉ္စ-ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်း သည်လည်းဟုတ်၏။ အနိပုဏံ - မသိမ်မွေ့သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဩဒကန္တိကန္တိ- ကား၊ အဿ-ထို မေထုနဓမ္မေ။ ဥဒကကိစ္စံ - ရေ၌ ဖြစ်သော ကိစ္စဟူသော။ (ရေဆေးခြင်းကိစ္စ ဟူသော)။ အန္တိကံ အဝသာနံ- အဆုံးသည်။ (အတ္ထိ- ၏။) ဣတိ-ထို ကြောင့်။ (သော-ထိုမေထုနဓမ္မသည်။) ဩဒကန္တိကော- ကမည်၏။ ဩဒကန္တိကံ- ရေ၌ဖြစ်သောကိစ္စ အဆုံးရှိသော။ တံ - ထိုမေထုနအကျင့်သို့။ ရဟဿန္တိ- ကား၊ ရဟော- ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌။ ဘဝံ - ဖြစ်သော အကျင့်သို့။ ပဋိစ္စန္ဓေ - ဖုံးကွယ်အပ်သော။ ဩကာသေ - ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ- ဖြစ်သောအကျင့်သို့။ [သမာပဇ္ဇိဿသိနာမ- ၌စပ်။] ဟိ- မှန်။ အယံ ဓမ္မော - ဤ မေထုနအကျင့်သည်။ ဝါ - ကို။ ဇိဂုစ္ဆနိယတ္တာ - စက်ဆုပ်အပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ - ရွံစရာကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အာဝိ- ထင်ရှားစွာ။ [သတ္တတ၌ “အာဝိသံ” ဟု ရှိ၏။ သ်ကျေ၍ ဒီဃပြု။] အညေသံ- အခြားသူတို့၏။ ဒဿန ဝိသယေ - မြင်လောက်ရာအရပ်၌။ ဝါ - မြင်ကွင်း၌။ ကာတံ - ငှါ။ နသတ္တာ - မတတ်ကောင်း။ ဝါ - မတော်။ တေန - ကြောင့်။ ရဟဿန္တိ- ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ- သည်။) ဝုတ္တံ-မူအပ်ပြီ။

ဒုဋ္ဌ၊ လ္လံ။ ။ “ဒု+ထုလံ” ဟု ၊ ပုဒ်ခွဲ၊ ဒုသည် ဒုဋ္ဌ၊ အနက်ဟောတည်း။ “ကိလေသာ ဒုသိတံ” သည် ဒုဋ္ဌ၊ အနက်၏ အကြောင်းပြတည်း။ အသုဒ္ဓမံသည် ထုလ၏အဖွင့်တည်း။ “အနိပုဏံ” ကား အသုဒ္ဓမံ၏ ဥဒကတ္ထ။ “ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်း” ဟု အနက်ပေးစေ လိုသည်။ ထကို ငြိ၊ ဒုနောက်ဖြစ်၍ ဒွေဘော်လာ။ [“ဒုဋ္ဌ၊ စ+သော + ထုလောစာတ် ဒုဋ္ဌ၊ လ္လော” ဟု ပြ၍ မေထုနဓမ္မောကို အရကောက်။]

ဩဒကန္တိကံ ။ ။ “ဥဒကေ + ဘဝံ - ဖြစ်သောကိစ္စတည်း။ ဩဒကံ - ကိစ္စ” ရေဆေးခြင်းကိစ္စကို အရကေခံစေလိုသောကြောင့် “ဥဒကကိစ္စံ” ဟု ဖွင့်သည်။ မေထုန ကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ ရေဆေးရသောကြောင့် “ဩဒကံ + အန္တိကံ ယဿာတိ ဩဒ ကန္တိကော” ဟု ပြု။ အဝသာနံသည် အန္တိကံ၏အဖွင့်တည်း။ [နောက် “မေထုနဓမ္မော နာမ” ၏ အဖွင့်၌ကား “ဥဒကံ+အန္တေ ယဿာတိ ဥဒကန္တိ” ဟု ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟု ဗ္ဗိဟိပြု၍ “ဥဒကန္တမေဝ ဩဒကန္တိကံ” ဟု ဣကပစ္စည်း သွတ္တဟု ပြုလတ်။ ထိုနည်းကို ဤနည်းမှ တမျိုးပြခြင်းဟု သာ မှတ်။]

ရဟဿံ ။ ။ “ရဟော + ဘဝံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ “ရဟသိ - လူ အများ၏ ကွယ်ရာ၌+ဘဝေါ ရဟသော” ဟု ပြု။ ဘဝအနက်၌ ယပစ္စည်း။ [ထောမနိဓိ ၌ “ယတ်” ပစ္စည်းဟု ဆို၏။] မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ (သ်) လာ။ သကို ယကပ်၍ သျကို သပြု၊ ဒွေဘော်လည်းလာ။

ဒွယံဒွယသမာပတ္တိန္တိ - ကား၊ ဒွိဟိ ဒွိဟိ - ခိန်းမယောက်ျား ၂ ဥျားသား ၂ ဥျားသား တို့သည်။ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ - ကောင်းစွာ ရောက်ထိုက်သော မေထုန် အကျင့်သို့၊ ဒွယံဒွယံသမာပတ္တိန္တိပိ-ပတ္တိံ ဟူ၍လည်း၊ ပါဠိ-ပါဠိရှိသေး၏။ ဒယံဒယံ သမာပတ္တိန္တိပိ-တ္တိံ ဟူ၍လည်း၊ ပဌန္တိ - ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။ တံ-ထိုသို့ ရွတ်ဆို ခြင်းသည်။ န သုန္တရံ - မကောင်း၊ သမာပဇ္ဇိဿသီတိ ဧတံ - သာသိ ဟူသော ဤ ပုဒ်ကို၊ တတ္ထနာမ တုန္တိတ္ထေ - တတ္ထနာမ တံ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပုတ္တနာမသဒ္ဓေန - ဆိုအပ်ပြီးသော နာမသဒ္ဓါနှင့်၊ သမာပဇ္ဇိဿသီနာမ - ရောက်ရတိသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဗဟူနံ ခေါ၊ ပေ၊ အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ - မောဟူသော စကားကို၊ သာသနံ - သာသနာ တော်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဝဒတိ- မိန့်တော်မူ၏။ ဣမသ္မိံသာသ နေ-၌၊ တံ-သည်၊ ဗဟူနံ- နံသော၊ ပုဂ္ဂလာနံ- တို့၏၊ အကုသလာနံ- နံသော၊ ဓမ္မာနံ- တို့ကို၊ အာဒိကတ္တာ- အစွာပြုတတ်သူတည်း၊ [ပုဂ္ဂလာနံကို အာဒိ နှင့် ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ၌၊ ဓမ္မာနံကို ကတ္တာ၌စပ်၊ ကတ္တာ၌ ကရဇာတ် တုပစ္စည်း၊]

ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ။ ။ ဒွိန္တံ + သမူဟော ဒွယံ၊ သမာပတ္တိနှင့်တွဲ၍ရန် “ဒွယေန” ဟု ရှိစေ၊ “ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ” ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်-၁ ကဏ္ဍ (၅၄) သုတ်ဖြင့် “ဒွယေန ဒွယေန” ဟု ပြု၊ “သျှာဒိလောပေါ ပုဗ္ဗဿကဿ” ဟူသော (၅၅) သုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၏နာကိုချေ၊ ထို့နောက် ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှါ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ “ဒွယံ ဒွယေန” ဟု ဖြစ်၏။ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ သမာပတ္တိ၊ ဒွယံဒွယေန + သမာပတ္တိ ဒွယံဒွယ သမာပတ္တိ၊ ဤသို့ ပြုစေလို၍ “ဒွိဟိဒွိဟိ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဒွိဟိ” ဟု ဗဟုဝင် ဖွင့်သော်လည်း “၂ ယောက်အပေါင်း-၂ ယောက်တတွဲ” ဖြစ်၍ “ဒွယေန” ဟု သာ ကေဝုပပြုရသည်။ တိပစ္စည်းက နိယတဣတ္ထိလိန် ဖြစ်၍ “မေထုနဓမ္မော” ဟူသော အဘိ ဓေယျပုဒ်၏ပုလ္လိန်သို့ မလိုက်ဘဲ သမာပတ္တိကို ဣတ္ထိလိန်သာမှတ်၊ [“ဒွယံဒွယံသမာပတ္တိ” ဟု ရှိသောပါဠိ၌ သမာသံပြီးမှ နောက်ဒွယံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ “ဒယံဒယံ” ဟု သဒ္ဓါမဖြစ် နိုင်သောကြောင့် ဒယံဒယံသမာပတ္တိပုဒ်ကို “မကောင်း” ဟု ဆိုသည်။]

သမာပဇ္ဇိဿ သိ။ ။ ရှင်သုဒိဏ်၏ မေထုန်မှုသည် ပြုပြီး (အတိတ်) ဖြစ်သော်လည်း ဂရဟာဇောတကနာမသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် သဒ္ဓထုံးစံအတိုင်း “သမာပဇ္ဇိဿ သိ” ဟု အနာဂတ်ကြိယာကို သုံးစွဲထားသည်။ ထို့ကြောင့် “သမာပဇ္ဇိဿသီတိ ဧတံ နာမသဒ္ဓေန ယောဇေတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်သည်။ [နာမေ ဂရဟာဝိမှယေသု၊- (မောဂ္ဂလ္လာန်၊ ၆ ကဏ္ဍ၊ ၃ သုတ်၊) အကျယ်ကို ထိုနိဿယမှာရှု။]

သာသနံ သန္ဓာယ။ ။ “အာဒိကတ္တာ-မေသုန်ကို အစဆုံးပြုသူ” စသောစကားကို သာသနာတော်ကို ရည်ရွယ်၍မိန့်သည်။ လူဝတ်ကြောင်လောက၌ကား ထို မေထုန်မှုကို ကမ္ဘာဥျားလူတို့က စထွင်ခဲ့ကြသည်-ဟုလို။

(ကသ္မာ-နည်း၊) သဗ္ဗပဋ္ဌမံ-အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှေးဥျားစွာ၊ ကဏေ တော-ပြုခြင်းကြောင့်တည်း၊ သဗ္ဗပဋ္ဌမံ-စွာ၊ တေမဂ္ဂံ-ဤလမ်းကို၊ ပဋိပန္နတ္တာ- သွားသု၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမော - ရှေ့သွားတည်း၊ ဒွါရံဒဒေါ- လမ်း ပေါက်ကို ပေးတတ်သူတည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဟိ - မှန်၊ ဣမံလေသံ- ဤအမြွက်ကို၊ (ဤအနည်းငယ်သော အကြောင်းကို၊) လဒ္ဓါ - ရ၍၊ တဝ - ၏ (အမှုကို)၊ အနုသိက္ခမာနာ - အတုလိုက်၍ ကျင့်ကုန်သော၊ ဗဟု - န်သော၊ ပုဂ္ဂလာ - တို့သည်၊ [တောကျောင်းဘုန်းကြီး၊ ဝဇ္ဇိတိုင်းသား ရဟန်းများကို ရည်ရွယ်တော်မူသည်။] နာနပ္ပကာရကေ - အထူးထူးသော အပြားရှိကုန် သော၊ မက္ခဋိယာ- မျောက်မ၌၊ မေထုန ပဋိသေဝနာဒိက္ခေ- မေထုန်မှီဝဲခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အကုသလဓမ္မေ-အကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ ကရိယန္တိ-ပြုကုန် လဘံ၊ ဣတိအယံ - ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ ဗဟုနံ ခေါ၊ ပေ၊ အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဟူသော စကားရပ်၌၊ အဓိပ္ပာယ်ယော- ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း၊ အနေက ပရိယာယေနာတိ-ကား၊ [ဤပရိယာယ ပုဒ်နက်ကို အတ္ထိ ခွေသ ပရိယာယော တုန်းကဖွင့်ခဲ့ပြီ၊] အနုနုစ္ဆဝိယန္တိအာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊ ဝုတ္တေဟိ- ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ဗဟုဟိ- န်သော၊ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ-ဤ အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ [ဝိဂရဟိတွာ၌စပ်၊ ဝုတ္တေဟိပိ၌ (ပိ)ပိုဟန်တူသည်။]

ဒုပ္ပရတာယ၊ ပေ၊ ဘာသိတွာတိ-ကား၊ ဒုပ္ပရတာဒိနံ-ဒုပ္ပရတာ အစရှိ သော အကျိုးတို့၏၊ ဝတ္ထုဘူတဿ-တည်ရာအကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အသံ

ဒွါရ၊ ပေ၊ ဝေါယကော။ ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမောကို “ဒွါရံဒဒေါ” ဟု ဖွင့်သည်။ တကယ်ရှေ့က သွားသုမဟုတ်၊ လမ်းပေါက်ကိုပေးသူ-ဟူလို၊ “ ဒွါရကို ဥပါယ၊ ဒဒေါကိုဒါယကော” ဟု သမာသ်ပုဒ်ဖြင့် အဖြောင့်ဖွင့်သောကြောင့် “ ဒွါရံဒဒေါ ” ၌လည်း (အမတန္ဒဒေါ- ကဲ့သို့) သမာသ်ပုဒ် ဟုမှတ်။

ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ။ ။ ဒုက္ခေန-ခဲယဉ်းသဖြင့် + ဘရိယတေ-ဆောင်ရွက် အပ်၏ ၊ ဣတိ ဒုပ္ပရော- (သူ၏ စားသောက်နေထိုင်ရေး တာဝန်ကို ဆောင်နေရသည်မှာ လွန်စွာ ကြီးလေးသောကြောင့် တာဝန်ကြီးလေးသောခန္ဓာကိုယ်နှင့် စိတ်ကို “ဒုပ္ပရ” ဟု ဆိုသည်။ “ ဒုပ္ပရဿ + ဘာဝေါ ဒုပ္ပရတာ ” ဟူသည် အစားအသောက် နေရာ ထိုင်ခင်း စသည်၌ ဇီဇာကြောင်ခြင်း (ရိုးများခြင်း) တည်း၊ ထိုသို့ ဇီဇာကြောင်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ (မိမိကိုယ် မိမိစိတ်ကို မစောင့်စည်း မထိန်းသိမ်းနိုင်သော) အသံဝရ တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ အသံဝရဿ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဖလူပစာ။ ။ ဤပြုခဲ့သော အရကောက်ကို ကြည့်လျှင် “ဒုပ္ပရတာ” အရ အသံ ဝရကို တိုက်ရိုက်မရသေး၊ အသံဝရသည် ဒုပ္ပရတာ၏ အကြောင်းရင်းသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အသံဝရ ရအောင် ဖလူပစာရ ကြံပါ၊ အကျိုး (ဇီဇာကြောင်ခြင်း) ၏

ဝရဿ-မစောင့်စည်းခြင်း၏၊ အဝဏ္ဏံ-ချီးမွမ်းခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ နိန္ဒာဝရဟံ-ကဲ့ရဲ့ ကြောင်းစကားကို၊ ဘာသိတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသံဝရေ-၌၊ ဌိတဿ-သော၊ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ အတ္တာ-စိတ်သည်၊ ဝါ-ကိုယ်သည်၊ ဒုပ္ပရတဉ္စေဝ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆောင်ရွက် အပ်သူ၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ ဒုပ္ပေါသတဉ္စေဝ-ခဲယဉ်းသဖြင့် မွေးမြူအပ်သူ၏ အဖြစ် သို့၎င်း၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အသံဝရော- မစောင့်စည်း

ဒုပ္ပရတာအမည်ကို အကြောင်းရင်း အသံဝရပေါ်၌ တင်စား၍ အသံဝရကို ဒုပ္ပရတာ ဟု ခေါ်ရသည် - ဟူလို၊ [ယံ အသံဝရံပဋိစ္စ (အကြင် အသံဝရကြောင့်) ဒုပ္ပရတာ ဒုပ္ပေါသတာဒိ ဟောတိ၊ သော အသံဝရော ဒုပ္ပရတာဒိသဒ္ဓေန ဝုတ္တော ကာရဏေ ဖလူပစာရေနာတိ အာဟ-ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ အသံဝရဿာတိ။]

ဝတ္ထုဘူတဿ။ ။ “ကာရဏဿ” ဟု ဖွင့်၏။ “ဝသတိတ္ထေ ဖလံ တဒါယတ္တဝုတ္တိ တာယ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်ခြင်း ရှိသော အကျိုးတရား၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းကို ဝတ္ထု ဟု ခေါ်သည်။ “ ဒုပ္ပေါသဿ + ဘာဝေါ ဒုပ္ပေါသတာ” ၌လည်း နည်းတူ။

အဝဏ္ဏံနိန္ဒာ ဝရဟံ ။ ။ ဝဏ္ဏသဒ္ဓါသည် ပသံသာ (ချီးမွမ်းခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော အဝဏ္ဏသဒ္ဓါကား နိန္ဒာ (ကဲ့ရဲ့ခြင်း) အနက်ကို ဟောရသည်။ ထို့ကြောင့် အဝဏ္ဏံကို နိန္ဒာဟု ဖွင့်၍၊ နိန္ဒာကို ဝရဟံဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ လောကဓံရှစ်ပါးတွင် “နိန္ဒာ-ပသံသာ” ဟု မကောင်း အကောင်းတွဲပုံကို၎င်း၊ “ ဝရဟ- နိန္ဒာနေ ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းဆိုပုံကို၎င်း ထေခံ၍ နိန္ဒာသည် ပသံသာ၏ ပြောင်းပြန် (ဝရဟာ) အနက်ကို ဟောကြောင်း သိပါ။ ရှေ့၌လည်း ဝိဝရဟံကို “နိန္ဒိ” ဟု ပင် ဖွင့်ခဲ့သည်။

ယသ္မာဟိ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ ။ ။ “ ဒုပ္ပရတာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတဿ အသံဝရဿ ” ကို အကျယ်ချဲ့လို၍ တက်သောစကားတည်း၊ ထိုစကား၌ “ အသံဝရ ” ဟူသည် သံဝရ၏ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း၊ ထို သံဝရကား သီလစောင့်ခြင်း၊ သတိထားခြင်း၊ အဇာပူ အကောင်း မကောင်းကို သည်းခံခြင်း (ခန္တိ)၊ ကြိုးစားခြင်း (ဝီရိယ)၊ စဉ်းစားခြင်း (ဉာဏ်) ဟု ၅ မျိုးရ၏။ ထို ၅ မျိုးမရှိခြင်း ကို “ အသံဝရ- ” ဟု ခေါ်၏။ ဤ အသံဝရကြောင့်ပင် ယခုအခါ ဘုရားသာသနာတော်ကြီး ဆုတ်ယုတ်နေလေသည်။

အတ္တာ၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ ။ ။ အတ္တာတိ စိတ္တံ သရီရဉ္စေ၊ စိတ်ကို၎င်း ခန္ဓာကိုယ် တခုလုံးကို၎င်း “ အတ္တာ ” ဟု ခေါ်၏။ စိတ္တမေဝဝါ - တနည်း၊ စိတ်ကိုသာ အတ္တဟု ခေါ်၏။ ဧဝံဖြင့် သရီရကို ကန့်သည်။ ဤအတ္တာပုဒ်သည် အာပဇ္ဇတိ၏ ကတ္တားတည်း။ ထို့ကြောင့် “ ဒုက္ခေန + ဘဒိတဗ္ဗော၊ ဒုက္ခေန + ပေါသိတဗ္ဗော ” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဒုပ္ပရ- ဒုပ္ပေါသတိအရ အတ္တကိုသာ ကောက်ရမည်။ (ပုဂ္ဂိုလ်ကို မကောက်ရ)။ နေခံ၌လည်း “ ဌိတဿ အတ္တာ သုဘာရာ ဟောတိ သုပေါသော ” ဟု အတ္တာနှင့် သုဘာ သုပေါသ တို့ကို အရတူပြုလိမ့်မည်။ သို့သော် အတ္တ - သရီရနှင့် ပုဂ္ဂလတို့မှာ သဘောတူပင်ဖြစ်၍

ခြင်းကို၊ ဒုတ္တရတာတိစ-ဒုတ္တရတာဟူ၍၎င်း၊ ဒုပ္ပေါသတာတိစ-တာဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသံဝရေ-၌၊ ဌိတဿ-သော၊ (ပုဂ္ဂလဿ-၏) အတ္တာ-စိတ်သည်၊ ဝါ-ကိုယ်သည်၊ စတုသု-န်သော၊ ပစ္စယေသု-တို့၌၊ မဟိစ္ဆတံ (စ)- များသောပစ္စည်းတို့ကို အလိုရှိသု၏အဖြစ်သို့၎င်း၊ ဝါ-

“ အသံဝရေ ဌိတဿ ပုဂ္ဂလဿ အတ္တာ ” ဟု ပုဂ္ဂလနှင့် အတ္တကို သမ္ပန် သမ္ပန္နိ တွဲ၍ ဆိုရာ၌ “အဘေဒဘေဒပစာ ” ဟု ၎င်း၊ အတ္တအရ စိတ်ကိုကောက်ရာ၌ “ အပေါင်း သမ္ပန် + အစိတ်သမ္ပန္နိ ” ဟု ၎င်း မှတ်ပါ။

ဘရနှင့်ပေါသ ။ ။ ကလေးတယောက် မွေးစားခြင်းကို “ပေါသ”ဟု ခေါ်၍၊ မွေးစားပြီးနောက် ထိုကလေး၏တာဝန်ကို ဆောင်နေရခြင်းကို “ဘရ”ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့၊ ရဟန်း သာမဏေများကို ကိုးကွယ်ခြင်း ရှင့်ဒကာ ရဟန်းဒကာလုပ်ခြင်းကို “ပေါသ”ဟု ခေါ်၍၊ သူ့တာဝန်ကို ဆောင်နေရခြင်းကို “ဘရ”ဟု ခေါ်ပါ။ ထိုသို့ တာဝန် ဆောင်ဘို့ ကိုးကွယ်ဘို့ခက်သောစိတ် (ကိုယ်)ကို ဒုတ္တရ-ဒုပ္ပေါသ ခေါ်သည်ဟု မှတ်။

ဒုတ္တရတာ ဒုပ္ပေါသတာဖြစ်ပုံ ။ ။ မိမိကိုယ် မိမိစိတ်ကို တရားဖြင့် ထိန်းသိမ်း စောင့်စည်းမှု သည်းခံမှု (သံဝရ) မရှိသူသည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မိမိကိုယ်ကို မွေးမြူ ဆောင်ရွက်ဘို့ရန် ခဲယဉ်း၏။ ပစ္စည်း ၄ ပါး ဒကာ ဒကာမတို့ကလည်း ကိုးကွယ် ဆောင်ရွက်ဘို့ဝန်လေး၏။ [အတ္တနာ ပစ္စယဒါယကေဟိစ ဒုက္ခေန ဘရိတဗ္ဗတံ ပေါသေ တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။] အချဉ်ရလျှင် အချိုရှာတတ်၏။ အိမ်တအိမ်မှရအပ်သော ဆွမ်းနှင့် ဟင်းကို အခြားတနေရာရေခံလျှင် သွန်ပစ်တတ်၏။ ဤနည်းအားဖြင့် သူ၏စိတ်တိုင်းကျ မရနိုင်သောကြောင့် သူ့ကိုယ်တိုင် မကျေမနပ်နှင့် အငတ်ခံရတတ်၏။ ဤကား မိမိစိတ် မိမိကိုယ်ကို မိမိမွေးမြူဆောင်ရွက်ဘို့ ခဲယဉ်းပုံတည်း။

တချို့ကိုယ်တော်ကား ဒကာဒကာမတို့က ဆွမ်းကောင်း ဟင်းကောင်း လောင်းလှ သော်လည်း မျက်နှာ ရှင်ရှင်ပျပျမရှိ မျက်မှောင်ကုပ်လျက် မကျေနပ်သော အမူအရာကို ပြတတ်၏။ ထိုအလှူရှင်တို့၏ မျက်မှောက်မှာပင် (သဒ္ဓါပျက်ချင် ပျက်ပေစေ-ဟူသော စိတ်ထားဖြင့်) လူသာမဏေတို့အား ပေးလိုက်တတ်၏။ ထိုကိုယ်တော်သည် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ အကိုးကွယ်ခက် , တာဝန်ဆောင်ဘို့ ခက်သော ဒုပ္ပေါသ - ဒုတ္တရ ကိုယ်တော်တည်း။ ဧတံ ဒိသ္မာ မနုဿာ ဒုရတောဝ ပရိဝဇ္ဇန္တိ။ “ဒုတ္တရော ဘိက္ခု၊ န သက္ကာ ပေါသိတုံ” တိ-ဒီလိုကိုယ်တော်မျိုးကို မြင်လျှင် လူဘို့သည် “ဒုတ္တရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် တယ်၊ သူ့ကို မွေးလို့ ကိုးကွယ်လို့ မတော်ဘူး” ဟု ဆိုကာ အဝေးမှ ရှောင်ကြသည်။

မဟိစ္ဆတံ ။ ။ မဟန္တာနိ - များစွာသောပစ္စည်းတို့ကို + ဣစ္ဆတိတိ မဟိစ္ဆော၊ (တနည်း)မဟာဘိ-ကြီးသော + ဣစ္ဆာ ယဿာတိ မဟိစ္ဆော (အတ္တာ)၊ မဟိစ္ဆဿ + ဘာဝေါ မဟိစ္ဆတာ = များစွာသောပစ္စည်းတို့ကို လိုလားသော၊ (ကြီးသော အလို ရှိသော) အတ္တ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ ထို မဟိစ္ဆတာသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် “အတိလောဘ”ရ၏။ ဤနေရာ၌ကား ထို လောဘဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော

ကြီးသောအလိုရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ သိနေရပွမာဏောပိ - မြင့်မိုရ်တောင်မျှ
 ပမာဏရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပစ္စယေ - တို့ကို၊ လဒ္ဓါ-ရ၏၊ ဝါ-ရပါ
 လျက်၊ အသန္တုဋ္ဌိတံစ-တင်းတိမ် ရောင့်ရဲခြင်းမရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၎င်း၊ အာပဇ္ဇ
 တိ-၏၊ တသ္မာ - ထို့ကြောင့်၊ အသံဝရော - ကို၊ မဟိစ္ဆတာတိစ- ဟူ၍၎င်း၊
 အသန္တုဋ္ဌိတာတိစ-၎င်း၊ ဝုစ္စတိ၊ စ - သည်သာမကသေး၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊
 အသံဝရော - ဌ၊ ဌိတဿ-သော၊ (ပုဂ္ဂလဿ-၏) အတ္တာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊
 ဂဏသင်္ဂဏိကာယစေတ - အပေါင်း အဘော်တို့နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်း
 ငှါ၎င်း၊ ကိလေသသင်္ဂဏိကာယစ-ကိလေသာတို့နှင့် ပေါင်းသင်း နေထိုင်ခြင်း
 ငှါ၎င်း၊ သံဝတ္တတိ - ၏၊ ကောသဇ္ဇာနုဂတောစ - ပျင်းရိခြင်းသည် အစဉ်
 လိုက်အပ်သည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ [ကောသဇ္ဇေန+အနုဂတော ကောသဇ္ဇာ
 နုဂတော၊] အဋ္ဌကုသိတဝတ္ထုပါရိပုရိယာ - ရှစ်ပါးသော ကုသိတဝတ္ထု၏
 ပြည့်ခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တတိ- ၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အသံဝရော-ကို၊ သင်္ဂဏိကာ
 စေတိတိ-သင်္ဂဏိကာဟူ၍၎င်း၊ ကောသဇ္ဇာတိ-၎င်း၊ ဝုစ္စတိ- ၏။

အသံဝရကို ဖလူပစာရအားဖြင့်ယူပါ။ အသံဝရဟူသည်လည်း လောဘကို မထိန်းသိမ်း
 နိုင်အောင် သီလပျက်မှု၊ ခန္တိကင်းမှု၊ ဉာဏ်မရှိမှု၊ ပျင်းရိမှု၊ သတိမထားမှုများတည်း။

အသန္တုဋ္ဌိတံ။ ။တောသနံ တုဋ္ဌိ၊ သကေန+တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ-မိမိမှာရှိသော ဥစ္စာဖြင့်
 ကျေနပ်ခြင်း ၊ ရသမျှဖြင့် မျှတရောင့်ရဲခြင်း၊ နတ္ထိ + သန္တုဋ္ဌိ ယဿာတိ အသန္တုဋ္ဌိ
 (အတ္တာ) ၊ အသန္တုဋ္ဌိနော+ဘာဝေါ အသန္တုဋ္ဌိတာ၊ တရားကိုယ်မှ - မတင်းတိမ်
 နိုင်သော ရှေ့ဆိုအပ်သော လောဘပင်တည်း၊ ထိုလောဘကြောင့် မဟိစ္ဆတာဟူသော
 အတိလောဘဖြစ်ရသည်။ ထို လောဘ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အသံဝရကိုလည်း
 ဖလူပစာရအားဖြင့် အသန္တုဋ္ဌိတာဟု ခေါ်။

သင်္ဂဏိကာ။ ။ဤပုဒ်၏အနက်ကို “ ဂဏသင်္ဂဏိကာ ပပဉ္စေန ” ဟူသောပုဒ်၌
 ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ ဂဏဟိ-အဖေ၊ အပေါင်းတို့နှင့် + သင်္ဂဏိကာ-ပေါင်းခြင်းသည်။ ဂဏသင်္ဂ
 ဏိကာ-မည်၏။ အဖေ၊ အပေါင်းတို့နှင့် ရောရောနှောနှော ပျော်ပျော်ပါးပါး နေခြင်း
 တည်း။ ကိလေသေဟိ+ သင်္ဂဏိကာ ကိလေသသင်္ဂဏိကာ- တယောက်ထည်း နေစေ
 ကာမူ ကာမ များပါဒ် ဝိဟိံသာဝိတက်တို့ကိုကြံစည်နေခြင်း၊ ဂဏသင်္ဂဏိကာဖြင့် ကာယ
 ဝိဝေက မရှိခြင်းကို၎င်း၊ ကိလေသသင်္ဂဏိကာဖြင့် စိတ္တဝိဝေကမရှိခြင်းကို၎င်း ပြသည်။
 ဤ၌လည်း အသံဝရကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ ကောသဇ္ဇာလည်း နည်းတူ။

အဋ္ဌကုသိတဝတ္ထု။ ။ယဿ ဓမ္မဿ - အကြင် ဝိရိယကင်း၍ ညံ့ဖျင်းပေါ့လျော့
 သောပမာဒတရား၏၊ ဝသေန ပုဂ္ဂလော ကုသိတောတိ ဝုစ္စတိ၊ သော ကုသိတဘာဝေါ
 ဣဓ ကုသိတသဒ္ဓေန ဝုတ္ထော၊ (ကုသိတ၌ ဘာဝပွဓာန ကြံပါ- ဟူလို၊) ဝိနာပိ ဟိ
 ဘာဝဇောတနသဒ္ဓံ (ဘာဝပစ္စည်းသဒ္ဓါမပါဘဲ) ဘာဝတ္ထော ဝိညာယတိ၊ ယထာ-

သုဘရတာယ ၊ ပေ၊ ဝီရိယာရမ္ဘဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတွာတိ - ကား၊ သုဘရ
 တာဒီနံ - သုဘရတာ အစရှိသော အကျိုးတို့၏၊ ဝတ္ထုဘူတဿ - တည်ရာ
 အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သံဝရဿ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ချီးမွမ်းကြောင်း စကားကို၊
 ဘာသိတွာ-မူပြီး၍၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ [သုဘရ သုပေါသဖြစ်ပုံကို ဒုဗ္ဗရ
 ဒုပ္ပေါသ၏ ပြောင်းပြန် ပြန်၍ သိပါ။] ဟိ-ချဲ့၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသံဝရံ-ကို၊
 ပဟာယ- ၍၊ သံဝရေ - သံဝရ၌၊ ဝါ - စောင့်စည်းကြောင်း သီလစသည်၌၊
 ဌိတဿ(ပုဂ္ဂလဿ)အတ္တာ, သုဘရော - လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်အပ်သည်၊
 သုပေါသော-လွယ်ကူစွာ မွေးမြူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [အတ္တာနှင့် သုဘရော
 သုပေါသောတို့ အရတူပုံကို သတိပြု၍ သုဘရ စသည်တို့ အရကို “ ပုဂ္ဂိုလ်
 မကောက်ဘဲ အတ္တ ဟု ခေါ်အပ်သော စိတ္တနှင့် သရီရကို ကောက်ရသည်၊]
 စ-ဆက်၊ စတုသု-နံသော၊ ပစ္စယေသု-တို့၌၊ အပ္ပိစ္ဆတံ-အလိုမရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊
 နိတ္တဏှဘာဝံ တဏှာမရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ၏၊ စ - သည်သာ မက
 သေး၊ ဧကမေကသ္မိံ - တပါးတပါးသော၊ ပစ္စယေ - ၌၊ ယထာလာဘ ၊ ပေ၊
 သာရုပ္ပဝသေန - ယထာလာဘ သန္တောသ, ယထာဗလသန္တောသ, ယထာ
 သာရုပ္ပသန္တောသတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိပ္ပဘေဒါယ - ၃ ပါး အပြား
 ရှိသော၊ သန္တုဋ္ဌိယာ-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းငှါ၊ [တချို့ စာ၌ “သန္တုဋ္ဌိတာယ”
 ဟု ရှိ၏ “တင်းတိမ်ရောင့်ရဲ ရှိသူ၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ” ဟု ပေး။] သံဝတ္တတိ- ၏၊
 တသ္မာ - ကြောင့်၊ သံဝရော - ကို၊ သုဘရတာစေတီတိ - တာဟူ၍၎င်း၊ ဝါ-

ပဋိဿ သုတ္တံ (ဖြူသည်၏အဖြစ်) ဣတိ-ဤပုံစံမျိုးတည်း၊ တသ္မာ ကုသိတဘာဝဝတ္ထု၊
 နိတိအတ္ထော။ [ကုသိတဝတ္ထု ၈ ပါးကို ဋီကာမှာကြည့်၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၌လည်း
 ဝီရိယစေတသိက်ခဏ်း၌ ပြထားပြီ။]

အပ္ပိစ္ဆတံ။ ။ “အပ္ပိ + ဣစ္ဆာ ယဿာတိ အပ္ပိစ္ဆော ” ဟု ပြုလျှင် “ အနည်းငယ်
 အလိုရှိသူ ” ဟု အနက်ထွက်သောကြောင့် “ နံနံပါးပါးတော့ လိုချင်သေး၏ ” ဟု
 အဓိပ္ပာယ်ရသဖြင့် “ ဗျဉ္ဇနံ သာဝသေသံဝိယ- သဒ္ဓါနေပုံက ကြွင်းကျန်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ
 ၏ ” ဟု ဋီကာဆိုပြီးလျှင် ထိုသို့ မကျန်ရအောင် အပ္ပ၏ အဘာဝအနက်ကိုဖွင့်လေသည်၊
 ထိုအလို “ နတ္ထိ + ဣစ္ဆာ ယဿာတိ အပ္ပိစ္ဆော - အလိုမရှိသောအတ္တ၊ အပ္ပိစ္ဆဿ +
 ဘာဝေါ အပ္ပိစ္ဆတာ ” ဟု ပြု၊ “ နိတ္တဏှဘာဝံ ” ကား အပ္ပိစ္ဆတံ၏အဖွင့်။

သန္တုဋ္ဌိယာ။ ။ သန္တောသနံ-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း၊ သန္တုဋ္ဌိ-ခြင်း၊ ထို သန္တုဋ္ဌိ
 သည် ယထာလာဘ-ရသမျှဖြင့် တင်းတိမ်ခြင်း၊ ယထာဗလ-မိမိ၏ ခွန်အားဗလအား
 လျော်သောပစ္စည်းဖြင့် တင်းတိမ်ခြင်း၊ ယထာသာရုပ္ပ-မိမိနှင့်လျောက်ပတ်သောပစ္စည်း
 ဖြင့် တင်းတိမ်ခြင်း၊ ဟု ၃ မျိုး ရှိ၏၊ ထို ၃ မျိုးကို ပစ္စည်း ၄ ပါးဖြင့် မြှော့လျှင် ၁၂ ပါး
 ပြား၏၊ အကျယ်ကို ဋီကာမှာ ရှု။

လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်အပ်သော စိတ်, ကိုယ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာဟူ၍၎င်း၊ သုပေါသတာစာတိ- ၎င်း၊ ဝါ- လွယ်ကူစွာ မွေးမြူအပ်သော စိတ်, ကိုယ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဟူ၍၎င်း၊ အပ္ပိစ္ဆောစာတိ - ၎င်း၊ ဝါ - အလိုမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍၎င်း၊ သန္တုဋ္ဌောစာတိ - ၎င်း၊ ဝါ - တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ - ၎်၊ ပန - ကား၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အသံဝရံ ပဟာယ သံဝရေ ဌိတဿ (ပုဂ္ဂလဿ) အတ္တာ , ကိလေသသလ္လေခ တာယစေဝ - ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်တတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အကျိုး၎င်း၊ နိဒ္ဒါနတာယစ-ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ခါချတတ် သည်၏အဖြစ်ဟူသောအကျိုး၎င်း၊ သံဝတ္တတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သံဝရော- ကို၊ သံလေခေါစာတိ - ၎င်း၊ ဝါ- ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင်ခြစ်ပစ် တတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူ၍၎င်း၊ ဓုတောစာတိ-၎င်း၊ ဝါ- ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ခါချတတ်သူ၏ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ- ၎်။

စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပေ၊ ကာယဝါစာနံ-ကိုယ်နှုတ်တို့၏၊ အပ္ပါသာ ဒိကံ - ကြည်ညိုခြင်းကို မဖြစ်စေတတ်သော၊ အပ္ပသာဒနီယံ-မကြည်ညိုသင့် မကြည်ညိုထိုက်သော၊ ဝါ - ကြည်ညိုဘွယ် မကောင်းသော၊ အသန္တံ - မငြိမ် သက်သော၊ အသာရပုံ- ရဟန်းတို့အား မလျှော့ပတ်သော၊ ကာယဝစီဒုစ္စရိ တံ-ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်သို့၎င်း၊ [အနုပဂမ္မ- ဌှပ်၊] စိတ္တဿ- စိတ်၏။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ ပါဠိတော်၌ “သုဘရတာယ, သုပေါသတာယ, အပ္ပိစ္ဆဿ သန္တုဋ္ဌဿ” ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအတိုင်းဆိုထားသည်။ ထို သုဘရတာ စသည်တို့၏ အရကို သံဝရတရား ကော်ရာ၌ အသံဝရတုန်းကကဲ့သို့ ဖလူပစာရဟုကြိုထားသည်။

ကိလေသသလ္လေခတာယ။ ။ သလ္လိခတိ-ခေါင်းပါးအောင် (နည်းပါးအောင်) ခြစ်ပစ်တတ်၏။ ဣတိ သလ္လေခေါ၊ ကိလေသေ + သလ္လေခေါ ကိလေသသလ္လေခေါ၊ တဿ+ ဘာဝေါ ကိလေသသလ္လေခတာ။ [“သလ္လေခ” အရ ပုဂ္ဂိုလ်ရသောကြောင့် သလ္လေခနတာ-ဟု (န) မပါသင့်။]

နိဒ္ဒါနတာယ။ ။ နိဿေသံ - အကြွင်းမရှိအောင် + ဓုနာတိ - လှုပ်ခါချတတ်၏။ ဣတိ နိဒ္ဒါနော (အတ္တာ)၊ သလ္လေခတုန်းက ကိလေသာတို့ကို နည်းပါးအောင်သာ ခြစ်ပစ်၏။ ဤနိဒ္ဒါနာဘိက္ခဝါ အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် လှုပ်ခါချလိုက်သည်-ဟုလို။

ကာယဝါစာနံ အပ္ပါသာဒိကံ။ ။ အပ္ပါသာဒိကံကိုပင် “အပ္ပသာဒနီယံ အသန္တံ အသာရပုံ” ဟု ဖွင့်၍ “ ကာယဝစီဒုစ္စရိတံ” ဟု အဘိဓမ္မာကိုဖွင့်သည်။ [ပသာဒံ+ ဇနေတိတိ ပါသာဒိကံ၊ ပသာဒိယတေတိ ပသာဒနီယံ၊ (သုစရိတံ)၊ “ န+ပါသာဒိ ကံ ” စသည်ဖြင့် ဒုစရိုက်ကိုကောက်ပါ၊ ပါသာဒိကဿ + ဝဏ္ဏံ၌ကား အတ္တကို၎င်း၊ ထို အတ္တ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဖလူပစာရတ္ထ သံဝရကို၎င်း ကောက်ပါ။]

အပ္ပါသာဒိကံ - သော၊ပေ၊ အသာရပုံ - သော၊ အကုသလဝိတက္ကတ္တယဉ္ဇ-
 အကုသလဝိတက်ဂုပါး အပေါင်းသို့၎င်း၊ အနုပဂမ္မ - မကပ်ရောက်မှ၍၊ တဗ္ဗိ
 ပရိတဿ - ထိုဒုစရိုက်, ဝိတက်တို့၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော၊ ပါသာဒိကဿ-
 သော၊ ပသာဒနီယဿ-သော၊ သန္တဿ-သော၊ သာရုပ္ပဿ-သော၊ ကာယ
 ဝစီသုစရိတဿစေဝ - ၎င်း၊ ကုသလဝိတက္ကတ္တယဿစ - ၎င်း၊ ပါရိပူရိ
 ယာ-ပြည့်စုံခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တတိ- ၎်၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ သံဝရော- ကို၊ ပါသာဒိ
 ကောတိ - ဟူ၍၊ ဝါ - ကြည်ညိုခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော အတ္တ၏ဖြစ်ကြောင်း
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၎်၊ ပန - ကား၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ပေ၊ သဗ္ဗကိလေသာပစယ
 ဘူတာယ-အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊
 ဝိဝဇ္ဇာယ - ဝင့်မှကင်းသော နိဗ္ဗာန် အကျိုးငှါ၎င်း၊ အဋ္ဌဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထ၊
 ပါရိပူရိယာ-ရှစ်ပါးသောဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထ၏ ပြည့်စုံခြင်းငှါ၎င်း၊ သံဝတ္တတိ-
 ၎်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊သံဝရော-ကို၊ အပစယောစေဝါတိ-၎င်း၊ ဝါ-ကိလေသာ
 တို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အတ္တ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍၎င်း၊ ဝီရိယာရမ္ဘော
 စာတိ-၎င်း၊ ဝါ-ဝီရိယကို အားထုတ်တတ်သော အတ္တ၏ဖြစ်ကြောင်း ဟူ၍
 ၎င်း၊ ဝုစ္စတိ- ၎်၊ ဓုတ္တိ - ဒုတ္တရတာစသည်တို့၏ အဖွင့်အပြီးတည်း။

စိတ္တဿ ။ ။ ကိုယ်နှင့် နှုတ်၏ အပါသာဒိကကို ပြုပြီး၍ စိတ်၏ အပါသာဒိကကို
 ပြလိုသောကြောင့် “စိတ္တဿ” စသည်မိန့်၊ “အကုသလဝိတက္ကတ္တယံ” ကား စိတ္တ အပါ
 သာဒိက၏ အဘိဓေယျတည်း၊ ကာမဝိတက်, ဗျာပါဒဝိတက်, ဝိဟိံသာဝိတက်ကို
 အကုသလ ဝိတက္ကတ္တယဟု ဆိုသည်၊ သုတ္တပက္ခန္ဓ ကုသလဝိတက် ဂုပါးဟူသည် နေက္ခမ္မ,
 အဗျာပါဒ, အဝိဟိံသာဝိတက်တို့တည်း။

သဗ္ဗ၊ပေ၊ဝိဝဇ္ဇာယ။ ။ ရာဂါဒိသဗ္ဗကိလေသာနံ- တို့ကို၊ အပစယဟေတုဘူတာ
 ယ (ဖျက်ဆီးခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော) နိဗ္ဗာနဓာတုယာ။ [နိဗ္ဗာန်တရားသည့်
 မဖျက်ဆီးတတ်, နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်က ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့်
 “အပစယဟေတု-ဖျက်ဆီးခြင်း၏အကြောင်း” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။]

အဋ္ဌ၊ပေ၊ပါရိပူရိယာ။ ။ ရှေးရှေးဝီရိယသည် နောက်နောက်ဝီရိယ၏ အကြောင်း
 ဖြစ်သောကြောင့် ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထမည်၏၊ ကိစ္စကြိုလျှင် သင့်တော်အောင် ဆင်ခြင်တတ်
 နှလုံးသွင်းတတ်သောဉာဏ်လည်း ဝီရိယတိုးပွားခြင်း၏အကြောင်း (ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထ၊)
 ပင်တည်း၊ ထိုဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထလည်း ကုသိတဝတ္ထရှစ်ပါးမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်၍ ရှစ်ပါး
 ပင်ရှိသည်။ [အနုရူပပစ္စဝေက္ခဏာသဟိတာနိ ဟိ အတ္တုဿဟနာနိ-သင့်လျော်အောင်
 ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော ရှေးရှေးသော အားထုတ်မှုတို့ကို၊
 တမ္ဗူလကာနိဝါပစ္စဝေက္ခဏာနိ-ထို အားထုတ်မှု၏ အရင်းခံဖြစ်ကုန်သော သင့်လျော်
 အောင် ဆင်ခြင်မှုဉာဏ်တို့ကို၊ ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။]

ဘိက္ခုနံ၊ ပေ၊ လောမိကန္တိ - ကား၊ တတ္ထ-ထိုစည်းဝေးရာအရပ်၌၊ သန္ဓိပတိ တာနံ-အတူတကွ ကြွရောက်လာကြကုန်သော၊ ဝါ- စည်းဝေးရောက်လာကြ ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ - တို့အား၊ [ဓမ္မဒေသနံ ကတွာ - ၌စပ်၊] ဝါ - တို့ဘို့၊ ဣဒါနိ- ၌၊ ယံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေဿတိ- ပညတ်တော်မူလတံ၊ တဿ- ထိုပညတ်တော် မူအပ်လတံသော သိက္ခာပုဒ်အား၊ အနုစ္စဝိကဇ္ဇေဝ - အရိပ် အရောင်သို့ အစဉ်လိုက်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝါ- လျောက်ပတ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ အနုလောမိကန္တိ - လျော်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ [ဓမ္မဒေသနံ ကတွာ၌စပ်၊] ဝါ - နည်း၊ သုဘရတာဒီဟိ - သုဘရတာ အဖရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ယော အယံ သံဝရော - အကြင် သံဝရတရားကို၊ ဝုတ္တာ - မူအပ်ပြီ၊ တဿ- ထို ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရတရားအား၊ အနုစ္စဝိကဇ္ဇေဝ - သော၊ အနုလောမိကန္တိ - သော၊ သံဝရပုဟာနပုဋိသံယုတ္တံ- သံဝရ ၅ ပါး၊ ပဟာန ၅ ပါးတို့နှင့်စပ်ယှဉ်သော၊ အသုတ္တန္တ နိဗ္ဗံ-ပါဠိတော်တို့၌ မစပ်ဖွဲ့အပ်သော၊ (ပါဠိတော်တို့၌ မပါသော၊) ပါဠိဝိနိမုတ္တံ - ပါဠိတော်တို့မှ လွတ်သော၊ (တနည်း)အသုတ္တန္တ နိဗ္ဗံ-သုတ္တန်အဘိဓမ္မာပါဠိတော်တို့၌ မစပ်ဖွဲ့အပ်သော၊

ယံ၊ ပေ၊ တဿ အနုစ္စဝိကံ။ ။ တဒနုစ္စဝိကံ၌ “တ” သဒ္ဒါသည် ဝုစ္စမာနာပေက္ခ- ဆိုအပ်လတံကို ငဲ့သည်လည်းရှိ၏၊ ဝုတ္တာပေက္ခ - ဆိုအပ်ပြီးအတိတ်ကို ငဲ့သည်လည်း ရှိ၏၊ ထိုတွင် “ ယံ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿတိ ” ဖြင့် ဆိုအပ်လတံ ငဲ့ပုံကိုပြ၏၊ “ထိုပညတ်တော်မူအပ်လတံသော သိက္ခာပုဒ်အား + လျော်သော” ဟု ပေး။

ယောဝါ၊ ပေ၊ တဿ။ ။ ဤနည်းဖြင့် “တ သဒ္ဒါသည် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရတရားများကိုငဲ့သော ဝုတ္တာပေက္ခ” ဟု ပြ၏၊ ပက္ခန္တိဝိသယစသော တ သဒ္ဒါ ၃ မျိုး တွင် “ပက္ခန္တိဝိသယ-တ” ဟု ပြသည်၊ [အတိတ်ခြမ်ကို စွဲရသော (တ) သည် ပက္ခန္တိ ဝိသယမည်၏။] “တဒနုစ္စဝိကံ - ထိုဟောတော်မူအပ်ပြီးသော သံဝရတရားအား + လျော်သော” ဟု ပေးပါ၊ တဒနုလောမိကံ၌လည်း နည်းတူ။ [တသဒ္ဒေါ ဝက္ခမာနာ ပေက္ခောစ အတိတာပေက္ခောစ ဟောတိ၊ (ဝုစ္စမာနာပေက္ခ၊ ဝုတ္တာပေက္ခနှင့် သဘော တူ၊) ဣတိ အာဟ - ယံ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿတိတိ အာဒိ၊ သဗ္ဗနာမာနိ ဟိ ဝက္ခမာနဝစနာနိပိ ဟောန္တိ ပက္ခန္တဝစနာနိပိ။]

သံဝရပုဟာန ပုဋိသံယုတ္တံ။ ။ ပဉ္စသံဝရေဟိစေဝ ပဉ္စပဟာနေဟိစ ပဉ္စသံယုတ္တံ၊ ပဉ္စဝိဓော ဟိ သံဝရော- သီလ၊ သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တိ၊ ဝီရိယသံဝရေဟိ၊ [ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ ဣန္ဒြိယသံဝရသတိ၊ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ ဒုစ္စရိတ အဝိဇ္ဇာတို့ကို ဖြတ်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်၊ အအေပူ စသည်ကို သည်းခံနိုင်သော ခန္တိ၊ ကာမဝိတက် စသည်ကို ပယ်လှန် နိုင်သောဝီရိယတို့တည်း။] ပဟာနမ္ပိ ပဉ္စဝိဓံ [တဒဂံပဟာန-ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန-ဥပစာရသမာဓိ (အပ္ပနာသမာဓိ ဈာန်)၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန-မဂ် ၄ ပါး၊ ပဉ္စ ပဿဒ္ဓိပဟာန-ဖိုလ် ၄ ပါး၊ နိဿရဏာပဟာန-နိဗ္ဗာန်။]

ပါဠိဝိနိမုတ္တံ-ဝိနည်းပါဠိတော်မှလည်း လွတ်သော၊ ဩက္ကန္တိကဓမ္မဒေသနံ-
 ဉာဏ်ဖြင့် သက်ရောက်အပ်သော တရားဒေသနာတော်ကို၊ ကတ္တာ-မူ၍၊ ဣတိ
 အတ္ထော - နက်၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဤဒိသေသု - န်သော၊ ဌာနေသု-
 သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရမည့်အရာတို့၌၊ ဝဇ္ဇာဏ္ဏကုသုမမာလံ-ငါးပါးသောအဆင်း
 ရှိသော ပန်းကုံးကို၊ [တရားအမျိုးမျိုးစုံသည် - ဟူလို၊] ကရောန္တောဝိယ-
 ပြုသူကဲ့သို့၎င်း၊ ရတနဒါမံ - ရတနာပန်းဆိုင်ကို၊ [အဘိုးတန်တရားရတနာ
 တော်ချည်းဖြစ်သည် - ဟူလို၊] သဇ္ဇန္တော ဝိယစ - စီရင်သူကဲ့သို့၎င်း၊ ယေ-
 အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ပဋိက္ခိပနာဓိပ္ပာယာ-ပယ်မြစ်ခြင်း၌ ဖြစ်သော အလို
 ရှိကုန်၏၊ ဝါ- ပယ်မြစ်လိုကုန်၏၊ [ပဋိက္ခိပနာဓိပ္ပာယာ ဘဒ္ဒါလိတ္ထေရသဒိ
 သာ-ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်ပညတ်ချိန်၌ ပယ်ရှားသော ဘဒ္ဒါလိထေရ။]
 အသံဝရာဘိရတာ-အသံဝရ၌ လွန်စွာမွေ့လျော်ကြကုန်၏၊ တေ-ထို ရဟန်း
 တို့ကို၊ သမ္ပရာယိကေန-တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်သော၊ ဝနုဘယေန - ဝင့်ဆင်းရဲ
 ဘေးဖြင့်၊ တဇ္ဇန္တော-ခြမ်းချောက်တော်မူလျက်၊ အနေကပ္ပကာရံ- တပါး
 မက များသော အပြားရှိသော၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒသေန္တော-ပြတော်
 မူလျက်၎င်း၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ သိက္ခာကာမာ-သိက္ခာကို လိုလား
 ကြကုန်၏၊ သံဝရေ - ၌၊ ဌိတာ - တည်ကြကုန်၏၊ တေ - တို့ကို၊ အပ္ပေကစ္စေ-

အသုက္ကန္တိ နိဗ္ဗံ။ ။ သုတ္တေသု (ပါဠိတော်တို့၌) အနိဗ္ဗံ-မစပ်မဖွဲ့အပ်သော၊
 ပါဠိအနာရဋ္ဌံ-ပါဠိတော်၌ မတက်ရောက်သော (မပါသော)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပကိဏ္ဏက
 ဓမ္မဒေသနာ ဟိ သင်္ဂဟံ န အာရောဟတိ = သီးသန့်မဟုတ်ဘဲ ရောရောနှောနှော ဟော
 အပ်သောဒေသနာသည် သင်္ဂါယနာတင်ရာတွင် (ပါဠိတော်မှာ) မပါဝင်၊ ဝုတ္တမေဝ
 အတ္ထံ ပကာသေန္တော အာဟ-ပါဠိဝိနိမုတ္တံတိ၊ (တနည်း) “အသုက္ကန္တိနိဗ္ဗံ” ဟူသော
 စကားကို သုတ္တန်အဘိဓမ္မာပါဠိတော်သို့ မတက်ရောက်သော ဒေသနာကို ရည်ရွယ်၍
 ဆို၏၊ ပါဠိဝိနိမုတ္တံကိုကား ဝိနည်းပါဠိတော်သို့ မတက်ရောက်သည်ကိုရည်ရွယ်၍ဆိုသည်၊
 ဟု ဋီကာ၌ တနည်းဖွင့်သည်။

ဩက္ကန္တိက ဓမ္မဒေသနာ။ ။ ဉာဏေန အနုပဝိသိတွာ-ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်သက်ဝင်
 ၍၊ အန္တရာ- သိက္ခာပုဒ်မပညတ်မီအကြား၌၊ ကထိယမာနာ ဓမ္မဒေသနာ။ [ဩက္ကန္တိယ
 တေ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ ဩက္ကန္တာ၊ ဩက္ကန္တောယေဝ ဩက္ကန္တိကာ။]

သမ္ပရာယိကံ။ ။ သမ္ပရေတဗ္ဗတော ပစ္စဂန္တဗ္ဗတော သမ္ပရာယော၊ [“သံ+ပရ+
 ဧတဗ္ဗ” ၌ သံအနက်မရှိ၊ ပရကို ပစ္စ, ဧတဗ္ဗကို ဂန္တဗ္ဗ ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် သံ+
 ပရသဒ္ဓုပပဒ ဣဓာတ်, ဏပစ္စည်းဖြင့် “သမ္ပရာယော” ပြီး၏-ဟု ပြ၏၊ သမ္ပရေတဗ္ဗော
 (ကံကိလေသာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် တမလွန်၌ ရောက်ထိုက်၏) ဣတိ သမ္ပရာယော၊ သမ္ပ
 ရာယေ+ ဘဝံ သမ္ပရာယိကံ (ဝနုဘယံ) ။

အချို့တို့ကို၊ အရဟတ္တေ - ဌ၊ ပတိဋ္ဌာပေန္တော - တည်စေတော်မူလျက်၎င်း၊ အပ္ပေကစ္ဆေ-တို့ကို၊ အနာဂါမိ၊ပေ၊ဖလေသု-အနာဂါမိ ဖိုလ်, သကဒါဂါမိ ဖိုလ်, သောတာပတ္တိဖိုလ်တို့၌၊ (ပတိဋ္ဌာပေန္တော - လျက်၎င်း၊) ဥပနိဿယ ဝိရဟိတေပိ - မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ အားကြီးသော အကြောင်းမှ ကင်းသူတို့ကို လည်း၊ သဂ္ဂမဂ္ဂေ - နတ်ပြည်လမ်းကြောင်း၌၊ ပတိဋ္ဌာပေန္တော - လျက်၎င်း၊ ဒီဃနိကာယပ္ပမာဏမ္ပိ- ဒီဃနိကာယ်ပမာဏရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ မဇ္ဈိမ နိကာယပ္ပမာဏမ္ပိ-သော၊ ဓမ္မ ဒေသနံ-ကို၊ ကရောတိ - မူ၏၊ တံ-ထို တရား ဒေသနာတော်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ဘိက္ခုနံ၊ပေ၊ကတ္တာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ(ဝစနံ)- ကို၊(သံဂီတိကာရေဟိ)ဝုတ္တံ။

တေနဟိတိ - ကား၊ သုဒိန္နဿ - ၏၊ ကာရဏဘူတေန- အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ တေန အဇ္ဈာစာရေန- ထို လွန်ကျူးမှုကြောင့်၊ သိက္ခာပဒန္တိတ္ထေ- ပါဌ်၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊)ယာ ဓမ္မဇာတိ-အကြင်တရားသဘော ကို၊ သိက္ခိတဗ္ဗာ-ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သာ ဓမ္မဇာတိ- သည်၊ သိက္ခာ- သိက္ခာမည်၏၊ ဣမိနာ - ဤတရားဖြင့်၊ ပဇ္ဇတေ - ရောက်အပ် ရအပ်၏၊ ဣတိ - ထိုသို့ ရောက်ကြောင်း ရကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထို တရားသည်၊) ပဒံ - မည်၏၊ သိက္ခာယ - အဓိသီလ, မိစိတ္တနှင့် , မိကပညာ, ၃ သိက္ခာ၏၊ ပဒံ-ရောက်ကြောင်း ရကြောင်းတရားတည်း၊ သိက္ခာပဒံ - သိက္ခာ ၃ ပါး၏ ရောက်ကြောင်း ရကြောင်းတရား၊ သိက္ခာယ-၏၊ အဓိဂမုပါယော-

ဒီဃနိကာယပ္ပမာဏမ္ပိ။ ။လောကီလူတို့ တပုဒ်ကို ရွတ်ချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် ရှစ်ပုဒ်ပြီးအောင် ရွတ်နိုင်၏၊ အရှင်အာနန္ဒာ တပုဒ်ရွတ်ချိန်၌ ဘုရားရှင်သည် ၁၆ ပုဒ် ပြီးအောင် ရွတ်တော်မူနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုခဏ၌ ဟောအပ်သော တရားတော်သည် ဒီဃနိကာယ်-မဇ္ဈိမနိကာယ် တမျိုးမျိုးလောက် များပေသည်။

တေနဟိ ။ ။ “ ကာရဏဘူတေန ” ဖြင့် တေန၌ နာဝိဘတ်သည် အကြောင်း (ဟိတ်) အနက်ဟောဟု သိစေ၏၊ ဟိအတွက် အထူးမဖွင့်သောကြောင့် အနက်မရ နိပါတ်မျှဟု သိစေ၏၊ “တေန” ဟု နိယမရှိသောကြောင့် အနိယမဝါကျထည့်၍ ပါဠိ တော်အနက် ပေးရမည့်အကြောင်းကို ဝေရဉ္စကဏ္ဍအစ၌ ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။

ပဇ္ဇတေ၊ပေ၊အတ္ထော ။ ။ “ အဓိဂမုပါယောတိ အတ္ထော” ဟူသော အနက် အဖွင့်၌ အဓိဂမသည် ပဇ္ဇတေ၏ ပဇ္ဇနကြိယာ (ဓာတ်နက်) ကို ဖွင့်သောသဒ္ဒါတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဇ္ဇတေ-သိအပ် ရအပ်၏” ဟု ပေး၊ ဥပါယသည် ဣမိနာပုဒ်၏ ကရိုဏ်း အနက်ဖွင့်တည်း၊ “သိက္ခိတဗ္ဗာ-ကျင့်ထိုက်၏၊ ဣတိ သိက္ခာ” ဟု ပြု၍ ကျင့်ထိုက်သော

ရခြင်း၏အကြောင်းတည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အထဝါ-ထိုပြင်တနည်းကား၊ (သိက္ခာယ-၏) မူလံ-အခြေအမြစ်တည်း၊ နိဿယော-မှီရာတည်း၊ ပတိဋ္ဌာ-တည်ရာတည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တေ-ဤ သိက္ခာပဒံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ မေထုနဝိရတိယာ-မေထုန်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ မေထုနသံဝရဿ-မေထုန်မှ စောင့်စည်းခြင်းကို၊ အဓိဝစနံ- ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ [နောက်ပုဒ်သည် ရှေ့ပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊] ဟိ-ဧ၊ မေထုနသံဝရော-ကို၊ [အဓိပ္ပေတော-၌စပ်၊] တဒညေသံ- ထို မေထုနဝိရတိမှ တပါးကုန်သော၊ သိက္ခာသင်္ခါတာနံ - သိက္ခာ ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သီလဝိပဿနာဈာနမဂ္ဂဓမ္မာနံ-တို့၏၊ [သီလဖြင့် အဓိသီလ သိက္ခာကို၊ ဈာနဖြင့် အဓိစိတ္တသိက္ခာကို၊ ဝိပဿနာမဂ်ဖြင့် အဓိပညာသိက္ခာကို ပြ၏။] ဝုတ္တတ္ထဝသေန-ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ၂ မျိုး၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဒတ္တာ - ပဒမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ - ဤ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ

အဓိသီလ, အဓိစိတ္တ, အဓိပညာ, ဤ သိက္ခာ ၃ ပါးကို အရကောက်ပါ။ “သိက္ခာယ- သိက္ခာ ၃ ပါး၏ + ပဒံ-သိကြောင်း ရကြောင်း တရားတည်း၊ သိက္ခာပဒံ-တရား” ဟု ပြ၍ ဤပဌမပါရာဇိကအတွက် “မေထုနဝိရတိ” ကို အရကောက်ရသည်။

အထဝါ ။ ။ ဤနည်း၌ ပဒံကို ပဌမနည်းအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ သိက္ခာ ၃ ပါး၏ အခြေအမြစ်ဖြစ်သောကြောင့် မေထုနဝိရတိကိုပင် “ မူလံ ” ဟု၎င်း, အခြားသီလနှင့် သမာဓိပညာတို့၏ မှီရာဖြစ်သောကြောင့် “နိဿယော” ဟု၎င်း, အခြားသီလနှင့်သမာဓိပညာတို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် “ပတိဋ္ဌာ” ဟု၎င်း, ရှေးရှေးပုဒ်ကို နောက်နောက်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြု၍ ဤ ၃ ပုဒ်လုံးပင် ပဒံ၏ သဒ္ဓတ္ထမဟုတ်, အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖြစ်သည် ဟု သိစေလို၍ “ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်။ [ပစ္စိမံပစ္စိမံ (“နိဿယော ပတိဋ္ဌာ” ဟူသော နေခံနေခံပုဒ်သည်။) ပဌမဿ ပဌမဿ (မူလံ နိဿယောဟူသော ရှေးရှေးပုဒ်၏) ဝေဝစနံ၊ ပတိဋ္ဌာတိ - သမ္ပယောဂဝသေန ဥပနိဿယ ဝသေန ဩကာသဘာဝေါ (တည်ရာ၏အဖြစ်)။] မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ မူလံ၊ နိဿယတိ ဧတ္ထာတိ နိဿယော၊ “နိဿယတေတိ နိဿယော” လည်း သင့်၏။ ပတိဋ္ဌဟတိ ဧတ္ထာတိ ပတိဋ္ဌာ။

မေထုနသံဝရောဟိ ။ ။ မေထုန်မှရှောင်မှု သီလဟူသည် ဝိရတိစေတသိက်တည်း၊ ထို ဝိရတိသည် မိမိနှင့်ယှဉ်ဘက် စေတသိက်တို့အား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထို့ကြောင့် ယှဉ်ဘက်စေတသိက်ကို “သိက္ခာ” ဟု ခေါ်၍ ထိုသိက္ခာ၏အကြောင်း ဖြစ်သောဝိရတိကို သိက္ခာပဒဟု ခေါ်သည်။ ထိုဝိရတိသည်ပင် အဒိန္နာဒါန ဝိရတိစသော အခြားသီလများနှင့် အထက်အထက် ဝိပဿနာဈာန်မဂ်ဖိုလ်တို့အား ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထို့ကြောင့် အခြားသီလနှင့် ဝိပဿနာစသည်ကို သိက္ခာဟု ခေါ်၍ ထို ဝိရတိကို သိက္ခာပဒဟု ခေါ်သည်။ [ဝုတ္တတ္ထဝသေနာတိ- ပတိဋ္ဌာ အဓိဂမုပါယ ဝသေန (ရှေး ၂ နည်း၌ ပြခဲ့သောပတိဋ္ဌာ, အဓိဂမုပါယ၏ အစွမ်းဖြင့်။)]

ဟူသောပါဠိ၌၊ သိက္ခာပဒန္တိ - ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော - အလိုရှိအပ်၏။ စ - ဆက်၊ အယံ အတ္ထော - ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ-သိက္ခာပဒဝိဘင်း ပါဠိတော်၌၊ ဝုတ္တနယေနော-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အပိစ-သည်သာမကသေး၊ [အနက်သာ သိက္ခာပဒမည်သည်မဟုတ်သေး၊ ပါဠိတော်သဒ္ဒါလည်း သိက္ခာပဒမည်သေးသည် - ဟူလို၊] တဿ အတ္ထဿ - ထို မေထုနဝိရတိဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပကံ - ပြတတ်သော၊ ဝစန မ္ဗိ- ယောပနဘိက္ခုစသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော် စကားကိုလည်း၊ သိက္ခာပဒန္တိ - ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - သေး၏။ စ - သာဓကကား၊ သိက္ခာပဒန္တိ ၊ပေ၊ ဗျဉ္ဇန ကာယောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ (ဝစနံ)-ကို၊ (မဟာ အဋ္ဌကထာယံ)ဝိ-၌လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [တတ္ထ-ထို သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိဟူသော ပါဠိ၌၊ ယော နာမ ကာယော - အကြင် နာမ်အပေါင်းသည်၊ ယော ပဒကာယော - အကြင် ပုဒ် အပေါင်းသည်၊ ယော နိရုတ္တိကာယော- အကြင် ထုတ်ဖော် ရှုတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါအပေါင်းသည်၊ ယော ဗျဉ္ဇနကာယော-အကြင်အနက်ကိုထင်ရှားပြတတ် သော သဒ္ဒါအပေါင်းသည်၊ (အတ္ထိ) တံ- ထို ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သိက္ခာပဒန္တိ-ဒံမည်၏၊] အထဝါ-ထို ပြင်တနည်းကား၊ အနဘိဇ္ဈာ ဓမ္မပဒန္တိ-ဒံ ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်သော်၊ ဝါ-ဟောတော်မူအပ်ရာ၌၊ အနဘိဇ္ဈာ-အနဘိဇ္ဈာသည်၊ ဧကော- တပါးသော၊ ဓမ္မကောဋ္ဌာသော - တရားအစုတည်း၊ ဣတိအတ္ထော-သည်၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဓာပိ-ဤ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ သိက္ခာပဒန္တိ(ပဒဿ)-၏။ (အတ္ထော-

အယဉ္ဇ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။“သိက္ခာပဒ” အရ ဝိရတိစေတသိက်ကို အရကောံ ရပုံကို အဘိဓမ္မာ-သိက္ခာပဒ ဝိဘင်းပါဠိတော်ဖြင့် သိပါ-ဟူလို၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ “ဝိရတိကို၎င်း၊ စေတနာကို၎င်း၊ ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားများကို၎င်း သိက္ခာပဒ မည်၏” ဟု ဉ နည်းပြထား၏။ ရှုပါလေ၊ ထို ဉနည်းတွင် ဝိရတိကိုကောံသောနည်းသာ မှချနည်းဖြစ်၍ ထိုနည်းကိုသာ “မေထုနဝိရတိယာ ၊ပေ၊ အဒိဝစနံ”ဟု ပြထားသည်။ မေထုနသံဝရ-ဟူသည်လည်း မေထုနဝိရတိ၏ ပရိယာယ်တည်း။

အပိစ။ ။ ဝိရတိသာ “သိက္ခာပဒ” အမည်ရလျှင် “သိက္ခာပဒံပညပေဿာမိ” ဟူသော ဤနေရာ၌ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော် မပါဝင်သောကြောင့် “အပိစ” စသည်ကို မိန့်ရပြန်သည်။ ဝိရတိစသည်သာ သိက္ခာပဒအမည် ရသည် မဟုတ်သေး၊ ထို ဝိရတိကို ပြသော “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော”စသော သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်လည်း အနက်ကိုအကြောင်းပြု၍ကာရဏပစာရအားဖြင့် “သိက္ခာပဒ”အမည် ရသေးသည်-ဟူလို၊ နာမကာယော-စသည်၌ “ယောပနဘိက္ခု”စသော ပုဒ်အပေါင်း ကိုပင် “နာမကာယ” ဟု ဆိုသည်၊ ပဒ-နိရုတ္တိ-ဗျဉ္ဇနတို့ကား နာမ၏ပရိယာယ်တည်း။

၌စပ်၊) သိက္ခာကောဋ္ဌာသော-သိက္ခာ၏ တဘို့တစုတည်း၊ သိက္ခာယ- ၃ ပါး သောသိက္ခာ၏၊ ကော-တပါးသော၊ ပဒေသော-ညွှန်ပြအပ်သော အစိတ် အပိုင်းတည်း၊ ဣတိပိ အတ္ထော-ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [ပိဖြင့် ရှေ့ပြခဲ့ သော အဓိဂမုပါယ, ပတိဋ္ဌာအနက်များကိုပေါင်း။]

ဒသ အတ္ထာသေ ပဋိစ္စာတိ - ကား၊ ဒသ - န်သော၊ ကာရဏဝသေ- အကြောင်းအထူးတို့ကို၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတု - သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ အဓိဂမနိယေ - ရထိုက်ကုန်သော၊ ဟိတဝိသေ သေ-စီးပွားအထူးတို့ကို၊ ပဋိစ္စ- စွဲမှီ၍၊ အာဂမ္မ - ရှေးရှုရောက်၍၊ အာရဗ္ဗ -

သိက္ခာကောဋ္ဌာသော။ ။ ဝိရတိအာဒယောဝ ဝုတ္တာ၊ [ဝိရတိ , စေတနာ , ဖဿာဒိသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတို့ကို “ ဝိရတိအာဒယော ” ဟု ဆိုသည်။] အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ သိက္ခာတို့တွင်၎င်း အဓိသီလသိက္ခာများစွာတွင်၎င်း မေထုနဝိရတိသီလသည် တဘို့တစု ဖြစ်သည်-ဟူလို။] ဤနည်း၌ ပဒသဒ္ဓါသည် ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောတည်း။ အထဝါ , ယထာ-ဟု တက်သော ဤ နည်း၌လည်း ထို အနက်ကို ပြသော သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်ပါရဒအောင် ကာရဏပစာကြံပါ။ [တဒတ္ထဇောတကံ ဝစနန္ဒိ သိက္ခာပဒန္တိ ဣဒမ္ပိ ဧတ္ထ (ဤနည်း၌) လာဘတေဝ။] “ သိက္ခာပဒံ-သိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၏ တဘို့တစု ဖြစ်သော မေထုနဝိရတိ သီလ , ထိုသီလကို ပြသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ကို ” ဟု ပေး။

အတ္ထဝသေ။ ။ ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ အဘိဓာန်လာ အတ္ထသဒ္ဓါ ဝသသဒ္ဓါတို့၏အနက်ကို ရှေးဥျားစွာ သိထားရာ၏။ အတ္ထ၏ အနက်ကို အဘိဓာန် (၇၀၅) ၌၎င်း ဝသ၏ အနက် ကို (၈၀၈) ၌ ၎င်း ကြည့်ပါ။ ဝသသဒ္ဓါကား ထိုအနက်များအပြင် ဘေဒ (အပြား) နှင့် ဝိသေသ အနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏။ “ အတ္ထဝသေတံ ဝုစိဝိသေသေ အာနိသံသ ဝိသေသေ ” - သာရတ္ထ၊ ဤအလို “ အတ္ထဝသေ-ကြီးပွားခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင် အဆူးတို့ကို ” ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးစေလို၏။ အတ္ထသဒ္ဓါလည်း ဝုစိအနက်ဟော ဟု ယူစေ လို၏။ ဝသသဒ္ဓါကား အဘိဓာန်လာအနက်တို့တွင် တနက်မျှမဟော , ဝိသေသအနက် ဟော - ဟု သိစေလိုသည်။

[ဆောင်] ဝသမူကား , စွမ်း-ပြား-ထူး-စပ် , စပ်ဖြစ်-အလို , အနက်ကို , ဟောဆို ခြောက်မျိုးလာ။

မေးဘွယ် ။ ။ ဝုစိအနက်ဟောဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာ၌ “ ကာရဏဝသေ , ဟိတ ဝိသေသေ ” ဟူသော အဖွင့်နှင့် မဆန့်ကျင်ပါလော-ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ ထိုကြီးပွားခြင်း အာနိသံသသည် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “ ကာရ ဏဝသေ ” ဟုဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ အတ္ထသဒ္ဓါ၏ ကာရဏအနက်ကို ယူစေလိုသောကြောင့် ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ။ ထို အာနိသင် ၁၀ ပါး ရမည်ကို မြင်တော် မူသောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူရကား အာနိသင် ၁၀ ပါးသည်ပင် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရခြင်း၏အကြောင်းလည်းဖြစ်သည်-ဟူလို။ [တေသံ ပန သိက္ခာပဒပညတ္တိကာရ ဏတ္တာ အာဟ-ဒသ ကာရဏဝသေတိ၊ ဒသ ကာရဏဝိသေသေတိ အတ္ထော။]

အာရုံပြု၍၊ ဒသန္တံ - နသော၊ ဟိတဝိသေသာနံ - စီးပွားအထူးတို့၏၊ နိပ္ပတ္တိံ - ပြီးစီးခြင်းကို၊ သမ္ပဿမာနေော-ကောင်းစွာ မြှော်မြင်တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ပညပေဿာမိ-အံ၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကာရဏနှင့်ဟိတ။ ။ ကာရဏဝသေကို “ဟိတဝိသေသေ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ထပ်ဆင့်ဖွင့်ပြ၏။ ဟိတသဒ္ဓါလည်း “ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟိတံ” နှင့် အညီ မိမိအကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်းကို “ဟိတ” ဟု ခေါ်ရကား ကာရဏနှင့် သဘောတူပင် ဖြစ်၏။ “ဟိတ-စီးပွား” ဟု အနက်ပေးရာ၌ “စီးပွား” ဟူသည် ချမ်းသာသုခ တည်း ဟူသောအကျိုး၏ အကြောင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ကာရဏနှင့်ဟိတကို ဤနေရာ၌ ပရိယာယ်ဟုသာမှတ်ပါ။ ပရိယာယ်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အခြားအနက်ကိုဆည်းသော စသဒ္ဓါ မထည့်ဘဲ “ဟိတဝိသေသေ” ဟု ဖွင့်လေသည်။ [ဝိမတိ၌ “အတ္ထဝသေတိ ဟိတဝိသေသေ အာနိသံသဝိသေသေ” ဟု ဟိတနှင့် အာနိသံသကို သဘောတူဖွင့်၏။ အတ္ထကို ဝုခိဖွင့်သော သာရတ္ထနှင့် မတူသော်လည်း သူ့နည်းနှင့်သူ အဓိပ္ပါယ်ရနိုင်သည် သာ၊ ဘာကြောင့်နည်း-လောက၌ စီးပွား တိုးတက်နေခြင်းကို “ကြီးပွားခြင်း” ဟု ခေါ်လေ့ရှိသောကြောင့်တည်း။]

သာရတ္ထ ။ ။ အတ္ထောယေဝ ဝါ အတ္ထဝသော၊ ဒသအတ္ထေ ဒသကာရဏာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဤအဖွင့်အလို အတ္ထသဒ္ဓါသည် ကာရဏအနက်ဟောဟု မှတ်၊ “ဝသ သဒ္ဓါအတွက် အနက်သီးခြားမရှိ၊ သူတ္ထဟု ပြ၏။ “အကြောင်းတို့ကို” ဟု သာ အနက် ပေး၊ သို့ဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာ၌ “ဟိတဝိသေသေ” ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်၊ သူ့သဘောကျဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာမှ တမျိုးဟု မှတ်ပါ။

သာရတ္ထတနည်း။ ။ အထဝါ-အတ္ထော (ဖလံ) တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ ဝသော ဧတဿာတိ အတ္ထဝသော၊ ဟေတူတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဤနည်းလည်း အဋ္ဌ ကထာနည်းသို့ မလိုက်ဘဲ သူ့သဘောကျဖွင့်အပ်သော နည်းပင်တည်း။ “တဒါယတ္တ ဝုတ္တိတာယ - ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည် အဖြစ်ကြောင့်” ဟူသော ဟိတကိုထောက်၍ ဝသသဒ္ဓါလည်း အာယတ္တအနက်ဟောဟု ဆိုလို၏။ ထိုအလို “အတ္ထ ဝသေ-မိမိနှင့်စပ်သော အကျိုးရှိသောအကြောင်းတို့ကို” ဟု ပေးပါ။ [အတ္ထဝသန္တိ ဟေတုံ၊ အတ္ထော ဟိ ဖလံ၊ သော ယဿ ဝသေန ပဝတ္တတိ၊ သော အတ္ထဝသောတိ” ဟူသော တတိယပါရာဇိက သာရတ္ထလည်း ဤသဘောပင်တည်း။]

ပဋိစ္စ, အာဂမ္မ, အာရဗ္ဘ ။ ။ ပါဠိတော်လာ ပဋိစ္စဝယ် “ပဋိ - ရှေးရှု+ ဣစ္စ - ရောက်၍” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့် အာဂမ္မသည် ပဋိစ္စ၏သဒ္ဓတ္ထ၊ “အာရဗ္ဘ” ကား (ထိုအတ္ထဝသတို့ကို အာရုံပြု၍ မြှော်မြင်တော်မူ၍ ပညတ်တော်မူသောကြောင့်) ပဋိစ္စ၏ အဓိပ္ပါယ်တ္ထ၊ ထို့ကြောင့်ပင် “နိပ္ပတ္တိံ” သမ္ပဿမာနေော (ပြီးစီးခြင်းကို မြှော်မြင်တော် မူသည်) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု အာရုံပြုပုံမြှော်မြင်ပုံဥပုကတ္ထကို ဖွင့်ပြသည်။

ညဒါနိ-၌၊ ဒသ-နိသော၊ တေ အတ္ထဝသေ-ထို စီးပွားအထူးတို့ကို၊ ဒသေ
 နော-မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍) သံဃသုဋ္ဌုတာယာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-
 မူပိ၊ တတ္ထ - ထို သံဃသုဋ္ဌုတာယ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သံဃသုဋ္ဌုတာ
 နာမ-မည်သည်၊ သံဃဿ-၏၊ သုဋ္ဌုဘာဝေါ- ကောင်းပါပြီဘုရားဟု စကား
 တော်ကို လက်ခံနိုင်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ သုဋ္ဌုဒေဝါတိ-ဟူ၍၊ အာဂတဋ္ဌာနေ
 ဝိယ- လာသော ရာဇနောပုရပဝေသနသိက္ခာပုဒ်ဌာန၌ ကဲ့သို့၊ သုဋ္ဌုဘန္တေ တိ
 ဟူ၍၊ ဝါ-ကောင်းပါပြီဘုရားဟူ၍၊ ဝစန သမ္ပဋိစ္ဆနဘာဝေါ-စကားတော်ကို
 လက်ခံနိုင်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ စ-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ တထာ
 ဂတဿ-၏၊ ဝစနံ-တော်ကို၊ သမ္ပဋိစ္ဆတိ- လက်ခံ၏၊ ဝါ-လက်ခံ၍ ကျင့်၏၊
 တဿ- ထိုရဟန်း၏၊ တံ-ထို လက်ခံခြင်းသည်၊ ဒိဃရတ္တံ- ရှည်စွာသော ညဉ့်
 ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-သုခဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသောစီးပွားအလို့ငှါ၊ သုခါယ-
 လောကီ လောကုတ္တရာချမ်းသာအလို့ငှါ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (စကားတော်ကို လက်ခံ၍ကျင့်ခြင်း၏ ဟိတသုခအလို့ငှါ ဖြစ်နိုင်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်) သံဃဿ-၏၊ သုဋ္ဌုဘန္တေ တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ကောင်းပါပြီဘုရား ဟူ၍၊
 မမ-ငါဘုရား၏၊ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထံ-စကားတော်ကို လက်ခံခြင်းအကျိုးငှါ၊
 ပညပေဿာမိ-မူအံ့၊ အသမ္ပဋိစ္ဆ နေ-လက်မခံခြင်း၌၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၎င်း၊
 သမ္ပဋိစ္ဆ နေ-၌၊ အာနိသံသံစ-အကျိုးကို၎င်း၊ ဒသေတွာ-မူ၍၊ ဗလက္ကာရေန-

သံဃသုဋ္ဌုတာ။ ။ “သုဋ္ဌု + ဘာဝေါ သုဋ္ဌုတာ၊ သံဃဿ + သုဋ္ဌုတာ သံဃသုဋ္ဌု
 တာ” ဟု ပြုစေလို၍ “သံဃဿ သုဋ္ဌုဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “သုဋ္ဌုဒေဝ” ဟူသော
 စကားသည် ရတနဝဂ် ရာဇနောပုရသိက္ခာပုဒ်၌ လာ၏၊ ထိုစကားရပ်၌ “သုဋ္ဌု” သည်
 ကောသလမင်း၏စကားကို ဆတ္တပါဏီ ဥပါသကာက လက်ခံပုံကိုပြသောစကားတည်း၊
 ထို့ကြောင့် သုဋ္ဌုကို “ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆန” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်အစဉ်ကိုကြည့်၍ သုဋ္ဌု၌
 “ကောင်းပါပြီ” ဟု သာ မပေးဘဲ “ကောင်းပါပြီဟု စကားတော်ကို လက်ခံနိုင်ခြင်း”
 တိုင်အောင် ပေးရမည်ဟု သိပါ။

ယောစ၊ ပေ၊ ဟောတိ။ ။ “သံဃသုဋ္ဌုတာ” သည် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း
 ကြောင့် ရနိုင်သော “ဟိတဝိသေသ” တွင် ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် စကားတော်ကို လက်ခံ
 မှုသည် အဘယ်နည်းဖြင့် ဟိတဝိသေသဖြစ်ပါသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့်
 “ယောစ” စသည်မိန့်၊ ဘုရားစကားတော်ကို လက်ခံလိုက်နာသူမှာ အရှည်သဖြင့်
 ဟိတသုခကို ရနိုင်သောကြောင့် စကားလက်ခံမှုကိုပင် “ဟိတဝိသေသ” ဟု ဆိုသည်-
 ဟူလို၊ ဤ စကားစဉ်အရ - အဆက်ဆက် ဖြစ်လတံ့သော စီးပွား၏ ဟိတ အမည်ကို
 အကြောင်းဖြစ်သော စကားတော် နာခံမှုအပေါ်၌ တင်စားထားသောကြောင့် သံဃ
 သုဋ္ဌုတာကို “ဗလူပစာရစကား” ဟု မှတ်။

အားကို အသုံးပြုသဖြင့်၊ ဝါ-အနိုင်အထက်၊ န အဘိဘဝိတွာ - မလွှမ်းမိုးမှု၍၊ (ပညပေဿာမိ-အံ) ဣတိ ဧတမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ အာဝိကရောဇန္တာ-ထင်စွာ ပြုတော်မူလျက်၊ သံဃသုဋ္ဌါတာယာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ။

သံဃဖါသုတာယာတိ-ကား၊ သံဃဿ-၏၊ ဖါသုဘာဝါယ-ဣရိယာပုထံ ၄ ဖြာ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ သဟဇီဝိကာယ- အတူတကွ အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်သော၊ သုခဝိဟာရတ္ထာယ-ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ပညပေဿာမိ) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒုမ္မင်္ဂနံပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယာတိ-ကား၊ ဒုမ္မင်္ဂနာမ-ဒုမ္မင်္ဂတို့မည်သည်၊ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ-သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ယေ - အကြင် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မင်္ဂတံ-အရှိန်အဝါ မရှိသူတို့၏ အဖြစ်သို့၊ အာပါဒိယမာနာပိ- ရောက်စေအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဝါ - ရောက်အောင် ပြုအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဒုက္ခေန-

အာဝိကရောဇန္တာ။ ။ “ဤသို့ သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်ခြင်းသည် ကောင်းပါသည် ဘုရား” ဟု သံဃာအားလုံးက စကားတော်ကို နာခံကြခြင်းဟူသော သံဃသုဋ္ဌါတာကို မိန့်တော်မူသဖြင့် “သိက္ခာပုဒ်ကိုလက်မခံလျှင် ယခုပစ္စုပ္ပန်နှင့် နောင်သံသရာ၌ မည်ကဲ့သို့ အပြစ်ကို ရကြလိမ့်မည်၊ လက်ခံလျှင် မည်ကဲ့သို့ ဟိတသုခရရှိနိုင်သည်” ဟု အကျိုးအပြစ်များကို (သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မမူမီ) ပြတော်မူသေးကြောင်းကို၎င်း၊ တန်ခိုးအား အခြံအရံအားကို အသုံးပြု၍ “ငါ့စကားကို နာခံရမည်” ဟု အတင်းအကြပ် အမိန့်တော် မရှိကြောင်းကို၎င်း၊ ထင်ရှားပြပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “တသ္မာ၊ပေ၊အာဝိကရောဇန္တာ” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။ [“အာဝိကရောဇန္တာ” ဟု ဆိုသဖြင့် “ထိုသို့ ဟောပြုတော် မူသေးကြောင်းကို တိုက်ရိုက်မပြု၊ သွယ်ဝိုက်၍ ပြသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။]

သဟဇီဝိ၊ပေ၊အတ္ထော။ ။ သံဃဖါသုတာ- ဟူသည် ဣရိယာပုထံ ၄ ပါးလုံး၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ချမ်းသာစွာနေရလျှင် သံဃာအချင်းချင်း အတူတကွ အသက်မွေးရခြင်း (သွားအတူ နေအတူ) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သုခဝိဟာရတ္ထာယ ကို “သဟဇီဝိကာယ ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ [“ ဇီဝတိ ဧတာယာတိ ဇီဝိကာ = အသက်မွေးကြောင်း၊ ” သဟ + ဇီဝိကာ သဟဇီဝိကာ၊ “ သဟဇီဝိတာယ ” ဟု လည်း ရှိ၏။ ဇီဝေါ ယဿ အတ္ထိတိ ဇီဝိ၊ သဟ + ဇီဝိ သဟဇီဝိ၊ “ တဿ + ဘာဝေါ သဟဇီဝိ တာ ” ဟု ပြု၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ သဘောတူပင်ဖြစ်သည်။] သုခဝိဟာရာဘာဝေ သဟဇီဝိ နဿ အဘာဝတော သဟဇီဝိကာပိ (တာပိ) သုခဝိဟာရာဝ ဝုတ္ထော၊ သုခဝိဟာ ရောနာမ စတုန္တံ ဣရိယာပထဝိဟာရာနံ ဖါသုတာ။ [ဖါသုနော + ဘာဝေါ ဖါသုတာ၊ သံဃဿ + ဖါသုတာ သံဃဖါသုတာ။]

ဒုမ္မင်္ဂနာမ ။ ။ “ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ ” သည် ဒုမ္မင်္ဂ၏ဟောနက် (အဘိဓေယျ) တည်း၊ မင်္ဂတံကို “နိတ္ထေဇတံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် “မင်္ဂ-အရှိန်အဝါမရှိသူ” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သည်။ ဝိမတိ၌ နိတ္ထေဇတံကို “အဓောမုခတံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သေး

ခဲယဉ်းသဖြင့်၊ ဝါ-ခဲယဉ်းယဉ်းပြုမှ(မင်္ဂတံ-သို့)အာပဇ္ဇန္တိ-နံ၊ ဝိတိတ္ထမံ-
 ကို၊ ကရောန္တာ-ပြုနေကုန်သည်၊(ဟုတွာ)ဝါ-ဖြစ်၍၎င်း၊ ကတွာဝါ- ပြုပြီး
 ၍၎င်း၊ န လဇ္ဇန္တိ-မရှက်တတ်ကုန်၊ [မျက်နှာပြောင်တိုက်သည်-ဟုလို]တေသံ-
 ထိုဒုဿီလ ရဟန်းတို့ကို၊ နိဂ္ဂဟတ္ထာယ- နှိပ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ပညပေဿာမိ-
 အံ၊) ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သိက္ခာပဒေ-သည်၊ အသတိ-
 မရှိလသော်၊ တုမေဟိ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ကိ-ကို၊ ဒိဋ္ဌိ - မြင်အပ်သနည်း၊
 ကိ-ကို၊ သုတံ-ကြားအပ်သနည်း၊ အမေဟိ- တပည့်တော်တို့သည်၊ ကိ- ကို၊
 ကတံ-ပြုအပ်သနည်း၊ ကတရသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ - ကြောင့်၊ ကတမံ အာပတ္တိံ-သို့၊
 ရောပေတွာ-တင်၍၊ အမေ-တို့ကို၊ နိဂ္ဂဏှထ- နသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
 သံသံ-ကို၊ ဝိဟေဋ္ဌေသန္တိ-ညှဉ်းဆဲကုန်လတံ၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သိက္ခာပဒေ-
 သည်၊ သတိ-သော်၊ တေ-ထို ဒုဿီလရဟန်းတို့ကို၊ သံယော-သည်၊ သိက္ခာ
 ပဒံ - ကို၊ ဒဿေတွာ - ပြ၍၊ ဓမ္မေန - ဟုတ်မှန်သော သဘောဝတ္ထုဖြင့်၊
 ဝိနယေန-စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္ထုသာသနေန-မြတ်စွာဘုရား
 ၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ပြည့်စုံသော ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟေဿ
 တိ-နှိပ်နှိပ်လတံ၊ တေန-ကြောင့်၊ ဒုမ္မင်္ဂနံ၊ပေ၊နိဂ္ဂဟာယာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

၏၊ ရှက်သောကြောင့် မျက်နှာ အောက်ချထားသူကို “မင်္ဂ” ခေါ်သည်—ဟုလို၊ မင်္ဂ၏
 ဓာတ်ပစ္စည်းကို မတွေ့ရ၊ မင်္ဂဓာတ်, ဂတိအနက် ဥပစ္စည်းကြံ၍ “မင်္ဂိယန္တိ နိတ္တေဇတံ
 အာပါဒိယန္တိ—အရှိန်အဝါမရှိသူတို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ မင်္ဂ” ဟု
 ပြုပြီးလျှင် “ဒုက္ခေန+မင်္ဂ” ဟု ဆက်၍ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ပါ။

ဒုဿီလ။ ။ ဒုဿီလဟူရာ၌ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် အရာဝယ် “ဒု” သဒ္ဓါသည် အ
 ဘာဝအနက်ကို ဟော၏၊ “နတ္ထိံ+ သီလံ ယေသံတိ ဒုဿီလာ-သီလမရှိသူတို့” ဟု ပြု၊
 သံသာဒိသေသံစသော သိက္ခာပုဒ်များအတွက်လည်း “ဒုမ္မင်္ဂနံ နိဂ္ဂဟာယ” ဟူသော
 အကျိုးရသောကြောင့် သံသာဒိသေသံစသော သီလဖျက်သော ဒုမ္မင်္ဂဒုဿီလ အတွက်
 “ဒုသိတံ+သီလံ ယေသံတိ ဒုဿီလာ-ဖျက်အပ်သော သီလရှိသူတို့” ဟု ဝိမတိပြုသည်၊
 ထို ၂ မျိုးသောဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အရှက်မရှိရကား အရှိန်အဝါမရှိအောင် နှိပ်အပ်
 သော်လည်း မျက်နှာမဖျက်ဘဲ , မျက်နှာပြောင်တိုက်၍ သံသာထံ၌ နေရသောကြောင့်
 “ဒုမ္မင်္ဂ-ခဲယဉ်းစွာ အရှိန်အဝါမရှိသူ့အဖြစ်သို့ရောက်စေအပ်သူများ” ဖြစ်ကြသည်။

ဓမ္မေန စသည်။ ။ ဓမ္မေနာတိအာဒိသု ဓမ္မောတိ ဘူတံဝတ္ထု၊ ဝိနယောတိ-စောဒနာ
 စေဝ သာရဏာစ(အပြစ်တင်ခြင်း, အပြစ်ကို အမှတ်ရအောင် သတိပေးခြင်း)၊ သတ္ထု
 သာသနံတိ - ဥတ္တိ သမ္ပဒါစေဝ အနုဿာဝနသမ္ပဒါစ (အပြစ်ကင်း၍ သန့်ရှင်းစွာ
 ရှုတ်အပ်သော ဥတ်ကမ္မဝါစာသည် သတ္ထုသာသန (ဘုရားအဆုံးအမ) မည်၏။

ပေသလာနံ ၊ပေ၊ ယာတိ- ကား၊ ပေသလာနံ - လူနတ်အများ လေးစား ချစ်ခင်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရေခဲကုန်သော၊ [ပေသလ ပုဒ်ပြီးပုံကို “ဝိဂရဟိ” အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ဝိယသီလာနံ - ချစ်အပ်သော သီလရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ- တို့၏၊ ဖါသုဝိဟာရတ္ထာယ-ချမ်းသာစွာနေနိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ပညပေဿာမိ- အံ၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဝိယသီလာ-နံသော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက် မပြုထိုက်သော၊ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ-အပြစ်ရှိ အပြစ်မရှိသော၊ ဝေလံ-စည်းကမ်း ကို၊ မရိယာဒံ - အပိုင်း အခြားကို၊ အဇာနန္တာ - မသိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) သိက္ခတ္ထယပါရိပူရိယာ-သိက္ခာ ၃ ပါးအပေါင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းငှါ၊ ဘဒ္ဒမာနာ- စေ့ဆော် ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကုန်လသော်၊ ကိလမန္တိ - ပင်ပန်းကြရကုန်၏၊ သန္နိဟမာနာ - တွေးတော ယုံမှားကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဥဗ္ဗဠာ - နှိပ်စက် အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၊ [ဥဗ္ဗဠာ- ဝိဠိတာ၊ ၃+၀ဟ (ကာရိတ်ကြေ) တ ပစ္စည်းဖြစ်၍ “ သံဃာမှ ထွက်သွားစေအပ်ကုန် ” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊] ပန- အနွယ်ကား၊ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ - သော၊ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ - သော၊ ဝေလံ- ကို၊ မရိယာဒံ - ကို၊ ဥ တွာ - ၍၊ သိက္ခတ္ထယပါရိပူရိယာ - ငှါ၊ ဘဒ္ဒမာနာ- န လသော်၊ န ကိလမန္တိ-နံ၊ (အ) သန္နိဟမာနာ-မတွေးတော မယုံမှားကြကုန် သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဥဗ္ဗဠာ- နံသည်၊ န ဟောန္တိ - မဖြစ်ကုန်၊ တေန - ကြောင့်၊ နေသံ-ထိုပေသလရဟန်းတို့၏၊ သိက္ခာပဒပညာပနာ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော် မူခြင်းသည်၊ ဖါသုဝိဟာရာယ-ငှါ၊ သံဝတ္တတိ-၏။

ဝါ - တနည်း၊ ဒုမ္ဘင်္ဂနံ - ခဲယဉ်းသဖြင့် အရှိန်အဝါမဲ့သူတို့၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဒုသီလဖြစ်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့ကို၊ ယော နိဂ္ဂဟော - အကြင် နှိပ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ၊) သွေဝ - ထို နှိပ်ခြင်းသည်ပင်၊ ဧတေသံ-ဤ ပေသလရဟန်းတို့၏၊ ဖါသုဝိဟာရော-ချမ်းသာစွာ နေရကြောင်း

သန္နိဟမာနာ ။ ။ “သန္ဓေဟ” သဒ္ဒါသည် ယုံမှားသံသယအနက်ကို ဟော၏၊ သံပုဗ္ဗ+ဒိဟဓာတ်၊ ဣပစ္စည်းတည်း၊ ဤနေရာ၌လည်း ဘူဝါဒိ အပစ္စည်း၊ မာနပစ္စည်း ဖြင့် “သန္နိဟမာနာ”ဟု ဖြစ်စေ၊ ဣကို ဝေဒိပြု၍ “သန္ဓေဟမာနာ”ဟု ဖြစ်စေ၊ ဤ ။ မျိုး သာရှိသင့်၏၊ “သန္နိဋ္ဌမာနာ”ကား ပါဠိပျက်သာ။ [“အပုက္ခရ မသန္နိဒ္ဓံ” ဟု ရာဇကား တ-ပစ္စည်းဖြစ်၍ သန္ဓေဒွါပုဒ်ကဲ့သို့ “အသန္နိဒ္ဓံ”ဟု ရှိရသည်၊ မာနပစ္စည်း၏ရှေ့က တ- ပစ္စည်းလည်း မနေရသောကြောင့် “သန္နိဒ္ဓမာနာ”ဟု လည်း မရှိသင့်။]

ဖါသုဝိဟာရာယ ။ ။ ရှေ့ သုဝိဟာရတ္ထာယသည် ဣရိယာပုထ် ၄ ပါး၌ သွားလာနေထိုင်ရာဝယ် ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်းတည်း၊ ဤ “ဖါသုဝိဟာရ” ကား သိက္ခာပုဒ်ကို ကျင့်ဘို့ရန်အားထုတ်ရာ၌ ကိုယ်စိတ် ။ ပါး၏ ချမ်းသာခြင်းတည်း။

သည်။ (ဟောတိ-၏) ဟိ ချေ၊ ဒုဿီလပုဂ္ဂလေ-တို့ကို၊ နိဿာယ-မှိ၍၊ ဥပေါ
သထော-ဥပုသ်ကံသည်။ နုတိဋ္ဌတိ-မတည်၊ ပဝါရဏာ-ပဝါရဏာကံသည်။
နုတိဋ္ဌတိ-မတည်၊ သံဃကမ္မာနိ - ကြွင်းသောသံဃကံတို့သည်။ [ပါရိသေသ
နည်းအားဖြင့် ဥပုသ်ပဝါရဏာမှ ကြွင်းသောကံကိုသာယူ။] နပဝတ္တန္တိ- န၊
သာမဂ္ဂိ - ညီညွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ- သံဃာ၏ညီညွတ်ခြင်း
သည်။ [သမဂ္ဂါနံ+ဘာဝေါ သာမဂ္ဂိ (ဤပစ္စည်း ထပ်သက်)။] န ဟောတိ-
မဖြစ်၊ ဘိက္ခူ-တို့သည်။ အနေကဂ္ဂါ-တခုထည်းသော အာရုံရှိသောစိတ် မရှိ
ကုန်သည်။ ဝါ-မတည်ကြည်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)ဥဒ္ဓေသပရိပုစ္ဆာ ကမ္မဋ္ဌာနာ
ဒိနိ-ပါဠိကိုသင်ယူခြင်း၊ အဋ္ဌကထာကို အဖန်ဖန်မေးခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း
ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ အနုယုဒ္ဓိတုံ-အားထုတ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောန္တိ-မစွမ်း
နိုင်ကုန်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ဒုဿီလေသု- တို့ကို၊ နိဂ္ဂဟိတေသု- နှိပ်အပ်ကုန်
ပြီးသော်၊ သဗ္ဗောပိ-သော၊ အယံ ဥပဒ္ဒဝေါ-ဤ ဘေးရန်သည်။ န ဟောတိ-
မဖြစ်တော့၊ တတော- ထိုသို့ ဘေးရန် မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပေသလာ-န်သော၊
ဘိက္ခူ-တို့သည်။ ဖာသု-စွာ၊ ဝိဟရန္တိ-နေကြရကုန်၏။ ဧဝံ-လျှင်၊ ပေသလာနံ
ဘိက္ခူနံ ဖာသုဝိဟာရာယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဒွိဓာ- ၂ ပါးအပြားအားဖြင့်၊ [ဝိယ
သီလာဟိဘိက္ခူ-စသည်ဖြင့် ပြုအပ်သောနည်း၊ ယောဝါ ဒုမ္မက္ခီနံ- စသည်ဖြင့်
ပြုအပ်သောနည်းအားဖြင့်။] အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယာတိ(ဧတ္ထ)-၌၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ-မျက်မှောင်
ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနာမ- အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်
လာသောဘေးရန်တို့ မည်သည်၊ အသံဝရေ - မစောင့်စည်းခြင်း၌၊ ဒြိတေန-
တည်သောရဟန်းသည်။ တသ္မိညေဝ အတ္တဘာဝေ-ထို အတ္တဘော၌ပင်၊ ပတ္တ
ဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်ကုန်သော၊ ပါဏိပ္ပဟာရ၊ ပေ၊ ဝိပုဋိသာရာဒယော-လက်ဖြင့်
ပုတ်ခတ်ခြင်း၊ ဒုတ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း၊ လက်ကိုဖြတ်ခြင်း၊ ခြေကိုဖြတ်ခြင်း၊ အကျော်
အစောမရှိခြင်း၊ အခြွေအရံမရှိခြင်း၊ နှလုံးမသာယာခြင်း အစရှိကုန်သော။

အာသဝါနံ။ ။ အာသဝပုဒ်၏ အနက်ကို ဝိနယပညတ္တိယာစနခဏ်း “ အာသဝ
ဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ ” ပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ ဝိနည်းပညတ်တော်မရှိလျှင် မေထုန်မှု အဒိန္နာဒါနမှု
စသည်ကိုပြုကြလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ပြုမှုကြောင့် ယခုဘဝ၌ လက်-ဒုတ်စသည်ဖြင့် အနှိပ်စက်
ခံရခြင်း၊ လက်ခြေ အပြတ်ခံရခြင်းစသော ဘေးများဖြစ်နိုင်၏။ နောင်သံသရာ၌လည်း
အပါယ်ဘေးနှင့် အဆက်ဆက်ဝင်္ဂပါခြင်း ဘေးများဖြစ်နိုင်သည်။ [သမ္မုခေါဂရဟဏံ
(မျက်မှောက်အကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်) အင်္ဂိတ္ထိ၊ ပရမ္မုခေါဂရဟဏံ အယသော၊ အထဝါ
သမ္မုခေါ ပရမ္မုခေါ ဂရဟဏံ အင်္ဂိတ္ထိ၊ ပရိဝါရဟာနိ (အခြွေအရံဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်)
အယသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။]

ဒုက္ခပိသေသာ - ဒုက္ခအထူးတို့တည်း။ ဣတိ - သို့။ ဒိဋ္ဌမေဓိကာနံ - န်သော။ ဣမေ
 သံ အာသဝါနံ - ဤ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးရန်
 တို့ကို၊ သံဝရာယ - စောင့်စည်းခြင်းငှါ၊ ပိဓာနာယ - ပိတ်ခြင်းငှါ၊ အာဂမန မဂ္ဂ
 ထကနာယ - လာကြောင်းလမ်းကို ပိတ်ခြင်းငှါ။ (သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ။)
 ဣတိအတ္ထော - နက်။

သမ္ဗရာယိ။ပေ။ပဋိဃာတာယာတိ (တ္ထ) - ဉှ၊ သမ္ဗရာယိကာ - တမလွန်
 ဘဝ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနာမ- တို့မည်သည်။ အသံဝရေ- ဉှ၊ ဌိတေန-
 တည်သူသည်။ ကတပါပကမ္မမူလကာ - ပြုအပ်သောမကောင်းမှုကံလျှင် အရင်း
 ခံရှိကုန်သော၊ သမ္ဗရာယေ - ဉှ၊ နရကာဒီသု - ငရဲ အစရှိသည်တို့၌၊ ပတ္တဗ္ဗာ-
 ရောက်ထိုက်ကုန်သော၊ ဒုက္ခပိသေသာ - တို့တည်း။ တေသံ - ထို တမလွန်
 ဘဝ၌ ဖြစ်သော ဒုက္ခအထူးတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဋိဃာတတ္ထာယ - ပယ်ဖျော့ခြင်း
 အကျိုးငှါ၊ ပဋိပဿ မ္ဘနတ္ထာယ - ငြိမ်းခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝုပသမတ္ထာယ -
 နောက်ထပ်မပေါ်လာအောင် ငြိမ်းခြင်းအကျိုးငှါ။ (သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ။)
 ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

အပ္ပသန္ဓာနံ ပသာဒါယာတိ(တ္ထ) - ဉှ၊ (ဂုဠတ္ထံ - လျှိုငှက်အပ်သောအနက်
 ကို၊ ဟိ, ဥဒ္ဓရိတွာဒသေမိ - ထုတ်၍ပြုဥဒါးအံ။) သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ - သိက္ခာပုဒ်
 ပညတ်ခြင်းသည်။ သတိ - သော်။ သိက္ခာပဒပညတ္တိံ - ပညတ်အပ်သော သိက္ခာ
 ပုဒ်တော်ကို၊ ဥ တ္တာဝါ - သော်၎င်း၊ ယထာပညတ္တံ - အကြင်အကြင် ပညတ်အပ်
 သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေ - ကျင့်နေကုန်သော၊ ဘိက္ခူ - တို့ကို၊ ဒိသွာဝါ -
 သော်၎င်း၊ အပ္ပသန္ဓာ - မကြည်ညိုသေးကုန်သော၊ ယေ ပဏ္ဍိတမနုဿာ -
 အကြင် ပညာရှိလူတို့သည်။ (သန္တိ)။ တေပိ - ထို ပညာရှိလူတို့သည်လည်း။
 [ပသာဒံအာပဇ္ဇန္တိ - ဉှစပ်။] လောကေ - ဉှ၊ မဟာဇနဿ - ၏၊ ယာနိ ရဇ္ဇန
 ဒုဿန မုယုနဋ္ဌာနာနိ - အကြင် နှစ်သက်ခြင်း၏တည်ရာ၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၏
 တည်ရာ၊ တွေဝေခြင်း၏တည်ရာအာရုံတို့သည်။ (သန္တိ)။ [မေထုနာဒီနိ ရဇ္ဇန
 ဋ္ဌာနာနိ၊ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ဒုဿနဋ္ဌာနာနိ - ဒုက္ခာ၌ မုယုနဋ္ဌာနမပါ။
 “သုရာပါနာဒီနိ မုယုနဋ္ဌာနာနိ” ဟု ထည့်သင့်၏။] တေဟိ - ထို အာရုံတို့မှာ

ပဋိဃာတတ္ထာယ။ ။ ဤပဋိဃာတကိုပင် “ပဋိပဿ မ္ဘန, ဝုပသမ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။
 “သမ္ဗရာယိကဒုက္ခကို ယခုဘဝက ပယ်သတ်ခြင်း” ဟူသည် ထို ဒုက္ခများ မပေါ်လာ
 အောင် အကုသိုလ်ကို ငြိမ်းစေခြင်းပင်တည်း - ဟုလို၊ ပဋိပဿ မ္ဘနဖြင့် ယခုဖြစ်ဘွယ်
 အကုသိုလ်ကို ငြိမ်းစေပုံကိုပြ၏။ ဝုပသမဖြင့် နောက်ထပ်မပေါ်အောင် ငြိမ်းစေပုံကိုပြ၏-
 ဟု ကြံပါ။

သကျပုတ္တိယာ - သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ သမဏာ - တို့သည်၊ အာရကာ - ဝေးစွာ၊ ဝိရတာ - ရှောင်ကြဉ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟဒန္တိ ဝတ-နေနိုင်ကြပါပေကုန်စွာတကား၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုကို၊ ကရောန္တိ ဝတ- ပြုနိုင်ကြပါပေကုန်စွာတကား၊ ဘာရိယံ- ဝန်လေးသောအမှုကို၊ ကရောန္တိ ဝတ-တကား၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ပသာဒံ- သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-နံ၏၊ (ကောဝိယ- အဘယ်သူကဲ့သို့နည်း၊) ဝိနယပိဋကေ-၌၊ ပေါတ္တကံ- ပေစာကို၊ ဒိသွာ- ၍၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော- မိစ္ဆာအယူရှိသော၊ ကတ ဝေဒီ- ပြုအပ်သောကျေးဇူးကို သိလေ့ရှိသော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ (ပသာဒံ- သို့၊ အာပဇ္ဇတိ)ဝိယ-ကဲ့သို့တည်း၊ တေန-ကြောင့်၊ အပ္ပသန္ဓာနံ ပသာဒါယာ တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ပသန္ဓာနံ ဘိယျောဘာဝါယာတိ- ကား၊ သာသနေ- တော်၌၊ ပသန္ဓာ- ကြည်ညိုပြီးကုန်သော၊ ယေ ကုလပုတ္တာ-တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေပိ-ထို အမျိုး ကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ [“ယေပိ အပ္ပသန္ဓာ, တေ” တုန်းကကဲ့သို့ “တေ သိက္ခာပဒပညတ္တိ” ဟု ပိမပါဘဲ ရှိသင့်၏] သိက္ခာပဒပညတ္တိ-ကို၊ ဥ တွာဝါ- သော်၎င်း၊ ယထာပညတ္တံ - အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေ - နံသော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသွာဝါ-သော်၎င်း၊ ယေ-အကြင် အရှင်တို့သည်၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်အပိုင်း အခြားအတိုင်း၊ ဝါ- အသက်ရှည်သမျှ၊ ဧကသေယျံ - တယောက်ထည်းသာ အိပ်ရခြင်းရှိသော၊ [တချို့စာ၌ “ ဧကသေယျံ ” ကျသည်၊] ဧကဘတ္တိ- တထပ်ထည်းသော နံနက်စာရှိသော၊ မြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ ဝိနယ သံဝရံ- စောင့်စည်းအပ်သောဝိနည်းကို၊ အနုပါလေန္တိ-အစဉ် စောင့်ရှောင်ကြ ကုန်၏၊ (တေ) အယျာ - တို့သည်၊ အဟော ဒုက္ကရကာရိနော- ဪ ခဲယဉ်း သဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုကို ပြုနိုင်ကြပါပေကုန်စွာ၊ ဣတိ- ဤသို့တွေး၍၊ ဘိယျော ဘိယျော-လွန်စွာလွန်စွာ၊ ဝါ-တိုး၍တိုး၍၊ ပသီဒန္တိ - နံ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ပသန္ဓာနံ ဘိယျောဘာဝါယာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ- ပြီ။

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာတိ (တ္ထေ)-၌၊ သဒ္ဓမ္မော-သည်၊ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော- မှ၎င်း၊ ပတိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော- ၎င်း၊ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မော- ၎င်း၊ ဝါ- ပတိဝေဓသဒ္ဓမ္မု၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဓော-၃ ပါးအပြားရှိ၏၊ တတ္ထ-တို့တွင်၊ ပိဋကတ္တယ သင်္ဂဟိတံ- ပိဋကတ် ၃ ပုံဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ သဗ္ဗမ္ဘိ-သော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-သည်၊ ပရိယတ္တိ သဒ္ဓမ္မောနာမ-မည်၏၊ တေရသ-နံသော၊ ဓုတဂုဏာ-ကိလေသာတို့ကိုလှုပ်ခါ တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်တို့၎င်း၊ ဝါ - ဓုတင်တို့၎င်း၊ စုဒ္ဓသ - နံသော၊ ခန္ဓက ဝတ္တာနိ - ဝတ်တို့၎င်း၊ [စူဠဝါ - ဝတ္တက္ခန္ဓက၌လာသော ဝတ် ၁၄ ပါး] ဧ

အသီတိ-ဂ ၂ ပါးသော၊ မဟာဝတ္ထာနိ-ဝတ်ကြီးတို့၎င်း၊ [တဇ္ဇနီယကံစသည် ပြုခိုက်၌ ကျင့်ရသောဝတ်ကြီးများ။] သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာ-သနာတို့၎င်း၊ ဣတိအယံ - ဤ အလုံးစုံသည်၊ ပတိပတ္တိသဒ္ဓမ္မောနာမ- မည်၏၊ စတ္တာရော- န်သော၊ အရိယမဂ္ဂါ- တို့၎င်း၊ စတ္တာရိ- န်သော၊ သာမညဖလာနိစ- တို့၎င်း၊ ဝါ- ရဟန်းအစစ်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖိုလ် ၄ ပါးတို့၎င်း၊ [သမဏဿ-သမဏ အစစ်၏+ဘာဝေါသာမညံ] နိဗ္ဗာနဉ္စ- ၎င်း၊ ဣတိအယံ - သည်၊ အဓိဂမ သဒ္ဓမ္မောနာမ - မည်၏၊ ဝါ- ထိုးထွင်း၍သိအပ်သော ပတိဝေဓသဒ္ဓမ္မမည်၏၊ သော သဗ္ဗောပိ-ထို အလုံးစုံသောသဒ္ဓမ္မသည်လည်း၊ [တသ္မာပြင်ဘက်က စိရ ဌိတိကော ဟောတိ-၌စပ်] ယသ္မာ - ကြောင့်၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သိက္ခာပဒဉ္စ-ကို၎င်း၊ တဿ-ထို သိက္ခာပုဒ်၏၊ ဝိဘင်္ဂ-အကျယ်ဝေဘန်ကြောင်း ပဒဘာဇနီကို၎င်း၊ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ-ထို သိက္ခာပုဒ် , ဝိဘင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ အညံ- သော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံစ-ကို၎င်း၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကြကုန်၏၊ (ဤစကားဖြင့် ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မကိုပြ၏။) ယထာပညတ္တဉ္စ-အကြင်အကြင် ပညတ်တော်အတိုင်း လည်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနာ - ကျင့်ကုန်လျက်၊ ပတိပတ္တိ - ကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ (ဤ စကားဖြင့် ပတိပတ္တိသဒ္ဓမ္မကိုပြ၏။) ပတိပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ အဓိဂန္တုဗ္ဗံ- ရထိုက် သော၊ လောကုတ္တရဓမ္မံ - ကို၊ ဝါ- လောကုတ္တရာတရားဟူသော ပတိဝေဓ သဒ္ဓမ္မကို၊ အဓိဂန္တုဗ္ဗံ - ရကြကုန်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (သိက္ခာပဒပညတ္တိ ရှိလျှင် ၃ ပါးသောသဒ္ဓမ္မကို ရနိုင်သောကြောင့်၊) သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ- သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်ခြင်းကြောင့်၊ စိရဌိတိကော-ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ သဒ္ဓမ္မဌိတိယာတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [တသ္မာကို အကျယ်အနက်ပေးလျှင် သိက္ခာပဒပညတ္တိ ပါဝင်သွားသော ကြောင့် တသ္မာနေ၌ “ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ” ရှိနေခြင်းသည် ပိုဟန်တူ၏၊ အင်္ဂုတ္တရ၊ ဒသက-ဥပါလိဝင် အဋ္ဌကထာ၌လည်း ပိုသည်။]

ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ (ဂုဇ္ဇတ္ထံ၊ ဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ) သိက္ခာ ပဒပညတ္တိယာ - သည်၊ သတိ- သော်၊ သံဝရဝိနယောစ - သံဝရဝိနည်း၎င်း၊

သံဝရဝိနယော။ ။ သီလ၊ သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တိ၊ ဝီရိယဟူသော သံဝရ ၅ ပါးကိုပင် “ ယထာသကံ သံဝရိတဗ္ဗာနံ ဝိနေတဗ္ဗာနဉ္စ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနံ သံဝရဏတော သံဝ ရော၊ ဝိနယနတော ဝိနယောတိစ ဝုစ္စတိ=မိမိဆိုင်ရာ စောင့်ရှောက်ထိုက် ပယ်ရှားထိုက် သော ကာယဒုစ္စရိတ်စသည်တို့ကို စောင့်ရှောက်တတ် ပယ်ရှားတတ်သောကြောင့် သံဝရ ဟု ၎င်း ဝိနယဟု ၎င်း ဆိုအပ်၏ ” ဤအဖွင့်ကြည့်၍ သံဝရနှင့်ဝိနယကို အရတူဟု မှတ်။

ပဟာန ဝိနယောစ - ၎င်း၊ သမထဝိနယောစ-၎င်း၊ ပညတ္ထိဝိနယောစ-၎င်း၊
ဣတိ-သို့၊ စတုဗ္ဗိဇောပိ-သော၊ ဝိနယော - သည်၊ ဝါ-ကို၊ အနုဂ္ဂဟိတော-
ချီးမြှောက်အပ်သည်။ ဥပတ္တန္တိတော - ထောက်ပံ့အပ်သည်။ သုပတ္တန္တိတော-
ကောင်းစွာထောက်ပံ့အပ်သည်။ ဟောတိ-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာ
ယာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗာနေဝ- အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ တောနိ ပဒါနိ-ဤ
သံဃသုဋ္ဌ၊ တာယအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမီတိ ဣမိနာ
ဝစနေန- သာမိဟူသောဤစကားနှင့်၊ သန္တိ - ကွ၊ ယောဇေတဗ္ဗာနိ- ယှဉ်စေ
ထိုက်ကုန်၏၊ တတြ-ထိုသို့ယှဉ်စေရာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ပဌမပစ္ဆိမ
ပဒယောဇနာ- ပဌမပုဒ်နောက်ဆုံးပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ဝါ- ယှဉ်စပ်၍
ပြခြင်းတည်း၊ [အာဒိအန္တ ဒီပကနည်း၊ မိဂပဒဝလဉ္ဇန နည်းအားဖြင့် အစနှင့်
အဆုံးကို ယှဉ်စပ်၍ ပြမည် - ဟူလို၊] သံဃသုဋ္ဌ၊ တာယ - သံဃာအများ၏
ကောင်းပါပြီဘုရား ဟု စကားတော်ကို လက်ခံနိုင်သည်၏ အဖြစ် အကျိုးငှါ၊
သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ပညပေဿာမိ - အံ့၊ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယ - သံဝရပဟာန၊
သမထပညတ်၊ ငှ ရပ်သော ဝိနည်းကို ချီးမြှောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ သိက္ခာပဒံ ပည
ပေဿာမိ၊ ဣတိအယံ-ကား၊ (ပဌမ ပစ္ဆိမ ပဒယောဇနာ-တည်း။)

အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ဧတ္ထ-ဤသံဃသုဋ္ဌ၊ တာယ အစရှိသောပုဒ်တို့
၌၊ ယံ သံဃသုဋ္ဌ၊ - အကြင် သံဃာအများ၏ ကောင်းပါပြီဘုရား ဟု စကား
တော်ကိုလက်ခံနိုင်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထို သံဃာအများ၏ ကောင်းပါပြီ
ဘုရားဟု စကားတော်ကို လက်ခံနိုင်ခြင်းသည်၊ သံဃဖါသု- သံဃာအများ၏
ဣရိယာပုထံ ငှ ဖြာ ချမ်းသာစွာနေနိုင်ကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ယံ သံဃ
ဖါသု-ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ- သည်၊ ဒုမ္ပဏိနံ - ခဲယဉ်းသဖြင့် အရှိန်အဝါ
မဲ့သူတို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေအပ်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊

ပဟာနဝိနယော ။ ။ တဒဂ်စသော ပဟာနံ ၅ ပါးကိုပင် “ ယသ္မာ စာဂဋ္ဌေန
ပဟာနံ၊ ဝိနယနဋ္ဌေန ဝိနယော-အကြံကြောင့် စွန့်ခြင်းအနက်ကြောင့် ပဟာနံ၊ ပယ်ရှား
ခြင်းအနက်ကြောင့် ဝိနယမည်၏၊ တသ္မာ” ပဟာနဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။ [ပဇဟတီတိ
ပဟာနံ၊ ပဟာနဉ္စ+တံ+ဝိနယောစာတိ ပဟာနဝိနယော။]

သမထ, ပညတ္ထိ ။ ။ သမထဝိနယော - သတ္တ အဓိကရဏသမထာ၊ ပညတ္ထိဝိန
ယော-သိက္ခာပဒမေဝ၊ သိက္ခာပဒပညတ္ထိယာ ဟိ ဝိဇ္ဇမာနာယဇေ (သိက္ခာပုဒ်ပညတ်မှု
ရှိမှသာ) သိက္ခာပဒ သမ္ပဝတော(သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၏ ရှိသင့်သောကြောင့်) ပညတ္ထိ
ဝိနယောပိ သိက္ခာပဒပညတ္ထိယာ အနုဂ္ဂဟိတော ဟောတိ-ပညတ်အပ်သောသိက္ခာပုဒ်
ခေါ် ဝိနည်းတော်ကိုလည်း သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းဖြင့် ချီးမြှောက်အပ်ရာရောသည့်။

နိဂ္ဂဟာယ-နိဂ္ဂခြင်းငှါ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိဝေ-သ္မိ၊ သင်္ခလိကနယံ-သံကွင်းဆက်
နည်းကို၊ (ကတွာစ - ပြု၍၎င်း၊) ယံ သံဃသုဠု - သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-သည်၊
သံဃဖါသု-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ယံ သံဃသုဠု (အတ္ထိ)၊ တံ ဒုမ္မက္ခိနံ ပုဂ္ဂလာနံ
နိဂ္ဂဟာယ (ဟောတိ)၊ ဣတိဝေ- သ္မိ၊ ဧကေကပဒမူလိကံ - တပုဒ်တပုဒ်လျှင်
အရင်းခံရှိသော၊ ဒသက္ခတ္တု-ဆယ်ကြိမ်၊ ယောဇနံ-ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကတွာစ-
၍၎င်း၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါပါဠိတော်၌၊ အတ္ထသတံ၊ပေ၊ပကရဏောတိ-ဟူသော၊
ယံ -အကြင်စကားကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသော

သင်္ခလိကနယံ ။ ။ သံဃသုဠုနှင့် သံဃဖါသုကိုတွဲ၊ သံဃဖါသုနှင့် ဒုမ္မက္ခိနံပုဂ္ဂလာ
နိဂ္ဂဟကိုတွဲ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှေ့ရှေ့ပုဒ်ကို နောက်နောက်ပုဒ်နှင့်တွဲ၍ ပြခြင်းကို သံကြီး
ကွင်းချင်းဆက်ပုံနှင့် တူသောကြောင့် “သင်္ခလိကနယံ” ဟု ဆိုသည်။ ဤ သင်္ခလိကနယံ
ကတွာကို ဝေဒိတမ္ပံစပ်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ သင်္ခလိကနည်း၌ “ ယံ သံဃသုဠုသည် အကြောင်း၊ တံ သံဃ
ဖါသုသည် အကျိုး” ဤသို့ ခွဲသောအခါအကြောင်း ၁၀ ပါး၊ အကျိုး ၁၀ ပါးရအောင်
“ယံ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယသည် အကြောင်း၊ တံ သံဃသုဠုသည် အကျိုး” ဟု နောက်ဆုံး
ပုဒ်မှ ရှေ့ဆုံးအစကို ပြန်၍လျှည့်နည်းတိုင်အောင် ဆက်သွယ်ပါစေ၊ သံကြီးကွင်းချင်း
ဆက်ရာ၌ အဆုံးကွင်းမှပြန်၍ အစကွင်းကို ဆက်ပုံမျိုးတည်း။

ဝိမတိ ။ ။ ယော ဟိ သော ပရိဝါရေ ယံသံဃသုဠု , တံ သံဃဖါသုတိ အာဒိ
ကတွာ , ယံ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ , တံ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယာတိ ပရိယောသာနံ ခဏ္ဍစက္ကဝသေ
နေဝ သင်္ခလိကနယော ဝုတ္တော၊ တသ္မိ (ထိုနည်း၌) ဧကမူလကနယေ အာဂတဗဒ္ဓ
စက္ကနယေန “ယံ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယ, တံ သံဃသုဠု” တိ ဣဒမ္ပိ ယောဇေတွာ ဗဒ္ဓစက္က
ကတေ ပရိမပရိမာနိ ဒသ ဓမ္မပဒါနိ, ပစ္စိမပစ္စိမာနိ ဒသ အတ္ထပဒါနိစ ဟောန္တိ။

ဧကေကမူလိကံ ။ ။ သံဃသုဠုကိုမူတည်၍, သံဃဖါသုစသော ၉ ပါးကို မူလီ
သွတ်လျက် ၉ ဝါရ၊ ထိုအတူ သံဃဖါသုစသည်ကို မူတည်၍ ဒုမ္မက္ခိနံ ပုဂ္ဂလာနံစသည်ကို
မူလီသွတ်သောအားဖြင့် ၉ ဝါရရှိရသောကြောင့် , အားလုံး ဝါရပေါင်း ၉၀ ဖြစ်၏။
တဝါရလျှင် ခြေးရှေးအကြောင်း ၉ ပါး နေခံနေခံအကျိုး ၉ ပါးစီ ရှိရကား အကြောင်း
၉၀ , အကျိုး ၉၀ ဖြစ်၏။ သင်္ခလိကနည်း၌ ပြခဲ့သော အကြောင်း ၁၀ ပါး အကျိုး ၁၀
ပါးနှင့် ပေါင်းသော် .... အတ္ထသတံ , ဓမ္မသတံ , ဒွေနိရုတ္တိသတာနိ , စတ္တာရိ ဉာဏ
သတာနိ, ဖြစ်၏။

ဝိမတိ ။ ။ ဧကမူလကနယေ ပန ဧကသ္မိဝါရေ နေဝေဝ အတ္ထပဒါနိ ဓမ္မပဒါနိစ
လမ္ဘန္တိ၊ ဧဝံ ဒသဟိ ဝါရေဟိ နဝတိ အတ္ထပဒါနိ နဝတိ ဓမ္မပဒါနိစ ဟောန္တိ၊ တာနိ
သင်္ခလိကနယေ ဝုတ္တေဟိ ဒသဟိ အတ္ထပဒေဟိ ဒသဟိ ဓမ္မပဒေဟိစ သဒ္ဓိံ ယောဇိ
တာနိ ယထာဝုတ္တံ အတ္ထသတံ ဓမ္မသတဗ္ဗ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတမ္ပံ၊ [သာရတ္ထဋ္ဌကား
တမျိုးတွက်ပြသေး၏။ ထို သာရတ္ထနည်းကို ဝိမတိပယ်လေသည်။]

စကားကို၊ ဝေဒိတဗွံ-၏၊ [အတ္ထဝသေ ပကရဏေ-အတ္ထဝသအရာ၌၊ အတ္ထဝသတံ-အကျိုးတရာသည်၎င်း၊ ဓမ္မသတံ-အကြောင်းတရာသည်၎င်း၊ ဒွေ နိရုတ္တိသတာနိစ-သဒ္ဓါ နှစ်ရာတို့သည်၎င်း၊ စတ္တာရိ ဉာဏသတာနိစ- ဉာဏ် ၄ ရာတို့သည်၎င်း၊ (ဟောန္တိ- နိဗ္ဗာန်)] ပန - ဆက်၊ တံ ဧတံ-ထို အလုံးစုံသောစကားရပ်ကို၊ [ဝဏ္ဏိတံ - ၌စပ်၊] ဝါ - သည်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ပရိဝါရေယေဝ- တော်၌ပင်၊ အာဝိ- ထင်ရှားစွာ၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဇ-ဤ နေရာ၌၊ (မယာ) နဝဏ္ဏိတံ-မဖွင့်အပ်တော့ပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဧဝံ-ဤသို့၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ- သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူခြင်း၏၊ အာနိသံသံ - အကျိုးအဆက်ဆက်ကို၊ ဒသေတွာ - မူပြီး၍၊ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ- ၌၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ-ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ ဒီပေန္တော-မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေဉ္ဇပန ဘိက္ခဝေ ဣမံသိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဓိသေယျာထာတိ - ထဟူ၍၊ အာဟ- မူပြီ၊ ကံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဘိက္ခဝေ- တို့၊ မယာ-သည်၊ ဣတိ - ဤဆိုအပ်ပြီးသော သံဃသုဠုတာယ အစရှိသော အစဉ်ဖြင့်၊ သန္ဓသိတာနိသံသံ- ကောင်းစွာပြုအပ်ပြီးသော အကျိုးအာနိသင်ရှိသော၊ ဣမံ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသေ-ပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြရာအခါ၌၊ [ဥပုသ်ပြုသောအခါ ပါတိမောက်ရွတ်ပြရာ၌၊] ဥဒ္ဓိသေယျာထစ-ရွတ်လည်းရွတ်ပြကြကုန်လော့၊ ပရိယာပုဏေယျာထစ- ဆရာ့အထံ၊ နည်းနာခံ၍၊ သင်အံလည်း သင်အံကြကုန်လော့၊ ဓာရေယျာထစ - အာဂုံ နှုတ်တက် ဆောင်ရွက်လည်း ဆောင်ရွက်ကြကုန်လော့၊ အညေသံ-မိမိမှတစ်ပါး အခြားသူတို့အား၊ [အာရောစနတ္ထသမ္ပဒါနံ၊] ဝါ - တို့ကို၊ ဝါစေယျာထစ - ဆိုလည်းဆိုစေကြကုန်လော့၊ ဝါ-ပို့ချလည်းပို့ချကြကုန်လော့၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)ဟိ-မှန်၏၊ [ပရိယာပုဏန စသော အနက်များကို ဖွင့်နိုင်ခြင်းသည် မှန်၏၊] ဣတ္ထ-ဤ ဥဒ္ဓိသေယျာထစ ဟူသော ပါဠိ၌၊ စသဒ္ဓေါ - သည်၊ အတိရေကောနယနတ္ထော - တိုက်ရိုက်

ဥဒ္ဓိသေယျာထစ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဝေဉ္ဇပန”မှ စသဒ္ဓါကို ပုဒ်အစဉ်ရှိတိုင်း “ဝေဉ္ဇပန”ဟု မယှဉ်စေဘဲ အစဉ်ဖျက်၍ “ဥဒ္ဓိသေယျာထ”၌ ယှဉ်ပါစေ- ဟု ပြလို၍ “ဥဒ္ဓိသေယျာထစ”ဟု မိန့်။ [ဝေဉ္ဇပန ဘိက္ခဝေတိတ္ထေ စသဒ္ဓေါ ဘိန္ဒုက္ကမေန ယောဇေတဗ္ဗောတိ အာဟ-ဥဒ္ဓိသေယျာထစာတိ။] ဤနေရာ၌ “ဘိန္ဒုက္ကမ”ဟု သုံးစွဲထားသော်လည်း တချို့နေရာ၌ “ အဋ္ဌာနပယောဂ - ယှဉ်သင့်ရာမဟုတ်သော နေရာ၌ သုံးစွဲခြင်း ” ဟု ဆိုလေ့ရှိသည်။

အတိရေကောနယနတ္ထောဟိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဥဒ္ဓိသေယျာထ”ဟု ကြိယာတပုဒ် ထည်းသာ ရှိပါလျက် “ပရိယာပုဏေယျာထ”စသောကြိယာ၏ “သင်ယူခြင်း” စသော အနက်များကို အဘယ်ကြောင့် ဆောင်ယူထားနိုင်ပါသနည်း- ဟု မေးဘွယ်ရှိရကား

ဆိုအပ်သော အနက်မှ အပိုအလွန်အနက်ကို ဆောင်ခြင်းအနက်ရှိ၏။ တေန-
ကြောင့်၊ အယံအတ္ထော - ဤပရိယာပုဏန စသောအနက်သည်။ ဝါ - ကို၊
အာနီတော- ဆောင်အပ်သည်။ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ - ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဣဒါနိ-၌၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဣမံ သိက္ခာပဒန္တိ - ဣမံ သိက္ခာပဒံ
ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဒသောန္တော - သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ယောပန ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အသံဝါသောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ၊ ဧဝံ-
လျှင်၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန-သာသနာတော်ဝယ် အမြစ်အရင်းပြတ်ခြင်း၏အစွမ်း
ဖြင့်၊ ဒဠိ-ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဌမပါရာဇိကေ- ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာ
ပုဒ်ကို၊ ပညတ္ထေ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အပရမ္မိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊
အနုပညတ္ထတ္တာယ - နောက်ထပ် ပညတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ မက္ကဒီဝတ္ထု - မက္ကဒီ
ဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ တဿ - မက္ကဒီဝတ္ထု၏၊ 'ဥပ္ပတ္တိဒီပနတ္ထံ-
ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဧဝံဒဠိဒံ ဘဂဝတာ၊ ပေ၊ ဟောတိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-
ဤစကားကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ [ဧဝံဒဠိဒံ - စသော စကားကို
နောက်ထပ် အနုပညတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌ အမြဲသုံးသည်။] တဿ - ထို
ဧဝံဒဠိဒံ ဘဂဝတာ အစရှိသော စကားရပ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဧဝံ-ဤဆိုအပ်
လတံသော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။) ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့ဘို့၊
ဣဒံ သိက္ခာပဒံ- သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ပညတ္တံစ ဟောတိ - ပညတ်အပ်ပြီး
သည်လည်း ဖြစ်၏၊ ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးလည်း ဖြစ်ကရော၊ အညံ- မူလဝတ္ထုမှ
တပါးသော၊ ဣဒံ ဝတ္ထု - ဤ မက္ကဒီဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိစ - ထင်ရှားလည်း
ဖြစ်ပေါ်လာပြီ၊ ဝါ-ထင်ရှားလည်း ဖြစ်ပေါ်လာရော၊ ဣတိ (အတ္ထော-ကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။) [ဣဒဉ္ဇာတိ စသဒ္ဓေါ ဥဒပါဒိစာတိ ယောဇေတဗ္ဗော၊ -
ယောဇနာ။] ပဌမပညတ္တိကထာ - ပဌမပညတ်ကို ဖွင့်ဆိုရာ ဖွင့်ဆိုကြောင်း
အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဗ္ဗိတာ-ပြီးပြီ။

“ အတိရေကာနယနတ္ထော ဟိ ” စသည်ကိုမိန့်၊ စသဒ္ဓါက အပိုအလွန် အနက်များကို
ဆောင်ယူနိုင်သောကြောင့် သင်ယူခြင်းစသော အနက်များကို ဆောင်ယူနိုင်သည်-
ဟူလို။ [အတိရေကာဿ-အပိုအလွန်ကို + အာနယနံ - ဆောင်ယူခြင်း၊ အတိရေကာ
နယနံ + အတ္ထော ယဿာတိ အတိရေကာနယနတ္ထော၊ ဤအတိရေကာနယနတ္ထဟူသည်
အခြားနေရာ၌ သုံးရိုးဖြစ်သော အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထပင်တည်း။

ဒဠိကတွာ။ ။ “အသံဝါသော - ပေါင်းသင်းခွင့်မရတော့” ဟု မိန့်တော်မူသည့်
အတွက် “ဒဠိကတွာ- တင်းတင်းကြပ်ကြပ်ပြု၍” ဟု ဆိုသည်၊ [အသံဝါသောဒတိ ဝုတ္တ
တ္တာ ဒဠိကတွာတိ ဝုတ္တံ။]

မက္ကဒီဝတ္ထုအဖွင့်

ဣဒါနိ-၌၊ အညံ-မူလဝတ္ထုမှ တပါးသော၊ ယံတံဝတ္ထု-သည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ပြီး၊
 တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ဒသေတံ- ၄၊ တေန ခေါပန သမယေနာတိအာဒိ-ကို၊
 (သံဂီတိကာရော-ထေရ်အပေါင်းသည်၊) အာဟ-ပြီး၊ တတြ-ထိုစကားရပ်၌၊
 အယံ-ကား၊ အနတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ- တည်း၊ မက္ကဒီ အာမိသေနာတိ-ကား၊
 မဟာဝနေ-မဟာဝုန်၌ (တောကြီး၌) ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ခန္တိ မေတ္တာဒိ ဂုဏာန
 ဘာဝေန-ခန္တိမေတ္တာ အစရှိသောဂုဏ်တို့၏ အာနဘော်ကြောင့်၊ နိရာသင်္ဂီ
 စိတ္တာ- ယုံမှားသံသယနှင့် ယှဉ်သောစိတ် မရှိကြကုန်သည်။ ဝါ-ရံ၊ ရှားခြင်း
 ကင်း၊ ရဲတင်းကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [နတ္ထိ+အာသင်္ဂီစိတ္တံ (ယုံမှားသံသယ
 နှင့် ယှဉ်သောစိတ်) ယေသံတိ နိရာသင်္ဂီစိတ္တာ၊] ဗဟု- နံသော၊ မိဂမောရ
 ကုတ္တု၊ မက္ကဒုဒယော - သမင်၊ ဥဒေါင်း၊ ကြက်၊ မျောက် အစရှိကုန်သော၊
 တိရစ္ဆာနာ- တို့သည်၊ ပဓာနာဂါရဋ္ဌာနေသု- ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၏ တည်ရာ
 အရပ်တို့၌၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တတြ- ထို တိရစ္ဆာန်တို့တွင်၊ ကေ-
 သော၊ မက္ကဒိ-မျောက်မကို၊ ယာဂုဘတ္တ ခဇ္ဇကာဒိနာ-ယာဂု၊ ထမင်း၊ ခဲဘွယ်
 အစရှိသော၊ အာမိသေန-ဖြင့်၊ ဥပလာပေတွာ-ချောမြူ၍၊ ဝါ-ဖြားယောင်း
 ၍၊ သင်္ဂီတော-သိမ်းသွင်း၍၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တဿာတိ-တဿာဟူသော
 သဒ္ဒါသည်၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တမိဝိဘတ် ရှိသောသဒ္ဒါတည်း၊ [သုတ်ကြီးဖြင့် သ္မိ
 ဝိဘတ်ကို သာပြု၊] ပဋိသေဝတီတိ-ကား၊ ပစုရပဋိသေဝနော-ကြိမ်ဖန်များစွာ
 မှီဝဲခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဘူရီ ပဟူတံ ပစုရံ-အဘိဓာန်၊ ပစုရံ+ပဋိသေဝနံ
 ယဿာတိ ပစုရပဋိသေဝနော။] ဟိ-မှန်၊ ပစုရတ္ထေ-ကြိမ်ဖန်များစွာဟူသော
 အနက်၌၊ ဝတ္တမာနဝစနံ - ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သော ဘိက္ခု

အနတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ ။ ။ [ဥတ္တာနပုန်နက်ကို သုဒိန္နကဏ္ဍအစဉ် ပြခဲ့ပြီ။]
 ဥတ္တာနံဝုစ္စတိ ပါကဋံ၊ တပုဋိပက္ခေန (ထို ဥတ္တာန၏ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်) အနတ္တာနံ
 အပါကဋံ၊ အပစုရဉ္စ - ထိုပုန်မျိုးအများအပြားပါရှိသည်လည်း မဟုတ်သော၊ ဒုဗ္ဗိ
 ညေယျံစ-အသိလည်းခက်သောပုန်တည်း၊ အနတ္တာနာနိစ+တာနိ+ပဒါနိစာတိ အန
 တ္တာနပဒါနိ၊ တေသံ+ဝဏ္ဏနာ အနတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ။

ပစုရတ္ထေ ။ ။ ထိုအချိန်၌ မှီဝဲဆဲမဟုတ်သော်လည်း မှီဝဲခြင်းကိစ္စ၏ အကြိမ်များစွာ
 ဖြစ်နေသောကြောင့် ပစုရအနက်၌ “ပဋိသေဝတီ” ဟု ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်ဖြင့် သုံးစွဲနိုင်
 သည်၊ ထို့ကြောင့် “ပစုရတ္ထေ ဟိ ဝတ္တမာနဝစနံ” ဟု မိန့်သည်၊ ဥပမာ - လက်ဝှေ့
 သမားတို့ မကြာမကြာ လက်ဝှေ့ထိုးရာအရပ်ကို “ဣဟ မလ္လာ ယုဇ္ဈန္တိ” ဟု ဝတ္တမာန်
 သုံးသကဲ့သို့တည်း။ [ဤအဖွင့်အရ “ပစုရတ္ထေဝတ္တမာန်တမျိုး” ဟု မှတ်၊ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌
 လာသော ဝတ္တမာန် ၄ မျိုးတွင်ကား ပဝတ္တာဝိရတ (ဖြစ်ပြီးသည်မှစ၍ မရှောင်ခြင်း)၊
 ဝတ္တမာန်မျိုးတွင် ပါဝင်သင့်သည်။]

တိ- ကား၊ မေထုနဓမ္မ ပဋိသေဝကော - မေထုနအကျင့်ကို မှီဝဲသော၊ သော
 ဘိက္ခု-သည်၊ (ပိဏ္ဏာယ ပါဝိသိ-၌စပ်၊) သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဏန္တာ
 တိ- ကား၊ တေဘိက္ခု- တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓဒဿနာယ - ၄၊ အာဂတာ- န်သော၊
 အာဂန္တုကာ-အာဂန္တုကရဟန်းတို့တည်း၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊
 ဝါ-ကပင်၊ အာဂန္တုကဘတ္တာနိ-တို့ကိုလက်တွဲ-၍၊ ကတဘတ္တကိစ္စာ-ပြုအပ်
 ပြီးသောဆွမ်းကိစ္စရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ နိဝါသနဋ္ဌာနာနိ-
 နေရာအရပ်တို့ကို၊ ပဿိဿာမ- ကြည့်ကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဝိစရိံ
 သု-န်ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဏန္တာတိ-ဟူ၍၊ (သံဂိတိ
 ကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။

ယေန၊ ပေသင်္ကမိတိ-ကား၊ တိရစ္ဆာန်နဂတာနာမ-တို့မည်သည်၊ ကေဘိက္ခု
 နာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဝိဿာသံ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ပြုရလျှင်၊
 အညေသုပိ- အခြားရဟန်းတို့၌လည်း၊ တာဒိသညေဝ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (ထိုရဟန်း၌ ဖြစ်သော စိတ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်
 ဖြစ်သော၊) စိတ္တံ- ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ- န်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ မတ္တဋီ - သည်၊
 ယေန တေဘိက္ခု (သန္တိ)၊ တေန-ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ- သွားပြီ၊ စ- ဆက်၊
 ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ အတ္တနော- ၏၊ ဝိဿာသိကဘိက္ခုဿ-အား၊ (ဒသောတိ)
 ဣဝ - ပြသကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ၊) တေသမ္ပိ - တို့အားလည်း၊ တံ ဝိကာရံ-
 ထို ဖေါက်ပြန်သော အမူအရာကို၊ ဒသေသိ- ပြီ၊ ဆေပုန္တိ - ကား၊ နဂံဋ္ဌံ-
 အမြီးကို၊ (စာလေသိ-လှုပ်ပြုပြီ၊) ဩဒ္ဓိတိ- ကား၊ အဘိမုခံ- ရှေးရှု၊ ထပေသိ-
 ထားပြုပြီ၊ နိမိတ္တမ္ပိ အကာသိတိ - ကား၊ ယေန နိယာမေန - အကြင်အမှတ်
 အသားဖြင့်၊ ယာယ ကြိယာယ - အကြင် အမူအရာဖြင့်၊ မေထုနာ မိပ္ပာယံ-
 မေထုန်၌ဖြစ်သောအလိုကို၊ ဝါ- မေထုန်မှီဝဲလိုခြင်းကို၊ တေ- ထို အာဂန္တုက
 ရဟန်းတို့သည်၊ ဇာနန္တိ - သိနိုင်ကုန်၏၊ တံ-ထိုသိကြောင်း အမှတ်အသားကို၊
 အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဣတိအတ္ထော-နက် [နိမိနန္တိ သဗ္ဗာနန္တိ တေနာတိ နိမိတ္တံ=
 မေထုန်မှီဝဲလိုခြင်းကို သိကြောင်း အမှတ်အသား (အမူအရာ)။]

သောဘိက္ခုတိ-ကား၊ အယံ- ဤကျောင်းသည်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း
 ၏၊ ဝိဟာရော- တည်း၊ (သောဘိက္ခု- ထို ကျောင်းရှင်ရဟန်းသည်၊ ပဋိသေ
 ဝတိ-၌စပ်၊) ကေမန္တံ နိလိယိံ သူတိ- ကား၊ ကေသ္မိံသြကာသေ-တခုသော

ဩဒ္ဓိ။ ။ အဝပုဗ္ဗ ဒီဓာတ် , ဤဝိဘတ်၊ ပါသဏ္ဍပုဒ်၌ “ဓနန္တိ ဩဒ္ဓေန္တိ-ထောင်၍
 ထားတတ်ကုန်၏” ဟု အနက်ပေးရသကဲ့သို့ ဩဒ္ဓိကိုလည်း “ရှေးရှုထား၏” ဟု အနက်
 ဖွင့်သည်၊ ဒီဓာတ်၏အနက်ရင်းမှာ ဂတိအနက်သာတည်း။

အရပ်၌၊ ပဋိစ္စန္ဒာ-ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အစ္စိသု-နေကြကုန်ပြီ၊ သစ္စံ အာဝုသောတိ-ကား၊ သဟောဒ္ဓဂ္ဂဟိတော- ဘဏ္ဍာနှင့်တကွ ဖမ်းအပ်သော၊ ဝါ-ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွ မိသော၊ စောရောဝိယ- ခိုးသူသည်ကဲ့သို့၊ ပစ္စက္ခံ- မျက်မှောက်၊ ဝါ- တိုက်ရိုက်၊ ဒိသ္မာ- ရှိ၊ စောဒိတတ္တာ- စောဒနာ အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ ကိဝါ-အဘယ်ကိုမူလည်း၊ ကတံ-နည်း၊ ဣတိအာဒိနိ- တို့ကို၊ ဝတ္ထု-၄၊ အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစ္စံ အာဝုသောတိ - ဟူ၍၊ အာဟ- ပြောရပြီ၊ နန၊ပေ၊ ဟောတိတိ - ကား၊ အာဝုသော-ရှင်၊ မနုဿိတ္ထိယာ-လူမိန်းမ၏၊ ဝါ-လူမိန်းမအတွက် တံသိက္ခာပဒံ-သည်၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ တထေဝ- ထို အတူသာလျှင်၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာပိ-တိရစ္ဆာန်မ အတွက်လည်း၊ တံ သိက္ခာပဒံ - သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဟိ - ထင်ရှားအောင် ပြဉ္စးအံ့၊ မနုဿိတ္ထိယာပိ - လူမကိုလည်း၊ ဒဿနမ္ဗိ-ရာဂဖြင့် ကြည့်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဂဟဏ္ဏမ္ဗိ-ကိုင်ခြင်းသည်၎င်း၊ အာမသနမ္ဗိ-သုံးသပ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဖုသနမ္ဗိ-ထိခြင်းသည်၎င်း၊ ဃန္ဓနမ္ဗိ-တင်းတင်းကြပ်ကြပ်ထိခိုက်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ - ရှန်ရင်းသည်သာ၊ (ဟောတိ-၏) တိရစ္ဆာန ဂတိတ္ထိယာပိ- ကိုလည်း၊ တံသမ္ဗိ- ထို ကိုင်ခြင်းစသော အလုံးစုံသည်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ - သည်သာ၊ (ဟောတိ၊) ဣ- ဤ လူမ မျောက်မကို မှီဝဲရာ၌၊

သဟောဒ္ဓဂ္ဂဟိတော။ ။ “သဟဘဏ္ဍေနဂဟိတော” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် “သဟ+ဩဒ္ဓ + ဂဟိတော” ဟု ၃ ပုဒ်ခွဲ၊ ထိုတွင် “ဩဒ္ဓိ” သဒ္ဓါ၏ ဘဏ္ဍအနက်ဟောကြောင်းကို အဘိဓာန်တို့၌ မတွေ့ရ၊ “အဝ + ဋီယတေ - အိမ်အတွင်း၌ ထားအပ်၏၊ ဣတိ ဩဒ္ဓော” ဟု ကြိ၊ ဝိမတိ၌၎င်း သီဟိန္ဒုမူ၌၎င်း “သဘဏ္ဍဂဟိတော” ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ယိုးဒယားမူ၌ “သဟောဒ္ဓဂ္ဂဟိတော” ဟု ၎င်း၊ ဋီကာ၌ “ သဟောတ္ထဂ္ဂဟိတော” ဟု ၎င်း၊ မူအမျိုးမျိုးကွဲလေသည်၊ ထိုသို့ ကွဲရာ၌ အတ္ထသဒ္ဓါ ဓနအနက်ဟောဟု ကြံကြ၏၊ သို့သော် “သဟ+အတ္ထ” မှ ရှေ့အကိုချေ၊ ထိုကြေရာ၌ ဩလာ၍ “သဟောတ္ထ” ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ရိုးရာမကျချေ၊ “ သဟောဗု ” ဟု ကြံကြသေး၏၊ အမှသဒ္ဓါသည် ဥစ္စာအနက်ကိုမဟော၊ “ဓနိ-ဥစ္စာရှိသူ” အနက်သာဟောသည်၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွ ဖမ်းမိသောခိုးသူသည် မကွယ်နိုင်တော့သကဲ့သို့ ထို ရဟန်းလည်း မျောက်မ၌ မှီဝဲနေသည်ကို တိုက်ရိုက် မိနေသောကြောင့် မကွယ်နိုင်တော့” ဟုလို။

ဒဿနံစသည်။ ။ သာနုရာဂဒဿနံ - ရာဂနှင့်တကွကြည့်ခြင်း၊ ဂဟဏ္ဏန္တိ-အနုရာဂဝသေနေဝ ဟတ္ထေန ဂဟဏံ၊ အာမသနံ-အတ္တနော သရီရေန တဿာ သရီရဿ ဥပရိ အာမသနမတ္တံ (သုံးသပ်ခြင်းမျှ)၊ ဖုသနံ- တတော ဒဋ္ဌတရံ ကတွာ သံဖုသနံ (နာနာထိခြင်း)၊ ဃန္ဓနံ-တတောပိ ဒဋ္ဌတရံကတွာ သရီရေန သရီရဿ (ကိုယ်ချင်း)၊ ဃန္ဓနံ (ပွတ်တိုက် ပွေ့ဖက်ခြင်း)။

ဝိသေသော-သည်၊ ကော-အဘယ်နည်း၊ တံ-သည်၊ အလေသဋ္ဌာနေ-အမြွက်
မထောင်သင့်ရာအရပ်၌၊ လေသံ - ကို၊ ဩဒ္ဓေသိ - ထောင်ဘိ၏၊ ဣတိ - ဤသို့
ပြောကုန်ပြီ။ [ယောဇနာ၌ “ဧတ္ထာတိ-မနုဿတိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိသု” ဟုဖွင့်၏။]
အန္တမသော ၊ ပေ ၊ အသံဝါသောတိ- ကား၊ တိရစ္ဆာနဂတာယာပိ-၌
လည်း၊ မေထုနံဓမ္မံ-ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-မှီဝဲ၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပါရာဇိကောယေဝ-
သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊
ဒဗ္ဗတရံ- သာ၍တင်းကျပ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဟိ-၌၊ သိက္ခာ
ပဒံ - သည်၊ လောကဝဇ္ဇံ - လောက၌ အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ ပဏ္ဏတ္ထိ
ဝဇ္ဇန္တု-ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ (ဣတိ-သို့) ဒုဝိဇံ-
၏၊ တတ္ထ - ထို ၂ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ယဿ - အကြင်သိက္ခာပုဒ်၏၊
သဗိတ္တကပက္ခေ-စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော အဘို့၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ အကုသလမေဝ-
အကုသိုလ်ချည်းသာ၊ ဟောတိ-၏၊ [ဇေ- ဖြင့်၊ ကုသိုလ် အဗျာကတကို ကန့်]
တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်သည်၊ လောကဝဇ္ဇံနာမ - လောကဝဇ္ဇံသိက္ခာပုဒ်မည်၏။

လောကဝဇ္ဇံ။ ။လောကေ+ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ လောကဝဇ္ဇံ၊ ပဏ္ဏတ္ထိယာ-ပညတ်
တော်ကြောင့် + ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇံ၊ အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ သင့်အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်ဟူသမျှကို “လောကဝဇ္ဇံ” ဟု ခေါ်၏။ စိတ်ရှိသော်လည်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်
အဗျာကတ စိတ်အမျိုးမျိုးဖြင့် သင့်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် , စိတ်မပါဘဲ သင့်အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်များကို ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇံသိက္ခာပုဒ်ဟု ခေါ်သည်။

သဗိတ္တကပက္ခေ။ ။သိက္ခာပုဒ်သည် သဗိတ္တကသိက္ခာပုဒ်, အဗိတ္တကသိက္ခာပုဒ် ဟု
၂ မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် သဗိတ္တကသိက္ခာပုဒ် သက်သက်ကို၎င်း, သဗိတ္တက အဗိတ္တက ၂ မျိုး
ရသောသိက္ခာပုဒ်နှင့် အဗိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်လည်း စိတ်ပါ၍သင့်ရသော အဘို့ကို
၎င်း, ထို၂ မျိုးလုံးရအောင် “သဗိတ္တကပက္ခေ” ဟု သာရတ္ထဆိုသည်။ [တတ္ထ သဗိတ္တကဿ
သိက္ခာပဒဿ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊ တံ လောကဝဇ္ဇံ၊ ယဿ သဗိတ္တကာ
ဗိတ္တကပက္ခသဟိတဿ အဗိတ္တကဿစ သဗိတ္တပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊
တံပိ သုရာပါနာဒိ လောကဝဇ္ဇံတံ ဣမမတ္ထံ သဗ္ဗိဏ္ဏေတွာ ဒသေတံ ယဿ သဗိတ္တက
ပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊ တံ လောကဝဇ္ဇံနာမာတိ ဝုတ္တံ။]

ဝိမတိ။ ။သဗိတ္တကသိက္ခာပဒါနံပိ အသဗ္ဗိစ္စ စက်မနာဒိသု လောကေ ပါဏဃာတ
ဝေါဟာရသမ္ပဝေန အဗိတ္တကပက္ခံ ပရိကပေတွာ (သဗိတ္တကသိက္ခာပုဒ်မှာလည်း အဗိ
တ္တကပက္ခရှိပုံကို ကြိုတင်၍) ဥဘိန္ဒူပိ သဗိတ္တကာဗိတ္တကသိက္ခာပဒါနံ သာဓာရဏဝသေန
သဗိတ္တကပက္ခေတိ ဝုတ္တံ၊ = သဗိတ္တက သိက္ခာပုဒ်မှာလည်း အဗိတ္တကပက္ခ ရှိသေးသော
ကြောင့် “သဗိတ္တကပက္ခေ” ဟု ဝိသေသန (မ) ရသည် - ဟူလို။] သဗိတ္တကာဗိတ္တက,
အဗိတ္တကတို့၌ သဗိတ္တကပက္ခရှိပုံမှာ အထူးဆိုဘွယ်မလိုဟု ဆိုလိုသည်။ လိုရင်းအချုပ်မှာ
သာရတ္ထနှင့် သဘောတူပင်တည်း။

သေသံ - ကြွင်းသောသိက္ခာပုဒ်သည်။ ပဏ္ဍိတိဝဇ္ဇ - ပုဒ်မည်၏။ [သေသန္တိ-ယဿ ဝတ္ထုပိဇာနနစိတ္တေန သစိတ္တကပက္ခေပိ အကုသလမေဝါတိ နိယမောနတ္ထိ၊ တံသဗ္ဗန္တိအတ္ထော - အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ သင့်၏ ဟု သတ်မှတ်၍ မရ၊ အကုသိုလ်မဟုတ်သော စိတ်နှင့်လည်း သင့်နိုင်သော ကျန်သမျှအားလုံး။]

တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးတို့တွင်၊ လောကဝဇ္ဇေ-၌၊ အနုပညတ္ထိ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ- ဖြစ်ပေါ်လသော်၊ ရုန္ဒန္တိ- ကျူးလွန်မှုကို ပိတ်ဆို့လျက်၊ ဒွါရံ-လွန်းကျူးကြောင်း အရိပ်အမြွက်၏ တံခါးကို၊ ပိဒဟန္တိ-ပိတ်လျက်၊ သောတံ-အဆက်ဆက် ကျူးလွန်မှုဟူသော အလျင်ကို၊ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ-ဖြတ်လျက်၊ ဂါဠတရံ- သာ၍ တင်းကြပ်သည်ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ အညတြ အဓိမာနာ , အညတြ သုပိနန္တာတိ - နန္တာဟူသော၊ အယံ - ဤ အာပတ်မသင့်ခြင်း ဟူသော အနုပညတ်ကို၊ ဝိတိက္ကမာဘာဝါ(၈)-ကျူးလွန်မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာစ- အာပတ်၏ အင်္ဂါဟု ခေါ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဝါ-အာပတ်၏ အင်္ဂါ ဟု မခေါ်လောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဝုတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ပဏ္ဍိတိဝဇ္ဇေ-၌၊ ဝိတိက္ကမေ - ကျူးလွန်မှုကို၊ အကတေ - မပြုအပ်သေးမီ၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ-သော်၊ ဝါ-သော၊ (အနုပညတ္ထိ-သည်၊) သိထိလံ-လျော့သည်ကို၊ ကရောန္တိ-လျက်၊ မောစေန္တိ-ဖွဲ့အပ်ပြီးကို ဖြေလျက်၊ ဒွါရံ-လွန်းကျူးကြောင်း အရိပ်အမြွက်၏ တံခါးကို၊ ဒေမာနာ - လျက်၊ အပရာပရမ္ပိ - အဆက်ဆက်လည်း၊ အနာပတ္တိ - ကို၊ ကုရမာနာ - ပြုလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ၏၊ (ကာဝိယ -

ရုန္ဒန္တိ ဟူ၍။ «ရုန္ဒန္တိတိ-ဝိတိက္ကမံ ရုန္ဒန္တိ၊ ဒွါရံ ပိဒဟန္တိတိ-ဝိတိက္ကမလေသဿ (ကျူးလွန်ကြောင်းအရိပ်အမြွက်၏) ဒွါရံ ပိဒဟန္တိ၊ သောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာတိ-ဥပရူပရိ (အဆက်ဆက်)ဝိတိက္ကမသောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ၊ အထဝါ-ရုန္ဒန္တိတိ-အနာပတ္တိလေသံ (အာပတ်မသင့်ခြင်း၏ အရိပ်အမြွက်ကို) ရုန္ဒန္တိ၊ ဒွါရံ ပိဒဟန္တိတိ- အနာပတ္တိလေသ ဒွါရံ ပိဒဟန္တိ၊ သောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာတိ - အနာပတ္တိသောတံ ပစ္ဆိန္ဒမာနာ၊ အာပတ္တိမေဝ ကုရမာနာတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

အညတြ၊ပေ၊ဝုတ္တာ။ «လောကဝဇ္ဇေသိက္ခာပုဒ်များ၏ ပညတ်တိုင်းပင် ခိုင်မြဲအောင် ပြုပါသလော-ဟု မေးတွယ်ရှိ၍ “အညတြ၊ပေ၊ဝုတ္တာ”ဟု မိန့်၊ “အညတြ အဓိမာနာ” ဟူသော စတုတ္ထပါရာဇိက၏ အနုပညတ်သည် ဝိတိက္ကမာဘာဝါ - ထို ရဟန်းတို့မှာ ယုတ်မာသောအလိုဆိုးဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်လိုသော စေတနာ မရှိခြင်းကြောင့်၊ သုတ္တဝိသဋ္ဌိ သိက္ခာပုဒ်၏ “ အညတြသုပိနန္တာ ” အနုပညတ်လည်း (လွတ်စေသော စေတနာ ရှိစေကာမူ) ထိုစေတနာက အာပတ်၏ အင်္ဂါဟု ဆိုရလောက်အောင် မကြမ်းတန်းသောကြောင့် အာပတ်မသင့်အောင်-ပြုသည်။

အဘယ် အနုပညတ်တို့ကဲ့သို့နည်း၊) ဂဏဘောဇန၊ ပရမ္ပရဘောဇနာ ဒီသု-
 တိုဉ္စ၊ အနုပညတ္တိယောဝိယ-တို့ကဲ့သို့တည်း၊ ပန-ဆက်၊ အန္တမသော တံဏိ
 ကာယဝီတိ- ပိဟူသော၊ ဝေရူပါ - ဤသို့ သဘောရှိသော အနုပညတ်သည်၊
 ဝီတိက္ကမေ-ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးမှ၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ-ကြောင့်၊
 ပညတ္တိဂတိကာဝ - မူလပညတ်နှင့်အလားတူသည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ ပန-
 ဆက်၊ ဣဒံ ပဌမသိက္ခာပဒံ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇိ-ပုဒ်တည်း၊
 နပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇိ - ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ် မဟုတ်၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ အယံ အနု
 ပညတ္တိ-သည်၊ ရုန္ဒန္တိ-လျက်၊ ဒွါရံ-ကို၊ ပိဒဟန္တိ -လျက်၊ သောတံ-ကို၊ ပစ္ဆိန္ဒ
 မာနာ - လျက်၊ ဂါဠတရံ- ကို၊ ကရောန္တိ-လျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ။

ဧဝံ- ဤသို့၊ ဒွေပိ - ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ - သုဒိန္ဒဝတ္ထု , မက္ကဒီဝတ္ထုတို့ကို၊
 သမ္ဗိဇ္ဈေတွာ - ပေါင်းတော်မူ၍၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန - သာသနာတော်ဝယ်
 အမြစ် အရင်း ပြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒဠတရံ - သာ၍ တင်းကြပ်သည်ကို၊
 ကတွာ- ၍၊ ပဌမပါရာဇိကေ - ကို၊ ပညတ္တေ - မူအပ်ပြီးသော်၊ အပရမ္ပိ-ထို
 နှစ် ဝတ္ထုမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ အနုပညတ္တတ္တာယ - နောက်ထပ်တဖန်
 ပညတ်ရန်အကျိုးငှါ၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထု-သည်၊ ဥဒပါဒိ-ပြီ၊ တဿ-ထိုဝဇ္ဇိပုတ္တ
 ကဝတ္ထု၏၊ ဥပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ - ငှါ၊ ဝေဉ္စိဒံ၊ပေ၊ဟောတိ - ဟူသော၊ ဧတံ- ကို၊
 (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ တဿ - ထို ဝေဉ္စိဒံ ဘဂဝတာ အစရှိသော
 စကားရပ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-
 တို့ဘို့၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ- သည်၊ ဝါ- ကို၊ ဧဝံ- သို့၊ ပညတ္တံစဟောတိ - ၏၊ ဝါ-
 ရော၊ အညမိ-မက္ကဒီဝတ္ထုမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဣဒံဝတ္ထု-ဤဝဇ္ဇိပုတ္တက
 ဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိစ-ပြီ၊ ဝါ-ရော၊ ဣတိ(အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော)....မက္ကဒီ
 ဝတ္ထုကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သိထိလံ၊ပေ၊ဒဒမာနာ ။ ။ ပဌမံ သာမညတော ဗန္ဓသိက္ခာပဒံ (အစတုန်းက
 အများနှင့်ဆက်ဆံသော အသုံးအနှုန်းဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကို) မောစေတွာ
 (ဖြေ၍) အတ္တနော အတ္တနော ဝိသယေ အနာပတ္တိကရဏဝသေန သိထိလံ ကရောန္တိ၊
 အနာပတ္တိယာ ဒွါရံ ဒဒမာနာ၊ တေနောဂါဟ - အပရာပရမ္ပိ အနာပတ္တိံ ကုရမာနာတိ၊
 [ဒွါရံ ဒဒမာနာကိုပင်“အပရာပရံပိ အနာပတ္တိံ ကုရမာနာ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်-ဟူလို။]

အန္တမသော၊ပေ၊ဂတိကာဝ ။ ။ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ မူလပညတ်ကို မလွန်
 ကျူးခင် နောက်ထပ် ပညတ်ရာ၌သာ အနုပညတ်က လျော့အောင်ပြုသည်၊ လွန်ကျူး
 ပြီးမှ ပညတ်ရသော အနုပညတ်ကား မူလပညတ်နှင့် အလားတူ (မူလပညတ် အမျိုး
 အစား) ပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇဖြစ်သော်လည်း သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၏ အနု
 ပညတ်က လျော့အောင်မပြုနိုင်-ဟူလို။

ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုအဖွင့်

ဣဒါနိ - ဌ၊ အညဗ္ဗိ- မတ္တဒီဝတ္ထုမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ယံတံဝတ္ထု- အကြင် ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုသည်၊ ဥပ္ပန္နံ- ပြီ၊ တံ-ကို၊ ဒသေတံ- ငှါ၊ တေန ခေါပန သမယေနာတိအာဒိ- ကို၊ (သံဂီတိကာရော-သည်၊) အာဟ- ပြီ၊ တတြာပိ- ထို တေန ခေါပန သမယေန အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ အယံ - ကား၊ အနုတ္တာနပဒ ဝတ္ထုနာ - တည်း၊ ဝေသာလိကာတိ - ကား၊ ဝေသာလိဝါသိ နော - ဝေသာလိမြို့၌နေကုန်သော၊ [“ဝေသာလိ + နိဝါသော ဧတေသံတိ ဝေသာလိကာ” ဟု နိဝါသတဒ္ဓိတ်ပြု၊] ဝဇ္ဇိပုတ္တကာတိ-ကား၊ ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ- ဝဇ္ဇိ တိုင်း၌၊ ဝေသာလိယံ- ဌ၊ ကုလာနံ- အမျိုးတို့၏၊ ပုတ္တာ- သားဖြစ်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခု-၌စပ်၊) ကိရ- ချဲ့၊ သာသနေ-၌၊ ယောယော ဥပဒ္ဒဝေါ- အကြင်အကြင် ဘေးဥပါဒ်သည်၊ ယောယော အာဒိနဝေါ- အကြင်အကြင် အပြစ်သည်၊ ယံ ယံ အဗျုဒ္ဓံ- အကြင်အကြင် ခိုးကြောင် ခိုးဝှက်အမှုသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ- ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ- ထို အလုံးစုံသောအမှုသည်၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေ- ဝဇ္ဇိတိုင်းသူ တိုင်းသားတို့၏ သားတို့ကို၊ နိဿာယ- မှီ၍၊ (ဥပ္ပဇ္ဇိ- ပြီ၊) တထာဟိ - ထိုစကားမှန်၏၊ ဒေဝဒတ္တောပိ- သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေ- တို့ကို၊ ပက္ခေ- အသင်းအပင်းတို့ကို၊ လဘိတွာ- ၍၊ သံဃံ- ကို၊ ဘိနိ- ခွဲပြီ၊ စ- သည်သာမကသေး၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာဝေ- တို့သည်ပင်၊ ဘဂဝတိ- သည်၊ ဝဿသတ ပရိနိဗ္ဗုတေ- ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော မြတ်စွာ ဘုရား၏ အနှစ်တရာရှိလဒေသံ၊ သတ္ထု- ၏၊ သာသနံ- တော်ကို၊ ဥဒ္ဓမ္မံ- ထွက်သွား သော ဓမ္မရှိသည်ကို၊ ဝါ- တရားမဟုတ်သည်ကို၊ ဥဗ္ဗိနယံ - ထွက်သွားသော ဝိနည်းရှိသည်ကို၊ ဝါ- ဝိနည်းမဟုတ်သည်ကို၊ ဒီပေသုံ- ပြီ၊ တေသံယေဝ- ထို ဝဇ္ဇိပုတ္တက ရဟန်းတို့တွင်ပင်၊ ကေစ္စေ - နံသော၊ ဣမေပိ - ဤရဟန်းတို့သည် လည်း၊ ဝေ- သို့၊ သိက္ခာပဒေ- ကို၊ ပညတ္တေပိ- ပညတ်အပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ ယာဝဒတ္ထံ- အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း၊ ဝါ- စားချင်တိုင်း၊ ဘုဒ္ဓိံ သု- နံပြီ၊ ယာဝ ဒတ္ထံ- တိုင်း၊ ဝါ- အိမ်ချင်တိုင်း၊ သုပိံ သု- နံပြီ၊ ယာဝဒတ္ထံ- တိုင်း၊ ဝါ- ရေချိုးချင် တိုင်း၊ နှာယိံ သု- နံပြီ၊ ယာဝဒတ္ထံ- တိုင်း၊ ဘုဒ္ဓိံတွာ- ၍၊ ယာဝဒတ္ထံ သုပိံတွာ၊ ယာဝဒတ္ထံနှာယိံတွာ၊ အယောနိသော - မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊

ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ၊ ဝေ၊ ပုတ္တာ ။ ။ ဝဇ္ဇိဟူသောဌာနဖြင့် ဌာနိလူတို့ကို (ဌာနပစာရ အားဖြင့်) တနည်း- အဘေဒေါပစာရအားဖြင့် ယူစေလို၍ “ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ဝေသာလိယံ ကုလာနံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ တိုင်းအားဖြင့် ဝဇ္ဇိ , မြို့အားဖြင့် ဝေသာလိ၌ နေကြသူများ- ဟူလို၊ “ဝဇ္ဇိနံ+ပုတ္တာ ဝဇ္ဇိပုတ္တာ” ဟု ပြု၊ သမာသန္တက ပစ္စည်းသက်။

မနသိကရိတွာ - နှလုံးသွင်း၍၊ သိက္ခံ - ကို၊ အပစ္စက္ခာယ - မပယ်စွန့်မှု၍၊ ဒုဗ္ဗလျံ - သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ကျင့်မှု၌ အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အနာဝိကတွာ - ၍၊ မေထုနံ ဓမ္မံ - ကို၊ ပဋိသေဝိ သု - နိဗ္ဗာန်၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဉာတိဗျသနေန ပီတိတ္ထေ-၌၊ အသနံ-အသနသဒ္ဓါ၎င်း၊ ဗျသနံ-၎င်း၊ ဝိက္ခေ ပေါ-၎င်း၊ ဝိဒ္ဓံသနံ-၎င်း၊ ဝိနာသော-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတံသဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသော သဒ္ဓါသည်၊ ကေတ္ထံ - တူသောအနက်ရှိ၏၊ ဉာတိနံ - ဆွေမျိုးတို့၏၊ ဗျသနံ- ပျက်စီးခြင်းတည်း၊ ဉာတိဗျသနံ- ခြင်း၊ တေနဉာတိဗျသနေန- ထိုဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်၊ ရာဇဒဏ္ဍ ဗျာမိ မရဏ၊ ဝိပွဝါသ နိဗ္ဗိတ္တေန-မင်းဇာန်၊ အနာ ရောဂါ၊ သေခြင်း၊ ကွေကွင်း၍ နေရခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ဉာတိ ဝိနာသေန- ဆွေမျိုးတို့၏ပျက်စီးခြင်းသည်၊ (ဖုဋ္ဌာ- ဌှပ်) ဣတိအတ္ထော- အနက်၊ ဒုတိယပဒေပိ - ဘောဂဗျသနေန ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ သေ (သော)-ဤဆိုအပ်ပြီးအစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်းအစီအရင်တည်း၊ ပန-ကား၊ (တနည်း) ပန- အထူးကား၊ တတိယ ပဒေ-၌၊ အာရောဂုဝိနာသ ကော-အာရောဂုရုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်ပင်၊ ရောဂဗျသနံ - နမည်၏၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ သော - ထိုရောဂါသည်၊ အာရောဂုံ - ရောဂါမရှိသူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ- အာရောဂုရုဏ်ကို၊ ဗျသတိ ဝိက္ခိပတိ-ပစ်လွှတ်တတ်၏၊ ဝိနာသေတိ-ဖျက်ဆီး တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့အာရောဂုရုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်) ဗျသနံ- မည်၏၊ ရောဂေါ- ရောဂါသည်ပင်၊ ဗျသနံ - အာရောဂု ရုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်တည်း၊ ရောဂဗျသနံ-အာရောဂုရုဏ်ကို ဖျက်ဆီး တတ်သော ရောဂါ၊ [ဝိသေသန ပရနိပါတ၊] တေန ရောဂဗျသနေန - ထို အာရောဂုရုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောရောဂါသည်၊ ဖုဋ္ဌာတိ - ကား၊ အဓိ ပန္နာ-လွှမ်းမိုး၍ ရောက်အပ်ကုန်သည်၊ အဘိဘူတာ - လွှမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၊ သမန္နာဂတာ (သံ+ အန+အာ+ဂတာ) - လွန်စွာ အစဉ်ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ [ဖုဋ္ဌာ၌ ဖုသဇာတ်၏ တွေထိခြင်းဟူသော သဒ္ဓတ္ထကို “အဓိပန္န, အဘိဘူတာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။]

အသနံ၊ ပေါ၊ ကေတ္ထံ။ ။ “အသ (အသု) - ခေပေ” ဟု ဇာတ်ကျမ်း ရှိသောကြောင့် “အသနံ” စသော ၅ ပုဒ်ကို အနက်တူ ဟု ဆိုသည်၊ ဝိဒ္ဓံသနံ ဝိနာသောတို့သည် သဒ္ဓတ္ထ မတူသော်လည်း “ပစ်ပယ်ခြင်းနှင့် ပျက်ပြားခြင်း” အားဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ထွက်တူကြသည်။

သေ န ယော။ ။ “ဘောဂါနံ+ဗျသနံ” ဟုပြု၍ “ ဟိရညသုဝဏ္ဏဒါသိဒါသာဒိနံ ဥပဘောဂ ပရိဘောဂဝတ္ထုနံ ရာဇဒဏ္ဍာဒိနာ ဝိနာသော ” ဟု အဓိပ္ပာယ်တူ မှတ်ပါ။

န မယံ ဘန္တေ အာနန္ဒ ဗုဒ္ဓဂရဟိနောတိ - ကား၊ ဘန္တေ အာနန္ဒ - နွာ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ န ဂရဟာမ-မကဲ့ရဲ့ ပါကုန်၊ ဗုဒ္ဓဿ-အား၊ ဒေါသံ- အပြစ်ကို၊ နဒေမ - မပေးပါကုန်၊ န ဓမ္မဂရဟိနော - တရားကိုလည်း မကဲ့ရဲ့ ပါကုန်၊ န သံယဂရဟိနော-သံယာကိုလည်း မကဲ့ရဲ့ ပါကုန်၊ အတ္တဂရဟိနော မယံဘိ-ကား၊ အတ္တာနမေဝ-မိမိကိုသာ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဂရဟာမ-နိ၏၊ အတ္တ နော-အား၊ ဒေါသံ- ကို၊ ဒေမ- နိ၏၊ အလက္ခိကာတိ- ကား၊ နိဿိရိကာ- ကြက်သရေမရှိကုန်သည်၊ [လက္ခိ=သိရိ ပရိယာယ်၊ (အထလက္ခိ သိရိတ္ထိယံ) အဘိဓာန်-၈ ။] အပ္ပပုညာတိ-ကား၊ ပရိတ္တပုညာ-နည်းသောပုဂ္ဂိုလ်ကုန်သည်၊ (အမှ-ဖြစ်ကြကုန်၏၊) ဝိပဿကာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ-ကား၊ အဋ္ဌတိံသာ ရမဏေသု-၃၈ ပါးသော အာရုံတို့၌၊ ဝိဘတ္တာ-ဝေဘန်အပ်ကုန်သော၊ ယေ ကုသလာဓမ္မာ-အကြင် (ဥပစာဇဇာန် အပ္ပနာဇဇာန်ဟူသော) ကုသိုလ်တရား တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသံ-ထိုကုသိုလ် တရားတို့ကို၊ ဝိပဿကာ - အထူးထူး အပြားပြား ရှုတတ်ကုန်သည်၊ တတောတတော အာရမဏတော - ထိုထို ဇဇာန်၏ အာရုံမှ၊ ဝုဠာယ - ထ၍၊ တေဝဓမ္မေ - ထို ကုသိုလ်တရားတို့ကိုပင်၊ ဝိပဿမာနာ - အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟု အထူးထူး အပြားပြား ရှုကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ၊ ဝိဟရေယျာမ-နလိုပါကုန်၏) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တန္တိ-ကား၊ ရတ္တိယာ-၏၊ ပုဗ္ဗံ - ရှေ့အဘို့တည်း၊ ပုဗ္ဗရတ္တိ- ညဉ့်၏ရှေ့အဘို့၊ ရတ္တိယာ-၏၊ အပရံ-နောံအဘို့တည်း၊ အပရရတ္တိ- ဘို့၊ ပဌမ ယာမဉ္ဇ-ပဌမယာမ်ပတ်လုံး၎င်း၊ ပစ္ဆိမယာမဉ္ဇ-လုံး၎င်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [မဇ္ဈိမယာမ်ကိုကား ရဟန်းများ ၏ အိပ်ချင်ဖြေရာ အခါ ဖြစ်၍ မယူဘဲထား သည်။] ဗောဓိ ကိကာနန္တိ-ကား၊ ဗောဓိဿ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏၊ ပက္ခေ- အသင်းအပင်း၌၊ ဝါ-ဘက်၌၊ ဘဝါနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏဿ-

ဗုဒ္ဓံ နဂရဟာမ။ ။ “အသဗ္ဗညု ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားသည် အလုံးစုံကိုမသိ” ဤသို့စသည် ဖြင့် ဘုရားကိုမကဲ့ရဲ့ပါကုန်၊ [“အနိယျာနိကော ဓမ္မော, ဒုပ္ပဋိပန္နော သံဃော” စသည် ဖြင့် ဓမ္မ-သံဃာကို မကဲ့ရဲ့ပုံကိုလည်း သိပါ။]

အဋ္ဌတ္တိံသာ၊ ပေ၊ ဝိဘတ္တာ။ ။ ပါဠိယံ အနာဂတတ္တာ (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပါ သည့်အတွက်) အာလောကာကာသကသိဏဒ္ဓယံ ထပေတွာ အဝသေသာနိ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ (၃၈ ပါး ဟု ဆိုအပ်၏)၊ ဣမသ္မိံ အာရမဏေ ဣဒံ ဟောတိ= (သင်္ဂြိုဟ်အာရမဏ တေဒအတိုင်း) ဤအာရုံကြောင့် ဥပစာဇဇာန်နှင့် ဤမည်သော အပ္ပနာဇဇာန်ကုသိုလ် တရားများဖြစ်နိုင်ကြသည် ဟု ခွဲခြားဝေဘန် အပ်သော ကုသိုလ်များ။ [“ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿကာ ” ဟူရာ၌ ဝိပဿနာရှုဘို့ရန် အခြေခံမှာ သမ္မသိတဇာန် ဟူသော ဇာန်ကုသိုလ်များဖြစ်သောကြောင့် ဇာန်တရားတို့ကို အဋ္ဌကထာဖွင့်ပြသည်။]

အား၊ ဥပကာရကောနံ-ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာနံ-သတိပဋ္ဌာန်စသော တရားတို့ကို၊) ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ ဘာဝနာနုယောဂန္တိ - ကား၊ ဝဗ္ဗနာနုယောဂံ-တိုးပွားစေခြင်းကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ- တိုးပွားအောင် အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တာ ဝိဟရေယျာမာတိ - ကား၊ ဂိဟိပလိ ဗောဓံ-လူတို့၏ အနှောက်အရှက်ကို၎င်း၊ အာဝါသပလိဗောဓဉ္စ-ကျောင်း၏ အနှောက်အရှက်ကို၎င်း၊ ပဟာယ-၍၊ ဝိဝိတ္တေသု-ဆိတ်ငြိမ်ကုန်သော၊ သေနာသနေသု-ကျောင်း အိပ်ရာနရာတို့၌၊ ယုတ္တာ ပယုတ္တာ-အားထုတ်ကုန်၊ လွန်စွာ အားထုတ်ကုန်သည်၊ [“သမ္မဒေဝယုတ္တာ - ကောင်းစွာသာလျှင် အားထုတ်ကုန်သည် ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊] အနညကိစ္စာ - ဘာဝနာအားထုတ်မှုမှ တပါးသောကိစ္စမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိဟရေယျာမ- န်၏၊ ဧဝမာဝုသောတိ-ကား၊ ထေရော-သည်၊ ဧတေသံ-အဲဒီရဟန်းတို့၏၊ အာသယံ-အဇ္ဈာသယကို၊ ဝါ-အလိုကို၊ [အာသယန္တိ အဇ္ဈာသယံ။] အဇောနန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နေသံ- ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဣမံ မဟာဂဇ္ဇိတံ-ဤ ကြီးစွာသော ကြီးဝါးခြင်းကို၊ သုတွာ-၍၊ ဣမေ-တို့သည်၊ ဤဒိသာ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သည်၊ (ပြောသည့် အတိုင်း နေမည့်သူတို့သည် - ဟုလို။) သစေ ဘဝိဿန္တိ- နံအံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝမာဝုသောတိ-ဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိ-ဝန်ခံပြီ။

အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ-ဤသဒ္ဓါ ၂ ပါးသည်လည်း၊ ကာရဏပုဋိက္ခေပဝစနံ-အကြောင်းကို ပယ်ခြင်းကိုဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ ဟိ-ခဲ့၊ [(ကနည်း) ဟိ (ကသွာ) - အဘယ့်ကြောင့်၊ ကာရဏံ -

အရဟတ္တံ၊ ပေ၊ ဥပကာရကောနံ ။ ။ ဗောဓိအရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍၊ ထိုဉာဏ်အား ကျေးဇူးများသော သတိပဋ္ဌာန်စသော တရားများကို ထိုဉာဏ်၏ဘက်သား “ဗောဓိပက္ခိယတရား” ဟု ဆိုသည်၊ [“ဗောဓိဿ+ပက္ခော၊ တသ္မိံ+ဘဝါ” ဟု ပြု။]

ဂိဟိပလိဗောဓံ။ ။ ပရိဗုဒ္ဓတိ - (ကိစ္စလုပ်ငန်းကို) နှောက်ရှက်တတ်၏၊ ဣတိ ပလိဗောဓော၊ ရကို လပြု၊ ဂိဟိနံ+ပလိဗောဓော ဂိဟိပလိဗောဓော၊ အာဝါသဿ+ပလိဗောဓော အာဝါသပလိဗောဓော၊ [ဣမေသံယေဝ ဒွိန္ဒူပလိဗောဓာနံ ဥပစ္စေဒဿ သုဒုက္ကရာဘာဝတော ဝုတ္တံ-ကုလ၊ လာဘ၊ ဂဏ- စသော အခြားပလိဗောဓများကား ဤ ၂ ပါးလောက် အမြတ်မခက်သောကြောင့် ဤ ၂ ပါးကို နာမည်တပ်၍ ဆိုသည်၊ ဥပလက္ခဏ-နိဒဿနည်း ဟု ကြံ။]

ကာရဏံဟိ ယ သွာ ။ ။ ဤဝါကျမျိုး၌ ဟိကို ဒဠိဇောတက , ဝိတ္တာရဇောတက လည်းကြိနိုင်၏၊ ပုစ္ဆာဝါကျသီးခြားထုတ်၍လည်း (နိဿယအတိုင်း) ဆရာတို့ ပေးကြ၏၊ “နိဗ္ဗာနံဟိ၊ ပေ၊ ရာဂဝိရာဂေါတိ ဝုစ္စတိ” ဝါကျတုန်းကလည်း ဤနည်းပေးခဲ့ပြီ။

အကြောင်းကို၊ ဌာနန္တိစ - ဌာနဟူ၍၎င်း၊ အဝကာသောတိစ - ၎င်း၊ ဝုစ္စတိ-
 ဆိုအပ်သနည်း။] ကာရဏံ - ကို၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ တတ္ထ - ထိုအကြောင်း၌၊
 တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေန-ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဖလံ-အကျိုးသည်၊ တိဋ္ဌတံ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အကျိုး၏တည်ရာ၏
 အဖြစ်ကြောင့်) ဌာနန္တိစ-ဟူ၍၎င်း၊ စ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တဒါယတ္တ
 ဝုတ္တိဘာဝေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုအကျိုး၏၊ တံ-ထိုအကြောင်းသည်၊ ဩကာ
 သော-အခွင့်အလမ်းသည်၊ ဝါ-တည်ရာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (အကျိုး၏ အခွင့်အလမ်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) အဝကာသောတိစ - ဟူ၍၎င်း၊
 ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ- ထိုဌာန အဝကာသကို၊ ပဋိက္ခိပန္နော- မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ-
 ၍) အဋ္ဌာနမေတံ အာနန္တ အနဝကာသောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ၊ ဧတံ ဌာနံ
 ဝါ-ဤအကြောင်းသည်၎င်း၊ (ဧသော) ဩကာသောဝါ - ဤ အခွင့်အလမ်း
 သည်၎င်း၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ယံ တထာဂတောတိ - ကား၊ ယေန- အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ တထာ
 ဂတော-သည်၊ ဝဇ္ဇိနံဝါ-ဝဇ္ဇိတိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏၎င်း၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာနံဝါ-
 ဝဇ္ဇိ တိုင်းသူ တိုင်းသားတို့၏ သားတို့၏၎င်း၊ ကာရဏာ- ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-
 မူအပ်ပြီးသော၊ ပါရာဇိကံ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ သမူဟနေယျ- ပယ်နှုတ်ရာ၏၊ တံ
 ကာရဏံ - သည်၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ ဟိ - ထင်ရှားအောင်
 ပြဉ္စားအံ့၊ [အဋ္ဌာနဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားအောင်ပြဉ္စားအံ့- ဟူလို၊ ဤနေရာ၌ လဒ္ဓ
 ဒေါသမသင့်။]ဘဂဝါ-သည်၊ လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒန္တိ-ဟူ၍၊ ယာစန္ဒာနံ-
 ခွင့်တောင်းကုန်သော၊ ဧတေသံ-ဤရဟန်းတို့အား၊ ဥပသမ္ပဒံ- အထက်တန်း
 ဖြစ်သောပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ရဟန်းပြုခွင့်ကို၊ ယဒိဒေယျ-အကယ်၍ ပေးတော်
 မူအံ့၊ ဧဝံသန္တေ - ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ ဝါ- ဤသို့ပေးလသော်၊ ပါရာဇိကော
 ဟောတိ အသံဝါသောတိ-ဟူ၍၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာ
 ပုဒ်ကို၊ သမူဟနေယျ-ပယ်နှုတ်ရာ၏၊ ဝါ- ပယ်နှုတ်ရာရောက်၏၊ ပန-စင်စစ်
 ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ- ဤ ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊
 နသမူဟနတိ-မမူ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဋ္ဌာနမေတန္တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မူပြီ။

တဒါယတ္တ ဝုတ္တိဘာဝေန။ ။တဿ-ထိုအကြောင်း၏၊ ဝါ-နှင့်၊ အာယတ္တာ-
 စပ်သည်တည်း၊ တဒါယတ္တာ- သည်၊ တဒါယတ္တာ+ ဝုတ္တိ ယဿာတိ တဒါယတ္တဝုတ္တိ
 (ဖလံ)၊ တဒါယတ္တဝုတ္တိနော + ဘာဝေါ တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာဝေါ၊ [ဤ အဖွင့်ကို
 ကြည့်၍ “တိဋ္ဌတံ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ ” ဟု ၎င်း၊ “ အဝကာသတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတံ
 အဝကာသော ” ဟု ၎င်း ဝိဂ္ဂဟ ပြီ။

သော အာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေ တဗ္ဗောတိ (ဧတ္ထ- ဌ၊ ဂုဇ္ဈိ- လျှိုဝှက် အပ်သောအနက်ကို၊ ဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ-အံ၊) ဧဝံ- သို့၊ ဝါ- ဤသိက္ခာမချဘဲ မေထုန်မှီဝဲပြီး၍၊ အာဂတော - ပြန်လာသူသည်၊ ဥပသမ္ပဒံ - မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ- ရဟန်းပြုခွင့်ကို၊ ယဒိလဘေယျ- အံ၊ (ဧဝံသတိ၊) သာသနော- ဌ၊ အဂါရဝေါ - လေးစားခြင်းမရှိသည်၊ ဘဝေယျ- ဧ၊ ပန- အနွယကား၊ သာမဏေရဘူမိယံ - သာမဏေဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၌၊ ဌိတော- တည်သည်၊ (သမာနော- သော်၊ သာသနော - ဌ၊) သဂါရဝေါစ - လေးစားခြင်းရှိသည် လည်း၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ အတ္တတ္ထန္တ- မိမိ အစီးအပွားကိုလည်း၊ ကရိဿတိ- တံ၊ ဣတိ- သို့၊ ဥတွာ- မူ၍၊ အနုကမ္မမာနော- သနားစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက် တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊ ဘဂဝတာ - သည်၊) သော အာဂတော န ဥပ သမ္ပာဒေတဗ္ဗောတိ - ဟူ၍၊ အာဟ - မူပြီ၊ သော အာဂတော ဥပသမ္ပဒေ တဗ္ဗောတိ- ကား၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝါ- ဤသိက္ခာချ၍ပြီးမှ မေထုန်မှီဝဲပြီး၍၊ အာဂတော- သည်၊ ဘိက္ခုဘာဝေ- ဌ၊ ဌတွာ- ၍၊ အဝိပန္နသီလတာယ- မပျက်သော သီလ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သာသနော- ဌ၊ သဂါရဝေါ- သည်၊ ဘဝိဿတိ- တံ၊ သော- ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပနိဿယေ - မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ အားကြီးသော မှီရာ အကြောင်းသည်၊ သတိ- ရှိလသော်၊ ဝါ- ပါလာခဲ့သော်၊ နစိရဿေဝ- မကြာ မြင့်မီပင်၊ ဥတ္တမတ္ထံ - မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် အကျိုးသို့၊ ဝါ - မြတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးသို့၊ ပါပုဏိဿတိ - တံ၊ ဣတိ- သို့၊ ဥတွာ- ၍၊ ဥပသမ္ပာဒေ တဗ္ဗောတိ- ဟူ၍၊ အာဟ- မူပြီ၊ ဧဝံ- လျှင်၊ မေထုန်မေ့- ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-

သာသနော အဂါရဝေါ။ ။ သိက္ခာမချဘဲ ဘိက္ခုအဖြစ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲ၍ ပါရာဇိက ကျသူကို နောက်ထပ် ရဟန်းပြုခွင့်ပေးလျှင် (နောက်နောင်လည်း ထိုအတိုင်းမှီဝဲကာ) သာသနာ၌ မလေးစားသူ ဖြစ်စရာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူ့ကို ရဟန်းပြုခွင့် ပေးတော် မမူ၊ သာမဏေ အဖြစ်၌သာ နေခွင့်ပေးတော်မူသည်။

ဧဝံ အာဂတော၊ ပေ၊ အာဟ။ ။ သိက္ခာချ၍ ရဟန်းဘဝကို စွန့်ပြီးမှ မေထုန်မှီဝဲ သူကား “ယောပန ဘိက္ခု” အရ ဘိက္ခု မဟုတ်တော့၊ ထိုသူကား သာသနာတော်ကို လေးစား၍ သိက္ခာချသူ ဖြစ်သောကြောင့် နောင်အခါလည်း သာသနာတော်ကို လေး စားလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ရဟန်းပြုခွင့် ပေးတော်မူသည်။

ဥတ္တမတ္ထံ။ ။ ဒီကာတို့၌ “ဥတ္တမတ္ထံတိ- အရဟတ္တံ၊ နိဗ္ဗာနမေဝဝါ” ဟု ရှိကြ၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် “ဥတ္တမဘာဝ- မြတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း” မဟုတ်သောကြောင့် “ဥတ္တမတ္ထံ” ဟု ဘာဝပစ္စည်းဖြင့် မရှိသင့်၊ ဥတ္တမော + အတ္ထော ဥတ္တမတ္ထော” ဟု ပြု၍ “ဥတ္တမတ္ထံ” ဟုသာ ဒီကာတို့၌ မူရင်း ဖြစ်လိမ့်မည်။

ပြီး၍၊ အာဂတေသု-တို့တွင်၊ အနုပသမ္ပာဒေတဗ္ဗ - ရဟန်းမဖြစ်စေထိုက်သူ ကို၎င်း၊ ဝါ- ရဟန်းပြု၍ မပေးထိုက်သူကို၎င်း၊ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗ - ကို၎င်း၊ ဝါ- ကို၎င်း၊ ဒသေတွာ - ၍၊ တိဏိပိ - နသော၊ ဝတ္ထုနိ - တို့ကို၊ [သုဒိန္န၊ မက္ကဋီ , ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုတို့ကို၊] သမောဓာနေတွာ - ၍၊ ပရိပုဏ္ဏံ - ပြည့်စုံ သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညပေတုကာမော- သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝေဉ္စပန၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓိသေယျာထာတိ-ဟူ၍၊ ဝတွာ-၍၊ ယောပနဘိက္ခု၊ ပေ၊ အသံ ဝါသောတိ-ဟူ၍၊ ပရိပုဏ္ဏံ-သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေသိ-မူပြီ။

ဣဒါနိ-၌၊ အဿ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဝိဘဇန္တော-ဝေဘန်တော် မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ- ၍၊) ယောပနာတိ ယောယာဒိသောတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ-မူပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေစ- ၌၎င်း၊ သိက္ခာပဒဝိဘဇေစ- သိက္ခာပုဒ်၏ ဝိဘဏ်း၌၎င်း၊ သကလေ-သော၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆ ယေစ-ဝိနည်း အဆုံး အဖြတ်၌၎င်း၊ ကောသလံ-ကျမ်းကျင်သူ၏ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်ကို၊ ပတ္တယန္တေန- တောင့်တသော အမျိုးသားသည်၊ စတုတ္ထိစော - သော၊ ဝိနယော- ကို၊ ဇာနိ တဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပုရာ-ရှေးအခါ၌၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကာ-သုတ် အဘိဓမ္မာဝိနည်း ကို သဘောတူရာပေါင်း၍ ယူကြကုန်သော၊ (သံ-ပေါင်း၍+ဂဟ-ယူ၊) ဝါ- သံဂါယနာတင်ကြကုန်သော၊ မဟိဒ္ဓိကာ-ကြီးသောတန်ခိုး ရှိကုန်သော၊ မဟာ ထေရာ - အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော မဟာထေရ်တို့သည်၊ စတုတ္ထိဓံ- သော၊ ဝိနယံ-ဝိနည်းကို၊ နိဟရိတွာ-ပရိယတ္တိသာသနာတော်မှ ထုတ်ဖော်၍၊ ဝါ-ပါဠိတော်မှထုတ်ဖော်၍၊ ပကာသေသံ-ထင်ရှားပြကြကုန်ပြီ။

နိဟရိတွာ။ ။ သာသနတော နိဟရိတွာ၊ တထာဟိ-ပဉ္စဟုပါလိ၊ ပေ၊ သုတ္တံ န ဇာနာတိ သုတ္တာနုလောမံ န ဇာနာတိတိဇေမာဒိ ပရိယတ္တိသာသနတော သုတ္တံ သုတ္တာ နုလောမဉ္စ နိဟရိတွာ ပကာသေသံ။ [ဤပါဠိ၌ သုတ္တ - သုတ္တာနုလောမပါသောကြောင့် သုတ္တ သုတ္တာနုလောမကို ဤပါဠိတော်မှထုတ်ပြနိုင်သည်-ဟူလို။]

အနာပတ္တိ-ဧဝံ အမှာကံ အာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော ပရိပုစ္ဆာတိ ဂဏှာတိတိဇေမာဒိ ပရိယတ္တိသာသနတော အာစရိယဝါဒံ နိဟရိတွာ ပကာသေသံ။ [ဤပါဠိတော်၌ “အာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော” စသည်ဖြင့် အာစရိယဝါဒ ပါရှိသောကြောင့် အာစရိယ ဝါဒကို (ဤပါဠိတော်မှ) ထုတ်ပြနိုင်သည် - ဟူလို။]

ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုသ္မိံ အာယသ္မာဥပါလိ ဇေမာဟ-အနာပတ္တိ အာရုသော သုပိနန္တေနာတိဇေမာဒိပရိယတ္တိသာသနတောဧဝ အတ္တနောမတိံ နိဟရိတွာ ပကာသေသံ။ [ဤပါဠိတော်၌ အရှင် ဥပါလိ၏ အတ္တနောမတိံ ပါသည်၊ ထိုသို့ ပါသောကြောင့် အတ္တနောမတိကိုလည်း ဤပါဠိတော်မှ ထုတ်ပြနိုင်သည်-ဟူလို၊ ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုကား ပဌမပါရာဇိကဆုံးခါနီး၌ လာလတံ။]

ကတမံ စတုဗ္ဗိမံ - အဘယ် လေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းကို၊ (ပကာ
 သေသုံ - သနည်း၊) သုတ္တံ - သုတ်ကို၎င်း၊ ဝါ - ပါဠိတော်ကို၎င်း၊ သုတ္တာနု
 လောမံ - သုတ်အားလျော်သော မဟာပဒေသ လေးပါးကို၎င်း၊ အာစရိယ
 ဝါဒံ - ဆရာတို့၏ ဝါဒကို၎င်း၊ ဝါ - အဋ္ဌကထာကို၎င်း၊ အတ္တနောမတိ - အတ္တ
 နောမတိကို၎င်း၊ ဝါ - မိမိ၏အလိုကို၎င်း၊ ဣတိ (ဣမံ ဝိနယံ) - ဤလေးပါး
 အပြားရှိသော ဝိနည်းကို၊ (ပကာသေသုံ - နံပြီ၊) ယံ - ယင်းလေးပါးအပြား
 ရှိသော ဝိနည်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အာဟစ္စပဒေန, ရသေန, အာစရိယဝံသေန,
 အဓိပ္ပါယာ၊ ဧတ္ထ ဟိ၊ ပေ၊ အဓိပ္ပါယောတိ အတ္တနောမတိတိ-အာဟစ္စပဒေန၊
 ပေ၊ မတိ ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ နာဂသေနတ္ထေရေန - သည်၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊
 [အာဟစ္စပဒေန - ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဌာန်ကရိုဏ်းတို့ကို ထိခိုက်၍

အာဟစ္စပဒံ။ ။ [ဘဂဝတာ ကဏ္ဍာဒိ ဝဏ္ဏပုဝတ္ထိဌာနံ အာဟစ္စ ဝိသေသေတွာ
 (ဤဟာ အပ်၏, ဤဟာကား မအပ်, စသည်ဖြင့် အထူးပြု၍) ဘာသိတံ ပဒံ အာဟစ္စ
 ပဒံ။] “အာဟစ္စ+ဘာသိတံ+ပဒံ” ဟု ပြု၊ ဘုရားရှင်သည် အက္ခရာဖြစ်ရာဌာန်ကရိုဏ်း
 အရပ်ကို ထိခိုက်စေ၍ (အထူးပြု၍) ဟောအပ်သောပုဒ်သည် အာဟစ္စပဒမည်၏။

ရသော ။ ။ ဣဒံ ကပ္ပတိ ဣဒံ န ကပ္ပတိတိ အဝိသေသေတွာ - ဤအရာသည်
 အပ်၏, ဤအရာကား မအပ်” ဟု အထူးခွဲခြား၍ မိန့်တော်မူဘဲ၊ ယံ ဘက္ခဝေ မယာ
 ဣဒံ န ကပ္ပတိတိ အပ္ပဋိက္ခိတ္တံ၊ ပေ၊ အာဒိနာ ဝုတ္တံ သာမညလက္ခဏံ (သာမည အမှတ်
 အသားကို) ဣဓ ရသောတိ အဓိပ္ပေတံတိ အာဟ-ရသောတိ သုတ္တာနုလောမံတိ။

အာစရိယဝံသော။ ။ ဓမ္မသံဂါဟကပ္ပဘုတိ အာစရိယ ပရံပရတော အာနိတာ
 အဋ္ဌကထာတန္တိ ဣဓ အာစရိယဝံသောတိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ-အာစရိယဝံသောတိ
 အာစရိယဝါဒေါတိ။

မှတ်ချက် ။ ။ “ပဉ္စဝိဓေဟိ မဟာရာဇ ကာရဏေဟိ အတ္ထော သမ္ပုဋ္ဌိတဗ္ဗော၊
 အာဟစ္စပဒေန, ရသေန, အာစရိယဝံသေန, အဓိပ္ပါယာ, ကာရဏုတ္တရိယတာယ၊
 ဧတ္ထ ဟိ အာဟစ္စပဒန္တိ သုတ္တံ အဓိပ္ပေတံ၊ ရသောတိ သုတ္တာနုလောမံ၊ အာစရိယဝံသော
 တိ အာစရိယဝါဒေါ၊ အဓိပ္ပါယောတိ အတ္တနောမတိ” ဟု မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိတော် - မစ္စ၊
 ဘာယနာဘာယနပဉ္စာ၌ ပါဠိရှိ၏။ ထိုပါဠိအတိုင်းသာ စားသွားလည်း ကောင်း၏။
 ထိုပါဠိမှ (ကာရဏုတ္တရိယတာ - ဟူသော) နောက်ဆုံး ၁ ပါးကိုချန်၍ ရှေ့ ၄ ပါးကို
 သာဓကပြုထားသည်။ ထို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယာ၏နောက်၌ ဣတိမရှိစေဘဲ “အဓိပ္ပါယောတိ
 အတ္တနောမတိတိ” ဟူသောနေရာကျမှ ဣတိသဒ္ဒါနှင့်တကွ သာဓကပြီးဆုံးစေသင့်သည်။
 ထိုသို့ သာဓကဆုံးစေပြီးမှ ထိုသာဓကကို ရှင်းပြလို၍ “တတ္ထ သုတ္တံနာမ” စသည်ဖြင့်
 အဋ္ဌကထာဆရာ ချုပ်လေသည်။ [“ယခုစာအုပ်များ၌ အာစရိယဝံသတာ, အဓိပ္ပါ
 ယော ” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိရင်းနှင့် မညီသည့်အပြင်, တတိယန္တဖြင့် ရှေ့ ၂ ပုဒ်ကို
 ထားပြီးမှ ပဌမန္တဖြင့် နေ၍ ၂ ပုဒ်ကို ထားသောကြောင့် စားသွားလည်းမကောင်း။]

ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်ဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-ပါဠိတော်ဖြင့်၎င်း၊ ရသေန-သာမည လက္ခဏာဖြစ်သော မဟာပဒေသ လေးပါးဖြင့်၎င်း၊ အာစရိယ ဝံသေန-ဆရာတို့၏ အနွယ်ဖြစ်သော အာစရိယဝါဒဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အဋ္ဌကထာဖြင့်၎င်း၊ အဓိပ္ပာယ်-မိမိ၏အလိုဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အတ္တနောမတိဖြင့်၎င်း (အတ္ထော-အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သမ္ပုဒ်စွာ တဗျော-လက်ခံထိုက်၏) ဟိ- ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအာဟာရ ပဒ အစရှိသည်တို့တွင်၊ သုတ္တံ - သုတ်ကို၊ ဝါ- ပါဠိတော်ကို၊ အာဟာရပဒန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ - အပ်၏၊ သုတ္တာနုလောမံ - သုတ်အားလျော်သော မဟာ ပဒေသလေးပါးကို၊ ရသောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတံ၊) အာစရိယဝါဒေါ-ဆရာ တို့၏ဝါဒကို၊ ဝါ-အဋ္ဌကထာကို၊ အာစရိယဝံသောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတော၊) အတ္တနောမတိ-မိမိ၏အလိုကို၊ အဓိပ္ပာယ်ောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတော၊)]

တတ္ထ- ထို သုတ္တံသည်တို့တွင်၊ သုတ္တံနာမ- သုတ္တံမည်သည်၊ သကလေ- အလုံးစုံသော၊ ဝိနယဝိဇ္ဇကေ- ဌ၊ ပါဠိ- ပါဠိတော်တည်း၊ သုတ္တာနုလောမံ နာမ-မည်သည်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ မဟာပဒေသာ-မဟာပဒေသတို့တည်း၊ ဝါ-ဝိနည်းကိုတည်စေတတ်သော ကျယ်ဝန်းသော အရာဌာနတို့တည်း၊ ဝါ- ဝိနည်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ ကျယ်ဝန်းစွာသော အကြောင်းတို့တည်း၊ ယေ-ယင်း

သုတ္တံနာမ၊ ပေ၊ ပါဠိ။ ။ “ သုတ္တံ” အရ ဝိဇ္ဇက ၃ ပုံပါဠိအားလုံး ရသော်လည်း ဝိနည်းဆုံးဖြတ်သောအရာဖြစ်၍ အရာအားလျော်စွာ ဝိနည်းပါဠိတော်ကိုသာ “သုတ္တံ” ဟု ဖွင့်ပြသည်။ [ဣဓ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဿ အဓိကတတ္တာ (အရာ၏အဖြစ်ကြောင့်) တဒ နန္တဝိကမေဝ သုတ္တံ ဒဿေန္တော အာဟ-သုတ္တံနာမ၊ ပေ၊ ပါဠိတိ။]

မဟာပဒေသာ၊ ။ [မဟာဩကာသာ၊ မဟန္တာနိ (ဝိနယဿ ပတိဋ္ဌာပနာနိ) ဌာနာနိ။] ပဒေသကို ဩကာသာဟု ဖွင့်၍ ဩကာသာကို ဌာနဟု ဖွင့်သည်၊ ဌာနဟူသည် ဝိနည်း အဆုံးအဖြတ်ကို တည်တန်စေတတ်သော အရာတို့တည်း၊ ယေသု ပတိဋ္ဌာပိ တော ဝိနယော ဝိနိစ္ဆိယတိ အသန္တေဟတော - ယင်း ဌာနတို့၌ တည်စေအပ်သော ဝိနည်းကို ယုံးမှားမရှိသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်၏၊ မဟန္တာနိ ဝါ ကာရဏာနိ မဟာ ပဒေသာ၊ မဟန္တာနိ ဝိနယဝိနိစ္ဆယကာရဏာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အရကောဏ်။ ။ မဟာပဒေသ၏အရကိုကား “တေ အတ္ထတောယံ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ ပါဠိဝသေန-ဖြင့်၊ အကပ္ပိယာနုလောမတော ကပ္ပိယာနုလောမတောစ ပုဂ္ဂလေ ဟိ နယတော တထာတထာ ဂယုမာနာ အတ္ထနယာဇဝ ” ဟူသော ဝိမတိ ဋီကာနှင့် အညီ “အကပ္ပိယနှင့်လျော်စွာ၎င်း ကပ္ပိယနှင့်လျော်စွာ၎င်း ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ နည်းယူ အပ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ်တို့ပင်တည်း ” ဟု မှတ်၊ သာရတ္ထိန္ဒကား “ မဟာပဒေသ ပါဠိတော်ကိုပင် မဟာပဒေသ ” ဟု ဝဒန္တိဝါဒပြု၏၊ ထိုပါဠိမှာ သုတ္တံအရတွင် ပါဝင်ပြီ ဟု ဆို၍ ဝိမတိပယ်လေသည်။

မဟာပဒေသ လေးပါးတို့ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တာ-နိဗ္ဗိ၊ (ကိ)၊
 ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယံ-အကြင် အရာဝတ္ထုကို၊ မယာ- သည်၊ ဣဒံ-ဤ အရာဝတ္ထု
 သည်၊ နကပ္ပတိ-မအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အပ္ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်တော်မမူအပ်၊ တံ-ထို
 အရာဝတ္ထုသည်၊ အကပ္ပိယံ-မအပ်သော အရာဝတ္ထုကို၊ စေ အနုလောမေတိ-
 အကယ်၍ လျော်စွာပြုအံ့၊ (နာမဓာတ်ကြံသည်၊) ကပ္ပိယံ - အပ်သော အရာ
 ဝတ္ထုကို၊ (စေ) ပဋိဗာဟတိ-အကယ်၍ တားမြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)တံ-ထို အရာ
 ဝတ္ထုသည်၊ ဝေါ- တို့အား၊ နကပ္ပတိ- မအပ်၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယံ-ကို၊ မယာ-
 သည်၊ ဣဒံ-သည်၊ န ကပ္ပတိ၊ ဣတိ-သို့၊ အပ္ပဋိက္ခိတ္တံ-မမူအပ်၊ တံ-ထို အရာ
 ဝတ္ထုသည်၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သောအရာဝတ္ထုကို၊ စေ အနုလောမေတိ-အံ့၊ အကပ္ပိ
 ယံ-မအပ်သောအရာဝတ္ထုကို၊ (စေ) ပဋိဗာဟတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) တံ ဝေါ
 ကပ္ပတိ၊ ယံ ဘိက္ခဝေ မယာ ဣဒံ ကပ္ပတိ၊ ဣတိ-သို့၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်
 မမူအပ်၊ တံ-ထို အရာဝတ္ထုသည်၊ အကပ္ပိယံ-ကို၊ စေ အနုလောမေတိ၊ ကပ္ပိ
 ယံ(စေ) ပဋိဗာဟတိ၊ တံ ဝေါ န ကပ္ပတိ၊ ပေတံ-သည်၊ ဝေါ- တို့အား၊ ကပ္ပ
 တိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝုတ္တာ-နိဗ္ဗိ။)

အာစရိယ ဝါဒေါနာမ-မည်သည်၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ-သုတ် အဘိဓမ္မာ
 ဝိနည်းကို သဘောတူရာပေါင်းယူတော်မူကြကုန်သော၊ ဝါ-ကုန်သော၊ ပဉ္စဟိ
 အရဟန္တသတေဟိ-တို့သည်၊ ထပိတာ-ထားအပ်သော၊ ပါဠိဝိနိမုတ္တာ-ပါဠိ
 တော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော၊ ဩက္ခန္ဓဝိနိစ္ဆယပ္ပဝတ္တာ - ဉာဏ်ဖြင့် သက်ရောက်
 အပ်သော အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်သော၊ အဋ္ဌကထာတန္တိ-အဋ္ဌကထာအစဉ်တည်း၊
 အတ္ထနောမတိနာမ-မည်သည်၊ သုတ္တသုတ္တာနုလောမ အာစရိယဝါဒေ-သုတ္တ၊

မှတ်ချက်။ ။ ဤ မဟာပဒေသပါဠိတော်သည် မဟာဝါဘောသဇ္ဇခန္ဓကံ ဟု လာလတံ
 ဖြစ်သောကြောင့် ထို ခန္ဓက၏ အဖွင့်များမှ အဓိပ္ပာယ်ယူပါ။ အပ် - မအပ်ဟူရာဝယ်
 တချို့နေရာ၌ ကိုယ် နှုတ် အပြုအမူ ဖြစ်၍ တချို့နေရာ၌ ပစ္စည်းဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့်
 “ယံ-အကြင်အရာဝတ္ထု” ဟု ပေးသည်။

အာစရိယဝါဒေါ ပေ၊ တန္တိ ။ ။ ယဒိပိ တတ္ထတတ္ထ ဘဂဝတာ ပဝတ္တိတာ
 ပကိဏ္ဍကဒေသနာဝ အဋ္ဌကထာ= အဋ္ဌကထာဟူသည် (သီးခြားမဟုတ်) ဟိုမြို့ဒီရွာ၌
 ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော ရောရောနှောနှော ဒေသနာပင်ဖြစ်သည်။ သာ ပန
 ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ပဌမံ တိဏိ ပိဋကာနိ သင်္ဂါယိတွာ တဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာနုပေနေဝ
 ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပိတတ္တာ အာစရိယဝါဒေါတိ ဝုစ္စတိ - သို့သော် 'သံဂါယနာတင်
 ထေရ်တို့သည် ပိဋက ပါဠိတော်များကို ပဌမသံဂါယနာတင်ကြပြီးနောက် ထို ပိဋက၏
 အနက်အဖွင့် အနေအားဖြင့် ပို့ချစဉ်သို့ တင်ထားအပ်သည့်အတွက် ထိုအဋ္ဌကထာကို
 အာစရိယဝါဒ ဟု ခေါ်ထားသည်။

သုတ္တာနုလောမ, အာစရိယဝါဒတို့ကို၊ မုဋ္ဌိတွာ-လွတ်၍၊ အနုမာနေန-မှန်းဆ တတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊ အတ္တနော - န၊ အနု ဗုဒ္ဓိယာ - သုတ္တစသည်သို့ အစဉ် လိုက်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊ နယဂ္ဂါဟေန-သုတ္တစသည်မှ ရအပ်သောနည်းကို ယူခြင်း ဖြင့်၊ [သုတ္တာဒီနိ အနုဂတဗုဒ္ဓိယာ၊ သုတ္တာဒိတော လတ္တမာနနယဂ္ဂါဟေန။] ဥပဋ္ဌိတာကာရ ကထနံ - ထင်လာသော အခြင်းအရာကို ပြောဆိုခြင်းတည်း။ အပိစ-စင်စစ်ကား၊ သုတ္တန္တာဘိဓမ္မဝိနယဋ္ဌကထာသု-သုတ္တန်အဘိဓမ္မာဝိနည်း အဋ္ဌကထာတို့၌ အာဂတော-သော၊ သဗ္ဗောပိ-လည်းဖြစ်သော၊ ထေရဝါဒေါ- ထေရဝါဒသည်၊ ဝါ-ဆရာတို့၏ ပြောဆိုကြောင်း စကားသည်၊ အတ္တနော မတိနာမ - မည်၏။

ပန-ဆက်၊ တံ အတ္တနောမတိ° - ထို အတ္တနောမတိကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝါ-လက်ကိုင်ပြု၍၊ ကထေန္တေန-ပြောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [တပါးနှင့်တပါး အပြိုင်အဆိုင်ပြောရာ၌ အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြောသောပုဂ္ဂိုလ် သည်။] ဒဋ္ဌဂ္ဂါဟံ-ခိုင်မြဲစွာယူအပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ န ဝေါဟနံ-မပြောဆိုရာ၊ ဝါ-မပြောဆိုရ၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ သလ္လ က္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ အတ္ထေန-မိမိယူအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့်၊ ပါဠိ°- ပါဠိတော်ကို၎င်း၊ ပါဠိယာ-နှင့်၊ အတ္ထံစ-မိမိယူအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် ကို၎င်း၊ သံသန္နိတွာ-နှိုးနှောတိုက်ဆိုင်၍၊ [အပြန်အလှန် နှိုးနှောတိုက်ဆိုင်၍- ဟူလို။] ကထေတဗ္ဗံ-ပြောရာ၏၊ ဝါ-ပြောရမည်၊ အတ္တနောမတိ-ကို၊ အာစရိယ ဝါဒေ - အာစရိယဝါဒ၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗာ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်စေထိုက်၏၊ (သွင်း၍ကြည့်ထိုက်၏) တတ္ထ- ထို အာစရိယဝါဒ၌၊ သစေ ဩတရတိစေ-

အချုပ်မှာ-“အာစရိယာ ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏေန္တိ ပါဠိ° ဧတေနာတိ အာစရိယဝါဒေါ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ပါဠိတော်ကိုဖွင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်သော သံဂါယနာတင် ထေရတို့၏စကား ကို “အာစရိယဝါဒ”ဟု ခေါ်ရကား “ အာစရိယဝါဒ ” ဟူသည်မှာ အဋ္ဌကထာပင် ဖြစ်၏။ ထို အဋ္ဌကထာဟူသည်လည်း (နောက်မှထည့်အပ်သော တချို့စကားမှတစ်ပါး များသောအားဖြင့်) ဘုရားဟောတော်မူအပ်သောစကားများသာ ဖြစ်သည်-ဟူလို။

အပိစ။ ။ အတ္တနောမတိ° သာမညတော ပဌမံ ဒသေတွာ (သုတ္တသုတ္တာနုလောမ အာစရိယဝါဒေ မုဋ္ဌိတွာ-စသည်ဖြင့် သာမညပြုပြီး၍) ဣဒါနိ တမေဝ ဝိသေသေတွာ ဒသေန္တော အပိစာတိ အာဒိမာဟ၊ ဤ ကျမ်းတက်ပုံကိုကြည့်၍ “ အပိစ - တနည်း ကား”ဟု မပေးဘဲ “စင်စစ်ကား”ဟု ပေးသည်။

တံပန။ ။ အတ္တနောမတိကို အကိုးအကားပြု၍ ပြောသူတို့ ကျင့်ထိုက် (စိတ်ထား ထိုက်)သော အခြင်းအရာကိုပြလို၍ တံပန - စသည်မိန့်။ [အတ္ထေနာတိ - အတ္တနာ သလ္လက္ခိတေန အတ္ထေန၊ ဩတာရေတဗ္ဗာတိ- ဉာဏေန အနုပ္ပဝေသတဗ္ဗာ။

အကယ်၍မူလည်း သက်ဝင်အံ့၊(သစေ)သမေတိစ-အကယ်၍မူလည်း ညီညွတ်အံ့၊ (ဝေံသတိ) ဂဟေတဗ္ဗာ - အတည်ယူထိုက်၏။ သစေ နေဝဩတရတိ- အကယ်၍မူလည်း မသက်ဝင်အံ့၊ (သစေ) န သမေတိ - အံ့၊ (ဝေံသတိ) န ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ဟိ-မှန်၊(တနည်း)(ကသွာ-ကြောင့်နည်း၊)ဟိယသွာ-ကြောင့်၊ အယံ အတ္တနောမတိနာမ-မည်သည်၊ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလာ - အလုံးစုံတို့အောက်အားနည်း၏၊(တသွာ-ထို့ ကြောင့်တည်း၊)[မိမိ၏ဉာဏ်အထင်မျှဖြစ်သောကြောင့် သုတ္တစသည်တို့အော် အားနည်း၏၊ ထို့ကြောင့် အာစရိယဝါဒနှင့် ညီညွတ်မှ အတည်ယူပါ၊ မညီညွတ်လျှင် အတည် မယူပါနှင့် - ဟူလို။] အတ္တနောမတိ တော - ထက်၊ အာစရိယဝါဒေါ-သည်၊ ဗလဝတရော-သာ၍ အားရှိ၏။

အာစရိယဝါဒေါပိ- ကိုလည်း၊ သုတ္တာနုလောမေ- ဌ၊ ဝါ-မဟာပဒေသ ၄ ပါး၌၊ ဩတာရေကဗ္ဗော- ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်စေထိုက်၏။ ဝါ-သွင်းချထိုက်၏။ တတ္ထ-ထို သုတ္တာနုလောမ၌၊ ဩတရန္တောယေဝ-သက်ဝင်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ သမန္တောယေဝ - ညီညွတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ (အာစရိယဝါဒေါ - အာစရိယဝါဒကို၊) ဂဟေတဗ္ဗော- အတည်ယူထိုက်၏။ ဣတရော-အခြားသော သုတ္တာနုလောမ၌ မသက်ဝင်မညီညွတ်သော အာစရိယဝါဒကို၊ နဂဟေတဗ္ဗော-ထိုက်၊ဟိ-မှန်၊(တနည်း)(ကသွာ-နည်း၊)ဟိယသွာ-ကြောင့်၊ အာစရိယဝါဒတော-ထက်၊ သုတ္တာနုလောမံ-သည်၊ ဗလဝတရံ-၏၊(တသွာ-တည်း၊)သုတ္တာနုလောမံပိ-ကိုလည်း၊ သုတ္တေ-ပါဠိတော်၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗံ-၏။ ဝါ - ၏၊ တတ္ထ - ထို သုတ်၌၊ ဩတရန္တ မေဝ - သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သမေန္တမေဝ-သော၊ (သုတ္တာနုလောမံ-ကို၊) ဂဟေတဗ္ဗံ-၏။ ဣတရံ-အခြားသော (သုတ်၌ မသက်ဝင် မညီညွတ်သော) သုတ္တာနုလောမကို၊ နဂဟေတဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ဟိ- မှန်၊ (တနည်း) (ကသွာ - နည်း၊) ဟိ ယသွာ - ကြောင့်၊ သုတ္တာနုလောမတော-ထက်၊ သုတ္တမေဝ-သာ၊ ဗလဝတရံ-၏၊ (တသွာ-တည်း။)

အာစရိယဝါဒေါပိ ။ ။ ပမာဒပါဠဝသေန (အမှတ်တမဲ့ ရေးသားအပ်သော ပါဠိ၏ အစွမ်းဖြင့်) အာစရိယဝါဒဿ၊ ကဒါပိ သုတ္တာနုလောမေန အသံသန္ဓနာပိ သိယာ၊သော (ပမာဒပါဠိဖြစ်နေ၍ သုတ္တာနုလောမ-မဟာပဒေသနှင့် မနီးနှောမိသော အဋ္ဌကထာကို) န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿန္တော အာဟ - အာစရိယဝါဒေါပိ၊ပေ၊ သမေန္တောဝေ ဂဟေတဗ္ဗောတိ။

သမန္တမေဝဂဟေတဗ္ဗံ ။ ။ ပါဠိတော် သုတ္တနှင့် လျော်မှသာ မဟာပဒေသကို အတည်ယူပါ၊ မဟာပဒေသ၌ ဘုရားရှင် တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိ မပါရှိသောကြောင့် သုတ္တ (ပါဠိတော်) နှင့် မညီလျှင် အတည်မယူပါနှင့်-ဟူလို။

ဟိ - မှန်၏။ သုတ္တံ - ပါဠိတော်သည်။ ဝါ - ကို။ အပ္ပတိဝတ္တိယံ - တစုံ တယောမျှ မတားမြစ်အပ် မတားမြစ်နိုင်။ ကာရကသံဃသဒိသံ-သံဂါယနာ တင်မှုကိုပြုသော သံဃာတော်နှင့်အလားတူ၏။ ဗုဒ္ဓါနံ - တို့၏။ ဌိတကာလ သဒိသံ- တည်ရာကာလနှင့် အလားတူ၏။ တသ္မာ - ကြောင့်။ (အတ္တနောမတိ ထက် အာစရိယဝါဒ၏ အားရှိသည်၏အဖြစ် , အာစရိယဝါဒထက် သုတ္တာ နုလောမ၏ အားရှိသည်၏အဖြစ် , သုက္ကာနုလောမထက် သုတ္တ၏ အားရှိ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ယဒါ-၌၊ ဒွေ-နံသော၊ ဘိက္ခု- တို့သည်။ သာကစ္ဆ န္တိ - အတူတကွ ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဝါ - ဆွေးနွေးကြကုန်၏။ (တဒါ) သက ဝါဒီ-မိမိဂိုဏ်း၏ အယူဝါဒရှိသူသည်။ သုတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝါ-လက်ကိုင် ပြု၍၊ ကထေတိ - ပြောအံ့။ ပရဝါဒီ - အခြားဂိုဏ်း၏ အယူဝါဒရှိသူသည်။ သုတ္တာနုလောမံ - ကို၊ (ဂဟေတွာ ကထေတိ၊) တေဟိ- ထို ဆွေးနွေးသော ရဟန်းတို့သည်။ အညမညံ- အချင်းချင်း၊ ခေပံဝါ- အယူဝါဒကို ပစ်ပယ်ခြင်း ကို၎င်း၊ ဂရဟံဝါ- ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကဲ့ရဲ့ခြင်းကို၎င်း၊ အကတွာ-၍၊ သုတ္တာနုလော မံ-ကို၊ သုတ္တေ-၌၊ ဩဘာရေတဗ္ဗံ-၏။ (သုတ္တေ - ၌) သစေ ဩတရတိ, သစေ သမေတိ (စေံသတိ) ဂဟေတဗ္ဗံ၊ နောစေ ဩတရတိ, နောစေ သမေတိ, (စေံ သတိ) န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ သုတ္တသ္မိံ ယေဝ-မိမိတို့၏ပါဠိ၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ-တည်ရာ၏။

[တဘက်ကသုတ္တ တဘက်က အာစရိယဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ အထာယံ ” စသည်မိန့်။] အထ - သို့မဟုတ်၊ အယံ-ဤ သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုတ္တံ ဂဟေတွာ ကထေတိ၊ ပရော-ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အာစရိယဝါဒံ - ကို၊ ပေ၊ အနောတရန္တော - မသက်ဝင်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ အသမေန္တောစ-သော၊ ဂါရယာစရိယဝါဒေါ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အာစရိယဝါဒကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗော - ထိုက်၊ သုတ္တသ္မိံ ယေဝ, ဌာတဗ္ဗံ - ရာ၏။

အပ္ပတိဝတ္တိယံ စသည် ။ ။ အပ္ပတိဝတ္တိယန္တိ အပ္ပတိမာဟိယံ၊ ကာရကသံဃသဒိ သန္တိ - ပမာဏတ္တာ (လိုရင်းပမာဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်) သံဂီတိကာရက သံဃသဒိသံ၊ ဗုဒ္ဓါနံ ဌိတကာလသဒိသန္တိ ဣမိနာ ဗုဒ္ဓေဟေဝ ကထိတတ္တာ ဓရမာနဗုဒ္ဓသဒိသန္တိ ဝုတ္တံ ဟေတိ။

သကဝါဒီ၊ ပေ၊ အကတွာ။ ။ သကဝါဒီ အတ္တနော သုတ္တံ ဂဟေတွာ ဝေါဟရတိ၊ ပရဝါဒီ သုတ္တာနုလောမံ-အညနိကာယဝါဒီ (မဟာဝိဟာရနိကာယမှ တပါးသော အခြားဂိုဏ်း၏ အယူဝါဒရှိသူသည်) အတ္တနော နိကာယေ သုတ္တာနုလောမံ ဂဟေတွာ ကထေတိ၊ ပေ၊ ကိံ ဣမိနာတိ ခေပံဝါ-ဤအယူဖြင့် ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်းဟု အယူဝါဒ ပစ်ပယ်မှုကို၎င်း “ ကိံ ဒေ ဗာလော ဝဒတိတိ ဂရဟံဝါ (ဤအမိုက်ကောင်က ဘာပြော ရတာလဲ” ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကဲ့ရဲ့မှုကို၎င်း) အကတွာ။

[တဘက်ကသုတ္တ တဘက်က အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်]။ပေ၊ သုတ္တသ္မိံ ယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။

ပန - ကား၊ အယံ - ဤ သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုတ္တာနုလောမံ - ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အထကထေတိ - အကယ်၍ပြောအံ့၊ ပရော- ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုတ္တံ- ပါဠိတော်ကို၊ (ဂဟေတွာ အထကထေတိ)၊ သုတ္တံ - ပရဝါဒီ၏ သုတ်ကို၊ သုတ္တာနုလောမေ- သကဝါဒီ၏ သုတ္တာနုလောမေ၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗံ- ၏၊(သုတ္တာနုလောမေ-၌)သစေ ဩတရတိ သစေသမေတိ၊တိဿော သံဂီတိ ယော - သံဂါယနာ ၃ တန်တို့သို့၊ အာရုဠိ - တင်အပ်သော၊ ပါဠိအာဂတံ- ပါဠိတော်၌လာသောသုတ်သည်၊(ဟုတွာ-၍) သစေ ပညာယတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဂဟေတဗ္ဗံ - ၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (သံဂါယနာ ၃ တန်တို့သို့ တင်အပ်သော ပါဠိတော်တွင် ပါဝင်သောသုတ်၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်)နောစေ ပညာယတိ၊စေ န ဩတရတိ၊စေ န သမေတိ၊ ဗာဟိရကသုတ္တံဝါ - သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော သုတ်သည်သော်၎င်း၊ သိလောကောဝါ - သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော ဂါထာသည်သော်၎င်း၊ အညံ-သော၊ဂူဠဝေဿန္တရဂူဠဝိနယဝေဒလ္လာဒီနံ-ဂူဠဝေဿန္တရကျမ်း၊ဂူဠဝိနယကျမ်း၊ဝေဒလ္လာကျမ်းအစရှိသည်တို့တွင်၊အညတရတော-တပါးပါးသော ကျမ်းမှ၊ အာဂတံ-လာသော၊ ဂါရယသုတ္တံဝါ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော သုတ်သည် သော်၎င်း၊ (သစေ) ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ သုတ္တာနုလောမသ္မိံ ယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [ပရဝါဒီက အာစရိယဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်]။ပေ၊သုတ္တာနုလောမေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [ပရဝါဒီက အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်]။ပေ၊သုတ္တာနုလောမေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။

အထပနာယံ ။ ။ [အယံတိ သကဝါဒီ၊ ပရောတိ အညနိကာယဝါဒီ၊] သကဝါဒီက သုတ္တာနုလောမကိုချည်းကိုင်ပုံပြု၍ ပရဝါဒီက သုတ္တစသည် ကိုင်ပုံကိုပြလိုသောကြောင့် “အထပန”ဟု ပနဖြင့် တက်သည်။ ပရဝါဒီသည် အားရှိသော သုတ္တကို ကိုင်၍ ပြောသော်လည်း သူ၏ သုတ္တသည် ပါဠိတော်ရင်း ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်မည် ဖြစ်သောကြောင့် သကဝါဒီ၏ သုတ္တာနုလောမ၌ သွင်းချ၍ ညီညွတ်မှ အတည်ယူပါ-ဟု ဆိုသည်။

ဗာဟိရကသုတ္တံ သည် ။ ။ တိဿော သံဂီတိယော အနာရုဠဂူဠဝေဿန္တရာဒီနိ (သံဂါယနာ ၃ တန်သို့ မတင်အပ်သော “ ဂူဠဝေဿန္တရသုတ် ” အစရှိကုန်သော) မဟာသံဃိကနိကာယဝါဒီနံ သုတ္တာနိ (မဟာသံဃိကဂိုဏ်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သုတ်တို့သည်) ၊ ဝေဒလ္လာဒီနံတိ အာဒိသဒ္ဓေန ဂူဠဥမ္မဂ္ဂါဒိဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

[သကဝါဒီက အာစရိယဝါဒကိုချည်းကိုင်ပုံကိုပြု၍ ပရဝါဒီကသုတ္တစသည် ကိုင်ပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထပနာယံ” စသည်မိန့်၊] ပန-ကား၊ အယံ-သည်၊ အာစရိယဝါဒ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အထကထေတိ- အံ၊ ပရော-သည်၊ သုတ္တံ (ဂဟေတွာ အထကထေတိ)၊ ပေ၊ ဣတရံ - အခြားသော အာစရိယဝါဒ၌ မသက်ဝင် မညီညွတ်သော၊ ဂါရယုသုတ္တံ-ကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ အာစရိယဝါဒေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [သကဝါဒီက အာစရိယဝါဒ , ပရဝါဒီက သုတ္တာနုလောမကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ အယံ- သည်၊ ပေ၊ ဣတရံ- အခြားသော အာစရိယဝါဒ၌ မသက်ဝင်မညီညွတ်သော သုတ္တာနုလောမကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ အာစရိယဝါဒေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [သကဝါဒီက အာစရိယဝါဒ, ပရဝါဒီက အတ္တနောမတိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို ပြုလိုသောကြောင့် “ အထာယံ ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ အယံ-သည်၊ ပေ၊ အာစရိယဝါဒေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။

[သကဝါဒီက အတ္တနောမတိကိုချည်း ကိုင်ပုံကိုပြု၍ ပရဝါဒီကသုတ္တစသည် ကိုင်ပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထပနာယံ” စသည်မိန့်၊] ပန-ကား၊ အယံ-သည်၊ အတ္တနောမတိ ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ပရော-သည်၊ သုတ္တံ(ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ဝေသတိ၊) သုတ္တံ-ပရဝါဒီသုတ်ကို၊ အတ္တနောမတိယံ- သကဝါဒီ၏ အတ္တနောမတိ၌၊ ဩတာရေတဗ္ဗံ ၊ ပေ၊ အတ္တနောမတိယမေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ [သကဝါဒီက အတ္တနောမတိ , ပရဝါဒီက သုတ္တာနုလောမကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “အထာယံ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ဌာတဗ္ဗံ၊ [သကဝါဒီက အတ္တနောမတိ , ပရဝါဒီက အာစရိယဝါဒကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကိုပြုလိုသောကြောင့် “ အထာယံ ” စသည်မိန့်၊] အထ- သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ဌာတဗ္ဗံ၊ အတ္တနော- ၏၊ ဂဟဏမေဝ- အယူကိုသာ၊ ဗလိယံ-အားရှိသည်ကို- ကာတဗ္ဗံ-၏၊ စ-ဆက်၊ သဗ္ဗဌာနေသု-အလုံးစုံသော ဌာနတို့၌၊ ဒေပေါဝါ-အယူဝါဒကို ပစ်ပယ်ခြင်းကို၎င်း၊ ဂရဟာဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို၎င်း၊ န ကာတဗ္ဗာ-မပြုထိုက်၊ ဣတိ- သုတ္တစသည်ကို လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံအပြီးတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ သကဝါဒီနှင့် ပရဝါဒီတို့ သုတ္တချင်း , သုတ္တာနုလောမ စသည်ချင်း လက်ကိုင်ပြု၍ ငြင်းပုံကို မပြချေ၊ ထိုသို့မပြခြင်းမှာ သုတ်ကို သုတ်၌ သွင်းချခြင်းသည် ထူးခြားသကဲ့သို့လည်း မထင်ရ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးကိုနည်းမှီ၍လည်း သိလောက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်-ဟုဒီကာဆိုသည်။

[သကဝါဒီနှင့် ပရဝါဒီတို့၏ ကပ္ပိယ အကပ္ပိယငြင်းရာ၌ ကျင့်ထိုက်သော အစီအစဉ်ကိုပြလို၍ “အထပနာယံ” စသည်မိန့်၊] ပန - ကား၊ အယံ - သည်၊ ကပ္ပိယန္တိ - အပ်၏ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ပရော - သည်၊ အကပ္ပိယန္တိ - မအပ်ဟူ၍၊ (ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ဧဝံသတိ၊) သုတ္တေစ - သကဝါဒီ၏ သုတ်၌၎င်း၊ သုတ္တာနုလောမေစ - သကဝါဒီ၏ သုတ္တာနုလောမ၌၎င်း၊ ဩတာရေ တဗ္ဗံ - ၏၊ (ဩတာရိယမာနံ - သက်ဝင်စေအပ်သည် ရှိသော်၊) ကပ္ပိယံ - သည်၊ သစေဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) ကပ္ပိယေ - အပ်သောအရာ၌၊ ဌာတဗ္ဗံ - ၏၊ အကပ္ပိယံ - သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ) အကပ္ပိယေ ဌာတဗ္ဗံ၊ အထ - သို့မဟုတ်၊ အယံ - သည်၊ တဿ - ထိုဝတ္ထု၏၊ ကပ္ပိယဘာဝသာဓကံ - အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော၊ သုတ္တတော - သုတ်မှာ၊ ဗဟုံ - သော၊ ကာရဏန္တု - အကြောင်း ယုတ္တိကို၎င်း၊ ဝိနိစ္ဆယန္တု - အဆုံးအဖြတ်ကို၎င်း၊ ဒသေတိ - ပြန်အံ့၊ ပရော - သည်၊ ကာရဏံ - ကို၊ နဝိန္ဒတိ - မရအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ကပ္ပိယေဝ - ၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ - ၏၊ အထ - သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ဒသေတိ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အနေန - ဌှိ သကဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဂဟဏန္တိ - အယူဟူ၍၊ ကတွာ - ၍၊ ဒဠံ - စွာ၊ အာဒါယ - ၍၊ န ဌာတဗ္ဗံ - မတည်ရာ၊ သာရုတိ - ကောင်း၏ဟူ၍၊ သမ္ပင်္ဂိန္တိ တွာ - လက်ခံ၍၊ အကပ္ပိယေဝ - ၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ၊ အထ - သို့မဟုတ်၊ ဒိန္နမ္ပိ - သကဝါဒီ ပရဝါဒီ ၂ ဥားလုံးတို့၏လည်း၊ ကာရဏန္တု ယာ - အကြောင်းတုအကြောင်းရောင် သည်၊ ဒိဿတိ - ထင်ရှားအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေ၊ ယေဝ - ပယ်မြင်အပ် သည်၏အဖြစ်သည်သာ၊ သာရု - ၏၊ အကပ္ပိယေ - မအပ်သောအရာ၌၊ ဌာတဗ္ဗံ - ၏၊ ဟိ - မှန်၊ ဝိနယံ - ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်သို့၊ ပတွာ - ရောက်၍၊ ကပ္ပိယာ ကပ္ပိယ ဝိစာရဏံ - အပ် မအပ်ကို စိစစ်ခြင်းသို့၊ အာဂမ္မ - ရောက်၍၊ [ဝိနယံ ပတွာကို ထပ်ဖွင့်သည်] ရန္တိ တဗ္ဗံ - အပ်၏ဟူသော အယူကို ပိတ်ဆို ရာ၏၊ ဝါဠု - မအပ် ဟူသောအယူ၌ ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ - ရာ၏၊ သေတံ - အဆက်ဆက်ဖြစ်မည့် အပ်၏ဟူသော အယူဝါဒ အလျှင်ကို၊ ပန္တိန္တိ တဗ္ဗံ - ဖြတ်တောက်ရာ၏၊ ဂရုက ဘာဝေယေဝ - လေးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အကပ္ပိယ၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ - ၏၊

ကာရဏန္တု ယာ ။ ။ ကာရဏပဋိရူပံ (အတုအရောင်ဖြစ်သော အကြောင်း) ၊ “၂ ဘက်လုံးကပင် အကြောင်းမှန်ကို မပြနိုင်ကြလျှင် အကပ္ပိယဟုသာ ယူပါ” ဟူလို။

ရန္တိ တဗ္ဗံ စ သည် ။ ။ ကပ္ပိယန္တိ ဂဟဏံ ရန္တိ တဗ္ဗံ၊ အကပ္ပိယန္တိ ဂဟဏံ ဝါဠု ကာတဗ္ဗံ၊ အပရာပရံ ပဝတ္တကပ္ပိယဂဟဏသေတံ ပန္တိန္တိ တဗ္ဗံ၊ ဂရုကဘာဝသင်္ခါတေ အကပ္ပိယ ဘာဝေ ယေဝ ဌာတဗ္ဗံ၊ “မအပ်သည်ကို အပ်သည် ဟု ယူ၍ ပြမိလျှင် အာပတ်သင့်ပါ လိမ့်မည်၊ မအပ်ဟု ယူ၍ မပြုဘဲနေခြင်းသာလျှင် အပြစ်ကင်းပါသည်” ဟူလို။

ပန - ကား၊ အယံ - သည်၊ အကပ္ပိယန္တိ - မအပ်ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ အထကထေတိ၊ ပေ၊ ဌာတဗ္ဗံ-တည်ရာ၏။ အထ-သို့မဟုတ်၊ အယံ - သည်၊ ဗဟုဟိ-နိသော၊ သုတ္တဝိနိစ္ဆယကာရဏေဟိ- ပါဠိတော်၊ ထိုပါဠိတော်မှ ဆောင်အပ်သော ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ [သုတ္တဝိနိစ္ဆယကာရဏေဟိစ၊] အကပ္ပိယဘာဝံ-ကို၊ ဒဿတိ-ပြုနိုင်အံ့၊ ပရော-သည်၊ ကာရဏံ-ကို၊ နဝိန္ဒတိ-မရအံ့၊ (ဝေဝတိ) အကပ္ပိယေ - မအပ်သော အရာ၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-၏။ အထ - သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ဒိဿတိ-အံ့၊ (ဝေဝတိ) အတ္တနော-သကဝါဒီဟူသော မိမိ၏။ ဂဟဏံ - မအပ်ဟူသော အယူကို၊ နဝိသဇ္ဇေတဗ္ဗံ- မစွန့်လိုက်ရာ၊ စ- ဆက်၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယေ - သကဝါဒီ၏ ကပ္ပိယ၊ ပရဝါဒီ၏ အကပ္ပိယ၌၎င်း၊ အကပ္ပိယ ကပ္ပိယေစ - သကဝါဒီ၏ အကပ္ပိယ၊ ပရဝါဒီ၏ ကပ္ပိယ၌၎င်း၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊ ဝုတ္တောယထာ- ကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ အနာပတ္တိ အာပတ္တိဝါဒေစ-သကဝါဒီ၏ အနာပတ္တိဝါဒ၊ ပရဝါဒီ၏ အာပတ္တိဝါဒ၌၎င်း၊ ပေ၊ ဂရုကလဟုကာပတ္တိဝါဒေစ- သကဝါဒီ၏ ဂရုကာပတ္တိဝါဒ၊ ပရဝါဒီ၏ လဟုကာပတ္တိဝါဒ၌၎င်း၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဟိ- မှန်၊ ဣ- ဤ ကပ္ပိယာ ကပ္ပိယဝါဒ၊ အနာပတ္တိ အာပတ္တိဝါဒ အစရှိသော ကွဲပြားခြင်းတို့၌၊ နာမမတ္တိယေဝ- နာမည်မျှသည်သာ၊ နာနံ- ထူး၏။ ယောဇနာနယေ-ယှဉ်စေပုံနည်း၌၊ နာနံ-အထူးသည်၊ နတ္ထိ၊ [“အထပနာယံ အာပတ္တိတိဂဟေတွာ ကထေတိ ” စသည်ဖြင့် ပါဠိကို ယှဉ်စေပုံနည်းမှာ မထူးပါ။ အကပ္ပိယန္တိ - ဟူရာ၌ “အနာပတ္တိတိ” စသည်ဖြင့် လဲလှယ်ရုံသာ ထူးသည်-ဟူလို၊] ဘသ္မာ-ကြောင့်၊ (မယာ) န ဝိတ္တာရိတံ - မချွဲအပ်တော့၊ ဝေ - လျှင်၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယာဒိဝိနိစ္ဆယေ - သည်၊ ဥပ္ပန္နေ - သော်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုတ္တသုတ္တာနုလောမ အာစရိယဝါဒ အတ္တနောမတီသု-တို့၌၊ အတိရေကကာရဏံ-ပိုလွန်သောအကြောင်းကို၊ လဘတိ - ၏၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါဒေ- ၌၊ ဌာတဗ္ဗံ- ၏။ ပန - ဆက်၊ သဗ္ဗသော - ကြွင်းမဲ့ဥသျှ အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ကာရဏဝိနိစ္ဆယံ - ကို၊ အလဘန္နေန - မရသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုတ္တံ- ပါဠိတော်ကို၊ န ဝိဇဟိဘဗ္ဗံ- မစွန့်ရာ၊ သုတ္တသ္မိယေဝ-၌သာ၊ ဌာတဗ္ဗံ - တည်ရာ၏။ ဣတိ - ကပ္ပိယာကပ္ပိယ စသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်နည်းနှင့် စပ်သော စကားရပ် အပြီးတည်း၊ .... ဝေ - လျှင်၊ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေစ-၌၎င်း၊ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေစ - ၌၎င်း၊ သကလေ - သော၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေစ - ၌၎င်း၊ ကောသလံ - ကို၊ ပတ္ထယန္နေန - တောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတုတ္ထိဓော-သော၊ အယံဝိနယော-ကို၊ ဇာနိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။ ဝါ-သိအောင်ပြုပါလော့။

စပန - ထပ်၍ဆက်ဥျးအံ၊ စတုဗ္ဗိဓံ - သော၊ ဣမံ ဝိနယံ - ကို၊ ဥတွာဝိ- သိပြီး၍လည်း၊ ဝါ- သိပြီးပါသော်လည်း၊ ဝိနယဓရေန- ဝိနည်းမိုရ်ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလေန-သည်၊ တိလက္ခဏသမန္တာဂတေန- ဥပါးသောလက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံ သူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗိ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ ဝိနယဓရဿ- ၏၊ တီဏိ- န်သော၊ လက္ခဏာနိ- တို့ကို၊ ဣန္ဒြိတဗ္ဗာနိ - အလိုရှိထိုက်ကုန်၏၊ ကတမာနိ တီဏိ - တို့ကို၊ (ဣန္ဒြိတဗ္ဗာနိ) [“ သုတ္တမဿ ” ဟု စမပါဘဲ ဒီကာဖွင့်လတ်၊ ထို့ကြောင့် “ သုတ္တဉ္စဿ ” ဟု မရှိစေသင့်။] အဿ - ထိုဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ - သည်၊ သုတ္တံ - ဝိနည်းပါဠိတော်သည်၊ သွာဂတံ - ကောင်းစွာနှုတ်၌လာသည်၊ သုပ္ပ ဝတ္တိ-ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-ကောင်းစွာဖြစ်လေ့ရှိသည်၊ သုတ္တသော- ပါဠိတော်အားဖြင့်၎င်း၊ အနုဗျဉ္ဇနသော-ပရိပုစ္ဆာ အဋ္ဌကထာအားဖြင့်၎င်း၊ သုဝိနိန္ဒိတံ- ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ ဣဒံ- ဤ လက္ခဏာသည်၊ ဧကံ- တပါးသော၊ လက္ခဏံ-တည်း၊ ပန- ကား၊ ဝိနယေ- ဝိနည်းအကျင့်၌၊ ဌိတော-လဇ္ဇိအဖြစ်ဖြင့်တည်သည်၊ အသံဟိရော- ပရဝါဒီတို့ မဆွဲဆောင်အပ် မဆွဲဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ ဣဒံ - သည်၊ ဒုတိယံ- သော၊ (လက္ခဏံ- တည်း၊) ပန- ကား၊ အဿ- ထိုဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-သည်၊ အာစရိယပရမ္ပရာ-ဆရာအဆက်ဆက် အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သုဂ္ဂဟိတာ-ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်သည်၊ သုမနသိကတာ- ကောင်းစွာ စိတ်၌ ပြုအပ်သည်၊ ဝါ-ကောင်းစွာနှလုံးသွင်းအပ်သည်၊ သူပဓာရိတာ-ကောင်းစွာ ဆောင်ရွက် မှတ်သားအပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ ဣဒံ - သည်၊ တတိယံ- သော၊ (လက္ခဏံ- တည်း)။

တတ္ထ- ထိုလက္ခဏာဥပါးတို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) သုတ္တံနာမ- သုတ္တမည်သည်၊ သကလံ- သော၊ ဝိနယပိဋကံ- တည်း၊ တဉ္စ- ထိုဝိနည်းပိဋက သည်လည်း၊ အဿ - ထို ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သွာဂတံ ဟောတီတိ - ကား၊ သုဠု-ကောင်းစွာ၊ အာဂတံ- နှုတ်၌လာသည်၊ သုပ္ပဝတ္တိတိ-ကား၊ သုဠု-စွာ၊

တတ္ထသုတ္တံနာမ။ ။ထို လက္ခဏာ ဥ ပါးကို အကျယ်ပြုလို၍ “တတ္ထသုတ္တံနာမ” စသည်မိန့်၊ ဝိနည်းမိုရ်၏လက္ခဏာကို ပြရာဌာန ဖြစ်၍ အရာအားလျော်စွာ “ သုတ္တ ” အရကို “သကလံ ဝိနယပိဋကံ”ဟု ဖွင့်သည်။
 သုပ္ပဝတ္တိ။ ။သုဠု + ပဝတ္တိ တေသာတိ သုပ္ပဝတ္တိ၊ [ပဝတ္တိ၌ ပ + ဝတု + တိ ပစ္စည်း၊] သုဠု + ပဝတ္တိတိ သီလေနာတိဝါ သုပ္ပဝတ္တိ၊ [သုပ္ပဝတ္တိနောင် တသီလ ဏီ ပစ္စည်း၊ ထို့ကြောင့် “ သုဠု + ပဝတ္တိ ” ဟု ကတ္တားဟောဖွင့်သည်။]

ပာတ္တံ - ဖြစ်သည်။ ပဂုဏ်- အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသည်။ ဝါစုဂ္ဂတံ- နှုတ်အားဖြင့် တက်ရောက်သည်။ ဝါ - နှုတ်တက်ဆောင်ထားအပ်သည်။ သုဝိနိစ္ဆိတံ သုတ္တသော အနုဗျဉ္ဇနသောတိ- ကား၊ ပါဠိတောစ- မူလပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြသောပါဠိတော်အားဖြင့်၎င်း၊ ပရိပုစ္ဆတောစ- အဖန်ဖန်မေးအပ်သော ထေရဝါဒအားဖြင့်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာတောစ- ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြသောအဋ္ဌကထာ အားဖြင့်၎င်း၊ သုဝိနိစ္ဆိတံ - ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်။ ကင်္ခန္ဓေဒံ- ယုံမှားသံသယ ဖြတ်တောက်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဥဂ္ဂဟိတံ- သင်ယူအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ- ၏။

ဝိနယဓေါပန ဌိတော ဟောတိတိ- ကား၊ ဝိနယဓ- ဝိနည်းအကျင့်၌၊ လဇ္ဈိဘာဝေန- လဇ္ဈိပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌိတော- တည်သည်။ ဟောတိ- ၏။ [လဇ္ဈိဘာဝေန ပတိဋ္ဌိတောဖြင့် “ဗဟုဿုတအဖြစ်ဖြင့်” တည်ခြင်းကိုကန့်၊]

ဝါစုဂ္ဂတံ။ ။ ဝါစာယ- နှုတ်အားဖြင့်+ ဥဂ္ဂတံ- ဝါစုဂ္ဂတံ၊ ဝစသာ သုဂ္ဂဟိတံတိ ဝတ္တံ ဟောတိ- နှုတ်အားဖြင့် ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်ပြီးသည်- ဟုလို၊ (ဒီကာ)၊ ရှေးက စာအုပ်မရှိသောကြောင့် နှုတ်တက်ဘို့ အရေးကြီး၏၊ ယခုခေတ်မှာ အရေးမကြီးလှ။

သုတ္တသော။ ။ သုတ္တသောကို “ပါဠိတော” ဟု ဖွင့်၏။ ရှေ့၌ သုတ္တံကို “သကလံ ဝိနယပိဋကံ” ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ [“ သုတ္တမဿ၊ ပေ၊ သုဝိနိစ္ဆိတံ သုတ္တသော ” ဟု တဝါကျ ထည်း၌ သုတ္တ ၂ ထပ်ပါနေရကား ဤ သုတ္တသောအရ “ပါဠိ” ဟူသည်မှာ မူလ ဝိနည်း ပါဠိတော်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသော အဖွင့်ပါဠိတော်တည်း - ဟု မှတ်ပါ။ “ယောပနဘိက္ခု” သည် မူလသုတ္တ၊ ယောယာဒိသော- စသော အဖွင့်သည် သုတ္တသော အရ သုတ္တတည်း။ ဧတ္ထ သုတ္တံနာမ သကလံ ဝိနယပိဋကန္တိ ဝတ္တတ္တာ ပါဠိတောတိ တဒတ္ထ ဒီပိကာ အညာယေဝ ပါဠိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။]

အနုဗျဉ္ဇနသော။ ။ “ပရိပုစ္ဆတောစ အဋ္ဌကထာတောစ” ၂ ပုဒ်သည် အနုဗျဉ္ဇန သော၏ အဖွင့်တည်း။ ဆရာ့အထံ၌ အဘန်ဘန် မေးမြန်းအပ်သော ထေရဝါဒ (ဆရာ့ ဆရာကြီးများ၏ အယူဝါဒ) ကို ပရိပုစ္ဆာဟု၎င်း၊ ဝိနည်းပါဠိတော်၏ တိုက်ရိုက်အနက် ဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာဟု၎င်း ဆိုသည်။ ထို ၂ မျိုးလုံးပင် ပါဠိတော်ကို အစဉ်လိုက်၍ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပြတတ်သောကြောင့် “အနုဗျဉ္ဇန” ဟု ခေါ်သည်။ [အနုဂန္ဓာ+ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇ ယတိ ပကာသေတိတိ အနုဗျဉ္ဇန။]

ဒီကာ။ ။ ပါဠိ အနုဂန္ဓာ အတ္ထဿ ဗျဉ္ဇနတော ပကာသနတော အနုဗျဉ္ဇနန္တိ ဟိ ပရိပုစ္ဆာ အဋ္ဌကထာစ ဝုစ္စတိ၊ ဧတ္ထစ အဋ္ဌကထာယ ဝိသံ ဂဟိတတ္တာ ပရိပုစ္ဆာတိ ထေရ ဝါဒေါ ဝုတ္တော။ [ပါဠိတော်နှင့်စပ်၍ ရှေးထေရ်၏အယူဝါဒကို ပရိပုစ္ဆာဟု ဤနေရာ၌ အဋ္ဌကထာမှ ခွဲခြားလို၏။ အခြားနေရာ၌ကား ပရိပုစ္ဆာနှင့် အဋ္ဌကထာသည် သဘော တူပင်ဖြစ်၏- ဟုလို။] ဤကား သာဓုတ္တအဖွင့်အတိုင်းတည်း။ ဝိမာတိကား ပရိပုစ္ဆာနှင့် အဋ္ဌကထာတို့အရ တမျိုးကောက်ယူလေသေး၏။

ဟိ-ရုံ၊ အလဇ္ဇိ-သည်၊ ဗဟုသုတော-များသောသုတရှိသည်၊ သမာနောပိ-
 ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ လာဘဂရုတာယ-လာဘ်၌ အလေးပြုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 တန္တိ-ဝိနည်းပါဠိတော်အစဉ်ကို၊ ဝိသံဝါဒေတွာ-ချွတ်ယွင်းစေ၍၊ သတ္ထု-၏၊
 သာသနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓမ္မံ- ထွက်သွားသော ဓမ္မရှိသည်ကို၊ ဝါ- ဓမ္မမဟုတ်အောင်၊
 ဥဗ္ဗိနယံ-ထွက်သွားသောဝိနည်း ရှိသည်ကို၊ ဝါ-ဝိနည်းမဟုတ်အောင်၊ ဒီပေ
 တ္တာ-ပြပြီး၍၊ သာသနေ-၌၊ မဟန္တံ - သော၊ ဥပဒ္ဓဝံ-ဘေးရန်ကို၊ ကရောတိ-
 ပြုတတ်၏၊ သံဃဘေဒမ္ဘိ - သံဃာ၏ကွဲပြားခြင်းကို သော်၎င်း၊ သံဃာရာဇိမ္ဘိ-
 သံဃာ၏ အရေးအကြောင်းကိုသော်၎င်း၊ ဥပ္ပါဒေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ [သံဃဘေဒ
 သာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္ထကလဟဿေတံ အဓိဝစနံ သံဃရာဇိတိ = ကွဲဘို့ရန်
 အက်နေသော အရေးအကြောင်းကလေးကို သံဃရာဇိဟုခေါ်။] ပန - အန္တ
 ယကား၊ လဇ္ဇိ - လဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကုက္ကုစ္စကော - ကုက္ကုစ္စရှိသည်၊ သိက္ခာ
 ကာမော- သိက္ခာ ၃ ပါးကိုလိုလားသည်၊ (ဟုတွာ၊) ဇီဝိတဟေတုပိ- အသက်
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ တန္တိ - ကို၊ အဝိသံဝါဒေတွာ - မချွတ်
 ယွင်းစေမူ၍၊ [တန္တိအဝိသံဝါဒေတွာတိ - ပါဠိ အညုထာ (တမျိုးတဖုံ
 အားဖြင့်)အကတွာ၊] ဓမ္မမေဝ-ဓမ္မကိုသာ၊ ဝိနယမေဝ-ကိုသာ၊ ဒီပေတိ- ၏၊
 သတ္ထု-၏၊ သာသနံ-ကို၊ ဂရံကတွာ-အလေးပြု၍၊ ထပေတိ-ထား၏၊ တထာဟိ-
 ထိုစကားမှန်၏၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ မဟာထေရာ- တို့သည်၊ အနာဂတေ လဇ္ဇိရက္ခိဿ
 တိ၊ လဇ္ဇိ ရက္ခိဿတိ၊ လဇ္ဇိ ရက္ခိဿတိတိ-ဟူ၍၊ တိက္ခတ္ထံ- ၃ကြိမ်၊ ဝါစံ-ကို၊
 နိစ္ဆာရေသုံ - မြက်ဆိုတော်မူကြကုန်ပြီ၊ [အနာဂတေ - နောင်အခါ၌၊ လဇ္ဇိ-
 လဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရက္ခိဿတိ-သာသနာတော်ကို စောင့်ရှောက်ရစ်လိမ့်မည်၊]
 ဧဝံ - လျှင်၊ ယော - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လဇ္ဇိ - မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိ၏၊
 သော-သည်၊ ဝိနယံ- ကို၊ အဝိဇဟန္တာ - မစွန့်ဘဲ၊ အဝေါက္ကမန္တာ - မလွန်
 ကျူးဘဲ၊ [အဝေါက္ကမန္တာတိ အနတိက္ကမန္တာ၊] လဇ္ဇိဘာဝေန - ဖြင့်၊
 ဝိနယေ- ဝိနည်းအကျင့်၌၊ ဌိတော- သည်၊ သုပ္ပတိဌိတော - ကောင်းစွာတည်
 သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကားအနက်။

အသံဟိရောတိ (တ္ထေ)-၌၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပ' ဌိယံဝါ-ပါဠိ
 တော်၌သော်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာယံဝါ-၌သော်၎င်း၊ ဟေဋ္ဌတောဝါ-အေခံအဘို့
 အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥပရိတောဝါ-၎င်း၊ ပဒပဋိပါဠိယာဝါ- ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်

ကုက္ကုစ္စကော ။ ။ ကုက္ကုစ္စံ ယဿ အတ္ထိတိ ကုက္ကုစ္စကော၊ “ အဏုမတ္ထေသု
 ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿနဝသေန ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပါဒေန္တာ ” ဟု ဒီကာဖွင့်သည်ကား အဓိပ္ပာ
 ယတ္ထ သာတည်း။

သော်၎င်း၊ ပုစ္ဆိယမာနော-မေးအပ်သော်၊ ဝိတ္ထုနတိ-စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်နေ
 ၏၊ ဝိပုန္ဒတိ-တုန်လှုပ်၏၊ သန္တိဋ္ဌိတုံ-ကောင်းစွာတည်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-
 နိုင်၊ ယံယံ-အကြင်အကြင် အယူဝါဒကို၊ ပရေန-ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝုစ္စတိ-
 ဆိုအပ်၏၊ တံတံ- ထိုထို အယူဝါဒကို၊ အနုဇောနာတိ - ခွင့်ပြု၏၊ သကဝါဒံ-မိမိ
 အယူဝါဒကို၊ ဆဒ္ဒေတွာ-စွန့်၍၊ ပရဝါဒံ- သုတပါး၏ဝါဒကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊
 (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) သံဟိရောနာမ-မည်၏၊ ပန- အန္တယကား၊ ယော-
 သည်၊ ပါဠိယံဝါ-၎င်း၊ အဋ္ဌကထာယံဝါ- ၎င်း၊ ဟေဋ္ဌပရိယေနဝါ-အောက်
 အထက်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ ပဒပဋိပါဠိယာဝါ-၎င်း၊ ပုစ္ဆိယမာနော-သော်၊
 န ဝိတ္ထုနတိ-စမ်းတဝါးဝါးမဖြစ်၊ နဝိပုန္ဒတိ-မတုန်လှုပ်၊ ဧကေကလောမံ-
 ဆံဖြူ တချောင်းတချောင်းကို၊ [ဧကေကလောမံတိ ပလိတံ (ဆံဖြူ) သန္ဓာယ
 ဝုတ္တံ] သဏှာသေန-မွေ ညှင်းဖြင့်၊ ဂဏှန္တောဝိယ-နှုတ်ယူသကဲ့သို့၊ (တထာ-
 တူ) ဝေ-ဤသို့၊ မယံ-တို့သည်၊ ဝဒါမ-ဆိုကုန်၏၊ ဝေ-သို့၊ နော အာစရိယာ-
 ငါတို့၏ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ - အင်းနို့ရှိတော်မူကြကုန်၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝိသဇ္ဇေ
 တိ-ဖြေဆိုနိုင်၏၊ ယမိ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ပါဠိစ-ပါဠိတော်သည်၎င်း၊ ပါဠိဝိနိ

ဝိတ္ထုနတိ။ ။ ကိယာဒိ သုဓာတ်သည် “ညည်းတွားခြင်း” အနက်ကို ဟော၏။
 ဤနေရာ၌ကား အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိ၍ ညည်းတွားသကဲ့သို့ (တအည်းအည်း တအဲ
 အဲနှင့်) စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်နေခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိပုန္ဒတိ-ဟိုအနက်လိုလို၊
 ဒီအနက်လိုလိုနှင့် တုန်လှုပ်၏၊ သန္တိဋ္ဌိတုံ (တနက်ထည်း၌ ဆုံးဖြတ်ချက် ချသောအားဖြင့်
 တည်တံ့ခြင်းငှါ) နသက္ကောတိ” ဟု ဝိတ္ထုနတိကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ မတည်တံ့နိုင်ပုံ
 ကိုပင် ထင်ရှားအောင် “ယံယံ၊ ပေ၊ ပရဝါဒံ ဂဏှာတိ” ဟု ဆင့်၍ ဖွင့်ပြသည်။

ပရဝါဒံ ဂဏှာတိ။ ။ ကြံချောင်းသည် ယာဝကောလိကဝတ္ထုပင်တည်း။ သို့သော်
 ပရဝါဒိက “ ကြံအဖတ်သည် - ယာဝဇိဝိက , ကြံအရည်သည် သတ္တာဟကာလိက,
 အဖတ်နှင့်အရည်ကို ဖယ်ထား၍ ကြံချောင်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ကြံချောင်းကို ဝိကာလ၌
 စုတ်ကောင်း၏” ဟု ပြောလျှင် ထိုဝါဒကိုလည်း (အင်း....ဟုတ်လောက်သားဘဲ-ဟု)
 အတည်ယူလိုက်တော့သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “သံဟိရောနာမ - ယော ပါဠိယံဝါ” စသော အဖွင့်ကိုထောက်၍
 အတည်တကျ မယူဆနိုင်ဘဲ ပရဝါဒီတို့ ဆွဲဆောင်ရာသို့ လိုက်ပါနေရသူကို “သံဟိရ” ဟု
 ယူ၍ ထို သံဟိရမဟုတ်သူကို “အသံဟိရ” ခေါ်သည် ဟု မှတ်ပါ။ [သံဟိရိယဒေတ-
 ပရဝါဒိက ဆွဲဆောင်အပ် ဆွဲဆောင်နိုင်၏၊ ၊ ဣတိ သံဟိရော၊ န + သံဟိရော အသံဟိ
 ရော၊ ဟရဓာတ်မှ အကို ဣပ္ပိ - ဟု ကြံ၊ ဥပရိပဏ္ဏသ ဘဒ္ဒေကရတ္ထသုတ် အဋ္ဌကထာ၌
 “သံဟိရတိတိ- ဝိပဿနာယ အဘာဝတော တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ အာကနိယတိ” ဟူသော
 အဖွင့်ကိုကြည့်၍ ကြံသည်။]

စ္ဆယောစ-ပါဠိတော်၏ အဆုံးအဖြတ်သည်၎င်း၊ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ-ရွှေခွက်၌၊ ပက္ခိတ္တသီဟဝသာဝိယ - ထည့်အပ်သော မြင့်သောဆီကဲ့သို့၊ ပရိက္ခယံ - ကုန်ခန်းခြင်းသို့၊ ပရိယာဒါနံ- ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အဂစ္ဆန္တော- မရောဘဲ၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အသံဟိရောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏။ [“ပရိက္ခယံ ပရိယာဒါနံတိ အတ္ထတော(အဓိပ္ပာယ်နက်အားဖြင့်) ကံ” ဟု ဆိုသဒ္ဒါနက်မှာ-ပရိ+အာပုဗ္ဗ,ဒါဓာတ်ဖြစ်၍ “ထက်ဝန်းကျင်+ယူအပ်”တည်း။]

အာစရိယပရမ္ပရာ ခေါ် ပနဿ သုဂ္ဂဟိတာ ဟောတီတိ - ကား၊ အဿ- ထိုဝိနည်းစိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-သည်၊ ထေရပရမ္ပရာ- ထေရ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက်သည်၎င်း၊ ဝံသပရမ္ပရာစ- အနွယ်၏အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက် သည်၎င်း၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ ဝဟိတာ-ယူအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သုမနသိ ကတာတိ- ကား၊ သုဋ္ဌ-စွာ၊ မနသိ- ၌၊ ကတာ - ပြုအပ်ပြီးသည်၊ အာဝဇ္ဇိတ မတ္တေ-ဆင်ခြင်အပ်ကာမျှ၌၊ ဥဇ္ဇလိတပဒီပေဝါဝိယ - တေဝံပသော ဆီမီးကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏၊ ဝါ- ထင်ရှား၏၊ သုပဓာရိတာတိ- ကား၊ သုဋ္ဌ - စွာ၊ ဥပဓာရိ တာ - ဆောင်ရွက်မှတ်သားအပ်ပြီးသည်၊ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိတော - ရှေ့စကား နေ့စကား အနုသန္ဓေဟူသော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-ရှေ့စကား၏ နောက်စကားနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆက်သွယ်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ အတ္ထတော- အနက်အားဖြင့်၎င်း၊ [အတ္ထတောတိ- ပဒတ္ထ ပိဏ္ဏတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္ထာဒိတော၊ (ဝိမတိ)၊] ကာရဏတောစ-အကြောင်းဖြင့်အား၎င်း၊ [တဒတ္ထပပတ္တိတော- ထို အနက်၏ အသင့်ယုတ္တိ အကြောင်းအားဖြင့်၎င်း၊] ဥပဓာရိတာ - သည်၊ (ဟောတိ)၊ အတ္ထနောမတိ- မိမိ၏အလိုကို၊ ပဟာယ-၍၊ အာစရိယ သုဒ္ဓိယာ-

အာစရိယ ပရမ္ပရာ ။ ။ အာစရိယာနံ ဝိနိစ္ဆယပရမ္ပရာ၊ တေနေဝ ဝက္ခတိ- ယထာ အာစရိယောစ အာစရိယာစရိယောစ ပါဠိ စ ပရိပုစ္ဆဉ္စ ဝဒန္တိ၊ တထာ ဉာတုံ ဝန္တတိတိ။ [န ဟိ အာစရိယာနံ နာမမတ္တတော ပရမ္ပရဇာနနေ ပယောဇနံ အတ္ထိ-ဆရာ တို့၏ နာမည်အဆက်ဆက်မျှကို သိခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိ၊-ဝိမတိ။]

ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိတော ။ ။ ဣဒံ ပုဗ္ဗဝစနံ, ဣဒံ ပရဝစနံ , အယံ အနုသန္ဓိတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိတော (သာရတ္ထ)၊ [ဝိမတိ၌ကား “ပုဗ္ဗဝစနဿ အပရဝစနေန သဟ အတ္ထသမ္ပန္နဇာနနတော”ဟု ဖွင့်၏၊ ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်သည်။]

အာစရိယသုဒ္ဓိယာ ဝတ္ထာ။ ။ သောဇနာ၌ “အာစရိယသုဒ္ဓိယာ ဝတ္ထာ- ဆရာ တို့၏ အယူအားဖြင့် ပြောတတ်သည်” ဟု ရှိ၏၊ သို့သော် “မယံ အာစရိယော၊ ပေ၊ အသုကဿ”ဟု ပြောပုံအခြင်းအရာကို ပြသော ဝါကျကို ထောက်လျှင် “မိမိ၏ ဆရာ အဆက်ဆက်တို့ စာချမ္မောစရိယချည်း ဖြစ်ကြောင်းကို ပြောပြသည် ဟု သိသာသော

ဆရာတို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဝတ္ထာ - ပြောဆိုတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ပြောဆိုတတ်သနည်း၊)မယံ- တပည့်တော်၏၊ အာစရိယော- သည်၊ အသုကာစရိယဿ-ထိုမည်သောဆရာ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥဂ္ဂဏှိ-သင်ယူခဲ့ပြီး၊ သော-ထို ဆရာ့ဆရာသည်၊ အသုကာဿ-၏၊ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှိ၊) ဣတိ-သို့၊ (ဝတ္ထာ ဟောတိ၊) ဝေံ-သို့၊ သဗ္ဗံ-သော၊ အာစရိယပရမ္ပရံ-ဆရာတို့၏ အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက်ကို၊ ထေရဝါဒင်္ဂ - အဆုံးအဖြတ်ကို သိစေတတ်သော ထေရ်တို့၏ဝါဒကို၊ အာဟရိတွာ - ဆောင်၍၊ ယာဝ ဥပါလိတ္ထေရော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှိတိ-ဥပါလိတ္ထေရော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှိတိုင်အောင်၊ ပါပေတွာ - ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ရောက်စေပြီးမှ၊ ထပေတိ-ရပ်တန့်ထား၏၊ [မိမိဆရာမှ စ၍ ရေတွက်လျှင် ဥပါလိထေရ်ကျမှ အဆုံးသတ်သည်- ဟုလို၊]

တတောဝိ-ထို ဥပါလိထေရ်မှလည်း၊ အာဟရိတွာ-ပြန်ဆောင်၍၊ ဥပါလိတ္ထေရော- သည်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ- ၏၊ သန္တိကေ- အထံတော်၌၊ ဥဂ္ဂဏှိ-ပြီး ဒါသကတ္ထေရော-သည်၊ အတ္တနော- ၏၊ ဥပဇ္ဈာယဿ- သော၊ ဥပါလိတ္ထေရဿ-၏၊ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှိ၊) သောဏကတ္ထေရော- သည်၊ အတ္တနော ဥပဇ္ဈာယဿ ဒါသကတ္ထေရဿ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှိ၊) သိဂ္ဂဝတ္ထေရော - သည်၊ ပေ၊ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရော - သည်၊ အတ္တနော- ၏၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-သော၊ သိဂ္ဂဝတ္ထေရဿ - ၏၎င်း၊ စဏ္ဍဝဇ္ဇိတ္ထေရဿစ- ၏၎င်း၊ (သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏှိ၊) ဣတိဝေံ-သို့၊ သဗ္ဗံ-သော၊ အာစရိယပရမ္ပရံ-ကို၊ ထေရဝါဒင်္ဂ -ကို၊ အာဟရိတွာ - ၍၊ အတ္တနော - ၏၊ အာစရိယံ - သို့၊ ပါပေတွာ - ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ရောက်စေပြီးမှ၊ ထပေတိ-တန့်ရပ်ထား၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဝေံ-သို့၊ ဥဂ္ဂဟိတာ-သင်ယူအပ်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်ပါမှ၊) အာစရိယပရမ္ပရာ-သည်၊ သုဂ္ဂဟိတာ-ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊

ကြောင့် “အာစရိယသုဒ္ဓိယာ- ဆရာအဆက်ဆက်၏ အယူဝါဒ စင်ကြယ်ခြင်းဖြင့်” ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်မြတ်သကဲ့သို့ ထင်၏၊ မိမိ ဆရာ အဆက်ဆက်၏ စင်ကြယ်ပုံကို ပြောပြ၍လည်း မိမိအယူအဆ မှန်ကန်ကြောင်း သိသာစေနိုင်သည်-ဟုလို။

ထေရဝါဒင်္ဂ။ ။ အာစရိယပရမ္ပရံတိ ဣမသေဝ ဝေဝစနံ ထေရဝါဒင်္ဂတိ၊ ထေရပဋိပါဠိတိ အတ္ထော = ထေရဝါဒင်္ဂနှင့် အာစရိယပရမ္ပရာသည် ပရိယာယ်တည်း၊ “ထေရ်တို့၏ ဝိနိစ္ဆယအစဉ်အဆက်” ဟု အနက်မှတ်။ [“ထေရနံ + ဝါဒေါ ထေရဝါဒေါ၊ အင်္ဂေတိ ဂမေတိ ဗောဓေတိတိ အင်္ဂံ၊ ထေရဝါဒေါယေဝ အင်္ဂံ” ဟု ကြံပါ၊ ယောဇနာ၌ “ထေရဝါရင်္ဂံ” ဟု ရှိ၍ ဝါရသဒ္ဓါလည်း ပဋိပါဠိ အနက်ဟော-ဟု ဆိုလေသည်။]

ဝေ-ဤသို့၊ ဝါ-သို့ကလောက် ဆရာအဆက်ဆက်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို သင်ယူခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တေန- မစွမ်းနိုင်သူသည်၊ အဝဿံ - မချွတ်ကေန၊ ဒွေတယော (တနည်း)ဒွတ္တယော - ၂ ဆက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်၊ ၃ ဆက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပရိဝတ္တာ - အဆုံးအဖြတ် အဆက်ဆက်တို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ-န၏၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗပစ္စိမေန - အလုံးစုံတို့၏ နေ၍ဖြစ်သော၊ နယေနနည်းဖြင့်၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာစရိယောစ- မိမိဆရာသည်၎င်း၊ အာစရိယာစရိယောစ - ဆရာ့ဆရာသည်၎င်း၊ ပါဠိဉ္စ- ပါဠိတော်ကို၎င်း၊ ပရိပုစ္ဆန္တ-အဋ္ဌကထာကို၎င်း၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆို ပို့ချကြကုန်၏၊ တထာ-ဖြင့်၊ ဉာတုံ-သိခြင်းငှါ၊ ဝနုတိ-သင့်၏။

စပန-ထပ်၍ဆက်ဥူးအံ့၊ တီဟိ- နသော၊ ဣမေဟိ လက္ခဏေဟိ- တို့နှင့်၊ သမန္တာဂတေန - သော၊ ဝိနယဓရေန - သည်၊ ဝတ္ထုဝိနိစ္ဆယတ္ထံ-အကြောင်း ဝတ္ထုကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ သံယေ- သံဃာတော်သည်၊ သန္နိပတိတေ- စည်းဝေးပြီးလသော်၊ ဝတ္ထုသ္မိံ - စောဒနာခြင်းဟူသော ဝတ္ထုသည်၊ ဝါ-ကျူးလွန်မှုဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုသည်၊ ဩတိဇ္ဈေ-သက်ရောက်လသော်၊ စောဒကေန-စောဒနာတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ စုဒ္ဒိတကေနစ-စောဒနာအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ပြောဆိုထိုက်သော စကားကို၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုလျှော့အပ်ပြီးသော်၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ အဝိနိစ္စိ နိတွာဝ-မဆုံး

တီဟိ လက္ခဏေဟိ ။ ။ ဟောဋ္ဌာဝုတ္တေဟိ တီဟိလက္ခဏေဟိ၊ ဧတ္ထစ ပဌမေန လက္ခဏေန (သုတ္တမဿ သွာဂတံ ဟောတိ- စသော ပဌမလက္ခဏာဖြင့်) ဝိနယဿ သုဋ္ဌါ ဥဂ္ဂဟိတဘာဝေါ ဝုတ္တော၊ ဒုတိယေန (ဝိနယေ ခေါပန ဌိတော ဟောတိ အသံ ဟိရော-ဟူသော ဒုတိယလက္ခဏာဖြင့်) ဥဂ္ဂဟိတေ (သင်ယူအပ်ပြီးသော ဝိနည်း၌) အစလတာ (မတုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်ကို) သုပုတိဋ္ဌိတတာ (ကောင်းစွာ တည်သည်၏ အဖြစ်ကို) ဝုတ္တာ။ [ဝိမတိံ “ လန္တိဘာဝေနစေဝ အစလတာယစ ပတိဋ္ဌိတတာ” ဟု ဖွင့်၏။] တတိယေန (ဖြင့်) ယံ ပါဠိယံစ အဋ္ဌကထာယံစ နတ္ထိ၊ တံပိ အာစရိယဝစနေန (အာစရိယဝါဒဖြင့်) ဝိနိစ္စိတုံ သမတ္တတာ ဝုတ္တာ။

ဩတိဇ္ဈေ ဝတ္ထုသ္မိံ ။ ။ စောဒနာသင်္ခါတေ ဝိတိက္ကမသင်္ခါတေဝါ ဝတ္ထုသ္မိံ သံဃမဇ္ဈေ ဩတိဇ္ဈေ - ဩသဇ္ဇေ (သက်ရောက်) တိ အတ္ထော၊ ဝုတ္တမေဝ ဝိဘာဝေန္တော (ဆိုအပ်ပြီးသော အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားစေလို၍) စောဒကေနစ စုဒ္ဒိတကေနစ ဝုတ္တေ ဝတ္ထဗ္ဗေတိအာဟ။ [ဝတ္ထု (အမှုကို) နိဿာယ စောဒကေန ဒိဋ္ဌိ သုတံတိ အာဒိနာ (စောဒကက မည်သည့်ကျူးလွန်မှုကို မြင်အပ်ပါသည်-ကြားအပ်ပါသည်၊ ဤသို့စသည် ဖြင့်၎င်း) စုဒ္ဒိတကေန အတ္ထိနတ္ထိတိအာဒိနာစ (စုဒ္ဒိတက ကလည်း ဟုတ်ပါသည်-မဟုတ်ပါ၊ စသည်ဖြင့်၎င်း) ယံ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ တသ္မိံ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဝုတ္တေတိ အတ္ထော။ (ဝိမတိ။)]

ဖြတ်သေးမှု၍သာ၊ ဆ ဌာနာနိ-၆ ဌာနတို့ကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာနိ-ဉာဏ်ဖြင့်
 ကြည့်ရှုထိုက်ကုန်၏။ ကတမာနိ ဆ- တို့ကို၊ (ဩလောကေတဗ္ဗာနိ၊) ဝတ္ထု-
 ထိုထို သိက္ခာပုဒ်၏အကြောင်းဝတ္ထုကို၊ [တဿတဿ သိက္ခာပဒဿ ဝတ္ထု၊]
 ဩလောကေတဗ္ဗ-ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုထိုက်၏။ မာတိကာ-သိက္ခာပုဒ် တည်းဟူ
 သော မာတိကာကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာ၊ ပဒဘာဇနီယံ - သိက္ခာပုဒ် ပါဠိ
 တော်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ပဒဘာဇနီကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗံ၊ တိကပရိစ္ဆေဒေါ-
 တိကအပိုင်းအခြားကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗော၊ အန္တရာပတ္တိ - အန္တရာပတ်ကို၊
 ဩလောကေတဗ္ဗာ၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်ကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာ၊ ဣတိ-ဤ
 ၆ ဌာနတို့ကို၊ (ဩလောကေတဗ္ဗာနိ-နံ၊)

ဟိ-ဇ္ဈ၊ ဝတ္ထု-ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ- ဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်သော ဝိနည်းမိရ်
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ [ပဿတိ- ဌာနံ၊] တိဏေနဝါ ပဏ္ဏေနဝါ၊ ပေ၊ အာပတ္တိ
 ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ - ဟူ၍၊ ဝေ- ဤသို့သော၊ ကေစ္စ- အချို့သော၊ အာပတ္တိ-ကို၊
 ပဿတိ-တွေရ၏။ [တိဏေနဝါ-မြက်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပဏ္ဏေနဝါ-သစ်ရွက်ဖြင့်
 သော်၎င်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ အာဂန္တဗ္ဗ-လာရာ၏၊ ဝါ- လာရမည်၊
 နဂ္ဂေန-အဝတ်မဆည်း အချည်းနီးသည်၊ (ဟုတွာ) နတွေဝ အာဂန္တဗ္ဗ-သည်
 သာ၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ (နဂ္ဂေါ-သည်၊ ဟုတွာ) အာဂန္တေယျ-အံ၊
 (တဿ- ၏) ဒုက္ကဋ္ဌဿ- သို့၊ အာပတ္တိ- ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ- ၏)၊
 နိသဂ္ဂိ- အညာတကသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုကြောင်း၌ ပညတ်အပ်သော အာပတ်
 တည်း။] သော - ထို ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ သုတ္တံ - ထို ပါဠိတော်ကို၊
 အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ တံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝူပသမေဿတိ- ငြိမ်းစေလတံ၊
 မာတိကံ-ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ-သည်လည်း၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိ
 ယန္တိအာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပဉ္စန္ဒ-နံသော၊ အာပတ္တိနံ-တို့တွင်၊ အည
 တရံ-သော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဿတိ-၏၊ သော-သည်၊ တံသုတ္တံ-ကို၊ အာနေ
 တွာ-၍၊ တံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝူပသမေဿတိ-တံ၊ [ထုလ္လစွဉ်းနှင့် ဒုဗ္ဘာသိတ
 ၂ မျိုးက ဒွေမာတိကာ၌ မပါသောကြောင့် “ပဉ္စန္ဒ” ဟု ဆိုသည်၊ ဒုက္ကဋ္ဌကား
 သေဒိယပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါသည်။]

ပဒဘာဇနီယံ- ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ- သည်လည်း၊ အက္ခယိတေ သရိ
 ရေ၊ ပေ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစွဉ်းဿာတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ သတ္တန္ဒ-
 နံသော၊ အာပတ္တိနံ- တို့တွင်၊ အညတရံ- သော၊ အာပတ္တိ- ကို၊ ပဿတိ-၏၊
 [အက္ခယိတေ - ခွေး မြေခွေးစသည်တို့ မခဲစားအပ်သေးသော၊ သရိဒရ-
 အလောင်းကောင်၌၊ ဖေထုနံဓမ္မံ- ကို၊ ပဋိသေဝတိ- အံ၊ ပါရာဇိကဿ-သို့၊

အာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ- ၏) ယေဘုယျေန - အားဖြင့်၊ ခယိတေ- ခွေး မြေခွေးစသည်တို့ ခဲစားအပ်ပြီးသော၊ သရိရေ- ဌ၊ မေထုနံဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။] သော- သည်၊ ပဒဘာဇနိယတော- မှ၊ သုတ္တံ- ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ တံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ-တံ၊ တိကပရိစ္ဆေဒံ-ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ-သည်လည်း၊ တိကသံဃာဒိသေသံဝါ-၃ ချက် အတိုင်း အရှည်ရှိသော သံဃာဒိသေသံအာပတ်ကိုသော်၎င်း၊ တိကပါစိတ္တိယံဝါ- ကို သော်၎င်း၊ တိကဒုက္ကဋံဝါ-၎င်း၊ အညတရံ-သော၊ အာပတ္တိံဝါ- အာပတ်ကို သော်၎င်း၊ တိကပရိစ္ဆေဒေ-တိက် အပိုင်းအခြား၌၊ ပဿတိ-၏၊ သော-သည်၊ တတော-ထို တိက်အပိုင်းအခြားမှ၊ သုတ္တံ-ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ တံ အဓိကရ ဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ-တံ။

အန္တရာပတ္တိံ - ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ- လည်း၊ ပဋိလာတံ- အောက်သို့ လျှောကျသောမီးစကို၊ ဥက္ခိပတိ-မြှောက်တင်အံ့၊ ဝါ-ထိုးပေးအံ့၊ ဒုက္ကဋဿ- သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ - ၏) ဣတိဓံ- ဤသို့သော၊ သိက္ခာပဒန္တ ရေ သု-သိက္ခာပုဒ်အကြားတို့၌၊ [ဝိနိတဝတ္ထုနှင့်တကွ ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၏အကြား အကြားတို့၌] ယာ အန္တရာပတ္တိ- သည်၊ ဟောတိ- ရှိ၏၊ တံ- ထို အန္တရာပတ် ကို၊ ပဿတိ-၏၊ သော- သည်၊ တံ သုတ္တံ- ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ တံ အဓိကရ ဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဿတိ-တံ၊ အနာပတ္တိံ-အနာပတ်ကို၊ ဩလောကေန္တောပိ- လည်း၊ အနာပတ္တိံ ဘိက္ခု၊ အသာဒယန္တဿ ၊ ပေ၊ အဇာနန္တဿာတိ- ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ-ညွှန်ပြအပ်သော၊ အနာပတ္တိံ-ကို၊ ပဿတိ-၏၊ [ဘိက္ခု- ရဟန်း၊ အသာဒယန္တဿ-မသာယာသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) အထေယျစိတ္တဿ-ထေယျစိတ် မရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ - သည်၊ (ဟောတိ) န မရဏာဓိပ္ပာယဿ- သေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ - သည်၊ ဟောတိ၊ အနုလ္လပနာဓိပ္ပာယဿ - ဝါကြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုမရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ၊ န မောစနာဓိပ္ပာယဿ-လွတ်စေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ အသဒ္ဓိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ ဆော်မှု၍ (ကရောန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိံ ဟောတိ။) အသတိယာ- သတိကင်း သဖြင့်၊ (ကရောန္တဿ- ပြုသောရဟန်း ၏) အနာပတ္တိံ ဟောတိ၊ အဇာနန္တ

အညတရံဝါ အာပတ္တိံ။ ။ဝိကာလဘောဇန သိက္ခာပုဒ်၏ တိကစ္ဆေဒ၌ “ကာလေ ဝိကာလသညီ အာပတ္တိဒုက္ကဋဿ , ကာလေ ဝေမတိကော အာပတ္တိဒုက္ကဋဿာတိ ဝေ မာဒိနာ အာဂတံ ဒုက္ကဋံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ” ။

ဿ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (ကရောန္တဿ-၏) အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ၊)
 သော-သည်၊ တံသုတ္တံ- ကို၊ အာနေတွာ - ၍၊ တံ အဓိကရဏံ - ကို၊ ဝူပသမေ
 သတိ - တံ၊ ဟိ - လဒ္ဒဂုဏ်ကိုပြုဥားအံ၊ [၆ ဌာနကို ကြည့်ရခြင်း၏ အကျိုး
 ကျေးဇူးကို ပြုဥားအံ-ဟူလို၊] ယောဘိက္ခု-သည်၊ စတုမ္ဘိစ ဝိနယကောဝိဒေါ-
 ၄ ပါးအပြားရှိသော ဝိနည်း၌ကျွမ်းကျင်သည်၊ တိလက္ခဏသမ္ပန္နော-၃ ပါး
 သောလက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဣမာနိ ဆဋ္ဌာနာနိ-တို့ကို၊ ဩလော
 ကေတွာ- ၍၊ အဓိကရဏံ- ကို၊ ဝူပသမေတိ- ငြိမ်းစေ၏၊ (“ ဝူပသမေသတိ-
 လတံ ” ဟု စာရှိ၏) တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ အပ္ပဋိဝတ္တိယော-
 တစုံတယောက်မျှ မတားမြစ်အပ် မတားမြစ်နိုင်သည်၊ ဗုဒ္ဓေန- သည်၊ သယံ-
 ကိုယ်တော်တိုင်၊ နိဿိဒိတွာ-၍၊ ဝိနိစ္ဆိတသဒိသော-ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ်သော
 အဆုံးအဖြတ်နှင့်တူသည်၊ ဟောတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိနိစ္ဆယကုသလံ-ဝိနိစ္ဆယ၌ကျွမ်းကျင်သော၊ တံဘိက္ခု-
 ကို၊ ကောစိ-တစုံတယောသော၊ ကတသိက္ခာပဒ ဝိတိက္ကမော-ပြုအပ်ပြီးသော
 သိက္ခာပုဒ် လွန်ကျူးခြင်းရှိသော၊ ဝါ-သိက္ခာပုဒ်လွန်ကျူးခြင်းကို ပြုပြီးသော၊
 ဘိက္ခု- သည်၊ ဥပသင်္ကမိတွာ - ၍၊ အတ္တနော - ၍၊ ကုတ္တုစ္စံ - ကို၊ ပုစ္ဆေယျ-
 မေးအံ၊ တေန- ထို ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာဓကံ- ကောင်းစွာ၊ သလ္လက္ခေ
 တွာ-မှတ်သားပြီး၍၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ အနာ
 ပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တပ္ပံ-ပြောဆိုရာ၏၊ ပန-ကား၊ အာပတ္တိ-သည်၊ သစေဟောတိ-
 အံ၊ (ဧဝံသတိ) အာပတ္တိတိ ဝတ္တပ္ပံ၊ သာ-ထိုအာပတ်သည်၊ ဒေသနာဂါမိနိ-
 ဒေသနာဂါမိအာပတ်သည်၊ ဝါ- ဒေသနာပြောခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော
 အာပတ်သည်၊ စေဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဒေသနာဂါမိနိတိ-ဟူ၍၊
 ဝတ္တပ္ပံ - ၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ- သည်၊ ဝါ-အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်း ဖြစ်သော
 ပရိဝါသ်မာနတ်သို့ ရောက်စေတတ်သော အာပတ်သည်၊ စေ ဟောတိ- အံ၊
 (ဧဝံသတိ) ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိတိ ဝတ္တပ္ပံ၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ အဿ-ထိုဝိနည်းမိရ်
 ပုဂ္ဂိုလ်၏ (စိတ်၌) ပါရာဇိကစ္ဆာယာ-ပါရာဇိကအရိပ်အရောင်သည်၊ (စေ)
 ဒိဿတိ-အကယ်၍ထင်အံ၊ ဧဝံသတိ- သော်၊ (ပါရာဇိက ဟု ထင်လသော်)

ဒေသနာ , ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ ။ ။ ဒေသနံ - (၁ ပါး ၂ ပါး စသည်၏ အထံ၌)
 ဒေသနာပြောခြင်းသို့ + ဂါမေတိ-ရောက်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဒေသနာဂါမိနိ၊ ထိုအာပတ်
 သင့်သူကို ဒေသနာပြောခြင်းသို့ရောက်စေတတ် (ဒေသနာပြောမှ လွတ်စေတတ်သော)
 အာပတ်-ဟူလို၊ ဝုဋ္ဌာနံ - အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပရိဝါသ်မာနတ်
 ကျင့်မှုသို့ + ဂါမေတိ - ၍၊ ဣတိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ။

ပါရာဇိကာပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ နတာဝဝတ္တဗ္ဗံ-မပြောဆိုထိုက်သေး၊ ဝါ-မဆုံးဖြတ် ထိုက်သေး၊ ကသ္မာ-ကြောင့်နည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မ ဝီတိက္ကမော-မေထုနဓမ္မကို လွန်ကျူးခြင်းသည်၎င်း၊ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မ ဝီတိက္ကမောစ-သည်၎င်း၊ ဩဠာရိကော - ထင်ရှား၏၊ [သိလွယ်၏ - ဟူလို၊] အဒိန္နာဒါန မနဿဝိဂ္ဂဟဝီတိက္ကမာ ပန-အဒိန္နာဒါနလွန်ကျူးမှု၊ မနဿဝိဂ္ဂဟလွန်ကျူး မှုတို့သည်ကား၊ သုခုမာ-သိမ်မွေ့ ကုန်၏၊ စိတ္တလဟုကာ - လျင်မြန်သောစိတ် ရှိကုန်၏၊ တေ- ထို အဒိန္နာဒါနလွန်ကျူးမှု၊ မနဿဝိဂ္ဂဟ လွန်ကျူးမှုတို့သို့၊ [တေတိ - တေဝီတိက္ကမေ၊] သုခုမေနေဝ - သိမ်မွေ့ သောစိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်တတ်၏၊ သုခုမေနေဝ-လျှင်၊ ရက္ခတိ- စောင့်ရှောက်နိုင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (နတာဝဝတ္တဗ္ဗံ- သေး၊) တသ္မာ- ထိုသို့ မပြောဆိုထိုက်သေး သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဤသို့ တသ္မာတပုဒ် အပိုထည့်၍ ပြန်လှည့်ပြီးမှရှိရင်း တသ္မာကို အနက်ပေးပါ၊) ဝိသေသေန - ဖြင့်၊ တံဝတ္ထုကံ - ထို အဒိန္နာဒါန လွန်ကျူးမှု၊ မနဿဝိဂ္ဂဟလွန်ကျူးမှုဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုရှိသော၊ [တေ အဒိန္နာဒါနမနဿဝိဂ္ဂဟဝီတိက္ကမာ+ဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနံ ကာရဏံ တေဿာတိ တံဝတ္ထုကံ၊] ကုက္ကုစ္စံ- ကို၊ ပုစ္ဆိယမာနေန - မေးအပ်သည်ရှိသော်၊ [ပုစ္ဆိယ မာနော၏ စပ်ပုဒ်မရှိ၊ နောက်၌ တေနနှင့် အရတူဖြစ်၍ “မာနေန” ဟု ရှိရ မည်၊] အာပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ အဝတွာ-မပြောသေးမူ၍၊ ဝါ- မဆုံးဖြတ်သေးမူ၍၊ အဿ-ထို ဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာစရိယော-သည်၊ သစေ ဓရတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားရှိသေးအံ့၊ တတော-ထိုသို့ ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်၊ တေန-ထို ဝိနည်း ခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောဘိက္ခု-ထို ကုက္ကုစ္စရှိသောရဟန်းကို၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အာစရိယံ - ကို၊ ပုစ္ဆိ - မေးပါချေဥားလော၊ ဣတိ - ဤသို့ပြော၍၊ ပေသေ တဗ္ဗော-စေလွှတ်ထိုက်၏။

သော-ထိုကုက္ကုစ္စရှိသောရဟန်းသည်၊ ပုန-ဖန်၊ အာဂတ္တာ-၍၊ တုမှာကံ- တို့၏၊ အာစရိယော-သည်၊ သုတ္တတော- ပါဠိတော်အားဖြင့်၎င်း၊ နယတော- မဟာပဒေသနည်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဩလောကေတွာ - ၍၊ သတေကိစ္ဆောတိ- ကုစားခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏ဟူ၍၊ ဝါ-ကုစားကောင်းသေး၏ဟူ၍၊ မံ-ကို၊ အာဟ- ပြောလိုက်ပါပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ သစေဝဒတိ- အံ့၊ တတော - ထိုသို့လျှောက်ခြင်း

သုခုမာ။ ။ အတ္တနောပိ (မိမိ၏စိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း) ဒုဗ္ဗိညေယျသဘာဝဿ- အသိခက်သော သဘောရှိသော၊ စိတ္တဿ-၏၊ သီဃပရိဝတ္တိတာယ - လျင်မြန်သော ပြောင်းလွဲခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ-သုခုမာ ဟု ဆိုအပ်ပြီ၊ တေနာဟ-စိတ္တ လဟုကာတိ၊ စိတ္တံ+လဟု (သီဃပရိဝတ္တိ) စေတသံတိ စိတ္တလဟုကာ။

ကြောင့်၊ အနေန-ဤဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သော-ထိုကုက္ကုတ္တရိသောရဟန်းကို၊ သာဓု-ပြီ၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ အာစရိယော- သည်၊ ဘဏတိ-အံ၊ တံ-ကို၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ ကရောဟိ- ပြုပေတော့၊ ဝါ- လိုက်နာပေတော့၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗော-၏၊ ပန-ကား၊ အဿ- ထိုဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာစရိယော- သည်၊ အထ နတ္ထိ- အကယ်၍ မရှိတော့အံ့၊ သဒ္ဓိံ ဥဂ္ဂဟိတတ္ထေရော ပန- အတူတကွ စာသင်ဘက် ထေရ်သည်ကား၊ အတ္ထိ-အကယ်၍ရှိသေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿ- ထိုစာသင်ဘက် ထေရ်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေတဗ္ဗော-စေလွှတ်ထိုက်၏၊ (ကိံ -အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်ထိုက်သနည်း၊) အမှေဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ဥဂ္ဂဟိတတ္ထေရော - စာသင်ဘက်ထေရ်သည်၊ ဂဏပါမောက္ခော - ဂိုဏ်း၏ အကြီးအမှူးတည်း၊ တံ- ထိုထေရ်ကို၊ (ပုစ္ဆ-၌စပ်၊) ဂတိော-၍၊ ပုစ္ဆ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ (ပေသေတဗ္ဗော-၏၊) တေနာပိ-ထိုစာသင်ဘက် ထေရ်သည်လည်း၊ ပေ၊ ပဏ္ဍိတော - ပညာရှိသော၊ အန္တေ ဝါသိကော - အနီးနေ တပည့်သည်၊ အထ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပေ၊ တေနာပိ-ထိုပညာရှိ အနီးနေ တပည့်သည်လည်း၊ ပေ၊ ဝတ္တဗ္ဗော-၏။

ဒဟရဿာပိ-ပညာရှိ ရဟန်းငယ်၏(ဉာဏ်၌)လည်း၊ ပါရာဇိကန္တာယာ ဝ-ပါရာဇိကအရိပ်အရောင်သည်ပင်၊ အထဥပဋ္ဌာတိ-အကယ်၍ ထင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)တေနာပိ-ထိုပညာရှိ ရဟန်းငယ်သည်လည်း၊ ပါရာဇိကော-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်၊ ဝါ - ပါရာဇိကကျသူသည်၊ အသိ - ဖြစ်၏၊ ဣတိ - သို့၊ န ဝတ္တဗ္ဗော - မပြောဆိုထိုက်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ-ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ နဝမ ခဏကို၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ရာအခါကို၊ [“ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို” ဟု မပေးနှင့်၊] ဒုလ္လဘော - ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏၊ ဝါ - ရနိုင်ခဲ၏၊ တဘော - ထို ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမခဏထက်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာစ-ရှင့်အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဥပသမ္ပဒါစ - အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၎င်း၊ ဝါ - ရဟန်းအဖြစ်ကို၎င်း၊ ဒုလ္လဘတရာ - သာ၍ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏၊ ဝါ-သာ၍ ရနိုင်၏၊ (တသ္မာ - ကြောင့်၊ ပါရာဇိကောသီတိ - ပါရာဇိကော အသိ ဟူ၍၊ နဝတ္တဗ္ဗော၊) ပန - အနွယ် ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗော - ၏၊ (ကိံ)၊ ဝိဝိတ္ထံ- ဆိတ်ငြိမ်သော၊ ဩကာသံ - အရပ်ကို၊ သဗ္ဗေတိတ္တာ - တံမြက်လှည်း၍၊ ဒိဝါဝိဟာရံ - နေနေရာ၌၊ နိသီဒိတ္တာ - ၍၊ သီလာနိ - ကြွင်းသောသီလတို့ကို၊

သီလာနိ သောဓေတွာ။ ။ယံ ဝတ္ထုကံ (အကြင် သီလလျှင် အကြောင်းဝတ္ထု ရှိသော) ကုက္ကုစ္စံ ဥပဋ္ဌံ၊ တံ (ထိုသီလကို) အမနသိ ကရိတွာ အဝသေသသီလာနိ သောဓေတွာ။

သောဓေတော - သုဓိသင်၍၊ ဒုတ္တိံသာကာရံ - ဒုတ္တိံသာကာရ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ တာဝ မနသိ ကရောဟိ - နှလုံးသွင်းပါဥျားလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝတ္ထဗ္ဗော- ဇာ)၊ [ဤစကားကို ထောက်၍ ယခုကာလ၌ သုဒ္ဓ ဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်သော အမှုသည် များကို တောကျောင်းဘုန်းတော်ကြီးထံ သွားနေရန် ညွှန်ပြလေ့ရှိကြသည်။] တဿ - ထိုရဟန်း၏၊ အဘေဒံ - ပျက်စီးခြင်းမရှိသော၊ [အရောဂံ-ရောဂါ မရှိသော (မူကွဲ)။] သီလံ - သည်၊ သစေ (ဟောတိ) - အံ၊ (ဝေသတိ၊) ကမ္မဋ္ဌာနံ - ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံသည်၊ ဃဋယတိ - စိတ်အစဉ်နှင့် ဆက်စပ်၏၊ သင်္ခါရာ - တို့သည်၊ ပါကဋာ - ထင်ရှားကုန်သည်၊ ဟုတွာ - ၍၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ - ထင်လာကုန်၏၊ ဥပစာရပ္ပနာပုတ္တိဝိယ-ဥပစာရဈာန်အပ္ပနာဈာန်သို့ ရောက် နေသကဲ့သို့၊ စိတ္တဗ္ဗိ- သည်လည်း၊ ကေဂ္ဂံ- တခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၊ ဝါ- တည်ကြည်သည်၊ ဟောတိ- ဇာ၊ ဒီဝသံ - နေ့အဘို့ကို၊ အတိတ္တန္တဗ္ဗိ- ကုန်လွန် သွားသည်ကိုလည်း၊ န ဇာနာတိ-မသိလိုက်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒီဝသာတိတ္တမေ - နေ့ကိုလွန်ရာအခါ၌၊ (ညချမ်းအခါ၌ - ဟုလို၊) ဥပဋ္ဌာနံ- ဆည်းကပ်ခြင်းငှါ၊ ဝါ-ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတော- သည်၊ (သမာ နော-သော်၊) ဝေ ဝတ္ထဗ္ဗော-မေးမြန်းထိုက်၏၊ (ကိံ)၊ တေ-၏၊ စိတ္တပ္ပဝတ္ထိ- စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ ကိဒိသာ - အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သနည်း၊ ဝါ - ဘယ်လိုနေ သနည်း၊ ဣတိ(ဝတ္ထဗ္ဗော)၊ စိတ္တပ္ပဝတ္ထိယာ-စိတ်၏ဖြစ်ပုံကို၊ အာရောစိတာယ- လျှောက်အပ်သော်၊ ဝတ္ထဗ္ဗော- ဆက်၍ပြောဆိုထိုက်၏၊ (ကိံ)၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာနာမ- ရှင်ရဟန်းအဖြစ်မည်သည်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာယ-စိတ်၏စင်ကြယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဟောတိ)၊ အပ္ပမတ္တော - မမေ့မလျော့သည်၊ (ဟုတွာ- ၍၊) သမဏဓမ္မံ- ကို၊ ကရောဟိ- ပြုပေတော့၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗော - ဇာ။)

ဒုတ္တိံသာကာရံ ။ ။ ပါကဋဘာဝတော (ဒုတ္တိံသာကာရ ကမ္မဋ္ဌာန်းက အခြား ကမ္မဋ္ဌာန်းထက် ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း) သုခဝလ္လနတာယ (လွယ်ကူသော သုံးစွဲခြင်းရှိ=ကိုယ်ခန္ဓာမှာရှိသဖြင့် အသုံးပြု၍ လွယ်ကူခြင်းကြောင့် ၎င်း) ဒုတ္တိံသာကာရံ တာဝ မနသိကရောဟိတိ ဝုတ္တံ၊ အညသ္မိံပန ကမ္မဋ္ဌာနေ ကတ ပရိစယေန တဒေဝ (ထို အလေ့အကျက်ရှိရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုသာ) မနသိ ကာတဗ္ဗံ။

ဃဋယတိ ။ ။ အန္တရန္တရာ ခဏ္ဍိ အဒဿေတွာ (အကြားအကြား၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပြတ်၍ စိတ်ပျံ့လွင့်မှုကိုမပြဘဲ) စိတ္တေန သဒ္ဓိံ အာလမ္ပနဘာဝေန စိရကာလံ ဃဋယတိ။

သင်္ခါရာ၊ ပေ၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ။ ။ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သူကို ရည်ရွယ်၍ “ သင်္ခါရာ ပါကဋာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ” ဟု ဆိုသည်၊ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သူဖြစ်မှု ဆိုင်ရာကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံများ ထင်ရှားလာပေလိမ့်မည်။

ပန-ဗျုတ်ရိက်ကား၊ ယဿ-၏၊ သီလံ-သည်၊ ဘိန္ဒု-ပျက်ပြီးသည်၊ ဟောတိ၊ တဿ-၏၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-သည်၊ နဗဋ္ဌယတိ-စိတ်အစဉ်နှင့် မဆက်စပ်၊ ပတောဒါ ဘိတုန္ဒဝိယ- နှင်တံဖြင့် ထိုးဆွအပ်သကဲ့သို့၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝိကမ္ပတိ- တုန်လှုပ်၏၊ ဝိပ္ပဋိသာရတ္တိနာ-နောင်တတဖန် ပူပန်ခြင်းမီးသည်၊ ဥယျတိ - လောင်အပ်၏၊ တတ္ထပါသာဏေ - လောလောပူသော ကျောက်ဖျာ၌၊ နိသိန္ဓောဝိယ- ထိုင်ရ သကဲ့သို့၊ တံဏညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ဝုဋ္ဌာတိ-ထရ၏၊ သော- ထိုရဟန်းကို၊ (ဥပဋ္ဌာနံ-သို့) အာဂတော- သည်၊ (သမာနော- သော်) တေ- ၏၊ စိတ္တပ္ပ ဝတ္တိ- သည်၊ ကာ - အဘယ်နည်း၊ ဣတိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ စ- ဆက်၊ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ယာ-ကို၊ အာရောစိတာယ-သော်၊ လောကေ-၌၊ ပါပကမ္မံ-ကို၊ ပကြမ္မတော- ပြုသူ၏၊ ရဟောနာမ-ဆိတ်ကွယ်သော အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗ ပဌမံ- အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဥျားစွာ၊ ပါပံ - ကို၊ ကရောန္တော-သည်၊ အတ္တနာ- ကိုယ်တိုင်၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ [ပစ္စတ္ထေစေတံ ကရဏာဝစနံ၊ အတ္တာ ဇာနာတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊] အထ-ထိုမှနေ၌၊ အဿ-ထို မကောင်းမှုပြုသူ၏၊ အာရက္ခ ဒေဝတာ - ကိုယ်စောင့်နတ်သည်၎င်း၊ ပရစိတ္တဝိဒ္ဓု- သူတပါးစိတ်ကို သိကုန် သော၊ သမဏမြဟ္မဏာ-တို့သည်၎င်း၊ အညာ-အခြားကုန်သော၊ ဒေဝတာစ- နတ်တို့သည်၎င်း၊ ဇာနန္တိ-န်၏၊ [ဋီကာ၌ “အညာစ ဒေဝတာ” ဟု ရှိ၏၊] တံ ယေဝ-သင်သည်သာ၊ ဝါ-သင့်ကိုယ်တိုင်သာ၊ ဒါနိ-၌၊ တဝ-၏၊ သောတ္ထိံ - ချမ်းသာကြောင်းကို၊ ပရိယေသာဟိ-ရှာမှီးပေတော့၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗော- ပြောဆိုထိုက်၏။

စ - နိဂုံးကို ဆိုဥျားအံ့၊ (တချို့ စာ၌မပါ၊) စတုဗ္ဗိဓာ-သော၊ ဝိနယကထာ (စ) -သည်၎င်း၊ ဝိနယဓရဿ- ၏၊ လက္ခဏာဒိကထာစ- လက္ခဏာ အစရှိ သည်ကို ဖွင့်ဆိုရာစကားသည်၎င်း၊ နိဋ္ဌတာ - ပြီ။ [လက္ခဏာဒိဋ္ဌိ အာဒိဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံနည်းကို ယူပါ။]

န ဗဋ္ဌယတိ။ ။ သစေ ကတပါရာဇိကဝိတိက္ကမော ဘဝေယျ၊ တဿ (ထိုပုဂ္ဂိုလ် မှာ) အသတိပိ အဿရိတုကာမဘာယ (ထိုအမှုကိုသတိမရလိုသော်လည်း) ဝိပ္ပဋိသာရ ဝတ္ထုဝသေန (ဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်) ပုနပျံနံ တံ ဥပဋ္ဌ ဟတိဘိ (ထို့ကြောင့်) စိတ္တေကဂ္ဂတံ နဝိန္ဒတိ၊ တေနဝုတ္တံ-ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဗဋ္ဌယတိတိ။

သိက္ခာပဒ ဝိဘင်္ဂအဖွင့်

ဣဒါနိ-စတုဗ္ဗိဓ ဝိနယကထာစသည်ကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ သိက္ခာပဒ ဝိဘင်္ဂဿ-သိက္ခာပုဒ်ဝိဘင်း၏၊(သိက္ခာပုဒ်တွင် ပါဝင်သောပုဒ်တို့ကို အကျယ် ဝေဘန်ကြောင်းပဒဘာဇနီ၏၊)အတ္ထံ-ကို၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-န်အံ၊ယောပနာတိ ယော ယာဒိသောတိ အာဒိ-အစရှိသော၊ ယံ-အကြင်စကားတော်ကို၊(ဘဂ ဝတာ)ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤစကားရပ်၌၊ ယောပနာတိ-ပုဒ်သည်၊ ဝိဘင်္ဂတဗ္ဗပဒံ - အကျယ် ဝေဘန်ထိုက်သောပုဒ်တည်း၊ [အဋ္ဌကထာ၌ ဤပုဒ် မျိုးကို “သံဝဏ္ဏတဗ္ဗ” ဟု ခေါ်သည်။] ယောယာဒိသောတိ အာဒိနိ-ပုဒ်တို့ သည်၊ တဿ-ထို ယောပနာပုဒ်၏၊ ဝါ-ကို၊ ဝိဘဇနပဒါနိ- အကျယ် ဝေဘန် ကြောင်း ပုဒ်တို့တည်း၊ [အဋ္ဌကထာ၌ ဤပုဒ်မျိုးကို အကျယ်ဖွင့်ပြကြောင်း “သံဝဏ္ဏနာ” ဟု ခေါ်သည်။] ဝိဘဇိယန္တိ ဧတေဟိတိ ဝိဘဇနာနိ (ပဒါ နိ)။] စ - ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤ ယောယာဒိသော အစရှိသော ဝိဘဇနပုဒ်တို့၌၊ [ယသ္မာ၏ပြင်ဘက်က နေသောကြောင့် တသ္မာ၏ပြင်ဘက်က ယောသဒ္ဓမေဝ ၌စပ်၊ယောဇနာ၌ “ဧတ္ထာတိ ယောပနာဒိသု ပဒေသု” ဟု စွဲ၏၊ စဉ်းစားပါ။]

ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ပနာတိ - ပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ- အနက်မရ နိပါတ်မျှ သာတည်း၊ [မတ္တသဒ္ဓါကြောင့် အနက်လုံးဝမရှိ-ဟု မှတ်။] ယောတိ-သည်၊ အတ္ထပဒံ - အနက်ကိုဟောသောပုဒ်တည်း၊ ဝါ - အနက်ရှိသောပုဒ်တည်း၊ [အတ္ထဝါစကံ+ပဒံ အတ္ထပဒံ။] တဗ္ဗ- ထို ယောဟူသော ပုဒ်သည်လည်း၊ အနိ ယမေန-မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသောအားဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ် သာမညကို၊ ဒိပေတိ-ပြစ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ယော ဟူသောပုဒ်၏ အနိယမ အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သာမညကို ပြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တဿ - ထို ယော ဟူသောပုဒ်၏၊ အတ္ထံ- အနက်ကို၊ ဒေသန္တော- သည်၊ (ဟုတွာ - ရှိ၊) အနိ ယမေန-ဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလဒိပကံ-သော၊ ယောသဒ္ဓမေဝ-ယောသဒ္ဓါကိုသာ၊ အာဟ- မူပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (အနက်မရှိသော ပနသဒ္ဓါကိုဖယ်ရှား၍ အနိယမ အားဖြင့် ပုဂ္ဂလဒိပက ယောသဒ္ဓါကိုသာ မိန့်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဧတ္ထ-ဤ ယောဟူသောသဒ္ဓါ၌၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ကံ)၊ ယောပနာတိ- ကား၊ ယော-အမှတ်မထား တပါးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယော

တသ္မာဧတ္ထ။ ။ဤတသ္မာ၏စွဲနက်သည် ရှေ့ ယသ္မာဝါကျရှိ အနက်များပင်တည်း၊ “တသ္မာတိ - ယသ္မာ ပနသဒ္ဓံ အပနေတွာ အနိယမေန ပုဂ္ဂလဒိပကံ ယောသဒ္ဓမေဝ အာဟ၊ တသ္မာ” ဟူသော ဋီကာ၌လည်း ရှေ့ဝါကျ၏အနက်ကိုပင် ချုံး၍ဖွင့်သည်၊ [ဧတ္ထာတိ ဣမသ္မိံ ယောသဒ္ဓေ။]

ကောစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပန - ဆက်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ယောကောစိနာမ - ယောကောစိမည်သော၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်(အတ္ထိ) သော-ထို ယောကောစိမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဝဿံ - မချွတ်ကေန၊ လိင်္ဂယုတ္တံ၊ ပေ၊ ဝယေသု - အသွင်သဏ္ဌာန် ဟူသော အခြင်းအရာ၊ ယှဉ်ခြင်းဟူသောအခြင်းအရာ၊ ဇာတ်ဟူသောအခြင်းအရာ၊ အမည်ဟူသောအခြင်းအရာ၊ အနွယ်ဟူသောအခြင်းအရာ၊ အလေ့အကျင့်ဟူသောအခြင်းအရာ၊ နေကြောင်းဟူသောအခြင်းအရာ၊ ကျက်စားရာဟူသောအခြင်းအရာ၊ အရွယ်ဟူသောအခြင်းအရာတို့တွင်၊ ဧကေန-တပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (တပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တံ-ထို ယောကောစိမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဣပေတု-သိစေခြင်းငှါ၊ တံ ပဘေဒံ-ထို လိင်္ဂစသော အထူးအပြားကို၊ ပကာသေန္တော - မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ယာဒိ သောတိအာဒိ အာဟ၊ တတ္ထ- ထို ယာဒိသော အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယာဒိသောတိ- ကား၊ လိင်္ဂဝသေန-အသွင်သဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယာဒိသောဝါ- အကြင်သူကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊ တာဒိသောဝါ - ထိုသူကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဒီယောဝါ-အရပ်ရှည်သူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ရသောဝါ-အရပ်ပုသူမူလည်း၊ ဟောတု၊ ကာဠောဝါ-အရေအဆင်း မဲသူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဩဒါတောဝါ- အရေအဆင်းဖြူသူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ မဂ္ဂုရစ္ဆဝါ-မမဲမဖြူ ငါးခုအရေအဆင်းနှင့်တူသော အရေအဆင်းရှိသူမူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ [“အသားမဲသူ” စသည်ဖြင့် ခေါ်လေ့ရှိသော်လည်း

ယောကောစိ ။ ။ယ-ပါလျှင် “အကြင်” ဟု ပေးရိုးရှိသော်လည်း ထိုအကြင်ဟူသောအနက်ကား လိုရင်းမဟုတ်ပါ။ “အမှတ်မထား တပါးပါး” ဟူသော အနိယမအနက်သာလိုရင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယောကို “ယောကောစိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဥဇုကတ္ထဖွင့်ပြသည်။

မဂ္ဂုရစ္ဆဝိ ။ ။စာအုပ်များ၌ “မဂ်ရ” ဟု တွေ့ရ၏။ “ကြမ်းပိုး” ဟု လည်း နိဿယပေးကြ၏။ ကြမ်းပိုး၌ အရေမထင်ရှားပါ။ “ဆဝိ - အရောင်” ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း အချို့ကြမ်းပိုးသည် ဖြူဖတ်ဖြူရော် အရောင်ရှိ၍ သွေးဝနေသောကြမ်းပိုးကား နီရောင်အဆင်း ရှိရကား မသေချာပါ။ “ငါးခု” ဟူသောအနက်ကို ဟောသော မဂ္ဂုရသဒ္ဓါရှိ၏။ ထိုငါးခု၌သာ အရေထင်ရှားရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂုရစ္ဆဝိ” ဟု ပါဠိမှန်ထင်သည်။ မဂ္ဂုရဿ+ဆဝိဝိယ ဆဝိ ယဿာတိ မဂ္ဂုရစ္ဆဝိ။

အသားသည် အမြဲနီ၏။ အရေသာ “အမဲ” စသည်ဖြင့် ကွဲပြားသည်။] ကိသော ဝါ-ကြိုလှီသူမူလည်း၊ ဝါ-ပိန်သူမူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ထူလောဝါ-ဆူဖြိုး သူမူလည်း၊ ဝါ-ဝသူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ယထာယုတ္တောတိ-ကား၊ ယောဂဝသေန- အားထုတ်အပ်သော အလုပ် ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယေနဝါ တေနဝါ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အလုပ်နှင့်မူလည်း၊ ယုတ္တော ယှဉ်သူသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ နဝကမ္မယုတ္တော ဝါ- အသစ်အသစ် ပြုအပ်သော အလုပ်နှင့် ယှဉ်သူမူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ဥဒ္ဒေသယုတ္တောဝါ-စာပေသင်ပြပို့ချခြင်းအလုပ်နှင့်ယှဉ်သူမူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤ စကားဖြင့် ဂန္ထရုရအားထုတ်နေသူကို ပြ၏။] ဝါသရုယုတ္တောဝါ- မိမိစိတ်ကို ထုံမွမ်းကြောင်း ဝိပဿနာရုရနှင့် ယှဉ်သူမူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤ စကားဖြင့် ဝိပဿနာရုရ အားထုတ်နေသူကိုပြသည်။] ဣတိအတ္ထော- နက်၊ ယထာဇစ္စောတိ - က ။ ဇာတိဝသေန - ဇာတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယံဇစ္စောဝါ-အကြင်ဇာတ်ရှိသူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ တံဇစ္စောဝါ-မူလည်း၊

ယထာယုတ္တော ။ ။ ယထာသဒ္ဓါသည် ဝိစ္ဆာအနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ယေနယေန+ယုတ္တော ယထာယုတ္တော” ဟု ပြု၊ ယထာဇစ္စော- စသည်၌ကား “ယံ ယံ+ဇစ္စံ (ယာယာ+ဇာတိ) ယဿာတိ ယထာဇစ္စော” စသည်ပြု။

နဝကမ္မယုတ္တော။ ။ တခုပြီးတခု အသစ်အသစ်ပြုအပ်သောအလုပ်ကို “နဝကမ္မ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့ အလုပ်များနေသူကို “နဝကမ္မယုတ္တ” ဟု ခေါ်၊ ဂန္ထရုရဝိပဿနာ ရုရတွင် မပါဝင်သောအလုပ်ဟူသမျှကို နဝကမ္မတွင်သွင်း၍ ရဟန်းဟူသမျှကို ဂန္ထရုရ၊ ဝိပဿနာရုရ၊ နဝကမ္မ၊ ဟု အလုပ် ၃ မျိုးဖြင့် သိမ်းယူသည်။

ဝါသရုယုတ္တော။ ။ “ဝိပဿနာရုရယုတ္တော” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ “ ဝတ္ထေ ဂန္ဓေ ဃရေ ဝါသော” ဟူသော (၁၁၁၉) အဘိဓာန်၌ ဂန္ဓအနက်ပါ၏။ “ဘာဝိတံ ဝါသိတံ- ထုံအပ်” ဟု လည်း (၃၀၇) အဘိဓာန်၌ ရှိ၏။ ရုရသဒ္ဓါသည် လုလ္လဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ ကြိုးကြိုးစားစားပြုလုပ်အပ်သောအလုပ်ကို ရုရဟု ခေါ်ပါ။ ဝါသော ယေဝ+ရုရော ဝါသရုရော၊ တေန+ယုတ္တော ဝါသရုရယုတ္တော၊ “ မိမိစိတ်ကို ထုံမွမ်း ကြောင်းဖြစ်သော ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်းအားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာအလုပ်နှင့်ယှဉ်သူ” ဟုလို။ [ရှေးနိဿယများ၌ “ဝိပဿနာဖြင့် နေခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော ရုရနှင့်ယှဉ်သည် မူလည်း” ဟု ပေးကြ၏။]

ယံဇစ္စော။ ။ “ယာ+ဇာတိ အဿာတိ ယံဇာတိ၊ (ပုဂ္ဂလော) ၊ ယံဇာတိဝေ ယံ ဇစ္စော၊ သကတ္ထေ ယပစ္စယော” ဟု ယောဇနာဆို၏။ သို့သော် သမာသ်ပြီးသော ဇာတိ ပုဒ် နောင် ကပစ္စည်းသက်လေ့ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ “ဇစ္စဗမိရော” စသည်ဖြင့် ဇစ္စပုဒ်ကို တွေ့ရသောကြောင့်၎င်း၊ “ဇာတိယေဝ+ဇစ္စံ” ဟု ပဌမပြုပြီးမှ “ယံ+ဇစ္စံ ယဿာတိ ယံ ဇစ္စော” ဟု ပြုရလျှင် သာဠိ သဘာဝကျမည် ထင်သည်။ တံဇစ္စော၌လည်း နည်းတူ။

ဟောတု - စေ၊ ခတ္တိယောဝါ - ဇာတ်အားဖြင့် မင်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု-
စေ၊ မြာဟ္မဏောဝါ- ဇာတ်အားဖြင့် ပုဏ္ဏားသည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
ဝေဿောဝါ-ဇာတ်အားဖြင့် လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းသူမူလည်း၊
ဟောတု၊ သုဒ္ဓေါဝါ-ဇာတ်အားဖြင့် သုဒ္ဓသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤစကား
ဖြင့် ဇာတ် ၄ မျိုးကို ပြသည်၊] ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ယထာနာမောတိ-ကား၊ နာမဝသေန-နာမည်၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယထာ
နာမောဝါ-အကြင် နာမည်ရှိသူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ တထာနာမောဝါ-
မူလည်း၊ ဟောတု၊ [“ ယံနာမောဝါ တံနာမောဝါ ” ဟု ရှိလျှင် သာဠိ
ကောင်းသည်၊] ဗုဒ္ဓရက္ခိတောဝါ-ဗုဒ္ဓရက္ခိတမည်သူမူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
ဓမ္မရက္ခိတောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု၊ သံဃရက္ခိတောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု၊
ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ယထာဂေါတ္ထောတိ-ကား၊ ဂေါတ္ထဝသေန- အနွယ်၏
အစွမ်းအားဖြင့်၊ ယထာဂေါတ္ထောဝါ- အကြင် အနွယ်ရှိသူမူလည်း၊ ဟောတု-
စေ၊ တထာဂေါတ္ထောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဤမှ နောက်၌ရှိသောပုဒ်သည်
အပိုသာ၊ ရှေ့၌လည်း ဤပုဒ်မျိုးမပါခဲ့၊] ကစ္စာယနောဝါ - အနွယ်အားဖြင့်
ကစ္စာယနမည်သူမူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဝါသိဋ္ဌောဝါ- မူလည်း၊ ဟောတု၊
ကောသိယောဝါ - မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိအတ္ထော - နက်။ [“ ကစ္စာယန
အမည်ရှိသူ ” စသည်ဖြင့် မပေးနှင့်၊ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်မဟုတ်၊ ဂေါတ္ထတဒ္ဓိတ်။]

ယထာသီလောတိ-ကား၊ သီလေသု-ပင်ကိုယ်အလေ့တို့တွင်၊ [သီလေသုတိ-
ပကတိသု၊] ယထာသီလောဝါ-အကြင် အလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊
တထာသီလောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ နဝကမ္မသီလောဝါ-အသစ်အသစ်
ပြုအပ်သောအလုပ်ကို ပြုခြင်းအလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ဥဒ္ဓေသ
သီလောဝါ - စာပေသင်ပြ ပို့ချခြင်းအလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
ဝါသရသီလောဝါ- မိမိစိတ်ကို ထုံမွှမ်းကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာစုရကို
အားထုတ်ခြင်း အလေ့ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊
ယထာဝိဟာရိဘိ-ကား၊ ဝိဟာရေသုဝိ - နေကြောင်း အလုပ်တို့တွင်လည်း၊
ယထာဝိဟာရိဘိ-အကြင်အလုပ်ဖြင့် နေခြင်းရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊
တထာဝိဟာရိဘိ-မူလည်း၊ ဟောတု၊ နဝကမ္မဝိဟာရိဘိ-နဝကမ္မဖြင့်နေခြင်း
ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဥဒ္ဓေသဝိဟာရိဘိ - စာပေသင်ပြ ပို့ချခြင်းဖြင့်
နေခြင်းရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဝါသရဝိဟာရိဘိ - မိမိစိတ်ကို ထုံမွှမ်း
ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာစုရဖြင့် နေခြင်းရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိ
အတ္ထော-နက်။

ယထာဂေါစရောတိ - ကား၊ ဂေါစရေသုပိ - ကျက်စားရာတို့တွင်လည်း၊
 ယထာဂေါစရောဝါ - အကြင် ကျက်စားရာ ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊
 တထာဂေါစရောဝါ-မူလည်း၊ ဟောတု- စေ၊ နဝကမ္မဂေါစရောဝါ-အသစ်
 အသစ် ပြုအပ်သောအလုပ် ဟူသော ကျက်စားရာရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊
 ဥဒ္ဓေသဂေါစရောဝါ - စာပေသင်ပြ ပို့ချခြင်းဟူသော ကျက်စားရာရှိသည်
 မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဝါသရရ ဂေါစရောဝါ - မိမိစိတ်ကို ထုံမွမ်းကြောင်း
 ဖြစ်သော ဝိပဿနာရဟူသော ကျက်စားရာရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ ထေရောဝါတိ အာဒိသု-ထေရောဝါအစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊
 (အတ္ထော ဧဝံဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဝယောဝုဗ္ဗာဒိသု-အရွယ်အာဖြင့် ကြီးရင့်သူ
 အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယောဝါ သောဝါ-အမှတ်မထားတပါးပေါင်းသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု - စေ၊ ပရိပုဏ္ဏ ဒသဝဿတာယ - ပြည့်သော
 ဆယ်ဝါရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထေရောဝါ - ဆယ်ဝါရပြီ , ထေရ်သည်
 မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ [ဆယ်ဝါရလျှင် ထေရ်, ဝါ ၂၀ ရလျှင် မဟာထေရ်-
 ဟု ခေါ်သည်၊] ဥ၊ နပဗ္ဗဝဿတာယ-ယုတ်လျော့သော ၅ ဝါရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ နဝေါဝါ- ၅ ဝါမကြွယ်, သီတင်းငယ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ အတိ
 ရေက ပဗ္ဗဝဿတာယ- လွန်သော ၅ ဝါရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-၅ ဝါ
 ထက် လွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဇ္ဈမောဝါ- ၅ ဝါပြည့်မြောက်, ဆယ်ဝါ
 အောက်ငယ်, အလယ်အလတ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အထ
 ခေါ-စင်စစ်ကား၊ သဗ္ဗောဝ-အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဧသော- ဤရဟန်း
 ကို၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏အနက်၌၊ ယောပနာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဘိက္ခုနိဒ္ဓေသေ-ဘိက္ခုနိဒ္ဓေသ၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
 ၏၊) ဘိက္ခုတိ- တောင်းတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုကော-ကမည်၏၊ လဘ
 န္ဓောဝါ-ရသည်မူလည်း ဖြစ်စေ၊ အလဘန္ဓောဝါ-စေ၊ အာရိယာယ-အရိ
 ယာတို့၏ ထုံးစံဖြစ်သော၊ ယာစနာယ-တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ယာစတိ-၏၊ ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ [“ဘိက္ခု+ယာစနေ” ခတ်နက်ကိုဖွင့်သည်၊] ဗုဒ္ဓါဒိဟိ-ဘုရား
 အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ အဇ္ဈုပဂတံ- ကပ်ရောက်အပ်သော၊

အာရိယာယ ယာစနာယ။ ။ “ဥဒ္ဓိဿ အရိယာတိဋ္ဌန္တိ, ဧသော အရိယာန ယာစ
 နာ=အရိယာတို့သည် ဆွမ်းကိုရည်မှန်း၍ ရပ်ကြကုန်၏၊ ဤ ဆွမ်းရပ်ခြင်းသည် အရိယာ
 တို့၏ တောင်းခြင်းပင် ” ဟု ဟောတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ဆွမ်းကိုမှန်း၍ ရပ်ခြင်းကို
 “အာရိယ+ယာစနာ” ဟု ဆိုသည်၊ သူတောင်းစားတို့ကဲ့သို့ “ ပေးပါ ပေးပါ ” ဟု
 တောင်းခြင်းမဟုတ်-ဟူလို၊ [‘အရိယာနံ+ ဧသော အာရိယာ’ ဟု အာဠိ ဒီသရှိသင့်၏။]

ဘိက္ခာစရိယံ-ဆွမ်းအလို၌ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့၊ ဝါ-ဆွမ်းခံရွာ သို့၊ အဇ္ဈပဂတတ္တာ - ကပ်ရောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတောနာမ- ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတမည်၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ ယောကော စိ- အမှတ်မရှိ တစုံဘယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပုံဝါ- တထောင်အောင် နည်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ မဟန္တံဝါ - တထောင်ထက် များသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓံ-စည်းစိမ်အစုကို၊ ပဟာယ - ရှိ၊ အဂါရသွာ- မှ၊ (နိ က္ခမိတွာ) အနဂါရိယံ-ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ကပ်ရောက်၏၊ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကသိဂေါရက္ခာဒိဟိ- လယ်ထွန်ခြင်း နွားကျောင်းခြင်း အစ ရှိသောအလုပ်တို့ဖြင့်၊ ဇိဝိတကပ္ပနံ - အသက်ကို ပြုမှုကို၊ ဝါ-အသက်မွေးမှုကို၊ ဟိတွာ- ရှိ၊ လိင်္ဂသမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆနေနေဝ - ရဟန်းအသွင်ကို ဝန်ခံခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဘိက္ခာစရိယံ- သို့၊ အဇ္ဈပဂတော-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခာ- မည်၏။

ဝါ-တနည်း၊ ပရပုဋ္ဌိဗဒ္ဓဇိဝိကတ္တာ- သုတပါးတို့၌စပ်သော အသက်မွေးရ ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [ပရေသု + ပဋိဗဒ္ဓါ အာယတ္တာ၊ - ဒသဂုံတ္တရ၊ အက္ခောသဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ၊ “ ပရေန + ပဋိဗဒ္ဓါ ” ဟု ယောဇနာ ပြသည်ကို စဉ်းစားပါ၊] ဝိဟာရမဇ္ဈေ- ကျောင်းတိုက်အလယ်၌၊ ကာဇာတ္ထံ - ထမ်းပိုး တို့ဖြင့် ဆောင်ပို့အပ်သောဆွမ်းကို၊ ဘုဇ္ဇမာနောပိ - စားနေရသော်လည်း၊ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတော-ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတမည်၏၊ ဣတိ ကြောင့်၊ ဘိက္ခာ- မည်၏၊ ဝါ- တနည်း၊ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ - သလုံးမြင်းခေါင်း

ဘိက္ခာစရိယံ။ ။ “ဥဇ္ဇစရိယံ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဘိက္ခာဓာတ်သည် ယာစနအနက် ကိုဟော၏၊ ဥဆိဓာတ်လည်း အသက်မွေးဘို့ရန် ရှာဖွေခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း၊ စရိတဗ္ဗန္တံ စရိယံ - လှည့်လည်အပ်သောအရပ်၊ ဘိက္ခာယ + စရိယံ ဘိက္ခာစရိယံ။

အဇ္ဈပဂတတ္တာ ။ ။ “အနုဋ္ဌိတတ္တာ” ဟု ဖွင့်၏၊ အနု + ဥဋ္ဌိတတ္တာ - အိမ်စဉ် အတိုင်း ရပ်ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်” ဟု အနက်ပေး၊ ထိုအဖွင့်လည်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာ ဖြစ်၍ “ကပ်ရောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟု သာ သဒ္ဓတ္ထမှတ်။

ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ ။ ။ ဇဗံ ပိဏ္ဍိယဗလေန စရိတွာ အာလောပမတ္တံ လဒ္ဓဘောဇနံ၊ (မဟာဝါ၊ မဟာဝဂ္ဂ - တေရသကဏ်) ။ အာလောပမတ္တံ + လဒ္ဓံ + ဘောဇနံ အာလောပဘောဇနံ-တလုပ်စာမျှ + ရအပ်သော + ဘောဇဉ်၊ ပိဏ္ဍိယေန- သလုံးမြင်းခေါင်းဖြင့် + စရိတွာ- ရှိ၊ အာလောပဘောဇနံ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ၊ [“ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇော၊ တတ္ထ တေ ဥဿာဟော ကရဏီ ယော ” ဟု ရဟန်းဖြစ်စ ဩဝါဒအတိုင်း ဆွမ်းခံရသောကြောင့် “ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပ ဂတော” ဟု ဆိုသည်-ဟုလို။]

ဖြင့်လှည့်လည်၍ တလုပ်စာမျှ ရအပ်သော ဆွမ်းကို၊ နိဿာယ - မှီ၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရဟန်းအဖြစ်၌၊ ဥဿာဟဇာတတ္တာ-ဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈပဂတော - ဂတမည်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-မည်၏။

အဋ္ဌ ဖဿ ဝဏ္ဏဘေဒန-အဖိုး၏ပျက်ခြင်း, အတွေ့၏ပျက်ခြင်း, အဆင်း၏ပျက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဘိန္ဒု- ပျက်သော၊ ပဋိ-အဝတ်ကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိန္ဒုပဋိဓရော-ရမည်၏၊ တတ္ထ-ထိုအဋ္ဌ ဖဿ ဝဏ္ဏဘေဒတို့တွင်၊ သတ္တကစ္ဆေဒနေန-ထားငယ်ဖြင့် ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်၊ အဋ္ဌဘေဒေါ-အဖိုး၏ပျက်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ သဟဿဋ္ဌနကောပိ- အဖိုးတထောင် ထိုက် သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဋော - အဝတ်သည်၊ သတ္တကေန-ဖြင့်၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ-အပိုင်းငယ် အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ ဆိန္ဒော-ဖြတ်အပ်သည်၊ (သမာနော- သော်၊) ဘိန္ဒုဋ္ဌေါ- ပျက်သောအဖိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပုရိမဋ္ဌတော- ရှေ့အဖိုးမှာ၊ ဥပဗုဓိ- ထက်ဝက်ကိုလည်း၊ န အဋ္ဌတိ- မထိုက်တန်တော့၊ သုတ္တသံသိဗ္ဗနေန- ချည်ဖြင့် ဆက်စပ်၍ချုပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ [သံအတွက် “ ဆက်စပ် ” ဟု ပေးသည်။] ဖဿဘေဒေါ - အတွေ့၏ပျက်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ အတိသုခုမ သမ္ဗုဿောပိ-အလွန် နသောအတွေ့ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ [“ သုသမ္ဗုဿောပိ - ကောင်းသောအတွေ့ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော ” ဟု မူကွဲ၊] ပဋော-သည်၊ သုတ္တဟိ-တို့ဖြင့်၊ သံသိဗ္ဗိတော-ဆက်စပ်၍ ချုပ်အပ်သည်၊ (သမာနော၊) ဘိန္ဒုဖဿော - ပျက်သောအတွေ့ ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ခရသမ္ဗ သတံ-ကြမ်းသောအတွေ့ ရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်တော့၏၊ သူစိမလာဒိဟိ-အပ်၏အညစ်အကြေး အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝဏ္ဏဘေဒေါ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ သုပရိသုဒ္ဓေါပိ-အလွန် ဖြူစင်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဋော- သည်၊ သူစိကမ္မတော - အပ်ချုပ်မှုမှာ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သူစိမလေန - ဖြင့်၎င်း၊ ဟတ္ထသေဒမလဇ္ဈိကာဟိ - လက်၏ချွေး , ဖွပ်၍မရ

အဋ္ဌ ဖဿ ဝဏ္ဏဘေဒန။ ။ အဋ္ဌါဒီနံ ပုရိမပကတိ ဝိဇဟနေန - အဖိုးအတွေ့အဆင်းတို့၏ မူလသဘောကို စွန့်ခြင်းအားဖြင့်၊ (နဂိရိတန်ဘိုး, နဂိရိအတွေ့, နဂိရိအဆင်းကို စွန့်လိုက်ခြင်းအားဖြင့်၊) တန်ဘိုးပျက်, အတွေ့ပျက်, အဆင်းပျက်တော့၏။ [“ ဒါးဖြင့် ဖြတ်လိုက်သည့်အတွက် တန်ဘိုးပျက် ” ဟူရာ၌ ရှေးခေတ်က သင်္ကန်းဖြစ်အောင်ချုပ်မှု ဆိုးမှုကို ရဟန်းများကိုယ်တိုင် ပြုရသောကြောင့် ချုပ်မှု ဆိုးမှုအတွက် တန်ဘိုးမတက်တော့၊ ဖြတ်အပ်ပြီးအဝတ်ပိုင်းနှင့် မဖြတ်အပ်သောအဝတ်တို့ တန်ဘိုးကွာပုံကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။]

လောက်သော အညစ်အကြေး၊ ဖွပ်၍ရလောက်သော အညစ်အကြေးတို့ဖြင့်
 ၎င်း၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊ ရဇန ကပ္ပကရဏေဟိစ - ဆိုးရည်ဆိုးခြင်း၊ ကပ္ပ
 ဝိဒ္ဓါကို ပြုခြင်းတို့ဖြင့်၎င်း၊ ဘိန္ဒဝဏ္ဏော-ပျက်သောအဆင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ပကတိဝဏ္ဏံ-ပင်ကိုယ်အဆင်းကို၊ ဝိဇဟတိ- စွန့်တော့၏၊ ဝေ-လျှင်၊ တီဟိ-
 န်သော၊ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဘိန္ဒုပဋ္ဌမရော-ပျက်သောအဝတ်ကိုဆောင်၏၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု - မည်၏၊ ဝါ - နည်း၊ ဝိဟိဝဏ္ဏ ဝိသဘာဝါနံ - လူတို့
 အဝတ်နှင့် သဘောမတူကုန်သော၊ ကာသာဝါနံ - ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော
 အဝတ်တို့ကို၊ ဓာရဏမတ္တေနဝ-ဆောင်ခြင်းမျှဖြင့်သာလျှင်၊ ဘိန္ဒုပဋ္ဌမရော-
 ဝတ်ကြောင်များမှ ကွဲပြားထူးလီဖန်ရည်ဆိုးအပ်သောအဝတ် ကိုဆောင်တတ်
 ၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဘိက္ခု - ဘိက္ခုမည်၏၊ [ဤနည်း၌ ဘိန္ဒုသဒ္ဓါသည် မတူ
 ကွဲပြားခြင်းအနက်ကို ဟော၏။]

သမညာယာတိ-ကား၊ ပညတ္တိယာ-ဘိက္ခုဟူသော အမည်ပညတ်အားဖြင့်၊
 ဝေါဟာရေန - ဘိက္ခုဟူသော အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့်၊ (ဘိက္ခု - ဘိက္ခု
 မည်၏။) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-ဧ၊ သမညာယဝေ-ဘိက္ခုဟူသော အမည်
 အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဧကစ္စော-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘိက္ခုတိ-ဟူ၍၊ ပညာယတိ-
 ထင်ရှား၏၊ တထာဟိ- ထို စကားမှန်၏၊ နိမန္တနာဒိမိ- ပင့်ဖိတ်ခြင်း အစရှိ
 သော ကိစ္စ၌၊ ဘိက္ခုသု-တို့ကို၊ ဂဏီယမာနေသု-ရေတွက်အပ်ကုန်လသော်၊
 သာမဏေရေပိ - တို့ကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ- ဘိက္ခု၌ သွင်းယူ၍၊ သတံဘိက္ခု-
 ရဟန်းတရာတို့၊ သဟဿံဘိက္ခု-တို့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ပဋိ
 ညာယာတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ပဋိဇာနနေန-ဘိက္ခုဟု ဝန်ခံခြင်းအားဖြင့်၊
 (ဘိက္ခု - ဘိက္ခုမည်၏။) ဟိ - ဧ၊ ပဋိညာယပိ-ဘိက္ခုဟု ဝန်ခံခြင်းအားဖြင့်
 လည်း၊ [ပိ-ဖြင့် သမညာယကိုပေါင်း၊] ဧကစ္စော - သည်၊ ဘိက္ခုတိ - ဟူ၍၊
 ပညာယတိ-၏၊ တဿ-ထို ပဋိညာယဘိက္ခု၏၊ [သ မ္ဘ ဝေါ- ၌စပ်၊] ဧတ္ထ-ဤ

မလဇလ္လိကာ။ ။ ဓောဝိတွာ အပနေတုံ အသတ္တုဏေယျသဘာဝံ မလံ = ဖွပ်၍
 မရနိုင်လေခံအောင် စွဲသောအညစ်အကြေးကို မလဟု ခေါ်၊ တထာ အပနေတုံ သတ္တု
 ဏေယျသဘာဝါ ဇလ္လိကာ-ဖွပ်၍ရလောက်သော ကြေး (ဈေး) ကို ဇလ္လိကာဟု ခေါ်၊
 ဇလဿ-ရေအား + အနုရူပံ-လျော်သောကြေးတည်း၊ ဇလ္လံ၊ ဇလ္လံယေဝ ဇလ္လိကာ။

သမညာယဝေ။ ။ “သမံ-အညီအညွတ် + ဉာယတိ- သိအပ်၏၊ ဣတိ သမညာ”
 နှင့်အညီ အများသဘောတူ အသိအမှတ်ပြုအပ် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောအမည်သည် “သမ
 ညာ” မည်၏၊ ထို့ကြောင့် “ ပညတ္တိယာ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤ ပညတ္တိဟူသည် နာမည်
 ပညတ်ပင်တည်း။ [ဧဝဖြင့် ဘိက္ခုမည်ဘို့ရန် ကောင်းသောအကြောင်းမှန်ကို ကန့်။]

အရပ်၌၊ ကော-အဘယ်သူနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးအပ်သော်၊ အာဝုသော-
 ငါ့ရှင်၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခု-ဘိက္ခုတည်း၊ ဣတိ ဝေမာဒိသု-ဤသို့အစရှိသော
 ပ' ငြိရပ်တို့၌၊ သမ္ဘဝေါ - ဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤ
 အဟံဘိက္ခု ဟု ဝန်ခံခြင်းသည်၊ အာနန္ဒတ္ထရေန-သည်၊ ဝုတ္တတ္တာ - ပြောဆို
 အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓမ္မိကာ-တရားအားလျော်သော၊ (အစစ်အမှန်
 ဖြစ်သော၊) ပဋိညာ- ဝန်ခံခြင်းတည်း၊ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ ရတ္တိဘာဂေ-၌၊
 ဒုဿီလာပိ-တို့သည်လည်း၊ ပဋိပထံ-ရှေးရှုဖြစ်သောခရီးကို၊ ဝါ-ခရီးရင်ဆိုင်၊
 အာဂစ္ဆန္တေန-လာသူသည်၊ ဝါ-က၊ ကောတ္ထောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဒိမှာ ဘယ်သူ
 လဲဟူ၍၊ ဝုတ္တေ - ပြောဆို မေးမြန်းအပ်သော်၊ အဓမ္မိကာယ - တရား အား
 မလျော်သော၊ အဘူတာယ-မဟုတ်မမှန်သော၊ ပဋိညာယ-ဖြင့်၊ မယံ ဘိက္ခု
 တိ-ငါတို့ ရဟန်းများ ဖြစ်ကြ၏ ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ- ပြောဆို ဝန်ခံကြကုန်၏။

ဧဟိဘိက္ခုတိ (တ္ထေ)-၌၊ ဧဟိဘိက္ခုနာမ-မည်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဧဟိ
 ဘိက္ခုတိ ဝစနမတ္ထေန - ဧဟိဘိက္ခုဟူသော စကားတော်မျှဖြင့်၊ [မတ္တသဒ္ဓါ
 ဖြင့် သရဏဂုဏ်၊ ကမ္မဝါစာကိုကန့်သည်။] ဘိက္ခုဘာဝံ - ဘိက္ခုအဖြစ်သို့၊
 ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒံ-ဧဟိဘိက္ခု ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့၊ [ဘိက္ခုဘာဝံကို ထပ်ဖွင့်သည်။]
 ပတ္တော - ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဟိ - ချဲ့၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဧဟိဘိက္ခု
 ဘာဝါယ- ဧဟိဘိက္ခုအဖြစ် အကျိုးငှါ၊ ဥပနိဿယသမ္ပန္နံ - အားကြီးသော

ဝုတ္တတ္တာ။ ။ “အဟံ အာဝုသော ဘိက္ခု” ဟု ပြခဲ့သောစကားသည် အင်္ဂုတ္တရ၊
 ဒသကနိပါတ၊ ဥပါလိဝဂ္ဂ၊ ကောကနဒသုတ်၌ လာသောစကားတည်း၊ ထိုစကားသည်
 အရှင်အာနန္ဒာ၏ ပဋိညာဉ်စကား ဖြစ်သောကြောင့် “ဓမ္မိကာ-တရားအားလျော်သော
 (ပြောသည့်အတိုင်း ဟုတ်မှန်သော) + ပဋိညာဉ်ဖြစ်သည်” ဟုလို။

ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တေန ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ ဒုဿီလာပိနှင့် အရတူအောင်
 “အာဂစ္ဆန္တာ” ဟု ရှိ၏၊ ဝုတ္တေ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “အာဂစ္ဆန္တေန” ဟု ရှိသင့်
 သည်၊ မှန်၏- အရှင်အာနန္ဒာ၏ ပဋိညာဉ်စကား၌ ခရီးရင်ဆိုင်လာသူသည် ကောက
 နဒ ပရိမြို့တည်း၊ ထို ပရိမြို့ကမေးပုံကို အတုလိုက်၍ ဤ၌လည်း “ ပဋိပထံ အာဂစ္ဆ
 နန္တေန” ဟု စကားသုံးထားသည်။

ဥပနိဿယ သမ္ပန္နံ။ ။ ဧဟိဘိက္ခုခခါဘျိရာ “ဥပ-အာကြီးသော + နိဿယ-မှီရာ
 အကြောင်း” ဟူသည် တခုသောရှေးဘဝ၌ ပရိက္ခရာရှစ်ပ ခုကို၊ သို့မဟုတ် သပိတ်
 သင်္ကန်းမျှကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အား၊ သို့မဟုတ် သီလရှိသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်း
 ၍ “ဣမံ ပရိက္ခာရဒါနံ အနာဂတေ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝါယ ပစ္စယော ဟောတု-ဤပရိက္ခရာ
 အသူသည် နောင်အခါ၌ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါစေ” ဟု
 ဆုတောင်း ရှိခဲ့ဘူးခြင်းတည်း၊ (သာရတ္ထ ဒီကာ။)

မှီရာအကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ပုဂ္ဂလံ- ကို၊ ဒိသွာ- မူ၍၊ ရတ္တပံသုကုလန္တရ
 တော-နိမြန်းသော ပံသုကုသင်္ကန်းတော်အကြားမှ၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ- ရွှေအဆင်း
 နှင့်တူသော အဆင်းရှိသော၊ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ- လက်ျာလက်တော်ကို၊ နိဟရိတွာ-
 ထုတ်ဖော်တော်မူ၍၊ မြဟ္မဃောသံ - မြတ်သော အသံတော်ကို၊ [မြဟ္မ
 ဃောသန္တိ-ဥတ္တမဃောသံ။] ဝါ- မြဟ္မာမင်း၏ အသံနှင့်တူသော အသံတော်
 ကို၊ [မြဟ္မ၊ နော ယောသသဒိသံ ဝါ ယောသံ။] နိစ္ဆာ- ရေန္တာ- မိန့်မြှောက်တော်
 မူလျက်၊ ဧဟိဘိက္ခု၊ စရမြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာတိ-
 ဟူ၍၊ ဝဒတိ- မိန့်တော်မူ၏၊ [ဘိက္ခု - ဘိက္ခု၊ ဧဟိ - လာလော၊ ဝါ - သင်
 အလိုရှိသော ရှင်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို လက်ခံလော၊ ဒုက္ခဿ - တေဘူမက ဝဋ်
 ဒုက္ခ၏၊ သမ္မာ - ကောင်းစွာ၊ အန္တကိရိယာယ - အဆုံးကို ပြုခြင်းငှါ၊ မြဟ္မ
 စရိယံ- သာသနမြဟ္မစရိယ၊ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယကို၊ စရ- ကျင့်လှည့်လော၊] တဿ-
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘဂဝတော- ၏၊ ဝစေနန- တော်နှင့်၊ သဟေဝ- တပြိုင်နက်သာ
 လျှင်၊ ဂိဟိလိင်္ဂံ - လူ့ အသွင်သည်၊ အန္တရဓာယတိ - ကွယ်ပျောက်တော့၏၊
 [လူ့အဝတ်နှင့် ဆံ မုတ်ဆိပ်ရှည်များ ကွယ်ပျောက်သွားသည်-ဟူလို၊] ပဗ္ဗဇ္ဇာစ-
 ရှင့်အဖြစ်သည်၎င်း၊ ဥပသမ္ပဒါစ- ရဟန်းအဖြစ်သည်၎င်း၊ ရဟတိ- တက်ရောက်
 ၏၊ ဝါ- အထမြောက်၏၊ ဘဏ္ဍု- ဥးပြည်းသည်၊ ဝါ- ခေါင်းတုန်းရိတ်ပြီးသည်၊
 ကာသာယဝသနော- ဖန်ရည် ဆိုအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်သည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ဧကံ- တထည်သော သင်းပိုင်ကို၊ နိဝါသေတွာ - ၍၊ ဧကံ - တထည်သော
 ကေသီကို၊ ပါရပိတွာ - ခြံ၍၊ ဝါ - ရမ်း၍၊ ဧကံ - တထည်သော သင်္ကန်းကြီး
 ကို၊ အံသေ- ပခုံးပေါ်၌၊ ထပေတွာ- တင်ထား၍၊ ဝါမံသကူသေ- လက်ဝဲပခုံး
 စွန်း၌၊ အာသတ္တ နိလုပ္ပလဝဏ္ဏ မတ္တိကာပတ္တော- ငြိကပ်စေအပ် (လွယ်အပ်)
 သော ကြာညိုအဆင်းရှိသော မြေသပိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ- ၍၊ တိဋ္ဌတိ- ၌စပ်။)

ရတ္တပံသုကုလန္တရတော။ ။ ဤစကားကို ထောက်၍ ဘုရားရှင်သည် ယခုကာလ
 သင်္ကန်းရမ်းသကဲ့သို့ လက်ကတော့မတင်ဘဲ ခြံတော်မူထားကြောင်း သိသာ၏၊ မှန်၏-
 လက်ကတော့ တင်ထားလျှင် သင်္ကန်းတော်အတွင်းမှ လက်တော်ကို ထုတ်ဘွယ်မလို။

ဧဟိဘိက္ခု။ ။ “ဧဟိ-လာလော” ဟု ခေါ်တော်မူသဖြင့် “သင်အလိုရှိအပ်သော
 ရှင်- ရဟန်းအဖြစ်ကို လက်ခံလော” ဟု ခွင့်ပြုရာရောက်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ ဧဟိတိ
 အာယာစိတာနံ (လဘေယျာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗန္တံ၊ လဘေယျံ ဥပ
 သမ္ပဒံ-ဟု တောင်းအပ်ကုန်သော) ပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒါနံ အနုမတဘာဝပ္ပကာသနဝစနံ၊
 တသ္မာ ဧဟိ သမ္ပဒိန္ဒြာဟိ ယထာယာစိတံ ပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒဝိသေသံတိ အတ္ထော ” ဟု
 မဟာဝဂ္ဂတေရသကဏ် ဖွင့်သည်။ [မြဟ္မစရိယန္တိ- သာသနမြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂမြဟ္မစရိယဉ္စ၊
 ဒုက္ခဿ သမ္မာ အန္တကိရိယာယာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။]

တိစီဝရဉ္စ-သင်္ကန်း ၃ ထည်သည်၎င်း၊ ပတ္တောစ-သပိတ်သည်၎င်း၊ ဝါသိ-
 ဝဲခွပ်သည်၎င်း၊ ဝါ-ဒန်ပူဖြတ်ကြောင်း ထားငယ် သည်၎င်း၊ သူစိစ-အပ်သည်
 ၎င်း၊ ဗန္ဓနံ-ခါးဗန်းကြိုးသည်၎င်း၊ ပရိသာဝနေန-ပုဝါရေစစ်နှင့်တကွ၊ အဋ္ဌ-
 န်သော၊ ဧတေ-ဤ ပရိက္ခရာတို့သည်၊ ယုတ္တယောဂဿ-အားထုတ်အပ်သော
 ဘာဝနာနယောဂ ရှိသော၊ (အားထုတ်အပ်သောဘာဝနာ အားထုတ်မှု
 ရှိသော) [ယုတ္တော + ဘာဝနာနယောဂေါ အဿာတိ ယုတ္တယောဂေါ၊]
 ဘိက္ခုနော-၏၊ (ပရိက္ခရာ-တို့တည်း၊) ဣတိဓံ - သို့၊ ဝုတ္တေဟိ-မိန့်တော်
 မူအပ်ကုန်သော၊ သရီရေ - ဌ၊ ပဋိမုတ္တေဟိယေဝ - စွပ်အပ်သည်သာလျှင်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌဟိ - န်သော၊ ပရိက္ခာရေဟိ - တို့ဖြင့်၊ [ဣတ္ထမ္မူတ
 လက္ခဏပုဒ်တည်း၊ တချို့က “ဥပလက္ခိတော” ဟု ထည့်ပေးသည်၊] ဝဿသဋ္ဌိ
 ကတ္ထေရောဝိယ-ဝါခြောက်ဆယ် ရပြီးသောထေရ်ကဲ့သို့၊ [ဝါခြောက်ဆယ်ရပြီး
 သော ထေရ်ကြီးသည် ငြိမ်သက်ရကား သဋ္ဌိဝဿိကတ္ထေရောဝိယဖြင့် ငြိမ်သက်
 သော အမူအရာရှိကြောင်းကို ပုံစံပြသည်၊] ဣရိယာပထသမ္ပန္နော-ဣရိယာ
 ပုထ်နှင့်ပြည့်စုံသည်၊ ဗုဒ္ဓါစရိယကော-ဘုရားဟူသော ဆရာရှိသည်၊ ဗုဒ္ဓုပဇ္ဈာ
 ယကော-ဘုရားဟူသော ဥပဇ္ဈာယ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [ဘုရားရှင်က သရဏဂုံ
 ဆရာ ကမ္မဝါစာဆရာ အရာ၌၎င်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်အရာ၌၎င်း တည်သည် - ဟုလို၊]
 ဝန္တမာနောယေဝ-ရှိခိုးလျက်သာလျှင်၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏။

ဟိ-ဇွဲ၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပဌမဗောဓိယံ-ပဌမဗောဓိ၌၊ ဝါ-ဝါတော် ၂၀
 အတွင်း၌၊ ဧကသ္မိံကာလေ- တခုသော ပဌမကာလ၌၊ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါယ
 ဝေ - ဧဟိဘိက္ခု ပဉ္စင်းအဖြစ်ဖြင့်သာ၊ ဥပသမ္ပာဒေသိ- မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်း
 အဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူပြီ၊ ဧဝံ - သို့၊ ဥပသမ္ပန္နာစ-မြင့်မြတ်သောရဟန်း
 အဖြစ်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ သဟဿပရိ-တထောင်၏အထက်
 ၌၊ ဧကစတ္တာလီသုတ္တရာနိ - ၄ ကျိပ်တပါး အလွန်ရှိကုန်သော၊ တိဏိဘိက္ခု
 သတာနိ- ၃ ရာသောရဟန်းတို့သည်၊ အဟေသံ - နံပြီ၊ သေယျထိဒံ- အဘယ်
 တို့နည်း၊ ပဉ္စ - န်သော၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေရာ-ပဉ္စဝဂ္ဂိယထေရ်တို့၎င်း၊ ယသော-
 မည်သော၊ ကုလပုတ္တော-၎င်း၊ တဿ-ထို ယသအမျိုးသား၏၊ ပရိဝါရာ-အခြံ
 အရံဖြစ်ကုန်သော၊ စတုပဏ္ဏာသံ-၅ ကျိပ် ၄ ယောက်သော၊ သဟာယကာ-
 အဖော်တို့၎င်း၊ တိသ-၃ကျိပ်သော၊ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယာ-ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယမင်းသားတို့၎င်း၊
 သဟဿံ - သော၊ ပုရာဏဇဋိလာ - ရှေးရသေ့တို့၎င်း၊ ဒွိဟိ - န်သော၊ အဂ္ဂ
 သာဝကေဟိ- တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တကွ၊ အမုဒေတယျသတာ- အခွဲအားဖြင့် ၃ ရာ
 အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-နှစ်ရာ့ငါးဆယ် အတိုင် အရှည်ရှိကုန်သော၊

ပရိဗ္ဗာဇကော - တို့၎င်း၊ ဧကော-သော၊ အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရော- ၎င်း၊ ဣတိ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ဟိ-သာဓကကား၊ အဋ္ဌကထာယံ-ရှေးအဋ္ဌကထာ၌၊ တိဏိ သတံ၊ ပေ၊ ဧဟိဘိက္ခုကာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤဂါထာစကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [တိဏိ သတံ - ၃ ရာတို့၎င်း၊ တိဏိသတန္တိ တိဏိသတာနိ၊ ဂါထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ဝစန ဝိပလ္လာသော ကဟော။] သဟဿဉ္စ - ၎င်း၊ စတ္တာလီသံ- ၎င်း၊ ပုန - ဖန်၊ အပရော-အခြားသော၊ ဧကော - တပါးသော၊ သပ္ပညော - ပညာရှိသော၊ ထေရောစ- အင်္ဂုလိမာလထေရ်၎င်း၊ (ဣတိ-သို့) သဗ္ဗေ-န်သော၊ ဧတေ- ဤ ရဟန်းတို့သည်၊ ဧဟိဘိက္ခုကာ- ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတို့တည်း။

စ-ဆက်၊ ဧကဝလံ- သက်သက်၊ ဧတေဝ- ဤရဟန်းတို့ချည်းသာ၊ (ဧဟိ ဘိက္ခုကာ-တို့သည်) န- မဟုတ်ကုန်သေး၊ အညေပိ- န်သော၊ ဗဟု-န်သော၊ (ဧဟိဘိက္ခုကာ-တို့သည်) သန္တိ-ရှိကုန်သေး၏၊ သေယုထိဒံ-အဘယ်ရဟန်း တို့နည်း၊ တိသတပရိဝါရော - ၃ရာအခြံအရံရှိသော၊ သေလော- မည်သော၊ မြာဟ္မဏော- ၎င်း၊ သဟဿပရိဝါရော-သော၊ မဟာကပ္ပိနော- ဟောကပ္ပိန မင်း၎င်း၊ ဒသသဟဿံ- တသောင်းသော၊ ကပိလဝတ္ထုဝါသိနော - ကပိလ ဝတ်၌နေကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာ - တို့၎င်း၊ သောဋ္ဌသသဟဿာ-တသောင်း ခြောက်ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ပါရာယနိကမြာဟ္မဏာ-ပါရာယ နိကပုဏ္ဏားတို့၎င်း၊ ဣတိဧဝမာဒယော - ဤသို့အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ပန-ထိုသို့ပင် အခြား ဧဟိဘိက္ခုတို့ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ တေ- ထိုဧဟိဘိက္ခု တို့ကို၊ ဝိနယပိဋကေ- ၌၊ ပါဠိယံ - ၌၊ န နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ - မညွှန်ပြအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (အာစရိယေဟိ-ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်) နဝုတ္တာ-မဆို အပ်ကုန်၊ ဣမေ-ဤ (တထောင့် သုံးရာ လေးကျိပ်တပါးသော) ရဟန်းတို့ကို၊ တတ္ထ-ထိုဝိနည်း ပါဠိတော်၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ - တိုက်ရိုက်ညွှန်ပြ အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊] (အာစရိယေဟိ-တို့သည်) ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သတ္တဝီသသဟဿာနိ- ၂ သောင်း ၇ ထောင်တို့သည်၎င်း၊ တိဏိယေဝ သတာနိစ-၃ရာသာလျှင်တို့သည်၎င်း၊ သဗ္ဗေ- ကုန်သော၊ ဧတေပိ- ဤရဟန်း တို့ကိုလည်း၊ [ဧတေဟိ - ရှိသည်ကား မကောင်း၊] သင်္ခါတာ - ဧဟိဘိက္ခု၌ သွင်းယူရေတွက်အပ်ကုန်၏၊ သဗ္ဗေ-န်သော၊ ဧ-တ-တို့သည်၊ [၂ ရပ်ပေါင်း နှစ်သောင်း ရှစ်ထောင် ခြေခံရ၌ လေးဆယ့် တပါးတို့သည်၊] ဧဟိဘိက္ခုကာ- ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတို့တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ [“သဗ္ဗေတေ ဧဟိဘိက္ခုကာ” သည် ဧဟိဘိက္ခုအားလုံး၏ နိဂုံးတည်း။]

တီဟိ၊ပေ၊ဥပသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန - ဖြင့်၊ တိက္ခတ္ထံ - ကြိမ်၊ ဝါစံ - စကားလုံးကို၊ ဘိဒ္ဓိတွာ - ခွဲခြား၍၊ [စကားလုံး ကွဲကွဲပြားပြား ရွတ်ဆိုခြင်းကို “ ဝါစံဘိဒ္ဓိတွာ ” ဟု ဆိုသည်။] ဝုတ္တေဟိ-ဆိုအပ်ကုန်သော၊ တီဟိ-နံသော၊ သရဏဂမနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော-မြင့်မြတ်သောပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူတည်း၊ ဟိ-ဇွဲ၊ အယံ ဥပသမ္ပဒါ နာမ-ဒါမည်သည်၊ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ- ဒါ၎င်း၊ သရဏဂမနုပသမ္ပဒါ-၎င်း၊ ပေ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မုပသမ္ပဒါ-၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ အဋ္ဌဝိခာ - ရှိ၏၊ တတ္ထ-ထို ရှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါ-ကို၎င်း၊ သရဏဂမနုပသမ္ပဒါစ- ကို၎င်း၊ ဝုတ္တာဝေ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။ [ရှေ့၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော ၂ မျိုးပင်-ဟူလို၊]

ဩဝါဒပုဋိဂ္ဂဟဏုပသမ္ပဒါနာမ-ဒါမည်သည်၊ [မဟာကဿပ ဣတ္ထရဿ အနုညာတ ဥပသမ္ပဒါ-၌စပ်၊] ကဿပ-ကဿပ၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဟံ- သည်၊ ဇာနန္ဒောဝေ-ကေနသိသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဇာနာမိ-သိ၏၊ ဣတိ စ-ဤသို့၎င်း၊ ပဿန္တောဝေ-ကေန မြင်သည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပဿာမိ- ၏၊ ဣတိစ-၎င်း၊ ဝဒါမိ-မိန့်တော်မူ၏၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ [တိနှင့်ဟ အနက် မရှိ၊] (တနည်း) ဣဟ-ဤ သာသနာတော်၌၊ [တ-အာဂုံ၊] တေ-သည်၊ ဧဝံ- ဤ ဆိုအပ်လတံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗံ - ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်

အယံဟိ ဥပသမ္ပဒါနာမ ။ ။ သရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပန္နောနှင့်စပ်၍ ဥပသမ္ပဒါ ရှစ်ပါးကို ပြလိုသောကြောင့် “ အယံ ဟိ ” စသည်မိန့်၊ ထို၏အကျယ်ကား “ ဣမာသု အဋ္ဌသု ဥပသမ္ပဒါသု ၊ ပေ၊ဥပသမ္ပန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ” ဟူသော တမျက်နှာကျော် တိုင်အောင်တည်း။

ဩဝါဒပုဋိဂ္ဂဟဏုပသမ္ပဒါ ။ ။ ဘုရားရှင်ပေးတော် မူအပ်သော ဩဝါဒကို အရှင်မဟာကဿပသည် ခံယူ၏၊ ထိုဩဝါဒ ခံယူခြင်းကြောင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ဥပသမ္ပဒါသည် ဩဝါဒပုဋိဂ္ဂဟဏုပသမ္ပဒါမည်၏။

ဩဝါဒ ၃ မျိုး။ ။ “တသ္မာတိဟ” စချီသော ဩဝါဒတော်သည် ၃ ချက်ပါ၏၊ ထိုတွင် ပဌမသည် ဟိရိသုတ္တပ္ပကို ကြီးစွာဖြစ်စေဘို့ရန် ဩဝါဒတည်း၊ ဒုတိယမှာ တရား နာရာ၌ စိတ်အားလုံး စိုက်ထားဘို့ရန် ဩဝါဒတည်း၊ တတိယကား သာတသဟာတ ကာယဂတာသတိ မစွန့်ဘို့ရန် ဩဝါဒဖြစ်သည်။

တသ္မာတိဟ။ ။ ထိုဩဝါဒ ၃ မျိုးတွင် တမျိုးတမျိုး၌ “ တသ္မာတိဟ ” ဟု စချီ၍ “ ဧဝံဟိ တေ ကဿပ သိက္ခိတဗ္ဗံ ” ဟူသော နိဂုံးဖြင့် အဆုံးသတ်ထားသည်ကို သတိပြု ပါ၊ တသ္မာတိဟ၌ တိနှင့်ဟကို အနက်မရှိဟု ၎င်း၊ တအက္ခရာလာ၍ “ ဣဟ - ဣမသ္မိ သာသနော ” ဟု ၎င်း ၂ နည်းဖွင့်၏၊ တသ္မာ၏ အနိယမကိုလည်း “ ယသ္မာ အဟံ ဇာနန္ဒောဝ ဇာနာမီတိ၊ ပဿန္တောဝေစ ပဿာမီတိ ဝဒါမိ ” ဟု ထည့်သည်။

အားထုတ်ရာ၏။ ဝါ - ရမည်။ (ကိ)။ ထေရေသု - ထေရ်တို့၌၎င်း၊ နဝေသု - သီတင်းငယ်တို့၌၎င်း၊ မဇ္ဈိမေသုစ-သီတင်းလတ်တို့၌၎င်း၊ မေ-၏။ တိဗ္ဗ-ကြီးစွာ သော၊ ဟိရောတ္တဗ္ဗ-ဟိရိဩတ္တပ္ပသည်။ ပစ္စုပ္ပန်-မချဉ်းကပ်မီကပင် တည်နေ သည်။ ဘဝိဿတံ-တံ၊ ဣတိ-သို့၊ (သိက္ခိတဗ္ဗ-ရာ၏။ ဝါ- ရမည်။)ကဿပ-ပါ ဧဝံဟိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ၊ တေ- သည်။ သိက္ခိတဗ္ဗ- ရာ၏။ ဝါ- ရမည်။ [ဧဝံဟိ - စသည်ကား ဩဝါဒတပါး၏ နိဂုံးတည်း။]

ကဿပ-ပါ (ယသ္မာ- ကြောင့်၊ အဟံ- သည်၊ ဇာနန္ဒောဝေ- သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဇာနာမံ-၏။ ဣတိစ- ၎င်း၊ ပဿန္တောဝေ-သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပဿာမိ-၏။ ဣတိစ-သို့၎င်း၊ ဝဒါမိ- ၏။) တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဟ- ၌၊ တေ- သည်။ ဧဝံ-ဖြင့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗ-ရာ၏။ ဝါ-ရမည်။ (ကိ)။ ယံကိဗ္ဗိ-အမှတ်မရှိ တစုံ တခုသော၊ ကုသလူပသံဟိတံ- အပြစ်ကင်းသော အရာနှင့် ယှဉ်သော၊ ဓမ္မ- ကို၊ သောဿာဓိ-နာအံ၊ သဗ္ဗ-သေ ၊ တံဓမ္မ-ကို၊ အဋ္ဌိကတွာ-အလိုရှိသည် ကိုပြု၍၊ ဝါ-လိုလိုချင်ချင်ပြု၍၊ (တနည်း)အဋ္ဌိကတွာ-မိမိစီးပွားကိုပြု၍၊ ဝါ-

ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗစသည် ။ ။ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ တိဗ္ဗန္တိ ဗဟလံ မဟန္တိ၊ ဟိရောတ္တပ္ပဉ္စာတိ ဟိရိစ ဩတ္တပ္ပံစ၊ ပစ္စုပ္ပန်တံတံ ဥပသင်္ကမနတော ပဌမတရ မေဝ (ပတိအနက်) ဥပဋ္ဌိတံ၊ ထေရေနဝမဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်များထံ သွားလိုသောအခါ မသွား မီကပင် ကြီးစွာသော ဟိရိဩတ္တပ္ပထား၍သွားပါ-ဟူလို၊ မိမိက ထိုသို့သွားလျှင် မိမိထံ လာသော ထေရစသည်ကလည်း ကြီးစွာ ဟိရိဩတ္တပ္ပထား၍ လာကြမည်ပင်ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသောအခါ ဤ သာသနာတော်ကို ခေါင်းဆောင်ရမည့် အရှင်မဟာကဿပအား ပေးတော်မူအပ်သော ဤ ပဌမဩဝါဒကို စဉ်းစားသင့်၏။ ထေရေနဝမဇ္ဈိမတို့ အပေါ်၌ မိမိက လေးစားမှသာ၊ ထေရေနဝမဇ္ဈိမတို့က မိမိကို ပြန်၍ လေးစားပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ လေးစားမှသာ သာသနာတော်ကိုလည်း အခွင့်ရှည်စွာ စောင့်ရှောက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဟိရိဩတ္တပ္ပကင်း၍ အချင်းချင်း ဂရုမစိုက်မှုသည် သာသနာတော် ပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းတရပ် ဟုမှတ်ပါ။

အဋ္ဌိကတွာ။ ။ တေန ဓမ္မေန အတ္ထိကံကတွာ၊ အဋ္ဌိကို “အတ္ထိကံ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် “အတ္ထော ယဿ အတ္ထိတိ အတ္ထိ”ဟု အဿတ္ထိဝိဂ္ဂဟကို ပြစ်၊ ဣကို ဋ္ဌုပ္ပိ၊ “ထိုတရား ဖြင့် အလိုရှိသူကိုပြု၍”ဟု ။ “လိုလိုချင်ချင်နှင့် တရားနာပါ” ဟူလို။

တနည်း။ ။ တံဝါ ဓမ္မံ “ဧသ မယံ ဓမ္မော”တိ အတ္ထိကံကတွာ၊ အဋ္ဌိကို “အတ္ထိ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် “အဋ္ဌိ”၌ စိပစ္စည်း၊ တနည်း (ဤ) ပုဒ်သည် သုတ္တတည်း ဟု သိစေ၏။ ဤအဖွင့်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်း မူလဒီကာလည်း ဖွင့်၏။ “အတ္ထိ ကတွာတိ - ဟိတံ ကတွာ”ဟု အနုဒီကာဖွင့်၏။ တရားနာသောအခါ ထိုတရားကို “ငါ၏ စီးပွားဘဲ”ဟု သဘောထား၍ လေးလေး စားစားနာပါ-ဟူလို။

မိမိစီးပွားလိုသဘောထား၍၊ မနသိကတွာ - စိတ်၌ထား၍၊ သဗ္ဗစေတသာ- အလုံးစုံ နှလုံးသွင်းကြောင်းစိတ်ဖြင့်၊ ဝါ - အစွမ်းကုန် နှလုံးသွင်းကြောင်း စိတ်ဖြင့်၊ သမန္တာဟရိတွာ-နှလုံးသွင်း၍၊ ဩဟိတသောတော-ထားအပ်သော ပသာဒသောတ၊ ဉာဏသောတရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဓမ္မ- ကို၊ သောဿာမိ- နာအံ၊ ဣတိ- သို့၊ (သိက္ခိတဗ္ဗ- နိ) ကဿပ- ပ၊ ဧဝံဟိ- သာလျှင်၊ တေ- သည်၊ သိက္ခိတဗ္ဗ- နိ။ [ဤစကားဖြင့် ဒုတိယဩဝါဒကို ပြတော်မူသည်။]

ကဿပ- ပ၊ (ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အဟံ ဇာနန္ဒောဧဝ ဇာနာမိ ဣတိစ၊ ပဿန္တောဧဝ ပဿာမိ ဣတိစ ဝဒါမိ။) တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဟ- ၌၊ တေ- သည်၊ သိက္ခိတဗ္ဗ (ကိ)၊ မေ- ငါ၏ (စိတ်ကို)၊ သာတသဟဂတာ - သာယာ တတ်သော သုခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ကာယဂတာသတိစ- ပုဗ္ဗမာတက ကာယ၊ အာနာပါနကာယ၌ ဖြစ်သော ပဌမဈာန်သတိသည်လည်း၊ န ဝိဇဟိ သတိ- မစွန့်လှံ၊ [အမြဲသတိထားသည်- ဟုလို၊] ဣတိ (သိက္ခိတဗ္ဗ) ကဿပ ဧဝံ ဟိ တေ သိက္ခိတဗ္ဗ၊ [ဤစကားဖြင့် တတိယဩဝါဒကို ပြတော်မူသည်။] ဣတိ- သို့၊ ဣမဿ ဩဝါဒဿ- ဤဩဝါဒတော် ၃ ရပ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေန- ခံယူခြင်းကြောင့်၊ မဟာကဿပတ္ထေရဿ- အား၊ အနုညာတဥပသမ္ပဒါ- ခွင့်ပြု တော်မူအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်တည်း။ [ပြခဲ့သော စကားသည် ဩဝါဒပဋိဂ္ဂ ဟဏ မဟုတ်သေး၊ ဩဝါဒသာဖြစ်သေး၏။ ထို့ ကြောင့် ဣမိနာ ဩဝါဒပဋိဂ္ဂ ဟဏေန- ဟုမရှိသင့်၊ “ ဣမဿ ဩဝါဒဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေန ” ဟု ရှိမှသင့်သည်။ နောက်၌လည်း “ အဋ္ဌဂရုဓမ္မဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေန ” ဟု လာလတံ၊]

သဗ္ဗစေတသာ။ ။ စိတ္တဿ ထောကံပိ ဗဟိဂန္တု၊ အဒေန္တော သဗ္ဗေန သမန္တာ ဟရိတွာ = တရားနာစဉ် စိတ်ကို အပြင်အာရုံသို့ အနည်းငယ်မျှ မထွက်သွားစေဘဲ အစွမ်းကုန်တရားနှလုံးသွင်းကြောင်း စိတ်ဖြင့် နှလုံးသွင်း၍။ [ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “ သဗ္ဗ ” မရှိသင့် ဟုမှတ်။]

ဩဟိတသောတော။ ။ ထပိတသောတော ၊ အဝပုဗ္ဗ ဓာဓာတ် တပစ္စည်းကို “ ထပိတ ” ဟုဖွင့်သည်။ ဓမ္မေ နိဟိတသောတော (ထားအပ်သော သောတရှိသည်။) ဧဝံ ဟိ တေ သိက္ခိတဗ္ဗတိ - ဉာဏသောတဉ္စ ပသာဒသောတဉ္စ ဩဟိတွာ မယာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ သက္ကစ္စမေဝ သုဏိဿာမိတိ ဧဝံ ဟိ တေ သိက္ခိတဗ္ဗ။

သာတ၊ ပေ၊ ကာယဂတာသတိ။ ။ အသုဘေသုစေဝ အာနာပါနေစ ပဌမဈာန် ဝသေန သုခသမ္ပယုတ္တာ ကာယဂတာသတိ၊ သာတကို သုခ ဟု ဖွင့်၏။ ကာယဂတာ၌ ကာယကိုလည်း အသုဘကာယနှင့် အာနာပါနကာယကို ယူစေလိုသည်။ ထိုကာယကို အာရုံပြု၍ ပဌမဈာန်သုခနှင့် ယှဉ်သောသတိ- ဟုလို။

ပဉ္စာဗျာကရဏုပသမ္ပဒါနာမ - မည်သည်၊ သောပါကဿ - သောပါက
 သာမဏေအား၊ အနညာတ ဥပသမ္ပါ-တည်း၊ ကိရ-နဲ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗာ
 ရာမေ-ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ အနုစကံမန္တံ - အတုလိုက်၍ စကြိုသွားသော၊
 သောပါကသာမဏေရံ - ကို၊ [ပုစ္ဆိ - ၌စပ်၊] သောပါက-က၊ ဥဒ္ဓုမာတက
 သညာတိဝါ-ဥဒ္ဓုမာတကသညာ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ရူပသညာတိဝါ-
 သော၊ ဣမေဓမ္မာ - ဤတရားတို့သည်၊ နာနတ္ထာ - အထူးထူးသော အနက်
 အဓိပ္ပါယ်ရှိကုန်သလော၊ နာနာဗျဉ္ဇနာ-အထူးထူးသောသဒ္ဓါရှိကုန်သလော၊
 ဥဒါဟု - သို့မဟုတ်၊ ဧကတ္ထာ - တမျိုးတည်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ် ရှိကုန်
 သလော၊ ဗျဉ္ဇနမေဝ-သဒ္ဓါသည်သာ၊ နာနံ - ထူးသလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဒသ-
 နံသော၊ အသုဘနိဿိတေ- အသုဘ၌မှီကုန်သော၊ ပဉ္ဇေ- တို့ကို၊ ပုစ္ဆိ- မူပြီ၊
 သော-ထို သောပါကသာမဏေသည်၊ တေ- ထို ပြဿနာတို့ကို၊ ဗျာကာသိ-
 ဖြေပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-အား၊ သာဓုကာရံ-သာဓုဟု ပြုအပ်သောအသံ
 ကို၊ ဝါ-ကောင်းချီးကို၊ ဒတ္တာ-မူ၍၊ သောပါက-က၊ တံ-သည်၊ ကတိဝသော-
 ဘယ်နှစ်နှစ်ရှိသည်၊ အသိ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-
 မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ-သည်၊ သတ္တဝေသော-၇ နှစ်ရှိသည်၊ (အမိ-၏)ဣတိ-
 ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သောပါက-က၊ တံ-သည်၊ မမ-၏၊ သဗ္ဗညုတညာဏေန-
 တော်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ သံသန္နိတွာ- နှိုးနှောတိုက်ဆိုင်၍၊ ပဉ္ဇေ- တို့ကို၊ ဗျာကာ
 သိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ အာရဒ္ဓစိတ္တော-နှစ်သက်စေအပ်သောစိတ်
 ရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥပသမ္ပဒံ - ကို၊ အနုဇာနိ - မူပြီ၊ အယံ-ဤ ပဉ္စင်း
 အဖြစ်သည်၊ ပဉ္စာဗျာကရဏုပ သမ္ပဒါ - မည်၏၊ ဂရုဓမ္မပုဋိဂ္ဂဟဏုပသမ္ပဒါ
 နာမ- မည်သည်၊ မဟာပဇာပတိယာ - မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီအား၊ အဋ္ဌ
 ဂရုဓမ္မဿ-ရှစ်ပါးသောဂရုဓမ္မကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေန- လက်ခံခြင်းကြောင့်၊ အနု
 ညာတဥပသမ္ပဒါ- တည်း၊ [ဘိက္ခုနောဝါဒဝဂ်နှင့် ဘိက္ခုနီခန္ဓကဋ္ဌလာသည်။]

ဥဒ္ဓုမာတကသညာ။ ။ ဥဒ္ဓုမာတကအလောင်းကို ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်အောင်
 ရှု၍ ရအပ်သောပဌမဇာန်သည် ဥဒ္ဓုမာတကသညာ မည်၏။ သညာကို ခေါင်းတပ်၍
 ဇာန်တခုလုံးကို ယူစေသည်။

ရူပသညာ။ ။ ကသိုဏ်းရုပ်ကို အာရုံပြု၍ ရအပ်သောဇာန်သည် ရူပသညာမည်၏။
 ထို ၂ မျိုးလုံးပင် ရူပဇာန်အဖြစ်ဖြင့် အနက်တူသောကြောင့် ဧကတ္ထဖြစ်ပါ၏။ သဒ္ဓါ
 အားဖြင့်ကား မတူသောကြောင့် နာနာဗျဉ္ဇန ဖြစ်ပါသည်- ဟု သာမဏေကဖြေသည်။
 [အာရဒ္ဓစိတ္တောတိ အာရာမိတစိတ္တော - သောပါကသာမဏေသည် နှစ်သက်စေအပ်
 (ကျေနပ်စေအပ်သော) စိတ်ရှိတော်မူသည်၊ အဘူရ ကျေနပ်တော်မူသည်-ဟုလို။]

ဒုတေသနပသမ္ပဒါနာမ - မည်သည်၊ အနုကာသိယာ - အနုကာသိ မည်သော၊ ဂဏိကာယ - ပြည့်တန်ဆာမအား၊ အနုညာတ ဥပသမ္ပဒါ- တည်း။ [စူဠဝါ ဘိက္ခုနီခန္ဓကဋ္ဌလာသည်။]

အဋ္ဌဝါစိကုပသမ္ပဒါနာမ- မည်သည်၊ ဘိက္ခုနီယာ- ရဟန်းမ၏၊ ဘိက္ခုနီ သံဃတော-မှ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ကံ၎င်း၊ ဘိက္ခုသံဃတော-မှ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန- ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွိဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ ကမ္မေဟိ- တို့ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပဒါ-ခြင်းတည်း၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မပသမ္ပဒါနာမ - မည်သည်၊ ဘိက္ခုနီ- တို့၏၊ တေရဟိ - ယခု အခါ၌၊ ဥပသမ္ပဒါ- တည်း၊ အဋ္ဌသု-န်သော၊ ဣမာသု ဥပသမ္ပဒါသု- တို့တွင်၊ ယာ အယံ- အကြင်သို့သော ဤဥပသမ္ပဒါကို၊ [အနိယမဖြစ်၍ “ယာ” ဟု၎င်း၊ သရဏဂမနပသမ္ပဒါခဏ်းဖြစ်၍ နီးသောကြောင့် “အယံ” ဟု၎င်းထားသည်။] အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဒန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေ-သို့၊ အနုညာတာ-ခွင့်ပြုတော် မူအပ်ပြီ၊ [ဝိနည်းမဟာဝါ၊ မဟာခန္ဓကဋ္ဌ သာသနာတည်စတွင် ပဌမ ခွင့်ပြု တော်မူသည်၊ နောက်၌ကား ဤသရဏဂမနပသမ္ပဒါကို ပယ်တော်မူသည်။] ဣမာယဥပသမ္ပဒါယ-ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော-တည်း၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဘဒြောတိ-ကား၊ အပါပကော- မကောင်းမှု မရှိသူသည်၊ ဝါ-မယုတ်မာ သူသည်၊ (ဘိက္ခု-ဘိက္ခုမည်၏) ဟိ - ချဲ့၊ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဒယော- ကလျာဏပုထုဇဉ် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ယာဝ- လောက်၊ အရဟာ- သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တာဝ - ထိုရဟန္တာတိုင်အောင်၊ ဘဒြေန - ကောင်းသော၊ သီလေန-စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့်၎င်း၊ သမာဓိနာ-ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော သမာဓိနှင့်၎င်း၊ ပညာယ-လောကီ လောကုတ္တရာပညာနှင့်၎င်း၊ [သီလန္တိ-စတု ပါရိသုဒ္ဓိသီလံ၊ သမာဓိတိ - ဝိပဿနာပါဒကာ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော၊ ပညာ တိ - လောကီယလောကုတ္တရညာဏံ၊] ဝိမုတ္တိယာ - အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်၎င်း၊

ဣမာသု၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ “တိဟိ သရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပန္နောတိ” ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်စပ်၍ ဥပသမ္ပဒါရှစ်ပါးကို အတ္ထုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့် ပြုပြီး၍ အလိုရှိအပ်သော ဥပသမ္ပဒါကို (အတ္ထုဒ္ဓေသသဘောအားဖြင့်) ပြလိုသောကြောင့် “ဣမာသု၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်၊ ဤကျမှ “တိဟိသရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပန္နော” အဖွင့်ပြီးသည်။

အပါပကော။ ။ “ဘဒြော-ကောင်းသူ” ဟူသည် “ယုတ်မာသူ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် သူတော်ကောင်း” ဟု သိစေလို၍ “အပါပကော” ဟု မိန့်သည်၊ နတ္ထိ ပါပံ ယဿာတိ အပါပကော၊ (သမာသန္တ-ကပစ္စည်း၊) “ဘဒြေန သီလေန၊ ပေ၊ သမန္နာဂတတ္တာ” ကား ဘဒြအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြတည်း၊ ထို သမန္နာဂတတ္တာကိုကြည့်၍ “ ဘဒြိ ယဿာတိ ဘဒြော” ဟု အဿတ္ထိပြုဘွယ်မလို၊ “ ဘဒ္ဒတိ သောဘတိတိ ဘဒြော” ဟု သာပြု၊ ဘဒ္ဒိဓာတ်၊ ရက်ပစ္စည်း။

ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနေနစ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို သိမြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်နှင့်၎င်း၊ သမန္နာဂတတ္တာ - ကြောင့်၊ ဘဒြောဘိက္ခုတိ - ဟူ၍၊ သင်္ချံ- ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-နိဗ္ဗာန်၊

သာရေတိ- ကား၊ တေဟိယေဝ သီလသာရာဒီဟိ - ထို သီလအနှစ် အစ ရှိသည်တို့နှင့်ပင်၊ သမန္နာဂတတ္တာ-ကြောင့်၊ နီလသမန္နာဂမေန- အညှိဂုဏ် နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ နီလောပဇော (တိ) -ဇောဟူ၍၊ ဝါ-အညှိပုဆိုးဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ- ကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ၊) သာရေတိက္ခုတိ- ဟူ၍၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော- ၏၊ ဝါ- တနည်း၊ ဝိဂတကိလေသဖေဂ္ဂုဘာဝတော-ကင်းသော ကိလေသာအကာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ကိလေသာအကာမှ ကင်းသည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊)ဒီဏာသဝေါဝ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ၊ သာရေတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ သေက္ခောတိ- ကား၊ ပုထုဇ္ဇန ကလျာဏကေန- ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ -ကွ၊ သတ္တ၊ အရိယာ- တို့သည်၊ တိဿော, သိက္ခာ- တို့ကို၊ သိက္ခန္တိ-ကျင့်ကုန်ဆဲ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သေက္ခာ-ကွတို့မည်၏၊ တေသု- ထို ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့်တကွ ၇ ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဘို့တွင်၊ ယော ကောစိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သေက္ခောဘိက္ခုတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ န သိက္ခတိ-ကျင့်ဆဲမဟုတ်၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ အသေက္ခော-

နီလသမန္နာဂမေန။ ။ အညှိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် အဝတ်ကိုလည်း ဂုဏု ပစာရအားဖြင့် “နီလော” ဟု ဆိုရသကဲ့သို့ သီလစသော အနှစ်ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ကြောင့် ဘိက္ခုကိုလည်း “သာရ”ဟု ခေါ်ရသည်- ဟူလို၊ ဤစကားဖြင့် ဂုဏုပစာဟု ပြ၍ “သာရော ယဿ အတ္ထိတိ သာရော”ဟု အဿတ္ထိပြုဘွယ်မလို-ဟု ပြသည်။

ပုထုဇ္ဇန ကလျာဏကေန။ ။ ယောပိ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနော အနုလောမပဋိပဒါ ယ (လောကုတ္တရာအားလျော်သော ဝိပဿနာအကျင့်၌) ပရိပူရကာရီ သီလသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရော ဘောဇနေ မတ္တညူ ဇာဂရိယာနယောဂမနုယုတ္တော ပုဗ္ဗရတ္တာ ပရရတ္တံ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ဘာဝနာနယောဂ မနုယုတ္တော ဝိဟရတိ၊ အဇ္ဇဝါသ္မေဝါ အညတရံ သာမညဖလံ အဓိဂမိဿာမိတိ၊ သောပိ ဝုစ္စတိ သိက္ခတိတိ သေက္ခောတိ အာဟ-ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန သဒ္ဓိံတိ။ [ဝိပဿနာအားထုတ်မှုစသောအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသော ကလျာဏပုထုဇဉ်လည်း သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွင် ပါဝင်နိုင်သည်-ဟူလို။]

န သိက္ခတိတိ။ ။ ကျင့်ခြင်းကိစ္စ မပြီးသေးသော မဂ္ဂဋ္ဌ- ဟေဋ္ဌမဖလဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်များ ကိုသာ “သိက္ခန္တိတိ” ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် “သေက္ခ”ဟု ဆိုရသည်၊ အထက်၌ ကျင့်ဘွယ်ကိစ္စမရှိ၊ ကျင့်ခြင်းကိစ္စပြီးစီးပြီးသောကြောင့် ရဟန္တာကို “န သိက္ခတိ-သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ ကျင့်ဆဲမဟုတ်”ဟု ဆိုရသည်၊ “ယတ္ထ အာသင်္ကာ, တတ္ထ ပဋိသေဓော ကာတဗ္ဗော” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ “ကျင့်ဆဲလေလား” ဟု ယုံမှားဘွယ်

မည်၏။ သေက္ခမေဗ္ဗ-ကျင့်ထိုက်သောတရားတို့ကို၊ အတိတ္တမ္မ-လွန်မြောက်၍၊ အဂ္ဂဗလေ- အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ဌိတော- တည်သော၊ တတော- ထို အရဟတ္တဖိုလ်ထက်၊ ဥတ္တရိ- အလွန်၊ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝတော-ကျင့်ထိုက်သော တရား၏ မရှိတော့ခြင်းကြောင့်၊ ဒီဏာသဝေဝါ- ကို၊ အသေက္ခောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

သမဂ္ဂေန သံဃေနာတိ-ကား၊ သဗ္ဗန္တိမေန- အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိယာယေန-အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ ပဉ္စဝဂ္ဂ ကရဏီယေ- ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာသည် ပြုထိုက်သော၊ ကမ္မေ-၌၊ ယာဝတိကာ-အကြင်မျှလောက် အနည်းဆုံး ၅ ပါး အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု- ပကတတ်ရဟန်းတို့သည်၊ ကမ္မပုတ္တာ-ကံသို့ရောက်ကုန်၏၊ ဝါ-ကံအားလျှော့ပတ်ကုန်၏၊ တေသံ- ထို အနည်းဆုံး ၅ ပါးသော ရဟန်းတို့၏၊ အာဂတတ္တာ-လာကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဆန္ဒာရဟာနံ - ဆန္ဒထိုက်သော အခြားရဟန်းတို့၏၊ [၅ပါးမှ အခြားရဟန်း-ဟူလို၊] ဆန္ဒဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အာဟဋ္ဌတ္တာ-ဆောင်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ သမ္မုဒိဘူတာနံ-မျက်မှောက်ဖြစ်၍ဖြစ်သော ရဟန်းတို့၏၊ အပ္ပဋိက္ခောသနတောစ - မတားမြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ တေသ္မိံ ကမ္မေ- ဤပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယကံ၌၊ သမဂ္ဂဘာဝံ - ညီညွတ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဂတေန-

ရှိသောရဟန္တာ၌သာ “န သိက္ခတိ” ဟု ပဋိသေမပြုရသောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ယုံမှားဘွယ် မရှိသော လောကီတရား နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည် “အသေက္ခ” အမည်မရထိုက်တော့ချေ။

ဒီကာတနည်း။ ။ “ဝုဒ္ဓိပတ္တသိက္ခောဝါ အသေက္ခော” ဟု ဒီကာ၌ အဋ္ဌကထာမှ တနည်းဖွင့်သေး၏။ ဤအလို (အ) သည် ဝုဒ္ဓိအနက်ဟော-ဟု မှတ်၊ “အသေက္ခော- အကြီးဆုံး သိက္ခာရှိသူ” ဟူလို၊ သို့ဖြစ်လျှင် သေက္ခတို့တွင် အကြီးဆုံး အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို “အသေက္ခ” ဟု ခေါ်သင့်ရာရောက်၏။ သို့သော်-တံသဒိသေသု တဗ္ဗောဟာရတော-ထိုအရဟတ္တမဂ်နှင့် တူသော ဖိုလ်တရား၌ “အသေက္ခ” အမည်ကို (သဒိသုပစာရအားဖြင့်) တင်စားခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်သည် အသေက္ခ (အကြီးဆုံး သေက္ခ) ဟု နာမည်ရ၍ ထိုဖိုလ်၌တည်သော ရဟန္တာလည်း ထိုအသေက္ခတရားရှိသောကြောင့် အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အမည်ရသည်။

သဗ္ဗန္တိမေန ပရိယာယေန။ ။ ပရိယာယေနကို “ပရိစ္ဆေဒေန” ဟု ဖွင့်၏။ ဥပသမ္ပဒါကံကို မဇ္ဈိမဒေသ၌ ၁၀ ပါးမှအထက်ဖြစ်သောသံဃာ၊ ပစ္စန္ဒရာဇဝယ် ၅ ပါးမှ အထက်ဖြစ်သောသံဃာသည် ပြုထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ဥပသမ္ပဒါကံကို “ အနည်းဆုံး ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယကံ ” ဟု ဆိုသည်။

တေသ္မိံ ကမ္မေ။ ။ “ကေသ္မိံ” ဟု မရှိရ၊ ပြခဲ့သော “ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယေကမ္မေ” ကို ပြန်၍ ညွှန်းသောကြောင့် “တေသ္မိံ” ဟု ရှိသင့်သည်။ [“သမဂ္ဂဘာဝံ ဥပဂတေန” သည် သမဂ္ဂေနသံဃေန၏ လိုရင်းအဖွင့်၊ ထို သံဃေနကို ကာတဗ္ဗေန ၌ စပ်။]

ကပ်ရောက်သော၊ (သံယေန-သည်) ဥတ္တိစတုတ္ထေနာတိ-ကား၊ တီဟိ-၃ ကြိမ်
ကုန်သော၊ အနုဿာဝနာဟိ- ကမ္မဝါစာတို့ဖြင့်၎င်း၊ ကောယ- သော၊ ဥတ္တိ
ယာစ- ဖြင့်၎င်း၊ ကာတဗ္ဗေန- ပြုထိုက်သော၊ ကမ္မေနာတိ - ကား၊ ဓမ္မိကေန-
တရားအားလျော်သော၊ ဝိနယကမ္မေန- ဝိနည်းကံဖြင့်၊ အကုပ္ပေနာတိ- ကား၊

ဥတ္တိ စတုတ္ထေန။ ။ “ဥတ်လျှင် ၄ ကြိမ်မြောက်ရှိ” ဟူသောစကားကို စဉ်းစား
လျှင် ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်က အလျင်ကျ၍၊ ဥတ်က နောက်ကျသည်- ဟု ထင်စရာရှိ၏။
တကယ်ရှုတ်ဖတ်သောအခါ ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်ကနောက်၊ ဥတ်ကအလျင် ရှုတ်ရသည်။
သို့သော် ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်က သဘောတူဖြစ်၍ ، သဘောကဲ့သောဥတ်ကို ၄ ကြိမ်
မြောက်ဟု ဖိန့်တော်မူသည်။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း ရှုတ်စဉ်ကိုမလိုက်ဘဲ “ဥတ္တိစတုတ္ထ”
ဟူသော သဒ္ဒါနေကိုလိုက်၍ “တီဟိ အနုဿာဝနာဟိ ကောယဥတ္တိယာ” ဟု ဥတ်ကို
နောက်ထား၍ ဖွင့်သည်။ [“ဥတ္တိ + စတုတ္ထာ ယဿာတိ ဥတ္တိစတုတ္ထံ (အနုဿာ
ဝနံ)၊ ထို့နော် “ကာတဗ္ဗေန” ကိုကြည့်၍ “ဥတ္တိစတုတ္ထေန+ကာတဗ္ဗံ ဥတ္တိစတုတ္ထံ”
ဟု ကာတဗ္ဗ (ကတ) တဒ္ဓိတ်ဆင့်ပါ။]

ဓမ္မိကေန ဝိနယကမ္မေန။ ။ ဓမ္မဿ + အနုရူပံ ဓမ္မိကံ။ “ဓမ္မ” ဟူသည် ဝိနည်း
ပါဠိတော် ဓမ္မတည်း။ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်၌ ဥပသမ္ပဒါကံပြုသောအခါ “ပဌမံ
ဥပဇ္ဈံ ဂါဟာပေတဗ္ဗော ” စချီ၍ ပဌမဥပဇ္ဈာယ် ယူစေရခြင်း၊ သပိတ် သက်န်း ပြောပြ
ရခြင်း၊ ရဟန်းလောင်းကို သံဃဟတ္ထပါသ်မှ အပြင်ထုတ်၍ အနုဿာသကသမ္ပုတိ ပြုရ
ခြင်း၊ ထိုသမ္ပုတိရသူက အနုဿာသနပြုရခြင်း၊ အနုဿာသနပြုပြီးနောက် ရှေးဥျးစွာ
ပြန်လာ၍ သံဃာကို အနုဿာသန ပြုပြီးကြောင်း အသိပေးပြီးမှ ရဟန်းလောင်းကို
သံဃဟတ္ထပါသ်သို့ ခေါ်ရခြင်း၊ ရဟန်းပြုပေးဘို့ရန် ရဟန်းလောင်းကို ခွင့်တောင်းစေရ
ခြင်း၊ အန္တရာယိကသမ္ပုတိ ပြုရခြင်း၊ သမ္ပုတိရသူက စစ်ဆေးမေးမြန်းရခြင်း၊ ဥတ်
ကမ္မဝါစာရှုတ်ဘတ်ရခြင်း၊ ဩဝါဒပေးရခြင်းဟူသော အလုပ်အစီအစဉ်များကို ပြထား
တော်မူ၏။ ထိုအတိုင်း ပြုလုပ်အပ်သောကံကို “ဓမ္မိက ဝိနယကံ” ဟု ခေါ်သည်။

မုတ်ချက်။ ။ ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာကိုသာ “ဥပသမ္ပဒါကံ”
ခေါ်သည်မဟုတ်။ ပြုအပ်ပြီးသော ကိစ္စအားလုံးကိုမှ “ဥပသမ္ပဒါကံ” ဟု ခေါ်သည်။
ထို့ကြောင့် “ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာဖြင့်ပြုအပ်သော၊ ကမ္မေန- တရား
အားလျော်သော ဝိနည်းကံဖြင့်” ဟု အနက်ပေးရမည်-ဟု မှတ်။

အကုပ္ပေန။ ။ “အကောပေတဗ္ဗတံ” ဟု ကာရိတ်နှင့်တကွ တဗ္ဗပစ္စည်းကိုကြည့်၍
“ ကောပိယတေတိ - ဖျက်စီးစေအပ် (ဖျက်ဆီးအပ်) ၏။ ဣတိ ကုပ္ပံ၊ န + ကုပ္ပံ
အကုပ္ပံ” ဟု ပြု။ “ဖျက်ဆီး” ဟူရာ၌ “ တစုံတခုဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်း မဟုတ်၊ တားမြစ်
ကန့်ကွက်ခြင်းတည်း” ဟု သိစေလို၍ “အပ္ပဋိက္ခောသိတဗ္ဗတံ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်သည်။
ထို့ကြောင့် “တဗ္ဗတံစ” ဟု (စ) ပါဘွယ်မလို၊ ဒီကာ (နောက်နာ) ၌လည်း (စ) မပါ။
ထို အကုပ္ပဖြစ်ခြင်း၏ အင်္ဂါကိုပြလို၍ “ဝတ္ထု၊ ပေ၊ သမ္ပန္နတ္တာ” ဟု ထည့်၍ ဖွင့်သည်။

ဝတ္ထု၊ ဥတ္တိ၊ ပေ၊ သမ္ပတ္တိ၊ သမ္ပန္နတ္တာ - ဝတ္ထု၊ သမ္ပတ္တိ၊ ဥတ္တိ၊ သမ္ပတ္တိ၊ အနုဿာဝန သမ္ပတ္တိ၊ သီမာသမ္ပတ္တိ၊ ပရိသာသမ္ပတ္တိတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အကောပေတဗ္ဗတံ - မပျက်စီးစေထိုက်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ - မဖျက်ဆီး ထိုက် သည်၏အဖြစ်သို့၊ အပ္ပဋိက္ခောသိတဗ္ဗတံ - မတားမြစ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဝတေန - ကပ်ရောက်သော၊ [ကမ္မေန-၌စပ်၊] ဌာနာရဟေနာတိ - ကား၊ ကာရဏာရဟေန - ဥပသမ္ပဒါကံ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မ

ဝတ္ထု၊ သမ္ပတ္တိ။ ။ ရဟန်းလောင်းကို (ဥပသမ္ပဒါကံ၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့်) ဝတ္ထုဟု ခေါ်၏။ ထိုဝတ္ထုသည် အသက် ၂၀ မပြည့်လျှင်၎င်း၊ ပါရာဇိကကျဘူးလျှင် ၎င်း၊ ပဏ္ဍုက်စသော အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် တယောက်ယောက် ဖြစ်လျှင်၎င်း သမ္ပတ္တိမဖြစ်၊ ပါရာဇိကကျသူ စသည်မဟုတ်ဘဲ အသက် ၂၀ ပြည့်သူဖြစ်မှ ဝတ္ထု၊ သမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။

ဥတ္တိ၊ အနုဿာဝန ။ ။ ဥ တ် ကမ္မဝါစာကို ပါဠိတော်မှာ လာသည့်အတိုင်း အပြည့်အစုံ မရွတ်လျှင် သမ္ပတ္တိမဖြစ်၊ ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း ရွတ်မှ ဥတ္တိ၊ သမ္ပတ္တိ၊ အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။

သီမာ၊ ပရိသာ။ ။ ရဟန်းခံရာသိမ်သည် ဝိပတ္တိသိမ်ပျက်တွင် ပါဝင်နေလျှင် သမ္ပတ္တိ မဖြစ်၊ သိမ်အစစ်ဖြစ်မှ သီမာသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။ ရဟန်းပရိသတ်လည်း ပါရာဇိကမကျ ဘူးသော ရဟန်းစစ်စစ် ငါးပါး (မဇ္ဈိမဒေသ၌ ၁၀ ပါး) ရှိ၍ ဆန္ဒဆောင်ထိုက်သူတို့၏ ဆန္ဒကို ဆောင်ယူပြီးလျှင် မကန့်ကွက် မတားမြစ်မှ ပရိသာသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်။

ကာရဏာရဟေန။ ။ ဌာနကို “ကာရဏ” ဟု ဖွင့်သဖြင့် “ဌာနသဒ္ဓါသည် (ဣဿ ရိယစသော အနက်တို့တွင်) ကာရဏအနက်ဟောတည်း” ဟု သိစေ၏။ ထိုဌာန (ကာရဏ) ဟူသည် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာတည်း၊ မှန်၏ - ထို ကမ္မဝါစာသည် ဥပ သမ္ပဒါကံဟူသော အကျိုး၏တည်ရာအကြောင်းတရပ် ဖြစ်၏။ ထို ကမ္မဝါစာ မပါလျှင် မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ ဥပသမ္ပဒါကံ အထမမြောက်နိုင်။ [တိဋ္ဌတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ၊ ဧတ္ထ-ဤ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ၌၊ ဖလံ-ဥပသမ္ပဒါကံ ဟူသောအကျိုးသည်၊ တိဋ္ဌတိ- တည်၏၊ ဣတိ၊ တံ-ထို ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာသည်၊ ဌာနံ-မည်၏။]

ဌာနာရဟေ။ ။ “ဌာနာရဟေ” ဟူသည် ဝတ္ထု၏ မပြည့်စုံခြင်းစသော အပြစ်တို့မှ လွတ်သော ဥပသမ္ပဒါကံတည်း၊ ထင်ရှားစေအံ့-ဌာနာရဟေနသည် ကမ္မေန၏ ဝိသေ သနတည်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ယူမှုမှစ၍ ကမ္မဝါစာဆုံးသည့်တိုင်အောင် ကိစ္စကို ကမ္မ (ဥပသမ္ပ ဒါကံ = ရဟန်းခံကိစ္စ) ဟု ခေါ်၏။ ထိုကံသည် ရဟန်းလောင်းဟူသော ပြည့်စုံသော ဝတ္ထု၊ ပြည့်စုံသောသံဃာ၊ မပျက်သောသိမ် ဟူသောအပြစ်တို့မှ ကင်းလွတ်မှသာ ထို ဥ တ် ကမ္မဝါစာကိုရွတ်ဆိုခြင်းငှါ ထိုက်၏။ ဝတ္ထုစသည်တို့က အပြစ်မလွတ်လျှင် ရွတ်ဆို ခြင်းငှါမထိုက်၊ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုဒေါသ စသည်တို့မှ ကင်းလွတ်သော ဥပသမ္ပဒါကံကို ဌာနာရဟေခေါ်သည်ဟု မှတ်။ [ဌာနဿ-ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဟူသော အကြောင်း အား+ အရဟံ-ထိုက်တန်သော ဥပသမ္ပဒါကံတည်း၊ ဌာနာရဟံ-ကံ။]

ဝါစာအားထိုက်တန်သော၊ သတ္တုသာသနာရဟေန- ဘုရားအဆုံးအမတော် ဖြစ်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာအားထိုက်တန်သော၊ (ကမ္မေန- တရားအား လျော်သော ဝိနည်းကံဖြင့်၊) ဥပသမ္ပန္နာနာမ - ဥပသမ္ပန္န မည်သည်ကား၊

ဝိမတိ။ ။ ဥတ္တိစတုတ္ထာ ကမ္မဝါစာ ဥပသမ္ပဒါကမ္မဿ ကာရဏတ္တံ ဌာနံ၊ တဿ ဌာနဿ အရဟံ အနုစ္စဝိကန္တိ ဝတ္ထုဒေါသဒိဝိနိပုတ္တကမ္မံ ဌာနာရဟန္တိ ဝတ္တံ၊ ဝတ္တာဒိဒေါသယုတ္တဿ ကမ္မဿ သဘာဝတော ကမ္မဝါစာရဟတ္တာဘာဝါ = ဝတ္ထု ဒေါသစသည်နှင့် သှဉ်သော ဥပသမ္ပဒါကံ၏ သဘောအားဖြင့် (ဝိနည်းထုံးစံအားဖြင့်) ကမ္မဝါစာကို ထိုက်တန်သောသဘော၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

သတ္တုသာသနာရဟေန။ ။ ကာရဏကို “သတ္တုသာသန” ဟု ဖွင့်သည်။ ဌာန အတွက် ပြုခဲ့သော ဥတ္တိစတုတ္ထဥပသမ္ပဒါကမ္မဝါစာကိုပင် ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော် အတိုင်း ရွတ်ရသောကြောင့် “သတ္တုသာသန” ဟု ဆိုသည်။ ထို ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ရာ၌ ဥတ်ကိုအလျင်၊ ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်ကို နောက်မှ ရွတ်ရမည်ဟု ၎င်း၊ ရဟန်းလောင်း ဟူသောဝတ္ထု၊ ကာရကသံဃာဟူသော ပရိသတ်၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို (“သံဃော၊ နာဂံ၊ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန” စသည်ဖြင့်) ပါစေရမည် ဟု ၎င်း၊ ဌာန ကရိုဏ်း ဝိသဇေရမည်ဟု ၎င်း (ပရိဝါကမ္မဝဂ် စသည်၌) ဘုရား ဆုံးမ တော်မူထား၏။ ထို ဆုံးမအပ်တိုင်းသော ဥတ် ကမ္မဝါစာအား ထိုက်တန်သော ကံကို “သတ္တုသာသနာရဟ” ဟု ဆိုသည်။ [ယထာ ကာတဗ္ဗန္တိ ဟိ ဘဂဝတာ ဝတ္တံ၊ တထာ အကတံ (ထို အမိန့်တော်အတိုင်း မပြုအပ်သော ဥတ် ကမ္မဝါစာသည်) ဥပသမ္ပဒါ ကမ္မဿ ကာရဏံ န ဟောတီတံ န တံ (ထိုဥပသမ္ပဒါကံသည်) ဌာနာရဟံ၊ တေနာဟ- ကာရဏာရဟေန သတ္တုသာသနာရဟေနာတိ၊- သာရတ္ထ။]

မှတ်ချက်။ ။ သာရတ္ထ အလိုအားဖြင့် ဌာနာရဟံ၌ ဌာနအရ ဘုရား အဆုံးအမ တော်အတိုင်း ရွတ်ရသော ဥတ် ကမ္မဝါစာကို အရကောက်သောကြောင့် ပါဠိတော် ဝယ် “ဌာနာရဟေန” ဟူသောပါဠိဖြင့် ဥတ္တိသမ္ပတ္တိနှင့် အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိ ၂ မျိုးကို ပြစ်-ဟု သိစေ၏။ “သမဂ္ဂေန သံဃေန” ဖြင့် ညီညွတ်သောသံဃာဟု ဆိုသောကြောင့် ပဒုသာသမ္ပတ္တိကို ပြစ်၊ အကုပ္ပေန ပါဠိဖြင့်ကား (ကျန်သမျှကို သိမ်းယူရသော ပါရိ သေသနည်းဖြင့်) ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ၊ သီမာသမ္ပတ္တိကို ပြစ်၊ ဤသို့ အသီးသီး ပြသော်လည်း အဋ္ဌကထာ၌မူ အကုပ္ပလက္ခဏာ (မဖျက်အပ်သော ကံ၏ အထိမ်းအမှတ်အင်္ဂါ) ကို တနရာထည်း၌ပေါင်း၍ ပြလိုသောကြောင့် “အကုပ္ပေန” အရ၌ သမ္ပတ္တိ ၅ မျိုးလုံးကို ပြထားလေသည်-ဟု သာရတ္ထ၌ မှတ်ချက် ပြထားသည်။

တနည်း။ ။ ဝိမတိ၌ ဌာန- သတ္တုသာသနတို့အရ နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်း၏ တည်ရာ အကြောင်းဖြစ်သော သိက္ခာ၃ဖြာ သာသနာတော်ကို ကောက်ယူ၍ ထိုသာသနာ တော်အား လျှောက်ပတ်အောင် အစီအစဉ် ကျကျနန ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒါကံကို “ဌာနာရဟ” ဟု တနည်းကြီးသေး၏။ [အထဝါ- ဌာနန္တိ နိဗ္ဗာနပတ္တိဟေတုတေ၊ သိက္ခန္တယသင်္ဂဟံ သာသနံ ဝုစ္စတိ၊ တဿ အနုစ္စဝိကံ ကမ္မံ ဌာနာရဟံ။]

ဥပရိဘာဝံ - အထက်တန်း၏ အဖြစ်သို့၊ သမာပန္နော ပတ္တော - ရောက်သူ တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ ဟိ- မှန်၊ ဘိက္ခုဘာဝေါ - ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ ဥပရိဘာဝေါ- အထက်တန်း၏အဖြစ်တည်း၊ ဝါ- မြင့်မြတ်သူ၏အဖြစ်တည်း၊ တဉ္စ -ထို မြင့်မြတ်သူ၏အဖြစ်သို့လည်း၊ သေ - ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ယထာဝုတ္တေန- အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော၊ ကမ္မေန - ဝိနည်းကံဖြင့်၊ သမာပန္နတ္တာ- ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပသမ္ပန္နောတိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနိဉ္စ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မံ - ဥတ္တိစတုတ္ထကံဟူသော၊ ကေမေဝ - ကံတမျိုးတည်းသာ၊ အာဂတံ- လာ၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် ဥတ္တိစတုတ္ထကံ တမျိုးတည်းသာ လာပါသော်လည်း၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဌာတွာ စတ္တာရိ သံဃကမ္မာနိ နိဟရိတွာ ဝိတ္တာရတော ကထေ တဗ္ဗာနိတိ = ဤနေရာ၌ တန့်ရပ်၍ ၄ ပါးသော သံဃကံတို့ကို ထုတ်ဆောင်၍ အကျယ် ဆိုထိုက်ကုန်၏ဟူ၍၊ သဗ္ဗ အဋ္ဌကထာသု - အလုံးစုံသော ရှေး အဋ္ဌ ကထာတို့၌၊ (အာစရိယေဟိ - ရှေး အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ စ- ဆက်၊ တာနိ- ထိုကံတို့ကို၊ အပလောကနကမ္မံ-အပလောကနကံ၎င်း၊ ဥတ္တိ ကမ္မံ-၎င်း၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ- ၎င်း၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ- ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိပါဋိ ယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ထပေတွာ- ၍၊ (မာတိကာစဉ်၍- ဟူလို၊) ဝိတ္တာရေန- အားဖြင့်၊ ခန္ဓကတော - မဟာဝါ , စူဠဝါခန္ဓကမ္မု၎င်း၊ ပရိဝါရာဝသာနေ- ပရိဝါ၏အဆုံး၌၊ ကမ္မဝိဘင်္ဂတောစ- ကမ္မဝိဘင်္ဂမှ၎င်း၊ ပါဠိ-ပါဠိတော်ကို၊ အာဟရိတွာ-၍၊(အာစရိယေဟိ-တို့သည်၊)ကထိတာနိ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ တာနိ-

ဥပရိဘာဝံ၊ပေ၊ပတ္တော။ ။ဥပသမ္ပန္နော၌ ဥပကို“ဥပရိဘာဝံ”ဟု၎င်း၊သမ္ပန္နော ကို“သမာပန္နော”ဟု၎င်းဖွင့်သည်။ “ပတ္တော”ကား သမာပန္နော၌ သံ+အာဥပသာရ တို့ အနက်ထူးမရှိ ဟု ပြသော ဥဒုကတ္တတည်း။ “ဥပရိဘာဝံ-မြင့်မြတ်သူ၏ အဖြစ် ” ဟူသည် ကုဋေ ၉ ထောင်ကျော်သီလတို့ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်ခြင်းကြောင့်“ သီလ သိက္ခာအားဖြင့် လူတို့ထက် မြင့်မြတ်သူ၏အဖြစ်”တည်း။ [နဝကောဒိသဟဿာနိတိ အာဒိနာ ဝုတ္တပုဘေဒါနံ အနေကသဟဿာနံ သံဝရိနယာနံ သမာဒိယိတွာ ဝတ္တ နေန “ဥပရိဘူတာ အဂ္ဂဘူတာ+ သမ္ပဒါတိ ဥပသမ္ပဒါ=မြင့်မြတ်သောပြည့်စုံခြင်း၊ ဝါ- ရဟန်းအဖြစ်”။-မဟာဝါ, ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်အဖွင့် တေရသကဏ်ဒီကာ။]

ဣတ္ထ။ ။ “ဥတ္တိစတုတ္ထေန ကမ္မေန”နှင့် စပ်၍ ရှေး အဋ္ဌကထာများ၌ ဤနေရာ ဝယ်“ကမ္မလက္ခဏ”မည်သော ကံအမျိုးမျိုးကို ချဲ့ထားကြသော်လည်း ဤ အဋ္ဌကထာ၌ ဤနေရာဝယ် မချဲ့တော့ဘဲ ပရိဝါ - ကမ္မဝဂ္ဂကျမှ ချဲ့မည့်အကြောင်းကို၎င်း၊ ထိုသို့ ဤ၌ မချဲ့ဘဲ ကမ္မဝဂ္ဂကျမှ ချဲ့၍ပြသဖြင့် ရသင့်သော အကျိုးကို၎င်း ပြလို၍ “ဣတ္ထစ” စသော အမှာ စကားမျှကို မိန့်ဆိုအပ်လေသည်။

ထို ကံတို့ကို၊ မယံ - (ဗုဒ္ဓယောသဆရာ) ငါတို့သည်၊ ပရိဝါရာဝသာနေ - ဌ၊ ကမ္မဝိဘင်္ဂေယေဝ - ဌသာ၊ ဝါ - ကျမှသာ၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ - ဖွင့်ကုန်တော့အံ့၊ ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကိုဆိုဥျားအံ့၊ ဧဝံသတိ - ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ [ပရိဝါအဆုံး ကမ္မဝိဘင်းကျမှသာ ဖွင့်လသော်၊] ပဌမပါရာဇိက ဝဏ္ဏနာစ - ဇိကအဖွင့်သည်လည်း၊ ဘာရိယာ-ထမ်းဆောင်ထိုက်သော တာဝန်သည်၊ ဝါ-ဝန်လေးသည်၊ န ဘဝိဿတိ- လတံ၊ ယထာဌိတာယ - အကြင်အကြင် တည်ရှိသော၊ ပါဠိယာစ - ပါဠိတော်ကိုလည်း၊ ဝဏ္ဏနာ - ဖွင့်ခြင်းသည်၊ သုဝိညေယျာ - လွယ်ကူစွာ သိအပ်သည်၊ ဝါ - သိလွယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ - တံ၊ တာနိစဋ္ဌာနာနိ - ထို ကမ္မဝိဘင်းဟူသော ပါဠိရပ်တို့သည်လည်း၊ အသုညာနိ - အဖွင့်မှ မကင်းဆိတ်ကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ - နလတံ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ အနပဒဝဏ္ဏနမေဝ - ပုဒ်စဉ်အတိုင်း ဖွင့်ခြင်းကိုသာ၊ ကရောမ - ပြုကုန်တော့အံ့၊ [ထိုကံတို့ကို ဤနေရာ၌ မဖွင့်ဘဲ ဤပါရာဇိကပါဠိ၌ပါရှိသော မထင်ရှားသောပုဒ်များကိုသာ အစဉ်အတိုင်း ဖွင့်သွားတော့မည်-ဟုလို၊]

တကြာတိ-ကား၊ ဘိက္ခကောတိအာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊ ဝုတ္တေသု - ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ တေသုဘိက္ခုသု - ထိုဘိက္ခုတို့တွင်၊ ယွာယံ ဘိက္ခုတိ - ကား၊ ယော အယံဘိက္ခု - သည်၊ [ဥပသမ္ပန္နော - ဌ စပ်၊] သမဂ္ဂေန သံဃေန၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပန္နောတိ - ကား၊ အဋ္ဌသု - န်သော၊ ဥပသမ္ပဒါသု - တို့တွင်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန ဝကမ္ပေန - ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့်သာလျှင်၊ ဥပသမ္ပန္နော - မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်၏၊ အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတော ဘိက္ခုတိ - ကား၊ အယံ - (ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော) ဤရဟန်းကို၊ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ ပါရာဇိကော ဟောတီတိ - မေထုနံ၊ ပေ၊

• ဝဋ္ဌိသတိ။ ။ ဤဝါကျမျိုးသည် အကျိုးရကိုပြသော လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျချည်းတည်း၊ “ပဌမပေ၊ န ဘာရိယာ ဘဝိဿတိ” ဖြင့် ဤနေရာ၌ ထိုကံများကို မဆိုခြင်း၏ အကျိုးရပုံကို ပြ၏၊ “ယထာဌိတာယ၊ ပေ၊ ဘဝိဿန္တိ” ဖြင့် ထိုကမ္မဝဂ်ကျမှ ဆိုခြင်း၏ အကျိုးရပုံကို ပြ၏၊ တသ္မာစသည်ကား ထို လဒ္ဓဂုဏ်၏နိဂုံးတည်း။

အယံ၊ ပေ၊ အဓိပ္ပေတော။ ။ ဥပသမ္ပဒါ ရှစ်ပါးတို့တွင် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မုပသမ္ပဒါ ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သူတို့သာ ပါရာဇိကနှင့်တကွ အခြား သိက္ခာပုဒ်များကို ကျူးလွန်ထိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ ဘုရားရှင်ရှိသည် ဖြစ်စေ - ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသည်ဖြစ်စေ အခါခပ်သိမ်း (ယခုတိုင်အောင်) ရှိနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ သိက္ခာပုဒ်တိုင်း၌ “ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သူတို့ကိုသာ အလိုရှိအပ်၏” ဟု နိဗ္ဗိတော်မူသည်၊ ပဏ္ဍိတဗုဒ္ဓသိက္ခာပုဒ်များ၌ကား ဧဟိဘိက္ခုစသော ရဟန်းများလည်း (သိက္ခာပုဒ်ကို မသိ၍) ကျူးလွန်မိတတ်သေး၏။

ဟောတိ ဟူသော၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အနက်၌၊ ဘိက္ခုတိ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏၊ ပန-ကား၊ ဣတရေ-၂ ဣတ္ထိစတုတ္ထကံဖြင့် ရဟန်း အဖြစ်သို့ ရောက်သူမှ အခြားကုန်သော၊ ဘိက္ခကောတိ အာဒယော - ဘိက္ခ ကော အစရှိသော ဘိက္ခုတို့ကို၊ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန-ရထိုက်သောအနက်တို့ကို ဂုတ်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တာ - နိဗ္ဗိ။

စ-ဆက်၊ တေသု-ထိုဘိက္ခကော အစရှိသောဘိက္ခုတို့တွင်၊ ဘိက္ခကောတိ အာဒယော- ဘိက္ခကောအစရှိသော ဘိက္ခုတို့ကို၊ နိရုတ္တိဝသေန - အနက်ကို ဂုတ်ဆိုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-သဒ္ဓါနည်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တာ- နိဗ္ဗိ။ သမညာယဘိက္ခု ပဋိညာယ ဘိက္ခုတိ-ဘိက္ခုဟုကုန်သော၊ ဒွေ- ၂ ပါး ကုန်သော၊ ဣမေ - ဤဘိက္ခုတို့ကို၊ အဘိလာပဝသေန - ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၏

အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန။ ။ “ဘိက္ခု”ဟူသော ပုဒ်၏ ရသင့်သမျှအနက်တို့ကို ထုတ်ပြ ခြင်းကို အတ္ထုဒ္ဓါရ ဟု ဆိုသည်။ [အတ္တာနံ-ရသင့်သမျှအနက်တို့ကို+ ဥဒ္ဓါရော-ထုတ်ပြ ခြင်းတည်း၊ အတ္ထုဒ္ဓါရော-ခြင်း။]

နိရုတ္တိဝသေန။ ။ “နိဗ္ဗစနဝသေန”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ နိ (နိဟရိတွာ) အနက်ကို ထုတ်ဖော်၍+ ဥတ္တိ (ဝစနံ)-ဆိုခြင်း၊ ဝါ-ဆိုကြောင်းစကား၊ “ဘိက္ခကောတိ ဘိက္ခု” သည် ဘိက္ခု၏ သဒ္ဓါနက်ကို “ဘိက္ခကော”ဟု ထုတ်ပြသော ဝိဂြိုဟ်ပြတည်း၊ “ ဘိက္ခ တိတိ ဘိက္ခု”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြပါ-ဟူလို၊ အာဒယော၌ အာဒိဖြင့် “ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပ ဂတောတိ ဘိက္ခု၊ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရောတိ ဘိက္ခု” တို့ကိုယူ၊ ထိုတွင် “ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပ ဂတော-ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရော”တို့သည် ဝိဂြိုဟ်စစ်၊ ဝိဂြိုဟ်ပြ မဟုတ်၊ “ဘိက္ခု” သဒ္ဓါသည် ထို အနက်များ၌လည်း (ဝိဂြိုဟ်နက်မဟုတ်ဘဲ) “ အထင်ရှဉ္စီအားဖြင့် ဟောနိုင်၏ ” ဟု သိစေတော်မူလိုသော အဖွင့်တည်း၊ မှန်၏-ဘိက္ခုဟု အခေါ်ခံရသူသည် ဆွမ်းခံအိမ်သို့ ကပ်ရသူဖြစ်ကြောင်း၊ အစုတ်စုတ် အပြတ်ပြတ်အဝတ်ကို ဝတ်ရသူဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား ၏။ [ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရောတိ နိဗ္ဗစနံ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရေ ဘိက္ခုသဒ္ဓဿ နိရုဇ္ဈတ္တာ ကတံ။]

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေး နိဿယ၌ကား “ ဘိက္ခတိ ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂစ္ဆတိတိ ဘိက္ခု”ဟု ၎င်း၊ “ဘိက္ခတိ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဓရဏေန ပိသေသော ဘဂဝတိတိ ဘိက္ခု”ဟု ၎င်း၊ ဝိဂြိုဟ်ပြသေး၏၊ သို့သော် နိရုတ္တိပုဒ် နိဗ္ဗစနပုဒ်တို့သည် “ ဝိဂြိုဟ် ” ဟူသောအနက်ကို သာ ဟောသည်မဟုတ်၊ သဒ္ဓါသာမည ဟူသောအနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ဝိဂြိုဟ်လုပ်ရမည် ဟု မဆိုလိုဘဲ “နိရုဇ္ဈတ္တာ ကတံ= ဝိဂြိုဟ်မလုပ်ရသော အထင် ရှဉ္စီပုဒ်”ဟု ဖွင့်သည်။

အဘိလာပဝသေန။ ။ [ဝေါဟာရဝသေန- ခေါ်ဝေါ်ခြင်း (ခေါ်ဝေါ်ရိုး) ၏ အစွမ်းဖြင့်၊-ဋီကာ။] ဆွမ်းစားပင့်ရာ၌ ရဟန်းဟုတ်ဟုတ်-မဟုတ်ဟုတ် (သာမဏေ များပါ) ဘိက္ခုဟု ခေါ်ဝေါ်ရိုးရှိသည်၊ ရဟန်းတု ရဟန်းယောင်များကိုလည်း သူတို့ ကိုယ်တိုင်က ဘိက္ခုဟု ဝန်ခံလျှင် ဘိက္ခုဟုပင် ခေါ်ဝေါ်ရိုးရှိသည်။

အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ခေါ်ဝေါ်ရိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-နိဗ္ဗိ၊ ဟေတိဘိက္ခုတိ-ဟေတိဘိက္ခုဟူသော ဘိက္ခုကို၊ ဗုဒ္ဓေန - ဟူသော၊ ဥပဇ္ဈာယေန - ဖြင့်၊ ငဋိလဒ္ဓဥပသမ္ပဒါဝသေန- ရအပ်သော ဥပသမ္ပဒါ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ပြီး၊ သရဏဂမနဘိက္ခု-သရဏဂမနဘိက္ခုကို၊ ကမ္မဝါစာယ - ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာသည်၊ အနုပ္ပန္နာယ-မဖြစ်ပေါ်သေးမီ၊ ဥပသမ္ပဒါဝသေန- ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ပြီး၊ ဘဒြောတိအာဒယော-ဘဒြော အစရှိသော ဘိက္ခုတို့ကို၊ ဝုဏ္ဏဝသေန-သီလစသော ဝုဏ္ဏတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တာ - နိဗ္ဗိ၊ ဣတိ - သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - နိဗ္ဗိ။

ဣဒါနိ- ဤ၊ ဘိက္ခုနန္တိ ဣဒံ ပဒံ - နံ ဟူသော ဤပုဒ်ကို၊ ဝိသေသတ္တာဘာဝတော-ထူးသောအနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ [ယောပနဘိက္ခုတုန်းက ဘိက္ခုနှင့် အနက်မထူးသောကြောင့်-ဟူလို၊] အဝိဘဇိတွာဝ-မဝေဘန်မူ၍သာလျှင်၊ [ပဒဘာဇနိ မဖွင့်မူ၍သာလျှင်-ဟူလို၊] ယံ သိက္ခဉ္စ-အကြင်သိက္ခာသို့၎င်း၊ ယံ သာဇိဝဉ္စ-သို့၎င်း၊ သမာပန္နတ္တာ - ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊ သိက္ခာသာဇိဝသမာပန္နော - သိက္ခာသာဇိဝသို့ ရောက်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တံ(သိက္ခဉ္စ) - ကို၎င်း၊ တံ (သာဇိဝဉ္စ) - ကို၎င်း၊ ဒသေန္တော - မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သိက္ခာတိအာဒိ - ကို၊ အာဟ - မူပြီး၊ တတ္ထ - ထို သိက္ခာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သိက္ခိတဗ္ဗာ - ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ သိက္ခာ - သိက္ခာတို့မည်၏၊ တိဿောတိ - တိဿောဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဝဏနပရိစ္ဆေဒေါ- ဝဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

ဝုဏ္ဏဝသေန။ ။ “ဘဒြော၊ပေ၊ သာရော၊ပေ၊ သေက္ခော၊ပေ၊ အသေက္ခောတိ ဘိက္ခု”တို့ကား သီလစသော ဝုဏ္ဏအားဖြင့် ဘိက္ခုအမည် ရကြသည်-ဟူလို၊ ဤ ဝုဏ္ဏနာမည်၌ “ ဘိန္နတိ ပါပကေ အကုသလေဓမ္မေတိ ဘိက္ခု = ယုတ်မာသောအကုသိုလ် တရားတို့ကို ဖျက်ခွဲတတ်သောကြောင့် ဘိက္ခု ” ဟု ဋီကာဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဘိဒဓာတ်မှ ဒကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ကွပြုဟု ကြံ။

သိက္ခိတဗ္ဗာ။ ။ “ အာသေဝိတဗ္ဗာ ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “ သိက္ခ- ဝိဇ္ဇောပါဒါနေ (အတတ်သင်ယူခြင်း၌) ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းများ၌ရှိသောကြောင့် ထို ဓာတ်ကျမ်းအလိုအားဖြင့် “ သီလ-သမာဓိ-ပညာကို နားလည်အောင်သင်ယူထိုက်၏ ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ယူဘွယ်ရှိ၏၊ အမှန်မှာ - နားလည်အောင်သင်ယူခြင်းကို မဆိုလို၊ “ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် မှီဝဲထိုက်သောတရားများ ဖြစ်သည် ” ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဗုဒ္ဓန်သေဝိတံ၌ ဖွင့်ပြခဲ့သော သေဝန ၂ မျိုးတွင် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ဘာဝနာ သေဝနပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အာသေဝိတဗ္ဗာဖြင့် “ သိက္ခ ” အရ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်အောင် ကျင့်ခြင်းအနက်ကို ယူပါ-ဟု သိစေလိုသည်။]

အမိသီလသိက္ခာတိ - ကား၊ အမိကံ-သာလွန်သော၊ ဥတ္တမံ - ထူးမြတ်သော၊ သီလံ-သီလတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အမိသီလံ-လမည်၏၊ အမိသီလဉ္စ-သာလွန်သောသီလလည်းဟုတ်၏၊ တံ-ထိုသာလွန်သောသီလဟူသည့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗတော-ကျင့်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘာဝပ္ပဓာနကြံ)၊ သိက္ခာစ- သိက္ခာလည်းဟုတ်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ အမိသီလသိက္ခာ- အမိသီလသိက္ခာမည်၏၊ အမိစိတ္တ အမိပညာသိက္ခာသု-အမိစိတ္တသိက္ခာ, အမိပညာသိက္ခာတို့၌၊ သေ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်းအစီအရင်တည်း။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥူးအံ့၊ ဣတ္ထ-ဤအမိသီလသိက္ခာအစရှိသည်တို့တွင်၊ သီလံ - သီလဟူသည်၊ ကတမံ- အဘယ်နည်း၊ အမိသီလံ-ဟူသည်၊ ကတမံ- နည်း၊ ပေ၊ အမိပညာ-သည်၊ ကတမာ- နည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော မယာ) ဝုစ္ဆတေ၊ တာဝ-အမိသီလစသည်တို့မှ ရှေးဥူးစွာ၊ ပဉ္စင် ဒသင်္ဂသီလံ-အင်္ဂါ၅ပါးရှိသောသီလ, အင်္ဂါဆယ်ပါးရှိသော သီလသည်၊ သီလမေဝ-သီလသာမန်သာတည်း၊ [အဋ္ဌင်္ဂသီလသည် ဒသင်္ဂသီလ၌ ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့်သီးခြားမဆိုတော့၊] ဟိ- မှန်၊ တံ-ထို၅ပါးသီလ, ဆယ်ပါးသီလကို၊ [သမာဒါပေန္တိ- ၌စပ်၊] ဝါ - သည်၊ [ပဝတ္တတိ-၌စပ်၊] ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ ဥပ္ပန္နေပိ- ပွင့်တော်မူသော်၎င်း၊ အနုပ္ပန္နေပိ-ပွင့်တော်မူသော်၎င်း၊ လောကေ-၌၊ ပဝတ္တတိ- ဖြစ်တည်၏၊ ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ တသ္မိံသီလေ- ထို၅ပါးသီလ, ဆယ်ပါးသီလ၌၊ ဗုဒ္ဓါပိ- တို့သည်၎င်း၊ သာဝကာပိ-တို့သည်၎င်း၊ မဟာဇနံ-ကို၊ သမာဒါပေန္တိ-ဆောက်တည်စေကြကုန်၏၊ ဗုဒ္ဓေ-သည်၊ အနုပ္ပန္နေ- သော်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစ- တို့သည်၎င်း၊ ကမ္မဝါဒိနောကံရှိ၏ ဟု ပြောလေ့ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မိကာ-တရားရှိကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာစ - တို့သည်၎င်း၊ စက္ကဝတ္တိ - ကြောရတနာကို လည်စေနိုင်ကုန်သော၊ မဟာရာဇာနောစ-မဟာရာဇာတို့သည်၎င်း၊ မဟာဗေဒိသတ္တာစ-မြတ်သောဘုရားအလောင်းတို့သည်၎င်း၊ သမာဒါပေန္တိ- န်၏၊ သာမဓိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ပဏ္ဍိတာ - ပညာရှိကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ သမာဒိယန္တိ-

ကတမံ ပနေတ္ထသီလံ။ ။ “ အတိဆတ္တံ-သာလွန်သောထီး ” ဟု ဆိုလျှင် “ထိုထီးလေဝံ မကြီးကျယ်သော သာမန်ထီးလည်းရှိသေး၏” ဟု သိသာသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “အမိသီလ - သာလွန်မွန်မြတ်သောသီလ ” ဟု ဆိုလျှင် ထိုမျှလောက်မကြီးကျယ်သော သာမန်သီလလည်း ရှိသေး၏ - ဟု သိသာ၏။ “အမိစိတ္တ, အမိပညာ” ဟူရာ၌လည်း ဤနည်းပင်၊ ထို့ကြောင့် သီလ-အမိသီလ, စိတ္တ-အမိစိတ္တ, ပညာ-အမိပညာကိုခွဲခြား၍ အဖြေပြုလိုသောကြောင့် “ကတမံပန” စသည်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် ပုစ္ဆာထုတ်သည်။

ဆောက်တည်ကြကုန်၏။ တေ - ထိုပညာရှိ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တံကုသလံ ဓမ္မံ - ထိုကုသိုလ်တရားကို၊ ပရိပူရေတွာ - ပြည့်စေ၍၊ ဒေဝေသုစ-တို၌၎င်း၊ မနုဿေသုစ-တို၌၎င်း၊ သမ္ပတ္တိံ - စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘောန္တိ-ခံစားကြကုန်၏။

ပန-ကား၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ-ကို၊ အဓိသီလန္တိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တံ- ထို ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလသည်၊ ပဇ္ဇောတာနံ- အလင်းရောင် တို့တွင်၊ [အာလောကာနံ၊] သူရိယော- နေရောင်သည်၊ (အဓိကော)ဝိယ- သာလွန်သကဲ့သို့၎င်း၊ (ဥတ္တမော) ဝိယ - ထူးမြတ်သကဲ့သို့၎င်း၊ ပဗ္ဗတာနံ- တို့တွင်၊ သိနေရ-မြင့်မိုရ်တောင်သည်၊ အဓိကော-ဝိယ ဥတ္တမောဝိယ၊ (တထာ- တူ၊) သဗ္ဗလောကီယသီလာနံ - အလုံးစုံသောလောကီသီလတို့တွင်၊ အဓိက ဓမ္မဝ- သာလွန်သည်၎င်း၊ ဥတ္တမဗ္ဗ-ထူးမြတ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ-ဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါ၌သာ၊ ပဝတ္တတိ- ၏၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ- ကို၊ ဝိနာ-ကြည့်၍၊ န (ပဝတ္တတိ)-မဖြစ်၊ ဟိ-မှန်၊ တံပညတ္တိံ-ထို ဝိနည်းပညတ် တော်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဖော်၍၊ အညော - မြတ်စွာဘုရားမှ အခြားသော၊ သက္ကော-သတွာသည်၊ ထပေတုံ-ထားခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ပန- အနွယ်ကား၊ ဗုဒ္ဓါယေဝ-တို့သည်သာ၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ကာယဝစီဒ္ဓါရ အဇ္ဈာစာရသောတံ - ကာယဒ္ဓါရ ဝစီဒ္ဓါရ၌ဖြစ် သော လွန်ကျူးခြင်းဟူသော အလျင်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်တော့၍၊ တဿတဿ ဝိတိက္ကမဿ - ထိုထို လွန်ကျူးခြင်းအား၊ အနုစ္ဆဝိကံ - လျောက်ပတ်သော၊ တံ သီလသံဝရံ- ထို စောင့်စည်းကြောင်း သီလကို၊ ပညပေန္တိ - ပညတ်တော် မူကုန်၏။ စ - ဆက်၊ ပါတိမောက္ခသံဝရတောပိ - ထက်လည်း၊ မဂ္ဂဖလ သမ္ပယုတ္တမေဝ သီလံ-မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည်သာ၊ အဓိသီလံ-မည်၏။ ပန - ထိုသို့ပင် မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသီလသည်သာ အဓိသီလ မည်ပါသော်

ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလံ။ ။ ဒွေမာတိကာ၌သာမက၊ ဝိနည်းပိဋက၌လာသော သီလအားလုံးကို “ ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ ” ဟု ခေါ်သည်။ [ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလန္တိ-စာရိတ္တ ဝါရိတ္တဝသေန (ခန္ဓက၌လာသော စာရိတ္တသီလ၊ ပါရာဇိကအာပတ် စသော ဝါရိတ္တသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊) ဒုဝိဓံ ဝိနယပိဋကပရိယာပန္တံ သိက္ခာပဒ သီလံ-ဒီကာ၌ “ပါတိ+မောက္ခ+သံဝရ+သီလပုဒ်တို့ကို အကျယ်ဖွင့်ထားသည်။]

မဂ္ဂဖလ သမ္ပယုတ္တမေဝ။ ။ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တဖြစ်သော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့သာ မုချအားဖြင့် အဓိသီလမည်ကြသည်။ ပါတိမောက္ခသီလကို အဓိ သီလဟု ခေါ်ခြင်းမှာ ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလကို ထောက်၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် ခေါ်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်- ဟူလို။

လည်း၊ တံ-ထို မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသီလကို၊ ဣမ-ဤ သိက္ခာပုဒ်အရာ၌၊ အနု
ဓိပေတံ-အလိုမရှိအပ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို မဂ်ဖိုလ်
နှင့်ယှဉ်သောသီလသို့၊ သမာပဇ္ဇော - ရောက်သော၊ ဘိက္ခု - သည်၊ မေထုနံ
ဓမ္မံ-ကို၊ န ပဋိသေဝတိ-မမှီဝဲ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ အနုဓိပေတံ-အပ်။)

ပန - ကား၊ ကာမာဝစရာနိ - ကာမာဝစရဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌကုသလ
စိတ္တာနိ-ဂ ပါးသောကုသိုလ်စိတ်တို့ကို၎င်း၊ လောကီယအဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ္တာ
နိစ-ဂ ပါးသော လောကီ သမာပတ်စိတ်တို့ကို၎င်း၊ ဧကန္တိ-တပေါင်းတည်း၊
ကတ္တာ-၍၊ စိတ္တမေဝါတိ-စိတ်ဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ - န၏၊ [ဇာတျာပေက္ခ
နည်းအားဖြင့် “စိတ္တ” ဟု ဧကဝုဏ်ထားသည် - ဟူလို။] စ - ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ
နုပ္ပါဒေ-ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ၊ ပွင့်တော်မမူရာအခါ၌၊ အဿ-ထိုစိတ်၏၊
ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း၊ သမာဒါပနံ - လူအများကို ဆောက်တည်စေခြင်းကို
၎င်း၊ သမာဒါနဉ္စ-ပညာရှိတို့ကိုယ်တိုင် ဆောက်တည်ခြင်းကို၎င်း၊ သီလေ-၌၊
ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ ပန-ကား၊ ဝိပဿနာပါဒကံ-
ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ- ကို၊ အဓိစိတ္တန္တိ- ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ်သည်၊ သီလာ
နံ-တို့တွင်၊ အဓိသီလံ-သည်၊ အဓိကံဝိယစ၊ ဥတ္တမံဝိယစ-၎င်း၊ (တထာ) သ ဗ္ဗ
လောကီယစိတ္တာနံ-အလုံးစုံသော လောကီစိတ်တို့တွင်၊ အဓိကဉ္စေ ဥတ္တမဉ္စ
(ဟောတိ) စ-ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ-၌သာ၊ ဧဟာတိ-၏၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ-ကို၊
ဝိနာ - ၍၊ န (ဟောတိ) စ - ဆက်၊ တတောဝိ- ထို ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌ
သမာပတ္တိစိတ်ထက်လည်း၊ မဂ္ဂဖလစိတ္တမေဝ-မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည်
သာ၊ အဓိစိတ္တံ-မည်၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် မဂ္ဂဖလစိတ်သည်သာ အဓိစိတ္တမည်ပါ
သော်လည်း၊ တံ-ထို မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်ကို၊ ဣမ-ဤ သိက္ခာပုဒ်အရာ
၌၊ အနုဓိပေတံ-အပ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ - သို့၊ သမာ
ပဇ္ဇော ဘိက္ခု မေထုနံဓမ္မံ န ပဋိသေဝတိ၊ (တသ္မာ အနုဓိပေတံ-အပ်။)

ပန-ကား၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူကြောင်းစေတနာ
သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ယိဋ္ဌံ-ပူဇော်အပ်သော ယဇ်ကြီးကို ပူဇော်ကြောင်းစေတနာ

ယိဋ္ဌံတိ အာဒိ။ ။ အာဒိဖြင့် “အတ္ထိဟုတံ” စသည်ကိုယူ၊ ဒီကာ၌ အကျယ်ပြုထား
၏၊ ထိုတွင် လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို “ဒိန္နံ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို ခေါင်းတပ်၍
ထားသော်လည်း “လှူကြောင်းဒါနစေတနာရှိ၏ ” ဟူသောအယူကို “အတ္ထိ ဒိန္နံ” ဟု
ဆိုလိုသည်၊ ယိဋ္ဌံလည်းနည်းတူ၊ အများနှင့်ဆိုင်အောင် အလှူကြီး ပေးလှူမှုကို “ယိဋ္ဌံ”
ဟု ဆိုသည်၊ ဧည့်ဝတ်ပြုခြင်းစသော အနည်းငယ်အလှူကို “ဟုတံ” ဟု ခေါ်သည်။

သည်။ အတ္ထိ ဣတိ အာဒိနယပုဂတ္တံ-ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဖြစ်သော၊ ကမ္မ
 သကတာဉာဏံ- ကမ္မသကတာဉာဏ်သည်။ ပညာ-မည်၏။ ဟိ- မှန်၊ သာ-
 ထိုပညာသည်။ ပေ၊ ဗုဒ္ဓသဘာဝကောဝိ- တို့သည်၎င်း၊ [ရှေ့၌ “ဗုဒ္ဓ” ပုဒ်မပါခဲ့၊]
 မဟာဇနံ-ကို၊ သမာဒါပေန္တိ- နံ၏။ ပေ၊ သာမဓိ- ထည်း။ ပဏ္ဍိတာ- နံသော၊
 သတ္တာ - သတ္တတို့သည်။ [နောက်ဝတ္ထုများက လူသတ္တာ ဖြစ်သောကြောင့်
 “သတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။ ရှေ့၌ “သမဏဗြာဟ္မဏာ” ဟု ပါခဲ့၏။] သမာဒိ
 ယန္တိ - နံ၏။ တထာဟိ - ထိုစကားမှန်၏။ အင်္ဂုရော - အင်္ဂုရမင်းသားသည်။
 ဒသဝဿသဟဿာနိ-အနှစ်တသောင်းတို့ပတ်လုံး။ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော
 အလှူကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူပြီ။ [ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဗုဒ္ဓဝဂ်၊ ဒုတိယဝတ္ထု၌
 ပါသည်။] ဝေလာမော- ဝေလာမပုဏ္ဏားသည်၎င်း။ [အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၊
 နဝက- ဒုတိယဝဂ် ဒသမသုတ်၌ပါသည်။] ဝေဿန္တရော- သည်၎င်း။ [ဇာတ်
 အဋ္ဌကထာ။] အညေ-နံသော၊ ဗဟု-နံသော၊ ပဏ္ဍိတမနုဿာစ- တို့သည်၎င်း။
 မဟာဒါနာနိ- တို့ကို၊ အဒံသု-နံပြီ၊ တေ- ထိုပညာရှိလူတို့သည်။ ပေ၊ အနာဘိ
 သု-နံပြီ။ ပန-ကား။ တိလက္ခဏာကာရပုရိစ္ဆေဒကံ-၃ပါးသောလက္ခဏာ၏
 အခြင်းအရာကို ပိုင်းခြားတတ်သော၊ ဝိပဿနာညာဏံ - ကို၊ အဓိပညာတိ-

ကမ္မသကတာညာဏံ ။ ။ “ ကမ္မမေဝ + သကံ ယဿာတ် ကမ္မသကော=
 ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသူ၊ ကမ္မသကဿ + ဘာဝေါ ကမ္မသကတာ၊ ကမ္မသက
 တာယံ—ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသူ၏အဖြစ်၌ + ဥပ္ပဇ္ဇနကံ-ဖြစ်သော + ဉာဏံ-သည်။
 ကမ္မသကတာညာဏံ - မည်၏။ [“ကမ္မသကောမှ ကမ္မဒါယာဒေါ” စသော ပါဠိ
 တော်နှင့်အညီ ရေးသည်။] ဤကော ဤနေရာနှင့် အခြား အဋ္ဌကထာတို့၌ သုစရိုက်သည်
 ကိုယ်ကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “သကကမ္မ-ကိုယ်ဥစ္စာဖြစ်သော ကံ”တည်း။
 ဒုစရိုက်ကား အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “နသကကမ္မ-ကိုယ်ဥစ္စာ ဖြစ်သော
 ကံမဟုတ် ” ဤသို့ ခွဲခြား၍ သိသောဉာဏ်ကို ကမ္မသကတာဉာဏ်ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဉာဏံ ၄ ဖျါး ။ ။ ကမ္မသကတာဉာဏ်၊ သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊
 ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ထိုတွင် ကံရှိ၏၊ ကံ၏အကျိုးရှိ၏ဟု သိသောဉာဏ်သည် ကမ္မသကတာ
 ဉာဏ်မည်၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် (မဂ္ဂသစ္စာအား၎င်း၊ ပရမတ္ထတရားကို ရှုသော
 ကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာအား၎င်း လျော်သောကြောင့်) သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်မည်၏။
 [ဝိမတိန္ဒကား ဝိဝေဒါမိ (နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း) ကမ္မသကတာ ဉာဏ်ကိုလည်း
 သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်၌ သွင်း၏။] မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကား ထင်ရှားပြီ။

တိလက္ခဏာ၊ ပေ၊ ပရိစ္ဆေဒကံ ။ ။ အနိစ္စတာဒိလက္ခဏတ္တယဿ- အနိစ္စတာ အစ
 ရှိသော လက္ခဏာယာဉ် ၃ ပါး၏။ ဟုတွာ အဘာဝါဒိ အာကာရပရိစ္ဆေဒကံ-ဖြစ်ပြီး၍
 ပျက်စီးခြင်း အစရှိသော အခြင်းအရာကို ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်။

ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ သာ-ထိုပညာသည်၊ အဓိသီလ အဓိစိတ္တာနိ-တို့သည်၊ သီလစိတ္တာနိ- တို့တွင်၊ အဓိကာနိ ဝိယစ၊ ဥတ္တမာနိ ဝိယစ- ၎င်း၊ (တထာ) သဗ္ဗလောကီယပညာနိ- အလုံးစုံသော လောကီပညာတို့တွင်၊ အဓိကာစေ- ၎င်း၊ ဥတ္တမာစ- ၎င်း (ဟောတိ)၊ စ - ဆက်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ- ကို၊ ဝိနာ - ၍၊ လောကေ - ဌ၊ နပဝတ္တတိ၊ စ - ဆက်၊ တတောပိ - ထိုဝိပဿနာပညာထက် လည်း၊ မဂ္ဂဖလ ပညာဝ - မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာသည်သာ၊ အဓိပညာ-မည်၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် မဂ္ဂဖလ ပညာသည်သာ အဓိပညာမည်ပါသော်လည်း၊ သာ- ထို မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာကို၊ ဣဓ-၌၊ အနဓိပေတော-အပ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ - ထိုမဂ္ဂဖလ ပညာသို့၊ သမာပဇ္ဇော၊ ပေ၊ န ပဋိသေ ဝေတိ- တော့၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (အနဓိပေတော- အပ်။)

တကြာတိ - ကား၊ တီသု၊ တာသုသိက္ခာသု - တို့တွင်၊ ယာယံ အဓိသီလ သိက္ခာတိ-ကား၊ ပါတိမောက္ခသီလသင်္ခါတာ-လဟု ဆိုအပ်သော၊ ယာအယံ အဓိသီလသိက္ခာ-သည်၊ (အတ္ထိ) [“အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပေတော သိက္ခာ တိ” ဟူသော ပါဠိတော်ကိုထည့်စပ်၊] ဧတံ သာဇိဝံနာမာတိ- ကား၊ သဗ္ဗမ္ဗိ- လည်းဖြစ်သော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝိနယေ-၌၊ ထပိတံ - သော၊ ဧတံ သိက္ခာ ပဒံ-ကို၊ [ဝုစ္စတိ-၌စပ်၊] ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နာနာဒေသ ဇာတိဂေါတ္တာဒိ ဘေဒဘိန္နာ- အမျိုးမျိုးသောအရပ်၊ အမျိုးမျိုးသောဇာတ်၊ အမျိုးမျိုးသောအနွယ် အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ပြားကုန်သော၊ ဘိက္ခု- တို့သည်၊ သဟ-တက္ခ၊ အာဇိဝန္တိ - အသက်မွေးကြရကုန်၏၊ [ဒီကာ၌ အာဇိ ဝန္တိ-ဟု ရှိသည်၊] ဧကဇိဝိကာ-တူသောအသက်မွေးခြင်းရှိကုန်သည်၊ သဘာဝ

မှတ်ချက်။ ။ အဓိစိတ္တအခင်း အဓိပညာအခင်းတို့၌ “လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော အဓိစိတ္တ အဓိပညာကို အလိုမရှိအပ်” ဟု ဆိုသဖြင့် “လောကီ အဓိစိတ္တ (ဈာန်) ကို၎င်း၊ လောကီဝိပဿနာ ပညာကို၎င်း၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အလိုမရှိအပ်၏” ဟု ခွင့်ပြုရာရောက်၏။ ထို စကားကို လောကီဈာန်သမာပတ်ရပုဂ္ဂိုလ်နှင့်လောကီဝိပဿနာဉာဏ်ရပုဂ္ဂိုလ်သည် တရံတခါ မှီဝဲလိုစိတ် ဖြစ်နိုင်သေးသောကြောင့် ဆိုသည် ဟု မှတ်၊ လောကုတ္တရာဈာန်ရ၊ မဂ်ဖိုလ်ရ ရဟန်းမှာ မေထုန်မှီဝဲလိုစိတ်ပင် မဖြစ်တော့။

ဧတံ သဗ္ဗမ္ဗိ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ “သာဇိဝံ နာမ ယံ ဘဂဝတာ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ” ဟု ပါဠိတော်ရှိ၏။ ထိုပါဠိတော်အတိုင်း “ ဧတံ သဗ္ဗမ္ဗိ ဘဂဝတာ ဝိနယေ ထပိတံ သိက္ခာ ပဒံ” ဟု ဧတံ၏ စွဲနက်ကို ဖွင့်ပြသည်။ “ဧတံ သိက္ခာပဒံ သာဇိဝန္တိ ဝုစ္စတိ” ကို ကြည့်၍ “ယောပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ၊ ပေ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော ” စသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်များကို “သာဇိဝံ” ခေါ်သည် ဟု မှတ်။

ဇီဝိကာ- သဘောတူသော အသက်မွေးခြင်းရှိကုန်သည်။ သဘာဝဝုတ္တိနော- သဘောတူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (အတူ တကွ အသက်မွေးရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊) သာဇိဝန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ တသ္မိံ သိက္ခတိတိ-ကား၊ တံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ စိတ္တဿ-၏၊ အဓိကရဏံ-တည်ရာကို၊ ကတ္တာ - ပြု၍၊ ယထာသိက္ခာပဒံ - သိက္ခာပုဒ်အားလျော်စွာ၊ ဝါ- သိက္ခာပုဒ် အတိုင်း၊ သိက္ခာမိနခေါ-ကျင့်ရအံ့လော၊ န သိက္ခာမိနခေါ-မကျင့်ရအံ့လော၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ ဩလောကေန္တော-လျက်၊ သိက္ခတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ကေဝလံ - (သိက္ခာမဘက်) သက်သက်၊ အယံ- ဤ ရဟန်းသည်၊ သာဇိဝသင်္ခါတေ-သာဇိဝဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေယေဝ-၌သာ၊ သိက္ခတိ - ကျင့်သည်ကား၊ န- မဟုတ်သေး၊ သိက္ခာယပိ- ၌လည်း၊ သိက္ခတိ- သေး၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် (သိက္ခာပုဒ်သာမက သိက္ခာ၌လည်း) ကျင့်ပါသော်

သဟ၊ ပေ၊ သာဇိဝန္တိ။ ။ သာဇိဝပုဒ်၏ ဝစနတ္ထအဖွင့်တည်း၊ သာဇိဝကို “သဟ+ အာဇိဝ”ဟု ခွဲ၍ “အာဇိဝန္တိ ဧတ္ထာတိ အာဇိဝံ”ဟု အဓိကရဏသာဓနပြု၊ “သဟ+ အာဇိဝံ သာဇိဝံ ” ဟု သမာသိတွံ၊ သဟအာဇိဝန္တိကို “ ကေဇီဝိကာ , သဘာဝဇီဝိကာ ” ဟု ဖွင့်သည်။ သဘာဝဇီဝိကာကို တဘန် “သဘာဝဝုတ္တိနော”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [သဘာဝဝုတ္တိနောတိ- သမာနဝုတ္တိကာ, သဒိသပဝုတ္တိကာတိ အတ္ထော၊ - ဇီကာ၊] “အာဇိဝ-အသက်မွေးခြင်း”ဟူသည် ထို သိက္ခာပုဒ်အပေ၌ အတူတူဖြစ်ကြ ကျင့်ကြ ခြင်းတည်း၊ ဆိုလိုရင်းကား-ဒေသချင်းမတူသော မြန်မာရဟန်းဖြစ်ဖြစ်, သီဟိုဠ်ရဟန်း ဖြစ်ဖြစ်, ဇာတ်ချင်းမတူသော ခတ္တိယရဟန်းဖြစ်ဖြစ်, မြာဟ္မဏစသော ရဟန်းဖြစ်ဖြစ်, အန္တယ်ချင်းမတူသော ကဿပရဟန်းဖြစ်ဖြစ်, ကစ္စာယနရဟန်းဖြစ်ဖြစ်, (အာဒိဖြင့် နာမည်ချင်း မတူသော ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ဓမ္မရက္ခိတ စသည်ကိုယူ) ထို ရဟန်းအားလုံးပင် ပဌမပါရာဇိကစသော သိက္ခာပုဒ်၌ သဘောတူကျင့်ကြရသည်-ဟူလို။

တံ သိက္ခာပဒံ၊ ပေ၊ သိက္ခတိ။ ။ “တသ္မိံ သိက္ခတိ”ဟူသော ပါဠိတော်၌ တသ္မိံ ဟူသော အာဓာရအတွက် “ စိတ္တဿ ” ဟု အာဓေယံထည့်၍ဖွင့်၏။ သိက္ခာပုဒ်သည် အာဓာရ, စိတ်သည် သိက္ခာပုဒ်အပေ၌ “ သိက္ခာပုဒ်အတိုင်း ကျင့်ရမလား, မကျင့်ရ ဘူးလား ” ဟု အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အာဓေယံတည်း၊ စိတ်က သိက္ခာပုဒ်အပေ၌ အာရုံ ပြုသောအားဖြင့် တည်ပုံအခြင်းအရာကိုပင် ထင်ရှားပြုလို၍ “ယထာသိက္ခာပဒံ န ခေါ ပေ၊ ဩလောကေန္တော ” ဟု ထပ်၍ဖွင့်သည်။

န ကေဝလဉ္ဇာယံ ။ ။ ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။ “သိက္ခာတိ တိဿော သိက္ခာ” စသည်ဖြင့်၎င်း, “သာဇိဝံနာမ၊ ပေ၊ ဧတံ သာဇိဝံနာမ”ဟု ၎င်း, သိက္ခာသာဇိဝ ၂ မျိုး လုံးကို ဖွင့်ပြီးဖြစ်ရကား ထို ၂ မျိုးလုံးကို ရည်ရွယ်၍ “ တေသု သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သိက္ခာသာဇိဝသမာပန္နောတိ ” ဟု ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ဟောတော်မူဘဲ အဘယ်ကြောင့် “တသ္မိံ သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သာဇိဝသမာပန္နော

လည်း၊ အနန္တရဿ- အခြားမဲ့လွန်ပြီးသော၊ တေံ သာဇီဝံနာမာတိ ဣမဿ ပဒဿ-တေံ၊ ပေ၊ နာမဟူသော ဤပုဒ်၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ တသ္မိံ သိက္ခတိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထို တသ္မိံ သိက္ခတိဟူသောပုဒ်ကို၊ ဧဝံ - ဤသို့ အခြားမဲ့လွန်ပြီးသော ပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကိဉ္စာပိဝုတ္တံ-ပြီ၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် မိန့်တော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဧတ္ထ-ဤ တသ္မိံ သိက္ခတိဟူသောပုဒ်၌၊ အယံအတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ (ကိံ)၊ တဿာစ သိက္ခာယ-၌လည်း၊ သိက္ခံ-ကို၊ ပရိပူရေန္တော-ဖြည့်ကျင့်လျက်၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့် သောအားဖြင့်၊ သိက္ခတိ-၏၊ တသ္မိံ စ သိက္ခာပဒေ-၌လည်း၊ အဝိတိက္ကမန္တော- မလွန်ကျူးဘဲ၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ သိက္ခတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နောတိဣဒမ္ဗိ - ပန္နောဟူသော ဤစကားကို လည်း၊ အနန္တရဿ-သော၊ သာဇီဝပဒဿေဝ- ၏ပင်၊ ဝသေန- ဖြင့်၊ ဝါ- ဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ ပန - ထိုသို့ပင် အခြားမဲ့လွန်ပြီးသော ပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် မိန့်တော်မူပါသော်လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သော- ထိုရဟန်း သည်၊ သိက္ခမ္ဗိ- သို့လည်း၊ သမာပန္နော-ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (သာဇီဝသ

တိ”ဟု ဟောတော်မူပါသနည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “န ကေဝလဉ္စာယံ” စသောပါဠိကိုမိန့်သည်။ ထိုဝါကျ၏ ဆိုလိုရင်းကား- “တေံ သာဇီဝံနာမ”ဟု သာဇီဝ အဖွင့်က နီးကပ်နေသောကြောင့် ထိုသာဇီဝနှင့်ဆက်သွယ်၍ “တသ္မိံ သိက္ခတိ” ဟု ထို သာဇီဝတခုကိုသာ ညွှန်ပြသော ကေဝလဖြင့် မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို၊ ထိုသို့ “တသ္မိံ” ဟု သာဇီဝတခုကိုသာ ညွှန်ပြသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်အသားကျမှာ “ သိက္ခာ၌လည်း ဖြည့်ကျင့်သောအားဖြင့် ကျင့်၏၊ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ဥပဒေကိုလည်း မကျူးလွန်သော အားဖြင့် ကျင့်၏”ဟု မှတ်ပါ - ဟူလို။

သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော ။ ။ “ သိက္ခာကိုဖြည့်ကျင့် ” ဟူသည် စာရိတ္တ - ဝါရိတ္တ အားဖြင့် ၊ ပါးပြားသောသီလကို မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေခြင်းတည်း။ [“ပြုကျင့်ရမည်” ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော ဥပဇ္ဈာယဝတ် စသော သိက္ခာများကို ပြုကျင့်ကြောင်း ဖြစ်သော (ဝိရတိနှင့်မယှဉ်သော) စေတနာသည် စာရိတ္တသီလ မည်၏၊ “ရှောင်ကြဉ် ရမည် ” ဟု တားမြစ်တော်မူအပ်သော ပါရာဇိကစသော သိက္ခာများကို ရှောင်ကြဉ် ကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိသမ္ပယုတ္တစေတနာသည် ဝါရိတ္တသီလမည်၏။]

ဣဒမ္ဗိ။ ။ ပိဖြင့် “တသ္မိံ သိက္ခတိ” ဟူသောစကားကိုပေါင်း၊ သာဇီဝံနာမ ပုဒ်၏ အခြားမဲ့၌ ဆက်၍ မိန့်တော်မူရသောကြောင့် “တသ္မိံ” ဟု ဟောတော်မူခဲ့ရုံသာမက၊ ဤပုဒ်ကိုလည်း (“ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ” ဟု မဟောဘဲ) “ သာဇီဝသမာ ပန္နော”ဟုသာ ဟောတော်မူရသည်-ဟူလို။

မက , သိက္ခာသို့လည်း ကောင်းစွာရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သိက္ခာ သမာပန္နောတိပိ - နွောဟူ၍လည်း၊ အတ္ထတော - သာမတ္ထိယတ္ထအားဖြင့်၊ (သာဇိဝသမာပန္နော ပုဒ်က သိက္ခာသမာပန္နောဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟောစွမ်းနိုင်သောအားဖြင့်) ဝေဒိတဗျော-၏၊ ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဉ္စားအံ့၊ ဝေ သတိ- သော်၊ (ဤသို့သာဇိဝသမာပန္နောပုဒ်ဖြင့် သိက္ခာသမာပန္နောဟူသော အနက်ကိုလည်း သိအပ်သည်ရှိသော်၊) သိက္ခာသာဇိဝသမာပန္နောတိတေဿ ပဒဿ-၏၊ [သိက္ခာပုဒ် မာတိကာ၌ပါသော ပုဒ်၏] ပဒဘာဇနမ္ပိ-သည်လည်း၊ ပရိပုဏ္ဏံ- ပြည့်စုံတော့သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ .... သိက္ခာသာဇိဝပဒဘာဇနီယံ- သည်၊ နိဋ္ဌိတံ- ပြီ။

သိက္ခံ၊ ပေ၊ အနာဝိကတွာတိ- ကား၊ သိက္ခန္ဓ- သိက္ခာကိုလည်း၊ အပ္ပဋိက္ခိပိ တွာ-မပယ်စွန့်မှု၍၊ ဝါ-မချမှု၍၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝဉ္စ-အားမရှိသု၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ အပ္ပကာသေတွာ - ထင်ရှားမပြုမှု၍၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၌စပ်၊) စ- ဆက်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဒုဗ္ဗလေ- အားမရှိသု၏ အဖြစ်ကို၊ အာဝိကတေပိ- ထင်စွာ ပြုအပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ [“ယံနုနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ” စသည်ဖြင့် ထင်စွာပြုပြီးပါသော်လည်း၊] သိက္ခာ-သိက္ခာသည်၊ ဝါ-ကို၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ- မပယ်စွန့်အပ်သေးသည်သာ၊ ဝါ - မချအပ်သေးသည်သာ၊ ဟောတိ၊ သိက္ခာ ယ-ကို၊ ပစ္စက္ခာတာယပန- ပယ်စွန့်အပ်ပြီးသော်ကား၊ ဒုဗ္ဗလျံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊

သမာပန္န ၂ မျိုး။ ။ ထို စာရိတ္တ ဝါရိတ္တ သီလ ၂ မျိုးကို မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်အောင် ဖြည့်နေသောရဟန်းသည် သိက္ခာသမာပန္နမည်၏။ သိက္ခာပုဒ်ဥပဒေတော်များကို မလွန် ကျူးဘဲ စောင့်စည်းသောရဟန်းသည် သာဇိဝသမာပန္နမည်၏။ ထိုသို့ သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ခြင်း၊ သာဇိဝကို မလွန်ကျူးခြင်းကိုပင် “သိက္ခတိ” အရ “ကျင့်ခြင်း” ဟု ခေါ်၏။ [သီလသံဝရပူရဏံ သာဇိဝါနတိတ္ထမနဉ္စာတံ ဣဒမေဝစ ဒွယံ ဣဓ သိက္ခနံနာမာတိ အဓိပ္ပာယ်ယော။]

မှတ်ချက်။ ။ ဆိုင်ရာသီလကို ဖြည့်ကျင့်သောအားဖြင့် ဝိရတိဖြစ်ခိုက်၌သာ သိက္ခာ သမာပန္နဖြစ်၏။ သာဇိဝသမာပန္နကား ဝိရတိစေတနာ ဖြစ်ခိုက်၌၎င်း၊ တစ်စုံတစ်ခုကို ပြုလုပ်ခိုက်-အိပ်ပျော်နေခိုက်၌၎င်း ဖြစ်သည် ဟု မှတ်။ [ဥပမာနှင့်တကွ ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဒီကာ၌ ပြထားသည်။]

အပ္ပစ္စက္ခာယ ။ ။ “ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ပစ္စက္ခာယ၌ ပတ်+ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်သည် ပယ်စွန့်ခြင်းအနက်ဟောဟု သိစေ၏။ တွာကို ယပြု၍ “ပစ္စက္ခာ ယ” ဟု ဖြစ်၏။ သီဟိုဠ်ဂဏ္ဍိပုဒ် ၃ စောင်လုံး၌ကား “ပစ္စက္ခာယ=ပစ္စက္ခာတာယ” ဟု ပါ၌ ၂ မျိုးပြသတတ်၊ ထိုတွင် “ပစ္စက္ခာတာယ” သည် ရုပ်နေမကောင်း။ [ရဟန်းခံကို “သိက္ခာတင်ခြင်း” ဟု ယူဆ၍ သိက္ခာစွန့်ခြင်းကို “သိက္ခာချ” ဟု ခေါ်ကြသည်။]

အာဝိကတမေဝ-ထင်စွာပြုအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ ဣမိနာ ပဒေန - ဖြင့်၊ ကောစိ - တစုံတခုသော၊ ဝိသေသတ္ထော-ထူးသောအနက်ကို၊ နလဗ္ဗတိ-မရအပ်၊ ပန-ထိုသို့ထူးသောအနက်ကို မရအပ်ပါသော်လည်း၊ ဒိရတ္ထ၊ ပေ၊ ကပ္ပေယျာတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္ထေ - မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ဝါ - မိန့်တော်မူအပ်ရာ၌၊ ဒိရတ္ထဝစနေန - ဒိရတ္ထသဒ္ဓါဖြင့်၊ ကောစိ ဝိသေသတ္ထော နလဗ္ဗတိ၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ လောကဝေါဟာရဝသေန - လောက၌ ပြောရိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ - သဒ္ဓါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ မုခါရူဇ္ဇတာယ - နှုတ်သို့ တက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဧတံ - ဤ ဒိရတ္တံဟူသော သဒ္ဓါကို၊ ဝုတ္ထံ ယထာ - ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဒမိ-ဤ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာဟူသောပုဒ်ကိုလည်း၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝါ-တနည်း၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သာတ္ထံ- သော၊ သဗျဉ္ဇနံ- သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-၏၊ တသ္မာ၊ သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယာတိ ဣမိနာ-ပုဒ်ဖြင့်၊ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ ဗျဉ္ဇနံ- သဒ္ဓါကို၊ သမ္မာဒေတံ - ပြည့်စုံစေတော်မူ၏၊ ဟိ - အကျိုးကား၊

ဒုဗ္ဗလျံ။ ။ ဒုဗ္ဗလဘာဝဉ္ဇကိုကြည့်၍ “ဒုဗ္ဗလဿ + ဘာဝေါ ဒုဗ္ဗလျံ” ဟု ပြု၊ ဣပစ္စည်းသက်၊ (ဥက္ကဏ္ဍိတောစသည်ကို ကြည့်၍) သိက္ခာကို ဖြည့်ကျင့်ဘို့ရန်၎င်း၊ သိက္ခာပုဒ်ကို မလွန်ကျူးဘဲ စောင့်ထိန်းဘို့ရန်၎င်း၊ သဒ္ဓါအား - ဝီရိယအား နည်းပါးလျက် ရဟန်းဘဝ၌ ပြီးငွေခြင်း မပျော်ခြင်း လူထွက်လိုခြင်းကို “ ဒုဗ္ဗလျံ ” ဟု ဆိုသည်။

ဒိရတ္တံ တိရတ္တံ။ ။ ဥ ညဉ့်တိုင်အောင် အိပ်နိုင်လျှင် ၂ ညဉ့်အိပ်မှ အထူးဆိုဘွယ် မလို၊ သို့သော် လောက၌ “ ၂ ခု ၃ ခု, ၂ ယောက် ၃ ယောက်, ၄ ခု ၅ ခု ” စသည်ဖြင့် အောက်အောက် သင်္ချာနှင့် တွဲ၍ စကား သုံးစွဲလေ့ရှိ၏၊ ဘာကြောင့် တွဲ၍ သုံးစွဲလေ့ရှိသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ မုခါရူဇ္ဇတာယ ” ဟု မိန့်၊ ဤသို့ တွဲ၍ သုံးစွဲသဖြင့် ဒိရတ္တံနှင့် တိရတ္တံသဒ္ဓါတို့ ရွတ်ဆိုရာ၌ ချောမောသွားကြသည်၊ ဤသို့ တွဲ၍ သုံးစွဲဘို့ရန်လည်း လူတို့မှာ နှုတ်တက်နေသည်၊ ထို့ကြောင့် “ လောကဝေါဟာရ-လောက၌ သုံးစွဲရိုးဖြစ်နေသည် ” ဟုလို၊ သိလိဋ္ဌာနံ + ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ၊ ဗျဉ္ဇနာနံ + သိလိဋ္ဌတာ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ၊ မုခံ + အာရူဇ္ဇံ မုခါရူဇ္ဇံ၊ မုခါရူဇ္ဇဿ + ဘာဝေါ မုခါရူဇ္ဇတာ။ [ယသ္မာ ဝေရူပံ ဝစနံ လောကဿ မုခံ အာရူဇ္ဇံ , တသ္မာတိအတ္ထော။]

ဗျဉ္ဇနံ သမ္မာဒေတိ။ ။ “ သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ ” ၏ အနက်ကိုပင် အနက်အထူး မရှိသော “ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ ” ဟူသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါတမျိုးဖြင့် လဲလှယ်၍ သုံးစွဲခြင်းကို “ ဗျဉ္ဇနံ သမ္မာဒေတိ ” ဟု ဆိုသည်။ [တဿ ဝိသု အတ္ထာဘာဝတော ဝုတ္ထမေဝ အတ္ထံ အညဒဒေန ဒီပေန္တော (ပြသောအားဖြင့်) ဗျဉ္ဇနံ သမ္မာဒေတိ။]

(တနည်း) ဟိ ယသ္မာ၊ ပရိဝါရကပဒ ဝိရဟိတံ- အခြံအရံပုဒ်မှ ကင်းသော၊
 ဧကမေဝ - တခုတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အတ္ထပဒံ - အနက်ကို ပြုတတ်သော
 ပုဒ်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝုစ္စမာနံ - မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ပရိဝါရ ဝိရဟိတော-
 အခြံအရံမှကင်းသော၊ ရာဇာဝိယစ - သည်ကဲ့သို့၎င်း၊ ဝတ္ထာလင်္ကာရ ဝိရဟိ
 တော-အဝတ်တန်ဆာမှကင်းသော၊ ပုရိသောဝိယစ-သို့၎င်း၊ န သောဘတိ-
 မတင့်တယ်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ပရိဝါရကေန - အခြံအရံဖြစ်သော၊ အတ္ထာနု
 လောမေန - မူလပုဒ်နက် အားလျော်သော၊ သဟာယပဒေန - အဖော်ဖြစ်
 သော ပုဒ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ (ဝုစ္စမာနံ- ဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-သော၊) တံ- ထိုပုဒ်သည်၊
 သောဘတိ၊ ဣတိ - ဤ ကားအကျိုးတည်း၊ (တနည်း) ဣတိ - ထို့ကြောင့်၊
 (ဒုဗ္ဗလျံအနာဝိကတွာတိ ဣမိနာ ဗျဉ္ဇနံ သမ္ပာဒေတိ။)

ဝါ- တနည်း၊ ယသ္မာ , သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ - သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါ၏၊
 ဧကစုံ- အချို့သော၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ- ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပသည်၊ အတ္ထော - အနက်
 သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ နံ- ထိုအနက်ဖြစ်သော ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပကို၊ [နံ- အတ္ထ
 ဘူတံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ၊] သန္ဓာယ-၍၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာယာတိပဒဿ-၏၊ အတ္ထံ-
 အနက်ကို၊ ဝိဝာရန္တော - ဖွင့်ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိ

ပရိဝါရကပဒဝိရဟိတံ ဟိ။ ။ ဤဝါကျကား ဗျဉ္ဇနကို ပြည့်စုံစေရခြင်း၏ အကျိုးပြု
 ဝါကျတည်း။ ထို တင့်တယ်ခြင်းအကျိုးကို ရစေလိုသောကြောင့် ဗျဉ္ဇနကို ပြည့်စုံစေရ
 သည် - ဟူလို၊ ထိုသို့ အကျိုးပြုဝါကျကိုပင် ဗျဉ္ဇနကို ပြည့်စုံစေရခြင်း၏ အကြောင်းပြု
 (ကာရိယဉာဏဟိတ်)လည်း ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဇီကာ၌ “ဝုတ္တမေဝ အတ္ထံ ကာရ
 ဏေန ဝိဘာဝေန္တော အာဟ-ပရိဝါရက ပဒဝိရဟိတံ ဟိတိ အာဒိ” ဟု အကြောင်းပြု
 အဖြစ်ဖြင့် ကျမ်းတက်ပြသည်။ [အတ္ထဒီပကံ+ပဒံ အတ္ထပဒံ။]

ဧကစုံ၊ ပေ၊ အတ္ထော ။ ။ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပသည် သိက္ခာကျကြောင်း တမျိုး , မကျ
 ကြောင်း တမျိုး ဟု ၂ မျိုး ရှိ၏၊ (ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။) ထိုတွင် သိက္ခာကျကြောင်း
 ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပကို ရည်ရွယ်၍ “ဧကစုံ၊ ပေ၊ အတ္ထော ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်။ အချို့ဒုဗ္ဗလျာ
 ဝိကမ္ပသည် သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါ၏ အနက်ဖြစ်၏၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါနှင့် အနက်
 အဓိပ္ပါယ်တူ၏- ဟူလို၊ မှန်၏- “ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ ” ဟု သိက္ခာချလိုက်လျှင် သိက္ခာကို
 ဖြည့်ကျင့်ဘို့ရန် အားမရှိတော့ကြောင်း (ဒုဗ္ဗလျဖြစ်နေကြောင်း) ကိုလည်း ထင်စွာပြပြီး
 ဖြစ်တော့သည်။

ဇီကာ။ ။ ကိဉ္ဇာပိ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိအာဒိသိက္ခာပစ္စက္ခာနဝစနဿ (အစရှိသော
 သိက္ခာချကြောင်းသဒ္ဓါ၏) ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ (သည်) ပဒတ္ထော န ဟောတိ=ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပ
 သည် သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဒ္ဓါ၏ ပုဒ်နက် မဟုတ်သည်ကား မှန်ပါပေ၏၊ တထာပိ ဗုဒ္ဓံ
 ပစ္စက္ခာမိတိ ဝုတ္တေ သိက္ခာပရိပူရဏေ ဒုဗ္ဗလျာဝိဘာဝဿာပိ ဂချမာနတ္တာ သိက္ခာ
 ပစ္စက္ခာနဿ ဧကစုံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ အတ္ထော ဟောတိတိ ဝုတ္တံ။

ကတွာတိ အာဟ၊ တတ္ထ-ထိုဒုဗ္ဗလုံ အနာဝိကတွာဟူသော ပါဠိ၌၊ (ဌတွာ-
 ၍၊ ကဿစိ-တစုံတယောက်၏၊ စောဒနာ-စေဒနာခြင်းသည်၊)သိယာ၊(ကိ)၊
 ယသ္မာ၊ သဗ္ဗံ- သော၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ - ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မသည်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ-
 သိက္ခာချကြောင်းစကားသည်၊ န- မဟုတ်၊ တသ္မာ၊ ဒုဗ္ဗလုံအနာဝိကတွာတိ-
 ဟူ၍၊ ပဌမံ၊ ဝတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဝါ-မိန့်တော်မူပြီးမှ၊ တဿ-ထိုဒုဗ္ဗလျာဝိ
 ကမ္မ၏၊ အတ္တနိယမနတ္ထံ-အနက်ကိုမှတ်သားခြင်းအကျိုးငှါ၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာယာ
 တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-မိန့်တော်မူထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ (စောဒနာ
 သိယာ၊) တဿ - ထို စကားကိုလည်း၊ န (ဝတ္ထုဗ္ဗံ)၊ ကသ္မာ၊ အတ္တာနုတ္တမာ
 ဘာဝတော-အနက်အစဉ်၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ သိက္ခာသာဇီဝ
 သမာပန္နောတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယံသိက္ခာ-
 အကြင်သိက္ခာသို့၊ သမာပန္နော-ပြီ၊ တံ-ထိုသိက္ခာကို၊ အပ္ပစ္စက္ခာယ- ၍၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝတ္ထုမာနော-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ဝါ-မှ၊ အနုတ္တမေန- အစဉ်အားဖြင့်၊
 အတ္ထော-အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္ထော- မိန့်တော်မူအပ်သည်မည်သည်၊ ဝါ-
 မိန့်တော်မူအပ်ရာ ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ အညထာ - တပါးသောအခြင်း
 အရာအားဖြင့်၊ န (ဟောတိ)၊ [အနက်အစဉ် မတုံသောအားဖြင့် မိန့်တော်
 မူအပ်ရာ မရောက်-ဟူလို။] တသ္မာ၊ ဣဒမေဝ- ဤသိက္ခာပစ္စက္ခာယဟူသော
 ပုဒ်ကိုသာ၊ ပဌမံ ဝတ္ထု၊ ဣတိ- ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ အပိစ- သည်သာမကသေး။

တဿ အတ္တနိယမနတ္ထံ ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ သိက္ခာပစ္စက္ခာယ , ဒုဗ္ဗလုံ အနာ
 ဝိကတွာ”ဟု ရှိ၏။ ထိုသို့ မဟောဘဲ “ဒုဗ္ဗလုံ အနာဝိကတွာ”ဟု ရှေးဥျားစွာ ဟောပြီးမှ
 ထို ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မကို “သိက္ခာကျကြောင်း ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မ” ဟု မှတ်သားဘို့ရာ “ သိက္ခာ
 အပ္ပစ္စက္ခာယ”ဟု နောက်မှ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်လော- ဟု စောဒနာသည်၊
 ထိုစောဒနာကို “တံ + န” စသည်ဖြင့် အကျဉ်းဖြေပြီးလျှင် “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”
 ဟု သိက္ခာကို ရှေ့ထား၍ ဟောတော်မူခဲ့သည်အား လျော်စွာ “သိက္ခာပစ္စက္ခာယ”ကို
 ရှေ့ထား၍ ဟောတော်မူမှ ရှေ့နောက် အစဉ်ကျသောကြောင့် “သိက္ခာပစ္စက္ခာယ”ကို
 ရှေ့ထားလျက် ဟောတော်မူသည်-ဟု အကျယ်ဖြေသည်။

အပိစ ။ ။ ဤ အပိစတက်သော ဝါကျ၌ သိက္ခာပစ္စက္ခာနနှင့် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မတို့
 လုံးလုံး အဓိပ္ပါယ် မတူကြ၊ ထို့ကြောင့် “တတ္ထ ဒုဗ္ဗလုံ အနာဝိကတွာ” ကို ထောက်၍
 “ဒုဗ္ဗလုံ- သိက္ခာပုဒ်ဟူသော သာဇီဝ၌ မလွန်ကျူးမိအောင် စောင့်စည်းဘို့ရန် သဒ္ဓါ
 အား, ဝိရိယအား မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို ” ဟု အနက် အဓိပ္ပါယ် မှတ်ပါ။ ရှေ့အဖွင့်များ
 အလိုအားဖြင့်ကား သိက္ခာပစ္စက္ခာနနှင့် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မတို့ အနက်အဓိပ္ပါယ် တူကြ၏။
 ထို့ကြောင့် ရှေ့နည်းများ၌ “ဒုဗ္ဗလုံ-သိက္ခာ (သီလ) ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၌ သဒ္ဓါအား,
 ဝိရိယအား မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို”ဟု အနက် အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

အနုပဋိပေါဒိယာပိ-အစဉ်အတိုင်းအားဖြင့်လည်း၊ ဣတ္ထ-ဤ သိက္ခာပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာဟုသောပုဒ်၌၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကထံ-အဘယ်သို့ သိထိုက်သနည်း၊ သိက္ခာ၊ ပေါ၊ သမာပန္နောတိ ဣတ္ထ - ၌၊ ပေါ၊ ယဉ္ဇသာဇိဝံ- သို့လည်း၊ သမာပန္နော၊ တတ္ထ - ထိုသာဇိဝံ၌၊ ဒုဗ္ဗလျံ - ကို၊ အနာဝိကတွာ၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၌စပ်၊) ဣတိ-သို့၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော။)

ဣဒါနိ - ၌၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာန ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မာနံ - ကမ္မတို့၏၊ ဝိသေသာ ဝိသေသံ - ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်၊ မထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ [ဘာဝပ ဓာန၊] သိက္ခာပစ္စက္ခာန လက္ခဏာ-သိက္ခာချခြင်း၏ လက္ခဏာကို၎င်း၊ ဒသေ န္တော-လိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) အတ္ထိ ဘိက္ခဝေတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြု၊ တတ္ထ-ထို အတ္ထိဘိက္ခဝေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အတ္ထိဘိက္ခဝေတိ အာဒိနိ - နံသော၊ ဒွေ - ၂ ပုဒ်တို့သည်၊ မာတိကာပဒါနိ - မာတိကာပုဒ်တို့တည်း၊ [အကျယ်ချွဲ ပြုလို၍ မာတိကာခေါင်းစဉ်ထားသည်-ဟုလို၊] တာနိ-ထို မာတိကာပုဒ်တို့ကို၊ ဝိဘဇန္တော-အကျယ်ဝေဘန်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကထမ္ဘ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိမာဟ၊ တတြ-ထို ကထမ္ဘဘိက္ခဝေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အယံ-ဤ ကား၊ အနတ္တာနုပဒ ဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ကထံတိ-ကား၊ ကေနအာကာရေန- အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဟောတိ- နည်း၊) ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စာတိ - ကား၊ ဒုဗ္ဗလျာဿ-အားမရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ အာဝိကမ္မဉ္စ- ထင်စွာ ပြုခြင်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ - နည်း၊) [ပါဠိတော် ပဌမပုဒ်၌ ကမ္မဉ္စေဟု “ဝေ” ဖြင့်ရှိသည်။]

ဝိ သေ သာ ဝိ သေ သံ။ ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] “ယံနုနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ- ဘုရားစွန့်ရလျှင် ကောင်းမှာဘဲ” ဟု ကြံရုံသာ ရှိသေးလျှင် ထိုစကားသည် သိက္ခာပစ္စက္ခာန မဟုတ်သေး၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဿာဖြစ်သေး၏၊ ဤစကားမျိုးကိုရည်ရွယ်၍ “သိက္ခာ ပစ္စက္ခာနနှင့် ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မတို့ ဝိသေသဖြစ်ကြသည် - ဟု ဆိုသည်။ “ဗုဒ္ဓံပစ္စက္ခာမိ- ဘုရားကိုစွန့်၏ ” ဟု ဆိုလျှင် ထိုစကားမျိုးသည် သိက္ခာပစ္စက္ခာနလည်းဖြစ်၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိ ကမ္မလည်းဖြစ်၏၊ ဤစကားမျိုးကိုရည်ရွယ်၍ “အဝိသေသ” ဟု ဆိုသည်။

သိက္ခာ၊ ပေါ၊ လက္ခဏံ။ ။ [ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။] “ဥက္ကဏ္ဍိတော၊ ပေါ၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ ဝဒဘိဝိညာပေတိ” ဟု ရှိ၏။ “ဥက္ကဏ္ဍိတော” စသည်ဖြင့် သိက္ခာချလိုသော စိတ်ကို၎င်း၊ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” စသည်ဖြင့် သိက္ခာချကြောင်း စကားအသုံးအနှုန်း ဟူသောခေတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလစသည်ကို၎င်း၊ ဝဒတိဖြင့် ဝစီပယောဂကို၎င်း၊ ဝိညာ ပေတိဖြင့် သိက္ခာချရာ (သိက္ခာချမှုကို နားထောင်သော) ပုဂ္ဂိုလ်က သိခြင်းကို၎င်း၊ “ အရိယော အရိယဿ သန္တကေ ပစ္စက္ခာတိ ” စသည်ဖြင့် သိက္ခာချရာပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း၊ ဤသို့ သိက္ခာချခြင်း၏ လက္ခဏာ (အင်္ဂါ) ကို ပြတော်မူသည်။ [စိတ်-ခေတ်-ကာလ၊ ပယောဂနှင့်၊ ပုဂ္ဂလဝိဇာန်၊ ဤခြောက်တန်၊ မှတ်ရန် သိက္ခာကျကြောင်းတည်း။]

ဣဓာတိ-ကား၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ-၌၊ ဥက္ကဏ္ဍိတောတိ-ကား၊ အနဘိရတိ
 ယာ - မမ္ပေ လျော်ခြင်းကြောင့်၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ - ၌၊ ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော-
 ဆင်းရဲငြိမ်စွာ အသက်ရှင်ရခြင်းသို့ရောက်သည်၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်း
 ကား၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ယာမိ-သွားတော့အံ့၊ သွေ-၌၊ ယာမိ- အံ့၊ ဣတော-ဤ
 အရပ်မှာ၊ ဝါ-ဤကျောင်းတိုက်မှာ၊ ယာမိ-အံ့၊ [ဣတော ဌာနတော၊ ဣတော
 ဝိဟာရတောဝါ၊] ဣတ္ထ- ဤ မည်သောအရပ်သို့၊ ဝါ- ဤ မည်သောကျောင်း
 တိုက်သို့၊ [ဣတ္ထာတိ ဂန္တံ၊ ဣန္ဒြိယတပဒေသံ ဝဒတိ၊] ယာမိ- အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြံ၍၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ကဏ္ဍံ- လည်ပင်းကို၊ ကတွာ- ၍၊ (တနည်း) ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍံ
 ကတွာ-လည်တမော့မော့လုပ်၍၊ ဝိဟာရမာနော-နေသည်၊ ဝိက္ခိတ္တော-အထူး
 ထူး ပစ်လွှင့်အပ်သောစိတ် ရှိသည်၊ ဝါ - ပြန်လွှင့်သောစိတ်ရှိသည်၊ အနေ
 ကဠေ-တခုဟည်းသော အာရုံမရှိသည်၊ ဝါ-မဟည်ကြည်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 [ဝဒတိ ဝိညာပေတိ - ၌စပ်၊] ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အနဘိရတောတိ- ကား၊
 သာသနေ-၌၊ အဘိရတိဝိရဟိတော - မ္ပေ လျော်ခြင်းမှကင်းသည်၊ သာမညာ
 စဝိတုကာမောတိ- ကား၊ သမဏဘာဝတော- မှ၊ အပဂန္တုကာမော - ဖဲခွါ
 လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဝဒတိ ဝိညာပေတိ-၌စပ်။]

ဘိက္ခုဘာဝန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုဘာဝေန-ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့်၊ (တေံ-ဤ ဘိက္ခု
 ဘာဝံသဒ္ဓါသည်၊) ကရဏတ္ထေ-၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော
 သဒ္ဓါတည်း၊ ပန - ဆက်၊ ကဏ္ဍေ အာသတ္တေန အနိယေယျာတိ အာဒိသု-

ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော။ ။ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ “ ကဋ - ကိစ္ဆဇီဝနေ ” ဟု ဆိုသော
 ကြောင့် “ ကိစ္ဆဇီဝိကပ္ပတ္တော ” ဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်သည်၊ ဥ - အနက်ထူးမရှိ၊ ဥက္ကဏ္ဍနံ-
 ဆင်းရဲစွာ အသက်ရှင်ရခြင်း၊ ဥက္ကဏ္ဍာ - ခြင်း၊ ဥက္ကဏ္ဍိ - သို့ + ဣတော (ပတ္တော) -
 ရောက်သူတည်း၊ ဥက္ကဏ္ဍိတော-သူ၊ (ဋီကာ)။

ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဍံ ကတွာ။ ။ ဥသည် ဥဒ္ဓံအနက်ဟောတည်း၊ ဥဒ္ဓံ + ကဏ္ဍော ဥက္ကဏ္ဍော၊
 ဥက္ကဏ္ဍော သဗ္ဗာတော အဿာတိ ဥက္ကဏ္ဍိတော = ပျင်းရိသည်ဖြစ်၍ လည်တမော့မော့
 ဖြစ်နေသူ၊ သဗ္ဗာတအဿ အနက်၌ ဣတပစ္စည်း။ [သဗ္ဗာတာ တာရကာဒိတို့တော၊
 မောဂ္ဂလ္လာန်၊ ကာဒိ-၄၅ သုတ်။]

ကရဏတ္ထေ။ ။ “ အဝိဘတ်သည် ကရိုဏ်းအနက်၌သက် ” ဟုရာ၌ ပဌမနည်းဝယ်
 “ ဖြင့် ” ဟု ပေးရသော ကရိုဏ်းအနက်မှာပင် သက်ရမည်။ [ဘိက္ခုဘာဝေန ကရဏ
 ဘူတေန အတ္တာနံ၊ အနိယမာနော-နှိပ်စက်အပ်သူကိုကဲ့သို့ ပြုကျင့်သည်၊ ဣတိအတ္ထော၊]
 ဤနည်း၌ ဘိက္ခုဘာဝံကို အနှံ့မစပ်ဘဲ ဤယမာနော၌စပ်၊ “ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် + မိမိ
 ကိုယ်ကို (နှိပ်စက်အပ်သူ = အနှိပ်စက်ခံရသူကဲ့သို့) ပြုကျင့်သည် ” - ဟူလို။

တို့၌၊ ယထာလက္ခဏံ- သုတ်အားလျော်စွာ၊ [“ ကရဏေ တတိယာ ” ကဲ့သို့
 သော သုတ်အားလျော်စွာ- ဟူလို၊] ကရဏဝစနေနေဝ- ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ကဏ္ဍေ - လည်ပင်း၌၊ အာသတ္တေန-
 ငြိကပ်စေအပ်၊ (ဆွဲချိတ်အပ်)သော အကောင်ပုတ်ဖြင့်၊ အနိယေယျ- နှိပ်စက်
 အပ်သူကို ပြုရ၏၊] အနိယမာနောတိ- ကား၊ အနိဝိဋ္ဌိတံ(ဝိယ)- နှိပ်စက်အပ်
 သူကိုကဲ့သို့၊ ဒုက္ခိတံဝိယ - ဒုက္ခရောက်သူကိုကဲ့သို့၊ အတ္တာနံ - မိမိကို၊ အာစရ
 မာနော - ပြုကျင့်သည်၊ ဝါ - နည်း၊ တေန ဘိက္ခုဘာဝေန-သည်၊ အနော-
 နှိပ်စက်အပ်သူကို၊ ကရိယမာနော-ပြုအပ်သည်၊ ဝိဋ္ဌိယမာနော - နှိပ်စက်အပ်
 သည်၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟရာယမာနောတိ- ကား၊ လဇ္ဇမာနော-ရှက်သည်၊
 ဇိဂုစ္ဆမာနောတိ- ကား၊ အသုစိဝိယ-မစင်ကိုကဲ့သို့၊ တံ-ထိုရဟန်းအဖြစ်ကို၊
 ဇိဂုစ္ဆန္တော - စက်ဆုပ်သည်၊ [တံကိုကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ ဘိက္ခုဘာဝံ ” ကို
 ဇိဂုစ္ဆန္တောစပ်ခိုက် ကံအနက်ပေးရကြောင်း သိပါ။] ဂိဟိဘာဝံ ပတ္တယမာ
 နောတိ အာဒိနိ-ပုဒ်တို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာနိယေဝ။

ယန္တုနာဟံဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယန္တိတ္ထေ- ၌၊ ယန္တုနာတိ- သဒ္ဓါသည်၊ ပရိဝိတက္က
 ဒဿနေ- အကြံကိုပြုခြင်း၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အနံ၊ ပေ၊ အာစရမာနော။ ။ အနုဓိတ်သည် ဝဇံ-ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်းအနက်
 ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ အနိယတေတိ အနော ” ဟု ပြု၊ တစုံတရာသည် နှိပ်စက်အပ်
 (အနှိပ်စက်ခံရသော) အခြားတစုံတယောက် ရ၏၊ ထို့နောက် လူထွက်လိုသော
 ရဟန်းရအောင် “ အတ္တာနံ (အနိဝိယ) အာစရတိတိ အနိယမာနော ” ဟု ပြု၊ အနုသည်
 ကမ္မုပမာန၊ အတ္တာနံကား ဥပမေယျ၊ ကမ္မုပမာန အနုသဒ္ဓါနောင် အာစာရအနက်၌
 ဤယပစ္စည်းသက်၍ “ အနိယ ” ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ကတ္တားဟော မာနပစ္စည်းသက်လျှင် “ အနိယ
 မာနော ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ကမ္မုပမာနနောင် ဤယပစ္စည်းသက်ရကြောင်းကို ပြလို၍
 “ အနိဝိဋ္ဌိတံ ဒုက္ခိတံဝိယ ” ဟု ဖွင့်၏။ [ဝိဋ္ဌိတံသည် သဒ္ဓတ္ထ၊ ဒုက္ခိတံသည် အဓိပ္ပာယ်ထွ၊
 ဝိယကား ကမ္မုပမာနဇောတက။]

တေန ဝါ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ ဤနည်း၌ကား ဘိက္ခုဘာဝံ၌ အံဝိဘတ်သည် တတိ
 ယာဝိဘတ်၏ ကတ္တားအနက်၌သက်၊ ထို့ကြောင့် “ တေန ဘိက္ခုဘာဝေန + အနော
 ကရိယမာနော ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ အနော ကရိယမာနော ” ဖြင့် “ အနု ” ဟူသော ဒုတိယန္တ
 (ဥပမာနလည်း မဟုတ်သော) ရိုးရိုးနာမ်ပုဒ်နောင် ပြုကျင့်ခြင်းအနက်၌ ဤယ ပစ္စည်း
 သက်ထားကြောင်းကို၎င်း၊ ကံဟောမာနပစ္စည်း သက်ထားကြောင်းကို၎င်း သိစေ၏၊
 “ ဝိဋ္ဌိယမာနော ” ကား ဆိုလိုရင်းကိုပြသော ဥဇုကတ္ထအဖွင့်တည်း။ [တေန ကတ္ထု
 ဘူတေန ဘိက္ခုဘာဝေနာတိ အတ္ထော၊ ဣမသ္မိပန အတ္ထေ “ အနု ကရောတိတိ ” -
 ဟူသောအနက်၌ “ အနိယသဒ္ဓိ နိပ္ပာဒေတွာ တတော ကမ္မနိ မာနသဒ္ဓေ ကတေ အနိယ
 မာနောတိ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။]

(ကိ)၊ အဟံ- သည်၊ ဗုဒ္ဓံ- ကို၊ သစေ ပစ္စက္ခေယျံ - အကယ်၍ စွန့်ရငြားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မေ-၏ (ငါ့အတွက်)၊ သာဓု - ကောင်းသည်၊ သိယာဝတ-ဖြစ်ရ လေစွတကား၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ယန္ဓုန ပစ္စက္ခေယျံ-အကယ်၍စွန့်ရမူကား ကောင်းလေစွာ” ဟုပေး၊] ဝဒတိ ဝိညာပေ တီတိ-ကား၊ ဣမံအတ္ထံ-ဤဘုရားကိုစွန့်ရလျှင် ကောင်းလေစွဟူသော အနက် ကို၊ ဧတေဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝါ-ဤ ယန္ဓုနာဟံဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံဟူသော သဒ္ဒါတို့ဖြင့် သော်၎င်း၊ အညေဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝါ - အခြားသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါတို့ဖြင့် သော်၎င်း၊ ဝစီဘဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားမှုကို၊ ဝါ- နှုတ်မြွက်မှုကို၊ ကတွာ- ၍၊ ဝဒတိစ-ပြောလည်းပြော၏၊ ယဿ - အကြင်သူအား၊ ဝဒတိ-၏၊ တံ-ထို သူ့ကို၊ ဝိညာပေတိ ဇာနာပေတိစ-သိလည်းသိစေ၏၊ [နားလည်း လည်စေ၏- ဟူလို၊] ဧဝံဗြိတိ (ဧတ္ထ) - ၌၊ ဝိကာရေ- ဝိအက္ခရာသည်၊ ဥပရိမတ္ထ သမ္ဗိဏ္ဏ နတ္ထော-အထက် ဆိုအပ်လတံသောအနက်ကို ပေါင်းခြင်းအနက်ရှိ၏၊ [ဝတ္ထာ ပေက္ခ(ဆိုပြီးငဲ့သော)သမ္ဗိဏ္ဏနမဟုတ်, ဝုစ္စမာနာပေက္ခ(ဆိုအပ်လတံငဲ့သော) သမ္ဗိဏ္ဏန-ဟူလို၊] ဧဝံဗြိ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္ဇေဝ- သည်၎င်း၊ သိက္ခာ - သည်၊ ဝါ- ကို၊ အပစ္စက္ခာတာစ-မပယ်စွန့်အပ်သည်၎င်း၊ ဝါ-မချအပ်သည်၎င်း၊ ဟောတိ-၏၊ အညထာပိ - တပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်လည်း၊ (ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္ဇေဝ ဟောတိ, သိက္ခာစ အပစ္စက္ခာတာ။)

ဣဒါနိ-၌၊ အညထာပိ- ဖြင့်လည်း၊ တံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ(စ)- ကို၎င်း၊ သိက္ခာ ယ-၏၊ ဝါ-ကို၊ တံ အပစ္စက္ခာနံစ- ထိုမပယ်စွန့်ခြင်းကို၎င်း၊ (ဝါ- ပယ်စွန့်ရာ မရောက်ပုံကို၎င်း၊) ဒဿေန္တော (ဟုတွာ) အထဝါ ပနာတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ၊ တံသဗ္ဗံ- ထိုအလုံးစုံသောစကားရပ်သည်၊ အတ္ထတော - ဖြင့်၊ ဥတ္တာန မေဝ- သည်သာ၊ ပန- ကား၊ ဧတ္ထ- ဤအထဝါ ပနအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဒတော- ပုဒ်အားဖြင့်၊ [စုဒ္ဒသပဒါနိ, အဋ္ဌပဒါနိ တို့၌စပ်၊] အာဒိတော- မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ-ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံပုဒ်၎င်း၊ ဓမ္မံပစ္စက္ခေယျံ-၎င်း၊ [နေဝံ၌ ပစ္စက္ခေယျံ ထည့်၍ပေး၊] သံသံ, သိက္ခံ, ဝိနယံ၊ ပေ၊ သမ္ဗုဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခေယျံ- ၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဣမာနိ စုဒ္ဒသ ပဒါနိ - ဤ တဆဲ့လေးပုဒ်တို့ကို၊ ပစ္စက္ခာနာ ကာရေန-သိက္ခာစွန့်ပုံအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝုတ္ထာနိ- မိန့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ပစ္စက္ခာနာကာရေန ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ပစ္စက္ခေယျံ-ပစ္စက္ခေယျံ” ဟု ပစ္စက္ခာန ကြိယာပါသောကြောင့် “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ” မှစ၍ “သ မ္ဗုဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခေယျံ” အထိ ၁၄ ပုဒ်ကို သိက္ခာစွန့်ပုံ အခြင်းအရာပြသော ပုဒ်များ ဟု မှတ်ပါ - ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပစ္စက္ခေယျံ ပစ္စက္ခေယျန္တိ ဝုတ္ထာပစ္စက္ခာနာကာရသမ္ပန္နေန ဝုတ္ထာနိ။]

ဂိဟီအဿန္တိအာဒိနိ-နိသော၊ ဂိဟီအဿံ-ဂိဟီအဿံပုဒ်၎င်း၊ [နေဝံ၌ အဿံ ထည့်၍ပေး၊] ဥပါသကော၊ အာရာမိကော၊ ပေ၊ အသကျပုတ္တိယော အဿံ-ပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဣမာနိအဋ္ဌပဒါနိ - တို့ကို၊ အဿန္တိ - အဿံဟူသော၊ ဣမိနာဘာဝဝိကပ္ပါကာရေန-ဤအလိုရှိအပ်သောအဖြစ်ကို အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကြံစည်ပုံ အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ၊ ဧဝံ - ဤသို့လျှင်၊ ယန္တုနာဟံတိ ဣမိနာ-ယန္တုနာဟံဟူသော ဤပုဒ်နှင့်၊ ပဋိသံယုတ္တာနိ-စပ်ယှဉ်ကုန်သောပုဒ် တို့သည်၊ ဒွါရိသတိ ပဒါနိ- ၂၂ ပုဒ်တို့သည် (ဟောန္တိ) [ပြခဲ့သော ၁၄ ပုဒ်နှင့် ၈ ပုဒ်ပေါင်းလျှင် ၂၂ ပုဒ် - ဟုလို၊] စ - ဆက်၊ တောနိ - ဤယန္တုနာဟံနှင့် ယှဉ်သောပုဒ်တို့သည်၊ ဒွါရိသတိပဒါနိ- ၂၂ ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တု၊ ယဒိပနာဟံ-ယဒိပနာဟံ ပုဒ်၎င်း၊ အပါဟံ-ပုဒ်၎င်း၊ ဟန္တာဟံ-၎င်း၊ ဟောတိမေ- ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေသု- ဤပုဒ်တို့တွင်၊ ဧကမေကေန-နှင့်၊ ပဋိသံယုတ္တာနိ-စပ်ယှဉ်သောပုဒ်တို့သည်၊ ဒွါရိသတိ ဒွါရိသတိ(ပဒါနိ)- ၂၂ ပုဒ် ၂၂ ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) [ယဒိပနပစ္စက္ခေယံ၊ အပိပစ္စက္ခေယံ-စွန့်ရ မူကားကောင်းလေစွာ၊ ဟန္တု - ယခု၊ ပစ္စက္ခေယံ- စွန့်တော့အံ့၊ ဗုဒ္ဓံ- ကို၊ ပစ္စက္ခေယံ-စွန့်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့မှာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ပါဠိတော်၌ပေး။] ဣတိ- သို့၊ သဗ္ဗာနေဝ - အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့သည်၊ သတဉ္စ - တရာလည်းဖြစ်သော၊ ဒသစ - ၁၀ ပါးလည်းဖြစ်ကုန် သော၊ ပဒါနိ-တို့သည်၊ (တနည်း) သတဉ္စ ဒသစ ပဒါနိ-တရော တဆယ်သော ပုဒ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တတော - ထိုပုဒ်တို့မှာ၊ ပရံ - ၌၊ သရိတဗ္ဗဝတ္ထုဒဿန နယေန - အောက်မေ့ထိုက်သောဝတ္ထုကို ပြကြောင်းနည်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ- ဖြစ်ကုန်သော၊ မာတရံ သရာမိတိ အာဒိနိ-နိသော၊ သတ္တရသပဒါနိ-၁၇ ပုဒ် တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [မာတရံ- ကို၊ သရာမိ - အောက်မေ့၏ , အမှတ်ရ၏၊ လွမ်း၏။] တတ္ထ-ထို ပုဒ်တို့တွင်၊ ခေတ္တန္တိ-ကား၊ သာလိခေတ္တာဒိ-သလေးခင်း

ဂိဟီ။ ။ သက္ကတံ “ ဗြဟ္မိနိ ” ဟု ရှိ၏၊ (နိ) ပျောက်၍ ဒိဃရောက်လျက် ပါဠိ၌ “ ဂိဟီ ” ဟု ရှိရသည်၊ “ ဂေဟံ ယဿ အတ္ထိတိ ဂိဟီ ” ဟု ပြု။

ဘာဝဝိကပ္ပါကာရေန။ ။ “ ယန္တုနာဟံ ဂိဟီ အဿံ = လူဖြစ်ရလျှင်ကောင်းလေစွ ” ဟူသည် သူလိုလားအပ်သောအဖြစ်ကို ကြံစည်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ ဂိဟီအဿံ ” မှ စ၍ “ အသကျပုတ္တိယော အဿံ ” တိုင်အောင် ရှစ်ပုဒ်ကို မိမိလိုလားသောအဖြစ်ကို ကြံစည်ပုံအခြင်းအရာပြသော ပုဒ်များဟု မှတ်။ [အဿံ အဿံတိ အာဂတတ္တာ ယံယံ (အကြင် အကြင်အဖြစ်ကို) ဘဝိတုကာမော၊ တဿ တဿ ဘာဝဿ ဝိကပ္ပါကာရေန , ဘိက္ခုဘာဝတော အညဘာဝဝိကပ္ပါကာရေနာတိ အဓိပ္ပာယော၊ ယောဇနာ၌ ဘာဝကို “ အဓိပ္ပာယ-အလို ” ဟု ဖွင့်သည်ကို စဉ်းစားပါ။]

အစရှိသောလယ်ကို၊ ဝတ္ထုန္တိ-ကား၊ ပဏ္ဏသကဗလာဗလသမုဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ-
သစ်ရွက် , ဟင်းရွက် , သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီးများ ထွက်ပေါ်ရာ အရပ်ကို၊
[ယာခင်းကိုဆိုလိုသည်။ အိမ်စသည်ကို မိုးဘို့ရာ ခနိစသည်ကို “ ပဏ္ဏ ” ဟု
ဆိုသည်။] သိပ္ပန္တိ-ကား၊ ကုမ္ဘကာရ ပေသကာရ သိပ္ပါဒိကံ- အိုးထိန်းသည်
အတတ်, ယက်ကန်းသည်အတတ် အစရှိသောအတတ်ကို၊ [သရာမိ - ဌှပ်]။

တတော-ထိုပုဒ်တို့မှာ ပရံ-၌၊ သကိဉ္ဇန သပလိဗောဓ ဘာဝဒဿနဝသေန-
ကြောင့်ကျဘွယ်နှင့်တကွ ဖြစ်သူ၏အဖြစ် , အနှောအယှက်နှင့်တကွ ဖြစ်သူ၏
အဖြစ်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ - နံသော၊ မာတာ မေ အတ္ထိ၊ သာ
မယာ ပေါသေတဗ္ဗာတိ အာဒိနိ - နံသော၊ နဝပဒါနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊)
[မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ မာတာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သာ-ကို၊ မယာ-သည်၊ ပေါသေ
တဗ္ဗာ-လုပ်ကျွေး မွေးမြူထိုက်၏။] တတော- ထိုပုဒ်တို့မှာ ပရံ-၌၊ သနိဿယ
သပ္ပတိဋ္ဌဘာဝ ဒဿနဝသေန - မှီရာရှိသူ၏အဖြစ် , တည်ရာရှိသူ၏ အဖြစ်ကို
ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ- နံသော၊ မာတာ မေ အတ္ထိ၊ သာ မံ ပေါသေ
ဿတိတိအာဒိနိ-နံသော၊ သောဋ္ဌသပဒါနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) [သာ-ထိုအမိ
သည်၊ မံ-ကို၊ ပေါသေဿတိ-တံ၊] တတောပရံ, ဧကဘတ္တ ဧကသေယျ မြဟ္မ
စရိယာနံ - တထပ်ထည်းသော ဆွမ်း , တယောက်ထည်းသာ အိပ်ရခြင်း၊

သကိဉ္ဇန သ ပလိဗောဓဘာဝ။ ။ [ကိစိ-မဒ္ဒနေ, ဓာတ်ကျမ်း၊] ကိဉ္ဇေတိ မဒ္ဒေ
တီတိ - ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်နယ်တတ်သောကြောင့် “ ကိဉ္ဇန ” မည်၏။ ပလိဗောဓနှင့်
အရတူပင်တည်း။ [“ ပရိပုဗ္ဗ+ဗုဓိ-ဟိံ သနေ ” ဓာတ်ကျမ်း။] ပရိဗုဓိယတီတိ-ဆိုင်ရာ
အလုပ်ကို မလုပ်နိုင်အောင် နှောင့်ရှက် (ညှဉ်းဆဲ) တတ်သောကြောင့် “ ပလိဗောဓ ”
မည်၏။ ရကို လပြု၊ ဤနေရာ၌ အမိစသည်ကိုပင် “ ကိဉ္ဇန, ပလိဗောဓ ” ဟု ဆိုသည်။
သဟ + ပလိဗောဓေန ယော ဝတ္တတီတိ သကိဉ္ဇနော = (ဖိစီး နှိပ်နယ်တတ်သော)
ကြောင့်ကျဘွယ်နှင့် တကွ ဖြစ်သူ၊ သပလိဗောဓော - အနှောင့်အရှက်နှင့်တကွဖြစ်သူ၊
သကိဉ္ဇနောစ + သော + သပလိဗောဓောစာတိ သကိဉ္ဇန သပလိဗောဓော။

သနိဿယ သပ္ပတိဋ္ဌဘာဝ။ ။ သဟ + နိဿယေန, သဟ + ပတိဋ္ဌာယ ယော ဝတ္တ
တီတိ သနိဿယော, သပ္ပတိဋ္ဌော၊ အမိစသော အားကိုးစရာ ရှိသူ၊ သနိဿယောစ +
သော + သပ္ပတိဋ္ဌောစာတိ သနိဿယသပ္ပတိဋ္ဌော၊ တဿ + ဘာဝေါ သနိဿယ
သပ္ပတိဋ္ဌဘာဝေါ။ [ပစ္စည်း လုံးဝမရှိသေး၍ အခြေတည်ထောင်ပေးသူကို “ မှီရာ ” ဟု
၎င်း, အခြေခိုင်အောင် ထောက်ပံ့သူကို “ တည်ရာ ” ဟု ၎င်း ခွဲပါ။]

ဧက၊ ပေါ၊ မြဟ္မစရိယာနံ။ ။ ဧကံ + ဘတ္တံ ဧကဘတ္တံ၊ ဧကံ (တယောက်ထည်း)
သေယျံ ဧကသေယျံ၊ မြဟ္မံ + စရိယံ မြဟ္မစရိယံ၊ “ ဧကဘတ္တံစ + ဧကသေယျံစ + မြဟ္မ
စရိယံစာတိ ဧကဘတ္တဧကသေယျ မြဟ္မစရိယာနိ ” ဟု တွဲ။

မြတ်သောအကျင့်တို့၏၊ ဒုက္ကရဘာဝဒဿနဝသေန-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ၊ ဒုက္ကရန္တိ အာဒိနိ အဋ္ဌပဒါနိ (ဟောန္တိ)၊ တတ္ထ- ထို ရှစ်ပုဒ်တို့တွင်၊ ဒုက္ကရန္တိ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ ကေဘတ္တာဒိနံ-ကေဘတ္တအစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကရဏေ - ပြုရခြင်း၌၊ ဒုက္ကရတံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ - ပြစ်၊ [“ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ဝါ - ပြုနိုင်ခဲ၏” ဟု ပါဠိတော်၌ပေး၊] န သုကရန္တိ-ပုဒ်ဖြင့်၊ သုကရဘာဝံ- လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်မြစ်၏၊ [“န သုကရံ- လွယ်ကူစွာမပြုအပ်၊ ဝါ- ပြု၍မလွယ်ကူ” ဟု ပေး၊] ဒုက္ကရံ န သုစရန္တိတ္ထေ-ပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ- ဤအတူတည်း၊ [“ ဒုက္ကရံ- ခဲယဉ်းသဖြင့် ကျင့်အပ်၏၊ ဝါ - ကျင့်နိုင်ခဲ၏၊ န သုစရံ- လွယ်ကူစွာမကျင့်အပ်၊ ဝါ-ကျင့်၍ မလွယ်ကူ” ဟု ပေး၊] န ဥဿဟာမီတိ - ပုဒ်ဖြင့်၊ တတ္ထ- ထို ကေဘတ္တစသည်တို့၌၊ ဥဿဟာဘာဝံ-စွမ်းနိုင်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-အားတက်သရော မရှိခြင်းကို၊ အသတ္တုဏေယျတံ-မစွမ်းနိုင်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ န ဝိသဟာမီတိ - ဖြင့်၊ အသယုတံ - သည်းမခံ အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ [“န ဥဿဟာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ၊ ဝါ-အားတက်သရောမရှိပါ၊ န ဝိသဟာမိ-သည်းမခံနိုင်ပါ” ဟု ပေး၊] န ရမာမီတိ-ဖြင့်၊ ရတိယာ-မေ့ လျော်ခြင်း၏၊ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ဒဿေတိ- ၏၊ နာဘိရမာမီတိ-ဖြင့်၊ အဘိရတိယာ-အလွန်မေ့ လျော်ခြင်း၏၊ အဘာဝံ ဒဿေတိ၊ [“န ရမာမိ-မမေ့ မလျော်ပါ၊ နာဘိရမာမိ- အလွန် မမေ့ မလျော်ပါ” ဟု ပေး၊] ဧဝံ-လျှင်၊ ပညာသ-၅၀ သော၊ ဣမာနိစ-ဤပုဒ်တို့၎င်း၊ ပုရိမာနိ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသုတ္တရသတံစ-ဆယ်ပုဒ်အလွန်ရှိသော တရာသောပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ သဋ္ဌိသတပဒါနိ- ၁၆၀ သောပုဒ်တို့ကို၊ ဒုဋ္ဌလျာဝိကမ္မဝါရေ - ဝါရ၌၊ ဝုတ္တာနိ-၆၆၀တော် မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နိ၏။

သိက္ခာ ပစ္စက္ခာနဝါရေပိ - ဝါရ၌လည်း၊ ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ-သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ အတ္ထတော- အားဖြင့်၊ ဥတ္တာန

ဥဿဟ-ဝိသဟ။ ။န ဥဿဟာမီတိ-အတ္တနော တတ္ထ ဥဿဟာဘာဝံ (မိမိ၏ ထိုအကျင့်၌ အားတက်သရော မရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ဒဿေတိ၊ န ဝိ သဟာမီတိ-ကေဘတ္တာဒိနံ-တို့၏၊ အသယုဘာဝံ-မခံအပ်, မခံနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ။

ရမ-အဘိရမ။ ။န ရမာမီတိ-ပဗ္ဗဇ္ဇာမူလကံ နတ္ထိ မေ သုခံတိ ဒဿေတိ-ရဟန်း ပြုခြင်းကြောင့် ငါ့မှာ ဘာမျမ်းသာမျှ မရှိ၊ ဟု ပြစ်၊ နာဘိရမာမီတိ- ပဗ္ဗဇ္ဇာယ (ဌ) အတ္တနော သန္တောသာဘာဝံ (နှစ်သက်အားရခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ဒဿေတိ။

မေဝ - သည်သာ၊ ပန - ကား၊ ဣတ္ထာပိ - ဤသိက္ခာပစ္စက္ခာနဝါရန္တလည်း၊ ပဒ
 တော - အားဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ - ကွာမိပုဒ်၎င်း၊ ဓမ္မံပစ္စက္ခာမိ - ပုဒ်၎င်း၊
 [နောက်၌ ပစ္စက္ခာမိ ပုဒ်ထည့်၍ပေး၊] သံသံ, သိက္ခံ၊ ပေ၊ သမ္ပိဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခာ
 မိ-ပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စုဒ္ဒသပဒါနိ- တို့သည်၊ သိက္ခာ ပစ္စက္ခာန ဝစန
 သမ္ပန္နေန-သိက္ခာချကြောင်းသဒ္ဒါနှင့်စပ်သဖြင့်၊ [ပစ္စက္ခာမိသဒ္ဒါနှင့်စပ်သဖြင့်-
 ဟူလို၊] ပဝတ္ထာနိ- ဖြစ်ကုန်၏၊ စ- ဆက်၊ သဗ္ဗပဒေသု- တို့၌၊ ဝဒတိ, ဝိညာပေ
 တိတိ ဝစနဿ - ပေတိဟူသော သဒ္ဒါ၏၊ အယံ - ကား၊ အတ္ထော - တည်း၊
 ဝစိဘေဒံ - စကားလုံး၏ ကွဲပြားမှုကို၊ ဝါ - နှုတ်မြွက်မှုကို၊ ကတ္တာ - ၍၊
 ဝဒတိ-ပြောဆို၏၊ ယဿစ- အကြင်သူ့ အားလည်း၊ ဝဒတိ-၏၊ တံ-ထိုသူ့ ကို၊
 [ဝိညာပေတိ-စသည်၌စပ်၊] တေနေဝ ဝစိဘေဒေန-ဖြင့်ပင်၊ အယံ-ဤရဟန်း
 သည်၊ သာသနံ-ကို၊ ဇဟိတုကာမော-စွန့်လိုသည်၊ သာသနတော-မှ၊ မုစ္စိတု
 ကာမော - လွတ်မြောက်လိုသည်၊ ဘိက္ခုဘာဝံ - ကို၊ စဇိတုကာမော- သည်၊
 (ဟုတ္တာ)၊ ဣမံ ဝါကျဘေဒံ- ဤဝါကျအထူးကို၊ ကရောတိ- ၏၊ ဣတိ - သို့၊
 ဝိညာပေတိ-၏၊ သာဝေတိ- ကြားစေ၏၊ ဇာနာပေတိ-၏၊ ဣတိ(အတ္ထော)။

ပန- ဆက်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုကာမော-
 ပြောဆိုလိုသည်၊ (သမာနော-လျက်၊) ပဒပစ္စာဘဠိ-ပုဒ်ကို ပြောင်းပြန်ရွတ်ဆို
 ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ပစ္စက္ခာမိ ဗုဒ္ဓန္တိဝါ- ဟူ၍သော်လည်း၊ သစေ ဝဒေယျ-
 အကယ်၍ပြောဆိုအံ့၊ [ပဒဝိပရာဝုတ္တိံ - ပုဒ်ကို ပြောင်းပြန်ဆိုခြင်းကို၊ ကတ္တာ-
 (ဒီကာ)၊ အာဘာသီယတေ-ခြင်း၊ အာဘဠိ- ခြင်း၊ ဝိပရိဝုတ္တိတွာ+ အာဘဠိ
 ပစ္စာဘဠိ၊ ပဒဿ-ကို၊ ပစ္စာဘဠိ ပဒပစ္စာဘဠိ။] မိလက္ခဘာသာသု - မာဂဓ
 ဘာသာမှတစ်ပါးသော လူရိုင်းတို့၏ဘာသာတို့တွင်၊ အညတရဘာသာယဝါ-

သစေပနာယံ။ ။ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ ” သဒ္ဒါသည် အတ္ထပဓာန= အနက်ကိုသာ
 ပဓာနထား၍ ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဒါတည်း၊ “အနက်သာ လိုရင်း၊ သဒ္ဒါက လိုရင်း
 မဟုတ် - ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ပစ္စက္ခာမိ ဗုဒ္ဓံ”ဟု ပြောင်းပြန်ဆိုဆို၊ မြန်မာဘာသာ
 စသည်ဖြင့်ဆိုဆို “ဘုရားစွန့်၏” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရလျှင် သိက္ခာကျ၏ဟု ပြလို
 သောကြောင့် “သစေ ပန” စသည်မိန့်။

မိလက္ခဘာသာသု ။ ။ “မာဂဓဘာသာတော အဝသိဋ္ဌာ သဗ္ဗာပိ အန္ဓဒမိဋ္ဌာဒိ
 ဘာသာ မိလက္ခဘာသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ” ဟု ဒီကာဆိုသောကြောင့် မာဂဓဘာသာ
 မဟုတ်လျှင် “လူရိုင်းစကား”ဟု ချည်း ဆိုလိုသည်။ [“တဗ္ဗဒါ မိလက္ခဇာတီ ကိရာ
 တော သဝရာဒယော” ဟူသော အဘိဓာန် (၅၁၇)၌ကား တကယ်ကိုယ် ရိုင်းစိုင်း
 သူမှ မိလက္ခ ဟု ဆိုသည်၊ “မိလက္ခ”ဟု စာအမျှားရှိ၏။]

တပါးပါးသောဘာသာဖြင့်မူလည်း၊ တမတ္ထံ - “ ဘုရားစွန့်၏ ” ဟူသော ထို အနက်ကို၊ (သစေ)ဝဒေယျ၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုကာမော - သည်၊ (သမာနော - လျက်၊) ဥပ္ပဋိပါဋိယာ - အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိတိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ သမ္ဗုဒ္ဓါစာရိံ ပစ္စက္ခာမိတိဝါ-၎င်း၊ (သစေ)ဝဒေယျ - အံ၊ ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မဝိဘင်္ဂေ - ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မ သိက္ခာပုဒ်၏ ဝိဘင်း၌၊ (ပဒဘာဇနိ၌)၊ ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇာမိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုကာမော(သမာနော) ဒုတိယံ ဈာနန္တိ၊ ဝဒတိသေယျထာဝိ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ယဿ ဝဒတိ၊ ပေ၊ ဧတ္တကမတ္တမ္ဘိ-ဤမျှလောက်ကိုလည်း၊ သစေ ဇာနာတိ- အံ၊ (ဝေံသတိ၊) ဝိရဗ္ဗံ နာမ - ချွတ်ယွင်းခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ - တော့၊ ခေတ္တမေဝ - ခေတ်သို့သာ၊ ဩဂိတ္ထံ- သက်ရောက်တော့၏၊ သိက္ခာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပစ္စက္ခာတာဝ-ပယ်စွန့် အပ်ပြီးသည်သာ၊ ဟောတိ၊ သက္ကတ္တာဝါ- သကြားအဖြစ်မှသော်၎င်း၊ ဗြဟ္မတ္တာဝါ-မှသော်၎င်း၊ စုတသတ္တောဝိယ - ရွှေ့လျောသော သတ္တာသည်ကဲ့သို့၊ သာသနာ-မှ၊ စုတောဝ-ရွှေ့တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပစ္စက္ခိ - စွန့်ပြီ၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ပစ္စက္ခိ သာခိ-အံ၊ ဣတိဝါ- ၎င်း၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ပစ္စက္ခေယျံ- စွန့်ရာ၏၊ ဣတိဝါ- ၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ အတိဘာနာဂတ ပရိကပ္ပဝစနေဟိ- အတိတ်သဒ္ဓါ၊ အနာဂတ်သဒ္ဓါ၊ ပရိကပ္ပသဒ္ဓါတို့ဖြင့်၊ သစောဒတိ-အံ၊ ဣတိဝါ- တမန်ကိုမူလည်း၊ သစေ ပဟိဏတိ - အကယ်၍နှုတ်ဖြင့်မှာ၍ စေလွှတ်အံ၊ သာသနံဝါ - သတင်းစာလွှာကိုမူလည်း၊ သစေပေသေတိ - အကယ်၍ရေး၍ပေးပို့အံ၊ အက္ခရံဝါ- စာလုံးကိုမူလည်း၊ သစေ ဆိန္ဒတိ- အကယ်၍ဖြတ်တောက် (ထွင်းထား) အံ၊ [သစ်ပင်၌ ဖြစ်စေ နံရံစသည်၌ဖြစ်စေ “ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ ” စသော စာလုံးကို ထွင်းခြင်း ရေးခြင်းကို ဆိုသည်၊] ဟတ္ထမုဒ္ဓါယဝါ - လက်ချောင်းကို တွန့်စေခြင်းဖြင့်

ခေတ္တမေဝ ဩဂိတ္ထံ။ ။ ယထာဟိ လောကေ၊ သဿာနံ ဝိရူဟနဋ္ဌာနံ-ကောက်ဖပါးတို့၏ ပေါက်ရာအရပ်ကို၊ ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဝေံ ဣဒမ္ဘိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ရဟနဋ္ဌာနတ္တာ (သိက္ခာချမှု၏ အထမြောက်ရာဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်) ခေတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ၊ သဒိ သူပစာ-ဟူလို။

ဣတံ၊ သာသနံ။ ။ မိမိသိက္ခာချကြောင်းကို သိစေလိုသူ၏ အထံသို့ နှုတ်ဖြင့်မှာ၍ တမန်လွှတ်၏၊ စာဖြင့်ရေး၍ သတင်းကို ပေးပို့၏၊ ဤသို့ စေလွှတ်ခြင်း၊ ပေးပို့ခြင်းသည် သိက္ခာကျကြောင်း မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း- “ဝဒတိ-နှုတ်ဖြင့် ပြောဆို၏” ဟု ကိုယ်တိုင်ပြောမှု ဝစိပယောဂကိုသာ မိန့်တော်မူခြင်း၊ တမန်လွှတ်မှု၊ စာပေးမှု တို့က နှုတ်ပြောမဟုတ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

မူလည်း၊ ဝါ-လက်ချောင်းချိုးခြင်း၊ လက်ပြခြင်းဖြင့်မူလည်း၊ တမထွံ-ဘုရားစွန့်
 ပါ၏ ဟူသော ထိုအနက်ကို၊ သစေ အာရောစေတီ - အံ၊ (ဧဝံသတိ) သိက္ခာ-
 သည်၊ ဝါ-ကို၊ အပစ္စက္ခာတာ- သည်၊ ဟောတိ၊ ပန- ဆက်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ
 ရောစနံ-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောခြင်းသည်၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယပိ-ဖြင့်လည်း၊ သီသံ-
 အထွဋ်အထိပ်သို့၊ ဧတိ - ရောက်၏၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ- သည်၊ မနုဿဇာတိက
 သတ္တဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ စိတ္တသမ္ပယုတ္တံ- စိတ်နှင့်ယှဉ်သော၊ ဝစီဘေဒံ- ကို၊
 ကရောန္တသေဝ-၏သာ၊ သီသံ ဧတိ၊ စ - ဆက်၊ ဝစီဘေဒံ ကတွာ၊ ပိညာပေ
 န္ဓောပိ-သိစေပြန်သော်လည်း၊ အယမေဝ- ဤသူသည်သာ၊ ဇာနာတု-တည်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ဧကံ-တယောက်ကို၊ နိယမေတွာ-မှတ်သား၍၊ ယဒိအာရောစေတီ-
 အံ၊ တဉ္စ - ထိုစကားကိုလည်း၊ သောယေဝ - ထိုမှတ်သားအပ်သူသည်သာ၊
 ယဒိဇာနာတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) သိက္ခာ ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ။

အထ-သို့မဟုတ်၊ သော-ထိုမှတ်သားအပ်သူသည်၊ (ယဒိ) နဇာနာတိ-
 အံ၊ အညော-သော၊ သမိပေ-၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ (ယဒိ) ဇာနာတိ-
 အံ၊ (ဧဝံသတိ) သိက္ခာ အပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ၊ အထ - ဟုတ်၊ ဒွိန္ဒံ- တို့၏၊
 ဌိတဋ္ဌာနေ-၌၊ ဒွိန္ဒမ္ဗိ- တို့အားလည်း၊ [ဝဒတိ- ၌စပ်, ယောဇနာဝယ် နိယ
 မေတွာ၌ အစပ်ပြု၏၊] ဧတေသံ - တို့အား၊ အာရောစေသယမိ- အံ၊ ဣတိ-
 သို့၊ နိယမေတွာ-၍၊ (ယဒိ) ဝဒတိ-အံ၊ တေသု- တို့တွင်၊ ဧကသ္မိံ - သည်၊ ဇာန
 န္ဓောပိ - သိသော်၎င်း၊ ဒွိသု - တို့သည်၊ ဇာနန္ဓောသုပိ - န်သော်၎င်း၊ သိက္ခာ
 ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ဧဝံ - တူ၊ သမ္ပဟုလေသုပိ - များစွာသော လူတို့၌
 လည်း၊ (သိက္ခာပစ္စက္ခာနာပစ္စက္ခာနံ - သိက္ခာကျခြင်း , မကျခြင်းကို၊) ဝေဒိ
 တဗ္ဗံ-၏၊ [“ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု ယောဇနာ၌ ရှိသည်။]

ပန-ကား၊ အနဘိရတိယာ-သည်၊ ပီဠိတော-နိဝံစက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 သဘာဝေ- သဘောတူကုန်သော၊ ဘိက္ခု - တို့ကို၊ ပရိသင်္ကမာနော - ယုံမှား
 သည်၊ ဝါ-ရှံရှားသည်၊ [သူတို့သိလျှင် သိက္ခာမချအောင်တားကြလိမ့်မည်-ဟု
 ရှံသည်၊] (ဟုတွာ)၊ ယောကောစိ - သည်၊ ဇာနာတု- သိပစေ၊ ဣတိ- ဤသို့
 ကြံ၍၊ ဥစ္စာသဒ္ဓံ-ကို၊ ကရောန္တာ- လျက်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ- ဟူ၍၊ သစေ ဝဒ

ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ။ ။ ဟတ္ထအရ လက်တခုလုံးရသော်လည်း ဧကဒေယျူပစာရအားဖြင့်
 လက်ချောင်းကို ယူ၊ မုဒ္ဒါသဒ္ဓါ၏ အနက်များတွင် သင်္ကောစန အနက်လည်း ထောမ
 နိမိဋ္ဌပါ၏။ [ဟတ္ထသဒ္ဓေါစေတ္ထ တဒေကဒေသေသု အင်္ဂုလီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ န သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ
 မုခေ ပက္ခိပိဿာမိတိအာဒိသု ပိယ၊ တသ္မာ အဓိပ္ပာယ်ပိညာပကေန အင်္ဂုလီသင်္ကော
 စနာဒိနာ ဟတ္ထပိကာရေန တမထွံ အာရောစေတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။]

တိ-အံ၊ တဗ္ဗံ-ထိုစကားကိုလည်း၊ အဝိဒူရေ-၌၊ ငြိတော-သော၊ နဝကမ္မိကော
ဝါ- အမှုသစ်၌ ယှဉ်သူသည်သော်၎င်း၊ ဝါ-အလုပ်လုပ်နေသူသည်သော်၎င်း၊
("ဝနကမ္မိကောဝါ- တော၌အလုပ်လုပ်နေသူသည်သော်၎င်း" ဟု လည်းမူကွဲ
ရှိ၏) အညော-သော၊ သမယညူ- သာသနာ့အယူကိုသိသော၊ ပုရိသောဝါ-
၎င်း၊ သုတွာ-၍၊ ဥက္ကဏ္ဍိတော - ပျင်းရိသော၊ အယံ သမဏော - သည်၊ ဂိဟိ
ဘာဝံ-ကို၊ ပစ္ဆေတိ-၏၊ သာသနတော-မှ၊ စုတော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဇာနာ
တိ-အံ၊ (ဝေံသတိ၊) သိက္ခာ ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ။

ပန - ဆက်၊ တံဏောညေဝ - သိက္ခာချရာ ထိုခဏ၌ပင်လျှင်၊ အပုဗ္ဗ-
ရွှေလည်းမကျ၊ အစရိမံ-နောက်လည်းမကျ၊ (တနည်း) အပုဗ္ဗ အစရိမံ-မရှေး
မနှောင်း၊ ဒုဇ္ဇာနံ-မသိအပ်မသိနိုင်၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ လောကေ-
၌၊ မနုဿာ ဝစနံ သုတွာ ဇာနန္တိယထာ၊ (တထာ) အာဝဇ္ဇနသမယေ-ဆင်ခြင်
ရာအခါ၌၊ [ဋီကာ၌ "အာဝဇ္ဇနသမယေန" ဟု ရှိ၏၊ အနက်တူပင်၊] သစေ
ဇာနာတိ၊ (ဝေံသတိ)၊ ပေ၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ အပရဘာဂေ- နောက်အဘို့၌၊
ဣမိနာ - ဤရဟန်းသည်၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်ပါလိမ့်မည်နည်း၊
ဣတိ-သို့၊ ကံဇန္တော-ယုံမှားလျက်၊ စိရေန-ကြာမြင့်မှ၊ (သစေ) ဇာနာတိ၊ ပေ၊
ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဉ္စ-ဤ သိက္ခာချခြင်းသည်၎င်း၊ ဥပရိ-အထက်၌၊
အဘူတာရောစန ပေ၊ သိက္ခာပဒါနိစ - အဘူတာရောစနသိက္ခာပုဒ်၊ ဒုဋ္ဌ၊ လ္လ
ဝါစာသိက္ခာပုဒ် , အတ္တကာမသိက္ခာပုဒ် , ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ် , ဘူတာရော
စနသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၎င်း၊ ကေပရိစ္ဆေဒါနိ- တူသော အပိုင်းအခြားရှိကုန်၏၊
အာဝဇ္ဇနသမယေ - ၌၊ ဣတေဝေ - သိအပ်သော်သာ၊ သီသံ နန္တိ၊ အယံ-
ဤရဟန်းသည်၊ ကိံ - ကို၊ ဘဏတိ - ပြောပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊
ကံဇတာ (ကံဇန္တေန) - ယုံမှားလျက်၊ စိရေန- မှ၊ ဣတေ - သိအပ်သော်၊
သီသံ နန္တိ၊ စ- ဆက်၊ ဗုဒ္ဓံပစ္စက္ခာမိတိပဒေ- ပုဒ်၌၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊

သမယညူ။ ။ သာသနာစာရကုသလော-သာသနာတော်၏အကျင့် (ထုံးစံ) ကို
နားလည်သူ၊ သာသနာတော်၌ လူထွက်လိုလျှင် (" ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ " စသည်ဆို၍)
သိက္ခာချရသည်ဟု နားလည်သူ၊ ဤနေရာ၌ကား ထိုမျှလောက် နားမလည်စေကာမူ
"ဒီကိုယ်တော်ဟာ လူထွက်လို၍ သိက္ခာချ၏" ဟု နားလည်လျှင် "သမယညူ" ဖြစ်တော့
၏၊ ထို့ကြောင့် "ဥက္ကဏ္ဍိတော၊ ပေ၊ ဇာနာတိ" ဟု မိန့်သည်။

ဒုဇ္ဇာနံ။ ။ သိက္ခာချကြောင်း စကားသံကို သောတဒ္ဓါရိက - တဒနုဝတ္တိက ဝီထိ
တို့ဖြင့် ကြားပြီးသိပြီးမှ သုဒ္ဓမနောဒ္ဓါရဝီထိဖြင့် "သိက္ခာချပေ!" ဟု သိရသောကြောင့်
ထိုသိက္ခာချကြောင်းစကားကို ဆိုခိုက်၌ "သိက္ခာချပေ!" ဟု မသိနိုင်-ဟုလို။

ဝုတ္တောယထာ၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗပဒေသု-တိဉ္စ၊ (ဝိနိစ္ဆယော) ဝေဒိတဗ္ဗော၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ ပေ၊ ယန္တူနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယုန္တိ အာဒိနိ - တို့ကို၊ (ဒုဗ္ဗလျာ ဝိကမ္မတို့ကိုပြသောစကားတို့ကို) အဝဒတာ(အဝဒန္တန)ပိ-မပြောဆိုသော်လည်း၊ ဒုဗ္ဗလျ- သည်၊ ဝါ - ကို၊ အာဝိကတမေဝ-ထင်စွာပြုအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ၊ ပေ၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊ ဧဝမ္ပိ၊ ပေ၊ ပစ္စက္ခာတာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

တတော-မှ၊ ပရံ၊ ဂိဟိတိ မံ ဓာရေဟိတိတ္ထေ - ၌၊ ဂိဟိ-သည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ၊ ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ ပေ၊ ဟောမိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ ပေ၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီးသည်၊ အမိ-၏၊ ဣတိဝါ၊ ဂိဟိ-သည်၊ အာသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိဝါ၊ သစေဝဒတိ၊ ပေ၊ ပန- ကား၊ အဇ္ဇပဋ္ဌာယ- ယနေမှစ၍၊ မံ-ကို၊ ဂိဟိတိ-ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ - မှတ်လော၊ ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ (မံ ဂိဟိတိ) ဇာနာဟိ-သိပါလော၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ (မံ ဂိဟိတိ) သဗ္ဗာနာဟိ- အမှတ်ပြု၍ သိပါလော၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ (မံ ဂိဟိတိ) မနသိကရေဟိ - နှလုံးသွင်းပါလော၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ သစေဝဒတိ၊ အာရိယကေနဝါ- အရိယာတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မာဂဓဘာသာဖြင့်သော်၎င်း၊ [အာရိယကေန၏နောက်၌ ဝဒတိရှိသည်ကား ပိုဟန်တူ၏၊ ဝုတ္တေ၌ စပ်စရာရှိသည်၊] မိလက္ခကေနဝါ-လူရိုင်းတို့၏ဘာသာဖြင့် သော်၎င်း၊ ဧဝမေဝ-ဤအတိုင်းသာလျှင်၊ တသ္မိံ အတ္ထေ- (“ငါ့ကို လူမှတ်လော” စသော) ထိုအနက်ကို၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပေ၊ သေသေသု-ဂိဟိတိ မံ ဓာရေဟိမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဥပါသကောတိ အာဒိသု-န်သော၊ သတ္တသု

ဘဝိဿာမိဗျာဒိ။ ။ “ဘဝိဿာမိ”သည် အနာဂတ်ကာလဖြစ်၍ “ဓာရေဟိ”၏ အနက်ကိုမပြနိုင်၊ “ ဂိဟိ ဟောမိ ” ဟူရာ၌ “ ဓာရေဟိ ” နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလချင်း တူသော်လည်း “ လူဖြစ်၏ ” ဟု ဆိုသောကြောင့် အနက်ကွဲ၏၊ “ ဂိဟိ ဇာတောမိ-ဖြစ်ပြီး ဖြစ်၏ ” ဟူရာ၌ အနက်ကာလ ၂ မျိုးလုံး ကွဲ၏၊ [“ ဇာတော-ဖြစ်ပြီးသည် ” ဟု အတိတ်ဟော တပစ္စည်းကြောင့် ကာလကွဲသည်-ဟူလို။] “ ဂိဟိမိတိ ဧတ္ထာပိ အတ္ထဿစေဝ ကာလဿစ ဘိန္နတ္တာ ” ဟု ဒီကာရှိ၏၊ “အမိ” ကား ဝတ္ထမာန်ကာလ ဖြစ်၍ “ဟောမိ” နှင့် သဘောတူပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဂိဟိမိ=ဂိဟိ+အမိ” သည် ပါဠိပျက် ဖြစ်ဟန်တူ၏၊ “ဂိဟိ အာသိ” ဟူရာမှ အနက်ကာလ ၂ မျိုးလုံး “ဓာရေဟိ” နှင့် ကွဲမည်။

ဇာနာဟိစသည်။ ။ မံ ဓာရေဟိ၌ ဓာရေဟိသည် အတ္ထပ္ပဓာန နိဒ္ဒေသဖြစ်၍ ထို ဓာရေဟိအနက်ကို ပြနိုင်သော “ဇာနာဟိ” စသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဆိုလျှင်လည်း “သိက္ခာကျ၏” ဟု ပြလို၍ “ဇာနာဟိတိ ဝါ၊ ပေ၊ ဝဒတိ” ဟု မိန့်သည်။ [“အနက်သာလျှင် လိုရင်းပဓာန ဖြစ်၏၊ သဒ္ဓါကား ဘာသဒ္ဓါဖြင့်ဆိုဆို လိုရင်းမဟုတ်” ဟု ညွှန်ပြခြင်းကို “ အတ္ထပ္ပဓာနနိဒ္ဒေသ ” ဟုဆိုသည်။]

ပဒေသုပိ - တို့၌လည်း၊ သေ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်၊ နယော-
တည်း၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ဣမာနိစအဋ္ဌ- တို့၎င်း၊ ပုရိမာနိ- န်သော၊ စုဒ္ဒသစ-တို့၎င်း၊
ဣတိ-သို့၊ ဒွါရိသတိပဒါနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏။

တတော- ထိုပုဒ်တို့မှ၊ ပရံ-၌၊ ပုရိမာနိ- န်သော၊ စုဒ္ဒသဧဝ- တို့သည်ပင်၊
အလံမေ-အလံမေပုဒ်၎င်း၊ ကိံနမေ-ပုဒ်၎င်း၊ န မမတ္ထော-၎င်း၊ သုမုတ္တာဟံ-
၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေဟိစတုဟိ-ပုဒ်တို့နှင့်၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝုတ္တာနိ-
နိသည်၊ (သမာနာနိ- န်လသော်၊) ဆပ္ပညာသ-၅၆ ပုဒ်သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏။
တတ္ထ-ထို အလံမေအစရှိသော လေးပုဒ်တို့၌၊ အလန္တိ- ကား၊ ဟောတု-ရှိပါ
စေတော့၊ ပရိယတ္တံ - စွမ်းနိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ကိံနမေတိ-
ကား၊ မယံ-အား၊ ကိံကိစ္စံ-အဘယ်ကိစ္စရှိအံ့နည်း၊ ကိံကရဏီယံ - အဘယ်
ပြုဘွယ်ရှိအံ့နည်း၊ ကိံသာဓေတဗ္ဗံ - အဘယ်မှာ ပြီးစေဘွယ်ရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ
အတ္ထော၊ [ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ပါဠိတော်၌ “ကိံန-အဘယ်ပြုဘွယ်ကိစ္စ ရှိအံ့
နည်း” ဟု ပေး။] န မမတ္ထောတိ- ကား၊ မမ- ၏၊ ဝါ- မှာ၊ အတ္ထော- အကျိုး
သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ သုမုတ္တာဟန္တိ- ကား၊ အဟံ- သည်၊ သုမုတ္ထော-ကောင်းစွာ
လွတ်ပြီ၊ ဣ- ဤ ၅၆ ပုဒ်တို့၌၊ သေသံ- ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တ
နယမေဝ၊ ဧဝံ- လျှင်၊ ဆပ္ပညာသ- သော၊ ဣမာနိစ- ပုဒ်တို့၎င်း၊ ပုရိမာနိ-
နိသော၊ ဒွါရိသတိစ-ပုဒ်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌသတ္တတိ-၇၀ ပါးသော၊ ပဒါနိ-
တို့ကို၊ သရူပေနေဝ - သရုပ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဝုတ္တာနိ - ကုန်ပြီ၊ [ဝေဝစန
မဟုတ်ဘဲ နာမည်တိုက်ရိုက်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်-ဟုလို၊]

ပန-ကား၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တေသံ- ထို ၇၀ ပုဒ်တို့၏၊ ဝေဝစနေဟိပိ-
ဝေဝစပရိယာယ် စကားလွယ်တို့ဖြင့်လည်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ-သည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်နိုင်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယာနိဝါ ပနညာနိ ပီတိအာဒိံ -ကို၊ အာဟ-မူပြီ၊

အလံတိ ဟောတု။ ။ဟောတု ဘဝတူတိ (ဟောတုကို “ဘဝတု- ရှိပါစေ” ဟု
အနက်မှတ်၊ (ဣဒ္ဓိ-ဤဟောတုသဒ္ဓါသည်လည်း၊ ပဋိက္ခေပမတ္ထမေဝ-ပယ်ခြင်းအနက်
မျှသာရှိ၏၊ (ပယ်ခြင်းအနက်မှတ်ပါး၊ အာဏတ္ထိအာသိဋ္ဌစသော အခြား ပဉ္စမိဝိဘတ်
နက်များမရှိ -ဟုလို။) ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ အာဟ-ဟောတု ပရိယတ္တံတိ အတ္ထောတိ၊
ဟောတု-ရှိပါစေတော့၊ ပရိယတ္တံ-ငါ့ဘာသာစွမ်းနိုင်၏။ [“မေ-ငါအား၊ ဗုဒ္ဓေန-ဖြင့်၊
အလံ-တော်ပါပြီ” ဟု ပါဠိတော်ပေး။]

ဝေဝစနာနိ။ ။ကေသ္မိံပိ အတ္ထေ-အနက်တခုတည်း၌လည်း၊ ဝိဝိဓံ- အထူးထူး
အဖုံဖုံ + ဝစနံ- ဟောတတ်သောသဒ္ဓါတည်း၊ ဝိဝစနံ - ဒွါ၊ ဝိဝစနမေဝ (သုတ္တံ၌ ဣ
သက်၍) ဝေဝစနံ၊ အနက်တမျိုးထည်းကို အထူးထူးဟောနိုင်သော ပရိယာယ်သဒ္ဓါကို
“ဝေဝစနံ” ဟု ခေါ်သည်။

တတ္ထ-ထို ယာနိဝါ ပနညာနိဝိ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယာနိဝါ ပနညာနိ
 ဝိတိ- ကား၊ ပါဠိယံ- ၌၊ ဗုဒ္ဓန္တိအာဒိနာ- ဖြင့်၊ [“အာဒိနိ” ဟု ရှိသည်ကား
 မကောင်း၊] အာဂတပဒါနိ- လာသောပုဒ်တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညာနိဝိ-
 အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိ - အကြင်ပုဒ်တို့သည်၊ အတ္ထိ - န်၏၊ ဗုဒ္ဓ
 ဝေဝစနာနိဝါတိ- ကား၊ ဗုဒ္ဓသဝါ- ဘုရား၏မူလည်း၊ ပရိယာယနာမာနိ-
 ပရိယာယ်နာမည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပေ၊ အသကျပုတ္တိယသဝါ- အသကျ
 ပုတ္တိယ၏မူလည်း၊ ပရိယာယနာမာနိ-နသော၊ (ယာနိ-အကြင်ပုဒ်တို့သည်၊
 အတ္ထိ၊) တတ္ထ- ထိုပုဒ်တို့တွင်၊ ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနေ - ဝဏ္ဏပဋ္ဌာန်းသုတ်၌၊ အာဂတံ-
 သော၊ နာမသဟသံ - နာမည်တော် တထောင်ကို၎င်း၊ ဥပါလိဂါထာသု-
 ဥပါလိဂါထာတို့၌၊ (အာဂတံ-သော၊) နာမသတံ-ကို၎င်း၊ အညာနိ-နသော၊
 ဂုဏတော-အားဖြင့်၊ လဗ္ဘမာနာနိ-ရအပ်ကုန်သော၊ နာမာနိစ-တော်တို့ကို
 ၎င်း၊ ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနိတိ - ဗုဒ္ဓဝေဝစနတို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ သဗ္ဗာနိဝိ-
 နသော၊ ဓမ္မဿ - တရား၏၊ နာမာနိ- တို့ကို၊ ဓမ္မဝေဝစနာနိတိ- ဟူ၍၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗာနိ- န်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော သံဃဝေဝစနာနိ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊
 သေ-သည်၊ နယော-တည်း။

ပန - ဆက်၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ - ဤ ဗုဒ္ဓဝေဝစန အစ
 ရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ယောဇနာ-အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ-
 ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိဟူသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဝေဝစနေန - ဝေဝစပရိယာယ်
 စကားလှယ်ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ-သိက္ခာချခြင်းသည်၊ န-မဟုတ်၊ ယထာရုတမေဝ-
 အကြင်အကြင် ဟောတော်မူအပ်သည့် အတိုင်းသာတည်း၊ ဝါ - တိုက်ရိုက်
 ဟောတော်မူအပ်သောပုဒ်ဖြင့် သိက္ခာချခြင်းသာတည်း၊ သဗ္ဗာသဗ္ဗုဒ္ဓံ-မဖေ၍
 မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ - ပါ၏၊
 အနန္တဗုဒ္ဓိံ - အဆုံးမရှိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား

ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနေ။ ။ မဟာသံဃိကဂိုဏ်း(မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်)ရဟန်းတို့၏
 ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ပြသောသုတ်ကို “ဝဏ္ဏပဋ္ဌာန” ဟုခေါ်သတတ်၊ “ပကာရေန
 တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ပဋ္ဌာနံ၊ ဝဏ္ဏာနံ- ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏၊ ပဋ္ဌာနံ - အပြားအားဖြင့်
 တည်ရာသုတ်တည်း၊ ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနံ - သုတ်။ [ဥပါလိဂါထာတို့ကား မဇ္ဈိမပံ - ဥပါလိ
 သုတ်၌ပါ၏။]

ယထာရုတမေဝ။ ။ “ရ-သဒ္ဓေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ “အသံပြု” ဟူသည် ဟောပြော
 ခြင်းတည်း၊ “ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် ဟောပြောအပ်သောပုဒ် ဖြစ်သည်၊ ပရိယာယ်ပုဒ်
 မဟုတ်” ဟုလို။ [ယံယံ+ရုတံ ယထာရုတံ။]

ကို၊ [နောက်၌ ပစ္စက္ခာမိထည့်၍ချည်းပေး၊] အနောမဗုဒ္ဓိံ-မယုတ်ညံ့သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ-မြင့်မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ ဗောဓိပညာဏံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသော အမှတ်အသား ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ ဝီရိယံ - ပညာဖြင့် ။ ပါးသော အကျိုးကို ယူတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ ဝိဂတမောဟံ-ကင်းသောမောဟ ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပေ၊ ပဘိန္ဒုဒိလံ - စိတ်၏ ငြောင့်တံသင်းဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာစသည်ကို အပြားအားဖြင့် ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဝိဇိတဝိဇယံ-ပုထုဇာတို့ကို အောင်နိုင်သော မာရ်တို့ကို အောင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ- ၏၊ ဣတိ ဝေမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓဝေဝစနေန-ဗုဒ္ဓ၏ဝေဝဝစ် ပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ-သိက္ခာချခြင်းတည်း။

ဓမ္မံပစ္စက္ခာမိတိ-မိဟူသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ- သည်၊ န- မဟုတ်၊ ယထာရူတမေဝ-သာတည်း၊ ဝါ- တည်း၊ သွာက္ခာတံ-

အနောမဗုဒ္ဓိံ။ ။ အယုတ်အညံ့-အောက်တန်းကိုဟောသော “အဓမ” ပုဒ်သည် “အဝ + အမ” မှ ဝကို ဓပြု၍ပြီးသည်- ဟု ထောမနိမိဆို၏။ သို့ဖြစ်လျှင် အဝကို ဩပြု၍ နောက်အကိုချေလျှင် “ဩမ”-ကလာလျှင် “ဩမက” ဖြစ်၏-ဟု ကြံခွင့်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “အနောမာ (န + ဩမာ) - မယုတ်ညံ့သော + ဗုဒ္ဓိံ ယဿာတိ အနောမဗုဒ္ဓိံ” ဟု ပြု။

ဗောဓိပညာဏံ ။ ။ ဗောဓိ ပုစ္ဆတိ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ တံ (ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသော) + သဗ္ဗာနနဟေတုတ္တာ ပညာဏံ ဧတဿာတိ ဗောဓိပညာဏော၊ ဤ၌ ပညာဏသဒ္ဓါသည် “ ဓဇော ရထဿ ပညာဏံ ” စသော ဒေဝပုတ္တသံယုတ် ပါဠိ၌ကဲ့သို့၊ “အမှတ်အသား” အနက်ဟောတည်း။ [အနန္တဗုဒ္ဓိံစသော ၃ ပုဒ်သည် ဝဏ္ဏပဋ္ဌာန သုတ်၌လာသော ပုဒ်များတည်း။]

ဝီရိယံ ။ ။ ဝီရိယာ - ပညာဖြင့် + ရာတိ - ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ အကျိုး ။ ပါးကို ယူတတ်၏၊ ဣတိ ဝီရော၊ ပဘိန္ဒု + ဒိလံ (စိတ်၏ ဆူးငြောင့်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာစသည်) ယေနာတိ ပဘိန္ဒုဒိလော၊ ပုထုဇာနေ ဝိဇိနိံ သု ဝိဇယန္တိ ဝိဇယိဿန္တိတိ ဝိဇယာ = မစ္စ၊ ကိလေသ၊ ဒေဝပုတ္တမာရ်တို့၊ ဝိဇိတာ + ဝိဇယာ ယေနာတိ ဝိဇိတဝိဇယော၊ ကိလေသမာရမစ္စုမာရဝိဇယေနေဝ အဘိသင်္ခါရဒန္ဓမာရာပိ ဝိဇိတာဝ ဟောန္တိတိ ဒဋ္ဌဋ္ဌံ။ [ဤ ဝီရိယံ သောပုဒ်တို့ကား ဥပါလိသုတ်လာ ပုဒ်များတည်း။]

သွာက္ခာတံ ဓမ္မံ။ ။ သာတ္ထ သဗ္ဗန္တစသောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ပရိယတ် တရားတော်သည် သွာက္ခာတဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်နှင့်လျော်သော အကျင့်ပဋိပဒါ၊ အကျင့်ပဋိပဒါနှင့်လျော်သော နိဗ္ဗာန်တရားဖြစ်၍ ဟောတိုင်းမှန်သောကြောင့် လောကုတ္တရာ တရားလည်း သွာက္ခာတဖြစ်၏။ [“သု + အာ + ခါ + တ” ဟု ခွဲ၊ သတ္တတံ ခါဇာတ်မရှိ၊

ကောင်းစွာ ဟောတော် မူအပ်သော၊ ဓမ္မံ - ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ သန္နိဋ္ဌိကံ - မိမိ ကိုယ်တိုင်သိမြင်အပ်သော၊ ဓမ္မံ- ကို၊ပေ၊ အကာလိကံ - အကျိုးပေးရာ ဆိုင်းငံ့ အပ်သော အခါမရှိသော၊ပေ၊ ဧဟိ ပဿိကံ-လာလော့ ကြည့်လှည့်လော့ ဟု ခေါ်၍ပြခြင်းကို ထိုက်သော၊ပေ၊ ဩပနေယျိကံ- မိမိစိတ်သို့ ကပ်ဆောင်ထိုက် သော၊ပေ၊ဝိညူဟိ-ဥဋ္ဌ ဋိတညူစသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပစ္စတ္တံ-မိမိ မိမိ

ချာဓာတ်သာရှိ၏၊ ပါဠိ၌ ယပင့်ပျောက်၍ ဒွေဘော်ရောက်လျက် “ သွာက္ခာတ ” ဟု ဖြစ်ရသည်၊ သုဠု-ကောင်းစွာ (ဟောသည့်အတိုင်း မှန်ကန်အောင်) + အက္ခာတော- ဟောအပ်သောတရားတည်း၊ သွာက္ခာတော-ရား။]

ဓမ္မံထည့်ရပုံ။ ။ “ သွာက္ခာတံ ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ ” ဟု ဓမ္မသဒ္ဓါပါနေလျှင် ဓမ္မ၏ပရိယာယ်ဖြင့် သိက္ခာချရာမရောက်၊ ဓမ္မသဒ္ဓါရင်းအတိုင်း သိက္ခာချရာရေခံ၏၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မ၏ပရိယာယ်ဖြင့် သိက္ခာချသောအခါ “ ဓမ္မံ ” ဟု ထည့်ဘွယ် မလို၊ “ သွာက္ခာတံ ပစ္စက္ခာမိ ” ဟု ဆိုရမည်၊ အဋ္ဌကထာ၌ ဓမ္မံ-ဟု ထည့်ထားခြင်းမှာ “ သွာက္ခာတံ ” ပုဒ်သည် တခြားအနက်ကို ဟောသော “ သွာက္ခာတ ” မဟုတ်၊ ဓမ္မ၏ ဝိသေသန ဖြစ်သော သွာက္ခာတပုဒ်တည်း ” ဟု သိစေလိုသောကြောင့်တည်း၊ [တထာပိ ဓမ္မသဒ္ဓေန ယောဇေတော ဝုတ္တေ ဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံနာမ န ဟောတီတိ သွာက္ခာတံ ပစ္စက္ခာမီတိ အာဒိနာ ဝုတ္တေပိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတီတိ ဒဠ္ဗမ္ပံ၊ သွာက္ခာတံ ဓမ္မံတိ အာဒိနာ ပန ဓမ္မသဒ္ဓပ္ပယောဂေါ သွာက္ခာတာဒိသဒ္ဓါနံ ဓမ္မဝိသေသနဘာဝ ဒဿနတ္ထံ ကတော၊- ဒီကာ။] “ သုပုဋိပန္နံ သံသံ ” စသည်ဖြင့် “ သံသံ ” ပုဒ်ကို ထည့်ရာ၌လည်း နည်းတူ။

သန္နိဋ္ဌိကံ။ ။ ပဿိတဗ္ဗာတိ ဒိဋ္ဌိ၊ သယံ+ဒိဋ္ဌိ သန္နိဋ္ဌိ၊ သံဒိဋ္ဌိဇေ သန္နိဋ္ဌိကော၊ (က ပစ္စည်း သတ္တ)၊ မိမိကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်သော အရိယာမဂ်။ [အခြားနည်းများကို ဒီကာမှာရှု၊ ဤ သန္နိဋ္ဌိကံစသော ပုဒ်များ၏နောက်၌လည်း “ ဓမ္မံ ” ကို လိုက်စေ။]

အကာလိကံ။ ။ နတ္ထိ ကာလော ယဿာတိ အကာလော၊ အကာလောယေဝ အကာလိကော၊ လောကီကုသိုလ်များကဲ့သို့ ၅ ရက် ၇ ရက်စသောအခါကို လွန်စေပြီးမှ အကျိုးပေးသည်မဟုတ်၊ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ပင် ဖိုလ်တည်းဟူသောအကျိုးကို ပေးရကား “ ဆိုင်းငံ့အပ်သောအခါမရှိသော မဂ်တရား ” ။

ဧဟိပဿိကံ။ ။ ဧဟိပဿ ဣတိ အရဟတီတိ ဧဟိပဿိကော၊ “ ဧဟိ၊ ပဿ ” ဟူသော အာချာတ်ပုဒ်နောင် အရဟတိအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်သည်- ဟု ရူပသိဒ္ဓိ ဆို၏၊ ထင်ရှားလည်းရှိ၊ မြင်ရလျှင် ဝမ်းမြောက်ဘွယ်လည်း ကောင်းသောကြောင့် “ လာစမ်းပါ၊ ကြည့်လှည့်စမ်းပါ ” ဟု ခေါ်ပြခြင်းကို ထိုက်သော လောကုတ္တရာတရား။

ဩပနေယျိကံ။ ။ ဥပနေတဗ္ဗော-မိမိစိတ်သို့ကပ်၍ ဆောင်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဥပနေယျော၊ [ဥပ+နိ+ ကျ။] ဥပနေယျောယေဝ ဩပနေယျိကော၊ သုတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်း၊ မိမိစိတ်တွင် တကြိမ်ထက်က အပါယ်မီးများ မလောင်နိုင်သောကြောင့် (ကိုယ်ဝယ် ဝတ်ထားသောအဝတ်နှင့် ၊ ဥျးခေါင်းကို မီးလောင်နေသော်လည်း ထိုမီးကို မငြိမ်းသေးဘဲ) အပါယ်မီးငြိမ်းအောင် မိမိစိတ်၌ ကပ်၍ဆောင်ထိုက်သည်-ဟူလို။

၏ (စိတ်၌) ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိအပ်သိနိုင် ခံစားနိုင်သော၊ ပေ၊ အသင်္ခတံ-အကြောင်း တရားတို့သည် အကျိုးတရားနှင့်ပေါင်းစပ်၍ နီးနီးကပ်ကပ် ပြုအပ်သည်မဟုတ် သော၊ ဓမ္မံ - နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဝိရာဂံ - မတပ်နှစ်သက်ရာဖြစ်သော၊ (ဓမ္မံ- နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ပစ္စက္ခာမိ) နိရောဓံ- တဏှာ၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော၊ ပေ၊ အမတံ - သေခြင်းမရှိရာဖြစ်သော၊ ပေ၊ ဓမ္မံ - နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ဒိဃနိကာယံ- ကာယမည်သော၊ (ဓမ္မံ - တရားကို) ပစ္စက္ခာမိ၊ မြဟ္မဇာလံ - လမည်သော၊ (ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ) [နောက်၌ ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ ထည့်၍ပေး၊] မဇ္ဈိမနိကာယံ- မည်သော၊ ပေ၊ ကုသလံ ဓမ္မံ-ကုသိုလ်တရားဖြစ်သော၊ (ဓမ္မံ-တရားကို၊ ပစ္စက္ခာ မိ) သတိပဋ္ဌာနံ- သတိပဋ္ဌာန်မည်သော၊ ဓမ္မံ၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာန်ံ- နိဗ္ဗာန်မည်သော၊ (ဓမ္မံ - ကို) ပစ္စက္ခာမိ - ၏၊ ဣတိ - သို့၊ စတုရာသီတိဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿေသု- ရှစ်သောင်း ၄ ထောင်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့တွင်၊ ဧကဓမ္မက္ခန္ဓဿာပိ- ၏လည်း၊ နာမံ- အမည်သည်၊ ဓမ္မဝေဝစနမေဝ - ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ ဝေဝုဗ်ပရိယာယ်စကား လှယ်ချည်းတည်း၊ ဝေဝံ-လျှင်၊ ဓမ္မဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သံသံပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ ဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာနံ- သည်၊ န- မဟုတ်၊ သုပ္ပုဋိပန္နံ- ကောင်းစွာကျင့်တတ်သော၊ သံသံ-အရိယာသံဃာကို၊ ပစ္စက္ခာမိ- ၏၊ [ဘုရားဆုံးမတော်မူသည့်အတိုင်း ကျင့်သောကြောင့် “သုပ္ပု+ပဋိပန္နောတိ

ပစ္စတ္တံ၊ ပေ၊ ဝိညူဟိ။ ။ ဥပ္ပုဋိတညူစသော ပညာရှိတို့သည် “ငါသည် မဂ်ကို ငါ့ သန္တာန်၌ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ဖိုလ်ကိုရအပ်ပြီ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီ” ဟု မိမိ-မိမိ၏ စိတ်၌ သိနိုင် ခံစားနိုင်သောတရား။ [အတ္တနိ အတ္တနိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိ တဗ္ဗော၊ - (“အတ္တနိ အတ္တနိ ပစ္စတ္တံ” ဟု အဗျယီဘောပြု၊) အတ္တနောပန စိတ္တေယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အနုဘဝိတဗ္ဗော ဝိညူဟိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။]

အသင်္ခတံ ။ ။ သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ (ပေါင်းဆုံ၍) ပစ္စယသမောဓာန လက္ခဏေန (အကြောင်းတရား၏ အကျိုးတရားနှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းလက္ခဏာရှိသော) သမာဂမေန (ပေါင်းဆုံခြင်းအားဖြင့်) သန္တိပတိတွာ (ပေါင်းဆုံ၍) အနုရူပေဟိ ပစ္စယေဟိ အကတံ အနိပ္ပုတ္တိတန္တိ အသင်္ခတံ။ [သံကို သင်္ဂမ္မစသည်နှင့်၊ ထို ပေါင်းဆုံခြင်း ဟူသည်လည်း အကြောင်းတရားချင်း ပေါင်းဆုံမှုမဟုတ် ၊ အကြောင်း အကျိုး ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း၊ “ အကြောင်းတရားတို့သည် နီးနီးကပ်ကပ် ပေါင်းစပ်၍ ပြုအပ်သော တရား မဟုတ်” ဟူလို၊ ဆိုလိုရင်းကား- “နိဗ္ဗာန်မှာ နီးကပ်သော တိုက်ရိုက်အကြောင်း မရှိ၊ ဝေးသော အကြောင်းတွေကား ပါရမီဖြည့်မှုမှစ၍ ရှိသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။]

အမတံ ။ ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ မတံတိ အမတံ- သေခြင်းမရှိရာ (မသေရာ)၊ ဧတသ္မိံ ဝါ အဓိဂတေ နတ္ထိ ပုဂ္ဂလဿ မတံ (မရဏံ) တိ အမတံ = ထို တရားကိုရသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ သေရခြင်းမရှိတော့၊ “နတ္ထိ မတံ ဧတသ္မိံ” (ဤတရားကြောင့်) ဣတိ အမတံ” ဟု ပြု။

သုပ္ပဋိပန္နော”ဟု ပြု၊] ဥဇုပ္ပဋိပန္နံ - ဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်တတ်သော၊ ပေ၊ ဤယ
ပ္ပဋိပန္နံ - သိသင့်သိထိုက်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ ကျင့်တတ်သော၊ ပေ၊ သာမိဓိ
ပ္ပဋိပန္နံ-လူတို့ရိုသေမှုအားလျော်စွာ ကျင့်တတ်သော၊ ပေ၊ စတ္တာရိပုရိသယုဂံ-
ယောက်ျားလေးစုံဖြစ်သော ၊ ပေ၊ အဋ္ဌပုရိသပုဂ္ဂလံ - ဝပါးသော ယောက်ျား
မြတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော ၊ ပေ၊ အာဟုနေယျံ-အဝေးမှသော်လည်းယူဆောင်၍
ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်းကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ ပေ ပါဟုနေယျံ-အရပ်
တပါးမှလာသော ဧည့်သည်တို့အား ပေးထိုက်သောပစ္စည်းကို ခံယူတော်မူ

ဥဇုပ္ပဋိပန္နော စသည် ။ ။ ကာမသုခလိက အတ္တကိလမထ ၂ ပါးသို့ မကပ်ဘဲ
ကာယဝစီမနောတို့၏ ကောံကျစ်သောအပြစ်ကို ပယ်ရှားဘို့ရာ မဇ္ဈိမပဋိပတ် အကျင့်
မြတ်ဖြင့် ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်သောကြောင့် “ဥဇု+ပဋိပန္နောတိ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော” ၊ အရိယာ
မဂ် စသည်တို့ဖြင့် သိအပ် ထိုးထွင်းအပ်, မျက်မှောက်ပြုအပ်သောနိဗ္ဗာန်ကို “ဤယ” ဟု
ခေါ်၏၊ ဤယတိ (ပဋိဝိဇ္ဈတိ သန္တိ ကရိယတိ) တိ ဤယော၊ ဤယာယ- နိဗ္ဗာန်အကျိုး
ငှါ+ပဋိပန္နော ဤယပ္ပဋိပန္နော၊ သာမိဓိကမ္မဿ-အဘိဝါဒန, ပစ္စုဋ္ဌာနစသော ရိုသေမှု
အား+အနုရူပံ-စွာ၊ ပဋိပန္နော သာမိဓိပ္ပဋိပန္နော။

စတ္တာရိ ပုရိသယုဂံ။ ။ ပုရိသာနံ+ယုဂါနိ ပုရိသယုဂါနိ၊ စတ္တာရိ+ပုရိသယုဂါနိ
စတ္တာရိပုရိသယုဂံ၊ (စတ္တာရိဉ္စ ဝိဘတ်မကြေသော အလုတ္တ သမာဟာရဒိဂ) ။ [စတု
ပုရိသယုဂံ သံဃန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ စတ္တာရိတိ ဝိဘတ္တိလောပံ အကတွာ နိဒ္ဒေသော ကတော။]

အဋ္ဌ၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလံ။ ။ ပုရိသနှင့် ပုဂ္ဂလသည် ပရိယာယ်တည်း၊ ဝေနေယျတို့၏အဇ္ဈာ
သယအားလျော်စွာ ၂ ပုဒ်လုံး ဟောတော်မူသည်။ [ဧတ္ထ ပုရိသောတိဝါ ပုဂ္ဂလောတိ
ဝါ ဧကတ္တာနိ တောနိ ပဒါနိ၊ ဝေနေယျဝသေန ပနေတံ ဝုတ္တံ။]

အာဟုနေယျံ။ ။ အာပုဗ္ဗ, ဟု (ဒါနာဒန ဟဗျုဒါနေသု) ယုပစ္စည်း၊ အာနေတွာ-
အဝေးမှသော်လည်းဆောင်ယူ၍+ (သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့အား) ဟုနိတဗ္ဗံ-ပူဇော်ထိုက်
သော ပစ္စည်း ၄ ပါးသည်၊ အာဟုနံ - မည်၏၊ အာဟုနံ - ကို၊ အရဟတီတိ အာဟု
နေယျော၊ အရဟတီအနက်၌ ဣယျပစ္စည်း၊ အရိယာဖြစ်ပြီးသော သံဃာသည် (အနီး
အပါးရှိသော ပစ္စည်းကို မဆိုထားဘိ) အဝေးမှသော်လည်း ဆောင်ယူ၍ ပူဇော်အပ်
သော ပစ္စည်းကို ခံယူထိုက်သည်၊ ဘဒ္ဒုကြောင့်နည်း- ထိုအလှူကို အကျိုးများစေနိုင်
သော သီလသိက္ခာ စသည်တို့က ဖြူစင်သောကြောင့်တည်း။

ပါဟုနေယျံ။ ။ ပ+အာ+ဟုန၊ ပ (ဒိသာဝိဒိသတော)-ရှေးရှုအရပ်, အထောင့်
အရပ်ဟူသော အရပ်တပါးမှ+အာ (အာဂတာနံ) - လာသော ဧည့်သည် မိတ်ဆွေ
တို့အား+ဟုနိတဗ္ဗံ- ပေးထိုက်သော ပစ္စည်းသည်၊ ပါဟုနံ- မည်၏၊ ပါဟုနံ+အရဟ
တီတိ ပါဟုနေယျော-အရိယာသံဃာတော်သည် ဘုရားတဆူ ပွင့်တော်မူမှ ပေါ်လာ
ကြသော ဧည့်သည်တော်များဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အရိယာသံဃာတော်များသည် (ရိုးရာ
ဧည့်သည်များထက်) သာလွန်၍ ဧည့်သည်ဘို့ ပစ္စည်းများကို ခံယူထိုက်သည်။

ထိုက်သော၊ပေ၊ ဒက္ခိဏေယျံ- တမလွန်ဘဝကို ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သော ပစ္စည်းကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ ပေ၊ အဗ္ဗလိကရဏိယံ - လက်အုပ် ချိမိုး ရှိခိုးမှုပြုခြင်းကို ထိုက်တော်မူသော၊ ပေ၊ အနတ္တရံ- အတူမရှိ မြတ်သော၊ ပုည ကွေတ္တံ - ကောင်းမှု မျိုးစေ့တို့၏ စိုက်ပျိုးကြံ့ချရာ လယ်ယာမြေကောင်းဖြစ် တော်မူသော၊ သံဃံ - အရိယာသံဃာတော်ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ - ၏၊ ဣတိ ဝေ- ဤသို့ သိက္ခာချခြင်းသည်၊ သံဃဝေဝစနေန - ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ - သည်၊ ဟောတိ-၏။

သိက္ခံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ ဝေဝစနေနပစ္စက္ခာနံ,န-မဟုတ်၊ ဘိက္ခုသီလံ- ဘိက္ခုသီလကို၊ ပစ္စက္ခာမိ - ၏၊ [နောက်၌ ဤအတိုင်းပေး၊] ပေ၊ ဣတိဝေ- ဤသို့ သိက္ခာချခြင်းသည်၊ သိက္ခာဝေဝစနေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ ဝိနယံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ ဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံ န(ဟောတိ)ဘိက္ခုဝိနယံ- ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ပေ၊ ဒုတ္တံ သိတံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိဝေမာဒိ-ဤသို့အစရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဝိနယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ ပါတိမောက္ခံ ပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ ပေ၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခံ-ကို၊ (ပစ္စက္ခာမိ)၊ ပေ၊ ဣတိဝေ- ဤသို့သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ပါတိမောက္ခာဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊

ဒက္ခိဏေယျံ ။ ။ ဒက္ခန္တိ ဝနုန္တိ တောယာတိ ဒက္ခိဏာ - သတ္တာတို့၏ သမ္ပတ္တိ အမျိုးမျိုးဖြင့် တိုးပွားကြောင်း ဖြစ်သော (တမလွန်အတွက် ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ် သော) အလှူ၊ ဒက္ခိဏံ + အရဟတီတိ ဒက္ခိဏေယျော - ရည်မှန်းသည့်အတိုင်း အကျိုးရ စေတတ်သောကြောင့် ဒက္ခိဏာကို ခံယူထိုက်သည်။

အဗ္ဗလိကရဏိယံ ။ ။ အဗ္ဗလိဿ - လက်အုပ်ချိမိုး ရှိခိုးမှုကို + ကရဏံ - ပြုခြင်း တည်း၊ အဗ္ဗလိကရဏံ - ခြင်း၊ အဗ္ဗလိကရဏံ + အရဟတီတိ အဗ္ဗလိကရဏိယော၊ အရဟတီအနက်၌ ဣကပစ္စည်း၊ ကကို ယပြု။

အနတ္တရံ ပုညကွေတ္တံ ။ ။ ရှင်ဘုရင်၏ သလေးစပါးစိုက်ပျိုးရာ သလေးခင်းကို “ရညော သာလိခေတ္တံ” ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ တလောကလုံး၏ ကောင်းမှုမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးရာ (စိုက်ပျိုးသည့်အတိုင်း အသီးအပွင့်အကျိုးများ၏ ဖြစ်ထွန်းရာ) အရိယာ သံဃာတော်ကိုလည်း “လောကဿ ပုညခေတ္တံ” ဟု ဆိုအပ်သည်။

မှတ်ချက် ။ ။ “အနတ္တရံ ပုညကွေတ္တံ လောကဿ” ဟူသော သံဃာ့ဂုဏ်တော်၌ “သံဃော” ဟု ပုလ္လိန်အနက်ကိုအရကောက်ရပါလျက် “ပုညခေတ္တံ” ဟု နပုလ္လိန်ရှိသော ကြောင့် ပုညခေတ္တံ၌ ခေတ္တံကို သဒိသုပစာရပုဒ် ဟု ကြံပါ၊ ဥပစာသဒ္ဒါဟူသမျှ၌ မူလ လိန်ဝှစ် မပျက်စေရာ၊ ဥပစာမကြိဘဲ ဥပမာတဒ္ဒိတ် ကြံလျှင်ကား “ပုညခေတ္တော” ဟု သံဃောနှင့် အရတူရလိမ့်မည်၊ သတ္တတ၌ “ညေတ္တံ” ဟု ရှိသောကြောင့် ပါဠိ၌ ရှေ့ပုဒ်နှင့် တွဲသောအခါ ကကို ခပြု၍ (က်) လာစေရသည်။

ဥဒ္ဒေသံ ပစ္စန္ဒာမိတိ- သည်၊ ဝေဝစနေန ပစ္စန္ဒာနံ န(ဟောတိ)၊ ဘိက္ခုပပါတိ မောက္ခုဒ္ဒေသံ-ကို(ပစ္စန္ဒာမိ)ပေ၊ ပဌမံ ပပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ-ကို (ပစ္စန္ဒာမိ) [နိဒါနဒ္ဒေသကို ဆိုလိုသည်။] ဒုတိယံ ပပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ-ကိုပေ၊ [ပါရာဇိကုဒ္ဒေသကို ဆိုလိုသည်။] တတိယံ ပပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ- ကို၊ ပေ၊ [သံဃာဒိသေသုဒ္ဒေသကိုဆိုလိုသည်။] စတုတ္ထံ ပပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ- ကိုပေ၊ [အနိယတုဒ္ဒေသကိုဆိုလိုသည်။] ပဉ္စမံ ပပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ- ကို၊ ပေ၊ [ဝိတ္ထာရုဒ္ဒေသကို ဆိုလိုသည်။] သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေသံ - သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဇာဉုဒ္ဒေသကိုပေ၊ ဝိဇိတ ဝိဇယုဒ္ဒေသံ-ဝိဇိတ ဝိဇယဇာဉုဒ္ဒေသကို၊ ပစ္စန္ဒာမိ၊ ဣတိဝေမာဒိ- ဤသို့အစရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဥဒ္ဒေသဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စန္ဒာနံ ဟောတိ။

ဥပဇ္ဈာယံ ပစ္စန္ဒာမိတိ-သည်၊ ပေ၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ - ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ ဝါ - ရှင်ပြုပေးပြီ၊ [ရှင်သာမဏေပြုစဉ်က ဥပဇ္ဈာယံ ပေးသောပုဂ္ဂိုလ်-ဖြစ်သည်။] (တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အဟံ-သည်၊ ပစ္စန္ဒာမိ-၏။) [တာဟံ ပစ္စန္ဒာမိ - ဌ်လှမ်းစပ်၊] ယော - သည်၊ မံကို၊ ဥပသမ္မာဒေသိ- မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်စေပြီ၊ [ရဟန်းခံစဉ်က ဥပဇ္ဈာယံပေးသည်။] (တံ-ကို၊ အဟံပစ္စန္ဒာမိ)ယဿ-၏၊ မူလေန-အရင်းမူလ ပဋ္ဌာန၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ- အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဘာဝပ္ပဓာန) [ယဿ မူလေနာတိ-ယဿ ပဋ္ဌာနဘာဝေန၊ ကာရဏဘာဝေနဝါ၊] အဟံ-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီ၊ (တံ အဟံပစ္စန္ဒာမိ) ယဿ-၏၊ မူလေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဥပသမ္ဗန္ဓော-ပြီ၊ (တံ အဟံ ပစ္စန္ဒာမိ) မယံ- ၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ရှင်အဖြစ်သည်၊ ယဿ-၏၊ မူလိကာ-မူလပဋ္ဌာနရှိ၏၊ (တံ အဟံ ပစ္စန္ဒာမိ) မယံ-၏၊ ဥပသမ္ဗဒါ- သည်၊ ယဿ- ၏၊ မူလိကာ- ရှိ၏၊ တံ- ကို၊ အဟံ-သည်၊ ပစ္စန္ဒာမိ၊ ဣတိဝေ-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စန္ဒာနံ ဟောတိ။

ယဿမူလိကံ။ ။ “ မူလံ (ပဋ္ဌာနဘာဝေါ၊ ကာရဏဘာဝေါဝါ) တေဿာတိ မူလိကာ၊ မူလသဒ္ဓါသည် “အဘယ်၏ မူလနည်း” ဟု မေးဘို့ရာ ရှေ့ကပုဒ်ကိုဲ့ခြင်း ရှိပါသော်လည်း ဂမကသတ္တိ (ရှေ့ပုဒ်က မိမိဟူသော မူလ၌သာ စပ်ရသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေရမိနိုင်းသောသတ္တိ) ရှိသောကြောင့် “မူလိကာ”ဟု တဒ္ဓိတ်ဖြစ်နိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤစကားကို ထောက်၍ ပုဒ်တပါးကို ငဲ့သောပုဒ်သည် ဂမကသတ္တိ ရှိမှ နောက်ပုဒ်နှင့် သမာသ်ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တဒ္ဓိတ်လည်း ထိုကဲ့သို့ ဂမကသတ္တိရှိမှ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဂမကတ္တာ သမာသော” ကဲ့သို့ “ဂမကတ္တာ တဒ္ဓိတော”ဟု လည်း ပရိဘာသာ ပြုရမည် ဟု မှတ်။ [မူလသဒ္ဓဿ သာပေက္ခာဘာဝေဝိ နိစ္စသာပေက္ခတာယ ဂမကတ္တာ တဒ္ဓိတဂုတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊-ဒီကာ။]

အာစရိယံ ပစ္စက္ခာမိတိ- သည်၊ပေ၊ယော-အကြင်ဆရာသည်၊ မံ-ကို၊ ပဗ္ဗာ
 ဇေသိ- ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ ဝါ- ရှင်ပြုပေးပြီ၊ (တံ- ထို သရဏဂုဏ်ဆရာကို၊ အဟံ-
 သည်၊ပစ္စက္ခာမိ)၊ယော-သည်၊ မံ-ကို၊ အနုဿာဝေသိ-ကမ္မဝါစာကိုကြားသိ
 စေပြီ၊ (တံ-ထို ကမ္မဝါစာဆရာကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ယံ၊ အဟံ၊ နိဿယ-
 မှီ၍၊ ဝသာခိ - နေ၏၊ (တံ- ထို နိဿယည်းဆရာကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ယံ၊
 အဟံ ဥဒ္ဓိသာပေမိ- ပါဠိကိုရွတ်ပြစေ၏၊(တံ- ထိုပါဠိရွတ်ပြစေအပ်သောဆရာ
 ကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ယံ၊ အဟံ၊ ပရိပုစ္ဆာမိ- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အဘိဓာန်
 မေးမြန်း၏၊ တံ-ထို အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြောပေးသောဆရာကို၊ပေ၊ယော၊မံ-
 ကို၊ ဥဒ္ဓိသတိ- ပါဠိကို ရွတ်ပြ၏၊ တံ-ထိုပါဠိကို ရွတ်ပြပေးသောဆရာကို၊ ပေ၊
 ယော မံ၊ ပရိပုစ္ဆာပေတိ- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အဘိဓာန်မေးမြန်းစေ၏၊ တံ-
 ထို အနက်အဓိပ္ပါယ် မေးစေသောဆရာကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိဝေ-သည်၊
 အာစရိယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သဒ္ဓိဝိဟာရိတံ ပစ္စက္ခာမိတိ - သည်၊ပေ၊ ယံ - အကြင် တပည့်ကို၊ အဟံ၊
 ပဗ္ဗာဇေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ-ထို တပည့်ကို၊ အဟံ-သည်၊
 ပစ္စက္ခာမိ) ယံ - အကြင်တပည့်ကို၊ အဟံ၊ ဥပသမ္မာဒေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍
 ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေပြီ၊ (တံ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ၊ပေ၊တံ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ၊
 ဣတိ ဝေ-သည်၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

အန္တေဝါသိကံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ပေ၊ ယံ-အကြင်တပည့်ကို၊ အဟံ ပဗ္ဗာ
 ဇေသိ - သရဏဂုဏ်ပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ- ထို တပည့်ကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ)

ပဗ္ဗာဇေသိ-စသည်။ ။ပဗ္ဗာဇေသိဖြင့် သရဏဂုံပေးသော ဆရာကို၊ အနုဿာ
 ဝေသိဖြင့် ကမ္မဝါစာဆရာကို၊ နိဿယဝသာမိဖြင့် နိဿယည်းဆရာကို၊ ဥဒ္ဓိသာပေမိ
 စသော ၄ မျိုးဖြင့် စာချဆရာကို ပြ၏၊ ဥဒ္ဓိသာပေမိဖြင့် မိမိက ပါဠိကို ရွတ်ဆိုပြဆိုရန်
 တောင်းပန်အပ်သောဆရာကိုပြ၏၊ ပရိပုစ္ဆာမိဖြင့် မိမိကအနက်အဓိပ္ပါယ် မေးအပ်သော
 ဆရာကိုပြ၏၊ ဥဒ္ဓိသတိဖြင့် မိမိကတောင်းပန်ရဘဲ ပါဠိရွတ်ဆိုပြပေးသော(ပါဠိစာချ)
 ဆရာကိုပြ၏၊ ပရိပုစ္ဆာပေတိဖြင့် မိမိကို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မေးစေသော (အနက်
 အဓိပ္ပါယ် အမေးခိုင်းသော) ဆရာကိုပြသည်။

မှတ်ချက်။ ။စာအုပ်ပေစာ မရှိသောရှေးခေတ်၌ (၁) ဆရာကို ပါဠိသက်သက်ရွတ်
 ပြဆိုတောင်းပန်ရ၏၊ (၂) ထိုသို့တောင်းပန်သဖြင့် ဆရာက ရွတ်ပြရ၏၊ (၃) ထို
 ပါဠိ၏အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို မေးရ၏၊ (၄) အဓိပ္ပါယ်ပြောပြသော ဆရာကလည်း
 မေးစေရ(အမေးခိုင်းရ) ၏၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မာစရိယနှင့်စပ်၍ ဥဒ္ဓိသတိစသော ကြိယာ
 ၄ ရပ်ရှိရသည်။ “ယာဟံပဗ္ဗာဇေသိ” စသော သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝေဝစနေတို့၏အဓိပ္ပါယ်ကို
 ဥပဇ္ဈာယ်မှ ပြောင်းပြန်- ပြန်၍သိနိုင်လောက်ပြီ။

ပေ၊ယော-အကြင် တပည့်သည်၊ မံ - ငါ့ကို၊ ဥဒ္ဓိသာပေတိ - ပါဠိကို ရှုတ်ပြစေ၏၊ (တံ- ကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ) ပေ၊ ပရိပုစ္ဆတိ - အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို အဘန်ဘန်မေးမြန်း၏၊ ပေ၊ တံ-ကို၊ အဟံ-သည်၊ ပစ္စက္ခာမိ၊ ဣတိ ဝေ-သည်၊ အန္တေ ဝါသိကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။ [ယာဟံ ပဗ္ဗာဇေသိ - စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း အာစရိယ ၄ မျိုးမှ ပြောင်းပြန်-ပြန်၍ သိနိုင်လောက်ပြီ။]

သမာနုပဇ္ဈာယကံ ပစ္စက္ခာမိတိ - သည်၊ ပေ၊ မယံ- ၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ယံ - ကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ- ထိုတပည့်ကို၊ အဟံ ပစ္စက္ခာမိ၊) ပေ၊ ဥပသမ္မာဒေသိ - ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍ မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ရောက်စေပြီ၊ ပေ၊ ယော - အကြင်တပည့်သည်၊ တဿ- ထို ငါ့ဥပဇ္ဈာယ်၏၊ မူလေန ပဗ္ဗဇိတော၊ (တံ - ထိုတပည့်ကို၊ ပေ၊) ယဿ၊ ပဗ္ဗဇော-သည်၊ တံမူလိကာ-ထို ငါ့ဥပဇ္ဈာယ်ဟူသော အရင်းမူလ ပဓာနရှိ၏၊ [သောဝေ+ မူလံ တံမူလံ (ထိုဥပဇ္ဈာယ်ဟူသော အကြောင်းရင်း)၊ တံမူလံ +ယဿ အတ္ထိတိ တံမူလိကာ၊] ပေ၊ သမာနုပဇ္ဈာယကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ သမာနာစရိယကံ ပစ္စက္ခာမိတိ - သည်၊ ပေ၊ မယံ - ၏၊ အာစရိယော၊ ယံ - ကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ - သရဏဂုဏ်ပေး၍ ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (တံ- ထိုတပည့်ကို၊ ပေ၊) သမာနာစရိယကဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သဗြဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခာမိတိ-သည်၊ ပေ၊ ယေန-အကြင်သီတင်းသုံးဘော်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တက္က၊ အဟံ၊ အဓိသီလံ-အဓိသီလသိက္ခာကို၊ သိက္ခာမိ-ကျင့်၏၊ (တံ- ထို သီတင်းသုံးဘော်ကို၊ ပေ၊) ယေန သဒ္ဓိံ အဟံ၊ အဓိစိတ္တံ - ကို၊ သိက္ခာမိ၊ တံ- ထို၊ ပေ၊ သဗြဟ္မစာရိဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ ဂိဟိတိ မံ ဓာရေဟိတိ-သည်၊ ပေ၊ မံ-တပည့်တော်ကို၊ အဂါရိကောတိ - အိမ်၌တည်သူဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-မှတ်ပါလော၊ (ဣတိ-ဤသို့၎င်း၊) မံ-ကို၊ ကဿကောတိ - လယ်သွားဟူ၍၊ ဓာရေဟိ - လော၊ ပေ၊ ဝါဏီဇောတိ - ကုန်သည်ဟူ၍၊ ပေ၊ ဂေါရက္ခောတိ - နွားကျောင်းသားဟူ၍၊ ပေ၊ ဩကလ္လကောတိ-အထီးကျံမွဲလူဆင်းရဲဟူ၍၊ ပေ၊ မောဠိဗဒ္ဓေါ- ဖွဲ့အပ်သော ရောင်ထုံးရှိသူဟူ၍၊ ဝါ-ဖွဲ့အပ်

ဩကလ္လကော ။ ။ ခုပ္ပိပါသာဒိဒုက္ခပရေတာနံ - ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းအစရှိသော ဒုက္ခသည်နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော၊ ဒီဏသုခါနံ-ကုန်ခန်းသော သုခရှိကုန်သော၊ နမာနာဒိသရိပပုဋ္ဌိဇဂ္ဂနပိရဟိတာနံ-ရေချိုးခြင်းစသည်ဖြင့် ကိုယ်ကို သုတ်သင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်သော၊ ကပဏမနုဿာနံ-အထီးကျံမွဲလူဆင်းရဲတို့၏၊ ဧတံ အဓိဝစနံ။

သော မကိုဋ်ရှိသူဟူ၍၊ [သိခါဗဒ္ဒေါ၊ ဩမုတ္တမကုဋေဝါ-စွပ်အပ်သောမကိုဋ် ရှိသူ။] ဝါ-မကိုဋ်ဆောင်းသူဟူ၍၊ ပေ၊ မံ-ကို၊ ကာမဂုဏိကောတိ-ကာမဂုဏ် ခံစားသူဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ- ၎င်း၊ ဣတိဝေ- ဤသို့ သိက္ခာချခြင်း သည်၊ [ဣတိတလုံး အကြေကြီ၊] ဂိဟိဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

ဥပါသကောတိ မံ ဓာရေဟိတိ - သည် ၊ ပေ ၊ မံ - ကို၊ ဒွေဝါစိကော- ၂ ခွန်းသောစကားရှိသော၊ ဥပါသကောတိ-ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ၊ ၎င်း၊ [ဒွေ+ဝါစာ-ဒွိဝါစံ၊ ဒွိဝါစံ+ယဿ အတ္ထိတိ ဒွေဝါစိကော၊ ဘုရား ပွင့်တော်မူစဉ် သံဃာ မရှိသေးသည်ကို မှန်း၍ “ ဒွေဝါစိက ” ဟု ဆိုသည်၊ ထို ဥပါသကာမျိုး အနေဖြင့် သိက္ခာချနိုင်၏-ဟု ပြ၏။] ပေ၊ တေဝါစိကော- ၃ ခွန်းသော စကား ရှိသော၊ ပေ၊ ဗုဒ္ဓံ - ကို၊ သရဏဂမနိကာ - ကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍ ဆည်းကပ်တတ်သော၊ (ဥပါသကောတိ-ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ- ၎င်း၊ ပေ၊) [ဥပါသကော ပုဒ်ကို အားလုံး၌ ထည့်ပေး၊] ပဉ္စသိက္ခာပဒိကော- ငါးပါးသော သိက္ခာပုဒ်ရှိသော၊ (ဥပါသကောတိ-ဟူ၍) ၊ ပေ ၊ ဥပါသက ဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ အာရာမိကောတိ မံ ဓာရေဟိတိ- သည်၊ ပေ၊ မံ - ကို၊ ကပ္ပိယကာရကောတိ - အပ်အောင် ပြုတတ်သူ ဟူ၍၊ ပေ၊ ဝေယျာဝစ္စကရောတိ-ဝေယျာဝစ္စကို ပြုသူဟူ၍၊ ပေ အပ္ပဟရိတ ကာရကော တိ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် မရှိအောင် ပြုသူဟူ၍၊ (မြက်သစ်ပင်ကို သုတ်သင် ရှင်းလင်းတတ်သူ ဟူ၍) ၊ ပေ၊ ယာဂုဘာဇကောတိ-ယာဂုကိုဝေဘန်သူဟူ၍၊ ပေ၊ ဖလဘာဇကောတိ-သစ်သီးကို ဝေဘန်သူဟူ၍၊ ပေ၊ ခဇ္ဇကဘာဇကောတိ- ခဲဘွယ်ကို ဝေဘန်သူဟူ၍၊ (မုံပဲ သရေစာကို ဝေဘန်သူဟူ၍) ၊ ပေ ၊ အာရာ မိကဝေဝစနေန သိက္ခာ ပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

သာမဏေရောတိ မံ ဓာရေဟိတိ-သည်၊ ပေ၊ မံ-ကို၊ ကုမာရကောတိ- အငယ်ဆုံးသာမဏေဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-လော၊ (ဣတိ-၎င်း၊) ပေ၊ စေလ္လကော တိ- သာမဏေငယ် ဟူ၍၊ ပေ၊ စေဋကောတိ- သာမဏေလတ် ဟူ၍၊ မောဋ္ဌိ

ကုမာရကောစသည်။ ။ ကုမာရာဝတ္ထော-သတို့သားငယ် အခိုက်အတန့် (အရွယ်) ရှိသော၊ အတိဝိယ ဒဟရသာမဏေရော-အလွန်ငယ်သော (၅ နှစ်- ၇ နှစ်အရွယ်) သာမဏေ၊ စေလ္လကောတိ တတောမဟန္တ တရော ခုဒ္ဒကသာမဏေရော၊ စေဋကောတိ မဇ္ဈိမော၊ မောဋ္ဌိကတ္ထောတိ မဟာသာမဏေရော၊ သမဏုဒ္ဓေသောတိ ပန အဝိသေ သတော သာမဏေရာမိဝစနံ = (သမဏတို့ကို ရေတွက်ရာ၌ သာမဏေအားလုံးကိုပါ ထည့်သွင်း ရေတွက်ရသောကြောင့်) သမဏုဒ္ဓေသနာမည်သည် သာမဏေအားလုံးနှင့် ဆိုင်သောနာမည်တည်း။ [သမဏောတိ-ဟူ၍+ဥဒ္ဓေသော- ညွှန်ပြအပ်သူ။]

ကတ္တောတိ- သာမဏေကြီးဟူ၍၊ ပေါသမဏုဒ္ဒေသောတိ-သမဏဟု ညွှန်ပြ အပ်သော သာမညသာမဏေဟူ၍၊ ဓာရေဟိ - လော၊ (ဣတိ-၎င်း၊)ဣတိ ဝေ-သည်၊ ပေါ ဟောတိ၊ တိတ္ထိယောတိ မံဓာရေဟိတိ-သည်၊ ပေါနိဂဏ္ဍော တိ - နိဂဏ္ဍဟူ၍၊ပေါအာဇိဝကောတိ - ဟူ၍၊ပေါ၊ တာပသောတိ - ရသေ့ ဟူ၍၊ပေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ - ပရိဗ္ဗိဇ်ဟူ၍၊ပေါ၊ ပဏ္ဍရင်္ဂီတိ - ဖြူသော အဝတ်ဖြင့် ဖုံးအပ်သော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသူ ဟူ၍၊ [ပဏ္ဍရေန - ဖြူသောအဝတ် ဖြင့်+ပဋိစ္ဆန္ဒံ + အင်္ဂံ ယဿာတိ ပဏ္ဍရင်္ဂီ၊ သာသနာပဉ္စ ဖိုးသူတော်မျိုး တည်း၊]ပေါတိတ္ထိယသာဝကောတိ မံ ဓာရေဟိတိ-သည်၊ပေါ၊ နိဂဏ္ဍသာဝ ကောတိ-ဟူ၍၊ပေါ၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

အဿမဏောတိ မံ ဓာရေဟိတိ- သည်၊ပေါ၊ဒုဿီလောတိ - သီလမရှိသူ ဟူ၍၊ [“နိဿီလော” ဒီကာ၊ ဒုသဒ္ဒါအဘာဝအနက်ဟော]၊ပေါ၊ပါပဓမ္မော တိ-ယုတ်မာသော အကျင့်သဘောရှိသူဟူ၍၊ [ဒုဿီလတ္တာဝေ ဟိနဇ္ဈာသယ တာယ လာမကသဘာဝေါ၊] အသုစိသင်္ကံဿရသမာစာရောတိ- မစင်ကြယ် သည်ဖြစ်၍ ယုံမှားခြင်းဖြင့် တွေးထင်အပ်သော အကျင့်ရှိသူဟူ၍၊ပေါ၊ ပဋိစ္ဆန္ဒ ကမ္မန္တောတိ - ဖုံးကွယ်အပ်သော မကောင်းမှုရှိသူဟူ၍၊ [ရှက်စရာကောင်း သဖြင့် ဖုံးထားအပ်သော မကောင်းသောအကျင့် ရှိသူ]၊ပေါ၊ အဿမဏော သမဏပဋိညောတိ- ရဟန်းမဟုတ်ဘဲ ရဟန်းဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသူဟူ၍၊ [စာရေး တံယူရာ စသည်၌ ရဟန်းဟုညာ၍ပြောဆိုဝန်ခံသူ၊ သမဏော ဣတိ+ပဋိညာ ယဿာတိ သမဏပဋိညော၊] အမြဟ္မစာရိ မြဟ္မစာရိပဋိညောတိ-မြဟ္မစာရိ မဟုတ်ဘဲ မြဟ္မစာရိဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသူဟူ၍၊ [ဥပုသ်ကံ စသည်၌ မြဟ္မစာရိ ဟု ညာ၍ ဝန်ခံသူ]၊ ပေါ၊ အန္တောပူတိတိ- အတွင်း၌ ပုတ်သူဟူ၍၊ [သီလဝိပတ္တိ ဟူသော အတွင်းပုတ်-ပုတ်သူ]၊ပေါ၊အဝဿုတောတိ-ကိလေသာ စိုစွပ်အပ်သူ ဟူ၍၊ [၆ ဒွါရတို့မှ ရာဂစသော ကိလေသာယိုသဖြင့် စိုနေသူ]၊ပေါ၊ ကသမ္မာ

အသုစိ၊ပေါ၊သမာစာရော။ ။သရိတဗ္ဗောတိ သရော၊ သင်္ကာယ+သရော သင်္ကံ ဝဿရော၊ သင်္ကာယရောစ + သော + သမာစာရောတိ သင်္ကာယရသမာစာရော၊ [သံ အနက်မရှိ၊] အသုစိ (ဟုတ္တာ) + သင်္ကာယရသမာစာရော အသုစိသင်္ကာယရသမာ စာရော၊ တစုံတခု မလျောက်ပတ်သော အမှုကို (သူတပါး ပြုထားစေကာမူ) သူ ပြုသည်ဟု ယုံမှားစရာဖြစ်လောက်အောင် အမြဲအားဖြင့် ကိုယ်နှုတ် စိတ်အမှုအရာ မစင် ကြယ်နေသူ၊ (တနည်း) ရဟန်းအများ စုဝေး၍ ကိစ္စ တစုံတရာအတွက် တိုင်ပင်နေကြ သည်ကို မြင်လျှင် “ငါပြုထားတဲ့အမှုကို သိ၍ ပြောနေကြရော့သလား”ဟု မိမိကိုယ်တိုင် သူများအပေါ်၌ ယုံမှားခြင်းဖြင့် တွေးထင်ရအောင် မစင်ကြယ်သောအကျင့် ရှိသူ။

ဇာတောတိ-အမှိုက်ကဲ့သို့ ဖြစ်သောသူဟူ၍၊ ပေ၊ ကောဏ္ဍောတိ-အညွန့်တုံးသူဟူ၍၊ [ကောဏ္ဍောတိ ဒုဿီလာဓိဝစနံ၊ ဒုဿီလဖြစ်၍ အညွန့်တုံးနေသူဟူလို]၊ ပေ၊ အဿမဏာဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ၊ အသကျပုတ္တိယောတိ မံ ဓာရေဟိတိ- သည် ၊ ပေ၊ မံ- ကို၊ န သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပုတ္တောတိ-သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏ သားမဟုတ်ဟူ၍၊ ဓာရေဟိ- လော၊ ပေ၊ ဣတိ ဝေမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော သိက္ခာချခြင်းသည်၊ [အလားတူ ပရိယာယ်ပုဒ် မရှိလျှင် “ဣတိဝေ” ဟု ထား၍ ၊ အလားတူပရိယာယ် ကုန်သေးလျှင် “ ဣတိ ဝေမာဒိ” ဟု ထားသည်၊] အသကျပုတ္တိယ ဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။

တေဟိ အာကာရေဟိ ၊ ပေ၊ နိမိတ္တေဟိတိ - ကား၊ ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနိဝါတိ အာဒိနာ-ဝါအစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တေဟိ - ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ - ဗုဒ္ဓအစရှိသည်တို့၏၊ တေဟိ ဝေဝစနေဟိ - တို့ဖြင့်၊ [ပါဠိတော်ဝယ် “ဝဒတိ၊ ဝိညာပေတံ” ။] ဟိ-မှန်၊ ဝေဝစနာနိ-တို့ကို၊ [ဝုစ္ဆန္တိ-၌စပ်] သိက္ခာပစ္စက္ခာနာဿ-သိက္ခာချခြင်း၏၊ ကာရဏတ္တာ-အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာကာရနိ - အာကာရတို့ဟူ၍၎င်း၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ - ဘုရားအစရှိသည်တို့၏၊ သဏ္ဌာနဒီပနတ္တာ - ပုံသဏ္ဌာန်ကို ပြတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - တနည်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာန သဏ္ဌာနတ္တာဝေ - သိက္ခာချခြင်းဟူသော ပုံသဏ္ဌာန်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ လိင်္ဂါနိ - လိင်္ဂါတို့ဟူ၍၎င်း၊ သိက္ခာ

ကသမ္ဗုဇာတော။ ။ သဗ္ဗာတရာဂါဒိကစဝရတ္တာ-လွန်စွာဖြစ်သော ရာဂစသော အမှိုက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ သီလဝန္တေဟိ ဆဋေတဗ္ဗတ္တာစ ကသမ္ဗုဇာတော၊ [“အထော ကစဝရော၊ ပေ၊ ကသမ္ဗုပိ” - အဘိဓာန် (၂၂၄)။]

အာကာရ, လိင်္ဂ ။ ။ အာကာရောန္တိ - သိက္ခာချခြင်းအကျိုးကို လွန်စွာပြတတ်ပြီးစေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာကာရာ၊ လိင်္ဂ-လျှိုဝှက်အပ်သောအနက်ကို+ဂမယန္တိတိ-သိစေတတ်ကုန်သောကြောင့်၊ လိင်္ဂါနိ၊ ထို လိင်္ဂသည် “လိင်္ဂ-ဟတ္တာဒိသဏ္ဌာနံ” နှင့်အညီ ပုံသဏ္ဌာန်ဟူသော အနက်ကိုဟော၏၊ ထိုပုံသဏ္ဌာန်ကိုပြသော ဗုဒ္ဓါဒိဝေဝစနာသဒ္ဓါကိုကား အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏူပစာရ အားဖြင့် လိင်္ဂ ဟု ခေါ်၊ ထို့ကြောင့် “ဗုဒ္ဓါဒိသဏ္ဌာနဒီပနတ္တာ လိင်္ဂါနိ” ဟု ခွင့်သည်။

သိက္ခာ၊ ပေ၊ သဏ္ဌာနတ္တာဝေ။ ။ ဗုဒ္ဓ-သံဃ စသည်တို့မှာ ပုံသဏ္ဌာန်ရကောင်းသောကြောင့် ထိုဝေဝစနာပုဒ်တို့က ဗုဒ္ဓါဒိသဏ္ဌာနကို ပြခြင်းသည် သင့်ပါစေတော့၊ ဓမ္မ- သိက္ခာ စသည်တို့ကား ပုံသဏ္ဌာန် မဟုတ်ကြသောကြောင့် ထိုဝေဝစနာတို့သည် သဏ္ဌာနဒီပန မဖြစ်နိုင်၊ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်လျှင် အဘယ်မှာ လိင်္ဂမည်နိုင်အံ့နည်း - ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ “ သိက္ခာ၊ ပေ၊ သဏ္ဌာနတ္တာဝေ ဝါ ” ဟု မိန့်၊ ဝေဝစပရိယာယ် သဒ္ဓါအစဉ်သည်ပင် သိက္ခာချခြင်း၏ သရုပ်သကောင် ပုံသဏ္ဌာန် (သဒ္ဓရုပ်အစဉ်)

ပစ္စက္ခာနဿ-၏၊ သဗ္ဗာနနဟေတုတော-မှတ်သိခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ မနုဿာနံ - တို့၏၊ တိလကာဒိနိ ဝိယ-မဲ့ပြေခံအစရှိသောအမှတ်
 အသားတို့ကဲ့သို့၊ နိမိတ္တာနိတိ-နိမိတ္တာနိဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စန္တိ-န၏၊ ဧဝံ ခေါ်ဘိက္ခ
 ဝေတိ - ဝေအစရှိသောစကားကို၊ ဣတော-ဤ ပုဒ္ဓ, ပုဒ္ဓါဒိဝေဝစနပုဒ်တို့မှာ
 ပရံ-၌၊ [ယောဇနာ၌ “ဣတော - တို့ထက်၊ ပရံတိ - အဓိကဿ (အလွန်
 ဖြစ်သော)ဟု ဖွင့်၏၊ (သ)ဝိဘတ်ကြေသည်”ဟု ဆို၏၊ ပရံကို နိပါတ်ကြိယာ
 တူသည်၊ အဘိဓာန်၌ ပရံနိပါတ်မရှိ၊] အညဿ - သော၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာန
 ကာရဏဿ-၏၊ အဘာဝတော- မရှိခြင်းကြောင့်၊ နိယမေန္တော-သတ်မှတ်
 လျက်၊ [သန္တိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ အနက်ရှိသော ခေါ် သဒ္ဓါဖြင့် ဆုံးဖြတ်လျက်၊]
 အာဟ-ပြီ၊ ဟိ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဧဝံ ခေါ် ဘိက္ခဝေအစရှိသောဝါကျ၌၊ အယံ-
 ကား၊ အတ္ထော - တည်း၊ ဧဝမေဝ - ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ၊ ဒုဗ္ဗလျာ
 ဝိကမ္မဉ္ဇေဝ-ကမ္မသည်၎င်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ-သိက္ခာချခြင်းသည်၎င်း၊ ဟောတိ၊
 ဣတော-ဤပုဒ်တို့မှာ၊ ပရံ-၌၊ ကာရဏံ - သိက္ခာချခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊
 န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤကား၊ (အတ္ထော-တည်း။)

ဧဝံ - လျှင်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနလက္ခဏံ - သိက္ခာချခြင်း၏ လက္ခဏာကို၊
 ဒသေတော- ပြီး၍၊ အပ္ပစ္စက္ခာနေ - သိက္ခာမချခြင်း၌၊ [သိက္ခာချသော်လည်း
 ချရာမရောက်ခြင်း၌-ဟူလို၊] အသမ္မောဟတ္ထံ- မတွေ့ဝေခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊
 တသေဝ သိက္ခာပစ္စက္ခာနလက္ခဏဿ - ၏ပင်၊ ပုဂ္ဂလာဒိဝသေန - ဖြင့်၊
 ဝိပတ္တိဒဿနတ္ထံစ-မပြည့်စုံပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ [ယောဇနာ၌ “ဝိပတ္တိကို
 အသမ္မဇန”ဟု ဖွင့်။] ကထဗ္ဗ ဘိက္ခဝေ အပ္ပစ္စက္ခာတာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-
 ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ကထဗ္ဗ ဘိက္ခဝေ အပ္ပစ္စက္ခာတာအစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယေဟိ
 အာကာရေဟိတိ အာဒိ - အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-
 သည်သာ၊ ဥမ္မတ္တကောတိ- ကား၊ ယက္ခမ္မတ္တကောဝါ- ဘီလူး ဖမ်းစားခြင်း
 ကြောင့် ရူးသူမူလည်း ဖြစ်သော၊ ဝိတ္တမ္မတ္တကောဝါ - သည်းခြေပျက်ခြင်း

ဖြစ်သောကြောင့် ထို ပုဒ္ဓဝေဝစန ဓမ္မဝေဝစန စသည်တို့ကို (သဏ္ဌာနဒီပန မဟုတ်
 သော်လည်း) လိင်္ဂဟု ဆိုအပ်သည်-ဟူလို၊ ဤနည်း၌ လိင်္ဂအရ သဏ္ဌာနဒီပနအနက်ကို
 မယူဘဲ၊ သဏ္ဌာနအနက်ကိုသာ ယူရသည်။ [သိက္ခာပစ္စက္ခာနဗ္ဗပါနိ ဟိ ဝေဝစနာနိ
 သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဏ္ဌာနာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။]

နိမိတ္တ ။ ။ နိမိနာတိ သဗ္ဗာနာတိ ဧတေဟိတိ နိမိတ္တာနိ၊ လူ၌ မှသည် ထိုလူကို
 သိမှတ်ကြောင်း အမှတ်အသား ဖြစ်သကဲ့သို့ ပုဒ္ဓါဒိဝေဝစနသဒ္ဓါ တို့လည်း “ သိက္ခာ
 ချသူ”ဟု သိကြောင်း အထိမ်းအမှတ်ပင် ဖြစ်ကြသည်။

ကြောင့် ရူးသူမူလည်းဖြစ်သော၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစုံတယေခံသော၊
 ဝိပရိတသညော-ဖောက်ပြန်သောသညာ ရှိသူတည်း၊ သော-ထို ရူးသူသည်၊
 သစေ ပစ္စက္ခာတိ-အကယ်၍ ပယ်စွန့်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ သိက္ခာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊
 အပ္ပစ္စက္ခာတာ-မပယ်စွန့်အပ်သည်၊ ဝါ-ပယ်စွန့်ရာမရောက်သည်၊ ဟောတိ၊
 ဥမ္မတ္တကဿာတိ- ကား၊ တာဒိသဿေဝ- သော၊ [ယက္ခမ္မတ္တက, သို့မဟုတ်
 ပိတ္တမ္မတ္တကဖြစ်သော၊] ဥမ္မတ္တကဿ-ရူးသူ၏၊ ဟိ-မှန်၊ တာဒိသဿ-ထိုကဲ့သို့
 ရှုအပ်သော သူရူး၏၊ သန္တိကေ - ဌ၊ ပကတတ္ထော - ပင်ကိုယ်သဘောရှိသော
 ရဟန်းသည်၊ သိက္ခံ-ကို၊ သစေ ပစ္စက္ခာတိ-အံ့၊ ဥမ္မတ္တကော-သည်၊ (သစေ)
 န ဇာနာတိ-အံ့၊ (ဝေံသတိ) သိက္ခာ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ။

ယက္ခမ္မတ္တကော - ဘီလူးဖမ်းစားခြင်းကြောင့် ရူးသူကို၊ ခိက္ခစိတ္တောတိ-
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန - ဆက်၊ ပုရိမပဒေ - ရှေ့ဥမ္မတ္တကောပုဒ်၌၊ ဥမ္မတ္တက
 သာမညေန - ဥမ္မတ္တကသာမညကြောင့်၊ ဝါ - အရူးချင်း တူသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ [ဥမ္မတ္တကဘာဝသာမညေန - ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝပုဒ် ကြေ၊]
 ယက္ခမ္မတ္တကောဝါ ပိတ္တမ္မတ္တကောဝါတိ - ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ၊ ဥဘိန္ဒုမိ-
 ၂ ဥပုလုံးတို့၏ လည်း၊ ဝိသေသော-သည်၊ အနာပတ္တိဝါရေ-၌၊ အာဝိ-စွာ၊
 ဘဝိဿတိ-တံ၊ ဝေံ-လျှင်၊ ခိက္ခစိတ္တော-ဘီလူး ပစ်လွှင့်အပ်သောစိတ် ရှိသူ
 သည်၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ပြန်လွှင့်သောစိတ်ရှိသူသည်၊ (သင်္ကေတတ္ထ)၊ သိက္ခံ-ကို၊
 (သစေ) ပစ္စက္ခာတိ၊ (ဝေံသတိ) အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ တဿ- ထို
 ပြန်လွှင့်သောစိတ်ရှိသူ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္စက္ခာတာ- သည်၊ (သမာနာ)ဝိ-
 သော်လည်း၊ တမိ - ထိုပြန်လွှင့်သော စိတ်ရှိသူသည်၊ အဇာနန္တေ - မသိလ
 သော်၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ဝေဒနာဇောတိ - ကား၊ ဗလဝတိယာ-
 အားရှိသော၊ ဝါ- အားကြီးသော၊ ဒုက္ခဝေဒနာယ - သည်၊ ဖုဋ္ဌော- တွေထိ
 အပ်သော၊ မုစ္ဆာပရေတော - မိန်းမော တွေဝေခြင်းသည် လွှမ်းမိုး အပ်သူ
 တည်း၊ [ဤစကားအရ “ ဝေဒနာယ+ အဇော ဝေဒနဇော” ဟု ပြု၊ ပရံ+
 ဣတော ပရေတော = လွန်စွာ + ရောက်အပ်သူ။] တေန - ထို ဒုက္ခဝေဒနာ
 လွန်စွာ နှိပ်စက်အပ်သူသည်၊ ဝိလပန္တေန- ကယောင်ကတမ်း ပြောဆိုလျက်၊
 ပစ္စက္ခာတာ(သမာနာ)ဝိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုဒုက္ခဝေဒနာ
 လွန်စွာနှိပ်စက်အပ်သူ၏၊ သန္တိကေ- ၌၊ ပစ္စက္ခာတာ (သမာနာ)ဝိ၊ တမိ-ထို
 ဒုက္ခဝေဒနာ လွန်စွာနှိပ်စက်အပ်သူသည်၊ အဇာနန္တေ - သော်၊ အပ္ပစ္စက္ခာတာ
 ဟောတိ။

ဒေဝတာယ သန္တိကေတိ-ကား၊ ဘုမ္မဒေဝတံ-ဘုမ္မဇိုင်းနတ်ကို၊ အာဒိ°
 ကတွာ-၍၊ ယာဝ အကနိဋ္ဌ ဒေဝတာယပိ-အကနိဋ္ဌမြဟွာတိုင်အောင်သော
 နတ်မြဟွာ၏လည်း၊ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္စက္ခာတာ(သမာနာ)ပိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ
 ဟောတိ၊ တိရစ္ဆာန ဝတဿာတိ - ကား၊ နာဂမာဏဝကဿဝါ- နဂါး
 လုလင်၏ သော်၎င်း၊ သုပဏ္ဏမာဏဝကဿဝါ - ဝဋ္ဋုန် လုလင်၏ သော်၎င်း၊
 ကိန္ဒရဟတ္ထိမတ္တဒာဒီနံ - ကိန္ဒရာ , ဆင် , မျောက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယဿ
 ကဿစိဝါ - အမှတ် မရှိ တကောင်ကောင်၏ သော်၎င်း၊ သန္တိကေ - ၌၊
 [ပြောအပ်သောစကား၏အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို နားလည်လေခံသောတိရစ္ဆာန်
 များကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် “နာဂမာဏဝ” စသည်ကို ဆိုသည်။] ပစ္စက္ခာ
 တာပိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ တတြ - ထို ဥမ္မတ္တကော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ
 အစရှိသောပါဌ်၌၊ [အာဟ- ၌စပ်၊] ဥမ္မတ္တကောဒီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ- ၌၊ အဇာ
 နနဘာဝေန-သိခြင်းမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [သိက္ခာချမှန်း နားမလည်
 ခြင်းကြောင့် - ဟူလို၊] အပ္ပစ္စက္ခာတာတိ - ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ၊ ဒေဝတာယ-
 နတ်မြဟွာ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အတိဒိပ္ပံ- အလွန်လျင်မြန်စွာ၊ ဇာနနဘာဝေန-
 ကြောင့်၊ (အပ္ပစ္စက္ခာတာတိ အာဟ။)

ဒေဝတာနာမ- တို့မည်သည်၊ မဟာပညာ-ကြီးသော ပညာရှိကုန်သည်၊
 တိဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ - တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍)
 [ယေဘုယျနည်း၊ အောက်နတ်များ၌ ဒွိဟိတ်လည်းရှိသည်၊] အတိဒိပ္ပံ ဇာနန္တိ၊
 စ-ဆက်၊ ဧတံ စိတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ လဟုပရိဝတ္တိ(လဟုပရိဝတ္တိ)-လျင်မြန်
 သော ပြောင်းလွှဲခြင်း ရှိ၏၊ [ယောဇနာ၌ “ လဟုပရိဝတ္တိ ” ဟု ရှိသည်၊]
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ စိတ္တလဟုကဿ - လျင်မြန်သော စိတ်ရှိသော၊ ပုဂ္ဂလဿ-
 ၏၊ စိတ္တဝသေနေဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ အတိဒိပ္ပံ- စွာ၊ ဝိနာသော- ပျက်စီးခြင်း
 သည်၊ မာ အဟောသိ- မဖြစ်ပါစေလင့်၊ ဣတိ - ဤသို့ ညွှာတာတော်မူ၍၊ ပေ၊
 ပဋိက္ခိပိ-ပယ်မြစ်တော်မူပြီ၊ ပန-ကား၊ မနုဿေသု-တို့၌၊ နိယမေ-သတ်မှတ်
 ချက်သည်၊ နတ္ထိ၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစုံတယောက်သော၊ သဘာဝ
 သဝါ-သဘောတူသောယောက်ျား၏သော်၎င်း၊ ဝိသဘာဝဿဝါ-သဘော
 မတူသော မိန်းမ၏သော်၎င်း၊ ဝဟဋ္ဌဿာါ- အိမ်၌တည်သူ လူ၏ သော်၎င်း၊
 ပဗ္ဗဇိတဿဝါ-ရသေ့ ရဟန်း၏သော်၎င်း၊ ဝိညဿ-နားလည်သူ၏၊ [သိက္ခာ
 ချမှန်း နားလည်သူ၏]၊ ပေ၊ ပန- ဆက်၊ သော- ထို သိက္ခာချရာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 သစေ န ဇာနာတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ၊ ဣတိ တေမတ္ထံ-
 ကို၊ ဒဿေန္တော (ဟုတွာ) အရိယကေနာတိအာဒိ° အာဟ။

တတ္ထ-ထို အရိယကေနအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အရိယကံနာမ-မည်သည်၊ အရိယဝေါဟာရော- အရိယာလူမျိုးတို့၏ အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်သော၊ မဂဓဘာသာ - မဂဓတိုင်းသုံး ဘာသာတည်း၊ ဖိလက္ခတံနာမ - က မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တံတခုသော၊ အနရိယကော-အရိယာလူမျိုးတို့၏ အခေါ်အဝေါ်မဟုတ်သော၊ အန္ဓက ဒမိဋ္ဌာဒိ-အန္ဓကဘာသာ, ဒမိဋ္ဌဘာသာ အစရှိသည်တည်း၊ [“ ဒင်ကျည်းလူမျိုးတို့၏ဘာသာ , ကျေးကုလားတို့၏ ဘာသာ ” ဟု လည်း ပေးကြသည်၊] သောစ န ပဋိဝိဇာနာတိတိ - ကား၊ ဘာသန္တရေ - မိမိဘာသာမှ အခြားသောဘာသာ၌၊ အနဘိညတာယဝါ-မသိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓသမယေ - ဘုရား၏အယူ၌၊ ဝါ- သာသနာတော်၏အသုံးအနှုန်း၌၊ အကောဝိဒတာယဝါ-မကျွမ်းကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ ဣဒံ နာမအတ္ထံ- ဤမည်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သေ- ဤရဟန်းသည်၊ ဘဏတိ- ပြောဆို၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ န ပဋိဝိဇာနာတိ- နားမလည်အံ့၊

ဒဝါတိ - ကား၊ သဟသာ-အဆောတလျင်၊ အညံ- ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိဗ္ဗတပါး အခြားသော စကားကို၊ ဘဏိတုကာမော - သည်၊ (သမာနော - လျက်၊) သဟသာ-လျင်၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ-ဟူ၍၊ ဘဏတိ-ပြောဆိုမိအံ့၊ [သဟသာ ပုဒ်သာ ဒဝါတိ၏ မူလသံဝဏ္ဏနာတည်း၊ အညံ ဘဏိဿာမိ စသည်ကား သဟသာကိုထပ်ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ “ရဝါတိ-ရဝါဘညေန”၌လည်း နည်းတူ၊] ရဝါတိ-ကား၊ ရဝါဘညေန- ချွတ်ချော်၍ ပြောဆိုသဖြင့်၊ အညံ-ကို၊ ဘဏိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အညံ-အခြားစကားကို၊ ဘဏန္တော-လျက်၊ (ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ - ဟူ၍၊ ဘဏတိ - အံ့၊) (ဣမဿ - ဤ ရဝါဘဏန၏၊) ပုရိမေန - ရွှေဖြစ်သော ဒဝါဘဏနနှင့်၊ ဝိသေသော - အထူးသည်၊ ကော-

ဒဝါ, ရဝါ။ ။ “ဒဝါယ - ရဝါယ ” ဟု စာအုပ်များ၌ ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ အဘိဓာန်၌ “ဒဝေါ - ရဝေါ”ဟု ပုလိန်ရှိ၏၊ နာကို အာပြု၍ “ဒဝါ, ရဝါ”ဟု သာ ရှိရမည်၊ မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်၌လည်း “ဒဝါ ဘဏတိ, ရဝါ ဘဏတိ”ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာ၌လည်း “ဒဝါတိ သဟသာ၊ ရဝါတိ ဝိရဇ္ဈိတွာ”ဟု ဖွင့်၏၊ “နေဝဒဝါယ” စသည်၌ကား တဒတ္ထသမ္ပဒါနိသ၏ အာယအပြုတည်း၊ ထိုတွင် “ဒဝ”သတ္တတ၌ “ဒြဝ” သဒ္ဓါသည် ဝေဂ (အလျင်အမြန်) ပရိဟာသ (ပြောင်လှောင်ခြင်း) စသောအနက်ကို ဟော၏၊ သိက္ခာချမှန်စွာဖြစ်၍ ပရိဟာသအနက်ကို မဟော, ဝေဂအနက် ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သဟသာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ရဝသဒ္ဓါကား အသံဟူသောအနက်ကိုဟော၏၊ ဤနေရာ၌ ချွတ်ချော်မှားယွင်း၍ ဆိုမိခြင်း အသံတည်း။

နည်း၊ ဣတိစေ-ဤသို့မေးအံ့၊ [အညံ ဘဏိဿာမိတိ အညံဘဏနချင်းတူနေ
 သောကြောင့် အထူးကို မေးသည်၊] ပုရိမံ - ရှေ့ဖြစ်သော ဒဝါဘဏနသည်၊
 ပဏ္ဍိတဿာပိ-ပညာရှိ၏သော်မှလည်း၊ သဟသာဝသေန-အဆောတလျင်၏
 အစွမ်း အားဖြင့်၊ အညဘဏနံ - အခြား စကားကို ပြောဆိုမိခြင်းသည်၊
 (ဟောတိ၊) ဣဒံ ပန-ဤ ရဝါဘဏနသည်ကား၊ မန္တတ္တာ- နံသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ မောမူဟတ္တာ- ကြောင့်၊ အပကတညတ္တာ- သဘောကို မသိသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ပက္ခလန္တဿ- ချွတ်ချော်သော လူပြိန်း၏၊ အညံ- ကို၊ ဘဏိ
 ဿာမိ၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ အညဘဏနံ-သည်၊ (ဟောတိ။)

အသာဝေတုကာမော သာဝေတီတိ-ကား၊ ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ-၏၊
 ပါဠိ-တော်ကို၊ ဝါစေတိ- ပို့ချ၏၊ ပရိပုစ္ဆတိ- အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အဖန်ဖန်
 မေးမြန်း၏၊ ဥဂ္ဂဏှာတိ-သင်ယူ၏၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-
 ၏၊ ဝဏ္ဏေတိ - ဖွင့်ပြ၏၊ [အဋ္ဌကထာဖွင့်သလို ဖွင့်ပြ၏ - ဟူလို၊] အယံ - ဤ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အသာဝေတုကာမော သာဝေတီတိ-ဟူ၍၊ (ဝါ-သိက္ခာချကြောင်း
 စကားကို မကြားစေလိုဘဲ ကြားစေသူဟူ၍၊) ဝုစ္စတိ-၏၊ သာဝေတုကာမော
 နသာဝေတီတိ-ကား၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ-အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အ ဝိကတ္တာ-
 ၍၊ သိက္ခံ-ကို၊ ပစ္စက္ခန္တော- ပယ်စွန့်လသော်၊ ဝစီဘေဒံ - နှုတ်မြက်မှုကို၊ န
 ကရောတိ၊ အယံ-ကို၊ သာဝေတုကာမော နသာဝေတီတိ-ဟူ၍၊ (ဝါ-သိက္ခာ
 ချကြောင်း စကားကို ကြားသိစေလိုပါလျက် မကြားသိစေသူဟူ၍၊) ဝုစ္စတိ။

အဝိညဿ သာဝေတီတိ-ကား၊ ပေါတ္ထကရူပသဒိသဿ - ယမင်းရုပ်နှင့်
 တူသော၊ မဟလ္လကဿဝါ - အဘိုးအိုကြီး၏သော်၎င်း၊ သမယေ - မြတ်စွာ
 ဘုရား၏ အယူ၌၊ အကောဝိဒဿ - မကျွမ်းကျင်သော၊ ဝရုမေဿဝါ -

သဟသာဝသေန။ ။အားတိုက်အင်တိုက် (ကဗျာကယာ) ပြုခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်
 မရှိဘဲ ပြောဆိုပြုလုပ်ခြင်း အနက်ကိုဟောသော “သဟသာ” ပုဒ်ကို အဗျယ (နိပါတ်)
 ဟု ထောမနိမိဆို၏၊ နိပါတ်ဖြစ်သောကြောင့် “သဟသာ” ဟု အာကာရန္တရိနိုင်သည်။

ပေါတ္ထကရူပ။ ။မဟလ္လကဿကိုပင် “ပေါတ္ထကရူပသဒိသဿ ” ဟု ထပ်ဖွင့်
 သည်၊ အလွန်ထိုင်းမှိုင်းလေခံအောင် အရွယ်ကြီးနေသဖြင့် ဘာကိုမျှ မသိတော့ရကား၊
 သို့မဟုတ် - စက္ခုသောတ စသော ဣန္ဒြေများ ထင်ထင် ရှားရှား မမြင် မကြား မသိ
 ရကား အရုပ်ကြီးလို ဖြစ်နေသူ-ဟူလို၊ [ပေါတ္ထက ရူပသဒိသကို “ မတ္တိကာယ ကတ
 ရူပသဒိသဿ ” ဟု သာရတ္ထဖွင့်၏၊ ထောမနိမိ၌ကား “မြေညက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သစ်သား-
 ဆင်စွယ်-ကြေး-သံတို့ဖြင့် ဖြစ်စေ ထုလုပ်အပ်သော အရုပ်၊ ပန်ချီဆေးရေးရုပ်” ဟု
 ဖွင့်၏၊ “ရစ်မင်းရုပ် ညမင်းရုပ်၊ ယဉ်မင်းရုပ်” ဟု ရှေးနိဿယများ အနက်ပေးကြ၏။

သ - ၏၊ ဥဒ္ဒေသပဒံ - အကျဉ်းညွှန်ပြကြောင်းပုဒ်တည်း၊ အသဒ္ဓမ္မောတိ-
 ကား၊ အသတံ-မသူတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ နိစဇနာနံ - ယုတ်ညံ့သောလူတို့၏၊
 ဓမ္မော - အကျင့်တည်း၊ [ဤ “ အသဒ္ဓမ္မော ” မှ စ၍ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ
 တိုင်အောင် သုဒိန္နကဏ္ဍ၌ အဓိပ္ပါယ် ပြခဲ့ပြီ၊] ဝါမဓမ္မောတိ - ကား၊ ဝါမ
 ဝါသီနံ- ရွာ၌နေသူ လူဝတ်ကြောင်တို့၏၊ သေဝနဓမ္မော - မှီဝဲ အပ်သော
 အကျင့်တည်း၊ ဝသလဓမ္မောတိ-ကား၊ ဝသလာနံ-ယုတ်ညံ့သူတို့၏၊ ဓမ္မော-
 တည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ကိလေသဝသနတော-ကိလေသာတို့ကို သွန်ချတတ်သည်
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [သူဒနအနက်ဟော ဝသဓာတ်သည် ဘူဝါဒိဖြစ်၍ “ဝသ
 နတော” ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊] သယမေဝ - မိမိသည်ပင်၊ [အကျင့်ဟူသော မိမိ
 သည်ပင် - ဟုလို၊] ဝသလော = ဝသလမည်သော၊ ဝါ - ကိလေသာတို့ကို
 သွန်ချတတ်သော၊ ဓမ္မော - တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝသလဓမ္မော-မည်၏။

ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ - ကား၊ ကိလေသေဟိ - တို့သည်၊ ဒုဋ္ဌတ္တာ-ဖျက်ဆီးအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုစ-မကောင်းသည်လည်း ဟုတ်၏၊ အနိပုဏဘာဝတော-
 မသိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထူလခွ - ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်း သည်လည်း
 ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုလုံ-မည်၏၊ စ - ဆက်၊ ဣတော - ဤဒုဋ္ဌုလ္လ
 ပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ တီသု ပဒေသု-တို့၌၊ ယောသောတိ-ယောသောဟူသော၊
 ဣဒံ-ဤ ပါဠိတော်ပုဒ်ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ-ပြောင်းလွှဲ၍၊ ယံတန္တိ - ယံတံဟူ၍၊
 ကတွာ-၍၊ ယံတံဒုဋ္ဌုလုံ၊ပေ၊ယံတံ ရဟဿန္တိ-ဟူ၍၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေ
 ရာ၏၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤဒုဋ္ဌုလုံအစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊
 တဿကမ္မဿ - ထိုမေထုန်မှ၏၊ ပရိဝါရဘူတံ - အခြံအရံဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊
 ဒဿနမ္ဘိ-ကြည့်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဝဟဏမ္ဘိ- ကိုင်ခြင်းသည်၎င်း၊ အာမသနမ္ဘိ -
 သုံးသပ်ခြင်းသည်၎င်း၊ ဖုသနမ္ဘိ- တို့ခြင်းသည်၎င်း၊ ဃဋ္ဌနမ္ဘိ - ဆိတ်ခြင်းသည်
 ၎င်း၊ ဒုဋ္ဌုလုံ - မကောင်းရုန့်ကြမ်း၏၊ တသ္မာပိ - ကြောင့်လည်း၊ တံကမ္ဘံ - ထို
 မေထုန်အမှုသည်၊ ဒုဋ္ဌုလုံ-မည်၏။

ယံတံ ဒုဋ္ဌုလုံ- အကြင် ဒုဋ္ဌုလ္လအကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ၊) သော- ထို ဒုဋ္ဌုလ္လ
 အကျင့်သည်၊ မေထုနဓမ္မော - မည်၏၊ အဿ-ထို မေထုန်အမှု၏၊ အန္တေ -
 အဆုံး၌၊ သုဒ္ဓတ္ထံ- စင်ကြယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ အာဒိယတိ-ယူအပ်
 ၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဥဒကန္တိ - မည်၏၊ ဥဒကန္တ မေဝ - ရေဟူသော အဆုံး
 ရှိသောအကျင့်သည်ပင်၊ ဩဒကန္တိကံ-န္တိ ကမည်၏၊ [ဣကအနက်မရှိ-ဟုလို။]
 ယံတံ ဩဒကန္တိကံ - အကြင် ဩဒကန္တိက အကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ၊) သော-ထို

ဩဒကန္တိကအကျင့်သည်၊ မေထုနဓမ္မော-မည်၏၊ ရဟော - ဖုံးကွယ်အပ်သော အရပ်၌၊ ပဋိစ္ဆန္ဓေ - ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ ဩကာသေ - အရပ်၌၊ [ရဟောကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ကတ္တဗ္ဗတ္တာယ - ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရဟသံ-မည်၏၊ ယံတံ ရဟသံ - အကြင် ရဟသံအကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော - ထို ရဟသံအကျင့်သည်၊ မေထုနဓမ္မော-၏၊ ဣတိ ဝေ-ဤသို့၊ ယောဇနာ-ပုဒ် အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဒွယေန ဒွယေန-မိန်းမ ယောက်ျား ၂ ဥျားသား အပေါင်း ၂ ဥျားသား အပေါင်းသည်၊ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော - ကောင်းစွာ ရောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န္ဒယံ ဒွယသမာပတ္တိ-မည်၏၊ တတ္ထ- ထို ဒွယံဒွယ သမာပတ္တိပုဒ်၌၊ ယောဇနာ - ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်း ကား၊(ဣတိ၌စပ်)ယာသာ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ-အကြင် ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ အကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော-ထို ဒွယံဒွယ သမာပတ္တိအကျင့်သည်၊ မေထုန ဓမ္မောနာမ-မည်၏၊ ဣတိ-ဤသည်တည်း။

ပန - ဆက်၊ ဣဓ - ဤ မေထုနဓမ္မောပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌၊ တံ သဗ္ဗ - ထို အလုံးစုံသောပုဒ်ကို၊ ကေဇ္ဈိ- တပေါင်းတည်း၊ နိဂမေန္တော - နိဂုံးအုပ်တော် မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဒေသော မေထုနဓမ္မော နာမာတိ - ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ကံ ကာရဏာ - ကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- သနည်း၊ ရတ္တာနံ- မေထုနရာဂဖြင့် တပ်မက်ကုန်သော၊ သာရတ္တာနံ- မေထုနရာဂဖြင့် လွန်စွာ တပ်မက်ကုန်သော၊ အဝဿုတာနံ - မေထုနရာဂသည် စိစွပ်အပ်ကုန် သော၊ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ - မေထုနရာဂဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ထကြွကုန်သော၊ သဒိ သာနံ - ရတ္တ စသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တူကုန်သော၊ ဥဘိန္ဒံ - မိန်းမ ယောက်ျား ၂ ဥျားသားတို့၏၊ ဓမ္မော- အကျင့်တည်း၊ ဣတိ (တသ္မာ) တံ ကာရဏာ-ထို အကြောင်းကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

မေထုနဓမ္မော။ ။ [ရာဂ ပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသဘာဝပုတ္တိယာ မိထုနာနံ + ဣဒံ မေထုနံ၊ မေထုနမေဝ + ဓမ္မော မေထုနဓမ္မော။ - သာရတ္ထ။] အဋ္ဌကထာ၌ “ သဒိ သာနံ ဓမ္မော ” ကို ကြည့်၍ “ မိထုနသဒ္ဓါသည် သဒိသအနက်ဟော ” ဟု သာရတ္ထကြိဟန် တူသည်။ ထောမနိမိဉ္စကား နပုလိန် မိထုနသဒ္ဓါသည် အထိး + အမ အစုံကိုဟော၏။ “ မိထုနေန-အထိး အမ ၂ ဥျားသည် + နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်စေအပ် (ပြုအပ်) သော အမှုတည်း၊ မေထုနံ-မှု ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၏။

ရတ္တာနံ စသည်။ ။ “ သဒိသ ” အရ တူပုံကိုပြုလို၍ “ ရတ္တာနံ၊ ပေါ၊ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ “ ရတ္တအဖြစ် စသည်ဖြင့် တူကြသည် ” ဟုလို၊ သာရတ္ထကို “ သံ + ရတ္တ ” ဟု ခွဲ၊ သံသည် အလွန်အနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် “ အတိဝိယ + ရတ္တာနံ ” ဟု သာရတ္ထဖွင့်သည်။ လောက၌ သာယာအပ်သော ချစ်မိတ်ဆွေဖွဲ့မှုကို အကြောင်းပြု၍

ပဋိသေဝတိနာမာတိ ဣဒံ-နာမဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ပဋိသေဝေယျာတိ
 ဧတ္ထ-ဤပုဒ်၌၊ ယေန အာကာရေန - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဋိသေ
 ဝေယျာတိ-ယျဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တဿ အာကာရဿ- ကို၊ ဒဿနတ္ထံ - ၄၊
 မာတိကာပဒံ-မာတိကာပုဒ်တည်း၊ ယော နိမိတ္တေန နိမိတ္တန္တိအာဒိသု-တို့၌၊
 (အတ္ထော - ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ယော ဘိက္ခု - သည်၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊
 နိမိတ္တေန-နိမိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-နိမိတ်၌၊ အတ္တနော- ၏၊ နိမိတ္တံ-ကို၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊
 အင်္ဂဇာတေန - ဖြင့်၊ ဝါ - ၌၊ အတ္တနော-၏၊ အင်္ဂဇာတံ-- ကို၊ သဗ္ဗန္တိမေန-
 အလုံးစုံသောပမာဏတို့၏အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပမာဏေန-ပမာဏအားဖြင့်၊
 ဧကဏိလဗီဇမတ္တမ္ဘိ- နှမ်းတစေ့မျှလောက်ကိုလည်း၊ ဝါတေန- ပကတိလေ
 သည်၊ အသမ္ပုဋ္ဌေ - ကောင်းစွာ မတွေ့ထိအပ်သော၊ အလ္လောကာသေ- စိုစို
 ဖတ်ဖတ် အရပ်၌၊ [“ ပဝေသေတိ ” ဟူသည် တို့ကာမျှ မဟုတ်သောကြောင့်
 “ အလ္လောကာသေ ” ဟု အတွင်းအရပ်ကို ပြသည်၊ တိန္ဒြပဒေသေ - စိုသော
 အရပ်၌၊ (ဝိမတိ)။] ပဝေသေတိ-သွင်းအံ့၊ ဒေသော - ဤရဟန်းသည်၊ ပဋိ
 သေဝတိနာမ - မည်၏၊ ဧတ္ထကေန - ဤမျှလောက် မှီဝဲခြင်းဖြင့်၊ သီလဘေဒံ-
 သီလပျက်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏာတိ - ၏၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသို့ မှီဝဲရာ၌၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊ စတ္တာရိပဿာနိ-ဘေး
 ၄ဘက်တို့၎င်း၊ ဝေမဇ္ဈဗူ-အလယ်ခေါင်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဗ္ဗဌာနာနိ၊ လဗ္ဗန္တိ-

မေထုနရာဂဖြင့် စိုစွပ်နေကြသူကို “အဝဿတ” ဟု ဆိုသည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ၌ “ပရိ+
 ဥဋ္ဌိတ-ထက်ဝန်းကျင် (တကိုယ်လုံး) ရာဂ ထကြွနေသူကို “ပရိယုဋ္ဌိတ” ဟု ဆိုသည်။
 [“ပရိယောနဒ္ဓမ္ဘိတ္တ-မြွေးယုက်အပ်သောစိတ် ရှိသူ” ဟု သာရတ္ထစွင့်သည်ကား အဓိပ္ပာ
 ယတ္ထ၊ ပရိယုဋ္ဌိတာနံ နောက်၌ “ဥဘိန္ဒ” ဟု ထပ်လာသည်မှာ ပိုဟန်တူသည်။]

ပဋိသေဝတိနာမာတိ။ ။ သိက္ခာပုဒ် (မာတိကာ) ၌ “ ပဋိသေဝေယျ ” ဟူသာ
 ပါ၍ “ပဋိသေဝတိ ” မပါပါကား၊ အဘယ်ကြောင့် ဤ ပုဒ်ကို ထုတ်ပြပါသနည်း-
 ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ပဋိသေဝတိနာမာတိ ဣဒံ၊ ပေ၊ မာတိကာပဒံ” ဟု နိဗ္ဗိ၊ သိက္ခာပုဒ်၌
 ပါသော ပဋိသေဝေယျ၏ ပဋိသေဝနာကာရ ပြလိုသောကြောင့် သာမည ဖြစ်သော
 ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်ဖြင့် “ ပဋိသေဝတိနာမ ” ဟု ထုတ်ပြရသည် - ဟူလို။ [ဝတ္တမာန်
 ဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထသိဝိဘတ်ကဲ့သို့ သာမညကြိယာ၌ သုံးစွဲရသော ဝိဘတ်တည်း။]

နိမိတ္တေန။ ။ ဤ နိမိတ္တေနကို ပဋိသေဝတိ၌ စပ်၍ “ မဂ္ဂေန ဝုစ္စတိ - လမ်းဖြင့်
 သွား၏ ” ကဲ့သို့ မှတ်၊ ချဲ့ဥားအံ့- “လမ်းဖြင့် သွား၏ ” ဟူရာ၌ “ လမ်းကို သွား၏၊
 လမ်း၌ သွား၏ ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ ဣတ္ထိနိမိတ်ဖြင့် မိမိအင်္ဂါကို
 သွင်း၏ ” ဟူရာ၌လည်း “ ဣတ္ထိနိမိတ်၌ မိမိအင်္ဂါကို သွင်း၏ ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
 (သာရတ္ထ)၊ ဝိမတိ၌ကား “ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ” ဟု ဆို၏၊ “နိမိတ္တေန-၌” ဟု ပေး။

ရအပ်ကုန်၏။ ပုရိသနိမိတ္တေ-၌၊ စတ္တာရိပဿာနိ- တို့၎င်း၊ မဇ္ဈ-အလယ်ထိပ်
 ၎င်း၊ ဥပရိစ-ကွေးအပ်သော အင်္ဂါဇာတ်၏ အထက်အဘို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ
 (ဌာနာနိ- တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊ ဟေဋ္ဌာ-
 အောက်မှ၊ ပဝေသေန္တောပိ-သွင်းသောရဟန်းသည်လည်း၊ ပါရာဇိကော-
 ဟောတိ၊ ဥပရိတော-မှ၊ ပဝေသေန္တောပိ-လည်း၊ (ပါရာဇိကော ဟောတိ၊)
 ဥဘောဟိ ပဿေဟိ - ဘေး ၂ ဘက်တို့မှ၊ ပဝေသေန္တောပိ (ပါရာဇိကော
 ဟောတိ၊) စတ္တာရိဌာနာနိ-တို့ကို၊ မုဗ္ဗိတွာ-လွတ်၍၊ မဇ္ဈေန-အလယ်ခေါင်ဖြင့်၊
 ဝါ-၌၊ ပဝေသေန္တောပိ ပါရာဇိကော ဟောတိ။

ပန- ကား၊ ပုရိသနိမိတ္တံ- ကို (သာမညကံ၊) ဟေဋ္ဌာဘာဂေန-အောက်
 အဘို့ဖြင့်၊ ဆုပန္တံ - ထိသောနိမိတ်ကို (ပိသေသကံ၊) ပဝေသေန္တောပိ ပါရာဇိ
 ကော ဟောတိ၊ ဥပရိဘာဂေန- ဖြင့်၊ ဆုပန္တံ - ကို၊ ပဝေသေန္တောပိ ၊ ပေ ၊
 ဥဘောဟိ ပဿေဟိ - တို့ဖြင့်၊ ဆုပန္တံ - ကို၊ ပေ၊ မဇ္ဈေနဝ-အလယ်ထိပ်ဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဆုပန္တံ၊ ပေ၊ သမဗ္ဗိတင်္ဂလိံ - ကွေးအပ်သောလက်ချောင်းကို၊ မဇ္ဈိမ
 ပဗ္ဗပိဋိယာ-အလယ်ဆစ်၏ ကျောက်ကုန်းဖြင့်၊ (ပဝေသေန္တော) ပိယ-ကဲ့သို့၊
 သင်္ကောစေတွာ- တွန့်စေ၍၊ ဝါ - ကွေး၍၊ ဥပရိဘာဂေန - ဖြင့်၊ [သင်္ကောစိ
 တဿ ဥပရိဘာဂကောဋိယာ၊] ဆုပန္တံ - ကို၊ ပေ၊ တတ္ထ-ထို သွင်းနည်း ၂ မျိုး
 တို့တွင်၊ တုလာဒဏ္ဍသဒိသံ - ချိန်ခွင်ရိုးတံနှင့် တူစွာ၊ ပဝေသေန္တောပိ-
 သွင်းသောရဟန်း၏လည်း၊ [ဥဇကံ ပဝေသေန္တောပိ-မကွေးဘဲ ဖြောင့်ဖြောင့်
 သွင်းသူ၊] စတ္တာရိ ပဿာနိ-ဘေး ၄ ဘက်တို့၎င်း၊ မဇ္ဈဗ္ဗ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ
 ဌာနာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ- န်၏) သင်္ကောစေတွာ-၍၊ ပေ၊ ဥပရိဘာဂ
 မဇ္ဈဗ္ဗ - အထက်အဘို့ဟူသော အလယ်၎င်း၊ ဣတိ ပဉ္စဌာနာနိ (ဟောန္တိ)
 ဝေ-လျှင်၊ ပုရိသနိမိတ္တေ-၌၊ သဗ္ဗာနိပိ-နသော၊ ဒသ ဌာနာနိ ဟောန္တိ။

ဝေမဇ္ဈိ။ ။ ယထာ စတ္တာရိ ပဿာနိ အသမ္ပုသန္တော ပဝေသေတိ၊ ဧဝံ ကတ
 ဝိဝရဿ ဣတ္ထိနိမိတ္တဿ ဟေဋ္ဌိမေတလံ ဝုစ္စတိ - ဘေး ၄ ဘက်ကို မထိလောက်အောင်
 အပေါက် ပြုထားသော ဣတ္ထိနိမိတ်၏ အောက်အပြင်ကို ဝေမဇ္ဈ ဟု ဆိုသည်။ ပုရိသ
 နိမိတ္တေ ပန မဇ္ဈန္တိ အဂ္ဂကောဋိံ (ထိပ်ဖျား) သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ ဥပရိစ၏ အကျယ်ကို
 နောက်၌ “ သင်္ကောစေတွာ ပဝေသေန္တောပိ၊ ပေ၊ ဥပရိဘာဂမဇ္ဈဗ္ဗ ” ဟု လာလတံ။

သမဗ္ဗိတင်္ဂလိံပိယ ။ ။ မဇ္ဈိမပဗ္ဗပိဋိယာ သမဗ္ဗိတင်္ဂလိံတိ သမ္ပန္နော=အလယ်
 ဆစ်ကျောဖြင့် ကွေးအပ်သော လက်ချောင်း-ဟု ဆက်စပ်၊ အထဝါ- “ သမဗ္ဗိတင်္ဂလိံ-
 ကို၊ မဇ္ဈိမပဗ္ဗပိဋိယာ-ဖြင့်၊ ပဝေသေန္တောပိယ ” ဟု ယောဇနာ၊ [နိဿယ၌ နေခံနည်း
 အတိုင်း ပေးသည်။]

နိမိတ္တော- ယောကျ်ားနိမိတ်၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သော၊ အနဋ္ဌကာယပသာဒံ- မပျက်သေးသော ကာယပသာဒရှိသော၊ စမ္မဒိလံဝါ-အရေဂုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ဝါ- ကြွက်နို့ကိုသော်၎င်း၊ ဝိဋ္ဌကံဝါ - အဖုကိုသော်၎င်း၊ ပဝေသေတိ- အံ့၊ ပါရာဇိကဿ-ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ နဋ္ဌကာယပုသာဒံ-သော၊ မတစမ္ဘံဝါ-သေသောအရေကိုသော်၎င်း၊ သုက္ခဝိဋ္ဌကံဝါ-ခြေခံသောအဖုကို သော်၎င်း၊ ပဝေသေတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ -သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ မေထုနဿာဒေန-မေထုန၌သာယာခြင်းဖြင့်၊ လောမံဝါ- အမွေးကို သော်၎င်း၊ အင်္ဂုလိ အင်္ဂုဋ္ဌဗီဇာဒိနိဝါ - လက်ချောင်း ခြေချောင်း၊ လက်မ ခြေမ , ဝှေးစေ့ အစရှိသည်တို့ကို သော်၎င်း၊ ပဝေသေန္တဿာပိ-လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

စ - ဆက်၊ အယံ မေထုနကထာနာမ - ဤ မေထုနကထာ မည်သည်ကို၊ [ယသ္မာ, တသ္မာ ပြင်ဘက်က ကထေတဗ္ဗာ၌စပ်၊] ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လကထာ - မကောင်းရန်ကြမ်းသောစကားတည်း၊ အသတ္တိကထာ - မသူတော်တို့၏ စကားတည်း၊ (တနည်း) အသတ္တိကထာ - အစည်းအဝေးသဘင်၌ ပြောကောင်းသော စကားမဟုတ်၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ဤ မေထုနကထာ၏ ဒုဋ္ဌုလ္လကထာ, အသတ္တိကထာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေဝါ - ဤအရာကိုသော်၎င်း၊ အညံ-အခြားသော၊ ဝိနယေ-၌၊ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဋ္ဌာနံဝါ- အရာကိုသော်၎င်း၊ [“သိခရဏီသိ, သတ္တိန္ဒာသိ” စသော အရာကိုသော်၎င်း-ဟူလို၊] ကထေန္တေန - ပြောဟောပိုချသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဋိကူလမနသိ ကာရဉ္စ - စက်ဆုပ်ဘွယ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို၎င်း၊ သမဏသညဉ္စ - ငါရဟန်းဟူသောအမှတ်သညာကို၎င်း၊ ဟိရောတ္တပ္ပဉ္စ-ကို၎င်း၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ရှေးရှုတည်စေ၍၎င်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ-၌၊ ဝါရဝံ - ရိုသေလေးစားခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေ

အသတ္တိကထာ။ ။စာအုပ်များ၌“အသတ္တိကထာ”ဟုချည်းရှိ၏၊ ဝိဘတ် ၇ သွယ်ကြောင့် သန္တကို သတ္တိပြု၍လည်း သဒ္ဓနိတိ ရုပ်စီရင်၏၊ ထိုအလို “အသတ္တိနံ+ကထာ အသတ္တိကထာ”ဟု ပြုရလိမ့်မည်၊ သို့သော်“ဣမိဿာ မေထုနကထာယ-၏၊ အသတ္တိ ရူပတ္တာ”ဟု သာရတ္ထအဖွင့်စာအုပ်များ၌“အသတ္တိရူပတ္တာ- ပညာရှိအစည်းအဝေး၌ မသုံးစွဲထိုက်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ” ဟု ဆရာတို့ ဆုံးဖြတ်ကြသည်၊ ထို့ပြင် သက္ကသံယုတ်- ၁ ဝဂ် ၅ သုတ်၌“အသတ္တာဟိ ဝါစာဟိ”ဟု ရှိသောကြောင့်လည်း “အသတ္တကထာ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိသင့်၏၊ သဘာယံ+သာဓု သတ္တံ (ဣပစ္စည်း ဖြစ်၍ နပုလ္လိန်)၊ သတ္တံစ+တံ+ကထာ စာတိ သတ္တကထာ=ပညာရှိအစည်းအဝေး၌ ကောင်းသော (ပြောသင့်သော) စကား၊ န+သတ္တကထာ အသတ္တကထာ။ [ဒုဋ္ဌုလ္လကထာလည်း သမာသ်ပုဒ်သာ။]

တွာ-၍၎င်း၊ အသမကာရုဏိကဿ- အတူမဲ့ ကရုဏာရှင် ဖြစ်တော်မူသော၊
လောကနာထဿ- သတ္တလောကဏ် ကိုးကွယ်ရာ မြတ်စွာဘုရား၏၊ ကရုဏာ
ဂုဏံ-ကရုဏာဂုဏ်တော်ကို၊ အာဝဇ္ဇေတွာ-၍၎င်း၊ ကထေတဗ္ဗာ-ပြောဟော
ပို့ချထိုက်၏၊ [မေထုနကထာ ငဲ့၍ “ကထေတဗ္ဗာ” ဟု ရှိစေ၊]

ဟိ- ချဲ့၊ (ကရုဏာဂုဏံ အာဝဇ္ဇေတွာကိုချဲ့) သောဘဂဝါ- သည်၊ သဗ္ဗ
သော-အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ကာမေဟိ-ကာမတို့မှ၊ ဝိနိဝတ္တမာနသော-ဆုတ်နစ်
သောစိတ် ရှိတော်မူသည်၊ (သမာနော)ဝိ-လည်း၊ သတ္တာနုဒ္ဒယာယ-သတ္တာ
တို့ကို အပါယ်ဒုက္ခ အစရှိသည်တို့မှ စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ [သတ္တာနံ အပါယ်
ဒုက္ခာဒိဟိ အနုရက္ခဏတ္ထံ၊]လောကာနုကမ္ပိယ- သတ္တလောကကိုချီးမြှောက်
ခြင်းငှါ၊ သတ္ထေသု-တို့၌၊ ကာရုညတံ- သနားခြင်း ရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို၊
ပဋိစ္စ-၍၊ သိက္ခာပဒပညပနတ္ထာယ- ငှါ၊ ဤဒိသံ- သော၊ ဝါ- ဤသို့ မကြား
ကောင်း မနာသာဖြစ်သော၊ ကထံ-ကို၊ ကထေသိနာမ-ဟောတော်မူပါပေပြီ၊
သတ္ထု-၏၊ ကရုဏာဂုဏော-သည်၊ အဟော-ဪ...အံ့ဩဘွယ် ရှိပါပေစွ၊
ဣတံ ဝေ-သို့၊ လောကနာထဿ ကရုဏာဂုဏံ အာဝဇ္ဇေတွာ ကထေတဗ္ဗာ။

အဝိစ- သည်သာမကသေး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သဗ္ဗာကာရေန-ဖြင့်၊ ဤဒိ
သံ-သော၊ ကထံ- ကို၊ ယဒိ နကထေယျ- အကယ်၍ ဟောတော်မူအံ့၊ (ဝေ
သတိ)၊ ဣက္ခကေသု-နသော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ ပါရာဇိကံ-ကသည်၊ (ဟောတိ)၊
[သိက္ခာပဒံကိုငဲ့၍ ပါရာဇိကံဟု ထားသည်၊] ဣက္ခကေသု (ဌာနေသု)၊ ထုလ္လ
စွယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣက္ခကေသု (ဌာနေသု) ဒုက္ကဋံ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊
ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဇာနေယျ-သိနိုင်အံ့နည်း၊ (န ဇာနေယျေဝ-မသိနိုင်ရာ
သည်သာ) တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ဘုရားရှင်မဟောလျှင် ပါရာဇိက ထုလ္လစွဉ်း
ဒုက္ကဋံအရာကို မသိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သုဏန္တေနပိ - သည်၎င်း၊
ကထေန္တေနပိ-၎င်း၊ ဗိဇကေန-ယပ်ငယ်ဖြင့်၊ မုခံ-ကို၊ အဝိဇာယ-မပိတ်မှ၍၊
ဒန္တဝိသကံ-သွားတို့ကို ထင်ရှားပြ၍၊ ဟသမာနေန-ပြုံးရယ်လျက်၊ န နိသီဒိ
တဗ္ဗံ-မထိုင်ရာ၊ (တနည်း) မုခံ-ကို၊ အဝိဇာယ-ပိတ်၍၊ ဒန္တဝိသကံ-၍၊ ဟသ

ပဋိကူလ၊ ပေ၊ ကထေတဗ္ဗံ ။ ။ မေထုနကထာသည် ရာဂ၏ တိုးပွားကြောင်း
လည်းဖြစ်၊ ရယ်စရာလည်းဖြစ်သောကြောင့် ရာဂတားမြစ်ဘို့ရန် ပဋိကူလမနသိကာရကို
တိုက်တွန်း၍ ဟာသကိုတားမြစ်ဘို့ရန် သမဏသညာစသည်ဖြစ်စေဘို့ တိုက်တွန်းသည်။

အဝိဇာယ။ ။ “အဝိဒဟိတွာ” ဟု သာရတ္ထ ပဌမနည်းဖွင့်၏၊ န နိသီဒိတဗ္ဗံစပ်၊
အမှတ်တမဲ့ ပြုံးရယ်မိလျှင် တရားတော်၌ လေးစားမှု မြွယ်သွားမည်စိုးရကား “မျက်နှာ
ကို ယပ်ဖြင့်မကွယ်ဘဲ (ဒန္တဝိဒံသကံ ဟသမာနေန - သွားတွေကိုဖော်ပြီး စပ်ပြီးပြီး

မာနေန-လျက်၊ န နိသီဒိတဗ္ဗံ- ရာ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာပိ- သော်မှလည်း၊ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သောစကားကို၊ ကထိတံ-မိန့်တော်မူအပ်တုံသေး၏။ ဣတိ-သို့၊ ပစ္စဝေက္ခိတွာ- ရှိ၊ ဥဿာဟေန- အားတက်သရောရှိသည်။ ဂဗ္ဘိတေန- ဖြစ်သော တက်ကြွခြင်းရှိသည်။ ဟိရောတ္တပ္ပ သမ္ပန္နေန - ဟိရိဩတ္တပ္ပနှင့် ပြည့်စုံသည်။ သတ္ထုပဋိဘာဂေန - မြတ်စွာဘုရားနှင့် အလားတူသည်။ ဟုတွာ - ရှိ၊ ကထေတဗ္ဗံ-ပြောဟောပို့ချရာ၏။ ဝါ-ပြောဟော ပို့ချပါလေ။ ဣတိ-ဤကား တိုက်တွန်းချက်တည်း။.....မူလပညတ္တံ-မူလပညတ်တော်သည်။ နိဗ္ဗိတံ-ပြီ။

လုပ်လျက်) မနေလိုက်ပါနှင့်-“ (ဓမ္မကထိက ထုံးစံအတိုင်း ယပ်ကိုကိုင်ကာ) မျက်နှာကို ယပ်ဖြင့်ကာ၍ ဣန္ဒြေရရ နေလိုက်ပါ” -ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ဗိဇကေန မုခံ ပဋိစ္စာဒေတွာ နိသီဒိတဗ္ဗံတိ အဓိပ္ပာယ်ယော” ဟု ဥဇုကတ္တကို သာရတ္ထံ ဖွင့်ပြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ “ပဋိစ္စာဒေတွာ+နိသီဒိတဗ္ဗံ” ကို ကြည့်၍ အဋ္ဌကထာ၌ “အဝိဇာယ - ပိတ်၍၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ - နေရာ၏” ဟု အနက်မပေးမိပါစေလင့်။ သာရတ္ထသည် သဒ္ဓတ္တကို ဖွင့်သည် မဟုတ်။ “အဝိဇာယ+န နိသီဒိတဗ္ဗံ” ဝယ် “အနှင့်+န” ပဋိသေဓ ၂ ခု၏ ပကတိအနက်ကိုပြသော အဓိပ္ပာယ်ယောကို ဖွင့်သည်-ဟု မှတ်။

တနည်း။ ။အထဝါ-မုခံ အဝိဇာယာတိ မုခံ ဝိဒဟိတွာတိ အတ္ထော၊ ပဌမနည်း၌ ကဲ့သို့ “မပိတ်မူ၍” ဟု မပေးဘဲ “ ပိတ်၍ ” ဟု ပေးပါ - ဟူလို၊ “ဗိဇကေန မုခံ ဝိဒဟိတွာ ဟသမာနေန န နိသီဒိတဗ္ဗံတိ အဓိပ္ပာယ်ယော=ယပ်ဖြင့်ပိတ်၍ ပြုံးပြုံးကြီးလုပ်မနေပါနှင့်။ ထိုသို့ နေလျှင် တရားကို မလေးစားရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်” -ဟူလို၊ ဤနည်း၌ လည်း ယပ်ဖြင့် မျက်နှာကွယ်ကာမူကို မတားမြစ်ပါ။ ပြုံးပြီးပြီး လုပ်ခြင်းကိုသာ တားမြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂ နည်းလုံးပင် အဓိပ္ပာယ်မှာ သဘောတူဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။အဝိဇာယကို သာရတ္ထ ၂ နည်းဖွင့်ရာဝယ် ဝိဇာယ၌ အဝိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ (ယ) တည်း။ အဝိဗ္ဗံ (အ) ကို ချေလေ့ရှိသည်။ ထိုအလေ့အတိုင်း ချေ၍ လက်ရှိ အဝိဗ္ဗံ(အ) ကို ပဋိသေဓ ဟု ကြံပြီးလျှင် “ အဝိဇာယ- မပိတ်မူ၍ ” ဟု ပဌမနည်း ဖွင့်၏။ တရံတခါ အဝိမှ(အ) ကို မချေဘဲလည်း ရှိတတ်ရကား “အဝိဇာယ-ပိတ်၍” ဟု ဒုတိယနည်း ဖွင့်သည်။ ထို့ပြင်-စာအုပ်များ၌ “န နိသီဒိတဗ္ဗံ” ဟု ရှိရမည် ဖြစ်လျက် (န) မပါဘဲ ရှိသည်ကို ပါဠိဖျက် ဟု မှတ်။

ဒန္တဝိဒံသကံ ။ ။ ဒန္တေ + ဝိဒံသေတိ- ဖေါပြတတ်၏။ ဣတိ ဒန္တဝိဒံသကော၊ ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ အံသက်၍ “ ဒန္တဝိဒံသကံ ” ဟု ဖြစ်သည်။ [ဒန္တေ ဒသေ တွာ-ဋီကာ။]

ဂဗ္ဘိတေန။ ။မာန်မူခြင်းအနက်ဟော ဂဗ္ဗနောင် သဗ္ဗာတအဿ အနက်၌ ဣတပစ္စည်း၊ (မောဂ္ဂလ္လာန်)။ [မာန်တက်ကြွသူကဲ့သို့ တက်တက်ကြွကြွရှိပါစေ၊ ဟောပြောပို့ချရာ၌ တွန့်ဆုတ် တွန့်ဆုတ် လုပ်နေလျှင် အနက်အဓိပ္ပာယ် ထင်ရှားအောင် မပြောနိုင်ဘဲ ရှိပါလိမ့်မည်။-ဟူလို၊ ဂဗ္ဘိတေန-ဟု မူကွဲရှိ၏။ မကောင်းလှ။]

အနုပညတ္တိဝါရေ-၌၊ အန္တမသောတိ-ကား၊ သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန- အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ တိရစ္ဆာန ဂတာယပီတိ-ကား၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန- ဖြင့်၊ တိရစ္ဆာနေသု-စ္ဆာန် တို့၌၊ ဂတာယပိ-ဖြစ်သော အမ၌သော်လည်း၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ-ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အဿမဏော-သည်၊ အသကျပုတ္တိယော-သည်၊ ဟောတိ-၏ ဤသို့ ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ပဂေဝ မနုဿိတ္ထိယာတိ- ကား၊ မနုဿဇာတိ ကာယ-လူဇာတ်ရှိသော၊ ဣတ္ထိယာ-၌၊ (မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ) ပဌမ တရံ-ရှေးဥျားမဆွ အစကပင်၊ (အဿမဏော အသကျပုတ္တိယော ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထိ-ဤ အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ပါရာဇိက ဝတ္ထု ဘူတာဝေ - ပါရာဇိကဝတ္ထု ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်သော၊ တိရစ္ဆာန ဂတိတ္ထိ-တိရစ္ဆာန်မကို၊ တိရစ္ဆာန ဂတာတိ- ဂတာဟူ၍၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-၏၊ သဗ္ဗာ-သော၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ - ကို၊ တိရစ္ဆာနဂတာတိ - ဟူ၍၊ န ဂဟေ တဗ္ဗာ-ထိုက်။

အန္တမသော။ ။ “အန္တေ + နိယုတ္တော အန္တိမော” ဟု ပြီးသော ပုဒ်နောင် နာကို သောပြု၍ “အန္တိမသော” ဖြစ်သင့်လျက် ဣကို (အ) ပြု၍ “အန္တမသော” ဟု ပြီးရကား “သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန” ဟု ဖွင့်သည်။ “အန္တမသော - အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ ယှဉ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “အယုတ်သဖြင့်” ဟု ဝေါဟာရတ္ထပေး။

တိရစ္ဆာန ဂတာယပိ။ ။ တိရစ္ဆာနေသု-တို့၌၊ ဂတာ-ဖြစ်သော (ပါဝင်သော) အမတည်း၊ တိရစ္ဆာနဂတာ၊ ပိသည် ဂရဟာဇောတက၊ မေထုနံ မှီဝဲကောင်းသော ပရနိဗ္ဗိတဝသဝတ္တိနတ်မ၊ နိဗ္ဗာနရတိနတ်မ-စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် အောက်သို့ရေတွက် လာလျှင် တိရစ္ဆာန်မသည် အောက်တန်း အကျဆုံးတည်း၊ ထိုတိရစ္ဆာန်မ၌ မှီဝဲသော်မှ ပါရာဇိကကျသေး၏ (ဂရဟာ)၊ အထက်တန်း ကျသော လူမ စသည်၌ မှီဝဲရာဝယ် ဆိုဘွယ်မရှိ-ဟု သမ္ဘာဝနာကိုဆည်းသည်။

ပဂေဝ မနုဿိတ္ထိယာ။ ။ ဤစကားသည် ပိသဒ္ဓါအတွက်ရအပ်သော သမ္ဘာဝနာ အနက်တည်း၊ ပဂေသည် ပါတော အနက်ဟော နိပါဟ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် “ပဌမ တရံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ပါတော-စောစော” ဟူသည် “ပဌမတရံ” နှင့် သဘောတူပင် တည်း၊ တိရစ္ဆာန်မကို မှီဝဲသူသော်မှ ပါရာဇိကကျသေးလျှင် လူမကို မှီဝဲသူမှာ အစော ကြီးက ကျမှာပေါ့ - ဟုလို၊ ဤစကားလည်း လောက ပြောရိုးအတိုင်း ဟောတော်မူ အပ်သောစကားသာတည်း၊ လူမကိုမှီဝဲရာ၌ တိရစ္ဆာန်မကိုမှီဝဲခြင်းကြောင့်ထက် အထူး စော၍ ပါရာဇိက မကျပါ၊ ထို့ကြောင့် “ပဂေဝ- လူမကို မှီဝဲရာ၌ ပါရာဇိကကျ၏ ဟု အဘယ်မှာ ဆိုဘွယ်ရှိတော့ အံ့နည်း၊ အထူးဆိုစရာပင် မလိုတော့” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆိုလို သည် ဟုမှတ်။

တကြ - ထို ပါရာဇိကဝတ္ထုဘူတာဝေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-
 ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ - အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားတည်း၊
 အပဒါနံ- အခြေမရှိသော သတ္တုတို့၏၊ [သတ္တု သာမညကို၌ “ အပဒါနံ ”
 ကို ပုလ္လိန် ဟု မှတ်၊ နောက်၌လည်း “ တေသံ ” ဟု ဆိုလတံ။] အဟိ-မြေမ
 သည်၎င်း၊ မစ္ဆာ-ငါးမသည်၎င်း၊ [ဇာတ်ကို၌ “ အဟိ- မစ္ဆာ ” ဟု ကေဝုဇ်
 ထားသည်။] ဒွိပဒါနံ- တို့၏၊ ကုက္ကုဒိစ-ကြက်မသည်၎င်း၊ စတုပဒါနံ-တို့၏၊
 မဇ္ဇာရီ-ကြောင်မသည်၎င်း၊ ဣမာ-ဤ တိရစ္ဆာန်မတို့သည်၊ ပါရာဇိကဿ-
 ၏၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-တည်း။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ အဟိဂ္ဂဟဏေန-အဟိသဒ္ဓါဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ-သော၊ အဇ
 ဝရ ဂေါနသဒါဒိဘောဒါ - စပါးကြီးမြေ၊ ငန်းမြေအစရှိသောအပြားရှိသော၊
 ဒိဃဇာတိ - ရှည်လျားသောသတ္တုတို့၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ်ပြီ၊
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒိဃဇာတိသု- ရှည်သောအမျိုးဇာတ်တို့တွင်၊ ယတ္ထ- အကြင်
 ဇာတ်၌၊ တိဏ္ဏံ - နံသော၊ မဂ္ဂါနံ-မဂ်တို့တွင်၊ အညတရသ္မိံ - အမှတ်မထား
 တပါးပါးသောမဂ်၌၊ တိလဖလမတ္တမ္ဘိ-နှမ်းတစေ့ခန့်ကိုလည်း၊ ပဝေသေတံ-
 သွင်းခြင်းငှါ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ သာ-ထိုဇာတ်သည်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု-
 တည်း၊ အဝေသေသာ-ကြွင်းသောဒိဃဇာတိ တိရစ္ဆာန်မကို၊ ဒုက္ကဒုဝတ္ထုတိ-
 ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - ၏၊ မစ္ဆာဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ - သော၊ မစ္ဆကစ္ဆပ
 မဏ္ဍုကာဒိဘောဒါ-ငါး၊ လိပ်၊ ဖါးအစရှိသောအပြားရှိသော၊ ဩဒကဇာတိ-
 ရေ၌ဖြစ်သော သတ္တုတို့၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ - ပြီ၊ တတြာပိ - ထို ဩဒက
 ဇာတ်၌လည်း၊ ဒိဃဇာတိယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုစ-
 ကို၎င်း၊ ဒုက္ကဒုဝတ္ထုစ - ကို၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ ပန - ဆက်၊ အယံ - ကား၊
 ဝိသေသော-တည်း၊ ပတင်္ဂမုခမဏ္ဍုကာနာမ-နံကောင်၏ ပါးစပ်ကဲ့သို့သော
 ပါးစပ်ရှိသော ဖါးတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တေသံ-ထိုပတင်္ဂမုခဖါးတို့၏၊
 မုခသဏ္ဍာနံ-နှုတ်ခမ်းရေသဏ္ဍာန်သည်၊ [မုခသဏ္ဍာနန္တိ-ဩဠုစမ္မသဏ္ဍာနံ၊
 မဟန္တံ-ကျယ်၏၊ ဆိဒ္ဓံ - ပါးစပ်ပေါက်သည်၊ အပ္ပကံ - သေး၏၊ တတ္ထ - ထို
 ပါးစပ်ပေါက်၌၊ ပဝေသနံ - သွင်းခြင်းသည်၊ နပ္ပဟောတိ - မလောက်၊ မုခ
 သဏ္ဍာနံ ပန- သည်ကား၊ ဝဏသင်္ခေပမေဝ - အမာ၌ သွင်းယူအပ်သည်၏

ဥပလက္ခဏနည်း။ ။မစ္ဆာသဒ္ဓါသည် ရေသတ္တုအားလုံး၏ ဥပလက္ခဏ၊ ကုက္ကုဒိ
 သဒ္ဓါလည်းအတောင်ရှိသော သတ္တုအားလုံး၏ ဥပလက္ခဏ၊ မဇ္ဇာရီသဒ္ဓါလည်း အခြေ
 ၄ ချောင်းရှိသော သတ္တုအားလုံး၏ ဥပလက္ခဏတည်း၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ မစ္ဆာ
 ဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗာပိ၊ ပေ၊ ဩဒကဇာတိ သင်္ဂဟိတာ ” စသည်ကို မိန့်လတံ။

အဖြစ်သို့သာ၊ ဝတ္တတိ-၏၊ [ဝဏသင်္ဂဟံ ဝတ္တတိ၊ နဝသု ဝဏမုခေသု သင်္ဂဟိ တတ္တာတိအဓိပ္ပာယ်ယော၊]တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ - ထိုမုခသဏ္ဍာန်ကို၊ ထုလ္လစ္စယ ဝတ္ထုတိ - ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ ကုတ္တုဋီဂ္ဂဟဏေန - ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ - သော၊ ကာက ကပေ၊တဒိဘေဒါ- ကျီး၊ ခို အစရှိသောအပြားရှိသော၊ ပက္ခိဇာတိ- အတောင်ရှိသောငှက်တို့၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-ပြီ၊ တတြာပိ-ထိုပက္ခိဇာတ် ဌလည်း၊ ပေ၊ မဇ္ဇာဋီဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ-သော၊ ရုက္ခသုနခ မဂ်သဂေါဓာ ဒိဘေဒါ - ရှဉ့် , ခြွေပါ , ဖွတ် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ စတုပ္ပဒဇာတိ - အခြေငှချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့၏ဇာတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ - ပြီ၊ တတြာပိ-ထို စတုပ္ပဒဇာတ်၌လည်း၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ပါရာဇိကောတိ-ကား၊ ပရာဇိတော-ဆုံးရှုံးစေအပ်သည်၊ ပရာဇယံ-ဆုံးရှုံး ခြင်းသို့၊ အာပန္နော-ရောက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ-ချွေ၊ အယံပါရာဇိကသဒ္ဓေါ- ဤပါရာဇိက သဒ္ဓါသည်၊ သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု - သိက္ခာပုဒ် , အာပတ်, ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝတ္တတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်, အာပတ်, ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ အဋ္ဌာန မေတံ အာနန္ဒံ၊ ပေ၊ သမူဟနေယျာတိ - ယု ဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ သိက္ခာပဒေ- သိက္ခာပုဒ်ဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တမာနော - ဖြစ်သော ပါရာဇိက သဒ္ဓါကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [အာနန္ဒ-နာ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင် အခွင့်ကြောင့်၊ တထာဂတော - သည်၊ ဝဇ္ဇိနံဝါ- ဝဇ္ဇိတိုင်းသားတို့၏သော် ၎င်း၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာနံဝါ- ဝဇ္ဇိတိုင်းသားတို့၏သားတို့၏သော်၎င်း၊ ကာရဏာ- အကြောင်းကြောင့်၊ သာဝကာနံ-တို့တို့၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော၊ ပါရာဇိကံ သိက္ခာပဒံ - သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမူဟနေယျ-ပယ်နုတ်ရာ၏၊ ဧတံ- ဤအကြောင်းသည်၊ အဋ္ဌာနံ - သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်၊ (ဧသော - ဤအခွင့်သည်၊) အနဝကသော-သင့်သော အခွင့်မဟုတ်၊.... ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဒုတိယ အနုပညတ်ပဋိတော်။]

ပါရာဇိကော။ ။ သိက္ခာပုဒ်နှင့် အာပတ်ကို ဟောရာ၌ “ပရာဇေတိတိ ပါရာဇိကံ (သိက္ခာပဒံ)၊ ပါရာဇိကော (အာပတ္တိ)” ဟု ဟောတုကတ္ထုသာဓိပြု၊ [ပရာ+ဇိ+ဇာ၊ ကာရိတ်ကြေ၊] ထို့ကြောင့် “ပရာဇေတိ တသ္မာ ပါရာဇိကံတိ (ပါရာဇိကောတိ) ဝုစ္စတိ” ဟု မိန့်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောရာ၌ “ ပရာဇိယတေတိ ပါရာဇိကော ” ဟု ဟောတု ကမ္မသာဓိပြု၊ ထို့ကြောင့် “ပါရာဇိကောတိ-ပရာဇိတော” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ပရာဇိတော” ဟု ပြီးပြီးမှ ပ၏ အကို အာဝုဗ္ဗိ, တကို ကပြု၍ “ပါရာဇိကော” ဟု ပြီးသည်၊ “ပရာဇယံ အာပန္နော” ကား အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။ [ပရာဇိတသဒ္ဓေါ (ကို) ဥပသဂ္ဂဿ ဝုဗ္ဗိ ကတ္တာ တကာရဿစ ကကာရံကတ္တာ ပါရာဇိကောတိ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ - ပါရာဇိကောတိ ပရာဇိတောတိ၊ - သာရတ္ထ။]

အာပတ္တိံ တံ၊ပေ၊ ပါရာဇိကန္တိ - ဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ အာပတ္တိယံ - အာပတ်ဟူသော အနက်၌၊ (ဝတ္တမာနော-ကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏) [ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တံ-သည်၊ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိကာ မည်သော၊ အာပတ္တိံ -သို့၊ အာပဇ္ဇော-ပြီ၊] နမယံ၊ပေ၊ပါရာဇိကောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဂ္ဂလေ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တမာနော-ကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏၊ [မယံ-တို့သည်၊ န ပါရာဇိကာ-ပါရာဇိက မကျကုန်၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ အဝဟဇော-ခိုးယူပြီ၊ သော-သည်၊ ပါရာဇိကော - ပါရာဇိကကျ၏၊] ပန - ဝါဒန္တရကား၊ ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျာတိ အာဒိသု-တို့၌၊ ဓမ္မေ-ဓမ္မဟူသော အနက်၌၊ (ပါရာဇိက သဒ္ဓေါ-သည်၊) ပဝတ္ထတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်သေး၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထို ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့တွင်၊ ကတ္ထစိ -အချို့ ပါဠိရပ်၌၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ (အဓိပ္ပေတာ-၏၊)ကတ္ထစိ-၌၊ သိက္ခာပဒမေဝ-ကိုသာ၊ ဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ - ၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ သော-ထို ဓမ္မ အနက်ကို၊ ဝိသု-သီးခြား၊ နဝတ္တဗျော-ထိုက်။

တတ္ထ-ထို သိက္ခာပုဒ်၊ အာပတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ (ဝုစ္စတိ၌ စပ်၊) ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အတိတ္ထမတိ-လွန်ကျူး၏၊ တံ- ထိုလွန်ကျူးသော ရဟန်းကို၊ ပရာဇေတိ-ဆုံးရှုံးစေတတ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (လွန်ကျူးသော ရဟန်းကို ဆုံးရှုံးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊)ပါရာဇိကန္တိ-ကံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ကား၊ အာပတ္တိ- ကို၊ ယော-သည်၊ နံ-ထိုအာပတ်သို့၊ အဇ္ဈာပဇ္ဇတိ- လွှမ်းမိုး၍ရော၍၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ (ထိုအာပတ်ကို လွှမ်းမိုး၍ ရောက်သော ရဟန်းကို)၊ ပရာဇေတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အာပတ်သို့ လွှမ်းမိုး၍ရောသော ရဟန်းကို ဆုံးရှုံးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပါရာဇိကောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရာဇိတော - ဆုံးရှုံးစေအပ်ပြီ၊ ပရာဇယံ - ဆုံးရှုံးခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇော-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဆုံးရှုံးစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပါရာဇိကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဟိ - မှန်၊ တေမေဝအတ္ထံ - ဤအနက်ကိုပင်၊ (“ ဤ အာပတ်သင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပရာဇိတ ပရာဇယမာပန္နဖြစ်၏ ” ဟူသော ဤ အနက်ကိုပင်၊) သန္ဓာယ-၍၊ ပရိဝါရေပိ-ပရိဝါပါဠိတော်၌လည်း၊ ပါရာဇိကန္တိ ယံ ဝုတ္တံ၊ပေ၊ တေနတံ ဣတိ ဝုစ္စတိတိ - ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ [ယံ - အကြင် အာပတ်ဟူသော ပါရာဇိကကို၊ ပါရာဇိကန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ - ဟောတော်မူ

အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအာပတ်ဟူသော ပါရာဇိကကို၊ ယထာတထံ - မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ သုဏောဟိ-နားထောင်လော၊ ဟိ-အကြံကြောင့်၊ (တံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ဝိတိက္ကမန္တော-သော၊ (တံ) အာပတ္တိံ စ- သို့လည်း၊ အာပန္နော-သော၊ ပုဂ္ဂလော- သည်၊) သဒ္ဓမ္မာ - သူတော်ကောင်းတရား ဟူသော သာသနာတော်မှ၊ စုတော-ရွှေ့ရှားသည်၎င်း၊ ပရဒ္ဓေါ-ချွတ်ချော်သည်၎င်း၊ ဘဋ္ဌောစ - လျှောက်သည်၎င်း၊ နိရာကတော- ကင်းကွာအောင် ပြုအပ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ)၊ [“နိ+ အာ+ကတော” ဟု သက္ကတ၌ရှိ၏၊ “နိရက်တော” ကား ပါဠိပျက်။] တဟိံ - ထို ပါရာဇိကကျသော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ သံဝါသောဝိ- သံဝါသသည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ တေန-ကြောင့်၊ တေ-ဤ အာပတ်ဟူသော ပါရာဇိကကို၊ ဣတိ- ဤ ပါရာဇိကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။]

ဟိ-ဆက်၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဣ- ဤဂါထာ၌၊ အတ္ထော၊ တံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ဝိတိက္ကမန္တော-ကျူးလွန်သော၊ (တံ) အာပတ္တိံ စ၊ ပေ၊ ဣတိ- ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသောပုဒ်ကို၊ ယောဇေတဗ္ဗံ- ရာ၏၊ တေန ဝုစ္စတိတိ - ကား၊ [ပါဠိတော်၌ “ တေန ဝုစ္စတိ ပါရာဇိကော ဟောတိ ” မှ တေနဝုစ္စတိကိုဆိုသည်။] ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ အဿမဏော-သည်၊ အသကျပုတ္တိယော-သည်၊ သာသနတော- မှ၊ ပရိဘဋ္ဌော- လျှောက်သည်။

တေမေဝ ဟိ အတ္ထံ သန္ဓာယ။ ။ တံ အာပတ္တိံ အာပန္နော ပုဂ္ဂလော ပရာဇိတော ဟောတိ ပရာဇယံ အာပန္နောတိ ဧတမတ္ထံ သန္ဓာယ - အာပတ်သင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပရာဇိတ ပရာဇယမာပန္န ဖြစ်၏ဟူသော ဤအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ ပရိဝါ ပါဠိတော်ဝယ် “ပါရာဇိကန္တိ ယံ ဝုတ္တိ” စသောဂါထာကို မိန့်တော်မူသည်။ ထိုဂါထာသည် အာပတ်၏ ပါရာဇိကအမည်ရပုံကို တိုက်ရိုက်ပြသောဂါထာ ဖြစ်သော်လည်း သန္ဓာယ ဘာသိတ အနက်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပါရာဇိကအဖြစ်တည်း၊ မှန်၏-“စုတော ပရဒ္ဓေါ” စသော ပုဒ်တို့ သည် ပါရာဇိကကျသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသောပုဒ်များတည်း၊ ထိုပုဒ်များတွင် “သာသနာ တော်မှ ရွှေ့လျောရပြီ” စသည်ကိုဆိုသဖြင့် “သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်ပြီ၊ ဆုံးရှုံး ခြင်းသို့ ရောက်ပြီ” ဟူသော ပရာဇိတော ပရာဇယံ အာပန္နောအနက်ကို သိရသည် - ဟူလို။

ဂါထာဖွင့်။ ။ အယံ ဟိ ပရိဝါရဂါထာယအတ္ထော- ယဒိဒံ ပုဂ္ဂလာပတ္တိ သိက္ခာ ပဒ ပါရာဇိကေသု (တို့တွင်) အာပတ္တိပါရာဇိကံနာမ ဝုတ္တိ၊.... ဤအဖွင့်ကြည့်၍ “ယံ- အကြင်အာပတ်ဟူသောပါရာဇိကကို” ဟု ပေးသည်၊ ဝိမတံ “အာပတ္တိရူပံ ပါရာဇိကံ” ဟု ဖွင့်၏၊ အာပတ္တိပုဒ်က ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သောကြောင့် “ပါရာဇိကံ” ဟူသော နပုလိန်နှင့် လိုက်လျောအောင် “ရူပံ” ထည့်ခြင်းတည်း၊ ကြွင်းပုဒ်များကို နိဿယအတိုင်း သိနိုင် လောက်ပြီ၊ [ယသ္မာ ပရာဇိတော ဟောတိ၊ တေန တသ္မာ ပါရာဇိကန္တိ ဝုစ္စတိတိ။ - ပရိဝါအဋ္ဌကထာမှ ယူထားသော သာရတ္ထင်္ဂီကာ။]

ဆိန္ဒော-အကြား၌ပြတ်သည်။ [အန္တရာဇဏ္ဍိတော- အသက်မကုန်မီအကြား၌ သာသနာနှင့်အဆက်ပြတ်သည်။] ပရာဇိတော-ဆုံးရှုံးစေအပ်သည်။ ဟောတိ-၏။ တေန-ကြောင့်။ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်။ (ဝုစ္စတိ-နည်း။) ပါရာဇိကော ဟောတိတိ-ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ-၏။)

တ္ထေ - ဤ ကေကမ္မအစရှိသည်၌။ (ဘိက္ခု - တို့သည်။) သဟ-အတူတကွ။ ဝသန္တိ-နေကြရကုန်၏။ ဝါ - ဖြစ်ကြကုန်၏။ [သဟ ဝသန္တိ - သဟ ပဝတ္တန္တိ (ယောဇနာ)။] ဣတိ- ကြောင့်။ (ရဟန်းတို့ အတူတကွနေရာဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။) (သော - ထိုကေကမ္မအစရှိသည်သည်။) သံဝါသော - သံဝါသမည်၏။ တံ-ထိုသံဝါသကို။ ဒဿေတံ-ငှါ။ သံဝါသော နာမာတိ-နာမဟူ၍။ ဝတ္တာ-၍။ ကေကမ္မန္တိအာဒိ - ကို။ အာဟ - မူပြီ။ တတြ - ထိုကေကမ္မအစရှိသောစကားရပ်၌။ အယံ - ကား။ ယောဇနာယ - ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းနှင့်။ သဒ္ဓိံ - ကွ။ ဝဏ္ဏနာ- အနက်အဖွင့်တည်း။ စတုဗ္ဗိဓမ္မိ- သော၊ သံဃကမ္မံ-သံဃကံသည်။ သီမာပရိစ္ဆန္ဓေဟိ-တသိမ်တည်းဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော၊ ပကတတ္တေဟိ-ပကတတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ပင်ကိုယ်သဘောရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်။ ဧကတော - တပေါင်းတည်း။ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ - ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကေကမ္မံနာမ - မည်၏။ တထာ - တူ။ ပဉ္စဝိဓောပိ - သော၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသော- သည်။ ဧကတော- တည်း။ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတ္တာ- ရှုတ်ပြုထိုက်

ပကတတ္တေဟိ။ ။ ပကတော+ အတ္တာ ယေသံတိ ပကတတ္တာ၊ ယေသံ-တို့၏။ ပကတော-အစဉ်ပြုအပ်သော+အတ္တာ-သဘောသည်။ အတ္ထိ၊ ဣတိ တေ ပကတတ္တာ၊ ပါရာဇိကကျသူနှင့် ဥက္ခိတ္တကပုဂ္ဂိုလ် ခု ယောက်သည် အစပဌမ၌ ပြုအပ်သောသဘော (နဂိုရ်သဘော) မရှိကြတော့၊ ထို့ကြောင့် “ ပကတတ္တ ” အရ ပါရာဇိကကျသူနှင့် ဥက္ခိတ္တက ခု ယောက် မဟုတ်သော ရဟန်းများကို ယူ။ [ပကတတ္တာနာမ ပါရာဇိကံ အနာပန္နာ အနုက္ခိတ္တကာမ။]

ဧကတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ။ ။ ဤ ဟိတ်မျိုးကို ကေကမ္မနာမည်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် “ နာမလာဘဟိတ် ” ဟု ရှေးဆရာတို့ ခေါ်ကြသည်။ ကေကမ္မသဒ္ဓါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသော “ သဒ္ဓပဝတ္တိ နိမိတ် ” လည်း ဟုတ်၏။ “ဧကတော+ ကတ္တဗ္ဗံတိ ကေကမ္မံ” ဟု ပြု၊ အပလောကန၊ ဥတ္ထိ၊ ဥတ္ထိ ဒုတိယ၊ ဥတ္ထိစတုတ္ထဟူသော သံဃကံ ၄ မျိုးတည်း။ [ကေကမ္မပုဒ်သည် နိစ္စသမာသ် ဖြစ်၍ “ဧကတော+ ကတ္တဗ္ဗံ” ဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်လုပ်ရသတဲ။] “ ကေကမ္မံ-တပေါင်းတည်း ပြုအပ်သည် ” ဟု ကိရိယာပဓာန ထင်မှတ်မည်စိုး၍ “ ကေကမ္မံနာမ ” ဟု နာမသဒ္ဓါထည့်၍ မိန့်သည်။ ကိရိယာပဓာန မဟုတ်၊ နာမည်ဖြစ်ကို ဟောသော ဒဗ္ဗဝါစက သဒ္ဓါဖြစ်သည်- ဟုလို။ [ဧကုဒ္ဓေသောနာမ၌လည်း နည်းတူ။]

သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကုဒ္ဒေသောနာမ-မည်၏၊ ပန-ကား၊ ပညတ္တံ-ပညတ်
တော်မူအပ်ပြီးသော၊ သိက္ခာပဒံ- သည်၊ သဗ္ဗေဟိပိ- န်သော၊ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေ
ဟိ - တို့သည်၊ သမံ - အညီအမျှ၊ ဝါ - တခုသော အဘို့အားဖြင့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗ
ဘာဝတော-ကောင်းစွာကျင့်ကြံသင်အံ့မေးမြန်းထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
သမသိက္ခာနာမ(သမသိက္ခတာနာမ)-မည်၏။

တထာ၊ ဝေ၊ ဧကုဒ္ဒေသောနာမ။ ။ တထာဖြင့် “သီမာပရိစ္ဆိန္နေဟိ ပကတတ္တေဟိ
ဘိက္ခုဟိ” ကို ညွှန်ပြသည်။ “တထာ-ထို့အတူ” ဟု ပေးသော်လည်း ဥပမာဇောတက
မဟုတ်၊ အတိဒေသတည်း။ “ဧကတော+ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗောတိ ဧကုဒ္ဒေသော” ဟုပြု။

သမံသိက္ခိတဗ္ဗဘာဝတော ။ ။ ဤ ဟိတ်လည်း သမသိက္ခာ၏ နာမလာဘဟိတ်
(သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိနိမိတ်)ပင်တည်း။ ဤဟိတ်မျိုး၌ သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိနိမိတ်ကိုဟောသော တွ-တာ-
တ္တန ပစ္စည်းဖြစ်စေ ဘာဝဖြစ်စေ ပါရီးဖြစ်၏။ ၅၅ ၂ ဝါကျ၌ တွ ပစ္စည်းပါ၍ ဤ၌
ဘာဝပုဒ် တိုက်ရိုက်ပါသည်။ ထိုဟိတ်ဖြင့် “သိက္ခိတဗ္ဗောတိ သိက္ခာ၊ သမံ+ သိက္ခာ သမ
သိက္ခာ ” ဟု ပြုစေလိုသည်။ ယခုပါဠိအဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ “သမသိက္ခတာ” ဟု
ရှိသည်မှာ မကောင်းလှ၊ ဇီကာတို့လည်း မစွင့်ကြ၊ ရှေးဆရာတို့ကမူ တာပစ္စည်းကို
သွတ္တ ဟု ကြိ၍ “သမသိက္ခာယေဝ+သမသိက္ခတာ” ဟု ပြုကြသည်။

သမံသိက္ခိတဗ္ဗ ။ ။ “ သမံတိ သဒ္ဓိံ၊ ဧကပ္ပကာရေနဝါ ” ဟု ဇီကာစွင့်၏။ လဇ္ဇိ
ဟူသမျှတို့ အတူတကွ၊ တနည်း-သူကတမျိုး ငါကတဖုံ မဟုတ်ဘဲ “ဧကပ္ပကာရ-တခု
တည်းသော အဘို့အားဖြင့်” ဟူလို၊ “သဒ္ဓိံ-အတူတကွ” ဟူရာ၌ ကျင့်မှုသင်မှုအားဖြင့်
တူမျှသည်ကို ဆိုလိုသည်။ သိက္ခိတဗ္ဗဘာဝကိုလည်း “အနတိတ္တမနဝသေန ဥဂ္ဂဟပရိ
ပုစ္ဆာဒိနာစ” ဟု ဝိသေသန ၂ ခုထည့်၍ ဇီကာစွင့်၏။ အနတိတ္တမနဝသေနဖြင့် သိက္ခာ
ပုဒ်ပညတ်တော်ကို မကျူးလွန်သောအားဖြင့် “ ကျင့်ခြင်း ” ဟူသော သိက္ခာဓာတ်၏
အာစရဏအနက်ကိုပြု၏။ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဒိနာဖြင့် “သိက္ခ-ဝိဇ္ဇောပါဒါနေ” ဟူသော
ဓာတ်နက်နှင့်အညီ “သင်ခြင်း” ဟူသောအနက်ကိုပြု၏။ “သမသိက္ခာ-လဇ္ဇိဟူသမျှတို့
အတူတကွ (တမျိုးထည်းအားဖြင့်) ကျင့်ထိုက် သင်ယူ ပို့ချထိုက်သော သိက္ခာပုဒ်
ပညတ်တော်များ” ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ “ဧကတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတ္တာ” တို့၌ တဗ္ဗပစ္စည်း၏ ကတ္တာ
ကို “ ပကတတ္တေဟိ ” ဟု ပါရာဇိက မကျသော၊ ဥက္ခိတ္တကလည်း မဟုတ်သော ဘိက္ခု
တို့ကို ပြခဲ့၏။ ထိုသို့ ပြခြင်းမှာ ဥပုသ်ကံစသော ကံနှင့်ဆိုင်ရာဖြစ်၍ ထိုကံများ၌ ဝဇ္ဇနိယ
ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော ပါရာဇိက - ဥက္ခိတ္တကတို့ မပါရသောကြောင့်တည်း။ ထို ကံများ၌
အလဇ္ဇိပါနေသော်လည်း ကံမပျက်ပေ။ သိက္ခိတဗ္ဗ၏ ကတ္တာကိုကား “လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေဟိ”
ဟုပြု၏။ ထိုသို့ပြခြင်းကား ထို သိက္ခာပုဒ်တော်များကို အလဇ္ဇိတို့ မကျင့်ကြ၊ သင်လည်း
မသင်လိုကြ၊ တချို့ သိက္ခာပုဒ်များကို ဖျက်ပင် ဖျက်လိုကြသောကြောင့်၎င်း၊ လဇ္ဇိတို့သာ
ကျင့်ကြ၊ သင်ယူပို့ချလိုကြသောကြောင့်တည်း။ [အလဇ္ဇိ၏လက္ခဏာကို “သဒ္ဓိစ္စအပတ္တိ
အာပဒ္ဓတိ” စသည်ဖြင့် သိပါ။]

တ္ထ-ဤ ပဒဘာဇနီ ပါဠိတော်၌၊ [တ္ထောတိ ပါဠိယံ၊ (ဤ သိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီပါဠိ၌) အာဟာတိပဒေ အာဓာရော၊ (ယောဇနာ)။] ယသ္မာ-
 ကြောင့်၊ သဗ္ဗေပိ - နံသော၊ လဇ္ဇိနော - တို့သည်၊ ဧတေသု ကမ္မာဒိသု-တို့၌၊
 သဟ - ကွ၊ ဝသန္တိ - နံ၏၊ ဧကောပိ - တပါးသော လဇ္ဇိကိုလည်း၊ ဗဟိဒ္ဓါ-
 ပြင်ပ၌၊ နသန္ဓိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တာနိ သဗ္ဗာနိပိ-ထို
 တံအစရှိသော အလုံးစုံတို့ကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ-တပေါင်းတည်းယူ၍၊ ဒေသော
 သံဝါသော နာမာတိ-နာမဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ၊ [လဇ္ဇိတို့၏ အတူဖြစ်ရာချင်း
 ဇာတ်တူသောကြောင့် “ဒေသော သံဝါသော နာမ”ဟု ဧကဝုစ ဟောတော်
 မူသည်-ဟူလို၊] စ-ဆက်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရော-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊
 သော သံဝါသော-သည်၊ တေနပုဂ္ဂလေန-ထို ပါရာဇိကကျပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်
 နှင့်၊ သန္တိ - ကွ၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ တေန ကာရဏေန - ကြောင့်၊ ပါရာဇိကော-
 သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ-ပါရာဇိက ကျပြီးသော၊ သော
 ပုဂ္ဂလော - ကို၊ အသံဝါသောတိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ [“နတ္ထိ သံဝါသော
 တေနာတိ အသံဝါသော” ဟုပြု၊ “တေန-နှင့်တကွ” ဟုပေး၊] ဣတိအယံ-
 ကား၊ ယောဇနာယ-နှင့်၊ သန္တိ - ကွ၊ ဝဏ္ဏနာ-ဘည်း၊ [ရှေ့သို့ ပြန်စပ်။]

ဝေ - သို့၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ - အကျဉ်း ရွတ်ပြအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊
 [ယောပနာတိက္ခာ-စသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊] ပဒါနုက္ကမေန-ပုဒ်စဉ်အားဖြင့်၊ ဝိဘ
 ဇိတွာ - အကျယ် ဝေဘန်တော်မူပြီး၍၊ [“ယောပနာတိ ယောယာဒိသော”မှ
 စ၍ အသံဝါသောတိုင်အောင် အကျယ်ဝေဘန်တော်မူပြီး၍၊] ဣဒါနိ - ၌၊
 ပဋိသေဝေယျာတိ တ္ထ-ဤပါဠိ၌၊ ယေန အာကာရေန-အကြင် အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်၊ (ပဋိသေဝန္တော- မှီဝဲသော ရဟန်းကို၊) ပဋိသေဝေယျာတိ- ဟူ၍၊
 ဝုစ္စတိ-၏၊ တဿအာကာရဿ-ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-၄၊ ပဋိသေဝတိ နာမာတိ-
 ဟူ၍၊ ဣဒံ မာတိကာပဒံ - ကို၊ ထပေတွာ - မူပြီး၍၊ နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ အင်္ဂ
 ဇာတေန အင်္ဂဇာတန္တိ - ဟူသော၊ ယံတံ-အကြင်စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ-

နကောပိ။ ။သာမည သိက္ခာပဒေသု-အများနှင့် ဆက်ဆံ၍ သာမန်ဖြစ်သော
 သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝါ - တို့တွင်၊ ဣဒံ - ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ တယာ - သည်၊ နသိက္ခိတဗ္ဗ-
 မကျင့်ထိုက်၊ ဣတိဝေ-သို့၊ အဗဟိကာတဗ္ဗတော-အပ၌ မပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 နကောပိ တတော ဗဟိ သန္ဓိဿတိတိ ဝုတ္တံ၊ (သာရတ္ထ)၊ ဧကောပိ၌ ပိသည် ဂရဟာ
 ဇောတက၊ သမ္ဘာဝနာ သမုစ္စည်း၊ အများကို မဆိုထားဘိ၊ တပါးတလေမျှ အပြင်၌
 မတွေ့ရ-ဟူလို၊ ယောဇနာ၌ “သမ္ဘာဝနာ”ဟု ဆို၏၊ တပါးတလေမျှ အပြင်၌ မတွေ့
 ရအောင် သိက္ခိတဗ္ဗဖြစ်သည်-ဟု သိက္ခာပုဒ်ကို မြှင့်တင်စေလိုဟန် တူသည်။

သည်။) ဝုတ္တံ-ပီ၊ တတ္ထ-ထို နိမိတ္တေနနိမိတ္တံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ [အာဟ-
 ဌံစပ၊] ယသွာ-ကြောင့်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဣတ္ထိယာဇေ-အမဏိသာလျှင်၊
 နိမိတ္တံ-သည်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု- သည်၊ န- မဟုတ်သေး၊ မနုဿိတ္ထိယာ ဇေစ-
 လူမဏိသာလျှင်လည်း၊ (နိမိတ္တံ ပါရာဇိကဝတ္ထု) န- သေး၊ စ-ဆက်၊ သုဝဏ္ဏ
 ရဇတာဒိမယာနံ - ရှေ့ငွေ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်ကုန်သော၊ ဣတ္ထိနမ္ဘိ-
 အမတို့၏လည်း၊ နိမိတ္တံ , ဝတ္ထုမေဝ - ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်ပင်၊ န ဟောတိ-
 မဟုတ်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ယံယံ-အကြင်အကြင်နိမိတ်သည်၊ ဝတ္ထု-ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံတံ-ကို၊ ဒသေတု-ငှါ၊ တိဿော ဣတ္ထိယောတိ
 အာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊ ယေသံ - အကြင် သတူတို့၏၊ နိမိတ္တာနိ-
 တို့သည်၊ ဝတ္ထုနိ-ပါရာဇိကဝတ္ထုတို့သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တေသတ္ထေ-တို့ကို၊
 ဝတ္တာ - ရှိ၊ မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေတိအာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊
 တာနိဝတ္ထုနိ- ထို ပါရာဇိကဝတ္ထုတို့ကို၊ အာဟ-မူပီ။

တတ္ထ — ထို မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊
 တိဿော-၃ ယောက်ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-အမတို့၎င်း၊ တယော-နံသော၊
 ပဏ္ဍကာ- ပဏ္ဍုက်တို့၎င်း၊ တယော- နံသော၊ ပုရိသာ- အထီးတို့၎င်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ နိမိတ္တာနံ-တို့၏၊ နိဿယာ-မီရာဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဒွါဒသ-နံသော၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ- နံ၏၊ တေသု-ထို သတူ
 တို့တွင်၊ ဣတ္ထိပုရိသာ- အမ အထီးတို့သည်၊ ပါကဋာဇေ- ထင်ရှားကုန်သည်
 သာ၊ ပဏ္ဍက ဥဘတောဗျူနနကဘေဒေါ- ပဏ္ဍုက်အထူးအပြား၊ ဥဘတော
 ဗျည်းအထူးအပြားသည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇေန္ဒက ဝတ္ထုနာယံ-ပဗ္ဗဇ္ဇေန္ဒကအဖွင့်၌၊ [ဝိနည်း
 မဟာဝါ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇေန္ဒကအဖွင့်၌၊] ပါကဋော-ထင်ရှားသည်၊ ဘဝိဿတိ-တံ၊ စ-
 ဆက်၊ မနုဿိတ္ထိယာ ပေ၊ ပဋိသေဝန္တ သာတိတ္ထေ - ၌၊ မနုဿိတ္ထိယာ- ၏၊
 တိသုမဂ္ဂေသု - တို့၌၊ ဣတိအတ္ထော - ကို၊ ဝေဒိတဗျော- ၏၊ [တယောမဂ္ဂေ၌

န ကေဝလံ၊ ပေ၊ မနုဿိတ္ထိယာဇေ။ ။ “န ကေဝလံ ဣတ္ထိယာဇေ နိမိတ္တံ ပါရာ
 ဇိကဝတ္ထု” ပါ၌ဖြင့် “ဥဘတောဗျည်း , ပဏ္ဍုက်, ပုရိသတို့၏နိမိတ်လည်း ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုဖြစ်၏” ဟု ပြ၏။ နစ မနုဿိတ္ထိယာဇေပါ၌ဖြင့် “အမနုဿိတ္ထိ, တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ,
 အမနုဿုဘတောဗျူနနကတို့၏ နိမိတ်လည်း ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြစ်၏” ဟု ပြ၏။

ဝတ္ထုမေဝ န ဟောတိ ။ ။ ရွှေမိန်းမရုပ် ငွေမိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်အရပ်လည်း
 “နိမိတ္တံ” ဟု အမည်ရသောကြောင့် ပါရာဇိကဝတ္ထုလားဟု ယုံမှားဘွယ်ရှိရကား “ဝတ္ထု
 မေဝ န ဟောတိ” ဟု ဧဝံတကွ မိန့်သည်။ ထို မိန်းမရုပ်တို့၏ နိမိတ်ကား “ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုလေလား” ဟု လျှင်းပါးဘွယ်မရှိ-ဟူလို။

ဒုတိယာဝိဘတ်ကို ဘုမ္မတ္တ၌သက်ပါ- ဟူလို၊] သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ဒွေမဂ္ဂေ ပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ-ဤအတူတည်း။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗေဝေ-နသော၊ ဧတေ(မဂ္ဂါ)-ဤမဂ်တို့သည်၊ [သမတ္ထိံ သ မဂ္ဂါ ဟောန္တိ၌ သာမညကတ္တားစပ်၊] မနုဿိတ္ထိယာ - ၏၊ တယော မဂ္ဂါ- ၃ မဂ်တို့၎င်း၊ အမနုဿိတ္ထိယာ- လူနှင့်တူသော ဘီလူးမ၊ နတ်မ၏၊ တယော မဂ္ဂါ-တို့၎င်း၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာ- ၏၊ တယော မဂ္ဂါ- တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ နဝ- ၉ မဂ်တို့၎င်း၊ မနုဿ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာဒိနံ - လူဥဘတောဗျဉ်း အစ ရှိသူတို့၏၊ နဝ - တို့၎င်း၊ မနုဿပဏ္ဍကာဒိနံ - တို့၏၊ ဒွေဒွေ - တို့ကို၊ ကတ္တာ- ရှိ၊ ဆ-တို့၎င်း၊ မနုဿပုရိသာဒိနံ-တို့၏၊ တထာ - ထိုအတူ ၆ မဂ် တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ သမတ္ထိံ သ-အမျှသုံးဆယ်သည်၊ ဟောန္တိ-န၏၊ နိမိတ္တသင်္ခါတေသု- နိမိတ် ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဧတေသု-ဤ မဂ်တို့တွင်၊ ယတ္ထကတ္ထစိ - အမှတ် မထား တပါးပါးသော မဂ်၌၊ အတ္တနော - ၏၊ အင်္ဂဇာတံ - ကို၊ တိလဖလ မတ္တမ္ဘိ - နှမ်းတစေ့ခန့်ကိုလည်း၊ ပဝေသေတွာ - သွင်း၍၊ မေထုနံ ဓမ္မံ- ကို၊ ပဋိသေဝန္တော-မှီဝဲသော ရဟန်းသည်၊ ပါရာဇိကံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

ပန-ဆက်၊ အာပဇ္ဇန္တော- သော်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ သေဝနစိတ္တေနဝ- မှီဝဲကြောင်း စိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ (မှီဝဲလိုသော စိတ်ဖြင့်သာလျှင်)၊ အာပဇ္ဇတိ- ၏၊ တေန-ထိုမှီဝဲကြောင်း စိတ်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ န (အာပဇ္ဇတိ)-မရောက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံလက္ခဏံ - ထို အမှတ်အသားကို၊ ဒသေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘိက္ခုဿ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ- ပြု၊ တတ္ထ - ထို ဘိက္ခုဿ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဘိက္ခုဿာတိ-ကား၊ မေထုန သေဝနကဿ-မေထုန်မှီဝဲသော၊ ဘိက္ခုဿ- ၏၊ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌိတေတိ (တ္ထေ)-ဤပါ၌၊ (သေဝနစိတ္တန္တိ - ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊) ဘုမ္မတ္ထေ- သတ္တမိဝိဘတ် အနက်၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ-ပဌမာ ဝိဘတ် ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ သေဝနစိတ္ထေ - မှီဝဲကြောင်း စိတ်သည်၊ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ- ရှေးရှုတည်လသော်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [အနက်တူ ပုဒ်တို့သည် ဝိဘတ်တူမြဲ ဖြစ်၏၊ သေဝနစိတ္တံ၌ကား ပဌမာဝိဘတ် ဖြစ်နေ၍ ဝိဘတ်မတူသောကြောင့် “ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ”ဟု မိန့်သည်။]

ဝစ္စမဂ္ဂံ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေန္တဿာတိ - ကား၊ ယေနမဂ္ဂေန - အကြင် လမ်းပေါက်ဖြင့်၊ ဝစ္စံ - ကျင်ကြီးသည်၊ နိက္ခမတိ - ထွက်၏၊ တံ မဂ္ဂံ - ထို လမ်းပေါက်သို့၊ အတ္တနော-၏၊ အင်္ဂဇာတံ- သော၊ ပုရိသနိမိတ္တံ - ကို၊ တိလ ဖလမတ္တမ္ဘိ - ခန့်လည်း၊ ပဝေသေန္တဿ - သွင်းသော ရဟန်း၏၊ အ-ပတ္တိ

ပါရာဇိကဿာတိ- ကား၊ ပါရာဇိကာ - ကာမည်သော၊ အာပတ္တိ - သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်း ကား၊ အာပတ္တိတိ - ကား၊ အာပဇ္ဇနံ - ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ (“အပဇ္ဇနံ အာပတ္တိ” ဟုပြုပါ-ဟုလို၊) ပါရာဇိကဿာတိ-ကား၊ ပါရာဇိက ဓမ္မဿ-ပါရာဇိက အာပတ်သို့၊ (အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏၊) သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော ပုဒ်တို၌၊ ဒေသနယော - ဤ နည်းတည်း၊ [အာပတ္တိ သံယာဒိသေသဿ အစရှိသော ပုဒ်တို၌လည်း ။ နည်းပေးပါ-ဟုလို၊]

ဝေ-သို့၊ သေဝနစိတ္တေနဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ ပဝေသေန္တဿ-သွင်းသော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဒသေတွာ-ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ ပဝေသနံနာမ- ထိုသွင်းခြင်းမည်သည်၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ အတ္ထုပက္ကမေ နေဝ - မိဒိလုလ္လဖြင့်သာလျှင်၊ နဟောတိ - ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ ပရူပက္ကမေ နာပိ-သူတပါး လုလ္လဖြင့်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်သေး၏၊ စ-ဆက်၊ တတြိပိ- ထို သူတပါးလုလ္လဖြင့်ဖြစ်ရာ၌လည်း၊ သာဒယန္တ သေဝ-သာယာသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ပဋိသေဝနစိတ္တသမဂီဿ (ဝေ) - မှီဝဲကြောင်းစိတ်နှင့် ပြည့်စုံ သောရဟန်း၏သာလျှင်၊ [သာဒယန္တဿကိုပင် “ပဋိသေဝနစိတ္တသမဂီဿ” ဟု ထပ်ဖွင့်၊] အာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ-၏၊) ဣတရဿ- အခြားရဟန်း၏၊ [မသာယာသော ရဟန်း၏-ဟုလို၊] (အာပတ္တိ-သည်၊ နဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်၊) တသ္မာ - ကြောင့်၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာ - သဒ္ဓါဖြင့် ရဟန်းပြုခဲ့ကုန်သော၊ ယေကုလပုတ္တာ - အကြင်အမျိုးကောင်းသား တို့သည်၊ သမ္မာပဋိပန္နကာ - ကောင်းစွာ ကျင့်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရူပက္ကမေန - ဖြင့်၊ ပဝေသနေ - သွင်းခြင်းသည်၊ သတိပိ - ရှိပါသော်လည်း၊ နသာဒယန္တိ - မသာယာကုန်၊ တေသံ-ထိုအမျိုးကောင်းသားတို့ကို၊ ရက္ခဏတ္ထံ - ၄၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ မနု သယိတ္တိန္တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ မနုသယိတ္တိ အစ ရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဋိပက္ခံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို၊ [သီလပျက်ခြင်းကို-ဟုလို၊] (တနည်း) ပဋိပက္ခံ - ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူအဖော်ကို၊ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တိ - အလိုရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပစ္စတ္ထိကာ - ကတို့မည်၏၊ ဘိက္ခုပဝေ-ရဟန်းတို့ သည်ပင်၊ ပစ္စတ္ထိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုအလိုရှိသော ရန်သူတို့တည်း၊ ဘိက္ခု

ဟောတိတိ အတ္ထော။ ။ပါရာဇိကဿကို “ပါရာဇိကာ+အဿ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ အဿကို “ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် အသဓာတ်နောင် တိဝိဘတ်ကို ဓာတွန်နှင့်တကွ သုတ်ကြီးဖြင့် “ဿ”ပြု ဟု ကြံသင့်၏၊ ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား ဇေယျနှင့်တကွ ဓာတွန် (သ်) ကို သပြုသည်။

ပစ္စတ္တိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသောရန်သူရဟန်းတို့၊ ဧတံ - ဤဘိက္ခု၊ ပစ္စတ္တိကာဟူသော အမည်သည်၊ ဝိသဘာဝါနံ - သဘောမတူကုန်သော၊ ဝေရိဘိက္ခုနံ-ရန်သူရဟန်းတို့၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း။

မနုဿိတ္ထိံ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ အာနေတွာတိ-ကား၊ ဣဿာပကတာ- ဣဿာသည် ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင်ပြုအပ်ကုန်သည်၊ ဝါ- ဣဿာ သည် လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ ဘိက္ခု - ကို၊ နာသေတု ကာမာ-ဖျက်ဆီးလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာမိသေန-ဆွမ်း စသော အာမိ သဖြင့်၊ ဥပလာပေတွာဝါ-ဖြားယောင်း၍သော်၎င်း၊ မိတ္တသန္တဝသေနဝါ- မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဣဒံ ကိစ္စံ-ကို၊ ကရော ဟိ-ပြုပေးပါလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ကိစ္ဆိ- တစုံတယောက်သော၊ မနု သိတ္ထိံ - ကို၊ ရတ္တိဘာဂေ - ညဉ့်အဘို့၌၊ တဿ ဘိက္ခုဿ - ၏၊ ဝသနော ကာသံ-နေရာအရပ်သို့၊ အာနေတွာ - ဆောင်၍၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ အဘိ နိသီဒေန္တိတိ - ကား၊ တံ ဘိက္ခု - ကို၊ ဟတ္ထ ပါဒ သိသာဒိသု - လက်၊ ခြေ၊ ဥျးခေါင်း အစရှိသည်တို့၌၊ သုဂ္ဂဟိတံ-ကောင်းစွာကိုင်အပ်သည် မည်လောက် အောင်၊ နိပ္ပရိပ္ပန္တံ-လှုပ်ရှားခြင်းမရှိအောင်၊ (မလှုပ်နိုင်အောင်၊) ဝဟေတွာ-

ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ ။ ။ “ပတိ + အတ္တိကာ” ဟုခွဲ၊ အတ္တဓာတ်သည်၊ ယာစ- တောင်းရမ်းခြင်း အနက်ကိုဟော၏၊ တောင်းရမ်းဟူသည် အလိုရှိခြင်းတည်း၊ “ပတိ” ကား အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ဝါမာဒါန - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ “ဆန့်ကျင်ဘက်” ဟူရာ၌ “သီလဖျက်ခြင်းဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်၊ မိမိ ဖျက်ဆီးလိုသောရဟန်း၏ဆန့်ကျင်ဘက် (မိမိကို ကူညီမည့်အဖော်)” ဟု ၂ မျိုးဖွင့်၏၊ ထို ၂ မျိုးလုံး အလိုရှိသောရဟန်းကို “ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ” ဟု ခေါ်သည်၊ အတ္တိကာ၌ အတ္တ ဓာတ်၊ ဣကို အကပြု၍ အကို ဣပြုဟု ကြံ၊ ရာဇ စောရစသည်ဖြင့် ပစ္စတ္တိကာများစွာရှိ၍ “ဘိက္ခု” ဟု ဝိသေသနပြုသောကြောင့် “ဘိက္ခုဇေ + ပစ္စတ္တိကာ” ဟု ကမ္မဓာရဲ ပြုရ သည်၊ “ဘိက္ခုဿ + ပစ္စတ္တိကာ” ဟု ပြုလျှင်ကား ရာဇစသည်တို့လည်း ရဟန်း၏ရန်သူ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုသူတို့ပါ ယူရမည်ဖြစ်၍ ထိုသို့ ဆဋ္ဌိတပျုရိသ်မပြုရ၊ [ပဋိပက္ခံ အတ္တ ယန္တိတိ သိက္ခာကာမာနံ ဘိက္ခုနံ ပဋိပက္ခံ (ဒုဿီလဘာဝံ) အတ္တယန္တိတိ ဂဏ္ဍိပဒေသု ဝုတ္တံ၊ အတ္တနော ဝေရိပုဂ္ဂလဿ ပန ပဋိပက္ခဘူတံ ကဗ္ဗိ အမိတ္တံ (အတ္တနော သဟာယ ဘာဝ မုပဂစ္ဆန္တံ) အတ္တယန္တိ ဂဝေသန္တိတိ ဝေမေတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။-သာရတ္ထ။]

ဣဿာပကတာ။ ။ “ဣဿာယ-သည် + အပ-ပင်ကိုယ်သဘောမှကင်းအောင် + ကတာ - ပြုအပ်သူတို့” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ အပကတာကို “အဘိဘူတာ” ဟု ဖွင့်ခြင်း ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း၊ သူတပါးတို့၏ လာဘသတ္တရာ ပေါများသည်ကို သည်းမခံ နိုင်လောက်အောင် ဣဿာ၏ အလွှမ်းမိုးခံနေရသူတို့-ဟူလို။

ကိုင်ရှ်၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ တဿဘိက္ခုနော-၏၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ အဘိနိသီဒေန္တိ - ဖိ၍ ထိုင်စေကြကုန်၏၊ သမ္ပယောဇေန္တိ - တကွ ယှဉ်စေကြကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ [ဝစ္စမဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ယောဇေန္တိ။] သောစေတိ အာဒိသု - သောစေ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သောဘိက္ခု - သည်၊ ဝစ္စမဂ္ဂ ဗ္ဗန္တရံ - ဝစ္စမဂ်အတွင်းသို့၊ အတ္ထနော- ၏၊ အင်္ဂဇာတဿ- ကို၊ ပဝေသနံ- သွင်းခြင်းကို၊ စေ သာဒယတိ - အကယ်၍ သာယာအံ့၊ စေ အဓိဝါသေတိ- အကယ်၍ သည်းခံနေအံ့၊ တသ္မိံ ခဏေ - ထို သွင်းဆဲခဏ၌၊ သေဝနဗိတ္တံ- မှီဝဲကြောင်းစိတ်ကို၊ စေ ဥပဋ္ဌာပေတိ - အကယ်၍ ဖြစ်စေအံ့၊ ပဝိဋ္ဌံ- သွင်းပြီးခြင်းကို၊ စေ သာဒယတိ-အံ့၊ စေ အဓိဝါသေတိ-အံ့၊ ပဝိဋ္ဌကာလေ-သွင်းပြီးရာ အခါ၌၊ သေဝနဗိတ္တံ- ကို၊ စေ ဥပဋ္ဌာပေတိ- အံ့၊ ဌိတံ- တန့်ရပ်ခြင်းကို၊ ပေ၊ ဌာနပ္ပတ္တကာလေ - တန့်ရပ်ခြင်းသို့ ရောက်ရာအခါ၌၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိသမယေ- သုက်လွတ်ရာအခါ၌၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓရဏံ- နှုတ်ခြင်းကို၊ ပေ၊ နိဟရဏကာလေ-နှုတ်ရာ အခါ၌၊ ပေ၊ ဧဝံ - သို့၊ စတုသု ဌာနေသု - လေးဌာနတို့၌၊ သာဒယန္တော- သာယာသောရဟန်းသည်၊ မမ-၏၊ ဝေရိ သမဏေဟိ- မှန်သူရဟန်းတို့သည်၊ ဣဒံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္ထု-ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ န လဘတိ-မရ၊ ပါရာဇိကာပတ္ထိမေဝ-ဇိကအာပတ်သို့သာ၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-ဤ ၄ ဌာနတို့ကို၊ သာဒယန္တော-သာယာ သောရဟန်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိ ယထာ-အာပတ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပုရိမံ-ရှေ့ဖြစ်သော၊ ဧကံ-တစ်ဌာနကို၊ အသာဒယိဘွာ-၍၊ တီဏိ-၃ ဌာန တို့ကို၊ သာဒယန္တောပိ - သာယာသော ရဟန်းသည်၎င်း၊ ဒွေ - ၂ ဌာန တို့ကို၊ သာဒယန္တောပိ-၎င်း၊ တီဏိ - ၃ ဌာနတို့ကို၊ အသာဒယိဘွာ - ၍၊ ဧကံ-ကို၊ သာဒယန္တောပိ-၎င်း၊ အာပဇ္ဇတိယေဝ-အပတ်သို့ရောက်သည်သာ၊ ပန- ကား၊ သဗ္ဗသော - အားဖြင့်၊ အသာဒယန္တော- သော၊ အာသီဝိသမုခံ- လျင်မြန်သော အဆိပ်ရှိသောမြွေ၏ ခံတွင်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌဝိယ- သွင်းအပ်သကဲ့သို့ ၎င်း၊ အင်္ဂါရကာသု-မီးကျိုးတွင်း မီးကျိုးစုသို့၊ ပဝိဋ္ဌဝိယစ-၎င်း၊ (တထာ- တူ၊) ပဝိဋ္ဌံ - သွင်းအပ်သော၊ အင်္ဂဇာတံ - ကို၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သော

ပဝေသနံစသည်။ ။ပုပ္ဖဝိသ, ကာရိတ်ဏေ, ယုပစ္စည်းဖြင့် “ပဝေသန-ဝင်စေ ခြင်း” သဒ္ဓတ္ထ “သွင်းခြင်း” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖြစ်၏။ အဖျားမှအရင်းထိအောင် သွင်းခြင်း ကို “ပဝေသန” ဟု၎င်း, ထိုသို့သွင်း၍ အစွမ်းကုန်ဝင်ခြင်းကို “ပဝိဋ္ဌ” ဟု၎င်း [ပဝိဋ္ဌ၌ တပစ္စည်းသည် အတိတ်ဟော။] ထိုသို့သွင်းပြီး၍ မနှုတ်သေးဘဲ တန့်ရပ်ခြင်းကို “ဌိတ” ဟု၎င်း, အဖျားထိအောင် နှုတ်ခြင်းကို “ဥဒ္ဓရဏ” ဟု၎င်း ခွဲခြားပါ။

ရဟန်းသည်၊ နာပဇ္ဇတိ-အာပတ်သို့ မရောက်၊ တေန-ကြောင့်၊ ပဝေသနံ နသာဒယတံ၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓရဏံ နသာဒယတံ အနာပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဝေရူပံ-သော၊ အာရဒ္ဓဝိပဿကံ-အားထုတ် အပ်သောဝိပဿနာရှိသော၊ ကာယေစ-၌၎င်း၊ ဇီဝိတေစ-၎င်း၊ အနပေက္ခံ- ငဲ့ကွက်ခြင်းလည်းမရှိသော၊ (ဣမံပုဂ္ဂလံ၌စပ်၊) သဗ္ဗာယတနာနိ-စက္ခုစသော အလုံးစုံသော အာယတနတို့ကို၊ ကေဒသဟိ - နံသော၊ အဂ္ဂိဟိ - ရာဂအစ ရှိသောမီးတို့သည်၊ သမ္ပဇ္ဇလိတာနိစ-ထက်ဝန်းကျင်တောက်လောင်အပ်သည် တို့ကို၎င်း၊ [ပဿန္တံ၌စပ်၊ ဥပဋ္ဌဟန္တံ ပါသည်ကား မကောင်း၊] ပဉ္စကာမ ဂုဏေ - တို့ကို၊ ဥက္ခိတ္တာသိကေ - မြောက်အပ်သော သန်လျက်ရှိကုန်သော၊ ဝဓကေဝိယ-သူသတ်သွားတို့ကိုကဲ့သို့၎င်း၊ ပဿန္တံ-ရှုတတ်သော၊ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ- ကို၊ ရက္ခန္ဓော- လိုသော၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပစ္စတ္ထိကာနံ- ရန်သူရဟန်းတို့၏၊ မနောရထ ဝိဃာတံစ-စိတ်အလို၏ ပျက်စီးခြင်းကိုလည်း၊ ဝါ - စိတ်တိုင်းကျ မဖြစ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောန္တော - ပြုတော်မူ လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပဝေသနံ နသာဒယတိတိအာဒိကံ - သော၊ ဣမံ စတုက္ကံ- ဤ စတုက္ကကို၊ နိဟရိတ္တာ - ထုတ်ဆောင်တော် မူ၍၊ ထပေသိ၊ ထားတော်မူပြီ၊ ဣတံ-အပြီးတည်း။ [ပဌမ စတုက္က ကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။]

ဝေ-သို့၊ ပဌမစတုက္ကံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု၊ ပစ္စတ္ထိကာ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူ ရဟန်းတို့သည်၊ ဣတ္ထိံ-ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဝစ္စမဂ္ဂေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ န အဘိနိသီဒေန္တိ-ဖိ၍ ထိုင်စေကုန်သည်မဟုတ်သေး၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ပဿာဝမဂ္ဂေနပိ-ဖြင့်၎င်း၊ မုခေနပိ- ၎င်း၊ (အဘိနိသီဒေန္တိ-နံသေး၏၊) စ-ဆက်၊ ဣတ္ထိံ-ကို၊ အာနေန္တာပိ-ဆောင်ကုန်ပြန်သော်လည်း၊ [အာနေ တွာပိ-ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ကေစိ-အချို့ ရဟန်းတို့သည်၊ ဇာဂရန္တိံ- နိုးနေသော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ - နံ၏၊ ကေစိ - တို့သည်၊ သုတ္တံ - အိပ်ပျော် နေသော မိန်းမကို၊ (အာနေန္တိ-နံ၏၊) ကေစိ- တို့သည်၊ မတ္တံ-ယစ်မူးသော မိန်းမကို၊ [သေရည် အစရှိသည်တို့ဖြင့် ယစ်မူးသော မိန်းမကို၊] အာနေန္တိ၊

မီးတဆဲ့တစ်။ ။ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ, ဇာတိ, ဇရာ, မရဏ, သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, ဥပါယာသ၊ ဤ ၁၁ ပါးကို မိမိကိန်းရာ သတ္တုကို လောင်တတ်, လွန်စွာ ပူစေတတ်, အငြိမ်းလည်း ခက်သောကြောင့် “မီး”ဟု ခေါ်သည်။ [“ ရာဂါ ဒယော ဟိ အနုဒဟနဋ္ဌေန အဂ္ဂိတိ ဝုစ္စန္တိ၊ တေ(ဟိ)ယဿ သန္တိ၊ တံ နိဒုဟန္တိ, မဟာ ပရိဋ္ဌာဟာစ ဟောန္တိ ဒုန္နိဗ္ဗာပယာစ။]

ကေစိ-တို့သည်၊ ဥမတ္တံ-ရူးသွပ်သော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ ကေစိ- တို့သည်၊ ပမတ္တံ-မေ့လျော့သော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ အညုဝိဟိတံ-အခြားအာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသော၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တံ-ပြန်လွင့်သော စိတ်ရှိသောမိန်းမကို၊ (အာနေန္တိ၊) ဣတိအတ္ထော-နက်။

ကေစိ-တို့သည်၊ မတံ-သေပြီးသော၊ အက္ခယိတံ-မခဲစားအပ်သေးသော နိမိတ် ရှိသော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ- အိမ်ခွေး၊ တောခွေး အစရှိသည်တို့သည်၊ အက္ခယိတနိမိတ္တံ - မခဲစားအပ်သော နိမိတ် ရှိသောမိန်းမကို၊ (အာနေန္တိ၊) ဣတိအတ္ထော၊ ကေစိ-တို့သည်၊ ယေဘုယျေန- များသောအားဖြင့်၊ အက္ခယိတံ - မခဲစားအပ်သော နိမိတ်ရှိသောမိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ ယဿာ - အကြင်အသေကောင်မ၏၊ နိမိတ္ထေ - နိမိတ်ဖြစ်သော၊ ဝစ္စမဂ္ဂေ - ၌သော်၎င်း၊ ပဿာဝမဂ္ဂေ - ၌သော်၎င်း၊ မုခေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ ဗဟုတရော-များစွာသော၊ ဩကာသော-အရပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အက္ခယိတော- ခွေး မြေခွေးစသည်တို့ မခဲစားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (သာ-ထိုအသေကောင်မ သည်၊) ယေဘုယျေန အက္ခယိတာနာမ - ယိတာမည်၏၊ ကေစိ - တို့သည်၊ မတံ-သော၊ ယေဘုယျေန-ဖြင့်၊ ခယိတံ - ခဲစားအပ်ပြီးသော နိမိတ်ရှိသော မိန်းမကို၊ အာနေန္တိ၊ ယဿာ-၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂါဒိကေ - အစရှိသော၊ နိမိတ္ထေ-၌၊ ဗဟု- များစွာသော အရပ်သည်၊ ခယိတံ - ခဲစားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အပ္ပံ-

အညုဝိဟိတံ။ ။ ပမတ္တံကို အညုဝိဟိတံ ဟု ဖွင့်၊ ထို အညုဝိဟိတံကို “ဝိက္ခိတ္တစိတ္တံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။ အညုသ္မိံ - အခြားအာရုံ၌ + ဝိဟိတံ - ထားအပ်သော စိတ်သည်။ ယဿ အတ္တိတိ အညုဝိဟိတော။

အက္ခယိတံ။ ။ စာအုပ်များ၌ “ခယိတ-ခါယိတ”ဟု ပါ၌ ၂ မျိုးတွေ့ရ၏။ ခယ ဓာတ် ဟုမရှိ၊ ဒိ (သက္ကတ၌ “တ္ထိ”) ဓာတ်သည် ဟိံသာအနက်ကို ဟော၏။ ထိုသို့ သက္ကတ၌ ၂ လုံးဆင့် ဓာတ်ဖြစ်၍ ဒွေဘော်လာရသည် ဟု ကြံလျှင် “ဒိ” ဓာတ်ဖြစ်သင့်၏။ ဒိဓာတ်ဖြစ်လျှင် “န+ခယိတံ အက္ခယိတံ” ဟုသာ ပါ၌ရှိသင့်၏။ နောက်၌ “ခါဒိတံ”ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်သောကြောင့် ခါဒဓာတ်မှ ဒကိုယပြုသည်ဟု ကြံလျှင် “ခါယိတံ”ဟု ရှိသင့် မည်ကဲ့သို့ထင်၏။ သို့သော် “အက္ခာ” ဟု ဒွေဘော်ရောက်ဘို့ အကြောင်း ရှာရလိမ့် ဥားမည်။ အသုဘခဏ်း “ဝိက္ခယိတကံ-ဝိက္ခာယိတကံ” ၌လည်း ဤသို့ပင် စိစစ်ရ၏။

အက္ခယိတနိမိတ္တံ။ ။ အက္ခယိတံကို “အက္ခယိတနိမိတ္တံ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် “နိမိတ္တံ” ဟူသော နောက်ပုဒ်ကြောသော ဥတ္တရပဒလောပသမာသ် ဟု ပြသည်။ “အက္ခယိတံ+ နိမိတ္တံ ယဿာတိ အက္ခယိတာ” ဟု ပြ။ [အက္ခယိတနိမိတ္တာ အက္ခယိတသဒ္ဓေန ဝုတ္တာ၊ ဥတ္တရပဒလောပေန။]

အနည်းငယ်သော အရပ်သည်၊ အက္ခယိတံ - မခဲစားအပ်သည်၊ (ဟောတိ၊ သာ-သည်၊) ယေဘုယျေနခယိတာနာမ-တာမည်၏။

စ - ဆက်၊ ကေဝလံ - အမနုဿိတ္ထိစသည်မဘက် သက်သက်၊ မနုဿိတ္ထိ မေဝ-ကိုသာ၊ အာနေန္တိ - ဆောင်ကုန်သည်ကား၊ န - မဟုတ်သေး၊ အထ ခေါ-ကား၊ အမနုဿိတ္ထိမ္မိ-လူနှင့်တူသောဘိလူးမ, နတ်မကို၎င်း၊ တိရစ္ဆာန ဝတိတ္ထိမ္မိ-ကို၎င်း၊ (အာနေန္တိ - န်သေး၏) စ - ဆက်၊ ကေဝလံ - ဥဘတော ဗျည်းစသည်မဘက်သက်သက်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသော၊ ဣတ္ထိမေဝ- အမကိုသာ၊ န(အာနေန္တိ)-သေး၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကမ္မိ-ကို၎င်း၊ ပဏ္ဍကမ္မိ - ကို၎င်း၊ ပုရိသမ္မိ - အထီးကို၎င်း၊ အာနေန္တိ - န်သေး၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ တေသံ- ထိုဇာဝရန္တိစသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏(ယောဇနာ၌ တမျိုးခွဲ၏) ဝသေန-ဖြင့်၊ အညာနိပိ- န်သော၊ စတုက္ကာနိ- တို့ကို၊ ဒသေန္တော(ဟုတွာ) ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကာ မနုဿိတ္ထိံ ဇာဝရန္တိန္တိ အာဒိံ အာဟ၊ တတ္ထ-ထို ဘိက္ခု ပစ္စတ္တိကာစသော စကားရပ်၌၊ ပါဠိယာ-၌၊ အသမ္မောဟတ္ထိံ- မတွေ့ဝေခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဝုတ္တစတုက္ကာနိ - ဟောတော်မူအပ်သော စတုက္ကတို့ကို၊ ဧဝံ- သို့၊ သင်္ချာတော- အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ- န်၏၊ မနုဿိတ္ထိယာ-၏၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊ မဂ္ဂါနိ-တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ တိဏိ-န်သော၊ သုဒ္ဓိကစတုက္ကာနိ- သုဒ္ဓိကစတုက္ကတို့၎င်း၊ [ဇာဝရန္တိံ-စသည်နှင့်မရောသောကြောင့်“သုဒ္ဓိက”ဟု ဆိုသည်၊]တိဏိ-န်သော၊ ဇာဝရန္တိစတုက္ကာနိ - တို့၎င်း၊ တိဏိ, သုတ္တစတုက္ကာ နိ - တို့၎င်း၊ ပေ၊ တိဏိ - န်သော၊ ယေဘုယျေန ခယိတစတုက္ကာနိ - တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ သတ္တဝီသတိ- ၂၇ပါးသော၊ စတုက္ကာနိ-တို့၎င်း၊ အမနုဿိတ္ထိယာ- ၌၊ တထာ - ထို ၂၇ ပါးသော စတုက္ကတို့၎င်း၊ တိရစ္ဆာန ဝတိတ္ထိယာ - ၌၊ တထာ-တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣတ္ထိဝါရေ- ဣတ္ထိဝါရ၌၊ ကောသိတိ- ဝာ ပါး သော၊ စတုက္ကာနိ - တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ စ- ဆက်၊ ဣတ္ထိဝါရေ-၌၊ (ကော သိတိ-သော၊ စတုက္ကာနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကဝါရေ(ပိ) - ၌လည်း၊ (ကောသိတိ-သော၊ စတုက္ကာနိ - တို့သည်၊ ဟောန္တိ)၊ ပန-ကား၊ ပဏ္ဍကပုရိသဝါရေသု - ပဏ္ဍကဝါရ, ပုရိသဝါရတို့၌၊ ဒိန္နံဒိန္နံ- ၂ခုစီ, ၂ခုစီကုန်သော၊ မဂ္ဂါနိ - တို့၏၊ ဝသေန - ဖြင့်၊ စတုပဏ္ဍာသ စတုပဏ္ဍာသ-၅၄ပါး, ၅၄ပါးသော၊ (စတုက္ကာနိ-တို့သည်၊)ဟောန္တိ၊ ဧဝံ- လျှင်၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံတို့သည်လည်း၊ ဒွေသတာနိ - နှစ်ရာလည်းဖြစ်ကုန် သော၊ သတ္တတိစ- ခုနှစ်ဆယ်လည်းဖြစ်သော၊ စတုက္ကာနိ- တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တာနိ-ထိုအလုံးစုံသော စတုက္ကတို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာနိယေဝ။

ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗဝါရေသု-တိ၌၊ ဧတ္ထ-ဤ ဇာဂရန္တိ အစရှိသော ဌာနတို့ တွင်၊ မတံ၊ ပေ၊ ခယိတန္တိ တေသ္မိံ ဌာနေ - ၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ [“ သဗ္ဗဝါရေသုတိပဒံ တေသ္မိံ ဌာနေတိ ပဒေ အာဓာ ရော” ဟု ယောဇနာရှိသော်လည်း မကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆယော၌ သာမညအာဓာရ စပ်သင့်သည်၊ တေသ္မိံ ဌာနေကား ဝိသေသအာဓာရ။] ကိရ-ဇ္ဈ၊ တဗ္ဗပဏ္ဍိဒိပေ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌၊ ဒွေ- ၂ ပါးကုန်သော၊ ဝိနယဓရော- ဝိနည်းမိရ် ဖြစ်ကုန်သော၊ သမာနာစရိယကာ-တူသော ဓမ္မာစရိယ ရှိကုန်သော၊ [ကောစရိယဿ ပါဌ ကန္တေ ဝါသိကာ-စာရွတ်ဆိုသော (စာတက်သော) အနီးနေတပည့် ဖြစ်ကုန် သော၊] ထေရာ အဟေသံ၊ ဥပတိဿတ္ထေရောစ-၎င်း၊ ဖုဿရေဝတ္ထေရောစ- ၎င်းတည်း၊ တေ-ထို ထေရ်တို့သည်၊ မဟာဘယေ - မြဟူဏတိဿတေးကြီး ဖြစ်ရာ အခါ၌၊ ဝိနယပိဋကံ - ကို၊ ပရိဟရန္တော - ဆောင်ရွက်ကုန်လျက်၊ ရက္ခိံသု - စောင့်ရှောက်ကြကုန်ပြီ၊ တေသု - ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဥပတိဿ ဧတ္ထရော-သည်၊ ဗျတ္တတရော- သာ၍ ထက်မြက်၏၊ တဿာပိ - ထို ဥပတိဿ ထေရ်၏လည်း၊ ပေ၊ တေသု-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ မဟာသုမတ္ထေရော၊ နဝက္ခတ္တံ- ၉ ကြိမ်၊ ဝါ - ၉ ခေါက်၊ ဝိနယပိဋကံ - ကို၊ အသောသိ - နာယူပြီ၊ ဝါ- သင်ယူပြီ၊ မဟာပဒုမတ္ထေရော တေန သဒ္ဓိံ၊ နဝက္ခတ္တံ-၎င်း၊ ဝိသု-သီးခြား၊ ဧကကောဝ-တပါးထည်းသာလျှင်၊ နဝက္ခတ္တံ-စ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ တေသု- ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ အယမေဝ - ဤ မဟာပဒုမ ထေရ်သည်သာ၊ ဗျတ္တတရော၊ တေသု ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ မဟာသုမတ္ထေရော နဝက္ခတ္တံ ဝိနယပိဋကံ၊ သုတွာ- နာယူပြီး၍၊ အာစရိယံ၊ မုဗ္ဗိတွာ - လွှတ်၍၊ အပရဂဏံ - ဝင်္ဂါမြစ်၏ တဘက် ကမ်းသို့၊ အဂမာသိ၊ တတော- ထိုသို့ သွားခြင်းကြောင့်၊ မဟာပဒုမတ္ထေရော၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ ယော-အကြင် ဝိနည်းမိရ်သည်၊ ဓရမာနကံယေဝ- သက်တော်ထင်ရှား ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အာစရိယံ - ကို၊ မုဗ္ဗိတွာ- လက်လွှတ်၍၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်၌၊ ဝသိတဗ္ဗံ-နေထိုက်၏ ဟူ၍၊ မညတိ- မှတ်ထင်၏၊ သေ (ဧသော) ဝိနယဓရော-သည်၊ သူရောဝတရေ - ဟေ....ရံပါ ပေစွ၊ [ဝတရေတိ- ဝရဟတ္ထေ နိပါတော၊] အာစရိယေ-သည်၊ ဓရမာနေ-စဉ်၊ ဝိနယပိဋကဉ္စ- ကို၎င်း၊ အဋ္ဌကထာစ - တို့ကို၎င်း၊ အနေကက္ခတ္တံ - အကြိမ် များစွာ၊ ဝါ- အခေါက်ပေါင်းများစွာ၊ ဝဟေတွာပိ- သင်ယူပြီး၍လည်း၊ န ဝိသဇ္ဇေတဗ္ဗံနန-မလွှတ်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော၊ နိစ္စကာလံ-မြဲသောကာလ ပတ်လုံး၊ သောတဗ္ဗံနန - နာယူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အနသံဝစ္ဆရံ- နှစ်စဉ်၊ သဇ္ဈယိတဗ္ဗံနန- ရွတ်အံထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ (အာဟ)။

ဝေ-သို့၊ ဝါ-သို့ကလေး၊ ဝိနယဂရုကာနံ-ဝိနည်း၌ အလေးပြုကုန်သော၊
 [ဤစကားဖြင့် နောက်၌ ဤ ဆရာများ၏ အဆုံးအဖြတ်ကို အလေးပြုထိုက်
 ကြောင်းပြန်။] ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ကာလေ - အခါ၌၊ ဝါ - လက်ထက်၌၊ ဧက
 ဒိဝသံ-တနေ့သ၌၊ ဥပတိဿတ္ထေရော၊ မဟာပဒုမတ္ထေရပ္ပမုခါနံ- မဟာပဒုမ
 ထေရ်အမှူးရှိကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒအန္တေ ဝါသိကသတာနံ- ငါးရာသော အနီးနေ
 တပည့်တို့အား၊ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဣမံ ပဒေသံ- ဤ မတံ ယေဘု
 ယျေန အက္ခယိတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ သံဝဏ္ဏေန္တော-ဖွင့်ပြုလျက်၊ [အဋ္ဌ
 ကထာဖွင့်ပုံ သဘောအားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် ပြောပြလျက်။] နိသိန္ဓော -
 နေသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထို ဥပတိဿထေရ်ကို၊ အန္တေ ဝါသိကာ ပုစ္ဆိံ သူ၊
 (ကိံ) ဘန္တေ၊ ယေဘုယျေန အက္ခယိတေ-ယေဘုယျေန အက္ခယိတအလောင်း
 ကောင်း၌၊ ပါရာဇိကံ- ပါရာဇိက အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ- ဖြစ်၏၊) ယေဘု
 ယျေန ခယိတေ-ယေဘုယျေန ခယိတအလောင်းကောင်း၌၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)
 ဥပမုက္ခယိတေ-ထက်ဝက်ခဲစားအပ်သော နိမိတ်ရှိသော အလောင်းကောင်း၌၊
 ကေန - အဘယ်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ - ဖြစ်ထိုက်ပါသနည်း၊ ဣတိ (ပုစ္ဆိံ သူ)၊
 ထေရော အာဟ၊(ကိံ)၊ အာဂုသော-တို့၊ ဗုဒ္ဓါနာမ- မည်သည်၊ ပါရာဇိကံ-
 ကို၊ ပညပေန္တာ-ပညတ်တော်မူကုန်လသော်၊ သာဝသေသံ-အကြွင်း အကျန်
 ရှိသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ န ပညပေန္တိ - ပညတ်တော် မမူကြကုန်၊ အနဝသေသံ
 ယေဝ-အကြွင်း အကျန်မရှိသည်ကိုသာ၊ ကတွာ - ၍၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော
 ပါရာဇိကခေတ်ကို၊ ပရိယာဒိယိတွာ-ကုန်အောင်ယူ၍၊ [သဗ္ဗံ ပါရာဇိကခေတ္တံ
 အနဝသေသတော ဂဟေတွာ။] သောတံ - ပါရာဇိကခေတ်၌ လွန်ကျူးခြင်း
 ဟူသော အယဉ်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ၊ [ပါရာဇိကခေတ္တေ ဝိတိတ္တမသောကံ ဆိန္ဒိတွာ။]
 ပေါ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ လောကဝဇ္ဇံ- လောက၌ အပြစ်ရှိသော
 သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇံ- ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်
 သည်၊ န-မဟုတ်၊ တသ္မာ၊ ဥပမုက္ခယိတေ-၌၊ ပါရာဇိကံ ယဒိဘဝေယျ၊(ဝေ
 သတိ)၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ-သည်၊ ပညပေယျ - ပညတ်တော်မူရာ၏၊ ပန-ဆက်၊
 ဧတ္ထ- ဤ ဥပမုက္ခယိတ အလောင်းကောင်း၌၊ ပါရာဇိကန္တာယာ - ပါရာဇိက
 အရိပ် အရောင်ကို၊ န ဒိဿတိ - မတွေ့မြင်အပ်၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ- ထုလ္လစ္စဉ်း
 အာပတ် ကိုသာ၊ ဒိဿတိ - တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဣတိ (အာဟ)။ [ဘုရားရှင်
 ကိုယ်တော်တိုင်က ပါရာဇိက ဟု မပညတ်အပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ပါရာဇိက
 ဖြစ်ဘို့ရာယုတ္တိလည်း မရှိသောကြောင့်၎င်း “ပါရာဇိကန္တာယာ နဒိဿတိ”
 ဟု မိန့်သည်။]

အပိစ- သည်သာ မကသေး၊ မတသရီရေ-အသေကောင်၌၊ ပါရာဇိကံ- ကို၊ ပညပေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတော-ထို ယေဘုယျေန အက္ခယိ တမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ပါရာဇိကံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ- ဤအနက်အဓိပ္ပာယ် ကို၊ ဒဿေတံ - ၄၊ ယေဘုယျေန အက္ခယိတေ - ယေဘုယျေန အက္ခယိတ အလောင်းကောင်၌၊ ထပေသိ- တန့်ထားတော်မူပြီ၊ ဝါ-ရပ်ထားတော်မူပြီ၊ ထုလ္လစ္စယံ -ကို၊ ပညပေန္တော (ဘဂဝါ)၊ တတော-ထို ယေဘုယျေနခယိတမှ၊ ပရံ-၌၊ ထုလ္လစ္စယံ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဒဿေတံ, ယေဘုယျေန ခယိတေ-၌၊ ထပေ သိ- ပြီ၊ ဝါ- ပြီ၊ ဣတိပိ- သို့လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏၊ စ- ဆက်၊ တေ ခယိတာ ကွယ်တံနာမ - ဤ ခယိတ အက္ခယိတ မည်သည်ကို၊ မတသရီရသ္မိံ ယေဝ - အသေကောင်၌သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ [မတံ ယေဘုယျေန ခယိတံ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် မတသရီရ၌သာ သိရမည် - ဟူလို၊] ဇိဝမာနေ- အသက်ရှင်ဆဲ ကိုယ်၌၊ န ဝေဒိတဗ္ဗံ - ထိုက်၊ ဟိ- မှန်၊ ဇိဝမာနေ - ၌၊ နခ ပိဋ္ဌိပ္ပမာဏေပိ-လက်သည်းခွန်ပမာဏရှိသော အရပ်၌လည်း၊ ဆဝိမံသေဝါ- အရေ၊ အသားသည်၎င်း၊ နာရုမ္ဘိဝါ- ၎င်း၊ သတိ - သော်၊ ပါရာဇိကမေဝ- သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ နိမိတ္တံ-သည်၊ သဗ္ဗသော-ဖြင့်၊ ခယိတံ-ခွေး မြေခွေး စသည်တို့ ခဲစားအပ်သည်နှင့်တူသည်၊ ယဒိပိ (ဟောတိ)- အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဥျားတော့၊ ဆဝိစမ္ပံ-အရေထူအရေပါးသည်၊ ယဒိပိ နတ္ထိ-တော့၊ နိမိတ္တ သဏ္ဌာနံ-သည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှားသေးအံ့၊ ပဝေသနံ -သည်၊ ဇာယတိ- ဖြစ်နိုင်သေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ပါရာဇိကမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ နိမိတ္တသဏ္ဌာနံ-ကို၊ အနဝသေသေတွာ-မကြွင်းကျန်စေမူ၍၊ [နိမိတ္တာကာရေန (နိမိတ် သဏ္ဌာန်ဖြင့်) ဌိတံ ဆဝိစမ္ပ မံသာဒိံ အနဝ သေသေတွာ၊] သဗ္ဗသ္မိံ - သော၊ နိမိတ္တေ- ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ- ၍၊ သမန္တတော-၌၊

အပိစ ။ ။ ဤ အပိစတက်သော စကားဖြင့် ဥပတိဿထေရ်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ထေခံခံရင်း အခြားအကြောင်းတမျိုးကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာပြသည်။ [“တတော ပရံ ပါရာဇိကံ နတ္ထိတိ ဒဿေတံ ပေ၊ ထုလ္လစ္စယံ နတ္ထိတိ ဒဿေတံ ” တို့ကို “ အခြား အကြောင်းတမျိုး” ဟု ဆိုလိုသည်။]

သဗ္ဗသော ခယိတံ ။ ။ နိမိတ္တပ္ပဒေသေ ဗဟိဌိတံ ဆဝိစမ္ပံ သဗ္ဗသော ဆိန္ဒိတွာ သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ ခယိတသဒိသံ ကတံ = အသက်ရှင်ဆဲ ဖြစ်သောကြောင့် ခွေး စသည်တို့ တကယ် ခဲစားအပ်သည်ကို မဆိုလို၊ ခွေး စသည်တို့ ခဲစားထားသည်နှင့် တူအောင် နိမိတ်အရပ်၏ အပြင်ပ၌တည်သော အရေအသားကို ရန်သူတို့က ခွါထား သည်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဆဝိစမ္ပံ နတ္ထိ” ဟု ဆက်၍မိန့်သည်။

တစ္ဆေတွာ- ရှေ့၍၊ ဥပ္ပါဋိတေ- ခွါထုတ်အပ်ပြီးသော်၊ ဝဏသင်္ခေပဝသေန- အနာ၌သွင်းယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ [အနာသဘော ဖြစ်နေသောကြောင့် အနာအဖြစ်ဖြင့် ရေတွက်ရခြင်းအားဖြင့် - ဟူလို၊] (ဥပက္ကမန္တဿ - လုံးလပြုသော ရဟန်း၏။) ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ နိမိတ္တတော- မှ၊ ပတိတာယ- ကျသော၊ မံသပေသိယာ- အသားတစ်၌၊ ဥပက္ကမန္တဿ- ၏၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ၊) ပန- ကား၊ [ဇီဝမာနကသရီရမှ တပါး၊ မတသရီရကား၊] မတသရီရေ-၌၊ သဗ္ဗိ- သော၊ သရီရံ- သည်၊ ခယိတံ - သည်၊ ယဒိပိ ဟောတိ - အကယ်၍ပင် ဖြစ်စေဥျားတော့၊ အက္ခယိတံ- သည်၊ ယဒိပိ ဟောတိ-တော့၊ တယော မဂ္ဂါ ပန - မဂ် ၃ ခုတို့ သည်ကား၊ အက္ခယိတာ - မခဲစားအပ်ကုန် သေးသည်၊ (ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်အံ့၊) တေသု- ထိုမဂ်တို့၌၊ ဥပက္ကမန္တဿ- ၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ၊) ယေဘုယျေန အက္ခယိတေ - ယိတ မဂ်၌၊ ပါရာဇိကမေဝ- သံည်ပင်၊ (ဟောတိ၊) ဥပခုက္ခယိတေစ- ဥပခုက္ခယိတမဂ်၌၎င်း၊ ယေဘုယျေန ခယိတေစ-မဂ်၌၎င်း၊ (ဥပက္ကမန္တဿ) ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ။

မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဇီဝမာနကသရီရေ-၌၊ အက္ခိ၊ပေ၊ကောသေသု- မျက်လုံးပေါက် , နာခေါင်းပေါက် , နားပေါက် , သို့အိမ်တို့၌၎င်း၊ [ဝတ္ထိ ပုဇွေသု- သို့အိမ်ဟူကုန်သော၊ ပုရိသာနံ အင်္ဂဇာတ ကောသေသု- အင်္ဂါဇာတ်၏အရေ အိပ်တို့၌၊ (ဋီကာ)၊] သတ္တကာဒီဟိ - ဒါးငယ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတ ဝဏောဝါ-ပြုအပ်သောအနာ၌၎င်း၊ မေထုနရာဂေန-ဖြင့်၊ တိလဖလ မတ္တဗ္ဗိ- ကိုလည်း၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ ပဝေသေန္တဿ-၏၊ ထုလ္လစ္စယ မေဝ-သည်ပင်၊ ဟောတိ၊ အဝသေသ သရီရေ-၌၊ ဥပကစ္ဆကာဒီသု-လက်ကတီးကြား အစ ရှိသည်တို့၌၊ (ပဝေသေန္တဿ) ဒုက္ကဋ်၊ မတေ-သေပြီးသော၊ အလ္လသရီရေ- စိုစိုဖတ်ဖတ် ဖြစ်သော ကိုယ်၌၊ [မတသရီရံ ယာဝဥဒ္ဓုမာတကာဒိ ဘာဝေန ကုထိတံ နဟောတိ၊ တာဝ အလ္လသရီရန္တိဝေဒိတဗ္ဗံ။] ပါရာဇိက ခေတ္တေ- ပါရာဇိကခေတ်၌၊ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိက အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ) ၊ ပေ၊ ယဒါပန-အကြင်အခါ၌ကား၊ သရီရံ-ကိုယ်သည်၊ ဥဒ္ဓုမာတကံ-သေသည်မှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ ဖူးဖူးရောင်သည်၊ ကုထိတံ - ကျိုက်ကျိုက် ဆူသည်၊ နိလမက္ခိကသမာကိဏ္ဍံ - ယင်မဲရိုင်းတို့ ထက်ဝန်းကျင် ရောပြွမ်း အပ်သည်၊ ကိမိကုလသမာကုလံ-ပိုးမျိုးတို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသည်၊ နဝဟိဝဏ မုခေဟိ-ကိုးပေါက်ခွါရ အမာဝတို့မှ၊ ဂဠိတပုဗ္ဗိ-လျှောက်ကျသော ပြည်ရှိသည်၊ ကုဏပဘာဝေန - အကောင်ပုတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပဂန္တုပိ - အနီးသို့ ကပ်ခြင်းငှါလည်း၊ အသက္ကုဏေယျံ-မတတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တဒါ-

၌၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုစ-ပါရာဇိက ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုစ- ထုလ္လစ္စယ ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ဝိဇဟတိ၊ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။

တိရစ္ဆာနဂတာနံ - တို့တွင်၊ ဟတ္ထိ ၊ပေ၊မဟိံ သာဒိနံ- ဆင်, မြင်း, နွား, မြည်း, ကုလားအုပ်, ကျွဲ အစရှိသည်တို့၏၊ နာသာယ- နှာခေါင်း၌၊ (ပဝေ သေန္တဿ-၏) ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ဝတ္ထိကောသေ-၌၊ (ပဝေသေန္တဿ- ၏) ထုလ္လစ္စယမေဝ - ပင်တည်း၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ - နသော၊ တိရစ္ဆာနဂတာနံ- တို့၏၊ အက္ခိ ကဏ္ဍဝဏောသု-တို့၌၊ပေ၊အဝသေသ သရီရေပိ-ကြွင်းသောကိုယ်၌ လည်း၊ပေ၊မတာနံ -သေပြီးသော တိရစ္ဆာန်တို့၏၊ အဿသရီရေ- ၌၊ (ပဝေ သေန္တဿ-၏)ပါရာဇိကခေတ္တေ-၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ပေ၊ ပန-ဆက်၊ ကုထိတကုဏပေ- ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော အကောင်ပုတ်၌၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေ့ လူသေ ကောင်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသောအရပ်တို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေနဝါ- ဖြင့်သော်၎င်း၊ မေထုနရာဂေနဝါ-ဖြင့် သော်၎င်း၊ ဇီဝမာနက ပုရိသဿ-၏၊ ဝတ္ထိကောသံ- သိုအိမ်ကို၊ အပ္ပဝေသေ နော-မသွင်းဘဲ၊ နိမိတ္တေန-ဖြင့်၊ နိမိတ္တံ-ကို၊ ဆုပတိ-တို့အံ့၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ မေထုန ရာဂေန-ဖြင့်၊ ဣတ္ထိယာ- ၏၊(နိမိတ္တံ၌စပ်)အပ္ပဝေသေနော-မသွင်းဘဲ၊ပေ၊ ထုလ္လစ္စယံ။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ မေထုနရာဂေန မုခေနဆုပတိ, ထုလ္လစ္စယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ စမ္မက္ခန္ဓကေ-၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိ ယာ- ဆဗ္ဗဂ္ဂိယမည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အစိရဝတိယာ, နဒိယာ-၌၊ တရန္တိနံ-ကူးကုန်သော၊ ဂါဝီနံ-နွားမတို့၏၊ ဝိသာဏေသုပိ-ဥျးချိုတို့၌လည်း၊ ဂဏ္ဍန္တိ-ကိုင်ကြကုန်၏၊ ကဏ္ဍေသုပိ-နားတို့၌လည်း၊ပေ၊ဂီဝါယပိ-လည်ပင်း ၌လည်း၊ ပေ၊ဆေပ္ပါယပိ-မြီးထူး၌လည်း၊ ဂဏ္ဍန္တိ-နံ၏၊ ပိဋ္ဌိမ္ပိ-ကျောက်ကုန်း ကိုလည်း၊ အဘိရူဟန္တိ - တက်စီးကြကုန်၏၊ ရတ္တစိတ္တာ - တပ်မက်သောစိတ် ရှိကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)ဝိ- လည်း၊ အင်္ဂါဇာတံ- ကို၊ ဆုပန္တိ - တို့ကြကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိဿာ အဋ္ဌပုတ္တိယာ- ဤဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းဝတ္ထု ကြောင့်၊ နစ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ထုလ္လစ္စယဿာတိ - ဟူ၍၊ အဝိသေသန- အထူး မမှတ် သာမညအားဖြင့်၊ [ပါးစပ်ဖြင့် ဟု၎င်း , အင်္ဂါဇာတ်ထိပ်ဖြင့် ဟု၎င်း

နိမိတ္တေန၊ပေ၊ထုလ္လစ္စယံ။ ။ဤစကားကို“နစ ဘိက္ခဝေ ရတ္တစိတ္တေန အင်္ဂါဇာတံ ဆုပိတဗ္ဗံ ” စသော စမ္မက္ခန္ဓကပါဠိတော်ကိုမှီ၍ အရှင် မဟာဗုဒ္ဓဘောသမိန့်သည်၊ ထို ပါဠိတော်၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်တမျိုး ရှိသေး၏-ဟု ပြလို၍ “မဟာ အဋ္ဌကထာယံပန” ဟု မိန့်ပြန်သည်။

အထူးမပြုဘဲ၊] (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တံ သဗ္ဗမ္ဘိ- ထို အလုံးစုံသော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကိုလည်း၊ သံသန္နိတွာ - နှီးနှော၍၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာ အားဖြင့် ယူအပ်သော်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ- မဆန့်ကျင်၊ တထာ-ထို မဆန့်ကျင်လေခံ အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ယူရာ၏။

စ-ဆက်၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်ယူအပ်သော်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ-နည်း၊ တာဝ- ကေစိဝါဒမှ ရှေးဥျးစွာ၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယံ - ၌၊ မေထုနရာဂေန မုခေန ဆုပတိတိ-ဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တတြ-ထိုစကားရပ်၌၊ နိမိတ္တမုခံ- နိမိတ်ထိပ်ကို၊ မုခန္တိ -ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံကိရ - အလိုရှိအပ်သတတ်၊ စ-ဆက်၊ မေထုနရာဂေနာတိ- ဂေနဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာပိ-ကြောင့်လည်း၊ တတ္ထ- ထိုမဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ အယမေဝ- ဤ နိမိတ္တမုခအနက်ကိုသာ၊ အဓိပ္ပာယော တိ-အလိုရှိအပ်သောအနက်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊ ပကတိမုခေန- ပကတိပါးစပ်ဖြင့်၊ မေထုနပတ္တမော- မေထုန်ကို လုံးလပြုခြင်း သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ခန္ဓကေပိ-၌လည်း၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ပိဋိ -နွားမတို့၏ကျောံကုန်းကို၊ အဘိရူဟန္တာ-တက်စီးကုန်လသော်၊ မေထုန ရာဂေန- ဖြင့်၊ အင်္ဂါတေန- ဖြင့်၊ ဆုပိံသု- နပြီ၊ တေ - တို့ကို၊ သန္ဓာယ- ချ၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဟိ-လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှား ပြအံ့၊ ဣတရထာ - ဤသို့မဟုတ်လျှင်၊ [မေထုနရာဂဖြင့် အင်္ဂါဇာတ်ထိပ်ဖြင့် တို့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ ပကတိပါးစပ်ဖြင့် တို့ခြင်းဖြစ်လျှင်- ဟူလို၊] ဒုတ္တံ - သည်၊ သိယာ-၏။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကေစိ - အချို့ဆရာတို့သည်၊ အာဟု - ဆိုကြကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ခန္ဓကေပိ-စမ္မက္ခန္ဓက၌လည်း၊ မုခေနေဝ - ပါးစပ်ဖြင့်သာ၊ ဆုပနံ - တို့ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ- မူ၍၊ ကမ္မဿ-အင်္ဂါဇာတ်ကို ပါးစပ်ဖြင့်တို့မှု၏၊ ဩဠာ ရိကတ္တာ-ရုန့်ကြမ်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ အဋ္ဌကထာယမ္ဘိ - ၌လည်း၊ သန္ဓာယဘာသိတံ - သန္ဓာယဘာသိဘ ဟူသော၊ ဝါ- ရည်ရွယ်၍ဟောတော်မူအပ်သော၊ တံ- ထိုပါးစပ်ဖြင့်တို့မှုကို၊ ဂဟေတွာဝ - ၍သာ၊ မေထုနရာဂေန မုခေန ဆုပတိ၊ ထုလ္လစ္စယန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ (အာဟု-နပြီ၊) တဿာ - ကြောင့်၊ (ပကတိမုခဖြင့် ဟု၎င်း၊ နိမိတ်ဖျားဖြင့်ဟု၎င်း ဝါဒကွဲနေသောကြောင့်- ဟူလို၊) သုဠာ - စွာ၊

ကေစိပန။ ။ မဟာအဋ္ဌကထာစကား မိမိအလိုကျပါဠိတော်နှင့် နှီးနှောပြပြီး၍ ယခုအခါ ကေစိဆရာတို့၏ တမျိုးကြံဆပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ကေစိ ပန” စသည် မိန့်၊ ကေစိတို့က“မုခေန”အရ ပကတိပါးစပ်ကို ယူကြသည်။

သလ္လက္ခေတ္တာ-မှတ်သား၍၊ ဥဘောသု- ၂မျိုးကုန်သော၊ ဝိနိစ္ဆယေသု-တို့တွင်၊
 ယော- အကြင်အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ယုတ္တတရော - သာ၍သင့်မြတ်၏၊ သော-
 ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော - ၏၊ ဝိနယညူပန - ဝိနည်းတတ်သိ ပညာရှိတို့သည်ကား၊
 ပုရိမံ-ရှေ့အဆုံးအဖြတ်ကို၊ [အင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်တို့ခြင်းဟူသော အဆုံးအဖြတ်ကို၊]
 ပသံသန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန - ဖြင့်၊ ပကတိ
 မုခေနဝါ-ပကတိပါးစပ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ နိမိတ္တမုခေနဝါ - နိမိတ်ဖျားဖြင့်သော်
 ၎င်း၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ - ကို၊ ဆုပန္နဿ - တို့သောရဟန်း၏၊ သံဃာဒိသေသော -
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာ-၏၊ ပဿာဝမဂ္ဂံ-ကို၊ နိမိတ္တမုခေန-
 ဖြင့်၊ ဆုပန္နဿ- ၏၊ ဝုတ္တနယေနော - ဖြင့်သာ၊ [မိမိဆိုအပ်ခဲ့သော ပဌမနည်း
 ဖြင့်သာ-ဟူလို၊] ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-ဖြင့်၊ (ဆုပန္န
 ဿ) ဒုတ္တံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။အဝသေသက္ခေနသတ္တတိ
 ဣသတစတုက္ကကထာ- ပဌမစတုက္ကမှ ကြွင်းသော နှစ်ရာ့ခြေခံဆယ့်ကိုးစတုက္က
 ကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဋိပန္နကဿ-ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုကျင့်သော၊
 [အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ၊] ဘိက္ခုနော - ကို၊ ရက္ခဏတ္ထံ - ၄၊ သတ္တတိဋ္ဌိသတ
 စတုက္ကာနိ- ၂၇၀ သော စတုက္ကတို့ကို၊ နိဟရိတွာ- ထုတ်ဆောင်တော်မူပြီး၍၊
 ဣဒါနိ-၌၊ အနာဂတေ-၌၊ ယေပါပဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဣမံ - ဤဟာကို၊ သန္တ
 တံ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ်၊ သွင်းထားအပ်ပြီ၊ ကိဋ္ဌိ-သော၊ ဥပါဒိန္နကံ - ဥပါဒိန္နက
 ရုပ်ကို၊ [ဥပါဒိန္နကန္တိ-ကာယိန္ဒြိယံ(ကာယိန္ဒြေဟူသောကမ္မဇရုပ်အသားကို)၊
 သန္ဓာယဝုတ္တံ၊] ဥပါဒိန္နကေန- ဥပါဒိန္နကရုပ်သည်၊ နဖုသတိ- မထိခိုက်အပ်၊
 (တနည်း) ကိဋ္ဌိ-သော၊ ဥပါဒိန္နကံ-ကို၊ ဥပါဒိန္နကေန - ဖြင့်၊ နဖုသတိ-မထိ
 ခိုက်မိ၊ ဧတ္ထ-ဤဥပါဒိန္နကချင်းမထိခိုက်ရာ၌၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ ကော-
 အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗိစ္စ-လွန်ကျူးလိုသောသညာနှင့်တကွစေ့ဆော်၍၊
 လေသံ - အမြှက်ကို၊ ဝါ - အနည်းငယ်သော အကြောင်းကို၊ ဩဇ္ဇေဿန္တိ -
 ထောင်ကြကုန်လတံ၊ ဝါ - ကြံစည်ကြကုန်လတံ၊ [လေသံ သမုဋ္ဌာပေဿန္တိ၊
 ပရိကပ္ပေဿန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ “ဥပါဒိန္နကချင်းမထိ”ဟူသောအကြောင်း

ဥပါဒိန္နကေန ဖုသတိတိ ။ ။ ဥပါဒိန္နကေန ဖုသိယတိ , စန္ဒိယတိတိ ဧဝံ ကမ္မနိ
 ယကာရလောပေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဖုံးထားသည့် အတွက် ကာယပသာဒချင်း
 မထိခိုက်အပ်-ဟူလို၊ အထဝါ- ဧဝံ ကရောန္တော (ဤသို့ ဖုံးလွှမ်း ရစ်ပတ်၍ပြုလသော်)
 ကိဋ္ဌိဥပါဒိန္နကံ ဥပါဒိန္နကေန (ဖြင့်) န ဖုသတိ န စန္ဒေတိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော
 (ကတ္တား အနက်) ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကိုပင် “လေသ” ဟု ဆိုသည်။] တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ သာသနော-၌၊ ပတိဋ္ဌာ
 ဝေ-ထောက်တည်ရာသည်ပင်၊ နာဘဝိဿတိ - မဖြစ်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒိသ္မာ -
 မြော်မြင်တော်မူ၍၊ တေသုသတ္တတိဒ္ဓိသတစတုက္ကေသု - တို့တွင်၊ ဧကမေကံ -
 သော၊ စတုက္ကံ - ကို၊ စတုဟိ - နသော၊ သန္တတဒိဘောဒေဟိ - သန္တတအစ
 ရှိသော အထူးအပြားတို့ဖြင့်၊ ဝါ - သန္တတ အစရှိသော ဝိသေသနတို့ဖြင့်၊
 ဘိဒ္ဓိတွာ-ခွဲခြားတော်မူ၍၊ ဝါ-ဝိသေသနကုမတော်မူ၍။ [သန္တတဒိ ဝိသေသ
 နေဟိ ဝိသေသေတွာ၊ သန္တတဒိဟိ စတုဟိ ယောဇေတွာ (ဝိသေသန ၄ ပုဒ်
 တို့ဖြင့်ယှဉ်စေ၍) ဣတိ ဝုတ္တံဟောတိ။] ဒဿေန္တော (ဟုတွာ)၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိ
 ကာ၊ ပေ၊ အသန္တတဿာတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သန္တတယ အသန္တ
 တဿာတိအာဒိသု-တို့၌၊ သန္တတယ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ် သွင်းထားအပ်သော၊
 ဣတ္ထိယာ-၏၊ ဝစ္စမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပေ၊ [ဤနေရာ၌ ပေယျာလရှိရမည်။] ပဿာဝ
 မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပေ၊ မုခေန-ဖြင့်၊ အသန္တတဿ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ်အပ်သော၊
 ဘိက္ခုဿ-၏၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ အဘိနိသီဒေန္တိ-ဖိ၍ ထိုင်စေကြကုန်၏၊ ဣတိ
 ဣမိနာနယေန-ဖြင့်၊ ယောဇနာ-အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-
 ၏၊ တတ္ထ-ထိုသန္တတယ အသန္တတဿ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယဿာ-
 အကြင်မိန်းမ၏၊ တီသုမဂ္ဂေသု-၃ ပါးသောမဂ်တို့တွင်၊ ယောကောစိ-သော၊
 မဂ္ဂေါ-ကို၊ ပလိဝေဋ္ဌေတွာဝါ- ရစ်ပတ်၍ သော်၎င်း၊ အန္တော- အတွင်းသို့၊
 ပဝေသေတွာဝါ - သွင်း၍ သော်၎င်း၊ ယေနကေနစိ - သော၊ ဝတ္ထေနဝါ-
 အဝတ်ဖြင့် သော်၎င်း၊ ပဏ္ဍေနဝါ-သစ်ရွက်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝါကပဇ္ဇေန ဝါ-
 လျော်တေပြားဖြင့်သော်၎င်း၊ စမ္ပေန ဝါ-သားရေဖြင့် သော်၎င်း၊ တပုသီသာ
 ဒီနံ-သလွဲဖြူ သလွဲမည်း အစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-ခဲဖြူ , ခဲပုတ် အစရှိသည်တို့၏။

သန္တတယာတိ ။ ။ ဧကဒေသေ သမုဒါယဝေါဟာရော၊ ပဋော ဒဗျောတိ
 အာဒိသုဝိယ၊ “ အဝတ်ကို မီးလောင်အပ် ” ဟုရာ၌ မီးလောင်အပ်သော နေရာသည်
 အဝတ်တထည်လုံး မဟုတ် , အဝတ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာ ဖြစ်၏။ ထို အစိတ် အပိုင်း
 ကိုပင် အပေါင်းနာမည်ဖြင့် “ပဋော” ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ သန္တတာ ”
 ဟူသော အမည်သည် မိန်းမ တကိုယ်လုံး (တယောက်လုံး) ၏ အမည်တည်း၊ ဖုံးလွှမ်း
 အပ်သော (ရစ်ပတ်အပ်သော) အရပ်ကား မဂ်နေရာသာတည်း၊ ထို နေရာကလေးကို
 “သန္တတာ” ဟု မိန်းမတယောက်လုံး၏ နာမည်တပ်၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် အပေါင်း
 ဧကဒေသီ၏ အမည်ကို အစိတ် ဧကဒေသိ၌ တင်စားသော “ဧကဒေသျူပစာ” ဖြစ်သည်
 ဟူလို။ [နိမိတ်တည်းဟူသော တစ်စိတ် တဒေသကို ရဟန်းတယောက်လုံး၏ နာမည်
 တပ်၍ “သန္တတဿ” ဟုရာ၌လည်း ဤနည်းပင်။]

ပနေန ဝါ - အပြားဖြင့် သော်၎င်း၊ ပဋိစ္စန္ဒော - ဖုံးအုပ်အပ်၏။ (သာ-ထို မိန်းမသည်။) သန္တတနာမ-တာမည်၏။ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏။ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ တေသံယေဝ ဝတ္ထာဒိနံ-ထို အဝတ်အစရှိသည်တို့တွင်ပင်၊ ယေနကေနစိ-ဖြင့်၊ ပဋိစ္စန္ဒံ-ဖုံးအုပ်အပ်၏။ (သော-သည်။) သန္တတော နာမ-မည်၏။

တတ္ထ-ထိုသို့ ဖုံးအုပ်ရာ၌၊ ဥပါဒိန္ဒကေန ဝါ-ဥပါဒိန္ဒကရုပ်ဖြင့် မူလည်း၊ အနုပါဒိန္ဒကံ - အနုပါဒိန္ဒကရုပ်ကို၊ ယနိယတု - ထိခတ်အပ်ပစေ၊ အနုပါဒိန္ဒကေန ဝါ-ဖြင့် မူလည်း၊ ဥပါဒိန္ဒကံ-ကို၊ (ယနိယတု-စေ) ပေ၊ ယတ္ထကေ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ ပဝိဋ္ဌေ - သွင်းအပ်သော်၊ [တိလဖလမတ္ထေ ပဝိဋ္ဌေ] ပါရာဇိကံ ဟောတီတိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထကံ-ထိုမျှလောက်အတိုင်းအရှည်ရှိသောအင်္ဂါဇာတ်သည်၊ သစေ ပဝေသတိ-အကယ်၍ ဝင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ထိခတ်ခြင်း၌၊ [ထိုမျှလောက်ဝင်သွားရာ၌ ပဝိဋ္ဌေ ဌိတ ဥဒ္ဓရဏမဖြစ်နိုင်ရကား “အလုံးစုံသော ပဝေသန ပဝိဋ္ဌေ ဌိတ ဥဒ္ဓရဏတို့၌ ” ဟု မပေးသင့်၊] သာဒယန္တဿ - ၏၊ ပါရာဇိကဓေတ္ထေ-၌၊ ပါရာဇိကမေဝ - သည်ပင်၎င်း၊ ထုလ္လစ္စယဓေတ္ထေ-၌၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်ပင်၎င်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌဓေတ္ထေ-၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ပင်၎င်း၊ ဟောတိ၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ခါဏံ-၎င်းကို၊ ကတူာ-ပြု၍၊ (တနည်း) ခါဏံ ကတူာ- ၎င်းစိုက်၍၊ သန္တတံ-ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၊ သစေ (ဟောတိ- အံ့၊ ဧဝံသတိ)၊ ခါဏံ-ကို၊ ယနေန္တဿ-ထိခတ်သော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ(ဟောတိ)၊

ပုရိသနိမိတ္တံ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ ခါဏံကတူာ သန္တတံ သစေ (ဟောတိ)၊ (ဧဝံသတိ)၊ ခါဏံ-ကို၊ ပဝေသေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဥဘယံ- ၂ ပါးစုံသော မိန်းမ နိမိတ်၊ ယောကျာ်းနိမိတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပေ၊ ခါဏနာ-ဖြင့်၊ ခါဏံ-ကို၊ ယနေန္တဿ-ထိခတ်သော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဣတ္ထိနိမိတ္ထေ-၌၊ ဝေဠုနဠ ပဗ္ဗာဒိနံ-ဝါးဆစ်၊ ကျူဆစ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ကိဉ္စိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်သွင်းအပ်သည်၊ သစေ (ဟောတိ)၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿ - ထိုအဆစ်၏၊ ဟေဋ္ဌာ ဘာဝံ-အောံဘက်အဘို့ကို၊ ဖုသန္တော-ထိခတ်လျက်၊ တိလဖလမတ္တံ-ကို၊ စေပိ ပဝေသေတိ-အကယ်၍ မူလည်း သွင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥပရိဘာဝံ - အထက်ဘက်အဘို့ကို၊ (ဖုသန္တော တိလဖလမတ္တံ စေပိ ပဝေသေတိ၊ ဧဝံသတိ ပါရာဇိကံ ဟောတိ၊) ဥဘောသု ပသေသု - ၂ ဘက်သော

ခါဏံ ယနေန္တဿ။ ။ ဣတ္ထိ၏ နိမိတ်ထည်း၌ ၎င်းတို့တခုခု သွင်းထား၍ နိမိတ် အပြင်နှင့် ညီမျှနေသော - သို့မဟုတ် အပေါ် ပိုထွက်နေသော ထို၎င်း ထိခိုက်သော ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ၎င်းက အတွင်းဝင်နေ၍ ထို၎င်းကို ထိခိုက်လျှင်ကား ပါရာဇိကပင်။

နံပါးတို့တွင်၊ ကေပသံ-တဘက်သောနံပါးကို၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ၊ စတ္တာရိ ပဿာ
 နိ-အထက် အောံ ဘေးဟူသော နံပါး ၄ ဘက်တို့ကို၊ ပေ၊ တဿ-ထိုအဆစ်၏၊
 တလံ- အတွင်းရောံနေသော အောံအပြင်ကို၊ [ဝေဠုနဠာဒိကဿ အန္တော
 တလံ၊] စေပိ ဖုသတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကံ၊ ပန-ဆက်၊ ပဿေသုဝါ-
 နံပါးတို့၌သော်၎င်း၊ တလေဝါ-အတွင်းရောက်သော အောံအပြင်၌သော်၎င်း၊
 အဖုသန္တော-မထိခတ်ဘဲ၊ အာကာသဂတမေဝ-ဟင်းလင်းအပြင်၌ တည်သည်
 ကိုသာ၊ ကတွာ-၍၊ ပဝေသေတွာ - ပြီး၍၊ ယဒိ နိဟရတိ-အကယ်၍ နှုတ်အံ၊
 (ဧဝံသတိ) ဒုက္ကဋံ၊ ဗဟိဒ္ဓါ- နိမိတ်ပြင်ဘက်၌၊ ခါဏုကေ- ငုတ်၌၊ [အန္တော
 ပဝေသိတဿ ဝေဠုပဗ္ဗာဒိကဿ ဗဟိနိက္ခန္တခါဏုကေ - အပေ၊ ရှည်လျက်
 ထွက်နေသောငုတ်၌၊] ယဒိ ဖုသတိ ဒုက္ကဋမေဝ၊ စ - ဆက်၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ-၌၊
 ဝုတ္တိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသောနိမိတ်၌၊ [ဥဘတောဗျည်း
 အစရှိသည်တို့၏နိမိတ်၌၊] လက္ခဏံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ....
 သန္တတ စတုက္ကဘေဒကထာ - သန္တတ စတုက္ကဘေဒကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ သန္တတ စတုက္ကဘေဒံ-ကို၊ ဝတွာ- မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊
 ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ မနုဿိတ္ထိအာဒိကေ-တို့ကို၊ ဘိက္ခုဿ
 ဝေ-၏သာလျှင်၊ သန္တိကေ- ၌၊ ဝါ- သို့၊ အာနေန္တိ - ဆောင်ကုန်သည်ကား၊
 န-မဟုတ်သေး၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ ဘိက္ခုမ္ဘိ- ကိုလည်း၊ တေသံ (မနု
 သိတ္ထိအာဒိကာနံ)-တို့၏၊ [တာသံ-ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။] သန္တိကေ-
 ၌၊ ဝါ- သို့၊ အာနေန္တိ - နံသေး၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ တပုဘေဒံ-ထိုအထူး
 အပြားကို၊ ဒဿေန္တော (ဟုတွာ) ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ ပေ၊ သန္တိကေတိ အာဒိ
 နာ-သော၊ နယေန၊ သဗ္ဗာနိ- နံသော၊ တာနိ စတုက္ကာနိ - တို့ကို၊ ပုနပိ နိဟ
 ရိတွာ ဒဿေသိ၊ တေသု- ထို စတုက္ကတို့၌၊ ပေ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။ ။ ဘိက္ခု
 ပစ္စတ္ထိကဝသေန-ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကနှင့် စပ်သဖြင့်၊ စတုက္ကဘေဒဝဏ္ဏနာ- စတုက္က
 အပြား၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ ဝေ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို
 အလိုရှိသော ရဟန်းတို့သည်သာ၊ ဧဝံ- သို့၊ ကရောန္တိ - ပြုကုန်သည်ကား၊
 န-မဟုတ်သေး၊ ရာဇစောရပစ္စတ္ထိကာဒယောပိ-ရာဇပစ္စတ္ထိက, စောရပစ္စတ္ထိက
 အစရှိသူတို့သည်လည်း၊ (ဧဝံ-သို့၊) ကရောန္တိ-ကုန်သေး၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 တမ္ဘိပဘေဒံ - ကိုလည်း၊ ဒဿေန္တော (ဟုတွာ) ရာဇပစ္စတ္ထိကာတိ အာဒိ*
 အာဟ၊ တတ္ထ- ထို ရာဇပစ္စတ္ထိကာအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ရာဇာနောဝေ-
 တို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္ထိကာ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူတို့တည်း၊ ရာဇ

ပစ္စတ္တိကာ - ရန်သူမင်းတို့၊ တေစ - ထို ရာဇပစ္စတ္တိက တို့ကိုလည်း၊ သယံ- ကိုယ်တိုင်၊ အာနေန္တာပိ - ဆောင်ကုန်သော်၎င်း၊ အညေဟိ - တို့သည်၊ ဝါ- တို့ကို၊ အာနာပေန္တာပိ - ဆောင်စေ ကုန်သော်၎င်း၊ အာနေန္တိယေဝါတိ- အာနေန္တိတို့ ဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - န်၏၊ စောရာဇေ - ဒါးမြဲ တို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ- တို့တည်း၊ စောရပစ္စတ္တိကာ- ရန်သူ ဒါးမြဲတို့။

ဓုတ္တာတိ - ကား၊ မေထုနုပသံဟိတ ခိဒ္ဓာပသုတာ - မေထုန်နှင့် စပ်သော မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း၌ လေ့ကျက်ကုန်သော၊ နာဂရိက ကေရာဋိယ ပုရိသာ- မြို့၌နေသော စဉ်းလဲလှည့်ပတ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော ယောက်ျားတို့တည်း၊ ဝါ- နည်း၊ ဣတ္ထိဓုတ္တ သုရာဓုတ္တာဒယော-မိန်းမကျူးသူ၊ သေရည်ကျူးသူအစရှိသူ တို့တည်း၊ ဓုတ္တာ ဝေ-ဓုတ္တတို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ-တို့တည်း၊ ဓုတ္တပစ္စတ္တိကာ- ရန်သူဓုတ္တတို့၊ ဟဒယံ- နှလုံးသားကို၊ ဂန္ဓန္တိ - ဂန္ဓ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ - ထို နှလုံးသားကို၊ ဥပ္ပါဓေန္တိ (ဥပ္ပါလေန္တိ) - ဖြတ်တောက်ထုတ်ယူတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဥပ္ပါလဂန္ဓာ - နွှတို့မည်၏၊ ဥပ္ပါလဂန္ဓာဝေ - နှလုံးသားကို ဖြတ်တောက်ထုတ်ယူ တတ်သူတို့သည်ပင်၊ ပစ္စတ္တိကာ - တို့တည်း၊ ဥပ္ပါလဂန္ဓ

အာနာပေန္တာပိ ။ ။ အညေဟိပုဒ်သည် ဓာတ်ကတ္တား ကာရိတ်ကံ ၂ ဘက်ရ တည်း၊ “အာဏာပေန္တာပိ” ဟု အာဏာဓာတ်ဖြင့်ရှိလျှင် အညေဟိ၏ စပ်ရာဓာတ် မပါ သောကြောင့် အာပုဗ္ဗ နိဓာတ်၊ ဏာပေပစ္စည်းဖြင့် “အာနာပေန္တာပိ” ဟု ရှိသင့်သည်။

ဓုတ္တာ ။ ။ ဓုပ္ပ (တနည်း-ဓုရ) ဓာတ်သည် “ဟိံသာ-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက် ဖျက်ဆီး ခြင်း” အနက်ကို ဟော၏၊ ဣပစ္စည်း၊ ဤ နေရာ၌ကား မေထုန်နှင့် စပ်လျက် အပျော် အပျက် ကစားကြသော မြို့ကြီးသားများကို အရာဌာနအားလျော်စွာ “ဓုတ္တ” ဟု ယူစေ လို၍ “မေထုနုပသံဟိတာ” စသည် မိန့်၊ ဤနည်းဖြင့် ဣတ္ထိဓုတ္တကိုသာ ယူစေလိုသည်၊ ထိုသူတို့ အပျော်အပျက် ကစားရာဝယ် ရဟန်းများကိုလည်း သီလပျက်အောင် ဖျက်ဆီး တတ်ကြလေသည်။ [ဓုပ္ပန္တိတိ ဓုတ္တာ။]

တနည်း ။ ။ “ဓုတ္တ” ဟု သာမညဆိုသောကြောင့် ဣတ္ထိဓုတ္တ သုရာဓုတ္တ (အာဒိဖြင့်) အက္ခဓုတ္တ - ကြွေအန်ကစားသမားများကို ယူစေလိုသည်။ [ကိရာဋိ-စဉ်းလဲကောံကျစ် (ညစ်ပတ်) မှုကို + ကရောန္တိတိ ကေရာဋိကာ၊ က ကို ယပြု၊ နာဂရိကာစ + တေ + ကေရာဋိကပုရိသာစာတိ နာဂရိကကေရာဋိယပုရိသာ၊ ဓုတ္တသဒ္ဓါသည် “ဝဇ္ဇက-စဉ်းလဲ ကောက်ကျစ် လှည့်ပတ်တတ်” အနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ ကေရာဋိယ ပုရိသာ” ဟု ဆိုသည်။]

ဥပ္ပါလဂန္ဓာ ။ ။ ဓုရာဒိပလဓာတ်သည် ဆေဒနအနက်ကိုလည်းဟော၏၊ ဥအတွက် ကြောင့် ဖြတ်၍ထုတ်ခြင်းအနက်ကိုယူ၊ ယခုစာတို့၌ “ဥပ္ပါဓေန္တိ” ဟု တွေ့ရ၏၊ ဋီကာ ယောဇနာတို့ အထူးမဖွင့်သောကြောင့် “ဥပ္ပါလေန္တိ” ဟု မူရင်းဖြစ်မည်ထင်သည်၊ “ဂန္ဓ ဥပ္ပါလာ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ရှေ့နောက်ပြန်ထားသည်။

ပစ္စတ္တိကာ-ရန်သူဥပ္ပလဂန္ဓတို့၊ ကိရ-ဗျ၊ ဧတေ - ဤဥပ္ပလဂန္ဓတို့သည်၊ ကသိ
 ဝါဏိဇ္ဇာဒိဟိ - လယ်ထွန်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နဇီဝန္တိ -
 အသက်မွေးကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ပန္နဃာတ ဝါမဃာတာဒိနိ - လမ်းကို
 လှယ်ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ရွာကိုလှယ်ဖျက်ဆီးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ-
 ရှိ၊ [လမ်း၌သွားသူ၊ ရွာ၌နေသူတို့ကို “အဘေဒေါပစာ”အားဖြင့် ပန္န-
 ဝါမ ဟု ဆိုသည်၊] ပုတ္တဒါရံ - ကို၊ ပေါသေန္တိ - မွေးမြူကြကုန်၏၊ တေ-ထို
 ဥပ္ပလဂန္ဓတို့သည်၊ ကမ္မသိဒ္ဓိံ-အလုပ်၏ပြီးစီးခြင်းကို၊ ပတ္တယမာနာ-တောင်းတ
 ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒေဝတာနံ-တို့၏ (အထံ၌)၊ အာယာစေတွာ - ရှေးရှု
 တောင်းပန်၍၊ တာသံ-ထိုနတ်တို့အား၊ ဗလိကမ္မတ္ထံ-ပူဇော်မှုကိုပြုခြင်းအကျိုး
 ငှါ၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဟဒယံ-ကို၊ ဥပ္ပါဋေန္တိ(ဥပ္ပါလေန္တိ)-န၏။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗကာလေ - ၌၊ မနုဿာ - လူဝတ်ကြောင်တို့ကို၊ ဒုလ္လဘာ -
 ခဲယဉ်းသဖြင့်ရအပ်ကုန်၏၊ (ရနိုင်ခဲကုန်၏) ဘိက္ခုပန - တို့သည်ကား၊ အရ
 ညေ-၌၊ ဝိဟရန္တာ-နံသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သုလဘာ - နံသည်၊ ဟောန္တိ - န၏၊
 တေ- ထို ဥပ္ပလဂန္ဓတို့သည်၊ သီလဝန္တံ - သော၊ ဘိက္ခု- ကို၊ ဝဟေတွာ- ရှိ၊
 သီလဝတော- သီလရှိသောရဟန်းကို၊ ဝဓောနာမ - သတ်ရခြင်း မည်သည်၊
 ဘာရိယော - ဝန်လေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ- သို့၊ မညမာနာ- မှတ်ထင်
 ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿ - ထို ရဟန်း၏၊ သီလဝိနာသနတ္ထံ - သီလကို
 ပျက်စီးစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ မနုဿိတ္ထိအာဒိကေဝါ-လူမိန်းမအစရှိသည်တို့ကို
 မူလည်း၊ အာနေန္တိ - ရှေးရှုဆောင်ကြကုန်၏၊ တံဝါ - ထိုရဟန်းကိုမူလည်း၊
 တတ္ထ - ထိုမိန်းမတို့ရှိရာအရပ်သို့၊ နေန္တိ - ပို့ ဆောင်ကြကုန်၏၊ အယံ - ဤ
 ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣတ္ထ-ဤဥပ္ပလဂန္ဓပစ္စတ္တိက၌၊ ဝိသေသော-တည်း၊ သေသံ-
 ကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဘိက္ခုပစ္စတ္တိကဝါရေ-
 ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ စတုသု-နံသော၊ ဣမေသုဝါရေသုပိ-တို့၌
 လည်း၊ စတုက္ကာနိ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-န၏၊ ပါဠိယံပန-ပါဠိတော်၌ကား၊
 သံခိတ္တေန - အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တာနိ - ဆိုအပ်
 ကုန်ပြီ။ .... ။သဗ္ဗကာလေန - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ စတုက္က
 ဘေဒကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဣဒါနိ- ၌၊ မနုဿိတ္ထိယာ၊ ပေါ၊ ပဋိသေဝန္တ သာတိ အာဒိ- သော၊ ယံ-
 အကြင်စကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ ဣတ္ထ-ဤမနုဿိတ္ထိယာအစရှိသောစကား
 ရပ်၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ- မတွေ့ဝေခြင်း အကျိုးငှါ၊ မဂ္ဂေန မဂ္ဂံတိ အာဒိ-ကို၊
 အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုမဂ္ဂေန မဂ္ဂံအစရှိသော စကားရပ်၌၊ မဂ္ဂေနမဂ္ဂန္တိ-ကား၊

ဣတ္ထိယာ-၏၊ တိသု မဂ္ဂေသု-တို့တွင်၊ အညတရေန - အမှတ်မထား တပါး ပါးသော၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ အတ္တနော၊ အင်္ဂဇာတံ-ကို၊ ပဝေသေတိ-အံ၊ အထ ဝါ - ထို့ပြင်တနည်းကား၊ သမ္ဘိန္ဒေသု - ရောစပ်ကုန်သော၊ ဒွိသု , မဂ္ဂေသု- တို့တွင်၊ ပဿာဝမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ဝစ္စမဂ္ဂံ-သို့သော်၎င်း၊ ဝစ္စမဂ္ဂေနဝါ-ဖြင့်သော် လည်း၊ ပဿာဝမဂ္ဂံ-သို့သော်၎င်း၊ ပဝေသေတိ-အံ၊ မဂ္ဂေန အမဂ္ဂန္တိ-ကား၊ ပဿာဝါဒိမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပဝေသေတွာ-ပြီး၍၊ တဿ-ထိုပဿာဝအစရှိသော မဂ်၏၊ သာမန္တာ-အနီး၌၊ ဝဏေန-အနာဖြင့်၊ နိဟရတိ-နှုတ်အံ၊ အမဂ္ဂေန မဂ္ဂန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂသာမန္တေန- မဂ်၏အနီးဖြစ်သော၊ ဝဏေန၊ ပေ၊ အမဂ္ဂေန အမဂ္ဂန္တိ- ကား၊ ဒွိသု - န်သော၊ သမ္ဘိန္ဒဝဏေသု - ဆက်စပ်နေသော အနာ တို့တွင်၊ ဧကေနဝဏေန - ဖြင့်၊ ပဝေသေတွာ - ပြီး၍၊ ဒုတိယေန - သော၊ (ဝဏေန) နိဟရတိ၊ ဣမဿ သုတ္တဿ - ဤ ပါဠိတော်အား၊ အနုလောမ ဝသေန-လျော်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော၊ ဝဏသင်္ခေပေ- အနာဝယ် သွင်းယူအပ်သော အရာ၌၊ [အနာအဖြစ်ဖြင့် ရေတွက် အပ်သော “ပတင်္ဂမုခဖါး” အစရှိသော အရာ၌-ဟူလို၊] ထုလ္လစ္စယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊

ဣဒါနိ-၌၊ ပရတော-နောက်၌၊ အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အသာဒယန္တ သာတိ-ဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝက္ခတိ-မိန့်တော် မူလတံ၊ တတ္ထ- ထို အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ - ၄၊ ဘိက္ခု သုတ္တဘိက္ခုမ္ဘိတိအာဒိ-ကို၊ အာဟ၊ တတြ-ထိုစကားရပ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-ဘုရားရှင်၏အလိုတော်တည်း၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ပဋိဗုဒ္ဓေါ- နိုးသည်၊ (သမာနော) သာဒယတိ-၏၊ သော-သည်၊ သုတ္တမိ-အိပ်ပျော်နေသော၊ မယိ-တပည့်တော်၌၊ ဒေသော- ဤရဟန်းသည်၊ ဝိပုဋ္ဌိပဇ္ဇိ- ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျင့်ပါပြီ၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ နဇာနာ မိ-မသိလိုက်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောသော်လည်း၊ နမုစ္စတိ-အာပတ်မှမလွတ်၊ စ- ဆက်၊ ဥဘော နာသေတဗ္ဗာတိတ္ထေ-ဤ ပါဠိ၌၊ ဒွေဝိ- ၂ ယေဝံလုံးတို့ကိုလည်း၊ လိင်္ဂနာသနေန - အသွင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့်၊ နာသေတဗ္ဗာ - ဖျက်ဆီးထိုက် ကုန်၏၊ တတြ-ထို ၂ ယေဝံတို့တွင်၊ ဒုသကဿ-ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်း၏၊ ပဋိညာကရဏံ-ဝန်ခံခြင်းဖြင့် ပြုဘွယ်သည်။ [ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ဘွယ်

ပဋိညာကရဏံ နုတ္တိ။ ။ “ဝန်ခံတိုင်း ဆုံးဖြတ်မှု” ဟူသည်မှာ “မေးမှ- ဝန်ခံ၊ ထို ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ဆုံးဖြတ် ” ဟု မေးခြင်း ကိစ္စနှင့် ဆိုင်ရကား ဖျက်ဆီးသူမှာ “ဘယ်စိတ်ဖြင့်ပြုသလဲ၊ သိလျက်နှင့် ပြုသလား၊ မသိဘဲနှင့် ပြုမိသလား” ဟု မေးဘွယ်ပင် မလိုရကား “ပဋိညာကရဏ မလိုတော့” ဟု ဆိုသည်။

သည်။] နတ္ထိ၊ ဒုသိတော - ဖျက်ဆီးအပ်သော ရဟန်းကို၊ ပုစ္ဆိတ္တာ - သာယာသလော , မသာယာသလော ဟု စစ်ကြောမေးမြန်းပြီး၍၊ ပဋိညာယ- ဝန်ခံခြင်းဖြင့်၊ နာသေတဗ္ဗော၊ပေ၊ သာမဏောရဝါရေပိ-သာမဏောရဝါရ၌လည်း၊ သေ နယော-ဤနည်းတည်း။

ဝေ-သို့၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုဝါရ၌၊ တံတံ အာပတ္တိဉ္စ-ကို၎င်း၊ အနာပတ္တိဉ္စ-အနာပတ်ကို၎င်း၊ [အာပတ်က ပါရာဇိက သံဃာဒိသေသံ ထုလ္လုစွည်းစသော အားဖြင့် များစွာရှိသောကြောင့် “တံတံ အာပတ္တိဉ္စ”ဟု ထား၍၊ အနာပတ်ကား တမျိုးသာရှိသောကြောင့် တံတံမပါဘဲ “အနာပတ္တိဉ္စ”ဟု ထားသည်။] ဒသေတွာ ၊ ပေ၊တတ္ထ - ထို အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဝေသာလိယံ-၌၊ မဟာဝနေ-မဟာဝန်တော၌၊ ဒိဝါဝိဟာရဂတော-နေနေရာ၌ ရောက်သော၊ ဘိက္ခုဝိယ-သည်ကဲ့သို့၊ [ဝိနိတဝတ္ထုခဏ်း၌ ပါလိမ့်မည်။] မဟာနိဒ္ဒံ- ကြီးစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကမန္တာ- သက်ရောက်စဉ်၊ ပရေန- သူတပါးသည်၊ ကတံ-သော၊ ဥပတ္တမဗ္ဗိ-လုံးလကိုလည်း၊ န ဇာနာတိ- မသိလိုက်၊ (သော - ထိုရဟန်းသည်၊) အဇာနန္တာနာမ-အဇာနန္တ မည်၏၊ ဝေရူပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော မသိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ စ-သာဓကကား၊ နာဟံ ၊ပေ၊အဇာနန္တဿာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ)ဝိ-တို့သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ၊ [ဘဂဝါ-ရား၊ အဟံ- သည်၊ န ဇာနာမိ-မသိလိုက်ပါ၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ အဇာနန္တဿ - မသိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏) ဣတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီ။] ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ တတ္ထေဝ- ထို မဟာဝန်တော၌ပင်၊ သဟသာ- အဆောတလျှင်၊ ဝုဠိတ ဘိက္ခုဝိယ- ထသောရဟန်းသည်ကဲ့သို့၊ ဇာနိတွာပိ- သိ၍လည်း၊ ဝါ-သိပါသော်လည်း၊ န သာဒယတိ-မသာယာ၊ (သော-သည်၊) အသာဒယန္တာနာမ - မည်၏၊ စ- ကား၊ နာဟံ ဘဂဝါ၊ပေ၊အသာဒယန္တဿာတိ - ဟူသော၊ ဧတံ - ကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ)ဝိ - လည်း၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ [ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ န သာဒယိ-မသာယာပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ အသာဒယန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ- ဤသို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီ။]

ဥမ္မတ္တကောနာမ-က မည်သည်ကား၊ ပိတ္တုမ္မတ္တကော-သည်းခြေကြောင့် ရူးသူတည်း၊ ဟိ- ချဲ့၊ ပိတ္တံ- သည်၊ ဗဒ္ဒပိတ္တံ- ဗဒ္ဒသည်းခြေ၎င်း၊ ဝါ- အိမ်ဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်သောသည်းခြေ၎င်း၊ အဗဒ္ဒပိတ္တုဉ္စ-၎င်း၊ ဝါ-အိမ်ဖြင့်မဖွဲ့အပ်သော

သည်းခြေ၎င်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒုဝိခံ - ၎င်း၊ တတ္ထ - တို့တွင်၊ အဗဒ္ဓပိတ္တံ- သည်၊ လောဟိတံဝိယ-ကဲ့သို့၊ သဗ္ဗင်္ဂတံ-အလုံးစုံသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ရောက်သည်၊ ဝါ - အလုံးစုံသောကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ တည်သည်၊ (ဟောတိ - ၎င်း) တမိ-ထို အဗဒ္ဓသည်းခြေသည်၊ ကုပိတေ-ပျက်လသော်၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ ကဏ္ဍ၊ ကစ္ဆ၊ သရီရကမ္ပာဒီနိ - ယားနာ၊ ဝဲနာ၊ ကိုယ် တုန်လှုပ်ခြင်း အစရှိသော ရောဂါ တို့သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏၊ [အာဒိသဒ္ဓေန အက္ခိနံ ပီတဝဏ္ဏာဒိ (မျက်စိဝါခြင်း စသည်ကို) သင်္ကာတိ၊] တာနိ - ထို ရောဂါတို့သည်၊ ဘောသဇ္ဇကြိယာယ- ဆေးကုခြင်းဖြင့်၊ ဝူပသမ္ပန္တိ - ငြိမ်းနိုင်ကုန်၏၊ ဗဒ္ဓပိတ္တံပန- သည်ကား၊ ပိတ္တ ကောသကေ-သည်းခြေအိတ်၌၊ ဌိတံ- တည်၏၊ တမိ-ထို ဗဒ္ဓသည်းခြေသည်၊ ကုပိတေ- သော်၊ [သည်းခြေအိတ်မှ အပြင်ထွက်လာသည်ကို “ကုပိတ” ဟု ခေါ်သည်၊] သတ္တာ-တို့သည်၊ ဝိပလ္လတ္တသညာ-ဖောက်ပြန်သောသညာ ရှိကုန် သည်၊ ဟောန္တိ - နိ၏၊ ဟိရောတ္တပုံ - ကို၊ ဆဒ္ဓေတွာ-၍၊ အသာရူပပစ္စရိယံ- မလျော့ပတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တိ-နိ၏၊ လဟုက ဂရုကာနိ-လဟုက ဂရုက ဖြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ- တို့ကို၊ မဒ္ဓန္တာဝိ - လွန်ကျူးမိကုန်သော်လည်း၊ န ဇာနန္တိ - နိ၊ ဘောသဇ္ဇကြိယာယပိ - ဆေးကုခြင်းဖြင့်လည်း၊ အတေကိစ္ဆာ- မကုစားအပ် , မကုစားနိုင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - နိ၏၊ ဝေရူပဿ - သော၊ ဥမ္မတ္တကဿ- သည်းခြေရူးသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဝိသဋ္ဌစိတ္တော - စွန့်လွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိသော၊ ယက္ခ၊ မ္မတ္တကော-ဘိလူး ကြောင့် ရူးသူကို၊ ခိတ္တစိတ္တောနာမ - တွဲမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၎င်း၊ ကိရ - ချွေ၊ ယက္ခာ-တို့သည်၊ ဘောရဝါနိ - ကြောက်မက်ဘွယ် ကောင်းကုန်သော၊ အာရ မဏာနိ - အာရုံတို့ကို၊ ဒေသေတွာဝါ -၍သော်လည်း၊ (သတ္တေ ဝိက္ခိတ္တ စိတ္တေ ဝိပလ္လတ္တသညေ ကရောန္တိ၊) မုခေန-ပါးစပ်ဖြင့်၊ ဟတ္ထံ- ကို၊ ပဝေသေ တွာ-၍၊ ဟဒယရူပံ-ဟဒယရုပ်ကို၊ မဒ္ဓန္တာဝါ- နှိပ်ချေကုန်လျက်သော်လည်း၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေ- ပစ်လွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိသည်တို့ကို၊ ဝိပလ္လတ္တ

သဗ္ဗင်္ဂတံ။ ။သဗ္ဗအင်္ဂေသု+ဂတံ (ဌိတံ) သဗ္ဗင်္ဂတံ၊ အသားမှလွတ်နေသော ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ သွား၊ လက်သည်းတို့ကို၎င်း၊ ခြောက်သောအရေကို၎င်း၊ ချန်လှပ်၍ ရေပေါ်ဝယ် ဆီပြန်သကဲ့သို့ ကိုယ်အင်္ဂါအားလုံး၌ ပြန့်နှံ့တည်၏။

ဝိပလ္လတ္တသညာ။ ။ဝိ+ပရိပုဗ္ဗ အသဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်းသက်လျှင် “ဝိပလ္လာ သ”ဟုဖြစ်၍၊ တပစ္စည်းသက်လျှင်“အတ္ထော”ပုဒ်ကဲ့သို့“ဝိပလ္လတ္တ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိပရိယ သတိတိ ဝိပလ္လတ္တာ၊ ဝိပလ္လတ္တာ+သညာ ဧတေသံတိ ဝိပလ္လတ္တသညာ။ [ပရိနောက်၌ ယ လာ၍ “ပရိယသတိ”ဟု အာချာတ်ရပ်ဖြစ်၏။]

သညေ- ဖေါက်ပြန်သောသညာ ရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏ [ယောဇနာ၌ “ဒဿေတွာဝါပဝေသေတွာဝါ” ဟု ယောဇနာ၏လက်ကိုသွင်းရုံဖြင့် ဝိက္ခိတ္တ မဖြစ်သေး၊ ဟဒယမဒ္ဒနပြုမှ ဝိက္ခိတ္တ ဖြစ်သောကြောင့် ထို ယောဇနာပုံကို စဉ်းစားပါ။] ဝေရူပဿ- သော၊ ခိတ္တစိတ္တဿ-ပစ်လွှတ်အပ်သောစိတ်ရှိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန- ဆက်၊ (တနည်း) ပန-အထူးကား၊ ဥဘိန္ဒူ-နံသော၊ တေသံ- ထို ပိတ္တုမ္မတ္တက၊ ယက္ခုမ္မတ္တကတို့၏၊ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ ပိတ္တုမ္မတ္တကော-သည်၊ နိစ္စမေဝ-အမြဲသာ၊ ဥမ္မတ္တကော- သည်၊ ဟောတိ၊ ပကတိသညံ-ပကတိသညာကို၊ န လဘတိ-မရတော့၊ ယက္ခု မ္မတ္တကော-သည်၊ အန္တရန္တရာ - အကြား အကြား၌၊ ပကတိသညံ-ကို၊ ပဋိ လဘတိ-ရသေး၏၊ ဣတိ (အယံ)-ကား၊ (ဝိသေသော)။

ပန-ဆက်၊ ဣဓ- ဤအနာပတ္တိဝါရ၌၊ ပိတ္တုမ္မတ္တကောဝါ - သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ယက္ခုမ္မတ္တကောဝါ-လည်း၊ (ဟောတု)၊ ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ သဗ္ဗသော-ဖြင့်၊ မုဋ္ဌဿတိ-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ နဇာနာ တိ-မသိ၊ အဂ္ဂိမ္မိ-ကို၎င်း၊ ပေ၊ ကေသဒိသံ-တထပ်တည်းတူစွာ၊ မဒ္ဒန္တောဝ- နင်းချေလျက်သာ၊ ဝိစရတိ-၏၊ ဝေရူပဿ - ဤသို့သဘောရှိသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊ အန္တရန္တရာ-၌၊ သညံ - ကို၊ ပဋိလဘိတွာ - ၍၊ ဥတွာ-၍၊ ဝါ- လျက်၊ ကရောန္တိဿပန - ၏ကား၊ အာပတ္တိယေဝ - သည်သာ၊ (ဟောတိ)။ ယော-သည်၊ အဓိမတ္တာယ-လွန်ကဲသောအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ယ-ဖြင့်၊ အာတုရော-နာကျင်ကိုက်ခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ နဇာနာ တိ၊ (သော) ဝေဒနာန္တောနာမ၊ [ဝေဒနာယ + အန္တော (နှိပ်စက်အပ်သူ တည်း၊) ဝေဒနာန္တော၊] ဝေရူပဿ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ ယော-သည်၊ တသ္မိံ တသ္မိံ ကမ္မေ - ထိုထိုအမှု၌၊ [ထိုထိုကျူးလွန်မှု၌။] အာဒိဘူတော - အစဖြစ်၍ ဖြစ်၏၊ (သော) အာဒိကမ္မိကောနာမ၊ [အာဒိကမ္မေ + နိယုတ္တော အာဒိကမ္မိကော၊] ဣဓပန - ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ သုဒိန္နတ္ထေရော - သည်၊ အာဒိကမ္မိကော- ကတည်း၊ တဿ - ထို အရှင်သုဒိန်၏၊ အနာပတ္တိ၊ အဝေသသာနံ - အရှင် သုဒိန်မှကြွင်းကုန်သော၊ မက္ကဋိသမဏဝဇ္ဇိပုတ္တကာဒိနံ-မျောက်မကိုမှီဝဲသော ရဟန်း , ဝဇ္ဇိပုတ္တကရဟန်းများ အစရှိသူတို့၏၊ အာပတ္တိယေဝ - သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။..... ပဒဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ-ပဒဘာဇနိယ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ကောသလ္လတ္ထံ-ကျွမ်းကျင်သောပုဂ္ဂိုလ် ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ - ဤ ရောပြမ်းသော

နည်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - န။ .... သမုဋ္ဌာနဉ္စ - ဖြစ်ကြောင်းကို၎င်း၊ ကိရိယာစ-
ကိရိယာကို၎င်း၊ အထော- ထိုမှတစ်ပါး၊ သညာ-ကို၎င်း၊ သစိတ္တကံ - ကို၎င်း၊
လောကဝဇ္ဇဉ္စ - ကို၎င်း၊ ကမ္မဉ္စ - ကံကို၎င်း၊ ဝေဒနာယ - ဝေဒနာနှင့်တကွ၊
ကုသလဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဣတိ (ဣဒံ ပကိဏ္ဍကံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-န။)

တတ္ထ-ထိုသမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့တွင်၊ သမုဋ္ဌာနန္တိ - ကား၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟက
ဝသေန-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို သိမ်းယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဆ-
၆ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာနာနိ-သိက္ခာပုဒ်၏ ဖြစ်ကြောင်းတို့သည်၊
(ဟောန္တိ - ရှိကုန်၏။) တာနိ - ထို သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာန်တို့သည်၊ ပရိဝါရေ-
ပရိဝါ ပါဠိတော်၌၊ အာဝီ - စွာ၊ ဘဝိဿန္တိ - နလတံ၊ သမာသတော ပန-
အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်ကား၊ သိက္ခာပဒံနာမ - မည်သည်၊ [ဣတိ - ၌စပ်၊]
ဆသမုဋ္ဌာနံ - ဆသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ အတ္ထိ - ရှိ၏၊ ပေ၊ ကထိန
သမုဋ္ဌာနံ - ကထိနသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ အတ္ထိ - ရှိ၏၊ ဧဠက

ဒီကာ။ ။ပကိဏ္ဍကန္တိ - ဝေါမိဿကနယံ၊ သမုဋ္ဌာနန္တိ - ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ ကိရိ
ယာတိ အာဒိ နိဒဿနမတ္တံ၊ အကိရိယာဒိနံပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ [ကြိယာ၊ သညာ၊
သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကုသလံတို့သည် (တခုစီကိုသာ ညွှန်ပြထားသဖြင့်) နိဒဿန
နည်းတို့တည်း၊ ကိရိယံဖြင့် အကိရိယ၊ ကိရိယာကိရိယ တို့ကို၎င်း၊ သစိတ္တကံဖြင့်
အစိတ္တကံကို၎င်း၊ လောကဝဇ္ဇံဖြင့် ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇံကို၎င်း၊ ကုသလံဖြင့် အကုသလံ အဗျာ
ကတံတို့ကို၎င်း ယူပါ-ဟူလို။] ဝေဒနာယာတိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ၊ ဝေဒနာယ
သဟ ကုသလဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဆ သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာနာနိ ။ ။ “ ကိုယ်ရယ် - နှုတ်ရယ်၊ ကိုယ်နှုတ်ရယ်၊....
ကိုယ်စိတ်-နှုတ်စိတ်၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ် ” ဟူသော ၆ ပါးကို သမုဋ္ဌာန် ၆ ပါးဟု ခေါ်၏။
ထို ၆ ပါးတွင် ကိုယ်ကြောင့်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် (အာပတ်) သည် ကာယ သမုဋ္ဌာန
မည်၏။ ဤနည်းအတိုင်း ဝါစာ သမုဋ္ဌာန စသည်ကိုလည်း သိပါ။ ထို ကာယစသည်
တို့သည် သိက္ခာပုဒ်၏ ဖြစ်ကြောင်းမဟုတ်၊ အာပတ်၏ဖြစ်ကြောင်းသာတည်း။ သို့သော်
သိက္ခာပုဒ်ကို နာမည်ခေါင်းတပ်၍ “ သိက္ခာပဒ သမုဋ္ဌာနံ ” ဟု ဆိုသည်။ [သိက္ခာပုဒ်
ပါဠိတော်၏ ဖြစ်ကြောင်းမှာ ဘုရားရှင်သာတည်း။]

သိက္ခာပဒံ၊ ပေ၊ ဆသမုဋ္ဌာနံ ။ ။ ဆဟိ (ကာယစသော ၆ ပါးတို့ကြောင့်)
သမုဋ္ဌာနံ (ဖြစ်ခြင်းသည်) ယဿ အတ္ထိတိ ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ (တနည်း) - “ ဆ-ကာယ
စသောအားဖြင့် ၆ ပါးကုန်သော၊ သမုဋ္ဌာနာနိ-ဖြစ်ကြောင်းတို့သည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ
ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ (သိက္ခာပဒံ) ။

ကထိန သမုဋ္ဌာနံ ။ ။ “ အတ္ထိ တိ သမုဋ္ဌာနံ ” ဟု ဆိုပြီးနောက် “ ဒွိ သမုဋ္ဌာနံ ” ဟု
မဆိုဘဲ “ အတ္ထိ ကထိနသမုဋ္ဌာနံ ” ဟု စည်းပြောင်းခြင်းကား ဒွိ သမုဋ္ဌာန်က ကထိန

လောမသမုဋ္ဌာနံ - သည်၊ အတ္ထိ၊ ဓုရနိက္ခေပါဒိ သမုဋ္ဌာနံ - ဓုရနိက္ခေပ အစ ရှိသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသောသိက္ခာပုဒ်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ- ဤသည်တည်း။

[သမုဋ္ဌာနဘေဒကိုပြပြီး၍ ကိရိယဘေဒကိုပြလိုသောကြောင့် “တတြာပိ” စသည်မိန့်၊] တတြာပိ - ထို ၆ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင် လည်း၊ ကိစ္ဆိ-အချို့ သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကြိယတော-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ- ဖြစ်၏၊ ကိစ္ဆိ-သည်၊ အကြိယတော-ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကိုမပြုခြင်းကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ ကိစ္ဆိ-သည်၊ ကြိယာကြိယတော- မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်း , ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်း ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ ကိစ္ဆိ-သည်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကြိယတော-ကြောင့်၎င်း၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကြိယတော-ကြောင့်၎င်း၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ ကိစ္ဆိ-သည်၊ သိယာ- ခါ၊ ကြိယတော-ကြောင့်၎င်း၊ သိယာ-ခါ၊ ကြိယာကြိယတော၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏။

တတြာပိ-ထိုကြိယာအားဖြင့် ပြားသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်လည်း၊ သညာ ဝိမောက္ခံ-သညာဝိမောက္ခ သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (ဝိတိက္ကမသညာ မရှိခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်ခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊) အတ္ထိ-ရှိ၏၊ နောသညာဝိမောက္ခံ- နောသညာဝိမောက္ခ သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (ဝိတိက္ကမသညာ မရှိခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်ခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊) အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်သည်၊ စိတ္တိ-စိတ်ဟူသော အင်္ဂါကို၊ လဘတိယေဝ- အမြဲရသည်သာ၊ တံ - ထို သိက္ခာပုဒ်သည်၊ သညာဝိမောက္ခံ - ကွ မည်၏။

သမုဋ္ဌာန် - ဇဋ္ဌကလောမသမုဋ္ဌာန် ဟု ၂ မျိုး ရှိခြင်း , ဓုရနိက္ခေပါဒိသမုဋ္ဌာန် ၌ကား ဧက သမုဋ္ဌာန်လည်းပါခြင်း၊ ဋ္ဌိ သမုဋ္ဌာန်လည်း ပါခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထို အာဒိဖြင့် ပဌမ ပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန်, ပဒသောဓမ္မ, ဓမ္မဒေသန, စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာန် တို့ကိုလည်း ယူ၊ အားလုံး သမုဋ္ဌာန်နာမည်ပေါင်း ၁၃ ပါးရှိ၏၊ ပရိဝါမှာ ရူပါလေ၊ ထို သမုဋ္ဌာန်တို့၏ သဘောကို ဆိုင်ရာသိက္ခာပုဒ်ကျမှ နားလည်နိုင်လတံ။

သညာဝိမောက္ခံ။ ။ သညာယ (လွန်ကျူးလိုသော အမှတ်သညာ၏) + အဘာ ဝေန-မရှိခြင်းကြောင့် + ဝိမောက္ခော - အာပတ်မှ လွတ်ခြင်းသည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ သညာဝိမောက္ခံ၊ အဘာဝဟူသော အလယ်ပုဒ် ကြောသော သမာသ်။ [နောသညာ ဝိမောက္ခံ=သညာယ (အဘာဝေနပိ- မရှိခြင်းကြောင့်လည်း၊ မရှိပေမယ်လို့) နတ္ထိ ဝိမောက္ခော ယဿာတိ နောသညာဝိမောက္ခံ။]

စိတ္တိ လဘတိယေဝ။ ။ “ကိုယ်စိတ်, နှုတ်စိတ်, ကိုယ်နှုတ်စိတ်” ဟု စိတ်သည် အင်္ဂါအဖြစ်ဖြင့် ပါသော နောက် သမုဋ္ဌာန် ၃ ပါးတွင် တပါးပါးကြောင့် ဖြစ်သည်- ဟူလို။ [လဘတိယေဝ၌ ဝေဖြင့် စိတ်အင်္ဂါအမြဲမရ, တရံတခါရ၍ တရံတခါ မရသော သိက္ခာပုဒ်သည် နောသညာဝိမောက္ခ မည်၏-ဟု သိစေ၏။]

ဣတရံ - စိတ်အင်္ဂါကို အမြဲမရသော အခြားသိက္ခာပုဒ်သည်။ နောသညာ
 ဝိမောက္ခံ-မည်၏။ ပုန-ဖန်၊ သစိတ္တံ-စိတ်နှင့် တကုဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်သည်။
 အတ္ထိ၊ အစိတ္တံ-စိတ်မရှိသော သိက္ခာပုဒ်သည်။ အတ္ထိ၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်
 သို့၊ (အာပတ်သို့ - ဟုလို)၊ စိတ္တေန-နှင့်၊ သဟေဝ-တကွသာ၊ အာပဇ္ဇတိ-
 ရောက်၏။ တံ-ထို သိက္ခာပုဒ်သည်။ သစိတ္တကံ-မည်၏။ ယံ - သို့၊ စိတ္တေန-နှင့်၊
 ဝိနာပိ-ကင်းရှုလည်း၊ အာပဇ္ဇတိ၊ [ပိဖြင့် “မကင်းမူရှုလည်း” ဟု ဆည်း၊]
 တံ အစိတ္တကံ၊ တံသဗ္ဗမ္ဘိ-ထို အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ [သမုဋ္ဌာန်
 စသည်အားဖြင့် ပြားပြီးသော ထို အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း -
 ဟုလို၊] လောကဝဇ္ဇံ-လောကဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ (လောက၌ အပြစ်ရှိသော
 သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊) ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ-ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊ (ပညတ်တော်ကြောင့်
 အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်၎င်း၊) ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓံ-၏။ တေသံ-ထို သိက္ခာပုဒ်တို့၏။
 လက္ခဏံ-ကို၊ (မယာ) ဝုတ္တမေဝ- သည်သာ၊ [မတ္တဋီဝတ္ထုအဖွင့်၌ဆိုခဲ့ပြီ။]

စ-ဆက်၊ ကမ္မကုသလ ဝေဒနာဝသေနာပိ - တံ , ကုသိုလ်, ဝေဒနာတို့၏
 အပြားအားဖြင့်လည်း၊ [နောက်ဆုံး ဝေဒိတဗ္ဗံ၌ စပ်။] ဣတ္ထ - ဤ သိက္ခာပုဒ်
 တို့တွင်၊ ကာယကမ္မံ-ကာယကံ ရှိသော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်။ အတ္ထိ၊ ဝစီကမ္မံ-
 သော၊ (သိက္ခာပဒံ)၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်
 သည်။ ကာယဒွါရိကံ-ကာယဒွါရ၌ဖြစ်၏။ တံ-သည်။ ကာယကမ္မံ-ကာယကမ္မ
 မည်၏။ ယံ-သည်။ ဝစီဒွါရိကံ-၏။ တံ-သည်။ ဝစီကမ္မံ-မည်၏။ ဣတိ-သို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ ပန-ကား၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်။ အတ္ထိ၊
 အကုသလံ (သိက္ခာပဒံ) အတ္ထိ၊ အဗျာကတံ (သိက္ခာပဒံ) အတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊
 အာပတ္တိ သမုဋ္ဌာပကစိတ္တာနိ - အာပတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်တို့သည်။
 (ဒုတ္တိံ သေဝံ၌ စပ်။) အဋ္ဌ-န်သော၊ ကာမာဝစရ ကုသလာနိ-ကာမာဝစရ
 ကုသိုလ်စိတ်တို့၎င်း၊ ဒွါဒသ-န်သော၊ အကုသလာနိ-တို့၎င်း၊ ဒသ-န်သော၊

သညာ - သစိတ္တက ။ ။ သညာဒုကကို အာပတ် မသင့်ဘို့ရာ ဘက်သို့ ရှေးရှု၍
 မိန့်တော်မူ၏။ သစိတ္တကဒုကကိုကား (စိတ်မပါဘဲလည်း သင့်ရကား) အာပတ်သင့်ဘို့
 ဘက်ကို ရှေးရှု၍ မိန့်တော်မူသည်။ ဤသို့ ဒုက ၂ ပါး၏ ထူးခြားပုံကို မှတ်ပါ။ [သညာ
 ဒုကံ အနာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တံ၊ သစိတ္တကဒုကံ အာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တံတိ ဣဒ မေ တေသံ
 နာနာကရဏံ။]

ကမ္မတိက ။ ။ ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌ လာသည့်အတိုင်း ကံအားဖြင့် ကာယကမ္မ
 သိက္ခာပုဒ်, ဝစီကမ္မ သိက္ခာပုဒ်ဟု ဤအဋ္ဌကထာ၌ ၂ မျိုးသာပြသော်လည်း ကင်္ခါဝိတရဏီ
 မည်သော မာတိကာအဋ္ဌကထာ၌ကား ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ ၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်ကို
 ထည့်၍ “ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ တဒုဘယဝသေန တိဝိဓာ ဟောန္တိ” ဟု မိန့်သည်။

ကမာဝစရ ကြိယစိတ္တာနိ- တို့၎င်း၊ ကုသလတောစ- မှ၎င်း၊ ကြိယတောစ- မှ၎င်း၊ ဒွေ-န်သော၊ အဘိညာစိတ္တာနိ-တို့၎င်း၊ [ရူပကုသိုလ် ကြိယာပဉ္စမဇျာန် ၂ ပါးကိုဆိုသည်။] ဣတိ-သို့၊ ဒုတ္တိံ သေဝ-၃၂ ပါးသာတည်း။ [သင်္ဂြိုဟ်ရူပ သမုဋ္ဌာန်ခဏး၌လာသော ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်များပင်တည်း။ ပညတ်တော်ကို မသိ၍ တန်ခိုးဖန်ဆင်းပြုရာ၌ အဘိညာဉ်စိတ်နှင့် ပြည့်စုံစဉ် အာပတ်သင့်သတဲ့။]

တေသု-ထိုစိတ်တို့တွင်၊ ယံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်သို့၊ ကုသလ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ အာပဇ္ဇတိ - ၏၊ တံ - သည်၊ ကုသလံ - မည်၏၊ ဣတရေဟိ - အခြားသော အကုသိုလ် အပျာကတတို့ကြောင့်၊ (အာပဉ္စံ-သင့်ရောက်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် သည်။) ဣတရံ - အခြားသော အကုသလ၊ အပျာကတ မည်၏၊ စ - ဆက်၊ တိဝေဒနံ- ၃ ပါးသောဝေဒနာရှိသော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ အတ္ထိ၊ပေ၊တတ္ထ- ထို သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ယံ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-ရောက်သော ရဟန်းသည်၊ တီသု-န်သော၊ ဝေဒနာသု- တို့တွင်၊ အညတရဝေဒနာသမင်္ဂီ- တပါးပါးသော ဝေဒနာနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ-ထို သိက္ခာပုဒ်သည်၊ တိဝေဒနံ - တိဝေဒန မည်၏၊ ယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော- သည်၊ သုခသမင်္ဂီ-သုခဝေဒနာနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-၎င်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ သမင်္ဂီ-သည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-သော်၎င်း၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ-သည်၊ ဒွိဝေဒနံ- မည်၏၊ ယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနာသမင်္ဂီယေဝ- သည်သာ၊ (ဟုတွာ) အာပဇ္ဇတိ-၏၊ တံ ဧဝေဒနံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ဧဝံ - သို့၊ သမုဋ္ဌာနဉ္စ - သမုဋ္ဌာန်၎င်း၊ [ဣတိ၌စပ်၊] ကိရိယာ - ၎င်း၊ အထော-ပါး၊ သညာ-၎င်း၊ သစိတ္တကံ - ၎င်း၊ လောကဝဇ္ဇဉ္စ - ၎င်း၊ ကမ္မဉ္စ- ၎င်း၊ ဝေဒနာယ-နှင့်တကွ၊ ကုသလံစ - ၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဣဒံ ပကိဏ္ဍကံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊) ဣမံ ပကိဏ္ဍကံ-ကို၊ ဝိဒိတွာ - သိပြီး၍၊ [နောက် “ဒွိဝေဒနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဝယ် ဝေဒိတဗ္ဗံ၌စပ်၊] တေသုသမုဋ္ဌာနာဒိသု - တို့တွင်၊ ဣဒံ သိက္ခာ ပဒံ-၌ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သမုဋ္ဌာနတော - သမုဋ္ဌာန်အားဖြင့်၊ ဧကသမုဋ္ဌာနံ - တခုသောသမုဋ္ဌာန်ရှိ၏၊ အင်္ဂဝသေန - ဖြင့်၊ ဒုကသမုဋ္ဌာနံ- ၂ ပါးသောသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ကာယစိတ္တတော - အားဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-ဖြစ်၏၊ [ဒုကသမုဋ္ဌာနံကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။] ကြိယသမုဋ္ဌာနဉ္စ-ကြိယ သမုဋ္ဌာန်လည်းရှိ၏၊ [ကြိယသမုဋ္ဌာနံတိဣဒံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ၊ ပရူပက္ခ မေ သတိ (သူတပါးက အတင်းပြုရာ၌) သာဒယန္တု သာ အကိရိယသမုဋ္ဌာန ဘာဝတော၊] ဟိ - မှန်၊ ကရောန္တောယေဝ - မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို

ပြုသောရဟန်းသည်သာ၊ ကေ-ဤသိက္ခာပုဒ်သို့၊ ဝါ-ဤ အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ [ကြိယသမုဋ္ဌာနံကို ထပ်ဖွင့်သည်။] မေထုနပဋိသံယုတ္တာယ - သော၊ ကာမသညာယ-၏၊ အဘာဝေန - မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - မရှိခဲ့သော်၊ မုစ္စနတော-အာပတ်မှလွတ်ခြင်းကြောင့်၊ သညာဝိမောက္ခံ- ကွတည်း၊ (ဝိတိတ္တမသညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ဟိ - သာကေကား၊ အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ၊ အသာဒယန္တဿာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

မေထုနစိတ္တေနဝ- မေထုန်၌ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ နံ - ထိုသိက္ခာပုဒ်သို့၊ ဝါ - ထိုအာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ၊ စိတ္တေန - မေထုန်စိတ်နှင့်၊ ဝိနာ-၍၊ န အာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သစိတ္တကံ-ကတည်း၊ (စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ရာဂဝသေနဝ- ဖြင့်သာ၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော-ရောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇိ-တည်း၊ (လောက၌ အပြစ်ရှိသောသိက္ခာပုဒ်တည်း။) ကာယဒ္ဓါရေနဝ- ကြောင့်သာ၊ သမုဋ္ဌာနတော-ကြောင့်၊ ကာယကမ္မံ - တည်း၊ (ကာယကံရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ပန-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ အင်္ဂမတ္တံ- အင်္ဂါမျှသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တဿ-ထိုစိတ်၏၊ ဝသေန-အစွမ်းအားဖြင့်၊ ကမ္မဘာဝေါ-ကံ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ကံအမည်ကို၊ န လဗ္ဘတိ-အပ်၊ လောဘစိတ္တေန-ဖြင့်၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော-ကြောင့်၊ အကုသလစိတ္တံ - အကုသိုလ်စိတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ သုခသမင်္ဂီ-သုခဝေဒနာနှင့်ပြည့်စုံသည် (ဟုတွာ) ဝါ-၍သော်၎င်း၊ ဥပေက္ခာသမင်္ဂီ (ဟုတွာ) ဝါ၊ တံ - သို့၊ ဝါ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဒွိဝေဒနံ - န တည်း၊ (၂ ပါးသော ဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဧတံ-ဤ ဆ သမုဋ္ဌာနံအစ၊ ဒွိဝေဒနံ အဆုံးရှိသော စကားသည်၊ အာပတ္တိယံ - အာပတ်၌၊ ယုဇ္ဇတိ- ဖြစ်သင့်၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် အာပတ်၌ ဖြစ်သင့်ပုံသော်လည်း၊ သိက္ခာပဒသိသေန - သိက္ခာပုဒ်ကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု-အလုံးစုံသော ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌၊ ဒေသနာ-သည်၊ အာရုဋ္ဌာ-တက်ရောက်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဤ ဆ သမုဋ္ဌာနံ အစရှိသည်ဖြင့်၊) (မယာ) ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ- ဆိုခဲ့ပြီ။ [ဆ သမုဋ္ဌာနံမှစ၍ ဒွိဝေဒနံတိုင်အောင်သောသဒ္ဓါသည် အာပတ်ဟုံသောအနက်၌သာဖြစ်သင့်၏၊ သို့သော် ရှေး အဋ္ဌကထာတို့၌ သိက္ခာပုဒ်ကိုခေါင်းတပ်လျက် “ဆ သမုဋ္ဌာနံ” စသည်ဖြင့် နပုလ္လိန်ဖြင့်လာသောကြောင့် ထိုအတိုင်းပင် ဆ သမုဋ္ဌာနံစသည်ဖြင့် နပုလ္လိန်ပုဒ်ကို ဆိုရတော့သည်-ဟုလို။]

မက္ကဋ္ဌိ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ၊ပေ၊ ဝုဗ္ဗပဗ္ဗဇိတော မိဂေါတိ- မိဂေါဟူသော၊ ဣဒံ- ဤစကားရပ်သည်၊ ကိံ - အဘယ်စကားနည်း၊ [ဝိနည်းပညတ်တော်လည်း မဟုတ်၊ စပ်ပုဒ်လည်းမရှိသောကြောင့် ပိဏ္ဏတ္ထအဓိပ္ပာယ် ကောက်၍မရသဖြင့် “ဘာစကားလဲ” ဟု မေးသည်၊] ဣမာ- ဤ ဝါထာတို့ကို၊ [ထပိတာ-၌စပ်၊] ဝါ-တို့သည်၊ [ဥဒ္ဓါန ဝါထာနာမ-၌စပ်၊] ဝိနိတဝတ္ထုနံ- ဝိနိတဝတ္ထုတို့၏၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ သယံ- ကိုယ်တော်တိုင်၊ ဝိနိစ္ဆိတာနံ- ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ် ကုန်သော၊ တေသံ တေသံ ဝတ္ထုနံ - ထိုထို ဝတ္ထုတို့၏၊ ဥဒ္ဓါနဝါထာနာမ- အကျဉ်းချုပ်ဝါထာတို့ မည်၏၊ တာနိဝတ္ထုနိ-ထို ဝတ္ထုတို့ကို၊ [ဥဂ္ဂဏိဿန္တိ-၌စပ်၊] သုခံ-လွယ်ကူစွာ၊ ဝိနယဓရာ-ဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဥဂ္ဂဏိဿန္တိ- သင်ယူနိုင်ကုန်လတံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကထေရေဟိ-ဓမ္မ သံဂါယနာတင် ထေရ်တို့သည်၊ ထပိတာ-ထားအပ်ကုန်ပြီ၊ ဝတ္ထုဝါထာပန- ဝတ္ထုတို့ကို သိကုံး ထုံးဖွဲ့ကြောင်းပါဠိကိုကား၊ (“မက္ကဋ္ဌိ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ” စသော

ဣမာ၊ပေ၊ ဥဒ္ဓါနဝါထာနာမ ။ ။ ဣမာကို “ဥဒ္ဓါန ဝါထာနာမ”၌ စပ်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ဣမာနိ” ဟု မရှိစေသင့်၊ ထို့ပြင် “ဝိနိတဝတ္ထုနိ” ဟု တချို့စာအုပ် များ၌ရှိ၏။ “ဘဂဝတာ သယံ ဝိနိစ္ဆိတာနံ တေသံ တေသံဝတ္ထုနံ” သည် ထိုပုဒ်၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိနိတဝတ္ထုနံ” ဟု ရှိသင့်သည်။ “ဝိနိတာနိ - ဘုရားရှင်ကိုယ်တော် တိုင် (အာပတ္တိံ တံဘိက္ခု အာပန္နော ပါရာဇိကံ - စသည်ဖြင့်) ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ် ကုန်သော+ ဝတ္ထုနိ-ဝတ္ထုတို့တည်း၊ ဝိနိတဝတ္ထုနိ-တို့၊ “ တေသံ ဝိနိတဝတ္ထုနံ” ဟု ဝိဘာဏျန္တံ။

ဥဒ္ဓါနဝါထာ။ ။ “ဒါ-ရက္ခဏေ” ဟု ဓာတ်နက်ရှိ၏။ “ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌+ဒါတိ ရက္ခတိ-(ဘုရားရှင် ဆုံးဖြတ်တော်မူအပ်သော ဝိနိတဝတ္ထုတို့ကို မပျောက်ပျက်အောင်) စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ဣတိ ဥဒ္ဓါနံ၊ [ဥဒ္ဓါနဝါထာတံ ဥဒ္ဓေသ ဝါထာ (အကျဉ်းချုပ်ဝါထာ)။] ဤ ခေါင်းစဉ်ဝါထာကိုကြည့်၍ “မည်သည့်ဝတ္ထု အခြားမဲ့၌ မည်သည့်ဝတ္ထု ရှိ၏” ဟု သိနိုင်သောကြောင့် ဤ ဝါထာများသည် ထို ဝတ္ထု တို့ကို မပျောက်ပျက်အောင် စောင့်ရှောက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဥဒ္ဓါနဝါထာမည်သည်- ဟူလို၊ ဥနောက်၌ ဒွေဘော်ရောက်ရသောကြောင့် “ဥဒ္ဓါန” ဟု ရှိစေ။ [ဝိမတံ၌ကား- “တံတံဝတ္ထု ဥဒ္ဓရိတွာ ဒါနတော ဒဿနတော ဥဒ္ဓါနဘူတာ (ထိုထိုဝတ္ထုကို ထုတ်ပြ တတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော) ဝါထာ ဥဒ္ဓါနဝါထာ” ဟု ဆို၏။]

တာနိ၊ပေ၊ထပိတာ။ ။ တာနိဝတ္ထုနိသည် ဥဂ္ဂဏိဿန္တိ၏ကံတည်း၊ ထပိတာ၏ ကံကား “ဣမာ ဥဒ္ဓါနဝါထာ” တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ထပိတာနိ” ဟု မရှိစေသင့်၊ ထို ဝိနိတဝတ္ထုတို့ကို ဓမ္မသင်္ဂါဟကထေရ်များ ထားသည်မဟုတ်၊ အရှင် ဥပါလိထားသည်၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကထေရ်တို့ကား (ထို ဝတ္ထုတို့ကို လွယ်ကူစွာ ဝိနည်းခိုရ်များ ဆောင်ထား ဘို့ရာ) ဤဝါထာတို့ကိုထားသည်။

ဂါထာတို့၏ ဝတ္ထုကိုကား၊) ဘဂဝတိ- သည်၊ ဓရမာနေယေဝ-သက်တော် ထင်ရှား ရှိစဉ်ပင်လျှင်၊ ဥပါလိတ္ထေရေန-သည်၊ ထပိတာ- ထားအပ်ပြီ၊ (ကို- အဘယ်သို့ကြံ၍ ထားအပ်ကုန်သနည်း၊) ဣမိနာ လက္ခဏေန - ဤ လက္ခဏာ ဖြင့်၊ အာယတီ - နောင်အခါ၌၊ ဝိနယဓရာ-တို့သည်၊ ဝိနယံ-ကို၊ ဝိနိစ္ဆိနိဿန္တိ- ဆုံးဖြတ်နိုင်ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ (ထပိတာ - ပြီ၊) တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣတ္ထ-ဤ ဝိနိတဝတ္ထုတို့၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ကို၊ သာဓုကံ-စွာ၊ သလ္လက္ခေတွာ- မှတ်သား၍၊ ပဌမသိက္ခာပဒံ-ကို၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ ဒုတိယာဒီနဉ္စ- ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ ဝိနိတဝတ္ထုသု - တို့၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏေန-ဖြင့်၊ ဒုတိယာဒီနိ-ဒုတိယ အစရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ (ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗာ နိ-နံ၊) ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဝိနိတဝတ္ထုနိ-တို့သည်၊ သိပ္ပိကာနံ- ပန်းချီ အတတ်သင်သူတို့၏၊ ပဋိစ္ဆန္ဓက ရူပါနိဝိယ - ဖုံးထားအပ် သော အရုပ်တို့ကဲ့သို့၊ [သင်သောအခါ ကြည့်၍သင်ဘို့ရန် ဖုံးကွယ် ဝှက်ထား အပ်သော အရုပ်တို့ကဲ့သို့ - ဟုလို၊] ဝိနယဓရာနံ - တို့၏၊ ပဋိစ္ဆန္ဓကဝတ္ထုနိ- ဖုံးထားအပ်သော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝုတ္တလက္ခဏေန-ဖြင့်၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗာနိ-နံ၊) တတ္ထ-ထို ဝတ္ထုတို့တွင်၊ ပုရိမာနိ-နံသော၊ ဒွေ ဝတ္ထုနိ-တို့သည်၊ အနုပညတ္တိယံယေဝ-၌ပင်၊ ဝုတ္တတ္တာနိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိကုန်၏၊ တတိယေ-သော၊ ဝတ္ထုမိ-၌၊ ဂိဟိလိင်္ဂေနာတိ - ကား၊ ဂိဟိ ဝေသေန - လူ့ အသွင်ဖြင့်၊ ဩဒါတဝတ္ထော-ဖြူသောအဝတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ (ပဋိသေဝိ-မှီဝဲပြီ၊) စတုတ္ထေ-၌၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသော၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုဘွယ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့။

တတော - ထို စတုတ္ထဝတ္ထုမှ၊ ပရေသု- နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တသု- ကုန်သော၊ ဝတ္ထုသု - တို့၌၊ ကုသစီရန္တိ - ကား၊ ကုသေ- သမန်းမြက်တို့ကို၊ ဂန္ဓေတွာ - သီကုံး၍၊ ကတစီရံ - ပြုအပ်သောအဝတ်တည်း၊ ဝါကစီရံနာမ-

ဝတ္ထု ဂါထာပန။ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရော ဘိက္ခုတိ အာဒိကာ နိဒါနဝတ္ထုဒီပိကာ ဝိနိတဝတ္ထုပါဠိယေဝ (နိဒါန်းဝတ္ထုကိုပြုတတ်သော ဝိနိတဝတ္ထုပါဠိ တော်ကိုပင်) တေသံ တေသံ ဝတ္ထုနံ ဝန္တနတော ဝတ္ထုဂါထာတိ ဝုတ္တာ၊ န ဆန္ဓော ဝိစိတိလက္ခဏေန - ဆန်းကျမ်းလက္ခဏာနှင့် အညီ စီအပ်သော ဂါထာများ မဟုတ်၊ ဝိနိတဝတ္ထုတို့ကို စုဏ္ဏိယ ဝါကျအနေအားဖြင့် သီကုံး ထုံးဖွဲ့ထားသောကြောင့် “ဝတ္ထု ဂါထာ” ဟု ခေါ်ထားသည်-ဟုလို။ [တနည်း-“ဂါထာနံ + ဝတ္ထု ဝတ္ထုဂါထာ = မတ္တဉ္စိ ဝဇ္ဇိပုတ္တာစ စသောဂါထာတို့၏ ဝတ္ထုကြောင်း” ဟုလည်းပြုပါ၊ ဤဒီကာစွင့်ကို ထေဝံ၍ “ထိုဝတ္ထုများကို ဓမ္မသံဂါဟကထေရ်တို့ ထားသည်မဟုတ်၊ အရှင်ဥပါလိ ထားသည်-” ဟုသိသာပြီ။]

မည်သည်၊ တာပသာနံ - ရသေ့တို့၏၊ ဝတ္ထုလံ - လျော်တေတည်း၊ ဖလကစီရံ နာမ-မည်သည်၊ ဖလကသဏ္ဍာနာနိ-ပျဉ်ချပ်ငယ်သဏ္ဍာန် ရှိကုန်သော၊ ဖလ ကာနိ-အပြားငယ်တို့ကို၊ သိဗ္ဗိတွာ-ဆက်စပ်၍၊ ဝါ-သီကုံး၍၊ ကတစီရံ-တည်း၊ ကေသကမ္မလောတိ-ကား၊ ကေသေဟိ-လူဆံပင်တို့ဖြင့်၊ တန္တေ-ယက်ကန်း၌၊ ဝါယိတွာ-ယက်၍၊ ကတကမ္မလော-ပြုအပ်သောကမ္မလာတည်း၊ ဝါလကမ္မ လောတိ-ကား၊ စမရဝါလေဟိ-စမရသားကောင်၏ အမြီးဆံတို့ဖြင့်၊ [ရှေးက “စာမရီသားကောင်၏ အမြီးတို့ဖြင့်” ဟု ပေးကြ၏၊] ဝါယိတွာ - ၍၊ ကတ ကမ္မလော-တည်း၊ ဥလူကပက္ခိကန္တိ-ကား၊ ဥလူက သကုဏဿ-ခင်ပုတ်ငှက် ၏၊ ပက္ခေဟိ- အတောင်တို့ဖြင့်၊ ကတနိဝါသနံ - ပြုအပ်သောအဝတ်တည်း၊ အဇိနက္ခိပန္တိ-ကား၊ သလောမံ-အမွှေးတို့နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ သခုရံ-ခွါတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ (ရှေးက “ ခြေသည်းမြွှာနှင့်တကွ ဖြစ်သော ” ဟု ပေး၏၊) အဇိနမိဂစမ္ပံ-အဇိနမည်သော သမင်၏အရေတည်း၊ ဒွါဒသမေ-သော၊ ဝတ္ထု မှိ-၌၊ သာရတ္ထောတိ-ကား၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-ဖြင့်၊ သာရတ္ထော-လွန်စွာ တပ်မက်သည်၊ (ဟုတွာ ပဝေသေသိ- သွင်းပြီ၊) တံ ရာဂံ- ထို ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂကို၊ ဥ တွာ-မူ၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မူပြီ။

တေရသမေ-သော၊ ဝတ္ထုမှိ-၌၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာတိ - ကား၊ သာထေရီ-ထို ထေရ်မသည်၊ သာဝတ္ထိယံ - ၌၊ သေဋ္ဌိဇိတာ-တည်း၊ သတသဟဿကပ္ပေ - ကမ္ဘာတသိန်းမြောက်၌၊ ဝါ- ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌၊ အဘိနိဟာရသမ္ပန္နာ- ရှေးရှုဆောင်ကြောင်း ဆုတောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿာ - ထို

စမရဝါလေဟိ။ ။စမရဿ-စာမရီခေါ်သော တိဘက်နှား၏၊ ဝါလာနိ-အမြီး ဆံတို့တည်း၊ စမရဝါလာနိ-တို့၊ မြန်မာတို့က “ စာမရီ ” ဟု ခေါ်သော်လည်း ပါဠိ၌ “စမရ”ဟုသာ ရှိ၏။ [ထိုသားကောင်၏အကြောင်း အဘိဓာန်နိဿယသစ် (၆၁၉) ဂါထာမှာရှု။]

အဇိနက္ခိပံ။ ။အက္ခိပိယတေ- ကိုယ်၏ ဝဲ ယာ ရှေ့ နောက်၌ ပစ်ချအပ်၏၊ ဣတိ အက္ခိပေါ၊ (အာပုဗ္ဗ, ဒိပဓာတ်၊) အဇိနဿ+အက္ခိပေါ အဇိနက္ခိပေါ၊ တံ အဇိနက္ခိပံ- ကိုယ်၏ ဝဲ ယာ ရှေ့ နောက်၌ ပစ်ချအပ် (နှိအပ်) သော သမင်ရေကို။ [“အဇိန- သစ်နက်”ဟု ပေးကြ၏၊ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ “သမင်”ဟု ပင် ပေး၏။]

အဘိနိဟာရ သမ္ပန္နာ။ ။အဘိနိဟာရတိ ဧတေနာတိ အဘိနိဟာရော = မိမိစိတ်ကို သာဝိကာပါရမီဉာဏ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော ဆုတောင်းမှု (စိတ်ညွတ်မှု၊) တေန+သမ္ပန္နာ အဘိနိဟာရသမ္ပန္နာ။

ထေရ်မ၏၊ ပကတိယာပိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း၊ အတိဒဿနိယာ- အလွန် ရှုချင်ဘွယ် ကောင်းသော၊ နိလုပ္ပလဝဏ္ဏာ - ကြာညိုအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိသော၊ ကာယစ္ဆဝိ-ကိုယ်အရေသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အဗ္ဘန္တရေ-ကိုယ်တွင်း၌၊ ကိလေသသန္တာပဿ- ကိလေသာအပူ၏၊ အဘာဝေန- မရှိခြင်းကြောင့်၊ အတိဝိယ - သာ၊ ဝိရောစတိ-တင့်တယ်၏၊ သာ-ထိုထေရ်မ သည်၊ တာယေဝ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ - ထို အဆင်း၏ လှသည်၏အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ ဝါ - ထို အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံသော ကိုယ်ကြောင့်ပင်၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ တိ-ဥပ္ပလဝဏ္ဏာဟူ၍၊ နာမံ- ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တောတိ - ကား၊ ဂိဟိ ကာလတော- လူဖြစ်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ရတ္တစိတ္တော - တပ်မက်သော စိတ်ရှိသည်၊(ဟောတိ)၊ သော-ထိုလုလင်သည်၊ တဿာ-၏၊ ဉာတိဒါရကော- ဆွေမျိုးတော်သောလုလင်ငယ်သည်၊ ဟောတိ ကိရ-တတ်။

အထခေါတိ - သဒ္ဓါသည်၊ အနန္တရတ္ထေ - အခြားမဲ့ဟူသော အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော၊) နိပါတော - တည်း၊ [အထသဒ္ဓါ၏ အဓိကာရစသော အနက်တို့တွင် အနန္တရအနက်ဟော-ဟူလို၊] မဇ္ဇကေ - ညောင်စောင်းငယ်၌၊ နိသိန္နာနန္တရမေဝ-ထိုင်ပြီး၏အခြားမဲ့၌သာ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဟိ-ဆက်၊ ဒိဝါ - ၌၊ ဗာဟိရတော- ပြင်ဘက်မှ၊ အာဂတ္တာ-၍၊ ဒွါရံ - ကို၊ ပိဓာယ- ပိတ်၍၊ ပဋ္ဌမနိသိန္နာနံ-ထိုင်နေခါစပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အန္ဓကာရော- အမိုက်မှောင်

အတိဒဿနိယာ။ ။ဒိဝသံပိ (တနေလုံးလည်း) ပဿန္တာနံ (ကြည့်သူတို့၏) အတိတ္ထိကရဏတော (အားမရအောင် ပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်) အတိဝိယ ဒဿနယောဂ္ဂါ (အလွန်ကြည့်ခြင်း၌ လျောက်ပတ်၏၊ အလွန် ကြည့်ဘွယ်ကောင်း၏)။ [အတိဝိယ+ ပဿိတဗ္ဗာတိ အတိဒဿနိယာ။]

ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ။ ။ပေါက္ခရတာ ဝုစ္စတိ သုန္ဒရဘာဝေါ=ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ပေါက္ခရတာ ဟု ဆိုအပ်၏၊ ဝဏ္ဏဿ + ပေါက္ခရတာ ဝဏ္ဏ ပေါက္ခရတာ= အဆင်း၏ကောင်းသည်၏အဖြစ်၊ ဝါ-အဆင်းလှခြင်း၊ တနည်း-ပေါက္ခရသဒ္ဓါသည် သရီရ အနက်ဟော၊ ဝဏ္ဏဗ္ဗ+ပေါက္ခရဗ္ဗ ဝဏ္ဏပေါက္ခရရာနိ-အဆင်း၊ ကိုယ်တို့၊ တေသံ+ ဘာဝေါ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ = အဆင်းလည်းလှ၊ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်လည်း အချိုး ကျခြင်းတည်း၊ တနည်း-“ဝဏ္ဏသမ္ပန္နံ”ဟု ဆိုလိုလျက် သမ္ပန္နံနောက်ပုဒ်ကိုချေ၍“ဝဏ္ဏ ပေါက္ခရံ = အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသောကိုယ်၏ အဖြစ်၊ အဆင်းလှသော ကိုယ်ရှိခြင်း။ [“ပေါက္ခရံ ပဒုမေ ဒေဟေ” စသော အဘိဓာန်လာ ပေါက္ခရသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ပဋ္ဌမနည်း၌ သုန္ဒရတ္ထအနက်၊ ဒုတိယနည်း၌ ဒေဟ (သရီရ) အနက်ဟောတည်း။]

ဒိဝါ၊ပေ၊ပဋ္ဌမနိ သိန္နာနံ ဟိ ။ ။ “ ဒိဝါ ဗာဟိရတော ” စသော စကားသည် အများဖြစ်လေ့ ရှိသော ထုံးစံကိုပြသော စကားတည်း၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏထေရ်မ တပါးထည်း

သည်။ ဟောတိ - ဖြစ်တတ်၏။ သော - ထို လုလင်သည်။ ယာဝ - လောက်၊ အသာ-ထိုထေရ်မအတွက်၊ အန္ဓကာရော- သည်။ န နဿတိ-မပျော်သေး၊ တာဝဒေဝ - ထို အမှောင်မပျောက်သေးမီသာ၊ ဝေ - ဤသို့ ဖျက်ဆီးမှုကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော- နက်။

ဒုသေသိတိ- ကား၊ ပခံသေသိ - ဖျက်ဆီးပြီ၊ ထေရိပန - သည်ကား၊ အန ဝဇ္ဇာ-အပြစ်မရှိ၊ အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပာယေန- မသူတော်တို့၏ အကျင့်၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ပရာမဋ္ဌာ - သုံးသပ်အပ်ကုန်သော၊ အဂ္ဂိက္ခန္ဓာ ပေ၊ ခါဏုကာဝိယ- မီးကျိုး အစု , ကျောက်တိုင် , ရှားနှစ်ငုတ် တို့ကဲ့သို့၊ အတ္တနော - ၏၊ သမဏ သညံ-ရဟန်းဟူသော အမှတ်သည်ကို၊ (တနည်း) သမဏိသညံ- ရဟန်းမ ဟူသောအမှတ်သည်ကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ရှေးရှုတည်စေ၍၊ အသာဒယန္တိ- မသာယာဘဲ၊ နိသီဒိ- နေပြီ၊ သောပိ- ထို လုလင်သည်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ မနောရထံ-စိတ်အလိုကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ ဂတော-ပြီ၊ တဿ-ထို လုလင်အား၊ [အဒါသိ - ဌှပ်၊] ဝါ- သည်၊ [ဝိဇဟန္တဿေဝ - ဌှပ်၊] ထေရိယာ - ၏၊ ဒဿနပထံ-မြင်ခြင်း၏လမ်းကို၊ ဝါ-မြင်လေခံရာဥပစာကို၊ ဝိဇဟန္တဿေဝ- စွန့်သော်သာ၊ အယံ မဟာပထဝီ- ၂ သိန်း ၄ သောင်းအထုရှိသော ဤကမ္ဘာ မြေကြီးသည်၊ သိနေရူပဗ္ဗတံ-တသိန်း ၆ သောင်းအမြင့်ရှိသော မြင့်မိုရ်တောင် ကို၊ ဓာရေတုံ- ဆောင်ထားခြင်းငှါ၊ သမတ္ထာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ (သမာနာ)ဝိ- သော်လည်း၊ တံပါပပုရိသံ-ထိုယုတ်မာသောယောက်ျားဟူသော၊ ဗျာမမတ္တံ- တလံမျှလောက်သော၊ ကဋ္ဌေဝရံ-အကောင်ကို၊ ဓာရေတုံ-ငှါ၊ အသက္ကောန္တိ ဝိယ-မစွမ်းနိုင်တော့သကဲ့သို့၊ ဘိဇ္ဇိတွာ - ကွဲ၍၊ ဝိဝရံ- အပေါက်အကြားကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ တံဏညေဝ- ဌှပ်၊ အဝိစိဇာလာနံ- အဝိစိမီးလျှံ တို့၏၊ ဣန္ဒနဘာဝံ- လောင်စာ၏အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ - ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ- ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ အနာပတ္တိ ဘိက္ခဝေ အသာဒ ယန္တိယာတိ- ဟူ၍၊ ဝတွာ- ဆုံးဖြတ်တော်မူ၍၊ ထေရိ - ကို၊ သန္ဓာယ - ၍၊ ဓမ္မပဒေ-၌၊ ဣမံဂါထံ-ကို၊ အဘာသိ-ဟောတော်မူပြီ၊ (ကိ-နည်း။)

အတွက် ပြသောစကား မဟုတ်၊ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရ်မ အတွက်ကား “ ပစ္စာဘတ္တံ ပိဏ္ဍ ပါတပုဋိက္ကန္တာ ပါဒေပက္ခာလေတွာ ကုဋိကံ ပဝိသိတွာ မဇ္ဇကေနိသီဒိ ” ဟု ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် လာသည်။ ထို့ကြောင့် ပဌမနိသိန္နာနံ၏ ရှေ့၌ “ နိသီဒိ ” ဟု ဥပ္ပလဝဏ် ထေရ်မကို ရည်ရွယ်သော ပဓာနကြိယာ မပါသင့်၊ နေအခါ၌ အပြင်ဘက် နေရောင်မှ လာ၍ အတွင်း၌ တံခါးပိတ်ပြီး ထိုင်နေသူ အားလုံးမှာ တခန်းလုံး အမှောင် ဖြစ်နေ တတ်သည်-ဟူလို။

ပေါက္ခရပတ္တေ-ပဒုမ္မာကြာရွက်၌၊ ဝါရိ-ရေပေါက်သည်၊ နလိမ္မတိဇုဝ-
 မလိမ်းကျံမကပ်ငြိသကဲ့သို့၎င်း၊ အာရဂ္ဂေ-အပ်ဖျား၌၊ သာသပေါ-မုန်ညှင်း
 စေ့သည်၊ နလိမ္မတိဇုဝ-သို့၎င်း၊ (ဝေမေဝ-သာလျှင်၊) ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်
 သည်၊ ကာမေသု - ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌၊ နလိမ္မတိ - ကိလေသာကာမ
 တို့ဖြင့် မလိမ်းကျံမကပ်ငြိ၊ တံ- ကို၊ အတံ-သည်၊ မြာဟ္မဏံ- မြာဟ္မဏဟူ၍၊
 ဝါ- မကောင်းမှုကို မျှောပြီးသူဟူ၍၊ မြုမိ - ဟောတော်မူ၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊
 (အဘာသိ-ပြီ။)

စုဒ္ဒသမေ-သော၊ ဝတ္ထုမိ-၌၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ-ပါတုဘူတန္တိ-ကား၊ ရတ္ထိဘာဂေ-
 ညဉ့်အချိန်၌၊ နိဒ္ဒံ - အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တဿ - သက်ရောက်စဉ်၊ ပုရိသ
 သဏ္ဍာနံ - ယောက်ျား၏ သဏ္ဍာန်ဖြစ်သော၊ မဿဒါဌိကာဒိ- မုတ်ဆိတ်
 ကျင်စွယ်အစ ရှိသော၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာသည်၊ အန္တရဟိတံ-
 ကွယ်ပျော်ပြီ၊ ပေတမေဝဥပဗ္ဗံ တမေဝဥပသမ္ပဒန္တိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ-လိန် မပြန်မီ
 ရှေး၌၊ ဂဟိတဥပဗ္ဗာယမေဝ - ယူအပ်သော ဥပဗ္ဗာယ်ကို သာလျှင်၎င်း၊
 ပုဗ္ဗေ-၌၊ ကတဥပသမ္ပဒမေဝ - ပြုအပ်ပြီးသော ရဟန်းအဖြစ်ကိုသာလျှင်၎င်း၊
 အနုဇာနာမိ၊ ပုန၊ ဥပဗ္ဗာ-ဥပဗ္ဗာယ်ကို၊ နဂဟေတဗ္ဗာ - ယူဘွယ်မလို၊ ဥပသမ္ပ
 ဒါ-ကို၊ နကာတဗ္ဗာ - ပြုဘွယ်မလို၊ ဣတိအတ္ထော၊ တာနိဝဿာနိတိ-ကား၊
 ဘိက္ခုဥပသမ္ပဒတော - ဘိက္ခု၏ ရဟန်းအဖြစ်မှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ ယာဝ-လေ၌၊
 ဝဿဂဏာနာ - ဝါအရေအတွက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံယေဝ ဝဿဂဏာနံ- ထို
 ဝါ အရေအတွက်ကို သာလျှင်၊ အနုဇာနာမိ - ၏၊ ဣတော - ဤ လိန်ပြန်ရာ
 အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ ပေ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ပုရိသသဏ္ဍာနံ။ ။ “ ပုရိသသဏ္ဍာနံ အန္တရဟိတံ၊ ဣတ္ထိသဏ္ဍာနံ ပါတုဘူတံ ”
 ဟူသောစကားသည် အကျိုးဖြစ်သော ပုံသဏ္ဍာန်၏ ကွယ်ပုံဖြစ်ပေါ်လာပုံကို တိုက်ရိုက်
 ပြသောစကားတည်း။ ထိုသို့ အကျိုးကိုပြသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ပုရိသဘာဝရုပ်၊
 ဣတ္ထိဘာဝရုပ်တို့၏ ကွယ်ပုံ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကိုလည်း ပြပြီးဖြစ်တော့၏။ [“ ဖလဿ ဝိနာ
 သုပ္ပါဒဒဿနေန ကာရဏဿာပိ ဝိနာသုပ္ပါဒါ ဝတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ” — သာရတ္ထဒီကာ၊
 ဝိမတိ၌ကား နာနန္တရိကနည်း ဟု ဆို၏။]

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသို့ အကျိုးကို တိုက်ရိုက်ပြ၍ အကြောင်းကိုလည်း သွယ်ဝိုက်၍
 ပြထားရာ၌ “ ဖလူပစာရ ” ဟု မဆိုနိုင်၊ တိုက်ရိုက်ဆိုအပ်သော အနက်ကို မယူရဘဲ
 တင်စားအပ်သောအနက်ကို ယူရာ၌သာ ဥပစာစကား ဟု မှတ်၊ ပုရိသလိင်္ဂံ စသည်၌
 လိင်္ဂသဒ္ဓါလည်း လက် ခြေစသော ပုံသဏ္ဍာန်ဟောတည်း။

ဆက်ဥပဒံ — ခန္ဓာအစဉ်၌ ရှေးကံအစွမ်းကြောင့် ပုရိသဘာဝရုပ် အစဉ်သည်
 ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်၍ချုပ်၍ လာခဲ့ရာ , ထိုကံ အစွမ်းကုန်သောအခါ နောက်ဆုံး

ဘိက္ခုနီဟိ သင်္ကမိတုန္တိ - ကား၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ သင်္ကမိတုံ - ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခြင်းငှါ၊ သင်္ကန္တိ - ပေါင်းဆုံခြင်းငှါ၊ သမင်္ဂီဘဝိတုံ - ပေါင်းဆုံသည်ဖြစ်၍ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိံ) ဒါနိ-၌၊ အဿာ-ထို ဘိက္ခုနီ၏၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဝသိတုံ-နေခြင်းငှါ၊ အပ္ပတိရူပံ-မလျောက်ပတ်တော့၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ - ဘိက္ခုနီတို့ ကျောင်းသို့၊ ဝတ္တံ - ၍၊ ဘိက္ခုနီဟိ - တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ ဝသတု - နေပစေ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယာ အာပတ္တိယော - ပေ၊ သာဓာရဏာတိ- ကား၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊ ဘိက္ခုနီဟိ - တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ ၊ သာဓာရဏာ-ဆက်ဆံကုန်သော၊ ဒေသနာ ဝါမိနိယော ဝါ-ဒေသနာ ဝါမိ မူလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝုဠာနဝါမိနိယော ဝါ- ဝုဠာနဝါမိမူလည်းဖြစ်ကုန် သော၊ ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (သဒ္ဓိံ-နံ) တာ အာပတ္တိယော၊ ပေ၊ ဝုဠာတုန္တိ - ကား၊ သဗ္ဗာပိ - နံသော၊ တာ - ထို အာပတ်တို့ကို၊ ဘိက္ခုနီဟိ- တို့သည်၊ ကာတဗ္ဗံ - ပြုထိုက်သော၊ ဝိနယကမ္မံ - ဝိနည်းကံကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ ဘိက္ခုနီနံ - တို့၏၊ သဒ္ဓိံကေ - ၌၊ ဝုဠာတုံ - ထစေခြင်းငှါ၊ အနုဇာနာမိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်။ [ဝုဠာတုံတိ ဝုဠာပေတုံ (ဝိမတိ)၊ တာ၏ စပ်ပုဒ်မရှိ သောကြောင့် စပ်ပုဒ်ရအောင် ဝုဠာတုံ၌ ကာရိတ်အကြေကြံသည်။]

မချုပ်မီ စိတ္တက္ခဏ ၁၇ ချက်ခန့်၏ ဥပါဒ်ခဏမှစ၍ ပုရိသဘာဝ ကမ္မဇရုပ် မဖြစ်တော့၊ ထိုရုပ်မဖြစ်လျှင် ထိုရုပ်ကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်နေသော မှတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်နှင့်တကွ ယောက်ျားပုံသဏ္ဍာန် အင်္ဂါဇာတ်တို့ကို ပေါ်စေနိုင်သော စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ ရုပ်များလည်း အချိန်အနည်းငယ် ဆက်၍ဖြစ်ပြီးလျှင် ချုပ်ကြတော့၏။ ထိုအခါ ဣတ္ထိ ဘာဝရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ရှေးကံအစွမ်းကြောင့် ဣတ္ထိဘာဝရုပ်သည် ဆက်၍ဖြစ်၏။ ထို ဣတ္ထိဘာဝရုပ်လျှင် အခြေခံရှိသော တိဇရုပ်များလည်း ဖြစ်ပြန်ရကား မိန်းမ အင်္ဂါ ဇာတ်နှင့်တကွ မိန်းမပုံသဏ္ဍာန်ပေါ်ပြန်လေ၏။ ဤသို့ ဘာဝရုပ် ၂ ခုတို့ အပြောင်းအလွှဲ ဖြစ်မှုကိုပင် “လိန်ပြန်သည်” ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။

ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ ဤအတိုင်း တွေ့ရ၏။ ယောဇနာ၌ကား “ဘိက္ခုနီဟိ စဿာ သဒ္ဓိံ” ဟု ရှိ၍ စအနက်ကို သမုစ္စည်းတချက်၊ အဝဓာရဏတချက် ကြံလေသည်။ [“အဿာ-ထိုဘိက္ခုနီ၏” ဟု ပေး။]

သင်္ကမိတုံ ။ ။ တချို့စာအုပ်၌ သင်္ကမိတုံ နောက်ဝယ် “သင်္ကန္တိ” ဟု တွေ့ရ၏။ ဓာတ်ရင်းပေါ်နေသော သင်္ကမိတုံပုဒ်ကို “သင်္ကန္တိ” ဟု ဓာတ်ရင်းမြုပ်သော (မိ ကို နိ ပြုထားသော) ပုဒ်ဖြင့် မဖွင့်ကောင်း၊ ထို့ကြောင့် “သင်္ကန္တိ” ဟုသာ ရှိသင့်၏။ ထို သင်္ကန္တိကိုမှ တဘန် “သမင်္ဂီဘဝိတုံ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် ထို သင်္ကန္တိသည် “သင်္ကမော” ပုဒ်ကဲ့သို့ ပေါင်းခြင်းအနက်ဟော ဟု သိစေ၏။

တာဟိ အာပတ္တိဟိ အနာပတ္တိတိ - ကား၊ ဘိက္ခုနံ - တို့၏၊ ဘိက္ခုနီဟိ-
 တို့နှင့်၊ အသာဓာရဏာ-နသော၊ သုတ္တဝိသဋ္ဌိအာဒိကာ-ဋ္ဌိအစရှိကုန်သော၊
 ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (သန္တိ၊) တာဟိ-ထိုအာပတ်တို့ဖြင့်၊ အနာပတ္တိ-
 အနာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ လိင်္ဂပရိဝတ္တနေန- လိန်ပြန်ခြင်းကြောင့်၊ တာ
 အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဝုဋ္ဌတာဝ-ထမြောက်ပြီးတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ-န၏၊
 ပုန- ဖန်၊ ပကတိလိင်္ဂ - ပကတိ လိန်သည်၊ ဥပ္ပန္ဓေပိ - ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊
 တာဟိ အာပတ္တိဟိ- ထိုအသာဓာရဏ အာပတ်တို့ဖြင့်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊
 အနာပတ္တိယေဝ - ပင်တည်း၊ ဣတိ အယံ - ကား၊ တာဝ - ဩက္ကန္တိက
 အဆုံးအဖြတ် ဝိနိစ္ဆယမှရှေးဥျးစွာ၊ ဣတ္ထ-ဤလိန်ပြန်ရာ၌၊ ပါဠိဝိနိစ္ဆယော-
 ပါဠိတော်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းတည်း။

ပန - ကား၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ပါဠိမုတ္တော - ပါဠိတော်မှ
 လွတ်သော၊ ဩက္ကန္တိကဝိနိစ္ဆယော-စကားစပ်သဖြင့် သက်ရောက်သောအဆုံး
 အဖြတ်တည်း၊ တာဝ-မဆုံးဖြတ်မီ ရှေးဥျးစွာ၊ (ဟိန္ဒုတ္တမာဒိဘာဝေါ-ဟိန္ဒု
 ဥတ္တမ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဧဝံ - ဤ ဆိုအပ်လတံသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော - ၏၊) [တာဝ၏ စပ်စရာမရှိ၍ ထည့်သည်၊] ဒွိသု - နသော၊ ဣမေသု
 လိင်္ဂသု - တို့တွင်၊ ပုရိသလိင်္ဂ - သည်၊ ဥတ္တမံ-မြတ်၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂ - သည်၊ ဟိန္ဒု-
 ယုတ်ညံ့၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ပုရိသလိင်္ဂ - သည်၊ ဗလဝအကုသလေန -
 အားကြီးသော အကုသိုလ်ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ - ကွယ်ပျောက်၏၊ [ပရ
 ဒါရိကာဒိ (သုမယားကို သွားလာခြင်းစသော) အကုသလေန၊] ဣတ္ထိလိင်္ဂ -
 သည်၊ ဒုပ္ပလကုသလေန - အားနည်းသော ကုသိုလ်ကြောင့်၊ ပတိဋ္ဌာတိ -
 တည်၏၊ ပန-ကား၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂ - သည်၊ အန္တရဓာယန္တံ - သော်၊ ဒုပ္ပလ အကု
 သလေန-ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ-၏၊ ပုရိသလိင်္ဂ - သည်၊ ဗလဝကုသလေန-
 ကြောင့်၊ ပတိဋ္ဌာတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥဘယမ္ပိ- ၂ ပါးစုံသောလိန်ကိုလည်း၊ [ပဋိ
 လတ္တတိ-၌စပ်၊] ဝါ-သည်လည်း၊ အကုသလေန-ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ-
 ၏၊ ကုသလေန-ကြောင့်၊ ပဋိလတ္တတိ-ရအပ်၏၊ [သုဂတိဘဝဖြစ်၍ “ကုသိုလ်
 ကြောင့် ရအပ်သည်” ဟု ဆိုသည်။]

ဩက္ကန္တိက ဝိနိစ္ဆယော။ ။ပသင်္ဂါနုဂဏံ-လိန်ပြန်ခြင်းနှင့် စကားစပ်လျဉ်းသည်
 အားလျော်စွာ၊ ဩတရဏဝိနိစ္ဆယော- သက်ရောက်လာသော အဆုံးအဖြတ်တည်း၊
 (ဝိမတိ)၊ ဩက္ကန္တိကကို “ဩတရဏ” ဟု ဖွင့်သည်၊ လိန်ပြန်ခြင်းနှင့် စကားစပ်လျဉ်း၍
 ဆိုအပ်သောအဆုံးအဖြတ်-ဟူလို။ [ဩက္ကမတိ-သက်ရောက်၏၊ ဣတိ ဩက္ကန္တိ၊ ဩက္ကန္တိ
 ယေဝ ဩက္ကန္တိကော၊ သောစ+သော+ဝိနိစ္ဆယောစာတိ ဩက္ကန္တိက ဝိနိစ္ဆယော။]

တတ္ထ - ထိုသို့ လိန်ပြန်ရာ၌၊ ဒိန္နံ - နံသော၊ ဘိက္ခုနီ- တို့တွင်၊ [ကေသ-၌ စပ်၊] ဝါ-တို့သည်၊ [ဩက္ကန္တာနံ-၌စပ်၊] ကေတော-တပေါင်းတည်း၊ သဇ္ဈာယံဝါ- သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကိုသော်၎င်း၊ (စာအံခြင်းကို သော်၎င်း၊) ဓမ္မသာကန္တံ ဝါ - တရားဆူးနှွေးခြင်းကိုသော်၎င်း၊ ကတော - ရှု၊ ကောဂါရေ - တခုသော ကျောင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ [ထိုင်၍ အိပ်ပျော်သူမှာ သဟသေယျမသင့်သောကြောင့် “နိပဇ္ဇိတွာ” ဟု ဆိုသည်။] နိဒ္ဒိ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တာနံ- သက်ရောက်ကုန်စဉ်၊ (တနည်း) ဩက္ကန္တာနံ- နံသော၊ ဒိန္နံ- နံသော၊ ဘိက္ခုနီ-တို့တွင်၊ ကေသ-ရဟန်းတပါး၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ -သည်၊ သစေ ပါတုဘဝတိ- အကယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဥဘိန္ဒုမ္ဘိ- ၂ ပါးလုံးတို့၏လည်း၊ သဟသေယျာပတ္တိ- သဟသေယျအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ သော-ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်းသည်၊ ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ - နိုး၍၊ အတ္တနော - ၏၊ တံ ဝိပ္ပကာရံ - ထိုဖောက်ပြန်ပုံကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဒုက္ခိ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ ဒုမ္မနော-ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သောစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ- ဖောက်ပြန်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဒုက္ခိတိ- စေတောဒုက္ခသမင်္ဂီတာယ ဒုက္ခိ၊ ဒုမ္မနောတိ-ဒေါသေန ဒုဠမနော၊ ဝိရူပမနောဝါ ဒေါမနဿာဘိဘူတတာယ၊—ဒီကာ။] ရတ္ထိဘာဂေယေဝ-၌ပင်လျှင်၊ ဣတရဿ- အခြားရဟန်းအား၊ စေ အာရောစေယျ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေန - ထိုရဟန်းသည်၊ (သော - ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်းကို၊) သမဿာသေတဗ္ဗော- သက်သာရာ ရစေထိုက်၏၊ (ကိံ)၊ ဟောတု- ရှိပါစေ၊ မာ စိန္တယိတ္ထ-တောင်တောင်၍၍ မကြံစည်ပါကုန်လင့်၊ ဒေသော ဒေါသော-၍အပြစ်သည်၊ ဝန္တုဿေဝ - သံသရာဝင်၏ သာလျှင်၊ ဒေါသော- တည်း၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေန-သည်၊ ဒွါရံ-လမ်းကြောင်းကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီ၊ ဘိက္ခုနီ-သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဘိက္ခုနီဝါ-လည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဓမ္မော-ကို၊ (တရားလမ်းကို - ဟုလို၊) အနာဝဇော - မပိတ်ဆို့ အပ်ပါ၊ သဂ္ဂမဂ္ဂေါ-နတ်ပြည်၏လမ်းကို၊ အဝါရိတော- မတားမြစ်အပ်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ (သမဿာသေတဗ္ဗော-၏။)

စ-ဆက်၊ သမဿာသေတွာ-ပြီး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ပြောဆိုရာ၏၊ (ကိံ)၊ တုမှေဟိ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ- ဘိက္ခုနီကျောင်းသို့၊ ဝန္တု- ၄၊ ဝန္တုတိ-သင့်၏၊ တေ - ၏၊ ဝါ- မှာ၊ ကာစိ- အချို့ ကုန်သော၊ သန္ဓိဋ္ဌာ- ထိုထိုအရပ်ပေါင်းဆုံလတ်၍ မြင်အပ်ဘူးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော - တို့သည်၊ အတ္ထိ - နံသလော၊ ဣတိ (ဝတ္ထုဗ္ဗံ)၊ အဿာ - ထို ဘိက္ခုနီ၏၊ ဝါ - မှာ၊ တာဒိသာ- နံသော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-နံအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အတ္ထိတိ-

ရိပါကုန်၏ဟူ၍၊ နောစေဟောန္တိ- နအံ၊ (ဝေံသတိ)၊ နတ္ထိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထာ-
 လျှောက်ပြီး၍၊ သော ဘိက္ခု- ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏၊ (ကိံ)၊ မမ- တပည့်တော်၏
 အပေ၏၌၊ ဝါ- ကို၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်မှုကို၊ ကရောထ- ပြုပါကုန်၊ ဣဒါနိ-
 ၌၊ မံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ- သို့၊ နေထ - ပို့ဆောင်ပါကုန်၊ ဣတိ
 (ဝတ္ထဗ္ဗော)၊ တေန ဘိက္ခုနာ- သည်၊ တံ-ထိုဘိက္ခုနီကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊
 တဿာဝါ - ထို ဘိက္ခုနီ၏သော်လည်း၊ သဒ္ဓိဋ္ဌာနံ - နံသော၊ အတ္တနောဝါ-
 ၏သော်လည်း၊ သဒ္ဓိဋ္ဌာနံ- နံသော၊ ဘိက္ခုနီနံ, သန္တိကံ, ဂန္တဗ္ဗံ- ရာ၏။

စ-ဆက်၊ ဂန္တန္တေန-သွားသောရဟန်းသည်၊ ဧကကေန- တပါးတည်း
 သည်၊ (ဟုတွာ)၊ န ဂန္တဗ္ဗံ- ရာ၊ စတူဟိ - ၄ ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
 ပဉ္စဟိ-နံသော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ (တနည်း) စတုပဉ္စဟိ-၄ ပါးသော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်, ၅ ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ [သင်္ချောဘယ ဗဟုဗ္ဗိဟိ] ဘိက္ခု
 ဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ -ကွ၊ ဇောတိကဗ္ဗ- မီးကို၎င်း၊ ကတ္တရဒဏ္ဍဗ္ဗ-တောင်၎င်းကို
 ၎င်း၊ ဂဟေတွာ-၍၊ သံဝိဒဟနံ-စီမံခြင်းကို၊ ဝါ- ဘိက္ခုနီနှင့်အတူ တိုင်ပင်၍
 သွားခြင်းကို၊ ပရိမောစေတွာ - လွတ်စေ၍၊ [ဘိက္ခုနီတို့နှင့်အတူ တိုင်ပင်၍
 အဒ္ဓါနသို့ သွားခြင်းကြောင့် သင့်အပ်သောအာပတ်မှ လွတ်စေခြင်းငှါ “လာ
 သွားကြစို့” ဟု မပြောဘဲ - ဟုလို။] မယံ- တို့သည်၊ အသုကံနာမ ဌာနံ- ထို
 မည်သောအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာမ - သွားကြမလို၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍၊ ဂန္တဗ္ဗံ-
 ရာ၏၊ ဗဟိဂါမေ-ရွာပြင်၌၊ ဒူရေ-အဝေး၌၊ ဝိဟာရော-သည်၊ သစေ ဟောတိ၊
 [ရဟန်း၏ နေရာကျောင်းကိုဆိုသည်။] အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ ဂါမန္တရ
 ပေ၊ ဂဏသြဟိယနာပတ္တိဟိ - ဂါမန္တရအာပတ် , နဒီပါရအာပတ် , ရတ္တိ
 ဝိပွဝါသအာပတ်, ဂဏသြဟိယနအာပတ်တို့ဖြင့်၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
 [ဒုတိယဘိက္ခုနီ ပတ္တန္တာဝါ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အနာပတ္တိ
 အင်္ဂါနှင့် ညီနေသောကြောင့် (အဖေ၏ ဘိက္ခုနီမရှိ၍) အာပတ်မသင့်-ဟုလို။]
 ဘိက္ခုနုပဿယံ-သို့၊ ဂတ္တာ-ရောက်၍၊ တာဘိက္ခုနီယော - တို့ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-
 ပြောဆိုထိုက်ကုန်၏၊ (ကိံ)၊ အသုကံနာမ ဘိက္ခု - ထို မည်သောရဟန်းကို၊
 ဇာနာထ - သိကြကုန်၏လော၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗော)၊ အယျာ - အရှင်ဘုရားတို့၊
 အာမ- မှန်ပါ သိပါကုန်၏၊ ဣတိ (သစေ ဝဒေယျံ)၊ (ဝေံသတိ)၊ တဿ-
 ထိုရဟန်း၏ပေ၊ ဒါနိ-၌၊ အဿ - ထိုရဟန်း၏အပေ၏၌၊ ဝါ- ကို၊ သင်္ဂဟံ-
 ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရောထ၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗော)၊ တာ - ထို ဘိက္ခုနီတို့သည်၊
 အယျာ - အရှင်ဘုရားတို့၊ သာဓု - ပြီ၊ ဣဒါနိ - ၌၊ မယံပိ၊ သဗ္ဗယိဿာမ-
 သရဏ္ဍာယ်ပါကုန်အံ၊ ဓမ္မံ- ကို၊ သောဿာမ- နာပါကုန်အံ၊ [“သူ၏အထံ၌

စာအံကြ၊ တရားနာကြပါမည် ” ဟု ပြော၍ ဝမ်းမြောက်သည့် လက္ခဏာကို ပြကြသည်- ဟူလို။] တုမှေ၊ ဂစ္ဆထ- ပြန်ကြကြပါတော့၊ ဣတိ ဝတ္တာ သင်္ဂဟံ စေ ကရောန္တိ၊ အာရာမိကာစ-နှစ်သက်စေတတ်ကုန်သည်၎င်း၊ [အာရာမနေ-စိတ်ကိုနှစ်သက်စေခြင်း၌၊ သမတ္တာ။] သင်္ဂဟိကာစ-ချီးမြှောက်တတ်ကုန်သည် ၎င်း၊ လဇ္ဇိနိယောစ-လဇ္ဇိဘိက္ခုနီတို့သည်၎င်း၊ စေ ဟောန္တိ (ဧဝံသတိ)၊ တာ-ထို ဘိက္ခုနီတို့ကို၊ ကောပေတွာ - ဖျက်ဆီး၍၊ [“ပရိစ္စဇိတွာ ” ဟု ဖွင့်၏၊ စွန့်သွားခြင်းကိုပင် “ကောပေတွာ” ဟု ဆိုသည်။] အညတ္ထ-အခြားအရပ်သို့၊ န ဂန္တဗ္ဗံ၊ စေ ဂစ္ဆတိ၊ (ဧဝံသတိ) ဂါမန္တရ၊ ပေအာပတ္တိဟိ-တို့မှ၊ န မုစ္စတိ။

လဇ္ဇိနိယော-လဇ္ဇိဘိက္ခုနီတို့သည်၊ သစေပိ ဟောန္တိ-အကယ်၍ပင်ဖြစ်စေ ကုန်ဥးတော့၊ (ဧဝံသတိ ပိ)၊ သင်္ဂဟိကာယော- ချီးမြှောက်တတ်ကုန်သည်၊ သစေ န ဟောန္တိ-အကယ်၍မဖြစ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ် သို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားခြင်းငှါ၊ ဝါ-သွားခွင့်ကို၊ လတ္တတိ-ရအပ်၏၊ အလဇ္ဇိနိယော-တို့သည်၊ သစေပိ ဟောန္တိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ သင်္ဂဟိပန-ချီးမြှောက်ခြင်းကိုကား၊ သစေပိ ကရောန္တိ - အကယ်၍ပင် ပြုတတ်စေကုန်ဥးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ)၊ တာပိ - ထိုဘိက္ခုနီတို့ကိုလည်း၊ ပရိစ္စဇိတွာ-စွန့်၍၊ အညတ္ထ-သို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ-ငှါ၊ လတ္တတိ- ၏၊ လဇ္ဇိနိယောစ - တို့သည်၎င်း၊ သင်္ဂဟိကာစ - ကုန်သည်၎င်း၊ (ဟုတွာ-၍) ဉ္ဇတိကာ- ဆွေမျိုးတို့သည်၊ သစေနဟောန္တိ - နအံ့၊ အာသန္ဓ ဂါမေ ပန-အနီးရွာ၌ကား၊ အညာ-နသော၊ ဉ္ဇတိကာယော - ဆွေမျိုးဖြစ် ကုန်သော၊ ပဋိဇဂ္ဂနိကာ - စောင့်ရှောက်တတ်သူတို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ - အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တာသမ္ပိ- ထို ဆွေမျိုးဘိက္ခုနီတို့၏လည်း၊ သန္တိကံ - သို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ- ငှါ၊ ဝန္နတိ- အပ်၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝဒန္တိ- န၏၊ ဂတ္တိာ-ရောက်ပြီး၍၊ ဘိက္ခုဘာဝေပိ - ရဟန်းအဖြစ်၌လည်း၊ ဝါ - ရဟန်းဘဝတုန်း ကလည်း၊ နိဿယပဋိပန္နော - နိဿယည်းကျင့်သူသည်၊ [နိဿယည်း ယူနေ ရသူ-ဟူလို၊] သစေဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပတိရူပါယ- လျောက်ပတ်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ- ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ နိဿယော-ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော-၏။

မာတိကာဝါ- ဒွေမာတိကာကိုသော်၎င်း၊ ဝိနယောဝါ- ဥဘတောဝိဘင်း ဟူသော ဝိနည်းကိုသော်၎င်း၊ ဥဂ္ဂဟိတော-သင်ယူအပ်ပြီးသည်၊ (သမာနော-သော်၊) သုဂ္ဂဟိတော-ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်ပြီးသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပုန-ဖန်၊ ဥဂ္ဂဏှနကာရဏံ - သင်ယူခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဘိက္ခုဘာဝေ - ၌၊ ပရိသာဝစရော-ပရိသတ်၌ ကျင်လည်သူသည်၊ သစေ(ဟောတိ)၊ [ဥပဇ္ဈာယ် လုပ်၍ ဖြစ်စေ , နိဿယည်း ဆရာလုပ်၍ ဖြစ်စေ တပည့် ပရိသတ်နှင့် နေသူ

ဖြစ်အံ့။] (ဧဝံသတိ)၊ တဿ- ထို ရဟန်း၏၊ သန္တိကေယေဝ - ဌာသ၊ ဥပသမ္ပန္နာ-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူတို့သည်၊ သုပသမ္ပန္နာ-ကောင်းစွာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ကုန်သည်၊(ဟောန္တိ)၊ အညဿ-အခြားဆရာ၏၊ သန္တိကေ-ဌာ၊ နိဿယော-ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော-၏၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (ထိုရဟန်းထံ နိဿယည်းယူ၍၊) ဝသန္တေဟိပိ - နေသော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ အညဿ - ၏၊ ပေ၊ ပရိပုဏ္ဏဝဿ သာမဏေရေနာပိ- ပြည့်သော အသက် ၂၀ ရှိသော သာမဏေ သည်လည်း၊ [ထို ရဟန်းကို ဥပဇ္ဈာယ် ယူထားသော သဒ္ဓိဝိဟာရိက သာမဏေ-ဟူလို၊] အညဿ-အခြား ဥပဇ္ဈာယ် ၏၊ သန္တိကေယေဝ-ဌာသ၊ ဥပဇ္ဈာ-ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗာ - ၏။ [ဥပဇ္ဈာပုဒ်ကို ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ ဣတ္ထိယမတိယဝေါ၊ သုတ်၌ စိစစ်ထား၏။]

ပန-ကား၊ အဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ဘိက္ခု၊ ဘာဝေ- ဌာ၊ အဓိဋ္ဌာန် - အဓိဋ္ဌာန် တင်အပ်ပြီးသော၊ ယံ တိစိဝရဉ္စ-အကြင် တိစိဝရိတ်သည်၎င်း၊ ယောပတ္တောစ- သည်၎င်း၊(အတ္ထိ)၊ တံ-ထိုသပိတ်သင်္ကန်းသည်၊ အဓိဋ္ဌာန် ဌာန်ကို၊ ဝိဇဟတိ- စွန့်၏၊ ပန-ဖန်၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ - အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၏၊ သံကစ္ဆိကာစ - ရင်စည်း တဘက်ကို၎င်း၊ ဥဒကသာဋီကာစ - ရေသနပ်ကို၎င်း၊ ဂဟေတဗ္ဗာ - ၏၊ ယံ အတိရေကစိဝရံ-အကြင် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သင်္ကန်းမှ အပိုသင်္ကန်း ကို၎င်း၊ ယော အတိရေက ပတ္တောဝါ- ကို၎င်း၊ ဝိနယကမ္မံ - ဝိနည်းကံကို၊ (ဝိကပ္ပနာကို)၊ ကတွာ- ၍၊ ထပိတော-ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ သဗ္ဗမ္မိ- ထို အလုံးစုံသော သပိတ်သင်္ကန်းသည်လည်း၊ ဝိနယကမ္မံ-ကို၊ ဝိဇဟတိ- ၏၊ ပန-ဖန်၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုရာ၏၊ (ထပ်၍ ဝိကပ္ပနာပြုပါ-ဟူလို၊) ပဋိဂ္ဂဟိတ တေလ မဓုဖါဏိတာဒိနိပိ- အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဆီ၊ ပျားရည်၊ တင်လဲ အစရှိသော ဆေးတို့သည်လည်း၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-အကပ်ခံခြင်းကို၊ ဝိဇဟန္တိ-နံ၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏ တော-အကပ်ခံရာနေ့မှ၊ သတ္တမေ ဒိဝသေ-၌၊ လိင်္ဂံ -သည်၊ သစေပရိဝတ္တတိ- အကယ်၍ ပြန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ပန-ဖန်၊ ပေ၊ ဝန္တတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခု ကာလေ-၌၊ အညဿ-သော၊ ဘိက္ခု၊ နော-၏၊ ယံသန္တကံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ- အကပ်ခံပေးအပ်ပြီ၊ တံ - ထို ဥစ္စာသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ကို၊ နဝိဇဟတိ - မစွန့်၊ ဥဘိန္ဒု- ၂ ပါးသော ရဟန်းတို့၏၊(လိန်ပြန်သော ရဟန်း၊ မပြန်သော ရဟန်း တို့၏) သာဓာရဏံ-အတူဆောင်တတ်သော၊ ဝါ-ဆက်ဆံသော၊ ယံ-အကြင် ဝတ္ထုကို၊ အဝိဘဇိတွာ-မဝေဖန်မှု၍၊ ထပိတံ-ထားအပ်ပြီ၊ တံ - ထို ဝတ္ထုကို၊ ပကတတ္တော - ပင်ကိုယ် သဘောရှိသော ရဟန်းသည်၊ (လိန် မပြန်သော ရဟန်းသည်၊) ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏၊ [အပရိဝတ္တလိင်္ဂေါ- လိန်မပြန်သော

ရဟန်းသည်၊ တံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇဟနတော (အကပ်စွန့်ခြင်းမှ) ရက္ခတိ။] ပန-ကား၊ ယံ-အကြင် ဝတ္ထုကို၊ ဝိဘတ္တိ-ခွဲခြား ဝေဘန်အပ်ပြီ၊ တေသေဝ- ဤ လိန်ပြန်သော ရဟန်း၏သာ၊ သန္တကံ-ဥစ္စာသည်၊ (ဟောတိ-အံ့၊) တံ- ထို ဝတ္ထုသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ကို၊ ဝိဇဟတိ- ၏၊ စ-သာဓကကား၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါ ပါဠိတော်၌၊ တေလံ မခံ၊ ပေ၊ စိန္တိတာတိ - တာဟူသော၊ ဧတံ - ဤ ဝါထာ စကားကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိပိ-တို့သည်လည်း၊) ဝုတ္တံ-မိန့်အပ်ပြီ။

[တေလံ- ဆီကို၎င်း၊ မခံ- ကို၎င်း၊ ဖါဏိတဉ္ဇာပိ-တင်းလဲကို၎င်း၊ သပ္ပိ- ကို၎င်း၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတွာန-အကပ်ခံပြီး၍၊ နိက္ခိပေယျ-သိမ်းထား ရာ၏၊ သတ္တာပေ-၇ ရက်သည်၊ အဝိတိဝတ္ထေ-မလွန်မီ၊ ပစ္စယေ- ဂေလည အကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးဆောင်သော ရဟန်း ၏၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ- ၏၊) သောပဉ္ဇာ - ကို၊ ကုသလေဟိ-ဝိနည်း ကျမ်းကျင် ပညာရှင်တို့သည်၊ စိန္တိတာ - အပ်ပြီ၊] ဟိ-ဆက်၊ ဣဒံ - ဤ ဝါထာ စကားကို၊ လိင်္ဂံပရိဝတ္တနံ-လိန်ပြန်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပဋိဂ္ဂဟဏံနာမ-အကပ်ခံခြင်း မည်သည်ကို၊ [ဝိဇဟတိ - ၌စပ်၊] လိင်္ဂံပရိ ဝတ္တနေန-လိန်ပြန်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ကာလံ ကိရိယာယ-သေခြင်းကြောင့် သော်၎င်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနေန - သိက္ခာချခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ဟိနာယ- ယုတ်ညံ့သော လူ့ အဖြစ် အကျိုးငှါ၊ အာဝတ္တနေန- လည်ခြင်းကြောင့်သော် ၎င်း၊ (တနည်း) ဟိနာယာဝတ္တနေန - လူထွက်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ အနုပ သမ္ပန္ဓဿ- လူသာမဏေအား၊ ဒါနေန - အပိုင် ပေးခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ အနုပေက္ခဝိသဇ္ဇနေန-မငဲ့မကွက် စွန့်ပစ်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ အန္တိန္ဒိတွာ-

သာမံ ဂဟေတွာန နိက္ခိပေယျ။ ။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ သယံ နိက္ခိပေယျ၊ ဂဟေတွာန ကို“ပဋိဂ္ဂဟေတွာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ အကပ်ခံထားသည်ကို ၇ ရက် မလွန်မီ စားသူ အား အာဟာရကြောင့် အာပတ်သင့်ရသနည်း- ဟူမူ၊ လိန်ပြန်သည့် အတွက် အကပ် ပျက်သွားသောကြောင့်-ဟု ဖြေ။

ဟိနာယာဝတ္တနေန။ ။ ပါရာဇိကံ အာပန္နဿ ဂိဟိဘာဂူပဂမနေန-ပါရာဇိက ကျ၍ လူ့အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း (လူဝတ်လဲခြင်း) အားဖြင့်။ [“သိက္ခာပစ္စက္ခာန” ကား ပါရာဇိက မကျဘဲ သိက္ခာချသူတည်း၊ သာမဏောဘဝ၌ နေလျှင် လူဝတ်မလဲဘဲလည်း နေနိုင်သည်။]

အနုပေက္ခဝိသဇ္ဇနေန။ ။ ဒါနအပြင် “ဝိသဇ္ဇန” ဟု သီးခြားဆိုသောကြောင့် မည်သူအားမျှ မပေးဘဲ “အကပ်ခံအပ်သော ဤဝတ္ထုကို မသုံး မစားတော့အံ့” ဟု မငဲ့ မကွက် စွန့်ပစ်လိုက်ခြင်းကို “ အနုပေက္ခ ဝိသဇ္ဇန ” ဟု ဝိမတိ ဆို၏။ ဤစွန့်နည်းကို

လှ၍၊ ဂဟဏေနစ-ယူခြင်း ကြောင့်၎င်း၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ - အကပ်ခံပြီး၍၊ ထပိတံ - ထားအပ်သော၊ ဟရိဋ္ဌက ခဏ္ဍမ္ဗိ-ရှစ်ရှားသီးပိုင်း သည်လည်း၊ သစေပိ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဝတ္ထုသည်၊ အဿ-ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်း၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-အကပ်ခံခြင်းကို၊ ဝိဇဟတိ-၏။ ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခု၊ ဝိဟာရေ-ရဟန်းတို့၏ ကျောင်း၌၊ ယံကိဗ္ဗိ-သော၊ အဿ-ထို လိန်ပြန်သော ရဟန်း၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝါ - အကပ် ခံပြီး၍သော်၎င်း၊ အပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝါ - အကပ်မခံဘဲ သော်၎င်း၊ ထပိတံ-ထားအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗဿ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာ၏၊ ဝါ-ကို၊ သာဝ-ထိုလိန်ပြန်သော ဘိက္ခုနီသည်သာ၊ ဣဿရာ-အစိုးရသည်၊ (ဟောတိ-၏။) အာဟရာပေတွာ-ဆောင်စေ၍၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-၏။

ပန-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ဘိက္ခုတို့၏ ကျောင်း၌၊ ထာဝရံ-ထာဝရဖြစ်သော၊ တဿ-ထိုလိန်ပြန်သော ရဟန်း၏၊ သန္တကံ-သော၊ ယံ သေနာသနံ ဝါ-သည် သော်၎င်း၊ ယေ ဥပရောပကာဝါ - အကြင် စိုက်ပျိုးအပ်သော သစ်ပင်ငယ်တို့ သည်သော်၎င်း၊ (သန္တိ)၊ တေ-ထိုကျောင်း၊ သစ်ပင်ငယ်တို့ကို၊ ယဿ-အကြင် ရဟန်းအား၊ (ဒါတံ-၎င်း)၊ ဣစ္စတိ-၏။ တဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗာ-န၏။ တေရသ သု-နသော၊ သမ္မုတီသု-တို့တွင်၊ [ဘတ္တု ဒွေသ သမ္မုတီ၊ သေနာသန ပညာပက သမ္မုတီ - စသော ၁၃ ပါး၊] ယာ သမ္မုတီ - ကို၊ ဘိက္ခုကာလေ - ၌၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသော၊ သာ-ထိုသမ္မုတီသည်၊ ပဋိပ္ပဿ မ္မတိ-ငြိမ်း၏။ ပုရိမိကာယ - ပုရိမဝါ၌၊ သေနာသနဂ္ဂါဟော - ကျောင်းကို ခံယူခြင်းသည်၊ [ပဌမဝါကပ်မည်ဟု ကျောင်းကို မှတ်သားယူထားခြင်း-ဟုလို၊] ပဋိပ္ပဿ မ္မတိ-ငြိမ်း၏။ ပစ္ဆိမိကာယ-၌၊ သေနာသန-ကို၊ ဂဟိတေ-ယူအပ်ပြီးသော်၊ (ယူအပ်ပြီးမှ) လိင်္ဂံ-သည်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘိက္ခုနီ သံဃောစ-သည်လည်း၊ အဿာ-အား၊ ဥပ္ပန္နံ-ထိုကျောင်း၌ဖြစ်သော၊ လာဘံ-ကို၊ ဒါတုကာမော-သည်၊ သဇစ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဒါတဗ္ဗာ - ၏၊ [မှတ်ယူထားသော ကျောင်းက လိန်ပြန်သော ဘိက္ခုနီနှင့်မထိုက်တော့၊ ထိုကျောင်းနှင့်စပ်သော ဒါယကာတို့အထံမှ လာဘ်

ဝတ္ထုစွန့် ဟု ခေါ်၏။ သာရတ္ထိန္ဒကား ဝတ္ထုစွန့် အပြင်- “ အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဤ အစာကို ယခု မစားတော့ပြီ၊ နောက်မှ ထပ်၍ အကပ်ခံပြီး စားမည်” ဟု အကပ် စွန့်ခြင်းကိုလည်း “ အနပေက္ခဝိသဇ္ဇန” ဆိုသည်။ နောက်ထပ်စားဥားမည် ဟု ငဲ့ကွက်မှု ရှိသေးရကား “အနပေက္ခ” ဟူသော ဝိသေသနနှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ထိုအကပ် စွန့်နည်းကို ဆရာတို့ မနှစ်သက်ကြပါ။

လည်းမရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူ့အား သနား၍ပေးလိုလျှင် ဘိက္ခုသံဃာ့ အထံ ပန်ပြော၍ သင်္ကန်းလျှာ အဝတ်စသည်ကို ပေးရသည်။] ဘိက္ခုနီဟိ-တို့နှင့်၊ သာဓာရဏာယ - သော၊ [အသာဓာရဏ အာပတ်တို့မှာ အလိုလို ငြိမ်းပြီးဖြစ်သောကြောင့် သာဓာရဏာယဟု ဆိုသည်။] ပဋိစ္စန္ဓာယ-ဖုံးထား အပ်သော၊ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပရိဝသန္တဿ- ပရိဝသ်နေစဉ်၊ လိင်္ဂံ- သည်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပက္ခမာနတ္ထမေဝ-ပက္ခမာနတ်ကိုသာ၊ ဒါတဗ္ဗံ - ၏၊ မာနတ္ထံ - ကို၊ စရန္တဿ - စဉ်၊ ပေ၊ စိဏ္ဏမာနတ္ထဿ - ကျင့်အပ် ပြီးသော မာနတ်ရှိစဉ်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ အပ္ပာနကမ္မံ-အပ္ပာနကံကို၊ ကာတဗ္ဗံ-၏၊ အကုသလ ဝိပါကေ-အကုသိုလ် အကျိုးသည်၊ ပရိက္ခိဏေ-ကုန်လသော်၊ ပက္ခမာနတ္ထကာလေ- ပက္ခမာနတ် ကျင့်ရာအခါ၌၊ ပုနဒေဝ - သာလျှင်၊ လိင်္ဂံ - ပုရိသလိန်သည်၊ ပေ၊ ဆာရတ္ထံ- ၆ ညဉ့်ပတ်လုံး၊ မာနတ္ထမေဝ-ကိုသာ၊ ဒါတဗ္ဗံ-၏၊ ပက္ခမာနတ္ထေ-ကို၊ စိဏ္ဏေ- ကျင့်အပ်ပြီးသော်၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-ဤကား၊ (ဩက္ကန္တိက ဝိနိစ္ဆယော- တည်း၊ ဟု ပြန်အုပ်ပါ။)

အနန္တရေ-အခြားမဲ့ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ လိင်္ဂံပရိဝတ္တန ဝတ္ထုမှိ- လိန်ပြန်ခြင်း၏ဝတ္ထု၌၊ ဣမ-ဤဘိက္ခုလိန်ပြန်ခြင်း၏ဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗော-သော၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-အထူးကား၊ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ ဘိက္ခုနီကာလေ-၌၊ အာပန္နာ-သင့်ရောက် အပ်သော၊ သဗ္ဗရိတ္တာပတ္တိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိစ္စန္ဓာ-ဖုံးထားအပ်သည်၊ သစေ ပိ ဟောတိ - အကယ်၍ပင် ဖြစ်စေဥားတော့၊ (ဧဝံသတိပိ)၊ ပရိဝါသဒါနံ - ပရိဝါသ်ပေးဘွယ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဆာရတ္ထံ-လုံး၊ မာနတ္ထမေဝ-ကိုသာ၊ ဒါတဗ္ဗံ- ၏၊ ပက္ခမာနတ္ထံ - ကို၊ စရန္တိယာ- ကျင့်စဉ်၊ လိင်္ဂံ - သည်၊ သစေ ပရိဝတ္တတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေန - ထိုပက္ခမာနတ်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ န-မရှိ၊ ပေ၊ စိဏ္ဏမာနတ္ထာယ - ကျင့်အပ်ပြီးသောမာနတ်ရှိစဉ်၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဟိ - တို့သည်၊ အပ္ပေတဗ္ဗော- အပ္ပာနသွင်းထိုက်၏၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ မာနတ္ထေ-ကို၊ အဒိန္ဓေ-မပေးအပ်သေးမီ၊ ပေ၊ ဒါတဗ္ဗံ-၏၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ပေ၊ ပက္ခမာနတ္ထမေဝ ဒါတဗ္ဗံ၊ စိဏ္ဏမာနတ္ထဿ - စဉ်၊ ပေ၊ အပ္ပာနကမ္မံ - ကို၊ ကာတဗ္ဗံ-၏၊ စ-ဆက်၊ ပုန-ဖန်၊ လိင်္ဂံ-သည်၊ ပရိဝတ္ထေ - ပြန်ပြန်လသော်၊ ဘိက္ခုနီဘာဝေ-၌၊ ဌိတာယပိ-တည်စဉ်လည်း၊ ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ပဋိပဿဒ္ဓါ-ငြိမ်းခဲ့ကုန်ပြီ၊ တာ-ထို အာပတ်တို့သည်၊ သုပဋိပဿဒ္ဓါ ဝေ-ကောင်းစွာငြိမ်းခဲ့ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤကား အထူးတည်း။

ဣတော-ဤ လိင်္ဂပရိဝတ္တနဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ-နေခံဖြစ်ကုန်သော၊ မာတုယာ
 မေထုနံ ဓမ္မန္တိ အာဒိနိ-နသော၊ စတ္တာရိ-နသော၊ ဝတ္ထုနိ-တို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာ
 နိယေဝ၊ မုဒုပိဋ္ဌိကဝတ္ထုမှ-မုဒုပိဋ္ဌိကဝတ္ထု၌၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ နဋပုဗ္ဗကော-
 ရှေး၌ ညွှမ်းသမားဖြစ်ခဲ့သူသည်၊ (ဟောတိ) ကိရ- ဖြစ်သတတ်၊ တဿ-
 ထိုရဟန်း၏၊ သိပ္ပကောသလတ္ထံ-အတတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ် အကျိုးငှါ၊
 ပရိကမ္မကတာ- ပြုအပ်သော ပရိကမ်ရှိသော၊ ပိဋ္ဌိ - ကျောက်ကုန်းသည်၊ မုဒု
 ကာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ [ကျောက်ကုန်းပြောအောင် အလေ့အကျင့်ပြုမှု
 ကိုပင်“ပရိကမ္မ”ဟု ဆိုသည်၊] တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ (မိမိအင်္ဂါဇာတ်ကို
 ငုံ့၍စုတ်မှုကို) ကာတုံ-ငှါ၊ အသက္ခိ-စွမ်းနိုင်ပြီ၊ လမ္ဗိဝတ္ထုမှ-၌၊ တဿဘိက္ခု-
 သ-၏၊ အင်္ဂဇာတ်-သည်၊ ဒီဃံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ လမ္ဗတိ - တွဲလျားကျ
 ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ လမ္ဗတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊

ဣတော - ဤလမ္ဗိဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ - နသော၊ ဒွေ-နသော၊ ဝဏဝတ္ထုနိ -
 ဝဏဝတ္ထုတို့သည်၊ ဥတ္တာနာနိဝေ၊ လေပစိတ္တဝတ္ထုမှ - ၌၊ စိတ္တကမ္မရူပံ -
 ဆန်းကြယ်စွာ ပြုလုပ်အပ်သော ပန်းချီဆေးရေးရုပ်သည်၊ လေပစိတ္တနာမ-
 မည်၏၊ [လေပ- ဆေးဖြင့် သုတ်လိမ်း ရေးခြယ်အပ်သော + စိတ္တ-ဆန်းကြယ်
 သောအရုပ်။] ဒါရုဇိတလိကဝတ္ထုမှ- ၌၊ ကဋ္ဌရူပံ- သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်အပ်
 သောအရုပ်သည်၊ ဒါရုဇိတလိကာနာမ-ကာမည်၏၊ စ-ဆက်၊ ဒွိသု-နသော၊
 ဣမေသု- ဤအရုပ်တို့၌၊ (ဒုက္ကဋ်- သည်) ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တူ၊
 အညေသုပိ-နသော၊ ဒန္တရူပ၊ ပေ၊ ရူပါဒိသု-ဆင်စွယ်ရုပ်၊ ယမင်းရုပ်၊ ကြေးရုပ်
 အစရှိကုန်သော၊ အနုပါဒိန္ဒကေသု-ဥပါဒိန္ဒကကမ္မဇရုပ် မရှိကုန်သော၊ ဣတ္ထိ
 ရူပေသု - မိန်မရုပ်တို့၌၊ နိမိတ္တေ- ၌၊ မေထုနရာဂေန - ဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿ-
 လုလ္လိပြီသော ရဟန်း၏၊ အသုစိ- သက်သည်၊ မုစ္စတုဝါ - လွတ်မှုလည်း လွတ်
 ပစေ၊ မာမုစ္စတုဝါ- စေ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ - သာတည်း၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-
 ဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿာပိ - ၏လည်း၊ တထေဝ - လျှင်၊ [မုစ္စတုဝါ မာဝါကို
 ညွှန်းသည်၊] ဒုက္ကဋ်- တည်း၊ ပန - ကား၊ မောစနရာဂေန - လွတ်စေခြင်း၌
 ဖြစ်သော ရာဂဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿ- ၏၊ မုတ္တေ - လွတ်လသော်၊ သံဃာဒိသေ
 သော၊ အမုတ္တေ - သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ၊ ဣတိ- ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဒါရုဇိတလိကာ။ ။ဒါရုနာ-သစ်သားဖြင့်+ကတာ-ပြုလုပ်အပ်သော+ဇိတာ-
 (မိန်းမရုပ်တည်း) ၊ ဒါရုဇိတာ၊ [ယောဇနာ၌ “ဒါရုဇေဝ + ဇိတာ” ဟု ပြုသည်ကို
 စဉ်းစားပါ။] ဒါရုဇိတာဇေဝ ဒါရုဇိတလိကာ၊ ယဒနုပပန္နာသုတ်ကြီးဖြင့် လိကပစ္စည်း
 ဟု ယောဇနာဆို၏၊ ဇိတာ၌ အာကို ရသယပြီ။

သုန္ဒရဝတ္ထုမှ-သုန္ဒရဝတ္ထု၌၊ အယံသုန္ဒရောနာမ-မည်သည်၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ကုလဒါရကော - အမျိုးကောင်းသားတည်း၊ သဒ္ဓါယ - ဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇိတော - ရှင်ရဟန်း အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့သူတည်း၊ (ရှင်ရဟန်း ပြုခဲ့သူတည်း၊) အတ္တဘာဝဿ - အတ္တဘော၏၊ အဘိရူပတာယ - လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- အလွန်လှသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုန္ဒရောတိနာမံ - ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ တံ-ထိုသုန္ဒရကို၊ ရထိကာယ - ရထားလမ်း၌၊ ဝစ္ဆန္တံ - သွားနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ - ၍၊ သမုပ္ပန္နဆန္ဒရာဂါ - လွန်စွာဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂရှိသော၊ သာဓုတ္တိ-သည်၊ [ပါဠိတော်၌လာသော မ်န်းမကို “သာ” ဟု ညွှန်ပြသည်။] ဣမံဝိပ္ပကာရံ - ဤ ဖောက်ပြန်သော အမှုကို၊ အကာသိ - ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော အမှုဖြစ်၍ “ဣမံ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုအမှုကားသင်းပိုင်မ၍ အင်္ဂါဇာတ်ကို စုတ်မှုတည်း၊] ထေရောပန-သည်ကား၊ အနာဂါမီ-ဂါမ်တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သော- ထိုထေရ်သည်၊ န သာဒယိ-မသာယာ၊ ပန-ဆက်၊ သော-ဤမသာယာခြင်းသည်၊ အညေသံ-အခြားရဟန်းတို့၏၊ အဝိသယော- အရာမဟုတ်။ [အနာဂါမ်မဟုတ်လျှင် မသာယာဘဲ မနေနိုင်-ဟူလို၊]

ဣတော - ဤ သုန္ဒရဝတ္ထုမှ၊ ပရေသု - န်သော၊ စတုသု ဝတ္ထုသု-တို့၌၊ တေဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဇဠာ-ထိုင်းမှိုင်း ဖျင်းအကုန်သည်၊ ဒုဗ္ဗေဓာ-ပညာ မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) မာတုဂါမဿ - ၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ [“အဟံ ဝါယမိဿာမိ၊ တံ မာ ဝါယမိ ” စသောစကားကို နားထောင်၍၊] တထာ-ထို မာတုဂါမ ပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ- ၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ကုတ္တုစွာ ယိံသု - ကုတ္တုစ ပြုကြကုန်ပြီ၊ အက္ခယိတာဒိနိ - တ အစရှိကုန်သော၊ တီဏိ ဝတ္ထုနိ ဥတ္တာနတ္တာနေဝ၊ ဒွိသု - န်သော၊ ဆိန္ဓသီသဝတ္ထုသု-တို့၌၊ အယံ- ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော- တည်း၊ ဝန္တကတေ - လုံးအောင် ပြုအပ်သော၊ ဝိဝဇေ- ဖွင့်အပ်သော၊ မုခေ-၌၊ [ဝန္တ-လုံးအောင် ဝိုင်းအောင်+ကတ-ပြုအပ်သည်ကို ပင်“ဝိဝဇေ ” ဟု ထပ်ဖွင့်၊ ပါးစပ်ကို ဝိုင်းထားလျှင် ပွင့်နေသည် - ဟူလို၊] အင်္ဂါဇာတ်-ကို၊ ပဝေသေန္တော - သွင်းလသော်၊ ဟေဠာဝါ - အောက်အဘို့ ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥပရိဝါ- ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥဘယပဿေဟိဝါ - ၂ ဘက်သော ဘေးတို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဆုပန္တံ - ထိုသော အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ သစေ ပဝေသေတိ- အံ၊ (ဝေံသတိ)၊ ပါရာဇိကံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ စတုဟိပိ ပဿေဟိ-တို့ဖြင့် လည်း၊ အဆုပန္တံ - ကို၊ ပဝေသေတွာ - ၍၊ အပ္ပန္နရေ - ပါးစပ်အတွင်း၌၊ တာလုကံ-အာစောက်ကို၊ သစေ ဆုပတိ-အံ၊ (ဝေံသတိ)၊ ပါရာဇိကမေဝ- ကပင်တည်း၊ စတ္တာရိ ပဿာနိ-တို့ကို၎င်း၊ တာလုကဉ္စ-ကို၎င်း၊ အဆုပန္တော-

မထိစေဘဲ(ကာရိတ်ကြေ)၊ [(တနည်း) “ အဆုပန္တ ” ဟု ရှိစေ၍ “ မထိသော အင်္ဂါဇာတ်ကို ” ဟု ပေး၊] အာကာသဂတမေဝ-ဟင်းလင်းအရပ်၌ တည်သည် ကိုသာ၊ ကတ္တာ- ရှိ၊ သစေ ပဝေသေတိစ- အကယ်၍မူလည်း သွင်းအံ့၊ သစေ နိဟရတိစ-အကယ်၍ မူလည်း နှုတ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)။

ပန-ဆက်၊ ဒန္တာ - သွားတို့သည်၊ သုဖုသိတာ-ကောင်းစွာထိကုန်သည်၊ ဝါ-ကောင်းစွာ စေ့ကုန်သည်၊ ယဒိ (ဟောန္တိ)-အံ့၊ အန္တာ မုခေ-ပါးစပ် တွင်း၌၊ ဩကာသော - သွင်းခွင့်သည်၊ ယဒိ နတ္ထိ-အံ့၊ ဒန္တာစ - တို့ကိုလည်း၊ ဗဟိ-၌ ဩဋ္ဌမံသေန-နှုတ်ခမ်းသားဖြင့်၊ ယဒိ ပဋိစ္စန္တာ- အကယ်၍ ဖုံးထား အပ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ တတ္ထ-ထို နှုတ်ခမ်းဖြင့် ဖုံးထားအပ်သော သွားတို့၌၊ ဝါတေန- လေသည်၊ အသမ္ပုဋ္ဌံ - မတွေ့ထိအပ်သော၊ အလ္လောကာသံ - စိုစို ဖတ်ဖတ် အရပ်သို့၊ တိလဖလမတ္တမ္ဘိ- ကိုလည်း၊ ပဝေသေန္တဿ- န၊ ပါရာ ဇိကမေဝ-ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဩဋ္ဌမံသေ- ကို၊ ဥပ္ပါဋိတေ - ခွါထုတ်အပ် ပြီးသော်၊ ဒန္တသုယေဝ - တို့၌သာ၊ ဥပက္ကမန္တဿ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ယောပိ ဒန္တာ- သည်လည်း၊ ဗဟိ- ၌၊ နိက္ခမိတွာ - ခေါ်ထွက်၍၊ တိဋ္ဌတိ- န၊ ဩဋ္ဌေဟိ - တို့ဖြင့်၊ ပိဒဟိတံ - ပိတ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ - မတတ်ကောင်း၊ တတ္ထ-ထို ခေါ်ထွက်နေသော သွား၌၊ ဥပက္ကမန္တေပိ - သော်၎င်း၊ ဗဟိ - ၌၊ နိက္ခန္တ ဇိဝှါယ-ထွက်သောလျှာ၌၊ ဥပက္ကမန္တေပိ-သော်၎င်း၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ- ပင်တည်း၊ ဇိဝှမာနက သရီရေပိ- အသက်ရှင်ဆဲ ကိုယ်၌လည်း၊ (ပြီးခဲ့သော စကား၌ အသေကောင်ကို ဆိုခြင်းဖြစ်၍ ဇိဝှမာနကသရီရေ- ဟု စချီသည်။) (ဥပက္ကမန္တဿ-လုလ္လုပ္ပိသော ရဟန်း၏) ထုလ္လစ္စယမေဝ-ပင်တည်း။

ပန-ကား၊ ဗဟိ-၌၊ ဇိဝှါယ-ဖြင့်၊ ပလိဝေဋ္ဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ အန္တာမုခံ- ပါးစပ်တွင်းသို့၊ ယဒိပဝေသေတိ-အကယ်၍ သွင်းလိုက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါရာ ဇိကမေဝ၊ ဂီဝါယ-လည်ပင်း၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဆိန္ဒသီသဿပိ-ပြတ်သော ဥျးခေါင်းရှိသော အလောင်းကောင်၏လည်း၊ အဓောဘာဂေန - အောက် အဘို့ဖြင့်၊ အင်္ဂါဇာတ် ပဝေသေတွာ, တာလုကံ-အာစောက်ကို၊ ဆုပန္တဿ- တို့သောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကမေဝ-ပင်တည်း၊ အဋ္ဌိကဝတ္ထုမ္ဘိ-၌၊ သုသာနံ- သုသာန်သို့၊ ဂစ္ဆန္တဿာပိ - သွားသောရဟန်း၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဋ္ဌိကာန-အရိုးတို့ကို၊ သက်ဗုန္တဿာပိ-စုသောရဟန်း၏၎င်း၊ နိမိတ္တေ- ၌၊ မေထုနရာဂန, ဥပက္ကမန္တဿာပိ - ၎င်း၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန , ဥပက္က မန္တဿာပိ - ၎င်း၊ မုစ္စတုဝါ - လွတ်မူလည်း လွတ်ပစေ၊ မာမုစ္စတုဝါပိ- မလွတ်မူလည်း မလွတ်ပစေ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သာတည်း၊ ပေ၊ နာဂီဝတ္ထုမ္ဘိ၊ နာဂ

မာဏဝိကာဝါ-နဂါး လုလင်မသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ကိန္နရီအာဒိနံ-
ကိန္နရီ အစရှိသော တိရစ္ဆာန်မတို့တွင်၊ အညတရာ ဝါ - တမျိုးမျိုးသော
တိရစ္ဆာန်မသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော တိရစ္ဆာန်မတို့၌၊
ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ယက္ခိဝတ္ထုမ္ပိ၊ သဗ္ဗာပိ - အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော၊
ဒေဝတာ-နတ်မသည်၊ ယက္ခိယေဝ-ယက္ခိမည်သည်သာ။

ပေတိဝတ္ထုမ္ပိ - ၌၊ နိဇ္ဈာမတဏှိကာဒိပေတိယော - နိဇ္ဈာမတဏှိကာ
အစရှိသော ပြိတ္တာမတို့သည်။ ဝါ-တို့သို့၊ အလ္လိယိတံပိ-ဗြဟ္မာ သုံးသပ်ခြင်း
ငှါလည်း၊ နသက္ကာ- မတတ်ကောင်း၊ ပန- ဆက်၊ ဝိမာနပေတိယော-ဝိမာန
မည်သော ပြိတ္တာမတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သေး၏၊ ယံသံ-ယင်းပြိတ္တာမတို့၏၊
ကာဠပက္ခေ-လဆုတ်ပက္ခ၌၊ အကုသလံ-သည်၊ ဝိပစ္စတိ-အကျိုးကို ဖြစ်စေ၏၊
ဝါ-အကျိုးပေး၏၊ ဇုဏ္ဍပက္ခေ-လဆန်းပက္ခ၌၊ ဒေဝတာ ဝိယ-နတ်တို့ကဲ့သို့၊
သဗ္ဗတ္ထိံ - စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘောန္တိ - ခံစားကြရကုန်၏၊ ဝေရူပါယ - ဤသို့
သဘော ရှိသော၊ ပေတိယာဝါ - ၌သော်၎င်း၊ ယက္ခိယာဝါ - ၌သော်၎င်း၊
ဒဿန ဂဟဏ အာမသန ဖုသန ဃဇ္ဇနာနိ-မိမိကမြင်ခြင်း၊ ကိုင်ခြင်း၊ သူတို့က
သုံးသပ်ခြင်း၊ ကောင်းစွာ ထိခြင်း၊ ပွတ်တိုက်ခြင်းတို့သည်၊ သစေ ပညာယန္တိ-
အကယ်၍ ထင်ရှားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဒဿနံ-သည်၊
အထာပိနတ္ထိ-အကယ်၍ပင်မရှိစေဥျားတော့၊ ဣတရာနိ-အခြားသောကိုင်ခြင်း
အစရှိသည်တို့သည်၊ အထ ပညာယန္တိ၊ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကမေဝ၊ ဒဿန
ဂဟဏာနိ- တို့သည်၊ အထ န ပညာယန္တိ - ကုန်အံ့၊ ပညာယမာနေဟိ-

နိဇ္ဈာမတဏှိကာဒိ။ ။ အာဒိဖြင့် ခုပွဲပါသ အစရှိသော ပြိတ္တာမတို့ကိုယူ၊ နိဇ္ဈာမ
တဏှိက ပြိတ္တာမတို့သည် အမွေးတွင်းမှထ၍ တောက်သော မီးလျှံတို့ဖြင့် အမြဲမီးလောင်
နေရကား (မေထုန်မှီဝဲတို့ကို မဆိုထားဘိ) အနားကပ်ခြင်းငှါပင် မဖြစ်နိုင်၊ ခုပွဲပါသ
စသော ပြိတ္တာမတို့ကား အမြဲဆာလောင် မွတ်သိပ်နေသည့်အတွက် အရိုးနှင့်အရေသာ
ရှိသောကြောင့် အလွန်ရှုံ့တွယ်ကောင်းသဖြင့် ထိခြင်းငှါပင် မဖြစ်နိုင်။

ဒဿန၊ ပေ၊ ဃဇ္ဇနာနိ ။ ။ ဒဿနနှင့် ဂဟဏသည် ရဟန်းအတွက် ကိစ္စတည်း၊
မှန်၏-ရဟန်းသည် ထိုပြိတ္တာ မတို့ကို (သူတို့က ကိုယ်ထင် မပြုလျှင်) မမြင်နိုင်၊ ကိုယ်ထင်
ပြုမှ မြင်နိုင်၏၊ ထို ကိုယ်ထင်ပြသောအခါ ရဟန်းအတွက် ဒဿန ဂဟဏ ဖြစ်နိုင်သည်၊
အာမသနစသည်တို့ကား ပြိတ္တာမတို့၏ကိစ္စတည်း၊ ထိုတွင် ရဟန်း၏ကိုယ်ပေါ်၌သုံးသပ်
ခြင်း၊ ထိခြင်း (နာနာထိခြင်း) ပုတ်ခတ်ခြင်းတို့ကို “ အာမသန၊ ဖုသန (သဗ္ဗုသန-
ဇ္ဇကာပါသည်) ဃဇ္ဇနဟု ဆိုသည်။ [ဒဿနာဒိသု ဒဿနံနာမ ဘိက္ခုနာ (ရဟန်းသည်၊
ရဟန်းက) တာသံ ဒဿနံ၊ ဂဟဏံပိ ဘိက္ခုနာ တာသံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂဂဟဏံ၊ အာမသနာ
ဒိနိ ပန တာသံ ကိစ္စာနိ။]

ထင်ရှား ကုန်သော၊ အာမသန ဖုသန ဃန္ဓနေဟိ - တို့ဖြင့်၊ တံပုဂ္ဂလံ - ကို၊
ဝိသညံ - သညာ မရှိသည်ကို၊ ကတွာ၊ပေ၊ အထဂစ္ဆတိ - အကယ်၍ သွားအံ၊
(ဝေံသတိ)၊ အယံ-ဤသို့သွားခြင်းသည်၊ အဝိသယောနာမ-အရာမဟုတ်သည်
မည်၏၊ တသ္မာ , ဧတ္ထ-ဤသို့ သွားရာ၌၊ အဝိသယတ္တာ-အရာ မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ၊ ပဏ္ဏကဝတ္ထု-သည်၊ ပါကဋမေဝ-သည်သာ။

ဥပဟတိန္ဒြိယဝတ္ထုမိ - ၌၊ ဥပဟတိန္ဒြိယောတိ - ကား၊ ဥပဟတကာယပ္ပ
သာဒေါ-လေ သည်းခြေစသည်တို့ ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပသာဒရှိသည်၊
(ဟုတ္တာ)၊ ခါဏုကဏ္ဍကမိဝ- သစ်ငုတ် ဆူးပြောင့်ကဲ့သို့၊ သုခံဝါ-သုခဝေဒနာ
ကို၎င်း၊ ဒုက္ခံဝါ-ကို၎င်း၊ နဝေဒယိ-မခံစားနိုင်၊ အဝေဒယန္တ သာပိ-မခံစား
နိုင်ပါသော်လည်း၊ သေဝနစိတ္တဝသေန - မှီဝဲကြောင်းစိတ်၏ အစွမ်းကြောင့်၊
အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဆုပိတမတ္တ ဝတ္ထုသ္မိ -၌၊ ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊
ပေ၊မေထုနေ-၌၊ ဝိရဇ္ဇိတွာ-မတပ်မက်မှု၍၊ ဝိပုဋိသာရီ- နှလုံးမသာယာခြင်း
ရှိသည်၊ ဟောတိ-အံ၊ (ဝေံသတိ) အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋမေဝ ဟောတိ၊
ဟိ - မှန်၊ မေထုန ဓမ္မဿ- မေထုန်အကျင့်၏၊ ပုဗ္ဗပယောဂါ - ပုဗ္ဗပယောဂ
ဖြစ်ကုန်သော၊ ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒယော - လက်ကို ကိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊
ယာဝ - လောက်၊ သီသံ - မဂ်ချင်း သွင်းခြင်းဟူသော အထွင်အထိပ်သည်၊ န
ပါပုဏ္ဏာတိ-မရောက်သေး၊ ဝါ-မဖြစ်သေး၊ တာဝ - ထို မရောက်သေးသမျှ၊
ဒုက္ကဋေ-၌၊ တိဋ္ဌန္တိ၊ သီသေ-မဂ်ချင်း သွင်းခြင်းဟူသော အထွင်အထိပ်သည်၊
ပတ္တေ-ဖြစ်လသော်၊ [သီသေ ပတ္တေတိ-မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပါဒနေဇာတေ၊-ဝိမတိ။]
ပါရာဇိကံ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ပဌမ ပါရာဇိကဿ- ၏၊ ဒုက္ကဋမေဝ- သည်သာ၊
သာမန္တံ - အနီးတည်း၊ ဣတရေသံ - ပဌမပါရာဇိကမှ အခြားကုန်သော၊
တိဏ္ဏံ-သုံးပါးကုန်သောပါရာဇိကတို့၏၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်သာ၊ သာမန္တံ၊
ပန-ဆက် အယံဘိက္ခု- သည်၊ ဝါ - ကို၊ [ပါဠိတော်၌လာသော ရဟန်း။]
မေထုနဓမ္မေ , ဝိရဇ္ဇိတွာ - မတပ်မက်မှု၍၊ ကာယသံသဂ္ဂံ - ကိုယ်ဖြင့် နှီးနှော
ခြင်းကို၊ သာဒယိ- သာယာပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ
အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာတိ အာဟ။

ဘဒ္ဒိယဝတ္ထုသ္မိ -၌၊ တံ နဂရံ-သည်၊ ဘဒ္ဒိယံနာမ-ဘဒ္ဒိယမည်၏၊ ဇာတိယာ
ဝနံနာမ - ဇာတိယာဝနမည်သည်၊ ဇာတိပုပ္ဖ ဂုမ္ဘာနံ - မြလေးပန်းရုံတို့၏။

ဥပဟတကာယပ္ပသာဒေါ။ ။ကာယပသာဒ မဖျက်သေးသော်လည်း ကာယ
ဝိညာဉ်ဖြစ်ဘို့ရန် ကျေးဇူး မပြုနိုင်လောက်အောင် သည်းခြေ စသည်တို့ နှောင့်ရှက်
ဖျက်ဆီးအပ်သော ကာယပသာဒရှိသူ။

ဥဿန္တတယ- များကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ- ဤသို့ ဇာတိယာဝန ဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမံ-ရအပ်သောအမည်ရှိသော တောတည်း၊ တံ-ထိုတောသည်၊ တဿ နဂရဿ-၏၊ ဥပစာရေ-ဥပစာရ၌၊ ဝါ-အနီး၌၊ ဝနံ- တောတတော သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ သော - ထိုရဟန်းသည်၊ တတ္ထ - ထိုတော၌၊ နိပဇ္ဇော- လျောင်းနေစဉ်၊ တေန ဝါတူပတ္ထမ္ဘေန - ထို လေ၏ထောက်ပံ့ခြင်းကြောင့်၊ မဟာနိဒ္ဒိ-ကြီးစွာသော အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကမိ- သက်ရောက်ပြီ၊ ဧကရသံ- တခုတည်းသော ကိစ္စရှိသော၊ ဘဝင်္ဂမေဝ- ဘဝင်စိတ်သည်သာ၊ ဝတ္တတိ-၏၊ ကိလိန္ဒပဿိတွာတိ - ကား၊ အသုစိကိလိန္ဒ- သက်တို့ဖြင့် ညစ်ပေနေသည်ကို၊ ပဿိတွာ - ၍၊ (ဧတမတ္ထံ အာရောစေသံ၌စပ်။) ဣတော-ဤ ဘဒ္ဒိယဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ- န်သော၊ သာဒယန ပဋိသံယုတ္တာနိ - သာယာခြင်းနှင့် စပ်ကုန်သော၊ စတ္တာရိဝတ္ထုနိ - တို့၎င်း၊ အဇာနနဝတ္ထုစ - အဇာနနဝတ္ထု၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပဉ္စ - ၅ ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာနေဝ၊ ဒွိသု- န်သော၊ အသာဒယနဝတ္ထု သု - အသာဒယန ဝတ္ထုတို့၌၊ သဟသာ ဝုဠာသီတိ - ကား၊ အာသိဝိသေန- လျင်သော အဆိပ်ရှိသောမြေသည်၊ ဒဠောဝိယ-ကိုက်အပ်သူကဲ့သို့၎င်း၊ အဂ္ဂိ နာ-သည်၊ ဒဠောဝိယစ-လောင်အပ်သူကဲ့သို့၎င်း၊ တုရိတံ-အဆောတလျင်၊ ဝုဠာသိ-ထပြီ၊ အက္ကမိတွာ ပဝတ္ထေသီတိ-ကား၊ အပ္ပမတ္တော- မမေ့မလျော့ သော၊ အာရဒ္ဓဝိပဿကော-အားထုတ်အပ်သောဝိပဿနာရှိသော၊ ဥပဋ္ဌိတ သတိ-ကပ်၍တည်သောသတိရှိသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ခိပ္ပံ-စွာ၊ ဝုဠာဟန္တောဝ- ထလျက်သာ၊ အက္ကမိတွာ - ကန်ကြောက်၍၊ ဘူမိယံ- ၌၊ ဝဇ္ဇန္တော- လိမ့်စေ လျက်၊ ပရိဝဇ္ဇန္တော - အဖန်ဖန် လိမ့်စေလျက်၊ ဝါ- ၂ လိမ့် ၃ လိမ့် လိမ့်စေ လျက်၊ ဝိဟေဋ္ဌန္တော-ညှဉ်းဆဲလျက်၊ ပါတေသိ-ကျစေပြီ၊ ဟိ-ဆက်၊ ပုထုဇ္ဇန ကလျာဏကေန-ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝရူပေသု-ဤသို့ သဘော ရှိကုန်သော၊ ဌာနေသု - မေထုန်အရာတို့၌၊ ရက္ခိတဗ္ဗံ- စောင့်ရှောက်ထိုက်၏၊ အယဉ္စ- ဤရဟန်းသည်လည်း၊ တေသံ - ထို ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့တွင်၊ အည တရော- တပါး အပါအဝင်ဖြစ်သော၊ သင်္ဂါမသီသယောဓော - ကိလေသာ စစ်မြေဥး၌ သူရဲကောင်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတော်တပါးပေတည်း။

ဒွါရံဝိဝရိတွာနိပန္နဝတ္ထုမိ- ဒွါရံဝိဝရိတွာနိပန္နဝတ္ထု၌၊ ဒိဝါ ပဋိသလ္လိယ နန္တနာတိ- ကား၊ ဒိဝါ - နေ့အခါ၌၊ နိပဇ္ဇန္တေန - အိပ်သောရဟန်းသည်၊ ဒွါရံ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လိယိတုန္တိ-ကား၊ ဒွါရံ- ကို၊ ဝိဒဟိတွာ- ပိတ်၍၊ နိပဇ္ဇိ တံ-အိပ်ခြင်း၎င်း၊ (အနုဇာနာမိ)၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါဠိယံ- ပါဠိတော်၌၊ အယံနာမအာပတ္တိတိ-ဤမည်သောအာပတ်ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊

ကိဉ္ဇာပိ နဝုတ္တာ - အကယ်၍ကား မိန့်တော်မမူအပ်ပါပေ။ ပန - ထို သို့ပင် မိန့်တော်မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ နိပန္နဒေါသေန - အိပ်ခြင်း ဟုသောအပြစ်ကြောင့်၊ ဝတ္ထုသ္မိံ - မေထုန်ဝတ္ထုသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ [မေထု နသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ၊] အနုဇာနာမိဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ပဋိသလ္လိယိတုန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ကြောင့်၊ အသံဝရိတွာ- မပိတ်မူ၍၊ ပဋိသလ္လိယန္တဿ - အိပ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-ကို၊ (အာစရိယေဟိ- အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်၊) ဝုတ္တံ - မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အဓိပ္ပာယ်-အလိုတော်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ ဥပါလိတ္ထေရာ ဒီဟိ - ဥပါလိထေရ်အစရှိသော ထေရ်တို့သည်၊ အဋ္ဌကထာ-ကို၊ ထပိတာ- ထားအပ်ပြီ၊ စ - ဆက်ဥးအံ့။ အတ္ထာပတ္တိ ဒိဝါ အာပဇ္ဇတိ၊ နောရတ္တိန္တိ - ဟုသော၊ ဣဒိနာပိ - ဤ ပရိဝါ ပါဠိတော်ကြောင့်လည်း၊ ဧတံ - ဤ ဒုက္ကဋ် အာပတ်သည်၊ သိဒ္ဓံ - ပြီး၏။ [(ယံအာပတ္တိံ - သို့၊) ဒိဝါ-၌၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ရတ္တိံ-၌၊ နောအာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ သာအာပတ္တိံ-သည်၊ အတ္တိ-၏။]

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး၊ စောဒကပက္ခကိုဆိုဥးအံ့၊ ကိဒိသံ-အဘယ်သို့ ရှုအပ်သော၊ ဒွါရံ-ကို၊ သံဝရိတဗ္ဗံ-ပိတ်ထိုက်သနည်း၊ ကိဒိသံ ဒွါရံ၊ နသံဝရိ တဗ္ဗံ - နည်း၊ (ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊) ရုက္ခပဒရဝေဋ္ဌ၊ ပဒရ ကိလဂ္ဂ ပဏ္ဍာဒီနံ - ဖျဉ်ပြား၊ ဝါးပြား၊ ဖျာ၊ သစ်ရွက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ကေနစိ - အမှတ်မထားတစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ကဝါဋ် - တံခါးရွက်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဟေဋ္ဌာ - အောက်၌၊ ဥဒုက္ခလ - ဆုံငယ်၌၎င်း၊ ဥပရိ-၌၊ ဥတ္တရ ပါသကေစ - အထက်ကွင်းငယ်၌၎င်း၊ ပဝေသေတွာ-၍၊ ကတံ - သော၊ ပရိ ဝတ္တကဒ္ဓါရမေဝ-လည်သောတံခါးကိုသာ၊ သံဝရိတဗ္ဗံ-ပိတ်ထိုက်၏၊ အညံ- အခြားသော၊ [ဝေရူပံဒွါရံ လှမ်းစပ်။] ဂေါရူပါနံ - နွားအပေါင်းတို့၏၊ ဝဇေသု-ခြံတို့၌၊ ရုက္ခသုစိကဏ္ဍကဒွါရံ-သစ်ကျည်လျှိုတံခါး၊ ဆူးတံခါး၎င်း၊ ဂါမထကနကံ - ရှာပေါက်ကို ပိတ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ စက္ကလကယုတ္တဒွါရံ -

ပရိဝတ္တကဒွါရံ။ ။ရှေးခေတ်၌ တံခါးရွက်၏အတွင်း (အရင်း)ဘက်မှာ အဖျား ချွန်ထား၍ အောက်အဖျားဖြင့် ဆုံငယ် သဏ္ဍာန်ရှိသော အပေါက် ၌၎င်း၊ အထက် အဖျားဖြင့် အပေါ်က သံကွင်း သို့မဟုတ် သစ်သားကွင်း၌၎င်း သွင်း၍ (တပ်၍) ထားကြ၏။ ယခုခေတ်၌ လက်ယက် ပတ္တာတပ်၍ အသုံးပြုခြင်းနှင့် သဘောတူပင်ဖြစ်၏။ ထိုတံခါးရွက်သည် ဖွင့်-ပိတ်သော အခါ လည်၍ (လယ်၍) နေသောကြောင့် ပရိဝတ္တက ဒွါရမည်၏။ [ဒွါရသဒ္ဓါ၏ ဟောရင်း အနက်မှာ တံခါးပေါက်သာတည်း၊ ဤကား တံခါးရွက်များကို ဌာနပစာရအားဖြင့် “ဒွါရ” ဟု ခေါ်ထားသည်၊ ထို ဒွါရ ဟူသည် အဝင်အထွက် ပြုရသော တံခါးမတည်း၊ ပြုတင်းပေါက်ကို “ဒွါရ” ဟု မခေါ်၊ “ဝါတ ပါန” ဟု သာ ခေါ်သည်။]

စက်ဘီးတခုတပ်အပ်သောတံခါး၎င်း၊ ဖလကေသုဝါ- ပျဉ်ချပ်တို့၌သော်၎င်း၊
 ကိဋိကာသုဝါ - ဝါးခြမ်း၊ ဆူးခက်တံခါးရွက်တို့၌သော်၎င်း၊ ဒုတ္တိဏိစက္ကလ
 ကာနိ- ၂ ခု ၃ခုကုန်သောစက်ဘီးတို့ကို၊ ယောဇေတွာ-တပ်၍၊ ကတံ-သော၊
 (တံခါးရွက်ကကြီးသောကြောင့် ဘီး ၂ခု ၃ခုတပ်ရသော၊)သံသရဏကိဋိက
 ဒွါရံ-ဝဲဘက်ယာဘက်သို့သွားသော ပျဉ်ချပ်စသောတံခါး၎င်း၊ အာပဏေသု
 ဝိယ - ဈေးဆိုင်တို့၌ကဲ့သို့၊ ကတံ - သော၊ ဥဋ္ဌါဒုန ကိဋိကဒွါရံ - ဒွါလှုပ်၍
 ရကောင်းသောပျဉ်ချပ်တံခါး၎င်း၊ [ပျဉ်ချပ်တို့ကို ဒွါ၍ဖွင့်ရသောဈေးတံခါး။]

ရုက္ခသုစိကဏ္ဍကဒွါရံ ။ ။ ရုက္ခသုစိဒွါရ၊ ကဏ္ဍကဒွါရ ဟု ခွဲ၊ [ရုက္ခသုစိဒွါရံ၊
 ကဏ္ဍကဒွါရံစ၊-ဒိကာ။] တံခါးပေါက်နေရာဝယ် ဝဲဘက် ယာဘက် အစွန်၌ ၂ ပေါက်
 ၃ ပေါက်စသည် ထွင်းထားသော တိုင် ၂ တိုင်ကိုစိုက်၍ ထို အပေါက်၌ သစ်ချောင်း
 (ဝါးလုံးဖြစ်စေ) လျှို၍ပိတ်ရသော တံခါးသည် ရုက္ခသုစိဒွါရမည်၏။ တံခါးပေါက်
 ကျဉ်းလျှင် ဆူးတခက်၊ ကျယ်လျှင် ဆူးခက်အများကပ်၍ လုပ်ထားသော (ဆူးခက်
 ပြားဖြင့် လုပ်ထားသော) တံခါးသည် ကဏ္ဍကဒွါရ မည်၏။ [သစ်သားချောင်းကို
 အလယ်တန်းလျက် အပေါက်များ ဖောက်ပြီးလျှင် ထိုအပေါက်၌ ဝါးလုံးများစိုက်၍
 ဆူးကပ်ထားသောဝင်းတံခါးမျိုးသည် အရင်း၌ကွင်းတပ်ဘို့ရာတိုင်ပါလျှင် ပရိဝတ္တက
 ဒွါရ၊ မပါလျှင် ဤကဏ္ဍကဒွါရပင်တည်း။

စက္ကလကယုတ္တဒွါရံ ။ ။ အောက်ဆုံ- အထက်ကွင်း (ပတ္တာ) မပါသောကြောင့်
 တယောက်ထည်း မဖွင့် မပိတ်နိုင်ရကား အောက်အလယ်၌ ဘီးတခုသာ တပ်၍ ဖွင့်ရ
 ပိတ်ရသော တံခါးရွက်တည်း၊ အကယ်၍ ဆုံ-ကွင်းပါသဖြင့် လည်နိုင်သော တံခါးကြီး
 ဖြစ်မှု ပရိဝတ္တကဒွါရတွင် ပါဝင်လေပြီ။ [ဝါမဒွါရဿ ပိဓာနတ္ထံ ပဒရေန ကဏ္ဍက
 သာခါဟိဝါ ကတဿ ကဝါဠဿ ဥဒုက္ခလပါသရဟိတဘာယ (ဆုံငယ်ကွင်း မပါ
 သည့်အတွက်) ဧကေန သံဝရိတုံ ပိဝရိတုံစ အသက္ကုဏေယျဿ ဟေဋ္ဌာ ဧကံ စတ္ထံ
 ယောဇေန္တိ၊ ယေန ပရိဝတ္တမာနေန (လည်သော ယင်း စက်ဘီးကြောင့်) တံ ကဝါဠံ
 သုခထကနံ (ပိတ်၍လွယ်သည်) ဟောတိ၊ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ စက္ကလကယုတ္တဒွါရန္တိ၊
 စက္ကမေဝ ဟိ လာတဗ္ဗဋ္ဌေန (သံဝရဏပိဝရဏတ္ထာယ ဝဟေတဗ္ဗဋ္ဌေန) စက္ကလကံ၊
 စက္ကမေဝ လာတဗ္ဗတိ စက္ကလံ-ဖွင့်ခြင်း ပိတ်ခြင်းအကျိုးငှါ တပ်အပ်သောစက်ဘီးကို၊
 “စက္ကလ”ဟု ခေါ်၊ စက္ကလမေဝ စက္ကလကံ-သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်း၊ တေန ယုတ္တံတိ ကဝါဠံ
 စက္ကလကံနာမ- ထို စက်ဘီးပါသော တံခါးရွက်ကိုလည်း သဟစရဏ နည်းအားဖြင့်
 စက္ကလက ဟု ခေါ်၊ စက္ကလကေန+ယုတ္တံ စက္ကလကယုတ္တံ (ဒွါရံ) ။-ဝိမတိ။]

သံသရဏ ကိဋိကဒွါရံ ။ ။ အောက်၌ ဘီးငယ်များ တပ်ထားသဖြင့် ဝဲဘက်
 သွားလိုက် ယာဘက်သွားလိုက်နှင့်လှည့်လည်သွားလာသော ပြားချပ်ချပ်တံခါးတည်း၊
 ဤတံခါး၏အောက်၌ ဘီးကလေးများ သွားဘို့ရန် လမ်းကြောင်းလည်းရှိရမည်။ [ကိဋိ
 ကာသုတိ-ဝေဠုပေသိကာဟိ၊ ကဏ္ဍက သာခါဟိစ ကတထကနကေသု (ပြုအပ်သော
 တံခါးရွက်တို့၌) -ဝိမတိ၊ ရှေးက “ကဲလား”ဟု ပေးသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

ဒွိသု-၂ ခုသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တိသု-ကုန်သော၊(တနည်း)ဒုတ္တိသု-၂ခု သော်လည်း ဖြစ်ကုန် ၃ ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု- အရပ်တို့၌၊ ဝေဏုသလာကာ - ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ကို၊ ဂေါပေတွာ- စိ၍၊ ဝါ- ကြိုးတို့ဖြင့် ယက်၍၊ ပဏ္ဍကုဒီသု-သစ်ရွက်ကျောင်းတို့၌၊ ကတံ-သော၊ သလာကဟတ္ထက ဒွါရံ- ဝါးခြမ်းစိတ်အပေါင်း တံခါး၎င်း၊ ဒုဿသာဏိဒွါရံ- အဝတ်ပြားဖြင့် ပြုအပ်သော တံခါး၎င်း၊ [သာဏိကို“ပနိကာဝတ္ထ-အဝတ်ပြား(လှုပ်ပြား)” ဟု ထောမနိမိဖွင့်၏၊ ရှေးက“တင်းတိမ်”ဟု ပေးကြ၏။] ဣတိ-သို့၊ ဝေရူပံ- သော၊ ဒွါရံ-ကို၊ န သံဝရိတဗ္ဗံ-မပိတ်ရာ၊ ဝါ-ပိတ်ဘွယ်မလို။

ပန- ဆက်၊ ပတ္တဟတ္ထဿ- လက်၌ သပိတ်ရှိသောရဟန်း၏၊ ဝါ-သပိတ် လက်စွဲသောရဟန်း၏၊ ကဝါဠုဏာမနေ- တံခါးရွက်ကို တွန်းခြင်း၌၊ ဧကံ- တခုသော၊ ဒုဿသာဏိဒွါရမေဝ - အဝတ်ပြားဖြင့်ပြုအပ်သော တံခါးသည် သာ၊ [ကိဠုဋ္ဌသာဏိဒွါရမ္ဗိ သင်္ဂဟံဂစ္ဆတိ-ဒုဿသာဏိတံခါးကဲ့သို့ ပေါ့ပါး သော ကိလဉ္ဇသာဏိဒွါရ (ဗျာအရွက် တံခါးကိုလည်း) ဒုဿသာဏိဒွါရ၌ သွင်းပါ။] အနာပတ္တိကရံ-အနာပတ်ကိုပြု၏၊ အဝသေသာနိ-ကြွင်းသောတံခါး တို့ကို၊ ပဏာမေန္တဿ - တွန်းသောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန- ဆက်၊ ဒိဝါ-၌၊ ပဋိသလ္လိယန္တဿ-အိပ်သောရဟန်း၏၊ ပရိဝတ္တက ဒွါရမေဝ- လည်သောတံခါးသည်သာ၊ အာပတ္တိကရံ-အာပတ်ကိုပြု၏၊ (အာပတ်သင့်စေ ၏-ဟူလို) သေသာနိ-ကြွင်းသောတံခါးတို့ကို၊ သံဝရိတွာဝါ- ပိတ်၍သော် ၎င်း၊ အသံဝရိတွာဝါ - မပိတ်ဘဲသော်၎င်း၊ နိပန္နဿ - အိပ်သောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ နတ္ထိ၊ ပန- ထိုသို့ပင် အာပတ်မရှိပါသော်လည်း၊ သံဝရိတွာ - ပိတ်၍၊ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-အိပ်ရာ၏၊ ဧတံ- ဤသို့ ပိတ်၍အိပ်ခြင်းသည်၊ ဝတ္တံ-ကျင့်ဝတ်တည်း။

ပန - ပရိဟာရပက္ခမှ ၊ ပေ ၊ ပက္ခကို ဆိုဥျးအံ့၊ ပရိဝတ္တကဒွါရံ - သည်၊ ဝါ- ကို၊ ကိတ္တကေန- အဘယ်မျှလောက်သော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ သံဝရတံ- ပိတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) သုစိယဒိကာ ဒိသု-ကျည်ငယ် ကျည်မ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-မင်းတုတ် ကန့်လန့် (ဂလန့်) အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိန္နာသု-ပေးအပ်ကုန်ပြီးသော်၊ သံဝရတမေဝ-သံဝရတအစစ် သည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ အပိစ - ထိုသို့ပင် သံဝရတအစစ်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သုစိမတ္ထေပိ-ကျည်ငယ်မျှကိုလည်း၊ ဝါ-မင်းတုတ်မျှကိုလည်း၊ ဒိန္နေ- ပေးအပ်

သလာကဟတ္ထကဒွါရံ။ ။ [ဟတ္ထကသဒ္ဓါသည် အပေါင်း အနက်ဟော။] ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ကိုစိ၍ဖြစ်စေ၊ ကြိုးတို့ဖြင့် သိ၍ဖြစ်စေ ပြုအပ်သောတံခါးရွက်။ [ဂေါပေ တွာတိ-အာဝုဏိတွာ ရဇ္ဇူဟိ ဂန္ဓေတွာဝါ-ဝိမတိ။]

ပြီးသော်၊ ဝါ-ထိုးအပ်ပြီးသော်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဃဋိကမတ္ထေပိ-ကျည်မမျှကိုလည်း၊
 ဝါ- ကန့်လန့်မျှကိုလည်း၊ ဒိန္ဒေ- ပေးအပ်ပြီးသော်၊ ဝါ- လျှိုအပ်ပြီးသော်၊
 ဝဋ္ဋတိ- ၏၊ ဒွါရဗာဟံ - တံခါးဘောင်ကို၊ ဖုသိတွာ- ထိ၍၊ ပိဟိတမတ္ထေပိ-
 ပိတ်အပ်ကာမျှ ဖြစ်သော်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဤသကံ-စဉ်းငယ်၊ အဖုသိတေပိ-
 မထိအပ်သော်လည်း၊ ဝါ-မစိအပ်သော်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ၊ သဗ္ဗန္တိ မေန- အလုံး
 စုံသော အစီအရင်တို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ဝိဓိနာ- အစီအရင်ဖြင့်၊ ယာဝတာ-
 အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ သီသံ- ဥးခေါင်းသည်၊ န ပုဝိသတိ - မဝင်နိုင်၊
 တာဝတာ - ထို ဥးခေါင်း မဝင်နိုင်လောက်အောင်သော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊
 အဖုသိတေပိ ဝဋ္ဋတိ၊ ဣတိ- ဤကား အဖြေတည်း။

ဗဟူနံ - များစွာသော ရဟန်းတို့၏၊ ဝဠုနုဋ္ဌာနံ - သုံးစွဲအပ်သော
 အရပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ [ရဟန်းအများ နေရာ ကျောင်းကြီး ဖြစ်အံ့-
 ဟူလို။] (ဧဝံသတိ)၊ ဘိက္ခုဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ သာမဏေရံဝါ-ကိုသော်၎င်း၊
 အာဝုသော-ငါ့ရှင်၊ ဒွါရံ-ကို၊ ဇဂ္ဂါဟိ-စောင့်ရှောက် လိုက်ပါလော၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝတွာပိ- လည်း၊ နိပဇ္ဇိတံ ဝဋ္ဋတိ၊ [အများသုံးစွဲသော နေရာ မဟုတ်
 သော်လည်း တယောက်ယောက်ကို အစောင့်ခိုင်း၍ အိပ်နိုင်၏။] ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ စီဝရကမ္ပံဝါ-သင်္ကန်းချုပ်ဆိုးမှုကိုသော်၎င်း၊ အညံ-အခြားသော၊
 ကိဉ္ဇိဝါ-တစုံတခုသော အမှုကိုသော်၎င်း၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်လျက်၊ နိသိန္နာ-
 နေကုန်သည်၊ အထ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧတေ-ဤ
 ရဟန်းတို့သည်၊ ဒွါရံ- ကို၊ ဇဂ္ဂိဿန္တိ- နလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂံ-နှလုံး
 သွင်းမှုကို၊ ပေ၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုန္တုကထာယံ-ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ၌၊
 ဥပါသကံပိ- ဥပါသကာကို သော်လည်း၊ အာပုစ္ဆိတွာဝါ- ပန်ပြော၍သော်
 ၎င်း၊ သေ- ဤ ဥပါသကာသည်၊ ဇဂ္ဂိဿတိ- တံ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာဘောဂံ၊
 ကတွာဝါ- သော်၎င်း၊ နိပဇ္ဇိတံ ဝဋ္ဋတိ၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ ဘိက္ခုနီဝါ-
 ကိုသော်၎င်း၊ မာတုဂါမံဝါ - သော်၎င်း၊ အာပုစ္ဆိတံ နဝဋ္ဋတိ၊ ဣတိ- ဤသို့၊

အထဘိက္ခုပေ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ။ “အထဘိက္ခု နိသိန္နာ ဟောန္တိ” ပါဠိဖြင့် မိမိအိပ်နေစဉ်
 အခြား ရဟန်းများ အနီး အပါး၌ ရှိကြောင်းကိုပြု၏၊ ထို့ကြောင့် နိသိန္န မဟုတ်ဘဲ
 လဲလျောင်းနေနေ သွားနေနေ ရပ်နေနေ အခြားရဟန်း တပါးပါး အနီးအပါး၌ရှိလျှင်
 “ထိုသူသည် မာတုဂါမတို့ နှောက်ရှက်မည်မှ စောင့်ရှောက်လိမ့်မည်” ဟု နှလုံးသွင်း၍
 အိပ်ကောင်း၏၊ သို့သော်ထိုသူပါအိပ်ပျော်နေလျှင်ကား ထိုကဲ့သို့အာဘောဂ မပြုထိုက်။

ဘိက္ခုနီဝါ၊ ပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ ။ ။ တံခါးပိတ်ရခြင်းကိုယ်က မိန်းမဝင်လာမည်စိုး၍
 ပိတ်ရခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဘိက္ခုနီနှင့် မာတုဂါမများကို “ တံခါးကို စောင့်ရှောက်

ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ခွါရဿ - န၊ ဥဒုက္ခလံဝါ - ဆုံငယ်သည် သော်၎င်း၊ ဥတ္တရပါသ
 ကောဝါ-အထက်ကွင်းငယ်သည်သော်၎င်း၊ ဘိန္ဒောဝါ - ပျက်နေသည်သော်
 ၎င်း၊ အဋ္ဌပိတောဝါ - မတပ်အပ်သေးသည် သော်၎င်း၊ အထဟောတိ- အံ၊
 [ဤသို့ပျက်နေခြင်း၊ မတပ်ရသေးခြင်းကြောင့်၊] သံဝရိတုံ-ပိတ်ခြင်းငှါ၊ အထ
 နသက္ကောတိ-အံ၊ ပန-သည်သာမကသေး၊ နဝကမ္မတ္ထံဝါ-နဝကမ္မအကျိုးငှါ
 သော်လည်း၊ ဣဋ္ဌကပုဇ္ဇောဝါ - အုဋ္ဌပုံသည် သော်၎င်း၊ ဝါ - ကိုသော်၎င်း၊
 မတ္တိကာဒီနံ- မြေညက် အစရှိသည်တို့၏၊ ရာသိဝါ-အစုသည်သော်၎င်း၊ ဝါ-
 ကိုသော်၎င်း၊ အန္တောဒ္ဓါရေ-တံခါးအတွင်း၌၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ဝါ-
 ထားအပ်သည်၊ အထ ဟောတိ - အံ၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
 ငြိမ်းဖွဲ့အပ်သော်၊ သံဝရိတုံ- ငှါ၊ န သက္ကောတိ, (တထာ-ထို အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်၊) အဋ္ဌံဝါ - ငြိမ်းကိုသော်လည်း၊ အထဗန္ဓန္တိ - ကုန်အံ၊ ဝေရူပေ-
 သော၊ အန္တရာယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ (ဥဒုက္ခလစသည် ပျက်ခြင်း၊ မတပ်
 ရခြင်းမှစ၍ တံခါးပိတ်မဖြစ်အောင် ငြိမ်းဆင်ထားခြင်းအန္တ ရာယ်မျိုးရှိလျှင်)
 အသံဝရိတွာ နိပဇ္ဇိတုံ ဝန္တတိ၊ ပန- ဆက်၊ ကဝါဋံ-သည်၊ ယဒိ နတ္ထိ - အံ၊
 (ဝေသတိ)၊ လဒ္ဓကပ္ပမေဝ - ရအပ်သော အပ်မှုရှိသော အိပ်ခြင်းသည်သာ၊
 (ဟောတိ)။

ဥပရိ-အထက်ထပ်၌၊ သယန္တေန-အိပ်သောရဟန်းသည်၊ နိဿေဏိံ -
 လှေကားကို၊ အာရောပေတွာ-(အထက်သို့) တင်၍၊ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ [ဝိသင်္ခ
 ရိတွာ-လှေကားကို ဖျက်၍ဖြစ်စေ , ဘူမိယံပါတေတွာ- အောက်ထပ်သို့ချ၍
 ဖြစ်စေ , ဆိန္ဒိတွာဝါ- အပေ၍ မတက်နိုင်အောင် အဆက် ဖြတ်၍ ဖြစ်စေ,
 နိပဇ္ဇိတုံ ဝန္တတိ-ဒီကာ။] နိဿေဏိံ မတ္တကေ-လှေကားထိပ်၌၊ ထကနကံ-
 အပိတ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဝေသတိ)၊ ထကေတွာပိ-ပိတ်၍လည်း၊
 နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ ဝပတ္တ-အခန်း၌၊ နိပဇ္ဇန္တေန-အိပ်သောရဟန်းသည်၊ ဝပတ္တ
 ဒ္ဓါရံဝါ-အခန်းတံခါးကိုသော်၎င်း၊ ပမုခဒ္ဓါရံဝါ-အဝင်ဝတံခါးကိုသော်၎င်း၊
 ယံကိဉ္စိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော တံခါးကို၊ သံဝရိတွာ- ၍၊ နိပဇ္ဇိတုံ
 ဝန္တတိ၊ ဧက ကုဋ္ဌကေ-တူသော နံရံရှိသော၊ ဝေဟေ-ကျောင်း၌၊ ဒွိသု ပဿေ

လိုက်ပါ”ဟုပြော၍ မအိပ်ထိုက်၊ ထို့ကြောင့် မိမိအိပ်မည့်အချိန်ဝယ် အတွင်း၌အခြား
 သူနှင့် စကားပြောနေသော မာတုဂါမ ရှိလျှင် ပြခဲ့သော (ယောကျ်ား တယောက်
 ယောက်ကို စောင့်ရှောက်ခိုင်းခြင်း၊ စောင့်ရှောက်လိမ့်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း-စသော)
 အစီအစဉ်ကိုပြု၍အိပ်မှ အာပတ်လွတ်သည်။ [မာတုဂါမဿ အန္တောဝပတ္တ ဌိတဘာဝံ
 ဇာနိတွာပိ ဒ္ဓါရေ ယထာဝုတ္တပိမိံ ကတွာ နိပဇ္ဇန္တဿ အနာပတ္တိ၊—ဒီကာ။]

သု-၂ ဘက်သော နံပီးတို့၌၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ သစေဝဋ္ဌန္တိ-
 အကယ်၍ သုံးစွဲကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒွေပိ-၂ ပေါက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
 ဒွါရာနိ-တို့ကို၊ ဇဂ္ဂိတဗ္ဗာနိ-စောင့်ရှောက်ထိုက်ကုန်၏၊ တိဘူမကေပိ-ဘုံ ၃ဆင့်
 ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-၃ ထပ်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ [ဥပရိသယန္တေန
 စသည်ဖြင့် ၂ ဆင့်ကို ပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ တိဘူမကေပိ ” ဟု ဆိုသည်။]
 ပါသာဒေ-ပြာသာဒ်၌၊ ဝါ-အုဋ်တိုက်၌၊ ဒွါရံ၊ ဇဂ္ဂိတဗ္ဗမေဝ-သည်သာ။

ဘိက္ခဝာစာရာ-ဆွမ်းခံလှည့်ရာ ဆွမ်းခံရွာမှ၊ ပဋိက္ကမ္မ-ဖဲခဲ၍၊ ဝါ-ပြန်ခဲ၍၊
 လောဟပါသာဒ သဒိသံ-လောဟပါသာဒနှင့် အလားတူသော၊ ပါသာဒံ-
 ပြာသာဒ်သို့၊ ဗဟု-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဒိဝါဝိဟာရတ္ထံ-နေ၌နေခြင်း
 အကျိုးငှါ၊ သစေ ပဝိသန္တိ - ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သံဃတ္ထေရေန - သံဃာ
 ထေရ်သည်၊ ဒွါရပါလဿ-တံခါးစောင့်အား၊ [တံခါးမုခ်၌ဖြစ်စေ၊ တံခါးမကြီး
 ၌ဖြစ်စေ ، လှေခါးရင်း၌ ဖြစ်စေ နေ၍စောင့်သော တံခါးစောင့်။] ဒွါရံ-ကို၊
 ဇဂ္ဂါဟိ-စောင့်ရှောက်လိုက်လော၊ ဣတိ , ဝတ္တာဝါ-သော်၎င်း၊ ဒွါရဇဂ္ဂနံ-
 တံခါးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ တေဿ - ဤ တံခါးစောင့်၏၊ ဘာရော-
 တာဝန်တည်း၊ ဣတိ အာဘောဂံ၊ ကတွာဝါ - သော်၎င်း၊ ပဝိသိတွာ, နိပဇ္ဇိ
 တဗ္ဗ-ရာ၏၊ ယာဝ သံဃနဝကေန-သံဃနောရဟန်းတိုင်အောင်၊ ဝါ-သံဃာ
 တွင်အငယ်ဆုံး ရဟန်းတိုင်အောင်၊ ဧဝမေဝ-ဤအတိုင်းသာ၊ ကာတဗ္ဗ-ရာ၏၊
 ပုရေ - ရှေး၌၊ ပဝိသန္တာနံ - ဝင်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ (အာဘောဂံ၌စပ်)
 ဒွါရဇဂ္ဂနံနာမ- တံခါးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းမည်သည်၊ ပစ္ဆိမာနံ-နောက်မှ
 လာကုန်သောရဟန်းတို့၏၊ ဘာရော-တည်း၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ အာဘောဂံ-ကို၊
 ကာတံပိ ဝဇ္ဇတိ၊ [ပါဠိယာ အာဂစ္ဆန္တေ သန္ဓာယဝုတ္တံ=ဆက်ကာဆက်ကာ
 အစဉ်အတိုင်း ဝင်လာသူတို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ ပစ္ဆိမာနံ ဘာရော ” ဟု ဆိုသည်၊
 အဆက်ပြတ်၍ အတော်ကြာမှ ဝင်လာသူတို့ကိုကား တာဝန် မထားထိုက်။]
 အနာပုစ္ဆာဝါ - မပန်ပြောမူ၍သော်၎င်း၊ အာဘောဂံ- ကို၊ အကတွာဝါ-
 သော်၎င်း၊ အသံဝုတဒွါရေ - မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော၊ အန္တောဂဗ္ဗေ

ဒွေပိ၊ ပေ၊ ဇဂ္ဂိတဗ္ဗာနိ ။ ။ အတွင်းခန်းနှင့် အပြင်ဆောင်မသည် ၄ ဘက်နံရံ
 အားဖြင့် တူသောနံရံရှိသည်ကို “ကေကုဋကဂေဟ”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ နံရံတူရာဝယ်
 အဝင်အထွက် (ဆောင်မအတွက် တခု , အခန်းအတွက် တခု) တံခါး ၂ ခုရှိလျှင် ၂ ခု
 လုံးကို ပိတ်ပါ-ဟူလို၊ “ သစေ ဧကသ္မိံ ဒွါရေ ကဝါဠိဝါ နတ္ထိ , ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန
 သံဝရိတုံဝါ နသက္ကာ၊ ဣတရံ ဒွါရံ အသံဝရိတွာပိ (ပိတ်၍ဖြစ်သော အခြားတံခါး
 ပေါက်ကို မပိတ်ဘဲလည်း) နိပဇ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ ” ဟု သာရတ္ထဒီကာဆို၏၊ သို့သော် ထို
 စကားကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ပိတ်၍ဖြစ်သောတံခါးပေါက်ကို ပိတ်မှ သင့်မည်ထင်သည်။

ဝါ- အခန်းတွင်း၌သော်၎င်း၊ (ဆောင်မ၌- ဟူလို၊) [အသံဝုတနွါရေ ဗဟိ ဂတ္တတိ ယောဇေတဗ္ဗံ - ဝိကာ။] ဗဟိဝါ- အခန်းပြင်ဘက်၌ သော်၎င်း၊ နိပဇ္ဇန္တာနံ- အိပ်သောရဟန်းတို့၏၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ဂတ္တဝါ- အခန်း တွင်း၌ သော်၎င်း၊ ဗဟိဝါ- ပြင်ဘက်၌သော်၎င်း၊ နိပဇ္ဇနကာလေပိ - အိပ်ရာ အခါ၌လည်း၊ ဒွါရဇဂ္ဂနံနာမ- တံခါးကို စောင့်ရှောက်ခြင်းမည်သည်၊ မဟာ ဒွါရေ- တံခါးမကြီး၌၊ ပေ၊ ဝဋ္ဋတိယေဝ- သည်သာ၊ လောဟပါသာဒါဒိသု- လောဟပါသာဒအစရှိသောကျောင်းတို့၌၊ အာကာသတလေ-အလယ်ခေါင် ဟင်းလင်းအပြင်၌၊ [လောဟပါသာဒမည်သော သံကျောင်းကြီး၌ ပတ်ပတ် လည် အခန်းရှိ၍ အလယ်ခေါင်၌ အမိုးမရှိဘဲ ကြမ်းပြင်သာရှိသည်၊] နိပဇ္ဇ န္နေနာပိ- အိပ်သောရဟန်းသည်လည်း၊ ဒွါရံ သံဝရိတဗ္ဗမေဝ။

ဟိ- ဆက်၊ အယံ - ဤဆိုအပ်လတံ့ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ ဒွါရံဝိဝရိတွာနိပဇ္ဇ ဝတ္ထု၌၊ သင်္ခေပေါ - အကျဉ်းချုပ်တည်း၊ ဣဒံ ဒိဝါပဋိသလ္လိယနံ - ဤနေ၌ အိပ်ခြင်းကို၊ ယေနကေနစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အကာဖြင့်၊ [တံတိုင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စည်းရိုးဖြင့်ဖြစ်စေ-ဟူလို၊]ပရိက္ခိတ္တေ-ကာရံအပ်သော၊ [အကာ၏ အမြင့်ပမာဏကို သဟသေယျသိက္ခာပုဒ်အတိုင်း “တတောင်ထွာ” ဟု ဆိုကြ၏၊] သဒွါရဗန္ဓေ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဌာနေ- အရပ်၌၊ ကထိတံ - ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တောကာသေဝါ-လွင်တီး ခေါင်၌သော်၎င်း၊ ရုက္ခမူလေဝါ - သစ်ပင်၏အနီးအောက်၌သော်၎င်း၊ မဏ္ဍ ပေဝါ - မဏ္ဍပ်၌သော်၎င်း၊ ယတ္ထကတ္တစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ သဒွါရဗန္ဓေ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့်တကွဖြစ်သော အရပ်၌၊ နိပဇ္ဇန္နေန- သည်၊ ပေ၊ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-၏၊ မဟာပရိဝေဏံ-ပရိဝုဏ်ကြီးသည်၊ ဝါ-ကျောင်းဝိုင်း ကြီးသည်၊ မဟာဗေဓိယင်္ဂဏလောဟပါသာဒင်္ဂဏသဒိသံ - မဟာဗေဓိ ယင်ပြင်၊ လောဟပါသာဒယင်ပြင်နှင့် အလားတူသော၊ [ဤ စကားကား အများလှည့်လည်ရာဖြစ်ပုံကို ပြသောစကားတည်း၊] ဗဟူနံ - များစွာသော ရဟန်းရှင် လူတို့၏၊ ဩသရဏဋ္ဌာနံ - သက်ရောက်ရာ အရပ်သည်၊ သဓေ ဟောတိ-အံ၊ ယတ္ထ-အကြင်ပရိဝုဏ်ကြီး၌၊ ဝါ - အကြင်ကျောင်းဝိုင်းကြီး၌၊ ဒွါရံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သံဝုတံ-ပိတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ - လည်း၊ သံဝုတ ဋ္ဌာနေ-ပိတ်အပ်သော အရာ၌၊ ဝါ- ပိတ်မြဲတိုင်၊ န တိဋ္ဌတိ-မတည်၊ ဒွါရံ- ကို၊ အလဘန္တာ - မရသူတို့သည်၊ ပါကာရံ - တံတိုင်းကို၊ အာရူဟိတွာပိ - တက်၍လည်း၊ ဝိစရန္တိ - လှည့်လည်တတ်ကုန်၏၊ တတ္ထ - ထို ပရိဝုဏ်ကြီး၌၊ ဝါ - ၌၊ သံဝရဏ ကိစ္စံ - ပိတ်ဘွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ၊ [ဤနေရာ၌ “ဣတိ -

ဤကား အကျဉ်းချုပ်တည်း” ပြန်လှည့်ဘို့ရန် ဣတိ ရှိသင့်မည်ထင်သည်။ အတော်ဝေးမှ “ယောစ ဗန္ဓိတွာ နိပဇ္ဇာပိတောတိ” ဟု ဣတိ တွေ့ရ၏။ ထို ဣတိကျမှ ပြန်လှည့်လျှင် “သင်္ခေပ” ဟု မဆိုနိုင်။ အတော်ကျယ်သော ဝိတ္ထာရ ဖြစ်နေပြီ။]

ရတ္တိံ - ညဉ့်အခါ၌၊ ဒွါရံ - ကို၊ ဝိဝရိတွာ - ဖွင့်၍၊ နိပဇ္ဇာ - အိပ်သော ရဟန်းသည်၊ အရုဏေ - အရုဏ်သည်၊ ဥဂ္ဂတေ - တက်ပြီးလသော်၊ ဝါ- တက်ပြီးခါမှ၊ ဥဠဟတိ - ထအံ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပဗုဇ္ဈိတွာ - နိုးပြီး၍၊ ပုန-တဖန်၊ ဝါ- ထပ်၍၊ သစေသုပတိ - အကယ်၍ အိပ်အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ပန- ဆက်၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ အရုဏေ- သည်၊ ဥဂ္ဂတေ-တက်ပြီးလသော်၊ ဝုဠဟိဿာမိ- ထအံ၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိ တွာဝ-အချိန်ကို ပိုင်းခြားပြီး၍သာ၊ ဒွါရံ, အသံဝရိတွာ- မပိတ်မူ၍၊ ရတ္တိံ -၌၊ နိပဇ္ဇတိ-၏၊ စ - အိပ်ရုံသာ မကသေး၊ ယထာပရိစ္ဆေဒမေဝ - အပိုင်းအခြား အတိုင်းသာလျှင်၊ (အရုဏ်တက်မှသာ)၊ ဝုဠဟတိ-ထအံ၊ [တချို့ စာအုပ်များ၌၊ နဝုဠဟတိဟု နပပါသည်ကားအပို။] [ယထာပရိစ္ဆေဒမေဝ ဝုဠဟတိတိ အရုဏေ ဥဂ္ဂတေယေဝ ဥဠဟတိ၊- ဋီကာ။] တဿ - ထို ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိယေဝ- ပင်တည်း၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ ဧဝံ-သို့၊ [“အရုဏ်တက်မှ

အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ။ ။ ညဉ့်အခါ၌ အိပ်စဉ်က “ အရုဏ်တက် သော်လည်း မထဘူး” ဟူသော အသုဒ္ဓစိတ် မပါဘဲ ညဉ့်အိပ်ရိုး အိပ်စဉ် သုဒ္ဓစိတ်ဖြင့် အိပ်သောကြောင့် အရုဏ်တက်ပြီးသည့် တိုင်အောင် အိပ်ပျော်နေသော်လည်း အနာ ပတ္တိ။ [သုဒ္ဓစိတ္တေန နိပဇ္ဇဿ နိဒ္ဒါယန္တဿော အရုဏေ ဥဂ္ဂတေယေဝ နိဒ္ဒါဝသေနေဝ အနာပတ္တိ၊ (ဥဂ္ဂတေ၌ တပစ္စည်း အတိတ်ဟော)။]

သစေ ပဗုဇ္ဈိတွာ၊ ပေ၊ အာပတ္တိ။ ။ အာရုဏ်တက်ပြီးမှ နိုးလာ၍၊ မထဘဲ အိပ်မြဲ တိုင်း ဆက်အိပ်လျှင် အာရုဏ်တက်မှန်း မသိသော်လည်း အာပတ်သင့်၏။ [ဥဠဟိတွာ ကတ္တဗ္ဗဿ ဒွါရသံဝရဏာဒိနော အကတတ္တာ အကိရိယသမုဠာနာ အာပတ္တိဟောတိ= ထ၍ တံခါးပိတ်မှုကို မပြုခြင်းကြောင့် သင့်အပ်သော အာပတ်ဖြစ်၏။ အယံ ဟိ အာပတ္တိ ဤဒိသေ ဌာနေ အကိရိယာ၊ ဒိဝါ အသံဝရိတွာ နိပဇ္ဇနက္ခဏေ ကြိယာစ အစိတ္တကာ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊-ဝိမတိ၊] ထို့ပြင်- “နေအခါ မိမိက တံခါးပိတ်၍ အိပ်ပါလျက် တစုံတယောက်က ဖွင့်သွားသော်၎င်း၊ သူ့ဘာသာ ပွင့်သော်၎င်း အာနာပတ္တိ” ဟု ဋီကာတို့ ဆိုကြသည်။

အရုဏေ၊ ပေ၊ အာပတ္တိယေဝ။ ။ “အရုဏ်တက်ပြီးမှ ထမည်” ဟု ကြံ၍ ညဉ့် အိပ်စဉ်က တံခါးမပိတ်ဘဲ အိပ်၏။ ထိုကြံသည့်အတိုင်းလည်း အရုဏ်တက်ပြီးမှ ထ၏။ ထိုသူ့မှာ နေအခါအိပ်မှုကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်။ ဘာကြောင့်နည်း-“အရုဏေ

ထအံ”ဟု ပိုင်းခြား၍-ဟုလို။] နိပဇ္ဇန္တော - အိပ်သော ရဟန်းသည်။ အနာဒရိယဒုက္ခဒုခါ-အနာဒရိယဒုက္ခဒုခါလည်း။ န မုစ္ဆတိ။ ဣတိ ဝုတ္တံ။ ပန-ဆက်။ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်။ ဗဟုဒေဝရတ္တိံ - များစွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး။ ဇေတိက္ခာ - တခါးကို စောင့်ရှောက်ရ၍သော်၎င်း။ အဒ္ဓါနံ - အစွန့်ရှည်သော ခရီးကို။ ဂစ္ဆာဝါ- သွားရသော်၎င်း။ ဒိဝါ- ဌ။ ကိလန္တရူပေါ-ပင်ပန်းသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ မဇ္ဇေ-ညောင်စောင်း၌။ နိသိန္တော- ထိုင်လျက်။ ပါဒေ- တို့ကို။ ဘူမိတော-မြေမှ။ ဝါ- တည်ရာ အရပ်မှ။ အမောစေတော-မလွတ်စေမူ၍သာလျှင်။ နိဒ္ဓါဝသေန-အိပ်ပျော်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ နိပဇ္ဇတိ-လျောင်း၏။ တဿ-ထို ရဟန်း၏။ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ ဩက္ကန္တ နိဒ္ဓေါ- သက်ရောက်အပ်သော အိပ်ပျော်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ) [(နှစ်နှစ် ခြိုက်ခြိုက် အိပ်ပျော် သွားသည် - ဟုလို။)] အဇာနန္တောပိ - မသိပါသော်လည်း။ ပါဒေ- တို့ကို။ မဇ္ဇကံ- ညောင်စောင်းငယ်သို့။ သစေ အာရောပေတိ- အကယ်၍ တင်မိအံ့။ (ဧဝံသတိ)။ အာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း။ နိသိဒ္ဓိတွာ-ထိုင်၍။ အပဿာယ-တိုင်စသည်ကို မှီ၍။ သုပန္နဿ - အိပ်သော ရဟန်း၏။ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ စ-ဆက်။ ယောပိ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း။ နိဒ္ဓံ-အိပ်ငိုက်ခြင်းကို။ ဝိနောဒေဿာမိ-ပယ်ဖျောက်အံ့။ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍။ စက်မန္တော - စကြံ

ဥဂ္ဂတေ-အာရုဏ်တက်ပြီးမှ ထမည်”ဟု အသုဒ္ဓစိတ်ဖြင့် အိပ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုစိတ်မျိုးဖြင့် အိပ်သူမှာ “အနာဒရိယ (သိက္ခာပုဒ်တော်ကို မလေးစားသော) ဒုက္ခဒုခါ အာပတ်လည်း (ပဌမအိပ်တုန်းကပင်) သင့်ခဲ့၏”ဟု မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ ဆိုသည်။

နိဒ္ဓါဝသေန နိပဇ္ဇတိ။ ။ “အိပ်ပျော်သော အားဖြင့် လဲလျောင်း၏” ဟူသော ဤစကားကို လောက ပြောရိုးအတိုင်း ပြောသည်။ အမှန်အားဖြင့်ကား - ဘူမိတော အမောစေတော-မြေတို့ကို တည်ရာ မြေပြင် (ကြမ်းပြင်) မှ မလွတ်စေဘဲ တဘက်စောင်းလဲလျောင်းသောကြောင့် “နိပဇ္ဇ-အိပ်သူ” ဟု မခေါ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် “ တဿ အနာပတ္တိ ” ဟု ဆိုသည်။ [နိဒ္ဓါဘိဘူတတာယ ဧကပဿေန (နံပါးတဘက်ဖြင့်၊ ဝါ-တစောင်း၊) နိပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ပန နိပဇ္ဇော နိပဇ္ဇောနာမ နဟောတိတိ အနာပတ္တိ ဝုတ္တာ- ဝီကာ။]

အပဿာယ သုပန္နဿ။ ။ ကဋိတော ဥဒ္ဓံ ပိဋိကဏ္ဍကေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပဒေသံ ဘူမိံ အဗုသာပေတွာ-ခါးအထက် ကျောရိုးတို့ကို အနည်းငယ်မျှ တည်ရာ အရပ်ကို မထိစေဘဲ။ ထမ္ဘာဒိံ အပဿာယ သုပန္နဿ (အနာပတ္တိ) ။ ကဋိဋ္ဌိံ ပန ဘူမိံ ဗုသာပေန္တဿ သယနံ ဟောတိ=ကျောရိုးကို တည်ရာအရပ်၌ ထိစေသူမှာ အိပ်ခြင်းဖြစ်၏။ (အိပ်သူ ဟုပင် ခေါ်ရ၏။) ပိဋိပသာရဏလက္ခဏာ ဟိ သေယျာ=အိပ်ခြင်းဟူသည် ကျောကို ဆန့်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ (ဝိမတိ) ။

သွားစဉ်၊ ပတိတွာ - လည်းကျ၍၊ သဟသာဝ - အဆောတလျင် သာလျှင်၊
ဝုဋ္ဌာတိ- အံ၊ တဿာပိ- ထိုရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပန-ကား၊ ယော-
အကြင် ရဟန်းသည်၊ ပတိတွာ- ၍၊ တတ္ထေဝ - ထို လည်းကျရာ အရပ်၌ပင်၊
သယတိ-အိပ်အံ့၊ န ဝုဋ္ဌာတိ-မထအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)။

ဣဓ-ဤသို့ နေ့အခါဝယ် အိပ်ရာ၌၊ [တချို့ စာအုပ်များ၌ “ဣဓ” မပါ။]
ကော-အဘယ် ရဟန်းသည်၊ မုစ္ဆတိ-အာပတ်မှ လွတ်သနည်း၊ ကော-သည်၊
န မုစ္ဆတိ-သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ တာဝ - ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ
စသည်တို့မှ ရှေးဥျားစွာ၊ မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ ကောဘင်္ဂန-တဖက်သော နံပါးကို
ချိုးခြင်းဖြင့်၊ ဝါ- တဖက်စောင်း၊ နိပန္နကောယေဝ - အိပ်သော ရဟန်းသည်
သာ၊ မုစ္ဆတိ-အာပတ်မှ လွတ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ပါဒေ ဘူမိတော , မောစေတွာ-
လွတ်စေ၍၊ နိပန္နော- အိပ်သော ရဟန်းသည်၊ ယက္ခဂဟိတကောပိ - ဘီလူး
ဖမ်းယူအပ်သော ရဟန်းသည်၎င်း၊ ဝိသညီဘူတောပိ - ကင်းသော သညာ
ရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော ရဟန်းသည်၎င်း၊ န မုစ္ဆတိတိ ဝုတ္တံ။

ပန - ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုန္တဋ္ဌကထာယံ- ၌၊ ဗန္ဓိတွာ- ဖွဲ့တုပ်၍၊ နိပဇ္ဇာပိ
တောဝ- အိပ်စေအပ်သောရဟန်းသည်သာ၊ မုစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိဝုတ္တံ၊ ပန- ဝါဒ
န္တရကား၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ - မဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ [မဟာပဒုမတ္ထေရေန
ဝုတ္တံ-၌စပ်။]ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ စက်မန္တော-စဉ်၊ မုစ္ဆိတွာ-မိန်းမော
တွေဝေ၍၊ ပတိတော-လည်းကျသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတ္ထေဝ-ထို လည်းကျရာ
အရပ်၌ပင်၊ သုပတိ-၏၊ တဿာပိ-ထိုရဟန်း၏လည်း၊ အဝိသယတ္တာ-အရာ
မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာပတ္တိ-သည်၊ နဒိဿတိ- မထင်ရှား၊ ပန-
ထိုသို့ပင် အာပတ်မထင်ရှားပါသော်လည်း၊ အာစရိယာ-တို့သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့
အနာပတ်ဟူ၍၊ န ကထယန္တိ-မဆိုကြကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အာပတ္တိယေဝ-

တဿာပိ အနာပတ္တိ။ ။ ချော်လဲသလို အိပ်ငိုက်၍ လဲသွားရကား မစောင့်စည်း
နိုင်သော အရာဖြစ်သောကြောင့် အာပတ်မသင့်၊ အငိုက်ပြေ၍ စောင့်စည်းနိုင်သော
အရာရောက်ပြန်လျှင်လည်း ကဗျာကယာ ထသောကြောင့် အာပတ်မသင့်။

ကောဘင်္ဂန နိပန္နကော။ ။ [ကောဿ ပဿဿ ဘဉ္စနေန - ဝိကာ။] ဥဘော
ပါဒေ ဘူမိတော အမောစေတွာဝ (ခြေတို့ကို တည်ရာကြမ်းပြင် မြေပြင်မှ မလွတ်စေ
ဘဲသာ) ကောပဿေန သရီရံ ဘန္ဓိတွာ နိပန္နော - တဖက်စောင်းအားဖြင့် ကိုယ်ကို
ချိုး၍ ခတင်ပေါ် ကုလားထိုင်ပေါ်၌ အိပ်သူ။ [တဖက်စောင်း အိပ်သူ အတွက်သာ
အနာပတ် ဟု ဆိုသောကြောင့် တဖက်စောင်း မဟုတ်ဘဲ ခြေကို ကြမ်းပြင်ပေါ်ချ၍
ပက်လက်ကုလားထိုင်၌ အိပ်လျှင် ပိဋ္ဌိပသာရဏ ဖြစ်ရကား အာပတ်မှ မလွတ်။]

အာပတ်ပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မဟာပဒုမတ္ထေရေန-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ယော- အကြင်ရဟန်းကို၊ ယက္ခဂဟိတော- ဘီလူးဖမ်းယူအပ်ပြီ၊ (သော)စ- ထိုရဟန်း၎င်း၊ ယော-အကြင်ရဟန်းကို၊ ဗန္ဓိတွာ- ဖွဲ့တုပ်၍၊ နိပဇ္ဇာပိတော- အိပ်စေအပ်ပြီ၊ (သော)စ- ထိုရဟန်း၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧ- ၂ ပါးကုန်သော၊ ဇနာ-ရဟန်းတို့သည်၊ အာပတ္တိတော-မှ၊ မုစ္ဆန္တိယေဝ-ကေန လွတ်ကုန်သည် သာ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုမှိ - ဌ၊ အနာပတ္တိ သုပိနန္တေနာတိ- ကား၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ သုပိနန္တေ - အိပ်မက်၌၊ အဝိသယတ္တာ - အရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ (မစောင့်စည်းနိုင်သောကြောင့်၊) ဝေ- ဤသို့(မေထုန်မှီဝဲရသည်ဟု အိပ်မက် မက်ခြင်းသည်၊) ဟောတိ- ၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဥပါလိတ္ထေရော- သည်၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ အဝိနိစ္ဆိတပုဗ္ဗံ - ရှေး၌ မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသည်၊ (သမာနံပိ-သော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊) ဣမံဝတ္ထု-ဤဝတ္ထု ကို၊ နယဂ္ဂါဟေန - နည်းယူသဖြင့်၊ (ဘုရား ဆုံးဖြတ်ပြီးသည့် ဝတ္ထုများကို နည်းယူသောအားဖြင့်၊) ဝိနိစ္ဆိနိ-ဆုံးဖြတ်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဘဂဝါပိ-သည်လည်း၊ သုတွာ-ဆုံးဖြတ်ပုံကိုကြားတော်မူ၍၊ ဘိက္ခဝေ-ကို၊ ဥပါလိနာ-သည်၊ သုကထိ တံ- ကောင်းစွာဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ- ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ၊ အပဒေ- ခြေရာ မရှိသောအရပ်၌၊ ဝါ-ခြေရာမထင်သောအရပ်၌၊ ပဒံ-ခြေရာကို၊ ကရောန္တော ဝိယ- ပြုသူကဲ့သို့၊ အာကာသေ-၌၊ ပဒံ- တို့၊ ဒဿန္တောဝိယ- ပြုသူကဲ့သို့၊ [“အပဒေပဒံ ကရောန္တောဝိယ”ကိုပင် ထင်ရှားအောင် “အာကာသေ ပဒံ ဒဿန္တောဝိယ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ဥပါလိ - ဥပါလိသည်၊ ဣမံ ပဉ္စံ - ဤ ပြဿနာကို၊ ကထေသိ-ဖြေဆိုပြီ၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော် မူ၍၊ ထေရံ - ကို၊ တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဥပါလိတိ - ဟူ၍၊ တေဒဂ္ဂေ- တေဒဂ် အရာ၌၊ ထပေသိ- ထားတော်မူပြီ၊ [ပဌမ သံဂါယနာအခဏ်း၌ အနက်ပေး ထားပြီ။] ဣတော- ဤ ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုမှ၊ ပရာနိ-ကုန်သော၊ သုပဗ္ဗာဒီနိ- သုပဗ္ဗအစရှိကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ- ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဥတ္တာနတ္တာနေဝ။

အစိတ္တက ကိရိယာကိရိယ။ ။ဤ ဒိဝါပဋိသလ္လိယန သိက္ခာပုဒ်သည် ဝတ္ထုကို သိသောစိတ်၊ ကျူးလွန်လိုသောစိတ်မရှိဘဲ နေ့အခါ၌ အမှတ်တမဲ့ တံခါးမပိတ်ဘဲ အိပ်မိ လျှင်လည်း သင့်အပ်သောကြောင့် အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တည်း။ အိပ်မှုကိုပြုခြင်းသည် ကိရိယာ , တံခါးကို မပိတ်ခြင်းကား အကိရိယတည်း။ [နေ့အခါ မိမိအိပ်တုန်းက တံခါးကိုပိတ်ပါလျက် တစုံတယောက်က ဖွင့်သွားအပ်သော်လည်း “အနာပတ္တိ”ဟု ၎င်း , မိမိအိပ်စဉ်က မင်းတုတ်မထိုးဘဲ စေ့ရုံစေ့ထားသဖြင့် အလိုလို ပွင့်သွားသော် လည်း “ဝနုတိ”ဟု ၎င်း ဋီကာဆိုသည်။]

ဘိက္ခုနီသမ္ပယောဇနာဒီသု- ဘိက္ခုနီသမ္ပယောဇနအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌၊
 တေ လိစ္ဆဝိကုမာရာ-ထို လိစ္ဆဝိမင်းသားတို့သည်၊ ခိန္နာပသုတာ- ပျော်ပါး
 ခြင်း၌ အားထုတ်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္တနော - မိမိမိမိ၏၊ (ဝိစ္ဆာ
 တပုဒ်ကြော၊) အနာဒရေန - သံဃာကို မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ ဧဝံ - သို့၊
 အကံသု- ကုန်ပြီ၊ စ - ဆက်၊ တတော - ထိုသို့ သံဃာကို မလေးမစားပြုရာ
 အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဝိနာသောဧဝ - ပျက်စီးခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဥဒပါဒိ-
 ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။

ဝုဗ္ဗပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုမိ-ဝုဗ္ဗပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု၌၊ ဒဿနံအဂမာသီတိ- ကား၊ အန
 ကမ္ပါယ-သနားခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုဇနီးဟောင်းကို၊ ဒက္ခိဿာမိ - ကြည့်ရှု
 အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊
 အဿ - ထိုရဟန်းအား၊ [သံဝဏ္ဏေသိ၌စပ်။] သာ - ထိုဇနီးဟောင်းသည်၊
 အတ္တနောစ-မိမိ၏၎င်း၊ ဒါရကာနဉ္စ - ကလေးတို့၏၎င်း၊ နာနပ္ပကာရေဟိ -
 အထူးထူးသော အပြားတို့ဖြင့်၊ အနာထဘာဝံ - ကိုးကွယ်ရာ မရှိကုန်သူတို့၏
 အဖြစ်ကို၊ သံဝဏ္ဏေသိ - ချဲ့ထွင်ပြောဆိုပြီ၊ စ - ဆက်၊ နံ - ထိုရဟန်းကို၊ အန
 ပေက္ခံ - ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသည်ကို၊ ဥတွာ - သိ၍၊ ကုပိတာ - စိတ်ဆိုးသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဝိတ္တမာဟိ - လူထွက်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊
 (ပြောပြောဆိုဆို) ဗလက္ကာရေန - အားကို အသုံးပြုသဖြင့်၊ ဝါ - အနိုင်
 အထက်၊ အဂ္ဂဟေသိ - ဆွဲယူပြီ၊ သော - ထို ရဟန်းသည်၊ အတ္တာနံ - မိမိ
 ကိုယ်ကို၊ မောစေတုံ-လွတ်စေခြင်းငှါ၊ ပဋိက္ကမန္တော-နေခံဆုတ်နောက်ဆုတ်
 သွားလသော်၊ ဇရာဒုဗ္ဗလတာယ - ဇရာကြောင့်အားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဥတ္တာနော-ပက်လက်၊ ပရိပတိ-လဲကျပြီ၊ တတော-ထိုသို့ လဲကျခြင်းကြောင့်၊
 သာ-ထိုဇနီးဟောင်းသည်၊ အတ္တနော-၏၊ မနံ-စိတ်အလိုကို (စိတ်တိုင်းကျ)၊
 အကာသိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ အနာဂါမိ- အနာဂါမိတည်း၊
 သမုစ္ဆန္ဓကာမရာဂေါ- ကာရာဂကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ပြီးသူတည်း၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ န သာဒယိ- မသာယာ၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ မိဂပေါတက
 ဝတ္ထု-မိဂပေါတကဝတ္ထုသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။....
 သမန္တပါသာဒိကာယ - မည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ - ၌၊ ပဋ္ဌမပါရာဇိက
 ဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။ [တတြိဒံမှစ၍ ဝါထာအားလုံးကို ဝေရဉ္စကဏ္ဍ
 အဆုံး၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ တတြိဒံတိအာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထမေဝ၊-ဒီကာ။]

ပဋ္ဌမပါရာဇိကဘာသာဒီကာ ပြီးပြီ။

ဒုတိယပါရာဇိက အဖွင့်

အဒုတိယေန- အတုကင်းပျောက်, ၂ ဆုမြောက် ရှိတော်မူသော၊ ဝါ- အတုမဲ့ဖြစ်တော်မူသော၊ ဇိနေန - ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်သည်။ ဒုတိယံ- ၂ ပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ ယံ ပါရာဇိကံ- အကြင် ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပကာသိတံ-ထင်ရှားပြတော်မူအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုဒုတိယပါရာဇိက၏၊ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော-ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်၊ ဒါနိ-ပဌမပါရာဇိကကို ဖွင့်ပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပတ္တော- ဆိုက်ရောက်လာ၏၊ [ဒါနိကို ထောက်၍ ပစ္စုပ္ပန်ဟော။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဒုတိယပါရာဇိကအဖွင့် အစဉ်၏ ဆိုက်ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) [ဟောတိ-၌စပ်၊] ယံ-အကြင်ပုဒ်ကို၊ (သောတူဟိ- စာသင်သားတို့သည်၊) သုဝိညေယျ-လွယ်ကူစွာသိနိုင်၏၊ ဝါ- သိလွယ်၏၊ ယဉ္ဇ-အကြင်ပုဒ်ကိုလည်း၊ (မယာ)ပုဗ္ဗေ-၌၊ ပကာသိတံ-ထင်ရှား ပြအပ်ပြီ၊ တံ သဗ္ဗံ - ထို အလုံးစုံသော သုဝိညေယျ , ပုဗ္ဗေ ပကာသိတပုဒ်ကို၊ ဝဇ္ဇယိတွာန- ရှောင်ကြဉ်၍၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာ- ဤ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ, အဋ္ဌကထာသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဝါ-ဖြစ်တော့လတံ။ [သမိပဝတ္တမာန်၊]

တေန သမယေန၊ ပေါဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေတိ ဧတ္ထ-၌၊ ရာဇဂဟေတိ-ကား၊ ဧဝံ နာမကေ - ဤသို့ ရာဇဂဟ အမည်ရှိသော၊ နဂရေ - မြို့၌၊ ဟိ - မှန်၏၊ (တနည်း)ဟိ-အကြောင်းကိုပြုဥားအံ့၊ တံ-ထိုမြို့ကို၊ (တဿ-ထိုမြို့၏၊) [ဟိတ်၏ သမ္ပန်ခံ၊] မဇ္ဈာတု မဟာဂေါရိန္ဒာဒီဟိ - မဇ္ဈာတ်စကြာမင်း , မဟာဂေါရိန္ဒ

ဒုတိယံ အဒုတိယေန။ ။ပဌမပါရာဇိကပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ဒုတိယပါရာဇိက ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “ ဒုတိယံ အဒုတိယေန ” စသည်ကိုမိန့်၊ ဘုရားရှင်၌ ဂုဏ်တော်များစွာရှိပါသော်လည်း ဒုတိယပါရာဇိကနှင့် လိုက်လျောအောင် “အဒုတိယေန” ဟူသော ဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ [ပကာတိဟောသာ အာစရိယာနံ၊ ယဒိဒံ အာရမ္မာနုရူပထောမနာ = အားထုတ်အပ်လတံ ဖြစ်သော ကျမ်းအား လျော်စွာ ဘုရားရှင်ကို ချီးမွမ်းခြင်းသည် ကျမ်းဆရာများ၏ ထုံးစံတည်း။]

ဧဝံ နာမကေ၊ ပေါဂုစ္စတိ။ ။ဧဝံ (ဤသို့သော) + နာမံ ယဿာတိ ဧဝံနာမကံ၊ [သမာသန္တကပစ္စည်း၊] ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ , တနည်း - ရာဇဂဟအမည် ရခြင်း၏အကြောင်းကိုပြလို၍ “တံဟိ၊ ပေါဂုစ္စတိ” ဟု မိန့်၊ ဤဝါကျမျိုးသည် သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ နိမိတ် (ရာဇဂဟသဒ္ဒါ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်း) ကို ပြသော ဝါကျတည်း။ [ရှေးဆရာတို့က “မဇ္ဈာတု မဟာဂေါရိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ” ကို နာမလာဘဟိတ် (နာမည်ရခြင်း၏အကြောင်း ပြဟိတ်) ဟု ခေါ်ကြ၏၊ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိနိမိတ် - ဟူသော စကားနှင့် သဘောတူပင်တည်း။]

ပုရောဟိတ် အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ - နေပြည်တော်အဖြစ် ဖြင့် သိမ်းပိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဇဂဟန္တိ - ဟ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

တ္ထေ-ဤ ရာဇဂဟိတဟူသောပုဒ်၌၊ အညေပိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားမှတစ်ပါး လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပကာရေ-အပြားတို့ကို၊ ဝဏ္ဏယန္တိ-ဖွင့်ကြကုန်၏၊ တေဟိ- ထို အပြားတို့ဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း၊ တေ-ဤ ရာဇဂဟိတဟူသော အမည်သည်၊ တဿ နဂရဿ- ၏၊ နာမံ- တည်း၊ ပန- ဆက်၊ တံ တေ- ထို ရာဇဂဟိတအမည်ရသော ဤမြို့သည်၊ ဗုဒ္ဓကာလေစ-ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ ၌၎င်း၊ စက္ကဝတ္တိကာလေစ-စကြာမင်းပေါ်ရာအခါ၌၎င်း၊ နဂရံ-နေပြည်တော် သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ [ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုသည်၊ အခြားအခါ၌လည်း မြို့

မန္ဒာတု၊ ပေ၊ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ ။ ဤဟိတ်ကိုကြည့်၍ “ ဂယုတိတိ ဂဟံ၊ (ဝိမတိ ဝိဂ္ဂဟံ) ရာဇနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်+ဂဟံတိ ရာဇဂဟံ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု။ [အဋ္ဌကထာ၌ “သိမ်းပိုက်အပ်”တွင် စပ်လို၍ “ရာဇဟိ”ဟု ကတ္ထုရုပ် ထားသော်လည်း “ဂဟံ”ဟု ပြီးသောအခါ “မြို့”ကို အရကောက်ရသောကြောင့် ဋီကာတို့၌ “ ရာဇနံ ” ဟု သာဓိ သမ္ပန်ထားသည်၊ “မင်းတို့၏မြို့+ဝါ-နေပြည်တော်မြို့”ဟုလို၊ ဂဟဓာတ် အပစ္စည်း၏ မူလလိန်မှာ ပုလ္လိန်တည်း၊ သို့သော် “နဂရံ”ဟူသော အဘိဓေယျပုဒ်၏လိန်သို့ လိုက်၍ “ ရာဇဂဟံ ” ဟု နပုလ္လိန်ထားရသည်။] ဆက်ဥားအံ့- ရာဇအရကို “ မန္ဒာတု မဟာ ဂေါဝိန္ဒ”ဟု သရုပ်ပြရာ၌ မန္ဒာတ်မင်းသာလျှင် “ရာဇ”ဖြစ်၏၊ မဟာဂေါဝိန္ဒမှာ ရေဏု မင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားတည်း၊ ထို့ကြောင့် မဟာဂေါဝိန္ဒ၏သိမ်းပိုက်ခြင်းဖြင့် ရေဏု မင်း၏ သိမ်းပိုက်ခြင်းကို မှတ်သားပြသော ဥပလက္ခဏာနည်းဟု မှတ်။

ဋီကာ ။ ။ ဒုဂ္ဂဇနပဒ ဌာနဝိသေသ သမ္ပဒါဒိယောဂတော - ရန်သူတို့ အသွား အလာ အဝင် အထွက် ခက်သော ဇနပုဒ်ဖြစ်၍ ဌာနဝိသေသ၏ ပြည့်စုံခြင်းစသော ဂုဏ်ထူးတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ ရာဇဟိ+ဂဟံတံ (ပရိဂ္ဂဟိတံ-သိမ်းပိုက်အပ်၏၊) ဣတိ ရာဇဂဟန္တိ အာဟ-မန္ဒာတု၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိတိ။ [ဒုက္ခေန+ဂန္တိ ဗ္ဗေတိ ဒုဂ္ဂေါ (ဇန ပဒေါ)။]

အညေပကာရေ ။ ။ နဂရမာပနေ - မြို့ကို ဖန်ဆင်းရာအခါတုန်းက၊ ရညာ ကာရိတ သဗ္ဗဂဟတ္တာ - မင်းသည် ဆောက်လုပ်စေအပ်သော အလုံးစုံအိမ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဇဂဟိ-မည်၏၊ မြို့တည်စဉ်အခါ၌ လမ်းတွေကိုအကွက်ချ၍ အိမ်တွေ ကို မင်း၏ဘဏ္ဍာဖြင့် ဆောက်လုပ်စေ၏၊ ထို့ကြောင့်ထိုအိမ်များသည်မင်းပိုင်အိမ်များ ချည်းဖြစ်ရကား “ရညော + ဂဟာနိ ဧတ္တာတိ ရာဇဂဟံ” ဟုပြု၊ တနည်း - ဝိဇ္ဇကုဋ် စသော တောင်မင်းကြီးငါးလုံးတို့ အိမ်ကို ခြံခတ်သကဲ့သို့ ခြံရံအပ်သောကြောင့် “ဂဟံ ဝိယာတိ ဂဟံ၊ ရာဇဟိ-တောင်မင်းကြီးတို့သည်+ပရိက္ခိတ္တံ-ကာရံအပ်သော၊ ဂဟံ- အိမ်နှင့်တူသောမြို့တည်း၊ ဣတိ ရာဇဂဟံ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဋီကာ၌ ပြုထားသော အပြားကို “အညေပကာရေ” ဆိုသည် ဟု မှတ်။

ဖြစ်ပါသေး၏။] သေသကာလေ - ဌ၊ သုညံ - လူတို့မှကင်းဆိတ်သည်။ ယက္ခ ပရိဂ္ဂဟိတံ-နတ်ဘီလူးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သည်။ ဟောတိ- ၏၊ တေသံ- ထို နတ် ဘီလူးတို့၏။ ဝသန္တဝနံ- ဝသန္တဥတုအခါ ပျော်မြူးရာတောသည်။ ဟုတွာ- ရှိ၊ တိဋ္ဌတိ- ၏။ [သေရည်သေခံ၍ပျော်ပါးရာ ဥယျာဉ်ကြီးဖြစ်သည်-ဟုလို။]

ဝေ-လျှင်၊ ဂေါစရဂါမံ- ဆွမ်းခံရွာကို၊ ဒသေတွာ-ပြပြီး၍၊ [ရွာမဟုတ်ဘဲ မြို့ဖြစ်သော်လည်း သဒိသုပဗာရ - အတင်ရုဇိအားဖြင့် မြို့ကိုလည်း “ဂေါစရ ဂါမံ” ဟု ခေါ်သည်။] နိဝါသနဋ္ဌာနံ - သီတင်းသုံးတော်မူရာအရပ်ကို၊ ဂိဇ္ဈ ကုဋေပဗ္ဗတေတိ- ဟူ၍၊ (သံ ဂိတိကာရော - သည်။) အာဟ - မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ သော-ထိုတောင်ကို၊ [ဝုစ္စတိဌစပ်။] တဿ - ထိုတောင်၏၊ ကုဋေသု- အထွဋ် တို့၌၊ ဂိဇ္ဈာ-လင်းတတို့သည်၊ ဝသိံ သု-နေကုန်ပြီ၊ ဝါ-နည်း၊ တဿ-၏၊ ဂိဇ္ဈ သဒိသာနိ- လင်းတနှင့် တူကုန်သော၊ ကုဋာနိ- တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဂိဇ္ဈကုဋေတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏။

ဝသန္တဝနံ။ ။ “ဝသနဝနံ”ဟု စာအများရှိ၏။ သို့သော် ဝသန္တဝနန္တိ-ကိဋ္ဌာ ဝနံ=ပျော်မြူးရာတောသည် ဝသန္တဝနမည်၏။ “ပျော်မြူးရာတောကို အဘယ်ကြောင့် ဝသန္တဝနဟု ဆိုအပ်သနည်း”ဟုမေးတွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝသန္တကာလေ ကိဋ္ဌာယ ယေဘုယျတ္တာပန ဝသန္တဝနန္တိဝုတ္တံ” ဟု မိန့်၊ ဝသန္တဥတုအခါဝယ် ပျော်မြူးခြင်း၏ များသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့်ထိုတောကို “ဝသန္တဝန” ခေါ်သည် ဟုလို၊ ဤအလို “ဝသန္တ + ကိဋ္ဌာဝနံ ဝသန္တဝနံ” ဟုပြု၊ ဤကား ဝိမတိအဖွင့်တည်း၊ ဤအလို “ဝသန္တဝနံ” ဟု ပါဠိရှိသင့်၏။ သာရတ္ထိကား - “အာပါနဘူမိဘူတံ ဥပ ဝနံ - သေရည်အရက်ဝိုင်းဖြစ်ရာ မြို့အနီး တော” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်လည်း “ဝသန ဝနံ” နှင့် အလှမ်းဝေးလှ၏။ ယောဇနာ၌မူ “ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝသနံ” ဟု ပြု၍ “ဝသန ဝနံ” ဟုပင် ဆိုလေသည်။ [သီလက္ခန္ဓာကား “ဝသနဋ္ဌာနံ ဝနံ” ဟု တွေ့ရ၏။]

ဂိဇ္ဈာ၊ ပေ၊ ဝသိံ သု ။ ။ ဤဝါကျကို ကြည့်၍ “ဂိဇ္ဈာ ယဿ ကုဋေသုတိ ဂိဇ္ဈ ကုဋေ” ဟု ဘိန္နာဓိကရဏမဟုဗ္ဗိဟိ ပြုသင့်၏။ “အထွဋ်တို့၌ လင်းတရှိသောတောင်” ဟုပေး၊ သို့သော် ဋီကာ၌ “ဂိဇ္ဈာ ဧတ္ထ သန္တိတိ ဂိဇ္ဈံ၊ ဂိဇ္ဈံ- (လင်းတရှိသော) + ကုဋေ ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကုဋေ” ဟု ပြုသည်။ ထိုအလို “လင်းတရှိသော အထွဋ်ရှိသောတောင်” ဟု ပေး၊ “ဂိဇ္ဈသဒိသာနိ ဝါ” စသော ဤ ဝါကျဖြင့် “ဂိဇ္ဈာဝိယာတိ ဂိဇ္ဈာနိ၊ ဂိဇ္ဈာနိ + ကုဋာနိ ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကုဋေ” ဟု ပြုစေလို၏။ ဋီကာ၌ကား - “ဂိဇ္ဈာဝိယာတိ ဂိဇ္ဈံ” ဟု ဧကဝုဏ်ပြု၏။ “လင်းတနှင့်တူသော အထွဋ်ရှိသော တောင်” ဟု ပေး။

တနည်း - “ဂိဇ္ဈသဒိသကုဋေ” ဟု ဆိုလိုလျက် “သဒိသ” အလယ်ပုဒ်ကြေသော မဇ္ဈေပဒ လောပီ တပျရိသ် သမာသ်တည်း၊ ဥပမာ - အစွမ်းသတ္တိကို နှစ်သက်သော မင်းကို “သာကပ္ပိယပတ္တိဝံ” ဟု ဆိုလိုလျက် “ပိယ” အလယ်ပုဒ်ကိုချေ၍ “သာကပတ္တိဝံ”

သမ္မဟုလာတိ - ကား၊ ဝိနယပရိယာယေန - ဝိနည်း ဒေသနာအားဖြင့်၊ [ဝိနည်း အသုံးအားဖြင့်-ဟူလို၊] တယော- ၃ ပါးကုန်သော၊ ဇနာ- ရဟန်း တို့ကို၊ သမ္မဟုလာတိ- လတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-နံ၊ တတော-ထို ၃ ပါးမှ၊ ပရိ-ဉ္စ၊ (ဇနာ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊) သံဃောတိ-ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ-နံ၊) [“စတုဝဂ္ဂ သံဃာသည် ပြုအပ်သောကံ” စသည်ဖြင့် ၄ပါးကိုပင် သံဃာဟု သုံးနှုန်းသည်- ဟူလို။] သုတ္တန္တ ပရိယာယေန-ဖြင့်၊ တယော-၃ ပါးတို့သည်၊ တယော ဝေ- တယောတို့သာတည်း၊ တတော-ထို ၃ ပါးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သမ္မဟုလာတိ- လ တို့မည်၏။ ပန - အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကို ဆိုဥျးအံ၊ ဣမ - ဤ ဒုတိယပါရာဇိက နိဒါန်းအရာ၌၊ တေ - ထို ရဟန်းတို့ကို၊ သုတ္တန္တ ပရိယာယေန-ဖြင့်၊ သမ္မဟုလာတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-နံ။

သန္နိဋ္ဌာတိ - ကား၊ နာတိဝိဿာသိကာ - အလွန် အကျွမ်းဝင်ခြင်း ရှိသူ မဟုတ်ကုန်သော၊ နဒဗ္ဗမိတ္တာ - ခိုင်မြဲသော မိတ်ဆွေမဟုတ်ကုန်သော ရဟန်း တို့တည်း၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ - အကြောင်းကိုပြဉ္စးအံ၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထို အရပ်၌၊ သင်္ဂမ္မ-ပေါင်းဆုံ၍၊ ဒိဋ္ဌတ္တာ-မြင်အပ်ဘူး ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ တေ-ထိုအလွန်အကျွမ်းမဝင်သော မိတ်ဆွေရဟန်းတို့ကို၊ သန္နိဋ္ဌာတိ- ဋ္ဌတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ၊ သမ္မတ္တာတိ-ကား၊ အတိဝိဿာသိကာ-အလွန် အကျွမ်း ဝင်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဒဗ္ဗမိတ္တာ-ခိုင်မြဲသောမိတ်ဆွေ ရဟန်းတို့တည်း၊ ဟိ- မှန်၊ (တနည်း) ဟိ-အကြောင်းကိုပြဉ္စးအံ၊ တေ- ထိုခိုင်မြဲသော မိတ်ဆွေရဟန်း တို့ကို၊ သုဋ္ဌ- ကောင်းစွာ၊ ဘတ္တာ ဘဇမာနာ - ဆည်းကပ် တတ်ကုန်၏။ ကေသမ္ဘောဂ ပရိဘောဂါ - တူသော အာမိသကို သုံးဆောင်ခြင်း၊ ဓမ္မကို သုံးဆောင်ခြင်းရှိကုန်၏။ ဣတိကတွာ- ဤသို့ပြု၍၊ ဝါ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ သမ္မတ္တာ- တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ။

ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့တည်း။ [ဂိဇ္ဈသဒိသကုဋ္ဌောတိ ဂိဇ္ဈကုဋ္ဌောတံဝါ မဇ္ဈေပဒလောပီ သမာသော၊ ယထာ-သာကပတ္တိဝေါ၊ ဋီကာ။] ပတ္တိဝ, ပတ္တဝ-၂ ပုဒ်သင့်သောနည်း ရှိ၏။ ထို နည်းများကို မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ် (၃) ကဏ္ဍ (၁၀) သုတ်အဖွင့်နှင့် သမာသ်ကစည်း ဘာသာဋီကာ-အမာဒယော ပရပဒေဘိ သုတ်အဖွင့်တို့မှာ ရှုပါ။

သန္နိဋ္ဌ, သမ္မတ္တာ။ ။ [အတိဝိဿာသော ယေသံ အတ္တိတိ အတိဝိဿာသိကာ၊ န+အတိဝိဿာသိကာ နာတိဝိဿာသိကာ၊ ဒဗ္ဗာ-မကွဲနိုင်အောင် မြဲခိုင်ကုန်သော+ မိတ္တာ ဒဗ္ဗမိတ္တာ။] တတ္ထ တတ္ထ သင်္ဂမ္မ ဒိဋ္ဌတ္တာ ကိုကြည့်၍ “ သံ + ဒိဋ္ဌ ” ၌ သံသည် “သံ သမောဓာန သင်္ခေပ” စသောအနက်တို့တွင် သမောဓာန အနက်ဟောဟု သိပါ။ သမောဓာနနှင့် “ သင်္ဂမ္မ ” ကား အနက်တူတည်း၊ ပဿိယိ သူတိ ဒိဋ္ဌာ၊ သင်္ဂမ္မ+ဒိဋ္ဌာ သန္နိဋ္ဌာ - ထိုဤအရပ် ပေါင်းဆုံလတ်၍ မြင်အပ်ဘူးသော မိတ်ဆွေတို့၊ “ တွေဘူး

ဣသိဂိလိပဿေတိ-ကား၊ ဣသိဂိလိနာမ-လိမည်သော၊ ပဗ္ဗတော-တောင်သည်၊(အတ္ထိ)၊ တဿ-ထို တောင်၏၊ ပဿေ - နံပါး၌၊ ကိရ-ချဲ့၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ပဉ္စသတမတ္တာ-ငါးရာ အတိုင်း အရှည် ရှိကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ကာသိကောသလာဒီသု-ကာသိတိုင်း ကောသလတိုင်း အစရှိကုန်သော၊ ဇနပဒေသု-တို့၌၊ ပိဏ္ဏာယ-၄၊ စရိတွာ-ပြီး၍၊ ပစ္စာဘတ္တိ-ဆွမ်းစားရာကာလ၏ နောက်၌၊ တသ္မိံ ပဗ္ဗတေ-၌၊ သန္တိပတိတွာ-စုဝေးပြီး၍၊ သမာပတ္တိယာ-သမာပတ်ဖြင့်၊ ဝီတိနာမေန္တိ-အချိန်ကို လွန်စေကြကုန်၏၊ မနဿာ-တို့သည်၊ တေ-ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို၊ ပဝိသန္တေဝ- ဝင်သွားသည်တို့ကိုသာ၊ ပဿန္တိ- မြင်ကြရကုန်၏၊ နိက္ခမန္တေ - ပြန်ထွက်လာသည်တို့ကို၊ န ပဿန္တိ - န၊ တတော-ကြောင့်၊ (ဝင်သွားသည်တို့ကိုသာမြင်ရ၍ ပြန်ထွက်လာသည်တို့ကို မမြင်ရခြင်းကြောင့်)၊ အာဟံသု-နိဗ္ဗိ၊(ကိံ)၊ အယံ ပဗ္ဗတော-သည်၊ ဣမေ ဣသယော-ဤ ရသေ့တို့ကို၊ ဂိလတိ-မျိုး၏၊ ဣတိ-သို့၊(အာဟံသု)၊ တံ-ထိုစကားကို၊ ဥပါဒါယ-အစွဲပြု၍၊ တဿ- ထို တောင်၏၊ ဣသိဂိလိတွေဝ-လိ ဟူ၍သာ၊ သမညာ-အမည်သည်၊ ဥပါဒါ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ [သမ+ ဣ၊ သမသ္မိံ (အလုံးစုံသော အရပ်၌) ဣယတိ တောယာတံ သညော = အားလုံးအရပ်၌ အသိအမှတ် ပြုကြောင်း အမည်၊ (ထောမနိဓိ)။] တဿ - ထိုတောင်၏၊ ပဿေ- နံပါး ဖြစ်သော၊ ပဗ္ဗတပါဒေ-တောင်ခြေ၌။

တိဏကုဋိယော ကရိတွာတိ-ကား၊ တိဏန္တဒနာ - မြက်ဟူသော အမိုး ရှိကုန်သော၊ သဒ္ဓါရဗန္ဓာ - ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊

မြင်ဘူးရုံသာ ရှိသည်, အကျွမ်းမဝင်လှ” ဟူလို၊ “ သုဋ္ဌ၊ဘတ္တာ ဘဇမာနာ” ကြည့်၍ သံသည် သမ္မာ(သုဋ္ဌ)အနက်ဟောဟုသိပါ၊ ဘဇမာနာကိုကြည့်၍ “ဘတ္တာ၌ဘဇဓာတ် တပစ္စည်း”၊ “ဘဇန္တိတိ ဘတ္တာ၊ သုဋ္ဌ၊ + ဘတ္တာ သမ္ပတ္တာ” ဟု ပြု၊ ဧကသမ္ဘောဂ-စသည်ကား “ သုဋ္ဌ၊ ဘဇမာန ” ဖြစ်ပုံကို သရုပ်ဖော်ပြသော စကားတည်း၊ “ဧကသမ္ဘောဂ ပရိဘောဂ ဖြစ်လောက်အောင် အလွန် အကျွမ်းဝင်ကြသည်” ဟူလို။

ဣသိဂိလိ။ ။ ဂိလတိတိ ဂိလိ၊ ဂိလဓာတ် ဣ ပစ္စည်း၊ ဣသယော - ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဟူသော ဣသိတို့ကို+ ဂိလတိ-မျိုးတတ်၏၊ ဣတိ ဣသိဂိလိ၊ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ပဒုမဝတိဗိဇုရား၏ သားတော်ငါးရာတို့ ဖြစ်ကုန်သတတ်၊ အကျယ်ကို သာရတ္ထမှာရှု။

တိဏကုဋိယော ။ ။ တိဏာနိ + ဆဒနာနိ ယာသံတိ တိဏန္တဒနာ-မြက်အမိုး ရှိသော ကျောင်းငယ်တို့၊ တိဏန္တဒနာဝ+တာ + ကုဋိယောစာတိ “တိဏန္တဒနကုဋိယော” ဟု ဆိုလိုလျက် ဆဒနအလယ်ပုဒ်ကိုချေ၊ “မြက်အမိုးရှိသောကျောင်းငယ်တို့” ဟုပေး၊ တနည်း-ကုဋိဟူသောအမည်သည် တကျောင်းလုံး (အပေါင်း) ၏ အမည်တည်း၊ ထိုအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တိဏန္တ တင်စား၍ ဧကဒေသျှပစာရ အားဖြင့်

ကုဋိယော-ကျောင်းငယ်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဝဿံ- မိုဗ်းအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ ဝါ-သို့၊ ဥပဂစ္ဆိံသု-ကပ်ရောက်ကြကုန်ပြီ၊) ဟိ-ချေ၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝဿံ- မိုဗ်းအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ ဝါ - ဝါသို့၊ ဥပဂစ္ဆန္တေန - ကပ်ရောက်သော ရဟန်းသည်၊ နာလကပဋိပဒံ - နာလကထေရ်၏ မောနေယျအကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နေနာပိ-ကျင့်သော ရဟန်းဒေသ်မှလည်း၊ [အပိသဒ္ဒါ သမ္ဘာဝနာ] ပဉ္စန္ဒိ- အဋ္ဌိ ကျောက် သစ်ရွက်၊ အင်္ဂတေ မြက်ဟု၊ ငါးချက်ကုန်သော၊ ဆဒနာနံ-အမိုးတို့တွင်၊ အညတရေန-တမျိုးမျိုးသောအမိုးဖြင့်၊ ဆန္ဒယေဝ-မိုးအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သဒ္ဓါရဗန္ဓေ- ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ သေနာသနေ-ကျောင်း၌၊ ဥပဂစ္ဆန္တိ- ကပ်ရာ၏။

ဟိ-သာဓကကား၊ န ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ဟူသော၊ တေ(သုတ္တံ)-ဤ ပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ)သုတ္တံ - ပြီ။ [ဘိက္ခဝေ - တို့၊ အသေနာသနိကေန - ကျောင်းမရှိသည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊) ဝဿံ-သို့၊ ဝါ-သို့၊ န ဥပဂစ္ဆန္တိ-မကပ်ရာ၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ (အသေနာသနိကော-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝဿံ-သို့၊) ဥပဂစ္ဆန္တိယု - အံ၊ (အသေနာသနိကဿ - ကျောင်းမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝဿံ - သို့၊ ဥပဂစ္ဆန္တိဿ - သော၊ တဿ- ထိုရဟန်း၏၊) ဒုက္ကဋ္ဌဿ-သို့၊

“တိဏကုဋိ” ဟု ဆိုသည်။ [ဧကဒေသေ ဝါ သမုဒါယဝေါဟာရဝသေန တိဏကုဋိယောတိ သုတ္တာ၊ မြက်ကိုမှတ်၍ ဆိုသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်းလည်း ဖြစ်သင့်၏။]

သဒ္ဓါရဗန္ဓာ ။ ။ “ ဝါကပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှန်လျှင် အဝင်အထွက် တံခါးပေါက် ပါရှိသော ကျောင်း၌သာ ဝါကပ်ရသည် ” ဟု သိစေလို၍ “ သဒ္ဓါရဗန္ဓာ ” ဟု မိန့်။ [ဗန္ဓိယတေတိ ဗန္ဓံ၊ ဒွါရဉ္စ+တံ+ဗန္ဓဉ္စာတိ ဒွါရဗန္ဓံ၊ သဟ + ဒွါရဗန္ဓေန ယာ ဝတ္တန္တိတံ သဒ္ဓါရဗန္ဓာ။] သို့သော် လှေစသောအရပ်၌ ခရီးသွားရင်း ဝါကပ်သူမှာ သဒ္ဓါရဗန္ဓာရှာဘွယ်-မလို။

ဝဿံ ဥပဂစ္ဆန္တေန ။ ။ ဝဿံ အရ မိုဗ်းလရ၏၊ ဤ၌ကား မိုဗ်းလအခါ၌ နေခြင်းကို “ဝဿံ” ဟု ဆိုထားသည်။ [ဝဿဝါသံ ဥပဂစ္ဆန္တေန၊ -ဋီကာ။] ဤအလို ဌာန ကာလဖြင့် ဌာနိနေခြင်းတိုင်အောင် ဌာနပစာရအားဖြင့် ယူပါ၊ တနည်း— “ဝဿဝါသံ” ဟု ဆိုလိုလျက် “ဝါသ” ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ။ [“ ဝဿံ + ဥပပမိ ” ၌လည်း ဤနည်းပင်။]

နာလကပဋိပဒံ ။ ။ နာလကမထေရ်သည် ပုထုဇဉ်ဘဝမှ စ၍ ကိလေသာ မဖြစ်စေဘဲ တနေရာ၌ ၊ ရက်လည်း မနေဘဲ တသွားထည်း သွားနေကြောင်း အကျင့်ကို ကျင့်၏၊ ထိုအကျင့်ကို “မောနေယျ” အကျင့် ဟု ခေါ်၏၊ “နာလကရဟန်း၏ မောနေယျအကျင့် ” ဟုလို၊ မုနိနော+ဘာဝေါ မောနေယျံ = မုနိ၏ ဖြစ်ကြောင်း အကျင့်၊ အကျယ်ကို ဋီကာ၌ ရှု။

အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ဝဿုပနာယိကက္ခန္ဓက)၊]တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ (ဝါကပ်သောရဟန်း၏ အမိုးရှိသော သဒ္ဓါရဗန္ဓသေနာသန ဌာသ
 ဝါကပ်ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝဿကာလေ-မိုမ်းအခါ၌၊ သေနာသန-
 ကို၊ သစေ လဘတိ-အံ၊ ဣစ္စေတံ - ဤသို့ရခြင်းသည်၊ ကုသလံ- ကောင်း၏၊
 နောစေ လဘတိ- အံ၊ (ဝေံသတိ)၊ ဟတ္ထကမ္မံ- ဟတ္ထကမ်ကို၊ ဝါ- လက်ဖြင့်
 ပြုအပ်သော အမှုကို၊ [ဟတ္ထေန+ကတ္ထမ္မံ+ကမ္မံ၊ ဟတ္ထကမ္မံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဤ
 ကျမ်းအစ သံဂါယနာတင်ခါနီး၌ ပြခဲ့ပြီ။] ပရိယေသိတွာပိ - ရှာ၍လည်း၊
 ကာတမ္မံ-ပြုရာ၏။

ဟတ္ထကမ္မံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ အလဘန္တေန- မရသောရဟန်းသည်၊ သာမဗ္ဗိ-
 ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ကာတမ္မံ - ပြုနိုင်၏၊ [ဝိနည်းနှင့် လျော်သော မိုးမှ ကာမူ
 ဖွဲ့ချည်မှုစသည်ကိုသာကိုယ်တိုင်ပြုနိုင်သည်၊ သစ်ပင်ခုတ်မှု၊ တွင်းတူးမှုစသည်ကို
 မပြုနိုင်၊] အသေနာသနိကေန-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဝဿံ- သို့၊ နတွေဝ
 ဥပဂန္တမ္မံ-မကပ်ရာသည်သာ၊ အယံ-ဤအမိုးရှိသော သဒ္ဓါရဗန္ဓသေနာသန၌
 ဝါကပ်ခြင်းသည်၊ အနုဓမ္မတာ-လောကုတ္တရာတရား ဣပီးအားလျော်သော
 ကျင့်ဝတ်တည်း၊ [အနုဓမ္မတာ - ဝတ္ထံ (ဝိကာ)၊ ခရီးသွားရင်း လှေပေါ်၊
 ကုန်သည်အပေါင်း၊ ထိုဤ ပြောင်းရွှေ့ လေ့ရှိသော နွားခြံတို့၌ကား ကျောင်း
 မရှိဘဲလည်း ဝါကပ်နိုင်သည် ဟု သီးခြားခွင့်ပြုချက်ရှိသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (ကျောင်းမရှိဘဲ ဝါမကပ်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေဘိက္ခူ - တို့သည်၊
 တိဏကုဋိယော - မြက် ကုဋိတို့ကို၊ ကရိတွာ - ပြုပြီး၍၊ ရတ္တိဋ္ဌာန ဒိဝါဋ္ဌာနာ
 ဒီနိ-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေ့နေရာအရပ် အစရှိသောအရပ်တို့ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ-
 ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ပြီး၍၊ ကတိကဝတ္တာနိစ - ကတိကဝတ် တို့ကို၎င်း၊ ခန္ဓက
 ဝတ္တာနိစ- တို့ကို၎င်း၊ အဓိဋ္ဌာယ-ဆောက်တည်၍၊ တီသု-ကုန်သော၊ သိက္ခာ
 သု-တို့၌၊ သိက္ခမာနာ - ကျင့်ကုန်လျက်၊ ဝဿံ-သို့၊ ဥပဂန္တိ သု-န်ပြီ။

ကတိကဝတ္တာနိ။ ။ “ကတိ - ဆေဒနေ” ဟူသော ဓာတ်နှင့်အညီ ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်ခြင်းကို “ကတိ” ဟု ခေါ်၏၊ ကတိယာ+ကာတမ္မာနိ ကတိကာနိ-ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် ပြုကျင့်အပ်သော ကျင့်ဝတ်တို့၊ ထို ကျင့်ဝတ်များကား -

၁။ ပရိယတ်တရားတော်မည်သည် ပဋိပတ် ပဋိဝေဓ သဒ္ဓမ္မ ၃ ပါးလုံးကို တည်တံ့
 စေနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် လေးလေးစားစား၊ ဥဒ္ဓိသထ - ပါဠိကို ရှုတ်ပြသောအားဖြင့်
 ပို့ချကြ၊ ဥဒ္ဓိသာပေထ - လေးလေးစားစား ရှုတ်ပြစေသောအားဖြင့် စာတက်ကြ၊
 သဇ္ဈာယံ ကရောထ-စာအံကြ စာပြန်ကြ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၌ နေသူတို့ကို မထိခိုက်
 စေဘဲ (မဆူညံစေဘဲ) ကိုယ့်ကျောင်း အတွင်း၌သာ စာအံ - စာတက် - စာချကြ၊
 တရားနာမှုကိုလည်း ပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်ကြ။

အာယသ္မာပိ ဓနိယောတိ - ကား၊ ကေဝလံ - (အရှင် ဓနိယနှင့် မဘက်) သက်သက်၊ တေ ထေရာဝ-ထို ထေရ်တို့ချည်းသာ၊ (ဝဿံ-သို့၊ န ဥပဂစ္ဆိံ သု-ကပ်ရောက်ကြကုန်သည် မဟုတ်သေး၊) ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ - ၏၊ အာဒိ ကမ္မိကော-အစအမှု၌ ယှဉ်သော၊ အာယသ္မာ ဓနိယောပိ-သည်လည်း၊ (ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိံ၊) ကုမ္ဘကာရပုတ္တောတိ- ကား၊ ကုမ္ဘကာရဿ-ဒိုး လုပ်သူ၏၊ ဝါ- အိုးထိန်းသည်၏၊ ပုတ္တော - သော၊ ဟိ - မှန်၊ တဿ - ထို ထေရ်၏၊ နာမံ- သည်၊ ဓနိယော-ဓနိယတည်း၊ ပိတာ-သည်၊ ကုမ္ဘကာရော-တည်း၊ တေန- ကြောင့်၊ ဓနိယောကုမ္ဘကာရပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (သံ ဝိတိကာရေဟိ-တို့သည်၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိံ တိ-ကား၊ တေဟိ ထေရေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ကေ ဌာနေ ယေဝ-တနေရာတည်း၌ပင်၊ တိဏကုဋိကံ ကရိတွာ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိံ။

၂။ ရှင်ပြုပေးလျှင် ထိုရှင်လောင်းကို အပြစ်မှစင်ကြယ်စေ၍ (ဝိနည်းထုံးစံအတိုင်း) ရှင်ပြုပေးကြ၊ ရဟန်းပြုပေးလျှင် ရဟန်းလောင်းကို စစ်ဆေး မေးမြန်းသော အားဖြင့် သုခိသင်၍ ရဟန်းပြုပေးကြ၊ နိဿယည်းပေးလျှင် သူ၏လက္ခဏာ ဟုတ်မဟုတ်ကို သုခိသင်၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးမှ နိဿယည်းပေးကြ၊ အမျိုးကောင်းသား တယောက်လောက် ရှင်-ရဟန်းဖြစ်လာလျှင် သာသနာတော်အားလုံးကို တည်တံ့စေနိုင်ပါသည်။

- ၃။ မိမိ၏အားအစွမ်းလိုက်၍ စွမ်းနိုင်သမျှ ဓုတင်တို့ကိုလည်း ဆောက်တည်ကြ။
- ၄။ ဝါတွင်းဆိုတာ တနေ့လုံး၎င်း ည၌၏ ပုရိမယာမ် ပစ္စိမယာမ်၌၎င်း မမေ့ မလျော့ မပေါ့မဆ ဝီရိယကို ကြိုးစားရပါသည်။
- ၅။ ရှေး မဟာထေရ်တို့လည်း ဝါတွင်း၌ ပလိဗောဓ အားလုံးဖြတ်၍ တပါးတည်း ကျင့်ခြင်းဟူသော ကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကြပါသည်။

၆။ စကားပြောခြင်း၌ အတိုင်းအရှည်ကိုသိ၍ အင်္ဂုတ္တိုရ် နဝကဝဂ်၌လာသော အပိစ္ဆတာ၊ သန္တုဋ္ဌိတာစသော ဆယ်မျိုးသောစကား၊ အသုဘစသော ကမ္မဋ္ဌာန်းစကားကိုသာ ပြောသင့်ပါသည်။ နေ့တိုင်း သီလကိုဆင်ခြင်၍ ဗုဒ္ဓါဿနုတိ၊ မေတ္တာ၊ အသုဘ၊ မရဏဿတိ ဟူသော ၄ ပါးသော ကိုယ်စောင့်တရားကို မယုတ်မလျော့ စေကြပါနှင့်၊ ဤသို့စသော ကတိကဝတ်များတည်း။

အာယသ္မာပိ ဓနိယော။ ။ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ပိ သဒ္ဓါကြောင့် “ န ကေဝလံ တေ ထေရာဝ ” ဟူသော ဗျုတ်ရေက အဖွင့်ကို ရနိုင်၏။ ဤသို့ နောက်ဝါကျ၌ ပိသဒ္ဓါပါလျှင် “ ထို ထေရ်တို့ချည်းသာ ဝါကပ်ကြသလော ” ဟု စောဒနာဘွယ် ရှိသောကြောင့် “အာယသ္မာပိ ဓနိယော” ဟု မိန့်၊ ဤသို့ ရှေ့ဝါကျရှိ အနက်များကို “ ဧဝ-သာ ” ဟု ထည့်၍ စောဒနာတက်ရသည်။

[ဆောင်] သံပိဏ္ဍနတ္ထ၊ နောက်၌ပြု၊ ဧဝ စုဒ်ထုတ်ပြု။

ဝဿံ ဝုတ္တာတိ- ကား၊ ပုရိမိကာယံ- ပုရိမဝါဒံ၊ ဥပဂတာ - ဝါကပ်ကြ ကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊ မဟာပဝါရဏာယ - မဟာပဝါရဏာနေ့၌၊ ပဝါ ရေတွာ - ပဝါရဏာ ပြုပြီး၍၊ ပါရိပဒ ဒိဝသတော - အထွက်တရက်နေ့မှ၊ ဝါ-လပြည့်ကျော်တရက်နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဝုတ္တဝဿာတိ-ဝုတ္တဝဿာတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- နိဗ္ဗာန်၊ ဝေဝံ-လျှင်၊ ဝဿံ - မိုဃ်းလပတ်လုံး၊ ဝုတ္တာ - နေပြီးကုန် သည်၊ ဟုတွာ (“ဇနပဒစာရိကံ ပတ္တမိသု”၌စပ်။)

ဝဿံ ဝုတ္တာ။ ။ဝုတ္တာ၌ ဝသဓာတ်, အတိတ်ဟော (တ) ပစ္စည်း၊ ထို့ကြောင့် “နေပြီးကုန်သည်”ဟု အနက်မှန်ပေး၊ ရှေးက“ဝဿံ ဝုတ္တာ”ဟု မုဒ္ဒဇ“ဋ္ဌ”ဖြင့် ပါဠိရှိ သောကြောင့်“ဝါမှ ထကုန်သည်”ဟု အနက်ပေးမှားကြ၏။ “ဝုတ္တာ”ဟု ရှိသော်လည်း ဝသဓာတ်, တပစ္စည်းပင်၊ ထိုပါဠိ ၂ မျိုးတွင်“ဝုတ္တာ”ဟု ဒန္တဇ-တ္ထဖြင့်ရှိသောပါဠိသည် ရူပသိဒ္ဓိ အလိုတည်း၊ အဘယာရာမ ဆရာတော်ကား ရူပသိဒ္ဓိဝါဒကို မနှစ်သက်၊ “သာသဒိသတော တဿ ရိဋ္ဌောစ, သာဒိ သန္တပုစ္ဆဘန္တံ ဟံသာဒီဟိ ဋ္ဌော”ဟူသော မုဒ္ဒဇ ဋ္ဌ အပြုနောင် ဆက်၍လာသော “ဝသတော ဥဋ္ဌ” သုတ်လည်း မုဒ္ဒဇ ဋ္ဌ ဖြင့်သာ ရှိသင့်သည်-ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

ဝဿံ ဝုတ္တ ရက်။ ။“ပါရိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝုတ္တဝဿာတိ ဝုစ္ဆန္တိ”ဟု ဤ အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်လာသောကြောင့် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့ရော့မှ “ဝဿံ ဝုတ္တ-မိုဃ်း ၃ လပတ်လုံးနေ၍ ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ခေါ်နိုင်ကြောင်း သိသာ ၏။ လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့မရောက်ခင် လပြည့်နေ့ကား သတ္တာဟကရဏီယကိစ္စ ရှိမှ ခရီးသွားကောင်း၏။ ထိုကိစ္စမရှိဘဲ ပဝါရဏာပြုပြီးရုံမျှဖြင့်ခရီးသွားလျှင် ဝါလည်း ပျက်၏။ ဝဿဇ္ဈဒ ဒုက္ကဋ်အာပတ်လည်း သင့်၏။ (ဝိမတိ) ၊ ဤသို့ ၃ လတိတိ ပြည့်အောင် နေပြီးသူသာ ကထိန်ခံထိုက်သောကြောင့် ကထိန်ခင်းရာ ခေတ်ကိုလည်း သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့မှ တံဆောင်မှန်းလပြည့် အထိသာ သတ်မှတ်၍ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝဿံဝုတ္တာနံ ကထိန်အတ္ထရိတံ” ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်။

သာရတ္ထ။ ။သာရတ္ထ၌ကား ဤသို့မယူဘဲ“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝဿံ ဝုတ္တာနံ တီဟိ ဋ္ဌာနေဟိ ပဝါရေတံ”ဟူသော ပဝါရဏာကုန္ဒကပါဠိတော်ကိုထောက်၍ သီတင်း ကျွတ်လပြည့်နေ့ နံနက် အရုဏ်တက်သည်မှစ၍ “ ဝဿံ ဝုတ္တ ဖြစ်ပြီ-ဝါကျွတ်ပြီ ” ဟု ယူလေသည်။ သာရတ္ထအလိုကား-“ဝဿံ ဝုတ္တ (ဝါကျွတ်ပြီး) ပုဂ္ဂိုလ်သာ ပဝါရဏာ ပြုခွင့်ပေးသောကြောင့် ပဝါရဏာပြုချိန်၌ ဝါကျွတ်ပြီးဖြစ်နေ၏”ဟု ဆိုလိုသည်။

သို့သော်-ထို ပဝါရဏာနေ့၌“ဣမံတေမာသံ ဝဿံ ဥပေမိ”ဟူသော ပဋိညဉ်နှင့် ညီအောင် ၃ လ မပြည့်သေး၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်ရောက်ဘို့ အရုဏ် တက်မှ ၃ လပြည့်သောကြောင့် “ဝဿံ ဝုတ္တာနံ ပဝါရေတံ”၌ ပါသော ဝဿံဝုတ္တသည် “ဝဿံ ဝုတ္တ” မုချ မဟုတ်သေး၊ အနည်းငယ်ကျန်သေးသော အချိန်ကို ဂဏန်းမဖွဲ့ဘဲ ပဝါရဏာပြုမှုကို အကြောင်းပြု၍ သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့ကို ပရိယာယ်အားဖြင့်

တိဏကုဋိယော ဘိန္ဒိတွာတိ - ကား၊ ဒဏ္ဍမုဂ္ဂရာဒိဟိ-ဒုတ်, လက်ရိုက် အစ ရှိသည်တို့ဖြင့်၊ စုဏ္ဍဝိစုဏ္ဍံ - မုန့်မုန့်ညက်ညက်၊ ကတွာ- ရှိ၊ (ဇနပဒစာရိကံ- ကို၊ န ပတ္တမိံ သု-ဖဲသွားကြကုန်သည်မဟုတ်၊) ပန-အဟုတ်ကား၊ ဝတ္တသီသေ န - ကျင့်ဝတ်ကို အဥျးပြုသဖြင့်၊ [ခရီးသွားမည့် ရဟန်းတို့၏ ဂမိယဝတ်ကို ပစာနပြုသောအားဖြင့်၊] တိဏန္တ - ကို၎င်း၊ ဒါရုဝလ္လိ အာဒိနိစ- သစ်သား, နွယ် အစရှိသည်တို့ကို၎င်း၊ ဩရောပေတွာ-အောက်သို့ချ၍၊ (ဇနပဒစာရိကံ- ကို၊ ပတ္တမိံ သု-ပြီ၊) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-ချွဲ၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဝိဟာရပစ္စန္ဓေ - ကျောင်းတိုက်၏အစွန်၌၊ ကုဋိ-ကျောင်းငယ်သည်၊ ဝါ- ကို၊ ကတာ- ပြုအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တေန - ထို ရဟန်းသည်၊ အာဝါသိ ကာ-အာဝါသိကဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေ- ထို အာဝါသိကရဟန်းတို့ကို၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗာ- ပန်ပြောထိုက်ကုန်၏၊(ကိံ)ဣမံ ကုဋိ-ကို၊ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ-စောင့်ရှောက်၍၊ ဝါ- သုမ်သင်၍၊ ကောစိ-သည်၊ ဝသိတံ-၄၊ သစေ ဥဿဟတိ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင် အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿ - ထိုရဟန်းအား၊ ဒေထ-ပေးလိုက်ပါကုန်၊ ဣတိ- ဤသို့ ပန်ပြောထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ပတ္တမိတဗ္ဗံ- ဖဲသွားရာ၏။

ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အရညေ-၌၊ (ကုဋိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊) ကတာ- သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တေနဝါ- ထိုရဟန်းသည်၎င်း၊ (ယော- အကြင်ရဟန်း သည်၊ ဝိဟာရပစ္စန္ဓေ၌နေသော ရဟန်းသည်-ဟူလို၊) ပဋိဇဂ္ဂနကံ-စောင့်ရှောက် သုမ်သင်မည့်သူကို၊ န လဘတိ - မရ၊ တေနဝါ - သည်၎င်း၊ အညေသံပိ- (ဤနေရာသို့ ရောက်လာမည့်) အခြားရဟန်းတို့၏လည်း၊ ပရိဘောဂံ- အသုံး

“ ဝသံ ဝုဋ္ဌ ” ဟု မိန့်တော်မူခြင်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် သာရတ္ထဝါဒကို ဝိမတိနှင့် တကွ ဆရာမြတ်တို့ နှစ်သက်တော်မမူကြ။

ကတာကတ ဝေါဟာရ ။ ။ ကိစ္စတခု၌ ဆယ်ပုံပုံ၍ ၉ ပုံ ကျော်ကျော်လောက် ပြီးနေလျှင် ထိုကိစ္စကို “ကတ - ပြုအပ်ပြီး”ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ မပြုအပ်သေးသော အစိတ် အပိုင်း အကတမှာ မပြောပလောက်တော့၊ ထို့အတူ မိုဗ်းလပတ်လုံး နေပြီးရာရက်က ၃ လပြည့်ခါနီးပြီဖြစ်၍ ကျန်သော အစိတ်အပိုင်းအချိန်ကို ဂဏန်းမဖွဲ့ဘဲ ပဝါရဏာပြုခါ နီး၌ “ ဝသံဝုဋ္ဌ - မိုဗ်းလပတ်လုံး နေပြီးသူ ” ဟု ဆိုနိုင်သည်၊ ဤသို့သော ပြောဆို ခြင်းကို “ ကတာကတ ဝေါဟာရ ” ဟု ခေါ်သည်၊ ဥပမာ - သင်ဖြူးယက်နေသူကို “ပြီးပလား”မေးလျှင် ပြီးခါနီးသောကြောင့်“ကတ-ပြီးပါပြီ”ဟု ပြောသကဲ့သို့တည်း၊ ပြီးလျှင် “ယူခဲ့စမ်း”ဟု ပြောသောအခါ၌ကား နဲနဲကျန်သေး၍ “အကတ-မပြီးတတ် သေး”ဟု ပြောလေ့ရှိသည်။

အဆောင်သည်၊ [တိဏကဋ္ဌံဇွဲ၍ ပရိဘောဂံဟု နပုလ္လိန်ထားသည်။] ဘဝိဿတိ-
တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပဋိသာမေတွာ- သိုမှီး သိမ်းဆည်း၍၊ ဂန္တဗ္ဗိ-
သွားရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ တေဘိက္ခု- တို့သည်၊ အရညေ- ဤ၊ ကုဋိယော-တို့ကို၊
ကတွာ-၍၊ ပဋိဇေဂ္ဂနကံ-ကို၊ အလဘန္တာ-န်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တိဏဉ္စ- ကို၎င်း၊
ကဋ္ဌ- ကို၎င်း၊ ပဋိသာမေတွာ- ၍၊ သင်္ဂေါပေတွာ- ကောင်းစွာ လုံခြုံစေ၍၊
(ဇနပဒစာရိကံ၊ ပတ္တမိံ သု) ဣတိ အတ္ထော။

စ-ဆက်၊ ယထာ- အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ထပိတံ-ထားအပ်သည်၊
(သမာနံ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်သော၊) တံ-ထို မြက်၊ ထင်းသည်၊ ဝါ- ကို၊
ဥပစိကာဟိ-ခြံတို့သည်၊ န ခဇ္ဇတိ-မခဲစားအပ် မခဲစားနိုင်၊ အနောဝဿကဉ္စ-
မိုဃ်းမစွတ်အပ်သည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ [န+ဩဝဿတိတိ အနောဝဿကံ၊
ကံအနက်၌ ဣသက်၊] တထာ - ထို အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ (ခြံတို့ မခဲစား
နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ , မိုဃ်းမစွတ်နိုင်လောက်အောင်သော
အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ထပေတွာ-၍၊ ဣမံ ဌာနံ-သို့၊ အာဂတံ-၍၊ ဝသိတု
ကာမာနံ - နသော၊ သမ္ပဟ္မစာရိနံ - တို့အား၊ ဥပကာရာယ - လျော်စွာ
ကျေးဇူးပြုခြင်းငှါ၊ ဘဝိဿတိ-တံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂမိယဝတ္ထံ-ကို၊ ဝါ-ခရီး
သွားမည့်သူတို့၏ ကျင့်ဝတ်ကို၊ [ကကို ယပြု၍ ဂမိယ-ဟု ဖြစ်သည်။] ပူရေတွာ-
ပြည့်စေ၍၊ (ဇနပဒ စာရိကံ-ကို၊ ပတ္တမိံ သု-န်ငြီ။)

ဇနပဒစာရိကံ ပတ္တမိံ သူတိ- ကား၊ အတ္တနော အတ္တနော - ၏၊ စိတ္တာနု
ကူလံ-စိတ်အားလျော်သော၊ ဝါ-စိတ်ကြိုက်ဖြစ်သော၊ ဇနပဒံ-သို့၊ အဂမံသု-
န်ငြီ၊ အာယသ္မာ ပန ပေ၊ ဝသိတိအာဒိ-အစရှိသော ဝါကျသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထ

ယထာစ ထပိတံ တံ ။ ။ ယခု စာအုပ်များ၌ ဤအတိုင်းပင် ရှိ၏၊ ဋီကာလည်း
“ ဣဒါနိ သင်္ဂေါပနဝိမိံ ဒဿေန္တော (လုံခြုံစေပုံ အစီအရင်ကိုပြလို၍) ယထာစ ထပိ
တန္တိ အာဒိမာဟ” ဟု ဖွင့်၏၊ သို့သော် ဤကဲ့သို့ ယထာ တထာရှိရာ၌ စာသွားရိုးရာမှာ
“တထာ ထပေတွာ” မှ ထပနကြိယာကို ယူ၍ “ထပိယမာနံ (တံ)” ဟု လက္ခဏာပြင်ရိုး
ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထပိတံသည် ပိုသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ [ယောဇနာ၌ကား “ ထပိတံ
တိဏကဋ္ဌံ” ဟု ပင် ဖွင့်၏၊ ၎်အလို “တံ” ရှိပုံလည်း မရ။]

ဇနပဒစာရိကံ ။ ။ စရဏံ စာရိကာ-လှည့်လည်ခြင်း၊ ဇနပဒေ+စာရိကာ ဇန
ပဒစာရိကာ၊ ခရီးရှည်သွားခြင်း၌ “စာရိကာ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် သာသနာ
တော်၌ ထင်ရှား၏၊ ဤ ဒေသစာရိလှည့်လည်ခြင်းကိုလည်း လူအများကို ချီးမြှောက်
ဘို့ရာ ကြွသော ဘုရားရှင်များ အတွက်သာ ရနိုင်၏၊ သို့သော် ဘုရားရှင်ကို အစပြု၍
အတွင်ရဋ္ဌိ (သဒိဿပစာ) အားဖြင့် သာဝကတို့လှည့်လည်ခြင်းကိုလည်း “စာရိကာ”

မေဝ- သည်သာ၊ ယာဝ တတိယကန္တိ-ကား၊ ယာဝတတိယဝါရံ- ၃ ကြိမ် တိုင်အောင်၊ အနဝယောတိ (ပဒဿ)- အနဝယော ဟူသောပုဒ်၏၊ အန အဝယော(တိ ပဒစ္ဆေဒေါ)-အန အဝယောဟုပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို၊(ကာတဗ္ဗော- ပြုထိုက်၏၊)သန္ဓိဝသေန-သန္ဓိ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥကာရလောပေါ-ဥ အက္ခရာ၏ ကြေခြင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) အန အန- အလုပ်ကိစ္စတိုင်း အလုပ်ကိစ္စတိုင်း၌၊ အဝယော - ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိ၊ ကုမ္ဘကာရေဟိ - အိုးထိန်းသည်တို့သည်၊ ကတ္တဗ္ဗနာမ-ပြုထိုက်သည်မည်သော၊ ယံယံ-အကြင်အကြင် အလုပ်ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိ-၏၊[မြေကောင်းကို ရှာခြင်း၊ မြေ နှင့် ရေ ရောစပ်ခြင်း၊ အိုးဖြစ်အောင် လုပ်ခြင်းစသော အလုပ်များ။]သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အလုပ်ကိစ္စ၌၊ အနုနော (န+ဥ၊နော)- ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိ၊ ပရိပုဏ္ဏသိပ္ပေါ- ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံ သော အတတ်ရှိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

သကေတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကေ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊ [“ သဿ+ ဣဒံ သကံ ” ဟု ပြု။] အာစရိယကေတိ - ကား၊ အာစရိယကမ္မေ - ဆရာ၏ အလုပ်ကိစ္စ ဖြစ်သော၊[“အာစရိယဿ+ ကမ္မံ အာစရိယကံ ” ဟု ပြု။] ကုမ္ဘ ကာရ ကမ္မေတိ-ကား၊ ကုမ္ဘကာရာနံ - တို့၏၊ ကမ္မေ - ၌၊ ကုမ္ဘကာရေဟိ- တို့သည်၊ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေ-ပြုထိုက်သော အလုပ်ကိစ္စ၌၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဧတေန- ဤ ကုမ္ဘကာရကမ္မေဟူသော ပါဌ်ဖြင့်၊ သကံ - သော၊ အာစရိယကံ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ သရူပတော - သရုပ်သကောင် အားဖြင့်၊ ဒဿိတံ - ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပရိယောဒါတသိပ္ပေါတိ-ကား၊ ပရိသုဒ္ဓသိပ္ပေါ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော အတတ်ရှိ၏၊ အနဝယတ္ထေ- အလုပ်တိုင်း အလုပ်တိုင်း၌ ယုတ် လျော့ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ သတိပိ-လည်း၊ အညေဟိ-အခြားအိုးထိန်း သည်တို့နှင့်၊ အသဒိသသိပ္ပေါ- မတူသောအတတ်ရှိ၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဟု ခေါ်နိုင်သည်၊ ဥပမာ- ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကို “တာလဝဏ္ဏ” ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ရာမှ နှီးယပ်ကိုလည်း “တာလဝဏ္ဏ” ဟု ခေါ်နိုင်သကဲ့သို့တည်း။

ယာဝတတိယကံ။ ။ တိဏ္ဍံ+ပူရဏော တတိယော (ဝါရော)၊ တတိယောယေဝ တတိယကော (သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်း)၊ ယာဝနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် “ တတိယကံ ” ဟု ဒုတိယန္တ ရှိရသည်။

အနဝယော။ ။ အနု+အဝယော၊ “အာယဝယ-အထွက်နှင့် အဝင်၊ ဝါ-အရနှင့် အကုံ(အရနှင့် အလျော့)” ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ဝယသဒ္ဓါသည် “ ဟာနိ-ယုတ်လျော့ခြင်း ” အနက်ဟောတည်း၊ ဝယနံ ဝယော၊ နတ္ထိ+ဝယော ယဿာတိ အဝယော၊ အနုအနု+ အဝယော အနဝယော၊ အနုသဒ္ဓါ ဝိစ္စာဝါစက၊ “ ကိစ္စတိုင်း ကိစ္စတိုင်း ” ဟုလို။

သဗ္ဗမတ္တိကာမယန္တိ- ကား၊ ပိဋသံဃာဒု၊ပေ၊ ကဝါဠမတ္တံ- တံခါးပေါင်၊ တံခါးရွက်၊ သံကောက်၊ မင်းတုတ်၊ လေသောက်ပြုတင်း၏ တံခါးရွက်မျှကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ [အဘိဓာန်၌ “ပိဋသံဃာဒု-တံခါးပေါင်(ကျည်းခွေ)” ဟု ရှိ၏။] အဝသေသံ-သော၊ ဘိတ္တိ၊ပေ၊ဘေဒံ-နံရံ၊ အမိုးအုဋ်၊တိုင် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဂေဟသမ္ဘာရံ- ကျောင်း၏ အဆေခံအဥျးကို၊ မတ္တိကာမယမေဝ - မြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်သည် ကိုသာ၊ ကတွာ - ၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [မတ္တိကာယ+ကတာ မတ္တိကာမယာ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံ+မတ္တိကာ မယာ သဗ္ဗမတ္တိကာမယာ၊ ဤနေရာ၌ ပါဠိတော်ပဌမဝါကျဝယ် “ကရေယျံ” ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ကတွာ” နေရာဝယ် “ကရေယျံ” ဟု ရှိလျှင်ကောင်း၏။ ဒုတိယဝါကျ၌လည်း ကတွာ ဟု မရှိဘဲ “ကရိတွာ” ဟု သာရှိသည်။] တိဏဉ္စ၊ ပေ၊ ပစိတိ- ကား၊ တံ - ထိုကျောင်းငယ်ကို၊ သဗ္ဗ မတ္တိကာမယံ - အလုံးစုံ မြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်သည်ကို၊ ကတွာ - ၍၊ ပါဏိကာယ - လက်နှင့်တူသော သံလက်ဖြင့်၊ [ပါဏိဝိယာတိ ပါဏိကာ=လက်နှင့်တူသော ပန်းရံသုံးပစ္စည်း (သံလက်)၊ “လက်ဖနောင့်ဖြင့်” ဟု ပေးကြသည်ကို စဉ်းစားပါ။] ခံသိတွာ- အချော တိုက်၍၊ သုက္ကာပေတွာ - ခြောက်စေ၍၊ တေလ တမ္ဗမတ္တိကာယ- ဆီဖြင့် ရောအပ်သော နီသောမြေညက်ဖြင့်၊ [တေလမိဿတမ္ဗမတ္တိကာယ၊ မိဿအလယ်ပုဒ်ကြေ၊] ပရိမဇ္ဇိတွာ-ပွတ်တိုက်၍၊ အန္တောစ- အတွင်း၌၎င်း၊ ဗဟိစ-၌၎င်း၊ တိဏာဒိဟိ- တို့ဖြင့်၊ ပူရေတွာ- ၍၊ ယထာ- အကြင် အခြင်း အရာအားဖြင့်၊ ပက္ကာ-ဖုတ်အပ်သည်၊ (သမာနာ)၊ သုပက္ကာ-ကောင်းစွာ ကျက်သည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့ ကောင်းစွာ ကျက်နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပစိ-ဖုတ်ပြီ၊ စ ပန-ထပ်၍ဆက်ဥျးအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ပက္ကာ-ဖုတ်အပ်သော၊ သာကုဋိကာ - သည်၊ (အဘိရူပါ - လွန်ကဲသော အဆင်း ရှိသည်။) အဟောသိ-ပြီ၊ [“သာ အဟောသိ ကုဋိကာ” ကား ပါဠိတော်ရင်း ပါဠိဘည်း၊ ထို့ကြောင့် အဘိရူပါ စသည်တို့နှင့်တွဲ၍ အဟောသိကို အနက် ပေးပါ။] အဘိရူပါတိ-ကား၊ သုရူပါ-ကောင်းသောအဆင်းရှိသည်၊ ပါသာ ဒိကာတိ-ကား၊ ပသာဒဇနိကာ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်။

သုစိ ဃဒ္ဓိကာ။ ။ သုစိကာတိ တတ္ထ (ထိုတံခါးရွက်၌) မဇ္ဈေ ဆိဒ္ဓိကတွာ ပဝေ သိတာ-သွင်းအပ်သော “သံကောံ” တည်း၊ ယခုအခါ၌ ထိုသံကောက်အစား သော့ကို အသုံးပြုကြသည်။ ဃဒ္ဓိကာတိ ဥပရိယောဇိတာ၊ ရှေးက ကန့်လန့်ဒုတ်ချောင်းကို “မင်းတုတ်” ဟု ခေါ်၏။ (သေနာသနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ၊) [ရှေးနိဿယ၌ “သုစိ- ကျည်သေး၊ ဃဒ္ဓိကာ-ကျည်မ” ဟု ပေး၏။]

လောဟိတိကာတိ - ကား၊ လောဟိတဝဏ္ဏာ - နိမြန်းသော အဆင်းရှိသည်။
 [လောဟိတံ ယဿ အတ္ထိတိ လောဟိတိကာ။] ကိံ ကိဏိကသဒ္ဓေါတိ-
 ကား၊ ကိံ ကိဏိကဇာလဿ-ခြုံငယ်အပေါင်း၏၊ သဒ္ဓေါ-သည်။ (“ဟောတိ
 သေယျထာပိ-ဖြစ်သကဲ့သို့” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) ကိရ-ချဲ့၊ နာနာရတနေဟိ-
 အမျိုးမျိုးသောရတနာတို့ဖြင့်၊ ကတဿ-ပြုအပ်သော၊ ကိံ ကိဏိကဇာလဿ-
 ခြုံငယ် အပေါင်း၏၊ သဒ္ဓေါ - သည်။ ဟောတိ ယထာ - ကဲ့သို့၊ ဧဝံ - တူ၊
 ဝါတပါနန္တရိကာဒိဟိ-လေသေခံပြုတင်းပေါက်အကြား အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊
 ပဝိဋ္ဌေန-ဝင်လာသော၊ ဝါတေန-လေသည်။ သမာဟတာယ-ကောင်းစွာ
 တိုက်ခတ်အပ်သော၊ တဿာ ကုဋိကာယ - ၏၊ သဒ္ဓေါ- သည်။ အဟောသိ၊
 ဧတေန-ဤကိံ ကိဏိကသဒ္ဓေါအစရှိသောပါဠိဖြင့်၊ အဿာ-ထိုကျောင်းငယ်၏၊
 အန္တောစ - အတွင်း ၌၎င်း၊ ဗဟိစ - အပြင်ဘက် ၌၎င်း၊ သုပတ္တဘာဝေါ-
 ကောင်းစွာကျက်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ - ကို၊ ဒဿိတော ဟောတိ၊ ပန-
 ဝါဒန္တရကား၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ကိံ ကိဏိကတိ-ကား၊ ကံသဘာဇနံ-
 ကြေးခွက်တည်း၊ တဿာ, အဘိဟတဿ-တီးခေါက်အပ်သော၊ ကံသဘာဇ
 နဿ- ၏၊ သဒ္ဓေါယထာ- ကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤ, အတူ၊ ဝါတပ္ပဟတာယ-လေသည်
 တိုက်ခတ်အပ်သော၊ အဿာ- ၏၊ သဒ္ဓေါ အဟောသိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ။

ကိံ ဧတံ ဘိက္ခဝေတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဇာနန္တောဝ-သိတော်မူလျက်သာလျှင်၊ ဘဂ
 ဝါ-သည်။ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ- စကားကိုဖြစ်ပေါ်စေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ-
 စကားလက်စ ရစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပုစ္ဆိ - မူပြီ၊ (ဣတိ - သို့၊ အတ္ထော- ကို၊
 ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ ဧတ္ထ၏ စပ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်။) ဘဂဝတော တေမတ္ထံ
 အာရောစေသုန္တိ - ကား၊ သဗ္ဗမတ္ထိကာမယာယ-အလုံးစုံမြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်
 သော၊ ကုဋိကာယ - ၏၊ ဝါ - ကို၊ ကရဏဘာဝံ - ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊
 [ကရဏဘာဝန္တိ-ကတဘာဝံ၊ ယုပစ္စည်း ကံဟော၊] အာဒိတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-
 ၍၊ ဘဂဝတော - အား၊ အာရောစေသံ - နံပြီ၊ ကထံ ဟိ နာမ သော၊ ပေ၊
 ကရိသတိတိ ဣဒံ - သတိဟူသော ဤ သဒ္ဓါသည်၊ အတိတတ္ထေ - အတိတ်
 အနက်၌၊ အနာဂတဝစနံ-အနာဂတ်ဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဓါတည်း၊ [ဤဝါကျ၌

ကိံ ကိဏိက ဇာလဿ။ ။ “ကိဋ္ဌိကိဏံ-အနည်းငယ်သော အသံကို၊ ကရောတိတိ
 ကိံ ကိဏိ” ဟု ထောမနိဓိရှိ၏။ ကသည် ခုဒ္ဒကအနက်ဟော၊ ချုံငယ်ကလေး၊ ဇာလ
 သဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်လာအနက်တို့တွင် ဤနေရာ၌ သမူဟအနက်သင့်၏။ “ ခြုံငယ်
 ကလေးအများ၏ အသံတွေကဲ့သို့ ကျောင်းကလေး မှာလည်း အသံတွေ မြည်သည်-
 ဟူလို။ [ရှေးနိဿယ၌ “ရွှေခြုံကွန်ရက်၏” ဟု ပေး၏။]

“ကရိယာတိ”ကို ဆိုသည်။] အကာသိ(နာမ)- ပြုရတုံဘိသနည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ဤသို့ ပါဠိတော် နာမသဒ္ဓါနှင့် တွဲပေး၊] တဿ - ထို အတိတ် အနက်၌ အနာဂတ်ဝိဘတ်၏၊ လက္ခဏံ - မှတ်ကြောင်းသုတ်ကို၊ သဒ္ဓသတ္တ တော-သဒ္ဓါကျမ်းမှ၊ ပရိယေသိတဗ္ဗံ-ရှာမှီးရာ၏၊ ဝါ-ပါလေ။

နဟိ နာမ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဘဝိဿတီတိ ဣတ္ထ-၌၊ အနုဒယာတိ-ကား၊ အနု ရက္ခဏာ- အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ဧတေန- ဤ အနုဒယာဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဝံ - မေတ္တာဈာန်၏ ရှေ့အဘို့၌ ဖြစ်သော မေတ္တာကို၊ ဒဿေတိ-ပြုတော်မူ၏၊ အနုကမ္မာတိ-ကား၊ ပရဒုက္ခေန-သုတပါးတို့၏ဆင်းရဲ ခြင်းကြောင့်၊ စိတ္တကမ္မနာ-စိတ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည်၊ အဝိဟေသာတိ- ကား၊

သဒ္ဓသတ္တတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ။နာမေ ဂရဟာဝိမှယေသု (မောဂ္ဂလ္လာန်၊ ၆- ကဏ္ဍ၊ ၂-သုတ်၊) [နာမေ-နာမနိပါတ်ရှိလသော်၊ ဂရဟာ ဝိမှယေသု-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ အံဩခြင်း အနက်တို့ကို၊ ဂမုမာနေသု - သိအပ်ကုန်သော်၊ သာဗျာဒယော - သတိ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ။] ဤသုတ်၌ ဤ ပါဠိတော်ပုံစံနှင့်တကွ များစွာ သော ပုံစံတို့ကို ထုတ်လေသည်။ ပါဏိနီ၊ စန်းကျမ်းစသော သက္ကတသဒ္ဓါကျမ်းများ၌ လည်း ဤသုတ်မျိုး ပါရှိ၏။ သဒ္ဓနီတိ၌ကား- “ကထံဟိနာမယောဂေနာတိတေ အနာ ဂတဿ ဣဝ ပယောဂေါ ဟောတိ=ကထံဟိ+ နာမပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်ရာ၌ အတိတ်အနက် ဝယ် အနာဂတ်ကဲ့သို့ ပြုယှက်ရှိ၏”ဟု သုတ်တည်လေ၏။ ဤသို့ သက္ကတ ပါဠိ သဒ္ဓါကျမ်း များ၌ သုတ်ရှိသောကြောင့် “လက္ခဏံ သဒ္ဓသတ္တတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ”ဟု မိန့်သည်။

အနုရက္ခဏာ၊ ပေ၊ ဒဿေတိ။ ။ “ဒယ - ရက္ခဏေ” ဟူသော ဓာတ်နက်အရ ဒယာကို ရက္ခဏာ ဟု ဖွင့်သည်။ ထို အနုရက္ခဏအနက်ကို အတွင်းပြု၍ အနုဒယာ သဒ္ဓါသည် မေတ္တာကရုဏာ ၂ မျိုးလုံးကို ဟောနိုင်၏။ သို့သော် အနုကမ္မာ အဝိဟေ သာပုဒ်တို့က ကရုဏာကိုဟောလတံဖြစ်သောကြောင့် ဂေါဗလိဗဒ္ဓနည်း၊ ပုညညာဏ သမ္ဘာရနည်းဖြင့် အနုဒယာပုဒ်က မေတ္တာကိုသာ ဟောရတော့၏။ မေတ္တာဈာန်၏ ရှေ့ဖြစ်သမျှ မေတ္တာကို “ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဝ ” ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ အပ္ပမတ္တိ ကာပိ = အနည်းငယ်သော မေတ္တာသည်လည်း၊ န ဘဝိဿတိနာမ ” ဟု မိန့်တော်မူ လတံ၊ [မေတ္တာဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဝဘူတံ သဒ္ဓသတ္တေသု ဟိတဖရဏမေတ္တံ၊-ဇီကာ။] “မေတ္တာယ+ ပုဗ္ဗဘာဂေါ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေါ”ဟု ပြု၊ တချို့က “ ပုဗ္ဗဘာဝ ” အရ ဥပစာရမေတ္တာကိုသာ ယူကြ၏။ ထိုအယူကို “အပ္ပမတ္တိကာပိ ” ဖြင့် စဉ်းစားပါ။

စိတ္တကမ္မနာ။ ။ အနုကမ္မာကို “စိတ္တကမ္မနာ”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖွင့်သည်။ ဤအဖွင့်သည် “ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓုနံ ဟဒယကမ္မနံ ကရောတီတိ ကရုဏာ” ဟူသော ဝိဂ္ဂဟနှင့် ထပ်မိ၏။ ဤ အဖွင့်အတိုင်းပင် “အနုကမ္မံ ဥပါဒါယ” စသည်၌လည်း “အနုကမ္မံ - စိတ်၏တုန်လှုပ်ကြောင်း ကရုဏာကို၊ ဝါ - သနားခြင်းကို” ဟု ပေးပါလေ။ “သနား စောင့်ရှောက်ချီးမြှောက်ခြင်းကို” ဟု ပေးကြသောအနက်ကို စဉ်းစားပါ။

အဝိဟိံသနာ - မညှဉ်းဆဲင်းသည်။ တေဟိ - ဤ အနုကမ္မါအဝိဟေသာ ဟူသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဝံ - ကရုဏာဈာန်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ကရုဏာကို၊ ဒဿေတိ-မူ၏၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ တဿမောယ ပုရိသဿ-ထိုမဂ်ဖိုလ်မှ အချည်းနှီးဖြစ်သောယောက်ျား၏၊ ပထဝီဓဏန၊ပေ၊ အဂ္ဂိဒါနေသု - မြေတူးခြင်း၊ မြေညက်နယ်ခြင်း၊ မီးပေးခြင်းတို့၌၊ [စိက္ခလံ - မတ္တိကာ၊] ဗဟူ - နံသော၊ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒက - ငယ်ကုန် သာ၍ငယ်ကုန်သော၊ ပါဏေ-သတ္တာတို့ကို၊ ဗျာဗာဓေန္တဿ (ဝိ+အာဗာဓေန္တဿ)-ညှဉ်းဆဲစဉ်၊ ဝိနာသေန္တဿ-ဖျက်ဆီးစဉ်၊ တေသု ပါဏေသု- တို့၌၊ မေတ္တာ ကရုဏာနံ- မေတ္တာဈာန် ကရုဏာဈာန်တို့၏၊ [အပ္ပနာပတ္တ မေတ္တာ ကရုဏာနံ၊] ပုဗ္ဗဘာဝမတ္တာပိ- ရှေ့အဘို့မျှလည်းဖြစ်သော၊ အနုဒယာ-စီးပွားဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် စောင့်ရှောက်ကြောင်း မေတ္တာသည်၊ အနုကမ္မါ-စိတ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည်၊ ဝါ - စိတ်၏ တုန်လှုပ်ကြောင်း ကရုဏာသည်၊ အဝိဟေသာ - သည်၊ နဟိနာမ ဘဝိဿတိ- မဖြစ်လေယောင်တကား၊ ဝါ-မဖြစ်လေရော့သလား၊ အပ္ပမတ္တိကာပိ- အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော မေတ္တာ ကရုဏာသည်လည်း၊ န ဘဝိဿတိနာမ- တကား၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

မာ ပစ္ဆိမာ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇိတိ-ကား၊ ပစ္ဆိမော - နောက်၌ဖြစ်သော၊ ဇနသမူဟော- လူအပေါင်းသည်၊ ပါဏေသု - တို့၌၊ ပါတဗျဘာဝံ- ဖျက်ဆီးနိုင်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ [ပါတဗျဘာဝန္တိ - ဝိနာသေတဗ္ဗတံ၊ (ဒီကာ)၊ “ဘူတဝါမပါတဗျတာယ”၌ ပါတဗျ ပုဒ်ကဲ့သို့ ပါဓာတ်သည် ဝိနာသန အနက်ဟော ဟု သိစေ၏၊] မာအာပဇ္ဇိ-မရောက်ပါစေလင့်၊ ဗုဒ္ဓကာလေပိ - ဘုရားလက်ထက် တော်အခါ၌သော်မှလည်း၊ [ဝိ - ကား သမ္ဘာဝနာ၊] ဘိက္ခုဟိ - တို့သည်၊ ဧဝံ - သို့၊ ကတံ - ပြုအပ်ပြီ၊ ဤဒိသေသု - နံသော၊ ဌာနေသု - အရာတို့၌၊ [ကျောင်း အိမ် ဆောက်ခြင်း , ရေတွင်းတူးခြင်း အစရှိသော အရာတို့၌၊] ပါဏာတိပါတံ- ပါဏာတိပါတအမှုကို၊ ကရောန္တာနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်း

မှတ်ချက် ။ ။ အရှင်ဓနိယ၌ ကုဋိဆောက်လုပ်ရာဝယ် ပိုးငယ်ကလေးများကို သေစေလိုသော စေတနာမရှိပါပေ။ သို့သော် အရင်းခံကရုဏာ မရှိခြင်းကြောင့်သာ “ ငါက မြေတူးမှုစသည်ကို ပြုလျှင် ပိုးကောင်ကလေးတွေ သေကြလိမ့်မည် ” ဟု ဆင်ခြင်မှုမရှိရကား ထို မဆင်မခြင်ပြုမှုကြောင့် ရှင်ဓနိယကို ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့တော်မူသည်။

ပါဏာတိပါတံ။ ။ရှင်ဓနိယသည် ပါဏာတိပါတကို မပြုပါ။ သို့သော်အများက “ပါဏာတိပါတမှု ပြုသည်”ဟု ထင်သောကြောင့် ထို အထင်အတိုင်း “ပါဏာတိပါတံ ကရောန္တာနံ”ဟု ဆိုသည်။

တို့၏ ဒေါသော - အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ - ဤသို့၊ မညိတွာ - မှတ်ထင်၍၊
 ဣမဿ - ဤရှင် ဓနိယ၏၊ ဒိဋ္ဌာနဂတိ - အယူကို အစဉ်လိုက်ခြင်းသို့၊ [ဒိဋ္ဌိ
 ယာ - (ကျောင်း အိမ် ဆောက်ခြင်းစသော ဤကိစ္စမျိုး၌ ပါဏာတိပါတကို
 ပြုကောင်း၏ ဟူသော) အယူကို + အနဂတိ - အစဉ်လိုက်ခြင်း၊] အာပဇ္ဇမာနာ-
 ရောက်သော၊ ပစ္စိမာ - သော၊ ဇနတာ - သည်၊ ပါဏော - တို့ကို၊ ဧဝံ - သို့၊ [ဤ
 အရှင်ဓနိယ ပြုအပ်သည့်အတိုင်း၊] မာမညိ - မမှတ်ထင်ပါစေလင့်၊ [ယထာ
 ထေရေန ကတံ, ဧဝံ မာမညိ၊] ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ - လျှင်၊ ဓနိယံ - ကို၊
 ဂရဟိတွာ - ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီး၍၊ န စ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗာတိ - ဟူ၍၊
 အာယတိ - နောင်အခါ၌၊ တာဒိသာယ - သော၊ ကုဋိကာယ - ကို၊ ကရဏံ -
 ကို၊ ပဋိက္ခိပိ - မူပြီ၊ စ - ဆက်၊ ပဋိက္ခိပိတွာ - မူပြီး၍၊ ယော ကရေယျ၊ အာပတ္တိ
 ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ - ဟူ၍၊ သဗ္ဗမတ္တိကာမယကုဋိကာကရဏော - အလုံးစုံ မြေညက်
 ဖြင့် ပြုအပ်သော ကျောင်းငယ်ကို ပြုခြင်း၌၊ အာပတ္တိ - ကို၊ ထပေသိ - မူပြီ၊
 တဿာ - ကြောင့်၊ (အာပတ်သင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ယောပိ - အကြင်
 ရဟန်းသည်လည်း၊ ပထဝီဓဏနာဒိနာ - မြေတူးခြင်း အစရှိသော အမှုဖြင့်၊
 ပါဏောသု - တို့၌၊ ပါတဗျတံ - သို့၊ အနာပဇ္ဇန္တာ - မရောက်ဘဲ၊ တာဒိသံ-
 သော၊ [အချို့ စာအုပ်၌၊ ပိ - ပါ၏၊ မကောင်း၊] ကုဋိကံ - ကို၊ ကရောတိ - ၏၊
 သောပိ - ထို ရဟန်းသည်လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ - သို့၊ အာပဇ္ဇတိ - ၏။

ပန - ဆက်၊ ပထဝီဓဏနာဒိဟိ - တို့ဖြင့်၊ ပါဏောသု - တို့၌၊ ပါတဗျတံ - သို့၊
 အာပဇ္ဇန္တာ - လျက်၊ ယံယံ ဝတ္ထု - အကြင်အကြင် (မြေတူးခြင်းစသော)
 ဝတ္ထုကို၊ ဝိတိက္ကမတိ - လွန်ကျူး၏၊ တတ္ထ တတ္ထ - ထိုထို (မြေတူးခြင်း အစ
 ရှိသော) ဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တမေဝ - ဟောတော်မူအပ်ပြီးသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊
 (ပထဝီဓဏန, ဘူတဂါမ - စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်၊) အာပတ္တိ - သို့၊ အာပဇ္ဇ
 တိ - ၏၊ ဓနိယတ္ထေရဿ - ၏၊ အာဒိကမ္မိကတ္တာ - အစအမှု၌ ယှဉ်သူ၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ - အနာပတ်တည်း၊ [“ယော ကရေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္က
 ဋ္ဌဿ” အရ ဟောတော်မူအပ်သော အာပတ်သည် အရှင်ဓနိယမှာ အာဒိ
 ကမ္မိက ဖြစ်သောကြောင့် မသင့် - ဟူလို။] သေသာနံ - အရှင်ဓနိယမှ ကြွင်းကုန်
 သော၊ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ [“န ဘိက္ခဝေသဗ္ဗမတ္တိကာမယာ” စသော သိက္ခာပုဒ်
 ကို၊] အတိက္ကမိတွာ - ကျူးလွန်၍၊ ကရောန္တာနမ္မိ - ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏
 ၎င်း၊ ကတံ - သူတပါးပြုအပ်ပြီးသော ကုဋိကို၊ လဘိတွာ - ၍၊ တတ္ထ - ထိုကုဋိ၌၊
 ဝသန္တာနမ္မိ - တို့၏ ၎င်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ - သည်သာ (ဟောတိ)၊ [သူတပါးပြုအပ်
 ပြီးသော ကုဋိ၌ နေကောင်းသေးလျှင် အဖျက်ခိုင်းတော် မမူရာ၊ အဖျက်ခိုင်း

တော်မူခြင်းကိုထောက်၍“မနေကောင်း”ဟုသိသာ၏။ ထို့ကြောင့်“နေလျှင် ဒုက္ခိ”ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။] ပန-အန္ဓယကား၊ ဒဗ္ဗသ မ္ဘာရမိဿကာ- သစ်, ဝါး စသည်တို့ဖြင့် ရောအပ်သော ကျောင်းငယ်သည်။ ယထာဝါ တထာ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မိဿာ-ရောအပ်သည်။ ဟောတု- စေ၊ ဝန္တတိ- ၏။ [အောက်ခံ မြေညက်ခုံပေါ်၌ သစ် ဝါး ရောခြင်း စသည်ဖြင့် တနည်းနည်းရောလျှင် အပ်၏။] သုဒ္ဓမတ္တိကာမယာဝ-သက်သက် မြေညက်ဖြင့် ပြုအပ်သော ကျောင်းငယ်သည်သာ၊ နဝန္တတိ - မအပ်၊ သာဝိ- ထိုသုဒ္ဓမတ္တိကာမယ ကျောင်းငယ်သည်လည်း၊ ဣဋ္ဌကာဟိ - အုဋ္ဌတို့ဖြင့်၊ ဂိဇ္ဇ ကာဝသထ သင်္ခေပေန - အုဋ္ဌတိုက်အသွင်ဖြင့်၊ ကတာ-ပြုအပ်သောကျောင်း သည်၊ ဝန္တတိ-၏။ [ဂိဇ္ဇကာဟိ ဝေ - အင်္ဂတေမပါ၊ မြေနိသရုတ်တို့ဖြင့်သာ+ ကတာ- ပြုအပ်သော (အင်္ဂတေလည်း မသုတ်အပ်သော)+ အာဝသထော ဂိဇ္ဇကာဝသထော။]

ဝေံ ဘန္တေတိခေါ၊ ပေ၊ ဘိဒ္ဓိံ သူတိ-ကား၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝစနံ-တော်ကို၊ သမ္ပုဒိန္ဒိ တွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ ကဋ္ဌေဟိစ-သစ်သားတို့ဖြင့်၎င်း၊ ပါသာဏေဟိစ- ကျောက်ခဲတို့ဖြင့်၎င်း၊ တံ ကုဋိကံ-ကို၊ ဝိကိ ရန္တာ - ဖရိုဖရဲ ဖြန့်ကြဲကုန်လျက်၊ (မှန်မှန် ညက်ညက် ပြုကုန်လျက်)၊ [ဝိကိရန္တာ-စုဏ္ဍဝိစုဏ္ဍံ ကရောန္တာ၊] ဘိဒ္ဓိံ သု - ဖျက်ကြဲကုန်ပြီ၊ အထခေါ အာယသ္မာ ဓနိယောတိ အာဒိမိ - အစ ရှိသောဝါကျ၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတုံကား၊ သင်္ခေပတ္ထော - အကျဉ်းချုပ် အနက်တည်း၊ ဓနိယော-သည်၊ ကေပသေ-ကျောင်း၏ဘေးတဘက်၌၊ ဒိဝါ ဝိဟာရံ-နေအခါ၌နေခြင်းငှါ၊ ဝါ-နေအခါဝယ် နေရာအရပ်၌၊ [နိသိန္ဓော- သည် အကမ္မက ဓာတ်ဖြစ်၍ “ ကို ” ဟု မပေးရ၊] နိသိန္ဓော - ထိုင်နေသည်၊ (ဟုတွာ၊) တေနသဒ္ဓေန-ထိုကျောင်းဖျက်သံကြောင့်၊ အာဝတ္တံ-၍၊ တေဘိက္ခု- တို့ကို၊ အာဝုသော-အရှင်ဘုရားတို့၊ တုမှေ-တို့သည်၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ မေ-၏၊ ကုဋိံ - ကို၊ ဘိဒ္ဓိယ - ဖျက်ကြဲပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ - မေး၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘေဒါပေသိ-ဖျတ်စေတော်မူပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ သုဗ္ဗစ တာယ - ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- ပြောဆို၍ လွယ်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္ပုဒိန္ဒိ-လက်ခံပြီ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-တည်း၊ [“သမ္ပုဒိန္ဒိတိ” ဟု “ဣတိ” ပါစေ။]

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥျားအံ့၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အတိမဟန္တေန-အလွန်ကြီးစွာသော၊ ဣမိနာ ဥဿာဟေန- ဤအားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဝသနတ္ထံ - နေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ကတံ-

ပြုအပ်ပြီးသော၊ ကုဋိကံ-ကို၊ ဘေဒါပေသိ-ဖျက်စေတော်မူသနည်း၊ တေဿ-
 ဤအရှင်ဓနိယ၏၊ ဧတ္ထ-ဤ ကျောင်းငယ်၌၊ ဝယကမ္မဗ္ဗိ-ကုန်ကျမှုသည်လည်း၊
 အတ္ထိ နန- ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ - ဤကား စောဒနာတည်း၊
 ကိဉ္ဇာပိအတ္ထိ-အကယ်၍ကားရှိပါပေ၏၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင်ရှိပါသော်လည်း၊
 နံ-ထိုကျောင်းငယ်ကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အကပ္ပိယာ-မအပ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 ဘိန္နာပေသိ - မူပြီ၊ တိတ္ထိယဓဇော - တိတ္ထိတို့၏အလံတည်း၊ ဣတိ - ကြောင့်၊
 ဘိန္နာပေသိ- ပြီ၊ အယံ- ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံး
 အမြတ်တည်း၊ အဋ္ဌကထာယံပန-မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား၊ သတ္တာနဒယာယ
 ပေ၊ ပဋိသေဓနာယာတိ အာဒိနိ- အစရှိကုန်သော၊ အညာနိပိ-အခြားလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ကာရဏာနိ-တို့ကို၊ ဝုတ္တာနိ-နိပြီ၊ [သတ္တာနဒယာယ-သတ္တာ
 တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ (ဘိန္နာပေသိ - မူပြီ၊) ပတ္တစိဝရ ဝုတ္တတ္တာယ-
 သပိတ်သင်္ကန်း၏ လုံခြုံသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ (ဘိန္နာပေသိ၊ “ ဝုတ္တဘာ
 ဝတ္တာယ ” ဟု ဆိုလိုလျက် “ ဘာဝ ” ပုဒ်-ကြသည်၊) သေနာသန ဗာဟုလျ
 ပဋိသေဓနာယ - ကျောင်း၏ များသည်၏အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊
 (ဘိန္နာပေသိ- ပြီ၊) တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဒါနိပိ-ယခုခေတ်၌လည်း၊ ဗဟုဿ
 တော- များသောသုတရုံသော၊ ဝိနယညူ - ဝိနည်းကို တတ်သိသော၊ ယော
 ဘိက္ခု-သည်၊ အညံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အကပ္ပိယံ-မအပ်သော၊ ပရိက္ခာရ-

ဝယကမ္မဗ္ဗိ။ ။ မြေတူးခြင်း-တံခါးရွက် စသော သစ်သားဆိုင်ရာကို ပြုလုပ်ခြင်း
 တို့၌ ရှင်ဓနိယကိုယ်တိုင် မတတ်နိုင်ရကား ငှါးရလိမ့်မည်၊ ငှါးရလျှင်လည်း အပ်သော
 နည်းဖြင့် လက်ခပေးရမည် ဖြစ်၍ ကုန်ကျစရိတ်ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် ဖျက်သူတို့မှာ ဝိဝါ
 (အစားပေး) ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလား-ဟူလို။

တိတ္ထိယဓဇော။ ။ ဘိက္ခုနံ အကပ္ပိယတ္တာ ဧဝ တိတ္ထိယဝတာနုပတ္တာ တိတ္ထိယ
 ဓဇော = ရဟန်းတို့အား မအပ်လျှင် တိတ္ထိတို့အကျင့်အားလျော်သော ကုဋိဖြစ်နေရကား
 တိတ္ထိတို့၏ အလံ (တိတ္ထိတို့သည် ထို ကုဋိနှင့် အလားတူသော စာဋိ (အိုးစရည်းကြီး)
 စသည်၌ နေလေ့ရှိရကား တိတ္ထိတို့၏ အမှတ်အသား) ဖြစ်သည်။

အညာနိပိ။ ။ ထို ကုဋိမျိုးလုပ်ရာ၌ မြေတူးမှုစသည်ကြောင့် ပျက်စီးမည့် သတ္တာ
 တို့ကို စောင့်ရှောက်တော် မူလိုခြင်းသည် သတ္တာနဒယတည်း၊ ထို ကုဋိမျိုးသည် အစ
 အပူလည်း မမျှ၊ သူခိုးများ ဖျက်ဘို့လည်း လွယ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုကုဋိ၌ ထားအပ်
 သော ပတ္တစိဝရတို့ ဆွေးမြည့်လွယ်၏၊ လုံလည်း မလုံပြီ၊ ထိုသို့ မဖြစ်စေခြင်းသည် ပတ္တ
 စိဝရက္ကတည်း၊ ထို ကုဋိကို ခွင့်ပြုလိုက်လျှင် ကျောင်းအမျိုး အစားတွေ များလွန်း
 လာဘွယ် ရှိခြင်းသည် သေနာသန ဗာဟုလ္လတည်း၊ ဤသို့ စသော အကြောင်းများကို
 “အညာနိပိ” ဟု ဆိုသည်၊ ပိဖြင့် မိမိပြခဲ့သော အကြောင်း ၂ မျိုးကိုလည်း ပေါင်း။

ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝိစရန္တံ - လှည့်လည်နေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ ဆိန္ဒာပေယျဝါ-ဖြတ်မူလည်း ဖြတ်စေအံ့၊ ဘိန္ဒာပေယျဝါ-ခွဲမူလည်း ခွဲစေအံ့၊ သော - ထိုရဟန်းသည်၊ အနုပဝဇ္ဇော- ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အပြစ်မရှိ၊ [အနုပဝဇ္ဇော- နတ္ထိ+ဥပဝဇ္ဇံ ယဿာတိ အနုပဝဇ္ဇော၊ “ ဒေါသံ အာရောပေတွာ နဝတ္ထဗ္ဗော ” ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်၊ ထို အနုပဝဇ္ဇောကို “ နေဝစောဒေတဗ္ဗော ” စသည်ဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ဖော်သည်။] နေဝ စောဒေတဗ္ဗော-မစောဒနာထိုက်၊ န သာရေတဗ္ဗော- အပြစ်ကို အမှတ်မရစေထိုက်၊ တံ - ထိုရဟန်းကို၊ မမ- န၊ ပရိက္ခာရော- ကို၊ တယာ- သည်၊ နာသိတော- ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ ဝါ - ထိုပရိက္ခရာ၏ တန်ဖိုးကို၊ ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္ထု- ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ န လဗ္ဘာ-မရအပ်။

တတြ - ထို အကပ္ပိယပရိက္ခရာကို ဖျက်စေရာ၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ပါဠိမုတ္တကော - ပါဠိတော်မှလွတ်သော၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယ ပရိက္ခာရဝိနိစ္ဆယော-အပ်၊ မအပ် ပရိက္ခရာကို ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားတည်း၊ ကေစိ-အချို့ ရဟန်းတို့သည်၊ တာလပဏ္ဍန္တတ္ထံ - ထန်းရွက် ထီးကို၊ အန္တောဝါ-အတွင်းဘက်၌သော်၎င်း၊ ဗဟိဝါ - ပြင်ဘက်၌သော်၎င်း၊ ပဗ္ဗဝဏ္ဏေန- နီလစသား ငါးပါးသော အဆင်းရှိသော၊ သုတ္တေန - ရောင်စုံချည်ဖြင့်၊ သိဗ္ဗန္တာ-ချုပ်စပ်ကုန်လျက်၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌံ - ပြေပြစ် ညက်ညောသောအဆင်း ရှိသည်ကို၊ ကရောန္တိ-န၏၊ တံ- ထိုသို့ပြုခြင်းသည်၊ န ဝန္တတိ-မအပ်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ကေဝဏ္ဏေန-တမျိုးသော အဆင်းရှိသော၊ နီလေနဝါ- အညိုမူလည်း ဖြစ်သော၊ ပီတကေနဝါ - အရွှေမူလည်းဖြစ်သော၊ [အညိုဂုဏ်ဖြင့် ဂုဏီချည်ခြစ်ကိုယူ၊ ဂုဏုပစာရတည်း၊ ပီတက၌လည်း နည်းတူ။] ယေနကေနစိ - အမှတ်မထားတပါးပါးသော၊ သုတ္တေန-ဖြင့်၊ အန္တောဝါ-၌၎င်း၊ ဗဟိဝါ-၌၎င်း၊ သိဗ္ဗိတုံ-ချုပ်ခြင်းငှါ၎င်း၊ ဆတ္တဒဏ္ဍဂ္ဂါဟကံ - ထီးရိုးကို ယူတတ်သော၊ သလာကပဗ္ဗရံ- ဝါးခြမ်းခရိုင်ကို၊ ဝိနန္ဒိတုံဝါ - ဖွဲ့ကြက်ခြင်းငှါ၎င်း၊ ဝန္တတိ - အပ်၏။

တာလပဏ္ဍန္တတ္ထံ ။ ။ ရှေးက ထန်းရွက်ဖြင့် ပြုအပ်သောကြောင့် “ တာလပဏ္ဍန္တတ္ထံ ” ဟု ဆိုဟန်တူ၏။ ယခုခေတ်၌ အဝတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောကြောင့် ထို ဝတ္ထုတ္တကိုလည်း အတွင်ရဋ္ဌီ (သဒိဿပစာရ) အားဖြင့် တာလပဏ္ဍန္တတ္ထဟုပင်ခေါ်၊ သို့သော် ဝတ္ထုတ္တမှ (ထန်းရွက်များစပ်သလို) စပ်၍ ချုပ်ဘယ်မလို။

ဆတ္တဒဏ္ဍ၊ ဗေ၊ သလာကပဗ္ဗရံ ။ ။ “ ထီးရိုးကိုယူတတ်သော ထီး ခရိုင် ” ဟူသည် ယခုအခါ ထီး၏ အတွင်းဘက်ရှိ ထီးခရိုင်ပင်တည်း၊ ထိုခရိုင်များကိုလည်း ခိုင်မြဲအောင် အရောင်တမျိုးထည်းသာရှိသောကြိုးဖြင့် ဖွဲ့တုပ်နိုင်သည်။ [ကေဝဏ္ဏေန- စသည်ကို

တဉ္စ - ထို ထီးခရိုင်ကိုလည်း၊ ထိရကရဏတ္ထံ- ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊
 (ဝိနနိဒ္ဓိတုံ ဝနုတိ- နါ) ဝဏ္ဏမဋ္ဌတ္ထာယ- အဆင်း၏ပြေပြစ်ညက်ညောသည်၏
 အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ န ဝနုတိ-မအပ်၊ ဆတ္တ ပဏ္ဏကေသု-ထီးရွက်တို့၌၊ [ထီးရွက်
 အဖျားတို့၌၊] မကရဒန္တကံဝါ- မကန်းသွား ပုံသဏ္ဌာန်ကိုသော်၎င်း၊ အမု
 စန္ဒကံဝါ-လ ထက်ဝက် ပုံသဏ္ဌာန်ကိုသော်၎င်း၊ [ယခု ဖဲထီးအဖျား၌ ဝိုက်၍
 ထားသောပုံမျိုး၊] ဆိန္ဒိတုံ - ငှါ၊ န ဝနုတိ၊ ဆတ္တဒဏ္ဍေ - ထီးရိုး၌၊ ဂေဟ
 ထမ္ဘေသု ဝိယ- အိမ်တိုင် တို့၌ကဲ့သို့၊ ယဇကောဝါ - ရေအိုးငယ် သည်၎င်း၊
 [ကြာသွတ်ဒိုး-ဟု ပေးကြ၏၊ ကြာပန်းစိုက်၍ သွတ်၍ထားသောအိုး-ဟုလို၊]
 ဝါဠုပုကံဝါ- ခြင်္သေ့ သစ်ကျား သားရဲရှပ်သည်၎င်း၊ န ဝနုတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ -
 ထီးရိုး၏ အလုံးစုံသောအရပ်၌၊ [ဆတ္တဒဏ္ဍေ သဗ္ဗတ္ထ၊] အာရဂ္ဂေန- ဆောက်
 ဖျားဖြင့်၊ [အာရဂ္ဂေန-နိခါဒန မုခေန၊ ဤနေရာ၌ အာရသဒ္ဓါသည် နိခါဒန၏
 ပရိယာယ်တည်း၊] လေခါ - အရေးသည်၊ ဝါ- ကို၊ ဒိန္နာ - ပေးအပ်သည်၊
 သစေပိ ဟောတိ- အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ သာပိ- ထိုအရေး
 သည်လည်း၊ န ဝနုတိ၊ ယဇကမ္ပိ - အိုးငယ်ကို၎င်း၊ ဝါဠုပုမ္ပိ - ကို၎င်း၊ ဘိန္ဒု
 တွာ - ဖျက်၍၊ ဓာရေတမ္ပိ - ဆောင်ရာ၏၊ ဝါ- ဆောင်းရာ၏၊ လေခါပိ-
 ကိုလည်း၊ ဃံသိတွာဝါ-ပွတ်တိုက်၍မူလည်း၊ အပနေ တဗ္ဗာ- ဖယ်ရှားထိုက်၏၊
 သုတ္တကေန ဝါ - ချည်ဖြင့်မူလည်း၊ ဒဏ္ဍော - ကို၊ ဝေဠုတဗ္ဗော - ရစ်ပတ်
 ထိုက်၏၊ ပန- ကား၊ ဒဏ္ဍဗုနေ - ထီးရိုး၏အရင်း၌၊ အဟိစ္ဆတ္တကသဏ္ဌာနံ-
 မှိုင့် သဏ္ဌာန်သည်၊ ဝနုတိ၊ ဝါတပ္ပဟာရေန- လေ၏ တိုက်ခတ်ခြင်းကြောင့်၊
 အစလနတ္ထံ - မလှုပ်ရှားခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဆတ္တ မဏ္ဍလိကံ - ထီးရိုးအတွင်း၏
 အပိုင်းငယ်ကို၊ [ဆတ္တဿ အန္တော ဒုဒ္ဒကမဏ္ဍလံ။] ရဇ္ဇ၊ ကေဟိ - ကြိုးငယ်
 တို့ဖြင့်၊ ဝါဟေတွာ- ယူစေ၍၊ ဒဏ္ဍော - ထီးရိုး၌၊ ဗန္ဓန္တိ- ဖွဲ့ကြကုန်၏၊ တသ္မိံ

လိုက်စေ။] [တဿ- ထို ထီးရိုး၏၊ အပရိဂဋ္ဌနတ္ထံ- မလျှောကျခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဆတ္တ
 သလာကာနံ - ထီး၌ပါသော ဝါးခြမ်းစိတ်တို့၏၊ မူလပဒေသဒဏ္ဍာဿ သမန္တတော
 ဒဋ္ဌံ ပဉ္စရံ ကတွာ သုတ္တေဟိ ဝိနန္ဒန္တိ၊ သောပဒေသော ဆတ္တဒဏ္ဍာဿ သလာကပဉ္စရံ
 နာမ-ဝိမတိ။]

သဋ္ဌကံဝိ၊ပေ၊ဝေဠုတဗ္ဗော။ ။ရှေးက တိုင်ထိပ်၌ ရေအိုးငယ် (ကြာစိုက်အိုး)
 ခြင်္သေ့စသော အရုပ်များ တပ်ထားတတ်၏၊ ထို့အတူ ထီးရိုးထိပ်၌လည်း တပ်ထား
 တတ်၏၊ ထိုအိုး ထိုအရုပ်များကို ဖျက်ပြီးမှ ထိုထီးကို သုံးစွဲရသည်၊ အရိုး၌ အရေး
 အကြောင်းများ ခြစ်၍ထားတတ်၏၊ ထို အရေးအကြောင်းကိုလည်း ဒါးဖြင့်ဖျက်၍
 ဖြစ်စေ၊ အရေးမပေါ်စေဘဲ အရိုးနှင့်အရေး တပြေးထည်းဖြစ်အောင် ကြိုးငယ်တို့ဖြင့်
 ရစ်ပတ်၍ဖြစ်စေ ထီးကိုသုံးစွဲပါ။

ဗန္ဓနဋ္ဌာနေ- ထို ဖွဲ့ရာအရပ်၌၊ ဝလယမိဝ - လက်ကောက်ကဲ့သို့၊ ဥက္ကိရိတွာ- အထက်သို့ တက်စေ၍၊ လေခံ-ကို၊ ထပေန္တိ-ထားကြကုန်၏။ သာ-ထို အရေးသည်၊ ဝန္တတိ - အပ်၏။ [ဝါတပ္ပဟာရေန - စသော ဝါကျ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ယခုထီးများကိုကြည့်၍ မရှင်းပါ။ နားလည်သူများကို မေးကြပါလေ။]

စိဝရံ-ကို၊ မဏ္ဍနတ္ထာယ-တန်ဆာဆင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နာနာသုတ္တကေဟိ- အမျိုးမျိုးသော အဆင်းရှိသောအပ်ချည်တို့ဖြင့်၊ သတပဒိသဒိသံ - ကင်းခြေများနှင့်တူစွာ၊ ဝါ- ကင်းခြေများသဏ္ဍာန်၊ သိဗ္ဗန္တာ-ချုပ်ကုန်လျက်၊ အာဂန္တုကပဉ္စ- အာဂန္တုကအလွှာကို၊ ဝါ - သလင်းတောင်ကို၊ ထပေန္တိ - န်၏။ [မူလပိတ်သားထဲတွင် မပါဘဲနှင့် အပေါ်က အပိုထပ်အပ်သော အလွှာကို “အာဂန္တုကပဉ္စ” ဟု ခေါ်သည်။ ထိုအလွှာကို ရှေးက “သလင်းတောင်” ဟု ခေါ်ကြ၏။] အညမ္ဘိ-(ကင်းခြေများသဏ္ဍာန်မှ) အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ယံ ကိစ္ဆိ - သော၊ သုစိကမ္ဘဝိကာရံ - အပ်ချုပ်မှု၏ ထူးခြားသောအမှုအရာကို၊ ကရောန္တိ-န်၏။ ပဉ္စမုခေဝါ-အလွှာ၏ အဥျးအစပ်၌သော်၎င်း၊ ပရိယန္တေ ဝါ- သင်္ကန်း အဆုံး၌သော်၎င်း၊ [ပရိယန္တေ တိ-စိဝရပရိယန္တေ၊ စိဝရအနုဝါတံ (သင်္ကန်း၏ အလျားအဆုံးကို) သန္ဓာယ ဧတံ ဝုတ္တံ၊] ဝေဏိံ ဝါ - ပြောင်းနှို သဏ္ဍာန် ချုပ်ခြင်းကို၎င်း၊ [ဝေဏိံ တိ-ဝရကသီသာကာရေန သိဗ္ဗနံ၊] သင်္ခလိ ကံ ဝါ-သံကွင်းဆက်သဏ္ဍာန် ချုပ်ခြင်းကို၎င်း၊ (ကရောန္တိ-န်၏) ဝေမာဒိံ - ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော ချုပ်မှုသည်၊ န ဝန္တတိ၊ ပကတိသုစိ

ဝလယမိဝ ဥက္ကိရိတွာ ။ ။ ကြိုးချည်ဘို့နေရာ၌ လက်ကောက် သေးသေးကဲ့သို့ အရေးအကြောင်းကလေး အထက်၌ ပေါ်ထင်စေ၍၊ [ဥက္ကိရိတွာတိ - ဥဋ္ဌာပေတွာ (အထက်၌တက်စေ၍)။] ဝိမတိ၌ကား-“နိန္ဒံ ဥန္တတံ ဝါ ကတွာ”-ဟု ဆိုသည်။ နိမံ (ချိုင့်) ၍ သော်လည်းနေစေ၊ အပေါ်၌ မောက်၍သော်လည်းနေစေ - ဟုလို။ [ဤ စကားဖြင့် “လေခါ မအပ်” ဟု ဆိုသော်လည်း ဤ မဏ္ဍလ၌ကား “လေခါအပ်ပါ၏” ဟု သိစေ၏။]

နာနာသုတ္တကေဟိ ။ ။ နာနာဝဏ္ဏေဟိ သုတ္တေဟိ၊ ဣဒဗ္ဗ-ဤနာနာသုတ္တကေဟိ ဟူသော စကားကိုလည်း၊ တထာကရောန္တာနံ ကရဏပ္ပကာရဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ=ထိုကဲ့သို့ ပြုသူတို့၏ ပြုပုံနည်းအပြားကို ပြခြင်းငှါ ဆိုအပ်၏။ ဧကဝဏ္ဏသုတ္တေနပိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော သတပဒိသဏ္ဍာန်စသော အပြားအားဖြင့်) သိပ္ပိတံ နဝန္တတိယေဝ။

ပတ္တမုခေ ။ ။ ပတ္တကောဂ္ဂိယံ၊ ဒိန္ဒံ ပတ္တာနံ သင်္ခလိတဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဧတံ ဝုတ္တံ၊ [သင်္ကန်းကို ၅ ခုစား စသည် ဖြတ်ပြီးနောက်၊ ထို အပြတ်ခြင်း ဆက်စပ်ရာ ဌာနကို ရည်ရွယ်၍ “ပတ္တမုခေ” ဟု ဆိုသည်။]

ကမ္မမေဝ - ပကတိအပ်ချုပ်မှုသည်သာ၊ (ရိုးရိုးအပ်ချုပ်မှုသည်သာ၊) ဝဋ္ဋတိ၊ ဂဏ္ဍိကပဏ္ဍကဋ္ဌ - ကမ္မတ်သီးတပ်ရာ အပေင်္ဂါလ္လောကို၎င်း၊ [အနားပတ်သီးတပ်ရာအိမ်-ဟူလို၊] ပါသက ပဏ္ဍကဋ္ဌ-ကမ္မတ်ကွင်းတပ်ရာအပေင်္ဂါလ္လောကို၎င်း၊ [အနားပတ်ကွင်းတပ်ရာအိမ် - ဟူလို၊] အဋ္ဌကောဏမ္ဘိ - ရှစ်ထောင့်ကို၎င်း၊ သောဠသကောဏမ္ဘိ - ၎င်း၊ ကရောန္တိ၊ တတ္ထ - ထိုအလွှာတို့၌၊ အတ္ထိယဂယ မုဂ္ဂရာဒိနိ-စေတီပုံ၊ ချွန်းပုံ၊ ဝါးရင်းတုတ်ပုံအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒသေန္တိ - နန်း၊ ကတ္တဒကိန္နိ - ပုဇွန်မျက်လုံးပုံတို့ကို၊ ဥက္ကိရန္တိ - ပေင်္ဂါထွက်စေကြကုန်၏၊ သဗ္ဗံ-သည်၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ စတုကောဏမေဝ- ၄ ထောင့်အလွှာသည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ။

ကောဏသုတ္တပိဋကဏ-ကမ္မတ်သီးအိမ် ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်၏အထောင့်တို့မှ ထွက်သော ချည်အဖုတို့သည်လည်း၊ ဝါ - ကမ္မတ်သီးအိမ် ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်၏ အထောင့်တို့မှ ထွက်သောချည်၊ ထွက်သောအဖုတို့သည်လည်း၊ စီဝရေ- ကို၊ ရတ္ထေ- ဆိုအပ်ပြီးသော်၊ ဒုဝိညေယျရူပါ- မသိအပ်သောသဘောရှိကုန်သည်၊ ဝါ-မထင်ရှားသော သဘောရှိကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊) ဝဋ္ဋန္တိ - နန်း၊ ကဗ္ဗိကပိဋ္ဌခလိအာဒိသု - ဆံပုန်းရည်၊ မုန့်ညက်ရည်၊ ကစည်ရည် အစရှိသည်တို့၌၊ စီဝရံ - ကို၊ ပက္ခိပိတံ - ထည့်ခြင်းငှ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ [သင်္ကန်းတောင့်တောင့်ကလေးနေအောင် မထည့်ရ- ဟူလို၊] ပန- အနွယ်ကား၊ စီဝရ ကမ္မကာလေ - သင်္ကန်းချုပ်မှုကို ပြရာအခါ၌၊ ဟတ္ထမလ သုစိမလာဒိနံ- ထက် အညစ်အကြေး၊ အပ် အညစ်အကြေး အစရှိသည်တို့ကို၊ ဓောဝနတ္ထံ- ဖွပ်ခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ ကိလိဋ္ဌကာလေ - ညစ်နွမ်းရာအခါ၌၊ ဓောဝနတ္ထံစ - ငှါ၎င်း။

အတ္ထိယ ဂယ မုဂ္ဂရာဒိနိ။ ။ အတ္ထိယံနာမ-စေတီယသဏ္ဍာနေန (အရင်းတုတ် အဖျားသေး) သိဗ္ဗနံ၊ မူလေ တနုကံ (အရင်းသေး) အဂ္ဂေ မဟန္တံ (အဖျားတုတ်) ကတ္တာ ဂဒါကာရေန သိဗ္ဗနံ ဂယာ၊ မူလေစ အဂ္ဂေစ ဧကသဒိသံကတ္တာ မုဂ္ဂရာကာရေန (ဝါးရင်းတုတ်သဏ္ဍာန်ဖြင့်) သိဗ္ဗနံ မုဂ္ဂရာ။ [“ဆောက်ပုတ် ” ဟု မပေးနှင့်။]

ကတ္တဒကိန္နိ။ ။ ဂဏ္ဍိကပတ္တ ပါသကပတ္တာနံ အန္တေ (အဆုံး၌) ပါဠိဗန္ဓံ ကတ္တာ (အစဉ်အတန်းအားဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သည်ကို ပြု၍) ကတ္တဒ္ဓာနံ အက္ခိသဏ္ဍာနံ (ပုဇွန် မျက်စိသဏ္ဍာန်ရှိသော အပေင်္ဂါ၌ ပြူး၍ထွက်နေသော အသီးကလေးကို) ဥဋ္ဌာပေန္တိ။

ကောဏသုတ္တပိဋက။ ။ ဂဏ္ဍိကပါသကပတ္တာနံ ကောဏေဟိ နိဟတသုတ္တာနံ ကောဋီယော-ကမ္မတ်သီး၊ ကမ္မတ်ကွင်း အလွှာ (အိမ်တို့) ၏ အထောင့်တို့မှ ထုတ်အပ်သော ချည်မျှင် အစွန်းများ၊ ဣတိ တီသု ဂဏ္ဍိပဒေသု ဝတ္တံ၊ ထို ချည်မျှင်များကို မထင်ရှားအောင် တကြိမ် (တပတ်) မျှ ထုံး၍သော်လည်း ထားပါ။ သို့မဟုတ်-ထိုချည်မျှင်ကို ပြန်၍သော်လည်း ချုပ်ပါ။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၌ ကား “ ကောဏသုတ္တ တခု၊ ပိဋက (အဖု) တခု ” ခွဲ၍ ဆိုသည်။ ထို နည်းအလို ပိဋကကို ဖြတ်၍ပစ်မှ မထင်ရှားဘဲ ရှိမည်။

ဝန္တတိ၊ ဝန္တဝါ-နံသာကိုင်း၊ လာခံဝါ-ချိပ်ရည်ကိုင်း၊ တေလံဝါ-ဆီကိုင်း၊ ရဇနေ-ဆိုးရည်၌၊ ပက္ခိပိတံ- ၄၊ န ဝန္တတိ။ [သင်္ကန်း၌ မွှေးအောင်၎င်း၊ နီနီ ရဲရဲရှိအောင်၎င်း၊ အရောင်စိုအောင်၎င်း ဆိုးရည်၌ နံသာစသည် မထည့်ရ။]

စီဝရံ-ကို၊ ရဇိတွာ-ဆိုးပြီး၍၊ သင်္ခေနဝါ - ခရုသင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ မဏိ နာဝါ-မသာရဂလ် အစရှိသော ကျောက်ဖြင့်သော်၎င်း၊ [မဏိနာ-မသာရ ဂလ္လာဒိ ပါသာဏေန၊] ယေန ကေနစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ န ယန္တေတဗ္ဗံ-မပွတ်တိုက်ရာ၊ [အရောင်ထွက်လာအောင် ခရုသင်း စသည်ဖြင့် မပွတ်တိုက်ရ၊] ဘူမိယံ - ၌၊ ဇာဏုကာနိ - ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့ကို၊ နိဟတိန္ဒာ - ထောက်၍၊ (တနည်း) ဇာဏုကာနိ နိဟတိန္ဒာ - ဒူးထောက်၍၊ ဟတ္ထေဟိ- တို့ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ- ကိုင်၍၊ ဒေါဏိယမ္ဗိ - ဆိုးရည်ကျင်း၌လည်း၊ န ယံသိတဗ္ဗံ- မပုတ်ခတ်ရာ၊ ဝါ-မဆောင့်ရာ၊ [သင်္ကန်း နာမည်စိုး၍ ထိုကဲ့သို့ ပြင်းထန်စွာ တဖြန်းဖြန်းမြည်အောင် မပုတ်ခတ်ရ။] ပန-အနွယ်ကား၊ ဒေါဏိ ယံဝါ-၌သော်၎င်း၊ ဖလကေဝါ-သင်္ကန်းဆိုးရာ ပျဉ်ချပ်၌သော်၎င်း၊ ထပေတွာ- ၍၊ အန္တေ-အစွန်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-တယောက်ယောက်ကို ကိုင်စေ၍၊ ဟတ္ထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဟရိတံ-၄၊ ဝန္တတိ-၏၊ [ဆိုးရည် အတွင်းဝင်အောင် ပုတ်ခတ်ခြင်းဖြစ်၍ ထိုပုတ်ခတ်ခြင်း၄ါအပ်၏။] တမ္ဗိ-ထိုပုတ်ခတ်ခြင်းကိုလည်း၊ မုဗ္ဗိနာ-လက်ဆုပ်ဖြင့်၊ နကာတဗ္ဗံ-မပြုရာ။

ပန - ဆက်၊ ပေါရာဏကတ္ထေရာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ထေရ်တို့သည်၊ ဒေါဏိ ယမ္ဗိ - ၌လည်း၊ န ထပေသံ - မထားကြကုန်၊ [ဒေါဏိနှင့် သင်္ကန်း ပွတ်မိဖန် များလျှင် သင်္ကန်းအသားနာမည်စိုး၍ မထားကြကုန်၊] ဧကော- တပါးသည်၊ ဝါ-က၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ အပရော-အခြား တပါးသည်၊ ဝါ- က၊ ဟတ္ထေ-လက်တဖက်ပေါ်၌၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဟတ္ထေန-အခြား လက်တဖက်ဖြင့်၊ ပဟရတိ-ပုတ်၏၊ စီဝရဿ-၏၊ ကဏ္ဍသုတ္တကံ-သင်္ကန်းအနား ချည်သည်၊ န ဝန္တတိ၊ ရဇိတကာလေ-ဆိုးအပ်ပြီးရာအခါ၌၊ ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ-ဖြတ်ရာ ၍၊ [သင်္ကန်းအနား၌ တွဲလျား ကျနေသော ချည်စကို ဖြတ်ရမည်။] ပန- ဆက်၊ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကဏ္ဍသုတ္တကန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ယံ(ကဏ္ဍသုတ္တ ကံ)-ကို၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းအနားချည်ကို၊ ရဇန ကာလေ - ဆိုးရာအခါ၌၊ လဂ္ဂနတ္ထာယ - ချိတ်ဆွဲထားခြင်း အကျိုး၄ါ၊ အနု ဝါတေ- အလျား၌၊ ပါသကံ- ကွင်းကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ ဗန္ဓိတဗ္ဗံ- ဖွဲ့ချည်ရာ၏၊ [ရဇနကာလေ ဗန္ဓိတဗ္ဗံ-ဆိုးတုန်းအခါ ဖွဲ့ချည်ရာ၏၊ သေသကာလေ(မဆိုးရာ အခါ၌) မောစေတွာ ထပေတဗ္ဗံ (ဖြုတ်ထားရာ၏)] ဂဏ္ဍိကေပိ-ကမ္ပတ်သီး

၌လည်း၊ [ဒန္တမယာဒိ ဂဏ္ဍိကေ၊] သောဘာကရဏတ္ထံ-တင့်တယ်မှုကိုပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ လေခါဝါ-သည်၎င်း၊ ဝိဇ္ဇကာဝါ-အဖုသည်၎င်း၊ နဝဇ္ဇတိ၊ [ဗိန္ဒု၊ ဗိန္ဒု၊ ကတွာ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗ ဝိဇ္ဇကာ - အပြောက် အပြောက် ထစေအပ်သော အဖုံတို့၊] နာသေတွာ-ဖျက်ဆီးပြီး၍၊ ပရိဘု၌တဗ္ဗ-(သက်န်းကို)သုံးစွဲရာ၏။

ပတ္တေဝါ-သပိတ်၌သော်၎င်း၊ ထာလကေဝါ-ခွက်၌သော်၎င်း၊ အာရဂ္ဂေန-ဆောက်ဖျားဖြင့်၊ လေခံ - ကို၊ ကရောန္တိ - နံ၏၊ အန္တောဝါ- အတွင်း၌၎င်း၊ ဗဟိဝါ-၌၎င်း၊ နဝဇ္ဇတိ၊ မဏိဝဏ္ဏံ-မြည့်အဆင်းရှိသည်ကို၊ [ပြောင်လက်သော အဆင်းရှိသည်ကို၊] ကရိဿာမ-နံအံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဘမံ-ပွတ်သို့၊ အာရောပေတွာ-၍၊ မဇ္ဇိတွာ-ပွတ်တိုက်၍ (ပွတ်ခံ၍)၊ ပစန္တိ-ဖုတ်ကြကုန်၏၊ နဝဇ္ဇတိ၊ ပန-အန္ဓယကား၊ တေလဝဏ္ဏော-ဆီကြည်အရောင် ညိုမှောင်သော အဆင်းရှိသော သပိတ်သည်၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ပတ္တမဏ္ဍလေ-သပိတ်အောက်ခံအပိုင်း၌၊ [တိပုသီသာဒိ မယေ - ခဲဖြူ ခဲမည်း စသည်ဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ပတ္တမဏ္ဍလေ၊ ယခုခေတ် သပိတ်ခြေပင်တည်း။] ဘိတ္တိကမ္ပံ - နံရံ၌ အပြေအပြစ် ပြုမှုသည်၊ နဝဇ္ဇတိ၊ ပန-အန္ဓယကား၊ မကရဒန္တ တံ-မကရ်းသွားသဏ္ဍာန်သည်၊ ဝဇ္ဇတိ၊ [သပိတ်ခြေ၌ အရုပ်အမျိုးမျိုးနှင့် ပန်းပြောက် စသည်မပြုရ၊ သပိတ်လျှောမကျ အောင် အထက်အောက်၌ မကရ်းသွားသဏ္ဍာန် (ခွေးသွားစိတ်) ရှိသော သပိတ်ခြေကိုကား ပြုကောင်း၏။] မေကရဏ ဆတ္တကဿ - မေကရိဏ်၏ ထီးနှင့်တူသော အထက်ပိုင်း၏၊ ဥပရိဝါ-အထက်၌၎င်း၊ ဟေဋ္ဌာဝါ-၌၎င်း၊ မေကရဏကုစ္ဆိယံဝါ- မေကရိဏ်၏ဝမ်း၌၎င်း၊ လေခါ-အရေးအသားသည်၊ နဝဇ္ဇတိ၊ ပန-အန္ဓယကား၊ အဿ-ထို မေကရိဏ်၏၊ ဆတ္တမုခဝဋ္ဌိယံ-ထီး၏ မျက်နှာရစ်၌၊ လေခါ-သည်၊ ဝဇ္ဇတိ။

ကာယဗန္ဓနဿ-ခါးပန်းကြိုး၏၊ သောဘနတ္ထံ- တင့်တယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ တဟိံ တဟိံ - ထိုထိုအရပ်၌၊ ဒဂုဏံ - ၂ ထပ်သော၊ သုတ္တံ-ကို၊ ကောဇ္ဇေန္တိ- ခတ်ကြကုန်၏၊ ဝါ- ယက်ကြကုန်၏၊ [ရှေးက “ကျစ်ကြကုန်၏” ဟု ပေးကြ၏၊ ကြိုးကျစ်သလိုမဟုတ်၍ မသင့်၊] ကတ္တဒန္တိနိ - ပုဇွန် မျက်လုံးသဏ္ဍာန်တို့ကို၊

မေ၊ ပေ၊ ဆတ္တကဿ။ ။ “မေဣတိ- ဓူဟူ၍၊ ကရောတိ - အသံပြုတတ်၏” နှင့် အညီ ပုဝါရေစစ် မဟုတ်သော လက်ဖြင့် အပေါ်အပေါက်ကို ပိတ်၍စစ်ရသော ရေစစ် ကို ဓူ-ဟု အသံပြုတတ်သောကြောင့် “မေကရဏ (မေကရိဏ်)” ဟု ခေါ်၏၊ ထို၏ အထက်ပိုင်း၌ ထီးသဏ္ဍာန်ရှိသော အရုပ်ကို “ဆတ္တံဝိယာတိ ဆတ္တကံ” ဟု ပြု၍ “မေ ကရဏ ဆတ္တကံ” ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုထီး၏ အထက်ထိပ်၌၎င်း၊ အောက်ဘက်၌၎င်း၊ ထီး၏ အောက်ကျသော ဝမ်းဘက်၌၎င်း လေခါမအပ်၊ ထို ထိပ်နှင့် အောက်ဘက်၏ အကြားရှိ ပတ်လည်အရပ်ကို “မုခဝဋ္ဌိ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို၌ကား လေခါအပ်၏။

ဥဋ္ဌာပေန္တိ - ထစေကြကုန်၏။ ဝါ - ပေါ်ထွက်စေကြကုန်၏။ န ဝန္တတိ။ ပန-
 အန္တယကား၊ ဥဘောသု-နိသော၊ အန္တေသု-အစွန်တို့၌၊ [ခါးပန်းကြိုးပြား၏
 အစွန်တို့၌။] ဒသာမုခဿ - အမြိတ်အဆာ၏ အရင်းပိုင်းအစ၏။ ထိရဘာဝါ
 ယ-ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ ဒိဂုဏံ- ၂ ထပ်၊ ကောဇ္ဇေတံ- ငှါ၊ ဝန္တတိ။
 [ခါးပန်းကြိုးအပြား၏ ဘေး၌ထွက်သော ၂ ကြိုးကို “ဒသာ” ဟု ခေါ်သည်။
 ထို ဒသာ၏အရင်းပိုင်းအစကို “ဒသာမုခ” ဟု ခေါ်သည်။] ပန-အန္တယကား၊
 ဒသာမုခေ-အမြိတ်အဆာ၏ အရင်းပိုင်းအစ၌၊ ဃဋ္ဌကံဝါ-ဒိဗ္ဗိယသဏ္ဍာန်
 မူလည်းဖြစ်သော၊ မကရမုခံဝါ - မကရ်းပါးစပ်သဏ္ဍာန် မူလည်းဖြစ်သော၊
 ဒေမုဘသီသံဝါ - ရေမြွေ၏ ဥျားခေါင်းသဏ္ဍာန်မူလည်းဖြစ်သော၊ ယံကိဋ္ဌိ-
 သော၊ ဝိကာရရူပံ-ထူးခြားစွာပြုအပ်သော အရုပ်ကို၊ ကာတံ-ငှါ၊ န ဝန္တတိ။
 တတ္ထ တတ္ထ- ခါးပန်းကြိုး၏ ထိုထိုအရပ်၌၊ အစ္စ္စိနိ - ဆင့်မျက်စိသဏ္ဍာန်တို့ကို၊
 ဒဿေတွာ - ပြ၍၎င်း၊ [အစ္စ္စိနိတိ- ကုဉ္ဇရစ္စိ သဏ္ဍာန်နာနိ၊ ပုဇ္ဇန်မျက်စိသည်
 အပေါ်၌ ပြူးထွက်၏။ ဆင့်မျက်စိကား အတွင်းဝင်နေသည်။] မာလာကမ္မ
 လတာကမ္မာဒိနိ- ပန်းပြောက်ပြုမှု၊ နွယ်ကြောင်းပြုမှုအစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ
 ဝါ-၍၎င်း၊ ကောန္တိတကာယ ဗန္ဓနမ္ပိ-ခတ်အပ်သောခါးပန်းကြိုးသည်လည်း၊
 န ဝန္တတိ။

ပန-အန္တယကား၊ ဥဇုကမေဝ-ဖြောင့်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (တန်းတန်း
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊) မစ္ဆကဏ္ဍကံဝါ - ငါးရိုးသဏ္ဍာန်ကို သော်၎င်း၊ ခဇ္ဇရိ
 ပတ္တကံဝါ - သင်ပေါင်းရွက်သဏ္ဍာန်ကိုသော်၎င်း၊ မဋ္ဌပဋ္ဌကံဝါ- ချောသော
 အပြားကိုသော်၎င်း၊ ကတွာ- ၍၊ ကောန္တိတံ- ငှါ၊ ဝန္တတိ။ ကာယဗန္ဓနဿ-
 ၏၊ ဒသာ-အမြိတ်အဆာသည်၊ ကော-တချောင်းသည်၊ ဝန္တတိ၊ ဒွေ- ၂ ချောင်း
 တို့သည်၎င်း၊ တိဏိ-၎င်း၊ စတ္တာရိပိ-၄ ချောင်းတို့သည်၎င်း၊ ဝန္တန္တိ။ [အဆာ
 ကြိုးသည် ၄ ချောင်းအထိ အပ်၏-ဟုလို၊] တတော-ထို ၄ ချောင်းထက်၊ ပရိ-
 အလွန်၊ န ဝန္တန္တိ။ [ဒသာကို၎် “နဝန္တတိ” ဟု ရိလျှင် ကောင်းသည်။] ရဇ္ဇုက
 ကာယဗန္ဓနံ-ကြိုး ခါးပန်းကြိုးသည်၊ ကေမေဝ-ကြိုးတချောင်းတည်းသာလျှင်၊
 ဝန္တတိ။ ပန-ဆက်၊ ပါမင်္ဂသဏ္ဍာန်-ဆောက်လုံးသဏ္ဍာန်ကြိုးသည်၊ ကေမ္ပိ-
 တချောင်းသည်လည်း၊ န ဝန္တတိ။ ဒသာပန-သည်ကား၊ ပါမင်္ဂသဏ္ဍာန်နာပိ-
 ဆောက်လုံးသဏ္ဍာန်ရှိသော အဆာသည်လည်း၊ ဝန္တတိ။ ဗဟုရဇ္ဇုကေ -
 များစွာသောကြိုးငယ်တို့ကို၊ ကေတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ဧကေန-
 ကြိုးတချောင်းဖြင့်၊ နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဝေဋ္ဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ကတံ-
 ပြုအပ်သော ခါးပန်းကြိုးကို၊ ဗဟုရဇ္ဇုကန္တိ-ဟူ၍၊ နဝတ္ထမ္ပိ-မဆိုထိုက်၊ တံ-ထို

ခါးပန် ကြီးသည်။ ဝနုတိ၊ [ကြီးတချောင်းတည်းဖြင့် အပေါ်က ရစ်ပတ်၍ ထားသောကြောင့် “အများ” ဟု မဆိုထိုက်-ဟုလို၊] ကာယဗန္ဓနဝိဓေ-ခါးပန်း ဗိဋ္ဌ၊ ဝါ-ခါးပန်းသီး၌၊ အဋ္ဌမင်္ဂလာဒိကံ-ရှစ်ပါးသောမင်္ဂလာရုပ်အစရှိသော၊ ယံ ကိစ္ဆိ-သော၊ ဝိကာရရူပံ- ထူးခြားစွာ ပြုအပ်သောအရုပ်သည်။ န ဝနုတိ၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါမတ္တံ- အပိုင်းအခြား အရေးမျှသည်။ ဝနုတိ-၏၊ [ဥဘောသု ကောဋီသု ကတ္တဗ္ဗပရိစ္ဆေဒရာဇိကတ္တံ - ခါးပန်းသီး၏ ၂ ဘက် အစွန်းတို့၌ ပြုထိုက်သောအရေးမျှ၊] ဝိဓကဿ- ခါးပန်းဗိဇ္ဇာ၊ ဝါ- ခါးပန်းသီး၏၊ ဥဘော သု- ၂ ဘက်ကုန်သော၊ အန္တေ သု - တို့၌၊ ထိရကရဏတ္ထာယ - ခိုင်မြဲအောင် ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ ယဋကံ-အိုးငယ်သဏ္ဌာန်ကို၊ ကရောန္တိ၊ အယဗ္ဗိ-၍ အိုးငယ် သဏ္ဌာန် ပြုခြင်းသည်လည်း၊ ဝနုတိ။

အဋ္ဌနိယံ-မျက်စဉ်းကျည်၌၊ [မျက်စဉ်း ထည့်ရန် ဗူး၌-ဟုလို၊] ဣတ္ထိပရိသ စတုပ္ပဒ သကုနရူပံဝါ - မိန်းမရုပ်၊ ယောကျ်ားရုပ်၊ အခြေ ၄ ချောင်းရှိသော သားကောင်ရုပ်၊ ငှက်ရုပ်မူလည်းဖြစ်သော၊ မာလာကမ္မ၊ ပေ၊ ဘေဒံဝါ- ပြုအပ်သော ပန်းပြောက်၊ ပြုအပ်သော နွယ်ချောင်း၊ မကရ်းသွားသဏ္ဌာန်၊ နွားကျင်ငယ်ကောက်သဏ္ဌာန်၊ လ ထက်ဝက်သဏ္ဌာန်အစရှိသော အပြား ရှိသည် မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝိကာရရူပံ - သည်။ န ဝနုတိ၊ ယံသိတွာဝါ- ပွတ်ဖျက်၍သော်၎င်း၊ ဆိန္ဒိတွာဝါ-ဖြတ်တောက်၍သော်၎င်း၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ရစ်အပ်သော်၊ န ပညာယတိ- မထင်ရှား၊ တထာ-ထို မထင်ရှား နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုတ္တေန - ဖြင့်၊ ဝေဠုတွာဝါ - ရစ်ပတ်၍သော်၎င်း၊ ဝဠုတဗ္ဗော - သုံးစွဲထိုက်၏၊ [အချို့ စာအုပ်၌ “ဝဠုတဗ္ဗော” ဟု ရှိ၏၊ အဋ္ဌနိထောက်၍ ဣတ္ထိလိန်သာကောင်း သည်။] ဥဇုကမေဝ - ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ [ဝနုတိ - ၌ ကြိယာဝိသေသနစပ်၊ တချို့စာ၌ “ဥဇုကာ ယေဝ- ဖြောင့်စွာသာလျှင်ဖြစ်သော” ဟု ရှိ၏၊ အဋ္ဌနိ-

ကာယဗန္ဓန ဝိဓေ။ ။ခါးပန်းသီးကို “ဝိဓ” ဟု ခေါ်သည်။ အလယ်၌ အပေါက် ဖေါက်အပ်သောကြောင့် “ဝိဇ္ဇာတေတိ ဝိဓော” ဟု ပြု၊ ပါသန္တေ ဒသာမူလေ (ကွင်း ဟူသော အဆုံးအရပ်၊ အမြိတ်ကြီး၏ အရင်းအရပ်၌) တဿ ထိရဘာဝတ္ထံ (ထို ခါးပန်း ကြီးခိုင်အောင်) ကတ္တဗ္ဗေ ဒန္တဝိသာဏာဒိ မယေ။ [ယခု အခါ၌ ဒသာမူလဝယ် ခါးပန်းသီး မတပ်ကြတော့။]

အဋ္ဌမင်္ဂလာဒိကံ။ ။သင်္ခံ၊ စက္က (လှည်းဘီး)၊ ပုဏ္ဏကုမ္ဘ (ရေပြည့်အိုး)၊ ဂယာ (ချွန်းဖြောင့်)၊ သိရိဝစ္စ (အသရေရှိ နွားငယ်)၊ အင်္ဂုသ (ချွန်းကောက်)၊ ဇေ၊ သောဝတ္တိက (လည်ရေး ၃ ဆင့်)၊ ဤရှစ်ပါးကို “အဋ္ဌမင်္ဂလာ” ဟု ခေါ်သည်။

၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသနစပ်။] စတုရံသာဝါ- ၄ မြောင့်ရှိသည် မူလည်း ဖြစ်သောပေ။ အဉ္စနီ - မျက်စဉ်းကျည်သည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ အဿာ - ထိုမျက်စဉ်း ကျည်၏။ ဟေဋ္ဌတောပိ-အောက်၌လည်း၊ ဒွေဝါ - ၂ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန် သော၊ တိဿောဝါ - နံသော၊ ဝဋ္ဋလေခါယော - လုံးသော အရေးတို့သည်။ ဝဋ္ဋန္တိ၊ အဿာ-ထိုမျက်စဉ်းကျည်၏။ ဂိဝါယမ္ဗိ-လည်ပင်း၌လည်း၊ ပိဓာနက ဗန္ဓနတ္ထံ - ဗူးပိတ်ကိုဖွဲ့ချည်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဧကော-သော၊ ဝဋ္ဋလေခါ - သည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ အဉ္စနီသလာကာယပိ - မျက်စဉ်းတံ၌လည်း၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ပံ- အဆင်း ၏ ပြေပြစ်ညက်ညော ချောမောအောင် ပြုမူသည်။ နဝဋ္ဋတိ၊ အဉ္စနီထဝိကာ ယမ္ဗိ-မျက်စဉ်းကျည်အိတ်၌လည်း၊ ယံ ကိဉ္စိ - သော၊ နာနာဝဏ္ဏေန-အမျိုး မျိုးသော အဆင်းရှိသော၊ သုတ္တေန - ဖြင့်၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ပံ - သည်။ နဝဋ္ဋတိ၊ ကုဉ္စိကာ ဧကောသကေပိ- သံကောက်အိတ်၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-ဤနည်း ပင်တည်း၊ ကုဉ္စိကာယ - သံကောက်၌၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ပံ-သည်။ နဝဋ္ဋတိ၊ သိပါတိ ကာယံ- ဝဲခွပ်စသော ဘဏ္ဍာထည့်ရာအိတ်၌၊ တထာ - ထိုအတူတည်း၊ ပန- ဆက်၊ ဣ - ဤအိတ်တို့တွင်၊ ယေနကေနစိ - သော၊ ဧကဝဏ္ဏသုတ္တေန - တမျိုးသော အဆင်းရှိသောချည်ဖြင့်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော အိတ်ကို၊ သိဗ္ဗိတံ-ငှါ၊ ဝဋ္ဋတိ။

အာရကဏူကေပိ - ပေ စသည်ကို ပြုပြင်ခြင်းငှါ ဥျးချွန်းဒါးငယ်၌လည်း၊ [ပေါတ္တကာဒိအဘိသင်္ခရဏတ္ထံ ကတေ ဒိဃမုခသတ္တကေ။] ဝဋ္ဋမဏိကံဝါ - ရဲ့လုံးသဏ္ဍာန်မူလည်းဖြစ်သော၊ [ဝဋ္ဋံဝ ကတော အဂ္ဂကောဋိယံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗ ပုပ္ဖုလံ။] အညံဝါ-မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌံ-ပြေပြစ်သောပုံသဏ္ဍာန်သည်။ နဝဋ္ဋတိ၊ ပန - အနွယ်ကား၊ ဂိဝါယံ- ၌၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါ-သည်။ ဝဋ္ဋတိ- ၏၊ ပိပ္ဖုလိကေပိ - တစုံတခုကိုဖြတ်ကြောင်း ဒါးငယ် ၌လည်း၊ မဏိကံဝါ - ရဲ့လုံးသဏ္ဍာန်မူလည်း ဖြစ်သော၊ [ဧကော ဝဋ္ဋမဏိ (ရဲ့လုံး)၊] ဝိဇ္ဇကံဝါ- အဖုမူလည်းဖြစ်သော၊ ယံ ကိဉ္စိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသောပုံ သဏ္ဍာန် ကို၊ [သာသပမတ္တိကာ မုတ္တရာဇိသဒိသာ ဗဟုဝဋ္ဋလေခါ(မို့ညင်းစေ့ပမာဏ ရှိ၍ ပုလဲအရေးနှင့် တူသော များစွာသော လုံးသော အရေး။] ဥဋ္ဌာပေတံ- ထစေခြင်းငှါ၊ ဝါ - ထင်စေခြင်းငှါ၊ နဝဋ္ဋတိ၊ ပန - ဆက်၊ ဒဏ္ဍကေ- မျက်စဉ်းဒုတ်တံ၌၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါ- သည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ နခစ္ဆေဒနံ-လက်သည်း ဖြတ်ကြောင်းဒါးကို၊ ဝါ-လက်သည်းလှည်းဒါးကို၊ ဝလိတကံယေဝ-အတွန့် ရှိသည်ကိုသာလျှင်၊ [မဇ္ဈေ ဝလိံ ဥဋ္ဌာပေတွာ၊] ကရောန္တိ - ပြုကြကုန်၏။ တသ္မာ, တံ- ထိုအတွန့်ရှိသောဒါးငယ်သည်။ ဝဋ္ဋတိ-၏။

ဥတ္တရာရဏိယံဝါ အပေပီပွတ်ကျည်၌၎င်း၊ အရာရဏိယံဝါ-အောံပွတ်
 ခုံ၌၎င်း၊ အရဏိဓနကေဝါ - ပွတ်နှိပ်လေးငယ်၌၎င်း၊ ဥပရိပေလ္လနဒဏ္ဍက
 ဝါ - အထက်၌ နှိပ်ကြောင်းဒုတ်၌၎င်း၊ မာလာကမ္မာဒိကံ - ပြုအပ်သော
 ပန်းပြောက်အစရှိသော၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ငဏ္ဍမဋ္ဌံ-ပြေပြစ်ညက်ညောသောပုံ
 သဏ္ဍာန်သည်၊ န ဝန္တတိ၊ ပေလ္လနဒဏ္ဍကဿ-နှိပ်ကြောင်းဒုတ်၏၊ ဝေမဇ္ဈေ-
 အလယ်၌၊ မဏ္ဍလံ- အပေါက်ဝိုင်းသည်၊ ဟောတိ- ရှိ၏၊ [ဥတ္တရာရဏိယာ-
 ကို၊ ပဝေသနတ္ထံ အာဟတမဏ္ဍလံ (ဖေါက်အပ်သော အပေါက်ဝိုင်း)၊]
 တတ္ထ - ထို အပေါက်ဝိုင်း၌၊ ပရိစ္ဆေဒလေခါမတ္ထံ - အပိုင်းအခြား အရေး
 မျှသည်၊ ဝန္တတိ-၏၊ သူစိသဏ္ဍာသံ - အပ်ညှပ်ကို၊ ကရောန္တိ၊ ယေန- အကြင်
 အပ်ညှပ်ဖြင့်၊ သူစိ - ကို၊ ခုံသာပေတွာ - ကိုက်စေရုံ၊ ဝါ - ညှပ်၍၊ ယံသန္တိ-
 ပွတ်ကြကုန်၏၊ [သံချေးတက်နေသည်ကို ပွတ်ကုန်၏] တတ္ထ - ထို အပ်ညှပ်၌၊
 မကရမုခါဒိကံ - မကရ်းနှုတ်ခမ်း သဏ္ဍာန်အစရှိသော၊ ယံ ကိဉ္စိ, ငဏ္ဍမဋ္ဌံ -
 သည်၊ န ဝန္တတိ၊ ပန- အနွယ်ကား၊ သူစိခုံသနတ္ထံ-အပ်ကို ကိုက်ခြင်းအကျိုး
 ငှါ၊ မုခမတ္ထံ - ပါးစပ်မျှသည်၊ ဟောတိ၊ တံ - ထိုပါးစပ်မျှသည်၊ ဝန္တတိ၊ ဒန္တ
 ကဋ္ဌန္တေဒနဝါသိယမ္ဗိ- ဒန်ပူဖြတ်ကြောင်း ဒါးငယ်၌လည်း၊ [“ဝါသိ-ဝဲခွပ်”
 ဟု ပေးလေ့ရှိသော်လည်း ထောမနိဓိ၌ “ ကုဋ္ဌာရဘေဒ - ဒါးအထူး” ဟု
 ဖွင့်၏၊] ယံကိဉ္စိ-သော၊ ပေ၊ ဥဇုကမေဝ- ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ ကပ္ပိယလောဟေ
 န-အပ်သောကြေးနီဖြင့်၊ [“ကပ္ပိယ” ပုဒ် ပါသောကြောင့် သံဘဏ္ဍာ၌ အပ်-
 မအပ် စဉ်းစားဘို့မလို၊ ကြေးဘဏ္ဍာအတွက်သာစဉ်းစားဘို့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်
 “ကြေးနီ” ဟု ပေးသည်၊] ဥဘောသု- ၂ ဘက်ကုန်သော၊ ပဿေသုဝါ- နံဘေး
 တို့၌သော်၎င်း၊ (ဧကပဿေဝါ- နံဘေးတဖက်၌သော်၎င်း၊) စတုရံသံဝါ-
 ၎င်းထောင့်ကိုသော်၎င်း၊ အဋ္ဌသံဝါ-၎င်း၊ ဗန္ဓိတံ- ဖွဲ့တုပ်ခြင်းငှါ၊ ဝန္တတိ။

ကတ္တရဒဏ္ဍေပိ - တောင့်ငှေ့၌လည်း၊ ပေ၊ ဟေဋ္ဌာ - ၌၊ ဧကောဝါ - တခု
 သော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွေဝါ- ကုန်သော၊ ဝန္တလေခါ- လုံးသော အရေးတို့
 သည်၎င်း၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ အဟိစ္ဆတ္တက မကုဋ္ဌမတ္တဉ္စ - မှီငုံသဏ္ဍာန်မျှသည်
 ၎င်း၊ ဝန္တတိ၊ [ကတ္တရယဋ္ဌိကောဋီယံ ကတအယောဝလယာနိပိ-ပြုအပ်သော
 သံကွင်းတို့သည်လည်း၊ ဝန္တန္တိ၊ ဟု ဋီကာအပိုဆိုသည်။] တေလဘာဇနေသု-

ဥဘောသုဝါ ပဿေသု။ ။ ဧကပဿေဝါတိ ဝစနသေသော၊ ဥဘောသုဝါ ဟု
 ဝါပါသောကြောင့် ထို ဝါဖြင့် ဧကပဿေဝါဟု ဆည်းပါ - ဟူလို၊ ဝါသိဒဏ္ဍဿ
 ဥဘောသု ကောဋီသု (၂ ဘက် အစွန်းတို့၌) ဒဏ္ဍကောဋီနံ အစလနတ္ထံ ဗန္ဓိတံ
 အတ္ထော၊ (ဝိမတံ) ။

ဆီအိုး ဆီပူးဘို့တွင်၊ ဝိသာဏေဝါ-သားချိုဆီပူး၌၎င်း၊ နာဠိယံဝါ-ဆီကျည်
 တောက်၌၎င်း၊ အလာဗုကေဝါ-ပူးသီး ဆီပူး၌၎င်း၊ အာမဏ္ဍသာရကေဝါ-
 ရှစ်ရှားသီးမှုန့်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဆီပူး၌၎င်း၊ [အာမလကာနိ ဝိသိတွာ တေန
 ကတ္တေန (ထိုရှစ်ရှားစေ့ အမှုန့်ဖြင့်) ကတဘာဇနေ၊ ထိုပူး၌ ဆီထည့်ထား
 လျှင် မြေမြှုပ် (ဝိမတိ)၊] ဣတ္ထိရူပံ- ကို၎င်း၊ ပုရိသရူပဉ္စ-ကို၎င်း၊ ထပေ
 တွာ - ရှိ၊ အဝသေသံ - သော၊ သဗ္ဗမ္ဘိ - သော၊ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ဘိ - ပြေပြစ်
 ညက်ညောအောင်ပြုအပ်သော ပုံသဏ္ဍာန်သည်။ ဝနုတိ။

မဇ္ဇပိဋေ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၎င်း၊ [ဣတိ-၌စပ်၊] ဘိသိဗိဓမ္မာဟနေ-
 ဘုံလျှို၊ ခေါင်းအုံး၎င်း၊ ဘူမတ္ထရဏေ-မြေအခင်း၎င်း၊ ပါဒပုဉ္ဇ နေ-ခြေသုတ်
 ပုဝါ၎င်း၊ စင်္ဂါမန ဘိသိယာ - စင်္ကြံလမ်း၌ ခင်းအပ်သော ဘုံလျှို၎င်း၊ သဗ္ဗုဉ္ဇ
 နိယံ-တံမြက်စည်း၎င်း၊ ကစဝရ ဆဒ္ဓနကေ-အမှိုက်စွန့်ကြောင်း တောင်း၎င်း၊
 ရဇနဒေါဏိကာယ-ဆိုးရည်ထည့်ရာ ဇလား၎င်း၊ ပါနီယဥဋ္ဌုကေ-သေခံရေ
 မှတ်၎င်း၊ ပါနီယဃဇေ - သောက်ရေအိုး၎င်း၊ [“ ပါနီယဃဇေ ” ပါ၌ဖြင့်
 “ ကုဏ္ဍိက သရကေပိ(ရေကယားခရတကောင်းဟူသောအိုးငယ်တို့ကိုလည်း၊)
 သင်္ဂဏှာတိ၊] ပါဒကထလိကာယ- ခြေပွတ်အိုးခြမ်း၎င်း၊ ဖလက ပိဋကေ-
 ပျဉ်ချပ် အင်းပျဉ်၎င်း၊ ဝလယာဓာရကေ - လက်ကောက် သပိတ်ခြေ၎င်း၊
 ဒဏ္ဍာဓာရကေ - လှန်တံ သပိတ်ခြေ၎င်း၊ ပတ္တာပိဓာနေ - သပိတ်ဖုံး ၎င်း၊
 တာလဝဏ္ဏေ-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်း၎င်း၊ ဗီဇနေ-၄ ထောင့်ယပ်၎င်း၊ [ဗီဇနေတိ-
 စတုရသဗီဇနေ၊ ရသသဒ္ဓါ အထောင့်ဟော၊] ဣတိ - ဤသို့၊ ဧတေသု-
 ဤ ဘဏ္ဍာတို့၌၊ သဗ္ဗ-သော၊ မာလာကမ္ဘာဒိ ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ဘိ-ပန်းပြောက်အစ
 ရှိသော အပြေအပြစ် ပြုအပ်သောပုံသဏ္ဍာန်သည်။ ဝနုတိ။

ပန - ကား၊ သေနာသနေ - ၌၊ ဒွါရကဝါဋ ဝါတပါန ကဝါဋာဒိသု-
 တံခါးမ တံခါးရွက်၊ လေသောက်ပြုတင်း တံခါးရွက် အစရှိသည်တို့၌၊ သဗ္ဗ
 ရတနမယံ-အလုံးစုံရတနာတို့ဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ (သမာနံ) ပိ - သော်လည်း၊
 ဝဏ္ဏမဋ္ဌကမ္ဘိ ဝနုတိ၊ သေနာသနေ- ၌၊ ဝိရုဒ္ဓသေနာသနာ - ဆန့်ကျင်ဘက်
 ကျောင်းကို၊ အညတြ-ရှိ၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ပဋိသေဓေတမ္ဘိ - တားမြစ်ဘွယ်သည်။

ဘူမတ္ထရဏေ။ ။စိတ္တကဋ္ဌသာရကစိတ္တတ္ထရဏာဒိကေ-ဆန်းကြယ်သော သင်ဖြူး၊
 ဆန်းကြယ်သော အခင်းအစရှိသော၊ ပရိကမ္မကတာယ ဘူမိယာ-အပြေအပြစ်အချော
 ပြုအပ်သော (အင်္ဂတေစသည် ကိုင်ထားသော) မြေပေါ်၌၊ အတ္ထရိတဗ္ဗအတ္ထရဏေ-
 ခင်းစရာ အခင်း၌၊ ဤ ဋီကာဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဘူမိ” အရ အချော ပြုပြင်ထားသော
 မြေကို ယူ၊ ကြမ်းပြင်ပေါ်၌ ခင်းစရာ အခင်းများလည်း ဘူမတ္ထရဏပင် မည်၏။

နတ္ထိ၊ အညေသံ-အခြားရဟန်းတို့၏၊ သီမာယ-မဟာသိမ်၌၊ ရာဇဝလ္လဘေဟိ-
မင်း၏ အကျွမ်းဝင် ဖြစ်ကုန်သော အလဇ္ဇိရဟန်းတို့သည်၊ ကတသေနာသနံ-
ကို၊ ဝိရုဒ္ဓသေနာသနံ နာမ - ဆန့်ကျင်ဘက် ကျောင်းမည်၏ ဟူ၍ ဝုစ္စတိ၊
တသ္မာ၊ ယေ-အကြင်အလဇ္ဇိရဟန်းတို့သည်၊ တာဒိသံ-သော၊ သေနာသနံ-
ကို၊ ကရောန္တိ- န၏၊ တေ- တို့ကို၊ ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊ (ကိံ)၊ အမှာကံ- တပည့်တော်
တို့၏၊ သီမာယ- ၌၊ သေနာသနံ မာကရောထ၊ ဣတိ (ဝတ္ထုဗ္ဗာ)၊ အနာဒိ
ယိတော-စကားကို မနာယုမူ၍၊ ကရောန္တိယေဝ-ပြုမြဲ ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊
ပုနပိ ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊(ကိံ)၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ အကတ္ထ-မပြုပါကုန်လင့်၊ အမှာကံ- တို့၏၊
ဥပေါသထပဝါရဏာနံ-ဥပုသ်ပဝါရဏာတို့၏၊ အန္တ ရာယံ-ကို၊ မာအကတ္ထ၊
သာမဂ္ဂိံ-သံဃာ၏ ညီညွတ်မှုကို၊ မာဘိန္ဒိတ္ထ-မဖျက်ဆီးပါကုန်လင့်၊ တုမှာတံ-
တို့၏၊ သေနာသနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသည်၊ (သမာနံ) ပိ၊ ကတ
ဋ္ဌာနေ-ပြုအပ်ပြီး အရာ၌၊ (ပြုထားသည့်အတိုင်း)၊ န ဌဿတိ-တည်လိမ့်မည်
မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ (ဝတ္ထုဗ္ဗာ)၊ ဗလက္ကာရေန - အားကို အသုံးပြုသဖြင့်၊ ဝါ -
အနိုင်အထက်၊ သစေ ကရောန္တိယေဝ - ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ယဒါ- ၌၊
တေသံ-ထိုကျောင်းရှင် ရဟန်းတို့၏၊ လဇ္ဇိပရိသာ- လဇ္ဇိပရိသတ်သည်၊ ဥဿ
န္တာ-များလာသည်၊ ဟောတိ၊ စ-များလာရုံသာ မကသေး၊ ဓမ္မိကော-တရား
ရှိသော၊ ဝိနိစ္ဆ ယော- အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ လဒ္ဓံ၊- ၄၊ သက္ကာ-တတ်
ကောင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တဒါ-၌၊ တေသံ-ထို ရဟန်းတို့၏ အထံသို့၊ ပေသေ
တဗ္ဗံ-စေလွှတ်ရာ၏၊ (ကိံ -အဘယ်သို့မှာရှုစေလွှတ်ရာသနည်း၊) တုမှာကံ- တို့၏၊
အာဝါသံ-ကျောင်းကို၊ ဟရထ- ဆောင်လှည့်ကြပါကုန်၊ ဣတိ- ဤသို့မှာ၍၊
(ပေသေတဗ္ဗံ)၊ ယာဝတတိယံ - အောင်၊ ပေသိတေ - စေလွှတ်အပ်သော်၊
သစေ ဟရန္တိ၊(ဧဝံ သတိ)၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ နောစေ ဟရန္တိ၊(ဧဝံ သတိ)၊
ဗောဓိဗ္ဗ- ဗောဓိပင်ကို၎င်း၊ စေတိယဗ္ဗ - ကို၎င်း၊ ထပေတွာ - ထား၍၊ အဝ
သေသ သေနာသနာနိ- ကြွင်းသော ကျောင်းတို့ကို၊ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာနိ - ဖျက်ထိုက်
ကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင်ဖျက်နိုင်ပါသော်လည်း၊ အပရိဘောဂံ-သုံးဆောင်ဘွယ်
မဟုတ်သည်ကို၊ ဝါ-သုံးမဖြစ်အောင်၊ ကရောန္တေဟိ-ပြုကုန်လျက်၊ နော(ဘိန္ဒိ
တဗ္ဗာနိ)- မဖျက်ထိုက်ကုန်၊ ပန- အန္တယကား၊ ပဋိပာဋိယာ - အစဉ်အားဖြင့်၊

ရာဇဝလ္လဘေဟိ။ ။ ပရနိကာယိကာပိ (ဂိုဏ်းတပါးသားလည်း ဖြစ်ကုန်သော)
ကေနိကာယိကာပိ (ဂိုဏ်းတူသားလည်း ဖြစ်ကုန်သော) ဥပေါသထပဝါရဏာနံ
အန္တရာယကရာ အလဇ္ဇိနော ရာဇကုလူပဂါဝုစ္စန္တိ။ [ဝိမတိ၌ “ကေနိကာယိက” မပါ၊
“ဘိန္ဒလဒ္ဓိက-အယူမတူသူ” ဟု ဆို၏။]

ဆဒန ဂေါပါနသီ ဣဋ္ဌကာဒိနိ-အမိုး၊ အခြင် ယနယ်၊ အုဋ္ဌ အစရှိသည်တို့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ တေသံ-ထို အလဇ္ဇိ ရဟန်းတို့၏(အထံသို့)၊ ပေသေ တဗ္ဗ(ကံ)၊ တုမှာကံ- တို့၏၊ ဒဗ္ဗသ မ္ဘာရေ- သစ် ဝါး အစရှိသော အဆေခံ အဥျားတို့ကို၊ ဟရထ-ဆောင်လှည့်ကြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှာ၍၊ (ပေသေတဗ္ဗ) သစေ ဟရန္တိ၊ (ဝေံသတိ)၊ သာဓု- ကောင်း၏၊ နောစေ ဟရန္တိ၊ အထ- ထိုသို့ မဆောင်ယူကုန်လသော်၊ တေသု ဒဗ္ဗသ မ္ဘာရေသု - ထို သစ် ဝါး စသော အဆောက် အဥျားတို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဟိမဝဿဝါတာတပါဒီဟိ- ဆီးနှင်း၊ မိုဃ်း၊ လေ၊ နေပူ အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ပုတိဘူတေသုဝါ - ပုတ်ကုန်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော်၎င်း၊ စောရေဟိ- တို့သည်၊ ဟတေသုဝါ- ဆောင်အပ်ကုန် သော်၎င်း၊ အဂ္ဂိနာ-သည်၊ ဒဗ္ဗေသုဝါ-လောင်အပ်ကုန်သော်၎င်း၊ သီမဿာမိ ကာ-သိမ့်ရှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခူ-တို့သည်၊ အနုပဝဇ္ဇာ- ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အပြစ် မရှိကုန်၊ တုမှေဟိ- တို့သည်၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ဒဗ္ဗသ မ္ဘာရာ- တို့ကို၊ နာသိတာ-ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ ဝါ-ဘဏ္ဍာစားသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ စောဒေတံ-ငှါ၊ န လတ္တာ- မရအပ်ကုန်၊ ပန-ဆက်၊ သီမဿာမိကေဟိ-နသော၊ ဘိက္ခူဟိ-တို့သည်၊ ယံ- အကြင် ဖျက်မှုကို၊ ကတံ - ပြုအပ်ပြီ၊ တံ - ထို ဖျက်မှုသည်၊ သုကတမေဝ - ကောင်းစွာ ပြုအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ (အယံ) -ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ပါဠိမုတ္တကော - သော၊ ကပ္ပိယာ ကပ္ပိယ ပရိက္ခာရဝိနိစ္ဆယော - တည်း။) ပါဠိမုတ္တက ဝိနိစ္ဆယော-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီ။

ပန - ဆက်၊ ဝေံ - သို့၊ ဝါ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ကုဋ္ဌိကာယ - ကျောင်းငယ်ကို၊ ဘိန္ဒာယ-ဖျက်အပ်ပြီးသော်၊ ဓနိယဿ-အရှင်ဓနိယ၏၊ ပရိ ဝိတက္ကဋ္ဌ-ကြံပုံကို၎င်း၊ ပန-တဖန်၊ ကုဋ္ဌိကရဏတ္ထာယ-ကျောင်းငယ်ကို ပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဥဿာဟဋ္ဌ-အားထုတ်ပုံကို၎င်း၊ ဒသေတံ-ငှါ၊ အထခေါ အာယ သ္မတောတိ အာဒိ - ကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ - ထို အထခေါ အာယသ္မတော အစရှိသောဝါကျ၌၊ ဒါရူဂဟေ ဂဏကောတိ-ကား၊ ရညော- ၏၊ ဒါရူဘဏ္ဍာဝါရေ-သစ်ဘဏ္ဍာ ထားရာအိမ်၌၊ [သစ်တို့ကိုထားရာ ဂိဒေါင်

သုကတမေဝ ။ ။ အညေသံ သန္တကောပိ (သူများဥစ္စာ ဖြစ်သော်လည်း) အတ္တနော သီမာယ အန္တော (မိမိသိမ်အတွင်း၌) ဝုတ္တဝိမိနာ ကတံ (အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်သောအစီအစဉ်ဖြင့် ပြုအပ်သည်ရှိသော်) သုကတမေဝ၊ (ဘာကြောင့်နည်း.... အလဇ္ဇိနိဂ္ဂဟတ္ထာယ ပဝတ္တိတဗ္ဗတော-အလဇ္ဇိနိဂ္ဂဟတ္ထိရန် ဖြစ်စေအပ် ပြုအပ်သောကြောင့် တည်း။—ဝိမတိ။)

၌- ဟူလို၊ “သစ်တောရုံး” ဟုလည်း ပေးကြမ်း၊] ဒါရဂေါပကော - သစ်တို့ကို စောင့်ရှောက်သူသည်၊ ဝါ- သစ်ထိန်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဒေဝဂဟဒါရူနိတိ- ကား၊ ဒေဝေန-ဘုရင်မင်းမြတ်သည်၊ ဂဟိတဒါရူနိ-ယူအပ်သောသစ်တို့သည်၊ ရာဇပရိဂ္ဂဟိတဘူတာနိ-ဘုရင်မင်းမြတ်သည် သိမ်းပိုက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒါရူနိ - တို့သည်၊ (အတ္ထိ - နိဇ၊) ဣတိအတ္ထော၊ နဂရပဋိသင်္ခါရိကာနိတိ- ကား၊ နဂရဿ-ကို၊ ပဋိသင်္ခါရူပကရဏာနိ- ပြင်ဆင်ခြင်း၏ အဆောင်အဥပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော၊ [“ပဋိသင်္ခါရဿ+ဟိတနိ ပရိသင်္ခါရိကာနိ” ဟု ဟိတတဒ္ဓိတ်ပြု၊] အာပဒတ္တယ နိက္ခိတ္တာနိတိ- ကား၊ အဂ္ဂိဒါဟေနဝါ-မီးလောင်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ပုရာဏ ဘာဝေနဝါ - ဟောင်းနွမ်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ ပဋိရာဇပရုန္နနာဒိနာဝါ-ရန်သူမင်း၏ ပိတ်ဆို့ ဖျက်ဆီးခြင်းအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ [“ဥပရုန္နန” ဟု ရှိ၏၊ ရှုမိဓာတ်သည် ပိတ်ဆို့ခြင်း ဝိုင်းထားခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်တိုင်အောင် ယူသင့်သည်၊] ဂေါပရနာလက ရာဇန္တေပုရ ဟတ္ထိသာလာဒိနံ - တံခါးမုခ် , ပြအိုးတန်ဆောင်း, နန်းတွင်း, ဆင်တင်းကုဋ် အစရှိသည်တို့၏၊ ဝိပတ္တိ-ပျက်စီးခြင်းကို၊ အာပဒါတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ [ဝိပတ္တိနှင့် အာပဒါကို အဘိဓာန်၌ ပရိယာယ်ဆို၏၊] တဒတ္ထံ-ထို ပျက်စီးခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ပျက်သော အခါပြင်ဘိုရာ-ဟူလို၊) နိက္ခိတ္တာနိ-ထားအပ်ကုန်သော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆေဒါပေတွာတိ - ကား၊ အတ္တနော - ၏၊ ကုဋိကာယ-ကျောင်းငယ်၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ကိဉ္စိ-အချို့သစ်ကို၊ အဂ္ဂ-အဖျား၌၎င်း၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ မဇ္ဈေ-၌၎င်း၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ မူလေ-အရင်း၌၎င်း၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ- အပိုင်းငယ် အပိုင်းကြီးကို၊ ကရောန္တော - လျက်၊ ဆေဒါပေသိ-ဖြတ်စေပြီ။ [ခဏ္ဍ + အခဏ္ဍ၊ အ သဒ္ဓါသည် ဝုခိ အနက်ဟော၊ အခဏ္ဍကို “အပိုင်းကြီး” ဟု ဆိုသဖြင့် ခဏ္ဍကို “အပိုင်းငယ် ” ဟု သိရသည်၊ ခဏ္ဍကံ၌ ဣကသည် သုတ္တ၊ အံကား ကြိယာဝိသေသနတ္ထ။]

ဒေဝေန၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ ဒေဝေနဖြင့် “ ဒေဝေန+ဂဟာနိ ဒေဝဂဟာနိ ” ဟု တတိယာတပျုရိသ်ကိုပြု၏၊ ဂဟာနိ၌ “ဂယိ” သူတိ ဂဟာနိ” ဟု ကံဟော အ ပစ္စည်းကို ပြု၏၊ ရာဇပရိဂ္ဂဟိတဘူတာနိဖြင့် “ဒေဝ” အရ လူမင်းတည်းဟူသော သဗ္ဗုတိနတ်ကို ယူပါဟု ၎င်း, ဂဟအရလည်း သာမညယူခြင်းမဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာဟု သိမ်းပိုက်ထားခြင်း ဟု၎င်း ပြု၏၊ “ ယဿဝါ ပရိဂ္ဂဟော၊ တံ သာမိ” နှင့် အညီ “ပရိဂ္ဂဟ” ဟု လာသမျှ၌ ဥစ္စာရှင်ဖြစ်အောင် သိမ်းပိုက်ခြင်းကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ရညော သန္တကာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဝဿကာရေတိ- ကား၊ တဿ မြာဟ္မဏဿ- ၏၊ နာမံ- တည်း၊ မဂဓ
 မဟာမတ္တောတိ- ကား၊ မဂဓရဋ္ဌေ- မဂဓတိုင်း၌၊ မဟာမတ္တော-အမတ်ကြီး
 သည်၊ မဟတိယာ-ကြီးစွာသော၊ ဣဿရိယမတ္တာယ-အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်း
 ရာထူး အတိုင်းအရှည်နှင့်၊ သမန္တာဂတော-ပြည့်စုံသူသည်၊ ဝါ-တနည်း၊ မဂဓ
 ရညော-၏၊ မဟာမတ္တော-ကြီးသောရာထူး အတိုင်းအရှည်ရှိသူသည်၊ မဟာ
 အမတ္တော-အမတ်ကြီးသည်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အနုသညာယမာနောတိ-
 ကား၊ တတ္ထတတ္ထ - ထိုထိုအရပ်သို့၊ ဂတိံ - ၍၊ ပစ္စဝေက္ခမာနော - ကြည့်ရှု
 စုံစမ်းလသော်၊ [အနုကို တတ္ထတတ္ထ ဂတိံ ဟု ၎င်း၊ သံ+ဉာယမာနောကို ပစ္စ
 ဝေက္ခမာနောဟု၎င်း ဖွင့်၊ “သံဉာယ-မှတ်သား”ဟူသည် ကြည့်ရှု စုံစမ်းခြင်း
 တည်း၊] ဘဏေတိ-ဘဏေဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဣဿရာနံ - အစိုးရသူတို့၏၊
 နိစဋ္ဌာနိကပုရိသာလပနံ-နိမ့်သောရာထူးရှိသောယောက်ျားကို ခေါ်ကြောင်း
 သဒ္ဒါတည်း။

ဗန္ဓုအာဏာပေသိတိ - ကား၊ မြာဟ္မဏော-ကို၊ ပကတိယာပိ- ပင်ကိုယ်
 အားဖြင့်လည်း၊ တသ္မိံ - ထိုသစ်ထိန်း၌၊ ဣဿာပကတောဝ - ဣဿာသည်
 ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်သည်သာ၊ ဝါ - ဣဿာနိပ်စက်အပ်
 သည်သာ၊ သော - ထိုပုန်ဏားသည်၊ ရညော-၏၊ အာဏာပေဟိတိဝစနံ-
 ဟိဟူသောစကားကို၊ သုတွာ - ၍၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ပတ္တောသာပေဟိတိ-
 ဟူ၍၊ ရညာ-သည်၊ န ဝုတ္တံ-မဆိုအပ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နံ-ထိုသစ်ထိန်းကို၊
 [နံကို ကတွာ၌ ပကတိ ကံ စပ်၊ ယောဇနာ၌ ဗန္ဓု၏ ကံ ဟု ဆိုမှား၏၊] ဟတ္ထေ
 သုစ- တို့၌၎င်း၊ ပါဒေသုစ - တို့၌၎င်း၊ ဗန္ဓု - နောင်ဖွဲ့အပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊
 အာဏာပေဿာမိ - စေခိုင်းအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ ဗန္ဓု- နောင်ဖွဲ့အပ်သည်
 မည်လောက်အောင်၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ ဝါ-အာဏာပေးပြီ၊ အဒ္ဒသ
 ခေါ် အာယသ္မာ ခနိယောတိ - ကား၊ ကထံ - အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အဒ္ဒသ -
 သနည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ (တနည်း၊) ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သော-ထိုအရှင်ခနိယ

မဂဓမဟာမတ္တော။ ။မဂဓရဋ္ဌေဖြင့် မဂဓအရ တိုင်းကိုယူစေလို၏၊ “မဂဓေသု+
 မဟာမတ္တော မဂဓမဟာမတ္တော” ဟု ပြု၊ [တိုင်းဟောပုဒ်များ၌ ဗဟုဝစ်သာ။] မဂဓ
 ရညောဝါဖြင့် “မဂဓ” အရ ဌာနတိုင်း၏ အမည်ကို ဌာနီမင်း၌တင်စား၍ ဌာနပစာရ
 အားဖြင့် မင်းကိုယူစေလို၏၊ “မဂဓဿ+မဟာမတ္တော” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၊ မဟတိယာ၊ပေ၊
 သမန္တာဂတောဖြင့် “မဟတိ+မတ္တာ ယဿ”ဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ ဝစနတ္ထကိုပြု၏၊ ဣဿ
 ရိယမတ္တာယဖြင့် “မတ္တာ”အရ ရာထူး (ဌာနန္တရ)ကို ယူစေလို၏၊ “ဣဿရဿ +
 ဘာဝေါ ဣဿရိယံ-အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟူသည် “ရာထူး” ပင်တည်း။

သည်။ အတ္တနော - ၏။ လေသေန - အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-
 အမြက်အားဖြင့်၊ [ဘိသိက်ခံစဉ်က “ဒိန္နညေဝ သမဏမြာဟ္မဏာနံ” စသော
 စကားကိုပင် သစ်တို့ကို ယူနိုင်ခြင်း၏ အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြစ်၍
 “လေသ” ဟု ဆိုသည်။] ဒါရူနံ - တို့၏။ ဟရဘာဝံ - ဆောင်အပ်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ - ၍၊ နိဿံသယံ - ယုံမှားမဲ့၊ ဝါ - မချွတ်ကေန၊ သေ - ဤ
 သစ်ထိန်းသည်။ ဒါရူနံ - တို့၏။ ကာရဏာ - အကြောင်းကြောင့်၊ ရာဇကုလ
 တော-မင်းအိမ်မှ၊ ဝဓံဝါ - ညှဉ်းဆဲအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့သော်၎င်း၊ ဗန္ဓံဝါ -
 နှောင်ဖွဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်သို့သော်၎င်း၊ ပါပုဏိဿတိ- ရေခံလတ်၊ [“ဥဒ္ဒေသံ
 အာဂစ္ဆန္တိ” ၌ ကဲ့သို့ ဝဓံဗန္ဓံတို့၌ ဘာဝပုဓာနကြီး၊] တဒါ-၌၊ နံ-ထိုသစ်ထိန်း
 ကို၊ အဟမေဝ- ငါသည်ပင်၊ မောစေဿာမိ-လွတ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြီး၍၊
 နိစ္စကာလံ - အမြဲကာလပတ်လုံး၊ တဿ - ထိုသစ်ထိန်း၏၊ ပဝတ္တိံ - ဖြစ်ပုံ
 အကြောင်းကို၊ သုဏဒန္တာယေဝ-နားထောင်လျက်သာ၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်
 ၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ တံဏညေဝ - ထိုခဏ၌ပင်၊ ဂစ္စံ- ၍၊ အဒ္ဓသ-ပြီ၊
 တေန- ကြောင့်၊ အဒ္ဓသခေါ အာယသ္မာ ဓနိယောတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေ
 ဟိ)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဒါရူနံ ကိစ္စာတိ-ကား၊ ဒါရူနံ-တို့၏၊ ကာရဏာ- ကြောင့်၊
 ပုရာဟံ ဟညာမိတိ-ကား၊ အဟံ တပည့်တော်ကို၊ ပုရာဟညာမိ-မသတ်အပ်မီ၊
 ယာဝ-အကြင်အခါ၌၊ အဟံ- ကို၊ န ဟညာမိ-မသတ်အပ်သေး၊ တာဝ-ထို
 မသတ်အပ်သေးမီ၊ တံ-အရှင်ဘုရားသည်၊ ဧယျာသိ - လိုက်ခဲ့ပါလော၊ ဣတိ
 အတ္ထော-နက်။ [ယာဝ - စသည်ကား ပုရာဟညာမိ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်၊ ပုရေ-
 ပုရာတို့နှင့်တွဲလျှင် အနာဂတ်အနက်၌ ဝတ္တမာန်သက်၏။ “ပုရေဒိဗ္ဗတံ” စသော
 သံဂါယနာတင်ခဏ်းကို ပြန်ကြည့်ပါ။]

ဣဗ္ဗံ ဘန္ဓေသရာပေဟိတိ ဧတ္ထ- ၌၊ ဣဗ္ဗာတိ- ဣဗ္ဗံဟူသောသဒ္ဓါသည်၊
 စောဒနတ္ထေ - တိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော - တည်း၊
 ပဌမာဘိသိတ္ထောတိ-ကား၊ အဘိသိတ္ထော-ဥးခေါင်း၌မေ့စင်ဖြင့်သွန်းလောင်း
 အပ်ပြီးသည်၊ ဝါ - အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီးသည်၊ ဟုတွာ - ၍၊ ပဌမံ- ရှေးဥး
 အစ၌၊ ဝေရူပိံ ဝါစံ ဘာသိတာတိ - ကား၊ ဒိန္နညေဝ ပေ၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-
 ဟူ၍၊ ဝေရူပိံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဣမံဝါစံ-ကို၊ အဘိသိတ္ထော-သည်။

ပဌမာဘိသိတ္ထော။ ။အဘိသိတ္ထော- စသောအဖွင့်သည် အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း၊
 “ ပဌမံ + အဘိသိတ္ထာယ ယဿာတိ ပဌမာဘိသိတ္ထော ” ဟု ပြု၊ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗာ
 တောကို “ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဌာယ သတ္တာဟံ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သော်လည်း “သဗ္ဗာ
 ဟံ ပရိနိဗ္ဗာတယ အဿာတိ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗာတော” ဟု ပြုရသကဲ့သို့တည်း။

ဟုတွာ-ဤ၊ ပဌမမေဝ-ရှေးဥျားအစဉ်ပင်၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ တံ-အသင် ဒကာတော်သည်၊ အဘာသိ-ပြောဆိုပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင် သာလျှင်၊ ဘာသိတွာ-ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ သရသိ-အမှတ်ရပါလော၊ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကိရ- ချဲ့၊ ရာဇာနော- တို့သည်၊ အဘိသိတ္တမတ္တာယေဝ - ဥျားထိပ်၌ ရေစင်ဖြင့် သွန်းလောင်းအပ်ပြီးကာမျှ တို့သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဒိန္န ညေဝ၊ ပေ၊ ပရိဘုဇ္ဇန္တ၊ တိ- ဟူ၍၊ ဓမ္မဘေရိ-တရားစည်ကို၊ ဝါ-ထိုးစံသဘော ကို ဖော်ပြကြောင်း စည် ကို၊ စရာပေန္တိ - လည်စေကြကုန်၏၊ [ဓမ္မဘေရိ၌ ဓမ္မသည် သဘာဝ (ထိုးစံသဘော) ကို ဟော၏၊ ပုရာဏသဘာဝသင်္ခါတံ- ဓမ္မဘေရိ၊ ယောဇနာ၊] တံ - ထိုစကားကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ သေ - ဤ အရှင်ဓနိယသည်၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ [သမဏဗြာဟ္မဏာနံ - ရဟန်းပုန်ဏား တို့အား၊ တိဏကဋ္ဌောဒကံ - မြက် ထင်း ရေကို၊ ဒိန္နညေဝ - (ခမည်းတော် ဘိုးတော်တို့ကဲ့သို့) ပေးမြဲ ပေးအပ်သည်သာ၊ တိဏကဋ္ဌောဒကံ-ကို၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ ပရိဘုဇ္ဇန္တ၊ - သုံးဆောင်ကြပါကုန်၊ “ တိဏ ကဋ္ဌော ဒကံ ” ပုဒ်သည် ရှေ့နောက်ငဲ့သော ကာကောလောကန နည်း။]

တေသံ မယာ သန္ဓာယ ဘာသိတန္တိ - ကား၊ အပ္ပမတ္တကေပိ- နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော မြက် ထင်း ရေ၌လည်း၊ ကုတ္တုစွာယန္တ နံ-ကုတ္တုစွကို ပြုကြကုန်သော၊ သမိတ ဗာဟိတ ပါပါနံ - ငြိမ်းအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု၊ မျှောအပ်ပြီးသောမကောင်းမှုရှိကုန်သော၊ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ တိဏကဋ္ဌောဒက ဟရဏံ- မြက် ထင်း ရေကို ဆောင်ယူခြင်းကို၊ သန္ဓာယ- ၍၊ မယာ - ဒကာတော်သည်၊ တံ - ဤစကားကို၊ ဘာသိတံ- ပြောဆိုအပ်ပါပြီ၊ တုမှာဒိသာနံ - အရှင်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ (ဒါရုဟရဏံ- သစ်တို့ကို ဆောင်ယူခြင်းကို၊) သန္ဓာယ- ၍၊ န ဘာသိတံ-ပြောဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-မိမ္မိသာရမင်း၏အလိုတည်း၊ တဉ္စခေါ အရညေ အပရိဂ္ဂဟိတန္တိ-ကား၊ တဉ္စ တိဏကဋ္ဌောဒကံ-ကိုလည်း၊ (အရညေ- ၌၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ- မသိမ်းပိုက်အပ်သော မြက် ထင်း ရေကို၊ သန္ဓာယ - ၍၊

ဘာသိတာ ဘာသိတွာ။ ။ “ဝေရူပိ ဝါစံ” နောက်၌ “ဘာသိတာ၊ ဘာသိတွာ” ဟု ပါ၌ ၂ မျိုးရှိ၏၊ ၂ မျိုးလုံး အသင့်ဟု ယောဇနာဆို၏၊ “သယမေဝ ဘာသိတွာ” ဟူသော အဋ္ဌကထာဖွင့်ကို ထောက်၍ ဘာသိတွာသင့်၏၊ “ နာဘိဇာနာမိ သဒ္ဓိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတာ ” အင်္ဂုလိမာလသုတ် စသည်ကိုထောက်လျှင် ဘာသိတာ လည်းသင့်၏၊ “ဘာသိတာ-ဆိုပြီးသည်၊ ဟုတွာ-၍” ဟု ပေးရသောကြောင့် အနက်တူ ချည်းတည်း၊ “ဘာသိတံဟု ရှိသောပါ၌ကားမသင့်” ဟု ယောဇနာလည်းဆုံးဖြတ်သည်။

ဘာသိတံ-ဗြီ) [ကဋ္ဌောဒကံ-နောက်၌ ပို၍ခတ်၍ ဤသို့ ပါဠိတော်လှင်းစပ်၊ ဒီပေတိ၏ ကရိုဏ်းကို “ဣမိနာ” ဟု သီးခြားထည့်။] (ဣမိနာ- ဤ တစ္ဆေခေါ် အရညေ အပရိဂ္ဂဟိတံ ဟူသောပါဠိဖြင့်၊) ယံ-အကြင် မြက် ထင်း ရေသည်၊ ဝါ-ကို၊ အရညေ-၌၊ အပရိဂ္ဂဟိတံ- သည်၊ ဟောတံ၊ ဧတံ- ဤ မသိမ်းပိုက် အပ်သော မြက် ထင်း ရေကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ မယာ ဘာသိတံ၊ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြစ်။

လောမေန တံ မုတ္တောသီတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊)လောမ မိဝ- အမွေးနှင့်တူ၏၊ (ဣတိ - ကြောင့်၊) လောမံ- လောမမည်၏၊ ပန- ပရိ ဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဥားအံ့၊ တံ - ထို အမွေးနှင့်တူသော အရာဟူသည်၊ ကိံ - နည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာလိင်္ဂံ - ရှင်ရဟန်း၏အသွင်တည်း၊ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယထာနာမ - ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဓုတ္တာ - သေသောက်ကြူးတို့ သည်၊ မံသံ - ကို၊ ခါဒိဿာမ - နံအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ မဟန္တလောမံ - များသောအဖိုးရှိသော အမွေးရှိသော၊ ဝါ - အဖိုးများစွာထိုက်သော အမွေး ရှိသော၊ ဋ္ဌေကံ - သိုးကို၊ ဂဏှေယျ - ဖမ်းယူကုန်ရာ၏၊ တမေနံ-ထိုသိုးကို၊ အညော- သော၊ ဝိညု- တတ်သိနားလည်သော၊ ပုရိသော- သည်၊ ဒိသွာ-၍၊ ဣမဿ ဋ္ဌေကဿ-၏၊ မံသံ-သည်၊ ကဟာပဏမတ္တံ-တကျပ်မျှကို၊ အဋ္ဌတိ- ထိုက်တန်၏၊ လောမာနိပန - တို့သည်ကား၊ လောမဝါရေ လောမဝါရေ- အမွေးအကြိမ်တိုင်း အမွေးအကြိမ်တိုင်း၌၊ (အမွေးရိတ်တိုင်း အမွေးရိတ်တိုင်း ၌) အနေကေ-များစွာကုန်သော၊ ကဟာပဏေ-တို့ကို၊ အဋ္ဌန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ဒွေ-၂ ကောင်ကုန်သော၊ အလောမဒက- အမွေးမရှိကုန်သော၊ ဋ္ဌေကေ- တို့ကို၊ ဒတ္တာ- ၍၊ ဂဏှေယျ- ယူရာ၏၊ ဧဝံ-လျှင်၊ သော ဋ္ဌေကော- သည်၊ ဝိညု-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ အာဂမ္မ- စွဲ၍၊ လောမေန- အမွေးကြောင့်၊ မုစ္စေယယထာ-လွတ်ရာသကဲ့သို့၊ ဝေမေဝ-လျှင်၊ တံ-သည်၊ (ဝဗေန္ဓနာရဟော ၌စပ်၊) ဣမဿ ကမ္မဿ-ဤ သစ်ခိုးမှု၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဗေန္ဓနာရဟော- သတ်ခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကို ထိုက်၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် သတ်ထိုက် နှောင်ဖွဲ့ထိုက်ပါသော်လည်း၊ ယသွာ- ကြောင့်၊ အရဟ ဇော- ရဟန္တာတို့၏ အလံတံခွန်သည်၊ ဝါ- ကို၊ [“ အရဟန္တာနံ+ဓဇော အရဟန္တဓဇော” ဟု ဆိုလိုလျက် (န္တ)ချေ၊] သတ္တိ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ အဝဇ္ဈရူပေါ - မသတ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောသဘော ရှိ၏၊ [န ဟည တေတိ အဝဇ္ဈော၊ ဣပစ္စည်း၊ ဟနကို ဝေပြု၍၊ ရုကို ဈပြု၊ အဝဇ္ဈဘာဝ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝချေ၊ တနည်း - ဘာဝပ္ပဓာန၊ အဝဇ္ဈော + ရူပံ ယဿာတိ

အဝဇ္ဇရူပေါ။] တွဇ္ဇ-သည်လည်း၊ သာသနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ-ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ
လိင်္ဂဘူတံ-ရှင်ရဟန်း၏အသွင်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ တံ အရဟဒ္ဒဇိ-ကို၊ ဓာရေသိ-
ဆောင်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဧဠကော - သည်၊ ဝိညု - သော၊ ပုရိသံ-ကို၊
အာဂမ္မ-၍၊ မုတ္တော-သတ်ခြင်းမှလွတ်သည်၊ (ဟောတိ)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-
တူ)တုံ-သည်၊ ဣမိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇာလိင်္ဂလောမေန-ဤရှင်ရဟန်း၏အသွင်ဟူသော
အမွေးကြောင့်၊ မုတ္တော-သည်၊ အသိ-၏၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

မနုဿာ ဥဇ္ဈာယန္တိတိ-ကား၊ ရညော- သည်၊ ပရိသတိ- ၌၊ ဘာသမာန
ဿ- ပြောစဉ်၊ သမ္မုခါစ- မျက်မှောက်၌၎င်း၊ ပရမ္မုခါစ - မျက်ကွယ်၌၎င်း၊
သုတွာ-၍၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို အရပ်၌၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ၊ အဝ
ဇ္ဈာယန္တိ-အောက်တန်းစား ဟု အသိအမှတ်ပြုလျက် ကြည့်ရှုကြကုန်၏။ ဝါ-
နှုတ်ဖြင့်မပြောဘဲ တွေးတောကြံစည်ကြကုန်၏။ အဝဇာနန္ဒာ - အောက်တန်း
စား ဟု သိကြကုန်လျက်၊ တံ- ထို အရှင်ဓနိယကို၊ ဈာယန္တိ ဩလောကေန္တိ-
ကြည့်ကြကုန်၏။ ဝါ-တနည်း၊ လာမကတော- ယုတ်ညံ့သူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-
ယုတ်ညံ့သူဟူ၍၊ စိန္တေန္တိ-ကြံစည်ကြကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော။

ဝိယန္တိတိ-ကား၊ တဿ-ထို အရှင်ဓနိယ၏၊ အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်
ကို၊ ဝါ- အပြစ်ကို၊ ကထေန္တိ - န်၏၊ ပကာသေန္တိ - ထင်ရှား ပြကြကုန်၏၊
[ခိဓာတ်၏ အဝဏ္ဏ ဘာသနအနက်ကို ပြသည်။ “ ဓာတူနံ အနေကတ္ထတ္တာ”
ပင်၊ ဣကို ဣယပြု၍ “ ဝိယ ” ဟု ဖြစ်၏။] ဝိပါစေန္တိတိ - ကား၊ ဝိတ္တာရိတံ-
ကျယ်ပြန့်ခြင်းရှိသည်ကို၊ ကရောန္တိ - န်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊

အဝဇ္ဈာယန္တိ။ ။ဥဇ္ဈာယန္တိ၌ ဥသည် အဝကိုပြုထားသော ဩ၏ ဝိပရိတ်ဥတည်း၊
ထို့ကြောင့် “အဝဇ္ဈာယန္တိ ” ဟု ဖွင့်၊ ထိုအဝလည်း အဝမညန အနက်ဟော (အဘိ
ဓာန်လာ အနက်တို့တွင် “ အဓောဘာဂ ” အနက်ဟော) ဟု သိစေလို၍ “ အဝဇာန
န္ဒာ” ဟု၎င်း၊ ဈေဓာတ်သည် ဩလောကနအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဩလောကေ
န္တိ” ဟု၎င်း ဖွင့်သည်။ ဒုတိယနည်း၌ “အဝသည် လာမကအနက်ဟော၊ ဈေဓာတ်သည်
စိန္တနအနက်ဟော” ဟု ပြ၏။ [ဓာတ်ကျမ်း၌ “ ဩလောကန” အနက် မရှိသော်လည်း
“ဓာတူနံ အနေကတ္ထ” ဖြစ်သောကြောင့် ဖွင့်သည်။]

ဝိပါစေန္တိ။ ။ “ပစိ-ဝိတ္တာရေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏။ ကာရိတ်ကြောင့် “ပါ” ဟု
ဖြစ်သည်။ ထိုပစိဓာတ်သည် အကမ္မကဖြစ်၍ ကာရိတ်ဝင်မှ ကံတခုသာရ၏။ ထို့ကြောင့်
“ဝိတ္တာရိတံ ကရောန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ ကျယ်ပြန့်စေ” ဟူသည်မှာ “ ထိုထို အရပ်၌
နံ့သွားအောင်ဖြန့်ခြင်း” ဟု သိစေလို၍ “တတ္ထ တတ္ထ ပတ္ထရန္တိ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်သည်။
[ဝိတ္တာရော+သဗ္ဗာတော ယဿာတိ ဝိတ္တာရိတော၊ အဝဏ္ဏော၊ (ဣတပစ္စည်း)။]

ပတ္တရန္တိ-ဖြန့်ကြကုန်၏။ စ- ဆက်၊ အယံအတ္ထော-ကို၊ သဒ္ဓသတ္ထာနုသာရေန- သဒ္ဓါကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ [ဓာတ်ကျမ်းကိုပင် “သဒ္ဓ သတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။] ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဣ- ဤဥဇ္ဈာ ယန္တိအစရှိသောဝါကျ၌၊ ယောဇနာ-ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ အလဇ္ဇိနော ဣမေသမဏာ သကျပုတ္တိယာတိ အာဒိနိ-ယာအစရှိသော အကြောင်းအရာ တို့ကို၊ [အာဒိနိဖြင့် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော “ ဒုဿီလာ ” စသည် တို့ကိုယူ၊] စိန္တန္တာ-န်လျက်၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ-အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ် ပြုလျက် ကြည့်ရှုကြကုန်၏။ နတ္ထိ ဣမေသံ သာမညန္တိ အာဒိနိ - အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဘဏန္တာ-န်လျက်၊ ဝိယန္တိ-ရှုတ်ချကြကုန်၏။ အပဂတာ ဣမေ သာမညာတိ အာဒိနိ-စကားတို့ကို၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ဝိတ္ထာရေန္တာ- ချဲ့ဖြန့်ကုန်လျက်၊ ဝိပါစေန္တိ - ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏။ ဣတိအယံ - ကား၊ ယောဇနာ - တည်း၊ ဧတေန နယေန - ဖြင့်၊ ဣမေသံ ပဒါနံ - ဤ ဥဇ္ဈာယန္တိ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရမ္ပိ-နောက်၌လည်း၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဂတ ပဒါနုပေန- လာသောပုဒ် အားလျော် သဖြင့်၊ ယောဇနာ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ [အလဇ္ဇိနော ဣမေ သမဏာ-စသော ပုဒ်တို့နှင့် အလားတူ ပုဒ်မျိုးကို “အာဂတပဒ” ဟု ဆိုသည်။]

တတ္ထ- ထိုအလဇ္ဇိနော ဣမေသမဏာ သကျပုတ္တိယာ အစရှိသောဝါကျ၌၊ မြဟ္မစာရိနောတိ - ကား၊ သေဋ္ဌစာရိနော - မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ ရှိသူတို့ဟူ၍၊ [ပတိဇာနိဿန္တိ နာမနှင့်တွဲ။] သာမညန္တိ - ကား၊ သမဏ ဘာဝေါ - သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းအကျင့်သည်၊ မြဟ္မညန္တိ - ကား၊ သေဋ္ဌ ဘာဝေါ-မြတ်သူ၏ဖြစ်ကြောင်းအကျင့်သည်၊ (နတ္ထိ)၊ [ရဟန်းများကို ကဲ့ရဲ့ သည့် အရာဖြစ်၍ “ မြာဟ္မဏဘာဝေါ ” ဟု မဖွင့်ဘဲ “သေဋ္ဌဘာဝေါ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤနေရာ၌ “မြာဟ္မဏ” သဒ္ဓါသည် “သေဋ္ဌ” သဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်။] သေသံ- ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ - သာ၊ ရညောဒါရ နိတိအာဒိမိ - ဝါကျ၌၊ အဒိန္နံ အာဒိယိဿတိတိ- သတိ ဟူသော၊ အယံ- ဤ မပေးအပ်သော ဥစ္စာကို ယူခြင်းဟူသော အနက်သည်၊ ဥဇ္ဈာယနတ္ထော-

မှတ်ချက် ။ ။ နှုတ်ဖြင့် မပြောဘဲ မျက်စိဖြင့် “ လူယုတ်ဘဲ ” ဟု ကြည့်မှုကို၎င်း၊ စိတ်ဖြင့် အထင်သေးမှုကို၎င်း ဥဇ္ဈာယန္တိဖြင့်ပြု၏။ အထင်သေး အမြင်သေးဖြစ်ရုံ မက၊ နှုတ်ဖြင့် အပြစ်ပြောမှု ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှုကို ဝိယန္တိဖြင့်ပြု၏။ တနေရာ၌ အချင်းချင်းပြောကြ- ကဲ့ရဲ့ကြရုံ မက၊ ထိုထိုဤဤ နံ့သွားအောင် စပ်ရာစပ်ရာ၌ မကောင်းသတင်း ပြောမှုကို ဝိပါစေန္တိဖြင့် ပြသည်။

ကဲ့ရဲ့ကြောင်း အနက်တည်း၊ ပန - ဆက်၊ ယံ ဧတံ အဒိန္နံ - အကြင်မပေးအပ်
သော ဥစ္စာကို၊ အာဒိယိ-ယုဋ္ဌိ၊ တံ-ထိုမပေးအပ်သော ဥစ္စာကို၊ ဒသေတုံ-
ငှါ၊ ရညော ဒါရူနိတိ - ဟူ၍၊ (မနုဿေဟိ - ကဲ့ရဲ့ကုန်သော လူတို့သည်၊
(တနည်း) သံဂိတိကာရေဟိ-တို့သည်၊) ဝုတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဝစနဘေဒေ-
ကေဝုဗဟုဝုဗကွပြားခြင်း၌၊ အသမ္ပယုန္တေဟိ-မတွေဝေကုန်ဘဲ၊ အတ္ထော-
ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပုရာဏ၊ ပေ၊ မဟာမတ္ထောတိ- ကား၊ ဘိက္ခုဘာဝတော-ရဟန်းအဖြစ်မှ၊
ပုရာဏေ- ရှေးဖြစ်သော၊ ဂိဟိကာလေ-လူဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဝိနိစ္ဆယဝေါဟာ
ရေ-တရားဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကား၌၊ နိယုတ္တတ္တာ-ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
ဝေါဟာရိကောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂတော-
သော၊ မဟာအမတ္ထော - အမတ်ကြီးသည်၊ (နိသိန္နော ဟောတိ - ၌ စပ်၊)
အထခေါ ဘဂဝါတံ ဘိက္ခုံ တေဒဝေါစာတိ-ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သာမံ
ယေဝ - ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ လောကဝေါဟာရမ္ပိ - လောက၌ အသုံး

ဥဇ္ဈာယနတ္ထော။ ။ ဥဇ္ဈာယန္တိ ဧတေနာတိ ဥဇ္ဈာယနံ = အထင်အမြင်သေးကြောင်း
(ပေးရိုးအားဖြင့် “ ကဲ့ရဲ့ကြောင်း ”) ၊ ဥဇ္ဈာယနံ + အတ္ထော ဥဇ္ဈာယနတ္ထော၊ ကဲ့ရဲ့
အပ်သူသည် ရှင်ခနိယ၊ ကဲ့ရဲ့ကြောင်းကား ခိုးမှုတည်း၊ [ဥဇ္ဈာယနဿ အဒိန္နာဒါန
ဝိသယတ္တာ (အဒိန္နာဒါနလျှင် အကြောင်းအရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အဒိန္နာဒါနံ
(မပေးအပ်သော သူ့ဥစ္စာကို ယူခြင်းသည်) ဥဇ္ဈာယနတ္ထောတိ ဝုတ္တံ။ — ဒီကာ။]
ဆိုလိုရင်းကား— ကဲ့ရဲ့ကြောင်းသည် သစ်များ မဟုတ်၊ အဒိန္နာဒါနတည်း၊ ထို့ကြောင့်
“ အဒိန္နံ အာဒိယိသတိ ” ဟု အဒိန္နံ၌ ကေဝုဗထားသည်၊ ထိုအဒိန္နပစ္စည်းများကိုပြုလို၍
“ ဒါရူနိ ” ဟု ဗဟုဝုဗထားသည်— ဟူလို။

သာမည ဝိ သေ သကံ ။ ။ ဒါရူနိနှင့် အဒိန္နံသည် ဝိသေသန ဝိသေသျ မဟုတ်၊
အဒိန္နံသည် သာမညကံ ၊ ဒါရူနိကား ဝိသေသကံ တည်း၊ ယောဇနာ၌ “ အဒိန္နံကို
ကြိယာဝိသေသန ” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို “ အဒိန္နံ—အရှင်မပေးအပ်ဘဲ ” ဟုပေး၊ သို့သော်
“ သဋ္ဌိမတ္ထေ ထာလိပါကေ ဘတ္တာဘိဟာရံ အဘိဟာရိသု ” နှင့် ဤ ဒါရူနိ အဒိန္နံသည်
စာသွားတူသောကြောင့် ထိုယောဇနာအဖွင့်သည် မကောင်းလှ၊ ထိုဘတ္တာဘိဟာရံကို
ကြိယာဝိသေသန မပေးနိုင်။

ပုရာဏ ဝေါဟာရိကော ။ ။ ဝေါဟာရသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်လာ ဝေါဟာရ
သဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် သဒ္ဓါ - အသံပြုခြင်း (စကားပြောခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊
ထို စကားဟူသည်လည်း ဝိနိစ္ဆယကထာ - အဆုံးအဖြတ်စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့်
“ ဝိနိစ္ဆယဝေါဟာရေ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ နိယုတ္တတ္တာဖြင့် “ ဝေါဟာရေ + နိယုတ္တော ”
ဟူသော ဝစနတ္ထကိုပြု၏၊ ပုရာဏေ-ရှေ့ လူဖြစ်စဉ်အခါ၌ + ဝေါဟာရိကော-ဝိနိစ္ဆယ
စကား၌ ယှဉ်သူတည်း၊ ဝါ-တရားဆုံးဖြတ်သူတည်း၊ ပုရာဏဝေါဟာရိကော-သူ။

အနှုန်းကိုလည်း၊ ဇာနာတိ - မူ၏၊ [ဤ ဝေါဟာရသဒ္ဒါကား အသုံးအနှုန်း (အခေါ်အဝေါ်)ပညတ်အနက်ဟောတည်း၊] အတိတဗုဒ္ဓါနိ-ရှေး ဘုရားရှင်တို့၏၊ ပညတ္တိဗ္ဗိ- ပညတ်တော်ကိုလည်း၊ ဇာနာတိ၊ (ကိံ)၊ ပုဗ္ဗေပိ- ဌလည်း၊ ဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊ ဣက္ခကေန- ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ခိုးမှုဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ- ပါရာဇိကအာပတ်ကို၊ ပညပေန္တိ- ပညတ်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣက္ခကေန-ဖြင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၊ (ပညပေန္တိ၊) ဣက္ခကေန ဒုက္ကဋံ (ပညပေန္တိ၊) ဣတိ-သို့၊ (ဇာနာတိ)၊ ဝေဿန္တေပိ- ဤသို့ဖြစ်သော်လည်း၊ အညေဟိ- နသော၊ လောကဝေါဟာရဝိညူဟိ - လောကအသုံးအနှုန်းကို သိသူတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ အသံသဒ္ဓိတွာ- မနီးနှောမှု၍၊ ပါဒမတ္တေန- တမတ်မျှဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ- ကို၊ သစေ ပညပေယျ- အံ၊ (ဝေဿတိ)၊ တေန- ထိုသို့ ပညတ်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဿ- ထို မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝတ္တာရော- ပြောဆိုမည့်သူတို့သည်၊ ဝါ- အပြစ်တင်မည့်သူတို့သည်၊ သိယံ- ရှိကုန်ရာ၏၊ (ကိံ)၊ သီလသံဝရောနာမ- သီလ စောင့်စည်းခြင်းမည်သည်၊ ဝါ - ကို၊ ကေဘိက္ခုဿဝိ - ရဟန်းတပါး၏အတွက်လည်း၊ အပ္ပမေယျော- မနှိုင်းယှဉ်အပ် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်၊ အသင်္ချေယျော- မရေတွက်အပ် မရေတွက်နိုင်၊ မဟာပထဝိ သမုဒ္ဒ အာကာသာနိဝိယ - မြေကြီး , သမုဒြာ, ကောင်းကင်တို့ကဲ့သို့၊ အတိဝိတ္ထိန္ဒော- အလွန်ပြန့်ကျယ်၏၊ ကထံဟိ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ပါဒမတ္တကေန- တမတ်မျှလေခံဖြင့်၊ နာသေသိနာမ (တနည်း) နာသေသတိနာမ- ဖျက်ဆီးရတုံဘိသနည်း၊ ဣတိ (ဝတ္တာရော သိယံ) [ကထံနာမနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “ နာသေသတိတိ ” ရှိမှ သာ၍ စာသွားထုံးစံကျမည်၊] တတော- ထိုသို့ ပညတ်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ [ယောဇနာ၌ “ တဒါ ” ဟု ဖွင့်၏၊ “ တတော- ထိုအခါ၌ ” ဟု ပေး။] တထာဂတဿ- ၏၊ ဉာဏဗလံ- ဉာဏ်တော်အစွမ်းကို၊ အဇာနန္တာ - မသိသူတို့သည်၊ သိက္ခာပဒံ - ကို၊ ကောပေယျံ- ဖျက်ဆီးကုန်ရာ၏၊ ပညတ္တိဗ္ဗိ - ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးလည်း ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ- သည်၊ ယထာဌာနေ-၌၊ န တိဋ္ဌေယျ- မတည်ရာ။

ပန- အန္ဓယကား၊ လောက ဝေါဟာရဝိညူဟိ- လောက အသုံးအနှုန်းကို သိသူတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ- ကွ၊ သံသဒ္ဓိတွာ - နီးနှော၍၊ ပညတ္တေ - ပညတ်တော်မူအပ်သော်၊ သော ဥပဝါဒေါ- ထို စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်တော့၊ အညဒတ္ထု- စင်စစ်ကား၊ ဝေ- သို့၊ ဝတ္တာရော- ချီးမွမ်းပြောဆိုမည့် သူတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ကိံ)၊ ဣမေ အဂါရိကာဝိ- ဤ အိမ်၌နေသူ မင်းတို့သော်မှလည်း၊ ပါဒမတ္တေန- တမတ်မျှဖြင့်၊ စောရံ- ကို၊ ဟနန္တိပိနာမ- ညှဉ်းဆဲကုန်သည်လည်း မည်တုံသေး၏၊ ဗန္ဓန္တိပိနာမ- နှောင်ဖွဲ့ကုန်သည်လည်း မည်တုံသေး၏၊ ပဗ္ဗာဇေ

န္တိပိနာမ-နှင်ထုတ်ကုန်သည်လည်းမည်တုံသေး၏။ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်။ ယေဒု-အကြင်ရဟန်းဖြစ်သူသည်။ ပရသန္တကံ-သူတပါးဥစ္စာကို၊ တိဏသလာက မတ္တဗ္ဗိ- မြက်၊ ဝါးခြမ်းစိတ်မျှကိုလည်း၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ- မယူထိုက်၊ (တံ) ပဗ္ဗဇိတံ - ထို ရဟန်းဖြစ်သူကို၊ န နာသေဿတိ- ဖျက်ဆီးတော်မမူဘဲ ရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝတ္ထာရော ဟောန္တိ။) စ-သည်သာမကသေး၊ တထာဂတဿ-၏၊ ဉာဏဗလံ-ဉာဏ်တော်စွမ်းကို၊ ဇာနိဿန္တိ-နိလတံ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ပညတ္ထံပိ-ပညတ်အပ်ပြီးလည်း ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ အကုပ္ပံ- မဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ယထာ ဌာနေ- တည်မြဲတိုင်းသော အရာ၌၊ ဌာဿတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ လောကဝေါဟာရဝိညူဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သံသန္ဓိတွာ-၍၊ ပညပေတုကာမော-ပညတ်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သဗ္ဗာဝန္တံ-အလုံးစုံ အစိတ်အပိုင်းရှိသော၊ ပရိသံ-ကို၊ အနုပိလောကေန္တော-အစဉ်ကြည့်တော်မူလသော်၊ အထခေါ-သစ်ခိုးမှုဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ နိသိန္တံ-ထိုင်နေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မူ၍၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ကိတ္တကေနခေါ၊ပေ၊ ပဗ္ဗာဇေတိ ဝါတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ [ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ကိတ္တကေန- အဘယ်မျှ ခိုးအပ်သောဥစ္စာကြောင့်၊ မာဂဓော- မဂဓတိုင်းတို့၏ အစိုးရဖြစ်သော၊ သေနိယော-များသောစစ်တပ်ရှိသော၊ [သေနာအဿ အတ္တိတိ သေနိကော၊ ကကို ယပြု။] ဗိမ္ဗိသာရော-မည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ စောရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဟနတိဝါ-ညှဉ်းဆဲသူလည်းညှဉ်းဆဲသနည်း၊ ဗန္ဓတိဝါ-နည်း၊ ပဗ္ဗာဇေတိဝါ-နည်း။]

တတ္ထ - ထို ကိတ္တကေန ခေါ အစရှိသောဝါကျ၌၊ မာဂဓောတိ - ကား၊ မဂဓာနံ-မဂဓတိုင်းတို့၏၊ ဣဿရော-အစိုးရဖြစ်သော၊ သေနိယောတိ-ကား၊ သေနာယ-စစ်တပ်နှင့်၊ သဗ္ဗန္တော-ပြည့်စုံသော၊ ဗိမ္ဗိသာရောတိ-ကား၊ တဿ-

သဗ္ဗာဝန္တံ။ ။ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသက၊ ဥပါသိကာ ၎င်းပျားဟူသော အစိတ်အပိုင်း အစုံအလင်ရှိသည်ကို (ပါဝင်သည်ကို) “သဗ္ဗာဝန္တာ” ဟု ဆိုသည်။ “သဗ္ဗာ (စတုပရိသာသင်္ခါတာ ပဇာ)တ္ထ အတ္တိတိ သဗ္ဗာဝန္တာ” ဟု သာရတ္ထ၌ ဝန္တာနောင် ဤပစ္စည်းမသက်ဘဲ အာပစ္စည်းဖြင့် ပါ၍ရှိ၏။

မဂဓာနံ ဣဿရော။ ။ဤအဖွင့်ဖြင့် “မဂဓာနံ+ဣဿရော မာဂဓော” ဟု ပြုစေလို၏။ မဂဓပုဒ်ရင်းသည် တိုင်းသူတိုင်းသားဟူသောအနက်ကို မဟော၊ တိုင်းကိုသာဟော၏။ ထိုတိုင်းဟောပုဒ်များ၌ ပုလ္လိန်ဗဟုဝစ် ရှိမြဲ၊ ထို့ကြောင့် “ မဂဓာနံ ” ဟု ဗဟုဝစ်ထား၏။ ဣဿရောပုဒ်က ဆဋ္ဌိကံကိုမငဲ့သောကြောင့် “မဂဓာနံ-မဂဓတိုင်းသူတိုင်းသားတို့ကို+ဣဿရော-အစိုးရသော” ဟု ပေးသည်ကို စဉ်းစားပါ။

ထိုမင်း၏ နာမံ - တည်း၊ ပဗ္ဗာဇေတိဝါတိ - ကား၊ ရဋ္ဌတော - တိုင်းနိုင်ငံမှ၊ နိက္ခာမေတိ-ထွက်သွားစေသနည်း၊ [“ပပုဗ္ဗ ဝဇ-ဂတိမိ” ဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ပ အတွက်ကြောင့် “ထွက်သွား” ဟု ပေးရ၏၊] ဣတ္ထ-ဤကိစ္စကေနခေါ်အစ ရှိသောဝါကျ၌၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထ မေဝ-သာ။

ပဉ္စမာသကော ပါဒေါတိ-ကား၊ တဒါ-၌၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ဝိသတိမာသ ကော - ၂၀ သောဝဲသည်၊ ကဟာပဏော - တကျပ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ပဉ္စမာသကော-၅ ဝဲသည်၊ ပါဒေါ - ပါဒမည်၏၊ ဧတေန လက္ခဏေန - ဤဝဲ ၂၀ လျှင် တကျပ်ဟူသော အမှတ်အသားဖြင့်၊ သဗ္ဗဇန ပဒေသု - တို့၌၊ ကဟာပဏဿ - ၏၊ စတုတ္ထော - ၄ ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ဘာဂေါ-အဘို့ကို၊ (တနည်း)စတုတ္ထောဘာဂေါ- ၄ ဘို့တဘို့ကို၊ ပါဒေါတိ- ဟူ၍၊ ဝေဒတဗ္ဗော - ၏၊ သောစ - ထို ပါဒကိုလည်း၊ ပေါရာဏဿ-ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ နိလကဟာပဏဿ - ညစ်ကြေးမတင် သန့်စင်သော အသပြာ၏၊

ဗိမ္ဗိသာရော။ ။ဗိမ္ဗိတိ သုဝဏ္ဏံ၊ တသ္မာ သာရသုဝဏ္ဏသဒိသတာယ ဗိမ္ဗိသာရော တိ ဝုစ္စတိ-ဒီကာ၊ “ သာရဗိမ္ဗိ ” ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိသေသန သာရပုဒ် နောက်ကျသည်၊ “ဗိမ္ဗိသာရောဝိယာတိ ဗိမ္ဗိသာရော” ဟု ဆက်၊ ကောင်းမြတ်သောရွှေနှင့်တူသောမင်း၊ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်းသော အသားအရေရှိသောမင်း။

နိလကဟာပဏ။ ။ကဟ+အာပဏ၊ ပဏဓာတ်သည် ရောင်းဝယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အာပဏီယတိ အနေနာတိ အာပဏော-ရောင်းဝယ်ကြောင်းငွေ၊ သက္ကတ၌ “ ကရိသ ” သည် ပါဠိ၌ “ ကရိသ ” ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုပုဒ်သည် ၁၆ ဝဲ အတိုင်းအရှည်ကို ဟော၏၊ ဒေသလိုက်၍ ဝဲ ၂၀ လည်း ဟောနိုင်ရာ၏၊ ထို့ကြောင့် “ ၁၆ ဝဲ (ဝဲ ၂၀) အတိုင်းအရှည်ရှိသော ရောင်းဝယ်ကြောင်းအရာ ” ဟူသည် အသပြာ (တကျပ်) ပင် တည်း၊ ကရိသနှင့် ကဟကို ပရိယာယ်ဟု ဆိုသင့်၏၊ အထော ကဟာပဏော နိတ္ထိ၊ ကထျတေ ကရိသာပဏော၊ (၄၀၁) [အဘိဓာန်။]

နိလ။ ။ န + ဇလ၊ ဇလသဒ္ဓါသည် အပြစ်ကိုဟော၏၊ နတ္ထိ+ဇလော ယဿာတိ နိလော၊ ဧကို ဤပြု၍ “ နိလ ” ဟု ဖြစ်၏၊ နိလောစ + သော + ကဟာပဏောစာတိ နိလကဟာပဏော၊ ကဟာပဏလုပ်ရာ၌ အညစ်အကြေးကင်းသော ရွှေစင် တမတ်၊ ငွေစင်တမတ်၊ ကြေးနီ ၂ မတ်၊ ဤအားလုံးကိုပေါင်းစပ်၍ ဆိုင်ရာတံဆိပ်ခတ်နှိပ်လျက် လုပ်ရသည်-ဟု ပြသည်၊ ထိုသို့ အညစ်အကြေးစင်ကြယ်သော ရွှေ ငွေ ကြေးနီတို့ဖြင့် လုပ်ရသောကြောင့် “နိလကဟာပဏ” ဟု ခေါ်သည်။

ဟေမပါဒံ သဇ္ဈပါဒံ၊ တမ္ဗပါဒဒ္ဓယံ ဟိ သော၊
မိဿေတွာ ရူပမပေတွာ၊ ကာတံ သတ္ထေသု ဒဿိတော။
ဇလာတိ ဝုစ္စတေ ဒေါသော၊ နိဒ္ဒေါသတ္တာ တထိရိတော။

ဝသေန - ဖြင့်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဣတရေသံ - နီလကဟာပဏမှ တပါး ကုန်သော၊ ဒုဒြဒါမကာဒိနံ - ဒုဒြဒါမအသပြာအစရှိသည် တို့၏၊ ဝါ-ဒုဒြဒါမ အမည်ရသူသည် ပြုအပ်သော အသပြာအစရှိသည်တို့၏၊ (ဝသေန - ဖြင့်၊ န ဝေဒိတဗ္ဗော-မသိထိုက်၊) ဟိ-ဆက်၊ တေန ပါဒေန-ဖြင့်၊ အတီတဗုဒ္ဓါပိ- ရှေးဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ပါရာဇိကံ- ကို၊ ပညပေသံ - ပညတ်တော်မူကြ ကုန်ပြီ၊ အနာဂတာပိ-နောင်ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ပညပေဿန္တိ-နလတံ၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနိ-တို့၏၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု မှိဝါ - ပါရာဇိကဝတ္ထု၌၎င်း၊ ပါရာဇိကေဝါ - ပါရာဇိက အာပတ်၌၎င်း၊ နာနတ္ထံ - ထူးသည်၏အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ပါရာဇိက အခင်းဖြစ်၍ ပါရာ ဇိကကို နာမည်တပ်သည်၊ သံဃာဒိသေသံ စသည်၌လည်း ဝတ္ထု - အာပတ် အထူး မရှိပါ၊ သို့သော် အာပတ်အားလုံး စုံအောင်ကား အကြောင်းမပေါ် လျှင် ပညတ်တော်မူကြမည်မဟုတ်။] ဣမာနေဝ စတ္တာရိ-ဤမေထုန ဝိတိတ္တမံ စသော လေးပါးတို့သည်ပင်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုနိ - တို့တည်း၊ ဣမာနေဝ စတ္တာရိ - ဤမေထုန ပါရာဇိကစသော လေးပါးတို့သည်ပင်၊ ပါရာဇိကာနိ- ပါရာဇိကအာပတ်တို့တည်း၊ ဣတော-ဤ၎င်းပါးထက်၊ ဝါ-အောက်၊ ဥနံဝါ-

သော - ထို အသပြာကို၊ ဟေမပါဒံ - ရွှေတမတ်သားကို၎င်း၊ ပေ၊ မိသေတွာ- ရော၍၊ ရူပံ-အရုပ်ကို၊ အပေတွာ-နှိပ်၍၊ ကာတံ-ငှါ၊ သတ္ထေသု-အသပြာလုပ်နည်းကို ပြသောကျမ်းတို့၌၊ ဒဿိတော-ပြီ၊ ပေ၊ နိဒ္ဒေါသတ္တာ-အပြစ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တထာ-ထို နီလဟူ၍၊ ဤရိတော-ဆိုအပ်ပြီ။

ဝိမတိ။ ။ဝိမတိ ဋီကာ၌ကား - “ပေါရာဏသတ္တာနုရူပံ ဥပ္ပါဒိတော - ကဟာ ပဏ လုပ်နည်းကိုပြသော ရှေးကျမ်းအားလျော်စွာ ဖြစ်စေအပ် (ပြုလုပ်အပ်) သော၊ ဝိသတိမာသပ္ပမာဏ ဥတ္တမသုဝဏ္ဏ ဝှနကော-ပဲ ၂၀ ပမာဏရှိသောကောင်းမြတ်သော ရွှေကို ထိုက်တန်သော၊ လက္ခဏ သမ္ပန္နော- အမှတ်တံဆိပ်နှင့်ပြည့်စုံသော (ဒေါင်းရုပ်- မင်း၏ဥားခေါင်းရုပ်စသော တံဆိပ်ပါသော) အသပြာကို၊ နီလကဟာပဏောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော” = “ရွှေဒင်္ဂါးကို နီလကဟာပဏ” ဟု ဆိုလို၏၊ ထိုသို့ဆိုပြီးလျှင် “ပါဒ” ကိုလည်း “ရွှေစင်တမတ်” ဟု သတ်မှတ်လေသည်၊ ထိုအဆိုကို ဆရာမြတ်တို့ လက်မခံ ကြကုန်။ [“ပဲ ၂၀ ကိုတကျပ်” ဟုဆိုသဖြင့် ထိုတကျပ်ကို ၂၀ ပုံလျှင် တပုံကို “မာသက- တပဲ” ခေါ်သည်ဟုလည်း သိသာပြီ။]

ဒုဒြဒါမကာဒိနံ။ ။ဒုဒြဒါမေနနာမ ကေနစိ ဥပ္ပါဒိတော ဒုဒြဒါမကော=ဒုဒြဒါမ မည်သော တစုံတယောက်သည် ဖြစ်စေအပ်သော အသပြာသည် “ဒုဒြဒါမက” မည်၏၊ (ဝိမတိ) ၊ “ကေနစိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ရာဇ” မဟုတ်ကြောင်း၊ အသပြာလုပ် နိုင်သော ခေါင်းဆောင်တယောက် ဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ ထို ဒုဒြဒါမက အသပြာ သည် နီလကဟာပဏ၏ ၃ ဆထိုက်တန်သတတ်။

အယုတ်အလျော့ သည်၎င်း၊ အတိရေကံဝါ - အပိုအလွန်သည်၎င်း၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဂဝါပိ - သည်လည်း၊ ဓနိယံ-ကို၊ ဝိဂရဟိတွာ - ပြီး၍၊ ပါဒေနေဝ - ဖြင့်သာလျှင်၊ ဒုတိယပါရာဇိကံ - ကို၊ ပညပေန္တော- လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယောပန ဘိက္ခု၊ အဒိန္နံ ယေယျသင်္ခါတန္တိအာဒိ - သင်္ခါတံ အစ ရှိသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အာဟ-မူပြီ။

ဧဝံ လျှင်၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန-သာသနာတော်၌ အမြစ်အရင်း ပြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒဠိ-မြည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒုတိယပါရာဇိကေ-ကို၊ ပညတ္ထေ-ပညတ် တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အပရံပိ - အခြားလည်းဖြစ်သော၊ အနုပညတ္တတ္ထာယ- နေဝံထပ်ပညတ်တော်မူခြင်း အကျိုးငှါ၊ ရဇကဘဏ္ဍိကဝတ္ထု- ရဇကဘဏ္ဍိက ဝတ္ထု သည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ တဿ-ထိုရဇကဘဏ္ဍိကဝတ္ထု၏၊ ဥပ္ပတ္တိ ဒီပနတ္ထံ-ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝေဠိဒံ၊ ပေ၊ ဟောတိတိ - ဟူသော၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိ)၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ တဿ- ထိုဝေဠိဒံ ဘဂဝတာ၊ ပေ၊ ဟောတိဟူသော စကားရပ်၏၊ အတ္ထောစ-ကို၎င်း၊ အနုပညတ္တိသမ္ပန္နော စ-အနုပညတ်၏ အနုသန္ဓေ ဆက်စပ်ပုံကို၎င်း၊ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာယံ- ၌၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ- ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ စ-ဆက်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ (တဿ - ထိုစကားရပ်၏၊ အတ္ထောစ - ကို၎င်း၊ အနုပညတ္တိ သမ္ပန္နောစ- ကို၎င်း၊ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ-ကဲ့သို့၊)ဧဝံ-တူ၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရေသု-နေဝံဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု- တို့၌၊ [တဿ - ထိုစကား၏၊ အတ္ထောစ အနုပညတ္တိ သမ္ပန္နောစ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော၊] ဟိ(ယုတ္တံ)-

တဿတ္ထောစ။ ။ ပဌမပါရာဇိက-မက္ခဋိဝတ္ထု ဖြစ်ပုံပြသော ပါဠိတော်အစဉ် “ဝေဠိဒံ၊ ပေ၊ ဟောတိ” ဟု ဤအတိုင်းပါ၏၊ ထိုဝါကျ၏အနက်ကိုလည်း “ ဘဂဝတာ ဘိက္ခုနံ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ဧဝံ ပညတ္တံ ဟောတိစ၊ ဣဒဉ္စ အညံ ဝတ္ထု ဥဒပါဒိ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်ခဲ့၏၊ ထိုအဖွင့်ကို “တဿတ္ထောစ” ဟု ဆိုသည်။

အနုပညတ္တိ သမ္ပန္နောစ။ ။ [ဤကား “သမ္ပန္နောစ” ဟု စပါသည်။] အနုပညတ် ဖြစ်ပုံကို ဆက်သွယ်ပြသော အနုသန္ဓေစကားကို “ အနုပညတ္တိသမ္ပန္န ” ဟု ဆိုသည်၊ ပဌမပါရာဇိက-မက္ခဋိဝတ္ထုကိုစ၍ ဖွင့်ပြသောအဋ္ဌကထာ၌ “ဣဒါနိ ယံတံ အညံ ဝတ္ထု ဥပ္ပန္နံ၊ တံ ဒဿေတံ တေန ခေါပန သမယေနာတိ အာဒိမာဟ ” ဟု အပရာနုသန္ဓေ ကျမ်းတက်ပုံကိုရည်ရွယ်၍ “အနုပညတ္တိသမ္ပန္နောစ” ဟု ဆိုသည်။

ယထာစ။ ။ “ယထာစ၊ ပေ၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု” ၌ ယောဇနာ ရှိသည့်အတိုင်း သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသုနောင် ပိုဒ်ခတ်လျက် “အတ္ထောစ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်စေ၍ အနက်ပေးခဲ့သည်၊ ထို့နောက် ယောဇနာ၌ “ယံ ဟိတိ အာဒိ ဒဠိကရဏံ”

ဤသို့ မှာထားခြင်းသည် သင့်၏ ယံယံ-အကြင် အကြင်ပုဒ်ကို (မယာ-သည်) ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဝုတ္တံ - ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီ)၊ တံတံ - ထိုထို ပုဒ်ကို၊ သဗ္ဗံ- အလုံးစုံကို၊ (ဝိသေသ-ကံ) ဝဇ္ဇေတွာ-၍၊ ဥပရူပရိ-အထက်အထက်၌၊ အပုဗ္ဗ မေဝ-ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်ကိုသာ၊ ဝါ- အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်ကိုသာ၊ ဝဏ္ဏ ယိဿာမ - ဖွင့်ကုန်တော့အံ့၊ ဟိ - လဒ္ဒဒေါသ ထင်ရှားပြီအံ့၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံယံ-အကြင်အကြင်ပုဒ်သည်၊ ဝုတ္တနယံ-ရှိ၏၊ တံတံ-ထိုထို ပုဒ်ကို၊ ပုနပိ-ထပ်၍လည်း၊ ယဒိ ဝဏ္ဏယိဿာမ - နံအံ့၊ (ဝေသတိ)၊ ကဒါ-၌၊ ဝဏ္ဏနာယ- အဖွင့်၏၊ အန္တံ - အဆုံးသို့၊ ဝမိဿာမ - ရောက်ကုန်တော့အံ့ နည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဖွင့်အပ်ပြီးပုဒ်တို့ကို ထပ်ဖွင့်လျှင် အဆုံးသို့ မရောက် နိုင်ခြင်းကြောင့်) ယံယံ- ပုဒ်ကိုပေ၊ သာရကံ-ကောင်းမွန်စွာ၊ ဥပသလ္လက္ခ တွာ-မှတ်သား၍၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုပုဒ်၌၊ အတ္ထောစ-ကို၎င်း၊ ယောဇနာစ- ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - ၏၊ ပန- ဆက်၊ အပုဗ္ဗံ - သော၊ ယံကိဉ္စိ - အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောပုဒ်သည်၊ အနတ္တာနတ္ထံ- မပေါ်လွင်သော အနက်ရှိ၏၊ တံသဗ္ဗံ - ထိုအလုံးစုံသောပုဒ်ကို၊ မယမေဝ - ငါတို့ကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဖွင့်ကုန်အံ့။

ရဇကတ္ထရဏံ ဝတ္ထာတိ-ကား၊ ရဇကတိတ္ထံ-ကဝါဆိပ်ကမ်းသို့၊ ဝတ္ထာ-၍၊ ဟိ-မှန်၊ [(တနည်း) ဟိ(ကသ္မာ)- ကြောင့်၊ တံ - ထိုကဝါဆိပ်ကမ်းကို၊ ရဇကတ္ထရဏန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- နည်း၊] တံ - ထိုကဝါဆိပ်ကမ်းကို၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုကဝါဆိပ်ကမ်း၌၊ ရဇကာ-ကဝါသည်တို့သည်၊ ဝတ္ထာနိ- အဝတ်တို့ကို၊ အတ္ထရန္တိ - ဖြန့်လှန်းကြကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကဝါသည် တို့၏ အဝတ်တို့ကို ဖြန့်လှန်းရာ၏အဖြစ်ကြောင့်) ရဇကတ္ထရဏန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [“အတ္ထရန္တိ ဧတ္ထာတိ အတ္ထရဏံ၊ အာပုဗ္ဗ+ထရ - ယု၊ ရဇကာ နံ + အတ္ထရဏံ ရဇကတ္ထရဏံ ” ဟု အစစ်ပြု၊] ရဇကဘဏ္ဍိကန္တိ - ကား၊ ရဇကာနံ - တို့၏၊ ဘဏ္ဍိကံ- ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ [ဘဏ္ဍံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ဘဏ္ဍိကံ၊] ရဇကာ-တို့သည်၊ သာယနသမယေ-၌၊ နဂရံ- သို့၊ ပဝိသန္တာ-ဝင်ခါနီးကုန် လသော်၊ ဗဟူနိ-နံသော၊ ဝတ္ထာနိ-တို့ကို၊ ဧကေကံ-တခုတခုသော၊ ဘဏ္ဍိကံ- ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ဝါ-ဘဏ္ဍာထုပ်ဖြစ်အောင်၊ ဗန္ဓန္တိ-ဖွဲ့ကြကုန်၏၊ တတော-ထို

ဟု ရှိ၏၊ ထိုအလို“ယံ ဟိ”ဟု ရှိသင့်၏၊ ဤ၌ကား“ယံယံ”ဟု ဝိစ္စာလည်းသင့်သော ကြောင့် ယံယံဟုပင်အနက်ပေးလိုက်သည်၊ ဒဇ္ဇိဇောတက ဟိသဒ္ဓါကား ကေန်ရှိသင့်၏၊ “ယံ ဝစနံ”ဟု-ယောဇနာဖွင့်သော်လည်း “ပဒံ” စွဲခြင်းက သဘာဝကျသောကြောင့် အနတ္တာနပဒနှင့်လိုက်အောင်“ပုဒ်”ဟု ဆိုလိုက်သည်။

ဘဏ္ဍာထုပ်တို့မှ၊ ဧကံ-သော၊ ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ တေသံ - ထိုကဝါသည်တို့သည်၊ ပမာဒေန-ကြောင့်၊ ဝါ-အမှတ်တမဲ့ နေခြင်းကြောင့်၊ အပဿန္တာနံ - မမြင်ကုန်စဉ်၊ အဝဟရိတွာ-အယုတ်အားဖြင့် ဆောင်ယူ၍၊ ထေနေတွာ-ခိုးဝှက်၍၊ (အာရာမံ ဟင်္ဂိတွာ ဘာဇေသံ-၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဂါမောနာမာတိ ဝေမာဒိ- ဂါမောနာမ ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ ဂါမာဝါ အရညာဝါတိ ဧတ္ထ-ဝါဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဝုတ္တဿ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော၊ ဂါမဿာစ-၏၎င်း၊ အရညဿစ-၏၎င်း၊ ပဘောဒ ဒဿနတ္ထံ-အထူးအပြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ဂါမောနာမ အစရှိသော ဝါကျ၌၊ မလယဇနပဒေ-မလယဇနပုဒ်၌၊ (ကော-တလုံးသော၊ ကုဋိ-အိမ်ငယ်သည်၊ အတ္ထိသေယုထာပိ- ရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တူ၊) ယသ္မိံ ဂါမေ-၌၊ ကော ဝေ-သော၊ ကုဋိ-သည်၊ ဧကံ-သော၊ ဂေဟံ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ အယံ - ဤ ရွာသည်၊ ဧကကုဋိကော ဂါမောနာမ - ဧကကုဋိကဂါမ မည်၏၊ ဧတေန နယေန-ဖြင့်၊ အပရေပိ အခြားရွာတို့ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-နံ၏။

ယော-အကြင်ရွာသည်၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မနုဿာနံ - တို့၏၊ အဘာဝေန - မရှိခြင်းကြောင့်၊ ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော-ဘီလူးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်၏၊ (သောဝါ - ထို ရွာသည်၎င်း၊) ယတော - အကြင် ရွာမှ၊ မနုဿာ - တို့သည်၊ ဧကနစိ- သော၊ ကာရဏေန-အကြောင်းကြောင့်၊ ပုနပိ-လည်း၊ အာဂန္တုကာမာဝေ-ပြန်လာလိုကုန်သည် သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ အပက္ကန္တာ - ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ (သောဝါ - သည်၎င်း၊) အမနုဿောနာမ-အမနုဿဂါမမည်၏၊ ပရိက္ခိတ္တောနာမ-ပရိက္ခိတ္တမည်သည်၊ ဣဋ္ဌကပါကာရံ - အုဋ္ဌတံတိုင်းကို၊ အာဒိံ ကတွာ - ၍၊ အန္တမသော - ဖြင့်၊ ကဏုကသာခါဟိပိ - ဆူးခက်တို့ဖြင့်လည်း၊ ပရိက္ခိတ္တော - ကာရံအပ်သော ရွာတည်း၊ ဂေါနိသာဒိနိဝိဇ္ဇောနာမ-ဋ္ဌမည်သည်၊ ဝိထိ သန္ဓိဝေသာဒိဝေသန-လမ်းအားဖြင့် ကောင်းစွာတည်နေခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနိဝိသိတွာ - မတည်နေမှု၍၊ ဂါဝေါ- တို့သည်၊ တတ္ထ တတ္ထ - ထိုထို အရပ်၌၊

ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် လူမရှိရုံမက၊ ဘေးရန်မကင်းသော အမနုဿဂါမဖြစ်နေကြောင်းကိုပြ၏၊ တနည်း- ဤပါဌ်ဖြင့် ဘီလူး နတ်တို့၏ မြို့ကိုပြ၏၊ ထိုနတ်မြို့လည်း ဘုံမိမာန်များ မထင်ရှားသော်လည်း ဈေးစသည်က ထင်ရှား (မြင်ရ) လျှင် ဂါမတွင် ပါဝင်၍ ဝိကာလဂါမပူဝေသန စသည်၌ ပန်ပြောမှု စသည်ကို ပြရမည် ဟု ဋီကာတို့ဆိုကြ၏။ [လူမရှိသောရွာကို “နတ္ထိ+မနုဿာ ဧတ္တာတိ အမနုဿော၊ အမနုဿောစ+သော+ဂါမောစာတိ အမနုဿဂါမော” ဟု ပြ။]

ဒုတ္တယော-၂ ကောင် ၃ ကောင်တို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသီဒန္တိယထာ- ကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ တတ္ထ တတ္ထ-အရပ်၌၊ ဒုတ္တိဏိ-၂ အိမ် ၃ အိမ် ကုန်သော၊ ဃာရာနိ- တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ နိဝိဋ္ဌော-တည်နေစေအပ်သော ရွာတည်း။

သတ္ထောတိ-ကား၊ ဇဗ်သတ္ထ သကဋသတ္ထာဒီသု- ခြေကုန်သည် အပေါင်း လှည်းကုန်သည် အပေါင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယောကောစိ - အမှတ် မရှိ တစုံတခုသော ကုန်သည်အပေါင်းတည်း၊ စ- ဆက်၊ ဣမသ္မိ' သိက္ခာပဒေ-၌၊ နိဂမောပိ- ကို၎င်း၊ နဂရမ္ဘိ- ကို၎င်း၊ ဂါမဂ္ဂဟဏေနေဝ- ဂါမသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏၊ ဂါမူပစာရောတိအာဒိ - ရော အစရှိသော စကားကို၊ အရညပရိစ္ဆေဒ ဒဿနတ္ထံ-တော၏ အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဣန္ဒဒီလေ ဌိတဿာတိ - ကား၊ အနုရာဓပုရဿ-အနုရာဓမြို့၏၊ ဒွေ-၂ ခု ကုန်သော၊ ဣန္ဒဒီလာ-တံခါးခုံတို့သည်၊ အတ္ထိဣဝ-ရှိကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ) ယဿဂါမဿ-၏၊ ဒွေ-နသော၊ ဣန္ဒဒီလာ-တို့သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တဿ- ထိုရွာ၏၊ အဗ္ဘန္တရိမေ-အတွင်း၌ဖြစ်သော၊ ဣန္ဒဒီလေ-၌၊ ဌိတဿ-တည်သော၊ (“မဇ္ဈိမဿ-အားစွမ်းအားဖြင့် အလယ် အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) ဟိ-ချဲ့၊ တဿ-ထိုရွာ၏၊ ဗာဟိရော-ပြင်ဘက်၌ဖြစ်သော၊ ဣန္ဒဒီလော- သည်၊ အာဘိဓမ္မိကနယေန - အဘိဓမ္မာ၌ လာသောနည်းဖြင့်၊ အရညသင်္ခေပံ-တော၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ- တောဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယဿ-ရွာ၏၊ ဧကော-သော၊ (ဣန္ဒ

ဂေါနိ သာဒိ နိဝိဋ္ဌော။ ။ နိသီဒနံ-နေခြင်း၊ နိသာဒေါ-ခြင်း၊ [နိပုဗ္ဗ၊ သဒ- ဏ။] ဂုန္တံ+နိသာဒေါ ဂေါနိသာဒေါ၊ ဂေါနိသာဒေါဝိယာတိ ဂေါနိသာဒေါ၊ နွားတို့၏ နေခြင်းနှင့်တူသော နေခြင်း၊ ဂေါနိသာဒေါ ယဿာတိ ဂေါနိသာဒိ၊ နိဝိသီယတေ- တည်နေစေအပ်၏၊ ဣတိ နိဝိဋ္ဌော၊ ဂေါနိသာဒိစ+သော+နိဝိဋ္ဌောစာတိ ဂေါနိသာဒိ နိဝိဋ္ဌော။

ဂါမူပစာရောတိ အာဒိ ။ ။ သိက္ခာပုဒ်၌ “ ဂါမာဝါ အရညာဝါ”ဟု ရှိသော ကြောင့် ပဒဘာဇနီ၌ ဂါမကိုဖွင့်ပြီးလျှင် အရညကိုသာ ဖွင့်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် “ဂါမူပစာရော စသောစကားကို မိန့်ရပါသနည်း ”ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဂါမူပစာရောတိ အာဒိ၊ပေ၊ဝုတ္တံ”ဟု မိန့်သည်၊ ဂါမူပစာရကို မပြုလျှင် ဂါမမဟုတ်သမျှ အရပ်ကို “အရည” ဟု ထင်မှားဘွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဂါမူပစာရလည်း အရညမဟုတ်၊ ဂါမူပစာရ ပြင်ဘက်ရောက်မှ အရညခေါ်သည် ဟု အရညအပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းငှါ “ ဂါမူပစာရော ” စသော စကားကို ပဒဘာဇနီ၌ မိန့်တော်မူအပ်သည် - ဟူလို။ [သိက္ခာပုဒ်၌ကား ဂါမူပစာရကို ဂါမ၌သွင်းထားသည်။]

ဒီလော-သည်၊ အတ္ထိ)၊ တဿ-ရွာ၏၊ ဂါမဒ္ဓါရဗာဟာနံ - ရွာတံခါးဘောင်
တို့၏၊ ဝေမဇ္ဈေ - အလယ်၌၊ ဌိတဿ- သော၊ (မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ၊) ဟိ-
မှန်၊ ယတြာပိ - အကြင်ရွာ၌လည်း၊ ဣန္ဒဒီလော- သည်၊ နတ္ထိ၊ တတြ- ရွာ၌၊
ဂါမဒ္ဓါရဗာဟာနံ-တို့၏၊ ဝေမဇ္ဈမေဝ-အလယ်အရပ်ကိုသာ၊ ဣန္ဒဒီလောတိ-
ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ တေန- ကြောင့်၊ ဂါမဒ္ဓါရဗာဟာနံ မဇ္ဈေ ဌိတဿာတိ-
ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

မဇ္ဈိမဿာတိ - ကား၊ ထာမမဇ္ဈိမဿ - အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ်
အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ နော ပမာဏမဇ္ဈိမဿ - ပမာဏအားဖြင့် အလယ်
အလတ်၌ဖြစ်သူမဟုတ်သော၊(ပုရိသဿ-၏) နေဝအပ္ပထာမဿ-နည်းသော
အားရှိသူလည်းမဟုတ်သော၊ န မဟာထာမဿ-ကြီးသောအား ရှိသူလည်း
မဟုတ်သော၊ မဇ္ဈိမထာမဿ - အလယ် အလတ်၌ဖြစ်သော အားရှိသော၊
(ပုရိသဿ-၏) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [နော ပမာဏမဇ္ဈိမဿ၌ မူလသံဝဏ္ဏ
နာပြီး၏၊ နေဝ၊ပေ၊ဝုတ္တံ ဟောတိ- ကား၊ ဥဇုကတ္ထကိုပြသော အနုသံဝဏ္ဏနာ
တည်း။] လေဒုပုပိတောတိ - ကား၊ မာတုဂါမော - သည်၊ ကာကေ - ကျီး
တို့ကို၊ ဥဋ္ဌာပေန္တော - ထစေလသော်၊ ဝါ - ပုံစေလသော်၊ ဥဇုကမေဝ -
ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ ဟတ္ထံ - ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်၍၊ လေဒုပု- ခဲကို၊ ဒိပတိ
ယထာ-ပစ်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဥဒကုက္ခေပေ-ဥဒကုက္ခေပသိမ်၌၊ ဥဒကံ- ကို၊ ဒိပန္တိ
ယထာစ- ပစ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဧဝံ - ဤ အတူ၊ အဒိပိတွာ-မပစ်မူ၍၊ တရုဏ
မနဿာ - လူငယ်တို့သည်၊ ဝါ - လူပျို ဘို့သည်၊ အတ္တနော - ၏၊ ဗလံ - ကို၊
ဒဿေန္တာ- ပြုကုန်လသော်၊ [“ဒဿေန္တာ-ပြုလိုကုန်သည်၊ ဟုတွာ” ဟုလည်း
ပေး။] ဗာဟံ - လက်မောင်းကို၊ ပသာရေတွာ - ဆန့်တန်း၍၊ လေဒုပု- ကို၊
ဒိပန္တိယထာ-ပစ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဧဝံ - ဤ အတူ၊ ဒိတ္တဿ- ပစ်အပ်သော၊
လေဒုပုဿ - ၏၊ ပတနဋ္ဌာနံ - ကျရာ အရပ်တည်း၊ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ ပတိ
တော-ကျပြီးသောခဲသည်၊ လုဌိတွာ-လိမ့်၍၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်သို့၊ ဝစ္စတိ-
သွား၏၊ တံ-ထိုအရပ်ကို၊ န ဝဟေတဗ္ဗံ-မယူရာ။

ပန - ကား၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ၊ပေ၊ လေဒုပုပိတောတိ ဧတ္ထ - ၌၊
နိဗ္ဗကောသဿ-တံစက်မြိတ်၏၊ [နိဗ္ဗံ တု ဆဒ္ဒကောဋီယံ(အဘိဓာန်- ၂၁၇)။]

တတြ၊ပေ၊ဝုစ္စတိ။ ။ရွာတံခါးဘောင်၏အလယ်အရပ်ကို(တံခါးခုံမရှိသော်လည်း
တံခါးခုံတပ်ရာ အရပ်ဖြစ်သောကြောင့်) ဌာနျူပစာရအားဖြင့်“ဣန္ဒဒီလ”ဟု ခေါ်ပါ-
ဟူလို။ [ဝုစ္စတိ ဝုတ္တံ,နာမံပရိယာယ,ရှိလေကမူ,ဥပစာ။] ဌာရဗာဟာလည်း မရှိပြန်လျှင်
ရွာစည်းနှစ်ဘက်အစွန်း၏ အလယ်ကို “ဣန္ဒဒီလ”ဟု ခေါ်ရသည်။

ဥဒက ပါတဋ္ဌာနေ-၌၊ ဌိတဿ-သော၊ မဇ္ဈိမဿ-သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သုပ္ပ
 ပါတော ဝါ - မန်း (စကော) ကျရာအရပ်သည်၎င်း၊ မုသလပါတော ဝါ-
 ကျည်ပွေ့ကျရာ အရပ်သည်၎င်း၊ ဃရူပစာရောနာမ- ရ မည်၏၊ တသ္မိံ ဃရူ
 ပစာရေ-ထိုအိမ်၏ဥပစာ၌၊ ဌိတဿ-တည်သောယောကျ်ား၏၊ လေဒ္ဓုပါတော-
 ခဲကျရာအရပ်သည်၊ ဝါမူပစာရော-ရမည် ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ကုရုန္တ ဋ္ဌကထာယံ-
 ကုရုန္တိ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ မဟာပစ္စရိယမ္ဘိ-မဟာပစ္စရိ အဋ္ဌကထာ၌လည်း၊
 တာဒိသ မေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ။ [ထိုအတိုင်းဆိုသည်-ဟူလို။]

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ (ထပေတွာ, ဝုတ္တံ-တို့၌စပ်၊)
 ဃရုံနာမ-အိမ်မည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဃရူပစာရော နာမ-အိမ်ဥပစာမည်သည်၊
 (အတ္ထိ)၊ ဝါမောနာမ (အတ္ထိ)၊ ဝါမူပစာရော နာမ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-သို့၊
 မာတံကံ-မာတိကာ ၎်ချက်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ နိဗ္ဗကောသဿ-တံစက်မြိတ်၏၊
 ဥဒက ပါတဋ္ဌာနဗ္ဗန္တရံ - ရေကျရာအရပ်၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ ဃရုံနာမ-
 ဃရမည်၏၊ ပန-ကား၊ ဒွါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ဌိတော-သော၊ မာတုဝါမော-
 သည်၊ ယံ ဘာဇနဓောဝန ဥဒကံ-အကြင် ခွက်ဆေးရေကို၊ ဆဒ္ဓေတိ-စွန့်၏၊
 တဿ-ထို ခွက်ဆေးရေ၏၊ ပတနဋ္ဌာနဗ္ဗ-ကျရာအရပ်သည်၎င်း၊ မာတုဝါမေ
 နေဝ- သည်ပင်၊ အန္တောဂေဟေ - အိမ်တွင်း၌၊ [ဆင်ဝင်၏ အတွင်းကျသော
 အရပ်ကို “အန္တောဂေဟ” ဟု ဆိုသည်၊] ဌိတေန-တည်လျက်၊ ပကတိယာ-
 ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ [အားစွမ်းပြခြင်း မဟုတ်-ဟူလို၊] ဗဟိ-သို့၊ ခိတ္တဿ-သော၊
 သုပ္ပဿဝါ - ၏သော်၎င်း၊ သမ္မုဉ္ဇနိယာ ဝါ - တံမြက်စည်း၏ သော်၎င်း၊
 ပတနဋ္ဌာနဗ္ဗ-ကျရာ အရပ်သည်၎င်း၊ [ဤ ၂ ဝါကျဖြင့် ဝင်းအကာမရှိသော
 အိမ်၏ ဥပစာကိုပြ၏၊] ဃရဿ- ၏၊ ပုရတော- ရွှေမျက်နှာသာ၌၊ ဒွိသု- ၂ခု
 ကုန်သော၊ ကောဏေသု- အထောင့်တို့၌၊ သမ္မုဉ္ဇိတွာ- ဆက်စပ်၍၊ မဇ္ဈေ - ၌၊
 ရုက္ခသုစိဒ္ဓါရံ-သစ်ကျည်လျှိုတံခါးကို၊ ထပေတွာ-၍၊ ဝေါရူပါနံ-နွားအပေါင်း
 တို့၏၊ ပဝေသန နိဝါရဏတ္ထံ - ဝင်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ ကတ
 ပရိက္ခေပေါစ-ပြုအပ်သော အကာအရံသည်၎င်း၊ (အတ္ထိ)၊ အယံသဗ္ဗောပိ-

သရဿ၊ ပေ၊ ပရိက္ခေပေါစ။ ။ဤဝါကျဖြင့် ဝင်းအကာရှိသောအိမ်၏ ဥပစာကို
 ပြ၏၊ များသောအားဖြင့် ဝင်းတံခါးကို ရွှေမျက်နှာသာ ထောင့်မှာ တပ်လေ့ရှိသော
 ကြောင့် “ပုရတော ဒွိသု ကောဏေသု” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့တပ်မှ နေရာလည်း ကျယ်၊
 အထွက်အဝင်လည်း လွယ်ကူသည်၊ အလယ် သစ်တုံးတန်း၍ ထိုသစ်တုံးကို အပေါက်
 ဖောက်ပြီးလျှင် သစ်သားချောင်း၊ သို့မဟုတ် ဝါးဟူသော အကျည်ကို လျှိုထားသော
 တံခါးကို “ရုက္ခသုစိဒ္ဓါရံ” ဟု ခေါ်သည်။

ဤအလုံးစုံသော အရပ်သည်လည်း၊ ဃရူပစာရော နာမ-မည်၏။ တသ္မိံ ဃရူပစာရေ- ထို အိမ်ဥပစာ၌၊ [ရွာတွင် အစွန်ကျသော အိမ်ဥပစာ- ဟူလို၊] ဌိတဿ-သော၊ မဇ္ဈိမဿ-အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏။ လေဒူပပါတန္တန္တရံ- ခဲတကျ၏ အတွင်းအရပ်သည်၊ ဂါမော နာမ-မည်၏။ တတော-ထို ပဌမခဲတကျမှ၊ အညဿ-သော၊ လေဒူပပါတဿ-ဒုတိယ ခဲတကျ၏၊ အန္တန္တရံ-အတွင်းအရပ်သည်၊ ဂါမူပစာရောနာမ-မည်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဧတ္ထ-ဤ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ဣမံ-ဤ မဟာ အဋ္ဌကထာ စကားသည်။ ပမာဏံ - နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း စကားတည်း။ ဝါ-လိုရင်းစကားတည်း။ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤအပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿအစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ (ဣဒံ-သည်၊ ပမာဏံ-သည်၊ ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊) ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ရှေ့နောက်ပါဠိရပ်တို့၌၊ ယော အဋ္ဌကထာဝါဒေါဝါ-အကြင် အဋ္ဌကထာ ဝါဒကိုသော်၎င်း၊ ယော ထေရဝါဒေါဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ပစ္စာ - ၌၊ ဝုစ္စတိ - ၏။ သော - ထို နောက်၌ဆိုအပ်သော ဝါဒကို၊ ပမာဏတော-ပမာဏအားဖြင့်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ [“ သော ” ဟု နိယာမ တချက်သာ ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ သဗ္ဗတ္ထ- ဟု ပါပြီးသောကြောင့်၎င်း “ယော ယော”ဟု ဝိစ္စာ မရှိသင့်၊ ဝိကာလေဂါမပ္ပဝေသန စသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌ မဟာ အဋ္ဌကထာစကားကို အတိုင်းအတာလုပ်ရမည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ ပမာဏ ” ဟု ဆိုသည်။ ပမိယတေ အနေနာတိ ပမာဏံ=နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာကြောင်းစကား။]

စ-ဆက်၊ ယံ ဧတံ-အကြင်သို့သော ဤ စကားကို၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထို စကားသည်၊ ပါဠိယာ-နှင့်၊ ဝိရုဒ္ဓမိဝ-ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ - ထင်ရ၏။ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ပါဠိယံ-၌၊ ဃရူပစာရေ၊ ပေ၊ လေဒူပပါတောတိ-ဟူ၍၊ ဧတ္ထကမေဝ-ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ ဝုတ္တံ - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ အဋ္ဌကထာယံ ပန- မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား၊

ယဉ္ဇေတံ။ ။ “ယဉ္ဇေတံ၊ ပေ၊ ဝုတ္တောတိ”ဟူသောစကားသည် စောဒကတယောံ ယောက်၏ စောဒနာပုံကို ပြသောစကားတည်း။ ပါဠိတော်၌ “ဃရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဒူပပါတော ” ဟု သာရှိ၏။ ထိုလေဒူပပါတကို “ ဂါမ ” ဟု မိန့်တော်မူအပ်သောစကားမရှိ၊ “ ဂါမူပစာရောနာမ ” ဟု စတည်ခဲ့သောကြောင့် ထိုလေဒူပပါတသည် ဂါမူပစာရသာဖြစ်သင့်၏။ သို့ပါလျက် မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ထိုလေဒူပပါတကို ဂါမ ဟု ဆိုထားသဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်ရသည် - ဟူလို။ [ဧတ္ထကမေဝ၌ ဝေဖြင့် “ဂါမောနာမ”မပါဟု ကန့်။]

တံ လေဇူပုပိတံ-ထို ခဲတကျအရပ်ကို၊ ဂါမသင်္ခေပံ-ရွာ၌သွင်းယူအပ်သည်ကို၊ ကတွာ-ရုံ၊ တတော - ထို ခဲတကျမှ၊ ပရံ- ၌၊ ဂါမူပစာရော-ကို၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊(ဝိရုဒ္ဓမိဝ-သို့၊ ဒိဿတိ-၏၊) ပရိဟာရော- ကို၊ မယာ-သည်၊ ဝုစ္စတေ၊ ပါဠိယံ-၌၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သည်ကား၊ သစ္စမေဝ-အမှန်ပင် တည်း၊ ပန- ထိုသို့ပင် မှန်ပါသော်လည်း၊ ဣတ္ထ - ဤ ဃရူပစာရေ ဌိတဿ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ အဓိပ္ပာယ်ော - ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော - ၏၊ သောစ - ထို ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကိုလည်း၊ အဋ္ဌကထာ စရိယာနမေဝ - ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်သာ၊ ဝိဒိတော - သိအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဃရူပစာရေ ဌိတဿာတိ ဣတ္ထ-၌၊ ဃရူပစာရလက္ခဏံ-ဃရူ ပစာရ၏ အမှတ်အသားကို၊ ပါဠိယံ- ၌၊ အဝုတ္တံ-တိုက်ရိုက် မဟောအပ်သည်၊ (သမာနံပိ- သော်လည်း၊) အဋ္ဌကထာယံ - ၌၊ ဝုတ္တဝသေန - ဆိုအပ်သော စကား၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဂဟိတံ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ သေသမ္ပိ- ကြွင်းသော ဂါမူပစာရလက္ခဏာကိုလည်း၊ ဂဟေတဗ္ဗံ - ၏။ [သေသမ္ပိတိ- ဂါမူပစာရ လက္ခဏံ သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ ဃရူပစာရလက္ခဏာမှကြွင်းသော အပရိက္ခိတ္တ ဂါမ၏ ဂါမူပစာရလက္ခဏာကိုလည်း-ဟူလို။]

တတြ-ထို ဂါမူပစာရကို ယူခြင်း၌၊ [တသ္မိံ ဂါမူပစာရဂ္ဂဟဏေ] အယံ- ကား၊ နယော - သိကြောင်းနည်းတည်း၊ ဣမ - ဤ ဂါမာဝါ အရညာဝါ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ဂါမောနာမ-ဂါမမည်သည်၊ ပရိက္ခိတ္တောစ- ပရိက္ခိတ္တ ဂါမ ၎င်း၊ အပရိက္ခိတ္တောစ-၎င်း (ဣတိ) ဒုဝိဓော ဟောတိ၊ တတြ-ထို ၂မျိုးတို့တွင်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော ရှာ၏၊ ပရိက္ခေပေါယေဝ - အကာအရံသည် ပင်၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထို ပရိက္ခိတ္တ ဂါမ၏၊ ဝိသု - သီးခြား၊ ပရိစ္ဆေဒံ-ကို၊ အဝတ္တာ - ဟောတော် မမူဘဲ၊ ဂါမူ ပစာရော နာမ၊ ပေ၊ လေဇူပုပိတောတိ-ဟူ၍၊ ပါဠိယံ-၌၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော် မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-သော၊ ဂါမဿ-၏၊ ဂါမပရိစ္ဆေဒေါ- ရှာအပိုင်းအခြားကို၊ ဝတ္တဗ္ဗော-မိန့်တော်မူထိုက်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ- ထို အပရိက္ခိတ္တဂါမ၏၊ ဂါမပရိစ္ဆေဒဿနတ္ထံ-၎င်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ၊ ပေ၊ လေဇူပုပိတောတိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ စ - ဆက်၊ ဂါမပရိစ္ဆေဒေ - ကို၊ ဒဿိတေ-ပြတော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ဂါမူပစာရလက္ခဏံ-ကို၊ ပုဗ္ဗေ - ၌၊ ဝုတ္တ

ဃရူပစာရလက္ခဏံ။ ။ “ဃရူပစာရ” နာမည်ပါသော်လည်း “မည်သည့်အရပ်မှ စ၍ မည်သည့် အရပ်တိုင်အောင် ဃရူပစာရခေါ်သည် ” ဟု ဃရူပစာရ၏ အမှတ် အသား မပါသည်ကို “ပါဠိယံ အဝုတ္တံပိ” ဟု ဆိုသည်။

နယေနေဝ-သာ၊ ဣတံ-၄၊ သတ္တာ - တတ်ကောင်းပြီ၊ [“ ပရိက္ခိတ္တ ဂါဇေ ဥပစာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဒုတိယ ခဲတကျကို ဂါမူပစာရ ဟု သိနိုင်လောက်ပြီ” ဟုလို၊] ဣတိ- ကြောင့်၊ ပုန- ဖန်၊ တတ္ထ ဌိတဿ၊ ပေ၊ လေဒ္ဓ၊ ပါတောတိ-ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ-ဟောတော် မမူအပ်၊ (ဣတိ အယံ-ကား၊ နယော-တည်း၊) [တတ္ထ-ထို ဂါမံ၌၊ ဌိတဿ-သော၊ မဇ္ဈိမဿ- အားစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ- ၏၊ လေဒ္ဓ၊ပါတော - သည်၊ (ဂါမူပစာရောနာမ-ရမည်၏၊) ဤ နဝုတ္တံ၏ နောက်၌ “ တကြာယံ နယော ” ကို ပြန်၍အုပ်ဘို့ရာ ပရိသမာပနတ္ထ ဣတိသဒ္ဓါ ပါသင့်၏၊ မပါလျှင် ထည့်၍ပေးရမည်၊ ထို နယ ဟူသည်လည်း တိုက်ရိုက်မဟောဘဲ ပြီးနိုင်သော အဝုတ္တသိဒ္ဓိ နည်းတည်း။]

ပန - ဆက်၊ ယော - အကြင်ဆရာသည်၊ ဃရူပစာရေ - ၌၊ ဌိတဿ - တည်သောယောက်ျား၏၊ လေဒ္ဓ၊ပါတံယေဝ - ခဲတကျကိုပင်၊ ဂါမူပစာရောတိ-ဟူ၍၊ ဝဒတိ-ဆို၏၊ [ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာဆရာ၊ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာဆရာတို့ကို စောင်းသောစကား၊] တဿ- ထိုဆရာ၏၊ (ဝါဒေ - အယူဝါဒ၌၊) ဃရူပစာရော-သည်၊ ဂါမော - ဂါမမည်၏၊ ဣတိ(အတ္ထော) - ဤ အနက်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏၊ [ကံ မရှိသောကြောင့် “ ရောက်၏ ” ဟု မပေးလင့်၊] တတော-ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဃရံ-၎င်း၊ ပေ၊ ဂါမူပစာရော-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ သေ ဝိဘာဂေါ- ဤ ဝေဘန်အပ်သော အထူးသည်၊ သံကိရတိ - ရောနှောရှုပ်ထွေး၏၊ ဝိကာလေဂါမပ္ပဝေသနာဒိသု-သနအစရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝါ-ပုဒ်တို့အတွက်၊ ဣတ္ထ - ဤယရ၊ ဃရူပစာရ၊ ဂါမ၊ ဂါမူပစာရတို့၌၊ အသံကိရတောစ - မရောနှောသော အားဖြင့်လည်း၊ ဝိနိစ္ဆယော - ကို၊ ဝေဒိ

သကိရတိ ။ ။ သံကိဏ္ဍောပုဒ်၌ သံပုဗ္ဗ ကိရဓာတ်သည် ရောနှောခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌လည်း သံပုဗ္ဗ ကိရဓာတ်ဖြင့် “သံကိရတိ=သင်္ဂိရတိ” ဟု ရှိသောကြောင့် “မိဿယတိ” ဟု သာရက္ခဗွင့်သည်၊ မိဿဓာတ် စုရာဒိဏယပစ္စည်း ဖြစ်၍ “မိဿယ” ဟု ပါဌ်မှန်ရှိစေ၊ နောက်၌လည်း “အသင်္ဂိရတော” ဟု ရှိစေ။

ဝိကာလေ၊ ပေ၊ ဒိ သု။ ။ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသန သိက္ခာပုဒ်၌ “ ပရိက္ခိတ္တရွာ၏ အကာကိုလွန်လျှင်၎င်း၊ အပရိက္ခိတ္တရွာ၏ ဥပစာသို့ သက်ရောက်လျှင်၎င်း ပါစိတ်” ဟု ပညတ်တော်မူသောကြောင့် ထို သိက္ခာပုဒ်များအတွက် ဂါမနှင့် ဂါမူပစာရကို မရောအောင် ဆုံးဖြတ်ထားဘို့ အရေးကြီးသည်- ဟုလို၊ အာဒိဖြင့် ဃရ၊ ဃရူပစာရ၊ ဂါမ၊ ဂါမူပစာရတို့၌ဖြစ်သော သံသိကလာဘ်ကို ဝေဘန်ခြင်းစသော ကိစ္စကိုယူပါ၊ “သရ၌ ဖြစ်သောလာဘ်ကို ထိုသရ၌တည်သော ရဟန်းတို့သာ ဝေဘန်၍ယူနိုင်၏ ” စသည်၌လည်း သရစသည်ကို ကွဲကွဲပြားပြား ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်ဘို့ အရေးကြီးသည်-ဟုလို။

တဗ္ဗော-၏၊ တဿာ - ကြောင့်၊ (ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနအစရှိသော သိက္ခာ ပုဒ်တို့အတွက် မရောနှောသောအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်၏သိထားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပါဠိ-ကိုင်း၊ အဋ္ဌကထာ-ကိုင်း၊ သံသန္ဓိတွာ- နီးနှော၏၊ ဝုတ္တနယေနဝ - ဖြင့်သာ၊ ဧတ္ထ - ဤ ဂါမာဝါ အရညာဝါ ဟူသောပါဠိ၊ ဂါမောစ - ကိုင်း၊ ဂါမူပစာရောစ - ကိုင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏၊ စ - ဆက်၊ ယောပိဂါမော - သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ မဟာ-ကြီးကျယ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပစ္ဆာ - ၌၊ ကုလေသု - အမျိုးတို့သည်၊ နဋ္ဌေသု - ပျက်စီးကုန်လသော်၊ အပ္ပကော-ငယ်သည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုရွာကို၊ ဃရူပစာရတော-အစွန်ဆုံး အိမ်၏ဥပစာမှ၊ လေဇ္ဈုပါတေနဝ - ဖြင့်သာ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော - ပိုင်းခြား ထိုက်၏၊ ပန - ဗျတိရိက်ကား၊ အဿ - ထိုရွာ၏၊ ပရိက္ခိတ္တဿာပိ - ကာရံ အပ်သောရွာ၏ကိုင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿာပိ-၏ကိုင်း၊ ပုရိမပရိစ္ဆေ ဒေါ-ရှေးအပိုင်း အခြားသည်၊ အပ္ပမာဏမေဝ-ပမာဏမဟုတ်သည်သာ၊ ဣတိ-ဂါမာဝါနှင့် စပ်၍ ဆိုဘွယ်စကားရပ် အပြီးသတ်တည်း။

အရညံနာမ ထပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္ဇာတိ - ကား၊ ယထာဝုတ္တ လက္ခဏံ - အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြား အမှတ်အသား ရှိသော၊ ဣမံဂါမဉ္ဇ - ကိုင်း၊ ဣမံ ဂါမူပစာရဉ္ဇ - ကိုင်း၊ ထပေတွာ- ၍၊ ဣမသ္မိံ အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပဒေ - ၌၊ အဝသေသံ - ကြွင်းသောအရပ်သည်၊ အရညံနာမ- မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ ပန-ကား၊ အဘိဓမ္မေ-အဘိ ဓမ္မာပါဠိတော်၌၊ အရညန္တိ နိက္ခမိတွာ ၊ ပေ ၊ အရညန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [အရညန္တိ- ကား၊ ဣန္ဒြိလ-တံခါးခုံမှ၊ ဗဟိ-သို့၊ နိက္ခမိတွာ- ၍၊ (ယံဌာနံ အတ္ထိ) သဗ္ဗံ-သော၊ တေ-ဤအရပ်သည်၊ အရညံ-မည်၏။] အာရညကသိက္ခာ ပဒေ- အာရညကသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌၊ အာရညကံနာမ၊ ပေ၊ ပစ္ဆိမံတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ တံ- ထိုတောရကျောင်းကို၊ ဣန္ဒြိလတော- မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အာရောပိတေန - ညို့တင်အပ်ပြီးသော၊ အာစရိယဓနုနာ - လေးဆရာ၏ လေးဖြင့်၊ ပဉ္စဓနသတပုမာဏန္တိ - လေးအပြန်ငါးရာ ပမာဏရှိ၏ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။ [ပစ္ဆိမံ-နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ပဉ္စဓနသတိကံ - လေးအပြန် ငါးရာရှိသောအရပ်သည်၊ အာရညကံနာမ-သော၊ သေနာသနံ-တည်း။]

အာစရိယဓနု ။ ။ လေးအတတ် သင်ပြသော ဆရာတို့၏ ကိုင်နေကျလေးသည် ညှိမတင်သေးဘဲ တိုင်းလျှင် ရိုးရိုးအထွာဖြင့် ၉ ထွာ (၄ တောင်ထွာ) ရှိ၏။ ညှိတင် ပြီးမှ တိုင်းလျှင် ၄ တောင်ရှိ၏-ဟု ပြောစမှတ်ရှိ၏။ [အရညအခွဲ ၃ နည်းတွင် အဘိဓမ္မာ နည်းသာ မူချ အရညတည်း၊ ဝိနည်း-သုတ္တန်နည်းမှာ ပရိယာယ်သာ။]

စေ-လျှင်၊ ဘဝဝတာ- သည်၊ ဂါမာဝါ အရညာဝါတိ တေဿ-ပါဌ်၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဝိဘဇန္တေန- ဝေဘန်တော်မူလသော်၊ ဃရံ၊ပေ၊အရညန္တိ- ဟူ၍၊ ပါပဘိက္ခုနံ-ယုတ်မာကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ လေသောကာသ နသေဓနတ္ထံ- အမြက်ထောင်ခွင့်ကို တားမြစ်တော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပဉ္စ-နသော၊ ကောဋ္ဌာ သာ-အဘို့အစုတို့ကို၊ ဒဿိတာ-နံပြီ၊ [သိက္ခာပုဒ်၌ “ဂါမာဝါ အရညာဝါ” ဟုသာ ဆို၏၊ ငါက “အိမ်မှ၊ သို့မဟုတ် အိမ်ဥပစာမှ၊ သို့မဟုတ် ရွာဥပစာမှ ယူသည်” ဟု အမြက်ထောင်ခွင့်ကို တားမြစ်ခြင်းငှါ ငါးပါးသော အဘို့ကို ပြတော်မူသည်-ဟူလို။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဃရေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပေ၊အရညေ ဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပါဒဋ္ဌနကတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဿာမိကံ - ဥစ္စာရှင် ရှိသော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အဝဟရန္တဿ-ယုတ်ယုတ်မာမာဆောင်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-ခိုးသောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကမေဝ-ပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ဣဒါနိ - (ဂါမာဝါ အရညာဝါပုဒ်ကို ဖွင့်ပြပြီးရာ) ယခုအခါ၌၊ အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒိယေယျာတိအာဒိနံ - ယူအစရှိသောပုဒ်ရပ်တို့၏၊ အတ္ထ ဒဿနတ္ထံ-ငှါ၊ အဒိန္နံနာမာတိအာဒိံ - ကို၊ အာဟ-၏၊ တတ္ထ-ထို အဒိန္နံနာမ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ဒန္တပေါဏ သိက္ခာပဒေ-၌၊ အတ္ထနော-၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာသည်၊ (သမာနံပိ- သော်လည်း၊) အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ-အကပ်မခံအပ်သော၊ ကပ္ပိယံ-ရဟန်းတို့အား အပ်သော၊ [ရဟန်းအားလျော်သော ပစ္စည်းကိုပြလို၍ “ကပ္ပိယံ” ဟု ဆိုသည်၊ အကပ္ပိယအာဟာရလည်း အကပ်မခံရသေးလျှင် အဒိန္နပင်။] အဇ္ဈောဟရဏီယံ - စားမျှီထိုက်သော အာဟာရကို၊ အဒိန္နန္တိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ ပန- ကား၊ ဣဓ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ-သူတပါးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သော၊ [ကလေးစသူကဲ့သို့ ဥစ္စာရှင်က ကိုယ့် ဥစ္စာမှန်းမသိသော်လည်း စွန့်ပေးစသည်ကို မပြုသေးလျှင် ထိုသူ၏အပိုင်ဖြစ်၍ “ပရပရိဂ္ဂဟိတံ”တွင် ပါဝင်၏၊ “ပရေဟိ+ ပရိဂ္ဂဟိတံ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ” ဟု ပြု။] သဿာမိကံ- သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ (အဒိန္နန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊) တဒေတံ-ထို ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝါ-ကို၊ တေဟိ သာမိကေဟိ-တို့သည်၊ ကာယေနဝါ-ဖြင့်သော် ၎င်း၊ ဝါစာယဝါ-၎င်း၊ နဒိန္နံ-မပေးအပ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဒိန္နံ-န္တမည်၏။

စေ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ။ စေ၊ပေ၊ ဒဿိတာဖြင့် ဂါမာဝါ အရညာဝါ ဟူသော သံဝဇ္ဇောတဗ္ဗ၏ အဖွင့်အဆုံး နိဂုံးကိုပြ၏၊ “တသ္မာ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဖြင့် ထိုအဖွင့်ကြောင့် ရအပ်သော (လဒ္ဓဂုဏ်) ကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် တသ္မာ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗံကို “လဒ္ဓဂုဏ် ဝါကျ” ဟု ၎င်း၊ ဂါမာဝါစသည်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ရှေ့စကား အားလုံးကို “ယုတ္တိ ဝါကျ=အသင့် ယုတ္တိရှိသော အနက်ကိုပြသောဝါကျ” ဟု၎င်း ခွဲပါ။

အတ္တနော- န်၊ ဟတ္ထတောဝါ- မှသော်၎င်း၊ ယထာ ဌိတဋ္ဌာနတောဝါ- တည်မြဲတိုင်းသော အရပ်မှသော်၎င်း၊ နိသဋ္ဌိ - လွတ်အပ်သည်၊ န - မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနိသဋ္ဌိ- ဌမည်၏၊ ယထာဋ္ဌာနေ-တည်မြဲအရပ်၌၊ ဌိတံ-သည်၊ (သမာနံပိ- လည်း၊) အနပေက္ခတာယ- ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပရိစ္စတ္တံ - စွန့်အပ်သည်၊ န - မဟုတ်၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ အပရိစ္စတ္တံ - မည်၏၊ အာရက္ခသံဝိဓာနေန - အစောင့်အရှောက်ကို စီရင်ခြင်းဖြင့်၊ ရက္ခိတတ္တာ- စောင့်ရှောက် အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရက္ခိတံ - မည်၏၊ မဇ္ဈိသဒိသု- သေတ္တာ အစရှိသည်တို့၌၊ ပက္ခိပိတ္တာ - ထည့်၍၊ ဂေါပိတတ္တာ - လုံခြုံစေအပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂေါပိတံ-မည်၏၊ ဣဒံ-ဤဥစ္စာသည်၊ မမံ-ငါ၏ဥစ္စာ၊ ဣတိ - သို့၊ တဏှာမမတ္တေန - ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းမှု၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တဏှာဖြင့်၊ မမာယိတတ္တာ - ငါ့ဥစ္စာ ဟု ပြုကျင့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မြတ်နိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မမာယိတံ-မည်၏၊ တာဟိ အပရိစ္စာဂ ရက္ခဏ ဂေါပနာဟိ-ထို မစွန့်ခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ လုံခြုံစေခြင်းတို့ဖြင့်၊ ဘဏှာဿာမိကေဟိ - ကုန်သော၊ တေဟိ ပရေဟိ - ထို သူတပါးတို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတံ-သိမ်းပိုက်အပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ- တမည်၏၊ ဧတံ- ဤ အဒိန္န၊ အနိသဋ္ဌ၊ အပရိစ္စတ္တ၊ ရက္ခိတ၊ ဂေါပိတ၊ မမာယိတ၊ ပရပရိဂ္ဂဟိတ ဘဏှာသည်၊ အဒိန္နံ နာမ-မည်၏။

ထေယျသင်္ခါတန္တိ ဣတ္ထ - ၌၊ ထေနောတိ - ကား၊ စောရော-ခိုးသူတည်း၊ ထေနဿ-ခိုးသူ၏၊ ဘာဝေါ- ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာတည်း၊ ထေယျ-ရာ၊ ဧတံ- ဤ ထေယျသင်္ခါတံဟူသောအမည်သည်၊ အဝဟရဏစိတ္တဿ-ယုတ်ညံ့သော အားဖြင့် ဆောင်ယူကြောင်း စိတ်၏၊ ဝါ - ခိုးယူကြောင်း စိတ်၏၊ အမိဝစနံ- အမည်တည်း၊ သင်္ခါသင်္ခါတန္တိ-သင်္ခါ၊ သင်္ခါတံ ဟူသောပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း သည်၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၊ ဧတံ-တူ၏၊ ဧတံ-ဤသင်္ခါသင်္ခါတံဟူသော

တဏှာမမတ္တေန။ ။ မမ+ဣဒံ မမံ=ငါ၏ ဥစ္စာ၊ အမှနောင် ဣဒံ အနက်၌ ဏ သက်၊ အမှကို မမပြု၊ မမဿ-ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းတတ်သူ၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တဏှာတည်း၊ မမတ္တံ-ဏှာ၊ တဏှာစ+သာ+မမတ္တံစာတိ တဏှာမမတ္တံ။

မမာယိတံ။ ။ မမံနောင် အာစာရ အနက်၌ အာယသက်၍ “မမာယ-ငါ့ဥစ္စာ ဟု ပြု”ဟု ဖြစ်၏၊ ကံဟော တပစ္စည်းသက်၍ “မမာယိတံ”ဟု ဖြစ်၏၊ [“ငါ့ဥစ္စာ ဟု ပြုအပ်၏”ဟု ပေး။]

ထေယျသင်္ခါတံ။ ။ ထေနောတ်သည် ခိုးခြင်းအနက်ဟော၊ ထေန နောင်ဘာဝတ္ထ ဣသက် (န) ချေ၍ “ထေယံ” ဟု ထောမနိဓိ၌ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ ယ တလုံးလာ၊ ဤ၌ “သင်္ခါတံ”ဟု လာသော်လည်း အခြားနေရာ၌ သင်္ခါပုဒ်သည်သာ ကောဋ္ဌာသအနက်

သဒ္ဓါသည်။ ကောဋ္ဌာသဿ - အဘို့အစုအနက်ကို၊ အဓိဝစနံ - ဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ (ကေသုဝိယ-အဘယ်ပါဠိရပ်တို့၌ ကဲ့သို့နည်း၊) သညာနိဒါနာဟိ ပပဉ္စသင်္ခါတိ အာဒိသုဝိယ-ပါဠိရပ်တို့၌ ကဲ့သို့တည်း၊ [ပပဉ္စသင်္ခါ-သံသရာကို ချွဲထွင်တတ်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတရားအစုတို့သည်၊ သညာနိဒါနာ(ဟိ)- သညာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သည်သာ။] ထေယျဗူ- ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်း လည်းဟုတ်၏၊ တံ-ဟူသည်၊ သင်္ခါတဉ္စ-အစုလည်းဟုတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ထေယျသင်္ခါတံ-မည်၏၊ ထေယျစိတ္တ သင်္ခါတော-ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧကော - တပါးသော၊ စိတ္တကောဋ္ဌာသော - စိတ်အစုတည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

စ - ဆက်၊ ဧတံ - ဤ ထေယျသင်္ခါတံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ကရဏတ္ထေ - ၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ-ပဌမာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကရိုဏ်း အနက်၌ ပဌမာဝိဘတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ထေယျ သင်္ခါတေန-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း စိတ်အစုဖြင့်၊ (အာဒိယေယျ- ယူအံ့၊) ဣတိ - သို့၊ အတ္ထတော- ဖြင့်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ - ၏၊ စ- ဆက်၊ ယော - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ထေယျသင်္ခါတေန- ဖြင့်၊ အာဒိယတိ-၏၊ သော-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ထေယျစိတ္တော-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဗျဉ္ဇနံ - သဒ္ဓါကို၊ အနာဒိယံတွာ- အလေးအမြတ်အားဖြင့်မယူမူ၍၊ ဝါ- ဝရမစိုက်မူ၍၊ [သင်္ခါတသဒ္ဓါနှင့် ပဌမာ ဝိဘတ်ကိုဝရမစိုက်မူ၍-ဟုလို၊] အတ္ထမေဝ- လိုရင်းအနက်ကိုသာ၊ ဒသေတုံ- ငှါ၊ ထေယျစိတ္တော အဝဟရဏစိတ္တောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ- သို့၊ အဿ-ထိုထေယျ သင်္ခါတံ ပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနံ-ဇနီကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ပန- ကား၊ အာဒိယေယျ၊ပေ၊ ဝိတိနာမေယျာတိတ္ထေ-၌၊ ပဌမပဒံ-အာဒိ ယေယျဟူသော ပဌမပုဒ်ကို၊ အဘိယောဝဝသေန - မိမိရဘို့ရာ လွန်စွာ အားထုတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-တရားစွဲခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော် မူအပ်ပြီ၊ ဒုတိယပဒံ - ဟရေယျဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို၊ အညေသံ - အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဟရန္တဿ - ဆောင်လျက်၊ ဝစ္ဆတော - သွားသော

ဟောပုံ ထင်ရှားသောကြောင့် ထိုသင်္ခါကို အဖော်ညှိသောအားဖြင့် “သင်္ခါ-သင်္ခါတံတိ အတ္ထတောဧကံ” ဟု ဆိုသည်။ သင်္ခါ၌ သံပုဗ္ဗ ခါဇာတ်, အပစ္စည်း၊ သင်္ခါတံ၌ တပစ္စည်း ဖြစ်၍ ပစ္စည်းသာကွဲသောကြောင့် အနက်ချင်းတူသည်-ဟုလို၊ ထိုတွင် “သင်္ခါ တု ဉာဏ ကောဋ္ဌာသ, ပညတ္တိ ဝဏနာသုစ” ဟု အဘိဓာန်လာသည့်အတိုင်း သင်္ခါပုဒ်၏အနက် ကား များ၏၊ ကြွင်းမှတ်ဘွယ်ကိုပါတိမေခံ ဘာသာဒီကာ၌ ပြထားပြီ၊ “ပပဉ္စသင်္ခါ”၌ “ပပုဗ္ဗ+ပစိ-ဝိတ္တာရေ”ဟူသော ဓာတ်တည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝသေန - ဖြင့်၊ (ဝုတ္တံ - ပြီ) တတိယပဒံ - အဝဟရေယျဟူသော တတိယပုဒ်ကို၊ ဥပနိက္ခိတ္တဘဏ္ဍဝသေန - အပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝုတ္တံ)၊ စတုတ္ထံ - ဣရိယာပထံ ဝိကောပေယျဟူသော စတုတ္ထ ပုဒ်ကို၊ သဝိညာဏကဝသေန - သဝိညာဏကဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝုတ္တံ)၊ ပဉ္စမံ - ဌာနာစာဝေယျဟူသော ပဉ္စမပုဒ်ကို၊ ထလေနိက္ခိတ္တာဒိဝသေန - ကုန်း၌ ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝုတ္တံ)၊ ဆဋ္ဌံ - သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျဟူသော ဆဋ္ဌ ပုဒ်ကို၊ ပရိကပ္ပဝသေနဝါ - ကြံဆအပ်သော အရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ သုက္ခံသာတဝသေနဝါ - ကင်းကောက်ထားရာ အရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝုတ္တံ - ပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ - ၏။

ပန - ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ အာဒိယေယျ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ယောဇနာ - ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းသည်၊ ဧကဘဏ္ဍဝသေနပိ - တမျိုးသောဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်း အားဖြင့်၎င်း၊ နာနာဘဏ္ဍဝသေနပိ - အမျိုးမျိုးသော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်း အားဖြင့်၎င်း၊ ဟောတိ၊ စ - ဆက်၊ ဧကဘဏ္ဍဝသေန - ဖြင့်၊ သ ဝိညာဏက နေဝ - သ ဝိညာဏကဘဏ္ဍာဖြင့်သာ၊ လတ္တတိ - ရအပ်၏၊ ဝါ - ရနိုင်၏၊ နာနာ ဘဏ္ဍဝသေနပန - ဖြင့်ကား၊ သ ဝိညာဏက ဝိညာဏကမိဿကေန - သ ဝိညာဏက, အဝိညာဏက ရောသောဘဏ္ဍာဖြင့်၊ (လတ္တတိ - ၏) တတ္ထ - ထို ဧကဘဏ္ဍ နာနာဘဏ္ဍတို့တွင်၊ တာဝ - ဧကဘဏ္ဍမှ ရှေးဥျးစွာ၊ နာနာဘဏ္ဍ ဝသေန - ဖြင့်၊ (ယောဇနာ - အာဒိယေယျစသော ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းကို) ဧဝံ - ဤ ဆိုအပ်လတံသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - ၏၊ အာဒိယေယျာတိ - ကား၊ အာရာမံ - သစ်သီးအာရာမ် ပန်းအာရာမ်ကို၊ ဝါ - သစ်သီးခြံ ပန်းခြံကို၊ အဘိ ယုဉ္ဇတိ - မိမိရဘို့ရာ လွန်စွာအားထုတ်အံ့၊ ဝါ - တရားစွဲအံ့၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ - ဒုက္ကဋ္ဌ အာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ - ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ (တနည်း) [ယော - အကြင်ရဟန်းသည်၊ အာရာမံ - ကို၊ အဘိယုဉ္ဇတိ - ၏၊ (တဿ - ထိုရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ္ဌဿ - သို့၊ အာပတ္တိ - သည်၊ ဟောတိ၊ (တနည်း) ဒုက္ကဋ္ဌာ - ဋမည်သော၊ အာပတ္တိ - အာပတ်သည်၊ အဿ - ဖြစ်၏၊ နောက်၌လည်း ဤအတိုင်းပေးပါ။]

ကောပေ၊ လတ္တတိ။ ။ ဘဏ္ဍာတမျိုးထည်းကို အာဒိယေယျစသော ၅ မျိုးနှင့်တွဲရာ၌ သက်ရှိဘဏ္ဍာဖြင့်သာ တွဲ၍ဖြစ်နိုင်သည် - ဟူလို။ [ဝသေနပိဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ဝသေနစ”ဟု သင်္ဂါယနာတင်စာ၌ ပြင်ထားသည့်အတိုင်း ကောင်း၏။]

နာနာ၊ ပေ၊ လတ္တတိ။ ။ ဘဏ္ဍာအမျိုးမျိုးကို အာဒိယေယျ စသည်နှင့် တွဲရာ၌ သဝိညာဏက အဝိညာဏက ၂ မျိုးရော၍ တွဲမှဖြစ်နိုင်သည် - ဟူလို။ [နာနာဘဏ္ဍ ဝသေနပိဟု ရှိခြင်းလည်းမကောင်း၊ “နာနာဘဏ္ဍဝသေန ပန”ဟု ရှိမှ စာသွားလှ၏။]

သာမိကဿ-ဥစ္စာရှင်၏၊ ဝိမတိ - တွေးတောခြင်းကို၊ [ရမှ ရပါတော့မလား-
 ဟု တွေးတောမှုကို၊] ဥပ္ပါဒေတိ- အံ့၊ ထုလ္လစ္စယဿ- သို့၊ အာပတ္တိ- သည်၊
 (ဟောတိ)၊ သာမိကော - သည်၊ မယံ - ငါ၏ဥစ္စာသည်၊ န ဘဝိဿတိ-
 မဖြစ်တော့လတံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ဓုရံ- လုလ္လဝီရိယကို၊ နိက္ခိပတိ-လျော့ချ
 လိုက်အံ့၊ ပါရာဇိကဿ - သို့၊ အာပတ္တိ - သည်၊ ဟောတိ၊ [ဤ ပြခဲ့သော
 စကားဖြင့် အာရာမ် တည်းဟူသောဘဏ္ဍာကို အာဒိယေယျပုဒ်နှင့် ယောဇနာ
 ပုံကိုပြ၏၊] ဟရေယျာတိ - ကား၊ အညဿ- အခြားသူ၏၊ ဘဏ္ဍံ- ကို၊ ဟရ
 နန္ဒာ-ဆောင်ယူသွားစဉ်၊ သီသေ-၌၊ ဘာရံ-ဆောင်ယူအပ်သောဘဏ္ဍာကို၊
 [ဥစ္စာရှင်က တခြားသူထံပေးလိုက်၍ ဆောင်ယူအပ်သောဘဏ္ဍာ - ဟူလို၊]
 ထေယျစိတ္တော - ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ) အာမသတိ-
 သုံးသပ်အံ့၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ ဖန္ဒာပေတိ- လှုပ်ရှားစေအံ့၊ ပေ၊ ခန္ဓံ-ပခုံးသို့၊
 ဩရောပေတိ-ချအံ့၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ [ဤ ပြခဲ့သောစကားဖြင့် သင်္ကန်း
 စသောဘဏ္ဍာကို အာဒိယေယျပုဒ်နှင့် ယောဇနာ (ယှဉ်စပ်)ပုံကို ပြ၏။]

အဝဟရေယျာတိ-ကား၊ ဥပနိက္ခိတ္တံ-အနီး၌ချထားအပ်သော၊ ဝါ-အပ်နှံ
 ထားအပ်သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ မေ-၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ ဣတိ-သို့၊
 ဝုစ္စမာနော- သော်၊ အဟံ- သည်၊ န ဂဏှာမိ-မယူ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-အံ့၊
 ပေ၊ သာမိကော-သည်၊ မယံ- အား၊ န ဒဿတိ- ပြန်ပေးတော့မည်မဟုတ်၊
 ဣတိ- ၍၊ ဓုရံ- ကို၊ နိက္ခိပတိ - အံ့၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ [သပိတ်စသော

အဘိယုဉ္ဇတိ။ ။ ရုဓာဒိ ယုဇဇာတ်သည် ဥဿာဟ - အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို
 ဟော၏။ ဤနေရာ၌ အာရာမ်ကိုမိမိရအောင် အားထုတ်မှုကို “အဘိယုဉ္ဇတိ”ဟု ဆိုလို
 ၏။ ထို အားထုတ်ခြင်းဟူသည် တရားရုံး၌ စောဒက (တရားလို) လုပ်၍ စောဒနာခြင်း
 တရားစွဲခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဘိယုဉ္ဇတိ-စောဒေတိ၊ အနံ ကရောတိတိအတ္ထော”
 ဟု အဓိပ္ပါယ်နက်စွင့်သည်။

ဓုရံ နိက္ခိပတိ ။ ။ “ ယုဂေ ဓိကာရေ ဝီရိယေ , ပဓာနေ စာန္တိကေ ဓုရော ”
 (၁၀၀၄) အဘိဓာန်လာအနက်တို့တွင် လုလ္လဝီရိယအနက်တည်း၊ ဤနေရာ၌ ဥစ္စာ
 ရှင်က ရာဘိုရန်ကြီးစားမှုကို လျော့ချလိုက်ခြင်းကို “ဓုရနိက္ခေပ”ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ဓုရိဗ
 (ဟိံသာယံ) ကိပစ္စည်း, ဣပစ္စည်းဖြင့် “ ဓုရာ ”ဟု ထောမနိမိ၌ ဣတ္ထိလိန်ရှိ၏၊
 “ဓုဗ္ဗတိ - မိမိကိန်းရာသတွာကို ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဝါ - ညှဉ်းဆဲရာရောက်၏၊ ဣတိ
 ဓုရာ”ဟု ပြ။] “ဓုရနိက္ခေပ”ကို ရှေးက “ဝန်ချခြင်း”ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ ဓုရာသဒ္ဓါ
 သည် ဘာရ-တာဝန်, ဝန်ထုပ်အနက်ဟောသော်လည်း သူတပါးအတွက် ဆောင်ဘွယ်
 ကို “တာဝန်”ဟု ခေါ်သောကြောင့် ထိုအနက်သည် ဤနေရာနှင့် မလျော်ပါ။ [ကင်္ခါ
 ဘာသာဒီကာ “ဓုရံ နိက္ခိပတိ”၌လည်း အဓိပ္ပါယ်ပြထားပြီ။]

ဘဏ္ဍာတမျိုးကို အာဒိယေယျနှင့် ယောဇနာပုံကိုပြု၏။] ဣရိယာပထံ ဝိကော ပေယျာတိ - ကား၊ သဟဘဏ္ဍဟာရကံ - ဘဏ္ဍာဆောင်သူနှင့် တကွသော ဘဏ္ဍာကို၊ နေဿာမိ-အံ၊ ဣတိ - ဤသို့ကြိ၍၊ ပဌမံပါဒံ - ပဌမခြေလှမ်းကို၊ သင်္ကာမေတိ-ရွှေ့စေအံ၊ [နေရာမှဖြစ်စေ၊ သွားမြဲလမ်းမှဖြစ်စေ ပြောင်းရွှေ့စေအံ-ဟူလို။] ပေ၊ ဒုတိယံပါဒံ-ကို၊ သင်္ကာမေတိ- အံ၊ ပေ၊ [အခြား ဘဏ္ဍာတမျိုးကို အာဒိယေယျနှင့် ယှဉ်ပုံကိုပြု၏။] ဌာနာ စာဝေယျာတိ-ကား၊ ထလဋ္ဌိ-ကုန်း၌တည်သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ထေယျစိတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာမသတိ-အံ၊ ပေ၊ ဖန္ဒာပေတိ-အံ၊ ပေ၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝေတိ-အံ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ [ကုန်း၌တည်သော ဘဏ္ဍာတမျိုးကို အာဒိယေယျနှင့်ယှဉ်ပုံကိုပြု၏။]

သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျာတိ - ကား၊ ပရိကပ္ပိတဌာနံ - ကြံဆအပ်သော အရပ်ကို၊ ဝါ - မှန်းထားအပ်သော အရပ်ကို၊ [ဩကာသပရိကပ္ပနဝသေန ပရိကပ္ပိတပဒေသံ=မည်သည့် အရပ်တိုင်အောင် ပဌမယူသွားပြီးမှ ဥစ္စာရှင်တို့ မမြင်လျှင် ခိုးသွားမည် ဟု မှန်းထားအပ်သော အရပ်ကို၊] ပဌမံ ပါဒံ-ကို၊ အတိတ္တာမေတိ - အံ၊ အာပတ္တိထုလ္လစ္စယဿ၊ ဒုတိယံ ပါဒံ အတိတ္တာမေတိ၊ အာပတ္တိပါရာဇိကဿ၊ အထဝါ - ကား၊ ပဌမံ ပါဒံ - ကို၊ သုက္ခယာတံ-ကင်းကောက်ရာ အရပ်ကို၊ ပေ၊ အာပတ္တိပါရာဇိကဿ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ အာဒိယေယျ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ နာနာဘဏ္ဍဝသေန- အမျိုးမျိုးသော ဘဏ္ဍာတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ [အာဒိယေယျအတွက်ဘဏ္ဍာတမျိုး၊ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျအတွက်ဘဏ္ဍာတမျိုး၊ ဤသို့ အမျိုးမျိုးသောဘဏ္ဍာတို့၏အစွမ်းဖြင့်-ဟူလို။] ယောဇနာ-ယှဉ်စေခြင်းတည်း။

ပန-ကား၊ ဧကဘဏ္ဍဝသေန - တမျိုးတည်းသော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ယောဇနာ-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ သဿာမိကံ- သော၊ ဒါသံဝါ-ကျွန်ကို သော်၎င်း၊ တိရစ္ဆာနံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ယထာဝုတ္တေန - အကြင် အကြင်

သုက္ခယာတံ။ ။ ရာဇုနံ ဒေယျဘာဂဿ ဧတံ အဓိဝစနံ သုက္ခောတိ=ဗိမိယူဆောင် လာသော ပစ္စည်းအတွက် မင်းတို့အားပေးထိုက်သော အခွန်အကောက်ကို “သုက္ခ” ဟု ခေါ်၏။ ဟညတိ ဧတ္တာတိ စာတော = အခွန်မပေးဘဲသွားလျှင် မင်းမှာ ထို အခွန် ပျက်တော့၏။ ထို့ကြောင့် အခွန်မပေးဘဲ သွားသူတို့က ဖျက်ဆီးအပ်ရာ ဖြစ်သော (ကင်းကောက်ရာ) အရပ်သည် စာတမည်၏။ သုက္ခဿ+စာတော သုက္ခစာတော- မပေးဘဲသွားသူတို့၏ ကင်းခွန်ကို ဖျက်ဆီးအပ်ရာအရပ် , ဝါ - ကင်းကောက်ဌာန။ [“ ဧတ္ထ ပဝိဋ္ဌေဟိ သုက္ခော ဒါတဗ္ဗောတိ- ဤ အရပ်ဝင်လာသူမှန်သမျှ အကောက် အခွန်ပေးရမည်” ဟု၊ ရုက္ခပဗ္ဗတာဒိသညာဏေန နိယမိတပုဒေသဿေတံ အဓိဝစနံ။]

ဆိုအပ်ပြီးသော၊ အဘိယောဂါဒိနာ - တရားစွဲခြင်း အစရှိသော၊ နယေန-
 ဖြင့်၊ အာဒိယတိဝါ- ယူမူလည်း ယူ၏၊ ဟရတိဝါ- ဆောင်ရွက်သွားစဉ် ခိုးစိတ်
 ဝင်၍မူလည်းယူ၏၊ အဝဟရတိဝါ- အပ်နှံထားအပ်သောဘဏ္ဍာကို အယုတ်
 အားဖြင့်မူလည်း ယူ၏၊ ဣရိယာပထံဝါ- ဘဏ္ဍာ၏ ဣရိယာပုထံကိုမူလည်း၊
 ပိကောပေတိ- ဖျက်ဆီး၏၊ ဌာနာဝါ- မှလည်း၊ စာဝေတိ- ရွှေ့စေ၏၊ ပရိစ္ဆေ
 ဒံဝါ- အပိုင်းအခြားကိုမူလည်း၊ အတိက္ကာမေတိ- ၏၊ အယံ- ကား၊ ဧတ္ထ- ဤ
 အာဒိယေယုအစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ဧကဘဏ္ဍဝသေန-ဖြင့်၊ ယောဇနာ-တည်း။

အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ဆ-န်သော၊ ဣမာနိ ပဒါနိ-ဤ အာဒိယေယု
 အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝဏ္ဏန္တေန - ဖွင့်ပြသော ဆရာသည်၊ ပဉ္စပဉ္စကေ-
 ၅ ပါးသော ပဉ္စကတို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ - ပေါင်း၍၊ ပဉ္စဝိသတိ - သော၊
 အဝဟာရာ- ခိုးခြင်းတို့ကို၊ ဒသေတဗ္ဗာ- န်၏၊ ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဉ္စားအံ့၊ ဧဝံ-
 ဤသို့ ၂၅ ပါးသော ခိုးခြင်းတို့ကို ပြ၍၊ ဝဏ္ဏယတာ- ဖွင့်ပြသော ဆရာသည်၊
 ဣဒံ အဒိန္နာဒါန ပါရာဇိကံ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ သုဝဏ္ဏိတံ-ကောင်းစွာဖွင့်ပြ
 အပ်သည်၊ ဝါ - စုံလင်စွာ ဖွင့်ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ စ - ဆက်၊ ဣမသ္မိံ
 ဌာနေ-၌၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာ- အလုံးစုံသော ရှေးအဋ္ဌကထာတို့သည်၊ အာကု
 လာ- ရောယျက် ရှုပ်ထွေးကုန်၏၊ လုလိတာ - မငြိမ်မသက် လှုပ်လှက်ကုန်၏၊
 ဝါ- ချောက်ချားကုန်၏၊ ဒုဝိညေယျ ဝိနိစ္ဆယာ - ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သော
 အဆုံးအဖြတ်ရှိကုန်၏၊ ဝါ- အသိခက်သော အဆုံးအဖြတ်ရှိကုန်၏။

တထာဟိ-ထိုစကားကို ချဲ့ဉ္စားအံ့၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ပါဠိယံ-ပါဠိ
 တော်၌၊ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ၊ပေ၊ ဟောတိတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊
 ယာနိတာနိအဝဟာရင်္ဂါနိ-အကြင်ခိုးခြင်း၏အင်္ဂါတို့ကို၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်
 မူအပ်ကုန်ပြီ၊ [ဝိနိတဝတ္ထုရှေ့နား၌ ဟောထားတော်မူသည်၊] တာနိပိ - ထို
 အဝဟာရင်္ဂါ တို့ကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ - ၍၊ ကတ္ထစိ - အချို့အဋ္ဌကထာ၌၊ ဧကံ
 ပဉ္စကံ-တမျိုးသော ပဉ္စကကို၊ ဒသိတံ-ပြအပ်ပြီ၊ ကတ္ထစိ-အချို့ အဋ္ဌကထာ၌၊
 ဆဟာကာရေဟိတိ - ဟူ၍၊ အာဂတေဟိ - လာသောပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ , ဒွေ
 ပဉ္စကာနိ-၂ မျိုးသောပဉ္စကတို့ကို၊ ဒသိတာနိ၊ [ပဌမပဉ္စကနှင့်တကွ ၂ပါး-

အာကုလာ, လုလိတာ။ ။အာပုဗ္ဗ ကုလ, ကပစ္စည်းသည် ဗျာကုလ-ရောယျက်
 ရှုပ်ထွေးခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “သင်္ကလာ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဤ အနက်ပင်တည်း။
 လုလဓာတ်သည် အာန္ဓောလန, စာလန အနက်တို့ကိုဟော၏။ အာန္ဓောလန-ဟူသည်
 ပုခက်လွှဲသကဲ့သို့ လှုပ်လှက်ခြင်း အကြိမ်ကြိမ် ဟိုရောက် သည်ရောက်ဖြစ်ခြင်း , အနု
 သန္ဓာန-အဖန်ဖန်ဆက်စပ်ခြင်းတည်း။ ဋီကာ၌ “ဝိလောလိတာ”ဟု အနက်တူဖွင့်၏။

ဟူလို။] တောနိစ-ဤအဝဟာရ်တို့သည်လည်း၊ [ယောဇနာ၌“တောနိ ပဉ္စကောနိ” ဟု ရှိ၏။ နေဝံက-ပဉ္စကောနိနှင့်ထပ်နေ၍ မကောင်း။] ပဉ္စကောနိ-ပဉ္စကတို့သည်၊ နဟောန္တိ - မဟုတ်ကုန်၊ (ကသ္မာ)နဟောန္တိ၊ ဟိ(ယသ္မာ)ယတ္ထ - အကြင်ပုဒ် ၅ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝါ - တွင်၊ ဧကေကေန - တပါးတပါးသော၊ ပဒေန-ဖြင့်၊ အဝဟာရော - ခိုးခြင်းသည်၊ သိဇ္ဈတိ-ပြီးစီး၏၊ တံ-ထိုပုဒ်၅ပါးအပေါင်းကို၊ ပဉ္စကံနာမ - ပဉ္စကမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ [ပဉ္စန္ဒ- ငါးမျိုးသော ခိုးနည်းတို့၏+သမူဟော ပဉ္စကံ။] (တသ္မာ- ကြောင့်၊ တောနိ- ဤအဝဟာရ်တို့သည်၊ ပဉ္စကောနိ နဟောန္တိ၊) ပန- ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤ ပဉ္စဟာကာရေဟိ အဒိန္နံ အာဒိယန္တဿအစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သဗ္ဗေဟိပိ - ကုန်သော၊ ပဒေဟိ-ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ဧကောယေဝ - တမျိုးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဝဟာရော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ စ- ဆက်၊ တတ္ထ- ထို ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌၊ လတ္တမာနာနိ ယေဝ-ရထိုက်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိပိ ပဉ္စကောနိ- တို့ကိုလည်း၊ [ပဉ္စဝိသတိယာ အဝဟာရေသု လတ္တမာနပဉ္စကောနိ။] ဒဿိတာနိ၊ ဧတသံပိ-ထို ပဉ္စကတို့၏လည်း၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ပဉ္စကတို့၏၊ အတ္ထော-ကို၊ န ပကာ သိတော- ထင်ရှားမပြုအပ်၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ပေ၊ ဒဿိယမာနာ- ပြုအပ်လတံကုန်သော၊ ပဉ္စဝိသတိ-သော၊ ဣမေအဝဟာရာ-တို့ကို၊ သာဓုကံ-စွာ၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ - မှတ်သားထိုက်ကုန်၏၊ ဝါ- မှတ်သားကြပါလေ။

ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ပဉ္စကောနိနာမ-တို့မည်သည်၊ နာနာဘဏ္ဍာ ပဉ္စကံ-၎င်း၊ ပေ၊ ဣတိ - ဤသည်တို့တည်း၊ တတ္ထ- ထို ၅ ပါးသော ပဉ္စကတို့တွင်၊ နာနာဘဏ္ဍာ ပဉ္စကန္တ-ကို၎င်း၊ ဧကဘဏ္ဍာ ပဉ္စကန္တ- ကို၎င်း၊ အာဒိယေယျ၊ ပေ၊ ဌာနာ စာဝေ ယျာတိ-ဟူကုန်သော၊ ဣမေသံပဒါနံ ဝသေန လတ္တန္တိ၊ တာနိ-ထိုပဉ္စကတို့ကို၊ ပုဗ္ဗေ - ၌၊ ယောဇေတွာ - ယှဉ်စေ၍၊ ဒဿိတ နယေနေဝ - ပြုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ပန-ဆက်၊ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျာတိ-ဟူသော၊ ဆဋ္ဌိ - ဖြစ်သော၊ ယံဧတံပဒံ - အကြင်ပုဒ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ - ထိုပုဒ်သည်၊ ပရိကပ္ပါဝဟာရဿစ-ကြံဆခြင်းရှိသော ခိုးခြင်း၏၎င်း၊ ဝါ-နှင့်၎င်း၊ နိသဂ္ဂိ ယာဝဟာရဿစ-ပစ်လွှင့်ခြင်းရှိသော ခိုးခြင်း၏၎င်း၊ ဝါ-နှင့်၎င်း၊ သာဓာရဏံ- တူသော ဆောင်ခြင်းရှိ၏၊ ဝါ - ဆက်ဆံ၏၊ တသ္မာ, တံ - ထိုသင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ ဟူသောပုဒ်ကို၊ တတိယ ပဉ္စမေသု-တတိယ ပဉ္စမဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စကေသု - သာဟတ္ထိကပဉ္စက ထေယျာဝဟာရပဉ္စကတို့၌၊ လတ္တမာနပဒ စသေန - ရထိုက်သော ပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗံ - ယှဉ်စေရာ၏၊ [သာဟတ္ထိကပဉ္စက၌ ရထိုက်သောပုဒ်သည် နိသဂ္ဂိယာဝဟာရ ပုဒ်တည်း။

ထေယျာဝဟာရပဉ္စကဋ္ဌ ရထိုက်သောပုဒ်ကား ပရိကပ္ပါဝဟာရပုဒ်တည်း။] နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကဋ္ဌ - ကို၎င်း၊ ကေဘဏ္ဍ ပဉ္စကဋ္ဌ - ကို၎င်း၊ ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ- ဆိုခဲ့ပြီ။

သာဟတ္ထိက ပဉ္စကံ-သာဟတ္ထိက ပဉ္စကဟူသည်။ ကတမံ-အဘယ်နည်း၊ အဝဟာရ-ခိုးခြင်းတို့သည်။ သာဟတ္ထိကော-သာဟတ္ထိက ခိုးခြင်း၎င်း ၊ပေ၊ ဓရနိက္ခေပေါ - ဓရနိက္ခေပ ခိုးခြင်း၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပဉ္စ - တို့တည်း၊ တတ္ထ- ထို ငါးပါးတို့တွင်၊ ပရဿ - သူတပါး၏၊ ဘဏ္ဍံ- ကို၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ (ယံ) အဝဟာရတိ - အကြင်ခိုး၏၊ (အယံ - ဤ ခိုးခြင်းသည်။) သာဟတ္ထိကော နာမ-သာဟတ္ထိက ခိုးခြင်းမည်၏၊ ဝါ-မိမိလက်ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်း မည်၏၊ အသုကဿ-ထို မည်သူ၏၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အဝဟာရ-ခိုးဆောင်ချေလော့၊ ဣတိ-သို့၊ အညံ-အခြားသူကို၊ (ယံ) အာဏာပေတိ-အကြင် စေခိုင်း၏၊ (အယံ-ဤ စေခိုင်းခြင်းသည်။) အာဏတ္ထိကော နာမ-အာဏတ္ထိက ခိုးခြင်း မည်၏၊ ဝါ-စေခိုင်းခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်းမည်၏၊(ယသ္မိံ-အကြင် ခိုးခြင်း၌၊) အန္တောသုက္ခယာတေ ဌိတော ၊ပေ၊ ပါရာဇိကဿာတိ - ပါရာဇိ ကဿအစရှိသော၊ ဣမိနာစ-ဤပုဒ်နှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိံ သင်္ကေတံဝီတိနာမေယျာ

သာဟတ္ထိက ပဉ္စကံ။ ။သကော+ဟတ္ထော သဟတ္ထော=မိမိဥစ္စာဖြစ်သောလက်၊ ဝါ-မိမိလက်၊ [သကကို သပြု၊] သဟတ္ထေန+နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်းတည်း၊ သာဟတ္ထိကော-ခြင်း၊ သာဟတ္ထိကာဒိ+ပဉ္စကံသာဟတ္ထိက ပဉ္စကံ=သာဟတ္ထိက အစ ရှိသောပဉ္စက၊ အာဒိသဒ္ဓါကိုချေ။ [“ကုသလတ္ထိကံ ” ဟူရာ၌ကဲ့သို့ အာဒိလဒ္ဓနာမ- (အစပုဒ်ဖြင့် ရအပ်သော နာမည်တည်း၊) ပုဗ္ဗပယောဂ ပဉ္စက , ထေယျာဝဟာရ ပဉ္စကတို့၌လည်း နည်းတူ။]

အာဏတ္ထိက , နိသဂ္ဂိယ ။ ။ အာဏာပနံ - စေခိုင်းခြင်း၊ အာဏတ္ထိ - ခြင်း၊ အာဏတ္ထိယာ + နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်စေအပ်သော ခိုးခြင်းတည်း၊ အာဏတ္ထိကော - ခြင်း၊ နိသဇ္ဇနံ-ပစ်လွှတ်ခြင်း၊ နိသဂ္ဂေါ-ခြင်း၊ နိသဂ္ဂေါယေဝ-နိသဂ္ဂိယော၊ (သုတ္တံ၌ ဣယ ပစ္စည်း)၊ “နိသဂ္ဂိယ”ဟူသည် အဝဟာရ(ခိုးခြင်း) ၏ အစိတ်အပိုင်း တပါးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ခိုးခြင်း”ကို အရကောက်ဘို့ရန် “ယသ္မိံ” ဟု၎င်း, “ အယံ ” ဟု၎င်း ထည့်၍ အနက် ပေးရသည်၊ သာဟတ္ထိကော စသည်၌လည်း ခိုးခြင်းကို အရကောက် ဘို့ရန် “ယံ+အယံ”ဟု ထည့်ရသည်။

ယောဇနာ၌ကား နိသဂ္ဂိယောနာမကို “ လဘတိ၌ ကတ္တား ” ဟု ဆို၏၊ ထိုအလို “နိသဂ္ဂိယောနာမ-နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်းမည်သည်၊ပေ၊လဘတိ-ရ၏”ဟု ပေးရလိမ့်မည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် “နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်းသည်၊ ပဒယောဇနံ လဘတိ-ပုဒ်ကို ယောဇနာခြင်းကို ရ၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်မရှိသော အနက်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်စေရာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ ယောဇနာအလိုမလိုက်ဘဲ တမျိုးပေးထားသည်။

တိ ဣဒံပဒံ-သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျဟူသော ဤပုဒ် သည်၊ ယောဇနံ-ယှဉ်စေခြင်းကို၊ လဘတိ - ၏၊ (အယံ - ဤခိုးခြင်းသည်၊) နိသဂ္ဂိယောနာမ- မည်၏။ (တံ-သည်၊) အသုကံနာမ-ထိုမည်သော၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ယဒါ-၌၊ (အဝဟရိတံ)၊ သက္ကောသိ၊ တဒါ-၌၊ အဝဟရ-ခိုးလော၊ ဣတိ-သို့၊ (ယံ) အာဏာပေတိ၊ (အယံ)၊ အတ္ထသာမကောနာမ-အတ္ထသာမက ခိုးခြင်းမည်၏။ ဝါ-မခိုးမီကပင် ပါရာဇိကဟူသော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော ခိုးခြင်းမည်၏။ တတ္ထ - ထိုသို့ စေခိုင်းရာ၌၊ ပရော - စေခိုင်းအပ်သော အခြားသူသည်၊ အနန္တရာယိကော - အန္တရာယ်မရှိသည်၊ (အနေခံအရှက်မရှိသည်-ဟူလို)၊ ဟုတ္တာ, တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ သစေ အဝဟရတိ-အကယ်၍ ခိုးဖြစ်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ အာဏာပကော-စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်းသည်၊ အာဏတ္ထိက္ခဏေယေဝ - စေခိုင်းအပ်ရာခဏ၌ပင်၊ ပါရာဇိကော-ပါရာဇိကကျသည်၊ ဟောတိ၊ အဝဟာရကောပန-ခိုးတတ်သော ရဟန်းသည်ကား၊ အဝဟဒူကာလေ- ခိုးအပ်ရာအခါ၌၊ ဝါ- ခိုးအပ်ရာ အခါ ရေခံမှ၊ (ပါရာဇိကော ဟောတိ)၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထသာမကော-အတ္ထသာမက ခိုးခြင်းတည်း၊ ပန-ကား၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-ဓုရနိက္ခေပ ခိုးခြင်းကို၊

ဣဒံ ပဒံ ယောဇနံ လဘတိ။ ။ [ပဒယောဇနံ ဟု စာအုပ်များ၌ ရှိသော်လည်း “ဣဒံ ပဒံ ယောဇနံ” ဟု ရှိမှ စာသွားကောင်းပါသည်။ “ပုဒ်” ဆိုသော်လည်း ဝါကျ ပုဒ်တည်း။] “သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ” ဟု ရှေ့၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော ပုဒ်သည် နိသဂ္ဂိယ ခိုးခြင်း၌ ယှဉ်စပ်မှု သုံးစွဲမှုကို ရသည် - ဟု ဆိုလိုသည်။ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ၏ အဖွင့်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။ ထို အဖွင့်၌ “ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံ အတိတ္တာမေတိ” ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ထိုစကားကို ဤနိသဂ္ဂိယ ခိုးခြင်း၌ ယှဉ်စေပါ။ “ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံကို လွန်စေ” ဟု ရာ၌ “ခိုးလာသောဘဏ္ဍာကို ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံကို လွန်သွားအောင်ပစ်လွှတ်၏” ဟု အဓိပ္ပာယ် ကို ယှဉ်စေလျှင် နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်းပင် ဖြစ်တော့၏-ဟူလို။

ဣဒံနာစ သဒ္ဓိံ။ ။ စဖြင့် ဣဒံပဒံကို ပေါင်း၊ နေခံသုက္ခံသဘာဝကထာ၌ “အန္တော သုက္ခံသဘာဝေ၊ ပါရာဇိကဿ” ဟု လာလတံ၊ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ ဟူသော ဤပုဒ်သာ မက, သုက္ခံသဘာဝကထာ၌ လာမည့် ဤ စကားလည်း ဤ နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်း၌ သုံးစွဲနိုင်ပါသည် - ဟူလို၊ သုံးစွဲပုံကား - ကင်းကောက်ရာ အရပ်၏ အတွင်းဘက်၌ တည်နေလျက် မိမိယူလာသော ဝတ္ထုအတွက် ကင်းကောက် မပေးလိုသဖြင့် ထိုဝတ္ထုကို ကင်းကောက်ရာမှ ပြင်ဘက်ရောက်အောင် ပစ်လိုက်လျှင် ကင်းခွန်ငွေကို နိသဂ္ဂိယခိုးခြင်း ဖြင့် ခိုးရာရောက်သည်၊ ဤသို့ သုံးစွဲပါ-ဟူလို။

အတ္ထသာမကေ ။ ။ အတ္ထံ + သာမေတိတိ အတ္ထသာမကော-အကျိုးကို ပြီးစေ တတ်သော အဝဟာရတည်း။ [ကြိယာသိဒ္ဓိတော ပုရေတရမေဝ- ခိုးမှုကြိယာ ပြီးစီး ခြင်းမှ ရှေးဥျးစွာသာလျှင်၊ ပါရာဇိကပတ္ထိ သင်္ခါတံ အတ္ထံ-ပါရာဇိက အာပတ်သင့် ခြင်းဟူသောအကျိုးကို၊ သာမေတိ- ပြီးစေ၏။]

ဝါ-လုလ္လကို လျှော့ချခြင်းဟူသောခိုးခြင်းကို၊ ဥပနိက္ခိတ္တ ဘဏ္ဍဝသေန-အပ်နှံ ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သာဟတ္ထိကပဉ္စကံ-သာဟတ္ထိက ပဉ္စကတည်း။

ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကံ-ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကဟူသည်၊ ကတမံ-နည်း၊ အပရေဝိ- သာဟတ္ထိကပဉ္စကမှ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အဝဟာရာ - တို့သည်၊ ပုဗ္ဗပယောဂေါ- ပုဗ္ဗပယောဂ ခိုးခြင်း၎င်း၊ သဟပယောဂေါ- ၎င်း၊ သံဝိဒါဝဟာရော-၎င်း၊ သင်္ကေတကမ္ပံ-၎င်း၊ နိမိတ္တကမ္ပံ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ-တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထို ငါးပါးတို့တွင်၊ အာဏတ္ထိဝသေန-စေခိုင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပုဗ္ဗ

ရုရနိက္ခေပ။ ။ ဝုရဿ-လုလ္လကို + နိက္ခိပနံ ဝုရနိက္ခေပေါ။ [အာရာမာဘိယုဉ္ဇနာ ဒီသု အတ္တနောစ ပရဿစ ဒါနဂဟဏေသု (မိမိက ပြန်ပေးခြင်း , ဥစ္စာရှင်က ပြန်ယူခြင်းတို့၌) နိရုဿာဟဘာဝါပါဒနံ (အားထုတ်ခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ရောက်စေခြင်းတည်း) ၊ နိရုဿာဟ-အစွင့်ကိုထောက်၍ “ဝုရ” ကို အားထုတ်ခြင်းဝီရိယဟုပေး။]

အာဏတ္ထိကနှင့်အတ္တသာဓကေ။ ။ “အတ္တသာဓကောနာမ၊ ပေ၊ အာဏာပေတိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် အာဏတ္ထိကနှင့်အတ္တသာဓကသည် စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်တူသော်လည်း အာဏတ္ထိ စေခိုင်းခြင်းသည် ယခု ခိုးဘို့ရန် ခိုင်းခြင်းတည်း၊ အတ္တသာဓက ခိုင်းခြင်းကား နောင်ခါစွမ်းနိုင်မှ ခိုးဘို့ရန်ခိုင်းခြင်းတည်း၊ ဤသို့ ယခုခိုင်း- နောင်ခါခိုင်းအားဖြင့် ခိုင်းပုံကွဲပြားသည်၊ ထို့ပြင်-အတ္တသာဓက၌ သာဟတ္ထိကပယောဂလည်း ရှိ၏၊ ဆီအိုးထည်းမှဆီကိုပျက်စေလို၍ သားရေဘိနပ်ကို ကိုယ်တိုင်ချရာ၌ တမတ်တန်ကို စုတ်ယူမည်မှန်လျှင် လက်ကလွတ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အတ္တသာဓကခိုးခြင်းဖြစ်တော့၏။

ဥပနိက္ခိတ္တ ဘဏ္ဍဝသေန။ ။ ဤ စကားလည်း ဥပလက္ခဏနည်းသာ၊ အာရာမ်ကို တရားစွဲခြင်း ခေတ္တယူပြီးနောက် ပြန်မပေးခြင်း၊ ဘဏ္ဍဒေယျထိုက်ရာ၌ အစားမပေးခြင်း တို့၌လည်း ဝုရနိက္ခေပပြုလျှင် ပါရာဇိကပင် ဖြစ်သည်။

ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စက။ ။ ပုဗ္ဗ- ဘဏ္ဍာကိုမယူမီရှေ့၌ + ပဝတ္ထော ပယောဂေါ- ပုဗ္ဗပယောဂေါ၊ ပယောဂေန+သဟ ဝတ္တတီတိ သဟပယောဂေါ (အဝဟာရော)- ပယောဂနှင့် တပြိုင်နက်ဖြစ်သောခိုးခြင်း၊ သံဝိဓာယ+အဝဟာရော သံဝိဒါဝဟာရော- စုပေါင်းတိုင်ပင်၍ ခိုးခြင်း၊ သင်္ကေတကမ္ပံနာမ - ပုဗ္ဗနာဒိကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန (နံနက်စသော ကာလအပိုင်းအခြား၏ အစွမ်းဖြင့်) သဉ္ဇာနနကမ္ပံ - သိကြောင်း အမှတ်အသားကိုပြုခြင်း၊ နိမိတ္တကမ္ပံနာမ-သညှပျာဒနတ္ထံ (အမှတ်အသားကိုဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ) အင်္ဂါနိဗ္ဗာဒိနိမိတ္တကရဏံ-မျက်စိမှိတ်ပြုခြင်းစသော အရိပ်နိမိတ်ပြုခြင်း။

အာဏတ္ထိဝသေန ပုဗ္ဗပယောဂေါ။ ။ ဧကန် ခိုးမည့်သူကို အခိုးခိုင်းရာ၌ မခိုးမီ ရှေးဥျားစွာ အာပတ်သင့်နှင့်သောကြောင့် “ပုဗ္ဗ-မခိုးမီရှေ့၌+ပဝတ္ထော ပယောဂေါ- စေခိုင်းခြင်းပယောဂတည်း၊ ဣတိ ပုဗ္ဗပယောဂေါ” ။ [သံဝိဒါဝဟာရ - အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းမှာ နောက်၌ထင်ရှားလတ်၊]

ပယောဂေါ-ပုဗ္ဗပယောဂ ခိုးခြင်းကို၊ ဝါ-မခိုးမီ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ပယောဂ ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝနဝသေန-ဖြင့်၊ သဟပယောဂေါ- သဟ ပယောဂ ခိုးခြင်းကို၊ ဝါ - ခိုးခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော ပယောဂကို၊ (ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ ပန - ကား၊ ဣတရေ - ပုဗ္ဗပယောဂ သဟပယောဂမှ အခြားကုန် သော၊ တယော-သုံးပါးသော ခိုးခြင်းတို့ကို၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတ နယေနော-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ဣတံ ဣဒံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကံ-တည်း။

ထေယျာဝဟာရပဉ္စကံ-ဟူသည်၊ ကတမံ-နည်း၊ အပရေဝိ-အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အဝဟာရာ - တို့သည်၊ ထေယျာဝဟာရော- ထေယျာဝဟာရ ခိုးခြင်း၎င်း၊ ပေ၊ ကုသာဝဟာရော - ၎င်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပဉ္စ- တို့တည်း၊ ပဉ္စဝိ- ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ - ထို ခိုးခြင်းတို့ကို၊ အညတရော ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အဂ္ဂဟေသီတိ-ဟူသော၊ တေသ္မိံ ကုသသင်္ကာမန ဝတ္ထုသ္မိံ - ဤ ကုသသင်္ကာ မနဝတ္ထု၌၊ ဝတ္ထုယိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ထေယျာဝဟာရ ပဉ္စကံ-တည်း၊ ဝေ-လျှင်၊ ပဉ္စ- ကုန်သော၊ ဣမာနိ ပဉ္စကာနိ-တို့ကို၊ ပေ၊ ဝေဒိ တဗ္ဗာ၊ ပန- ဆက်၊ ပဉ္စသု- ကုန်သော၊ ဣမေသုစ ပဉ္စကေသု - ဤ ပဉ္စကတို့၌ လည်း၊ ကုသလေန - ကျမ်းကျင်သော၊ ဝိနယဓရေန- ဝိနည်းစိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဩတိဏ္ဏံ-သက်ရောက်လာသော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ အဝိနိစ္ဆိတွာဝ- မဆုံးဖြတ်သေးမူ၍သာလျှင်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဌာနာနိ- ဌာန တို့ကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗာနိ-ကြည့်ရှုထိုက်ကုန်၏၊ ယာနိ-ယင်း ငါးဌာနတို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပေါရာဏာ-ရှေး၌ဖြစ်ပေ၊ ဆရာတော်တို့သည်၊ အာဟု-ကုန်ပြီ။

ဌာနာ၊ ပေ၊ ပယောဂေါ ။ ။ ဤစကားလည်း နိဒဿန နည်းသာတည်း၊ ဘာဝကြောင့်နည်း- ငုတ်တိုင်အမှတ်အသားကို ပြောင်းရွှေ့၍ မြေကိုခိုးရာ၌ ဘဏ္ဍာ၏ ဌာနာစာဝနမရှိဘဲ သဟပယောဂ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

ထေယျာဝဟာရ ပဉ္စကံ ။ ။ ထေယျေန + အဝဟာရော ထေယျာဝဟာရော (ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ) ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး မမြင်အောင်ခိုးခြင်း၊ ချိန်ခွင်စသည်ဖြင့် လှည့်ပတ်၍ခိုးခြင်းတည်း၊ ပသယု- လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်၍ + အဝဟာရော ပသယုာဝဟာ ရော = ဒါးမြဲတိုက်ခြင်း , အနုကြမ်းစီးခြင်း , အကြပ်ကိုင်ခြင်းများတည်း၊ ပရိကပ္ပေါ ယဿာတိ ပရိကပ္ပေါ၊ ပရိကပ္ပေါစ+သော+အဝဟာရောစာတိ ပရိကပ္ပေါဝဟာရော= ဘဏ္ဍာကိုဖြစ်စေ၊ ယူရာအရပ်ကိုဖြစ်စေ၊ ကြံဆ မှန်းထားခြင်းရှိသောခိုးခြင်း၊ ပဋိစ္စန္ဓ သာ + အဝဟာရော ပဋိစ္စန္ဓာဝဟာရော - မြက် စသည်ဖြင့် ဖုံးထားအပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာကို နောက်မှခိုးယူခြင်း၊ ကုသေန- ပြောင်းရွှေ့အပ်သောမဲဖြင့် + အဝဟာရော ကုသာဝဟာရော၊ ဤသို့ သဒ္ဓါနက်မျှကိုသာ သိနှင့်ပါ၊ အဓိပ္ပာယ်ကို နောက်၌ပြုလတံ့။

(ကိ)၊ ဝတ္ထုကာလဉ္စ၊ ပေ၊ ဝိစက္ခဏောတိ- ဟူ၍၊ (အာဟု)၊ [ဝိစက္ခဏော- စူးစမ်းမြင်သိ၊ ပညာရှိသည်၊ ဝတ္ထုစ- ဝတ္ထုကို၎င်း၊ ကာလဉ္စ- အချိန်အခါကို၎င်း၊ ဒေသဉ္စ-အရပ်ကို၎င်း၊ အဉ္စ-တန်ဖိုးကို၎င်း၊ ပဉ္စမံ-ငါးခုမြေခံဖြစ်သော၊ ပရိဘောဂ (ပရိဘောဂံ)-သုံးစွဲခြင်းကို၎င်း၊ ပဉ္စ- ကုန်သော၊ ဌာနာနိ- တို့ကို၊ တုလယိတွာ - နှိုင်းချိန်၍၊ အတ္ထံ - အနက်ကို၊ (အာပတ်, အနာပတ်စသော အနက်ကို) ဓာရေယျ-ဆောင်ရွက်ရာ၏။]

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဝတ္ထုန္တိ-ဝတ္ထုဟူသည်ကား၊ [ဝတ္ထုတိ-ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဆိုလိုလျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌ နဂ္ဂဟိတ်လာထားသည်၊ နေ၌လည်း “ကာလောတိ ဒေသောတိ” ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဆိုလတံ။] ဘဏ္ဍံ - ခိုးယူအပ်သောဘဏ္ဍာတည်း၊ ဟိ-ချွေ၊ အဝဟာရကေန-ခိုးသောရဟန်းသည်၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဣဒံနာမ-ဤ မည်သောဝတ္ထုကို၊ အဝဟဋံ- ခိုးအပ်ပါပြီ၊ ဝါ- ခိုးမိပါပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေပိ-လျှောက်အပ်ပါသော်လည်း၊ [ဝိနည်းဓိရ်ကို လျှောက်အပ်ပါသော်လည်း] အာပတ္တိံ - သို့၊ အနာရောပေတွာဝ-မတင်သေးမူ၍သာ၊ တံ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ သဿာမိကံတိဝါ-ဥစ္စာရှင် ရှိလေသလောဟူ၍သော်၎င်း၊ အဿာမိကန္တိဝါ - ၎င်း၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ - စူးစမ်း နှိုင်းချိန်ထိုက်၏၊ သဿာမိကေ-အရှင်ရှိသော ဥစ္စာသည်၊ (သမာနေပိ - ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊) သာမိကာနံ-တို့၏၊ သာလယဘာဝေါဝါ - တွယ်တာခြင်း ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ နိရာလယဘာဝေါဝါ- ကို၎င်း၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗော - ထိုက်၏၊ တေသံ- ထို ဥစ္စာရှင်တို့၏၊ သာလယကာလေ-တွယ်တာခြင်းရှိရာအခါ၌၊ ဟဋံ-ခိုးဆောင်အပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘဏ္ဍံ - ကို၊ အဋ္ဌါပေတွာ - တန်ဖိုးပြတ်စေ၍၊ အာပတ္တိံ- ကို၊ ကာတဗ္ဗာ- ၏၊ [ပစ္စည်း၏တန်ဖိုးကိုလိုက်၍ ဒုက္ကဋ်, ထုလ္လစွဉ်း, ပါရာဇိကဟု ဆုံးဖြတ်ပါ - ဟူလို၊] နိရာလယကာလေ-၌၊ ဟဋံ-သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ အဝဟာရကော-ခိုးသောရဟန်းကို)ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ န ကာရေတဗ္ဗော-မပြုစေထိုက်၊ ဝါ-မဆုံးဖြတ်ထိုက်၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပါရာဇိကဖြင့် မဆုံးဖြတ်ထိုက်ပါသော်လည်း၊ ဘဏ္ဍာဿာမိကေသု- တို့သည်၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ အာဟရာပေန္တေသု-ဆောင်စေကုန်လသော်၊ ဝါ-ပြန်ယူကုန်လသော်၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပြန်ပေးထိုက်၏၊ အယံ-ဤသို့ ပြန်ပေးခြင်းသည်၊ ဧတ္ထ-ဤ သူတပါး ဥစ္စာကို ယူမိရာ၌၊ သာမိစိ - လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးအား လျော်သော ကျင့်ဝတ်တည်း။

ပန- ဆက်၊ ဣမဿ အတ္ထဿ - ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ (တပည့်တော် ဤမည်သောဘဏ္ဍာကို ခိုးမိပါပြီ- ဟု လျှောက်အပ်လျက် “အာပတ်သို့ မတင်

မူ၍မှ”စ၍ “ ဘဏ္ဍာကို ပြန်ပေးထိုက်၏ ” တိုင်အောင် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။] ဒီပနတ္ထံ-၄၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကြောင်းတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဘာတိယရာဇကောလေ - ဘာတိယမင်းလက်ထက်၌၊ မဟာစေတီယပူဇာယ - မဟာစေတီပူဇော်ပွဲ၌၊ (မဟာစေတီဘုရားပွဲ၌)၊ ဒက္ခိဏဒိသတော - တောင်အရပ်မှ၊ ဧကော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သတ္တဟတ္ထံ-ခုနစ်တောင်ရှိသော၊ ပဏ္ဍုကာသာဝံ- ဖျော့တော့သောအဆင်းရှိသော သင်္ကန်းကို၊ အံသေ-ပခုံးပေါ်၌၊ ကရိတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-တင်၍၊ စေတီယင်္ဂဏံ- စေတီယင်ပြင်သို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တံဏမေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ရာဇာပိ-ဘာတိယမင်းသည်လည်း၊ စေတီယဝန္ဓနတ္ထံ - စေတီတော်ကို ရှိခိုးခြင်း အကျိုး၄၊ အာဂတော - လာပြီ၊ တတ္ထ-ထို ရှင်ဘုရင်လာရာ၌၊ ဥဿာရဏာယ-ဘေးသို့ ရွှေ့ရှားစေခြင်းသည်၊ ဝါ- လမ်းရှင်းခြင်းသည်၊ ဝတ္ထမာနာယ- ဖြစ်လသော်၊ မဟာဇနသမ္ပဒ္ဒေါ- များစွာသောလူအပေါင်း၏ အချင်းချင်း နင်းမိခြင်းသည်၊ ဝါ- များစွာသော လူအပေါင်း၏ တိုးဝှေ့ခြင်းသည်၊ အဟောသိ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ ဇနသမ္ပဒ္ဒပီဋ္ဌိတော-လူအပေါင်း၏ တိုးဝှေ့ခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အံသတော-ပခုံးမှ၊ ပတန္တံ-ကျရစ်သော၊ ကာသာဝံ-သင်္ကန်းကို၊ အဒိသ္မာဝ- မမြင်မူ၍သာ၊ (မသိလိုက်မူ၍သာလျှင်- ဟုလို၊) နိက္ခန္ဓော-ထွက်သွားပြီ၊ စ-ဆက်၊ နိက္ခမိတွာ- ထွက်ပြီး၍၊ ကာသာဝံ- ကို၊ အပဿန္ဓော- ပခုံးပေါ်၌ မမြင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကော- ဘယ်သူသည်၊ ဤဒိသေ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဇနသမ္ပဒ္ဒေ-လူအပေါင်း၏ အချင်းချင်း တိုးဝှေ့ ရာအရပ်၌၊ ကာသာဝံ-ကို၊ လစ္ဆတိ-ရတော့လတံနည်း၊ ဒါနိ-၌၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းသည်၊ မယံ-ငါ၏ဥစ္စာသည်၊ န-မဟုတ်တော့၊ ဣတိ - သို့၊ ဓုရနိက္ခေပံ - (သင်္ကန်းရမူ၌) လုလ္လကို လျှော့ချခြင်းကို၊ ကတွာ ဂတော၊ အထ - ထိုအခါ၌၊ အညော-

ဥဿာရဏာယ။ ။ဥ-လမ်းမဟုတ်သောဘေးသို့+သာရဏာ-ရွှေ့ရှားစေခြင်း (ဖဲစေခြင်း)၊ ရှင်ဘုရင်လာလမ်း၌မနေဘို့ရန် မင်းမှုထမ်းတို့က လမ်းမှဖွဲ့သွားရှောင်ရှားစေခြင်း (လမ်းရှင်းပေးခြင်း)။ [“ဥပုဗ္ဗ+သရ(ဂတိမှီ), ကာရိတ်ဏေ, ယု=ဖဲသွားစေခြင်း”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး။]

မဟာဇန သမ္ပဒ္ဒေါ။ ။ [သမ္ပဒ္ဒနံ - အချင်းချင်းနင်းမိခြင်း၊ သမ္ပဒ္ဒေါ - ခြင်း၊ သံ+မဒ္ဒဓာတ်၊] မဟာဇနဿ+သမ္ပဒ္ဒေါ မဟာဇနသမ္ပဒ္ဒေါ၊ “မဟာဇန သင်္ခေါဘော-လှုပ်ချောက်ချားခြင်း” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ မင်းမှုထမ်းတို့က ကြိမ် စသည်ဖြင့် ရမ်း၍ လမ်းရှင်းသောအခါ လူအများ၏ လှုပ်ရှားခြင်း ရုတ်ရုတ်ရက်ရက်ဖြစ်၍ တယောက် တယောက် နင်းမိကြခြင်းဖြစ်သည်-ဟုလို။

အခြားသော၊ ဘိက္ခု - သည်၊ ပစ္စာ - နောက်မှ၊ အာဂစ္ဆန္တော - သော်၊ တံ
 ကာသာဝံ ဒိသ္မာ၊ ထေယျစိတ္တေန - ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ - ရှိ၊ ပုန- တဖန်၊ ဝိပုဋ္ဌိ
 သာရီ-နှလုံး မသာယာခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ, ဒါနိ-၌၊ အဿမဏော-ရဟန်း
 မဟုတ်တော့သည်၊ အမှိ-၏၊ ဝိဗ္ဗမိဿာမိ-လူထွက်တော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တေ-
 သည်၊ ဥပ္ပန္နဝိ - ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝိနယဓရေ - ဝိနည်းမိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊
 ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဥဿာမိ- ပါရာဇိကကျ၊ မကျကို သိအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ။

စ-ဆက်၊ တေန သမယေန-၌၊ စုဠသုမနတ္ထေရော နာမ-ထေရ်မည်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဗ္ဗပရိယတ္တိဓရော - အလုံးစုံသော ပရိယတ်ကို ဆောင်သော၊
 ဝိနယာစရိယ ပါမောက္ခော-ဝိနည်းမိုရ်ဆရာတို့၏ အကြီးအကဲသည်၊(ဟုတွာ)
 မဟာ ဝိဟာရေ - မဟာ ဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌၊ ပဋိဝသတိ - နေတော်မူ၏၊
 သောဘိက္ခု-သည်၊ ထေရ်-ကို၊ (ပုစ္ဆိ-၌စပ်၊) ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊
 ဝဗ္ဗိတွာ-၍၊ ဩကာသံ-မေးလျှောက်ခွင့်ကို၊ ကာရေတွာ-စေ၍၊ အတ္တနော-
 ၏၊ ကုတ္တုစုံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ဇနကာယေ-
 သည်၊ ဘဠေ - လျှောလသော်၊ ဝါ - ကင်းလသော်၊ [အပဂတေ - ငိုကာ၊]
 ပစ္စာ-မှ၊ အာဂစ္ဆိတွာ-၍၊ ဂဟိတဘာဝံ-ကို၊ ဥတွာ-၍၊ ဒါနိ-၌၊ ဣတ္ထိသင်္ကန်း
 ကိုယူရာ၌၊ ဩကာသော- ပါရာဇိက မကျဘို့ရန် အခွင့်အလမ်းသည်၊ အတ္ထိ-
 ရှိသေး၏၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ အာဟ၊ (ကံ)၊ ကာသာဝဿာမိကံ-သင်္ကန်း
 ရှင်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ သစေအာနေယျာသိ-အကယ်၍ခေါ်ဆောင်နိုင်အံ့၊
 (ဝေဝသတိ)၊ တဝ-၏၊ ပတိဋ္ဌာ-ထောက်တည်ရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကာတံ-၄၊
 သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဘဝေယျ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ - ရား၊ အဟံ-သည်၊ ကထံ - အဘယ် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-
 အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ကံ - ထိုသင်္ကန်း ရှင်ရဟန်းကို၊ ဒက္ခိဿာမိ - တွေ့နိုင်ပါ
 အံ့နည်း၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ တဟိံ တဟိံ - ထိုထို အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆိတွာ
 ဩလောကေဟိ-ကြည့်လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပဉ္စပိ-၅ တိုက်
 လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရေ - ကျောင်းတိုက်ကြီးတို့ကို၊ ဩလော
 ကေတွာ - ရှိ၊ နေဝ အဒ္ဓက္ခိ - မတွေ့ရ၊ တတော - ထိုသို့ မတွေ့ရခြင်းကြောင့်၊
 နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ထေရော ပုစ္ဆိ၊ (ကံ)၊ ကတရာယ ဒိသာယ-မှ၊ ဗဟု-နံသော၊
 ဘိက္ခု - တို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တိ-နည်း၊ (ထိုဘုရားပွဲ၌ လ ကြသနည်း-ဟူလို၊)
 ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ, ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ-မှ၊ (ဗဟု ဘိက္ခု အာဂစ္ဆန္တိ) ဣတိ-
 ပြီ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကာသာဝံ-ကို၊ ဒိယတောစ-အလျားအားဖြင့်၎င်း၊
 တိရိယဉ္စ - အနံအားဖြင့်၎င်း၊ မိနိတွာ - တိုင်းပြီး၍၊ ထပေဟိ - ထားလော၊

ထပေတွာ-ပြီး၍၊ ဒိက္ခိဏ ဒိသာယ-၌၊ ဝိဟာရ ပဋိပါဋိယာ-ကျောင်းအစဉ် အားဖြင့်၊ ဝိစိနိတွာ-စူးစမ်းရှာဖွေ၍၊ တံဘိက္ခံ-ကို၊ အာနေဟိ-ဆောင်ခဲ့လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သော-သည်၊ တထာ-ထို စေခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-ဤ၊ တံ ဘိက္ခံ-ထို သင်္ကန်းရှင်ရဟန်းကို၊ ဒိသွာ-တွေ့၍၊ ထေရဿ- ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာနေသိ-ပြီ။

ထေရော ပုစ္ဆိ(ကိံ)၊ ဣဒံ- ဤသင်္ကန်းသည်၊ တဝ-၏၊ ကာသာဝံ-လော၊ ဣတိ (ပုစ္ဆိ)၊ ဘန္တေ - ရား၊ အာမ-မှန်ပါ၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ တေ- သင်သည်၊ ကုဟိံ-၌၊ ပါတိတံ-ကျစေအပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ သော- ထိုသင်္ကန်းရှင်ရဟန်းသည်၊ သဗ္ဗံ-ကို၊ အာစိက္ခိ-လျှောက်ထားပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ထေရော - သည်၊ တေန - ထို ရဟန်းသည်၊ ကတံ - သော၊ ဓုရနိက္ခေပံ- ကို၊ သုတွာ, ဣတရံ-သင်္ကန်းရှင်ရဟန်းမှအခြားသော သင်္ကန်းကောက်ယူခဲ့သော ရဟန်းကို၊ ပုစ္ဆိ (ကိံ)၊ တယာ, ဣဒံ - ဤ သင်္ကန်းကို၊ ကုဟိံ ဒိသွာ ဂဟိတံ၊ ဣတိ (ပုစ္ဆိ)၊ သောပိ - ထို သင်္ကန်းကောက်ယူခဲ့သော ရဟန်းသည်လည်း၊ သဗ္ဗံ အာရောစေသိ၊ တတော - ထိုမှ နောက်၌၊ နံ - ထို သင်္ကန်းကောက်ယူ ခဲ့သော ရဟန်းကို၊ ထေရော အာဟ၊ (ကိံ)၊ တေ - သင်သည်၊ သုဒ္ဓစိတ္တေန- စင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့်၊ ဂဟိတံ - ယူအပ်သည်၊ သစေ အဘဝိဿ - အံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ တေ- ၏၊ အနာပတ္တိယေဝ-အနာပတ်သည်သာ၊ အဿ- ဖြစ်ရာ၏၊ ထေယျစိတ္တေန - ဖြင့်၊ ဂဟိတတ္တာ ပန - ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ကား၊ ဒုက္ကဋ် အာပန္နော အသိ၊ တံ - ထို ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို၊ ဒေသေတွာ - ဒေသနာ ပြော၍၊ အနာပတ္တိကော - အာပတ်မရှိသူသည်၊ ဟောဟိ- ဖြစ်လော့၊ ဣဒ္ဓ ကာသာဝံ- ကိုလည်း၊ အတ္တနော သန္တိကံ ကတွာ, တေသောဝဘိက္ခုနော- အားသာလျှင်၊ ဒေဟိ - ပေးလိုက်လော့၊ ဣတိ (အာဟ)၊ သောဘိက္ခု - ထို သင်္ကန်းကောက်ယူခဲ့သော ရဟန်းသည်၊ အမတေန-အမြိုက်ရေစင်ဖြင့်၊ အဘိ

ဣဒ္ဓ၊ ပေ၊ ဒေဟိ ။ ။ သင်္ကန်းရှင်သည် ဓုရနိက္ခေပ ပြုပြီးဖြစ်၍ သူမပိုင်တော့၊ သို့သော် ပြန်တွေ့သောအခါ“တပည့်တော်၏ဥစ္စာဘဲ”ဟု လျှော့ခံ၏၊ ထိုအခါ သင်္ကန်း ယူထားသောရဟန်းသည်လည်း ထိုသင်္ကန်း၌ အာလယပြတ်သွားတော့၏၊ ထို့ကြောင့် ၂ ပါးလုံးမဆိုင်၊ ထို့ကြောင့် မူလသင်္ကန်းရှင်က ယူသွားလျှင် ယူထားသော ရဟန်းမှာ “ငါက ပြန်ပေးရမည့်ဘဏ္ဍာကို ငါ့လက်ဖြင့် မပေးဘဲ ယူသွားပြီ၊ ငါ့မှာ ဘဏ္ဍာစား ထိုက်ဥားမှာလား”ဟု သံသယဖြစ်ဘွယ်ရှိ၏၊ မူလ သင်္ကန်းရှင်မှာလည်း“ငါ့ဓုရနိက္ခေပ ပြုပြီးသင်္ကန်းကို သူက မပေးဘဲ ယူမိပြီ၊ ငါ့မှာ အာပတ်သင့်လေသလား” ဟု သံသယ ဖြစ်ဘွယ်ရှိ၏၊ ထိုသို့မဖြစ်ရအောင် “ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပြီး ပေးလိုက်ပါ”ဟု မိန့်သည်။

သိတ္တောဇ္ဇဝ - ဥျးထိပ်၌ သွန်းလောင်းအပ်သကဲ့သို့၊ ပရမဿာသပ္ပတ္တော - အလွန်သက်သာရာသို့ ရောက်သည်။ အဟောသိ-ဗြီ၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ဝတ္ထု - ဝတ္ထုကြောင်းတည်း၊) ဧဝံ - သို့လျှင်၊ ဝတ္ထု - ဘဏ္ဍာဟူသော ဝတ္ထုကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗ-ထိုက်၏။

[ဂါထာ၌ ဝတ္ထုကာလဗ္ဗစသောဌာနတို့တွင် ဝတ္ထုအရဖွင့်ပြပြီး၍ ကာလံ အရကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် “ ကာလောတိ ” စသည်တက်။] ကာလောတိ-ကား၊ အဝဟာရကာလော - ခိုးအပ်ရာအခါတည်း၊ ဟိ-ဧ၊ တဒေဝဘဏ္ဍံ-ထိုဘဏ္ဍာသည်ပင်၊ ကဒါစိ- ၌၊ သမဉ္ဇံ - နည်းသောအဖိုးရှိသည်၊ ဝါ- အဖိုးချိုသည်၊ [အဘိဓာန်လာ သံ၏အနက်များစွာတို့တွင် အပ္ပအနက်ဟောတည်း။] ဟောတိ၊ ကဒါစိ၊ မဟဉ္ဇံ - များသော အဖိုးရှိသည်၊ ဝါ - အဖိုးတန်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ၊ ယံဘဏ္ဍံ - ကို၊ ယသ္မိံ ကာလေ-၌၊ အဝဟဉ္ဇံ-ဗြီ၊ တသ္မိံ ယေဝကာလေ - ထို ခိုးအပ်ရာအခါ၌သာလျှင်၊ တဿ - ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ ယော အဋ္ဌေါ-သည်၊ ဟောတိ၊ တေန အဋ္ဌေန အာပတ္တိ ကာရေတဗ္ဗာ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ကာလော - ခိုးအပ်ရာအခါကို၊ ဩလောကေတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ဒေသောတိ-ကား၊ အဝဟာရဒေသော - ခိုးယူအပ်ရာအရပ်တည်း၊ ဟိ-ဧ၊ ယံ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ယသ္မိံ ဒေသေ၊ အဝဟဉ္ဇံ-ဗြီ၊ တသ္မိံ ယေဝဒေသေ-လျှင်၊ တဿ - ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ ယောအဋ္ဌေါ ဟောတိ၊ ပေဟိ-မှန်၊ ဘဏ္ဍုဌာနဒေသေ-ဘဏ္ဍာထွက်ပေတီရာ အရပ်၌၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ သမဉ္ဇံ ဟောတိ၊ အညတ္ထ-ဘဏ္ဍာထွက်ပေတီရာအရပ်မှ တပါးသောအရပ်၌၊ မဟဉ္ဇံ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဣမဿာပိ အတ္တဿ-ဤ ဒေသကိုကြည့်ရမည် ဟူသော အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း၊ [ပိဖြင့် ဝတ္ထုတုန်းက အတ္တကိုဆည်းသည်။] ဒီပနတ္ထံ နဒံ ဝတ္ထု၊ ကိရ - ဧ၊ အန္တရသမုဒ္ဒေ - အန္တရသမုဒ္ဒ အရပ်၌၊ [သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် သမုဒ္ဒရာ၏အကြား ကျွန်းငယ်၌၊] ဧကော ဘိက္ခု၊ သုသဏ္ဍာနံ-ကောင်းသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော၊ နာဠိကေရံ - အုန်းမှုတ်ကို၊ လဘိဘွာ၊ ဘမံ - ပွတ်သို့၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ သင်္ခယာလကသဒိသံ-ခရုသင်းခွက်နှင့်တူစွာ၊ မနော

တသ္မာ ယံ ဘဏ္ဍံ။ ။ ယခုစာအုပ်များ၌ “ တံဘဏ္ဍံ ” ဟု ရှိ၏။ စာသွားထုံးစံမှာ “ယ” ၏ ရှေ့ကပုဒ်သည် “ တ ” နောက်၌ စပ်ပုဒ်ရှိ၏။ ဤ တံ ဘဏ္ဍံကား တသ္မိံ ယေဝ ကာလေ၏ နောက်၌ စာစပ်စရာမရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ တံဘဏ္ဍံ ” ဟု မရှိရ၊ “ ယံ ဘဏ္ဍံ ” ဟု ရှိရမည်။ အဝဟဉ္ဇံ ၌ စပ်၊ ဤ ယံကိုပင် “ တဿ ” ဟု နောက်၌ နိယမပုဒ် ပြုလတ်၊ [တံဘိ ဘဏ္ဍံ ယသ္မိံ ကာလေ အဝဟဉ္ဇံ ” ၌လည်း “ ယံ ဟိ ဘဏ္ဍံ ” ဟု ပင်ရှိစေ၊ ဤဝါကျမျိုးကို အနိယမ နိယမဆက်၍ ဆက်၍ပြသော “ သံကွင်းဆက်ဝါကျ ” ဟု မိန့်ကြသည်။

ရမ္မံ - စိတ်၏ မွေ့လျော်ရာဖြစ်သော၊ ပါနိယထာလကံ - သောက်ရေခွက်ကို၊ ကတွာ, တတ္ထေဝ-ထို အန္တရသမုဒ္ဒ အရပ်၌ပင်၊ ထပေတွာ-ထားခဲ့၍၊ စေတိယ ဂိရိ-စေတိယ တောင်သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အညော ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အာဂတော-လာပြီ၊ တဿ-ထို ခွက်ခိုးရဟန်းသည်၊ တတ္ထ-ထို စေတိယတောင်၌၊ ယာဂံ - ကို၊ ပိဝန္တဿ- သောက်စဉ်၊ တံထာလကံ ဒိသ္မာ၊ ထာလကဿာမိကော-ခွက်ရှင်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု အာဟ၊ (ကိံ)၊ တေ-သည်၊ ကုတော-မှ၊ ဣဒံ-ဤခွက်ကို၊ လဒ္ဓံ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ မေ-သည်၊ အန္တရသမုဒ္ဒတော - အန္တရသမုဒ္ဒအရပ်မှ၊ အာနိတံ - ဆောင်ယူအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှော့ပြီ၊ သော-ထိုခွက်ရှင် ရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုခွက်ခိုးရဟန်းကို၊ ဧတံ-ဤခွက်သည်၊ တဝ-၏၊ န သန္တကံ-ဥစ္စာမဟုတ်၊ တေ-သည်၊ ထေယျာယ- ခိုးသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဂဟိတံ- ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သံဃမဇ္ဈိ- သို့၊ အာကခိ- ဆွေငင်ပြီ၊ စ- ဆက်၊ တတ္ထ- ထို စေတိယတောင်၌၊ ပေ၊ အာဂမိံ သု၊ တတ္ထ- ထို မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌၊ ဘေရိံ - စည်ကို၊ ပဟရာပေတွာ - တီးစေ၍၊ မဟာစေတိယ သမိပေ - မဟာစေတီတော်၏ အနီး၌၊ သန္ဓိပါတံ - အစည်း အဝေးကို၊ ကတွာ, ဝိနိစ္ဆယံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို၊ အာရဘိံ သု၊ ဝိနယဓရတ္ထေရာ- တို့သည်၊ အဝဟာရံ - ခိုးယူလာခဲ့ပုံကို၊ သညာပေသံ-သိစေကြကုန်ပြီ။

စ - ဆက်၊ တသ္မိံ သန္ဓိပါတေ - ၌၊ အာဘိဓမ္မိက ဂေါဒတ္ထတ္ထေရောနာမ- အာဘိဓမ္မိကဂေါဒတ္ထ ထေရ်မည်သည်၊ ဝိနယကုသလော ဟောတိ၊ သော-ထို ထေရ်သည်၊ ဧဝံ အာဟ၊ (ကိံ)၊ ဣမိနာ - ဤရဟန်းသည်၊ ဣဒံ ထာလကံ ကုဟိံ , အဝဟာဂံ-ခိုးယူအပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ အန္တရသမုဒ္ဒေ-၌၊ အဝဟာဂံ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ တတြ-ထို အန္တရသမုဒ္ဒအရပ်၌၊ ဣဒံ-ဤ ခွက်သည်၊ ကိံ - ကို၊ အဋ္ဌတိ - ထိုက်တန်သနည်း၊ (တနည်း) ကိံ အဋ္ဌတိ- ဘယ်လောက်တန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုကို၊ န အဋ္ဌတိ- မတန်ပါ၊ (တနည်း) န ကိဉ္စိ အဋ္ဌတိ- ဘယ်လောက်မျှ မတန်ပါ၊ [ဟိ-မှန်၊ တတြ- ထို အန္တရသမုဒ္ဒ အရပ်၌၊ နာဠိကေရံ- အုန်းသီးကို၊ ဘိဒ္ဓိတွာ- ခွဲ၍၊ မိဉ္စိ-အဆန်ကို၊ ခါဒိတွာ-၍၊ ကပါလံ-အုန်းမှုတ်ကို၊ ဆဒ္ဓန္တိ-စွန့်ပစ်ကြကုန်၏။] ပန-ဆက်၊ ဒါရုအတ္ထံ- ထင်းအကျိုးကို၊ ဝါ-ထင်းကိစ္စကို၊ ဖရတိ-ပြီးစေပါ၏၊ [ဒါရုဟိ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ သာဓေတိ၊] ဣတိ-ဤသို့လျှော့ပြီ၊ ဣမဿ ဘိက္ခုနော- ဤခွက်ရှင်ရဟန်း၏၊ ဧတ္ထ - ဤ ခွက်လုပ်ရာ၌၊ ဟတ္ထကမ္မံ - ဟတ္ထကမ်သည်၊ ဝါ-လက်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုသည်၊ ကိံ အဋ္ဌတိ-ဘယ်လောက် တန်သနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ မာသကံ - တပဲကိုသော်၎င်း၊ ဥ၊ နမာသကံ ဝါ-တပဲအော်ယုတ်လျော့

သော အဖိုးကိုသော်၎င်း၊ (အဋ္ဌတိ-၏၊) ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီး၊ ကတ္တစိ-
 တစုံတခုသော အရပ်၌၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေန- သည်၊ မာသေနဝါ- တပဲဖြင့်သော်
 ၎င်း၊ ဥုနမာသေနဝါ-တပဲအေခံယုတ်လျှော့သောအဖိုးဖြင့်သော်၎င်း၊ ပညတ္တိ-
 ပညတ်တော်မူအပ်သော၊ ပါရာဇိကံ- သည်၊ အတ္ထိ ပန- ရှိပါသလော၊ ဣတိ
 ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ သာဓု သာဓု-သာဓု သာဓု၊ သုကထိတံ-
 ကောင်းစွာ ဆိုအပ်ပါပေစွ၊ သုဝိနိစ္ဆိတံ-ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်အပ်ပေစွ၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဧက သာဓုကာရော - တပြိုင်နက်သော သာဓုသံသည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊
 စ-ဆက်၊ တေနသမယေန-၌၊ ဘာတိယရာဇာပိ-သည်လည်း၊ စေတိယဝန္တနတ္ထိ-
 ငှါ၊ နဂရတော- မှ၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လာလသော်၊ တံသဒ္ဓံ-ထို သာဓုသံကို၊
 သုတွာ၊ ဣဒံ - ဤအသံသည်၊ ကိံ - အဘယ်နည်း၊ ဣတိ ပုစ္ဆိတွာ ၊ ပေ၊ ပဋိ
 ပါတိယာ- အစဉ်အားဖြင့်၊ ပေ၊ စရာပေသိ-လည်စေပြီ၊ (ကိံ)၊ မယိ-သည်၊
 သန္တေ-ထင်ရှားရှိစဉ်၊ ဘိက္ခုနီနိပိ-တို့၏၎င်း၊ ဘိက္ခုနီနိပိ-၎င်း၊ ဂိဟီနိပိ- ၎င်း၊
 အဓိကရဏံ-ကို၊ အာဘိဓမ္မိက ဝေါဒတ္တတ္ထေရေန-သည်၊ ဝိနိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်
 အပ်သည်၊ (သမာနံ- သော်၊) သု ဝိနိစ္ဆိတံ - ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ၊
 တဿ-ထိုထေရ်၏၊ ဝိနိစ္ဆယေ-၌၊ အတိဋ္ဌမာနံ-မတည်သူကို၊ ရာဇာဏာယ-
 မင်းအာဏာဖြင့်၊ ထပေမိ - ထားအံ့၊ ဣတိ (စရာပေသိ)၊ ဣတိ - ဤဆိုအပ်
 ပြီးကား၊ (ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကြောင်းတည်း၊) ဧဝံ ဒေသော ဩလောကေတဗ္ဗော။

အဋ္ဌေတိ-ကား၊ ဘဏ္ဍဋ္ဌေတိ- ဘဏ္ဍာ၏တန်ဖိုးတည်း၊ ဟိ-ဈေး၊ နဝဘဏ္ဍ
 သာ-အသစ်ဘဏ္ဍာ၏၊ ယော အဋ္ဌေတိ- အကြင်အဖိုးသည်၊ ဟောတိ၊ သော-
 ထိုအဖိုးသည်၊ ပစ္စာ-၌၊ ပရိဟာယတိ-ယုတ်လျော့၏၊ ယထာ-ဥပမာကား၊
 နဝဓောတော-ပွတ်ခံအပ်ပြီး၍ အသစ်ဖြစ်သော၊ ပတ္တော-သပိတ်သည်၊ အဋ္ဌ
 ဝါ- ရှစ်အသပြာတို့ကိုသော်၎င်း၊ ဒသဝါ- ဆယ် အသပြာတို့ကိုသော်၎င်း၊
 အဋ္ဌတိ - ၎င်း၊ သော - ထိုသပိတ်သည်၊ ပစ္စာ - ၌၊ ဘိန္ဒော - ကွဲအက်သည်၊
 (ဟုတွာ) ဝါ-၎င်း၊ ဆိဒ္ဓေါ-ပေါက်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ-၎င်း၊ အာဏိဂဏ္ဍိကာ
 ဟတော - ထည့်သွင်းအပ်သော စို့၊ မယ်န, ထည့်သွင်းအပ်သော အထုံးအဖွဲ့

အာဏိဂဏ္ဍိကာဟတော။ ။ အာဟတအာဏိ- ပေါက်သည်ဖြစ်၍ ထိုအပေါက်၌
 ရိုက်သွင်းအပ်သောစို့ (မယ်န=သတ်) ရှိသည်၊ အာဟတဂဏ္ဍိက- (ကွဲအက်သည်ဖြစ်၍
 အက်ကြောင်း ၂ ဘက်၌ အပေါက်ဖောက်ပြီးလျှင် ထို အပေါက်၌ ကြိုးငယ် သွင်း၍
 ထုံးဖွဲ့အပ်သည်ကို ဆိုရကား) ထည့်အပ်သော အထုံးအဖွဲ့ရှိသည်၊ ဤသို့ အာဟတကို
 ရှေ့ ၂ ပုဒ်နှင့် ပြန်၍တွဲပါ၊ ဝိသေသနပရနိပါတ (ဒွန်အတွင်း၎င်းသော) ကမ္မဓာရည်း
 တည်း၊ ဘိန္ဒု ဆိဒ္ဓ ၂ မျိုးနှင့်တွဲရမည်ဖြစ်၍ “ ဟတောဝါ ” ဟု ဝါမပါသင့်-ဟု ထင်သည်။

ရှိသည်။ (သမာနော-သော်) အပ္ပဋ္ဌေါ-နည်းသောအဖိုးရှိသည်။ ဟောတိ၊ တသ္မာ သဗ္ဗဒါ၊ ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ပကတိ အဋ္ဌေနေဝ-ပင်ကိုယ်တန်ဖိုးဖြင့်သာလျှင်၊ န ကာတဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ အဋ္ဌေါ ဩလောကေတဗ္ဗော။

ပရိဘောဂေါတိ-ကား၊ ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ-ဘဏ္ဍာကို သုံးစွဲခြင်းတည်း၊ ဟိ-ချွေ၊ ပရိဘောဂေနာပိ-သုံးစွဲခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဝါသိအာဒိ ဘဏ္ဍဿ-ဒါး အစရှိသောဘဏ္ဍာ၏။ [ရှေးက ဝါသိကို ဝဲခွပ်ဟု ပေးကြ၏။] အဋ္ဌေါ ပရိ ဟာယတိ၊ တသ္မာ ဧဝံ၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ- စူးစမ်းဆင်ခြင်ထိုက်၏။ ကောစိ- တစုံ တယေဝံသောရဟန်းသည်။ ကဿစိ-တစုံတယောက်၏။ ပါဒဋ္ဌနကံ- တမတ် တန်သော၊ ဝါသိ-ဒါးကို၊ သစေ ဟရတိ- အကယ်၍ ခိုးဆောင်အံ့၊ တတြ- ထိုသို့ ခိုးဆောင်ရာ၌၊ ဝါသိဿာမိကော - ဒါးရှင်ကို၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော (ကိံ)၊ တယာ-သည်။ အယံဝါသိ-ကို၊ ကိတ္တကေန-အဘယ်မျှသောအဖိုးဖြင့်၊ ကိတာ- ဝယ်အပ်သနည်း၊ ဣတိ(ပုစ္ဆိ တဗ္ဗော)၊ ဘန္တေ, ပါဒေန-တမတ်ဖြင့်၊ (ကိတာ)၊ ဣတိ - ဤသို့လျှောက်အံ့၊ ကိံ ပန - အသို့နည်း၊ တေ- သည်၊ ကိဏိတွာဝ- ဝယ်ပြီး၍သာလျှင်၊ ထပိတာ - သိမ်းထားအပ်သလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ တံ- ထိုဒါးကို၊ ဝဠုဉ္ဇသိ- သုံးစွဲသေးသလော၊ [ဘူဝါဒိဖြစ်၍ “ ဝဠုဉ္ဇသိ ” ဟု ရှိစေ။] ဣတိ - ဤသို့ မေးထိုက်၏။ သစေဝဒတိ - အကယ်၍လျှောက်အံ့၊ (ကိံ)၊ ကေဒိဝသံ- တနေ့သ၌၊ မေ- သည်၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ဒန်ပူကို၊ ဆိန္နံ-ဖြတ်အပ် ပါပြီ၊ (ဣတိ) ဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ ရဇနဆလ္လိ-ဆိုးရည်ခေါက်ကို၊ [ဝုတ္တကံ ဖြစ်၍ “ရဇနဆလ္လိ” ဟု ရှိစေ။] ဆိန္နာ, ဣတိဝါ၊ ပတ္တပစနကဒါရ- သပိတ် ဖုတ်ကြောင်းထင်းကို၊ ဆိန္နံ, ဣတိဝါ၊ ဗံသိတွာ - ပွတ်တိုက်၍၊ နိသိတာ- သွေးအပ်ပါပြီ၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ သစေ ဝဒတိ- အံ့၊ အထ- ထိုသို့ လျှော့လသော်၊ အဿာ- ထိုဒါး၏။ ပေါရာဏော-ရှေး၌ဖြစ်သော၊ အဋ္ဌေါ- သည်၊ ဘဋ္ဌော-လျှောက်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စ-ဆက်၊ ဝါသိယာ-၏။ (အဋ္ဌေါ- သည်၊ ဘဿတိယထာ-ကဲ့သို့၊) ဧဝံ- တူ၊ အဇ္ဇနိယာဝါ-မျက်စဉ်းကျည်တော်၏၎င်း၊ (အဋ္ဌေါ- ၌စပ်၊) ဝါ-ကို၎င်း၊ (ဓောဝနာ-၌စပ်၊) အဇ္ဇနိသလာကာယဝါ- မျက်စဉ်းတံ၏၎င်း၊ ဝါ- ကို၎င်း၊ ကုဋ္ဌိကာယဝါ- သံကောက်၏၎င်း၊ ဝါ-ကို၎င်း၊ ပလာလေနဝါ-ကေဝံရိုးဖြင့် သော်၎င်း၊ ထုသေဟိဝါ- ဖွဲ့တို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏေနဝါ- အုဋ်မှုန်ဖြင့် သော်၎င်း၊ ကေဝါရံ - ကြိမ်၊ ဗံသိတွာ - ပွတ်တိုက်၍၊ ဓောဝနမတ္တေနာပိ- ဆေးခြင်းမျှဖြင့်လည်း၊ အဋ္ဌေါ-သည်၊ ဘဿတိ-၏၊ တိပုမဏ္ဍလဿ-သလွှဲ ဖြုဖြင့်ပြုအပ်သော သပိတ်ခြေဝန်း၏။ မကရဒန္တ ဧစ္ဆဒနေနာပိ-မကရ်းသွားကို

ဖြတ်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ ပရိမဇ္ဈိတ မတ္တေနာပိ-ပွတ်တိုက်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ (အဋ္ဌေါ ဘဿတိ၊) ဥဒကသာဠိကာယ-၏၊ သင်္ကံ၊ နိဝါသနပါရပနေနာပိ-ဝတ်ခြင်း၊ ခြုံခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ပရိဘောဂသီသေန-သုံးစွဲခြင်းကို အဥးပြုသဖြင့်၊ အံသေဝါ-ပရုံး၌သော်၎င်း၊ သီသေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ထပနမတ္တေနာပိ- ထားခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ အဋ္ဌေါ ဘဿတိ၊ တဏှုလာဒီနံ- တို့၏၊ ပပေေါဒနေနာပိ-ခါချခြင်းဖြင့်၎င်း၊ တတော- ထိုဆန်မှ၊ ဧကံဝါ- တလုံးကိုသော်၎င်း၊ ဒွေဝါ- တို့ကိုသော်၎င်း၊ အပနယနေနာပိ- ပယ်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ အန္တမသော- ဖြင့်၊ ဧကံ - သော၊ ပါသာဏသက္ခရံ-ကျောက်၊ ကျောံစလစ်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ပယ်၍၊ ဆဒ္ဓိတ မတ္တေနာပိ စွန့်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ အဋ္ဌေါ ဘဿတိ။

သပ္ပိတေလာဒီနံ-တို့၏၊ ဘာဇနန္တရပရိဝတ္တနေနာပိ- တပါးသောခွက်သို့ ပြောင်းခြင်းဖြင့်၎င်း၊ အန္တမသော - ဖြင့်၊ တတော - ထိုထောပတ် ဆီမှ၊ မက္ခိ ကံဝါ-ယင်ကောင်ကိုသော်၎င်း၊ ကိပိလ္လိကံဝါ- ပိုးကောင်ကိုသော်၎င်း၊ ဥဒ္ဓရိ တွာ-ထုတ်ဆယ်၍၊ ဆဒ္ဓိတမတ္တေနာပိ-စွန့်ခြင်းမျှဖြင့်၎င်း၊ အဋ္ဌေါ ဘဿတိ၊ ဂုဠပိဏ္ဍကဿ-တင်းလဲခဲ၏၊ မဓရဘာဝဇာနနတ္ထံ-ချီသည်၏အဖြစ်ကို သိခြင်း အကျိုးငှါ၊ နခေန-ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုး၍၊ အဏုမတ္တံ-အဏုမြူလောက်၊ ဂဟိတ မတ္တေနာပိ-ယူခြင်းမျှဖြင့်လည်း၊ အဋ္ဌေါ ဘဿတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံကိဋ္ဌိ- သော၊ ပါဒဋ္ဌနကံ - တမတ်ထိုက်တန်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ သာမိကေဟိ - တို့သည်၊ ပရိဘောဂေန-ကြောင့်၊ ဥါနံ-ယုတ်လျော့ သည်ကို၊ ကတံ - သည်၊ ဟောတိ၊ တံ- ထိုဘဏ္ဍာကို၊ အဝဟဇော - ခိုးသော၊ ဘိက္ခု- ကို၊ ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ နကာရေတဗ္ဗော- မပြုစေထိုက်၊ ဝါ - မဆုံး ဖြတ်ထိုက်၊ ဧဝံ ပရိဘောဂေါ ဩလောကေတဗ္ဗော။

[အားလုံး၏နိဂုံးကို ပြလို၍ “ဧဝံ” စသည်မိန့်၊] ဧဝံ - လျှင်၊ ပဉ္စ-နံသော၊ ဣမာနိ ဌာနာနိ - တို့ကို၊ တုလယိတွာ-၍၊ ဝိစက္ခဏော - သည်၊ အတ္ထံ - ကို၊ ဓာရေယျ - ၏၊ အာပတ္တိံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ အနာပတ္တိံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ဂရုကံ အာပတ္တိံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ လဟကံ အာပတ္တိံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ယထာဌာနေ - ထားမြဲတိုင်းသောအရာ၌၊ (မြတ်စွာဘုရားထားမြဲတိုင်းသော အရာ၌) ထပေယျ- ရာ၏။ [အာပတ္တိံဝါ-စသောဝါကျကား ဓာရေယျံ အတ္ထံ ကို ထပ်ပြသော ဝါကျဖြစ်သည်။] ဣတိ - အပြီးတည်း၊ အာဒိယေယျ၊ ပေ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျာတိ - ဟူကုန်သော၊ ဣမေသံ ပဒါနံ - တို့၏၊ ဝိနိစ္ဆ ယော-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီ။

ဣဒါနိ- ဌ၊ ယထာရူပေ အဒိန္နာဒါနေတိ အာဒိနိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊
 ဝိဘဇန္တေန-အကျယ်ဝေဘန်တော်မူသော၊(ဘဂဝတာ)၊ယထာရူပံ နာမာတိ
 အာဒိ-အစရှိသော၊ ယဒိဒံ(ဝစနံ)-ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-
 ထိုစကားရပ်၌၊ ယထာရူပန္တိ-ကား၊ ယထာဇာတိကံ-အကြင်အကြင် သဘော
 ရှိသော၊(အဒိန္နံ-ကို၊) ပန-ဆက်၊ တံ-ထို ယထာရူပ ဘဏ္ဍာသည်၊ ယသ္မာ၊
 ပါဒတော-တမတ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ - ရှိ၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ပါဒံဝါ ပါဒါရဟံဝါ
 အတိရေကပါဒံဝါတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ပါဒ ပါဒါ
 ရဟ အတိရေကပါဒ တို့တွင်၊ ပါဒေန - ပါဒ သဒ္ဓါဖြင့်၊ ကဟာပဏဿ-
 အသပြာဏ်၊ စတုတ္ထဘာဝံ-လေးခုမြောက် အဘို့ဖြစ်သော၊ ဝါ-လေးဘို့ တဘို့
 ဖြစ်သော၊ အကပ္ပိယဘဏ္ဍာမေဝ-အကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုသာ၊ ဒဿေတိ-ပြတော်
 မူ၏၊ ပါဒါရဟေန - ပါဒါရဟ သဒ္ဓါဖြင့်၊ ပါဒဂ္ဂနကံ - တမတ်တန်သော၊
 ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ-ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို၊(ဒဿေတိ)၊ အတိရေကပါဒေန-အတိရေက
 ပါဒသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဥဘယမ္ပိ- အကပ္ပိယဘဏ္ဍာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ နှစ်ပါးစုံကိုလည်း၊
 (ဒဿေတိ)၊ ဣတ္ထာဝတာ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပါဒ , ပါဒါရဟ,
 အတိရေက ပါဒသဒ္ဓါဖြင့်၊ သဗ္ဗာကာရေန- အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအား
 ဖြင့်၊ ဒုတိယပါရာဇိကပ္ပဟောနကဝတ္ထု - ဒုတိယပါရာဇိက လောက်သော
 ဝတ္ထုသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒဿိတံ-ပြအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ။

ပထဗျာရာဇာတိ-ကား၊ ဒီပစက္ကဝတ္ထိ-ဒီပစက္ကဝတ်ဖြစ်သော၊ ဝါ-တကျွန်း၌
 အာဏာစက်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော၊ အသောကသဒိသော - အသောကမင်းနှင့်
 တူသော၊ သကလပထဝိယာ-အလုံးစုံသောမြေ၏၊ ဝါ-တကျွန်းလုံး၏၊ ရာဇာ-
 မင်းတည်း၊ ဝါ ပန-သည်သာ မကသေး၊ သီဟဋ္ဌ ရာဇသဒိသော-သီဟိုဠ်မင်း
 နှင့် တူသော၊ အညောပိ-အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ ဧကဒီပေ-တကျွန်းလုံး၌၊

ပါဒေနစသည် ။ ။ “တမတ် ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် ငွေကိုခေါ်သော
 အသုံးအနှုန်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဒေနဖြင့် တမတ်ဟူသော အကပ္ပိယငွေကို၎င်း၊ ငွေ
 ကဲ့သို့ ရောင်းဝယ်၍ရသော ပုလဲစသည်ကို၎င်းပြု၏၊ “ တမတ်တန် ” ဟူသော အသုံး
 အနှုန်းကား ပစ္စည်းကိုခေါ်သော အသုံးအနှုန်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဒါရဟေနဖြင့်
 ကပ္ပိယပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပြသည်။

ပထဗျာ။ ။ သမုဒြာရေဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောမြေကို “ပထဝီ-မြေပြင်အားလုံး”
 ဟု ခေါ်ရကား “ပထဗျာ - တမြေပြင်လုံး၏ + ရာဇာ” အရ ဣန္ဒြိယတမြေပြင်လုံးကို
 ဖြစ်စေ၊ သီဟိုဠ်တကျွန်းလုံးကိုဖြစ်စေ၊ အစိုးရသောမင်းများကိုယူ၊ ထို မင်းများကိုပင်
 “ဒီပစက္ကဝတ္ထိ” ဟု ခေါ်သည်၊ မန္ဒာတ် စကြာမင်းကဲ့သို့ ၄ ကျွန်းလုံး အာဏာနဲ့သော
 မင်း မဟုတ်။

ယောရာဇာ-သည်၊(အတ္ထိ)၊ (သော-ထိုမင်းသည်) ပထဗျာရာဇာ- ပထဗျာရာဇာမည်၏။ ပဒေသရာဇာတိ-ကား၊ ဗိမ္ဗိသာရ ပသေ့နဒိအာဒယောဝိယ-ဗိမ္ဗိသာရမင်း၊ ပသေ့နဒိကောသလမင်း အစရှိကုန်သော မင်းတို့ကဲ့သို့၊ ကေဒိပဿ-တကျွန်းလုံး၏။ ပဒေသိဿရော-တစိတ် တပိုင်းသော အရပ်၏ အစိုးရသောမင်းတည်း။ ဝါ-ပဒေသရာဇ်မင်းတည်း။ ယေ- အကြင်မင်းတို့သည်။ ဒိပပဒေသေပိ-ကျွန်း၏ တစိတ်တပိုင်းသော အရပ်၌လည်း။ ကေမေကံ-တခု တခုသော၊ မဏ္ဍလံ-အဝန်း အပိုင်းကို၊ ဘုဇ္ဇန္တိ- အပိုင်စားကြရကုန်၏။ (တေ-ထိုမင်းတို့သည်) မဏ္ဍလိကာနာမ- မဏ္ဍလိကတို့မည်၏။ ဒွိန္ဒိ- ၂ ဥျားကုန်သော၊ ရာဇနံ-တို့၏။ အန္တရာ- အကြား၌၊ ကတိပယ ဝါမဿာမိကာ-အနည်းငယ်သော ရွာတို့၏ အရှင်ဖြစ်သော တိုင်းကြပ်မင်းတို့သည်။ အန္တရဘောဂိကာနာမ-က တို့မည်၏။

အက္ခဒဿာတိ-ကား၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆနကာ-တရားကိုဆုံးဖြတ်တတ်သောတရားသူကြီးမင်းတို့တည်း။ တေ-ထို တရားသူကြီးမင်းတို့သည်။ ဓမ္မသဘာယံ-တရားရုံး၌၊ နိသီဒိတွာ-ရုံးထိုင်၍၊ အပရာဇာနုရူပံ-အပြစ်အားလျော်စွာ၊ စောရာနံ-ခိုးသူတို့၏၊ ဟတ္ထပါဒစ္ဆေဇ္ဇာဒိ-လက် ခြေ ဖြတ်ခြင်း အစရှိသောအမှုကို၊ အနုသာသန္တိ- ဆုံးမကြကုန်၏။ ပန - ဆက်၊ ဌာနန္တရပ္ပတ္တာ- ရာထူးသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ယေအမစ္စာဝါ - အကြင် အမတ်တို့သည်သော်၎င်း၊ ယေ ရာဇကုမာရာဝါ - အကြင် မင်းသားတို့သည်သော်၎င်း၊ ကတာပရာဇာ - ပြုအပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ တေ- ထို အမတ် သို့မဟုတ် မင်းသားတို့ကို၊ ရညော- အား၊ အာရောစေန္တိ- သံတော်ဥျား တင်ကြရကုန်၏။ ဝရုကံ- ကြီးလေးသော၊ ဌာနံ- အရာကို၊ သယံ - တရားသူကြီးမင်းတို့ ကိုယ်တိုင်၊ န

ပဒေသရာဇာစသည် ။ ။ ပဒေ သဿ - တကျွန်း၏ တစိတ်တပိုင်း အရပ်၏+ ရာဇာ ပဒေသရာဇာ၊ မဏ္ဍလံ-တစိတ်တဒေသ၏ တဝန်းတပိုင်းကို+ဘုဇ္ဇန္တိ-အပိုင်စားရကြ(အခွန်ရကြ) ကုန်၏။ ဣတိ မဏ္ဍလိကာ (စော်ဘွားများ)၊ ဘုဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ဘောဂါ- သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော ၂ ရွာ ၃ ရွာတို့၊ ဘောဂါ ယေသံတံ ဘောဂိကာ၊ အန္တရေ-မင်း ၂ ယောက်တို့၏ အကြား၌+ဘောဂိကာ အန္တရဘောဂိကာ၊(တိုင်းကြား) မင်းတို့။

အက္ခဒဿာ ။ ။ အက္ခေ- တရားရုံး၌+ဒဿာ - အပြစ်ငယ်အပြစ်ကြီးကို သိမြင်တတ် (ဆုံးဖြတ်တတ်)သော တရားသူကြီးတို့တည်း။ အက္ခဒဿာ - တို့၊ [အက္ခသဒ္ဓေန ကိရ ဝိနိစ္ဆယသာလာ ဝုစ္စတိ၊ တတ္ထ နိသီဒိတွာ ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ပဿန္တိတိ အက္ခဒဿာ ဝုစ္စန္တိ ဓမ္မဝိနိစ္ဆနကာ၊] အဘိဓာန် (၃၄၁) ၌ကား ကြေးယူခြင်း အမွေခွဲခြင်း စသော ငြင်းခုံမှုတို့ကို ဆုံးဖြတ်ပေးသော တရားသူကြီးကို “အက္ခဒဿ” ဟု ဆိုသည်။

ဝိနိစ္ဆိနန္ဒိ-မဆုံးဖြတ်ကြကုန်၊ မဟာမတ္တာတိ-ကား၊ ဌာနန္တရပ္ပတ္တာ-န်သော၊ မဟာအမစ္စာ - အမတ်ကြီးတို့တည်း၊ တေပိ - ထို အမတ်ကြီးတို့သည်လည်း၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို အရပ်၌၊ ဂါမေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ နိဂမေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ နိသီဒိတွာ- ရုံးထိုင်၍၊ ရာဇကိစ္စံ - မင်း၏ ကိစ္စကို၊ ကရောန္တိ၊ ယေဝါပနာတိ- ပါဌဖြင့်၊ (ဒသေတိ၌ စပ်။) အညေပိ - ကုန်သော၊ ယေ - အကြင်သူတို့သည်၊ ရာဇကုလနိသိတာ-မင်းမျိုးကို မှီကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ - သော်၎င်း၊ သက ဝိရိယနိသိတာ- မိမိ၏လုလွှကို မှီကုန်သည်၊ ဟုတွာဝါ- ၎င်း၊ ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇံ- ဖြတ်ခြင်း ခွဲခြင်းကို၊ [ဆိန္ဒနံ ဆေဇ္ဇံ၊ ဘိန္ဒနံ ဘေဇ္ဇံ၊ (ဏျပစ္စည်း)။] အနုသာသန္တိ- ကုန်၏၊ သဗ္ဗေပိ-န်သော၊ တေ- ထိုသူတို့သည်၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၏ အနက်၌၊ ရာဇာနော-မင်းတို့မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဒသေတိ-ပြတော်မူ၏။

ဟနေယျန္တိ- ကား၊ ပေါထေယျ၊ ဓမ္မေဝ- ပုတ်ခတ်မူလည်း ပုတ်ခတ်ကုန် ရာ၏၊ ဆိန္ဒေယျ၊ ခြ-ဖြတ်တော့မူလည်း ဖြတ်တောက်ကုန်ရာ၏၊ ပဗ္ဗာဇေယျ၊ နန္ဒိ- ကား၊ နိဟရေယျ၊ - နှင်ထုတ်မူလည်း နှင်ထုတ်ကုန်ရာ၏၊ စောရောသီတိဝေ မာဒိနိ- စောရောသီ ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတွာ - ပြောဆို၍၊ ပရိ ဘာသေယျ၊ ခြ - ကြိမ်းမောင်းမူလည်း ကြိမ်းမောင်းကုန်ရာ၏၊ တေနေဝ-ပင်၊ ပရိဘာသော ဒေသောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ - ဟောတော်မူပြီ၊ ပုရိမံ ဥပါဒါယာ တိ-ကား၊ မေထုနံဓမ္မံ-ကို၊ ပဋိသေဝိတွာ-၍၊ ပါရာဇိကံ-မည်သော၊ အာပတ္တိံ - သို့၊ အာပန္နံ-ရောက်သော၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲယူ၍၊ (အယဒ္ဓိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊) သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပုဗ္ဗေ - ရှေ့၌၊ ဝုတ္တနယတ္တာ- ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဥတ္တာနပဒတ္တတ္တာစ - ပေ၍လွင်သောပုဒ်နက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ပါကဋမေဝ-သာ၊ ဣတိ- ပါဠိတော်၏ ပဒဘာဇနီ အဖွင့်အပြီးတည်း။

ဧဝံ - လျှင်၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံသိက္ခာပဒံ - သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပဒါနုတ္တမေန-ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်၊ ဝိဘဇိတွာ-၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ (ဝိဘင်္ဂံအာဟ ၌စပ်။) အာဒိယေယျာတိ အာဒိဟိ-ကုန်သော၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ ပဒေဟိ- တို့ဖြင့်၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ အာဒါနံ-ယူပုံကို၊ ဒသေတွာ- ပြတော်မူပြီး၍၊ သင်္ခေပတော ဧဝ-ပင်၊ ပါဒံဝါပါဒါရဟံဝါ အတိရေကပါဒံ

ပုရိမံဥပါဒါယ။ ။ “အယဒ္ဓိတိပုရိမံ ဥပါဒါယ ဝုစ္စတိ”ဟူသော ပါဠိတော်တည်း၊ ရှေ့ပါရာဇိက ကိုစွဲ၍ “အယံပိ” ဟု ပိသဒ္ဓါနှင့်တကွ ဆိုအပ်သည်၊ ပိဖြင့် “မေထုနံမှီဝဲသော ရဟန်းသာ ပါရာဇိကကျသည် မဟုတ်သေး ၊ ပါဒစသည်ကို ခိုးသော ဤရဟန်းလည်း ပါရာဇိကကျ၏” ဟု ပေါင်းသည်-ဟူလို။

ဝါတိ-ဟူ၍၊ ယံတံ အာဒါတဗ္ဗဘဏ္ဍံ- အကြင်ယူထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဒဿိ
 တံ-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုယူထိုက်သောဘဏ္ဍာကို၊ (ဒဿေတံ၌ ပဓာနကံ
 စပ်။) ဝါ - သည်၊ (ဂစ္ဆတိ၌ သာမည ကတ္တားစပ်။) ယတ္ထ ယတ္ထ - အကြင်
 အကြင် မြေ၊ ကုန်းစသော အရပ်၌၊ [ဘူမဋ္ဌံ ထလဋ္ဌံစသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။]
 ဌိတံ-တည်သောဘဏ္ဍာကို၊ ဝါ-သည်၊ (ဂစ္ဆတိ၌ ဝိသေသကတ္တား။) ယထာ
 ယထာ - အကြင် အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာဒါနံ - ယူအပ်သည်၏
 အဖြစ်သို့၊ (ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ။) ဂစ္ဆတိ- ရေခံ၏၊ အနာဂတေ-၌၊
 ပါပဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ လေသောကာသ နိရုဇ္ဈနတ္ထံ-အမြောက်ထောင်ခွင့်ကိုပိတ်ဆို
 ခြင်းအကျိုးငှါ၊ တထာတထာ- အားဖြင့်၊ ဝိတ္တာရတော- အကျယ်အားဖြင့်၊
 ဒဿေတံ၊ ဘူမဋ္ဌံ ထလဋ္ဌန္တိအာဒိနာ - သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ မာတိကံ - ကို၊
 ထပေတွာ- ၍၊ ဘူမဋ္ဌံနာမ၊ ပေ၊ ဟောတိတိအာဒိနာ - သော၊ နယေန - ဖြင့်၊
 တဿာ - ထိုမာတိကာ၏၊ ဝိဘင်္ဂံ - အကျယ် ဝေဘန်ကြောင်း စကားကို၊
 အာဟ-၏၊ တတြ-ထိုဝိဘင်း၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတံကား၊ အနတ္တာန ပဒ
 ဝဏ္ဏနာယ - မပေါ်လွင်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ, ဝိနိစ္ဆယကထာ-
 ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားတည်း၊ နိခါတန္တိ-ကား၊ ဘူမိယံ-၌၊ ခဏိတွာ-တူး၍၊
 ထပိတံ-ထားအပ်၏၊ ပဋိစ္ဆန္တိ-ကား၊ ပံသု ဣဋ္ဌကာဒိဟိ- မြေမှုန်အုဋ် အစ
 ရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆန္တံ-ဖုံးထားအပ်၏။

ဘူမဋ္ဌံဘဏ္ဍံ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆတိဝါ အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ကား၊ ဝေ-ဤ ဆိုအပ်
 ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ နိခဏိတွာဝါ - တူးမြှုပ်၍သော်၎င်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာဝါ-
 ဖုံးအုပ်၍သော်၎င်း၊ ထပိတတ္တာ-ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘူမိယံ-၌၊
 ဌိတံ - သော၊ တံဘဏ္ဍံ - ကို၊ ယောဘိက္ခု, ကေနစိဒေဝ - တစုံတခုသာလျှင်
 ဖြစ်သော၊ ဥပါယေန- အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ- ဥပါယ်တမည်ဖြင့်၊ ဥတွာ- ၍၊
 အာဟရိဿာမိ-ဆောင်ယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ထေယျစိတ္တော ဟုတွာ, ရတ္တိ
 ဘာဂေ- ၌၊ ဥဋ္ဌာယ- ထ၍၊ ဂစ္ဆတိ- သွား၏၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ ဘဏ္ဍ
 ဋ္ဌာနံ - ဘဏ္ဍာတည်ရာ အရပ်သို့၊ အပ္ပတွာပိ - မရောက်သေး မူ၍လည်း၊ သဗ္ဗ
 ကာယဝစီ ဝိကာရေသု-အလုံးစုံသော ကာယဝိကာရ ဝစီဝိကာရတို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ
 အာပဇ္ဇတိ၊ ကထံ-အဘယ်သို့ရေခံသနည်း၊ ဟိ-အဖြေကိုဆိုဥားအံ့၊ (တနည်း)

ယထာ ၊ ပေ ၊ အာဟ ။ ။ပါဠိတော်၌ ပြအပ်သော ယူပုံယူနည်းစုံအောင် ခိုးယူ
 ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်သော်လည်း အကြင်အကြင် တနည်းနည်းဖြင့်ယူလျှင် အထမြေခံ၏၊
 ထိုထို တနည်း တနည်းစီကို အကျယ်ပြလို၍ “ ဘူမဋ္ဌံ, ထလဋ္ဌံ ” စသော မာတိကာကို
 ထားတော်မူပြီးလျှင် ထိုမာတိကာကို အကျယ်ပြသောဝိဘင်းကို မိန့်တော်မူသည်။

ဟိ-ဇွဲ၊ သော - ထိုရဟန်းသည်၊ တဿ - ထိုဘဏ္ဍာကို၊ အာဟရဏတ္ထာယ-
ဆောင်ယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥဋ္ဌဟန္တော-ထစဉ်၊ အင်္ဂပစ္စင်္ဂ-အင်္ဂါကြီးငယ်ကို၊
ယံယံ ဖန္ဒာပေတိ-အကြင်အကြင် လှုပ်ရှားစေ၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ထိုထို
လှုပ်ရှားစေခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ(ဟောတိ)၊ နိဝါသန ပါရပနံ -သင်းပိုင် ကေသီ
ကို၊ သဏ္ဍာပေတိ- ကောင်းစွာတည်စေအံ့၊ ဟတ္ထဝါရေ ဟတ္ထဝါရေ- လက်
အကြိမ် လက်အကြိမ်တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ နိဓာနံ- မြုပ်ထားအပ်သော
ဘဏ္ဍာသည်၊ မဟန္တံ-ကြီး၏၊ ဧကေန-ငါတယေဝံထည်းသည်၊ အာဟရိတုံ-
ငှါ၊ နသက္ကာ- မတတ်နိုင်၊ ဒုတိယံ- ၂ ယောက်မြောက်ကို၊ ဝါ - အဖေကို၊
ပရိယေသိဿာမိ- ရှာဥားအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ကဿစိ- သော၊ သဟာယ
ဿ- ၏၊ သန္တိကံ- သို့၊ ဂန္တုကာမော (ဟုတွာ)၊ ဒွါရံ- ကို၊ ဝိဝရတိ-ဖွင့်အံ့၊
ပဒဝါရေစ-ခြေအကြိမ်၌၎င်း၊ ဟတ္ထဝါရေစ-၌၎င်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-
အထူးကား၊ ဒွါရဝိဒဟနေ-တံခါးကို ပြန်ပိတ်ခြင်း၌၎င်း၊ အညသ္မိံ - တံခါးကို
ပြန်ပိတ်ခြင်းမှ တပါးသော၊ ဂမနဿ - သွားခြင်းအား၊ အနုပကာရေဝါ-
လျော်သောကျေးဇူးကို မပြုသောပယောဂ၌၎င်း၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊
တဿ-ထိုအဖေရဟန်း၏၊ နိပဇ္ဇာကာသံ-အိပ်ရာအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာ-ရေခံ၍၊
ဣတ္ထန္တာမာတိ- မဟူ၍၊ ပက္ခောသတိ- ခေါ်အံ့၊ တမတ္ထံ - ထိုအကြောင်းကို၊
(အခိုးသွားမည့် အကြောင်းကို၊) အာရောစေတွာ-၍၊ ဧဟိ - လာလော့၊
ဂစ္ဆာမ - သွားကြစို့၊ ဣတိ ဝဒတိ၊ ဝါစာယ ဝါစာယ - စကားခွန်းတိုင်း
စကားခွန်းတိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ [ဧကေကတ္ထဒီပိကာယ ဝါစာယ
ဝါစာယ- အနက်အဓိပ္ပါယ် တခုတခုကိုပြသော စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်း
တိုင်း၌။]သော-ထိုအဖေရဟန်းသည်၊ တဿ-ထိုအဖေလာသောရဟန်း
၏၊ ဝစနေန-ကြောင့်၊ ဥဋ္ဌဟတိ-ထအံ့၊ တဿာပိ-ထိုအဖေရဟန်း၏လည်း၊
ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-၍၊ တဿ - ထို အဖေလာသောရဟန်း၏၊
ပေ၊ဟတ္ထဝါရ ပဒဝါရေသု-ကုန်သော၊ သဗ္ဗတ္ထ- ထို၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)။

သော-ထိုအဖေလာသောရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုအဖေရဟန်းကို၊ ပုစ္ဆတိ
(ကို)၊ အသုကောစ အသုကောစ- ထို မည်သူ ထိုမည်သူသည်လည်း၊ ကုဟိံ-
အဘယ်မှာနည်း၊ အသုကဉ္စ အသုကဉ္စ - ထို မည်သူ ထို မည်သူကိုလည်း

ဂမနဿ အနုပကာရေ ။ ။ တံခါးကို ပြန်၍ ပိတ်ခြင်းသည် သွားခြင်းအား
လျော်သောကျေးဇူးကိုပြုသောပယောဂ မဟုတ်သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ နှပ်ညှစ်ခြင်း၊ အလေး
အပေါ့စွန့်ခြင်းစသော ပယောဂများလည်း သွားခြင်းအားလျော်သောကျေးဇူးကို မပြု
ထိုသို့သော ပယောဂစုကြောင့် အာပတ်မသင့်-ဟူလို။

ပက္ခောသဟိ- ခေါ်ပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ၊ ပေ၊ သဗ္ဗေ - အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့ကို၊ သမာဂတေ - အညီအညွတ် ရောက်လာသည်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ ပေ၊ ဝေရူပေါ- သော၊ နိမိ - မြုပ်နှံထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဥပလဒ္ဓေါ- သိရ အပ်ပြီ၊ [ဥပလဒ္ဓေါတိ-ဉာတော၊] ဂစ္ဆာမ-စိ၊ တံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ ဂဟေတွာ၊ ပုညာနိစ - တို့ကိုလည်း၊ ကရိဿာမ၊ သုခဉ္စ - ချမ်းချမ်းသာသာလည်း၊ ဇီဝိ သာမ-အသက်မွေးကြကုန်စို့၊ ဣတိ ဝဒတိ၊ ပေ၊ ဝေ-သို့၊ လဒ္ဓသဟာယော- ရအပ်သော အဖော်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကုဒါလံ - ပေါက်တူးကို၊ ပရိယေ သတိ-ရှာအံ့၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထို မူလရဟန်း၏၊ ဝါ-ထို မူလရဟန်းမှာ၊ အတ္တနော-၏၊ ကုဒါလော-သည်၊ သစေ အတ္ထိ(ဝေသတိ)၊ တံ-ထိုပေါက်တူး ကို၊ အာဟရိဿာမိ - အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆန္တော - သွားစဉ်၎င်း၊ ဂဏှန္တောစ - ၎င်း၊ အာဟရန္တောစ-၎င်း၊ သဗ္ဗတ္ထ - ကုန်သော၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိ၊ (အတ္တနော- ၏၊ ဝါ- မှာ၊ ကုဒါလော၊) သစေ နတ္ထိ၊ (ဝေသတိ) အညံ-သော၊ ဘိက္ခုဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ဂဟဋ္ဌံဝါ-လူဝတ်ကြောင်ကိုသော်၎င်း၊ ဂတိော-၍၊ ယာစတိ - တောင်းအံ့၊ ယာစန္တော-သော်၊ မေ-အား၊ ကုဒါလံ- ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ မေ-အား၊ ကုဒါလေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော - အလိုသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိ၊ တံ-ထို ပြုဘွယ်ကိစ္စ ကို၊ ကတွာ-ပြီး၍၊ ပစ္စာဟရိဿာမိ-ပြန်ဆောင်ပါအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ မုသာ-မုသား စကားကို၊ အဘဏန္တော - မပြောဘဲ၊ သစေ ယာစတိ၊ (ဝေသတိ)၊ ဝါစာယ ဝါစာယ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ သောဓေတဗ္ဗာ-သုခသင်ထိုက်သော၊ မာတိကာ- ရေမြောင်းသည်၊ အတ္ထိ - ရှိပါ၏၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ကာတဗ္ဗံ-သော၊ ဘူမိကဗ္ဗံ- မြေအမှုသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ မုသာပိ-ကိုလည်း၊ ဘစေ ဘဏတိ၊ (ဝေသတိ)၊ ယံယံဝစနံ - သည်၊ မုသာ - သည်၊ (ဟောတိ)၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုစကား၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ သစ္စေပိ-မှန်သောစကား၌ ၎င်း၊ အလိကေပိ-ချွတ်ယွင်းသော မုသားစကား၌၎င်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ကိုသာ၊ ဝုတ္တံ၊ တံ - ထိုစကားကို၊ ပမာဒလိခိတန္တိ - မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် ရေးသား အပ်သော စကားဟူ၍၊ ဝါ - အမှတ်တမဲ့ ရေးသားအပ်သော စကားဟူ၍၊ [စတုတ္ထသံဂါယနာ ပေထက် အက္ခရာတင်တုန်းက အမှတ်တမဲ့ ရေးသား အပ်သောစကား - ဟူလို။] ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဟိ - မှန်၏၊ (တနည်း) ဟိယသ္မာ၊ အဒိန္နာဒါနဿ - အဒိန္နာဒါန၏၊ ပုဗ္ဗပယောဂေ - ပုဗ္ဗပယောဂ၌၊ ပါစိတ္တိယ ဌာနေ - ပါစိတ်အရာ၌၊ ဒုက္ကဋ်နာမ - ဒုက္ကဋ်မည်သည်၊ နအတ္ထိ၊ (တသ္မာ-

ကြောင့်၊ တံ - ထိုစကားကို၊ ပမာဒလိခိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ ပန - ဆက်၊ ကုဒါ
 လဿ-၏၊ ဒဏ္ဍော-အရိုးသည်၊ သစေ နတ္ထိ(ဝေသတိ)၊ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ကရိဿာ
 မိ-အံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဝါသိံ ဝါ- ဒါးကိုသော်၎င်း၊ ပရသံဝါ - ပုဆိန်ကို
 သော်၎င်း၊ သစေ နိသေတိ-အကယ်၍သွေးအံ၊ တဒတ္ထာယ-ထိုပေါက်တူးရိုး
 အကျိုးငှါ၊ ဂစ္ဆတိ- အံ၊ ဂစ္ဆာ - သွားပြီး၍၊ သုက္ခကဗ္ဗံ - ခြောက်သော
 ထင်းကို၊ ဆိန္ဒတိ - အံ၊ တစ္ဆတိ - ရွှေအံ၊ (ဖြောင့်အောင်ရွှေအံ) အာကော
 င္ဍေတိ - ရိုက်နှက်၍ အရိုးတပ်အံ၊ ပေ၊ အလ္လရက္ခံ - စိုသောသစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒတိ၊
 ပါစိတ္တိယံ(ဟောတိ)၊ တတောပရံ- ထိုမှနောက်၌၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋံ(ဟောတိ)၊

ပန- ဝါဒန္တရကား၊ သင်္ခေပဋ္ဌကထာယံ- ၌၎င်း၊ မဟာပစ္စရိယဉ္ဇ-၌၎င်း၊
 တတ္ထဇာတက ကဋ္ဌလတာ ဆေဒနတ္ထံ-ထိုအိုးပေါ်၌ပေါက်သော သစ်ပင်နွယ်
 တို့ကို ဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါသိပရသံ - ဒါး ပုဆိန်ကို၊ ပရိယေသန္တာနဗ္ဗိ-
 ရှာကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ ဒုက္ကဋံ- ကို၊ ဝုတ္တံ၊ ပန- ဆက်၊ တေသံ-ထို
 ခိုးသူရဟန်းတို့၏၊ ဝေ- ဤအကြံသည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ကံ)၊ ဝါသိပရသု
 ကုဒါလံ-ဒါး၊ ပုဆိန်၊ ပေါက်တူးကို၊ ယာစန္ဒာ-ကုန်လသော်၊ ဝါ-တောင်း
 ကုန်သော၊ (မယံ) အာသင်္ဂိတာ - ယုံမှားအပ်ကုန်သည်၊ ဘဝိဿာမ -
 ဖြစ်ကုန်လိမ့်အံ၊ [ဒါး စသည်ကို တောင်းနေလျှင် ငါတို့ကို “ ရိုးမှ ရိုးသားကြ
 ရဲ့လား” လို့ ယုံမှားစရာ ဖြစ်နေလိမ့်မည်-ဟူလို။] လောဟံ- သံကို၊ သမုဋ္ဌာ
 ပေတွာ-ထွက်ပေါ်စေ၍၊ ကရောမ-အံ၊ ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ သစေ ဟောတိ၊
 တတော - ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အရညံ ဂစ္ဆာ၊ လောဟဗီဇတ္ထံ- သံ
 မျိုးစေ့အကျိုးငှါ၊ ပထဝီ , ခဏန္တိ-အံ၊ အကပ္ပိယပထဝီ - မအပ်သော မြေကို၊
 ခဏန္တာနံ-တူးကုန်သောရဟန်းတို့၏၊ ဒုက္ကဋေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံပါစိတ္တိယာနိ
 (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ ဣမ - အကပ္ပိယ မြေကို တူးရာ၌၊
 (ဒုက္ကဋေဟိ သဒ္ဓိံ ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ) ယထာ၊ ဝေ- တု၊ သဗ္ဗတ္ထ - အလုံး
 စုံသော ပယောဂတို့၌၊ ပါစိတ္တိယဋ္ဌာနေ ဒုက္ကဋာ နမုစ္ဆတိ၊ ကပ္ပိယပထဝီ -
 အပ်သောမြေကို၊ ခဏန္တာနံ-တို့၏၊ ဒုက္ကဋာနယေဝ(ဟောန္တိ)၊ ပန-ဆက်၊
 ဗီဇံ- သံမျိုးစေ့ကို၊ ဂဟေတွာ - ယူပြီး၍၊ တတောပရံ - ၌၊ သဗ္ဗကြိယာသု-
 အလုံးစုံသောအပြုအမူတို့၌၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊
 ပိဋကပရိယေသနေပိ - တောင်းကို ရှာခြင်း၌လည်း၊ ပေ၊ ပိဋကံ-တောင်းကို၊
 ကာတုကာမတာယ-ကြောင့်၊ ဝလ္လိဆေဒနေ- နွယ်ကို ဖြတ်ခြင်း၌၊ [မြေကျိုး
 ဘိုရန်ဖြစ်၍ နွယ်တောင်းလုပ်သည်၊ ထန်းလျော်တောင်း မဟုတ်။] ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)၊ ဣတိ- ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို၊

ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ [သဗ္ဗပုရိမနယေနေဝါတိ-ယာဝပိဋက ပရိယော သာနာ ဟတ္ထဝါရ ပဒဝါရေ ဒုက္ကဋံ။]

ဂစ္ဆတိဝါ အာပတ္တိဒုက္ကဋဿာတိ - ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ပရိယိဋ္ဌသဟာယ ကုဒါလပိဋကော - ရှာအပ်ပြီးသော အဖေ၊ ပေါက်တူး၊ တောင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ) နိဗ္ဗာန်- ဘဏ္ဍာအိုး တည်ရာ အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ - အံ့၊ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ- တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဂစ္ဆန္တော- သွားစဉ်၊ ဣမံ နိဗ္ဗိ - ဤ ဘဏ္ဍာ အိုးကို၊ လဒ္ဓါ - ရ၍၊ ဗုဒ္ဓပူဇံ - ဘုရား ပူဇော်မှုကို၊ (ကရိဿာမိ၊ ဣတိ)ဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ ဓမ္မပူဇံ-ကို၊ (ကရိဿာမိ၊ ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ သံဃဘတ္တိ-သံဃဘတ်ကို၊ ကရိဿာမိ၊ ဣတိဝါ - ၎င်း၊ ကုသလံ- ကုသိုလ်စိတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ - ဖြစ်စေအံ့၊ ကုသလစိတ္တေန - ဖြင့်၊ ဂမနေ - ၌၊ အနာပတ္တိ(ဟော တိ)၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ထေယျစိတ္တော၊ ပေ၊ အာပတ္တိဒုက္ကဋဿာ တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဣဓ-ဤကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် သွားခြင်း၌၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ) ယထာ-သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပယောဂတို့၌၊ အထေယျစိတ္တဿ-ထေယျစိတ် မရှိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ မဂ္ဂတော - သွားရိုးလမ်းမှ၊ ဩက္ကမ္မ - ဖဲ၍၊ နိဗ္ဗာန်- မြှုပ်နှံရာ အရပ်သို့၊ ဂမနတ္ထာယ - ၎င်း၊ မဂ္ဂ- ကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ ဘူတဂါမိ-ဘူတဂါမိသစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒတိ-အံ့၊ ပါဗတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သုက္ခကဋ္ဌိ-ခြောက်သောထင်းကို၊ ဆိန္ဒတိ-အံ့၊ ဒုက္ကဋံ(ဟောတိ)။

တတ္ထဇာတကန္တိ - ကား၊ စိရနိဟိတာယ - မြှုပ်နှံထားအပ်သော အိုး၏ ကြောမြင့်သော ကာလရှိသော၊ ဝါ - ကြောမြင့်သော ကာလက မြှုပ်နှံထား အပ်သော၊ ကုမ္ဘိယာ-အိုး၏၊ ဥပရိ-၌၊ ဇာတကံ-ပေါက်သော၊ ကဋ္ဌိဝါလတံ ဝါတိ - ကား၊ ကေဝလံ - မြက် စသည် မဘက် သက်သက်၊ ကဋ္ဌလတမေဝ- ထင်းနွယ်ကိုသာ၊ (ဆိန္ဒန္တဿ-ဖြတ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋံ-သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သည်ကား၊) န-မဟုတ်သေး၊ ယံကိဋ္ဌိ-သော၊ အလ္လံဝါ- စိုသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ သုက္ခံဝါ- သော၊ တိဏရုက္ခ လတာဒိံ - မြက်၊ သစ်ပင်၊ နွယ် အစ ရှိသည်ကို၊ ဆိန္ဒန္တဿ - ၎င်း၊ သဟပယော ဂတ္တာ - သဟ ပယောဂ၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋမေဝ ဟောတိ၊ ဟိ - ဆက်၊ ပုဗ္ဗပယောဂဒုက္ကဋံ- ပုဗ္ဗပယောဂ ဒုက္ကဋံ၎င်း၊ ပေ၊ ပဋိဿဝ ဒုက္ကဋံ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌဝိဓံ-သော၊ ဧတံဒုက္ကဋံ နာမ- မည်သည်ကို၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤနေရာ၌၊ သမောဓာနေတွာ-ပေါင်း၍၊ ထေရေဟိ-သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည်၊ ဒဿိတံ-ပြုအပ်ပြီ။ [ပုဗ္ဗပယောဂနှင့် သဟပယောဂတို့၏ ထူးပုံသိဘို့ရာ ဒုက္ကဋံရှစ်မျိုးကိုပေါင်း၍ ပြထားကြသည်။]

တတ္ထ- ထိုရှစ်မျိုးသော ဒုက္ခဒုက္ခိတို့တွင်၊ ထေယျစိတ္တော၊ ဒုတိယံဝါ ပရိယေ သတိ၊ပေ၊ ဂစ္ဆတိဝါ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဒုက္ခိယာတိ- သော၊ ဣဒံ - ဤဒုက္ခဒုက္ခိယာ၊ ပုဗ္ဗပယောဂ ဒုက္ခဒုက္ခိနာမ-ပုဗ္ဗပယောဂ ဒုက္ခဒုက္ခိမည်၏။ ဝါ- မခိုးမီ ရှေ့အဘို့၌ ဖြစ်သော ပယောဂကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဒုက္ခိမည်၏။ ဟိ - ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ပုဗ္ဗပယောဂ၌၊ ဒုက္ခဒုက္ခိနာမ-ဒုက္ခဒုက္ခိအရာ၌၊ ဒုက္ခဒုက္ခိ (ဟောတိ) ၊ပေ၊ တတ္ထဇာတကံ ကဋ္ဌိဝါ၊ပေ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဒုက္ခိယာတိ - ဟူသော၊ ဣဒံ - ဤ ဒုက္ခဒုက္ခိယာ၊ သဟပယောဂ ဒုက္ခဒုက္ခိနာမ-မည်၏။ ဝါ-ခိုးခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ပယောဂကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဒုက္ခိမည်၏။ ပန - ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤ သဟပယောဂ၌၊ ပါစိတ္တိယဝတ္ထုစ-ပါစိတ်အာပတ်၏ အကြောင်းဝတ္ထုသည် ၎င်း၊ [မုသားပြောခြင်း , သစ်ပင်အစို ခုတ်ခြင်း ဝတ္ထုဟူလို။] ဒုက္ခဒုက္ခိဝတ္ထုစ- ၎င်း၊ ဒုက္ခဒုက္ခိနာမယေဝ တိဋ္ဌတိ၊ ကသ္မာ - နည်း၊ အဝဟာရဿ - ခိုးခြင်း၏။ သဟပယောဂတ္ထာ-သဟပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝါ-အတူတကွ ဖြစ်သောပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ပန- ကား၊ ဒသဝိဓံ-သော၊ ရတနံ-ကို၎င်း၊ သတ္တဝိဓံ-သော၊ ဓညံ-စပါးကို၎င်း၊ သဗ္ဗံ- သော၊ အာဝုဓာဏ္ဍာဒိစ- လက်နက်ဘဏ္ဍာ အစရှိသည်ကို၎င်း၊ အာ မသန္တဿ-သုံးသပ်သောရဟန်း၏၊ ယံ ဒုက္ခဒုက္ခိ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣဒံ-ဤ ဒုက္ခဒုက္ခိယာ၊ အနာမာသ ဒုက္ခဒုက္ခိနာမ-မည်၏။ ဝါ-မသုံးသပ်အပ်သော ဝတ္ထုကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဒုက္ခိမည်၏။

ပုဗ္ဗ,သဟပယောဂ။ ။ပုဗ္ဗ-မခိုးမီ ရှေ့အဘို့၌+ပဝတ္ထော-သော+ပယောဂေါ- ကာယဝစီ ပယောဂတည်း၊ ပုဗ္ဗပယောဂေါ၊ သဟ-ခိုးခြင်းနှင့်အတူတကွ+ပဝတ္ထော+ ပယောဂေါ သဟပယောဂေါ။

ဒသ, သတ္တဝိဓံ။ ။မဏိ (ပဒမြား), မုတ္တ (ပုလဲ), ဝေဠုရိယ (ကြောင်မျက်ရွှံ), သင်္ခ, သိလာ (သလင်း), ပဝါဠ (သန္တာ), ရဇတံ, ဟေမံ, လောဟိတင်္ဂ (ပဒမြားနီ), မသာရဂဏ္ဍ (ပဒမြားပြောက်) , ဤကား ရတနာ ၁၀ ပါး၊ စပါးမျိုး ၇ ပါးကား- သာလိ, ဝိဟိ, ယဝ (မုယော=ဂျုံဖြူ), ကင်္ဂ, ကုဒြုသက, ဝရက, ဂေါဓုမ တို့တည်း။ [အဘိဓာန် (၄၉၀-စသည်) (၄၅၀) စသည် နိဿယမှာ ရှု။]

အနာမာသ ။ ။ အာဝုဓ ဘဏ္ဍာဒိတိ အာဒိသဒ္ဓေန တူရိယဘဏ္ဍာ ဣတ္ထိရူပါဒိ သင်္ဂဏာတိ၊ အာမသီယတေတိ အာမာသံ၊ န + အာမာသံ အနာမာသံ = မသုံးသပ် ကောင်း (မကိုင်ကောင်း) သောဝတ္ထု၊ အနာမာသေ- မသုံးသပ်ကောင်းသောဝတ္ထု ၌+ ဒုက္ခဒုက္ခိ အနာမာသဒုက္ခဒုက္ခိ= မကိုင်ကောင်းသောဝတ္ထုအပေါ်၌ (ကိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော) ဒုက္ခဒုက္ခိ။

ကလိ နာဋိကေရာဒိနံ - ငှက်ပျောပင် အုန်းပင် အစရှိသည်တို့၏၊ တတ္ထ ဇာတကဗလာနိ- ထိုအပင်၌ဖြစ်သော အသီးတို့ကို၊ အာမသန္တဿ ယံဒုက္ကဋံ ဝတ္တံ၊ ဣဒံ-ဤဒုက္ကဋံသည်၊ ဒုရပစိဏ္ဏ ဒုက္ကဋံနာမ-မည်၏၊ ဝါ-မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ကဋံ မည်၏၊ ပန - ကား၊ ပိဏ္ဏာယ- ငှါ၊ စရန္တဿ-စဉ်၊ ဝါ- လှည့်လည်သောရဟန်း၏၊ ပတ္တေ-၌၊ ရဇေ-မြို့မှန် သည်၊ ဝါ- ဖုံသည်၊ ပတိတေ- သော်၊ ပတ္တံ- ကို၊ အပ္ပဒိဂ္ဂဟေတွာဝါ- အကပ် မခံဘဲသော်၎င်း၊ အဓောဝိတွာဝါ-ဆေးမပစ်ဘဲသော်၎င်း၊ တတ္ထ-ထိုသပိတ် ၌၊ ဘိက္ခံ - ကို၊ ဂဏန္တဿ - ၏၊ ယံ ဒုက္ကဋံ ဝတ္တံ၊ ဣဒံ , ဝိနယဒုက္ကဋံနာမ- မည်၏၊ ဝါ-ဝိနည်း၌ ပညတ်တော်မူအပ်သော ဒုက္ကဋံမည်၏၊ သုတွာ န ဝဒန္တိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာတိ - ဟူသော၊ ဣဒံ - ဤ ဒုက္ကဋံသည်၊ ဣတဒုက္ကဋံနာမ- မည်၏၊ ဝါ-သိပါလျက် မပြောခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ကဋံမည်၏၊ [သုတွာ-ကြားပါလျက်၊ န ဝဒန္တိ - မပြောကုန်အံ့။] ကောဒသသု- ကုန်သော၊ သမနဘာသနာသု-သမနဘာသနာတို့၌၊ [သံယာဒိသေသံ၌လာသော“ယာဝ တဘိယံ သမနဘာသိတဗ္ဗော”ဟူသော သမနဘာသနာတို့၌-ဟုလို။]ဥတ္တိယာ ဒုက္ကဋန္တိ-ဟူ၍၊ ယံ-အကြင်ဒုက္ကဋံကို၊ ဝတ္တံ-ပြီ၊ ဣဒံ , ဥတ္တိဒုက္ကဋံနာမ-မည်၏၊ ဝါ- ဥတ်ကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ကဋံ မည်၏၊ တဿ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋဿာတိ- ဟူသော၊ ဣဒံ , ပဋိဿဝဒုက္ကဋံနာမ - မည်၏၊ ဝါ-ဝန်ခံမှု၏

ဒုရပစိဏ္ဏ။ ။န ကာတဗ္ဗတိ ဝါရိတဿ ကတတ္တာ - မပြုထိုက်ဟု တားမြစ်အပ် သော အမှုကို ပြုသည့်အတွက်၊ ဒုဠ-မကောင်းသော+ ဥပစိဏ္ဏ-အလေ့အကျင့်တည်း၊ ဒုရပစိဏ္ဏံ - မကောင်းသော အလေ့အကျင့်၊ ဒုရပစိဏ္ဏေ - မကောင်းသော အလေ့ အကျင့်၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပဝတ္တံ+ဒုက္ကဋံ ဒုရပစိဏ္ဏဒုက္ကဋံ။

ဝိနယဒုက္ကဋံ။ ။ဝိနယေ- ဝိနည်းပါဠိတော်၌+ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်သော +ဒုက္ကဋံ ဝိနယဒုက္ကဋံ၊ ဒုက္ကဋံ ဂ မျိုးတွင် အခြား ၇ မျိုး၌ တိုက်ရိုက်မပါသော ဒုက္ကဋံ အာပတ်ကို“ဝိနယဒုက္ကဋံ”ဟုချည်း ခေါ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဆွမ်းခံလှည့်စဉ် မြို့မှန်ကျလျှင် ထိုမြို့မှန်ကို ကျရာဆွမ်းနှင့်တကွ ဖယ်၍သော်လည်းပစ်ရ၏၊ သပိတ်ကိုထပ်၍သော်လည်း အကပ်ခံရာ၏၊ ဆွမ်းမခံရသေးလျှင် ထပ်၍သော်လည်း ဆေးရာ၏၊ ထိုသို့ မပြုဘဲ ဆွမ်း ခံလျှင် ဒုက္ကဋံအာပတ်သင့်၏၊ ထိုဒုက္ကဋံကို “ ဝိနယဒုက္ကဋံ ” ဟု ခေါ်ရသည်၊ ကျသော မြို့မှန်နှင့်တကွ စားမိလျှင် ဒန္တပေါနသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်လည်း သင့်နိုင်၏။

မှတ်ချက်။ ။ရဟန်းသည် ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်ကို အကပ်မခံဘဲ နေရာမရွေ့အောင် ထိရုံထိလျှင် ပြခဲ့သောအနာမာသ ဒုက္ကဋံသင့်၏၊ နေရာမရွေ့လျှင် ဥဂ္ဂဟိတကဒုက္ကဋံ ဟု ခေါ်ကြ၏၊ ပြခဲ့သောဒုက္ကဋံ ဂ မျိုးတွင်ကား တိုက်ရိုက်မပါ၊ ထို့ကြောင့် ဝိနယဒုက္ကဋံ၌ သွင်းသင့်သည်။

ပျက်ကွက်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခနှင့် မည်၏။ [ဘိက္ခဝေ - တို့၊ တဿ ဘိက္ခုနော - ထို နောက်တကျောင်းကိုလက်ခံသော ရဟန်း၏။ ပုရိမိ ကာစ - ရှေး၌ဖြစ်သောကျောင်း ခံယူခြင်းသည်လည်း၊ န ပညာယတိ-မထင် ရှားတော့၊ (ပဌမကျောင်း၌ ထိုရဟန်းမနေရတော့- ဟူလို၊) ပဋိဿဝေစ- ဝန်ခံမှုကြောင့်လည်း၊ ဝါ - ပဋိညာဉ် ပျက်ကွက်မှုကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ခဋ္ဌဿ အာပတ္တိ (ဟောတိ)။] ပန - ဆက်၊ (တနည်း) ပန - အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှ တပါး အတ္ထုဒ္ဓေသဝိသေသကိုဆိုဥးအံ့၊ ဣဒံ-ဤဒုက္ခနှင့်သည်။ [“တတ္ထဇာတကံ ကဋ္ဌံဝါ လတံဝါ ဆိန္ဒတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဋ္ဌဿ ” ဟု ပါဠိတော်၌ လာသော ဒုက္ခဋ္ဌသည် - ဟူလို၊] သဟပယောဂဒုက္ခဋ္ဌံ - သဟပယောဂဒုက္ခဋ္ဌံတည်း၊ တေန- ကြောင့်၊ ယံကိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဋ္ဌမေဝ ဟောတိတိ- ဟူ၍၊ (မယာ) ဝတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဆိုခဲ့ပြီ။

ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တတ္ထ ဇာတကေ- ထို ဘဏ္ဍာအိုးပေါ်၌ ပေါက်သော၊ တိဏရုက္ခလတာဒိမှိ-မြက်၊ သစ်ပင်၊ နွယ်အစရှိသည်ကို၊ ဆိန္ဒေ ပိ-ဖြတ်အပ်ပြီးသော်လည်း၊ ဝါ-ဖြတ်အပ်ပြီးမှလည်း၊ လဇ္ဇိဓမ္မော-လဇ္ဇိတို့၏ သဘောသည်၊ သစေ ဩက္ကမတိ- အကယ်၍ သက်ရောက်အံ့၊ သံဝရော-စောင့် စည်းခြင်းသည်၊ ဝါ-စောင့်စည်းကြောင်းစိတ်သည်၊ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-အံ့၊ [လဇ္ဇိ ဓမ္မော ဩက္ကမတိကိုပင် “သံဝရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ “မခိုးတော့ပါ ဘူး” ဟု စောင့်စည်းကြောင်းစိတ် ဖြစ်ခြင်းကို “လဇ္ဇိဓမ္မ ဩက္ကမန” ခေါ်သည်- ဟူလို၊] (ဧဝံသတိ)၊ ဆေဒနပစ္စယာ - မြက် စသည်ကို ဖြတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခဋ္ဌံ - ကို၊ ဒေသေတွာ - ဒေသနာပြော၍၊ မုစ္စတိ- အာပတ်မှလွတ်၏၊ ဓုရနိက္ခေပံ - ကို၊ အကတွာ - ၍၊ သ ဥဿာဟောဝ - အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ပံသံ-မြေမှုန်ကို၊ အထ ခဏတိ-အကယ်၍တူးအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဆေဒနဒုက္ခဋ္ဌံ-မြက် စသည်ကို ဖြတ်ခြင်း ကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခဋ္ဌံသည်၊ ပဋိပ္ပဿ ဗ္ဗတိ - အလိုအလျောက်

ဤဇာ, ဥတ္တိ, ပဋိဿဝ။ ။ဤတေ - (သံသာကွဲပြားအောင် အားထုတ်နေ၏ - ဟု)သိအပ်သော အကြောင်းကိစ္စ၌+အဝဒန္တဿ- မပြောဆိုသောရဟန်း၏+ဒုက္ခဋ္ဌံ ဤဒုက္ခဋ္ဌံ၊ ဥတ္တိယာ+ပဝတ္တံ + ဒုက္ခဋ္ဌံ ဥတ္တိဒုက္ခဋ္ဌံ၊ ပဋိဿဝေ - ဝန်ခံခြင်းကြောင့်၊ (ဝန်ခံသည့်အတိုင်း မပြုလုပ်ခြင်းတိုင်အောင်ယူ) + ပဝတ္တံ ဒုက္ခဋ္ဌံ ပဋိဿဝဒုက္ခဋ္ဌံ၊ [ပဋိဿဝဝိသံဝါဒေ, သုဒ္ဓမ္မိတ္တဿ ဒုက္ခဋ္ဌံ၊ - ခုဒ္ဓသိက္ခာ၊ ဤကျောင်းသို့လာ၍ နေပါ မည် ဟု သန့်ရှင်းသောစိတ်ဖြင့် ဝန်ခံပြီးလျှင် နောင်ခါ လာ၍မနေသောရဟန်းမှာ ပဋိ ဿဝဒုက္ခဋ္ဌံ အာပတ်သင့်၏။] ဒုက္ခဋ္ဌံရှစ်ပါး ဂါထာကို သာရတ္ထဒီကာမှာရှု။

ငြိမ်းပျောက်၏။ ခဏနဒုက္ခဋေ - မြေတူးခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဋေ၊ ပတိဋ္ဌာတိ-၏။ ဟိ-မှန်၊ အကပ္ပိယပထဝီ-ကို၊ ခဏန္တောပိ- တူးပါသော်လည်း၊ ဣဓ-ဤ ဘဏ္ဍာအိုးကိုယူရာ၌၊ သဟပယောဂတ္တာ-သဟပယောဂ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ခဋေမေဝ အာပဇ္ဇတိ၊ ပန- ဆက်၊ အဿ- ထိုရဟန်း၏၊ သဗ္ဗဒိသာသု- အလုံးစုံသောအရပ်တို့၌၊ [အိုး၏ ဘေးပတ်ပတ်လည် အရပ်တို့၌-ဟူလို၊]ခဏိတွာ-တူးပြီး၍၊ ကုမ္ဘိ မူလံ-အိုးအရင်းသို့၊ ပက္ခဿ-ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ (သမာနဿ)ပိ-သော်လည်း၊ လဇ္ဇိဓမ္မော သစေ ဩက္ခမတိ(ဧဝံသတိ)၊ ခဏနပစ္စယာ-မြေတူးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ မုစ္စတိ။

ဝိယူဟတိဝါတိ-ကား၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ သဥဿာဟောဝ-လျှင်၊ ပံသုံ, အထ ဝိယူဟတိ-အကယ်၍ယက်အံ့၊ ဧကပဿေ- တဘက်သောဘေး၌၊ ရာသိ - အစုအပုံကို၊ အထကရောတိ - အံ့၊ ခဏနဒုက္ခဋေ - ခဏနဒုက္ခဋေသည်၊ ပဋိပ္ပဿန္တတိ-၏။ ဝိယူဟနဒုက္ခဋေ-မြေယက်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သောဒုက္ခဋေ၊ ပတိဋ္ဌာတိ-၏။ စ-ဆက်၊ တံပံသုံ-ကို၊ တတ္ထတတ္ထ - ထိုထိုအရပ်၌၊ ပုဗ္ဗ-အပုံကို၊ ကရောန္တော- သော်၊ ပေ၊ ပန-ဆက်၊ ရာသိ -ကို၊ ကတွာပိ-ပြုပြီး၍လည်း၊ ဓုရနိက္ခေပံ သစေ ကရောတိ၊ လဇ္ဇိဓမ္မံ- လဇ္ဇိတို့၏သဘောသို့၊ သစေ အာပဇ္ဇတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဝိယူဟနဒုက္ခဋေ - ဝိယူဟနဒုက္ခဋေကို၊ ဒေသေတွာ မုစ္စတိ၊ ဥဒ္ဓရတိဝါတိ - ကား၊ ပန - သို့မဟုတ်၊ သဥဿာဟောဝ ပံသုံ , ဥဒ္ဓရိတွာ - ထုတ်ဆယ်၍၊ ဗဟိ - ဘေးသို့၊ အထ ပါတေတိ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဝိယူဟနဒုက္ခဋေ- သည်၊ ပဋိပ္ပဿန္တတိ - ၏၊ ဥဒ္ဓရဏဒုက္ခဋေ - မြေမှုန်ကို ထုတ်ဆယ်ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဋေ၊ ပတိဋ္ဌာတိ၊ ပန- ဆက်၊ ပံသုံ-ကို၊ ကုဒါလေနဝါ - ပေါက်ပြားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဟတ္ထေဟိဝါ - သော်၎င်း၊ ပစ္စိယာဝါ-တောင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ တဟိံတဟိံ - ထိုထိုအရပ်သို့၊ ပါတေန္တော- သော်၊ ပေ၊ ပန - ဆက်၊ သဗ္ဗံ - သော၊ ပံသုံ, နိဟရိတွာ - ထုတ်ဆယ်ပြီး၍၊ ကုမ္ဘိ - အိုးကို၊ ထလဋ္ဌံ-ကုန်းမြင့်၌တည်သည်ကို၊ ကတွာပိ-ပြုပြီး၍လည်း၊ ပေ၊

ဓုရနိက္ခေပံ အကတွာ။ ။ “ဓုရနိက္ခေပမပြုဘဲ” ဟုဆိုသောကြောင့် “ဓုရနိက္ခေပကို ပြုပြီးမှ နောက်ထပ် ခိုးချင်စိတ် ပေါ်လာပြန်သဖြင့် ဆက်၍မြေကိုတူးလျှင် ဆေဒနဒုက္ခဋေ စသော ရှေးရှေးအာပတ်များ မငြိမ်းကြ” ဟု မှတ်။ [ထိုသို့ခိုးအံ့ ဟု အားထုတ်သော စိတ်နှင့် တကွဖြစ်သည်ကို “သဥဿာဟ” ဟု ဆိုသည်။]

ထလဋ္ဌံ ကတွာ ။ ။ ပတ်ဝန်းကျင်မှမြေတွေကို ယက်ထုတ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဘဏ္ဍာတည်ရာ မြေနေရာသည် ကုန်းမြင့်ကလေးဖြစ်နေ၏။ ထိုကုန်းမြင့်၌ နဂိုရိအဝိုင်း တည်သည်ကို “ထလဋ္ဌံ ကတွာ” ဟု ဆိုသည်။ မူလနေရာမှရွှေ့၍ “ကုန်းပေါ်၌တည်နေအောင် ပြုသည်” ဟု မမှတ်လင့်။

မုစ္ဆတိ၊ ပန-ဆက်၊ ပေ၊ အထ အာမသတိ- အံ၊ ပေ၊ အာမသနဒုက္ခေ-သုံးသပ်
ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော ဒုက္ခဋ္ဌာ၊ ပတိဋ္ဌာတိ၊ စ - ဆက်၊ အာမသိ
တွာပိ - ရှိလည်း၊ လဇ္ဈိ၊ ပေ၊ မုစ္ဆတိ၊ သဉ္ဇဿာဟောဝ ကုမ္ဘိံ၊ အထ ဖန္ဒာပေ
တိ-အကယ်၍လျှင်စေအံ၊ (ဝေံသတိ)၊ အာမသနဒုက္ခဋ္ဌာ ပဋိပ္ပဿ မ္ဘတိ၊ ဖန္ဒာ
ပေတိ အာပတ္တိထုလ္လစ္စယဿာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တထုလ္လစ္စယေ - ဟောတော်မူအပ်
သော ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်၌၊ ပတိဋ္ဌာတိ။

တတြ - ထိုအာပတ္တိဒုက္ခဋ္ဌာ အာပတ္တိထုလ္လစ္စယဿ ဟူသော ပါဠိရပ်၌၊
အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဒိန္နမ္မိ-နှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုက္ခဋ္ဌာ ထုလ္လစ္စ
ယာနံ-ဒုက္ခဋ္ဌာ ထုလ္လစ္စယသဒ္ဓါတို့၏၊ ဝစနတ္ထော - သဒ္ဓါနက်တည်း၊ ဧတ္ထ - ဤ
ဒုက္ခဋ္ဌာထုလ္လစ္စယသဒ္ဓါတို့တွင်၊ တာဝ-ထုလ္လစ္စယမှ ရှေးဥားစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ)၊ ပဌမံ-
ပဌမဖြစ်သော ဒုက္ခဋ္ဌာသဒ္ဓါသည်၊ (ဒုက္ခဋ္ဌာစပ်၊) ဒုဋ္ဌာ - မကောင်းသဖြင့်၊
ကတံ-ပြုအပ်သောအမှုတည်း၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဝုတ္တကိစ္စံ-ဟောတော်မူအပ်
သော ကိစ္စကို၊ ဝိရာဇေတွာ-ချွတ်ယွင်းစေ၍၊ ကတံ - ပြုအပ်သောအမှုတည်း၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒုက္ခဋ္ဌာ-ဒုက္ခဋ္ဌာမည်၏၊ အထဝါ - ထို့ပြင်တနည်းကား၊ ဒုဋ္ဌာ-
မကောင်းသော၊ ကတံ - အမှုအရာတည်း၊ ဝိရူပါ - ဖောက်ပြန်သော၊ သာ
ကြိယာ-ထိုအမှုအရာသည်၊ ဘိက္ခုကြိယာနံ-ရဟန်းအမှုအရာတို့၏၊ မဇ္ဈေ-၌၊
နသောဘတိ- မတင့်တယ်၊ ဣတိ ဝေမ္မိ- ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ခဋ္ဌာ-
မည်၏။

စ-သာဓကကား၊ ဒုက္ခဋ္ဌာ ဣတိ ယံ ဝုတ္တံ၊ ပေ၊ တေနေတံ ဣတိ ဝုစ္ဆတိတိ-
ဟူသော၊ ဧတံ- ဤ ဝါထာစကားကို၊ (ပရိဝါရေ သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-
မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ယံ (အာပတ္တိဇာတံ)-အကြင်အာပတ်ကို၊ ဒုက္ခဋ္ဌာ ဣတိ-

ဒုဋ္ဌာကတံ။ ။ ဒုသဒ္ဓါ၏ ဒုဋ္ဌာအနက်ကိုယူ၍ “ဒုဋ္ဌာ+ကတံ ဒုက္ခဋ္ဌာ” ဟု ပြုစေလို၏၊
“သတ္တာရာ ဝုတ္တကိစ္စံ ဝိရာဇေတွာ” ကား ဒုဋ္ဌာ၏ အဖွင့်တည်း၊ ဘုရားရှင် ဟောတော်
မူအပ်သောကိစ္စကို (မလိုက်နာဘဲ) ချွတ်ယွင်းစေခြင်းကို “ဒုဋ္ဌာ” ဆိုသည် - ဟူလို။
[ဒုက္ခဋ္ဌာ-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၊ ထိုအမှုကြောင့် သင့်အပ်သော အာပတ်
ကိုလည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ဒုက္ခဋ္ဌာ” ဟု ခေါ်သည်။]

အထဝါ။ ။ ဤဒုတိယနည်း၌ ဒုဋ္ဌာကို ဝိရူပါ၊ ကတံကို ကြိယာ၊ ဟု ဖွင့်၏၊ “ကရဏံ-
ပြုခြင်း၊ ကတံ-ခြင်း” ဟု ဘာဝသာဓကပြု၊ “ဘိက္ခုကြိယာနံ မဇ္ဈေ နသောဘတိ” ကား
ဝိရူပ ဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားပြသော စကားတည်း၊ ဘဏ္ဍာအိုးကို ခိုးဘို့ရန် မြေကိုတူးခြင်း
စသောအမှုအရာ (အပြုအမှု) သည် ဖောက်ပြန်သောအမှုအရာဖြစ်သောကြောင့် ဘိက္ခု
အမှုအရာတို့၏ အလယ်တွင် မတင့်တယ်သော အမှုအရာဖြစ်သည်-ဟူလို။ [“ဒုက္ခဋ္ဌာ-
ဖောက်ပြန်သော အမှုအရာ” ဟု ပေး။]

ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ(အာပတ္တိဇာတံ) ကို၊ ယထာတထံ-
 မဖေ၍မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ သုဏောဟိ-နားထောင်လော၊ ယံ-အကြင်
 အမှုသည်၊ ဝါ-ကို၊ အပရဒ္ဓံ-ပြစ်မှားလည်း ပြစ်မှားအပ်၏၊ ဝါ-ပြုမှားလည်း
 ပြုမှားအပ်၏၊ ဝိရဒ္ဓံ-ချွတ်ယွင်းလည်း ချွတ်ယွင်း၏၊ ခလိတံ-ချော်လည်း
 ချော်၏၊ (တံ - ထိုအမှုသည်၊) ဒုက္ခံ - ဒုက္ခမည်၏၊ ဝါ- မကောင်းသဖြင့်
 ပြုအပ်သော အမှုမည်၏၊ ဝါ-ဖေ၍ပြန်သော အမှုအရာမည်၏၊ မနုဿော-
 လူတယောက်သည်၊ ယံပါပံ-အကြင် မကောင်းမှုကို၊ အာဝါ-မျက်မှောက်၌
 သော်၎င်း၊ ယဒိ - ထိုမြို့၊ ရဟောဝါ- မျက်ကွယ်၌သော်၎င်း၊ ကရေ- ပြု၏၊
 (တံပါပံ-ကို) ဒုက္ခဒန္တိ-ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ပဝေဒန္တိ (ယထာ) - ပြောဆိုကြကုန်
 သကဲ့သို့၊ (တထာ , ဣဒမိ-ဤ အမှုသည်လည်း၊ ယေန ကာရဏေန , ပါပံ-
 မကောင်မှုတည်း၊) တေန (ကာရဏေန)-ကြောင့်၊ တေ-ဤ အမှုကို၊ ဝါ- ဤ
 အမှုကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကို၊ ဣတိ-ဤဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဝုတ္တံ။]

ပန - ကား၊ ဣတရံ- ဒုက္ခဒုက္ခ တပါးသော ထုလ္လုယသည်၊ အစွယဿ-
 အပြစ်၏၊ ထုလတ္တာ - ရုန့်ရင်း ကြမ်းတန်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထုလ္လုယံ-

ဝုတ္တံ ခန္ဓာ။ ။ ပရိဝါပါဠိတော်တည်း၊ အပရဒ္ဓံ ဝိရဒ္ဓံ ခလိတံ ၃ ပုဒ်သည် ဒုက္ခဒုက္ခ၏
 အနက်ကိုပြသော ပရိယာယ်ပုဒ်များတည်း၊ ယထာ သတ္တာရာ ဝုတ္တံ, ဧဝံ အကတတ္တာ
 အပရဒ္ဓံ=ဘုရားရှင်ဟောတော် မူထားသည့်အတိုင်း မပြုအပ်သည်ကို “အပရဒ္ဓံ-ပြစ်မှား
 အပ် - အပြုမှားအပ်” ဟု ဆို၏၊ ကုသလံ ဝိရဒ္ဓိတွာ ပဝတ္တတ္တာ ဝိရဒ္ဓံ=ကုသိုလ်ကိစ္စကို
 ချွတ်ယွင်းစေ၍ ဖြစ်သည်ကို “ဝိရဒ္ဓံ-ချွတ်ယွင်း” ဟု ဆို၏၊ အရိယဝံသ (ဝတ္ထ) ပဋိပဒံ
 အနာရုဋ္ဌတ္တာ ခလိတံ = အရိယာနွယ် ဖြစ်သော အကျင့်လမ်းသို့ မတက်နိုင်ဘဲ ချော်
 သည်ကို “ခလိတံ-ချော်” ဟု ဆိုသည်၊ ယံ မနုဿော ကရောပါပံ-စသည်ကား ဥပမာ
 စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ ယထာ ” စသည်ထည့်၍ ဝိကာဖွင့်သည့် အတိုင်း အနက်
 ပေးထားသည်။

ထုလတ္တာ အစွယဿ။ ။ ယဒုစာအုပ်များ၌ “ထုလတ္တာ အစွယတ္တာစ” ဟု ရှိ၏၊
 [ထုလတ္တာ- ကြောင့်၎င်း၊ အစွယတ္တာစ - အပြစ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း” ဟု ပေး။]
 ပရိဝါပါဠိတော် ဝါထာသင်္ဂဏိကအဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ ထုလတ္တာ အစွယဿ ဧဝံ
 ထုလ္လုယန္တိ ဝုတ္တံတိ အတ္ထော ” ဟု ရှိ၏၊ ထိုသို့ရှိမှလည်း အစွယနှင့် ထုလတို့ အရတူ
 ကမ္မဓာရည်းဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌လည်း “ထုလတ္တာ အစွယဿ”
 ဟုသာ ရှိသင့်သည်၊ ထုလအစွယ-ဟူသည် ဒေသနာပြောရ ကြားရသောအပြစ်တို့တွင်
 ဤအပြစ်၏ အရုန့်ရင်း အကြမ်းတန်းဆုံး ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒေသေတဗ္ဗေသု
 ဟိ ” စသည်ဖြင့် ဒဠိဝါကျကို ဆက်ပြသည်။ [ပါတိမောက္ခပဒတ္တ ၌ကား “ ထုလံ
 အစွယံ (အပရာဇော) ဧတဿာတိ ထုလ္လုယံ ” ဟု မဟုဗ္ဗိဟိပြု၍ ထုလသဒ္ဓါလည်း
 (“အဏုံထုလာနိ” ကဲ့သို့) မဟန္တဝါစကဟု ဆိုသတတ်။]

ထုလ္လစ္စယမည်၏။ စ- ဆက်၊ သမ္ပရာယေစ - တမလွန် ဘဝ၌လည်း၊ ဒုဂ္ဂတိ-
 မကောင်းသောဂတိသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ဤကား ပုံစံပါဠိတရပ်၊] တံ- ထို
 မကောင်းမှုသည်၊ ကဋုကပ္ပလံ- ခါးစပ်သော အကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ
 အာဒိသုဝိယ-ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့၊ ဣတ္ထ-ဤ ထုလ္လစ္စယပုဒ်၌၊ သံယောဂဘာဝေါ-
 သံယုဂ်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ- မှန်၊ (ထုလ္လစ္စယ - ဟူသော အနက်
 သည် မှန်၏။) ကေဿ- တပါးသော ရဟန်း၏၊ သန္တိကေ- အထံ၌၊ ဒေသေ
 တဗ္ဗေသု-ဒေသနာပြောထိုက်ကုန်သော၊ အစ္စယေသု-အပြစ်တို့တွင်၊ တေန-ထို
 အပြစ်နှင့်၊ သမော-တူသော၊ ထုလော-ရုန့်ရင်းသော၊ အစ္စယော-သည်၊ နတ္ထိ၊
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ ထုလတ္တာ အစ္စယဿ ထုလ္လစ္စယန္တိ-ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ၊ စ-
 သာဓကကား၊ ထုလ္လစ္စယန္တိ ယံ ဝုတ္တံ၊ ပေ၊ တေနတံ ဣတိ ဝုစ္စတီတိ-ဟူသော၊
 တံ - ကို၊ (ပရိဝါရေ သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ [ယံ (အာပတ္တိဇာတံ) -ကို၊
 ထုလ္လစ္စယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ (အာပတ္တိဇာတံ) ယထာတထံ သုဏောဟိ၊
 ကေဿ-ရဟန်းတပါး၏၊ မူလေ-အထံ၌၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဒေသေ
 တိ- ဒေသနာပြော၏၊ ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ တံ- ထိုဒေသနာကို၊
 ပဋိဂ္ဂဟာတိ-လက်ခံ၏၊ (တေသံ- ထိုဒေသနာပြော၊ ဒေသနာခံ ရဟန်းတို့၏။)
 တေန-ထိုအပြစ်နှင့်၊ သမော-သော၊ အစ္စယော-သည်၊ နတ္ထိ၊ တေန-ကြောင့်၊
 တံ-ဤအပြစ်ကို၊ ဝါ - ဤအပြစ်ကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကို၊
 ဣတိ-ဤ ထုလ္လစ္စယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။]

စ-ဆက်၊ [ပြတ်ပြီးစကားကို ပြန်ဆက်၊] ဖန္ဒာပေန္တဿ-လှုပ်စေသော
 ရဟန်း၏၊ ပေ၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဖန္ဒာပေတွာပိ-ပြီး၍လည်း၊
 လဇ္ဇိဓမ္မံ - သို့၊ ဩက္ကမန္တော - သော်၊ ပေ၊ မုစ္စတိ၊ [“ ဩက္ကန္တော ” ဟု
 အတိတ်ဟော တပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ ဩက္ကမန္တော ” ဟု
 ပစ္စုပ္ပန်ဟော အန္တပစ္စည်းဖြင့်ရှိမှ ကောင်းသည်၊ “ လဇ္ဇိဓမ္မော ဩက္ကမတိ ”
 စသည် ထောက်။] စ-ဆက်၊ သဟပယောဂတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယေဝ-သာလျှင်၊

သမ္ပရာယေ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ ထုလောစ+ သော+ အစ္စယောစာတိ “ ထုလ
 ဣယော ” ဟု ဖြစ်သင့်လျက် “ ထုလ္လစ္စယ ” ရုပ်ပြီးရပုံကို အခြားပုဒ်များဖြင့် ထင်ရှား
 ပြသောစကားတည်း၊ ဒုဂ္ဂတိပုဒ်၌ “ ဒု+ ဂတိ ” မှ ဒွေဘော်လာ၍ “ ဒုဂ္ဂတိ ” ဖြစ်ရသကဲ့
 သို့၎င်း၊ “ ကဋုကပ္ပလံ ” ၌လည်း (ဝိ) ဒွေဘော်လာ၍ “ ကဋုကပ္ပလံ ” ဖြစ်ရသကဲ့သို့
 ၎င်း၊ ထို့အတူ ထုလစ္စယဝယ် (လိ) ဒွေဘော်လာ၍၎င်း၊ “ သံယောဂေပရေ ရဿတ္ထံ ”
 နှင့်အညီ သံယုဂ်နှောင်းရာ၌ ထုကို ရဿပြု၍၎င်း “ ထုလ္လစ္စယ ” ဟု လှ သံယုဂ်ဖြစ်ရပုံကို
 သိပါ - ဟူလို။ [သံယုဂ်နှောင်းရာဝယ် ရဿပြုရခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ရဿအဖြစ်ကို
 အထူးမဆိုတော့ဘဲ “ သံယောဂဘာဝေါ ” ဟုသာ ဆိုသည်။]

[ဧဝံဖြင့် ပုဗ္ဗပယောဂကို ကန့်။] ဣတ္ထ - ဤ အာပတ်တို့တွင်၊ ပုရိမာ ပုရိမာ-
 ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ - သည်၊ ပဋိပ္ပဿန္တိတိ၊ ပန - ကား၊ သဟ
 ပယောဂံ-ကို၊ အကတွာ-၍၊ လဇ္ဇိဓမ္မံ-သို့၊ ဩက္ကမန္တေန - သက်ရောက်သော
 ရဟန်းသည်၊ (ဒေသေတဗ္ဗာ၌ ပဓာနစပ်၍၊ အာပန္နာ၌ အပဓာနစပ်ပါ။)
 ပုဗ္ဗပယောဂေ-၌၊ ယာ ဒုက္ကဋ္ဌ ပါစိတ္တိယော - တို့သို့၊ အာပန္နာ - ရောက်အပ်
 ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗာ - ကုန်သော၊ တာ - ထို ဒုက္ကဋ္ဌ ပါစိတ်တို့ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗာ၊
 စ-ဆက်၊ သဟပယောဂေ-၌၊ တတ္ထဇာတကစ္ဆေဒနေ-ထို ဘဏ္ဍာအိုးပေါ်၌
 ပေါက်သော မြက်စသည်ကို ဖြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ - များစွာလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနံ - တို့သည်၊ ပံသုခဏနံ - မြေတူးခြင်းသို့၊ ပတွာ-
 ရောက်၍၊ ဝါ-သော်၊ ပဋိပ္ပဿန္တိန္တိ၊ ဧကံ - သော၊ ခဏနဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ခဏန
 ဒုက္ကဋ္ဌသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ခဏနေ-မြေတူးခြင်း၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ-
 များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်တို့သည်၊ ဝိယုဟနံ - မြေယက်
 ခြင်းသို့၊ (မြေကို ဘေးနား၌ ယက်၍ ပုံခြင်းသို့၊) ပတွာ ပဋိပ္ပဿန္တိန္တိ၊
 ဝိယုဟနေ - ၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ-တို့သည်လည်း၊ ဥဒ္ဓရဏံ - မြေကို
 ထုတ်ဆယ်ခြင်းသို့၊ (ပတွာ ပဋိပ္ပဿန္တိန္တိ) ဥဒ္ဓရဏေ - ၌၊ ဝါ - ကြောင့်၊
 ဗဟုကာနိပိ - တို့သည်၊ အာမသနံ - အိုးကို သုံးသပ်ခြင်းသို့၊ (ပတွာ ပဋိပ္ပ
 ဿန္တိ) အာမသနေ-၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဗဟုကာနိပိ- တို့သည်၊ ဖန္ဒာပနံ-
 အိုးကို လှုပ်စေခြင်းသို့၊ ပတွာ ပဋိပ္ပဿန္တိန္တိ။

စ-ဆက်၊ ပံသုခဏနာဒိသု- တို့၌၊ လဇ္ဇိဓမ္မေ- သည်၊ ဥပ္ပန္နေ- သော်၊ ဗဟု
 ကာနိပိ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဟောန္တု - ဖြစ်ပစေကုန်၊ ဧက
 မေဝ - တခုသော အာပတ်ကိုသာ၊ ဒေသေတွာ မုစ္စတိ၊ ဣတိ - သို့၊ ကုရုန္တ
 ဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ သော ပုရိမာပတ္တိပဋိပ္ပဿန္တိ နာမ - ဤ ရှေး
 အာပတ်၏ ငြိမ်းခြင်းမည်သည်ကို၊ (ဂဟေတဗ္ဗာ၌စပ်၊) ဥတ္တိယာ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ပေ၊
 ပဋိပ္ပဿန္တိတိ-ဟူ၍၊ [တတိယကမ္မဝါစာအဆုံး၌ ဒုက္ကဋ္ဌထုလ္လစဉ်းတို့ ငြိမ်း
 ကြသည် - ဟူ၍၊] ဧဝံ- သို့၊ အနုဿာဝနာသုယေဝ - ကမ္မဝါစာ တို့၌သာ၊
 သုတ္တေ- ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာ- ၏၊ ဣမ ပန (ဒုတိယပါရာဇိကေ) - ဤ
 ဒုတိယ ပါရာဇိက ၌ကား၊ အဋ္ဌကထာစရိယပ္ပမာဏေန - အဋ္ဌကထာ ဆရာ
 တို့၏ ပမာဏအားဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ ဌာနာ၊ ပေ၊
 ပါရာဇိကဿာတိ - ကား၊ ပန - ကား၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ ပေ၊
 ကေသဂ္ဂမတ္တုမ္ဘိ- တဆံဖျားမျှကိုလည်း၊ စာဝေတိ၊ ပါရာဇိကမေဝ အာပဇ္ဇတိ
 ဣတိ အတ္ထော။

စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤ ဌာနာ စာဝေတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ဌာနာ-တည်ရာ အရပ်မှ၊ စာဝနံ-ရွှေ စေခြင်းကို၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ကထံ-အဘယ်သို့သိထိုက်သနည်း၊ ကုမ္ဘိ - ကို၊ မုခဝနိယံ - နခမ်းရစ်၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏ (ဘက်သို့) အဘိမုခံ- ရှေးရှု၊ အာကမုန္တော - ဆွဲငင်လသော်၊ ဝါ- ဆွဲငင်သော ရဟန်း သည်၊ ဣမိနာ အန္တေန - ဤဘက်အစွန်သည်၊ ဖုဠောကာသံ - ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ - ကိုလည်း၊ ပါရိမန္တေန - ထိုဘက် အစွန်သည်၊ (အတိတ္တာမေတိ၌ ကမုခာတ်၏ကတ္တား၊) ဝါ- ကို၊ (ကာရိတ်ကံ၊) အတိတ္တာ မေတိ-အံ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ တတ္ထေဝ - ထိုနခမ်းရစ်၌ပင်၊ ဂဟေတွာ၊ ပရတော- ထိုဘက်သို့၊ ပေလ္လေန္တော- တွန်းလသော်၊ ဝါ-တွန်းသောရဟန်း သည်၊ ပါရိမန္တေန-ထိုဘက်အစွန်သည်၊ ဖုဠောကာသံ ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ၊ ဣမိနာ အန္တေန-ဤဘက်အစွန်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဝါမတောဝါ- လက်ဝဲဘက်သို့သော်၎င်း၊ ဒက္ခိဏတောဝါ-လက်ျာဘက်သို့ သော်၎င်း၊ အပနာမေန္တော-ဖဲ၍ ညွတ်စေလသော်၊ ဝါ- ဖယ်သော ရဟန်း သည်၊ ဝါမန္တေန-လက်ဝဲဘက် အစွန်သည်၊ ပေ၊ ဒက္ခိဏန္တေန- လက်ျာဘက် အစွန်သည်၊ ဝါ- ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဒက္ခိဏန္တေန ဝါ- သည်မူလည်း၊ ပေ၊ ဝါမန္တေန- သည်၊ ဝါ- ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာ ဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥဒ္ဓံ - အထက်သို့၊ ဥက္ခိပန္တော - မြှောက်လသော်၊ ဝါ- မြှောက်သော ရဟန်းသည်၊ ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ၊ ဘူမိတော- မြေမှ၊ မောစေတိ- လွတ်စေအံ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ခဏိတွာ- တူး၍၊ ဟေဠ္လတော- အောံသို့၊ ဩသီဒေန္တော- နစ်စေလသော်၊ ဝါ-နှစ်ချသော ရဟန်းသည်၊ ဗုဒ္ဓေန- အိုး အရင်းသည်၊ ဝါ- အိုးဖင်သည်၊ ပေ၊ မုခဝနိယာ- နခမ်းရစ်သည်၊ ဝါ- ကို၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ကေဠာနေ-တခုသော နေရာ၌၊ ဌိတာယ- တည်သော၊ ကုမ္ဘိယာ - ၏၊ (ဌာနာ- မှ၊ စာဝနံ - ကို၊ ဆဟိ အာကာရေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။) [ဤသို့ ရှေ့ပြန်လှည့်၍ စပ်။]

ပန- ကား၊ ကုမ္ဘိမုခဝနိယာ- အိုးနခမ်းရစ်၌၊ ပါသံ- (ကွင်းကို)၊ ကတွာ၊ လောဟခါဏံဝါ- သံငုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ခဒိရသာရာဒါဏံ- ရှားနှစ်စသော ငုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ပထဝိယံ-မြေ၌၊ အာကောဠောဘူ- စိုက်နှက်၍၊ တတ္ထ- ထို ငုတ်တိုင်၌၊ သင်္ခလိကာယ-သံကြိုးဖြင့်၊ ဗဒ္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ ယဒိ ထပေန္တိ(ဧဝံသတိ)၊ ဧကိဿာ- သော၊ ဒိသာယ- ၌၊ ကောယ - တချောင်းသော၊ သင်္ခလိကာယ- သံကြိုးဖြင့်၊ ဗဒ္ဓါယ- ဖွဲ့အပ်သောအိုး၏၊ ဒွေ- ၂ ခုကုန်သော၊ ဌာနာနိ-ဌာန

တို့ကို၊ လက္ခန္ဓိ၊ [“ဒွိသု ဒိသာသု ဒွိဟိ သင်္ခလိကာဟိ ဗဒ္ဒါယ တီဏိ ဌာနာနိ လက္ခန္ဓိ၊ တီသု ဒိသာသု တီဟိ သင်္ခလိကာဟိ ဗဒ္ဒါယ စတ္တာရိ ဌာနာနိ လက္ခန္ဓိ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ပေယျာလမြုပ်ထားသည်ကို ဖော်ပေးပါ။] စတုသု-နိသော၊ ဒိသာသု - တို၌၊ စတုဟိ၊ သင်္ခလိကာဟိ - တို့ဖြင့်၊ ဗဒ္ဒါယ- ဧ၊ ပဉ္စဌာနာနိ လက္ခန္ဓိ၊ တတ္ထ-ထိုအိုးတို့တွင်၊ ကေခါဏုကေ- တခုသောဝုတ်၌၊ ဗဒ္ဒကုမ္ဘိယာ- ဖွဲ့အပ်သောအိုး၏၊ ပဌမံ- စွာ၊ ခါဏုကံဝါ- ဝုတ်ကိုမူလည်း၊ ဥဒ္ဒရတိ - နှုတ်အံ့၊ သင်္ခလိကံဝါ - သံကြီးကိုမူလည်း၊ ဆိန္ဒတိ - အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုမှနေ၍၊ ကုမ္ဘိ-အိုးကို၊ ယထာဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ [အတ္တနော အဘိမုခံ အာကမုန္တော စသောနည်းဖြင့်-ဟူလို၊] ကေသဂ္ဂမတ္တံပိ၊ ပေ၊ အထ - သို့မဟုတ်၊ ပဌမံ ကုမ္ဘိ- , ဥဒ္ဒရတိ - ကြွမြောက်အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုမှနေ၍၊ ပေ၊ ဧတေနပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ဒွိသု-နိသော၊ ခါဏုကေသု - တို၌၎င်း၊ တီသု ခါဏုကေသု , စတုသု ခါဏုကေသု , ဗဒ္ဒကုမ္ဘိယာပိ - ၏လည်း၊ ပစ္စိမေ - နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ဌာနာစာဝနေ-တည်ရာမှရှေ့စေခြင်း၌၊ ပါရာဇိကံ-ကို၎င်း၊ သေသေသု-ပစ္စိမဌာနာစာဝနေမှ ကြွင်းသော ပယောဂတို့၌၊ ထုလ္လစ္စယံ-ကို၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ခါဏု - ဝုတ်သည်၊ သစေနတ္ထိ (ဧဝံသတိ)၊ သင်္ခလိကာယ - ၏၊ အဂ္ဂေ-အဖျား၌၊ ဝလယံ- ကွင်းကို၊ ကတွာ, တတ္ထဇာတကေ-ထို အိုးမြုပ်ရာအရပ်၌ ပေါက်သော၊ မူလေ-သစ်မြစ်၌၊ ပဝေသိတံ-သွင်းအပ်သည်၊ (သစေ)ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပဌမံ ကုမ္ဘိ- , ဥဒ္ဒရိတွာ-ကြွမြောက်ပြီး၍၊ ပစ္စိမာ-၌၊ မူလံ-သစ်မြစ်ကို၊ ဆေတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ ဝလယံ-ကို၊ နိဟရတိ - ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ မူလံ-ကို၊ အစ္ဆေတွာ-မဖြတ်သေးဘဲ၊ ဝလယံ, ဣတောစိတောစ - ဤမှ ဤမှလည်း၊ သာရေတိ- ရှေ့စေအံ့၊ ဝါ - ရှေ့အံ့၊ (အပေပီမမြေခံဘဲ သစ်မြစ်ကိုပွတ်တိုက်လျက် ရှေ့အံ့။) ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ မူလတော-သစ်မြစ်မှ၊ အနိဟရိတွာပိ- မထုတ်ယူသေးမူ၍လည်း၊ ဟတ္ထေန - ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ - ကိုင်၍၊ အာကာသဂတံ-ကောင်းကင်၌ တည်သည်ကို၊ ဝါ - အထက်သို့ မြောက်လာအောင်၊ သစေကရေတိ (ဧဝံသတိ) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ကွင်း (ဝွင်း)မှ မကျွတ်သေးသော်လည်း ဝွင်းနှင့်မထိအောင် အနည်းငယ်မြှော့လိုက်သည်ကို “အာကာသဂတံ ကရေတိ” ဟု ဆိုသည်။] အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤအမြစ်ဝယ်တပ်အပ်သော ဝွင်းရှိသော အိုး၌၊ ဝိသေသော- တည်း၊ သေသံ- ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သာ၊ [ဝုတ်ဝယ် ဖွဲ့ချည်အပ်သောအိုး၌ ဆိုအပ်

ပြီးသော နည်းအတိုင်းသာ- ဟူလို။] ပန - ဆက်၊ ကေစိ- အချို့အိုးမြှုပ်သူ တို့သည်၊ နိမိတ္တတ္ထာယ - အမှတ်အသား အကျိုးငှါ၊ ကုမ္ဘိမတ္ထကေ - အိုး၏ အထက်၌၊ နိဂြောရေက္ခာဒီနိ - ပင်ညောင်ပင် အစရှိသည်တို့ကို၊ ရောပေန္တိ- စိုက်တတ်ကုန်၏၊ မူလာနိ- တို့သည်၊ ကုမ္ဘိ, ဝိနန္ဒိတွာ- ဖွဲ့ကြက်၍၊ ဌိတာနိ- ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ - ဖြစ်ကုန်အံ့၊ မူလာနိ - တို့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ ၊ ပေ ၊ ဒုတ္တံ (ဟောတိ)၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ ဩကာသံ-ထုတ်ယူနိုင်လောက်သော အရပ် ကို၊ ကတွာပေ၊ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ မူလာနိ- တို့ကို၊ ဆိန္ဒတောဝ - ဖြတ်စဉ် ကပင်၊ လုဒ္ဓိတွာ- လိမ့်၍၊ ကုမ္ဘိ, နိန္ဒဋ္ဌာနံ- နိမ့်သော အရပ်သို့၊ ဝတာ-ရောက် သွားသည်၊ (သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ) တာဝရက္ခတိ- ပါရာဇိကမှ စောင့် သေး၏၊ ဝတဋ္ဌာနတော - ရောက်အပ်သော အရပ်မှ၊ ဥဒ္ဓရတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ မူလေသု-အမြစ်တို့ကို၊ ဆိန္ဒေသု-ဖြတ်အပ်ကုန်ပြီးသော်၊ ကေမူလ မတ္ထေန- တခုသော အမြစ်မျှဖြင့်၊ ကုမ္ဘိ သစေ တိဋ္ဌတိ၊ သောစ - ထို ရဟန်း သည်လည်း၊ တံ-ထိုအမြစ်ကို၊ ဣမသ္မိမူလေ - သည်၊ ဆိန္ဒေ- ပြတ်လသော်၊ ပတိဿတိ - လိမ့်ကျတော့ လတံ၊ ဣတိ - ဤသို့သိ၍၊ ဝါ- ဤသို့သိလျက်၊ ဆိန္ဒတိ-အံ့၊ ဆိန္ဒမတ္ထေ- ဖြတ်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ဝါ- ပြတ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပန - ဆက်၊ ကေမူလေနောဝ - တခုသော အမြစ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ပါသေ- ကျော့ကွင်း၌၊ ဗဒ္ဓသူကရောဝိယ - ဖွဲ့မိသောဝက်သည်ကဲ့သို့၊ ဌိတာ, သစေ ဟောတိ, အညံ- သော၊ ကိဉ္စိ-သော၊ လဂ္ဂနကံ- ဆွဲချိတ်ကြောင်းဝတ္ထုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိအံ့၊ တသ္မိပိမူလေ-ကိုလည်း၊ ဆိန္ဒမတ္ထေ - ဖြတ်အပ်ပြီးကာမျှဖြစ်လ သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ကုမ္ဘိမတ္ထကေ, မဟာပါသာဏော - ကြီးစွာ သော ကျောက်ခဲသည်၊ ထပိတော - တင်ထားအပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ- ထို ကျော့ခဲကို၊ ဒဏ္ဍေန-ဒုတ်ဖြင့်၊ ဝါ- ကုတ်ဖြင့်၊ ဥက္ခိပိတွာ- မြှောက်ကော်၍၊ အပနေတုကာမော - ဖယ်ရှားလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကုမ္ဘိ မတ္ထကေ၊ပေ၊တဿာ - ထိုအိုး၏၊ သမိပေ-၌၊ ဇာတကံ-ပေါက်သောသစ်ပင် ကို၊ ဆေတွာ-၍၊ အာဟရတိ-အံ့၊ အတတ္ထဇာတကတ္တာ-တတ္ထဇာတက မဟုတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုအိုးပေါ်၌ပေါက်သော သစ်ပင်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုသစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒတော-ဖြတ်သော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္ထိယံ (ဟောတိ)။

အတ္တနော ဘာဇနန္တိ - ကား၊ ပန - ကား၊ ကုမ္ဘိ - ကို၊ ဥဒ္ဓရိတံ - ငှါ၊ အသက္ကောန္တော-သည်၊(ဟုတွာ)၊ ကုမ္ဘိ ဝတ ဘဏ္ဍဂ္ဂဟဏတ္ထံ-အိုး၌တည်သော

ဘဏ္ဍာကို ယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ အတ္တနော၊ ဘာဇနံ-ကို၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ အန္တောကုမ္ဘိယံ-အိုးအတွင်း၌၊ ပဉ္စမာသကံဝါ-ငါးပဲကိုသော်၎င်း၊ အတိရေက င္ဍမာသကံဝါ-ငါးပဲထက် ပိုလွန်သော အသပြာကိုသော်၎င်း၊ အဋ္ဌနကံ - ထိုက်တန်သောဘဏ္ဍာကို၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤ ထေယျစိတ္တော အာမသတိ အာပတ္တိဒုက္ခဌာယ ဟူသောပါဌ်၌၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-ပဉ္စမာသက ဟူသောအပိုင်း အခြားကို၊ ပါရာဇိက နိယမနတ္ထံ - ပါရာဇိကကို မှတ်သားခြင်း အကျိုးငှါ၊ (အာစရိယေဟိ) ဝုတ္တော၊ ပန- စင်စစ်ကား၊ ထေယျစိတ္တေန- ဖြင့်၊ ဥါနပဉ္စ မာသကမ္ပိ-ငါးပဲအောက်ယုတ်လျော့သောဘဏ္ဍာကိုလည်း၊ အာမသန္တော- သုံးသပ်သော ရဟန်းသည်၊ ဒုက္ခဋံ အာပဇ္ဇတိယေဝ။

ဖန္ဒာပေတိတိ ဧတ္ထ-ပါဌ်၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယာဝ-လောဝံ၊ ကောဗဒ္ဓံ-တစပ်ထည်းဖွဲ့အပ်သည်ကို၊ ကတွာ၊ ပေ၊ တာဝ- လောက်၊ ဖန္ဒာပေ တိတိ-ဖန္ဒာပေတိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ အပိစ-သည်သာ မကသေး၊ ဣတောစိတော စ-လည်း၊ အပဗျူဟန္တောပိ - ယက်သောရဟန်းသည်လည်း၊ [ဟေဋ္ဌာဌိတံ ဂဏှိဿာမိတိ ဟတ္ထေန ဒွိဓာ ကရောန္တော = အောက်ကဘဏ္ဍာကို ယူအံ့ ဟု ကြံ၍ အထက်ပိုင်းကို ဟိုဘက်ယက် ဒီဘက်ယက်၍ ခွဲခြားသူ။] ဖန္ဒာပေတိ ယေဝ - ဖန္ဒာပေတိ မည်သည်သာ၊ သော-ထို လှုပ်စေသော ရဟန်းသည်၊ ထုလ္လစ္စယံ အာပဇ္ဇတိ၊ ပန-ဆက်၊ ယဒါ-၌၊ ကောဗဒ္ဓဘာဝေါ-တစပ်ထည်း ဖွဲ့အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဆိန္ဒော- ပြတ်ပြီ၊ ကုမ္ဘိဂတံ - အိုး၌တည်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ ကုမ္ဘိယမေဝ- ၌သာလျှင်၊ (ဟောတိ)၊ ဘာဇနဂတမ္ပိ - ခွက်၌ ရောက်သော ဘဏ္ဍာသည်လည်း၊ ဘာဇနယေဝ ဟောတိ၊ [ကောဗဒ္ဓ ဘာဝေါ ဆိန္ဒောကိုပင် ကုမ္ဘိဂတံ စသည်ဖြင့် ထပ်၍ဖွင့်သည်။] တဒါ- ၌၊ ပေ၊ ဟောတိ၊ စ - ဆက်၊ ဧဝံ- ဤသို့ မိမိခွက်၌ရောက်သည်ကို၊ ကတွာ၊ ဘာဇန- ကို၊ ကုမ္ဘိတော-မှ၊ အနိဟတေပိ- မဆောင်အပ်သေးသော်လည်း၊ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။

မုဋ္ဌိံဝါ ဆိန္ဒတိတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် လက်ဆုပ်ကိုပြုလသော်၊ အင်္ဂုလန္တ ရေဟိ-လက်ချောင်း အကြားတို့မှ၊ နိက္ခန္တ ကဟာပဏာ- တို့သည်၊ ကုမ္ဘိဂတေ - အိုး၌တည်ကုန် သော၊ ကဟာပဏေ-အသပြာတို့ကို၊ န သဗ္ဗသန္တိ - မထိကြကုန်၊ ဧဝံ- ဤသို့ အသပြာချင်း မထိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ မုဋ္ဌိံ- လက်ဆုပ်ကို၊ ကရောန္တော - ပြုသော ရဟန်းသည်၊ မုဋ္ဌိံ ဆိန္ဒတိနာမ - မုဋ္ဌိံ ဆိန္ဒတိမည်၏၊ သောပိ-ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။

သုတ္တာရုဇ္ဈန္တိ-ကား၊ သုတ္တေ-ချည်၌၊ အာရုဇ္ဈံ-တက်ရောက်သော၊ (ဘဏ္ဍ-ကို၊) ဧတံ- ဤ သုတ္တာရုဇ္ဈ ဟူသောအမည်သည်၊ သုတ္တေန-ဖြင့်၊ အာဝုတဿာပိ- သီကုံးအပ်သော ရှေ့ ငွေ၏၎င်း၊ သုတ္တမယဿာပိ - ချည်ဖြင့်ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာ၏၎င်း၊ အဓိဝစနံ - တည်း၊ ဟိ- မှန်၊ ပါမင်္ဂါဒိနိ - ဆောက်လုံး ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော ဘဏ္ဍာအစရှိသည် တို့သည်၊ သောဝဏ္ဏမယာနိပိ-ရှေ့ဖြင့် ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ - ရှိကုန်၏၊ ရူပိယ မယာနိပိ (ဟောန္တိ)၊ မုတ္တာဝလိ အာဒယောပိ-ပုလဲသွယ် အစရှိကုန်သော ဘဏ္ဍာတို့ သည်လည်း၊ ဧတ္ထေဝ- ဤ သုတ္တာရုဇ္ဈဘဏ္ဍာ၌ပင်၊ သင်္ဂဟံ - သိမ်းယူအပ်ကုန် သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-န်၏၊ သီသဝေဌနပဋေ-ဥးခေါင်းကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အဝတ်ကို၊ ဝါ-ခေါင်းပေါင်း ပုဝါကို၊ ဝေဌနန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဧတေသု-ဤ ပါမင်္ဂ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံ ကိစ္ဆိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဘဏ္ဍာကို၊ ပေ၊ ပါမင်္ဂါဒိနိ-တို့ကို၊ ကောဋိယံ-အဖျား၌၊ ဝဟေတွာ-ကိုင်၍၊ အာကာသဋ္ဌိ- ကောင်းကင်၌ တည်သည်ကို၊ အကရောန္တော-မပြုဘဲ၊ [အိုးမှ အားလုံးလွတ် မသွားစေဘဲ-ဟူလို။] ဥစ္စာရေသိ-အထက်သို့မြှင့်အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)။

ဗံသန္တော နိဟရတီတိ ဧတ္ထ - ၌၊ (ဂူဠတ္ထံ)၊ ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ ပရိပုဏ္ဏာယ- သော၊ ကုမ္ဘိယာ- ၏၊ ဥပရိ- ၌၊ သမတိတ္ထိကံ - အနားရစ်နှင့် အညီအမျှပြည့်သည်ကို၊ (ကုမ္ဘိ - ပိုသည်၊) ကတွာ, ထပိတံ- ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကိုသော်၎င်း၊ (နိဟရတော၌စပ်။) ဧကံ- သော၊ ကောဋိ- အစွန်ကို၊ ဗုဓ္မေ-အိုး၏အတွင်းအရင်း၌၊ ဧကံ-သော၊ ကောဋိ-ကို၊ မုခဝန္တိယံ-နခမ်းရစ် ၌၊ ကတွာ, ထပိတံဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ဗံသန္တဿ-ပွတ်တိုက်လျက်၊ နိဟရတော- ထုတ်ဆောင်သောရဟန်း၏၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ ကုမ္ဘိ မုခါ-အိုးမျက်နှာဝမှ၊ မောစေန္တဿ-၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ယံ-အကြင်ဘဏ္ဍာကို၊ ဥပခုကုမ္ဘိယံဝါ - ထက်ဝက်ပြည့်သော အိုး၌သော်၎င်း၊ ရိတ္တကုမ္ဘိယံဝါ - အချည်းနှီးသောအိုး၌သော်၎င်း၊ ထပိတံ၊ တဿ-ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ အတ္တနော-၏၊ ဖုဋ္ဌောကာသောဝ-ထိအပ်သောအရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ-တည်ရာတည်း၊ သက လာ- သော၊ ကုမ္ဘိ- သည်၊ (ဌာနံ)၊ န- မဟုတ်၊ တသ္မာ, ကံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ ဗံသန္တဿာပိ- ပွတ်တိုက်လျက်လည်း၊ နိဟရတော- ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသ တော-တည်ရာအရပ်မှ၊ ကေသဂ္ဂမတ္ထေ-သည်၊ မုတ္တေ-သော်၊ ပါရာဇိကမေဝ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ပရိပုဏ္ဏာယဝါ-ပြည့်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥနာ ယဝါ - ယုတ်လျော့သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကုမ္ဘိယာ - မှ၊ ဥဇုကမေဝ - ဖြောင့်ဖြောင့်သာလျှင်၊ ဝါ- တဲ့တဲ့သာလျှင်၊ ဥဒ္ဓရန္တဿ - ထုတ်ဆောင်သော

ရဟန်း၏၊ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ - ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသာ - မှ၊ မုတ္တမတ္ထေဝ-
 လွတ်ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အန္တောကုမ္ဘိယံ-၌၊ ထပိ
 တံ-သော၊ ယံကိဋ္ဌိ-သော၊ ပါရာဇိကပ္ပဟောနတံ - ပါရာဇိကလောက်သော၊
 ဘဏ္ဍံ-ကို၊ သကလကုမ္ဘိယံ- ၌၊ စာရေန္တဿ- လှည့်လည်စေသောရဟန်း၏
 ၎င်း၊ ပါမင်္ဂါဒိ - ဆောက်လုံး အစရှိသောတန်ဆာကို၊ ယံသိတွာ နိဟရန္တဿ
 စ-၏၎င်း၊ ယာဝ-လောက်၊ မုခဝန္တိ - နခမ်းရစ်ကို၊ နာတိတ္တမတိ-မလွန်သေး၊
 တာဝ - ထိုနခမ်းရစ်ကို မလွန်သေးသမျှ၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊
 တဿ-ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ သဗ္ဗာပိ- သော၊ ကုမ္ဘိ - သည်၊ ဌာနံ(ဟောတိ)၊ ဣတိ-
 သို့၊ သင်္ခေပ မဟာပစ္စရိအာဒိသု-တို့၌၊ ဝုတ္တံ။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ထပိတဋ္ဌာနမေဝ-ထားအပ်ရာ
 အရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ-တည်ရာတည်း၊ သကလာ ကုမ္ဘိ(ဌာနံ)န၊ တသ္မာ၊ ပေ၊
 ဝုတ္တံ၊ တံ-ထို မဟာအဋ္ဌကထာစကားသည်၊ ပမာဏံ-နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းတည်း၊
 ဝါ - လိုရင်းပမာဏတည်း၊ ဣတရံပန - အခြားသော သင်္ခေပအဋ္ဌကထာ၊
 မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ အစရှိသည်တို့၌လာသော စကားကိုကား၊ (ဝုတ္တံ၌
 စပ်)အာကာသဂတံ၊ အကရောန္တဿ-ဘဲ၊ [“ကရောန္တဿ”ဟု ရှိသည်ကား
 မကောင်း။] စိဝရဝံသေ-သင်္ကန်းတန်းဝါး၌၊ ထပိတစိဝရ ဝေဋ္ဌနကနယေန-
 ထားအပ်သော သင်္ကန်းရစ်ပတ်နည်းဖြင့်၊ ဝါ - သင်္ကန်းကိုရစ်ပတ်၍ ထားပုံ
 နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ။ [သင်္ကန်းတန်း၌ ရစ်ပတ်ထားအပ်သော သင်္ကန်းခွေ၏အတွက်
 သင်္ကန်းတန်းတခုလုံးတည်ရာ ဖြစ်ပုံနည်းဖြင့် ဆိုအပ်သည် - ဟုလို၊] တံ - ထို
 စကားကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ဟိ - မှန်၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေ - သည်၊ အာဂတေ-
 ရောက်လသော်၊ ဂရုကေ-လေးသောအရပ်၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-တည်ရာ၏၊ သော-ဤ
 လေးသောအရာ၌ တည်ရခြင်းသည်၊ ဝိနယဓမ္မတာ - ဝိနည်း၏ ထုံးစံတည်း၊
 ဝါ - ဝိနည်း၌ အလေးပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ထုံးစံတည်း၊ အပိစ - ဝိနယဓမ္မတာ
 ဖြစ်ရုံသာ မကသေး၊ ယထာ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ အန္တောကုမ္ဘိယံ-၌၊

ဝိနယဓမ္မတာ ။ ။ ဝိနယဂရုကာနံ ဓမ္မတာ။ (ဋီကာ)၊ [ဝိနယဂရုကာတာဗျာပ
 နတ္ထံ ဟိ ဝိနယဂရုကောယေဝေတ္ထ ဝိနယသဒ္ဓေန ဝုတ္တော= ဝိနယဂရုကာအဖြစ်ကို ပြန်နှံ
 စေခြင်းအကျိုးငှါ ဝိနယဂရုကာပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝိနယသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုအပ်သည်၊ ဝိနယဂရုကာ
 ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးနှင့် ဆိုင်အောင် “ဝိနယ ဓမ္မတာ”ဟု ဝိနယသဒ္ဓါကို ဆိုသည်-ဟုလို။]

အပိစ။ ။ သင်္ခေပ မဟာပစ္စရိစသော အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်သောစကားသည်
 ဝိနယထုံးစံနှင့် မညီရုံသာမက၊ ပါဠိတော်နှင့်လည်းမညီ ဟု ပြလို၍ “အပိစ” စသည်နှင့်၊
 အိုးအတွင်း၌တည်သောဘဏ္ဍာ၏ တည်ရာသည် အိုးတခုလုံးမဟုတ်၊ တည်နေရာဌာန

ဌိတဿ - တည်သောဘဏ္ဍာ၏။ သဗ္ဗာ ကုမ္ဘိ ဌာနံ, န - မဟုတ်။ တေံ - ဤ အလုံးစုံသောအိုး၏ တည်ရာ မဟုတ်ကြောင်းကို။ အတ္တနော ၊ပေ။ ဆိန္ဒတိတံ ဝစနတောပိ-ဆိန္ဒတိဟု ဟောတော်မူအပ်သောစကားတော်ကြောင့်လည်း။ ဝေဒိတမ္ပံ၊ ဣတံ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

[ပါဠိတော်၌ “သပ္ပိဝါ” စသည်ရှိသောကြောင့် ထို သပ္ပိစသည်ကို ဖွင့်ပြ လို၍ “သပ္ပိအာဒိသု” စသည်မိန့်။] သပ္ပိအာဒိသု - တို့တွင်၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ် မထား တပါးပါးသော ဝတ္ထုကို၊ ပိဝတော - သောက်သောရဟန်း၏၊ ဧက ပယောဂေန-တကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဝါ-တကြိုက်ထည်းဖြင့်၊ ပီတ မတ္တေ - သောက်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ၊ ပန - ဝါဒန္တ ရကား၊ မဟာပစ္စရိအာဒိသု- တို့၌၊ အယံဝိဘာဂေါ - ဤဝေဘန်အပ်သော အထူးကို၊ ဒသိတော၊ (ကိံ)၊ မုခံ- ပါးစပ်ကို၊ အနပနေတွာ- မဖဲရှားမူ၍၊ ဝါ - မလွှဲမူ၍၊ အာကုန္တဿ-ဆွဲငင် လျက်၊ ဝါ = စုတ်ယူလျက်၊ ပိဝတော - ၏၊ ပရဂလဂတံ - လည်မျိုတဖက်၌ ရောက်သော ဝတ္ထုသည်၊ ပါဒံ - တမတ်ကို၊ သစေ န အဋ္ဌတိ၊ မုခဂတေန - ပါးစပ်၌ရောက်သော ဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တကွဖြစ်မှ၊ (ပါဒံ) သစေ အဋ္ဌတိ၊ (ဝေံသတိ)၊ တာဝရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏၊ ပန-ကား၊ ကဏ္ဍေန- လည်ချောင်းဖြင့်၊ ပရိန္တိန္ဒကာလေယေဝ-ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီးရာအခါ၌သာလျှင်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ခံတွင်းသို့ မျိုချလိုက်ခြင်းကို ကဏ္ဍေန ပရိန္တိန္ဒ - ဟု ဆိုသည်၊ “မုခဂတံ အဇ္ဈောဟဒကလေတိ အတ္ထော”-ဝိမတိ။] ဩဠေဟိ- နှုတ်ခမ်းတို့ဖြင့်၊ ပရိန္တိန္ဒန္တော-လျက်၊ ဩဠေ-တို့ကို၊ သစေပိ ပိဒဟတံ၊ ပါရာ ဇိကမေဝ (ဟောတိ)၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍ ဝေဠုနာဠိ နဠုနာဠိအာဒိဟိ - ကြာရိုး၊ ဝါးကျည်တောက် , ကျူကျည်တောက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပိဝန္တဿာပိ - ၏လည်း၊ ပရဂလဂတမေဝ - လည်ချောင်းတဖက်၌ရောက်သော ဝတ္ထုသည် ပင်၊ ပါဒံ - ကို၊ သစေ အဋ္ဌတိ၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ မုခဂတေန - ပါးစပ်၌ ရောက်သောဝတ္ထုနှင့်၊ သဟ-တကွဖြစ်မှ၊ (ပါဒံ)သစေ အဋ္ဌတိ၊ (ဝေံသတိ)၊

ကလေးမျှသာဖြစ်ကြောင်းကို “အတ္တနော ဘာဇနဂတံဝါ ကရောတိ၊ မုဠိဝါဆိန္ဒတိ” ဟူသော ပါဠိတော်ထေခံ၍လည်း သိနိုင်၏။ မိမိခွက်ကို အိုးထည်း၌သွင်းချထားသော ကြောင့်၎င်း၊ လက်ဆုပ်လည်း အိုးထည်း၌ပင် တည်နေသောကြောင့်၎င်း၊ အိုးတခုလုံး တည်ရာဖြစ်လျှင် အတ္တနောဘာဇနဂတပြုရုံမျှဖြင့်၎င်း၊ မုဠိဆိန္ဒနပြုရုံမျှဖြင့်၎င်း ပါရာဇိက မကျနိုင်၊ ယခုသော် ပါရာဇိကကျ၏ ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် “အိုးတခုလုံးသည် တည်ရာမဟုတ်နိုင်”ဟု သိသာသည်-ဟူလို။

ပါရာဇိကံ , နတာဝ ဟောတိ - မဖြစ်သေး၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍာဒိဂတေန - ကြာရိုး အစရှိသည်၌တည်သောဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိံ, ကောဗဒ္ဓဘာဝံ-ကို၊ ကောပေတွာ- ဖျက်၍၊ ဩဋ္ဌေဟိ, ပရိစ္ဆိန္ဒမတ္ထေ - သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥပ္ပလ ဒဏ္ဍာဒိဂတေန - နှင့်၊ သဒ္ဓိံ (ပါဒိ) သစေ အဋ္ဌတိ၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍာဒိနံ- တို့၏၊ ဝုဓေ - အရင်းကို၊ အင်္ဂုလိယာပိ - လက်ချောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝိဟိတမတ္ထေ - ပိတ်အပ်ပြီးကာမှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပါဒဋ္ဌနကေ-တမတ် တန်သောဝတ္ထုသည်၊ ပရဂလံ - လည်ချောင်းတဖက်သို့၊ အပ္ပဝိဋ္ဌေ - မဝင် သေးမီ၊ ဥပ္ပလဒဏ္ဍာဒိသုစ-တို့၌၎င်း၊ မုခေစ- ၌၎င်း၊ အတိရေကပါဒါရဟ မ္ပိ - တမတ်ထက်အလွန် ထိုက်တန်သော ဝတ္ထုသည်လည်း၊ ကောဗဒ္ဓံ - သည်၊ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ၊ ရက္ခတိယေဝ၊ ဣတိ - သို့၊ (အယံဝိဘာဂေါ ဒဿိတော၊) တံသဗ္ဗမ္ပိ-ထိုအလုံးစုံသော စကားကိုလည်း၊ [သုဒဿိတမေဝံ၌ ပဓာနစပ်၊] ဝါ-သည်လည်း၊ (ဘဇတိ၌ အပ္ပဓာနစပ်၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တနော၊ ပေ၊ ဆိန္ဒတိတိ - ဟူသော၊ ဣမံ နယံ-သို့၊ ဘဇတိ - ကပ်ဝင်၏၊ တသ္မာ သုဒဿိ တမေဝ၊ သေ - ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ - နာနာဗဒ္ဓမှ ရှေးဥျးစွာ၊ ကော ဗဒ္ဓေ- တစပ်ထည်းဖွဲ့အပ်သောဝတ္ထု၌၊ နယော- တည်း။

ပန-ကား၊ ဟတ္ထေနဝါ-ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပတ္ထေနဝါ-သော်၎င်း၊ ထာလကာ ဒိနာဝါ-သော်၎င်း၊ ကေနစိ ဘာဇနေန, ဂဟေတွာ-ခပ်ယူ၍၊ သစေ ပိဝတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ယမိပယောဂေ-အကြင်ပယောဂ၌၊ ပါဒဋ္ဌနကံ-သည်၊ ပူရတိ- ၏၊ တမိ-ထို ပယောဂသည်၊ ဂတေ-ရောက်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ယမိ-အကြင်ထောပတ် အစရှိသည်၌၊ ကေပယောဂေနဝ- တကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်ပင်၊ ဝါ - တကြိမ်တည်း ခပ်ယူခြင်း ဖြင့်ပင်၊ ပါဒဋ္ဌနကံ ဂဟေတွံ သက္ကောတိ၊ (တံ) သပိအာဒိ-သည်၊ မဟန္တံ - သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ကေဒ္ဓါရေယေဝ - တကြိမ်တည်း မြှောက်ခြင်း၌ပင်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဘာဇနံ-ကို၊ နိမုဇ္ဇာပေတွာ-မြုပ်စေ၍၊ ဂဏှန္တ သ- ခပ်ယူသောရဟန်း၏၊ ယာဝ-လေဘံ၊ ကောဗဒ္ဓံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တာဝ ရက္ခတိ၊ မုခဝနိ ပရိစ္ဆေ ဒေနဝါ-နခမ်းရစ် အပိုင်းအခြားဖြင့် သော်၎င်း၊ ဥဒ္ဓါရေနဝါ- ခွက်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် သော်၎င်း၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊

မုခ၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓါရေနဝါ။ ။ သပိတ်စသည်၌ အပြည့်မထည့်ဘဲ ယူလျှင် အိုးတွင်းက ဘဏ္ဍာသည် မုခဝနိဖြင့် အဆက်ပြတ်၏၊ အပြည့်ထည့်၍ ယူလျှင် နဂိုရက အတွင်း၌ နှစ်ထားသောကြောင့် အဆက်မပြတ်သေး၊ ထို့ကြောင့် ကြမြောက်လိုက်မှ အဆက် ပြတ်၍ ပါရာဇိက ကျသည်။

ယဒါ-၌၊ သပ္ပိံ-ကိုသော်၎င်း၊ တေလံ-ကိုသော်၎င်း၊ အစ္ဆိ-ကြည်သော၊ တေလ
သဒိသ မေဝ - ဆီနှင့် တူသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မရ ဖါဏိတံ- ပျားရည်
တင်လဲရည် ကိုသော်၎င်း၊ ကုမ္ဘိံ၊ အာဝိဇ္ဇေတွာ - စောင်းငှဲ့၍၊ အတ္တနော
ဘာဇနေ ပဝေသေတိ၊ တဒါ၊ တေသံ - ထို ထောပတ် အစရှိသည်တို့၏၊ အစ္ဆ
တာယ-ကြည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောဗဒ္ဒတာ-တစ်ထည်းဖွဲ့အပ်သည်၏
အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပါဒဉ္စနကေ- တမတ်တန်ဝတ္ထုသည်၊ မုခ
ဝန္နိတော - မှ၊ ဂဠိတမတ္ထေ - လျှောက်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ
(ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ပစိတွာ-၍၊ ထပိတံ-သော၊ မရဖါဏိတံ-သည်၊ သိလေ
သော ဝိယ-သစ်စေးကဲ့သို့၊ စိတ္တနံ-ဖြစ်သည်၊ အာကမုနဝိကမုနယောဂ္ဂံ-ရှေးရှု
ဆွင်ခြင်း၊ တဘက်သို့ တွန်းပို့ခြင်း၌ လျှောက်ပတ်သည်၊ ဟောတိ၊ [စိတ္တနန္တိ
ဗဒ္ဓံ (စပ်ဖွဲ့သည်)၊ အဘိမုခံ+ကမုနံ အာကမုနံ၊ ပရတော+ကမုနံ ဝိကမုနံ။]
ကုတ္တုစေ-သည်၊ ဥပ္ပန္ဓေ-သော်၊ ကောဗဒ္ဒမေဝ-သည်သာ၊ ဟုတွာ၊ ပဋိနိဟ
ရိတုံ-တဖန် ဆောင်ခြင်းငှါ၊ [အိုးထည်း၌ ပြန်သွင်းခြင်းငှါ-ဟုလို။] သက္ကာ-
တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေ-၍ ပျားရည် တင်လဲရည်သည်၊ မုခဝန္နိ
ယာ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ၊ ဘာဇနေ-မိမိခွက်၌၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်ပြီးသည်၊ (သမာနံ) ပိ၊
ဗာဟိရေန-ပြင်ဘက် ဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကောဗဒ္ဒတ္တာ-ကြောင့်၊ ရက္ခတိ၊ ပန-
ကား၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ။

ယောပိ-အကြင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ထေယျစိတ္တေန ပရဿ၊ ကုမ္ဘိယာ-
၌၊ ပါဒဉ္စနကံ-သော၊ သပ္ပိံ-ကိုသော်၎င်း၊ တေလံ-ကိုသော်၎င်း၊ အဝသံ-
မချွတ်ကေန်၊ ပိဝနကံ-သောက်လတံသော၊ ဝါ- စုတ်ယူလတံသော၊ ယံကိဉ္စိ-
သော၊ ဒုကူလသာဓကံ-ဘွဲ့ဖြူ အဝတ်ကိုသော်၎င်း၊ စမ္မာဏ္ဍာဒီနံ- သားရေ
ပိုင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ- ကိုသော်၎င်း၊ ပက္ခိပတိ- အံ၊ ပေ၊ ရိတ္တ
ကုမ္ဘိယာ-အချည်းနှီးသော အိုး၌၊ ဣဒါနိ-၌၊ တေလံ - ကို၊ အာကိရိသန္တိ-
လောင်းထည့်ကုန်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဥတွာ၊ ယံကိဉ္စိ၊ ဘဏ္ဍံ-ဘွဲ့ဖြူအဝတ် အစ
ရှိသော ဘဏ္ဍာကို၊ ထေယျစိတ္တော (ဟုတွာ) ပက္ခိပတိ၊ တံ- ထိုဘဏ္ဍာသည်၊
တတ္ထ-ထို အချည်းနှီးသော အိုး၌၊ တေလေ-ဆီကို၊ အာကိဏ္ဍေ-လောင်းထည့်
အပ်ပြီးသော်၊ ပဉ္စမာသကဉ္စနကံ- ငါးပဲတန်သော ဆီစသည်ကို၊ စေ ပိဝတိ၊
(ဧဝံသတိ)၊ ပီတမတ္ထေ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ

ပဋိနိဟရိတုံ သက္ကာတိ။ ။ ယခုစာများ၌ “သက္ကာတိ” ဟုရှိ၏။ ကောဗဒ္ဓံ ဟုတွာ
ထောက်၍ မရဖါဏိတံသည် ကတ္တားဖြစ်၏။ ထို ကတ္တား၌ စွမ်းနိုင်သောသတ္တိ မရှိ၊
တတ်ကောင်းသော သဘောသာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “သက္ကာတိ” ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ။

ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထို မဟာအဋ္ဌကထာစကားသည်၊ တတ္ထေဝ- ထို မဟာ အဋ္ဌကထာ၌ပင်၊ သုက္ခတဠာကေ-ခြောက်သောရေကန်၌၊ သုက္ခမာတိကာယ- ခြောက်သော ရေသွင်းမြောင်းကို၊ ဥဇုကရဏ ဝိနိစ္ဆယေန - ဖြောင့်အောင် ပြုရာဝယ် ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားနှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ - ဆန့်ကျင်၏၊ ဣတ္ထ - ဤ အချည်းနှီးသောအိုးဝယ်ဘဏ္ဍာကိုထည့်ရာ၌၊ အဝဟာရလက္ခဏံစ-ခိုးခြင်း၏ လက္ခဏာသည်လည်း၊ န ပညာယတိ- မထင်ရှား၊ တသ္မာ (တံ - ထို မဟာ အဋ္ဌကထာစကားကို)၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ပန - ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယာ ဒီသု-တို့၌၊ တဿ-ထို ချထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဥဒ္ဓါရေ- ထုတ်ဆောင် ခြင်း၌၊ ပါရာဇိကံ ဝုတ္တံ၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ ယုတ္တံ - သင့်၏။ [ထုတ်ဆယ်၍ ယူရာ၌ ဌာနာစာဝနပယောဂရှိသောကြောင့် ပါရာဇိကဟူသော ထိုစကား သည် သင့်၏။]

ပရဿ-သုတပါး၏၊ ရိတ္တကုမ္ဘိယာ- ၌၊ သင်္ဂေါပနတ္ထာယ - ဘဏ္ဍာကို လုံခြုံစေခြင်းငှါ၊ [ဤစကားဖြင့် သုဒ္ဓစိတ်ဖြင့် ထားကြောင်း ပြ၏။] ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ထပေတွာ-ထားပြီး၍၊ တတ္ထ - ထို အိုး၌၊ တေလေ - ကို၊ အာကိဏ္ဏေ-သော်၊ အယံ-ဤ အိုးရှင်သည်၊ သစေ ဇာနိဿတိ-အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ မံ - ကို၊ ပလိဗုဒ္ဓိ သတိ-နှောက်ရှက်လတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဘိတော - သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပါဒဋ္ဌနကတေလံ - တမတ်တန်ဆီကို၊ ဝိတံ - သောက်ပြီးသော၊ ဘဏ္ဍံ - ကို၊ ထေယျစိတ္တေန, ဥဒ္ဓရတိ-ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ သုဒ္ဓစိတ္တေန, ဥဒ္ဓရတိ-အံ့၊ ပရေ-အခြားသူသည်၊ (ဆီ၏ အရှင်သည်၊) အာဟရာပေန္တေ- ဆောင်စေလသော်၊ ဝါ-အစားတောင်းလသော်၊ ဘဏ္ဍာဒေယျံ-ဘဏ္ဍာဒေယျ သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပရဿ - အခြားသူ၏၊ ယံ - အကြင် ဘဏ္ဍာသည်၊ နဋ္ဌံ- ပျက်စီးပြီ၊ တဿ - ထို ပျက်စီးသော ဘဏ္ဍာ၏၊ မူလံဝါ - တန်ဖိုးကိုသော် ၎င်း၊ တဒေဝဝါ ဘဏ္ဍံ - ထို ဘဏ္ဍာကိုပင်လျှင်သော်၎င်း၊ ဒါတဗ္ဗံ - အစား ပေးထိုက်၏၊ ဣတိ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော- ဘဏ္ဍာဒေယျံပုဒ်၏ အနက်

တတ္ထေဝံ၊ ပေ၊ ဝိရုဇ္ဈတိ ။ ။ ထို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ပင် ရေရှိသော ကန်ရိုးကို အားနည်းအောင် ပြုပြီးနောက် ကန်၏ ခြောက်နေသော ရေထုတ်မြွန်ကို ပိတ်ခြင်း , တခြားသို့ သွားသော ရေလမ်းကို ကံသင်းဖွဲ့၍ ရေကန်ဘက်သို့ လာအောင် ပြုခြင်း အားဖြင့် မိုဗ်းရှာသော အခါ ရေများစွာလာ၍ ကန်ရိုး ကျိုးအောင် ဖျက်ဆီးလျှင် ဘဏ္ဍာဒေယျ ဟု သာ ဆို၍ ပါရာဇိက ဟု မဆို၊ ထို့ကြောင့် ထို ဆိုအပ်ပြီးသော “ဆီ စသည် မရှိသေးသော အိုး၌ ဆီစသည် စုံတ်အောင် အဝတ်စသည်ကို ချထားနှင့်လျှင် တမတ်တန်သောဆီကို စုတ်မိက ပါရာဇိကကျ၏” ဟူသော ထို မဟာအဋ္ဌကထာသည် သူ၏ စကားနှင့်ပင် ဆန့်ကျင်၏-ဟူလို။

တည်း၊ နောစေ ဒေတိ - အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ သာမိကဿ - ဧ၊ ဓုရနိက္ခေပေ -
ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပရဿ - ဧ၊ ကုမ္ဘိယာ - ဌ၊ အညော - သည်၊ သပ္ပိဝါ - ကိုသော်၎င်း၊
တေလံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ သစေ အာကိရတိ - အကယ်၍ လောင်းထည့်အံ့၊
တတြမ-ထိုအိုး၌လည်း၊ အယံ - ဤရဟန်းသည်၊ ထေယျစိတ္တေန-ဖြင့်၊ တေလ
ပိဝနကံ - ဆီကိုသောက်လတံ့သော၊ [တေလသာ မက၊ သပ္ပိလည်းပါသော
ကြောင့် “ တေလပိဝနကံ ” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ ပါဒန္တနကပိဝ
နကံ ” ဟု ရှိလျှင် သာ၍ကောင်းမည်။] ဘဏ္ဍံ ပက္ခိပတိ၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ပါရာ
ဇိကံ(ဟောတိ)၊ [ဟတ္ထတော မုတ္တမတ္ထေ ပါရာဇိကံကို “ ဝုတ္တနယေနေဝ ” ဟု
ဆိုသည်။] အတ္တနော၊ ရိတ္တကုမ္ဘိယာ-ဌ၊ ပေ၊ အာကိရဏဘာဝံ-လောင်းထည့်
လတံ့၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ ထေယျစိတ္တေန ဘဏ္ဍံ , နိက္ခိပတိ - ချထားအံ့၊ ပုဗ္ဗေ
ဝုတ္တနယေနေဝ, ဥဒ္ဓါရေ - ထုတ်ဆောင်ရာအခါ၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊
သုဒ္ဓစိတ္တော-ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိက္ခိပိတွာ-၍၊ ပစ္စာ-၌၊ ထေယျစိတ္တေန ဥဒ္ဓ
ရတိ၊ ပါရာဇိကမေဝ (ဟောတိ)၊ သုဒ္ဓစိတ္တောဝ- စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်
သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥဒ္ဓရတိ၊ အဝဟာရော-ခိုးခြင်းသည်၊ နေဝ(ဟောတိ)၊
ဂိဝါ - ကြွေးမြီသည်၊ န (ဟောတိ)၊ ပန - ဝါဒန္တ ရကား၊ မဟာပစ္စရိယံ ,
အနာပတ္တိမတ္တမေဝ - အနာပတ်မျှ ကိုသာ၊ ဝုတ္တံ၊ [“နေဝ အဝဟာရော, န

ဘဏ္ဍံ ဒေယျံ ။ ။ ဘဏ္ဍံဒေယျံပုဒ်၏အနက်ကို “ ယံ ပရဿ ၊ ပေ၊ အတ္ထော ” ဟု
ဖော်သောကြောင့် ဘဏ္ဍံဒေယျံ၏နောက်၌ “ ဘဏ္ဍံဒေယျံနာမ ” ဟု မရှိသင့်၊ ထို နာမ
သဒ္ဓါနှင့် တွဲရာ၌လည်း “ အတ္ထော ” ဟု ထားရိုး မရှိ၊ “ ယံ ပရဿ နဋ္ဌံ, တဿ မူလံဝါ ”
ဖြင့် “ ဒါတဗ္ဗံတိ ဒေယျံ၊ ဘဏ္ဍံဿ - ဧ၊ ဒေယျံ - အစားပေးထိုက်သော အဖိုးတည်း၊
ဘဏ္ဍံဒေယျံ-ဖိုး ” ဟူသောအနက်ကိုပြန်၊ ဤအလို “ ဘဏ္ဍံ၏ တန်ဖိုးငွေကိုပေး ” ဟု
ဆိုလို၏၊ “ တဒေဝ ဝါ ဘဏ္ဍံ ဒါတဗ္ဗံ ” ဖြင့် “ ဒါတဗ္ဗံတိ ဒေယျံ၊ ဘဏ္ဍံမေဝ+ဒေယျံ
ဘဏ္ဍံဒေယျံ-အစားပေးထိုက်သောဘဏ္ဍံ၊ ဝါ-ဘဏ္ဍံစား ” ဟူသော အနက်ကိုပြန်၊
[ယောဇနာ၌ “ ဘဏ္ဍံ+တံ+ဒေယျံစာတိ ဘဏ္ဍံဒေယျံ ” ဟု ပြန်၊] ဤနည်းအလို
“ ဆီတဆယ်သားပျက်လျှင် ဆီတဆယ်သားကိုပင် အစားပေး ” ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပျက်
စီးသောဆီက မရှိတော့ပြီဖြစ်၍၊ အလားတူဆီကိုပင် “ တဒေဝ-ထိုဆီ ” ဟု သဒိသုပစာရ
နည်းအားဖြင့် ဆိုသည်။]

ပါရာဇိက။ ။ ဘဏ္ဍံဒေယျံထိုက်ရာ၌ “ နောစေ ဒေတိ၊ သာမိကဿ ဓုရနိက္ခေပေ
ပါရာဇိကံ ” ဟု ဆိုသောကြောင့် မိမိကလည်း “ ဘဏ္ဍံစားမပေးဘူး ” ဟု၎င်း၊ ဥစ္စာ
ရှင်ကလည်း “ ရမှာမဟုတ်တော့ ” ဟု၎င်း၊ ဓုရနိက္ခေပပြုလိုက်လျှင် ပါရာဇိကကျသည်ကို
သတိပြုပါ။

ဂီဝါ”ဟု ခွဲခြားမနေတော့ဘဲ “အနာပတ္တိ”ဟုသာဆိုသည်။ သဘောသွားမှာ အတူတူပင်-ဟုလို။] ကိဿ-ကြောင့်၊ မမ-၏၊ ကုမ္ဘိယံ-၌၊ တေလံ-ကို၊ အာ ကိရသိ-လောင်းထည့်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ကုပိတော-စိတ်ဆိုးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္တနော ဘဏ္ဍံ ဥဒ္ဓရိတွာ , ဆဇ္ဇေတိ - စွန့်ပစ်အံ့၊ နော ဘဏ္ဍာ ဒေယျံ-ဘဏ္ဍာဒေယျမထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ကုရုန္တိယံ ဝုတ္တံ။

ထေယျစိတ္တေန - ဖြင့်၊ တေလံ, ဂဠေတုကာမော- လျှောကျစေလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ မုခဝနိယံ-အိုးနခမ်းရင်၌၊ ဂဟေတွာ ကုမ္ဘိ, အာပိဉ္ဇတိ-စောင်း ငှဲ့အံ့၊ ပါဒဂ္ဂနကေ- တမတ်တန်သောဆီသည်၊ ဂဠိတေ-လျှောကျလသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ထေယျစိတ္တေနဝ-ပင်၊ သပိတွာ-ယိုစီး၍၊ ဂမိဿတိ- သွားလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ (ကုမ္ဘိ - ကို) ဇဇ္ဇရံ-ဆွေးမြေ့အောင်၊ ဝါ- ပါးနေအောင်၊ ကရောတိ-အံ့၊ [ရှေးက “ဇဇ္ဇရံ-ကွဲအက်သည်ကို”ဟု ပေး၏။]

နော အဝဟာရော န ဂီဝါ။ ။ ထေယျစိတ်မပါသောကြောင့် အဝဟာရလည်း မဖြစ်၊ မိမိအိုးဖြစ်၍ ဂီဝါလည်းမဖြစ်၊ “ဣဏေ ဂီဝါ ဂလေပိစ”အဘိဓာန်(၁၁၃၀) နှင့်အညီ ကြွေးကို ဂီဝါဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဘဏ္ဍာဒေယျံ ဥဒ္ဓာရှင်က တောင်းသောအခါ မပေးလျှင် တန်ဖိုး အလိုက်ဆုံးဖြတ်ရာသကဲ့သို့ ဤ “ဂီဝါ”ဟု လာရာ၌လည်း ဆိုင်ရာကတောင်းသောအခါ မပေးလျှင် တန်ဖိုးအလိုက် ဆုံးဖြတ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဘဏ္ဍာဒေယျနှင့် ဂီဝါကို ဤ နေရာမျိုး၌ ပရိယာယ်ဟုသာမှတ်။ [ပဋိဒေယျ နဋ္ဌေ ဇိဏ္ဏေ, ဂီဝါနောဒေယျ စောဒိ တော၊ မုရုနိက္ခေပတော တေသံ, ဟောတိ ဘဏ္ဍာဂ္ဂကာရိယော၊-ခုဒ္ဓသိက္ခာ, ပကိဏ္ဏက ခဏ်း(၃၂)။] (သူတပါးဥဒ္ဓာကို စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်းဖြင့် ရွှေ့၍သိမ်းထား ရာ စသည်၌) ထို ဥဒ္ဓာပျောက်သွားလျှင် သိမ်းထားသူမှာ ဂီဝါ ထိုက်သည်ဟု ဆို၏။ ထို ဂီဝါမျိုး၌ကား အစားမပေးသော်လည်း ပါရာဇိက မဖြစ်သင့်။

အတ္တနောဘဏ္ဍံ ။ ။ ဆီမလောင်းခင် မိမိအိုး၌ သုဒ္ဓစိတ်ဖြင့် ထားပြီးနောက် သူတပါး ဆီလောင်းလာသော အခါ ထိုဆီကို စုတ်ပြီးသောဘဏ္ဍာကို “ အတ္တနော ဘဏ္ဍံ ”ဟု ဆိုသည်။ [“ဘဏ္ဍာဒေယျ မထိုက်”ဟုသောစကားဖြင့် မဟာအဋ္ဌကထာ၏ “နော အဝဟာရော, န ဂီဝါ” ဟုသောစကားကိုပင် ထောက်ခံရာရောက်၏။]

ဇဇ္ဇရံ။ ။ အပေါက်ဖြစ်အောင် မဖောက်သေးဘဲ ဆီကတိုးတွေ့လျှင် ပေါက်သွား လောက်အောင် အပေါက်ဖြစ်လုနီးနီး ပြုထားသည်ကို “ဇဇ္ဇရံကရောတိ”ဟု ဆိုသည်။ [ထောမနိမိ၌ ဇရိဇဇာတ်နောင် အရန်ပစ္စည်းဖြင့် “ဇရိဇရ” ဟု ရှိ၏။ ရ်ပျောက်၍ ဒွေဘော်ရောက်လျက် ပါဠိ၌ “ဇဇ္ဇရ”ဟု ပြီးသည်။ ဇရိဇဇာတ်လည်း ဇရဇာတ်ကဲ့သို့ ဘဿန - နဂိုရိသဘောမှ လျှော့ခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ ဓာတွတ္ထ သင်္ဂဟ၌ကား ဇဇ္ဇရောကို ဇရဇာတ်အရာ၌ ထုတ်ထား၏။]

ပါဒ္ဓန္တနကေ-တမတ်တန်သောဆီသည်၊ သဝိတွာ-၍၊ ဂတေ-သွားလသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ထေယျစိတ္တေနော , ဆိဒ္ဓံ - အပေါက်ကို၊ ဩမဋ္ဌံဝါ- ဩမဋ္ဌအပေါက်ကိုသော်၎င်း၊ ဥမ္မဋ္ဌံဝါ - သော်၎င်း၊ ဝေမဋ္ဌံဝါ- သော်၎င်း၊ (ကရောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဣဝံ- ဤ အပေါက်သုံးမျိုးသည်၊ သမ္မောဟဋ္ဌာနံ- တွေဝေခြင်း၏တည်ရာတည်း၊ [အာပတ်ကို ဆုံးဖြတ်ဘို့ရန် တွေဝေရာဌာန ဖြစ်သည်-ဟူလို။] တသ္မာ သုဋ္ဌ၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗိ-မှတ်သားရာ၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဣ - ဤ အပေါက်သုံးမျိုး၌၊ ဝိနိစ္ဆယော - တည်း၊ အဓောမုခဆိဒ္ဓံ - အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသောအပေါက်သည်၊ ဩမဋ္ဌံနာမ - ဩမဋ္ဌမည်၏၊ ဥဒ္ဓံမုခဆိဒ္ဓံ- အထက်၌ မျက်နှာဝရှိသောအပေါက်သည်၊ ဥမ္မဋ္ဌံ နာမ-၏၊ ဥဠုကံဿ-ရေမှုတ်၏၊ (ဆိဒ္ဓံဣဝ-ကဲ့သို့) ဥဇုကတဆိဒ္ဓံ-ဖြောင့်ဖြောင့် ပြုအပ်သောအပေါက်သည်၊ ဝေမဋ္ဌံနာမ - ၏၊ တတြိ - ထို အပေါက်သုံးမျိုး တွင်၊ ဩမဋ္ဌဿ - ဩမဋ္ဌအပေါက်၏၊ ဗဟိ - မှ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ကတဿ- ပြုအပ်သောအပေါက်၏၊ အပ္ပန္နရတော-အတွင်းဘက်အစွန်မှာ၊ ပါဒ္ဓန္တနကေ- သော၊ တေလေ-သည်၊ ဂဠိတေ-သော်၊ ဗဟိ- သို့၊ အနိက္ခန္တေပိ-မထွက်သေး သော်လည်း၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ကသ္မာ- နည်း၊ ယသ္မာ, တတော-ထို အတွင်းဘက်အစွန်မှာ ဂဠိတမတ္တံ-လျှောကျကာမျှသည်၊ (သမာနံဝေ-သာ၊) ဗဟိ- ၌၊ ဂတံနာမ- ရောက်ပြီးမည်သည်၊ ဟောတိ၊ ကုမ္ဘိဂတသင်္ချံ - အိုး၌ တည်သော ဆီဟူသော အရေအတွက်ကို၊ န လဘတိ - မရတော့၊ အန္တော- အတွင်းမှာ၊ ပဋ္ဌာယ, ကတဿ- ပြုအပ်သော အပေါက်၏၊ ဗဟိရန္တတော- အပြင်ဘက်အစွန်မှာ၊ ပါဒ္ဓန္တနကေ - တမတ်တန် ဆီသည်၊ ဂဠိတေပါရာဇိကံ ဟောတိ၊ ဥမ္မဋ္ဌဿ- ဥမ္မဋ္ဌအပေါက်၏၊ ယထာဝါ တထာဝါ- အမှတ်မထား တပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကတဿ- ပြုအပ်သောအပေါက်၏၊ [အတွင်းမှဖြစ်စေ အပမှဖြစ်စေ စ၍ပြုအပ်သော အပေါက်၏]၊ ပေ၊ ဟိ- မှန်၊ တံ - ထိုဆီသည်၊ ယာဝ-လောက်၊ ဗဟိရန္တတော န ဂဠတိ၊ တာဝ, ကုမ္ဘိ ဂတမေဝ-အိုး၌တည်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ။

စ-အဘို့တပါးကား၊ ဝေမဋ္ဌဿ-ဝေမဋ္ဌအပေါက်၏၊ ကပါလမဇ္ဈတော- အိုးအခွံ၏အလယ်မှာ၊ ဂဠိတဝသေန ကာရေတဗ္ဗော၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌကထာသု

ဩမဋ္ဌံ စသည်။ ။ အဝမသီယတေ- အောက်၌ မျက်နှာဝရှိအောင် သုံးသပ်အပ် (ဖောက်အပ်) ၏၊ ဣတိ ဩမဋ္ဌံ၊ စူးကို အောံဘက်မှ အထက်သို့ ထိုး၍ဖောက်အပ်သော အပေါက်တည်း၊ ဥဒ္ဓံ မသီယတေတိ ဥမ္မဋ္ဌံ = အထက်၌ မျက်နှာဝရှိအောင် အထက်မှ အောံသို့စိုက်၍ ဖောက်အပ်သောအပေါက်၊ ဝိမသီယတေတိ ဝိမဋ္ဌံ၊ ဝိမဋ္ဌံယေဝ ဝေမဋ္ဌံ= ရှေ့ ၌ ပေါက်နှင့် မတူအောင် အလယ်ထဲထဲ ဖောက်အပ်သော အပေါက်။

ဂုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုအဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်သောစကားသည်၊ အန္တော-
 မှု၎င်း၊ ဗဟိစ-မှု၎င်း၊ ပဋ္ဌာယ မဇ္ဈေ၊ ထပေတွာ-တန့်ထား၍၊ ကတဆိဒ္ဒေ-၌၊
 [ပစ္စာ တံ ဆိန္ဒန္တေန ကတဆိဒ္ဒေ= အလယ်တဲတဲ၌ ငှိုးအသားကို ခပ်ပါးပါး
 ချန်ထား၍ အတွင်းနှင့် အပြင် ဖောက်ပြီးမှ ထို အကျန်ကို ဖောက်အပ်သော
 အပေါက်၌။] တဋ္ဌာကဿ - တဘက်ဆည်း ကန်၏။ [ဇီကာ၌ “စ” မပါ။]
 မရိယာဒ ဘေဒေန (မရိယာဒ ဘေဒနေန) - ကန်ဘောင် ကန်ရိုးကို ချိုးပုံ
 နည်းနှင့်၊ သမေတိ-ညီညွတ်၏။ [ဥဒကကထာ၌ ကန်သင်းဖျက်ပုံ ၃ နည်းပါ၏။
 ထိုတွင် အလယ်ခေါင်ကို နောက်မှ ဖျက်သောနည်းနှင့် တူသည်-ဟူလို။] ပန-
 ဆက်၊ အန္တော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ ကတေ-ပြုအပ်သော အပေါက်၌၊ ဗဟိရန္တေန-
 အပြင်ဘက် အစွန်ဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အပြင်ဘက်အစွန်မှ ဆီထွက်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ဗဟိ
 ပဋ္ဌာယ ကတေ၊ အဗ္ဘန္တရေနဝါ-အတွင်းဘက်အစွန်ဖြင့်၎င်း၊ ဝါ-အတွင်းဘက်
 အစွန်မှ ဆီထွက်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ကာရေတဗ္ဗော၊ ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ ဣဒံပိ-ဤ
 ၃ မျိုးသော အဆုံးအဖြတ်သည်လည်း၊ ဣတ္ထ-ဤ ဝေမဋ္ဌ အပေါက်၌၊ ယုတ္တံ-
 သင့်မြတ်၏။

ပန-ဆက်၊ ယော - အကြင်ရဟန်းသည်၊ (ကုမ္ဘိ - သည်၊) ဝနိတွာ-လိမ့်၍၊
 ဝန္တိဿတိ-သွားလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ထေယျစိတ္တေန-ဖြင့်၊ ကုမ္ဘိယာ-၏၊
 အာဓာရကံဝါ- တည်ရာ ကရွတ်ခွေကိုသော်၎င်း၊ ဥပတ္တန္တန လေဠုကေဝါ-
 ထောက်ခံထားသော ခဲတို့ကိုသော်၎င်း၊ [ခုထားသော ခဲသုံးလုံး စသည်ကိုဆို
 သည်။] အပနေတိ-ဖယ်ရှားအံ့၊ (ကုမ္ဘိယာ-သည်၊) ဝနိတွာ, ဝတာယ-သွားလ
 သော်၊ ပါရာဇိတံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ တေလာကီရဏဘာဝံ-ဆီလောင်း
 ထည့်လတံ၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ, ရိတ္တကုမ္ဘိယာ - ၏၊ ဇဇ္ဇရဘာဝေ- ဆွေးမြေ
 သည်၏အဖြစ်ကို (ကတေ) ဝါ-သော်၎င်း၊ ဆိဒ္ဒေသု-တို့ကို၊ ကတေသုဝါ-ကုန်
 သော်၎င်း၊ ပစ္စာ-၌၊ နိက္ခန္တ တေလပ္ပမာဏေန - ထွက်သောဆီပမာဏဖြင့်၊
 ဘဏ္ဍဒေယျံ ဟောတိ၊ အဋ္ဌကထာသု ပန - တို့တွင်ကား၊ ကတ္တစိ-အချို့ အဋ္ဌ
 ကထာ၌၊ ပါရာဇိကန္တိပိ-ပါရာဇိကံဟူ၍လည်း၊ လိခိတံ-ရေးသားအပ်ပြီ၊ တံ-
 ထိုစကားကို၊ ပမာဒလိခိတံ-မေ့လျော့သဖြင့် ရေးသားအပ်၏၊ ဝါ-အမှတ်တမဲ့

ဣဒမ္ပေတ္ထ ယုတ္တံ။ ။ အယံ တိပွကာရောပိ ဣတ္ထ ဝေမဋ္ဌဆိဒ္ဓေ ယုတ္တော = အတွင်း
 အပြင် အလျင်ဖောက်၍ အလယ်ကိုနောက်မှ ဖောက်အပ်သော အပေါက်၌ အလယ်ဖြင့်
 ဆုံးဖြတ်, အတွင်းမှစ၍ ဖောက်အပ်သော အပေါက်၌ အပြင်အစွန်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်, အပြင်မှ
 စ၍ဖောက်အပ်သော အပေါက်၌ အတွင်းအစွန်းဖြင့်ဆုံးဖြတ်၊ ဤဆုံးဖြတ်ပုံ ၃ နည်းလုံး
 သင့်၏။ [“တိပွကာရောပိ” ဟု ဇီကာ၌ရှိသောကြောင့် “ဣဒမ္ပေတ္ထ” ဟု ရှိရမည်။]

ရေးသားအပ်၏။ ပရိပုဏ္ဏာယ-ဆီပြည့်နေသော၊ ကုမ္ဘိယာ-၏။ ဥပရိ၊ ကဋ္ဌဝါ-
 သစ်သားကိုသော်၎င်း၊ ပါသာဏံဝါ- ကျောခဲကိုသော်၎င်း၊ (ဒုဗ္ဗဒ္ဓံ ကရောတိ၊
 ဒုဗ္ဗပိတံ ထပေတိ၌စပ်။) ပတိတွာ-ကျ၍၊ ဘိန္ဒုဿတိ-ခွဲလတံ၊ တတော-ထိုသို့
 ခွဲခြင်းကြောင့်၊ တေလံ- သည်၊ ပဉ္စရိဿတိ - ယိုစီးလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 ထေယျစိတ္တေန၊ ဒုဗ္ဗဒ္ဓံဝါ-မကောင်းသဖြင့် ဖွဲ့ချည်အပ်သည်မည်လောက်အောင်
 မူလည်း၊ ကရောတိ-အံ့၊ ဒုဗ္ဗပိတံဝါ-မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သည်မည်လေခံ
 အောင်မူလည်း၊ ထပေတိ- အံ့၊ အဝဿံ- မချွတ်ကေန၊ ပတနကံ- ကျလတံ
 သည်၊ (သမာနံ)၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော
 ရဟန်း၏၊ ကတမတ္ထေ - ပြုအပ်ပြီးကာမျှ၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ရိတ္တကုမ္ဘိ
 ယာ ဥပရိ၊ ကရောတိ-အံ့၊ [ကဋ္ဌ-ပါသာဏတခုခုကို ဒုဗ္ဗဒ္ဓ ဒုဗ္ဗပိတပြုအံ့။] တံ-
 ထိုသစ်သားသည်၊ ဝါ-ထိုကျောက်ခဲသည်၊ ပစ္စာ၊ ပုဏ္ဏကာလေ-ဆီပြည့်ရာ
 အခါ၌၊ ပတိတွာ - ကျ၍၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲအံ့၊ ဘဏ္ဍဒေယျံ (ဟောတိ)၊ ဟိ -မှန်၊
 ဤဒိသေသု - ကုန်သော၊ ဌာနေသု- အရာတို့၌၊ ဘဏ္ဍဿ-၏၊ နတ္ထိကာလေ-
 မရှိရာအခါ၌၊ ကတပယောဂတ္တာ - ပြုအပ်သောပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 အာဒိတောဝ-မှပင်၊ ပါရာဇိကံ၊ န ဟောတိ-သေး၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပါရာဇိက
 မဖြစ်သေးပါသော်လည်း၊ ဘဏ္ဍဝိနာသ ဒွါရဿ - ဘဏ္ဍာ ပျက်စီးခြင်း၏
 အကြောင်း၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတတ္တာ ဘဏ္ဍဒေယျံ ဟောတိ၊ အာဟရာပေန္တေသု-
 ဥစ္စာရှင်တို့က ဆောင်စေကုန်လသော်၊ အဒဒတော - မပေးသောရဟန်း၏၊
 သာမိကာနံ၊ ဓုရနိက္ခေပေန-ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ထေယျစိတ္တေန၊ (ဥဒကံ - သည်) ဝဋ္ဌိတွာ - လိမ့်၍၊ ဝမိဿတိ - လတံ၊
 (ဣတိ) ဝါ - ဤသို့ ကြံ၍သော်၎င်း၊ ဝေလံ - ကမ်းကို၊ ဥတ္တရာပေဿတိ-
 လျှံတက်စေလတံ၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ မာတိကံ- ရေမြောင်းကို၊ ဥဇုကံ- အောင်၊
 ကရောတိ-အံ့၊ (ဥဒကံ-သည်) ဝဋ္ဌိတွာဝါ-လိမ့်၍မူလည်း၊ ဝစ္စတု-သွားပစေ၊
 ဝေလံဝါ - ကိုမူလည်း၊ ဥတ္တရတု - လျှံတက်ပစေ၊ ဥဇုကရဏကာလေ -

ဥဇုကံ ကရောတိ။ ။ ရေမြောင်းသည် ကောက်နေလျှင် ရေစီးမသန်၊ ဖြောင့်မှ
 ရေစီးသန်၏။ ထို့ကြောင့် ရေအားကောင်းသဖြင့် ရေမြောင်းမှဝင်လာသော ရေသည်
 (ဥစ္စာရှင်၏လယ်ထည်း၌ ရပ်တန့်မနေဘဲ) လိမ့်၍သော်လည်း ထွက်သွားလိမ့်မည်၊
 သို့မဟုတ် နဂိုရိရှိပြီးရေများကို ကံသင်းပေါ်သို့ လျှံတက်သွားစေလိမ့်မည်။ [ဝမိဿတိ၊
 ဥတ္တရာပေဿတိတို့၏ ကတ္တာကို ရေမြောင်းမှ အဟုန်ဖြင့် စီးလာသော ဥဒကကို
 ယူရမည်၊ ထို့ကြောင့် ယောဇနာ၌ “ ဥဒကံ ဝဋ္ဌိတွာ ” ဟု “ ဥဒကံ ” ပါသည်၊ တိုက်ရိုက်
 ပါလျှင် ကောင်း၏၊ မပါလျှင် ထည့်ရမည်။]

ဖြောင့်အောင်ပြုရာအခါ၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဟိ - မှန်၊ ဤဒိသာ - ကုန်သော၊ ပယောဂါ-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗပယောဂါဝဟာရေ-၌၊ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ၊ သုက္ခမာတိကာယ- ကို၊ ဥဇုကတာယ- ဖြောင့်အောင်ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ပစ္စာ၊ ဥဒကေ- သည်၊ အာဂတေ- သော်၊ ဝနိတွာဝါ ဂစ္ဆတု၊ ဝေလံဝါ ဥတ္တရတု၊ ဘဏ္ဍဒေယံ (ဟောတိ)၊ ကဿာ - နည်း၊ ဌာနာစာဝန ပယောဂဿ - ၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ တဿ-ထို ဌာနာစာဝနပယောဂ မရှိခြင်း ၏၊ လက္ခဏံ-သည်၊ နာဝဋ္ဌေ-နာဝဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ အာပိ ဘဝိဿတိ။

တတ္ထေဝ ဘိန္ဒုတိဝါတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ တာဝ-ဝဒန္တိ ဝါဒမှ ရှေးဥျားစွာ၊(မဟာ)အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ဝုတ္တံ၊ [“အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တန္တိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ရှေးစာများ၌ “မဟာ” မပါဟု သိ၊](ကိ)၊ ဘိန္ဒုတိဝါတိ-ကား မုဂ္ဂရေန-လက်ရိုက်ဖြင့်၊ ပေ'ထေတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲအံ့၊ ဆဒ္ဓေတိဝါတိ - ကား၊ ဥဒကံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ဝါလိတံဝါ-သဲကိုသော်၎င်း၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ ဥတ္တရာပေတိ-လျှံတက်စေအံ့၊ ဈာပေတိဝါတိ-ကား၊ ဒါရုနိ-တို့ကို၊ အာဟရိတွာ၊ ဈာပေတိ-လောင်းစေအံ့၊ ဝါ - မီးရှို့ အံ့၊ အပရိဘောဂံဝါ ကရောတိတိ- ကား၊ အခါဒိ တဗ္ဗံဝါ-မခဲစားထိုက်သည် ကိုသော်၎င်း၊ အပါတဗ္ဗံဝါ-မသေခံထိုက်သည်ကို သော်၎င်း၊ ကရောတိ၊ ဥစ္စာရံဝါ - ကျင်ကြီးကို သော်၎င်း၊ ပဿာဝံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ဝိသံဝါ-အဆိပ်ကိုသော်၎င်း၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌံဝါ- စားကြွင်းကိုသော်၎င်း၊ ကုဏပံဝါ-အကောင်ပုတ်ကိုသော်၎င်း၊ ပါတေတိ-ကျစေအံ့၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ ဌာနာ- မှ၊ စာဝနဿ - ရှေ့ စေခြင်း၏၊ နတ္ထိတာယ - ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌ-

တတ္ထေဝ ဘိန္ဒုတိဝါ စသည်။ ။ပါဠိတော်၌ “ သပိံဝါ တေလံဝါ မရံဝါ ဖါဏိ တံဝါ” ဟု ရှေ့ဝါကျ၌ ရှိ၏၊ ထိုပုဒ်များကို လိုက်စေ၍ ဘိန္ဒုတိ၊ ဆဒ္ဓေတိ၊ ဈာပေတိ၊ အပရိဘောဂံ ကရောတိ တို့၏ ကံ ပုဒ်ကို ထည့်ပါ။ ထိုတွင် ထောပတ်အိုး စသည်ကို လက်ရိုက်ခုတ်ဖြင့် ရိုက်ခွဲသူကို ဘိန္ဒုတိ ဟု၎င်း၊ ထောပတ်အိုး စသည်၌ ရေ၊ သို့မဟုတ် သဲကို လောင်းထည့်၍ ထောပတ်စသည်တွေ လျှံတက်လာအောင် ပြုသူကို ဆဒ္ဓေတိ ဟု ၎င်း၊ ထောပတ်အိုးဘေး၌ ထင်းတွေကို ပုံထား၍ မီးရှို့သူကို “ ဈာပေတိ” ဟု၎င်း ဆိုသည်။

အခါဒိတဗ္ဗံ အပါတဗ္ဗံ ။ ။ အပရိဘောဂံ၏ အဖွင့်တည်း၊ ထောပတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်းလဲတို့က ပြစ်၍ အခဲဖြစ်နေလျှင် ခဲစားရ၏၊ ကြိနလျှင် သောက်ရ၏၊ ထိုသို့ မစား ထိုက် မသောက်ထိုက်အောင် (စား၍ သောက်၍ မဖြစ်အောင်) ပြုသူကို “အပရိဘောဂံ ကရောတိ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ စား၍ သောက်၍ မဖြစ်အောင် ဘယ်ပုံ ပြုသနည်း ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဥစ္စာရံဝါ၊ ပေ၊ ပါတေတိ” ဟု ဆက်၍ ပြသည်။

တည်း၊ ဒေဝော- ဤအာပတ်ကို ပညတ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယောနာမ- ဘုရားရှင်၏ အရာတော်မည်၏၊ ဒုက္ကဋ် - သည်၊ ကိဗ္ဗာပိ (ဟောတိ)၊ ပန- လည်း၊ အာဟရာပေန္တေ - ဥစ္စာရှင်တို့က ဆောင်စေလသော်၊ (အစား ပေးဘို့ရန် တောင်းလသော်၊) ဘဏ္ဍဒေယျံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ - သို့၊ (မဟာ) အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။)

တတ္ထ-ထို ၄ မျိုးတို့တွင်၊ ပုရိမဒွယံ-ဘိန္ဒန , ဆဒ္ဓန ဟူသောရှေ့ပုဒ် ၂ မျိုး အပေါင်းသည်၊ နသမေတိ-ရှေ့စကားနှင့်မညီ၊(ကသ္မာ)၊ ဟိ(ယသ္မာ)၊ တံ-ထို ရှေ့ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းသည်၊ ကုမ္ဘိဇဇ္ဇရကရဏေနစ - အိုးကို ဆွဲမြေ့ အောင်ပြုခြင်းနှင့်၎င်း၊မာတိကာဥဇုကရဏေနစ-ရေမြောင်းကိုဖြောင့်အောင် ပြုခြင်းနှင့်၎င်း၊ သဒ္ဓိံ , ကေလက္ခဏံ-တူသောလက္ခဏာရှိ၏၊(တသ္မာ နသမေတိ)၊ ပန- ကား၊ ပစ္ဆိမံ- သော၊ ဒွယံ - ဈာပန အပရိဘောဂ ကရဏ ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ ဌာနာ- မှ၊ အစာဝေန္တေနာပိ - ဘဲလည်း၊ ကာတံ သက္ကာ၊

ဌာနာ၊ပေ၊ဒုက္ကဋ် ။ ။ သူတပါး၏ ပစ္စည်းကို ထိုမျှလောက် ဖျက်ဆီးပါလျက် ပါဠိတော်၌ (ပါရာဇိက ဟု မဟောဘဲ) အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ကဋ်ဟုသာ ဟောတော်မူပါ သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဌာနာ စာဝနဿ နတ္ထိတာယ”ဟု မိန့်သည်၊ ဌာနာစာဝန မရှိသောကြောင့် ဒုက္ကဋ်သာ ဖြစ်ရသည်-ဟုလို။ [ဘဏ္ဍဒေယျန္တိ တိုင်အောင် မဟာအဋ္ဌကထာ စကားတည်း။]

တတ္ထ၊ပေ၊ကေလက္ခဏံ။ ။ ဘိန္ဒန, ဆဒ္ဓန , ဈာပန , အပရိဘောဂ ကရဏ ဟု ၄ မျိုး ရှိသည်တွင် ရှေ့ ၂ မျိုးသည် ရှေ့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားနှင့် မညီ၊ အဘယ်ကြောင့် မညီသနည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “တံ ဟိ” စသည်မိန့်၊ ကုမ္ဘိဇဇ္ဇရ ကရဏကို “ထေယျစိတ္တေနစ ဇဇ္ဇရံ ကရောတိ၊ သဝိတွာ ဂမိဿတိတိ၊ ပါဒဂ္ဂနကေ သဝိတွာ ဂတေ ပါရာဇိကံ” ဟု ရှေ့၌ ဆိုခဲ့ပြီ၊ မာတိကာ ဥဇုကရဏကိုလည်း “ထေယျစိတ္တေန ပေ၊ပါရာဇိကံ ” ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထိုတွင် ဘေဒန= သပ္ပိ စသည်၏အိုးကို ရိုက်ခွဲခြင်းသည် ကုမ္ဘိဇဇ္ဇရကရဏနှင့် သဘောတူ၏၊ ဆဒ္ဓန (သပ္ပိစသည်တို့ကို လျှံတက်စေခြင်း) သည် မာတိကာဥဇုကရဏနှင့် သဘောတူ၏၊ ထို ၂ မျိုး၌ ဌာနာစာဝနရှိသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ရိုက်ခွဲသောအခါ လျှံတက်စေသောအခါတို့ဝယ် ထောပတ်စသည်တို့ ထွက်သွားခြင်း ကြောင့် ဌာနာစာဝနရှိသည်-ဟုလို။

ပစ္ဆိမံ ပန၊ပေ၊ ကာတံ ။ ။ နောက်ဖြစ်သော ဈာပန , အပရိဘောဂ ကရဏ ၂ မျိုးကား ထောပတ် စသည်တို့၏တည်ရာ အိုးကို နေရာမှမရွေ့စေဘဲ ထိုနေရာ၌ပင် ခန်းသွားအောင်လည်း မီးရှို့နိုင်၏၊ ဥစ္စာရစသည်ကိုလည်း ထည့်နိုင်၏။ [တတ္ထမှ စ၍ ကာတံတိုင်အောင် ဧကေ ဝဒန္တိဝါဒ ပေါ်လာခြင်း၏ အခြေခံကို ပြလို၍၊ သူတပါးတို့ ယူဆပုံကို ပြသော (အရှင်ဗုဒ္ဓဗောဓိသ၏) စကားတည်း၊ အရှင်ဗုဒ္ဓဗောဓိသ၏ အယူကို ကား “အယံ ပနေတ္ထ သာရော”ဟု ပြလတံ။]

တသ္မာ, ဧတ္ထ - ဤ ဘိန္ဒုတိဝါ စသောပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ ဝိနိစ္ဆယံ ဝဒန္တိ၊ (ကိံ)၊ အဋ္ဌကထာယံ- မဟာ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဌာနာ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ ဣဒံ - ဟူသော ဤစကားကို၊ ပစ္စိမဒ္ဒယံ - ဈာပန, အပရိဘောဂ ကရဏဟူသော နောက်ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းကို၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝနံ-ရွှေ့ စေခြင်းကို၊ အကရောန္တော ယေဝ - မပြုဘဲသာလျှင်၊ ယေယျစိတ္တေနဝါ - ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဝိနာသေတုကာမတာယဝါ- ဖျက်ဆီးခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်သော် ၎င်း၊ ဈာပေယျပိ-မီးလည်းရှိ နိုင်၏၊ အပရိဘောဂဓိကရေယျ-မသုံးဆောင် ကောင်းသည်ကိုလည်း ပြုနိုင်၏၊ ပန - ကား၊ ပုရ်မဒ္ဒယေ - ဘိန္ဒုန ဆဒ္ဒန ဟူသော ရှေ့ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယေန-မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ် သော နည်းဖြင့်၊ ဘိန္ဒုန္တဿဝါ - ဧသော ရဟန်း၏၎င်း၊ ဆဒ္ဒန္တဿဝါ - စွန့်ပစ်သော ရဟန်း၏၎င်း၊ ဌာနာစာဝနံ အတ္ထိ၊ တသ္မာ, တထာ-ထို အခြင်း အရာအားဖြင့်၊ (မဟာ အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်တိုင်းသော အခြင်း အရာဖြင့်၊) ကရောန္တဿ-ပြုသော ရဟန်း၏၊ ဝိနာသေတုကာမတာယ- ဖျက်ဆီးခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဏ္ဍဒေယျံ (ဟောတိ)၊ ယေယျစိတ္တေန- ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ- သို့၊ (ဝဒန္တိ)၊ ပါဠိယံ - ပါဠိတော်၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ-ဒုက္ကဋ္ဌဟူ၍၊ ဝါ-အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူ အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယုတ္တံ-မသင့်၊ ဣတိ-သို့၊ စေ (ဝဒေယျ)၊ န (အယုတ္တံ- မသင့် မဟုတ်, သင့်သည်သာ၊) (ကသ္မာ)၊ အညထာ- မဟာအဋ္ဌ ကထာ၌ ဆိုအပ်သောအနက်မှ တပါးသော အပြားအားဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝဒန္တိ ။ ။ ထို့ကြောင့် “ ဌာနာ စာဝနဿ နတ္ထိတာယ ဒုက္ကဋ္ဌံ ” ဟူသော စကားကို နောက် ၂ မျိုး ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်၏၊ ရှေ့ ၂ မျိုး၌ကား ဌာနာစာဝန ရှိသောကြောင့် (တထာ ကရောန္တဿ) ထို ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း လက်ရိုက်ဖြင့် ရိုက်ခဲ့မှု , ရေ - သဲ လောင်း၍ လျှံတက်စေမှုကို ပြုသူမှာ ဖျက်ဆီးလိုစိတ်ရှိလျှင် ဘဏ္ဍ ဒေယျ, ယေယျစိတ်ရှိလျှင် ပါရာဇိကသာ ဖြစ်သင့်၏၊ ဤသို့ ဧကေဆရာတို့ ဆိုကြ၏၊ [ပါရာဇိကန္တိတိုင်အောင် “ဧဝံ ဝိနိစ္ဆယံ ဝဒန္တိ” ၏ နယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဣတိကို ဝဒန္တိ ပြန်လှည့်၊] ဤဝဒန္တိဝါဒကား မဟာအဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို နောက် ၂ မျိုး အတွက် သာ လက်ခံ၍ ရှေ့ ၂ မျိုးကို ပယ်သည်။

ပါဠိယံ၊ ပေ၊ အယုတ္တံတိ စေ ။ ။ ဝဒန္တိဝါဒ၌ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကဝင်၍ စောဒနာ ဘွယ်ကို ပြသောစကားတည်း၊ ပါဠိတော်၌ ဘိန္ဒုနစသော ၄ မျိုးလုံးအတွက် ပေါင်း၍ “ ဒုက္ကဋ္ဌံ ” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဝဒန္တိဝါဒ၌ နောက် ၂ မျိုး အတွက်သာ ဒုက္ကဋ္ဌံ, ရှေ့ ၂ မျိုးအတွက်ကား ဘဏ္ဍဒေယျနှင့်ပါရာဇိက ဟု ဆိုခြင်းသည် “ပါဠိတော် နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် မသင့်” ဟု တစုံတယောက်က ဆိုအံ့-ဟူလို။

တော-ယူထိုက်သောအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ- ချဲ့၊ ပါဠိယံ-
၌၊ ထေယျစိတ္တပက္ခေ-ထေယျစိတ္တအဘို့၌၊ ဘိန္ဒုတိဝါတိ- ကား၊ ဥဒကေန-
ဖြင့်၊ သမ္ဘိန္ဒုတိ- ရောစပ်အံ့၊ ဆဇ္ဇေတိဝါတိ-ကား၊ တတ္ထ- ထို ထောပတ်အိုး
စသည်၌၊ ဝမတိဝါ-ထွေးအန်မူလည်း ထွေးအန်အံ့၊ ပဿာဝံဝါ-ကိုမူလည်း၊
ဆဇ္ဇေတိ- အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧကေ- အချို့ ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ။

ပန - ကား၊ ဧတ္ထ - ဤဘိန္ဒုတိဝါ ဆဇ္ဇေတိဝါပုဒ်တို့၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်
လတံကား၊ သာရော - ကောင်းမြတ်သော အနက်တည်း၊ ဝိနိတဝတ္ထုမိ-
ဝိနိတဝတ္ထု၌၊ တိဏဇ္ဈာပကော ဝိယ-မြက်ပုံကိုမီးရှို့ သောရဟန်းသည်ကဲ့သို့၊

န , အညထာ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထတော ။ ။ ဤကား ဝဒန္တိ ဝါဒဆရာတို့က ပြန်၍
ချေပသော စကားတည်း၊ ပါဠိတော်၌ ဘိန္ဒုတိဝါ ဆဇ္ဇေတိဝါ ဟူသော ရှေ့ ၂ မျိုး
အတွက် အနက်တမျိုး ယူစရာရှိသောကြောင့် ရှေ့ ၂ မျိုးအတွက် ဘဏ္ဍာဒေယျ- ပါရာ
ဇိက ဟူသော ဝိနိစ္ဆယသည် မသင့်မဟုတ်၊ သင့်သည်သာ-ဟူလို။

ပါဠိယံ ဟိ။ ။ အညထာ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထတောကို ချဲ့လို၍ “ပါဠိယံ ဟိ” စသည် မိန့်၊
မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်အပ်သောအနက်မှ အနက်တမျိုးကား-ဘိန္ဒုတိ၌ ထေယျစိတ်ဖြင့်
ရေနှင့် ရောစပ်ခြင်းကို ယူ၊ ဆဇ္ဇေတိ၌ ထို ထောပတ်စသည်ဝယ် အန်ဖတ်ကို စွန့်ခြင်း၊
ကျင်ငယ်စွန့်ခြင်းကို ယူ၊ ထိုသို့ ပြုရာ၌ ဌာနာစာဝန မရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်လာ
ဒုက္ကဋ်ဟူသော စကားအတိုင်းပင် ဖြစ်နိုင်သည် - ဟူလို၊ သို့သော် ဘဏ္ဍာဒေယျကား
ထိုက်သည်သာ။ [ဝိနာသေတုကာမတာပက္ခန္ဓကား ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းဖြစ်၍ “ထေယျ
စိတ္တပက္ခေ” ဟု ဆိုသည်။] “ ဧဝံ ဝိနိစ္ဆယံ ဝဒန္တိ ” မှ စ၍ “ပဿာဝံဝါ ဆဇ္ဇေတိ”
တိုင်အောင် ဧကေဆရာတို့၏ ဝါဒချည်း ဖြစ်သောကြောင့် “ ဧဝံ ဧကေ ဝဒန္တိ ” ဟု
နိဂုံးအပ်သည်။

ဆိုလိုရင်း ။ ။ ဤ ဧကေဝါဒ၌ မဟာအဋ္ဌကထာဖွင့်သလို ဆိုလျှင် ဘိန္ဒုန ဆဇ္ဇန
၂ မျိုး၌ ဌာနာစာဝန ရှိသောကြောင့် ဘဏ္ဍာဒေယျ ပါရာဇိကတည်း၊ သူဖွင့်သလို
“ဘိန္ဒုတိ-ရေဖြင့်ရောစပ်၏၊ ဆဇ္ဇေတိ-အန်ဖတ်ကျင်ငယ်ကိုစွန့်၏” ဟု ပေးလျှင် ဌာနာ
စာဝန မရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်အတိုင်း ဒုက္ကဋ် ဟု ဆိုလိုသည်။

အယံ ပနေတ္ထ သာရော။ ။ ပြခဲ့သော ဧကေဝါဒ၌ ဆဇ္ဇေတိနှင့် အပရိဘောဂံဝါ
ကရောတိသည် အဓိပ္ပာယ်ထပ်တူ ကျနေ၏၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ “ဒုက္ကဋ်ဟူသော စကား
ကို နောက် ၂ ပါးကိုရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်၏ ” ဟူသောစကားလည်း မဟာအဋ္ဌကထာ
အလိုမကျ၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ၄ ပါးလုံးအတွက်ဖွင့်ပြီးမှ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ်သကိုဖွင့်သဖြင့်
၄ ပါးလုံးအတွက် ဒုက္ကဋ် ဟုပင် ဆိုလို၏၊ ဤသို့လျှင် ဧကေဝါဒ၌ မဟာအဋ္ဌကထာနှင့်
ဆန့်ကျင်ရုံသာ မက၊ ဆဇ္ဇေတိနှင့် အပရိဘောဂံဝါ ကရောတိလည်း အဓိပ္ပာယ်ထပ်နေ
သောကြောင့် အနှစ်သာရ မရှိရကား မိမိအလိုကျ အနှစ်သာရဝိနိစ္ဆယကို ပြလိုသော
အရှင်ဗုဒ္ဓဘောဓာသည် “အယံပနေတ္ထ သာရော” ဟု စကားချီလေသည်။

ဌာနာ-မှ၊ အစာဝေတုကာမော-ရွေ့စေခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) ဝ၊
 ကေဝလံ - (ဌာနာစာဝေတုကာမတာ မဘက်) သက်သက်၊ ဘိန္ဒုတိ - ခွဲ၏။
 ဘိန္ဒုတ္တာပန-ကွသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ကား၊ တေလာဒီနိ-တို့သည်၊ နိက္ခမန္တိ-
 ထွက်သွားကုန်၏။ ဝါပန-သည်သာ မကသေး၊ [ဆီ စသည်တို့ထွက်သွားပုံမှ
 တပါး ထွက်မသွားပုံကိုဆိုဥျားအံ-ဟုလို၊] ဣတ္ထ-ဤအိုး၌၊ ယံ-အကြင်ဆီစသော
 ဝတ္ထုသည်၊ ပတ္တိန္ဒု-ပြစ်၊ ခွဲ၊ ခဲနေ၏။ တံ - ထိုဆီစသောဝတ္ထုသည်၊ ကောဗဒ္ဓ
 မေဝ-ဌာနာစာဝနမဖြစ်ဘဲ တစပ်ထည်းသာလျှင်၊ တိဋ္ဌတိ၊ စ-ဘိန္ဒုနမှတပါး
 ဆန္ဒနကို ဆိုဥျားအံ၊ အဆန္ဒေတုကာမော - စွန့်ပစ်ခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်။
 (ဟုတ္တာ) ယေဝ - ဖြစ်၍ပင်၊ ကေဝလံ - (ဆန္ဒေတုကာမတာ မဘက်)
 သက်သက်၊ တတ္ထ- ထို ဆီအိုးစသည်၌၊ ဥဒက ဝါလိကာဒီနိ- တို့ကို၊ အာကိရ
 တိ- လောင်းထည့်၏။ အာကိဏ္ဏတ္တာ ပန- လောင်းထည့်အပ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်ကား၊ တေလံ - ကို၊ ဆဒ္ဓိယတိ - စွန့်ပစ်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ဝေါဟာရ
 ဝသေန - ပြောရိုးဆိုစဉ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဘိန္ဒုတိဝါ ဆန္ဒေတိဝါတိ - ဝါဟု၍၊
 ဝုစ္စတိ - ၏။ ဣတိဝေံ - သို့၊ ဧတေသံ ပဒါနံ - တို့၏။ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော၊
 ပန-ကား၊ နာသေတုကာမတာပက္ခေ - နာသေတုကာမတာအဘို့၌၊ ဣတရ
 ထာပိ - ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်မှ တပါးသော အပြားအားဖြင့်လည်း။

ဝိနိတ၊ ပေ၊ ဆဒ္ဓိယတိ။ ။ ဝိနိတဝတ္ထု၌ “အညတရော ဘိက္ခု၊ သံသဿ ပုဂ္ဂကတံ
 တိဏံ ထေယျစိတ္တော ဈာပေတိ ၊ ပေ ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ ” ဟု ရှိ၏။ ထိုဝတ္ထု၌ ဌာနာစာဝန
 မရှိသောကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌ ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထို့အတူ ဤ၌ ဌာနာစာဝန မဖြစ်စေလိုဘဲ
 အိုးကိုရိုက်ခွဲ၏။ ထိုသို့ရိုက်ခွဲ၍ ထောပတ်စသည်၏ နေရာမှရွေ့သွားခြင်းကား ရိုက်ခွဲ
 သူ၏ စိတ်တိုင်းကျမဟုတ်၊ အချို့ပြစ်ခဲနေသော ထောပတ်စသည်မှာ နေရာမှပင်မရွေ့၊
 ထို့ကြောင့် ဌာနာစာဝနအတွက် အာပတ်မသင့်ဘဲ ရိုက်ခွဲမှုကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌသာ သင့်ရ
 သည်။ အိုး၌ရှိသော ဘဏ္ဍာကို လှုံသွားစေလိုသော စိတ်မရှိဘဲ ဥဒကဝါလိကတို့ကို
 လောင်းထည့်၏။ ဤမျှလော့သာ ရဟန်း၏ပယောဂတည်း။ လောင်းထည့်ခြင်းကြောင့်
 လှုံတက်သွားခြင်းမှာ ရဟန်း၏ပယောဂကြောင့် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဌာနာစာဝန
 အတွက် အာပတ်မသင့်ဘဲ လောင်းထည့်မှုကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌသာသင့်၏။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဂဟေတဗ္ဗော။ ။ တသ္မာကို ဂဟေတဗ္ဗော၌စပ်၊ ထို့ကြောင့်
 လောကပြောရိုးအတိုင်း “ဘိန္ဒုတိ - ရိုက်ခွဲဖျက်ဆီး၏” ဟု၎င်း၊ ထောပတ်စသည်ကို
 စွန့်ပစ်ရာ ရောက်သောကြောင့် “ ဆန္ဒေတိ ” ဟု၎င်း ဟောတော်မူသည် ဟု ဘိန္ဒုတိ
 ဆန္ဒေတိပုဒ်တို့၏အနက်ကိုယူပါ။ ဧကေဆရာတို့၏ ဘိန္ဒုတိအတွက် “ရေနှင့်ရောစပ်၏”
 ဟူသောအနက်၊ ဆန္ဒေတိအတွက် “ဝမတိ ပဿာဝံ ဆန္ဒေတိ” ဟူသောအနက်တို့မှာ
 လောကဝေါဟာရ (ပြောရိုး) အနက် မဟုတ်ပါ-ဟုလို။

(အတ္ထော - သည်) ယုဇ္ဇတိ - သင့်၏၊ ဟိ - လဒ္ဒဂုဏ်ကို ဆိုဥားအံ့၊ ဧဝံ - သို့၊ ကထိယမာနေ-ဖွင့်ဆိုအပ်သော်၊ ပါဠိစ-သည်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာစ-သည်၎င်း၊ ပုဗ္ဗာပရေန-ရှေ့နောက်အားဖြင့်၊ (တနည်း) ပုဗ္ဗ-ရှေ့စကားသည်၊ အပရေန-နောက်စကားနှင့်၊ သံသန္ဓိတွာ - နှီးနှောတိုက်ဆိုင်၍၊ ကထိတာ - ဖွင့်ဆိုအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ဣတိ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သာရော၊) အပိစ- ထိုသို့ပင် အနှစ်သာရ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣတ္တာဝတာ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝိနိစ္ဆယဖြင့်၊ သန္တောသံ-တင်းတိမ်အားရခြင်းကို၊ အကတွာ-မပြုသေးမူ၍၊ အာစရိယေ-ဝိနိစ္ဆယအကျော် ဆရာတော်တို့ကို၊ ပယိရူပါသိတွာ-ဆည်းကပ်၍၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်သေး၏၊ ဝါ-သိကြပါလေ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။... ဘူမဋ္ဌကထာ - ဘူမဋ္ဌကထာသည်၊ ဝါ - မြေ၌ တည်သော ဘဏ္ဍာကိုပြဆိုရာ စကားရပ်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ - အပြီးသတ်သတည်း။

ထလဋ္ဌေ - ထလဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ထလ နိက္ခိတ္တန္တိ - ကား၊ ဘူမိတလေဝါ - မြေအပြင်၌ သော်၎င်း၊ ပါသာဏတလ ပဗ္ဗတတလာဒီသု ဝါ-ကျောက်အပြင်၊ တောင်အပြင် အစရှိသောအရပ်တို့၌ သော်၎င်း၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ - သော၊ ပဋိစ္စန္ဓေဝါ - ဖုံးအုပ်အပ်သော အရပ်၌ သော်၎င်း၊ အပ္ပဋိစ္စန္ဓေဝါ - သော်၎င်း၊ ထပိတံ- ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ထလဋ္ဌန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ [“ဘူမိတလေဝါ” စသောအဖွင့်ကို ထေဝံလျှင် ပဌမက္ခရာဖြင့် “တလဋ္ဌံ” ဟု ရှိသင့်၏ဟု ထင်သည်။] တံ - ထိုဘဏ္ဍာကို၊

နာသေတု၊ ပေ၊ ယုဇ္ဇတိ ။ ။ ပြခဲ့သောအနက်ကား ထေယျစိတ္တပက္ခအတွက် အနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ နာသေတုကာမတာပက္ခေ ပန” ဟု သီးခြားဆိုသည်၊ ဣတရထာပိ - ဌာနာစာဝန မဖြစ်စေလိုသော အခြင်းအရာမှတပါး၊ ဌာနာစာဝန ဖြစ်စေလိုသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်လည်း၊ ယုဇ္ဇတိ - ဒုတ္တံ ဟူသောစကားသည် သင့်၏၊ ဘိန္ဒန ဆဒ္ဓန အမှုကိုပြုရာ၌ ထေယျစိတ် မရှိသောကြောင့် ဌာနာစာဝန ဖြစ်စေ လိုသော်လည်း ဒုတ္တံပင်သင့်သည်-ဟူလို၊

ဝေဠိ ။ ။ ဤ ပြခဲ့သောအဖွင့်သည် မဟာအဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို ထောက်ကူသော အဖွင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤအဖွင့်၏ လဒ္ဒဂုဏ်ကို ပြလို၍ “ဝေဠိ၊ ပေ၊ ဟောန္တိတိ” ဟု မိန့်သည်၊ ဤ အနက်ကို ယူရခြင်းဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာတို့ ရှေ့နောက် မဆန့် ကျင်ခြင်း အကျိုးဂုဏ်ကိုရသည်- ဟူလို၊ [တသ္မာဟူသော ဖလဝါကျနောက် အကျိုး တပါး ဆက်၍လာလျှင် လဒ္ဒဂုဏ်ဝါကျ ဟု ချည်းမှတ်၊] အယံ ပနေတ္ထသာရောကို ပြန်၍အုပ်ဘို့ရန် “ဟောန္တိတိ” ဟု ပရိသမာပနတ္ထဣတိ ပါသင့်၏၊ ဣတ္တာဝတာပိ စသည် ကား “ မိမိ၏ ဝိနိစ္ဆယချည်း မကျေနပ်ကြသေးဘဲ အခြားဆရာတော်များကိုလည်း မေးလျှောက်ကြပါလေ” ဟု တိုက်တွန်းသော ဥပယောဇဉ်စကားတည်း။

(ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ ပဓာနစပ်) ဝါ-သည်၊ (သစေ ဟောတိပုဒ်တိုင်း၌ အပဓာနစပ်။) ရာသိကတံ-အရုအပုံပြုအပ်သည်။ သစေ ဟောတိ(ဧဝံသတိ)၊ အန္တောကုမ္ဘိယံ-၌၊ ဘာဇနဂတကရဏ မုဋ္ဌိစ္ဆေဒန ဝိနိစ္ဆိယေန-မိဒိခွက်၌ ရောအောင်ပြုခြင်း၊ လက်ဆုပ်ဖြတ်ခြင်းကိုဆုံးဖြတ်နည်းဖြင့်၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ-၏။ ကောဗဒ္ဓံ-တစပ်ထည်း ဖွဲ့အပ်သော၊ သိလေသ နိယျာသာဒိ-စေးကပ်သော သစ်စေးအစရှိသည်သည်။ သစေ (ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ)၊ ပတ္တမဓုဖါဏိတ ဝိနိစ္ဆိယေန - ချက်အပ်သော ပျားရည်၊ တင်လဲရည်ကိုဆုံးဖြတ်နည်းဖြင့် [“ပစိတူာ ပန ထပိတံ မဓုဖါဏိတံ” စသောအဆုံးအဖြတ်ကို ဆိုသည်။] ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ-၏။ ဂရုကံ-လေးသော၊ ဘာရ ဗဒ္ဓံ- ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးအဖြင့်ဖြင့် ဖွဲ့ချည်အပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၎င်း၊ [ဘာရဗဒ္ဓံ ပုဒ်ကို လောဟပိဏ္ဍိ ပုဒ်၌ ဝိသေသနပြု၍ မစပ်ပါနှင့်၊ လိန်ကွဲနေသည်။] လောဟပိဏ္ဍိ တေလ မဓုယဇ္ဇာဒိဝါ - သံတွေခဲ၊ ဆီအိုး၊ ပျားရည်အိုး အစ ရှိသည်သော်၎င်း၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ကုမ္ဘိယံ- ၌၊ ဌာနာစာဝန ဝိနိစ္ဆိယေန - တည်ရာမှ ရွေ့စေခြင်းကို ဆုံးဖြတ်နည်းဖြင့်၊ [“မဟာအဋ္ဌ ကထာယံ ပန၊ ပေ၊ န သကလာ ကုမ္ဘိ ” စသော အဆုံးအဖြတ်။] ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ- ၏။ စ - ဆက်၊ သင်္ခလိကဗဒ္ဓဿ - သံကြီးဖြင့် ဖွဲ့ချည်အပ်သောဘဏ္ဍာ၏။ ဌာန ဘေဒေါဝိ - ဌာန အပြားကိုလည်း၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော - မှတ်သား ထိုက်၏။ [“ဧကိဿာ ဒိသာယ ၊ ပေ၊ ဒ္ဓေဌာနာနိ လက္ခန္ဓိ ” စသော ဌာနအပြားကို လည်း မှတ်သားထိုက်သေးသည် - ဟူလို၊] ပန-ကား၊ ပတ္တရိတွာ - ဖြန့်၍၊

အန္တော ကုမ္ဘိယံ၊ ပေ၊ ဝိနိစ္ဆိနိ တဗ္ဗံ။ ။ ရှေ့ဘူမဋ္ဌကထာဝယ် “အတ္တနော ဘာဇ နန္ဒိ” ဟုစချီ၍ “တဒါ အတ္တနော ဘာဇနဂတံနာမ ဟောတိ” ဟုဆိုခဲ့၏။ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်ကို “အန္တောကုမ္ဘိယံ ဘာဇနဂတကရဏ” ဟု ဆို၏။ “မုဋ္ဌိ” ဝါ ဆိန္ဒတိတိ” ဟု စချီ၍ “ဧဝံ မုဋ္ဌိ” ကရောန္တော မုဋ္ဌိ ဆိန္ဒတိနာမ ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုကို “ မုဋ္ဌိစ္ဆေဒန ” ဟုဆိုသည်။ [အိုး၌ထည့်အပ်သောဘဏ္ဍာနှင့် ပုံထားသောဘဏ္ဍာသည် သဘောတူ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအဆုံးအဖြတ်အတိုင်း သိပါ-ဟု ဆိုသည်။]

သစေ ဂရုကံ။ ။ ဂရုကံ၏သရုပ်ကို “ဘာရဗဒ္ဓံ” ဟု၎င်း၊ “ လောဟ၊ ပေ၊ သဇ္ဇာဒိ ဝါ ” ဟု ၎င်း ၊ မျိုးပြသည်။ ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးဖြစ်အောင် အထုပ်ကြီး ဖွဲ့ထုပ်ထားအပ် သောကြောင့် လေးသည်။ သို့မဟုတ်-သံခဲ ကြေးခဲ (လောဟပိဏ္ဍိ) ဆီအိုး ပျားရည်အိုး ဖြစ်၍သော်လည်း လေးသည် - ဟူလို။ [ယောဇနာ၌ ဘာရဗဒ္ဓံကို “ လောဟ၊ ပေ၊ သဇ္ဇာဒိ ” ၏ ဝိသေသန ဟု ဆို၍ “လောဟပိဏ္ဍောစ + ဂုဠပိဏ္ဍိစ + တေလဉ္စ + မဓုစ + သဇ္ဇဉ္စ လောဟ၊ ပေ၊ သဇ္ဇာ ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ ထိုအလို “လောဟပိဏ္ဍိ ဂုဠပိဏ္ဍိ” ဟု ရှိဟန် တူ၏။ “ တေလမဓုနံ + သဇ္ဇာ (အိုးတို့) တေလမဓုသဇ္ဇာ ” ဟု ပြုသင့်လျက် “သဇ္ဇ- ထောပတ် ” ဟု ယောဇနာ ယူလေသည်။]

တပိတံ-သော၊ ပါဝါရတ္ထရဏသာဋကောဒိံ-ပုဝါ, အခင်း, အဝတ်အစရှိသည်ကို၊ ဥဇုတံ-ဖြောင့်စွာ၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်ယူ၍၊ အာကမုတိ-မိမိသို့ ရှေးရှုဆွဲငင်အံ့၊ ပါရိမန္တေ - ထိုမှဘက် အစွန်သည်၊ (အတိတ္တန္တေ ဌံ စပ်။) သြရိမန္တေန-ဤမှဘက် အစွန်သည်၊ (ဖုဋ္ဌဌံ စပ်။) ဖုဋ္ဌောကာသံ- ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ အတိတ္တန္တေ - လွန်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဧဝံ-လျှင်၊ သဗ္ဗဒိသာသုသလ္လက္ခေတဗ္ဗံ၊ ဝေဋ္ဌေတွာ- ရစ်ပတ်၍၊ [လက်ဖြင့်ရစ်၍- ဟူလို။] ဥဒ္ဓရတိ- ကြွမြောက်အံ့၊ ကေသဂ္ဂမတ္တံ-ကို၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ သေသံ- သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ...ထလဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌိတာ။

အာကာသဋ္ဌေ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) မောရဿ- ဥဒေါင်း၏၊ ပုရတော - ရွှေ၌၊ မုခတုဏ္ဏကေန- နှုတ်သီးဖျား၎င်း၊ [နောက်၌ ဣတိရှိ၍ “ဖြင့်၎င်း” ဟု မပေးရ၊] ပစ္ဆိတော- ၌၊ ကလာပဂ္ဂေန- အမြီး၏ အဖျား၎င်း၊ [ပိဉ္စကလာပဿ အဂ္ဂေန၊] ဥဘယပဿေသု- နံပါး ၂ ဘက်တို့၌၊ ပက္ခပရိယန္တဟိ-အတောင်၏ အစွန်တို့၎င်း၊ အဓော-၌၊ ပါဒနခသိခါယ-ခြေသည်းဖျား၎င်း၊ ဥဒ္ဓံ- ၌၊ သိခဂ္ဂေန- အမောက်ဖျား၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဆဟိ-န်သော၊ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ-ဌာနအပိုင်းအခြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဿာမိကံ-သော၊ အာကာသဋ္ဌံ-ကောင်းကင်၌တည်သော၊ မောရံ-ကို၊ ဂဟေဿာမိ-ဖမ်းယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပုရတောဝါ-၌သော်လည်း၊ တိဋ္ဌတိ - ရပ်နေအံ့၊ ဟတ္ထံဝါ ပဿာရေတိ၊ [ဂဟဏတ္ထံ (ဖမ်းယူခြင်းငှါ) ပဿာရေတိ၊] မောရော- သည်၊ အာကာသေယေဝ-၌သာလျှင်၊ ပက္ခေ-အတောင်တို့ကို၊ စာရေတိ-လှည့်လည်စေအံ့၊ ဝါတံ-လေကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ [အတောင်ခတ်၍-ဟူလို။] ဂမနံ-ကို၊ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ [စာရေတိကိုပင် “ဝါတံ၊ ပေ၊ တိဋ္ဌတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] တဿ ဘိက္ခုနော ဒုက္ကဋံ၊ တံ-ထို ဥဒေါင်းကို၊ အဖန္ဒေန္တော- မလှုပ်စေဘဲ၊ ပေ၊ ဌာနာ-မှ၊ အစာဝေန္တော-မရွေ့ စေဘဲ၊ ပေ၊ ပန-ကား၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာဝါ-ဖမ်းကိုင်၍ သော်၎င်း၊ အဂ္ဂဟေတွာဝါ - ၎င်း၊ [ခဲစသည်ဖြင့် ပေါက်၍ ဆောင်ယူခြင်းကို “အဂ္ဂဟေတွာ” ဟု ဆိုသည်။] မုခတုဏ္ဏကေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ - ကို၊ ကလာပဂ္ဂံ- အမြီးအဖျားကိုသော်၎င်း၊ ကလာပဂ္ဂေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ မုခတုဏ္ဏကံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ အတိတ္တာမေတိ ပါရာဇိကံ၊ တထာ-တူ၊ ဝါမပက္ခပရိယန္တေန- လက်ဝဲ အတောင်အစွန်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ, ဒက္ခိဏပက္ခပရိယန္တံ-လက်ျာအတောင် အစွန်ကိုသော်၎င်း၊ ဒက္ခိဏပက္ခ ပရိယန္တေန ဖုဋ္ဌောကာသံ , ဝါမပက္ခ ပရိယန္တံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ အတိတ္တာမေတိ-အံ့၊

ပါရာဇိကံ၊ တထာ - တူ၊ ပါဒနခသိခါယ- သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ သိခဂ္ဂံ- အမောက်ဖျားကိုသော်၎င်း၊ သိခဂ္ဂေန ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ ပါဒနခသိခံဝါ-ကို သော်၎င်း၊ အတိက္ကာမေတိ၊ ပါရာဇိကံ။

အာကာသေန- ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တော- ပျံသွားသော၊ မောရော-သည်၊ သိသာဒိ သု- ဥျားခေါင်းအစရှိသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့တွင်၊ ယသ္မိံ အင်္ဂါ-အကြွေကိုယ်အင်္ဂါ ဌ၊ နိလိယတိ-နား၏၊ တံ- ထိုကိုယ်အင်္ဂါသည်၊ တဿ- ထိုဥဒေါင်း၏၊ ဌာနံ- ဟည်ရာတည်း၊ တသ္မာ၊ တံ-ထို ဥဒေါင်းကို၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ နိလိနံ-နားနေ သည်ကို၊ ဣတော စိတောစ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ ကရောန္တောပိ-ပြုသောရဟန်း သည်လည်း၊ ဖန္ဒာပေတိယေဝ-လှုပ်စေရုံမည်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ဣတရေ န- အခြားသော၊ ဟတ္ထေန- ဖြင့်၊ ဂဟေတူာ-၍၊ ဌာနာ- မှ၊ ယဒိ စာဝေတိ၊ (ဝေသတိ)၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဣတရံ - သော၊ ဟတ္ထံ- ကို၊ ဥပနေတိ- အနီးသို့ ကပ်ဆောင်အံ့၊ [မူလလက်ပေါ်မှ ပြောင်းရွှေ့လာအောင် အနီးသို့ ကပ်ဆောင်သည်။] မောရော- သည်၊ သယမေဝ - အလိုလိုသာ၊ ဥဒေတွာ- ပျံ၍၊ တတ္ထ- ထိုကပ်ဆောင်အပ်သောလက်၌၊ နိလိယတိ- နားအံ့၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အင်္ဂါ- ကိုယ်အင်္ဂါ၌၊ နိလိနာဘာဝံ- နားသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ ထေယျစိတ္တေန၊ ကေ- တခုသော၊ ပဒဝါရံ - ခြေလှမ်းအကြိမ်ကို၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယံ (ပဒဝါရံ ဂစ္ဆတိ)၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဌိတမောရော-တည်သော ဥဒေါင်းသည်၊ ဒွိန္ဒံ- ၂ ဘက်ကုန်သော၊ ပါဒါနံဝါ-ခြေတို့၏၎င်း၊ ကလာပဿစ - အမြီး၏၎င်း၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ တိဏိ ဌာနာနိ လဘတိ၊ တံ- ထိုဥဒေါင်းကို၊ ဥက္ခိပန္တဿ- မြှောက်သောရဟန်း၏၊ ယာဝ - လောက်၊ ကေမ္ပိ ဌာနံ- တခုသော အရပ်သည်လည်း၊ ပထဝီ - ကို၊ ဖုသတိ - ထိခနသေး၏၊ တာဝ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ - မျှလည်း၊ ပထဝီယာ - မှ၊ (မောရေ - ကို) မောစိတမတ္တေ - လွတ်စေအပ် ကာမျှဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပဉ္စရေ- ချိုင့်၌၊ ဌိတံ- တည်သော ဥဒေါင်းကို၊ ပဉ္စရေန-နှင့်၊ သဟ၊ ဥဒ္ဓရတိ၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ (မောရော)၊ ပါဒံ-တမတ်ကို၊ ယဒိ နအဿတိ-အကယ်၍မထိုက်တန်အံ့၊ (ဝေ သတိ- ဤသို့ တမတ်မတန်လသော်၊) သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ယူခြင်း၌၊ အဿ ဝသေန-တန်ဖိုး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကာတမ္ပ-ဆုံးဖြတ်မှုကို ပြုထိုက်၏။

အန္တောဝတ္ထုမ္ပိ- အိမ်ယာ၏အတွင်း၌၊ စရန္တံ-သော၊ မောရံ-ကို၊ ထေယျ စိတ္တေန၊ ပဒသာ-ခြေဖြင့်၊ ဗဟိဝတ္ထု - အိမ်ယာ၏ပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရန္တော- ထုတ်ဆောင်သော ရဟန်းသည်၊ ဒွါရပရိစ္ဆေဝံ - တံခါး အပိုင်းအခြားကို၊

အတိက္ကာမေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဟိ - မှန်၊ ဝဇေ - ခြံ၌၊ ဌိတဗလီ ဗဒ္ဒဿ - တည်သောနွားလား၏၊ ဝဇော - ခြံသည်၊ (ဌာနံ - တည်ရာသည်၊ ဟောတိ)ဝိယ၊ (တထာ-ထို အတူ)အန္တောဝတ္ထု- အိမ်ယာ၏အတွင်းသည်၊ တဿ-ထိုဥဒေါင်း၏၊ ဌာနံ-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဟဒတ္တန ဂဟေတွာ, အန္တော ဝတ္ထုသ္မိံပိ - ၌လည်း၊ အာကာသဂတံ ကရောန္တဿ , ပါရာဇိကမေဝ - ပင်တည်း၊ အန္တောဂါမေ - ၌၊ စရန္တဗ္ဗိ - လှည့်လည်နေသော ဥဒေါင်းကို လည်း၊ ဂါမပရိက္ခေပံ - ရွာ၏အပိုင်းအခြားကို၊ အတိက္ကာမေန္တဿ ပါရာဇိ ကံ(ဟောတိ)၊ သယမေဝ- အလိုလိုသာလျှင်၊ နိက္ခမိတွာ, ဂါမူပစာရေဝါ- ၌သော်၎င်း၊ ဝတ္ထုပစာရေဝါ - အိမ်ယာ၏ ဥပစာ၌သော်၎င်း၊ စရန္တပန - လှည့်လည်နေသော ဥဒေါင်းကိုကား၊ ထေယျစိတ္တော, (ဟုတွာ)ကဋေနဝါ- သစ်သားဖြင့်သော်၎င်း၊ ကထလာယဝါ-အိုးခြမ်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥတြာသေ တွာ-လန့်စေ၍၊ ဝါ-ချောက်လှန့်၍၊ အဋ္ဌဝီမုခံ- တောအုပ်သို့ရှေ့ရှု၊ ကရောတိ- ပြုအံ့၊ မောရော, ဥဒ္ဓေတွာ - ပျံ၍၊ အန္တောဂါမေဝါ - ၌သော်၎င်း၊ အန္တော ဝတ္ထုမှိဝါ - ၌သော်၎င်း၊ ဆဒနပိဋ္ဌေဝါ - အိမ်အမိုးအပြင်၌သော်၎င်း၊ နိလီ ယတိ-အံ့၊ ရက္ခတိ-ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏။ [သုပြုအပ်သော ပယောဂဖြင့် ရောက်လိုရာအရပ်သို့ မရောက်ခြင်းကြောင့် အာပတ်မှ စောင့်သေး၏။]

ပန - သို့မဟုတ်၊ အဋ္ဌဝီမုခေါ - တောအုပ်သို့ ရှေ့ရှု၊ သစေ ဥဒ္ဓေတိဝါ- အကယ်၍ မူလည်း ပျံအံ့၊ သစေ ဂစ္ဆတိဝါ-အံ့၊ အဋ္ဌဝီ - သို့၊ ပဝေသေတွာ- သွင်း၍၊ ဂဟေဿာမိ-ဖမ်းယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့သော၊ ပရိကပ္ပေ-အကြံသည်၊ အသတိ-သော်၊ ပထဝိတော ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ဘိ , ဥဒ္ဓိတမတ္တေဝါ- ပျံပြီးကာမျှ၌ သော်၎င်း၊ ဒုတိယပဒဝါရေဝါ - ၌သော်၎င်း၊ [မြေပေါ်၌ သွားနေသော ဒေါင်းကို ရည်ရွယ်၍ “ဒုတိယပဒဝါရေ” ဟု ဆိုသည်။]ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ [ပရိကပ္ပေ အသတိ ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ရွာတွင်း၌ ဌာနာစာဝန ဖြစ်လျှင် ပါရာဇိက၊ ပရိကပ္ပရိလျှင် တောထည်း၌ ဌာနာစာဝန ဖြစ်မှ ပါဇိရာက။] ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ ဂါမတော, နိက္ခန္တဿ - ထွက်သော ဥဒေါင်း၏၊ ဌိတ ဌာနမေဝ - တည်ရာ အရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ ဟောတိ၊ ကပိဉ္ဇရာဒီသုပိ- ချိုး (ဂျိုး)အစရှိသော ငှက်တို့၌လည်း၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော “တိတ္ထိရ (ခါ), ဝန္တက(ငုံး)” စသော ငှက်တို့ကိုယူ။] အယမေဝ - ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်သည်ပင်၊ ဝိနိစ္ဆယော- ဆုံးဖြတ်ကြောင်းကည်း။ [ကပိဉ္ဇရောနာမ အညမညံ ယုဇ္ဇာပနတ္ထာယ ဗာလဇနေဟိ ပေါသာဝနီယပက္ခိဇာတ် = အချင်း ချင်း နွပ်စေဘို့ (တိုက်ဘို့)ရန် လူမိုက်တို့မွေးအပ်သော ငှက်တမျိုးတည်း။]

သာဓုကံဝါဘိ-ကား၊ ဝါတဝေဂုက္ခိတ္တံ - လေအဟုန်သည် မြောက်လွှင့်
 အပ်သော၊ ပထဝိတလေ-မြေအပြင်၌၊ ပတ္တရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ထပိတမိဝ - ထား
 အပ်သော အဝတ်ကိုကဲ့သို့၊ အာကာသေန-ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားသော၊ ခလိဗဒ္ဓံ-
 ကစည်ရည်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော၊ [“ခလိထဒ္ဓံ-ကစည်ရည်ဖြင့် တောင့်တင်းခိုင်မာ
 နေသော”ဟုလည်းရှိ၏။] သာဓုကံ-အဝတ်ကို၊ [ပြန့်၍ မာမာတောင့်တောင့်
 ဖြစ်နေအောင် ကစည်ရည်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သောအဝတ် - ဟုလို။] အဘိမုခါဂတံ-
 မိဒိသိုရှေးရှုလာနေသည်ကို၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဧကသ္မိ-သော၊ အန္တေ-အစွန်၌၊
 ဂဏှာတိ-ကိုင်အံ့၊ ဣတော စိတောစ-လည်း၊ ဌာနံ-ကို၊ အဝိကောပေန္တော
 ယေဝ-မပျက်စေဘဲသာလျှင်၊ ဂမနုပစ္စေဒေ-သွားခြင်းကို ဖြတ်ခြင်းကြောင့်၊
 ဒုက္ကဋံ(ဟောတိ)၊ ဌာနာ-မှ၊ စာဝနံ-ကို၊ အကရောန္တော-ဘဲ၊ စာလေတိ-
 အံ့၊ ဖန္ဒာပနေ-ကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ အဿ-ထိုကစည်
 ရေဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော အဝတ်၏၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ-ကို၊ မောရဿေဝ-ဥဒေါင်း
 ၏ ကဲ့သို့၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အပြားတို့ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန-ကား၊ အဗဒ္ဓသာဓုကော-ကစည်ရည်ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သောအဝတ်သည်၊
 ဧကသ္မိ-သော၊ အန္တေ-ကို၊ ဂဟိတမတ္ထေဝ- ကိုင်အပ်ကာမျှ ဖြစ်သော်သာ၊
 ဒုတိယေန-သော၊ အန္တေန - အစွန်ဖြင့်၊ ပတိတွာ - ကျ၍၊ [အိကျ၍- ဟုလို၊
 ယောဇနာ၌ “ပပတိတွာ” ဟု ရှိ၏။] ဘူမိယံ, ပတိဌာတိ - ၏၊ တဿ - ထို
 အဝတ်၏၊ ဟတ္ထောစေဝ - သည်၎င်း၊ ဘူမိစ - သည်၎င်း၊ ဒွေ - ကုန်သော၊
 ဌာနာနိ- ဌာနတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ - ထို အဝတ်ကို၊ ယထာဂဟိတမေဝ-
 အကြင်အကြင်ယူအပ်တိုင်းသာလျှင်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဂဟိတောကာသပ္ပဒေသတော-
 ကိုင်ယူအပ်ရာကောင်းကင်အရပ်မှ၊ စာဝေတိ-ရွေ့ စေအံ့၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊
 [စာအုပ်များ၌ “စာလေတိ ထုလ္လစ္စယံ ” ဟု ရှိ၏ မကောင်း၊ ။ ဌာနရှိသော
 ကြောင့် ပဌမဌာနာစာဝနံ၌ ထုလ္လစ္စဉ်း , ဒုတိယ ဌာနာစာဝနံ၌ ပါရာဇိက
 ဖြစ်၍ “စာဝေတိ” ဟု ရှိရမည်။] ပစ္စာ-၌၊ ဘူမိတော-မှ၊ ဒုတိယဟတ္ထေနဝါ-
 ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပါဒေနဝါ-၎င်း၊ ဥက္ခိပတိ၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဝါ-တနည်း၊
 ပဌမံ-စွာ၊ ဘူမိတော ဥဒ္ဓရတိ၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ [“ပဌမံဝါ” ဟု ဝါ-
 ပါစေရမည်။] ပစ္စာ ၊ ပေ၊ စာဝေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဝါ-တနည်း၊
 ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းကို၊ အမုဉ္ဇန္တော - မလှုတ်ဘဲ၊ ဥဇုကမေဝ - ဖြောင့်ဖြောင့်
 သာလျှင်၊ ဝါ-တုံတုံသာလျှင်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ ဩနာမေတွာ-အောံသို့ ညွတ်စေ၍၊
 ဘူမိဂတံ-မြေ၌တည်သော အဝတ်ကို၊ တေနေဝ ဟတ္ထေန-ထိုလက်ဖြင့်ပင်၊
 ဥက္ခိပတိ- ကြွမြောက်အံ့၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ဘူမိဂတံသည် ဥက္ခိပတိ၏

ကံဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ လက်ကို မြေ၌တည်အောင်လုပ်၍ မလိုသောကြောင့်
၎င်း၊ ဘူဒိဂတံနေခံ၌ရှိသော “ကတွာ” သည် ပို၏။] ဝေဠုနေဝိ-ခေါင်းပေါင်း
၌လည်း၊ အယမေဝ-ပင်၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။

ဟိရညံဝါ သုဝဏ္ဏံဝါ ဆိဇ္ဇမာနန္တိ-ကား၊ အလင်္ကာရေန္တာနံ-တန်ဆာ
ဆင်ကုန်သော၊ မနုဿာနံ - တို့၏၊ ဂိဝေယျကာဒိပိဠန္တနံ ဝါ - လည်ဆွဲအစ
ရှိသော တန်ဆာသည်သော်၎င်း၊ သုဝဏ္ဏသလာကံ-ရွှေချောင်းကို၊ ဆိန္ဒန္တာ
နံ-ဖြတ်ကုန်သော၊ သုဝဏ္ဏကာရာနံ- ရွှေပန်းထိမ်သည် တို့၏၊ သုဝဏ္ဏခဏ္ဍံဝါ-
ရွှေအပိုင်းသည် သော်၎င်း၊ ဆိဇ္ဇမာနံ-ပြတ်လျက်၊ ပတတိ-အံ၊ ဘိက္ခု၊ တံ-
ထိုငွေ ရွှေကို၊ အာကာသေန , အာဂစ္ဆန္တံ - လာသည်ကို၊ ထေယျစိတ္တော
(ဟုတွာ)၊ ဟတ္ထေန စေ ဂဏ္ဍတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဂဟဏမေဝ- ယူရာအရပ်
သည်သာ၊ ဌာနံ - တည်း၊ ဂဟိတပ္ပဒေသတော - ယူအပ်ရာအရပ်မှ၊ ဟတ္ထံ၊
အပနေတိ-ဖယ်ရှားအံ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [လူတရပ်လောက် မြင့်သော
ကောင်းကင်အရပ်၌ ခံယူလျှင် ထို ကောင်းကင် အရပ်သည် ဌာန၊ ထို အရပ်မှ
လက်ကိုရွှေ့ လိုက်လျှင် ပါရာဇိက။] စိဝရေ-သင်္ကန်း၌၊ ပတိတံ- ကျပြီးသော
ငွေ ရွှေကို၊ [တန်ဆာကို ဖြစ်စေ , ရွှေပိုင်းကို ဖြစ်စေ။] ဟတ္ထေန ဥက္ခိပတိ၊
ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အနုဒ္ဓရိတွာဝ - မကြွမြောက် မူ၍သာလျှင်၊ ယာတိ-
သွားအံ၊ ဒုတိယေ ပဒဝါရေ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပတ္ထေ - ၌၊ ပတိတေပိ-
ကျသော ငွေ ရွှေ၌လည်း၊ ဒေဝဝနယော၊ သီသေဝါ-သော်၎င်း၊ မုခေဝါ-
မျက်နှာ၌သော်၎င်း၊ ပါဒေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပတိဋ္ဌိတံ-တည်သော ငွေ ရွှေကို၊
ဟတ္ထေန ဂဏ္ဍတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အဂ္ဂဟေတွာဝ - လက်ဖြင့်မကိုင်
မူ၍သာ၊ ယာတိ၊ ပေ၊ ယတ္ထကတ္ထစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အရပ်၌၊
[ကိုယ်အင်္ဂါပေ၌ ဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်း သပိတ်ပေ၌ဖြစ်စေ - ဟုလို၊] ပတတိ၊
တဿ-ထို ငွေ ရွှေ၏၊ ပတိတောကာသောဝ-ကျရာ အရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ
(ဟောတိ)၊ သဗ္ဗိ- သော၊ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ ဝါ - အင်္ဂါကြီးငယ်သည်၎င်း၊ ပတ္တစိဝရံ
ဝါ-သည်၎င်း၊ (ဌာနံ)၊ န-မဟုတ်၊ [ဥးခေါင်းပေ၌ ကျလျှင် ကျရာအရပ်
သည်သာ ဌာန၊ ဥးခေါင်းတခုလုံး ဌာနမဟုတ်၊ သင်္ကန်းသပိတ် စသည်တို့
၌လည်း နည်းတူ။] ဣတိ- အပြီးတည်း။... အာကာ သဠကထာ-သည်၊ ဝါ-
ကောင်းကင်၌တည်သော ဘဏ္ဍာကို ပြဆိုရာစကားရပ်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဟာသဠေ - မြင့်သောအရပ်ဝယ် တည်သောဘဏ္ဍာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော
ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ မဇ္ဇပိဋ္ဌာဒိသု - ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် အစရှိသောအရပ်
တို့၌၊ [အာဒိဖြင့် “ စိဝရဝံသ , စိဝရ ရဇ္ဇာ ” စသော ပါဠိတော်လာ ဌာန

များကိုယူ။] ထပိတံ-သော၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ အာမာသံဝါ-သုံးသပ်အပ်(သုံးသပ်
 ကောင်း) သော ဘဏ္ဍာသည်မူလည်း၊ ဟောတု - ဖြစ်စေ၊ အနာမာသံဝါ -
 မသုံးသပ်အပ်(မသုံးသပ်ကောင်း)သော ရွှေငွေစသောဘဏ္ဍာသည်မူလည်း၊
 ဟောတု၊ ပေ၊ အာမသန္တဿ - သုံးသပ်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတီ)၊
 ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤ ဝေဟာသဋ္ဌ ဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ မဗ္ဗပိဋ္ဌေသု - တို့၌၊ ထပိတ
 ဘဏ္ဍေ - ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာ၌၊ [ထပိတံ ဘဏ္ဍံကိုထောက်၍ “ ထပိတ
 ဘဏ္ဍေ ” ဟု ကေဝုဇ် ရှိစေရမည်။] ထလဋ္ဌေ - ထလဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ ပေ၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော။

ပန-အထူးကား၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ ခလိ
 ယာ - ကစည်ရည်ဖြင့်၊ ဗဒ္ဓသာဋကော - ဖွဲ့အပ်သော အဝတ်သည်၊ သစေ
 (ဟောတီ)၊ မဇ္ဈေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ဝိဋ္ဌေဝါ-၌သော်၎င်း၊ ပတ္ထဋေဝါ-ဖြန့်အပ်
 သည်၊ (သမာနော)၊ မဇ္ဈေန - အလယ်ခေါင်ဖြင့်၊ မဗ္ဗတလံ - ညောင်စောင်း
 အပြင်ကို၊ န ဖုသတိ-မထိ၊ မဗ္ဗပါဒေဝ-ညောင်စောင်းခြေတို့ကို သာ၊ ဖုသတိ-
 ထိ၏၊ [ရှေးခတင်များ၌ ခြေထောက်၏အထက်ထိပ်သည် ခတင်၏ ကြမ်းပြင်
 အထက် လွန်တက်နေ၏၊ ထိုထိပ်ကို “မဗ္ဗပါဒေ” ဟု ဆိုသည်။] တေသံ - ထို
 ညောင်စောင်းခြေတို့၏၊ ဝသေန, ဌာနံ-ဌာနကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ-မှန်၊ ပါဒါနံ-
 ခြေတို့၏၊ ဥပရိ-၌၊ ဖုဋ္ဌောကာသမေဝ- ထိအပ်သောအရပ်ကိုသာ၊ တတ္ထ-ထို
 ကစည်ရည်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သောအဝတ်ကို၊ အတိက္ကာမိတမတ္ထေ - လွန်စေအပ်ပြီး
 ကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတီ)၊ ပန- ကား၊ မဗ္ဗပိဋ္ဌဟိ- တို့နှင့်၊
 သဟ, ဟရန္တဿ-ဆောင်ယူသောရဟန်း၏၊ မဗ္ဗပိဋ္ဌပါဒါနံ-တို့၏၊ ပတိဋ္ဌိတော
 ကာသဝသေန-တည်ရာအရပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဌာနံ-ဌာနကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စိဝရဝံသေတိ - ကား၊ စိဝရထပနတ္ထာယ - သင်္ကန်းထားခြင်းအကျိုးငှါ၊
 ဗဒ္ဓိတု-ဖွဲ့ချည်၍၊ [ထုပ်စသည်၌ ကြိုးဖြင့်ချည်၍။] ထပိတေ-သော၊ ဝံသေဝါ-
 ဝါး၌သော်၎င်း၊ ကဋ္ဌဒဏ္ဍကေဝါ - သစ်သားချောင်း၌သော်၎င်း၊ (ထပိတံ
 ဟောတီ)၊ တတ္ထ- ထို သင်္ကန်းတန်း၌၊ သံဟရိတုာ - ခေါက်၍၊ ပါရတော -

ဝေဟာသဋ္ဌေ ။ ။ ကောင်းကင်၌ (ပျံသွားသော အားဖြင့်) တည်သော
 ဥဒေါင်းစသော ဘဏ္ဍာကို “အာကာသဋ္ဌ” ဟု ခေါ်၏၊ မြင့်သောအရပ်ကို “ဝေဟာ
 သ”ဟု ခေါ်၍ ထို အရပ်၌တည်သော ဘဏ္ဍာကို “ဝေဟာသဋ္ဌ”ဟု ခေါ်သည်။

အတိက္ကာမိတမတ္ထေ တတ္ထ ။ ။ အတိက္ကာမိတမတ္ထေ သတိ တတ္ထ အတိက္ကာမန
 နိမိတ္တေ၊ တတ္ထာတိဝါ တသ္မိံ သာဋကေ အတိက္ကာမိတမတ္ထေ သတိ၊ - ယောဇနာ၊
 “အတိက္ကာမိတမတ္ထေ (န) တတ္ထ”ဟု စာအုပ်များ၌ရှိသည်ကား ယောဇနာနှင့်မညီ။

ထိုမှတစ်ပါး၊ အန္တ - သင်္ကန်းအစွန်ကို၊ ဩရတော-ဤမှတစ်ပါး၊ ဘောဂံ-
 သင်္ကန်းအစွန်ကို၊ ကတွာ , ထပိတစီဝရဿ - ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသေန -
 တည်သောအရပ်သည်၊ [ဝါးတန်း၌တည်သော သင်္ကန်းအရပ်ကိုဆိုသည်။]
 ဖုဒ္ဓကာသောဝ-ထိအပ်သောအရပ်သည်သာ၊ [ဝါးတန်းအရပ်ကိုဆိုသည်။]
 ဌာနံ (ဟောတိ)၊ သဗ္ဗော - သော၊ စီဝရဝံသော - သင်္ကန်းတန်းဝါးသည်၊
 (ဌာနံ)န - မဟုတ်၊ တသ္မာ ထေယျစိတ္တေန, တံ - ထိုသင်္ကန်းကို၊ ဘောဂေ-
 ဤမှတစ်ပါးအစွန်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ အာကမုန္တဿ - ရှေးရှု ဆွဲငင်သော
 ရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ပါရတော-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဝံသေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသံ-
 တည်သောအရပ်ကို၊ ဩရတော-ဤမှတစ်ပါး၊ စီဝရေန-သည်၊ (ဖုဋ္ဌ၌စပ်။)
 ဝံသဿ-ဝါး၏၊ (ပဒေသံ၌စပ်)၊ ဖုဋ္ဌပုဒေသံ-ထိအပ်သောအရပ်ကို၊ အတိတ္တာ
 မေန္တဿ - လွန်စေလသော်၊ ကေဒ္ဒဂုံလမတ္တာကမုနေနေဝ - လက် ၁ သစ်
 ၂ သစ်မျှကို ဆွဲငင်ခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ [သင်္ကန်းတန်းက မတုတ်သောကြောင့်
 “လက်တစ် ၂ သစ်” ဟုဆိုသည်၊ သင်္ကန်းတန်းကတုတ်လျှင် တုတ်သလောက်
 လက်သစ်များရာ၏။] ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ အန္တေ - ထိုမှတစ်ပါးအစွန်၌၊
 ဂဟေတွာ၊ ပေ၊ ဒေဝေဝနယော။

ပန - ဆက်၊ တတ္ထေဝ - ထို သင်္ကန်းတန်းဝါး၌ပင်၊ [စီဝရဝံသေပိုဟန်
 တူသည်။] ဝါမတောဝါ-လက်ဝဲဘက်မှ၎င်း၊ ဒက္ခိဏတောဝါ-လက်ျာဘက်မှ
 ၎င်း၊ ဟရန္တဿ- ဆောင်ယူသောရဟန်း၏၊ ဝါမန္တေန- လက်ဝဲဘက် အစွန်
 အားဖြင့်၊ (အတိတ္တန္တမတ္ထေ၌စပ်)၊ ဒက္ခိဏန္တဌာနံ - လက်ျာဘက် အစွန်အရပ်
 ကိုသော်၎င်း၊ ဒက္ခိဏန္တေန - အားဖြင့်၊ ဝါမန္တဌာနံဝါ - ကိုသော်၎င်း၊
 အတိတ္တန္တမတ္ထေ - လွန်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ [“ အတိတ္တန္တမတ္ထေန ” ဟု
 န- ပါသည်ကား အပို။] ဒသဒ္ဒါဒသဂုံလမတ္တ ဟရဏေနေနဝ- လက်ဆယ်သစ်
 ၁၂ သစ်မျှကို ဆောင်ခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥဒ္ဓံ - သို့၊
 ဥက္ခိပန္တဿ - မြှောက်သောရဟန်း၏၊ ကေသဂ္ဂမတ္တုက္ခိပနေန - တဆံဖျားမျှ
 မြှောက်ခြင်းဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ စီဝရဝံသံ - ကို၊ ဖုသန္တံဝါ- ထိုသည်
 မူလည်းဖြစ်သော၊ အဖုသန္တံဝါ-သော၊ ရဇ္ဇုကေန-ကြီးငယ်ဖြင့်၊ ဗဒ္ဓိတွာ-၍၊
 ထပိတစီဝရံ- ကို၊ မောစေန္တဿ - လွတ်စေသောရဟန်း၏၊ ဝါ - ဖြေသော
 ရဟန်း၏၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ မုတ္တေ - လွတ်ပြီးလသော်၊ ပါရာဇိကံ

ဖုသန္တံဝါ အဖုသန္တံဝါ ။ ။ သင်္ကန်းတန်းကို ကြိုးချည်၍ ဆွဲထားအပ်သော
 သင်္ကန်းသည် ဝါး၌ ထိ-မထိ ၂ မျိုးရှိ၍ ဖုသန္တံဝါ အဖုသန္တံဝါ ဟု ဆိုသည်၊ ဝါးကို
 ထိနေသော်လည်း ဝါးသည် တည်ရာမဟုတ်-ဟု ပြလို၍ ဤစကားကို ဆိုသည်။

(ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊ မုတ္တမတ္တမေဝ-လွတ်ပြီးကာမှသာလျှင် ဖြစ်သော၊ တံ-ထိုသက်န်းသည်၊ ဌာနာ-မှ၊ စုတံ-ရွေ့လျော့ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ သင်္ချံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ဝံသေ-ဝါး၌၊ ဝေဋ္ဌေတွာ- ရစ်ပတ်၍၊ ထပိတံ-ထားအပ်သောသက်န်းကို၊ နိဗ္ဗေဋ္ဌေန္တဿ-ဖြေသောရဟန်း၏၊ ထုလ္လစွယံ (ဟောတိ)၊ နိဗ္ဗေဋ္ဌိတမတ္တေ-ဖြေအပ်ပြီးကာမှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ယောဇနာ၌ “နိဝေဓေန္တဿ = နိဗ္ဗေဓေန္တဿ” ဟု ပါ၌ ၂ မျိုး ပြု၏၊ ဝေဋ္ဌဓာတ်ဖြစ်၍ ၂ မျိုးလုံး မသင့်။]

ဝလယံ-ကွင်း (ဂွင်း)ကို၊ ကတွာ၊ ထပိတေ - ထားအပ်သော သက်န်း၌၊ ဝလယံ-ကို၊ ဆိန္ဒတိဝါ- ဖြတ်မူလည်း ဖြတ်အံ့၊ မောစေတိဝါ - ဖြေမူလည်း ဖြေအံ့၊ ဧတံ - တဘက်သော၊ ဝံသကောဋီဝါ - ဝါးအစွန်ကို မူလည်း၊ မောစေတွာ - ဖြေ၍၊ [နဂိုရက သက်န်းတန်းအစွန် ၂ ဘက်ကို ထုပ်စသည်၌ ချည်ထားသောကြောင့် “ဝံသကောဋီ မောစေတွာ” ဟု ဆိုသည်။] နိဟရတိ- ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ထုလ္လစွယံ(ဟောတိ)၊ ဆိန္ဒမတ္တေစ-ပြတ်ပြီးကာမှ ဖြစ်သော် ၎င်း၊ မုတ္တမတ္တေစ-လွတ်ပြီးကာမှ ဖြစ်သော် ၎င်း၊ နိဟရမတ္တေစ-ထုတ်ဆောင် အပ်ပြီးကာမှ ဖြစ်သော် ၎င်း၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ [ဖြတ်ခြင်း၊ ဖြေခြင်း၊ ထုတ်ဆောင်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊] အကတွာဝ - မူ၍သာလျှင်၊ စိဝရဝံသေ-၌၊ ဣတောစိတောစ - မှလည်း၊ သာရေတိ - ရွေ့စေအံ့၊ ဝါ - ရွေ့အံ့၊ တာဝရက္ခတိ - ပါရာဇိကမှ စောင့်သေး၏၊ ဟိ - မှန်၊ ဝလယဿ-၏၊ သဗ္ဗေပိ - သော၊ စိဝရဝံသော- သည်၊ ဌာနံ (ဟောတိ)၊ ကသ္မာ - နည်း၊ တတ္ထ - ထို သက်န်းတန်းဝါး၌၊ သံသရဏဓမ္မတာယ-ထိုမှ ဤမှ ရွေ့ရှားခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တည်း၊ ပန - ဆက်၊ ယဒါ-၌၊ နံ - ထိုသက်န်းကွင်းကို၊ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ၊ အာကာသဂတံ - ကောင်းကင်၌ တည်သည်ကို၊ ဝါ - မြောက်သွားအောင်၊ ကရေတိ-၏၊ (တဒါ) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပသာရေတွာ-ဖြန့်၍၊ ထပိတဿ-ထားအပ်သော သက်န်း၏၊ ပတိဋ္ဌိတော ကာသေန - တည်သော သက်န်းအသား အရပ်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသောဝ- ထိအပ်သော ဝါးတန်းအရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ(ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထိုဖြန့်ထား အပ်သောသက်န်း၌၊ သံဟရိတွာ-ခေါက်၍၊ ထပိတေ-ထားအပ်သောသက်န်း ၌၊ ဝုတ္တနယေန၊ [“ တတ္ထ သံဟရိတွာ ပါရတော အန္တံ ” စသည်ဖြင့် အဆုံး အဖြတ်။] ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန- ကား၊ ယံ- အကြင် သက်န်းသည်၊ ဧကေန-သော၊ အန္တေန-ဖြင့်၊ ဘူမိံ၊ ဖုသိတွာ-ထိ၍၊ ဌိတံ ဟောတိ၊ တဿ-

ထိုသင်္ကန်း၏၊ စိဝရ ဝံသေစ - ဌှု၎င်း၊ ဘူမိယဉ္ဇ - ဌှု၎င်း၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသ
 ဝသေန-တည်သော သင်္ကန်းအရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒွေ ဌှာနာနိ (ဟောန္တိ)၊
 တတ္ထ-ထို သင်္ကန်း၌၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဧကေန-သော၊ အန္တေန-ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌိတေ-
 သော၊ အဗဒ္ဓသာဓုကေ- ကစည်ရည်ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သော အဝတ်၌၊ ဝုတ္တနယေ
 နေဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ [အဗဒ္ဓသာဓုကော ပန ဧကသ္မိံအန္တေ -
 စသည်ဖြင့် အာကာသဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော အဆုံးအဖြတ်။] စိဝရရဇ္ဇ၊
 ယာပိ - သင်္ကန်းတန်း ကြိုး၌လည်း၊ အယမေဝ - ဤ ဆိုအပ်သော စကား
 သည်သာ၊ ဝိနိစ္ဆယော။

ပန-ကား၊ အင်္ကျီသကေ- ချွန်းချိတ်၌၊ [ချွန်းကဲ့သို့ ကေဝံနေသော ချိတ်၌။]
 လဂ္ဂေတွာ-ချိတ်၍၊ ထပိတဘဏ္ဍံ- သည်၊ ဘေသဇ္ဇယဇောဝါ-ဆေးအိုး သည်
 သော်၎င်း၊ ဘေသဇ္ဇတ္ထဝိကာဝါ-ဆေးအိတ်သည် သော်၎င်း၊ [ထပိတဘဏ္ဍံ
 ကိုပင် ဘေသဇ္ဇယဇော၊ ဘေသဇ္ဇတ္ထဝိကာ-ဟု သရုပ်ဖော်သည်။] ဘိတ္တိံ ဝါ-
 နံရံကိုသော်၎င်း၊ ဘူမိံ ဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ အဖုသိတွာ-မထိမူ၍၊ ထပိတံ-သည်၊
 သစေ (ဟောတိ)၊ (ဧဝံသတိ)၊ လဂ္ဂနကံ- ဆွဲချိတ်ကြောင်းကြိုးကို၊ (အိုးကြိုး၊
 အိတ်ကြိုးကို-ဆိုသည်။) ခံသန္တဿ-ချွန်းချိတ်ကိုပွတ်တိုက်လျက် နိဟရတော-
 ထုတ်ဆောင်သော ရဟန်း၏၊ အင်္ကျီသကောဒ္ဓိတော-ချွန်းချိတ်အစွန်မှ၊ နိက္ခန္တ
 မတ္တေ - ထွက်ပြီးခါမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ လဂ္ဂနကံ-
 ဆွဲချိတ်ကြောင်းကြိုးသည်၊ ဗဒ္ဓံ (ထဒ္ဓံ)-တောင့်သည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ [ဗဒ္ဓံဟု
 စာရှိ၏၊ ထဒ္ဓံရှိမှကောင်းသည်၊ ဆေးအိုး၌ ချည်ထားသောကြိုးက ထန်းလျှော်
 စသည်ဖြစ်၍ တောင့်နေလျှင်-ဟူလို။] ဗုဒ္ဓေန-အောက်အခြေဖြင့်၊ (အိုးဖင်ဖြင့်၊)
 ဥက္ခိပိတွာ၊ အာကာသဂတံ ကရောန္တဿ၊ ပေ၊ ဘိတ္တိနိဿိတံ-နံရံ၌မှီသည်၊
 [နံရံ၌ ကပ်နေသည်၊] ဟောတိ - အံ့၊ ပဌမံ- စွာ၊ အင်္ကျီသကောဒ္ဓိတော-မှ၊
 နိဟရတိ၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊ ပစ္စာ-မှ၊ ဘိတ္တိံ-ကို၊ မောစေတိ၊ ပါရာဇိကံ
 (ဟောတိ)၊ ပေ၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေးသော၊
 ဘဏ္ဍံ-ကို၊ (ဘာရိယတ္တာ- ဝန်လေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟေတုမန္တဝိသေ
 သန) နိဟရိတံ-၎င်း၊ အသက္ကောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊
 ဘိတ္တိနိဿိတံ - နံရံ၌ မှီသည်ကို၊ ကတွာ၊ [ဘဏ္ဍာက လေးနေ၍ မမနိုင်
 သောကြောင့် အိုးကို နံရံကပ်၍ ဖေးထားသည်။] အင်္ကျီသတော နိဟရတိ၊
 ပုန ဘိတ္တိံ , အမောစေတွာပိ-မလွတ်စေ ဘဲလည်း၊ ပေ၊ ဟိ-မှန်၊ အတ္တနာ-
 မိမိသည်၊ ကတဋ္ဌာနံ-ပြုအပ်သော အရပ်သည်၊ [နံရံ၌ထိအောင် ပြုအပ်သော
 အရပ် - ဟူလို။] ဌှာနံ န ဟောတိ၊ ပန - ဆက်၊ ဘူမိံ ဖုသိတွာ , ဌှိတဿ-

တည်သော ဘဏ္ဍာ၏၊ ဒွေဝေ ဌာနာနိ (ဟောန္တိ)၊ တတ္ထ - ထို မြေဝယ် ထိနေသောဘဏ္ဍာ၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝုတ္တောယေဝ၊ [“တဿ ဒွေဌာနာနိ” စသည်ဖြင့် အာကာသဋ္ဌကထာ၌ ဆိုခဲ့ပြီး၊] ပန-ကား၊ ယံ-အကြင်ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝါ-ကို၊ သိက္ခာယ-ဆိုင်း၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ လဂ္ဂိတံ-ချိတ်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ - ထို ဘဏ္ဍာကို၊ သိက္ခတော - မှ၊ နိဟရန္တဿာပိ - ရှိသော်၊ သိက္ခာယ - နှင့်၊ သဟ အင်္ဂုသတော , နိဟရန္တဿာပိ - ရှိသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဣ- ဤဆိုင်းဝယ် ထည့်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၌၊ ဘိတ္တိ ဘူမိသန္ဓိသိဘဝသေန - နံရံ၌မှီသောဘဏ္ဍာ၊ မြေမှီသော ဘဏ္ဍာ၏ အစွမ်း ဖြင့်၊ ဌာနဘေဒေါပိ ဝေဒိတဗျော။

ဘိတ္တိခိလေတိ - ကား၊ ဥဇုကံ - ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ကတွာ၊ [ချွန်းချိတ်ကဲ့သို့ အကောက်မဟုတ်ဘဲ ဖြောင့်ဖြောင့်ပြု၍ - ဟူလို၊] ဘိတ္တိယံ - ၌၊ အာကောဋိ တောဝါ - စိုက်အပ်သော ငုတ်သည်သော်၎င်း၊ တတ္ထဇာတကော ဝေဝါ - ထို နံရံ၌ဖြစ်သော ငုတ်သည်သာလျှင်သော်၎င်း၊ (ဘိတ္တိခိလော - မည်၏၊) ပန- ကား၊ နာဂဒန္တာ-နာဂဒန္တ ဟူသည်၊ ဝင်္ဂော - ကောက်သော၊ အာကောဋိ တောဝေ - စိုက်အပ်သော ငုတ်သာတည်း၊ [ဆင်စွယ်ကဲ့သို့ ကောက်သော ငုတ်သာ၊ ဝေဖြင့် တတ္ထဇာတကကိုကန့်။] တေသု - ထို ဘိတ္တိခိလ နာဂဒန္တ တို့၌၊ လဂ္ဂေတွာ - ချိတ်၍၊ ထပိတံ - ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ အင်္ဂုသကေ- ချွန်းချိတ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိနိစ္ဆိ တဗ္ဗံ၊ ပန- ဆက်၊ ဋီသု - ၊ ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု - နသော၊ ပဋိပါဋိယာ - အစဉ်အားဖြင့်၊ ဌိတေသု - တည်သော နံရံတန်သင်း၊ ဆင်စွယ်ကောက်တို့၌၊ [ယခုခေတ်၌ အင်္ဂုစသည် ချိတ်ထားဘို့ရာ နံရံ၌ကပ်ထားအပ်သော သစ်သား - သံ စသော အချောင်း ကလေးကဲ့သို့ လုပ်ထားအပ်သော ခိလ- နာဂဒန္တကိုဆိုသည်။] အာရောပေ တွာ - တင်၍၊ ထပိတံ - သော၊ ကုန္တံဝါ - လှံကိုသော်၎င်း၊ ဘိန္ဒုဝါဠုဝါ - ခက်ရင်းကိုသော်၎င်း၊ အဂ္ဂေဝါ - အဖျား၌သော်၎င်း၊ ဗုန္ဓေဝါ - အရင်း၌ သော်၎င်း၊ ဂဟေတွာ၊ အာကမုတိ - အံ့၊ ဧကမေကဿ - တခုတခုသော တန်သင်း၏၊ ဝါ - တခုတခုသော ဆင်စွယ်ကောက်၏၊ [သြကာသ၌စပ်၊ အချောင်း ၃ ခုတွင် တခုတခု၏ (ထိအပ်သော) အရပ် - ဟူလို၊] ဖုဋ္ဌော ကာသမတ္ထေ - လှံစသည်ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ အတိတ္တန္တေ - လွန်အပ်ပြီး သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [“ဧကမေကဿ၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ” ဟူသော ဤဝါကျအနက်ပေးပုံမှာ ရှေးနိဿယများနှင့်မတူ၊] ဟိ-မှန်၊ တေသံ - ထိုလှံ၊ ခက်ရင်းတို့၏၊ ဖုဋ္ဌောကာသမတ္ထမေဝ - ထိအပ်သော အရပ်မျှသည်သာ၊ ဌာနံ

ဟောတိ၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ခိလာဝါ-တန်သင်းတို့သည်၎င်း၊ နာဂဒန္တာဝါ-ဆင်စွယ်ကောက်တို့သည်၎င်း၊ (ဌာနံ)၊ န-မဟုတ်၊ ဘိတ္တိအဘိမုခေါ- နံရံသို့ ရှေ့ရှုသော မျက်နှာရှိလျက်၊ ဝါ - နံရံသို့ရှေ့ရှု မျက်နှာမူလျက်၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ မဇ္ဈေ-လုံ၊ ခက်ရင်းတို့၏ အလယ်၌၊ ဂဟေတွာ အာကမုဘိ၊ ဩရိမန္တေန- ဤ မှာဘက်အစွန်သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ- ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ ပါရိမန္တေန- ထို မှာဘက်အစွန်အားဖြင့်၊ အတိက္ကန္တမတ္တေ-လွန်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပရတော- ထိုမှာဘက်သို့၊ ပေလ္လေန္တ သာပိ- တွန်းသော ရဟန်း၏လည်း၊ ဒေသဝနယော၊ ဟတ္ထေန၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ဘိတ္တိ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ထပိတံ-ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဗံသန္တော- ပွတ်တိုက်လျက်၊ အကမုဘိ-အံ၊ [ထပိတံ နောက်၌ ဘိတ္တိံ ထပ်ပါနေသည်ကား မကောင်း၊ တဝါကျတည်း၌ ဝိဘတ်တူပုဒ် ၂ ခုရှိရိုး ထုံးစံမရှိ။] အဂ္ဂေန - အဖျားသည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ-ကို၊ ဗုန္တံ - အရင်းကိုသော်၎င်း၊ ဗုန္တေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ - ကို၊ အဂ္ဂံဝါ - အဖျားကိုသော်၎င်း၊ အတိက္ကမန္တေ-၏၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဘိတ္တိအဘိမုခေါ-လျက်၊ ဌတွာ, အာကမုန္တော-ဆွေငင် သော ရဟန်းသည်၊ ပေ၊ အပရန္တံ - အခြားဘက် အစွန်ကို၊ အတိက္ကမေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဥဇုကံ, ဥက္ခိပန္တော-မြှောက်သော ရဟန်းသည်၊ ပေ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ရုက္ခေဝါ လဂ္ဂိတန္တိ ကား၊ တာလရုက္ခာဒိသု - ထန်းပင်အစရှိသော သစ်ပင်တို့၌၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ လဂ္ဂိတံ-ချိတ်ထား အပ်သောဘဏ္ဍာတည်း၊ တတ္ထ-ထိုသစ်ပင်ဝယ် ချိတ်ထားအပ်သောဘဏ္ဍာ၌၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [“လဂ္ဂိတေ” ဟုရှိသည်ကား မကောင်း၊ လဂ္ဂိတံတိုင်အောင် တဝါကျဖြစ်၍ “တတ္ထ အင်္ဂုသကာဒိသု” ဟု ရှိရမည်။]

ပန - ဆက်၊ တတ္ထဇာတံ - ထို ထန်းပင်ပေါ်၌ ဖြစ်သော၊ တာလပိဏ္ဍိံ - ထန်းသီးခိုင်ကို၊ စာလေန္တသ-လှုပ်ချသောရဟန်း၏၊ ထုလ္လစွယံ(ဟောတိ)၊ ယသ္မိံ ဖလေ - ၌၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု - သည်၊ ပူရတိ-ပြည့်၏၊ တသ္မိံ-ထို အသီး သည်၊ ဗန္ဓနာ- အညှာမှာ၊ မုတ္တမတ္တေ - သော်၊ ပါရာဇိကံ၊ ပိဏ္ဍိံ - ထန်းသီး အခိုင်ကို၊ ဆိန္ဒတိ-ချိုင်အံ၊ ပါရာဇိကံ၊ အဂ္ဂေန-အခိုင်၏ အဖျားဖြင့်၊ ပဏ္ဍန္တ ရံ- ထန်းရွက်ကြားသို့၊ အာရောပေတွာ-၍၊ ထပိတာ-ထားအပ်သောထန်းသီးခိုင် သည်၊ ထပိတဋ္ဌာနဉ္စ- ကို၎င်း၊ ဝဇ္ဇဋ္ဌာနဉ္စ- အညှာအရပ်ကို၎င်း၊ ဒွေ-နံသော၊ ဌာနာနိ- တို့ကို၊ လဘတိ၊ တတ္ထ - ထို ၂ ဌာန ရသော ထန်းသီးခိုင်၌၊ ဝုတ္တ နယေန-ဖြင့်၊ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန-ဆက်၊ ယော - အကြင် ရဟန်း သည်၊ ဆိန္ဒမတ္တာ = ဖြတ်အပ်ပြီးခါမျှသော ထန်းသီးခိုင်သည်၊ ပတမာနာ-

ကျလသော်၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ ကရေယျ-ရာဇ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘယေန-ကြောင့်၊ သယံ-
တိုင်၊ အဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ပဏ္ဍန္တရံ-သို့၊ အာရောပေတွာ- ရှိ၊ ဆိန္ဒုတိ- ချိုင်အံ၊ ဆိန္ဒု
မတ္တေ ပါရာဇိကံ၊ ဟိ - မှန်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတဋ္ဌာနံ- သည်၊ ဋ္ဌာနံ-သည်၊
န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ဧတေန ဥပါယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗရုက္ခာနံ-တို့၏၊ ပုပ္ဖဖလေသု-
တို့၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပတ္တာဓာရကေပီတိ ဧတ္ထ-၌၊ ရုက္ခာဓာရကောဝါ - သစ်သား သပိတ်ခြေ
သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ [၄ ထောင့် သပိတ်ခြေကို ဆိုသည်။] ဝလယာ
ဓာရကောဝါ-လက်ကောက် သပိတ်ခြေသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ [သပိတ်ခြေ
အပိုင်းကို ဆိုသည်။] ဒဏ္ဍာဓာရကောဝါ - ဒုတ်ချောင်း သပိတ်ခြေသည်
မူလည်း၊ ဟောတု၊ [ဒုတ်ချောင်းကလေးများကို ထောင်၍ လုပ်ထားသော
သပိတ်ခြေကို ဆိုသည်။] ယံကိဉ္စိ- သော၊ ပတ္တဋ္ဌပနကံ - သပိတ်ထားရာ အခြေ
သည်၊ [သင်္ချံ ဝတ္ထတိ၌စပ်၊] ပစ္ဆိ ကာပိ-တောင်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု၊ ပတ္တာ
ဓာရကောတွေဝ-ပတ္တာဓာရက ဟူ၍သာ၊ သင်္ချံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်
သို့၊ ဝတ္ထတိ- ရောက်၏၊ တတ္ထ - ထို သပိတ်ခြေ၌၊ ထပိတပတ္တဿ - ထားအပ်
သော သပိတ်၏၊ ပတ္တေန-သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသောဝေ - ထိုအပ်သော အရပ်
သည်သာ၊ ဋ္ဌာနံ(ဟောတိ)၊ တတ္ထ - ထို သပိတ်ခြေတို့တွင်၊ ရုက္ခာဓာရကေ-
သစ်သား သပိတ်ခြေ၌၊ ပေ၊ ဟောတိ၊ [အရပ် ၄ မျက်နှာ ဋ္ဌာနနှင့် အထက်သို့
မြှောက်ယူရာ ဋ္ဌာန၊] တတ္ထ-ထို သစ်သား သပိတ်ခြေ၌၊ ဌိတံ-သော၊ ပတ္တိ-ကို၊
မုခဝနိယံ - ၌၊ ဝဟေတွာ၊ စတုသု-လေးဘက်ကုန်သော၊ ဒိသာသု-တို့တွင်၊
ယတောကုတောစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အရပ်မှ၊ ကမုန္တော-
ဆွင်ငင်သော ရဟန်းသည်၊ ဧကေန , အန္တေန - သည်၊ ဖုဋ္ဌောကာသံ - ကို၊
အပရန္တံ - အခြားတဘက် အစွန်ကို၊ အတိတ္တာမေတိ၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊
ပေ၊ အာဓာရကေန- သပိတ်ခြေနှင့်၊ သဟ, ဟရန္တဿာပိ - ခိုးဆောင်သော
ရဟန်း၏လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။...ဝေဟာသဋ္ဌကထာ-
သည်၊ ဝါ-မြင့်သောအရပ်၌ တည်သောဘဏ္ဍာကို ပြဆိုရာ စကားရပ်သည်၊
နိဋ္ဌိတာ-တည်း။

ဥဒကဋ္ဌေ - ဥဒကဋ္ဌဘဏ္ဍာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဥဒကေ
နိက္ခိတ္တံ ဟောတိတိ-ကား၊ ရာဇဘယာဒိဘိတေဟိ- မင်းဘေး အစရှိသည်တို့မှ
ကြောက်သူတို့သည်၊ ဥဒကေန - ကြောင့်၊ အဝိနဿနဓမ္မေသု - ပျက်စီးခြင်း
သဘော မရှိကုန်သော၊ [ဒိဝါဒိ နသဓာတ်, ယုပစ္စည်းဖြစ်၍ “ နဿန ” ဟု
ရှိစေ။] တဗ္ဗလောဟဘာဇနာဒိသု- ကြေးနီခွက် အစရှိသည်တို့၌၊ သုပ္ပင်္ဂိစ္ဆန္တံ-

ကောင်းစွာ ဖုံးအပ်သည်ကို၊ ကတွာ , ပေါက္ခရဏီအာဒိသု - ရေကန် အစရှိသည်တို့၌၊ အသန္နနကေ - မစီးသော၊ ဥဒကေ-၌၊ နိက္ခိတ္တံ - ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာတည်း၊ [စီးသောရေ၌ ထားလျှင် တဖြေးဖြေး ရွေ့သွားမည်ဖြစ်၍ အသန္နနမာနကိုပြသည်။] တဿ-ထိုဘဏ္ဍာ၏၊ ပတိဋ္ဌိတောကာသောယေဝ-တည်ရာအရပ်သည်သာ၊ ဌာနံ - ဌာနတည်း၊ သဗ္ဗံ - သော၊ ဥဒတံ - သည်၊ (ဌာနံ)န၊ ဂစ္ဆတိဝါ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ကား၊ အဂစ္ဆိ ရေ-မနက်သော၊ ဥဒကေ-၌၊ ပဒသာ - ခြေဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ - သွားသောရဟန်း၏၊ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ-၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ဂစ္ဆိ ရေ-နက်သော၊ (ဥဒကေ-၌)၊ ဟတ္ထေ ဟိဝါ-တို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပါဒေဟိဝါ-သော်၎င်း၊ ပယောဂံ-ကူးခြင်းပယောဂကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ကုမ္ဘိဂ္ဂဟဏတ္တံ-ဘဏ္ဍာအိုးကို ယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိမုဇ္ဇနမ္မုဇ္ဇနေသု - ၎င်းခြင်း၊ ဖေ၊ ခြင်းတို့၌၊ ဝေဝနယော၊ ပန-ဆက်၊ အန္တရာ- အိုးသို့ မရောက်ခီ အကြား၌၊ ကိဗ္ဗိ-တကောင်ကောင်သော၊ ဥဒကသပုံဝါ - ရေမြေကိုသော်၎င်း၊ ဝါဠမစ္ဆံဝါ-ရဲ့သောငါးကိုသော်၎င်း၊ [ငါးမန်းစသော ငါးကြီးများကိုဆိုသည်။] ဒိသွာ, ဘိတော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစေ ပလာယတိ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ [ပြေးသွားရာ လက်အကြိမ် ခြေအကြိမ် ပယောဂ၌ ခိုးခြင်းနှင့် မဆိုင်သောကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် မသင့်။]

အာမသနာဒိသု-တို့၌၊ ဘူမိဂတာယ-မြေ၌တည်သော၊ ကုမ္ဘိယာ-၌၊ ပေ၊ ပန - အထူးကား၊ အယံ - ကား၊ ဝိသေသော - တည်း၊ တတ္ထ- ထို မြေဝယ် တည်သောအိုး၌၊ ဘူမိ - ကို၊ ခဏိတွာ - ၍၊ ကမုတိ - ဆွဲချရ၏၊ [ကမုတိတိ ဟေဋ္ဌတော ဩသာရေတိ-အောက်သို့ကျစေ၏။] ဣဓ- ဤ ရေဝယ်တည်သော အိုး၌၊ ကဒ္ဒမံဝ-ညွှန်ကိုသာလျှင်၊ ဩသာရေတိ- အောက်သို့ ယက်ချရ၏၊ ပေ၊ ဥပ္ပလာဒိသု- ကြာညို အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယသ္မိံ ပုပ္ဖေ- ၌၊ ဝတ္ထု-ပါရာဇိက ဝတ္ထုသည်၊ ပူရတိ-၏၊ [“ဝတ္ထု ပူရတိ” ဟုရှိသည်ကား မကောင်း။] တသ္မိံ- ထိုအပွင့်ကို၊ ဆိန္ဒမတ္ထေ-ဖြတ်အပ်ပြီးကာမျှဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ [ရေအထက်၌ ပေ၊ နေသောအရပ်မှ ဖြတ်ခြင်းကိုရည်ရွယ်၍ ပါရာဇိကဟု ဆိုသည်၊ ရေအတွင်းမြုပ်နေရာမှဖြတ်လျှင် ရေကပေ၊ မှ ပါရာဇိက။] စ-ဆက်၊ ဣ - ဤကြာတို့တွင်၊ ဥပ္ပလဇာတိကာနံ - ဥပ္ပလဇာတ်ရှိသော ကြာတို့၏၊

ဥပ္ပလာဒိသု။ ။ အာဒိဖြင့် ပဒမ, ပုဏ္ဏရိကတို့ကိုယူ၊ ရတ္တံ ပဒမံ, သေတံ ပုဏ္ဏရိကံ၊ သေတံဝါ ပဒမံ၊ ရတ္တံ ပုဏ္ဏရိကံ၊ အထဝါ ရတ္တံဝါ ဟောတု သေတံဝါ၊ သတပတ္တံ - ပုဏ္ဏရိကံ။

ယာဝ - လောကံ၊ ကေသိံပိ - သော၊ ပဿေ - ဘေး၌၊ ဝါကော-လျော်
 မျှင်သည်။ န ဆိဇ္ဇတိ- မပြတ်သေး၊ တာဝ- လောကံ၊ ရက္ခတိ- န။ ပန-ကား၊
 ပဒုမဇာတိကာနံ - ပဒုမ္မာဇာတ်ရှိသော ကြာတို့၏၊ ဒဏ္ဍေ-အရိုးကို၊ ဆိန္ဒေ-
 ဖြတ်အပ်ပြီးသော်၊ အတ္တန္တရေ- အတွင်း၌၊ သုတ္တံ-ချည်သည်။ အန္တိန္ဒ-မပြတ်
 သေးသည်။ (သမာနံ)ပိ, န ရက္ခတိ - ပါရာဇိကမှ မစောင့်၊ သာမိကဟိ-
 တို့သည်၊ ဆိန္ဒိတွာ, ထပိတာနိ- ကုန်သော၊ ဥပ္ပလာဒီနိ- ကြာညို အစရှိသည်
 တို့သည်။ ဟောန္တိ- ရှိတတ်ကုန်၏၊ ယံ- အကြင်ကြာသည်။ ဝတ္ထု-ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုကို၊ ပုရေတိ-ပြည့်စေ၏၊ တသ္မိံ -ထိုကြာကို၊ ဥဒ္ဓတေ-ရေမှ ထုတ်ဆောင်
 အပ်ပြီးသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဟတ္ထကဗဒ္ဓါနိ - ကြာစည်းအဖြစ်ဖြင့်
 ဖွဲ့အပ်ကုန်သော ကြာတို့သည်။ ဟောန္တိ - ရှိတတ်ကုန်၏၊ [ပန်းဆယ်ပွင့်ကို
 စုပေါင်း စည်းထားအပ်သော ကြာစည်းကို “ဟတ္ထက” ဟု ခေါ်သည်။] ယသ္မိံ
 ဟတ္ထကေ-အကြင်ကြာစည်း၌၊ ဝတ္ထု-သည်။ ပုရတိ-၏၊ တသ္မိံ -ထိုကြာစည်း
 ကို၊ ဥဒ္ဓတေ-ရေမှ ထုတ်ယူအပ်ပြီးသော်၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဘာရဗဒ္ဓါနိ-
 ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်ကုန်သောကြာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ [ပန်းအစည်း
 များစွာ ဖွဲ့ထားအပ်သည်ကို “ဘာရဗဒ္ဓ” ဟု ခေါ်၏။] တံ ဘာရံ- ထို ဝန်ထုပ်
 ဝန်ပိုးကို၊ ဆန္ဒံ-ကုန်သော၊ အာကာရာနံ-တို့တွင်၊ ပေ၊ စာဝေန္တဿ-၏၊ ဘူမဋ္ဌ
 ကုန္တိယံ-မြေ၌တည်သော အိုး၌၊ ဝုတ္တနယေန ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ဒီဃနာဠာနိ- ရှည်သောရိုးတံ ရှိကုန်သော၊ ဥပ္ပလာဒီနိ - ကြာညို အစ
 ရှိသည်တို့သည်။ ဟောန္တိ - ရှိတတ်ကုန်၏၊ ပုပ္ဖေသုဝါ - အပွင့်တို၌သော်၎င်း၊
 နာဠေသုဝါ - ရိုးတံတို၌သော်၎င်း၊ ဝေဏိံ - အထုံးကို၊ ကတွာ, ဥဒကပိဋ္ဌေ-
 ရေအပြင်၌၊ ရဇ္ဈကေဟိ- ကြိုးငယ်တို့ဖြင့်၊ (ထပေန္တိ ဗန္ဓန္တိတို၌စပ်။) တိဏာ
 နိ- တို့ကို၊ သန္တရိတွာ- ဖြန့်ခင်း၍၊ ထပေန္တိဝါ- ထားသော်လည်း ထားတတ်
 ကုန်၏၊ ဗန္ဓန္တိဝါ- ဖွဲ့ချည်သော်လည်း ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်၏၊ တေသံ-ထို ကြာပွင့်
 တို့၏၊ ဒီဃတော-အလျားမှ၊ ပုပ္ဖဂ္ဂေနစ- အပွင့်ဖျား၎င်း၊ နာဠေန္တေနစ- ရိုးတံ
 ဖျား၎င်း၊ တိရိယံ-ဖီလာ၌၊ ပရိယန္တေဟိ-အစွန်တို့၎င်း၊ ဟေဋ္ဌာ - အောက်၌၊
 ပတိဋ္ဌိတောကာသေန- ၎င်း၊ ဥဒ္ဓံ-၌၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ ဌိတဿ - တည်သော
 ကြာ၏၊ ပိဋ္ဌိယာ-ရေအပြင်၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယောပိ-အကြင်

ပုပ္ဖေသုဝါ ၊ ပေ ၊ ဗန္ဓန္တိ ။ ။ ကြာတို့ကို စုပေါင်းထုံးဖွဲ့အပ်ပြီးလျှင်, ရေပြင်၌
 ကြိုး ၂ ချောင်းထား၊ ထိုကြိုးပေါ်၌ မြက်များကိုဖြန့်၊ ထို မြက်ပေါ်၌ ကြာထုံးများကို
 ထား၍ အောက်ကခံထားသော ကြိုး ၂ ချောင်းကို ပန်းတွေ၏အပေါ်၌ တင်ထားခြင်း
 သို့မဟုတ်-ဖွဲ့ချည်ထားခြင်းကို ဆိုသတတ်။

ရဟန်းသည်လည်း၊ ဥဒကပိဋိယံ - ရေအပြင်၌၊ ထပိတ ပုပ္ဖကလာပကံ - ထားအပ်သောပန်းစည်းငယ်ကို၊ ဥဒကံ- ကို၊ စာလေတွာ - လှုပ်စေ၍၊ ဝီစိ- လှိုင်းကို၊ ဥဋ္ဌာပေတွာ - ထစေ၍၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ဘိ - မျှလည်း၊ ယထာဋ္ဌိတဋ္ဌာန တော-တည်မြဲတိုင်းသောအရပ်မှ၊ စာဝေတိ၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏) ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ [ထိုဘက်အစွန်သည်ထိအပ်သောအရပ်ကို ဤဘက်အစွန်က တဆံ ဖျားမျှ လွန်လျှင် ပါရာဇိက။] ပန-သို့မဟုတ်၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်သို့၊ [သူမှန်းထား အပ်သောအရပ်သို့-ဟူလို။] ဂတံ-ရောက်သောကြာစည်းကို၊ ဂဟေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ- သို့၊ အထ ပရိကပ္ပေတိ - အကယ်၍ကြံအံ့၊ (ဝေသတိ)၊ တာဝရက္ခတိ၊ [ဌာနာစာဝနဖြစ်ရုံမျှဖြင့် ပါရာဇိက မကျသေး - ဟူလို။] ပန- အန္ဓယကား၊ ဂတဋ္ဌာနေ-ရောက်အပ်သောအရပ်၌၊ ဥဒ္ဓရတော-ထုတ်ဆောင်သောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဥဒကတော- မှ၊ အစ္စုဂ္ဂတဿ- ပေါ်တက်သော၊ ပုပ္ဖ သ- အပွင့်၏၊ သကလံ- သော၊ ဥဒကံ - သည်၊ [ဒဏ္ဍေန ဖုဋ္ဌာကာသဂတံ သကလမုဒကံ = အရိုးတံနှင့် ထိနေသော ရေအားလုံးကို ဆိုသည်၊ ရေပြင် အာလုံးမဟုတ်။] ဌာနံ - တည်း၊ တံ-အပွင့်ကို၊ ဥပ္ပါဋေတွာ - နှုတ်၍၊ ဥဇုကံ- ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဥဒ္ဓရန္တဿ - ၏၊ နာဠန္ဒေ - အရိုးတံ အစွန်သည်၊ ကေသဂ္ဂ မတ္တံ-မျှ၊ ဥဒကတော-မှ၊ အတိက္ကန္တေ - သော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပုပ္ပေ- တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ အပနာမေတွာ-ဘေးသို့ညွတ်စေ၍၊ အာကမုန္တော- လျက်၊ ဥပ္ပါဋေတိ-အံ့၊ ဥဒကံ-သည်၊ ဌာနံ-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ဥပ္ပါဋိတမတ္ထေ- နှုတ်အပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ကလာပဗဒ္ဓါနိ-အစည်းအဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်ကုန်သော၊ ပုပ္ဖါနိ-တို့ကို၊ ဥဒက ဌာနေဝါ - ရေဟူသောအရပ်၌သော်၎င်း၊ ရုက္ခေဝါ - သော်၎င်း၊ ဂံဇ္ဈေဝါ- ချို၌သော်၎င်း၊ ဗဒ္ဓိတွာ - ဖွဲ့ချည်၍၊ ထပေန္တိ၊ ဗန္ဓနံ - ဖွဲ့ချည်ကြောင်းကြိုးကို၊ အမောစေတွာ - မဖြေမှု၍၊ ဣတောစိတောစ, ကရောန္တဿ- ၏၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ဗန္ဓနေ - ဖွဲ့ချည်ကြောင်း ကြိုးကို၊ မုတ္တမတ္ထေ - ဖြေအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပဌမံ, ဗန္ဓနံ - ကို၊ မောစေတွာ-ဖြေ၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဟရတိ- တည်ရာအရပ်မှ ဆောင်အံ့၊ ဧတ္ထ - ဤသို့ဆောင်ရာ၌၊ ပေ၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ - သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဣဒံ ဥဘယံ - ဤနှစ်ပါးစုံသော

ပုပ္ပေ ဂဟေတွာ၊ ပေ၊ ဌာနံ ။ ။ ရှေ့ဝါကျမှ “ဥဒကတော အစ္စုဂ္ဂတဿ” လိုက် စေ၍ ရေမှပေါ်တက်နေသောအပွင့်ကို “ပုပ္ပေ” ဟု ဆိုသည်။ ထို အပွင့်ကိုကိုင်၍ နဂိုရ် ဌာနမဟုတ်သောဘေးက တစ်ထည်းနေသောရေထဲသို့ညွတ်စေပြီးမှ ဆွဲငင်နှုတ်ယူလျှင် ရေက မပေါ်သေးသော်လည်း နှုတ်ပြီးလျှင် ပါရာဇိက။

စကားကို၊ [“ ဗန္ဓနံ အမောစေဘွာ ၊ ပေ ၊ ပါရာဇိကံ ” သည် စကားတရပ်၊ “ ပဌမံ၊ ပေ၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ ” သည် စကားတရပ်၊] မဟာပစ္စင်္ဂါအာဒိသု-
တိ၌၊ ပုတ္တံ။

ပဒုမိနိယံ-ပဒုမ္မာကြာရှိသောချဉ်း [ပဒုမိနိယန္တိ - ပဒုမဂစ္ဆေ။] ပုပ္ဖါနိ-
တို့ကို၊ ပဒုမိနိယာ - ပဒုမ္မာကြာချဉ်း၊ သဟ - ကွ၊ ဂဏှိတုကာမဿ - ၏၊
ပုပ္ဖနာဠေဟိစ - အပွင့်ရိုးတံ တို့သည်၎င်း၊ ပတ္တနာဠေဟိစ - အရွက် ရိုးတံ
တို့သည်၎င်း၊ ဖုဋ္ဌဥဒကဝသေန-ထိအပ်သောရေ၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓဇ္ဇေဝ-
၌၎င်း၊ တိရိယဉ္စ- ဖီလာအရပ်၌၎င်း၊ ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ- ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊
ပန-ဆက်၊ အဿ - ထိုရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ တံ ပဒုမိနိ-ကို၊ အနုပ္ပါဠေတွာ-
၍၊ ပုပ္ဖါနိဝါ-အပွင့်တို့ကိုသော်၎င်း၊ ပတ္တာနိဝါ-တို့ကိုသော်၎င်း၊ အတ္တနော-
မိမိ၏ဘက်သို့၊ အဘိမုခံ-ရှေ့ရှု၊ အာကမုန္တဿ-လသော်၊ ထုလ္လစ္စယံ(ဟောတိ)၊
ပေ၊ ပုပ္ဖပတ္တနာဠေ-အပွင့်ရိုးတံ၊ အရွက်ရိုးတံတို့ကို၊ ဌာနတော၊ အစာဝေတွာ
ပိ၊ ပေ၊ ပစ္စာ- ၌၊ ပုပ္ဖပတ္တနာဠေသု - အပွင့်ရိုးတံ၊ အရွက်ရိုးတံတို့ကို၊ ဌာနာ၊
စာပိတေသု- ရှေ့စေအပ်ကုန်ပြီးသော်၊ ပါရာဇိကံ(ဟောတိ)၊ ဥပ္ပါဠိတာယ-
သော၊ ပဒုမိနိယာ- ၌၊ [သူတပါးတို့က သူတို့ဘို့နှုတ်အပ်ပြီးသော ပဒုမ္မာကြာ
ချဉ်း] ပုပ္ဖ- ကို၊ ဂဏှန္တောပန-ယူသော ရဟန်းကိုကား၊ ဘဏှံ- ကို၊ အဿိ
ပေတွာ - အဘိုးပြတ်စေ၍၊ ကာရေတဗ္ဗော၊ ဗဟိ- ၌၊ ထပိတေ- သော၊ ရာသိ
ကတ ကလာပဗဒ္ဓ ဘာရဗဒ္ဓပုပ္ဖေပိ- အစုပြုအပ်သော ပန်း၊ အစည်းအဖြစ်ဖြင့်
ဖွဲ့အပ်သောပန်း၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သောပန်း၌လည်း၊ ဧသေဝ
နယော။

ဘိသံဝါ - ကြာစွယ်ကိုသော်၎င်း၊ မုဋ္ဌာလံဝါ - ကြာရင်းကိုသော်၎င်း၊
(ဥပ္ပါဠိန္ဒြေဿ၌ သာမညကံစပ်။) ယေန-အကြင်ကြာစွယ်ဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်
ကြာရင်းဖြင့်၊ ဝတ္ထု- ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်၊ ပူရတိ၊ တံ - ထိုကြာစွယ်ကို၊ ဝါ-

ဗဟိထပိတေ ။ ။ ရေမှပြင်ဘက်၌ ထားအပ်သော ရာသိကတပန်း၊ ကြားစည်း
အငယ်စားဖြစ်အောင်ဖွဲ့အပ်သော ကလာပဗဒ္ဓပန်း၊ ကြာစည်းအများပေါင်း၍ ထမ်းရ
လောက်အောင် ထုပ်ပိုးထားအပ်သော ဘာရဗဒ္ဓကြာပန်း။ [ဟတ္ထကဝသေန ခုဒ္ဒကံ
ကတွာ ဗဒ္ဓံ ကလာပဗဒ္ဓံ၊ ဘာရဗဒ္ဓနာမ သီသဘာရာဒိဝသေန ဗဒ္ဓံ၊ - ဝိမတိ။]

ဘိသမုလောဋ္ဌ။ ။ အဘိဓာန် (၆၈၇) ၌ ကြာစွယ်အနက်ဟော ပရိယာယ် ၂ ပုဒ်
ဟု ဆိုထား၏။ နိဿယသစ်၌ “ မုလောဋ္ဌန္တိ သေတရတ္ထပဒုမာနံ မူလံ- ကြာရင်း၊ ဘိသ
(မိသ) န္တိ တေသံ ယေဝ ကန္တံ (ကြာအူ) ” ဟူသော ဝီသသံယုတ် ဋီကာကို ပြ၍ ထို
၂ ပုဒ်၏အနက်ကို ခွဲခြားထားတော်မူ၏။ သာရတ္ထ ဝိမတိတို့၌ “ မုလောဋ္ဌန္တိ-ကန္တံ ” ဟု
ဝီသသံယုတ်ဋီကာမှ ပြောင်းပြန်ဖွင့်၏။

ထိုကြာရင်းကို၊ ဥပ္ပါဋေန္တဿ- နှုတ်သောရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ စ- ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤ ကြာစွယ် ကြာရင်းတို့၌၊ ကဒ္ဒမေ- ညွှန်၌၊ ဖုဋ္ဌောကာသ ဝသေန-ထိအပ်သော အရပ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဌာနံ - ကို၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ - ပိုင်းခြား ထိုက်၏၊ တာနိ - ထို ကြာစွယ် ကြာရင်းတို့ကို၊ ဥပ္ပါဋေန္တဿ-၏၊ သုခုမမ္ပိ- သိမ့်မွေ့ သေးငယ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ မူလံ-အမြစ်သည်၊ အစ္ဆိန္ဒံ-မပြတ် သေးသည်၊ ဟောတိ - အံ့၊ တာဝရက္ခတိ၊ ဘိသပဗ္ဗေ - ကြာစွယ် အဆစ်၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သော၊ ပတ္တံဝါ- အရွက်သည်သော်၎င်း၊ ပုပ္ဖံဝါ - သေ၎င်း၊ ဟောတိ-ရှိတတ်၏၊ [ဣဒံ ကဒ္ဒမဿ အန္တော ပဝိသိတွာ ဌိတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ= ညွှန်တွင်း၌ ဝင်နေသည်ကိုရည်ရွယ်သည်။] တမ္ပိ-ထို အရွက် အပွင့်သည်လည်း၊ (အစ္ဆိန္ဒံ ဟောတိ)၊ ရက္ခတိ၊ ဣတိ - သို့၊ မဟာ အဋ္ဌကထာယမေဝ - ၌သာ၊ ဝုတ္တံ၊ [အခြားအဋ္ဌကထာ၌မဆို-ဟူလို။] ပန-ဆက်၊ ဘိသဝဏ္ဏိမ္ပိ - ကြာစွယ် အဆစ်၌၊ ယောဗ္ဗနပတ္တာနံ- အရွယ်ရောက်ကုန်သော လှပျိုတို့၏၊ မုခပီဠကာ ဝိယ - မျက်နှာ၌ ပေါက်သောအဖုသည် ကဲ့သို့၊ ဝါ - မျက်နှာ၌ပေါက်သော ဝက်ခြံသည်ကဲ့သို့၊ ကဏ္ဍကော- ဆူးသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ အယံ-ဤဆူးသည်၊ အဒိယံက္ခာ-မရှည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ရက္ခတိ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီ အရင်သည်၊ ဥပ္ပလာဒိသု-တို့၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ။

သဿာမိကာနံ-ကုန်သော၊ မစ္ဆ ကစ္ဆပါနံ-ငါး၊ လိပ်တို့၏၊ ဝါပိအာဒိသု- ရေကန် အစရှိသည်တို့၌၊ သကလံ-သော၊ ဥဒတံ-သည်၊ ဌာနံ-တည်း၊ တသ္မာ၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဋိဇဇန ဌာနေ- စောင့်ရှောက်ထားရာ အရပ်၌၊ သဿာမိကံ - သော၊ မစ္ဆံ - ကို၊ ဗဠိသေနဝါ - ငါးမျှားချိတ်ဖြင့် သော်၎င်း၊ ဇာလေနဝါ-ပိုက်ကွန်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ကုမိနေနဝါ-မြိုးဖြင့်သော်၎င်း၊ ဟတ္ထေန ဝါ-သော်၎င်း၊ ဝဏ္ဏတံ- ဖမ်းယူ၏၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ယေန မစ္ဆေန-ဖြင့်၊ ဝတ္ထု-ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်၊ ပူရတိ၊ တသ္မိံ - ထိုငါးကို၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ-လည်း၊ ဥဒကတော၊ ဥဒ္ဓုမတ္ထေ- ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးကာမှ ဖြစ်လသော်၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ကောစိ- အချို့ သော၊ မစ္ဆော- သည်၊ ဝယုမာနော - ဖမ်းယူအပ် သော်၊ ဣတော စိတောစ၊ ဓာဝတိ-ပြေး၏၊ အာကာသံဝါ-ကောင်းကင်သို့ သော်လည်း၊ ဥပ္ပတတိ- ခုန်တက်၏၊ တီရေဝါ-ကမ်း၌သော်လည်း၊ ပတတိ- ကျ၏၊ တံ-ထိုငါးကို၊ (သာမညကံ)၊ အာကာသေ-၌၊ ဌိတံဝါ-တည်သော ငါးကိုသော်၎င်း၊ တီရေ-၌၊ ပတိတံဝါ-ကျသောငါးကို သော်၎င်း၊ ဝဏ္ဏတောပိ ပါရာဇိကမေဝ၊ ကစ္ဆပမ္ပိ - ကိုလည်း၊ ဗဟိ - ၌၊ ဝေ'စရတ္ထံ - ကျက်စားရာ အကျိုးငှါ၊ ဝတံ - ရောက်နေသော လိပ်ကို၊ ဝဏ္ဏတော - ၏၊ ဒေဝေဝနယော၊

ပန - ဆက်၊ ဥဒကဋ္ဌံ - ရေ၌ တည်သော လိပ်ကို၊ ဥဒကာ၊ မောစယတော-
လွတ်စေသော ရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။

ပန - ကား၊ တေသုတေသုဇနပဒေသု- တို့၌၊ သဗ္ဗသာဓာရဏဿ-အလုံး
စုံသောလူတို့နှင့် ဆက်ဆံသော၊ မဟာတဋ္ဌာကဿ-ရေကန်ကြီး၏၊ နိဒ္ဒမနတုမ္ပ-
ရေထုတ်ကြောင်း ပြန်ကို၊ [ဝါပိယာ ဥဒကဿ နိက္ခမနမဂ္ဂံ။] နိဿာယ-
၍၊ သဗ္ဗသာဓာရဏ မေဝ - အလုံးစုံသော လူတို့နှင့် ဆက်ဆံသည်သာလျှင်
ဖြစ်သော၊ ကုန္ဒဒိသဒိသံ - မြစ်ငယ်နှင့် တူသော၊ ဥဒကဝါဟတံ - ရေကို
ဆောင်ကြောင်း မြောင်းကြီးကို၊ ခဏန္တိ - တူးတတ်ကုန်၏၊ တတော - ထို
ရေမြောင်းကြီးမှ၊ ခုဒ္ဒက မာတိကာယော - မြောင်းငယ်တို့ကို၊ နိဟရိတွာ-
ထုတ်ဆောင်၍၊ ဝါ - သွယ်၍၊ မာတိကာ ကောဋိယံ - ရေမြောင်း အစွန်၌၊
အတ္တနော အတ္တနော- ၏၊ ဝဋ္ဌဗ္ဗနတ္ထာယ - သုံးစွဲခြင်းအကျိုးငှါ၊ အာဝါဇေ-
တွင်းတို့ကို၊ ခ.ဏန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ တေသံ-ထိုလူတို့၏၊ ယဒါ၊ ဥဒကေန-
ဖြင့်၊ အတ္ထော - အလိုသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တဒါ , အာဝါဇေ - တို့ကို၎င်း၊
ခုဒ္ဒက မာတိကာယော - တို့ကို၎င်း၊ ဥဒကဝါဟကဗ္ဗ - ကို၎င်း၊ သောဓေတွာ-
သုတ်သင်၍၊ ဝါ-ရှင်းလင်း၍၊ နိဒ္ဒမနတုမ္ပ-ကို၊ ဥဒါဇေန္တိ - ဖွင့်ကြကုန်၏၊
တတော-ထိုပြန်မှ၊ ဥဒကေန သဒ္ဓိံ၊ ပေ၊ အာဝါဇေ-၌၊ ပတွာ , ဝသန္တိ-န်၏၊
တတ္ထ-ထိုငါးတို့တွင်၊ တဋ္ဌာကေစ-ရေကန်၌၎င်း၊ ဥဒကဝါဟကေသုစ-တို့၌၎င်း၊
မစ္ဆေ - တို့ကို၊ ဂဏ္ဍန္တေ - ဖမ်းယူသူတို့ကို၊ န နိဝါရေန္တိ၊ [အများဆိုင်
ဖြစ်သောကြောင့် မတားမြစ်ကြ။] ပန-အန္တယကား၊ ခုဒ္ဒကာသု-ကုန်သော၊
အတ္တနော အတ္တနော , မာတိကာသု-တို့၌၎င်း၊ ဥဒကအာဝါဇေသုစ-ရေတွင်း
တို့၌၎င်း၊ ပဝိဋ္ဌမစ္ဆေ - ဝင်ပြီးကုန်သော ငါးတို့ကို၊ ဂဏ္ဍိတံ-ငှါ၊ ဝါ-ဖမ်းယူ
ခွင့်ကို၊ န ဒေန္တိ - မပေးကြကုန်၊ နိဝါရေန္တိ-တားမြစ်ကြကုန်၏၊ တတ္ထ- ထို
ငါးတို့တွင်၊ ယော - အကြင် ရဟန်းသည်၊ တဋ္ဌာကေဝါ - ၌သော်၎င်း၊ ပေ၊
ဂဏ္ဍိတိ-၏၊ အဝဟာရေန-ခိုးခြင်းဖြင့်၊ သော-ထိုရဟန်းကို၊ န ကာရေတဗ္ဗော၊
ပန-ကား၊ ခုဒ္ဒကမာတိကာသု- တို့၌သော်၎င်း၊ အာဝါဇေသုဝါ- တို့၌သော်
၎င်း၊ ပဝိဋ္ဌ- ဝင်ပြီးငါးကို၊ ဂဏ္ဍန္တော- ဖမ်းယူသောရဟန်းကို၊ ဂဟိတဿ-
ဖမ်းအပ်သောငါး၏၊ အဂ္ဂ ဝသေန-တန်ဖိုး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော။

တတော- ထို မြောင်းငယ်မှ၊ ဝါ-ထိုတွင်းမှ၊ ဂယုမာနော- ဖမ်းယူအပ်
သော်၊ ဝါ-ဖမ်းယူအပ်သော၊ မစ္ဆော-သည်၊ ပေ၊ တံ-ထို ငါးကို၊ (သာမည၊)
အာကာသဋ္ဌံဝါ = ကောင်းကင်၌ တည်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ တီရဋ္ဌံဝါ-
ကမ်း၌ တည်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥဒကဝိနိမုတ္တံ- ရေမှလွတ်သော ငါးကို၊

ဂဏှတော-၏၊ အဝဟာရော နတ္ထိ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ၊ အတ္တနော - ၏၊ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌာနေ-သိမ်းပိုက်အပ်ရာအရပ်၌၊ ဌိတဒဿဝ-တည်သော ငါး၏သာ၊ တေ-ထို လူတို့သည်၊ သာမိကာ-အရှင်တို့တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဝေရူပါ- ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော ငါးတို့သည်၊ [အာကာသဋ္ဌ ငါး၊ တီရဋ္ဌငါးတို့သည်။] တတ္ထဂတိကာ - ထို ကောင်းကင်၌ ရောက်သော ငါး , ကမ်း၌ ရောက်သော ငါးတို့နှင့် အလားတူကုန်၏၊ [တတ္ထ+ဂတာ တတ္ထဂတာ၊ တတ္ထဂတာဝိယာတိ တတ္ထဂတိကာ၊ ဣကပစ္စည်း ဥပမာအနက်၌သက်။]ပေ၊ ပန-ဆက်၊ မစ္ဆော-သည်၊ ဂယုမာနော-သော်၊ အာဝါဇုတော-မှ၊ ခုဒ္ဒကမာတိကံ-သို့၊ သစေ အာရဟတိ-အကယ်၍ တက်သွားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တတ္ထ-ထိုမြောင်းငယ်၌၊ နံ-ထို ငါးကို၊ ဂဏှတောပိ- ၏လည်း၊ အဝဟာရောယေဝ - ခိုးခြင်းသာတည်း၊ ပန - ဆက်၊ ခုဒ္ဒကမာတိကာတော - မှ၊ ဥဒကဝါဟကံ - သို့၊ (အာရဋ္ဌစ-တက်လာသော ငါးကို၎င်း၊) တတော-ထို ရေကို ဆောင်ကြောင်း မြောင်း ကြီးမှ၊ တဠာကံ-သို့၊ အာရဋ္ဌစ-ကို၎င်း၊ ဂဏှတော - ၏၊ အဝဟာရော နတ္ထိ။ [သဗ္ဗသာဓာရဏာဖြစ်၍ မည်သူမျှ မပိုင်သော အရပ်၌ နေသော ငါးကို ဖမ်းယူ သောကြောင့်တည်း။]

ယော - အကြင်ရဟန်းသည်၊ အာဝါဇုတော-မှ၊ ဘတ္ထသိတ္ထေဟိ-ထမင်း လုံးတို့ဖြင့်၊ ပလောဘေတွာ-ဖြားယောင်း၍၊ မာတိကံ- သို့၊ အာရောပေတွာ-တက်ရောက်စေ၍၊ ဂဏှတိ - ၏၊ (တဿ - ထို ရဟန်း၏) အဝဟာရောဝ-သာတည်း၊ ပန-ဆက်၊ တတော-ထိုမြောင်းမှ၊ ပလောဘေတွာ၊ပေ၊ပန-ကား၊ ကေစိ-အချို့ လူတို့သည်၊ ကုတောစိဒေဝ - တစုံတခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗ သာဓာရဏဋ္ဌာနတော - အလုံးစုံသော လူတို့နှင့် ဆက်ဆံသော အရပ်မှ၊ မစ္ဆေ - တို့ကို၊ အာနေတွာ၊ ပစ္ဆိမဝတ္ထုဘာဂေ - နောက်ဆုံးတည်ရာ အဘို့ ဖြစ်သော၊ ဥဒကအာဝါဇု-၌၊ ဒိပိတွာ-ချ၍၊ ပေါသေတွာ-မွေးမြူ၍၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-၌၊ ဒုတ္တိဏိ-၂ကောင် ၃ကောင်သော ငါးတို့ကို၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂတ္ထာယ-လက်သုတ်ဟင်းလျာ အကျိုးငှါ၊ မာရေန္တိ-သတ်ကုန်၏၊ ဝေရူပံ-သော၊ မစ္ဆေ-ကို၊ (သာမည)၊ ဥဒကေဝါ-၌သော်၎င်း၊ပေ၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အရပ်၌၊ ဌိတံ-တည်သောငါးကို၊ (ဝိသေသ-ကံ) ဂဏှတော-၏၊ အဝဟာရောဝေ၊ [ကိုယ်ပိုင် အဖြစ်ဖြင့် မွေးထားအပ်သောကြောင့်တည်း။] ကစ္ဆ ပေပိ ဒေသေဝနယော။

ပန - ကား၊ နိဒါယကာလေ - နွေအခါ၌၊ နဒိယာ - ၏၊ သောတေ - ရေ အယဉ်သည်၊ ပစ္ဆိန္န-ပြတ်စလသော်၊ ကတ္ထစိ-သော၊ နိန္ဒဋ္ဌာနေ-ချိုင့်ဝှမ်းသော အရပ်၌၊ ဥဒကံ-သည်၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ရေအိုင်၌၊ မနုဿာ-တို့သည်၊

မစ္ဆာနံ-တို့၏၊ ဝိနာသာယ-ပျက်စီးခြင်းငှါ၊ မဒနဖလဝိသာဒိနိ-မူးရစ်ကြောင်း အသီး၊ အဆိပ် အစရှိသည်တို့ကို၊ [ရှေးနိဿယ၌ “မဒနဖလ-သမင်စာသီး” ဟု ပေး၏။] ပက္ခိပိတွာ-ထည့်ခပ်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-နံ၏၊ မစ္ဆာ-တို့သည်၊ တာနိ-ထို မူးရစ်ကြောင်း အသီး၊ အဆိပ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ခါဒန္တာ-ခဲစားကုန်လသော်၊ မရိတွာ-၍၊ ဥက္ကာနာ-ပက်လက်တို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥဒကေ-၌၊ ပိလဝန္တာ-ပေါ်ကုန်လျက်၊ တိဋ္ဌန္တိ၊ ယော-ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ-ထိုရေအိုင်သို့၊ ဂတ္တာ-၍၊ ယာဝ-လောဘံ၊ သာမိကာ-တို့သည်၊ နာဂစ္ဆန္တိ-နံသေး၊ တာဝ-ထိုမလာသေးမီ၊ ဣမေ မစ္ဆေ-တို့ကို၊ ဂဏိဿာမိ-အံ၊ ဣတိ-ကြံ၍၊ ဂဏှတိ-အံ၊ အဋ္ဌဝသေန- တန်ဖိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-၏၊ ပံသုကုလသညာယ-ပံသုကုဟူသော အမှတ်သညာဖြင့်၊ ဂဏှတော-၏၊ အဝဟာရော-သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် အဝဟာရမရှိပါသော်လည်း၊ အာဟာရပေန္တေ- ဥစ္စာရှင်တို့က ပြန်၍ဆောင် စေလသော်၊ ဘဏ္ဍဒေယျံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

မစ္ဆဝိသံ- ငါးတို့ကို သေစေတတ်သောအဆိပ်ကို၊ ပက္ခိပိတွာ- ၍၊ ဂတမန သာ - တို့သည်၊ ဘာဇနာနိ- တို့ကို၊ အာဟာရိတွာ-၍၊ ပူရေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ယာဝ-လောကံ၊ ပုနပိ-လည်း၊ အာဂစ္ဆိဿာမ- အံ၊ ဣတိ-သို့၊ သာလယာ- အာလယရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တာဝ- လောကံ၊ တေ-ထိုငါးတို့သည်၊ သဿာမိကမစ္ဆာဝ- ပိုင်ရှင်ရှိသော ငါးတို့သာတည်း၊ ပန- ကား၊ ယဒါ-၌၊ တေ-ထိုအဆိပ် ခပ်သွားသူတို့သည်၊ အမှာကံ-တို့အား၊ အလံ-တော်လောဘံပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ နိရာလယာ - အာလယမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပက္ခမန္တိ- နံ၏၊ တတော- ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ- ၍၊ ထေယျစိတ္တေန ဂဏှန္တဿ ဒုက္ကင်္ဂံ၊ ပံသု ကုလသညိဿ (ဂဏှန္တဿ) အနာပတ္တိ၊ စ- ဆက်၊ မစ္ဆ ကစ္ဆပေသု- တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊ ဝိဒိတောယထာ - ကဲ့သို့၊) ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗာယပိ- သော၊ ဩဒကဇာတိယာ- ရေ၌ဖြစ်သော သတွာတို့၏အမျိုး၌၊ [ဥဒကေ+ဘဝါ ဩဒ ကာ၊ ဩဒကာနံ + ဇာတိ၊ ဩဒကဇာတိ၊] ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣတိ- တည်း၊... ဥဒကဋ္ဌကထာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဒုတိယအုပ် တခဏ်းရပ်။

တတိယအုပ် ဆက်ရိုက်နေပါပြီ။

မောင်ကျော်

နယူးဘားမားပိဋကစာအုပ်ဆိုင်

ကျော်ပုံနှိပ်စက်၊ ၈၄ လမ်း ကွမ်းခြံ - မန္တလေး။